।। कोबातीर्थमंडन श्री महावीरस्वामिने नमः ।।

।। अनंतलब्धिनिधान श्री गौतमस्वामिने नमः ।। ।। गणधर भगवंत श्री सुधर्मास्वामिने नमः ।।

।। योगनिष्ठ आचार्य श्रीमद् बुद्धिसागरसूरीश्वरेभ्यो नमः ।। ।। चारित्रचूडामणि आचार्य श्रीमद् कैलाससागरसूरीश्वरेभ्यो नमः ।।

आचार्य श्री कैलाससागरसूरि ज्ञानमंदिर

पुनितप्रेरणा व आशीर्वाद

राष्ट्रसंत श्रुतोद्धारक आचार्यदेव श्रीमत् पद्मसागरसूरीश्वरजी म. सा.

जैन मुद्रित ग्रंथ स्केनिंग प्रकल्प

ग्रंथांक : १

श्री महावीर जैन आराधना केन्द्र

आचार्यश्री कैलाससागरसूरि ज्ञानमंदिर
कोबा, गांधीनगर-श्री महावीर जैन आराधना केन्द्र
आचार्यश्री कैलाससागरसूरि ज्ञानमंदिर
कोबा, गांधीनगर-३८२००७ (गुजरात)
(079) 23276252, 23276204
फेक्स : 23276249
Websiet : www.kobatirth.org
Email : Kendra@kobatirth.org

शहर शाखा

आचार्यश्री कैलाससागरसूरि ज्ञानमंदिर
शहर शाखा
आचार्यश्री कैलाससागरसूरि ज्ञानमंदिर
त्रण बंगला, टोलकनगर
परिवार डाइनिंग हॉल की गली में
पालडी, अहमदाबाद – ३८०००७
(079) 26582355

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

॥ श्रीमच्छङ्कराचार्यभगवत्पादेभ्यो नमः ॥

श्रीमद्गीर्वाणेन्द्रसरस्वतीविरचितः

प्रपञ्चसारसंग्रहः

व्याख्यानसंभिन्नः प्रारभ्यते

॥ विद्योदयो निराकुर्यादविद्यातिमिरं सदा ॥ सहस्रांशुरिवाशेषं मुद्राकिरणराजिभिः ॥

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सा. श्रीगणेशायनमः॥ नत्वाश्रीशङ्कराचार्यममरेन्द्रयतीश्वरम्॥ कुर्वेप्रपञ्चसारस्यसारसङ्ग्रहमुत्तमम्॥१॥ तत्रप्रपञ्चसारेय
१ द्यच्छङ्कराचार्यैरुक्तंमन्त्रयन्त्रप्रयोगादितत्सर्वमपिसारभूतमेवतथापीदानींमन्दप्रज्ञानांविस्तरतोज्ञातुमनुष्ठातुञ्चाशक्य
त्वादत्यन्तोपकारभूतत्वेनयत्सारतरन्तदल्पग्रन्थेनैवयथासर्वमन्त्रयन्त्रतन्त्रसारग्रहणंस्यात्तथासर्वतःसारङ्गृहीत्वामया
सत्संप्रदायसर्वस्वाभिधव्याख्यानोक्तमार्गेणवक्ष्यते॥ तत्रपुनःप्रसङ्गात्तत्रतत्रमन्त्रकल्पान्तरेमन्त्रसारक्रमदीपिकासन
त्कुमारीयशारदातिलकमन्त्रदेवताप्रकाशिकादौयद्यन्मन्त्रयन्त्रतन्त्राद्युक्तंतदपिकिंचिद्दृश्यते॥ तत्रप्रपञ्चसारेप्रथमन्ता
वत्क्षीराब्धौशेषपर्यङ्कशायिनंमहाविष्णुंप्रतिब्रह्मादिभिस्त्रिमूर्तिभिस्तेषामुत्पत्त्यादिविषयःप्रश्नप्रकारःप्रथमेपटलेनि
रूपितः॥ पुनर्विष्णुनातदुत्तररूपेणत्रिगुणात्मिकायाभुवनेश्वर्याःस्वशक्त्याःसकाशात्त्रयाणांब्रह्मादीनामितरेषान्देवादी
नाञ्चसर्ववैदिकतान्त्रिकमन्त्रयन्त्रतन्त्राणाञ्चोत्पत्तयोनिरूपिताः प्रथमपटलावशिष्टग्रन्थैःसहद्वितीयादिभिस्त्रिभिःप
टलैस्तदुपरिपञ्चमषष्ठयोःपटलयोस्तुसर्वमन्त्रसाधारणदीक्षार्थंमण्डपमण्डलनिर्माणवास्तुबलिकलशपूजाहोम
कलशाद्यभिषेकगुरूपसर्पणमन्त्रोपदेशगुरुदक्षिणाकृत्यादिप्रकाराउक्ताः॥ तत्सर्वमिदानींतनैरतिप्रयाससाध्यत्वादन रामः
नुष्ठीयमानत्वात् ग्रन्थविस्तरभयाच्चात्रनलिख्यते॥ तस्मात्तत्सर्वंमूलग्रन्थएवावलोकनीयंतदनुष्ठानेच्छुभिः॥ दीक्षाप्र १

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ह्लार्यस्तु अत्रैवोक्तः॥ दद्याच्च दिव्यभावं क्षिणुयाद्दुरितान्यतो भवेद्दीक्षा॥ मननात्तत्त्वपदस्य त्रायत इति मन्त्र उच्यते भय
तः॥ इति दीक्षामहिमा मन्त्रमहिमा चोक्तः॥ तत्रभयत इति भेदवासनाग्रन्थिरूपत इति॥ पुनरपि दीक्षाया अवश्यकर्त्त
व्यता अत्रैवोक्ता॥ दैवादिकस्याप्यथ मानुषादेः पैत्रादिकस्याप्यथ वत्सरस्य॥ आदिं समारभ्य समग्रसंपद्यत्नेन दीक्षावि
धिमारभेत्॥ इति दीक्षाकालश्च तदवश्यकर्त्तव्यता चोभयामित्युक्तम्। क्रमदीपिकायां चोक्तम्। ऋते यया सन्त तत्रापि
नो निसिद्धिं नयद्दास्यति मन्त्रपूग इति॥ ययेति दीक्षयेत्यर्थः॥ दीक्षाकालश्च क्रमदीपिकायामप्युक्तः॥ चैत्रे कृत्वैतन्मा
सि कर्म्मा जपक्षे पुण्यर्क्षे भूयो देशिकात्प्राप्य दीक्षाम्॥ तेनानुज्ञातः पूर्वसेवो द्वितीये मासि द्वादश्यामारभेतामलायामि
ति। एवं क्रमदीपिकायां दीक्षाकाल उक्तः॥ मेधादक्षिणामूर्त्तिकल्पे तु दीक्षादिना विना मन्त्रभक्तानां शीघ्रसिद्धिदमिति
भक्तस्ते दीक्षानपेक्षा उक्ता च॥ अथ पुनः सप्तमे पटले मातृकासरस्वतीविधानमुक्तम्॥ तदारभ्य सर्वमन्त्रान्॥ सऋ
ष्यादिकान् साङ्गान् ससाध्यान् सपूजाविधीन् सयन्त्रान् सकलंशविधानान् सपुरश्चर्याविधानान् सप्रयोगविधानांश्च
वक्ष्ये॥ तत्र ऋष्यादींश्चाङ्गानि च मन्त्राक्षप्रसिद्धसमितुष्यफलानां नामानि चावरणमन्त्रांश्च स्वरूपेणैव वक्ष्ये। यन्त्राणि च
प्रयोगांश्च सव्याख्यानरूपेण वक्ष्ये॥ तत्र प्रथमं तावन्मातृकादिसर्वमन्त्रजपारम्भविधानमस्मिन्नेव शास्त्रे प्राक् षष्ठपटला

For Private And Personal

प्र.स. दौ॥अथपुनराचम्यगुरुःप्राग्वदनोविष्टरोपविष्टःसन् प्राणायामंसलिपिन्यासंकृत्वेत्यादिग्रन्थैरुक्तेनप्रकारेणार्यनोव
२ श्य॥प्रथमंशुद्धोदकेनस्नात्वानिर्मलवसनोधौतपाणिपादाननआचान्तःपवित्रकरऊर्ध्वपुंड्रमस्तकोवात्रिपुंड्रमस्त
कोवाप्राङ्मुखउदङ्मुखोवापद्मासनेयोनिमुद्रासनेस्वस्तिकासनेवोपविशेत्॥पद्मासनप्रकारस्तुसम्मेलनगोपालन्या
सविधानेउक्तः॥सव्यपादनमुपादायदक्षिणोपरिविन्यसेत्।तथैवदक्षिणंपादसव्यस्योपरिविन्यसेत्॥विष्टभ्यकरिरो
ग्रीवनासाग्रन्यस्तलोचनः॥पद्मासनंभवेदेतत्सर्वेषामपिपूजितमिति॥स्वस्तिकासनन्तुयोगशास्त्रेउक्तम्॥जानूर्वोरन्त
रेकृत्वासम्यक्पादतलेउभे॥ऋजुकायःसमासीतस्वस्तिकंतत्प्रवक्ष्यते॥योनिमुद्रासनन्तुशिवगीतायामुक्तम्॥पव्यप
ल्लिगुदेस्थाप्यदक्षिणञ्चध्वजोपरि॥योनिमुद्राबन्धएवंभवेदासनमुत्तमम्॥योनिमुद्रासनेस्थित्वाप्रजपेद्यःसमाहितः।यं
कंचिदपिवामन्त्रंतस्यस्युःसर्वसिद्धयः॥हीनारुद्धास्तंभिताश्चकीलितामूर्छितास्तथा॥सुप्तामत्ताहीनवीर्यादग्धास्त्रस्ता
रिपक्षकाः॥बालयौवनमत्ताश्चवृद्धामन्त्राश्चयेमताः॥योनिमुद्रासनेस्थित्वामन्त्रानेवंविधान्जपेत्॥तस्यसिध्यन्तितेम
न्त्रानान्यस्यतुकथञ्चनेति॥अथदुष्टमन्त्रोद्देशश्चतल्लक्षणानिचशारदातिलकोक्तप्रकारेणलिख्यन्ते॥मन्त्रविद्याविभागे राम:
नहिविधामन्त्रजातयः।मन्त्राःपुंदेवतामन्त्राविद्यास्त्रीदेवतास्मृताः॥पुंस्त्रीनपुंसकात्मानोमन्त्राःसर्वेसमीरिताः॥ंमन्त्रा २

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

हुंफडन्तास्तु र्हिठानास्तु स्त्रियोमताः॥द्विठान्ताः स्वाहान्ताः।नपुंसका-नमोन्ताः स्युरित्युक्तामनवस्त्रिधा॥छिन्नादिदुष्ट
मन्त्रास्तेपालयन्तिनसाधकम्॥छिन्नोरुद्धःशक्तिहीनः पराङ्मुखउदाहृतः॥बधिरोनेत्रहीनश्चकीलितास्तंभितास्तथा॥दग्ध
स्त्रस्तश्चभीतश्चमलिनश्चतिरस्कृतः॥भेदितश्चसुषुप्तश्चमदोन्मत्तश्चमूर्छितः॥हृतवीर्यश्चभीमश्चप्रध्वस्तोबालकस्तथा॥कु
मारश्चयुवाप्रौढोवृद्धोनिस्त्रिंशकस्तथा॥निर्बीजः सिद्धिहीनश्चमन्दः कूटस्तथापुनः॥निरंशः सत्वहीनश्चकेकरोबीजहीन
कः॥धूमितालिङ्गितौस्यातांमोहितस्तुक्षुधार्त्तकः॥अतिदृप्तोऽङ्गहीनः स्यादतिक्रुद्धः समीरितः॥अतिक्रूरश्चसव्रीडःशान्त
मानसएवच॥स्थानभ्रष्टस्तुविकलश्चातिवृद्धःप्रकीर्त्तितः॥निस्नेहः पीडितश्चापिवक्ष्याम्येषाञ्चलक्षणम्॥मनोर्यस्यादिमध्या
न्तेष्वानिलंबीजमुच्यते॥संयुक्तंवावियुक्तंवास्वराक्रान्तस्त्रिधापुनः॥चतुर्धापञ्चधावाथसमन्त्रश्छिन्नसञ्ज्ञकः॥स्वराक्रान्त
इति॥अघोरेभ्योथह्राम्॥घोरेभ्योयह्रीम्।घोरघोरतरेभ्यश्चहूं।सर्वतःसर्वसर्वेभ्योह्रैम्।नमस्तेअस्तुरुद्ररूपेभ्योह्रौम्।इत्यु
दाहरणम्॥आदिमध्यावसानेषुभूबीजद्वयलांछितः॥क्रुद्धोमन्त्रः सविज्ञेयोभुक्तिमुक्तिविवर्जितः॥भूबीजंलकारः।माया
त्रितत्वश्रीबीजएवहीनस्तुयोमनुः॥त्रितत्वप्रणवःहुंकारोवा।राव: फेङ्कारः।शक्तिहीनः सकथितोयस्यमध्येनविद्यते॥का
मबीजंमुखेमायाशिरस्यंकुशमेववा॥अङ्कुशः क्रोङ्कारः॥असौपराङ्मुखः प्रोक्तोयोमन्त्रोबिन्दुसंयुतः॥आद्यन्तमध्येष्विन्दुर्वा

स. सम्यवेद्ध धिरोमनुः॥इन्दुः सकारः।पञ्चवर्णोमनुर्यस्याद्रेफार्केन्दुविवर्जितः॥नेत्रहीनः सविज्ञेयोदुःखशोकामयप्रदः।आदि
३ मध्यावसानेषुहंसः प्रासादवाग्भवौ॥प्रासादोहौङ्कारः॥वाग्भवोऐङ्कारः॥हकारोबिन्दुमान्जीवोरावेवापिचतुष्कुलम॥जी
वः सकारः॥चतुष्कुलंहुङ्कारः॥मायानमामिचपदंनास्तियस्मिन्सकीलितः॥एकंमध्येद्वयंमूर्ध्नियस्मिन्स्तम्पुरंदरौ॥नविद्येते
समन्त्रः स्यात्स्तंभितः सिद्धिरोधकः।अस्त्रंफट्कारः।पुरन्दरोलकारः॥वन्हिर्वायुसमायुक्तोयस्यमन्त्रस्यमूर्धनि॥सप्र
धादृश्यतेतंतुदग्धंमन्वीतमन्त्रवित्॥अस्त्रंद्वाभ्यांत्रिभिःषड्भिरष्टभिर्दृश्यतेस्वरैः।त्रस्तः सोभिहितोयस्यमुखेनप्रणवस्थि
तः॥शिवोवाशक्तिरथवागीनाख्यःसप्रकीर्तितः।शिवोहकारः॥आदिमध्यावसानेषुभवेन्मार्णचतुष्टयं।यस्यमन्त्रस्यमलिनो
मन्त्रवित्तंविवर्जयेत्॥यस्यमध्येदकारोवाक्रोधोवामूर्धनिद्विधा॥क्रोधोहंवीजम्॥अस्त्रान्निश्चतिमन्त्रस्यतिरस्कृतउदीरितः।
ॐ द्वयंप्रमुखेशीर्षेवषडस्त्रञ्चमध्यगम।यस्यस्याद्रेदितोमन्त्रस्याज्यः सिद्धिषुसूरिभिः।त्रिवर्णोहंसहीनोयः सुषुप्तः सउदा
हृतः।मन्त्रोवाप्यथवाविद्यासप्ताधिकदशाक्षरः॥फट्कारपञ्चकादिर्योमदोन्मत्तइतीरितः॥तद्वदस्त्रंस्थितंमध्येयस्यम
न्त्रः समूर्छितः॥विरामस्थानगंयस्यहृतवीर्यः सकथ्यते॥पञ्चकेत्यत्रापिसंबध्यते॥आदौमध्येतथामूर्ध्निचतुरस्त्रियुतोम रा.मं.
नुः॥ज्ञातव्योभीमइत्येषयः स्यादष्टादशाक्षरः॥एकोनविंशत्यर्णोवायोमन्त्रस्तारसंयुतः।हृल्लेखाङ्कुशबीजाढ्यस्तंप्रध्वस्तं ३

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्रचक्षते।सप्तवर्णोमनुर्बालःकुमारोऽष्टाक्षरःस्मृतः॥षोडशार्णोयुवाप्रौढश्चत्वारिंशल्लिपिर्मनुः।त्रिंशदर्णश्चनुःषष्टिवर्णोमन्त्रः
शताक्षरः।चतुःशताक्षरश्चापिवृद्धइत्यभिधीयते।नवाक्षोध्रुवयुतोमनुर्निस्त्रिंशईरितः।यस्यावसानेहृदयशिरोमन्त्रौचमध्य
तः।शिखावर्मचसंस्यातौवौषट्फट्कारएववा।शिवशक्त्यर्णहीनोवासनिर्बीजइतिस्मृतः।एषुस्थानेषुफट्कारः—— यस्मि
न्दृश्यते।समन्त्रःसिद्धिहीनःस्यान्मन्दःपङ्क्त्यक्षरोमनुः।पङ्क्तिशब्दोदशवाचकः।कूरएकाक्षरोमन्त्रःसएवोक्तोनिरंशकः।द्विवर्णः
सत्त्वहीनःस्याच्चतुर्वर्णस्तुकेकरः।षडक्षरोबीजहीनःसार्धसप्ताक्षरोमनुः।सार्द्धद्वादशवर्णोवानिन्दितःसतुधूमितः।सार्द्ध
सप्तत्यादिअन्तेव्यञ्जनयोगेनज्ञेयम्।सार्द्धबीजत्रयस्तद्वदेकविंशतिवर्णकः।विंशत्यर्णस्त्रिंशदर्णोयःस्यादालिङ्गितस्तुसः
द्वात्रिंशदक्षरोमन्त्रोमोहितःपरिकीर्त्तितः।चतुर्विंशतिवर्णोयःसप्तविंशतिवर्णकः।क्षुधार्त्तःसतुविज्ञेयोमन्त्रोदारिद्र्यदाय
कः।एकादशाक्षरोवापिपञ्चविंशतिवर्णकः।त्रयोविंशतिवर्णोवामन्त्रोदृप्तउदाहृतः।षट्त्रिंशत्यर्णकोमन्त्रःषड्विंशत्यर्णकोपि
वा।त्रिंशदेकोनवर्णोवाप्यङ्गहीनोविधीयते।अष्टाविंशत्यक्षरोयस्एकत्रिंशदथापिवा।अतिक्रूरःसगदितोनिन्दितःसर्वकर्म
सु।चत्वारिंशतमारभ्यत्रिषष्टिर्यावदापतेत्।तावत्संख्यानिगदितामन्त्राःसव्रीडसञ्ज्ञकाः।पञ्चषष्ट्यक्षरायेस्युर्मन्त्रास्तेशान्तमा
नसाः।एकोनशतपर्यन्तंपञ्चषष्ट्यक्षरादितः।येमन्त्रास्तेनिगदिताःस्थानभ्रष्टाह्वयाबुधैः॥त्रयोदशाक्षरायेस्युर्मन्त्राःपञ्चद

For Private And Personal

प्र.सं. शाक्षराः। विकलास्ते विधीयन्ते शतं सार्द्धशतन्तु वा। शतद्वयं द्विनवतिरेकहीनोथवापि वा। शतत्रयं वा यत्संख्यं निस्नेहास्ते
४ समीरिताः। चतुःशतान्यथारभ्य यावद्वर्णसहस्रकम्। अतिवृद्धः प्रयोगेषु परित्यज्यः सदा बुधैः। सहस्राणाधिका मन्त्रा दण्ड
कापीडिता ह्वयाः। द्विसहस्राक्षरा मन्त्राः खण्डशः शतधा कृताः। ज्ञातव्यास्तोत्ररूपास्ते मन्त्रा एते यथास्थिताः। नद्याविद्या
श्च बोद्धव्या मन्त्रिभिः काम्यकर्मसु। दोषानेतानविज्ञाय यो मन्त्रान् जपते जडः। सिद्धिर्न जायते तस्य कल्पकोटिशतैरपि। सेप
कग्रन्थोपि योग्यतावशाल्लिख्यते। दग्धषट्कर्णगो मन्त्रस्त्रस्तः स्यादधिकैर्जपान्। गर्विनस्त्वविधिप्राप्ताः शत्रवो वैरिकोशगाः। बा
लालघ्वसरप्राप्ताः वृद्धा गुर्वक्षरान्विताः। निर्जिताः कर्मबाहुल्याद्दलशः सत्त्ववर्जिताः। खण्डीभूतास्त्वशजापात् अङ्गहीनास्त्व
संवृताः। सानुनासिकाः। आकालविनियोगेन मूर्छिताः स्वापगाज्जपात्। मन्त्राः पंचेषु पठनादन्यवर्णैस्तु कीलिताः। रुद्धा विस
ज्नकाप्राप्तदुःखा वैरिसमन्विताः। अपूर्णेनोपदिष्टा ये क्षीणवीर्यास्तु ते मताः। सदा प्रयोगान् कुण्ठं तत्क्लिष्टतातिविलम्बनात्
रुग्णाः प्रलयनैर्जपात् अन्यमन्त्रैः सहाविला। उपेक्ष्यावस्थयाज्ञापाद्वैषम्याद्यवमानिताः। पञ्चविंशतिरुद्दिष्टा दोषास्तान्
शमयेद्गुरुः। बन्धनं योनिमुद्रायां मन्त्राणां वीर्ययोजनम्। उभयं बोधयन् शिष्यान् संरक्षेद्गुरुरात्मवान्। गुरोर्लक्षणमेतावदादि रामः
मान्त्यन्तुवेदयेत्। आदिमान्त्यविहीनास्तु वर्णास्तु शर दभवत्। तस्मादितरएवासौ ब्रूयात्तत्तदहङ्कृतिः। यदहङ्कारविज्ञा ४

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नाम्नत्समो जायते नरः। अनादिक्रमसंसिद्धा मातृकादयन्तयोजनात्। तादात्म्यसिद्धितां विद्धि सर्वमन्त्रार्थविग्रहम्। इत्यादिहि
जातीनान्तु संस्कारं वेदोक्तं समुदाहृतम्। अन्येषामपि वर्णानां विद्यया समुपाचरेत्। निधने विद्यया दाहो अन्यत्सर्वं समाचरे
त्। यथाशक्ति वस्त्रालङ्कारादिभिः निद्यया विसृजेन्मन्त्री त्वविद्यया सिद्धिहेतवे साधकं पूज्य भोजयेत्। मन्त्राणान्दश कथ्य
न्ते संस्काराः सिद्धिदायिनः। जननं जीवनं पश्चात्ताडनं बोधनं तथा। अथाभिषेको विमलीकरणाप्यायने ततः। तर्पणं दीपनं गुप्ति
र्दशैता मन्त्रसंस्क्रियाः। मन्त्राणां मातृकामध्यादुद्धारो जननं स्मृतम्। मातृकावर्णान् तण्डुले विलिख्य तद्विधानेन संपूज्य तन्म
ध्यादभीष्टमन्त्रवर्णपठनं मातृकामध्यादुद्धारः। प्रणवान्तरितान् कृत्वा मन्त्रवर्णान् जपेत्सुधीः एतज्जीवनमित्याहुर्मन्त्रशा
स्त्रविशारदाः। मन्त्रवर्णान् समालिख्य ताडयेच्चन्दनाम्भसा। प्रत्येकं वायुना मन्त्री ताडनं तदुदाहृतम्। विलिख्य मन्त्रन्त
न्मन्त्री प्रसूनैः करवीरजैः। तन्मन्त्राक्षरसंख्यातैर्हन्यात्तद्बोधनं स्मृतम्। भूर्जे कुङ्कुमादिना मन्त्रं विलिख्य वह्निबीजेन क
रवीरपुष्पैः शतवारन्ताडयेत् एतद्बोधनमित्यर्थः। स्वतन्त्रोक्तविधानेन मन्त्री मन्त्रार्णसंख्यया। अश्वत्थपल्लवैर्मन्त्रमभि
षिञ्चेद्विशुद्धये। स्वतन्त्रोक्तेति। मन्त्रान्ते अमुकं मन्त्रमभिषिञ्चामि नमः इत्यर्थः। संचिन्त्य मनसा मन्त्रं ज्योतिर्मन्त्रेण निर्दहे
त्। मन्त्रे मलत्रयं मन्त्री विमलीकरणं त्विदम्। आणवकार्मकमायिकं मलत्रयम्। तारव्योमाग्निमनुयुग्दण्डी ज्योतिर्मनुर्मतः।

प्र·सं· तत्रव्योमेतिहकारः।मनुरितिचतुर्दशस्वरः दण्डोनुस्वारःमूलाधारेवन्हिमण्डलेज्योतिर्मन्त्रंन्तुपरिसाध्यमन्त्रंसञ्चिन्त्य
५ ज्योतिर्मन्त्रतेजसादहेदिति।कुशोदकेनजप्तेनप्रत्यर्णंप्रोक्षणंमनोः।तेनमन्त्रेणविधिवदेतदाप्यायनंमतम्।मन्त्रेणवारिणा
मन्त्रतर्प्पणंतर्प्पणंस्मृतम्।ताम्रपात्रेमन्त्रंविलिख्यमन्त्रान्तेअमुकंमन्त्रंन्तर्प ्यामिनमइतितर्पयेत्।तारमायारमायोगोम
नोर्दीपनमुच्यते।जप्यमानस्यमन्त्रस्यगोपनंत्वप्रकाशनम्।संस्कारादशसंप्रोक्तासर्वतन्त्रेषुगोपिताः।पुनरपिशिवगीताया
मप्युक्तं।सर्वान्कामानवाप्नोतिमनुष्यःकम्बलासने।कृष्णा जिनेभवेन्मुक्तिर्मोक्षश्रीर्व्याघ्रचर्मणि।कुशासनेभवे ज्ञानमारोग्यं
पत्रनिर्मिते।प्राङ्मुखोद ङ्मुखोवापिजपपूजांसमाचरेत्।पाषाणेदुःखमाप्नोतिकाष्ठेनानाविधान्गदान्।वस्त्रेस्त्रियमवाप्नो
तिभूमौमन्त्रोनसिद्ध्यति॥अथगरुडकस्योक्तप्रकारेणासननियमोलिख्यते।धरण्यांसुखसंपत्तिर्दौर्भाग्यंदारुकासनम्।त
णासनेयशोहानिःपल्लवेचित्तविभ्रमः।अभिचारादिकेनीलंरक्तंवश्यादिकर्मणि।वंशासनेदरिद्रःस्यात्पाषाणेव्याधिपीडन
म्।दर्भासनेतपोवृद्धिःप्रजावृद्धिस्तुरत्नके।गिरिगोष्ठपरिस्यन्दनद्यारण्याश्रमाह्रदाः।देशाःपुण्याजपस्यैतेयत्रवारोचतेम
नः।गृहेत्वेकगुणञ्जप्यंनद्यान्तुद्विगुणंभवेत्।गवाङ्गोष्ठेशतगुणंअग्न्यागारेशताधिकम्।सिद्धक्षेत्रेषुतीर्थेषुदेवतायाश्चसन्नि रा·म·
धौ।सहस्रशतकोटिस्यादनन्तंविष्णुसन्निधौ।अध्यर्धमग्निमादित्यंब्राह्मणंदेवमन्दिरम्।नदीञ्जलाशयञ्चैववटष्ठकृत्सञ्जपे ५

न्तु। इति विशिष्टमन्त्रदेवताप्रकाशिकायामुक्तम्। सूर्यस्याग्नेर्गुरोरिन्दोर्दीपस्य च जलस्य च। विप्राणां च गवां चैव सन्नि
धौ शस्यते जपः। एतेषूक्तेष्वासनेषु एकस्मिन्नेवासिनः। स्वगुरुगणाधिपादीन् वन्देत तत्प्रकार उच्यते। ॐ स्वस्ति श्रीपरमशि
वानाथपादाद्यशेषगुरुपारंपर्यक्रमेण स्वगुरुनाथपादाम्बुजं यावत्तावत्प्रणौमि। ॐ श्रीगुरुभ्यो नम इति मूर्ध्नि संवन्द्य। अथ
वा। ब्रह्माद्यशेषगुरुपारंपर्यक्रमेण स्वगुरुनाथपादाम्बुजं यावत्तावत्प्रणौमि। गुं गुरुभ्यो नम इति दक्षिणांसे। गं गणपतये न
म इति वामांसे। दुं दुर्गायै नम इति वामोरुदेशे। क्षं क्षेत्रपालाय नम इति दक्षिणोरुदेशे सं सरस्वत्यै नम इति वक्त्रे। पं परात्मने न
म इति हृदये संवन्द्य। पुनर्वामहस्ततलेन दक्षिणहस्तं कूर्परदेशादारभ्य तलान्तं सुदर्शनास्त्रमन्त्रेण वैष्णवदेवताविषये।
शैवे तु। पाशुपतास्त्रेण। इतरविषये तु। ब्रह्मास्त्रेण विन्यसेत्। सुदर्शनास्त्रमन्त्रस्तु। ॐ सहस्रार हुं फडिति। पाशुपतास्त्रमन्त्र
स्तु। वामदेव ऋषिः। पङ्क्तिश्छन्दः। पशुपतिर्देवता। ॐ श्लीं पशुपतये हुं फडिति। ब्रह्मास्त्रमन्त्रस्तु। ॐ तपः सत्यात्मने अस्त्राय फ
डिति। कूर्परं नाम। मणिबन्धादूर्ध्वदेशः। मणिबन्धो नाम हस्ततलस्य मूलदेशः। पुनर्वामेपीतरेण। हस्ततलेन तथैव कृत्वा।
पुनर्वामहस्ततलेन दक्षिणस्यापरदेशे कूर्परत आरभ्याग्रन्तथैवेतरस्यापीतरेण न्यस्त्वा पुनरपि तत एवारभ्य इतरेतरेण हस्त
तलेन इतरेतरस्य हस्तस्य सकलदेशेपि तेनैवास्त्रमन्त्रेण न्यस्त्वा पुनर्हस्ततलयोरन्योन्यसंहतिजध्वनित्रयेण तालत्रयाख्येन

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

सं·प्र तेनैवास्त्रमन्त्रपूर्वकेणउपर्युपरिक्रमेणत्रिवारंकृत्वापुनस्तेनैवास्त्रमन्त्रेणपूर्वादिशमारभ्याधस्तादन्तंक्रमेणदशदिग्बन्ध
६ नमङ्गुष्ठतर्जन्योर्योदितध्वनिपूर्वकंकुर्यात्।तेनैवमन्त्रेणतथैवसंयुक्तयाङ्गुल्यापरितस्त्वाग्निप्राकारंध्यानेनकुर्यात्।तदुक्त
ञ्च।सत्संप्रदायसर्वस्वाभिधानाख्ये।प्रपञ्चसारविवरणेएभिर्दशभिर्मन्त्रैर्दशसुदिक्षु तर्जन्यङ्गुष्ठयोगिकाकोटिकाभिरात्मनो
रक्षांकुर्यादिति।तत्रदिक्पालपूजाविषये।प्रागाद्यूर्ध्वान्तादिक्रमः।दिग्बन्धनेतु।प्रागाद्यधस्तादन्तमितिविशेषः।तदुक्तंचा
स्मिन्नेवशास्त्रेसुदर्शनपटले।ऐन्द्रीदिशंसमारभ्यदिशन्त्वधस्तादन्तेप्रोक्त।चक्रेणबध्नामिनमस्तथोक्त्वा।चक्रायशीर्षञ्चदिशा
म्बन्धइति।एतत्सर्वंक्रमदीपिकायामुक्तञ्च।स्नातोनिर्मलसूक्ष्मशुद्धवसनोधौताङ्घ्रिपाण्याननः।स्वाचान्तःसुपवित्रमुद्रि
तकरःश्वेतोर्ध्वपुण्ड्रोज्ज्वलः।प्राचीदिग्वसनोनिबध्यसुदृढंपद्मासनंस्वस्तिकंवासीनःस्वगुरून्गणाधिपमयोवन्देतबद्ध
ञ्जलिः।ततोस्त्रमन्त्रेणविशोध्यपाणित्रितालदिग्बन्धहुताशसालान्।विधायभूतात्मकमेतदङ्गंविशोधयेच्छुद्धमतिःक्र
मेणेति।अथतत्रसुदर्शनेनदिग्बन्धनेपक्षविशेषउच्यते।ॐनमःसुदर्शनायअस्त्रायफडित्यनेनमन्त्रेणवादशदिग्बन्धनं
कुर्यात्एवमपिसंप्रदायोस्ति।तदुक्तंचक्रमदीपिकायाम्।प्रणवहृदोरवसानेसचतुर्थीसुदर्शनञ्चास्त्रकञ्च।उक्त्वाफडं रा·म
तममुनाकल्पयेमनुनास्त्रमुद्रयादर्शहरितइति।सुदर्शनेनचेदेवंवा।दिग्बन्धनंकृत्वा।पुनर्भूतशुद्धिंकुर्यात्।तत्प्रकारस्तु ६

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

क्रमदीपिकोक्तप्रकारेणकथ्यते।इडावक्रेधूम्रंसततगतिबीजंसलवकंस्मरेत्पूर्वंमन्त्रीसकलभुवनोच्छोषणकरम्।स्व
कन्देहन्तेनप्रततवपुषापूर्य्यसकलंविशोष्यामुञ्चेत्पवनमथमार्गेणरमणे:।तेनैवमार्गेणविलीनमारुतंबीजंविचि
न्त्यारुणमाशुशुक्षणे:।आपूर्य्यदेहंपरिदह्यवामतोमुञ्चेत्समीरंसहभस्मनाबहि:।अपरमतीवशुभ्रममृतांशुपथेनविधुं
नयतुललाटचंद्रमसुतु:सकलार्णमयीम्।अपरजपान्निपात्यरेचयेच्चतयासकलंवपुरमृतौघवृष्टिमथवक्रकराथमि
दम्।अस्यार्थ:।प्रथममिडानाडीवक्रे।वामनासिकाग्रमिडानाडीवक्रम्।तत्रवायुबीजम्।सलवकम्।लवकमितिबिन्दु:।
तेनयुक्तंपुनस्तद्बीजम्।धूम्रवर्णञ्च।धूम्रमिति।नीललोहितमिश्रवर्णत्वादृशंवायुबीजाख्यंयकारंसकलभुवनोच्छोष
णकरंस्मरेत्।एवंस्मृत्वा।प्रततवपुषाव्याप्तवपुषा।तेनवायुना।स्वकन्देहम्।वामनासिकाश्वासमार्गेणैवापूर्य्य।सकलंदे
हिकदुष्टम्।विशोषितंस्मृत्वापुन:रमणेरादित्यस्यमार्गेणपिङ्गलनाडीमार्गेणदक्षिणनासिकाश्वासमार्गेणेत्यर्थ:।तेनमा
र्गेणतंपूर्वपूरितंवायुंव्यामुञ्चेत्।रेचयेदित्यर्थ:।पुनरपि।तेनैवमार्गेणरमणेर्मार्गेणपिङ्गलामार्गेणदक्षिणनासिकाश्वा
समार्गेणेत्यर्थ:।तेनमार्गेणपूर्वविसृष्टंमारुतमेवपश्चाद्विलीनमारुतंनिवर्त्तयित्वातत्रैवप्रविष्टमारुतंकृत्वा।पुनराशुशु
क्षणेरग्नेर्बीजंसबिन्दुकंरेफमित्यर्थ:।तद्बीजमरुणमव्यक्तरागस्वरूपमेतादृशमाशुशुक्षणेर्बीजन्तुविलीनमारुतमितिकि

For Private And Personal

प्र.सं. याविशेषणम्।एवंदक्षिणनासिकाश्वासमार्गेणमारुतंविलीनंकृत्वा।अरुणवर्णमग्निबीजंध्यात्वा।तंवायुमग्निबीजसहित्
७ मापूर्य।पूर्वंपरिशोषितंतंदेहंसर्वंपरिदग्धंसम्भाव्य।वामनासिकाश्वासमार्गेणवायुंतेनदग्धभस्मनासहत्याजयेत्।पुनरपर
मिति।अपरंविधुमितिसामानाधि—करण्येद्वितीयेऽपरश्चकारः।तंविधुंसोमात्मकंशुभ्रवर्णंध्यात्वा।अमृतांशुपथेनःइडानाडी
मार्गेणवामनासिकाश्वासमार्गेणेत्यर्थः।तेनमार्गेणमूलाधारंनीत्वा।सुषुम्नाद्वारेणललाटोपलक्षितद्वादशान्तस्थितमिन्दुमण्ड
लंप्रापय्य।तयोरुभयोःसंबन्धाच्चन्द्रमण्डलचालनात्ततोनिःसृतामृतधारयातद्भस्मप्रक्षाल्य।तथैवजीवमापाद्यपुनरकारा
दिवर्णरूपयातयामुखकरचरणादिकमुत्पादयामीत्यनुस्मरन्।वमित्यमृतबीजंसप्रणवञ्चत्रिंशद्वारंकुम्भकेनसंपाद्य।देह
काठिन्यार्थंलंबीजंमूर्द्धिविन्यसेत्।पुनर्मातृकावर्णान्कान्नवृत्तेत्यादिनाऽस्मिन्नेवमातृकापटलेउपरिवक्ष्यमाणक्रमेण
न्यसेत्।एषमिडावक्रेत्यादिनोक्तोभूतशुद्धिप्रकारः।केवलमातृकान्यासेनैववाभूतशुद्धिंकुर्यात्।अथवा।प्रकारान्तरेणापि।
सूत्स्यागमोक्तप्रकारेणभूतशुद्धिंवक्ष्ये।स्वदेहंपृथिव्यादिभूतबीजंब्रह्मविष्णुभ्यामुत्पन्नाङ्कुरम्।रागद्वेषधर्माधर्ममोहमूलंत्रि
व्याधिपतिपरिपालितंकलादितत्त्वसारन्तन्मात्रेन्द्रियशाखोपशाखंविषयालोचनपल्लवंभावप्रपञ्चकुसुमंबुध्यध्यवसायसं रामः
कल्पफलंपुरुषभोगोपभोग्यंभोग्यभोक्तृत्वरसमूर्द्धमूलमधःशाखम् वटतरुरूपंसञ्चिन्त्यप्रथमपूरकार्द्धेननिवृत्तिकलाबी ७

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

जोच्चारपञ्चकेन पत्रपुष्पफलरहितं स्तब्धं विभाव्य। पूरकापरार्द्धेन। प्रतिष्ठाकलाबीजस्य चतुष्कोच्चारणेन। दग्धपत्रफल
पुष्पोपेतं विचिन्त्य। कुम्भकेन प्रथमापरार्द्धाभ्यां विद्याकलाबीजोच्चारत्रयेण। दग्धसमूलं विभाव्य। रेचकपूर्वार्द्धेन शान्तिकला
बीजोच्चारद्वयेन भस्मीकृतं दशदिक्षु प्रलीनं विभाव्य। रेचकापरार्द्धेन शान्त्यतीतकलाबीजैकोच्चारणेन शुद्धस्फटिकरूपं सं
चिन्तयेत्। ततो दग्धरूपं सर्वशून्यमिति विभाव्य। वौषडन्तमूलेन। शिखान्तस्थाधोमुखपद्मस्रवदमृतधाराभिः सकलनाडीमु
खं प्रविष्टाभिः। स्वबाह्याभ्यन्तरं सर्वशरीरमाप्लाव्य हृदये नालपत्रकर्णिकारूपं पद्ममकारादिमात्रात्रययुक्तेन प्रणवेन शुद्ध
विद्यात्मकमासनं विन्यस्य। तत्कर्णिकायां पूर्यष्टकं चतुष्कलेन प्रणवेनावतीर्णं भावयित्वा। तस्मिन् द्वादशान्तस्य जीवरूपं
शिवमयमात्मानं पञ्चकलेन प्रणवेन पूरकेण सुषुम्णया समानीय ज्योतीरूपं संस्थाप्य। वौषडन्तशक्तिमन्त्रोच्चारेणासुध्यशा
क्तिपरिस्रुतबहुलामृतप्रवाहेणाभिषिञ्चेत्। तत्र ल्हामिति निवृत्तिकलाबीजम्। ह्रीमिति प्रतिष्ठाकलाबीजम्। ह्रूं ह्रैं ह्रों
मिति विद्याशान्त्यतीतकलाबीजानि क्रमेण। एवम् रहस्यागमोक्तप्रकारभूतशुद्धिः। अनेन प्रकारेण वा पूर्वोक्तक्रमदीपिको
क्तप्रकारेण वा भूतशुद्धिं कृत्वा। पुनर्हकारत्रयमुच्चार्य। सुषुम्णानाडीमार्गनिरोधकपर्वत्रयभञ्जनं कृत्वा। हंस इत्युच्चार्य। मूला
धारस्थजीवं सुषुम्नया द्वादशान्तं नयन्। पुनः सोहमित्युच्चार्य। द्वादशान्ते सहस्रदलकमलमध्यस्थं सहस्रादित्यसङ्काशं परमा

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र-स त्मानंस्वात्मनाचैकीकृत्य।पुनःप्राणायामंकुर्यात्।तत्प्रकारउच्यते।अकारंमासबिन्दुकम्।द्वादशवारमावर्त्तयन्।दक्षिणनासि
८ कयाविरच्य।उकारम्सबिन्दुकम् षोडशवारमावर्त्तयन् वामनासिकयाआपूर्य।मकारपूर्वकम्।तत्तन्मूलमन्त्रम्।द्वा
दशवारमावर्त्तयन्।कुम्भकंकुर्यात्।एवंप्राणायामत्रयंकुर्यात्।तदुक्तञ्च।संमेलनगोपालन्यासविधाने।अमितिद्वादवारं
दक्षिणनासिकयाविरच्य।उमितिषोडवारंवामनासिकयापूरयित्वामकारपूर्वकविद्यासहितमंत्रंद्वाशद्वारमावर्त्तय
न्कुम्भकंकुर्यात्।अथवा।यंयंमन्त्रंजपितुमिच्छति।तेनतेनमन्त्रेणप्राणायामंपञ्चचतुर्विंशदादि।तत्संख्ययाकेवल
कुम्भकरूपेणवा।अष्टषोडशद्वात्रिंशदादिसंख्ययावा।षोडशद्वात्रिंशच्चतुषष्ट्यादिसंख्ययावा।रेचकपूरककुम्भक
रूपेणकुर्यात्।अथवा।हरिविषयमन्त्रजपेषु।सर्वत्रमूलमन्त्रेणैव।प्राणायामः।इतरविषयेषु।तत्तद्विधानोक्तप्रका
रेणवा।प्रणवेनवाकुर्यात्।एवंसर्वत्रसर्वमन्त्रजपस्यपुरतश्च।परतश्च।त्रिवारंकुर्यात्।एवंदिनशोयः षोडशसंख्यंक
रोतिसतुमासतःपापात्परिपूयते।अथवाकृसमन्त्रेषु।सर्वेषुकामबीजेनप्राणायामंकुर्यात्।ततुचतुःषष्टिवारंकुर्यात्।
गोपालदशाक्षरीमन्त्रेणचेदष्टाविंशतिवारंकुर्यात्।गोपालकाऽष्टादशाक्षरीमन्त्रेणचेद्द्वादवारंकुर्यात्।इतरमन्त्रैश्चवर्णा राम
नुरूपंकुर्यात्॥ ॥तदुक्तंचक्रमदीपिकायाम्॥पवनसंयमनन्त्वमुनाचरेद्यमिहजन्मसमसौमनुमिच्छसि।अथवाखिले ८

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

षुद्दरिमन्त्रजपविधिषुमूलमन्त्रतःसंयमनंविमलधीः।मरुनाविधिनाभ्यसंश्चरन्तुतत्वसंख्ययापुरतोजपस्यपरतोविहि
नमथतन्त्रपंबुधैः।षोड्शायद्दहचरेद्दिनशःपरिपूपतेमखलुमासततोंहसः।अथवाङ्गजन्ममनुनासुसंयमंसकलेषुकृ
समनुजापकर्मसु।सहितैकःसप्तकृतिवारमभ्यसंस्तुनुयात्समस्तदुरितापहारिणा।अष्टाविंशतिसंख्यमिष्टफलदंमन्त्रं
दशार्णञ्जपन्नाम्यच्छेत्पवनंसुसंयतमतिस्त्वष्टादशार्णेनचेत्।अभ्यस्यन्नववारमन्यमनुभिर्वर्णानुरूपंजपन्कुर्याद्रेच
कपूर्वकंसुनिपुणंप्राणप्रयोगंबुधः।रेचयेन्मारुतंदक्षयादक्षिणंपूरयेद्वामयामध्यनाड्यापुनःधारयेदीरितंरेचकादित्र
यंस्यात्कुलादन्तविद्याख्यमात्रात्मकइति।कनिष्ठानामिकाङ्गुष्ठैर्यन्नासापुटधारणम्।प्राणायामःसविज्ञेयस्तर्जनीमध्यमेवि
ना।एवंप्राणायामंकृत्वा।ततञ्जपस्य मन्त्रंप्रतिलोमेनोच्चार्य।स्वात्मानंतेजोरूपन्ध्यात्वा।तत्तेजःकरतलेदक्षिणनासिका
श्वासमार्गेण निपात्यकरन्यासंकुर्यात्।यत्रयत्रकरन्यासमन्त्रःपृथगनुक्तःस्तत्रसर्वत्रतत्साध्यमन्त्रस्य।षडङ्गैःपञ्चाङ्गै
र्वाकुर्यात्।तदुक्तञ्चास्मिन्नेवप्रपञ्चसारे।अङ्गुलीषुक्रमादङ्गैरङ्गुष्ठादिषुविन्यसेत्।कनिष्ठान्तासुतद्वाह्यतलयोःकरयोः
सुधीरिति।अथकरन्यासप्रकारउच्यते।उभाभ्यांकराभ्यान्तत्तदङ्गुष्ठाद्यङ्गुलीषुक्रमेणाङ्गुलीमूलमारभ्याग्रंमन्त्रपूर्वकमङ्गु
ष्ठाभ्यांनमःइत्यादिन्यसेत्।तत्रतर्जनीभ्यामङ्गुष्ठयोरितरास्त्वङ्गुष्ठाभ्यांन्यसेत्।तत्रपञ्चाङ्गपक्षेअङ्गुलीष्वेवविन्यसेत्।ष

For Private And Personal

इङ्गपक्षे पश्चान्न्यासस्तावद्वामहस्ततलेन दक्षिणहस्ततलेन वामहस्ततले न्यसेत् एवं करद्वयोश्च। तदुक्तञ्च सत्सम्प्रदायसर्व्वस्वाभिधाने प्रपञ्चसारविवरणे। उभयोः करयोरङ्गुष्ठयोर्मूलाद्यग्रं तर्जनीभ्यां तर्जन्यादिकनिष्ठान्तमङ्गुष्ठाभ्याञ्च पञ्चभिरङ्गमन्त्रैः परामृश्य। पृष्ठतलयोश्च। वामे दक्षिणेन। दक्षिणे वामेन च विन्यसेत्। एवं कृत्वा। पुनर्लिपिन्यासं उपरि मातृका विधाने वक्ष्यमाणक्रमेण कृत्वा। ध्यात्वा। जप्त्वा। यथाशक्ति तदुपसंहृत्य पुनः साध्यमन्त्रस्य ऋष्यादिपूर्वकं जपं वा पूजां वा समारभेत्। अयमेव सर्वत्र मनूनाञ्जपारम्भे पूजारम्भे च न्यायः। अथ मातृकामन्त्रस्य। ब्रह्मा ऋषिः। गायत्री छन्दः। मातृका सरस्वती देवता। तत्र। ऋष्यादेः स्थानान्यस्मिन्नेव शास्त्रे। पञ्चमपटलादावुक्तानि। ऋषिर्गुरुत्वाच्छिरसैव धार्य्यश्छन्दोऽक्षरत्वाद्रसनागतं स्यात्। धियावगन्तव्यतया स दैवं हृदि प्रतिष्ठामनु देवता च इति। पुनरेषामर्थश्च तत्रैवोक्तः। ऋषिवर्णादिकौ धातू स्तोऽगत्यां प्रापणेऽपि च। ताभ्यां यद्यत्स्वरूपं स ऋषिः स्याद्गुरुवाचकः। इच्छादानार्थकौ धातू स्तः छन्दाद्यश्च दादिकः। तयोरिच्छाददातीति छन्दो मन्त्रार्णवाचकः। आत्मनो देवताभावप्रधाना देवतेति च। पदं समस्तमन्त्रेषु विद्वद्भिः समुदीरितमिति। एवमृष्यादीन् कृत्वा। पुनः षडङ्गान्यवश्यकर्त्तव्यानि कुर्यात्। मेधादक्षिणामूर्त्तिकल्पे तु। भक्तश्चेदवश्यकर्त्तव्यत्वाराहित्यमुक्तञ्च। अङ्गन्यासं विनावापि शिवभक्तस्य सिद्ध्यति। अङ्गमन्त्रैर्विना वापि सिद्धसाध्यादिभिर्विना। जपेन मन्त्राः सर्वेषां सर्व

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

सिद्धिप्रदोभवेदिति।अथषडङ्गन्यासस्थानानि च तत्प्रकाराश्चोच्यन्ते।हृदयशिरसोः शिखायां कवचास्त्रयोस्त्रेषु स चतुर्थीषु
।नमस्वाहास्वाहावषट्हुंवौषट्फट्पदैः षडङ्गविधिः।पञ्चैव यस्य मन्त्रस्य भवन्त्यङ्गानि मन्त्रिणः।सर्वेष्वपि च मन्त्रेषु नेत्रलोपो
विधीयत इति।अथ मातृकामन्त्रस्य षडङ्गविधिः॥अं कं खं गं घं ङं आं हृदयाय नमः।इं चं छं जं झं ञं ईं शिरसे स्वाहा।उं टं
ठं डं ढं णं ऊं शिखायै वषट्।एं तं थं दं धं नं ऐं कवचाय हुम्।ओं पं फं बं भं मं औं नेत्रम्।अं यं रं लं वं शं षं सं हं लं क्षं अः।अस्त्रम्।
मातृकावर्णैरङ्गविधौ सर्वत्रैवमेव।स्वरास्तु वर्णा विन्दुयुक्ताश्च हलान्तद्वितयं स्वराणां मध्ये लघुसञ्ज्ञकं अकारादिवर्णच
तुष्टयरहितं च स्वरासरं द्वन्द्वयुक्तं कादिवर्गश्च कर्त्तव्यम्।यदुक्तञ्च।आद्यन्तस्वरषट्कलघ्वपरयोरन्तस्थितैः क्रमेण कथि
तान्यस्याः षडङ्गानि चेति।तत्राङ्गन्यासमुद्राप्रकारः।क्रमदीपिकोक्तप्रकारेणोच्यते।अनङ्गुष्ठा ऋजवो हस्तशाखा भवेन्मु
द्रा हृदये शीर्षके च।अधोमुखाङ्गुष्ठमुष्टिः शिखायां करद्वयाङ्गु ... यो वर्मणि स्युः।नाराचमुष्ट्युद्धृतलहस्तयुग्मकाङ्गुष्ठतर्ज
न्युदितो ध्वनिस्तु।विषग्विषक्तः कथितोऽस्त्रमुद्रा यत्राक्षिणी तर्ज्जनीमध्यमे च।यत्राक्षिणीत्यनेन।यत्रशब्देन।पञ्चाङ्गप
क्षे।नेत्रलोपः।प्रागुक्तः सूचितः।तत्र नाराचमुष्टिलक्षणमुच्यते।हस्ततलद्वयमन्योन्यं संमुखीकृत्य तयोर्मध्यमानामिकाक
निष्ठाङ्गुलीर्मुष्टीकृत्य तर्जनीद्वयं त्वृजूकृत्यान्योन्याग्रेण संस्पृश्याङ्गुष्ठद्वयं तु तथैव ऋजूकृत्यान्योन्यं संश्लिष्य ताभ्यामङ्गु

For Private And Personal

प्र.सं. ष्ठतर्ज्जनीद्वन्द्वाभ्यामुद्रितोध्वनिः स्वपरितो विषक्तः। अस्त्रमुद्रेत्यर्थः। तत्रास्त्रमुद्रानन्तरनेत्रमुद्रोक्त्यावैसर्वदेवताविषये।
१० सर्वत्रास्त्रन्यासानन्तरम्। नेत्रन्यास इति केषाञ्चित्पक्षः सूचितः। मन्त्रदेवताप्रकाशिकायामप्यङ्गविधिरुक्तः। त्रिद्व्येकं
दशकं त्रिद्विसंख्याकाङ्गुलिभिः क्रमात्। अस्यार्थः। अङ्गुष्ठतर्जनीमध्यमायुक्तेनाङ्गुलीत्रयेण हृदयम्। अङ्गुष्ठतर्जनीभ्यां
शिरः। अङ्गुष्ठेन शिखा। उभयकरदशाङ्गुलिभिः कवचं। तर्जनीमध्यमानामिकात्रितयेन नेत्रम्। उभयकराङ्गुष्ठतर्ज्जनीभ्यामस्त्रमिति। अङ्गानामर्थास्तु। हृदयं बुद्धिगम्यत्वात् प्राणामः स्यान्नमः पदम्। क्रियते हृदयेनातो बुद्धिगम्यान्नमस्कृतिः। तुङ्गार्थः शिरसेचेति विषयाहरणे हि ठः। शिरोमन्त्रेण चोत्तुङ्गविषयाहृतिलक्षणा। शिखा तेजः समुद्दिष्टा वषडित्यङ्गमुच्यते। तत्तेजोस्य तनुः प्रोक्ता शिखामन्त्रेण मन्त्रिभिः। कचग्रहण इत्यस्माद्धातोः कवचसम्भवः। हुन्तेजस्तेजसादेहो गदृहोते कवचं ततः। अमुत्रासादिकौ धातू सङ्क्षेपचलनार्थकौ। तेनानिष्टसमासिप्यचालयेत्फट्पदाग्निना। नेत्रं दृष्टिः समुद्दिष्टा वौषट् दर्शनमुच्यते। दर्शनं दृग्विषयेणस्यात्तत्तेजो नेत्रवाचकमिति। एवमङ्गन्यासं कृत्वा पुनर्बीजशक्त्यादीन्स्मरेत्। यत्र यत्र बीजशक्ती पृथगनुक्ते तत्र सर्वत्र प्रणवो बीजम्। भुवनेश्वरी शक्तिरित्याचार्याभिप्राय इति वर्णयन्ति। तदुक्तञ्च। प्रपञ्चसार टीकाकारेण। अनुक्तबीजशक्तिविशेषाणां मन्त्राणां प्रणवो बीजम्। भुवनेश्वरीः शक्तिरिति। विवरणकारैस्तु। तत्र तत्रोक्ता रा.म. १०

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

निच। अत्रतु ह्मितिबीजम्। सइ्तिशक्तिः। बीजशक्तिकीलकैस्तु। स्तनयोर्हृयोर्हूयोर्हृदि चन्यसेत्। केवलंमनसास्मरेद्वा अष्टवारंजपेद्वा। तत्रगोपालविषयेतु कचित्कचित्। किंचिदधिकानिसन्ति। क्लींवीजम्। स्वाहाशक्तिरिति। स्तनयोः जंकीलकम्। वञ्जीवः। एतद्वयंहृदये। कृष्णः प्रकृतिरितिनाभौ। दुर्गाधिष्ठात्रीदेवता। विष्णुरभिमानिनीदेवता। एनद्वयंहृदिन्यसेत्। सर्वमन्त्रस्यापिप्रकृतिर्देवता। अधिष्ठात्रीदेवता। अभिमानिनीदेवताचेति। देवतात्रैविध्यमस्तियथागायत्रीमन्त्रस्य। सूर्यश्चनारायणश्चशक्तिश्च। एवंसर्वत्रानुक्तस्थलेगुरुमुखादेवतन्त्रेयम्। मन्त्रदेवताप्रकाशिकायामुक्तम्। बीजंशक्तिश्चमूलाधारेन्यसेत्। सकलमन्त्रेषुब्रह्मवीजम्। मायाशक्तिः। जीवोवीजम्। बुद्धिःशक्तिः। उदानोवीजम्। सुषुम्नानाडीसरस्वतीशक्तिरिति। मूलाधारेन्यसेत्। तत्रब्रह्ममायाशब्दाभ्यांप्रणवहृल्लेखार्थभूतेपरब्रह्ममूलप्रकृतीउच्येते। जीवबुद्धिशब्दाभ्यांसर्वकारणभूतब्रह्ममाययोर्ज्ञानभागाउच्येते। उदानसुषुम्नानाडीशब्दाभ्यांब्रह्ममाययोः प्रवर्त्तकभागाउच्येते। एवंसत्यशवलितयोर्ब्रह्ममाययोःसर्वप्रपञ्चकारणत्वम्। प्रणवहृल्लेखयोः समस्तमन्त्रबीजशक्तिकारणत्वञ्चोक्तंभवति। तस्मात्समस्तमन्त्रानुस्यूतशब्दब्रह्माख्यमातृकामन्त्रावगाहिप्रणवहृल्लेखावाच्यमायाशवलितब्रह्मस्वरूपप्रत्यगात्मभूताखण्डसुखचित्प्रकाशात्। समस्ताङ्गसहितसर्वदेवतामन्त्रमूर्त्तयःसाधकस्यभाग्यवशात् प्रज्वलिताग्नेर्वि

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ स्फुलिङ्गा इव प्रादुर्भूता इति भावयेत्। अनन्तरं तथाविधाभीष्टदेवतामयं तेजः स्वशरीरे अन्तर्बहिश्च व्याप्नोतीति चिन्तये
११ त्। पुनर्मातृकाध्यानम्। पञ्चाशद्वर्णभेदैर्विहितवदनदोःपादयुक्कुक्षिवक्षोदेशां भास्वत्कपर्दाकलितशशिकलामिन्दुकु
न्दावदाताम्। अक्षस्रक्कुम्भचिन्तालिखितवरकरां त्रीक्षणां पद्मसंस्थामच्छाकल्पामतुच्छस्तनजघनभरां भारतीं तां न
मामि। तत्राक्षस्रक् इत्यक्षमाला कुम्भः पूर्णकुम्भः चिन्तेति ज्ञानमुद्राख्या लिखितं पुस्तकम्। तत्र दक्षिणाङ्गुष्ठतर्जन्योरन्योन्याग्र
संस्पर्शेन पराभिमुखप्रदर्शनं ज्ञानमुद्रेति कीर्त्यते। पुनरेवन्न्यास्वा। त्रिंशत्पटलेऽम्बकविधाने वक्ष्यमाणप्रकारेण प्राणप्रति
ष्ठां कृत्वा। मानसपूजां पञ्चोपचारैः कुर्यात्। तत्प्रकार उच्यते। प्रथमम कराङ्गुष्ठाग्रेण उभयकनिष्ठयोर्मध्यमपर्वणोः
स्पर्शनपूर्वकं ॐ गन्धं कल्पयामीत्युक्त्वा गन्धोपचारं समर्पयेत्। पुनस्तथैव तर्जन्यग्रद्वयेनाङ्गुष्ठद्वयमध्यदेशसंस्पर्शनपूर्व
कं ॐ पुष्पं कल्पयामीति पुष्पमुद्रया पुष्पोपचारं समर्पयेत्। पुनरितरासु तिसृष्वप्यङ्गुलीषु तर्जन्यादिषु अङ्गुष्ठाग्रेण मध्य
मपर्वदेशसंस्पर्शनपूर्वकमेव ॐ धूपदीपनैवेद्यमुद्राः क्रमेण तत्तन्नाम्ना पूर्ववदेव समर्पयेत्। एवमेव सर्वत्र मानसपूजा
प्रकारः। तत्क्रमदीपिकायां सूचितम्। ततो नैवेद्यमुद्रिकां प्रधानया करद्वयेऽस्पृशन् अनामिकां निजं मनुं जपन् प्रदर्शयेदि रा॰भ॰
ति। प्रधानयेत्यङ्गुष्ठेन। तत्र तु केवलं नैवेद्यमुद्रामात्रं प्रदर्शितम्। अयमेव न्याय इतरमुद्रिकाणामपि द्रष्टव्यः॥ अथवा कल्पा ११

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

त्तरोक्तप्रकारेणगन्धाद्युपचारमन्त्रः।लंपृथिव्यात्मनेनारायणायसंगन्धंकल्पयामि।हंआकाशात्मनेवासुदेवायब्रह्मपु
ष्पंकल्पयामि।यंवाय्वात्मनेसंकर्षणायधूपंकल्पयामि।रंअग्न्यात्मनेप्रद्युम्नायदीपंकल्पयामि।वंअबात्मनेअनिरुद्धायअ
नन्तंनैवेद्यंकल्पयामि।एभिरेववामन्त्रैः पूर्वोक्तमुद्राप्रकारेणमानसपूजांकुर्यात्।एवंस्वहृदयेदेवतांध्यात्वा।तत्रमान
सपूजांकृत्वामातृकासरस्वतीमन्त्रंपूर्वसेवापुरस्सरंलक्षसंख्यांजपेत्।न्यसेच्चतावत्संख्यंपुरश्चरणार्थअकाराद्याःक्षका
रान्तावर्णामातृकासरस्वतीमन्त्रः तत्रपूर्वसेवेतिसर्वेषांमन्त्राणांपुरश्चर्यायाः प्रागेवतदधिकारसिद्ध्यर्थएतावत्संख्यंज
प्तव्यमित्यस्तिनियमः।तावत्तत्तद्विधानोक्तसंख्ययापूर्वंजप्त्वापश्चाद्यथाविधिपुरश्चर्यांकुर्यादित्यर्थः।तत्तु वयिष्यति।चा
स्मिन्नेवप्रपञ्चसारेवक्ष्यमाणनृसिंहविधाने।द्वात्रिंशत्सहस्रैरधिकृतिरयुतैर्भवेत्।पुरश्चरणन्तावद्भिस्तावद्भिर्लक्षैः सि
द्धिः समीरितास्यमनोरिति।क्रमदीपिकायामप्येवमेवोक्तमष्टादशाक्षरीविधाने।दशाक्षरीविधानेच।तेनानुज्ञातःपू
र्वसेवान्द्वितीयेमासिद्वादश्यामारभेतामलायाम्।प्रजपेद्युतचतुष्कंदशाक्षरंमनुवरंपृथक्क्रमशः।अष्टादशाक्षरञ्चद
युतद्वितयमित्युदीरितासंख्येति।पुनरपितत्रैवोक्तम्।एवञ्चैषामशक्तौगदितमिहमयापूर्वसेवाविधानंनिवृत्तेस्मिन्पु
नश्चप्रजपतुविधिवत्सिद्धयेसाधकेन्द्रइति।तत्रद्वितीयेमासीति।प्रथमेमासिदीक्षांकृत्वा।पश्चाद्द्वितीयेमासिजपेदित्यर्थः।त

For Private And Personal

त्रएवज्ञैषामशक्ताविति। एतेषांपदानामस्मिन्नर्थेअन्वयोनास्तिपूर्वत्रैवान्वयः। तत्रतु। पूर्वसेवासंख्यायत्रनोक्ता। तत्रसर्वत्रा
सहस्रसंख्ययाकर्त्तव्येतिसंप्रदायः। तदुक्तम्। चमेधादक्षिणामूर्तिकल्पे। संख्याउक्तेसहस्रंस्यात्द्रव्याउक्तेघृतंतथा। समिधो
नुक्तविषयेपालाशः परिकीर्तितेइति। तत्रशिवभक्तश्चेत्पूर्वसेवापेक्षानियमोनास्ति। तदुक्तंश्चिदंवरकल्पेपूर्वसेवांविना
वापिशिवभक्तस्यसिद्ध्यतीति। अथास्यमातृकामन्त्रस्याक्षरन्यासस्थानान्युच्यन्ते। काननवृत्तद्वयश्रुतिनोगण्डोष्ठदन्तमूर्धा
स्ये। दोःपत्सन्ध्यग्रेषुचपार्श्वद्वयपृष्ठनाभिजठरेषु। हृद्दोर्मूलापरगलकक्षेषुहृदादिपाणिपद्युगे। जठराननयोर्व्यापकसंज्ञा
न्न्यसेद्धाक्षरान्क्रमशः। तत्रपादयोर्व्यापकाक्षराणि। तानितु। हृदयादारभ्यैव। तत्तदुक्तस्थानपर्यन्तम्। व्यापकरूपेणैव। न्य
सेत्। तदुक्तंचक्रमदीपिकायाम्। हृदयपूर्वमनेनयथाक्रमंन्यसतुशुद्धकलेवरसिद्धयइति। तत्रदोर्मूलापरगलकक्षेष्वि
त्यत्रक्रमदीपिकामते। कक्षेककुदिदोर्मूलइतिदक्षिणकक्षे। वामेतु। दोर्मूलइत्युक्तःपक्षविशेषः। एवंसृष्टिन्यासः। एतद्विप
रीतस्थानक्रमेण मन्त्रप्रतिलोमेनच। मन्त्रप्रतिलोमःसंहारन्यासः। पुनर्वाहृन्मूलादिस्थानमारभ्यहलभिरनुलोमन्यासरीत्या
न्यस्त्वापश्चात्स्वरैः शीर्षादिस्थानेषुन्यसेत्। एवंस्थितिन्यासः। तत्रसृष्टिन्यासेशुद्धमातृकयान्यसेत्। संहारेतु। सविन्दुमातृक
या। स्थितिन्यासेतुविसर्जनीयान्तैर्वर्णैर्न्यसेदितिविशेषः। अथगुरुमुखात्सकलमन्त्रोपदेशविधिंवक्ष्ये। तत्रप्रथममुपदेशा

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

र्थं मासनियमञ्चिदंबरकल्पोक्तप्रकारेण वक्ष्ये। तत्र मित्रारिशोधनम् क्वचित्कचिन्मन्त्रप्रभाववशान्नास्ति तथापि मासशोधनं
— मवश्यं कर्त्तव्यम्॥ तदुक्तञ्चिदंबरकल्पे। पञ्चाक्षरस्य मन्त्रस्य नैव मित्रारिशोधनम्॥ तथाप्यवश्यं कर्त्तव्यं मासशोधन
मादरादिति। अतो मा-सनियम उच्यते॥ असिद्धिर्भूमिसंपत्तिर्मरणं बंधुनाशनम्। शुभप्राप्तिः स्त्रीनाशः संपत्तिरलसंपदः।
ज्ञानप्राप्तिर्ज्ञाननाशो ह्यमोघार्थो वशीकृतिः। एवञ्चैत्रादिमासानां फलान्याहुर्मनीषिणः। सोमवारे शुक्रवारे स्वसंपत्क्षेमसाधकौ
मैत्रे परमैत्रे वा मन्त्रदीक्षां समाचरेदिति। एवमुक्तेषु शुभेषु मासेषूपदेशं कुर्यात्। मेषे प्रतापवान् भूयात् वृषभे तु सुखी भवे
त्। मिथुने रिक्तहस्तः स्यात् कर्कटे दुःखवान् भवेत्। सिंहे सर्वत्र सिद्धिः स्यात्कन्यायां तत्क्षणाल्लभेत्। तुलायां लाभवान् भूयात्
वृश्चिके विकटं भवेत्। धनुर्मासे तु सौभाग्यं मकरे धनवान् भवेत्। कुंभे स्याद् पुत्रवृद्धिर्मीने स्याद्राजवल्लभः। इत्यादिमासानां
लोच्य वदेन्मन्त्रं विचक्षणः॥ अथोपदेशार्थं तिथिवारनक्षत्रादिनियमो लिख्यते॥ अश्विनी रोहिणी चार्द्रा तथा पुष्योत्तरात्रयम्।
हस्तचित्रास्वातिमैत्रं विशाखा च धनिष्ठिका। पुनर्वसू रेवती च प्रशस्ता मन्त्रसंग्रहे। मैत्रमित्यनुराधा। पौर्णिमा पञ्चमी चैव द्वितीया स
प्तमी तथा। त्रयोदशी च दशमी प्रशस्ता मन्त्रसंग्रहे। द्वितीयादिविहिता नित्यं षष्ठी सर्वेत्र गर्हिता। रवौ गुरौ बुधे शुक्रे कर्त्तव्यं परमेश्वरि
मन्त्रादारंभणं मेषे धनधान्यप्रदं भवेत्॥ वृषे मरणमाप्नोति मिथुने पत्ननाशनम्॥ कर्कटे सर्वसिद्धिः स्यात् सिंहे मेधाविनाशनम्। क

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

न्यालक्ष्मी प्रदानित्यन्तुलायां सर्वसिद्धिदः। वृश्चिके सर्वसिद्धिः स्याद्धनुज्ञो नविनाशनम्॥ मकरः पुत्रदः प्रोक्तः कुंभो धनसमृद्धिदः।
मीनो दुःखप्रदो नित्यमेवं राशिफलं प्रिये। योगाश्च प्रीतिरायुष्मान् सौभाग्यः शोभनाशुभः। सुकर्मा च धृतिर्वृद्धिः ध्रुवः सिद्धिश्च हर्षे
णः। वरीयांश्च शिवः सिद्धो ब्रह्मा चैंद्रश्च षोडश। इति। शुक्लपक्षे प्रकुर्वीत कृष्णे वा देशिकोत्तमः। शुक्ले सर्वसमृद्धिः स्यात् कृष्णे मध्य
मतो भवेत्। द्वादश्यामपि कर्तव्यं मन्त्रयोदश्याम पापि च। महाभवचतुर्दश्यामुपरागेषु च द्वयोः। ददन्मन्त्रं भवेन्मन्त्री दारिद्रःसप्त
जन्मसु। धर्मदः प्रातःकालः स्यात्संगवो राज्यदः स्मृतः। मध्याह्ने सर्वसिद्धिः स्यात् सायाह्ने मध्यमो भवेत्। रजनी मन्त्रदाने तु निषिद्धा
देशिको त्तमैः। सूर्यग्रहणकाले तु नान्यदन्वेषितं भवेत्। मलमासं विसर्जयेदिति च। अथ मन्त्रदेवताप्रकाशिकोक्तप्रकारेण मासा
दिनियमो लिख्यते। तत्र मासफलानि ज्ञात्वा शुभकाले दीक्षा कर्तव्या। असिद्धिर्भूमिसंपत्तिर्मरणं बंधुनाशनं। आयुर्वृद्धिः प्रजाना
शः संपदो क्षरसंपदः। शुभप्राप्तिः स्यान्नाशो अमोद्या यो वशीकृतिः। एवञ्चैत्रादिमासानां फलान्याहुर्मनीषिणः। तत्रादौ गुरुमन्त्रा
णां शिष्यस्य नक्षत्रादिकोष्ठानां फलं परीक्ष्य दीक्षां कुर्यात्। तत्र नक्षत्रपरिक्षा। राज्यलाभोपकाराय प्रारभ्यारीश्वरः कुरून्। गोपालक
कुटीप्रायात्कुल्ला वेत्सु दितालिपिः। नक्षत्रेषु क्रमाद्योज्याः स्वरांत्यौ रेवतीयुतौ। अस्यार्थः। रेवतीनक्षत्रयुक्तौ भवतः। रा इति द्वयम्।
ज्ये न्ये कम्। ज्या इति त्रीणि। भो इति चतुष्टयम्। प इत्येकम्। का इत्येकम्। रा इति द्वयम्। य इत्येकम्। प्रा इति द्वयम्। इति द्वयम्। भ्ये से

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ति द्वयम्।र इति द्वयम्।कु इत्येकम्।र इति द्वयम्।गो इति त्रीणि म्।पा इत्येकम्।ल इति त्रीणि।क इत्येकम्।कु इत्येकम्।टी इत्येकम्।
प्रा इति द्वयम्।या इत्येकम्।फु इति द्वयम्।ला इति त्रिणि।व इति चतुष्टयम्।एत दुक्तं भवति।अआ अश्विनी।इ भरणी।ईउऊ कृत्तिका
म्।क ऋ ॠ ऌ ॡ रोहिणी।ए मृगशीर्षं।ऐ आर्द्रा।ओ औ पुनर्वसुः।क पुष्यम्।ख गः आश्लेषा।घ ङ मघा।च पूर्वाफाल्गुनी।छ ज उत्तराफा
ल्गुनी।झ ञ हस्तः।ट ठ चित्रा ड स्वाती।ढ ण विशाखा।त थ द अनुराधा।ध ज्येष्ठा।न प फ मूलम्।ब पूर्वाषाढा।भ श्रवणम्।य र ध विष्ठा।
ल श तभिषक्।व श पूर्वाभाद्रपदा।ष स ह उत्तराभाद्रपदा।ल क्ष अं अः रेवती।इत्येवमक्षरेषु नक्षत्राणि ज्ञात्वा मन्त्राद्यक्षरेणात्म
नामाद्यक्षरानुकूल्यं ज्ञातव्यम्।जन्म संप ॒ द्विपत्क्षेम प्रत्यरिः साधको वधः।मैत्रं परम मैत्र ञ्च नवैतानि पुनः पुनः॥ इति नक्षत्रयु
क्तानि।ज्ञातव्यानि।अथ राशी परीक्षा।वेला गरु खरशोणः प्रमेणो वेति भेदनः।लिप्यर्णा राशिषु ज्ञेयाः षष्ठे शादीश्च योजयेत्।अस्या
र्थः।वे इति चतुष्टयम्।ला इति त्रीणि।ग इति।त्रीणि।रु इति द्वयम्।ख इति द्वयम्।र इति द्वयम्।प्रो इति पञ्च।ण इति पञ्च।श इ
ति पञ्च।म इति पञ्च।णो इति पञ्च।वे इति चत्वारि।एत दुक्तं भवति।अआ इई मेषः।उऊ ऋ इति वृषः।ॠ ऌ ॡ इति मिथुनम्।एऐ
कर्कटकम्।ओ औ सिंहः।अं अः श ष स ह क्षाः कन्या।क वर्गस्तुला।च वर्गो वृश्चिकः ट वर्गो धनुः।त वर्गो मकरः प वर्गः।कुंभः य
र ल वा मीनः।एक पंच नव बन्धुरसका द्वे च षष्ठ दशमास्तु सेवकाः।त्रीणि रुद्रगुण सप्त पोषका द्वादशाष्ट चतुरस्तु घातकाः।जपे

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नवं सुसिद्धिः स्यात्सेवया च ससेवकः। मन्त्रः स पोषको ज्ञेयस्तु घातयेद्यस्तु घातकः। एवमक्षरेषु राशिं ज्ञात्वा फलानि ज्ञातव्यानि॥
अथ भूतकूटपरीक्षा। अ इ उ ऋ ऌ पञ्च वर्णाः क्रमेण वाय्वग्निभूमिजलाकाशात्मकास्तथा। आ ई ऊ ॠ ॡ पञ्च वर्णास्तथा।
ए ऐ ओ औ अं इति पञ्च वर्णास्तथा। क च ट त प पञ्च वर्गास्तथा। य र ल व श पञ्च वर्णाश्च। ष स क्ष ल ह पञ्च वर्णाश्च। वाय्वग्नि
भूमिजलाकाशात्मका भवन्ति। तदुक्तम्। ह्रस्वाः पञ्च परे यसंधिविकृताः पञ्चाथ बिन्द्वन्तिकाः काद्याः प्राणहुताशभूजलव
मयायाद्याः शवर्णान्तिकाः। हान्ताः षसलक्षाः क्रमेण कथिता भूतात्मकास्ते पृथक् तैस्तैः पञ्चभिरेव वर्णदशकैः स्युः स्तंभनाद्याः क्रि
या इति। साधकाख्याक्षरं पूर्वं मन्त्रस्यापि तदक्षरम्। यद्येकभूतदैवत्यं जानीयात्स्वकुलं हि तत्। पार्थिवे वारुणं मित्रमाग्नेयस्या
पि मारुतं। माहेन्द्रवारुणानाञ्च शत्रुत्वे मारुतः स्थितः। आग्नेये वारुणं शत्रुर्वारुणे तैजसन्तथा। एतेषामेव सर्वेषां सामान्यत्वेन ना
भसम्। मातृवन्मन्त्रविद्यानामविरोधे सदास्थितम्। एवं पञ्चभूतबलं ज्ञेयम्॥ अथ सिद्धसाध्यसुसिद्धारिपरीक्षार्थं कोष्ठोद्धारक
मः कथ्यते॥ तत्र चतुष्पदयुक्तकोष्ठचतुष्टयं कृत्वा। तत्र कोष्ठचतुष्टयाद्यपदेषु चतुर्षु प्रादक्षिण्यक्रमेण अकारादिस्वरचतुष्ट
यं लिखेत्। द्वितीयेषु उकारादि तृतीयेषु ऌकारादि चतुर्थेषु ओकारादि विलिखेत्। अवशिष्टानपि तथा। एवमुक्तप्रदक्षिणक्रमेण रा॰
ककारादितकारान्तान् षोडशवर्णानालिख्य पुनस्तेनैव क्रमेण थकारादिसकारान्तांश्च षोडशवर्णान् विलिख्य हलक्षद्वन्द्व १४

शिष्टवर्णत्रयं प्रोक्तक्रमेण प्रथमद्वितीयतृतीयकोष्ठाद्यपदेषु विलिखेत्। तत्र कोष्ठचतुष्टये स्वनामाद्यवर्णो यत्र कोष्ठे तिष्ठति। त
त्कोष्ठमादिं कृत्वा प्रदक्षिणक्रमेण सिद्धसाध्यसुसिद्धारीन् कल्पयेत् वलापि स्वनामवर्णयुक्तकोष्ठान्तर्गतचतुष्पदेष्वपि। तथा
विधपदमादिं कृत्वा सिद्धपूर्वकसिद्धादिचतुष्टयं कल्पयेत्। द्वितीयकोष्ठचतुष्केपि। स्वनामार्णषट्कयोगिपदसमसंख्याकं पदमा
दिं कृत्वा। क्रमेण साध्यपूर्वकसिद्धादिचतुष्टयं कल्पयेत्। एवं तृतीयकोष्ठपदचतुष्टयेष्वपि तथाविधमादिं कृत्वा सुसिद्धपूर्व
कसिद्धादिचतुष्टयं कल्पयेत्। तथा चतुर्थकोष्ठचतुष्पदेष्वपि। तथाविधमादिं कृत्वा। अरिपूर्वकसिद्धादिचतुष्टयं कल्पयेत्। ए
तेषु षोडशस्थानेषु मध्ये मन्त्राद्यवर्णो यत्कोष्ठपदे तिष्ठति। तत्कोष्ठपदनामांकितः स मन्त्रो भवति। एतत्कोष्ठगतफलमुच्यते। सि
द्धः सिध्यति कालेन साध्यः सिध्यति वा न वा सुसिद्धस्तत्क्षणादेव अरिर्मूलं निकृन्तति। सिद्धसिद्धो यथोक्तस्तु द्विगुणात् सिद्धसाध्य
कः सिद्धः सुसिद्धोऽर्धजपात्सिद्धारिर्हन्ति गोत्रजान्। साध्यसिद्धो द्विगुणतः साध्यसाध्यो निरर्थकः। साध्यः सुसिद्धोऽर्धजपात् सा
ध्यारिर्हन्ति गोत्रजान् सुसिद्धसिद्धोऽर्धजपात् तत्साध्यः साधिकाज्जपात्। ग्रहणात्तत्सुसिद्धस्तु तदरिर्ज्ञातिहा भवेत्। अरिसिद्धः
सुतं हन्यादरिसाध्यस्तु कन्यकां। पत्नीमरिसुसिद्धस्तु अरिरात्महा। दुष्टर्क्षराशिभूतारिर्वर्णप्रचुरमन्त्रकम्। सम्यक् परीक्ष्य नं य
त्नाद्वर्जयेन्मतिमान्नरः। आदौ सिद्धस्तथान्ते च सर्वसिद्धिफलप्रदः। आदावन्ते भवेत्साध्यः कृच्छ्रसाध्य उदाहृतः। आदावन्ते सुसि

For Private And Personal

द्रुस्तुक्षिप्रमेव प्रसिध्यति। अदावन्ते रिपुर्यस्तु साधकं स निकृन्तयेत्। आदौ सिद्धोन्त्यसाध्यो यो द्विगुणेन स सिध्यति। आदौ साध्य
स्त्वसिद्धोन्ते प्रोक्तमार्गेण सिध्यति। स्वसिद्धादिस्तु साध्यतश्चतुर्गुणमपेक्षते। आद्यन्तयोर्यदा सिद्धो मध्ये साध्यः प्रजायते। आद्यन्त
योर्यदा साध्यो मध्यसिद्धः प्रजायते। तावुभौ साध्यसिद्धौ हि जपाधिक्येन सिध्यतः। आदौ सिन्त्येन संयुक्तः सुसिद्धेन तथान्ततः। श्र
वणादेव सिद्धो स्यात् साधकस्य न संशयः। सिद्धान्तरितसाध्यस्तु सुसिद्धान्तरितोथवा। शीघ्रं सिध्यति मन्त्रो वै यथोक्तं मन्त्रवित्तमैः॥
सिद्धेनान्तरितः शत्रुः सुसिद्धेनापि चेद्भवेत्। नासौ रिपुर्भवेन्मन्त्रः किं तु कष्टेन सिध्यति। साध्येनान्तरितः सिद्धः सुसिद्धोपि तथा य
दि। सिध्यत्यतीवकष्टेन साधकस्य न चान्यथा। रिपुणान्तरितं सिद्धं सुसिद्धं च न तथा त्यजेत्। रिपुणान्तरितो मन्त्रो नैव ग्राह्यः कदा
चन। नामाक्षरं समारभ्य यावन्मन्त्रादिदर्शनम्। त्रिधा कृत्वा सुरैर्हृत्वा तदन्यद्विपरीतकम्। कृत्वाधिकोऽऋणी ज्ञेयः ऋणी चेन्मन्त्र
मुत्तमम्। स्वयमृणी चेत्तन्मन्त्रं त्यजेत्सूर्वे ऋणीयतः। त्रिभिर्गुणित्वा सप्तभिर्हरेत्। तद्विपरीते सप्तभिर्गुणित्वा त्रिभिर्हरेदित्यर्थः। त
त्र शर्मे प्रसिद्धनाम्नो मध्ये किं वा ग्राह्यमित्याकांक्षायां कल्पान्तरे प्रोक्तम्॥ प्रसिद्धनाम गृह्णीयात्सुप्तो येन च जागृयादिति। तत्रा
पवाद उच्यते॥ प्रणवस्त्र्यक्षरी माया व्योमव्यापि षडक्षरः। प्रासादो बहुरूपी च सप्तसाधारणाः स्मृताः। सौरमन्त्राश्च येपि स्युर्वैष्णवा
नारसिंहकाः। सिद्धसाध्यसुसिद्धारिविचारपरिवर्जिताः। नृसिंहार्कवराहाणां प्रासादप्रणवस्य च। सपिण्डाक्षरमन्त्राणां सिद्धा

दीक्षेव शोधयेत्। एकाक्षरस्य मन्त्रस्य मालामन्त्रस्य पार्वति। वैदिकस्य च मन्त्रस्य सिद्धादीन्नैव शोधयेत्। हंसस्याष्टाक्षरस्या
पि तथा पञ्चाक्षरस्य च। स्वप्नदत्तस्य मन्त्रस्य स्त्रियादत्तस्य चैव हि। नपुंसकस्य मन्त्रस्य सिद्धारीन्नैव शोधयेत्। एकद्वित्र्यादिबी
जस्य सिद्धारीन्नैव शोधयेत्। अकारादिक्षकारान्तैर्बिन्दुमन्मातृकाक्षरैः। अनुलोमविलोमस्थैः क्लृप्तया वर्णमालया। प्रत्येकवर्ण
संयुक्ता जप्ताः स्युः सर्वसिद्धिदाः। वैरिमन्त्रा अपि नृणामन्ये मन्त्राश्च किं पुनः। मन्त्रादिषु च सर्वेषु हृल्लेखां कामबीजकम्। श्रीबीजं
वा विनिक्षिप्य जपेन्मन्त्रविशुद्धये। नारसंपु टितो वापि दुष्टमन्त्रोपि सिध्यति। स्त्रीपुन्नपुंसकत्वेन त्रिधा स्युर्मन्त्रजातयः। स्त्री
मन्त्रा वह्निजायान्ता नमोन्ताश्च नपुंसकाः। शेषाः पुमांसस्ते शस्ता वश्योच्चाटनकेषु च॥ क्षुद्रक्रियायां विध्वंसे स्त्रियोन्येषु न
पुंसकः। नारान्त्याग्निवियत्प्रायो मन्त्र आग्नेय दृष्यते। शिष्टाः सौम्याः प्रशस्तौ तौ कर्मणोः क्रूरसौम्ययोः। आग्नेयमन्त्रः सौम्यः स्यात्प्राय
शोन्ते नमोन्वितः। सौम्यमन्त्रस्तथाग्नेयः फट्कारेणान्वितोन्ततः। स्वापकाले वामवहो जागरे दक्षिणावहः। आग्नेयस्य मनोः सौ
म्यमन्त्रस्य तद्विपर्ययः। प्रबोधकालं जानीयादुभयोरुभयोर्वहः। स्वापकाले तु मन्त्रस्य जपो नर्थ फलावहः। वश्याकर्षणसन्ता
पे होमे स्वाहां प्रयोजयेत्। क्रोधोपशमाने शान्तौ पूजने च नमो वदेत्। वौषट् संमोहने दीपपुष्टिमृत्युंजयेषु च॥ ॐकारं प्रीति
नाशे च छेदने मारणे तथा। उच्चाटने च विद्वेषे तथाधीविकृतौ च फट्। विघ्नग्रहविनाशे च हुं फट्कारं प्रयोजयेत्। मन्त्रो दीप

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· नकार्ये चलाभालाभे वषट् स्मृतः। एवं कर्मानुरूपेण तत्तन्मन्त्रं प्रयोजयेत्। ग्रथितादिप्रभेदश्च मन्त्राणां वक्ष्यतेऽधुना। ग्रथि
१६ तं संपुटं ग्रस्तं समस्तञ्च विदर्भितम्। तथा चाक्रान्तमाद्यन्तं गर्भस्थं सर्वतोवृतम्। तथा युक्तिविदर्भञ्च विदर्भग्रथितं तथा। इ
त्येकादशधा मन्त्राः प्रयुक्ताः कार्यसिद्धिदाः। साध्यनामार्णमेकैकं मन्त्रार्णैः संप्रचोदितम्। ग्रथितं तत्समाख्यातं वश्याकृष्टिकरं
परम्। मन्त्रमादौ वदेत्सर्वं साध्यसंज्ञामनन्तरम्। विपरीतं पुनश्चान्ते मन्त्रं तत्संपुटं स्मृतम्। शान्तिपुष्टिकरं श्रेयं मन्त्रे लोकैश्वर्यदा
यकम्। अधमर्धं तथाद्यन्ते मन्त्रं कुर्याद्विचक्षणः। मध्ये चास्य भवेत्साध्यं ग्रस्तमित्यभिधीयते। अभिचारेषु सर्वेषु प्रयोजयेन्मारणे
षु च। अभिधानं वदेत्पूर्वं पश्चान्मन्त्रं तथा वदेत्। एतत्समस्तमित्युक्तं शत्रूच्चाटनकारकम्। द्वौ द्वौ मन्त्राक्षरौ यत्र एकैकं साध्यवर्णं
कम्। विदर्भितं तु तत्प्रोक्तं दुष्टग्रहनिवारणम्। मन्त्रेणान्तरितं साध्यं समन्तात्तिष्ठते यदि। आक्रान्तं तद्विजानीयात्क्षयः सर्वार्थसि
द्धिदम्। स्तोभस्तंभसमावेशवश्योच्चाटनकर्मसु। सकृत्पूर्वं वदेन्मन्त्रमन्ते चैव तथा पुनः। मध्ये चास्य भवेत्साध्यमाद्यन्तमिति तद्वि
दुः। अन्योन्यप्रीतियुक्तानां विद्वेषणकरं परम्। आदौ चान्ते तथा मन्त्रं द्विवारं संप्रयोजयेत्। साध्यनाम सकृन्मध्ये गर्भस्थं तु तदु
च्यते। मारणोच्चाटनं वश्यं प्रयुक्तं कारयेत्ररणाम्। हेतिनौसैन्यधीगर्भस्तंभनं च गतेस्तथा। त्रिधा मन्त्रं वदेत्सर्वं तथैवान्ते पुनस्त्रिधा। राम:
सकृत्साध्यं वदेन्मध्ये तद्विद्यात्सर्वतोवृतम्। सर्वोपसर्गशमनं महामृत्युनिवारणम्। सर्वसौभाग्यजननं मृतानाममृतप्रद १६

For Private And Personal

म्।आदौमन्त्रान्ततोनामपुमेन्त्रंसमालिखेत्।एवमेवविधाकृत्वाभवेद्युक्तिविदर्भितम्।सर्वव्याधिहरंप्रोक्तंभूतापस्मारमर्द्
नम्।एकैकंसाध्यवर्णंतुकृत्वामन्त्रविदर्भितम्।पूर्वं वत्तत्रग्रथितन्त्वान्यत्तस्याद्यन्तेप्रकल्पयेत्।विदर्भग्रथितंनाममन्त्र
लक्षणमुत्तमम्।सर्वकर्मकरंप्रोक्तंसर्वैश्वर्यफलप्रदम्।एवमेतेप्रयोगास्युःसिद्धमन्त्रस्यसिद्धिदाः॥एवमुक्तेषुशुभेषुमासेषूप
देशंकुर्यात्।तत्रप्रथमंप्राक्पञ्चमषष्ठयोः पटलयोःउक्तेनमार्गेणवादीक्षाहोमकलशादीन्कृत्वा।तत्रतत्रमन्त्रोक्तिसमये
संकोचेनकेवलकलशमात्रमुक्तेनप्रकारेणवा स्मिन्नेवपटलेउपरिवक्ष्यमाणमातृकावर्णौषधीनांमध्येतत्तत्साध्यमन्त्राणांये
वर्णास्तेषामेवौषधानिक्वाथयित्वाकेवलंनिष्पीड्य।आर्द्रीकृत्यतेनजलेनवा।उपरिअष्टमेपटलेस्वयंवराविधानेनवक्ष्यमा
णदशविधपुष्परसैर्वाअश्वत्थवटोदुंबरप्लक्षाणांत्वचःक्वाथयित्वा।तैर्जलैर्वाशुद्धजलैरेववा कलशमापूर्य।उपरिसप्तविंश
तिपटलेप्रसङ्गात्वक्ष्यमाणधन्वन्तरिविधानेवक्ष्यमाणकलशसामान्यपूजाक्रमेणतत्तन्मन्त्रविधानोक्तविशेषपूजाक्रमेण
च।संपूज्यगुरुःशिष्यमभिषिच्यमन्त्रमुपदिशेत्।अथवाचिदंबरकल्पोक्तप्रकारेणदीक्षांकुर्यात्।तत्प्रकारउच्यते।संपूज्यदेवंपूजा
न्तेशिष्यमाहूयसद्गुरुः।स्वर्णपुष्पैरर्चयित्वादेवन्तत्रप्रणामयेत्।शंखतोयेनसंप्रोक्ष्यपुरतःस्थापयेत्तुतम्।स्वयंपरशिवोभू
त्वानिःसंदिग्धमनागुरुः।निजहस्तेनशिष्यस्यसमन्त्रंमूर्द्धिसंस्पृशेत्।स्पर्शदीक्षेतिसाप्रोक्तामलत्रयविमोचिनीति।अथवाशारदा

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· तिलकोक्तप्रकारेण दीक्षां कुर्यात्। अथ वर्णात्मिकां वक्ष्ये दीक्षामागमचोदिताम्। पुंप्रकृत्यात्मिका वर्णाः शरीरमपि तादृशम्। यस्मा-
१७ त्तस्मात्तनौ न्यस्येद्वर्णान् शिष्यस्य देशिकः। तत्तत्स्थानयतान्वर्णान् प्रतिलोमेन संहरेत्। स्वज्ञाने देवताभावविधानाद्देशिकोत्त-
मः। तदा विलीनतत्त्वोऽयं शिष्यो दिव्यतनुर्भवेत्। परमात्मनि संयोज्य तच्चैतन्यं गुरुर्द्धिया। पश्चादुत्पादनाद्वर्णान्न्यसेच्छिष्यत-
नौ पुनः। सृष्टिक्रमेण विधिवच्चैतन्यञ्च नियोजयेत्। जायते देवताभावः परानंदमयः शिशोः। निवृत्तिर्जानुपर्यन्तं तलाद्या-
रभ्य संस्थिता। जानुतो नाभिपर्यन्तं प्रतिष्ठा व्याप्य तिष्ठति। नाभेः कंठावधि व्याप्ता विद्या शान्तिस्ततः परम्। कंठाल्ललाटपर्यन्तं व्या-
प्ता तस्माच्छिरोवधि। शान्त्यतीतकला ज्ञेया कलाव्याप्तिरितीरिता। संहारक्रमयोगेन स्थानात्स्थानान्तरे गुरुः। संयोज्य वेधयो-
द्विद्वानाज्ञया ताः शिवावधि। इयं प्रोक्ता कलादीक्षा दिव्यभावप्रदायिनी। ततो वेधमयीं वक्ष्ये दीक्षां संसारमोचनीम्। ध्याये-
च्छिष्यतनोर्मध्ये मूलाधारे चतुर्दले। त्रिकोणमध्ये विमले तेजस्त्रयविजृंभिते। बलित्रितयसंयुक्तं तडित्कोटिसमप्रभाम्।
शिवशक्तिमयीं देवीं ज्वलन्तीं मंत्रविग्रहाम्। सूक्ष्मात्सूक्ष्मतरां शक्तिं भित्त्वा षट्चक्रमंजसा। गच्छन्तीं मध्यमार्गेण दिव्यां परशिवा-
वधि। वादिसान्तान्दलस्थार्णान्संहरेत्कमलासने। तं षट्पत्रमये पद्मे बादिलान्ताक्षरान्विते। स्वाधिष्ठाने समायोज्य वेधये- रामः
दाज्ञया गुरुः। तान्वर्णान्संहरेद्विद्वांस्तं पुनर्नाभिपंकजे। दशपत्रे डादिफान्तान्वर्णाढ्ये योजयेद्गुरुः। तान्वर्णान्योजये- १२

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

द्रुद्रे तं पुनर्हृदयांबुजे। कादिठान्तार्कपत्राद्ये योजयित्वेश्वरे गुरुः। तान्वर्णान्संहरेत्तस्मिन्स्तंभूत्यः कंठपंकजे। स्वराद्ये षोडशदले योजयित्वा स्वरान्पुनः। सदाशिवे तान्संहृत्य तं पुनर्भ्रूसरोरुहे। द्विपत्रे हक्षलसिते योजयित्वा तयोर्गुरुः। तद्वर्णौ संहरेद्विंदौ कलायान्तं नियोजयेत्। तं नादे तन्त्र नादं नादान्ते योजयेद्गुरुः। तद्व्यापिन्यां समायोज्य विषुवत्कान्तरे च तम्। तत्सुनर्गुरुवक्त्रे तु योजेये। देशिकोत्तमः। स हेवमात्मनाशक्तिं वेधयेत्परमे शिवे। गुर्वाज्ञया च्छिन्नपाशः स्त दाशिष्यः पतेद्भुवि। संजातदिव्यबोधोसौ सर्वं वदति तत्क्षणात्। सा साच्छिवो भवन्न्येषनात्र कार्या विचारणा। एषा वेधमयी दीक्षा प्रोक्ता संवित्प्रदायिनी। क्रमाच्चतुर्विधा दीक्षा तन्त्रेस्मिन्समुदीरिता। कल्पान्तरे प्रोक्तम्। गुरोरालोकमात्रेण भाषणात्स्पर्शनादपि। सद्यः संजायते ज्ञानं सा दीक्षा शांभवी स्मृता। चित्तं तत्त्वे समाधाय परतत्त्वोपबृंहितान्। उच्चरेत्संहतान्मन्त्रान्वाग्दीक्षेति निगद्यते। निमील्य नयने ध्यात्वा परतत्त्वं प्रसन्नधीः। सम्यक्पश्येद्गुरुः शिष्यं दृग्दीक्षा सा भवेत्प्रिये। तत्र दीक्षा कलशाभिषेकं स्तौति संक्षेपादिति कथिता हिताय दीक्षा जन्तूनां प्रवरफलप्रदा चिराय। प्राप्येनां जपविधिरादरेण कार्यो विद्वद्भिः सहुतविधिर्निजेष्टसिध्यै। प्रोक्तेनैवं कलशविधिनैकेन वानेककुंभैर्भक्त्या योवासुमतिरभिषिञ्चेत्नरोमन्त्रजापी। कामान्प्राप्नोत्ययमिह परत्रापि किं तत्र चित्रं लोके भिन्त्यो न खलु मणिमन्त्रौषधीनां प्रभावः। अनेककुम्भैरिति। पञ्चनवपञ्चदिशत्या

For Private And Personal

श्र·सं· दिसंख्याकैरित्यर्थः।पुनस्तस्मिन्नुपदेशसमये पूर्वं गुरुप्रणामविधिं वक्ष्ये।दोर्भ्यां पादाभ्यामंसाभ्यामुरसा शिरसा दृशा मन
१८ सा वचसा चेति प्रणामोऽष्टांग ईरितः॥ बाहुभ्यां च सजानुभ्यां शिरसा वचसा धिया॥ पञ्चांगकः प्रणामः स्यात्पूजासु प्रवरावि
मौ।एवमष्टांगनमस्कारं पञ्चांगनमस्कारं वा कृत्वा गुरुमुपसर्प्य दक्षिणां च दद्यात्। तत्संख्याविशेष उच्यते। वाससी च पुनरं
गुलीभूषां हेमकुसुमस्रजप्रवरेषु। दम्भरार्पणमिति दत्वा वह्निनो द्विजमुखे रितवाः।भनत्वा पुनस्तनुमर्पयते परमात्मने स्वंद्र
व्यार्धमेव गुरवे चतुरंशकं वा। दत्वा दत्वा दशांशमथवापि च वित्तशाठ्यं हित्वार्प्पयेन्निजतनुं तदधीनचेताः॥ एवं गुरु
दक्षिणां कृत्वा दीक्षाकलशमभिषेचयित्वा पश्चाद्दक्षिणां दत्वा वा उपदेशं गृह्णीयात्।पुनरुपदेशविधिस्तद्ग्रहणविधि
श्चोच्यते। तत्र पूर्वं गुरुः शिष्यं षडङ्गादीन् कारयित्वा। पश्चान्मन्त्रं शिष्यायोपदिश्यात्। तदुक्तं च।रहस्योपनिषदि।अंग
हीनानि वाक्यानि गुरुर्नोपदिशेद्बुधः। शंकरभाष्ये देवताधिकरणेऽप्युक्तम्।यो ह वा अविदितार्षेयच्छंदोदैवतब्राह्मणेन म
न्त्रेण याजयति वाध्यापयति वा स्थाणुं वर्च्छति गर्तं वा पद्यते। तस्मादेतानि मन्त्रे विद्यादिति।पुनरुभाभ्यां गुरुशिष्याभ्यां
तस्मिन्समये कर्त्तव्यविशेषः।अस्मिन्नेव कल्पे षष्ठपटलान्ते उक्तः।विमले परिधाय वाससी पुनराचम्य गुरुं प्रणम्य च। राम:
निकटे समुपासतो वदेदथ शिष्यस्य मनुं क्रमो गुरुः।गुरुणा समनुग्रहीतं मन्त्रं स दोजपेच्छुता दत्या।गुरुदेवताम १८

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नूनां ऐक्यं संभावयन्स्थियाशिष्यो मन्त्रे मन्त्रगुरौ अपि मन्त्री मन्त्रस्य देवतायां च। त्रिषु विहितः सम भक्तिः प्रेत्येह निजे
प्सितं फलं लभते। तत्र गुरुदेवतामनूनामैक्यमिति गुर्वादीनामात्मनाऐक्यमनुध्यायन्नित्यर्थः तदुक्तं रामकल्पे। देवता
गुरुमन्त्राणां भावयेदैक्यमात्मना। एवं सञ्चिन्तयन्मन्त्री मन्त्रं प्रतिदिनं जपेदिति। उपदेशानन्तरं गुरुः स्वशक्तिहानान
वाप्तये सहस्रं जप्यादिति संप्रदायः। क्रमदीपिकायामप्येवमेवोक्त उपदेशविधिः। परिहितसितनरवसनद्वितयो वाचंय
मः समाचान्तः। बहुशः प्रणम्य देशिकनामानं हरिमथोपसंगम्य तं दक्षिणतउपास्तामभिमुखमेकाग्रमानसः शिष्यः न्यासै
र्यथाविधितमच्युतसाद्विधाय गंधाक्षतादिभिरलंकृतवपुर्भूषणोऽस्य। ऋष्यादियुक्तमथमन्त्रवरं यथावत्ब्रूयात्त्रिशो गुरुस्तर्प्य
म वामकर्णे गुरुणा विधिवत्प्रसादितं मन्त्रमष्टोर्ध्वशतं प्रजप्य भूयः। अभिवंद्य ततः शृणोतु सम्यक्समयान् भक्तिभरायनम्रमू
र्तिः। दत्वा शिष्याय मन्त्रं न्यस्त्वाथ गुरुः कृतात्मयजनविधिः। अष्टोत्तरं सहस्रं स्वशक्तिहानानवाप्तये जप्यादिति। मन्त्रदेवताप्रका
शिकायामुक्तम्। अथाचार्यः शिष्येण गुरुभक्तिनमस्कारादि कारयित्वा। शिष्यस्य देहे प्रणवमातृकाभुवनेश्वरीन्यासपूर्वकम्।
विघ्नेश्वरसरस्वतीमूलमन्त्रन्यासं कृत्वा। स्वहृदये स्थितान्तेजोमयीं मन्त्रमूर्तिं दीपाद्दीपान्तरन्यायेनाम्रतनाडीमार्गतो निर्ग
मय्य शिष्यहृदये प्रविशच्चिन्तयन्। तन्मस्तके अमृतमयं हस्तं निधाय। तद्दक्षिणकर्णप्रदेशे मन्त्रं त्रिवारमुच्चार्यावयोरयं

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मन्त्रः सिद्धोस्त्वित्युपदिशेत्। तत्र स्त्रीशूद्रयोस्तु प्रणवं वैदिकमन्त्रञ्च विना मन्त्रान्तरमुपदिशेत्। तत्र प्रणवस्थाने चतुर्दे
शस्वराक्षरमौंकारं योजयेत्। अथ सर्वमन्त्राणां ग्रहणे गुरोरसंभवे कल्पान्तरोक्तप्रकारेण उपायविशेषो लिख्यते। गुरोरभावे
मन्त्राणां ग्रहणक्रम उच्यते। कृष्णपक्षे त्रयोदश्यां दक्षिणामूर्तिसन्निधौ। लिखित्वा राजते पत्रे तालपत्रेऽथवा पुनः। मन्त्रं तं स्थं
डिले स्थाप्य पूजयित्वा महेश्वरम्। पायसादि निवेद्यञ्च कृत्वा तं प्रणिपत्य च। शतकृत्वः पठेन्मन्त्रं दक्षिणामूर्तिसन्निधौ। सर्वे
षाञ्चैव मन्त्राणामेवं ग्रहणमिष्यते। अथवा। नद्यास्तु सिंधुगामिन्यास्तीरे चोत्तरसंस्थिते। स्थंडिलं कारयेत्तत्र सुचौ देशे शुभे
दिने। तालपत्रे लिखित्वा तु मन्त्रं तत्र निधाय च। आवाह्य भास्करं तत्र यथाविधि सुपूजयेत्। तत्सन्निधावष्टशतं पठेद्देशिक
तो यथा। एवं सुगृहीतमन्त्रि मानपूर्वोपं विधिः स्मृतः। इति मन्त्रग्रहणोपायः। एवं यथोक्तलक्षणगुरोर्मुखाच्छ्रुत्वा मन्त्रं यथोक्ते स्था
ने यथोक्ते काले यथोक्तेन नियमेन यथोक्तेन संकल्पप्रकारेण यथोक्तयामात्रया पुरश्चर्यां कुर्यात्। गुरुलक्षणं त्वस्मिन्नेव क
ल्पे त्रिपुराविधाने वक्ष्यति। सत्संप्रदायाद्गुरोर्लब्ध्वा मन्त्रमिमं जपन्निति विस्तरेण द्वात्रिंशत्पटले वक्ष्यति। स्थाननियमं तु सु
दर्शनविधाने वक्ष्यति। समुद्रतीरेऽथवाद्रिशृंगे समुद्रगानां सरितां च पारे। जपेद्विविक्ते निजसद्मगेहे विष्णोर्गृहे वा पुरुषो म रामः
नस्वीति। क्रमदीपिकायामप्युक्तम्। अद्रेः शृङ्गे नद्यास्तटे बिल्वमूले ह्रदे पूततोये गोकुले विष्णुगेहे। अश्वत्थाधस्ताद्बुधेश्वा १९

For Private And Personal

पिनीरे। स्थानेष्वेतेष्वाशीन एकैकशस्तु प्रजपेद युतचतुष्कं दशासहस्रं मनुवरं पृथक्क्रमशः इति। शिवगीतायामुक्तम्। बिल्ववृक्षं समाश्रित्य यो मन्त्रान्विविधाञ्जपेत्। एकेन दिवसेनैव तत्पुरश्चरणं भवेत्। यस्तु बिल्ववने नित्यं कुटीं कृत्वा जपेन्नरः। सर्वे मन्त्राः प्रसिध्यन्ति जपमात्रेण केवलम्। पर्वताग्रे नदीतीरे बिल्वमूले शिवालये। अग्निहोत्रे केशवस्य सन्निधौ तु जपेत्तु यः। नैवास्य विघ्नं कुर्वन्ति दानवा यक्षराक्षसाः। तं न स्पृशन्ति पापानि शिवसायुज्यमृच्छति। मन्त्रदेवताप्रकाशिकायामपि पुरश्चरणविधिरुक्तः। ग्रहणेऽर्कस्य चेन्दोर्वा शुचिः पूर्वमुपोषितः। नद्यां समुद्रगामिन्यां नाभिमात्रांभसि स्थितः। ग्रहणादि तु मोक्षान्तं जपेन्मन्त्रं समाहितः। अनन्तरं दशांशाच्च क्रमाद्धोमं समाचरेत्। तदन्ते मन्त्रसिध्यर्थे गुरुं संपूज्य तोषयेत्। ततश्च मन्त्रसिद्धिः स्याद्देवता च प्रसीदति। अथवा देवतारूपं गुरुं भक्त्या प्रतोषयेत्। पुरश्चरणहीनोपि मन्त्रसिद्धो न संशयः। एवं साधितमन्त्रस्तु काम्यकर्माण्यथाचरेत्। तत्र तन्त्रोक्तमार्गेण काम्यसिद्धिस्ततो भवेत्। कालनियमस्तु रामकल्पे उक्तः। सर्वेषां श्रुतिमूलानां नित्यनैमित्तिकात्मनाम्। कर्मणामविरोधेषु कालेषु जप उच्यते। शिवगीतायामप्युक्तम्। ब्राह्म्यं मुहूर्तमारभ्य आमध्याह्नं जपेन्मनुम्। अत ऊर्ध्वं कृते जापे विनाशो भवति ध्रुवम्। पुरश्चर्याविधावेवं सर्वकामफलेष्वपि। नित्ये नैमित्तिके वापि तपश्चर्यासु वा पुनः। सर्वदैव जपः कार्यो न दोषस्तत्र कश्चनेति। नियमस्तु क्रमदीपिकायामुक्तः। कृत्वा स्नानाद्यं कर्म देहार्चनान्तं पद्मास्थित्य प्राग्गिरि

प्र·सं· तंमन्त्रिमुख्यः। देहार्चनंनामबाह्यपूजावत्देहेपिमानसपूजेत्यर्थः। शुद्धोमौनीसन्ब्रह्मचारीनि शीजप्याच्छान्तात्मा
२० शुद्धपद्मासदाम्। कुर्वन्शुश्रूषांगोषुताभ्यःप्रयच्छन्ग्रासंभूतेषुप्रोद्वहंश्चानुकंपां। मन्त्राधिष्ठात्रींदेवतांवंदमानोदुर्गोद् स।
बोधध्वान्तभानुंगुरुंच। कुर्वन्नासीयंकर्मवर्णाश्रमस्थंमन्त्रंजप्त्वाद्भिःस्नानकालेभिषिञ्चन्। आचामन्यापस्तत्वसं
ख्यभिजप्तंभुंजानश्चान्नंसप्रजस्त्वांजनाद्यामिति। पुनरपिक्रमदीपिकायामेवोक्तम्। शाकंमूलंफलंगोस्तनभवदधि
नीभैक्ष्यमन्नंचवसक्तुम्। गौडान्नंच्वेत्यदानःक्षितिधरशिखरादौक्रमात्स्थानभेदे। एकंवैषामशक्तौगदितमिदमस्येति।
संकल्पप्रकारस्तु। अस्यप्रपञ्चसारस्यैवसत्संप्रदायसर्वस्वाभिधानेविवरणेउक्तः। सर्वेषांमन्त्रविद्यादीनांपुरणेसम श्च
येसाध्यदेवतान्तदुक्तेनविधानेनसमभ्यर्च्यतदग्रेतांदेवतांप्रतिदिवसमेवंसंख्यंजपहोमादिभिस्त्वांभजामीतिसंक
ल्पपश्चात्प्रतिदिवसमन्यूनातिरिक्तमनुष्ठानंविधायपरिपूर्णेसंकल्पेप्रागवदभ्यर्च्यपुरतःप्रांजलिःप्रागवत्प्रतिदिवसमेवंसं
ख्यंस्वामिनित्यंभजामीतिविज्ञाप्यप्रतिदिवसंजपस्तुशनैःशनैरारोहावरोहणेकुर्यात्। तत्रारंभसमयेएवंक्रियतदुत्कृत्तरो
त्तरसंख्यानुरूपेणैवप्रार्थ्यंतथाकुर्यात्। समापनसमयेतुतद्विपरीतेनप्रार्थ्यंक्रमेणह्रासयेदित्यर्थः। तत्रमन्त्रदेवताप्रका रामः
शिकोक्तप्रकारेणस्थाननियमपुरश्चरणादिविधिर्लिख्यते। तत्रपुरश्चरणंनाममन्त्रफलसिद्ध्यर्थमुपोद्घातत्वेनपूर्वसेवनंतत्र २०

श्च

स्थानादिनियम विशेषा उच्यन्ते। पर्वताग्रे नदीतीरे बिल्वमूले जलाशये। गोष्ठे देवालयेश्वत्थउद्याने तुलसीवने। पुण्यक्षे
त्रे गुरोः पार्श्वे चित्तैकाग्र्यस्थलेपि वा। पुरश्चरणकृन्मन्त्री सिद्ध्यत्येव न संशयः। क्षीराहारी फलाशी वा शाकाशी वा हविष्यभुक्।
भिक्षाशी वा भवेद्वा यकृच्छ्रचान्द्रायणादिकृत्। लवणं क्षारमाम्लञ्च गृंजनं कांस्यभोजनं। तांबूलञ्च दिवा भुक्तञ्च दुःसंवासं प्रम
त्तनां। श्रुतिस्मृतिविरोधञ्च जपं रात्रौ च वर्जयेत्। भूशय्या ब्रह्मचारित्वं मौनं चर्य्यानसूयता। नित्यं त्रिषवणस्नानं क्षुद्रकर्मवि
वर्जनम्। नित्यपूजा नित्यदानं देवतास्तुतिकीर्तनम्। नैमित्तिकार्चनञ्चैव विश्वासो गुरुदेवयोः। नैमित्तिकार्चनं संक्रान्त्यादिषु
पूजनम्। जपनिष्ठा द्वादशैते नियमास्सुमन्त्रसिद्धिदाः। नित्यं सूर्यमुपस्थाय तस्य चाभिमुखो जपेत्। देवताप्रतिमादौ वा वन्हौ वा
भ्यर्च्य तन्मुखः। अनिर्वेदस्तथा त्वग्रः शास्त्रोक्ताचारपालकः। स्नानपूजाजपध्यानहोमतर्पणतत्परः। निष्कामो देवताया
ञ्च सर्वकर्मनिवेदकः। एवमादींश्च नियमान् पुरश्चरणकृच्चरेत्। यदि ग्रामे जपेन्मन्त्री तत्र कूर्मम्। निरीक्ष्य च। सिद्ध्यर्थं तन्मु
खेति शेत्तत्कूर्माकृतिरुच्यते। कूर्मस्यांगानि चाष्टसु मुखं हस्तौ च पार्श्वकौ। पादौ पुच्छमिति प्राक्प्रशस्तं मुखमेव तु। स्वरद्वंद्व
क्रमाद्दिक्षु पूर्वादिष्वष्टसु न्यसेत्। तथा कादीन् सप्त वर्गान्न्यसेच्चैव दिशं विना। ग्रामनाद्यवर्णस्त ग्रस्तां दिशि त्त्व मौन तत्र कूर्ममु श्रि।
खं ज्ञेयमन्याङ्गानीतराणि च। मुखेन तत्फलं विद्यात्करयोरल्पकं फलम्। नैष्फल्यं पादयोर्मध्ये त्वौदासीन्यं तु पार्श्वयोः। न पवप

प्र·सं· न दुःखानि पुच्छदेशे भवन्ति च। इत्थं ज्ञात्वा कूर्मं चक्रन्त तत्कर्माणि साधयेत्। आसनस्थो जपेत्सम्यक् मन्त्रार्थेगतमानसः।
२१ कौशेयञ्चर्म वैयाघ्रं क्षौलं नैलमथापि वा। दारवन्तालपत्रं वा कांबलं दार्भमासनम्। राग्ये पृकाम्म धरणी तृणपल्लवनिर्मित
म्। वर्जयेदासनं मन्त्री दारिद्र्यव्याधिदुःखदम्। वीरं वा स्वस्तिकं वापि बध्वान्यतरदासनम्। उदङ्मुखः प्राङ्मुखो वा जपहोमादि
कञ्चरेत्। पद्मं वा मुक्तकं वापि बध्वा ध्यानादिकञ्चरेत्। एकं पादमथैकस्मिन्विन्यस्योरुणि संस्थितः। इतरस्मिंस्तथा चोरुं वीरा
सनमुदाहृतम्। जानूर्वोरन्तरे सम्यक्कृत्वा पादतले उभे। ऋजुकायः समासीनः स्वस्तिकन्तत्प्रचक्षते। सीवन्यामात्मनः पार्श्वे
गुल्फौ निक्षिप्य पादयोः। सव्ये दक्षिणगुल्फन्तु दक्षिणे दक्षिणेतरम्। एतद्वा स्वस्तिकं प्रोक्तं सव्येन्यस्येतरं करम्। अंगुष्ठौ चनिबध्ना
यात् हस्ताभ्यां व्युत्क्रमेण तु। ऊर्वोरुपरि विप्रेंद्र कृत्वा पादतले उभेः पद्मासनं भवेदेतत्सर्वेषामपि पूजितम्। मं पीड्य सीव
नीं सूक्ष्मां गुल्फेनैव तु सव्यतः। सव्यं दक्षिणगुल्फेन मुक्तासनमुदीरितम्। एवमासनयुक्तः सन् भूतशुद्धिं समाचरेत्। पृथि
व्या मेरुपृष्ठ ऋषिः सुतलं छन्दः। कूर्मो देवता। आसनार्थे विनियोगः। आसनञ्चापि देवेभ्यो ब्रह्मकर्म समारभेत्। उत्पतन्ती
ह भूतानि पृथिव्यां नागवासिनः। पृथ्वी त्वया धृता लोका देवि त्वं विष्णुना धृता त्वञ्च धारय मां देवि पवित्रं कुरु चासनम्। राम:
अपसर्पन्तु ते भूता ये भूता भूमिसंस्थिताः। ये भूता विघ्नकर्तारस्ते नश्यन्तु शिवाज्ञया। ॐ ह्रीं अं अनन्तासनाय नमः। आधा २१

रशक्तिकमलासनायनमः हुं फट् दूत्यासनमन्त्रः। जपस्य मानानि यमस्त्वस्मिन्नेव शास्त्रे उपरि वैसस्वाशासीपटले वक्ष्यते।
नातिद्रुतनातिविलंबितञ्चेति। कल्पान्तरेप्युक्तम्। उच्चैर्जपोधमः प्रोक्तः उपांशुर्मध्यमः स्मृतः। उत्तमो मानसो देवि त्रिवि
धः कथ्यते जपः। अतिह्रस्वो व्याधिपीडा अतिदीर्घस्तपःक्षयः। अक्षराक्षरसंयुक्तं जपेन्मौक्तिकहारवदिति। एवं मातृकामन्त्र
पुरश्चर्यां कृत्वा। तदन्ते मधुरत्रयसिक्तैस्तिलैः श्रुतं पुरश्चरणहोमं कुर्यात्। अथवा प्रत्यहं जप्त्वा जुहुयात्तद्दशांशतः। नैरन्त
र्यविधिः प्रोक्तो न दिनं प्रति लंघयेत्। दिवसातिक्रमात्पुंसो मन्त्रसिद्धिर्भवेन्न हि। यावत्संख्यं जपेदन्हि पूर्वस्मिंस्तावदेव तु।
दिनान्तरेपि प्रजपेदन्यथा सिद्धिरोधकृत्। तत्र मधुरत्रयं नाम। क्षौद्रं गुडाज्यमिश्रितं क्षौद्रं क्षीराज्यमिलितञ्चेति। पक्षविशे
षः तत्र विद्वेषविषये चेत् क्षौद्रं गुडाज्यमिश्रितमेव। शान्तिविषये चेत्प्रायेण लदेव तु। तत्र होमे अशक्तश्चेत् जपसंख्यापे
क्ष्या वेदसंख्यागुणितो ब्राह्मणैर्मन्त्रो जप्तव्यः षट्संख्यागुणितः क्षत्रियैर्जप्तव्यः अष्टसंख्यागुणितो वैश्यैर्जप्तव्यः। होमे न सा
कञ्चेत् एषां त्रयाणामपि समानैव संख्या। पुनर्वर्णानां त्रयाणां मध्ये होमे हितासंख्यौ रहितेऽपि यस्य वर्णस्य योक्तात्स्त्रीणा वि
ञ्च तद्वर्णमाश्रितस्य शूद्रस्यापि संख्या विहितेति संप्रदायः। तदुक्तञ्च क्रमदीपिकायाम्। अशक्तानां होमे निगमरसना
गेन्द्रगुणितो जपः कार्यश्चेति द्विजन्म प्रविश्यामाहुः परे। स होमश्चेदेषां समद्वहजपो होमरहिते यउक्तो वर्णानां सखलु वि
महे।

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· हितस्तच्चलदृशाम्। यें वर्णमाश्रितो यः शूद्रः स च तन्न तस्मूवं विहितम्। विदधीत विधिवत् श्रद्धावान् भक्तिभावनम्रतनुरिति।
२२ तत्राक्षरपर इति द्विगुणातिक्रमेणेति शेषः। तदुक्तम्। यद्यदंगं विहीयेत तत्संख्याद्विगुणो जपः। कर्त्तव्यः स्वांगसिध्यर्थं तन्त्र दश
क्तेन भक्तितः। विप्राराधनमात्रेण व्यंगं सांगमवाप्नुयादिति। तत्र भक्तस्यैव तु शूद्रस्यापि मन्त्रे धिकारोस्तीति वर्णयन्ति।
तदुक्तं क्रमदीपिकायाम्। क्षितिसुरनृपवैश्यतुर्यजानां मुनिवनवासिगृहस्थवर्णिनां च। जपहुतयजनादिभिर्मनू
नां फलति हि कश्चन कस्यचित्कथञ्चित्। सर्वेषु वर्णेषु तथाश्रमेषु नारीषु नानाह्वयजन्मभेषु। दाता फलानामभिवाञ्छितानां
द्रागेव गोपालकमन्त्र एषः। न्यूनमप्युतकटास्तपातने कारणं भवति भक्तिरञ्जसा। तच्चतुष्टयफलाप्तये ततो भक्तिमानधि
कृतो हरौ गुरौ विति। अथ होमार्थे कुंडलक्षणविधिमस्मिन्नेव प्रपञ्चसारोक्तप्रपञ्चमे दीक्षापटले उक्तेन प्रकारेण वक्ष्ये। प्रा
गेव लक्षणयुक्तानि च मंडपेस्मिन्कुंडानि कारयतु सम्यगथो दिशासु। आखण्डलार्कसुतवारिपनाथपानां दोमोत्कटाणि
बिलसद्गुणमेखलानि। चतुरस्रमर्धशशिबिंबविलसितमथ त्रिकोणकं पद्मदलरुचिरवृत्तमिति बुवते बुधा विधिषु कुं
डलक्षणम्। विंशाङ्गिश्चतुराधिकाभिरंगुलीभिः सूत्रेणाप्यथ परिसूत्र्य भूमिभागम्। खाभिश्च प्रखनतु तावतीभिरेकांत्य क्षा गमः
चांगुलिमपि मेखलाश्च कार्याः। सप्तपूर्वकगुणान्विताः क्रमात् द्वादशाष्टचतुरंगुलोच्छ्रिताः। सर्वतोंगुलिचतुष्कविस्त २२

For Private And Personal

तामेखलाः सकलसिद्धिदा मताः। योनिस्तस्मिन्मस्यामथ दिशि चतुरस्रस्थलारभ्य नाला तन्मध्योल्लासि रंध्रोपरि परिविततां
श्वत्थपत्रानुकारा। उत्सेधायामकाभ्यां प्रकृतिविकृतिसंज्ञांगुलाष्टांगुला स्याद्विस्तृत्या द्वादशार्धांगुलिमितनमितांग्रा निविष्टेव
कुंड इति। अस्यार्थः। तत्र दीक्षाविधाने तु चतुर्दिक्षु चतुर्विधं कुंडमुक्तं तेषां मध्ये चतुरस्रकुंडं तु सार्वकामिकं तेन तस्मि
र्वे होमसाधारणं तेन तदेवं कुंडं कुर्यात्। तदुक्तं तंत्रे व दीक्षापटले। अथवा। दिशि कुंडमुत्तरस्यां प्रविदध्याच्चतुरस्र
मेकमेव। यदि तैरपि लक्षणैः समेतायद्य न दृष्टिमनोहरं च कांत्येति। तेन चतुरस्रकुंडलक्षणमेवात्र कथ्यते। प्रथमन्ता
वच्चतुर्विंशत्यंगुलप्रमाणमायामविस्तारेण तावदंगुलिप्रमाणं निम्नेन च भूमिभागं सूत्रेण परिसूत्र्य निखन्य नि
म्नीकृत्य पुनस्तस्मान्निम्नस्थलादेकांगुलतो बहिः परितः सूत्रमास्फाल्य तद्बहिस्ततो द्वादशांगुलमानेन च परितः सूत्रमा
स्फाल्य अत्रानयोरास्फालितसूत्रयोर्मध्ये चतुरंगुलविभागेन तिस्रो मेखलाः कार्याः इत्थं मेखलास्थानम्। अथ मेखलालक्षणमु
च्यते। दोःप्रमाणदीर्घेण द्वादशांगुलोत्सेधेन चतुरंगुलविस्तारेण प्रथमां मेखलां विरचय्य तस्या मेखलाया बहिः पार्श्वे अष्टांगुलो
त्सेधेन चतुरंगुलविस्तारेण द्वितीयां मेखलां तद्बहिस्तत्पार्श्वे चतुरंगुलोत्सेधविस्तारेण तृतीयां मेखलां च विरचय्य पुनस्तत्रकुं
डस्य पश्चिममेखलामध्यदेशे भूमौ प्रथममेखलामध्यदेशसंश्लिष्टं द्व्यंगुलायामविस्तारमेकांगुलोत्सेधं चतुरस्रं कृत्वा तस्य पू

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·मं· वेदेशमारभ्य ऊर्ध्वक्रमेण दण्डवद्दृजुतः द्वितीयमेखलाग्रान्तं वृत्ताकारेण ना¯लं विरचय्य तन्मध्ये मेखलायां परिस्तरणार्थं छि
२३ द्रं विधाय तस्माद्द्वितीयमेखलाग्रादारभ्य तृतीयमेखलाविस्तारस्य प्राग्भागावधि अश्वत्थपत्राकारां योनिं चतुर्विंशत्यंगुल
प्रमाणां तृतीयमेखलातो यवमात्रसमुन्नतान्तां अश्वत्थपत्राकारां मध्यतोष्टांगुलविस्तारां अग्रात् षडंगुलतः पश्चिमभागादार
भ्य उभाभ्यां पार्श्वाभ्यां क्रमेण संकोचवतीं मूलभागात् अग्रावधि क्रमेण किंचिन्निम्नस्थलां अग्रतो यवमात्रेण किंचित् कुण्ड
स्यान्तर्निविष्टामिव कुर्यात्। तत्र अश्वत्थपत्रस्य चतुर्विंशत्यंगुलप्रमाणत्वन्तु प्रथममेखलामारभ्य द्वितीयमेखलाग्रावधि ख
लु नालन्तदग्रादारभ्य खलु पत्रारंभः। तत्रैव द्वितीयमेखलातस्तृ¯तीयमेखलोच्छ्राय चतुरंगुलः खलु तेन तत्रैव पत्रस्य¯
चतुरंगुलसंख्या जाता पुनर्मेखलात्रयस्य विस्तारं प्रत्येकं चतुरंगुलप्रमाणं खलु तत्र द्वादशांगुलप्रमाणं पत्रस्य जातं संभू
य ¯षोडशांगुलप्रमाणं जातम्। पुनरष्टांगुलविस्तारञ्च संभूय ¯चतुर्विंशत्यंगुलप्रमाणा अश्वत्थपत्राकारा योनिः। अथवा प्र
थममेखलादारभ्य द्वितीयमेखलाग्रावधि पत्रस्य नालन्तदष्टांगुलिप्रमाणं खलु तत आरभ्य तृतीयमेखलाग्रावधि चतुरंगु
लप्रमाणम्। तत आरभ्य मेखलात्रयस्य विस्तारदेशं प्रत्येकं चतुरंगुलं संभूय द्वादशांगुलसंख्या जाता एतानि सर्वाण्यंगुलानि एम:
संभूय चतुर्विंशत्यंगुलानि जातानि। एवं वा चतुर्विंशत्यंगुलप्रमाणा अश्वत्थपत्राकारा योनिः। तस्मादुक्तेन प्रकारेण कुं २३

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

डस्य गर्त्तायामविस्तारोक्तः पयोनीनां प्रत्येकं चतुर्विंशत्यंगुलमानेन निर्माणं तेन सर्वं चतुर्विंशति तत्त्वात्मकमिति संप्रदा
यइति। कर्त्तुर्दक्षिणहस्तस्य मध्यमांगुलिपर्वणः मध्यस्य दीर्घमानेन मात्रांगुलिरितीरिता। यवानामष्टभिः क्लृप्तं मानांगुलमु
दीरितं। इत्थं सर्वहोमसाधारणं कुंडलक्षणमुक्तं तत्र मन्त्रदेवताप्रकाशिकायां तु होमसंख्यानुसारेण कुंडस्य हस्तपरिमा
णविशेष उक्तः। तत्प्रकारो लिख्यते कोटिहोमे अष्टहस्तं अर्धकोटिहोमे सप्तहस्तं दशलक्षहोमे षट्हस्तं पञ्चलक्षहोमे पञ्च
हस्तं एकलक्षहोमे चतुर्हस्तं अर्धलक्षे त्रिहस्तं अयुते द्विहस्तं सहस्रे एकहस्तं कुंडं कुर्यादिति केचित्। अन्यच्च क्रूरप्रयो
गे दक्षिणदिशि त्रिकोणं कुंडं कुर्यात् व्याधिमृत्युपरिहारार्थं पश्चिमदिशि वर्त्तुलं कुर्यात् उच्चाटने शोषणार्थं वायुदिग्भा
गे षट्कोणं कुंडं कुर्यात् श्रीसमृध्यै उत्तरदिशि पद्माकारं कुर्यात् ज्ञानार्थं ईशदिग्भागे अष्टकोणं कुर्यात् तत्रैकहस्तमा
नानुसारेण खलु पूर्वं कुंडस्य गर्त्तमेखलादीनां चतुर्विंशत्यंगुलमानमुक्तं तदपि हस्तमानाधिक्यानुसारेण वर्द्धनीयं।
अथ शारदातिलकोक्तप्रकारेण कुंडस्य हस्तमानमुच्यते। मुष्टिमात्रमितं कुंडं शतार्धे संप्रचक्षते। शते होमे रत्निमात्रं बाहु
मात्रं सहस्रके। द्विहस्तमयुते लक्षे चतुर्हस्तमुदीरितं। दशलक्षे षट्हस्तं कोट्यामष्टकरं स्मृते। एकहस्तमितं कुंडं एक
लक्षे विधीयते। लक्षाणां दशकं यावत्तावद्धस्तेन वर्द्धयेत्। दशहस्तमितं कुंडं कोटिहोमेपि शस्यते। सर्वसिद्धिकरं कुंडं

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ श्चतुरस्रमितीरितं। पुत्रप्रदं योनिकुंडं अर्द्धं धामं शुभप्रदं। शत्रुक्षयकरं त्र्यस्रं वर्तुलं शान्तिकर्मणि। छेदमारणयोः कुंडं षड
२५ स्रं पद्मसंनिभं। पुष्टिदं रोगशमनं कुंडमष्टास्रमीरितं। विप्राणां चतुरस्रं स्याद्राज्ञां वर्तुलमिष्यते। वैश्यानामर्द्धचन्द्राभं शू
द्राणां त्र्यस्रमीरितम्। चतुरस्रन्तु सर्वेषां केचिदिच्छन्ति तान्त्रिकाः। कुंडस्य रूपं जानीयात्परमं प्रकृतेर्वपुः। प्राच्यां शिरः समा
ख्यातं बाहू दक्षिणसौम्ययोः। उदरं कुंडमित्युक्तं योनिः पादौ तु पश्चिमे। नित्यनैमित्तिकं होमं स्थंडिले वा समाचरेत् हस्त
मात्रेण तत्कुर्यात् वालुकाभिः सुशोभितं। अंगुलोत्सेधसंयुक्तं चतुरस्रं समन्ततः। एवं कुण्डलक्षणान्युक्तानि। अथ होमसाम
न्यविधिं विघ्नेशकल्पोक्तप्रकारेण वक्ष्ये। विविक्ते रुचिरे रम्ये सुखासीनः समाहितः। आत्मानमात्मना ध्यात्वा जपहोमादिकाः क्रियाः।
स्वगृह्योक्तविधानेन अग्निं प्रज्वाल्य देशिकः। कुण्डे वा स्थण्डिले वापि ब्राह्मणैरथ वा स्वयं। औपासनेऽथ दिस्वार्थमितरेषां तु लौ
किके इति। त्र्यंबककल्पे। तत्र कृत्वाज्यभागान्तं सर्वमुल्लेखनादिकम्। स्वगृह्योक्तविधानेन ततो होमं समाचरेदिति। स्वगृह्योक्ते
ति आचार्यस्य कर्तुर्वा इति विकल्पः। धन्वन्तरिविधाने उक्तम्। अग्निमुखादिकमखिलं स्वचरणविहितक्रमेण कृत्वाऽग्नौ। आवा
ह्यैव घनाद्यं परिवारयुतं प्रपूज्य गंधाद्यैरिति। अस्मिन्नेव शास्त्रे प्राक् दीक्षापटले उक्तम्। तत्राद्योसद्गुमतीमतीद्रियाभांसंस्मृ राम॰
त्वा सकलजगन्मयीं च शक्तिम्। तद्योनौ मणिभवमारणेयकं वा तारेण क्षिपतु गृहोत्थमेव वाग्निम्। चित्पिङ्गल हन हन दहद २५

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

हपचपचसर्वज्ञाज्ञापयस्वाहा। अनेनाऽनलं ज्वालयेत्। अग्निं प्रज्वलितं वंदे जातवेदं हुताशनं। सुवर्णवर्णमनलं समिद्धं सर्वतोमुखम्। अनेन ज्वालितमन्त्रेणोपतिष्ठेद्धुताशनम्। ततः प्रविन्यसेद्देहे जिह्वामन्त्रैर्विभावसोः। सलिङ्ग-गुदमूर्धास्यनासानेत्रेषु च क्रमात्। सर्वाङ्गेषु च जिह्वाश्च वक्ष्यन्ते त्रिविधात्मिकाः। हिरण्या कनका रक्ता कृष्णा चैव तु सुप्रभा। बहुरूपातिरिक्ता च जिह्वाः सप्तेति सात्त्विकाः। पद्मरागा सुवर्णा च तृतीया भद्रलोहिता। लोहिताख्या तथा श्वेता धूमिनी सकरालिका। राजस्यः कथिता जिह्वाः क्रमात् कल्याणरेतसः। विश्वमूर्तिः स्फुलिंगिन्यो धूम्रवर्णा मनोजवा। लोहिता च करालाख्या काली तामस जिह्विकाः। अनलेरार्थे विइन्ताः। सादियान्ता सरान्विताः। सात्त्विका दिव्यपूजासु राजसाः काम्यकर्मसु। तामसाः क्रूरकार्येषु प्रयोक्तव्या विपश्चिता। सुराः सपितृगंधर्वा यक्षा नागाः पिशाचकाः। राक्षसाश्च क्रमादग्नेराश्रिता रसनास्वमी। जिह्वासु त्रिदशादीनां न तत्कार्यसमाप्तये। जुहुयाद्वाञ्छितां सिद्धिं दद्युस्ता देवतामताः स्वनामसदृशाकाराः प्रायो जिह्वा हविर्भुजः। तत्रानलेराघींषादेरयमर्थः। अनल इति रेफः। ईर् इति यकारः। अघीं न्यूकारः षष्ठस्वरः बिंदुरिति अनुस्वारः प्रतिलोमेन सकारादीन् यान्ते वर्णे योजयेत्। एतदुक्तं भवति। सकाररेफषष्ठस्वरबिंदूनां कूटं स्रूं मितिप्रथमः षादिष्वपि एवमेव योजयेत्। एवं सप्त जिह्वामन्त्रादौ योजयेत्। अथ श्रीविद्याकल्पसूत्रोक्तप्रकारेणाग्निजननविधिर्लिख्यते। अथ स्वेष्टमन्त्रस्य होमविधानं व्याख्यास्यामः॥

यकार

प्र·सं· चतुरस्रं कुंडमथवा हस्तायामं अंगुष्ठोन्नतं स्थंडिलं वा कृत्वा सामान्यार्घ्यमुमशोध्य सामान्यार्घ्योपशोधं नंनामपरिखपूरणं विधिः
२५ ।तेनावोक्ष्य प्राचीरुदीचीस्तिस्रः स्तिस्रो रेखा लिखित्वा तासु रेखासु ब्रह्मयमसोमरुद्रविष्णिन्द्रान् षट्तारनमः संपुटितानभ्य
र्च्य। षट्तारनमः संपुटितानिति। ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः ब्रह्मणे नमः। एवं यमादिष्वपि योजनीयम्। सहस्रार्चिषे हृदयाय न
मः। स्वस्तिपूर्णाय शिरसे स्वाहा। उत्तिष्ठपूरुषाय शिखायै वषट्। धूमव्यापिने कवचाय हुम्। सप्तजिह्वाय नेत्रत्रयाय वौषट्।
धनुर्धराय अस्त्राय फट्। इति स्वदेहे षडङ्गं विधाय। अग्निमन्त्रस्य भृगुऋषिः। गायत्री छन्दः। हुताशनो देवता। इति ऋष्यादि
कं विन्यस्य। अनेनैव षडङ्गेन कुण्डमभ्यर्च्य। तत्राष्टपत्रकोणत्रिकोणात्मकमग्निचक्रमन्तरन्तः क्रमेण विलिख्य। पीतायै।
श्वेतायै अरुणायै कृष्णायै धूम्रायै तीव्रायै स्फुलिङ्गिन्यै रुचिरायै ज्वालिन्यै नम इति त्रिकोणमध्ये वह्नेः पीठशक्तीः संपू
ज्य। तत्तमसे रजसे संसत्वाय आत्मने अन्तरात्मने ज्ञानात्मने परमात्मने नम इति तत्रैवाभ्यर्च्य। जनिष्यमाणवह्नेः पि
तरौ वागीश्वरी————वागीश्वरौ पीठे समभ्यर्च्य। तयोर्मिथुनीभावं ध्यात्वा। ह्रां वागीश्वरीवागीश्वराभ्यां नम इति ध्यात्वा
अरुणेः सूर्यकान्तात् द्विजगृहाद्वा वह्निमुत्पाद्य मृत्पात्रे ताम्रपात्रे वा। आग्नेय्यामैशान्यां नैर्ऋत्यां वा निधाय अग्निशकलं क्र राम:
व्यादांशं नैर्ऋते विसार्ज्य निरीक्षणप्रोक्षणताडनावगुंठनादिभिरग्निं विशोध्य निरीक्षणादिकं नाम हृदयमन्त्रेण निरीक्षणं शिरसे २५

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मन्त्रेण प्रोक्षणं अस्त्रमन्त्रेण ताडनं कवचमन्त्रेणावगुंठनमिति विशोध्य। ॐ वैश्वानर जातवेद इहावह लोहिताक्ष सर्वकर्मा
णि साधय स्वाहेति मूलाधाराद् उत्थितं वह्निं ललाटनेत्रद्वारा निर्गमय्य तं बाह्याग्नियुक्तं पातयेत्। ततोऽस्त्रेण संरक्ष्य संपूज्य ह्रौं
वौषडिति मन्त्रेण धेनुमुद्रया अमृतीकृत्य दीपकुण्डस्योपरि प्रदक्षिणं त्रिः परिभ्राम्य वागीश्वरबीजाय नमः। वागीश्वरबीजमि
दं ध्यात्वा वागीश्वरीगर्भनाड्यां वागीश्वरेण क्षिप्तं विभाव्य कुंण्डेऽग्निं निधाय नाभिदेशे समूह्य परिधानस्य संवृतिं विभाव्य शौचा
चमनार्थं तोयबिंदुं हृदयमन्त्रेण दत्वा। अग्निं प्रज्वलितं वंदे जातवेदं हुताशनम्। सुवर्णवर्णममलं समिद्धं विश्वतोमुखम्। इ
त्युपस्थाय। कवचमन्त्रेण इंधनैराच्छाद्य उत्तिष्ठ पुरुष हरितपिंगल लोहिताक्ष सर्वकर्माणि साधय स्वाहेति वह्निमुत्थाप्य चित्
पिङ्गल हन हन दह दह पच पच सर्वज्ञाज्ञापय स्वाहेति प्रज्वाल्य। वागीश्वरीगर्भे धृतं ध्यात्वा गर्भाग्नये नम इति गर्भस्थाऽग्निं
संपूज्य गर्भरक्षार्थमस्त्रमन्त्रेण सप्तदर्भकंकणं देव्या हस्ते बध्वा गर्भाधानं पुंसवनसीमन्तोन्नयनजननजातकर्मनामकरणान्नप्राशन
चौलोपनयनव्रतसमावर्तनविवाहकर्माणि षट्तारनमोन्तमन्त्रेण कुर्यात्। तद्विशेषो लिख्यते। ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः नम इत्यभ्य
र्च्य हृदयमन्त्रेणाहुतित्रयं तिलैः कुर्यादिति। गर्भाधानं विधाय पुंसवनार्थं तृतीये मासि षट्तारैरभ्यर्च्य शिरोमन्त्रेणाहुतित्रयं
तिलैर्दत्वा सीमन्तोन्नयननिमित्तं षष्ठे मासि षट्तारैरभ्यर्च्य शिखामन्त्रेणाहुतित्रयं तिलैर्दत्वा जननार्थं दशमे मासि षट्तारै

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

शा.स. भ्यर्च्य कवचमन्त्रेणाहुतित्रयं तिलैर्दत्वा जातस्य गर्भमलापहृत्यानार्थं वह्निं दर्भाग्रैः षट्तारमन्त्रेण संप्रोक्ष्य देवीदत्तस्य दर्भ
२६ कंकणमुन्मुच्य स्वर्णबंधनादीन देव्याः कृतमिति ध्यात्वा हृदयमन्त्रेणाभ्यर्च्य सद्यः सूतकनिवृत्तये कुंडमस्त्रमन्त्रं जप्त्वांभसा
संसिच्य दर्भेणास्त्रमन्त्रेण ताडनं कृत्वा वह्निरक्षार्थं पूर्वादिमेखलासूत्तरपूर्वाग्रन्दर्भेणास्तीर्यैतेषु परिधिविष्टरान् संस्थाप्य वक्ष्माणाला
लापनोदनायाग्नेः पुष्टयेच मूलाग्रयोर्घृतसिक्तं पालाशाः पञ्चसमिधः अस्त्रमन्त्रेण हुत्वा परिधिषु ब्रह्मणे नमः। विष्णवे नमः रुद्रा
यनमः ईश्वराय नमः। इति षट्तारनमः संपुटितान् पूर्वादिपरिधिस्थान् संपूज्य विष्टरेषु पूर्वादीशानान्तमिन्द्रादीनभ्यर्च्यार्घ्या
द्युपचारान् दत्वा इति विघ्नसंघातं निवार्य ततः स्रुक्स्रुवौ याज्ञियवृक्षकृतौ वा ताम्रकृतौ वा सकुशावूर्ध्ववदनावधोमुखौ वाग्र
हीत्वा तत्र जुह्वा ऊर्ध्ववदनत्वं स्रुवस्याधोवदनत्वं चेत्यर्थः। अस्त्रमन्त्रेण संप्रोक्ष्य कवचमन्त्रेणावगुंठ्याग्नौ प्रताप्य परिभ्राम्य
कुशाग्रेण तदग्रं संमृज्य पुनः परिभ्राम्य मध्येन मध्यं संमृज्य पुनः परिभ्राम्य मूलेन मूलं संमृज्य प्रताप्य पुनः परिभ्राम्य। त
योः कुशसंमार्जितप्रदेशेषु अग्रे शिवतत्वाय नमः। मध्ये विद्यातत्वाय नमः। मूले आत्मतत्वाय नमः। इति तद्दर्भेण विन्यस्य शक्ति
रूपां स्रुचं पुरुषात्मकं स्रुवम्। भावयित्वा तद्ग्रीवायां कवचमन्त्रेण त्रिसूत्रेणावेष्ट्यात्मनः सव्यभागे कुशोपरि संस्थाप्य तद्दर्भा राम
नग्नौ प्रक्षिप्य स्रुक्स्रुवौ हृदयमन्त्रेण पूजयेत्। अथ गव्यमाज्यं दारुपात्रे मृत्पात्रे ताम्रपात्रे वा दाय। वीक्षणप्रोक्षणताडनावगुंठ २६

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नैः प्रागुक्तमन्त्रैर्विशोध्य। स्वदेहं ब्रह्ममयं विचिन्त्याज्यमादाय। कुण्डस्योर्ध्वे त्रिधा कृत्वा। आग्नेय्यामधिश्रित्य कुशाग्रेणाज्यबिं
दुमादाय। ॐ ह्रां ब्रह्मणे स्वाहेति हुत्वा। पुनर्विष्णुमयं स्वदेहं विचिन्त्याज्यमादाय सेशान्यामधिश्रित्य कुशाग्रेणाज्यबिंदुमादाय।
ॐ ह्रीं विष्णवे स्वाहेति हुत्वा। पश्चात् स्वदेहं रुद्रमयं ध्यात्वा। नाभिस्थानेऽधिश्रित्य। ॐ ह्रूं रुद्राय स्वाहेति आज्यबिंदुं कुशाग्रेण जु
हुयात्। उदग्रद्वासकुण्डनाभौ संस्थाप्य ग्रंथियुक्तपवित्रेणास्त्रमन्त्रेणोत्सूय ग्रंथिमुन्मुच्याग्नौ क्षिपेत्। हृदयमन्त्रेण दग्धदर्भो
ल्कमस्त्रमन्त्रेण घृते प्रदीप्यास्त्रमन्त्रेणाग्नौ क्षिपेत्। दीप्तेनान्येन दर्भेण कवचमन्त्रेण नीराज्याग्नौ क्षिपेत्। ततः प्रादेश — मा
त्रमध्यग्रथि कुशद्वयं प्रणवेन घृतमध्ये न्यस्य दक्षिणवामक्रमेण शुक्लपक्षकृष्णपक्षद्वयं विभाव्य पुनर्दक्षिणवाममध्यभागेषु
पिङ्गलेडासुषुम्नानाडीत्रयञ्च संभाव्य सव्यभागात् स्रुवेणाज्यमादाय। ॐ ह्रां अग्नये स्वाहेत्यग्निदक्षिणनेत्रे हुत्वा वामभागादाज्य
मादाय। ॐ ह्रां सोमाय स्वाहेति वामनेत्रे हुत्वा मध्यादाज्यमादाय। ॐ ह्रां अग्नीषोमाभ्यां स्वाहेत्यग्निमध्यनेत्रे हुत्वा। ॐ ह्रां अग्नये
स्विष्टकृते स्वाहेति शुक्लपक्षेन। ॐ ह्रां सोमाय स्वाहा। ॐ ह्रां अग्नये स्वाहा। ॐ ह्रां सोमाग्निभ्यां स्वाहा। अग्नये स्विष्टकृते स्वाहेति अ
ग्निवक्त्रे च स्वाहेति किंचिद्धुत्वा शेषमाज्यन्तद्धुत्। आज्यस्थाल्यां स्वाहेति निक्षिपेत्। कृष्णपक्षेऽप्येवमाहुतिः। वामदक्षिणमध्यनेत्रे
षु च वक्त्रे च हुत्वा आज्यस्थालीं वेदादिनाभिमन्त्र्य अस्त्रमन्त्रेण संरक्ष्य कवचमन्त्रेणावगुंठयेत् तन्मूलमन्त्रेण धेनुमुद्रयामृतीक

For Private And Personal

प्र॰सं॰ स्यमूलमन्त्रेणसंपूज्यासंस्कृताज्यंसंस्कृताज्यंकिंचिद्विसृज्यसंशोधयेत्।अथनामकरणार्थंषट्तारैरभ्यर्च्यास्त्रमन्त्रेणानिलेराहु
२० तिन्त्रयंदत्वान्नप्राशनमप्येवंस्वौलोपनयनव्रतसमावर्त्तनविवाहकर्मणांषट्तारैः।पृथकुपृथगभ्यर्च्यषट्तारपूर्वैकैस्त
त्तन्मूलमन्त्रैःपृथक्पृथकनिलैःसप्ताहुतीर्जुहुयात्।एवंगर्भाधानादिद्वादशसंस्कारैरग्निमुपचर्यहृदयमन्त्रेणवागीशांव
भ्यर्च्यविसृज्य।त्रिनयनमरुणाभांबद्धमौलींसुशुक्लांशुकमरुणमनेकाकल्पमंभोजसंस्थम्।अभिमतवरशक्तिस्वस्तिकाभी
तिहस्तंरमतकनकमालालंकृतांसंकृशानुमितिध्यात्वापूर्वोक्ताग्निचक्राष्टकोणेजातवेदसेसप्तजिह्वायहव्यवाहनाय।अ
श्वोदरजायवैश्वानरायकौमारतेजसेविश्वमुखायदेवमुखायनमः।इत्यभ्यर्च्यषट्कोणेपूर्वोक्तानिषडंगान्यभ्यर्च्य।त्रिकोणे
अग्निंपूजयित्वा।उत्तिष्ठपुरुषहरिपिंगललोहिताक्षदेहिमेददापयस्वाहा।इत्यनेनाग्निमन्त्रेणअग्निंसंपूज्यहिरण्यायैकनका
यैरक्तायैकृष्णायैसुप्रभायैअतिरक्तायै।बहुरूपायैनमइत्यग्नेःसप्तजिह्वामन्त्रैराज्येनपृथक्पृथक्सप्ताहुतीर्जुहुयात्।ग
र्भाधानादिसंस्कारपूरणार्थंवौषडन्ताग्निमूलमन्त्रेणपूर्णाहुतिंकुर्यात्।तत्रघासर्पिषास्रुचमापूर्य्यपुष्करोपर्यधोमुखम्स्रु
वंनिधायपुष्करोपरिस्रुचउपरिइत्यर्थः।तदग्रेपुष्पमारोप्यवामदक्षिणहस्ताभ्यांशंखवत्सक्ताभ्यांपुरस्सव्येनलग्नौना राम:
भौस्रुक्स्रुवावादायसमःपादःसमस्थायऊर्ध्वकायोनाभ्यान्तिर्यग्विधायस्रुगग्रदत्तदृष्टिःवौषडन्तमूलमुच्चरन्।वामस्त २०

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नान्तंसुचमानीयपयवप्रमाण धारयासमस्तमाज्यंवन्हौसिपेत् इति पूर्णाहुतिः। वैश्वानरोत्तिष्ठचित्पिङ्गल हन दन दह दहप
चपचसर्वंज्ञाज्ञापयस्वा देति आहुतित्रयंविधायबहुरूपायांजिह्वायामिष्टदेवतामावाह्यावरणैः सहसमर्चयेत्। अथाग्नि
साध्यदेवतयोरैक्यभावनाप्रकारः। अग्नेत्वमेश्वरस्तेजः पावनंपरमंयतः। तस्मात्वदीयहृत्पद्मेसंस्थाप्यतर्पयाम्यहम्। इत्यग्निंसं
प्रार्थ्यअग्नेर्विग्रहमध्यनाड्यांस्वयंप्रविश्यतदीयहृत्पद्मेस्वेष्टं देवतामावाह्य। तत्रभास्वरंदेवंसावरणमभ्यर्च्यतन्मूलमन्त्र
मुच्चार्यवन्हिस्थदेवतांनासाविनिर्गतांज्योतिरूपशिखामग्नौलीनांरश्मिमात्राविप्रयोगेनाविच्छिन्नामुभयत्रकृतास्पदांएकेने
वात्मनाध्यायेत्। एवंकुण्डयागाग्न्यात्मनामैक्यम् भावयेत्। एवंअग्निजननंकृत्वाअस्मिन्नग्नौपीठावरणार्चनादिपूर्वकंहोमं
कुर्यात्। अथमहालक्ष्मीत्न्कोशेप्रोक्तहोमसामान्यविधिर्लिख्यते। कुण्डस्यमध्यमेभागेहुतभुग्वर्त्ततेपुनः। अग्निरूपमहंव
क्ष्येसिध्यर्थंसर्वकर्मणाम्। यतोयस्मिन्नविज्ञातेहोमोभवतिनिष्फलः। हिरण्याकनकारक्ताकृष्णाचैवतुसुप्रभा। अतिरक्ताबहुरू
पाजिह्वाःसप्तप्रकीर्त्तिताः। हिरण्यावारुणेजिह्वावायव्येकनकातथा। रक्ताचोत्तरजिह्वातुकृष्णायाम्यदिशिस्थिता। सुप्रभापूर्व
जिह्वास्यादतिरक्तानलेस्थिता। बहुरूपातुनैरृत्याजिह्वास्थानंप्रकीर्त्तितम्। जिह्वाभेदंवदंत्यन्येमरणुवक्ष्येविधानतः। कुंड
स्यपूर्वदिग्भागेकालीजिह्वाप्रकीर्त्तिता। आग्नेयान्तुकरालीस्याद्दक्षिणेतुमनोजवा। सुलोहितनैरृत्यांधूम्रवर्णातुवारु

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. णे। स्फुलिङ्गिनी तु या पश्चे सौम्ये विश्वरुचिः स्मृता। कल्यांकराल्यां जिह्वायां शान्तिकं पौष्टिकं भवेत्। मनोजवायां जिह्वायां अभि
२८ चारो विधीयते। भूतप्रेतपिशाचादिशान्तिर्लोहितजिह्वके। जुहुयाद्धूम्रवर्णायां दृष्टिकामो विधीयते। स्फुलिङ्गिन्यां तु जिह्वाया
न्तस्यामुच्चाटनं विदुः। या तु विश्वरुचिर्जिह्वा कुण्डस्योत्तरभागतः। सर्वार्थसाधिनी जिह्वा लक्ष्मीस्तत्र प्रतिष्ठितां। एवं ज्ञात्वा तु जु
हुयात तत्कार्यानुरूपतः। अथ तन्त्रसमुच्चयोक्तप्रकारेणापि होमसामान्यविधिर्मूलग्रन्थैर्विना केवलमर्थतो लिख्यते। प्रथ
मन्त्रावदाज्यभागान्तं कृत्वा इष्टात्मा गेववागं ध पुष्पाभ्यामभ्याराधनमभितः पर्युक्षण पूर्वं कृत्वा पीठपूजावाहनावरणपू
जां निवेद्यपर्यन्तां कृत्वा निवेद्यस्थाने होमं समाचरेत्। प्रथमं प्रणवव्याहृतिपूर्वकं पीठमन्त्रैः सकृत् आज्याहुतिं कृत्वा आवा
हनस्थाने मूलेन चतुर्वारमाज्यं हुत्वा। अकारउकारमकारैर्विंदुसैस्त्रिभिर्हुत्वा। प्रणवेन च हुत्वा जितन्त इत्यादितत्तदुप
चारमन्त्रैर्हुत्वा ततन्मूलेन चतुर्वारं हुत्वा षडङ्गमन्त्रैर्हुत्वा। तत न्मन्त्रवर्णैर्हुत्वा किरीटादिभिर्भूषणैर्ध्वजटादिभिर्वा तत्र तन्त्रो
क्तायुधैश्च हुत्वा पुनरंगाद्यावरणे निर्माल्यधार्यवसाने च हुत्वा आज्येन चतुर्गृहीतपूर्वकमुत्थाय पूर्णाहुतिं मूलमन्त्रेण
वौषडन्तेन हुत्वा। तत्र तन्त्रोक्तद्रव्यहोमं समाचरेत्। तत्रापि द्रव्यान्तरारंभे च मन्त्रान्तरारंभे च पूर्णाहुतिं कुर्यात्। पुनर्होमाव राम:
साने मूलेन चतुर्वारं प्रसन्नपूजार्थमाज्यं हुत्वा वक्ष्यमाणब्रह्मार्पणमन्त्रेण चाज्यं हुत्वा। व्याहृतिप्रणवेन च हुत्वा संस्रावं क २८

For Private And Personal

त्वा होमं समापयेत्। पुनरग्नौ प्रसन्नपूजनं कृत्वा। अग्न्यलंकरणादिकं कृत्वा साध्यमाहूयते नाग्निसमर्चनादिकं कारयित्वा। तस्य
मूर्ध्नि मूलमन्त्रं जप्त्वा। तस्माद्दक्षिणां गृहीत्वा अग्निं विसृजेत्। अथ होमद्रव्यपरिमाणं शारदातिलकोक्तप्रकारेण लिख्यते। अथा
त्र होमद्रव्याणां प्रमाणन्तु विधीयते। कर्षमात्रं घृतं होमे शुक्तिमात्रं पयः स्मृतम्। कर्षं षोडशमाषैर्मितं तद्द्विगुणं शुक्तिः। उक्तानि पञ्च
गव्यानि तत्समानि मनीषिभिः। तत्समं मधु दुग्धान्नमसमात्रमुदाहृतम्। अक्षमात्रं कर्षद्वयमानं। दधि प्रसृतिमात्रं स्याल्लाजास्तु
मुष्टिसंमिताः। पलद्वयं प्रसृतिः। पृथुकास्तत्प्रमाणास्युः सक्तवोपि तथोदिताः। गुडं पलार्द्धमानं स्याच्छर्करापि तथा स्मृता। ग्रासार्द्ध
न्नमानं स्यादिक्षुः पर्वावधिः स्मृतः। एकैकं पत्रपुष्पाणि तथापूपानि कल्पयेत्। कदलीफलनारङ्गफलान्येकैकशो विदुः। मा
तुलिङ्गं चतुःखण्डं पनसं दशधा कृतं। अष्टधा नालिकेराणि खण्डितानि विदुर्बुधाः। त्रिधा कृतं फलं बैल्वं कपित्थं खण्डितं द्विधा।
उर्वारुकफलं होमे चोदितं खण्डितं त्रिधा। फलान्यन्यान्यखण्डानि समिधस्तु दशाङ्गुलाः। दूर्वात्रयं समुद्दिष्टं गुडूची चतुरङ्गुला व्रीह
यो मुष्टिमानास्युर्मुद्गमाषयवा अपि। तंदुलास्युस्तदर्धांशाः कोद्रवा मुष्टिसंमिताः। गोधूमा रक्तकलमा विहिता मुष्टिमानतः। तिला
श्चुलुकमात्राः स्युः सर्षपास्तत्प्रमाणकाः। शुक्तिप्रमाणं लवणं मरीच्यान्यपि विंशतिः। पुरं बदरमात्रं स्याद्रामठं तत्समं विदुः। च
न्दनागरुकर्पूरकस्तूरिकुंकुमानि च। तिंतिणीबीजमानानि समुद्दिष्टानि देशिकैः। वैश्वानरं स्थितं ध्यायेत्समिद्धोमेषु देशिकः।

म. शायानमात्स्यतोमेषुनिषण्णंशेपवस्त्रकेषु।आस्यान्तर्जुहुयाद्वन्हेर्विषश्चित्सर्वकर्मसु।कर्णहोमेभवेद्याधिर्नेत्रेंधत्वमुदीरितम्।ना
२९ सिकायांमनःपीडामस्तकेधनसंक्षयः।काष्ठानिकर्णधूमस्तनासिकांगारकादृशः।भस्ममूर्धामुखंज्वालाविज्ञेयापवतत्रच।
स्वर्णसिंदूरबालार्ककुंकुमक्षौद्रसंन्निभाः।सुवर्णरेतसोवर्णाःशोभनाः परिकीर्तिताः।भेरीवारिदहस्तींद्रध्वनिर्वन्हे शुभावहः।
नागचंपकपुंन्नागपाटलीयूथिकानिभः।पद्मेंदीवरकल्हारसर्पिर्गुग्गुलसन्निभः।पावकस्यशुभोगंधः इत्युक्तंतन्त्रवेदिभिः
प्रदक्षिणास्यक्तकयाच्छत्राभाः शिखिनःशिखाः।शुभभायजमानस्यराष्ट्रस्यापिविशेषतः।ऽऽदंदुष्टवलोधूमोवन्हेःप्रोक्तः शुभा
वहः।कृस्नःकृस्नगतेर्वर्णोयजमानंविनाशयेत्।भ्यतोराष्ट्रंनिंहत्याशुवायसस्वरसन्निभः।स्व. त्रसमोवन्हेर्ध्वनिःस वंवि
नाशकृत्।पूतिगंधोहुतभुजोहोत्ट दुःखप्रदोभवेत्।छिन्नवर्तार्चिस्त्वाकुर्यान्मृत्युंधनपरिक्षयम्।शुक्लपक्षनिभोधूमः पाराव
तसमप्रभः हानिंतुरंगजातीनांगवांचकुरुतेचिरात्।एवंविधेषुदोषेषुप्रायश्चित्तानिदेशिकः।मूलेनाज्येनजुहुयात्पञ्चविंश
तिमाहुतेः।अथास्यामात्रकासरस्वत्याः पूजार्थंयन्त्रंवक्ष्ये।सर्वाश्चदेवतायन्त्रेस्वतुसंपूज्याःतदुक्तंरामकल्पेय.त्रेमन्त्रयंप्रो
क्तंमन्त्रात्मादेवतेरिता।पुराभगवताप्युक्तंतन्त्रेसंमोहनाह्वये।देहात्मनोर्यथाभेदोयंत्रदेवतयोस्तथा।तस्मात्पीठेमह. यन्त्रं राम:
लिखित्वातत्रपूजयेत्।विनायन्त्रेणचेत्पूजादेवतानप्रसीदति।क्रमदीपिकायामप्येवमेवोक्तम्।शालग्रामेमणौयन्त्रेस्थंडिले २९

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्रतिमासु वा। नित्यं पूजा हरेः कार्या न तु केवलभूतल इति। तस्याद्य यन्त्रप्रकारो लिख्यते। ओमाविःस चतुर्दशस्वरविसर्गार्णस्फुर।
त्कर्णिकं किंजल्कालिखितस्वरं प्रतिदलप्रारब्धवर्गाष्टकं। स्माबिंबेन च सप्तमार्णवयुजा श्रीशांसु संवेष्टितं वर्णाब्जं शिरसि स्मृतं वि
षगदप्रध्वंसिमृत्युंजयम्। अस्यार्थः। प्रथमम् अष्टदलं पद्मं विलिख्य तन्मध्ये कर्णिकायां हकारं चतुर्दशस्वरोख्य औकारविसर्गाणी
कूटं ह्रैं इत्येतद्विलिख्य तन्मध्ये साध्यनामयन्त्र्या घादीन् उपरि विंशत्यष्टलेख्यं वक्ष्यमाणविधाने प्रसंगाद्दृश्यमाणे तत्क्रमेण
लिविख्य पुनस्तस्मात्कर्णिकावृत्तात् बहिरष्टसु दिक्षु एकैकस्यां दिशि तिर्यग्रेखाद्वंद्व ऊर्ध्वरेखारूपेण विलिखेत्। एवं विलिखिते
षोडशरेखासंख्या भवति तत्र द्वयोर्द्वयोरेखयोस्तिर्यक्रूपेण विलिखितयोरन्तरालं किंजल्ककेसरादिसंज्ञं भवति। सर्वयन्त्रेपि
केशरस्थानमिदमेव तत्र चतुर्दलपक्षेपि षोडशादिदलपक्षेपि अष्टदलपक्षोक्तरीत्या तत्तद्दलसंख्याद्वैगुण्येन केशरस्थानसंख्या
पि त्र्ह्नीया इत्येव विशेषः एवं किंजल्कस्थानं संपाद्य तेष्वष्टसु किंजल्कस्थानेषु षोडशस्वरवर्णान् सबिंदुकान् एकैकस्मिं स्थाने द्वौ
द्वौ विलिखेत्। एवं सर्वत्र केसरस्थाने स्वराक्षरलेखनविषये न्यायः। पुनरष्टसु दलेषु क्रमेण कवर्गं प्राग्दले विलिख्य तदनन्तरद
लमारभ्य क्रमेण चवर्गं टवर्गं तवर्गं पवर्गं यादिचतुष्टयं शादिचतुष्टयं लादिद्वयं च एतानि सबिंदुकान्यालिखेत्। सर्वयन्त्रवि
षयेपि दलेषु वा केसरेषु कादिवर्गाक्षरलेखनविधौ सबिंदूनेव वर्गान् विलिखेत्। यत्र यत्र केसरे कादिवर्गा लेखनीया भवन्ति

For Private And Personal

प्र·मं· तत्रसर्वत्रप्रायेणयथास्थानंविभज्याक्षराणिविलिखेत्। अवशिष्टाक्षराणिमालिखेत्। उपरिवक्ष्यमाणयोर्यन्त्रेतुअवशिष्टाक्षरा
३० णिचविलिखेत्। एवंसर्वत्रयन्त्रन्यायः। पुनरस्मिन्नेवप्रकृतेमातृकायन्त्रेपक्षविशेषोस्तितत्रषष्ठसप्तमयोर्दलयोर्यादिपञ्चकं
च्चालिख्य अष्टमेदले प्रथमतृतीयपञ्चमपञ्चदशषोडशस्वराक्षराणिपञ्चविलिखेत्। इत्येकेषामाचार्याणांपक्षः पुनर्वह्नि
श्चतुरस्रंसमूलाग्रंविलिखेत्। तत्रतुयत्रयत्रचतुरस्रलेखनविधिः तत्रसर्वत्रानुक्तेपिसमूलाग्रमेवचतुरस्रंविलिखेत्। एवमत्र
चतुरस्रंविलिख्यतस्यपूर्वादिदिक्चतुष्टयेवमिति। आग्नेयादिकोणचतुष्टये ठंकारं उभावप्येवंसबिंदुकौविलिखेत्। एवमक्षर
रूपमंबुजंसाध्यशिरसिस्थितमुक्तफलदंस्यादिति। अस्मिन्यन्त्रेपीठार्चनंकुर्यात्॥ अथसकलदेवतासमर्चनसाधारणपीठपू
जाविधानमुच्यते॥ गुंगुरुभ्योनमः गंगणपतयेनमः इतिपीठस्यदक्षिणवामयोःसमभ्यर्च्यआधारशक्तयेमूलप्रकृत्यै। आ
दिकूर्माय अनन्ताय पृथिव्यै क्षीरसमुद्राय श्वेतद्वीपाय रत्नमंडपाय कल्पवृक्षाय श्वेतछत्राय ——। सितचामराभ्यांरत्न
सिंहासनाय इत्यन्तैराधारशक्त्यादिभिरत्नसिंहासनान्तैर्मन्त्रैः नमोन्तैः सर्वाधस्तादारभ्यउपर्युपरिक्रमेणपीठमध्येसमर्चयेत्।
तत्रवैष्णवपीठविषयेचेत् क्षीरसमुद्रस्थानेइक्षुसमुद्रायेतियोजयेत्। शैवादिविषयेतदुभयमपिनास्तिपुनरपिकेवलंवरुण राम:
चविषयेश्वेतद्वीपायेतितत्राप्यैश्वर्यप्रधानविषयेरत्नद्वीपायेतियोजयेत्। शैवादिविषयेकैलासगिरयेइतियोजयेत्। पुन ३०

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

रपि केवलशैवादौ कल्पवशादयश्च न संन्ति। तत्राप्यैश्वर्य्यप्रधानविषये चैवं यथायोग्यं योजनीयाः इतरत्। सर्वं देवतापीठार्च्च
नेपि तुल्यमेव। पुनः धर्माय नमः। ज्ञानाय नमः। वैराग्याय नमः। ऐश्वर्य्याय नमः। एतान् पीठपादरूपान् पीठस्याग्नेयादि को
णेषु समर्च्चयेत्। तत्र कल्पान्तरमते। धर्मकंदाय। ज्ञाननालाय वैराग्यकर्णिकायै ऐश्वर्य्यदलेभ्यो। नम इति। अस्मिन्मते उप
र्य्युपरि कंदादीन् यथोचितस्थानेषु समर्च्चयेत्। पुनः अधर्माय अज्ञानाय अवैराग्याय अनैश्वर्य्याय एतान्पीठस्य फलकारू
पान् प्रागादिदिक्षु समर्चयेत्। सं सत्वाय रं रजसे तं तमसे मं मायायै विं विद्यायै अं अनन्ताय पं पद्माय अं सूर्यमण्डलाय उं सोममंड
लाय मं वन्हिमण्डलाय अं आत्मने उं अन्तरात्मने मं परमात्मने। ॐ ह्रीं ज्ञानात्मने नमः। सं सत्वायेत्यादौ ज्ञानात्मने नमः। इत्य
न्तैः आस्तरणरूपैर्मन्त्रैः पीठमध्ये समर्च्चयेत् तत्र वैष्णवपूजायामनन्तः। तत्र पुनर्मध्ये अष्टदलं पद्मं विचिन्त्य प्रागादि दले
षु कर्णिकायाञ्च नव शक्तयश्च आसनमन्त्रदेवताश्च समर्चनीयाः। क्वचित्क्वचित्। आसनमन्त्रो नास्ति तत्र सर्वत्र केवल पद्मे
समर्चयेत्। इतरपीठमन्त्राः। सर्वत्र समाना एव। अयमेव सर्वदेवताविषये पीठार्चनन्यायः। तत्र तु नव शक्त्यासनमन्त्राणा
मेव सर्वत्र विशेषः। इतरत्सर्वं सकलदेवतापूजाविषये पि तुल्यमेव तत्र तु यैष्णवपीठे समर्च्चयेदित्युक्ते तन्त्र वक्ष्यमाणासन
मन्त्रा एव विवक्षिताः। तथा दौर्गे वैनायके सौरादौ सारस्वते च। अथ पुनरक्रमात्तत्कायानव शक्तय उच्यन्ते। मेधायै। प्रज्ञा

प्र·सं· ये।प्रभायै।विद्यायै·धियै·धृत्यै·स्मृत्यै·बुध्यै·विद्येश्वर्यै· इति नवशक्तयः॥ ॐ ह्रीं वर्णात्माय सरस्वत्या। सनायनम इति पी
३१ ठमन्त्रः।एतास्तु अष्टसु केसरेषु अष्टौ शक्तयः।नवमी तु कर्णिकायां देवतास्थाने एवमेवसर्वत्र नवशक्तिस्थानानि आसन
मन्त्रश्च कर्णिकायामेव इत्थं पीठं संपूज्य अस्मिन्मातृकासरस्वतीं मूलमन्त्रेण समावाह्य आवरणैः।सहममर्च्चयेत्। प्रथमं मा
तृकाषडंगैः। प्रथमावरणे केसरेषु समर्चयेत्। तत्रकारस्तु तत्रतत्रांगान्यासे उक्तं मन्त्रमुच्चार्य हृदयाय नमः। शिरसे नमः। शिखा
यै नमः। कवचाय नमः। नेत्राभ्यां नमः। अस्त्राय नमः। इत्येवं प्रकारेण चतुर्थ्यन्तेन समर्चयेत्। सर्वत्रांगार्च्चनाविधावेवमेव न्या
सः। तत्र हृदयादिचतुष्टयमाग्नेयादिचतुष्टय ———— केसरेषु पुरतो नेत्रञ्चतुरपु दिस्वस्त्रं समर्च्चयेत्। क्वचि
त्क्वचिदन्यथा पूर्वादिदिक्षु हृदयादि विदिक्ष्वस्त्रं यथा वाराह्यादिविधाने तन्त्रसमुच्चये तु शैवे आग्नेयैशान्यनैर्ऋत्यादिषु
हृदयादिचैवस्त्रे प्रागादिति विशेष उक्तः। अङ्गावृतौ सर्वत्रैवमेव स्थाननियमः। तदुक्तं स्वास्मिन्नेव प्रपञ्चसारे प्राक् दीक्षा
पटले हृदयाद्यस्त्रपुरतो नयनं दिशांक मात्। पुनरस्त्रं च समर्चयेत्। क्रमादिति पुनरेतासामंगदेवतानां रोचीष्युच्य
न्ते। हारस्फटिककल्यायांजनपिंगलवन्हिरोचिषो ललनाः अभयवरोद्यतहस्ताः प्रधानतनवोंगदेवताः कथिता इति क्रम रामः
दीपिकायामप्येवमेवोक्तं नेत्रोरूपास्त्र हृदि रंगानि च केसरेषु समभियजेत। हुतवहनिर्ऋतिसमीरणशिवदिक्षु हृदादिवर्म ३१

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

पर्य्यन्तम्। पूर्वादिदिक्षयास्तं क्रमेणागधादिभिः सुसुद्धमनाः। मुक्तदुकान्तकुवलयदद्दरिनीलद्रुताशनप्रभाः प्रमदाः अभय
वरस्फुरितकराः प्रसन्नमुख्योंगदेवताः स्माय्यी इति तत्र तेजोरूपा इत्यस्य पदस्य ..र्वत्रान्वयः। तत्र पूर्वादिकुनियम उच्यते पू
ज्य पूजकयोर्मध्यं पूर्वमित्यभिधीयते। प्राद्दक्षिण्ये नवि ज्ञेया प्राच्याग्नेयादिकल्पना। यत्र भास्वानुदयं प्रयाति प्राचीमिमां वेद
विदो वदन्ति। मध्ये तथा पूजकपूज्ययोश्च सदागमज्ञाः प्रवदन्ति तान्तु। इन्द्रादीनामपि कल्पि.. दिक्क्रमेणैव पूजाक्रमः। नतु
यथास्थितदिक्क्रमेण पुनः। अं कं खं गं घं ङं आं नमः इं चं छं जं झं ञं ईं नमः उं टं ठं डं ढं णं ऊं नमः ऋं तं थं दं धं नं ॠं नमः लृं पं फं बं भं
मं लॄं नमः एं यं रं लं वं ऐं नमः ओं शं षं सं हं औं नमः अं लं क्षं अः नमः एतेन सानुस्वार द्वंद्वपुटितेन वर्गाष्टकेण द्वितीया वृतिः पुनः। ब्र
ह्माण्यै माहेश्वर्यै कौमार्यै वैष्णव्यै वाराह्यै इन्द्राण्यै चामुण्डायै एताभिस्तृतीया वृतिः तत्र मातरः सप्तसंख्याकाः किल पूजावि
धौ नुभर्तत्राष्टसंख्याकाः दस्मादत्राष्टमस्थाने महालक्ष्मीं पूजयेत्। महालक्ष्म्यै नमः इति क्वचिदन्ययासोपादिविषये अरुणाय
नमः इत्यष्टमस्थाने दुर्गाविषये च तत् चंडिकायै नमः इत्यष्टमी अन्यत्र सर्वत्राष्टमी तु महालक्ष्मीः तदुक्तं ग्रन्थास्मिन्नेव प्रबंधे। ब्रह्मा
णी माहेशी कौमारी वैष्णवी च वाराही। इन्द्राणी चामुंडा समहालक्ष्मीः रे ताश्च मातरः प्रोक्त इति। सर्वत्र मातृणामष्टसंख्याकत्वं प्रा
गुक्त ग्रन्थास्मिन्नेव शास्त्रे त्रिगुणात्मिकायाः शक्तेः सकाशात्सर्वस्य जगत उत्पत्ति कथन प्रकरणे यदाष्टधा सा गुणिता तदा प्रकृति भे

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· दिनी। अष्टासरादि वस्त्वाशामातृमूर्त्यादिभेदिनी इत्यष्टसंख्याकानां प्रकृत्यष्टाक्षरादीनां मध्ये मातृणां परिगणितत्वात्। तत्र मातृणां
३२ वर्णादि यथोच्यन्ते ताश्च श्वेतास्ववलयपुस्तकधारिण्यः ब्रह्माणी कनकवर्णा अक्षसूत्रकमंडलुवराभयधरा शूलपमुदुंदुमिकपाल
धरा माहेश्वरी अंकुशदण्डखट्वांगपाशधरा कौमारी चक्रघंटाकपालशंखधरा वैष्णवी मुसलखड्गखेटाभयधरा वाराही अंकुशतो
मरपाशकुलिशधरा इन्द्राणी शूलकपालनरशिरःकृपाणधरा चामुंडा रक्ता सस्त्वीजापूरकपालपंकजधरा महालक्ष्मीः पुनर्व्यापि
न्यादिभिश्चतुर्थ्यावृत्तिः व्यापिन्यैः पालिन्यैः चापिन्यैः क्लेदिन्यैः धारिण्यैः मालिन्यैः हंसिन्यैः शांत्यै इत्येतास्त्वकल्पयुग्मराम्भाष्टवर्गा
नीति मूलग्रंथस्य चशब्देन चतुर्थावरणत्वेन सूचिता इति विवरणकारैरुक्तं पुनरिंद्रादिभिः पंचमी इन्द्राय सुराधिपतये कुलिशधरा
यैरावतवाहनाय सरस्वतीपार्षदाय नम इति पूर्वदिशि उक्तविशेषणैः सहेंद्रं समर्चयेत्। पुनः अग्नये तेजोधिपतये शक्तिधराय
मेषवाहनाय सरस्वतीपार्षदाय नमः। यमाय प्रेताधिपतये दंडधराय महिषवाहनाय सरस्वतीपार्षदाय नमः। निर्ऋतये रक्षोधिपत
ये खड्गधराय प्रेतवाहनाय सरस्वतीपार्षदाय नमः। वरुणाय जलाधिपतये पाशधराय नक्रवाहनाय सरस्वतीपार्षदाय नमः। वाय
वे प्राणाधिपतये अंकुशधराय हरिणवाहनाय सरस्वतीपार्षदाय नमः। सोमाय नक्षत्राधिपतये गदाधराय शशवाहनाय सरस्वतीपा रामः
र्षदाय नमः। ईशानाय विद्याधिपतये त्रिशूलधराय वृषभवाहनाय सरस्वतीपार्षदाय नमः। अनन्ताय नागाधिपतये चक्रधराय कू ३२

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

र्मवाहनाय सरस्वतीपार्षदाय नमः। ब्रह्मणे लोकाधिपतये पद्मधराय हंसवाहनाय सरस्वतीपार्षदाय नमः। एतानींद्रादीन् मूल
मादित तद्बीजपुरस्सरं उक्तविशेषणैः। सहैव सर्वत्र प्रागादिषु दुर्ध्वान्तादिषु दिक्षु समर्चयेत्। यकारादयो शेषवर्णाः वाय्वग्नीद्रवरु
णेश्वरराक्षसेंदुप्रेतेशवीजानि भुवनेशीपाशवीजे च नलह्बीजयोगस्तु विवरणकारैरुक्तः। तदुक्तं त्वास्मिन्नेव कल्पे। इंद्राग्नीय
मनिशान्द्वरवरुणानिलशशिशिवाहिपतिविधयः। जात्याधिपहेतिवाहनपरिवारान्ताः। क्रमेणयष्टव्या इति तत्र कैचित्कश्चिदनं
न्तान्तालोकपालाः। अस्मिन् शास्त्रेतु अहिपतिविधय इतिविध्यन्तत्वेनोक्ताः। क्रमदीपिकायामप्येवमेवोक्तम्। हरिहव्यवाट्त
रणिजक्षपाट्वाक्पतिवायुसोमशिवशेषपद्मजान्। प्रयजेत्स्वदिक्ष्वमलधीरिति तत्रतु सरस्वतीपूजाविषये चेत्सरस्वतीपार्ष
दायेति योजयेत्। इतरत्रतु तत्तद्देवतापार्षदत्वेन योजयेदिति विशेषः। पुनरेतेषामिंद्रादीनां रोचींष्युच्यन्ते॥ पीतःपिङ्गः कृष्णोधू
म्रः श्वेतश्च धूम्रसितशुक्लाः काश्मारुणांबुजाभा लोकेशवासवादयः प्रोक्ताः एवं क्रमेण तेषां रोचींषि ध्येयानि। क्रमदीपिकायाम
प्येवमेवोक्तं कपिशाशकपिलनीलश्यामलश्वेतधूम्रामलसितशुचिरक्तवर्णो वासवाद्याः करकमलविराजत्स्वायुधादिव्यवेषा
ः विविधमणिगणस्रक्प्रस्फुरद्भूषणाढ्या इति लोकपालपूजाविधौ सर्वत्रैवमेवन्यायः। पुनस्तत्रतु यत्रयत्रावरतिविधौ इंद्रादि
भिरेवआवरणावसानमुच्यते। इंद्रादिभिस्तृतीया इंद्रादिभिः पंचमी इति पंचावरणमीरितम्। इंद्रादिभिः सप्तमी इति सप्तावरणमि

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. रितम्। इत्याद्येवं प्रकारेण तत्रापि यत्र पुनः इंद्रादिभिः चतुर्थी वज्रादिभिः षष्ठी इत्येतावदेवोक्तं आवरणावसानग्रहणं च न क्रिय
१२ ते। वज्राद्यावरणग्रहणं च न क्रियते तत्रोभयत्र एते वज्राद्युपलक्षण परिषत्त्वादादिविशेषणैर्विशिष्टानामेवेंद्रादीनां समर्चितत्वा
त्। वज्रादयः न पृथगावरणैः समर्चनीयाः। यत्र पुनरिंद्रादिभिः पञ्चमी वज्रादिभिः षष्ठी इंद्रादिभिः सप्तमी वज्रादिभिरष्टमी इ
त्याद्येवं प्रकारेण वज्राद्यावृत्तिः पृथगेवोच्यते। तत्र तु सर्वत्र यद्यपि वज्राद्या वुध ऽनिविशेषणयुक्ता एवेंद्रादयः समर्चिताः तथा
पि वज्रादयस्तु पृथगावृत्तौ समर्चनीयाः। तत्प्रकार उच्यते। वज्राय· शक्त्यै· दंडाय· खड्गाय· पाशाय· अंकुशाय· गदायै· त्रिशूलाय· च
क्राय· नलिनाय· एतानींद्रादीनामस्त्राणि प्रागादिक्रमेण समर्चनीयानि तदुक्तं च्चास्मिन्नेव कल्पे वज्रं शक्तिं दंडः। खड्गः पाशां
कुशौ गदाशूलौ रथचरणनलिनसंज्ञौ प्रोक्तान्यस्त्राणि लोकपालानाम्। क्रमदीपिकायामप्येवमेवोक्तं दंभोलिशक्त्यभिधदंडरूपा
णपाशचंडांकुशाह्वयगदात्रिशिखारिपद्माः। अर्च्यावदिर्निजसुलक्षितमौलियुक्ताः स्वस्वायुध मयसमुद्यतपाणिपद्मा इति ए
तेषां गेहीष्वुच्यन्ते पीतहिमजलदतारानाचिरप्रभारक्तकुंदनीलरुचः। करवंदारुणा वर्णाः प्रोक्ताः सुवर्णतोऽपि वज्राद्याद्युतिः। क्र
मदीपिकायामुक्तम्। कनकरजततोयदाभशंखारुणहिमनीलजपाप्रवालभासः। क्रमत इति रुचानुवज्रपूर्वा रुचिरविलेपन रामः
वस्त्रमाल्यभूषा इति एते वज्रादिभिः पञ्चम्यावृत्तिः। स्वयं दिनशो मात्रकासरस्वतीं पूजयेत्। अथ सकलदेवतापूजासामान्य ३२

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

क्रमं वक्ष्यते तत्र पूजापञ्चविधा तदुक्तञ्च मन्त्रदेवताप्रकाशिकायाम्। अभिगमनमुपादानमिज्यास्वाध्यायो योग इति
श्रीपञ्चरात्रे पञ्चविधमभिहितम्। तत्र अभिगमनं नाम देवतास्थानमार्गस्य संमार्जनोपलेपनादि निर्माल्यनिर्हरण
करणं उपादानं नाम गंधपुष्पादिपूजासाधनसंपादनम्। इज्या नाम पीठपूजादिकप्रधानदेवतापरिवारदेवतापूजनम्। स्वा
ध्यायो नाम अर्थानुसंधानपूर्वकमन्त्रजपसूक्तस्तोत्रपाठनामकीर्तनम्। तत्त्वप्रतिपादकशास्त्राभ्यासश्च योगो नाम देवता
स्वरूपं स्वस्वरूपं देवतामूर्तिरूपं स्वस्य मूर्तिरिति भावना एवं पंचविधप्रकारपूजानां सालोक्यसामीप्यसारूप्यसार्ष्टिसायुज्य
रूपाणि पञ्चफलानि यथाक्रमं भवन्ति। इत्येतच्च पञ्चरात्रेभिहितमिति तत्र प्रथमं प्राक् अस्मिन्नेव मातृकाविधाने आदौ सामा
न्येन सकलदेवतासाधारणजपपूजारंभविधिरुक्तः। किल तेन प्रकारेण स्वासने उपविश्य सर्वगुरुगणपतिवंदनादिकं कृत्वा
पूजामारभेत्। तत्र प्रथमं तावत्सकलदेवतापूजासाधारणशंखपूरणविधिः। क्रमदीपिकोक्तप्रकारेण वक्ष्यते। आरंचय्य
भुवि गोमयांभसा स्थंडिलं निजमनुत्र विशंन्यस्य तत्र विहितास्य दोंभसा शंखमस्त्रमनुना विशोधयेत्। तत्र गंधसुमनोक्ष
तानथो निक्षिपेत् हृदयमन्त्रमुच्चरन् आपूरयेद्विमलपायसा सुधीरक्षरैः प्रतिगतैः शिरोंकितैः पीठशंखसलिलेषु मन्त्रवित् त्व
न्हिवासरनिशाकृतां क्रमात् ड लानि विषकृम्भवोसरैरर्चयेद्दहनपूर्वदीपितैः। तत्र तीर्थमनुनाभिवाहयेत्तीक्ष्णसुष्णरु
मं

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

न

चिमंडलात्पुनः। स्वीयहृत्कमलतो हरिन्तथागालिनीं च शिखयाप्रदर्शयेत्। तज्जलं नयॅमन्त्रवीक्षितं वर्मणासमवगुंठय दोर्यु
ज्ञामूलमन्त्रसकलीकृतं न्यसेद्द अङ्गदैश्चकलयेद्दिशोस्त्रशः। अक्षतादियुतमंबुतीकृतं संस्पृशन्जपतु मन्त्रमष्टशः। किंच
न क्षिपतु वर्द्धनीजलेप्रोक्षयेन्निजतनुन्ततोमुना। निःक्करेणमनुनाखिलन्तथासाधनं कुसुमचंदनादिकं। शंखपूरणविधिः स
मीरितोगुप्तसषयजनाग्रणीरिह। गङ्गे च यमुने चैव गोदावरि सरस्वती। नर्मदे सिंधु कावेरि जलेस्मिन्संनिधिंकुरु। एषतीर्थमनुः
प्रोक्तो दुरितौघनिवारिणः। कनिष्ठांगुष्ठकौसक्तौ करयोरितरेतरम्। तर्ज्जनीमध्यमानामासंहता भुग्नसर्ज्जता। मुद्रैषागालिनी प्रो
क्ता शंखस्योपरिचालिता इति अरचय्य भुवि गोमयांभसास्थंडिलं निजममुत्रविष्टरं इत्यादि मुद्रैषा गालिनी प्रोक्ता शंखस्योपरि
चालिता इत्यान्तानां ग्रंथानामयमर्थः। प्रथमं निजासने उपविश्य तत्पुरतो गोमयांभसा स्थंडिलशब्दवाच्यं मंडलं विलिप्य पुन
र्य्यदैवताविषया पूजा तन्मूलमन्त्रस्य येषडंगमन्त्रा तेषामन्ते योस्त्रमन्त्रः अस्त्राय फट् इत्यन्तः तेनास्त्रमंत्रेण शंखं प्रक्षाल्य पुन
स्तस्यांगस्य हृदयस्थानोक्तेन हृदयाय नमः इत्यन्तेन मन्त्रेण शंखे गंधपुष्पाक्षतान्निक्षिप्य पुनः। मातृका वर्णं प्रतिलोममु
च्चार्य तदन्ते पूर्वोक्ताङ्गमन्त्राणां मध्ये शिरस्थाने उक्तम्। शिरसे स्वाहेत्यतं मन्त्रमुच्चारन् जलेन शंखमापूर्य पुनः विषशब्दवाच्ये
नमकारेण वदनपदवाच्य बिंदुयुक्तेन मंवह्निमंडलाय दशकलात्मने नमः इत्येवं शंखपीठे समभ्यर्च्य पुनः ककारेण सूचितं

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मातृकान्यासे शिरस्थाने उक्तम्। अकारन्तादपि वदनपदवाच्येन बिंदुनायुक्तं वासरकृन्मंडलपदोत्तरं च अं सूर्यमंडलाय द्वादश
कलात्मने नमः इत्येवं प्रकारेण शंखं समभ्यर्च्य पुनः अथ वः पदसूचितं मातृकान्यासे श्रोत्रस्थाने उक्तं उकारं तदपि वदनप
दवाच्यं मातृकान्यासे मुखस्थाने वृत्ताकारन्याससूचितं बिंदुतेन बिंदुनायुक्तं निशाकृन्मंडलपदोत्तरं च उं सोममंडलाय षोडश
कलात्मने नमः इत्येवं प्रकारेण शंखस्थजले समर्चयेत्। गङ्गे च यमुने चैव ______ इत्यनेन तीर्थमन्त्रेण तीर्थमादित्यमं
डलाच्छंखे समावाह्य पुनर्हृदयकमलाद्विसुञ्च साध्यमन्त्रेण तस्मिन् जले समावाह्य पुनः पूर्वोक्तांगमन्त्राणां मध्ये शिखायै व
षट् इत्यन्तेन शिखामन्त्रेण गालिनीमुद्रां तस्मिन् जले प्रदर्शयेत्। गालिनीमुद्राप्रकारस्तु कनिष्ठांगुष्ठकौ सक्तौ करयोरितरेत
रं इत्याद्युक्तप्रकारः। पुनः पूर्वोक्तांगमन्त्राणां मध्ये नेत्राभ्यां वौषट् इत्यन्तेन मन्त्रेण तज्जलं संवीक्षयेत्। तदुक्तं ईक्षणं नेत्रमन्त्रे
णान चेन्मूलेन मन्त्रवित्। पुनः पूर्वोक्ताङ्गमन्त्राणां मध्ये वर्मस्थाने उक्तेन कवचाय हुं इत्यन्तेन कवचमन्त्रेण तत्तीर्थं हस्तद्वयेन
समवगुंठ्य अधोमुखेन गृहीततर्जनीद्वयेन परितो भ्रमणमवगुंठनमुद्रा पुनस्तत्तीर्थस्य देवतात् तन्मूलमन्त्रव्यापकेन सकली
कृत्य मूलमन्त्रस्यांगैरंगन्यासं च कृत्वा। अस्त्राय फट् इत्यन्तेन दशदिग्बंधनं कुर्यात्। पुनरक्षतादियुतं अच्युतस्वरूपीकृतं तज्ज
लं स्पृशन् मूलमन्त्रमष्टवारं जपेत्। पुनस्तज्जलं किंचिदुपस्थितवर्द्धनीपात्रे क्षिपतु। अवशिष्टेन निजतनुं संप्रोक्ष्य। पुनरप्यव

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नदुक्तं
प्र·सं· शिष्टेन तीर्थजलेन त्रिवारं मूलमन्त्रमुच्चरन् गंधकुसुमादीन् संप्रोक्षयेत्। एवं शंखपूरणविधिः। अर्घ्यादिपात्रनियमस्तु गौ
३५ तमीये। अर्घ्यस्य त्रीणि पात्राणि पाद्यस्यापि त्रयं भवेत्। तथैवाचमनीयानि पात्राणि च विभागशः। तथाकरणदौर्बल्यादेकमे
व प्रशस्यते। विहाय शंकरं सूर्ये मध्ये शंखः प्रशस्यते। सर्वपूजासाधारणोयम्। एवं शंखपूरणं कृत्वा पुनस्तद्वर्द्धनीपात्रस्थज
लं शंखे किंचिद्विक्षिप्य तेन जलेन प्रथममात्मपूजां कुर्यात्। आत्मस्फूर्त्यर्थं पुनरावाहनार्थं च। शिवपूजाकल्पे नारुद्रो रुद्रम
र्चयेत्। नाविष्णुर्विष्णुमर्च्चयेदिति। पुनरपि तत्रैवोक्तम्। आत्मपूजां कृत्वा हृदयकमलस्थस्यान्तर्यामिणः अभिव्यक्तिं संपाद्य
दीपाद्दीपान्तरमिव अरण्यां मथनेनाभिव्यक्तमग्निमाहवनीयादाविव हृदयकमलान् प्रतिमामावाहयेदिति। अथात्मपू
जाविधिस्तन्त्रसमुच्चयोक्तप्रकारेण लिख्यते। न्यासक्रमान्निजतनौ प्रयजेत्तपीठं हृद्वारिजन्मनि समर्च्य परं महस्तत्। आधारमंत्य
णुमहांसि निरंजनां शौरिश्च जपेत्स्त्रणवतः क्रमवित्तदैक्यम्। आयम्य वायुमणुनास कलीक्रियाञ्च कृत्वा मनाग्युपहृतीः क्रम
शः समर्च्य तारोपचारनिजमूलतदक्षराद्यैर्न्यासक्रमादभियजेज्जलगंधपूर्वैः। मूलेन गंधरसलिप्ततनुर्मुरारौ स्वैर्मूर्तिपंजर
पदेष्वणुभिर्द्विषड्भिः। भाले गले सयुगले हृदि पञ्चमन्त्रैरीशोनुलिंपतु परोष्विवमूलतोघ्र। मूलेन मूर्द्धि मनुना निखिलेन पञ्चकृत्वः राम:
किरीटामनुनाचरयांगपाणौ। स्थाण्वात्मकेन कुसुमांजलिमीश्वरे च कृत्वा यजेद्द्विविधसूनवरैरथेति। श्वेतारुणक्रमकृतोभयपा ३५

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

र्व्वयोगान्न कुर्याद्दूर्वादितुलसीकरवीरपद्मान्। नाभ्यात्मचित्स्ववधिके षडशेषमंगेशेषेषि वेकेयुगपूर्वकमेतदिष्टम्। धूपं चै
समर्प्य तस्मै नैवेद्यं बुध्या परचित्सुधाख्यम्। दत्वार्चयित्वा परितोष्य चैनं तयोगनिष्ठश्च समादधीत। इत्यात्मपूजायाः समुच्चयो
क्तौ मूलग्रंथः। अस्य विवरणमिदानीमात्माराधनमाह। न्यासक्रमादिति हृद्वारिजन्मनीति। हृत्पद्मे समर्च्य परमं महस्तदिति
प्राक्। तस्मिन्परिकल्प्य पेत्यत्र कल्पनामात्रं चेदिहापि कल्प्य नैव तत्रावाहनादिकृतश्चेदिहापि न कर्त्तव्यं नात्र विग्रहः। किं
तु तेजोरूपमेवेति परमं महस्तदिति। यदेवोक्तं मूलमन्त्रेणैव समर्च्य नन्व्याधारभांत्य ˉ णुमहां ˉ सीति। तदेवमात्रं महो मूला
धारे हृदये पुनर्भ्रूमध्ये ब्रह्मरंध्रे वा तदीयपद्मकर्णिकायां प्रणवं शेरकारादिभिस्तारपुटितैर्नमोन्तैर्विहृत्य तैरेव जलगंधा
दिभिः पूजयेत्। पीठपूजायां कृतायां मूर्तिपूजां कृत्वा तस्यामाधारत्रयमपि शक्त्यंशैर्विभाव्य पुनर्हृदि मात्रं महः पूजनीयं क्रमवि
त्पदे नैतत्सर्वमुक्तम्। प्रणतस्तदैक्यं नयेदिति प्लुतं प्रणवमुच्चरन्मूलाधारगतमहंसो हृदवधिनी वारसूकाभतयो द्गमनम्। त
दा तन्महसैकीभावः। ततश्च तदुपर्याधारवधितयोद्गमनम्। तथा च तद्गतेनैकीभावः। पुनर्द्वादशान्तावधितयोद्गमनञ्च वि
भावयेदिति भावः। पुनर्मूलमन्त्रेण त्रिवारं प्राणायामं कृत्वा देहत्रयव्याप्तिं विभाव्य व्यापककरांगायुधन्यासैः सकलीकुर्यात्। ज
लगंधपूर्वैरिति दीपान्तानां ग्रहणम्। तत्र पुष्पानन्तरं किंचित्कर्तव्यमस्तीत्याह। मूलेनेति त्रिप्रेति। मूर्द्धादि पादान्तं गंधार्द्र

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· करतलद्वयेन व्यापकाभिप्रायम्। मुरारौ स्वैर्द्विषड्भिरणुभिर्मूर्तिपंजरपदेष्वनुलिंपत्विति संबंधः द्वादशमूर्तिमन्त्राः केशव ना
३६ रायणादिमन्त्राः। तत्स्थानानि च अलिंककुक्ष्योर्हृद्गले दृत्याद्युक्तानि द्वादशार्णयोगस्त्विहापीष्यते द्वादशार्णेन वासुदेव द्वा
दशाक्षरी इत्यर्थः ऊर्ध्वपुंड्रानुलेपनं चैतत्। ईशो फाले गले सयुगले हृदि पंचमन्त्रैरनुलिंपत्विति। ईशानादिपंच ब्रह्माणीह पं
चमन्त्राः तिर्यक् त्रिपुंड्रानुलेपनञ्चैतत्। यदुक्तम्। मात्मानमभ्यर्च्य सुगंधपिष्टैरालिप्य पुंड्राणि ललाटमध्ये कंठे च चांसद्वि
तये सितेन हृदन्तरे पंचपवित्रमन्त्रैरिति। पुनर्भस्मनिक्षेपोपि कार्यः। यथोक्तं केवक्के हृदि गुह्ये च पादयोर्वदनेषु च ईशा
दिपंञ्चमन्त्रैस्तु निक्षिपेद्भस्म मन्त्रिनम्। अष्टत्रिंशत्कलास्थानेष्वादरात्ताभिरेव च। जस्थानि हृदयन्तेन रक्षार्थं दिक्षु निक्षि
पेदिति स्नात्वाचम्य विधानत इत्यनन्तरञ्चैवं कृत्वा। सुगंधपिष्टैरित्याद्युक्तेन येन तेन भस्मनैव सर्वं विधाय पुनरपि विधा
नेनाचम्य सुरगृहं प्राप्येत्यादि सर्वं कार्यम्। पुनरिह चैतावद्विधेयमिति परेष्विति मूलत इति। हरिहरादिषु एवं गंधरसाले
पनपूर्वकं भालगलादिपञ्चस्थानेषु मूलतोनुलिंपत्वित्यर्थः। दुर्गायां हरिवत् स्कंदगणपत्योः शिववत् इतरयोस्तिर्यक्
ऊर्ध्वपुंड्रविकल्प इति किरीटमनुना चेति स्थाण्वात्मकेणा मनुना चेति। अत्रापि पंचकृत्व इति संबध्यते। स्थाण्वात्मकः स्था रामः
णुमन्त्रः अथ विविधसूनवरैरिति यजेदित्यन्वयः। विविधानि सूनवराणि विशिष्टकुसुमानि इति शब्दो वक्ष्यमाणप्रकारा ३६

For Private And Personal

र्थः॥ तदेवाह श्वेतारुणेति हरेर्हरितुलसीकरवीरपद्मान्यम्यात्म चिल्यवधि कुर्यादित्यन्वयः॥ पादतलादिनाभ्यन्तन्तु तुलसी
द्वयन्तदादिहृदयान्तं करवीरद्वयन्तदादि चिल्लिपर्यन्तं पद्मद्वयञ्च कुर्यात्। श्वेतारुणक्रमकृतोभयपार्श्वयोगानिति तेषा
न्तत्कालविशेषणं श्वेतारुणक्रमेण कृतउभयपार्श्वयोगो येषामिति समासः यथा तुलसीद्वये श्वेततुलसीं पादतलादि
नाभ्यन्तं दक्षिणभागे रक्ततुलसीं वामभागे कुर्यादित्यादि दक्षिणवामकरयोर्यथार्द्रं श्वेतरक्ततुलसीद्वयं एवं यथादाय
प्रणवोपचारमूलान्ते तुलसीद्वयं समर्पयामि मूलमन्त्रमुच्चरन् दक्षिणवामपादतलादिनाभ्यन्तमारोपक्रमेण पूरयित्वा।
आराधयेदिति एवं करवीरद्वयं पद्मद्वयमपि केषडिति षडिमानि कुसुमानि कुर्यात् प्राग्वत् विशेषणयोजना दक्षिणकरेश्वे
ततुलसीकरवीरपद्मनिचयं वामकरे रक्ततुलसीकरवीरपद्मनिचयञ्चादाय तेनैव मन्त्रेण चिल्ल्यादिकेशावधि कुर्यादिति
भावः॥ अशेषमंगेष्वेष इति पदं करद्वयेनोच्चावचं कुसुमनिचयमादाय तेनैव मन्त्रेण पादतलादिकेशान्तमाराधयेदिति
भावः। श्वेतरक्ततुल स्या द्यसंभ वे पित तस्मृति पस्यैव तुलसीमात्रेण श्वेतत्कार्यम्। शिवेर्कयुगपूर्वकमेतदिष्टमिति तुल
सीद्वयस्थाने अर्कद्वयं पुनः॥ करवीरद्वयं पद्मद्वयञ्च एवमेतत्पुष्पपूरणमागमविद्भिः इष्टमित्यर्थः॥ दुर्गायां हरिवत्॥ स्कंदविघ्ने
श्वरयोः शिववत्। हरिहरसमुच्चयः॥ शास्तरि दिकल्पः॥ पुष्पेष्वातावदेवमुक्ता पुनर्धूपादीन्याह। धूपञ्चेतिसारोपचारनिज

प्र·सं· मूलतदक्षरादैरित्यनुवर्ततएवमुद्रयेवमानमितिबोद्धव्यम्।निवेद्य बुध्यापरचित्सुधापूर्वंदत्वेतिशंखेजलंगृहीत्वानच्छन्।
२७ निवेद्यंरसयित्वासंपूज्यमूलेनापीष्टातंप्रणवोपचारमूलपूर्वकंसर्वरसमयमर्घ्यंसमर्पयामीतिस्वात्मत्मनिदेवेतद्गोक
रितद्दत्तेतत्तेजसिन्तुह्वनिवतच्छिरसिविनियोगाधिपासमर्प्पयेदितिभावः।पुनर्मानसपूजांकुर्यात्।अर्चयित्वेतिप्रसन्नपू
जोक्तापरितोष्येतितांबूलादिसमर्पणंपुष्पांजलिजपस्तुतिप्रणामाद्यपिमनसाशक्तितोनुष्ठेयमित्यर्थः।लयांगनिष्ठञ्चसमा
दधीतेतिसम्यगविदध्यादित्यर्थः।ब्रह्मार्पणंप्रसन्नार्घ्यमवसानीयांर्घ्यञ्चकृत्वालयांगेनाराधनंसमापयेदितिभावः।एतदु
क्तंभवति।सप्तदशपदलेगोपालकविधानेवक्ष्यमाणपीठन्यासस्थानेषुनिजदेहेपीठमन्त्रैः।जलगंधादिभिः।समभ्यर्च्यप्रयु
क्चितिंपरिजपन्नहृहेतिमूलचक्रादुदस्यपरमात्मनिसंविलाप्यमन्त्रात्मनापरिणमय्यसुधीर्हृदब्जमध्येसुयोजयन्तुसादि
मनुप्रजाँपि।सादिमनुरितिप्रणवसहितमूलमन्त्रः।तस्यैशालैंगिकविराण्मयविग्रहात्मभावक्रमात्परिणतिंविधिवद्विधायहृ
त्सुंडरीकेर्चनवक्ष्यमाणन्यायेनपद्मादिसमष्टिनिष्ठम्।विन्यस्यतस्मिन्परिकल्प्यपेद्मम्मन्त्रञ्चिदानंदघनंमहस्तदितिमन्त्रो
दयेप्रोक्तम्।तन्महः हृत्पद्मेसमर्चयेत्।तत्रमन्त्रोदयेपरिकल्पयेच्चइत्यत्रकल्पनामात्रंचेदिहापिकल्पनैवकर्तव्यातत्रा रा॰
वाहनादिकृतञ्चेदिहापिआवाहनादिकृत्वा समर्चनीयंपुनर्मूलाधारेहृदयेभ्रूमध्येवा।ब्रह्मरंध्रेवाततस्यद्मकर्णिकायां ३५

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

२ ॐ उं ॐ नमः।

स्थानत्रये पीठं संपूज्य हकाररेफईकाररूपैः शक्त्यंशै राधारत्रयं संभाव्य तत्र स्थूलसूक्ष्माखंडरूपान् यथाक्रमेण तेजोरूपान् ध्यात्वा अकार उकार मकारैः स्तारपुटितैर्नमोन्तैर्विहृत्य तैरेव मन्त्रैः पूजयेत्। ॐ अं ॐ नमः ॐ मं ॐ नमः इति ततः प्लुतप्रणवमुच्चरन्। मूलाधारगतमहसः हृदवधिनीवारशूकाभतयोद्गमनं तन्महसैकीभावं च संभाव्य ततो हृदाधारगततेजसस्तदुपरिकल्पितः भ्रूमध्याधारेवा ब्रह्मरंध्राधारे वा तदवधिनीवारशूकाभतयोद्गमनं संविभाव्य तन्महसैकीकृत्य पुनर्मूलमन्त्रेण त्रिवारं प्राणायामं कृत्वा स्थूलादिमूर्त्तित्रयस्यैक्यं संभाव्य ततो मूलाधारादारभ्य ब्रह्मरंध्रपर्यन्तं दंडायमानेन तेजोरूपं ध्यात्वा तत्तेजः प्लुतप्रणवेन पूजयेत्। पुनस्तन्महः हृदयकमले संभाव्य अभीष्टमन्त्रात्मना परिणमय्य मूलमन्त्रेण प्राणायामत्रयं कृत्वा पुनर्मूलमन्त्रेण व्यापकत्रयकरन्यासांगन्यासायुधन्यासैः सकलीकुर्यात्। ततः आसनादिपुष्पान्तान् क्रमेण दत्वा ॐ नमः उं नमः मं नमः ॐ नमः इति समभ्यर्च्य जितं ते इत्यादि तत्तदुपचारमन्त्रैरभ्यर्च्य अभीष्टमन्त्रेण चाभ्यर्च्य अभीष्टमन्त्राक्षरैस्तन्न्यासस्थानेषु समभ्यर्च्य अंगमन्त्रेण तत्तत्स्थानेषु च समभ्यर्च्य आयुधानि भूषणानि च समभ्यर्च्य श्रियै नमः पुष्ट्यै नम इति देवता हृदये समभ्यर्च्य पुनर्गंधरसालिप्तहस्ततलद्वयेन मूलमन्त्रं जपन् व्यापकं कृत्वा गंधेन द्वादशाक्षरमन्त्रवर्णपूर्वकैः केशवादि द्वादशनामभिः ललाटादिस्थानेषु ऊर्ध्वपुंड्रं धारयेत्। भालोदरहृद्गलकूपतले वामेतरपार्श्वे भुजादिगले वामत्रये पृष्ठककुत्सु तथा मूर्द्ध्न्यपि च

५ अं नमः

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

श्यगवर्णमनुरितिस्थानानिपुनर्द्वादशाक्षरमन्त्रस्य कलमुक्त्वा त्रयोदशस्थानेषु शिरसि धारयेत्। शिवविषये ईशानादिपञ्चब्रह्ममन्त्रैः भाले गले सपुगले हृदि भस्मना तिर्यक् त्रिपुंड्रं कुर्यात्। तदुक्तञ्च आत्मानमभ्यर्च्य सुगंधपिष्टैरालिप्य पुंड्राणि ललाटमध्ये। कंठे च वांसद्वितये सितेन हृदन्तरे पञ्चपवित्रमन्त्रैरिति। पुनर्भस्मनिक्षेपोपिकार्यः

तदुक्तञ्च केवक्त्रे हृदि गुह्ये च पादयोर्वदनेषु च ईशादिपञ्चमन्त्रैस्तु निक्षिपेद्भस्ममन्त्रितम्। अष्टत्रिंशत्कलास्थानेष्वादरात्ताभिरेव चाजन्त्वाग्निहृदयन्तेन रक्षार्थं दिक्षु निक्षिपेत्। अग्निहृदयमिति। अग्निरिति भस्म इत्यादिमन्त्रः। अग्निबीजं वा अष्टत्रिंशत्कलाः पञ्चविंशत्यष्ठले वक्ष्यन्ते। स्नात्वाचम्य विधानतः इत्यनन्तरञ्चैवं कृत्वा सुगंधपिष्टैरित्याद्युक्तनयेन भस्मनैव सर्वं विधाय पुनरपि विधानेनाचम्य अमरगृहं प्राप्येत्यादि सर्वकार्ये पुनरिहात्माचनानुविधावष्येत्सर्वकार्यमिति हरिहरादिषु एवं गंधरसालेपनपूर्वकं भालादिपञ्चस्थानेषु मूलमन्त्रेणानुलिपनुदुर्गायां हरिवत्। स्कंदगणपत्योः शिववत्। हरिहेशास्तरि च तिर्यगूर्ध्वपुंड्र विकल्प इति पुनर्मूलमन्त्रेण मूर्द्धनि पञ्चवारं पुष्पांजलिं कुर्यात्। शिवविषये नमोस्तु स्थाणुभूतायेति मूर्द्धि पंचवारं पुष्पांजलिं कुर्यात्। विष्णुविषये किरीटमन्त्रेण मूर्द्धि पचवारं पुष्पांजलिं कुर्यात्। पुनः विष्णुविषये स्वेन तुलसी दक्षिणहस्तेन कृस्न तुलसी

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

वामहस्तेनादायमूलमन्त्रमुच्चार्यतुलसीद्वयंसमर्पयामीतिपार्श्वद्वयेपिपादादिकटिपर्यन्तंसंयजेत्।एवंश्वेतकरवीरंदक्षिणहस्ते
नरक्तकरवीरंवामहस्तेनादायमूलमन्त्रमुच्चार्यकरवीरद्वयंसमर्पयामीतिपार्श्वद्वयेकट्यादिकंठपर्यन्तंयजेत्।एवंश्वेतपद्मं
दक्षिणहस्तेनरक्तपद्मंवामहस्तेनादायमूलमन्त्रमुच्चार्यपद्मद्वयंसमर्पयामीतिपार्श्वद्वयेपिकंठादिब्रह्मरंध्रपर्यन्तंसंयजे
त्।पूर्वोक्तसर्वाणिकुसुमानिहस्ताभ्यामादायमूलमन्त्रमुच्चार्यपादादिब्रह्मरंध्रपर्यन्तंसर्वांगेषुसंयजेत्।शिवेतुलसीस्थानेअर्क
द्वयमितिविशेषः।मूलमन्त्रेणधूपदीपौमुद्रयादत्वामूलमन्त्रमुक्त्वासर्वरत्नमयंपरचित्सुधार्घ्यं दत्वाब्रह्मार्पणञ्चप्रसन्नार्घ्य
ञ्चअवसानीयार्घ्यञ्चदत्वालयांगंकृत्वापूजांसमाप्यबाह्यपूजामारभेत्।एवमात्मानमभ्यर्च्यगंधपुष्पादिभिरलंकृत्यपुनरपि
तद्वर्द्धनीपात्रस्थजलंशंखेकिंचिद्विक्षिप्यतेनजलेनअस्मिन्नेवपटलेप्रागुक्तेनक्रमेणपीठपूजांकुर्यात्।पुनस्तथैवगंधपंके
नार्पितेनैवपीठमन्त्रेणसमर्चयेत्।पुनःपुष्पैश्चसमर्चयेत्।पुनःस्तान्पीठमन्त्रान्सर्वान्जपन्धूरसीत्यादिवक्ष्यमाणमन्त्रंवा
जपन्गंधादिभिःसमर्चितघंटांवामकरेणवादयन्धूपंप्रदद्यात्।पुनरेकवारंतूष्णींजलंदत्वाधूपमुद्राञ्च ॐ धूपंकल्पया
मीत्यनेनमन्त्रेणप्राङ्ज्ञानसपूजोक्तविधिनाप्रदर्शयेत्।पुनरपितेनैवपीठमन्त्रजपेनवाउद्दीप्यस्वेत्यादिवक्ष्यमाणदीपमन्त्र
जपेनवादीपञ्चतथैवघंटांवादयन्प्रदर्श्यपुनरपितूष्णींजलंदत्वादीपमुद्राञ्चतन्मन्त्रेणप्राङ्ज्ञानसपूजोक्तविधिनाप्रदर्श

For Private And Personal

प्र.सं. येत्। पुनस्तस्मिन्पीठे देवताविग्रहं समभिषिच्य निधाय एकवारं मूलमन्त्रेण पुष्पमाराध्य केवलं मनुविग्रहरूपं संभाव्य तस्मि-
२९ न्देवतां समावाहयेत्। तत्र आवाहनविधानमुच्यते। त्रिवारं प्रणवपूर्वकं जितन्ते पुंडरीकाक्ष नमस्ते विश्वभावन सुब्रह्मण्य
नमस्तेस्तु नमः पुरुषपूर्वज इत्यन्तेन प्रणवपूर्वकं मूलमन्त्रमुच्चरेत्। अनेन मन्त्रेण वैष्णवदेवतां साक्षतपुष्पहस्त आत्मनः स-
समावाहयेत्। शैवदेवतावाहनं चेत् त्रिवारं प्रणवपूर्वकं नमोस्तु स्थाणुभूताय ज्योतिर्लिंगामृतासौ चतुर्मूर्तिवपुःछाया न
भासितांगाय शंभवे इत्यस्य मन्त्रस्यान्ते प्रणवपूर्वकं मूलमन्त्रमुच्चरेत्। अनेन मन्त्रेण आवाहयेत्। विनायकं चेत्पूर्ववदे-
व त्रिवारं प्रणवपूर्वकं गणानां त्वा गणपतिमित्यन्ते प्रणवपूर्वकं मूलमन्त्रमुच्चरेत्। अनेन मन्त्रेण गणपतिं समावाहयेत्।
दौर्गे नाम अग्निवर्णामित्यन्ते मूलमन्त्रमुच्चार्यावाहयेत्। तत्र सर्वत्र मन्त्रान्ते ॐ भगवन् आगच्छ आगच्छ ओमावाहयामीत्यु-
च्चार्य आत्मन आवाहयेत्। तत्र प्रणवोपचारमूलानां विनियोगस्तन्त्रसमुच्चयोक्तप्रकारेण लिख्यते। मूर्तिं च तत्र मनुबिंबम-
यीं प्रकल्प्य तत्राभिवाहयतु मन्त्रचितिज्वमन्त्रीं तारत्रयज्वलवसंग्रहणोद्भमार्थमुक्तोपचारतुलिकन्निजहृत्सरोजात्। उ-
नीपचेतन कलां विरहय्य वं चातारेण चात्मनि परे प्लवतो विलाप्य। मन्त्रात्मना परिणमय्य सुधीस्तु संबुध्या गच्छ युग्ममम- राम:
भिधाय नतांजलिस्थे आवाहयामि मनुना भ्रतरांधपुव्यतो ये वतार्यतनु पाद्य मन्त्रमूर्तौ इति तत्रावाहनभावना २९

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्रकारः कल्पान्तरोक्तः कथ्यते। जलगंधपुष्पाक्षतान् हस्तांजलौ गृहीत्वा स्वहृदयकमलस्थितं देवमंजलिमुद्रया सह श्वा
प्राणवायुमार्गेण भ्रूमध्यमंडपरूतविश्राणनपूर्वकं ब्रह्मरंध्रं नीत्वा हृदयपर्य्यन्तमवरोप्य प्राणवायु नाम हपुष्पांजल
वाकृष्यविग्रहमूर्द्धि देवतामावाहयेत्। तत्रावाहनविषयेमन्त्रदेवताप्रकाशिकायामुक्तः। स्थंडिले नियमेवं स्या
त्प्रतिमायां कृताकृतम्। चलायाम चलायान्तु शालग्रामशिलासु वान्न कर्त्तव्यमिहावाहप्रमुखं पूर्वमेव तत्। इति एवमावाह्य
आवाहनमुद्राः प्रदर्शयेत्। आवाहनमुद्राप्रकारः कल्पान्तरोक्तप्रकारेण लिख्यते तत्रावाहनमुद्रा स्थापनीमुद्रा सन्निधा
नमुद्रा संरोधिनीमुद्रा संमुखीमुद्रा प्रार्थनीमुद्रा इत्येवं षड्विधावाहनादिमुद्रा इदानीन्तत्प्रकाराः कथ्यन्ते। हस्तौ तु प्रांजली कृ
त्वानामिकामूलपर्वणोः। अंगुष्ठौ निक्षिपेत्सेयं मुद्रा त्वावाहनी मता। अधोमुखी त्वियञ्चेत्स्यात्स्थापनीमुद्रिका मता। उच्छ्रितांगु
ष्ठमुष्ट्योस्तु संयोगः। सन्निधापिनी अंतःप्रवेशितांगुष्ठा सैव संरोधिनी मता। मुष्टिद्वयस्थितांगुष्ठौ सुमुखौ तु परस्परम्। संश्लिष्टा
उच्छ्रितौ कुर्यात्सेयं संमुखमुद्रिका। प्रसृतांगुलिकौ हस्तौ मिथः श्लिष्टौ च संमितौ। कुर्यात्स्वहृदये सैव मुद्रा प्रार्थनि संज्ञिता। स
र्वासां देवतानां च षट्मुद्रा पूजने स्मृताः। इति तत्र तत्तन्मुद्राप्रदर्शने आवाहितो भव स्थापितो भव सन्निहितो भव सन्निरुद्धो
भव संमुखो भव प्रसीद इत्येवमुच्चरेच्च एवं सर्वदेवतावाहनेपि इमाः षण्मुद्राः प्रदर्शनीयाः पुनर्मूलमंत्रेण त्रिवारंव्याप्य देवतांस

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

सुदेवा
सं॰ कलीकृत्यपुनर्मात्रकान्यासः कर्त्तव्यः तदुक्तञ्च क्रमदीपिकायां समलंकृते त्वकुसुमादिष्यभिवाहयेत्। परतरञ्च महः सकलीवि
४० धाय कलशास्थमसुं हरिमर्णतत्वमनुविन्यसनैरितिपुनः पञ्च तत्वन्यासं कुर्य्यात्। तत्प्रकार उच्यते षों नमः पराय परमेष्ठ्यात्मने वा
य नमः। यं नमः पराय पुरुषात्मने संकर्षणाय नमः। रां नमः पराय विश्वात्मने प्रद्युम्नाय नमः। वं नमः परायनिवृत्यात्मने अनिरुद्धाय न
मः। लां नमः पराय सर्वात्मने नारायणाय नमः। एते मूर्द्धास्यहृदयगुह्यपादेषु न्यस्य पुनः क्ष्रौं नम पराय कोपतत्वात्मने नृसिंहाय न
म इति देवताविग्रहे व्यापयेत्। तदुक्तञ्च क्रमदीपिकायां अथ परमेष्टिपुमांसौ विश्वनिवृत्यैच सर्वइत्युपनिषदः न्यसेद्वाका
शादिस्थानस्थानवोषोपरबलार्णकैः सलवैः। वासुदेवः संकर्षणः प्रद्युम्नश्चानिरुद्धकः। नारायणश्च क्रमशः। परमेष्ठ्यादिभिर्युतः।
ततः कोपतत्वं क्ष्रौ बीजयुक्तं नृसिंहं न्यसेत्। सर्वेगात्रेषु तत्वज्ञः। क्रमेणेतितत्वात्मको न्यासः उक्तः सुसान्निध्यकृत्। बिंबमूर्त्या
दिषु स्यादिति॰ शैवतत्तु। हौं नमः शिवाय शांत्यतीतात्मने नमः हैं नमः शिवाय शांत्यात्मने नमः हूं नमः शिवाय विद्यातत्वात्मने
नमः ह्रीं नमः शिवाय प्रतिष्ठात्मने नमः ह्रां नमः शिवाय निवृत्यात्मने नमः स्थानानि तु वैष्णवतत्ववत्। गाणपत्ये प्येत देव तत्वं दौ
गैं तु षौं नमः पराय श्रेष्ठाशक्त्यात्मने नमः वौं नमः पराय निवृतिरूपाशक्त्यात्मने नमः लौं नमः पराय सर्वरूपाशक्त्यात्मने नम इति पु राम:
नस्तन्मूलमन्त्रोक्ताक्षरन्यासपदन्यासादीं श्च कृत्वा पुनस्तद्विधानोक्त पंचांगं वा षडंगं न्यासं वा दशांगञ्च न्यसेत्। दशांगन्या ४०
२ यौं नमः पराय पौरुषीशक्त्यात्मने नमः। रौं नमः पराय विश्वरूपाशक्त्यात्मने नमः। २

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

सप्रकारस्तच्यते तत्तु गोपालकदशाक्षरीमन्त्रेण कुर्यात् गां हृत् पीं शिरः जं शिखा नें कवचं वं नेत्रं लं अस्त्रं भां पार्श्वाभ्यां नमः पं कटि
भ्यां नमः स्वां पृष्ठाय नमः हां मूर्द्धेन मद् इति। तदुक्तञ्च क्रमदीपिकायां मन्त्रार्णैर्दशभिरूपेतचन्द्रखण्डैरंगानां दशकमुदीरितं नमों
न्तं हृच्छीर्षं तदनु शिखा तदनु वर्म नेत्रमस्त्रं पार्श्वद्वंद्वकटि पृष्ठमूर्द्धयुतं इति पुनः। ऋषिछंदो देवतां कृत्वा उपचारान् दद्यात् तत्र षो
डशोपचारो दशोपचारः पञ्चोपचारश्चेति त्रिविधाः पूजोपचाराः तान् क्रमेण वक्ष्ये आसनस्वागते सार्घ्य पाद्ये साचमनीयके मधुपर्का
चमनस्नान वसनाभरणानि च सुगंधसुमनो धूपदीप नैवेद्य वंदनात्। प्रयोजयेदर्चनायामुपचारांस्तु षोडश कालिकापुराणे
आसनं पाद्यमर्घ्यञ्च तत आचमनीयकं मधुपर्कस्नानजलं वस्त्रञ्चंदनभूषणं पुष्पं धूपञ्च दीपञ्च नेत्राञ्जनमतः परं नैवेद्याचम
नीयञ्च प्रदक्षिण नमस्क्रियाः। एते षोडश निर्दिष्टा उपचारास्तु पूर्वतः। पुष्पपर्यन्तं उपचारान् दत्वा षडंगेन पूजयेत्। अर्घ्य पाद्याच
मनकमधुपर्काचमान्यपि गंधादयो निवेद्यान्ता उपचारा दश क्रमात्। गंधादिकानि वेद्यान्ता पूजा पञ्चोपचारिका सपर्यास्त्रि
विधाः प्रोक्तास्तासामेकां समाचरेत्। अर्घ्याद्युपचाराणां द्रव्यमुच्यते गंधपुष्पाक्षतयवकुशाग्रतिलसर्षपाः दुर्वा चेति क्रमादर्घ्यद्र
व्याष्टकमुदीरितं पाद्यं श्यामाकदूर्वाब्जविष्णुक्रान्ताभिरीरितं जातीलवंगकंक्कोलैर्मतमाचमनीयकं मधुपर्कं चस सौद्रं दधिप्रोक्तं
मनीषिभिः। शुद्धाभिरद्भिर्विहितं पुनराचमनीयकं चंदनागुरुकर्पूरचोरकुंकुमरोचनाजटामांसीकपियुताशक्तेर्गंधाष्टकं विदुः

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

चंदनागरुह्रीवेरकुष्टकुंकुमसेव्यकः। जटामांसीमुरमितिविस्रोर्गंधाष्टकंस्मृतं चंदनागरुकर्पूरत्तामालजलकुंकुमम्। शीतला
ष्टकसंयुक्तं शैवगंधाष्टकंस्मृतं चंदनागरुकर्पूरपंकंगंधमिहोच्यते द्रव्यालाभे प्रदातव्याः शालितास्तंदुलाः शुभाः तंदुलान्प्रक्षि
पेत्। तेषु द्रव्यालाभे तु तत्स्मरन् इति च तुलस्यौपंकजे जात्यौ केतक्यौ करवीरकौ शस्तानि दश पुष्पाणि तथा रक्तोत्पलानि च उत्प
लानि च नीलानि कल्हारकुसुदानि च मालतीकुंदमंदारनंद्यावर्तादिकानि च सुगंधानि सुरूपाणि स्वागमोक्तानि यानि च मुकुलैः प
तितैर्म्लानैर्जीर्णैर्वा जंतु दूषितैः। आघ्रातैरंगसंस्पृष्टैः पर्युषितैश्च नार्चयेत्। सगुग्गुल्व गरुः शीरसिताज्यमधु चंदनैः सारांगार
विनिक्षिप्तैर्मन्त्री नीचैः प्रधूपयेत्। नीचैरिति देवताया अधः प्रदेश इत्यर्थः गोसर्पिषा वा तैलेन वर्त्या च लघु गर्भया दीपितैस्सु
रभिसद्दीपमुच्चैः प्रकल्पयेत्। उच्चैरिति देवता उच्चप्रदेश इत्यर्थः। सुसितेन सुशुद्धेन पायसेन च सर्पिषा सितोपदंश कदली
दध्याद्यैश्च निवेदयेत्। एतैर्द्रव्यैरर्घ्यादयो दातव्याः तत्रार्घ्यं च शिरसि मधुपर्के मुखे एवमुपचारान् उक्तैर्द्रव्यैः साकंभूष
णान्तं जलैरेव तत्तद्देवता चतुर्थ्यन्तनमोन्तपूर्वकं विष्णवे नमः। आसनं समर्पयामीत्यादि प्रकारेण दत्वा पुनर्गंधाद्युपचारान्
स्वरूपेणैव दद्यात्। तत्प्रकार उच्यते। प्रथमं मूलमन्त्रेण जलैस्त्रिवारं मूलदेवतां समभ्यर्च्य किरीटगंगाजटादि भूषणायुधां रामः
गमन्त्रवर्णान् समभ्यर्च्य पुनरावृत्तिमन्त्रैस्तत्तदावृतिदेवतामेकैकवारं जलेन समभ्यर्च्य पुनर्गंधैश्चाप्येवमेव मूलदेवता ४१

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

समर्च्य नान्त्रिवारं पूर्वक्रमावृत्तीस्त्वसमर्पयेत्। पुनः पुष्पैस्त्वाप्येवमेवसमभ्यर्च्य पुनर्मूलमंत्रपुरःसरं आवर्तिमन्त्रान् सर्वा
न् जपन्त्वा धूपस्तीत्यादिवक्ष्यमाण मन्त्रं जपन् वामांधादिभिः समर्चितघंटां वामकरेण वादयन् धूपः प्रदर्शयेत्। पुनस्तथैव सर्वा
न् मन्त्रान् जपन्त्वा वक्ष्यमाण दीपमन्त्रं जपन्त्वा घंटाञ्च वादयन् दीपञ्च प्रदर्शयेत्। तत्र धूपदीपप्रदर्शनानन्तरं वतू। श्रीमे
कैकधारं जलं दत्वा अस्मिन्नेव पटले प्रागुक्त मानस पूजोक्त प्रकारेण धूपमुद्रां च दीपमुद्राञ्च तत्तन्मन्त्रे— ॐ धूपं कल्पयामी ॐ
दीपं कल्पयामीति प्रदर्शयेत्। अथ क्रमदीपिकोक्त प्रकारेणापि धूपदीपप्रदर्शनप्रकार उच्यते। सारांगारै र्घृत विलुलितैः र्भ
रैः संविकीर्णै र्गुग्गुल्वाद्यै र्घनपरिमलं धूपमापाद्य मंत्री दद्या र्दीपैर्दनुजमथनायापरेणाथ दोष्णा घंटां गंधाक्षतकुसुमकैरर्चि
तां वादयानः। तद्वद्दीपं सुरभिघृतसंसिक्तकर्पूरवर्त्यादीप्तं रुच्याद्यति विशदधीः पद्मपर्यन्तमुच्चैः। दत्वा पुष्पांजलिमपि विधाया
र्पयित्वा च पाद्यं साचामं कल्पयन्तु विपुल स्वर्णपात्रे निवेद्यमिति। एवं धूपदीपौ प्रदर्श्य पुनर्निवेद्यं समर्प्पयेत्। अथ सकल देव
तानिवेद्यविधिं क्रमदीपिकोक्त प्रकारेण वक्ष्ये॥ दत्वा पुष्पांजलिमपि विधायार्प्पयित्वा च पाद्यं साचामं कल्पयन्तु विपुल स्वर्ण
पात्रे निवेद्यं सुरभितरेण दुग्ध हविषा सुसितेन सन्तासमनुपदंशकै रुचिर द्रव्यविचित्र रसैः। दधि नवनीत नूतन सितोत्पल पूवल्ली
का घृत गुड नारिकेल कदलीफल पुष्परसैः। पूवलिका अपूपं अल्लोसितन्तदरिमुद्रिकयाभिरस्य वा यव्यतोयपरिशोषितमन्निदो

For Private And Personal

प्र·सं· ष्णासंदह्य वामकरसौधरसाभिपूर्णमन्त्रामृतीकृतमथाभिमृशन्प्रजप्यात्। मनुमष्टशः सुरभिमुद्रिकया परिपूर्णमर्चयेत्तु गंधसु
४२ खैः हरिमर्चयेदथकृतप्रसवांजलिरास्यतोस्य त्रिसरेत्त्व महः वीतिहोत्रदयितान्तमुच्चरन्मूलमन्त्रमथ निक्षिपेज्जलम्। अर्चयेत्त
दमृतात्मकं हविर्दोर्युंजा सकुसुमं समुद्धरन्। निवेदयामि भवते जुषाणेदं हविर्हरे निवेदार्पणमन्त्रोयं सर्वाङ्गोमु निजाख्यया ग्रा
समुद्रां वामदोष्णा विकचोत्पलसन्निभां प्रदर्शयन्दक्षिणेन प्राणादीनां प्रदर्शयेत्। स्पृशेत्कनिष्ठोपकनिष्ठिके द्वे स्वांगुष्ठमूर्द्धा प्रथमे
ह मुद्रा तथा परा तर्जनिमध्यमे स्यादनामिका मध्यमिके च मध्या अनामिका तर्जनि मध्यमे स्यात् तद्वच्चतुर्थी स कनिष्ठिकास्ताः
स्यात्पञ्चमी तद्वदिति प्रदिष्टाः प्राणादिमुद्रा निजमन्त्रयुक्ताः प्राणापानव्यानोदानसमानाः। क्रमाच्चतुर्थ्यायुक्ताः तथाधाएतिबध्वन्ताः
कृस्याध्वनस्त एते मनवः ततो निवेद्यमुद्रिकां प्रधानयाकरद्वयेस्य शन्नानामिकां निजंमज्जंजपन् प्रदर्शयेदिति दत्वा पुष्पांजलिमि
त्यादि निवेद्यविधिरग्र्यानामयमर्थः तत्र पृथरसमिनिमधुस्वर्णपात्रे दुग्धहविरास्युक्तद्रव्यं निधाय तत्सुदर्शनमंत्रेण जलेन संप्रो
क्ष्य तत्सुदर्शनमुद्रया अस्मिन्नेव पटले उपरिन्यासविधाने वक्ष्यमाणयाभिरक्ष्य यंयमिति वायुबीजयुक्तेन तोयेन प्रोक्ष्य तदन्नं
परिशोष्य पुनरग्निबीजेन रंरंइत्यनेन युक्तेन दोष्णा तत्संदह्य वंवं इति सुधाबीजयुक्तेन वामदोष्णा स्पृष्ट्वा जप्त्वा पुनर्मूलमन्त्रेणाष्ट रा·म·
वारं दक्षिणेन स्पृष्ट्वा जप्त्वा पुनः सुरभिमुद्रां प्रदर्शयेत्। सुरभिमुद्राप्रकार उच्यते करयोरंगुलीः संमुखं अन्योन्यं व्यत्यस्ताः कृत्वा ४२

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मतर्जन्यग्रदक्षिणमध्यमाग्रेणवलितमभिमुखंसंयोज्यदक्षिणतर्जन्यावाममध्यमामूलाग्रंसंमुखंसंयोज्यवामानामिकाग्रे
णवलितंदक्षिणकनिष्ठिकाग्रमभिमुखंसंयोज्यदक्षिणनामिकपावामकनिष्ठिकायामूलाग्रमभिमुखंसंयोजयेत्। एषासुरभि
मुद्राअमृतेअमृतोद्भवेअमृतेश्वरिअमृतवर्षिणिअमृतंस्तावयस्रावयस्वाहा इत्यनेनमन्त्रेणासुरभिमुद्रांप्रदर्श्यतन्निवेद्यंप
रिपूर्णंकृत्वापुनस्तन्निवेद्यमर्चयेत्।गंधसुपुष्पाद्यैःपुनर्हरिमपिपुष्पैःसमर्च्यहरंवातद्विषयानुसारेणपुनरुद्धृतषुषहस्तःस
मूलमन्त्रंस्वाहान्तमुच्चरन्तस्यदेवस्यआस्यातेजआनीयनिवेद्येनिक्षिपेत्।पुनर्जलंदत्वातदमृतात्मकंहविरर्चयेत्।पुन
र्दीर्घुजामृगंधाक्षतंकुसुममुद्रान्दमंमन्त्रंजपन्निवेदयामिभवतेजुषाणेदंहविर्हरेइतिजपन्पुष्पेणाराध्यपश्चान्निवेद
येत्। जुषाणेदंहविर्हरेइत्यत्रतत्तदेवाख्यपायोजयेत्।पुनर्वामदोस्राग्रासमुद्रांविकचोत्पलसन्निभांप्रदर्शयन्दक्षिणहस्ते
नप्राणाहुतिमुद्राःप्रदर्शयेत्।तत्प्रकारउच्यतेप्रथमंस्वांगुष्ठाग्रेणकनिष्ठिकानामिकाद्वयाग्रंसंस्पृश्यप्राणाहुतिमुद्राःपुनरं
गुष्ठाग्रेणतर्जनीमध्यमाग्रद्वयंसंस्पृश्यद्वितीयामुद्रापुनरंगुष्ठाग्रेणामिकामध्यमाग्रद्वयंसंस्पृश्यतृतीयामुद्रापुनरनामि
कामध्यमानर्जनिकाग्रद्वयमंगुष्ठेनसंस्पृश्यचतुर्थीमुद्रापुनरंगुष्ठाग्रेणकनिष्ठिकाद्यखिलांगुल्यग्राणिसंस्पृश्यपंचमीमुद्राए
वंप्राणादिमुद्रादिभिःप्रणवपूर्वकैःस्वाहान्तैःप्राणापानादिभिस्तुष्येत।ॐप्राणायस्वाहाइत्येवंप्रकारैर्मुकाभिःनिवेद्यंकृ

प्र·सं· त्वापुनर्निवेद्यमुद्रां च अंगुष्ठद्वयाग्रेण अनामिकाद्वयमध्यदेशेस्पर्शनन्निवेद्यंसमर्प्पयामीत्यनेनमन्त्रेणनिवेद्यंसमर्पयेत्॥
४३ एवंक्रमदीपिकोक्तनिवेद्यविधिःसकलदेवतानिवेद्यसाधारणोयंतत्रास्त्रमन्त्रमूलमन्त्रादिसर्वंतत्तद्देवतानुसारेणयोजनीयम्।
इतिविशेषःएवंनिवेद्यंकृत्वापुनर्दक्षिणभागेअग्निंसमाधायतत्संस्काररूपमग्निमुखंकृत्वातस्मिन्नग्नौसाध्यदेवतांसमावा
ह्यसिताघृतमिलितेनपयोन्नेनअष्टोत्तरसहस्रन्तन्मूलमन्त्रेणप्रणवव्याहृतिपूर्वकंव्याहृतिप्रणवोत्तरंचवैश्वदेवहोमंकृ
त्वावह्निस्थदेवतांपीठस्थदेवतायांसंयोज्यसमाप्यचहोमंबहिर्बलिंदत्वापुनरागत्यपानीयमिदंसमर्पयामीतिपानीयामृतं
दत्वापुनःपूर्ववन्मुखादानीतन्तेजःअन्नात्।मुखेयोजयेत्।पुनरपिजलंदत्वानिर्माल्यपुष्पैर्विष्वक्सेनायनिवेद्यशेषंसमर्पयेत्।
शैवेचेत्।चण्डेश्वरायदीयेचेत्।चंडिकायैइतिविशेषःएवंसमर्प्यपुनरुत्तरतअन्नंविसृज्यपुनर्गंडूषादीन्समर्पयेत्।ग
ण्डूषमिदंसमर्पयामिदन्तधावनमिदंसमर्पयामिजिह्वानिर्लेखनमिदंसमर्पयामिगंडूषमिदंहस्तमार्जनमिदंपादाचमनी
यम्।पुनःआस्यशुद्ध्यर्थंएलाशुंठीजीरकादिमत्स्यरूपंमुखवासार्थ्यन्तत्ताम्बूलंदत्वापुनःप्रसन्नपूजांकेवलमूलमन्त्रैरेववा
तत्तद्विधानोक्तैरावरणमन्त्रैःसर्वैरेववापुनरपिजलगंधपुष्पधूपदीपैःकुर्यात्।तत्रकेवलमूलमन्त्रैः।प्रसन्नपूजापक्षे रामः
पूर्वंनिवेद्यविधेःप्रागेवविष्वक्सेनस्यसुकृतेस्यत्वासमभ्यर्च्यआवरणदेवतासर्वाश्चप्रधानदेवतायांयोजयेदितिविशेषः।पुन ४३

नीराजोपचारान् समर्प्ययेत्। तत्क्रयं तांबूलक्रमुककर्पूरचूर्णा छत्रचामरदर्पणनृत्यगीतवाद्यादीन्तत्तन्नाम पूर्वकं समर्प
येत्। तत्र प्रसन्नपूजायाः प्रागेव राजोपचारान्कुर्यादिति पक्षविशेषः। एतत्सर्वं क्रमदीपिकायामुक्तं अप्यसंस्कृते हुतव
हे मलधीरभिवाह्य सम्यगभिपूज्य हरिं जुहुयात्। सिताघृतयुतेन पयः परिसाधितेन सिलदीधितिनाष्टोतरं सहस्रं समा
प्य होमं पुनर्बलिं दद्यात्। राशिपथनाथेभ्यो नक्षत्रेभ्यस्तत्स्वकरणेभ्यः संपाद्य पानीयसुधां समर्प्य दत्वां भउद्वास्यमुखा
न्विरास्ये नैवेद्यमुद्धृत्य निवेद्य विष्वक्सेनाय स्थलीमुपलिप्य भूयः गंडूषदन्तधावनाचमनास्यहस्तमज्यानुलेपमुखवास
कमाल्यभूषाः। तांबूलमप्यभिसमर्प्य सुवाद्यनृत्तगीतैः सुतृप्तमभिपूजयतात्सुरेखागंधादिभिः सपरिवारमथार्घमस्मै द
त्वा विधाय कुसुमांजलिमादरेणेति तन्त्रराजोपचारान्सर्वानपि द्रव्यालाभे जलेनैव सम्प्रमर्पयेत्। तत्तद्द्रव्यलाभे तु तेन द्रव्ये
णैव समर्प्ययेत्। तत्र धूपदीपछत्रचामरादिमन्त्राः सर्वदेवताविषयेपि समानाः। एषु दीपपञ्चस्थालीदीपादयस्तु शैवविष
या एव तत्र प्रथमं धूपप्रदर्शनमन्त्र उच्यते धूरसि धूर्व धूर्वन्तमित्यादिना धूपं प्रदर्शयेत्। उद्दीप्यस्व जातवेद इत्यादि श्रियामा
परियातयेत्यन्तं इत्यादि प्रदीपप्रदर्शनमन्त्रः। अर्चत प्रार्चत — इत्यादि आहृणीयमान इत्यन्तं पञ्चदीपप्रदर्शनमन्त्रः ईशा
नः सर्वविद्यानामित्यादि पञ्चमन्त्रैः पञ्चवक्त्रेषु पञ्चदीपान् प्रदर्श—येत्। पुनरेतैरेव ईशानादिभिः पंचशक्तिदीपान् प्रदर्श

प्र॰सं॰ येत्।हिरण्यपात्रम ध्वोःपूर्णं ददाति इत्यादिनापूर्णकुंभस्य दीपंप्रदर्शयेत्। ऋषभेणयजामहे इत्यादिजयाम हीत्यन्तंऋषभ
४७ दीपमन्त्रः नमोअस्तु सर्पेभ्य इत्यूचास र्पदीपंप्रदर्शयेत्। दूरमस्मछत्र वायन्तुभीता इत्यादिअभयंनोअस्तु इत्यन्तं छत्र प्र
दर्शनमन्त्रः।राजाधिराज इत्यादिम हाराजायनमः। इत्यन्तञ्चामरमन्त्रः। वायुस्त्वांअग्नेइत्यृक् व्यजनमन्त्रम्। मूर्द्धानं दिवो
अरतिमिति दर्पणमन्त्रः।त्र्यंबक मित्यृक् भस्मनामन्त्रः र हस्तामक्षत्र इत्यृक् भस्मधारणमन्त्रः त्वमग्नेरुद्रोअसुरोम होदिव
इत्यादिसूक्तैश्च यो देवानामित्यादिसूक्तेश्चम न्त्रपुष्पंदद्यात्।ईश्वरीविषयेचे देवींवाचमजनयन्तदेवा इत्यादिसूक्तैर्मन्त्रपु
ष्पं दद्यात्। विष्णुविषयचेत्। चरणंपवित्रंवि ततंपुराणं इत्यादिसूक्तैर्मन्त्रपुष्पंदद्यात्।पुनः किरीटमन्त्रेणास पंचापुष्पांज
लिमन्त्रेणचपञ्चीकरणमन्त्रेणतन्मूलमन्त्रेणचपुष्पाञ्जलिं दद्यात्।तेकिरीटादिमन्त्राः क्रमेणलिख्यन्ते।ॐनमोभगवते वासुदे
वायकिरीटकेयूरहारमकरकुंडलालंकृत शंखचक्रगदाब्ज हस्तपीतांबरधर श्रीवत्सांकित वक्षस्थल श्रीभूमिसहितस्वात्मज्यो
तिर्द्वयदीप्तकरायसहस्रादित्यतेजसेपरमात्मने नम इतिकिरीटमन्त्रः अथपञ्चपुष्पांजलिमन्त्रः।ॐअं ॐरजोपाधयेस्थल
विराट्शरीरायविश्ववैश्वानरात्मनेसर्वजगत्स्रष्ट्रे ब्रह्मणेसरस्वतीसहितायसर्वज्ञायसदात्मनेअसंगाखंडाद्वयापरोक्षसंवि दे गमः
देनमोनारायणायनमः।शिवायपरमात्मने नमः।ॐउं ॐसत्वोपाधयेसूक्ष्महिरण्यगर्भशरीरायतैजससूत्रात्मनेसर्वजगत्या ५४

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

लकायत्रिलवेलक्ष्मीसहितायसर्वज्ञायचिदात्मनेअसंगाखंडाद्वयापरोक्षसंविदेनमोनारायणायनमः।शिवायपरमात्मनेन
मः।ॐमंॐतमउपाधयेसौषुप्ताज्ञानशरीरायप्राज्ञेश्वरात्मनेसर्वजगत्संहर्त्रेरुद्रायउमासहितायसर्वज्ञायआनंदात्मनेअसं
गाखंडाद्वयापरोक्षसंविदेनमोनारायणायनमःशिवायपरमात्मनेनमः।ॐॐॐगुणत्रयोपाधयेव्याकृताव्याकृतशरीरायप्रत्य
ग्ब्रह्मात्मनेसर्वोत्पत्तिस्थितिसंहारकर्त्रेसर्वेश्वरायमूलप्रकृतिमायासहितायसर्वज्ञायसच्चिदानंदात्मनेअसंगाखंडाद्वयापरो
क्षसंविदेनमोनारायणायनमः।शिवायपरमात्मनेनमः।ॐनिरवद्यनिर्गुणाशरीर्ये(?)शरीरायासंगप्रयगद्वयायस्वभासावभासितकृ
त्स्नायासंगबोधायसच्चिदानंदात्मनेअसंगाखंडाद्वयापरोक्षसंविदेस्वबोधध्वस्ताखिलानर्थव्रतायनिरालंबनबिंबायाहीनम
होदयायनमोनारायणायनमःशिवायपरमात्मनेनमः।इत्येवंपंचपुष्पांजलिमन्त्राः।अथपंचीकरणपुष्पांजलिमन्त्राः कथ्यन्ते।ॐ
पंचीकृतपंचमहाभूतानितत्कार्यंस्थूलविराट्शरीरंतदभिमानिनंविश्ववैश्वानरात्मानञ्चजलोपहाररूपेणअकारवाच्येब्रह्म
ण्युपसंहृत्यतेमपितल्लस्येपरब्रह्मण्योन्तत्तन्नारायणायशिवायपरमात्मनेनमः।ॐअपंचीकृतपंचमहाभूतानितत्कार्यंसू
क्ष्महिरण्यगर्भशरीरंतदभिमानिनंतैजससूत्रात्मानञ्चगंधोपहाररूपेणउकारवाच्येविष्णावुपसंहृत्यतमपीत्यादिनमद्रूत्यन्तं
ॐभगवन्पुष्पोपहाररूपेणमकारवाच्येरुद्रेउपसंहृत्यतमपीत्यादिनमदूत्यन्तंॐभगवान्धूपोपहाररूपेणबिंदुवाच्ये

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ईश्वरेउपसंहृत्य तमपीत्यादिनम इत्यन्तं ॐ भगवन् दीपोपहारात्मनासुकृतं दुष्कृतन्तत्सर्वं दीपोपहाररूपेणनादवाच्ये
सदाशिवेउपसंहृत्यतमपीत्यादिनम इत्यन्तम्। ॐ नैवेद्योपहारात्मनासुकृतंदुष्कृतन्तत्सर्वं नैवेद्योपहाररूपेणशक्तिवाच्यभूता
यांपरसंविदिपरशक्तावुपसंहृत्यतमपीत्यादिनमइत्यन्तं ॐ तमप्यखंडास्यदेपरमेश्वरेउपसंहृत्यतमपितल्लक्ष्ये परब्रह्मणि ॐ
तत्सत्नारायणायपरमात्मनेनमः। एवंसप्तभिःपंचीकरणमन्त्रैःपुष्पांजलिंकुर्यात्। अथपुष्पांजलिमन्त्रप्रसंगात्पुष्पांजल्यर्थंसा
लग्राममन्त्रोपिलिख्यते। साध्यनारायणऋषिःअनुष्टुप्छंदः लक्ष्मीनारायणोदेवता श्रीं बीजं ह्रीं शक्तिः सौः कीलकं ममसर्वाभीष्टसि
ध्यर्थेविनियोगः ॐ नमोभगवतेहृत्। विस्लवशिरःसालग्रामनिवासिनेशिखासर्वाभीष्टफलप्रदायकवचंसकलदुरितनिवारि
णेनेत्रंसालग्रामायस्वाहाअस्त्र। ध्यानं। तुल्यप्रभंतपनकोटिभिरब्जचक्रकौमोदकीदरविराजितपाणिपद्मं। लक्ष्मीमहीसहितमा
त्तविचित्रभूषंनारायणंकपिशवाससमाश्रयामि। ॐ नमोभगवतेविस्लवे श्रीसालग्रामनिवासिनेसर्वाभीष्टफलप्रदायसकलदु
रितनिवारिणेसालग्रामायस्वाहा इति मन्त्रः अनेनापिसालग्राममन्त्रेणसर्वर्वेष्णवजपपूजादिषुपुष्पांजलिश्चदशांशंजपश्चकर्त
व्यः। तत्तन्मन्त्रसान्निध्यार्थंएवमुक्तैर्मन्त्रैःपुष्पांजलिंकृत्वास्तुत्वाप्राग्उपदेशविधाउक्तेनप्रकारेणअष्टांगादिनमस्कारंकृत्वाप्र एमः
सन्नार्घ्यमिदंसमर्प्ययामीतिप्रसन्नार्घ्यंदत्वापुनश्चुलुकोदकेनस्वात्मानमर्पयतुतच्चरणाब्जमूलेचुलुकोदकमन्त्रस्त्वादतःपू ४५

वै प्राणबुद्धिदेहधर्माधिकारतः जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यवस्थासु मनसा वाचा कर्मणा हस्ताभ्यां पद्भ्यामुदरेण शिश्ना यत्स्मृतं यदुक्तं य
त्कृतं तत्सर्वं ब्रह्मार्पणं भवतु स्वाहा मां मदीयं च सकलं अस्मत्स्वामिने हरये सम्यगर्पये ॐ तत्सत्। इति तत्र हरये इत्यत्र त
त्तद्देवतानुसारेण योजनीयम्। एवं चुलुकोदकं दत्वा अग्नेर्मन्त्र इत्यचायत्ते नयत्त मित्र चासजलं शंखं नीराजनज्जलेन शं
खमध्ये स्थितं तोयं भ्रामितं केशवोपरि। अंगलग्नं मनुष्याणां ब्रह्महत्यायुतं दहेत्। इति मन्त्रेणात्मानं संप्रोक्ष्य अकालमृत्युहरणं
सर्वव्याधिविनाशनं सर्वपापक्षयकरं विष्णुपादोदकं शुभं इति तीर्थं स्वीकृत्य विभूतितुलस्यादि प्रसादं स्वीकृत्य अवसानार्घ्यं स
मर्पयामीत्यवसानार्घ्यं दत्वा पुनर्देवतायांगावर्णागन्धाद्यादिकं कृत्वा पुनः सगंधपुष्पहस्तः पूर्वोक्तावाहनमन्त्रमुक्त्वा
तदन्ते भगवन् क्षम स्व क्षम स्व ॐ भगवन्तमुद्वासयामीति स्वात्मन्युद्वास्य स्वस्य चांगन्यासादिकं न्यसेत्। एवं पूजासामान्यक्रमः
अथ मातृकामन्त्रस्य प्रयोगविधिं वक्ष्ये वर्णस्वराद्यंशाः क्रमेण कलचीतराजततान्नास्युः इति रवितरुचक्रमिदं साधकस्य
वीर्यदायि सततं स्यात्। अस्यार्थः वर्णस्वराद्यंशा इति वर्णांशाः स्वरांशा आद्यंश इति एतदुक्तं भवति वर्णांशा इत्यनेन कादिवर्ग
स्य सूर्यात्मकत्वादादित्यांशा इत्यर्थः तेन द्वादशकलात्मकत्वात्। सूर्यस्य द्वादशांशं सूर्यात्मकं हिरण्यमुक्तं स्वरांशस्य चान्द्रमस
त्वात्। चंद्रमसः षोडशकलात्मकत्वात्। षोडशांशं चंद्रात्मकं रजतमुक्तं यादिवर्गस्य वह्न्यात्मकत्वात्। वह्नेर्दशकलात्मकत्वा

नद्दशांशांवब्ध्यात्मकत्वान्मुक्तत्वपणस्य षोडशांशमंशाद्त्कच्यते सर्वं द्वादशांशंहिरण्यं षोडशांशंरजतं दशांशंताम्रं
च संकीकृत्य रचितमंगुलीयकमभिषेककलशेषु निधापनमंगुलीषु धारणं चोक्तफलदायि इति तन्त्रसारे तु स्वराः षोडशवि
ख्याताः स्पर्शास्ते पंचविंशतिः व्यापकादशते कामधनधर्मप्रदायिनः। षष्टिंसहस्रसंजप्य द्दष्टुतांजुहुयात्ततः। तस्यांसंपात
यन्मन्त्री सप्तर्षिपूर्वसंख्ययापूर्वसंख्यात्तोत्तरसंख्ययेत्यर्थः निक्षिप्य कुंभे तांमुद्रामभिषेकोत्कवर्त्मना। आवाह्य पूजयेद्देवीमुप
चारैः समाहितः अभिषिंचविनीताय दद्यात्तांमुद्रिकां गुरुः। प्रयोगान्तरं न्त्रीवारमंभः परिजप्र मेनया पिबेदिना दावपि वियथा
सुधीः। अनेलमूकोपि कवित्वगर्वितः पराश्च कीर्तिं लभते कैमासतः। इति सप्तयामात्त्मकपेत्यर्थः। अस्यत्रोपदेशः स्वयंदेवता
विग्रहो भूत्वा लिपिपद्मे जलमादाय ऐं क्लीं सौः अं वद वद वाग्वादिनी स्वाहा आं सौः क्लीं ऐं एवं स्वकेकवर्णवृद्ध्या अकारादी सकारा
न्त सबिन्दु कंजपित्वा सकारादयकारान्तं विसर्गान्तं ज स्वाससबिन्दुसर्गमादिं सान्तं जपित्वापि बन्व उ बाकारकुक्षावष्टदलपत्रेषु
वर्णानां दीपशिखावद्दीप्तिं ध्यायन् त्रिवारं दिनशः संवत्सरपर्यन्तं पिबेदित्यर्थः प्रयोगान्तरं कमलोद्भवौषधिरसेन च सा पयसा च प
क्रमयथ सर्पिरपि अयुताभिजप्तमनुनादिनशोभितांकविर्भवति वत्सरतः कमलोद्भवौषधिः ब्राह्मीव चा अस्यार्थः। ब्राह्मी रा·म·
रसे स्व सममानं क्षीरं सर्पिश्च स्व चतुर्थांशं वचाञ्च निष्पीड्य त्रिभिर्द्दिनैः क्र कथनपाकसिद्धं सर्पिः नयामात्रकयाअयुतसंख्य ४६

मभिजप्तं प्रतिदिनं मात्रया लिहितां संवत्सरात्कवित्वसिद्धिः प्रयोगान्तरं वर्णौषध्याश्रिताभिः कलशममलधीरद्भिरापूर
यित्वा प्रातस्तेनाभिषिंचेद्दशप्रातपरिजप्तेन यं वापिमासं सस्यान्मेधिंदिरायुः प्रशमकवियशोविश्वसंवादयुक्तो नारी वंध्य
पिनानागुणगणनिलयं पुत्रवर्यं प्रसूते अस्यार्थः। अत्रैव वक्ष्यमाणाभिः पञ्चाशद्वर्णौषधीभिः क्वथितकषायजलेन वा के
वलं निष्पीड्य तद्रसेन वा कलशमापूर्य मातृकाविधानेन संपूज्य सहस्रसंख्यं मातृकां जप्त्वा तेन कलशेन दिनशो मा
सपर्यन्तं यं कंचित्पुरुषमभिषिंचेत्। स उरुफलवान्स्यात्। नारी चेत्ताप्युरुफलवती स्यात्। अन्यस्तु मन्त्रवर्णौषधिवि
निर्मितमन्त्रवर्णसमसंख्यगुलिकानां धारणं विलेपनं ताभिः पुजाप्काद्य जलैः स्नानं तद्रस धारणं कुर्यात्। तेन विधाने
न सिद्धार्थसिद्धिर्भवति। अथ वर्णौषधीनां नामान्युच्यन्ते। तानि त्वस्मिन्नेव शास्त्रे प्राकृतीयपटले उक्तानि योग्यतावशाद्
त्रैवारुच्यलिख्यन्ते चंदनकुचंदनागरुकर्पूरोशीरकौंत्तिणकनवंकाहूकुंभिवंदिन्यः॥ सोदुंबरीकाश्मरीकास्थिराब्जदरपुष्पिका
मयूरशिखाप्लक्षाग्निमंथसिंहीकुशाहूदभोम्बरुस्नदस्पुष्पीरोहिणडुंडुकवृहतीपाटलिचित्रातुलस्यपामार्गाः शतमख
लताद्विरेफो विष्णुक्रांतीमुसल्यथोजलिनीदूर्वाश्रीदेविसहदेनथैवलक्ष्मीसदाभद्राआदीनामिति कथितावर्णानां क्रमवशा
दयो घधयः गुलिकाकषायभसितप्रभेदैस्तोरिवलसिद्धिदायीन्यः। एतासामौषधीनां नामानि तत्तद्देशभाषया गुरुमुखादवश्यो
४ गजलघुरणाः। तक्कोलजातिमांसीमुरचोरग्रंथिरोचनापत्राः पिप्पलबिल्वगुहारुग्ग ॥ ७

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्रश्नसं. तव्यानितथाप्यत्रात्यन्ताप्रसिद्धानांनामानिलोकप्रसिद्धपर्यायनाम्नावोच्यन्ते तत्रकुचंदनंरक्तचंदनंरोगः कुष्ठं उशीरंप्रसा
३।७ रिणीजलंन्हीवेरंघुसृणंकुंकुमंग्रंथीतिग्रंथिपर्णीरोचनेतिगोरोचनापत्रेतितमालपत्रंपिप्पलाः श्वत्थः रोहिणः वटः।चित्रे
तिवन्हिः कोटवेलिः द्विरेफः भृंगिराजः मधु॰पारव्यं मुसलीतिवाराहीनित्यनाख्यः सिंहिकण्डंकत्तारि तत्रआदीनामितिअका
रादीनामित्यर्थः तत्रककारषकारयोः प्रागेवकथितौषधत्वात्। सकारेएषकूनांगीकृतः एतद्रक्तंभवतिउपर्य्येस्मिंस्तंत्रेयेम
न्त्राउपदिष्टाः तेषांतत्तद्वर्णौषधानि ततदसरसंख्यामानेनसंगृह्यकुटिकाकषायभस्मितभेदैरभिषेकधारणादीनिकु
र्यात्। अथैतासामेववर्णौषधीनांनामानिस्वरूपेणापिलिख्यन्तेचंदनमितिनलचंदनंकुचंदनमितिरोममरं अगरुइतिअ
किल् कर्पूरमितिनलदेवउशीरमितिलांपिच्छंरोगइतिशेंकटनीरकोहजलमितिवेरिबेरुघुसृणमितिकुंकुमथ्यतक्कोलमि
तितक्कोलपिदिलूजातिरितिजातिक्कायमांसीतिजटामांन्विल।मुरमितिमुरसंज्ञमेववाचौरइतिकस्तूरीमंजल्लग्रंथीनिपिप्प
लीमूलंगोरोचनेतिगोरोचनंपत्रेनिपत्त्रिलैपिप्पलमितिअरणुबिल्वमितितत्संज्ञमेवगुदारुणइतितिनिरुवाहूपिशान।त्रणक
मितिकाचहूंपुष्टुलवंकमितिदलवंकंकुंभिवेदिनीइतिआनेवणक्किसोदुंवरीतिअत्तिकाश्मरीतिशिवकुमिल्।स्थिराक्तमि रामः
निओरिलुनोम नैः दरपुष्पीतिशंकंकुष्यिमयूरशिखेतितत्संज्ञकमूलकविशेषः प्लक्षइतिउच्छ्वल्अस्मिंमयेतिमुन्नेसिंही ५१

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ति कर्णंकर्तरि कुशेति कुशपुल्लू दर्भेति नाणपुल्लू कस्तदर्पुष्पीति लघ्वयुकाकंकण [illegible]दिणमि[illegible]आल्लदुं दृकमिति [illegible]
वा कैटहतीति कत्तारिपाटलीति पातरि चित्रकिति कोडुविलि अथवा एरंडपत्र तुलसी [illegible]अपामार्गमिति नायू
रिनिशतमस्खलते तिहलौमक्कूल वेरुमुटे कात्तान। हिरे फेनि करि शारेकन्निवि सुकान्तीति तल्लु [illegible]मेवमुसली तिनिलयनेअं
जलिनीति वालचुडिलू इवैति अचकंपुल्लूमी देवीति श्रीदे विशोकरदेनीरासह इति एदुत्ताणि [illegible]नुलस्मीतिनलत्तालिस दाभद्रे
तिशिवपीलैअ यमातरकाया: प्रयोगान्तरं आधारे य कृक्तिविंदूषित: पावके [illegible]दुं [illegible]स्या: प्राभाया: साद्यान्तार्णान् पातये ह
न्हि सोम प्रांतान्सक्रीसु च्यते रोगजातै: अस्यार्थ: मूलाधारे जपाकुसुमसंकाशस्फुरत्तारकां [illegible]कारं विचिन्त्य तस्मात्कंठनाद
समस्वरद्योतनान्नादमुख्या पयौषुम्नेन वर्त्मना सूक्ष्मविसतन्तुनिभं अलक्त कन्तं नादं ब्रह्मरंध्रान्तं नीत्वा तस्य भावेशात् द्रुत
बहलसुधाधारमयं सकारान्नविंबमध्यगतमाग्नेये न मंडलेना [illegible] च्युतो वेष्टितं निश्चलं मुक्ताफलसदृशं शाक्तेयत्तेजसा स
चैवमध्यत: प्रोतं मंदं निष्पंदमानं मूलाधारे शाक्तेय विंदुसंदष्टं [illegible]प्य पुनस्तद्रुत। लकारं च हकारं यकारान्तानपि सर्वान् क्रमे
णमौक्तिकमालामिवाक्षरमयीं मालामिव स्थाप्य क्रमेण॥ पुनरकारादीन्। क्षकारान्तांश्च वर्णान् वर्द्धमानान् संचिंत्य मातृकां ज
पेत्। एवं प्रतिलोमानुलोम जपत:। मत्क संव्याप्यमानं निजं शरीरं बाह्य तश्च [illegible]जिना वेष्टितं अमृताब्धिमध्यस्थं ध्यायेत्। इति

For Private And Personal

प्र सं. प्रयोगान्तरं कलाः। कला नादभवा वदंत्यजाः कचादिवर्णानुभवाष्टतादिकान्। पपादिकान्मासरजाश्च बिंदुजाः। कभाद
४८ नन्तावधिकास्तु षादिकान्। कुर्यात्कलाभिरामिर्मन्त्री दिनशस्तनौ तथा न्यासं सानिध्यकृत्त्वमर्त्यः। प्रतिमाकलशादिषु प्रवि
न्नेयः। अनेन श्लोकद्वयेन प्रणवकलान्यास उक्तः। तत्र कलाः कला इत्यत्र प्रथम कलाशब्देन अकारादि षोडश स्वरकला उक्ताः।
द्वितीयकलाशब्देन वर्णशक्तिभूताः प्रणवस्य नादकलाः षोडश उक्ताः अजा इत्यनेन प्रणवस्य अकारकलादश उक्ताः। उभवा इ
त्यनेन प्रणवस्य उकारकलादश उक्ताः। मासरजा इत्यनेन प्रणवस्य मकारकलादश उक्ताः। बिंदुजा इत्यनेन प्रणवस्य बिं
दुकलाश्चतस्र उक्ताः। अनन्तावधिका इत्यनेन प्रणवस्य नादकलायाः षोडशसंख्याकायाः अंत्यां कलां अनन्तायै नमः। इत्ये
तां कलां पुनरप्यन्त्यवर्णेन सकारेण सह योजयेदित्यर्थः। अस्यत्रोपदेशः प्रथमं सबिंदु षोडशस्वरवर्णैकैकपूर्वकं नाद
कलाभिः। षोडशाभिः प्राक्प्रोक्तमातृकान्यासस्थानेषु न्यस्त्वा पुनः कवर्गचवर्गवर्णैकैकपूर्वकं प्रणवस्य अकारकलाद
शमातृकान्यासोक्तस्थानेषु न्यस्त्वा पुनः टवर्गतवर्गवर्णपूर्वकं प्रणवस्य उकारकलादश पुनः पवर्गयादि पंचवर्णपूर्वकं
प्रणवस्य मकारकलादश॥ पुनः षादिवर्णचतुष्टयपूर्वकं प्रणवस्य बिंदुकलाश्चतस्रः पुनः अंत्यवर्णपूर्वकं अनन्तायेन शम.
म इति मां कलां न्यसेत्। एवं मातृकान्यासोक्तस्थानेषु न्यसेदिति। अथ प्रणवकला उच्यन्ते। सृष्टौ कथ्येसस्यैमेधायैकां ४८

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

त्यैल स्यै द्युत्यै स्थिरायै स्थित्यै सिध्यै इमा अकारोत्था दशकलाः। जरायै पालिन्यै शांत्यै ऐश्वर्यै रत्यै कामिकायै वरदायै आल्हा
दिन्यै प्रीत्यै दीर्घायै इमा उकारकला दश। तीक्ष्णायै रौद्रायै भयायै निद्रायै तंद्रै क्षुधायै क्रोधिन्यै क्रियायै उत्कायै मृत्यवे इमा
मकारजा दश कलाः। पीतायै श्वेतायै अरुणायै असितायै इमा बिंदुकलाश्च नमः। निवृत्यै प्रतिष्ठायै विद्यायै शांत्यै इंधिकायै
दीपिकायै रेचिकायै मोचिकायै परायै सूक्ष्मायै सूक्ष्मामृतायै ज्ञानामृतायै आप्यायिन्यै व्यापिन्यै व्योमरूपायै अनन्तायै इमा
नादजाः षोडश कलाः। इत्थं प्रणवकलाः। एताभिर्मातृकाभिः वर्णपूर्विकाभिः उक्तक्रमेण न्यसेत्। पुनरपि न्यासविशेषः। श्री
कंठादिमातृकान्यासस्य अंबरीष ऋषिः अनुष्टुप् छंदः अर्धनारीश्वरो देवता हलो बीजानि स्वराः शक्तयः समस्तज्ञानार्थे
विनियोगः। ऐं ह्रीं श्रीं अं कं खं गं घं ङं आं श्रीं ह्रीं ऐं अंगुष्ठाः ऐं ह्रीं श्रीं इं चं छं जं झं ञं ईं श्रीं ह्रीं ऐं तर्जनीभ्यां स्वाहा ऐं ह्रीं श्रीं उं टं ठं डं ढं
णं ऊं श्रीं ह्रीं ऐं मध्यमाभ्यां वषट् ऐं ह्रीं श्रीं एं तं थं दं धं नं ऐं श्रीं ह्रीं ऐं अनामिकाभ्यां हुं ऐं ह्रीं श्रीं ओं पं फं बं भं मं औं श्रीं ह्रीं ऐं कनिष्ठि
काभ्यां वौषट् ऐं ह्रीं श्रीं अं यं रं लं वं शं षं सं हं लं क्षं अः श्रीं ह्रीं ऐं करतलकरपृष्ठाभ्यां फट्। अथ ध्यानं। सिंदूरकांचनसमोभयभागम
र्द्धनारीश्वरं गिरिसुताहरभूषचिन्हां पाशाभयास्त्रवलयेष्टदहस्तमेनं स्मृत्वा न्यसेत्तत्फलवांछितवस्तुसिध्यै एवं ध्यात्वा श्री
कंठादिभिर्नामभिः पूर्णोदर्यादिशक्तिसहितैः। सबिंदुकमातृकावर्णैकैकपूर्वकैश्च अं श्रीं कंठाय पूर्णोदर्यै नमः इत्येवमादिभिः

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मातृकास्थानेषुन्यसेत्। अथवा ऐं ह्रीं श्रीं श्रीकंठेशपूर्णोदरीभ्यां नम इत्यादिन्यसेत्। तत्र श्रीकंठादयश्च पूर्णोदर्यादिशक्तय
श्च वक्ष्यन्ते श्रीकंठाय अनन्ताय सूक्ष्माय त्रिमूर्तये अमरेश्वराय अर्घीशाय भारभूतये अतिथये स्थाणवे हराय झिंटीशाय भौतिका
य सद्योजाताय। अनुग्रहेश्वराय। अक्रूराय। महासेनाय। क्रोधीशाय चंडेशाय। पञ्चान्तकाय। शिवोत्तमाय। एकरुद्राय। कूर्मा
य। एकनेत्राय। चतुराननाय। अजेशाय। शर्वाय। सोमेश्वराय लांगलिने। दारुकाय। अर्द्धनारीश्वराय। उमाकान्ताय। आषा
ढिने। दंडिने अत्रये मीनाय। मेषाय। लोहिताय। शिखिने। छगलंडाय। द्विरंडाय। महाकालाय। पालिने। भुजंगेशाय। पिनाकि
ने खड्गीशाय बकाय श्वेताय भृगवे नकुलीशाय। शिवाय। संवर्त्तकाय। इत्थं श्रीकंठादयो मूर्त्तयः। अथ पूर्णोदर्य्यादयः शक्त
य उच्यन्ते। पूर्णोदर्य्यै। विरजायै। शाल्मल्यै लोलाक्ष्यै। वर्तुलाक्ष्यै दीर्घघोणायै। सुदीर्घायै। सुमुख्यै। दीर्घजिह्विकायै। कुंडोदर्य्यै
ऊर्ध्वकेश्यै। विकृतमुख्यै। ज्वालामुख्यै। उल्कामुख्यै। श्रीमुख्यै। विद्यामुख्यै। महाकाल्यै। सरस्वत्यै। सर्वसिद्धगौर्य्यै। त्रैलो
क्यविद्यायै। मन्त्रार्णशक्तिकायै। भूतमातृलंबोदर्य्यै द्राविण्यै। नागर्य्यै। खेचर्य्यै मंजर्य्यै। रूपिण्यै वीरिण्यै। कोटर्य्यै। पूतनायै
भद्रकाल्यै। योगिन्यै शंखिन्यै। गर्जिन्यै। कालरात्र्यै। कुर्द्दिन्यै। कपर्द्दिन्यै। वज्रायै जयायै। सुमुखेश्वर्य्यै। रेवत्यै। माधव्यै। वारुण्यै
वायव्यै। रक्षोवधारिण्यै। सहजायै। लक्ष्म्यै। व्यापिन्यै। मायायै इत्थं पूर्णोदर्यादयः शक्तयः। एवं सबिंदुकमातृकावर्णैः के

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

कपूर्वकैः श्रीकंठादिभिर्नामभिः पुर्णोदर्यादिशक्तैः केकोत्तैरेश्च क्रमेणमातृकान्यासस्थानेषुन्यसेत।पुनरप्यत्रबीजादियोजना
विषयेपरूविशेषउक्तः।श्रीकंठादौविद्वानवर्णान्प्रागवीजसंयुतान्वापि इत्यत्र वाशब्दान्मातृकावर्णान् बीजसहितान्वा
नद्दहितान्वाआदौयोजयेदितिविशेषः।अत्रबीजमितिबिंदुअर्थवाश्रीकंठादौविद्वान्वर्णानित्यनेनवर्णशब्देनअकारा
दयोवर्णागृहीताः।नेतुवर्णाः।प्राग्बीजसंयुतान्वेत्यनेनहृल्लेखाश्रीबीजकामबीजपूर्वकावातद्रहित्ता वा न्यस्तव्या इत्यर्थः
इमेविशेषास्तउत्तरत्रवक्ष्यमाणदशविधमातृकान्यासप्रकारेपिसमानास्व।पुनरप्यत्रैवोक्तं।रुद्रादीनशक्तियुता
न्यसेदाद्यांस्त्वगादिधातुयुतानिति।अस्यार्थः।श्रीकंठादिन्यासेमातृकावर्णयोजनसमयेयकारमारभ्यक्षकारांतंपंत्त
गात्मनेरंअसृगात्मने।लंमांसात्मनेवंमेदात्मने पूंअस्थ्यात्मने।षंमज्जात्मनेसंशुक्रात्मने।हंप्राणात्मने।लंशक्त्यात्मने।क्षंआ
त्मात्मने।इत्येवंप्रकारेणयकारादिवर्णानन्तरंत्वगादीनसंयोज्यपश्चात्तत्तन्मूर्तिशक्त्यादीनसंयोज्य न्यस्तव्या इति।तत्रक्रमदीपि
कायांक्रोधमप्यात्मनोंनादीत्युक्तत्वात्।त्मात्मनेइत्यत्रक्रोधात्मनेइत्यात्मपदस्यपूर्वंक्रोधपदंयोजयेद्वाइ यत्तुत्वगादियोजना
प्राकृततीयपटलेकेशवादीनामुक्तासधातुप्राणशक्त्यात्मात्मनोपादिषुमूर्त्तयइतिश्रीकंठादीनान्तु नोक्ता।अत्रसप्तमपटलेश्री
कंठादीनामेवोक्ता।केशवादीनान्तुनोक्ता।तेनउत्तरत्रास्मिनपटलेवक्ष्यमाणदशविधमातृकान्यासप्रकरणेकेशवादीनामेव

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

यादिषु त्वागादियोजनाकर्तव्या इति संप्रदायः। तत्रोत्तरत्र मातृका दशविधप्रकरणवक्ष्यमाणश्रीकंठादिन्यासयोरुभयोरपि श्रीवी
जादियोजनाविकल्पः समाना पुनरत्र शक्तिमूर्तियोजनाविषयेपि पक्षविशेषोस्ति अं श्रीकंठाय पूर्णोदर्यै नम इत्येकः पक्षः। अं
श्रीकंठाय पूर्णोदर्यात्मने नम इत्यपरः पक्षः। अं श्रीकंठपूर्णोदरीभ्यां नम इत्यन्यः पक्षः। तत्र क्रमदीपिकायां त्वेव र्णानुक्त्वा सा
र्द्धचंद्रान् पुरस्तान्मूर्तिं। शक्तिर्द्वैवसानां नतिश्चेति मूर्तिशक्ती पृथक् चतुर्थ्येकवचनेनैवोक्ते। तत्र निश्चयकारणं देवसानेति
चतुर्थ्यैकवचन सूत्रमस्मिन्पक्षे यादिषु त्वगादियोजनाविषये यं त्वगात्मने पालिने सुमुखेश्वर्यै नम इत्यादि क्रमेण योजये
त्। द्विवचनपक्षे तु यं त्वगात्मभ्यां पालिसुमुखेश्वरीभ्यां नम इत्यादि प्रकारेण योजयेत्। एते सर्वेपि पक्षाः उत्तरत्रास्मिन् पटलेव
क्ष्यमाण दशविधमातृकान्यासप्रकरणे वक्ष्यमाणश्रीकंठादीनामपि समानमेव तस्मादुक्तेषु पक्षेषु एकेन पक्षेण श्रीकंठादी
न्यस्त्वा पुनः वैष्णवाष्टाक्षरमूर्तिमकौघाभम् इत्यादि एकोनविंशति पटले वक्ष्यमाण प्रकारेण ध्यात्वा तन्मन्त्रवर्णान्न्यसेत्। त
त्प्रकारस्तस्मिन्नेव पटले टीकाव्याख्यानोक्तप्रकारेण तत्त आकृष्यात्रैव योग्यतावशाल्लिख्यते। आधारहृद् दनदोः पदमूल
नाभौकंठे सनाभिहृदयस्तनपार्श्वपृष्ठे। कास्ये क्षणश्रवणगंधवहे च दोः पत्संध्यंगुलीषु हृदि धातुषु सानिलेषु। मूर्द्धेक्षणास्य

हृदयोदरमोरुजंघापाद द्वयेषु लिपिशो न्यसतु क्रमेण। गंडांसकोरुचरणेषु रथांगशंखश्री मद्गदांबुजपदेषु समाहितात्मा

For Private And Personal

इतितत्रास्यन्यासश्लोकार्थस्यविभागउच्यते।आधारादिनाभ्यन्तमेकोन्यासः।पुनःपृष्ठान्तमपरोन्यासस्तत्रपूर्वप्रोक्तना
भिस्थानंनाभ्याउपरिपश्चात्प्रोक्तमधस्तादितिविशेषः।कास्येत्यादिगंधवहान्तंतृतीयावृत्त्यान्यासः।गंध वह इतिनासिका
पुनःदोःपत्संध्यंगुलीषुचतुर्थोन्यासः।अस्यत्रोपदेशः।एकस्मिन्हस्तेसंधिलयेचपञ्चांगुलीषुचसकोन्यासः।तथैवेतरह
स्तेचपदद्वयेचइत्येवचत्वारोन्यासः।पुनःहृदि धातुषुसानिलेष्विति हृदयस्थानेस्थितेषुधातुषुचप्राणेचेत्यर्थः।धातवस्त्व
गादिसप्तधातवइति।पुनःमूर्द्धेक्षणास्यहृदयोदरस्तोरुजंघापादद्वयेषुन्यसेदेकोन्यासः।पुनःगंडांसकोरुचरणेषु
चतुरोवर्णान्विन्यस्यरथांगशंखश्रीमद्गदांबुजपदेषुशिष्टांश्चतुरोवर्णान्संयोज्यरथांगादिमुद्राप्रदर्शनपूर्वकन्तत्त
स्थानेषुन्यसेत्।रांचक्रायनमः।यंशंखायनमः।णांगदायैनमः।यंपद्मायनमः।एवंप्रकारेणन्यसेदित्यर्थः।सवंसबिंदुका
न्नमोन्तांश्चवर्णान्न्यसेत्।सर्वत्रसबिंदुकानेववर्णान्न्यसेत्।तदुक्तंक्रमदीपिकायांवर्णानुक्त्वासार्द्धेन्दून्प्रणवपुरस्स
रानिति।तत्रटीकोक्तप्रकारेणचक्रादिमुद्राप्रकारःस्योप्रस्तांगुलिकस्तलेभन्योन्यंव्यत्यस्तंसंमुखंसंयोज्यदक्षिणांगुष्ठाग्रेण
वामकनिष्ठिकाग्रंवामांगुष्ठाग्रेणदक्षिणकनिष्ठिकाग्रञ्चसंयोज्यदक्षिणांसोपरिचक्रमुद्रांमासरांविन्यसेत्।दक्षिणांगुष्ठं
वामकरांगुलीभिश्चतसृभिर्दृढंगाढमुष्टिनागृहीत्वाकुञ्चितवामांगुष्ठंसहदक्षिणकरांगुलीभिर्दृढंसंयोज्यवामांसोप

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ रिशंखमुद्रांसाक्षरांविन्यसेत्।उभयकरांगुलीरन्योन्यंव्यत्यस्तंपाणिपृष्ठप्रतिष्ठांगुल्यग्राग्रंऋजूकृतसंश्लिष्टोभयमध्यमां
५१ गुलिकंसंयोज्यगदामुद्रांवामोरुमूलेसाक्षरांविन्यसेत्। करतलतलेसंमुखेमणिबंधसंश्लिष्टेप्रसारितांगुलिकेअन्तः।
प्रणतेसंश्लिष्टेअंगुष्ठेचकर्णिकारूपेणकृत्वापद्ममुद्रांदक्षिणोरुमूलेसाक्षरांविन्यसेत्।तत्रसर्वत्रसाक्षरामितिअष्टाक्ष
रस्यपत्र्वमादिवर्णानुक्रमेणएकैकमेकैकयापूर्वोक्तप्रकारेणसंयोज्यकुर्यादितिअत्रैवतथाकर्त्तव्यादन्तरत्रानुक्तेसाक्ष
रमुद्रान्यासोनास्तिपुनरर्कौघाभभित्यनेनैवध्यात्वाकेशवादिभिर्मातृकावर्णैकैकपूर्वकैःकीर्त्यादिशक्तुतैर्मातृकान्या
सस्थानेषुन्यसेत्।तत्प्रकारःकथ्यते।अंकेशवायकीर्त्यैनमः।आंनारायणायकान्त्यैनमः।माधवायतुष्ट्यैनमः।गोविंदाय
पुष्ट्यैनमः।विष्णवेधृत्यैनमः।मधुसूदनायशान्त्यैनमः।त्रिविक्रमायक्रियायैनमः।वामनायदयायैनममः।श्रीधरायमेधा
यैनमः।हृषीकेशायहर्षायैनम॰ पद्मनाभायश्रद्धायै॰ दामोदरायलज्जायै॰वासुदेवायलक्ष्म्यै॰संकर्षणायसरस्वत्यै॰ प्र
द्युम्नायप्रीत्यै॰अनिरुद्धायरत्यै॰चक्रिणेजयायै॰ गदिनेदुर्गायै॰शार्ङ्गिणेप्रभायै॰खड्गिनेसत्यायै॰शंखिनेचंडायै॰हलिने
वाण्यै॰मुसलिनेविलासिन्यै॰शूलिनेविजयायै॰पाशिनेविरजायै॰अंकुशिनेविश्वायै॰मुकुंदायविमदायै॰नदंजायसुनंदा राम
यै॰नंदिनेस्मृत्यै॰नरायऋध्यै॰नरकजितेसमृध्यै॰हरयेशुद्ध्यै॰कृष्णायबुध्यै॰सत्यायभुक्त्यै॰सात्वतायमत्यै॰शौरयेक्षमा ५१

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ये:।भूतायरमायै।जनार्दनायउमायै:।भूधराक्लेदिन्यै:।विश्वमूर्त्तये क्लिन्नायै:।वैकुंठायवसुदायै।यंत्वगात्मने पुरुषोत्तमायवसु
धायै:।रंअसृगात्मनेवलिनेपरायै:।लंमांसात्मनेवलानुजायपरायणायै:।वंमेदात्मनेवलायसूक्ष्मायै:।शंअस्थ्यात्मनेवृ
षघ्नायसंध्यायै:।षंमज्जात्मनेवृषायप्रज्ञायै:।संशुक्रात्मनेहंसायप्रभायै:।हंप्राणात्मनेवराहायनिशायै:।लंशक्त्यात्मनेविम
लाय—अमोघायै:।क्षंआत्मात्मनेनरसिंहायविद्युतायै नमः।संक्रोधात्मनेनमः। इतिक्रमदीपिकाकारमतम्।एवंसविंदुक
मातृकावर्णैकैकपूर्वकै:।केशवादिभिर्नामभि:।कीर्त्यादिशक्तियुतैः।यादिषुस धात्वादिभि:।मातृकोक्तस्थानेषुन्यसेत्। अस्या
पिप्रागुक्तश्रीकंठादिन्यासोक्तवत्।मातृकार्णानांविंदुसाहित्यविकल्पश्चमूर्त्तिकामबीजंशक्तिसंयोगप्रकारविकल्पश्चमातृ
काया:प्राक्भुवनेश्वर्यादिबीजयोजनाविकल्पश्चएतेविकल्पा:।सर्वेपिसमानाएवपुनरत्रास्मिन्पटले दशविधमातृकान्या
सप्रकरणेप्यस्यन्यासस्यउक्तविकल्पा:।सर्वेपिसमानाएवपुनर्यादिषु धात्वादयोस्यन्यासस्यतत्रापिसंतिपुनरपिन्यासविशेष
माहशक्त्याशक्तिश्रीभ्यांशक्तिश्रीक्लीभिरन्वितैर्वर्णै:।श्रीकशक्त्युगशरादैरथवाविहितः।सम्रद्रूपेन्यासः।अस्यार्थः।प्रथमंभु
वनेशींवर्णादौसंयोज्यमातृकांन्यसेत्।पुनर्भुवनेशीश्रीबीजोभयपूर्वकमातृकावर्णान्न्यसेत्।पुनर्भुवनेशीश्रीबीजकामबी
जत्रयपूर्वकमातृकावर्णान्न्यसेत्।पुनः श्रीबीजभुवनेशीबीजकामबीजपूर्वकान्मातृकावर्णान्न्यसेत्।एषाञ्चतुर्विधन्या

For Private And Personal

सानां मध्येन तदादिभूतबीजानामुपरि श्रीपटले भुवनेशीपटले कामपटले च यद्ध्यानं वक्ष्यन्ति तेन तेन ध्यात्वा तन्न्यासं कु
र्यात्। अथ प्रपञ्चयागविधिरुच्यते एष सर्वमन्त्राधिकारसिध्यर्थे न्यासमन्त्रहोमादिविधिस्वरूपः। ब्राह्मा ऋषिः परमगायत्री
छंदः। सकलपदार्थसाक्षी परंज्योतिर्देवता स्वाहा हृत्। सोहं शिरः। हंसः शिखा। ह्रीं कवचं ॐ नेत्रं हरिहर अस्त्रं। ध्यानं स्मर्तव्यं। शे
षलोकान्तर्वर्ति यत्तेजसे श्वरं ब्रह्मापो जुहुयात् तस्मिन् सदा सर्वत्रवर्तिनी। ब्रह्मात्मभिर्महामन्त्रैर्ब्रह्मविद्भिः समाहितैः। ब्रह्मार्पणं ब्रह्म
हविषा हुतं ब्रह्मार्पणं स्मरन्। ॐ ह्रीं नारायण ज्योतिरहं परंज्योतिषि जुहोमि हंसः सोहं स्वाहा। इति प्रपंचयागमन्त्रः। अथ प्रपंच
याग प्राणाग्निहोत्रयोर्न्यासविधिर्लिख्यते। गुर्वादिवंदनपूर्वकं भूतशुद्ध्यासह लिपिं न्यस्य स ऋषिच्छंदो दैवतं गणपतिबीजं च
तुश्चत्वारिंशद्वारं गणानांत्वेत्यृचमेवारं मालामन्त्रास्त्र्यं महागणपतिमन्त्रश्चतुर्वारं उपरि षोडशपटले चतुरावृत्तिनर्पणविधौ
वक्ष्यमाणविभूतिमन्त्रं संजप्य पुनरपि लिपिं त्रिवारं विन्यस्य प्राणाग्निहोत्रस्य द्रव्यं संपादयेत्। अंगुष्ठाग्रेण मूलाधारमारभ्य
सुषुम्नामार्गेण द्वादशान्तपर्य्यन्तं सं नम इत्यादि अं नम इति पर्य्यन्तं प्रतिलोमेन विन्यस्य क्षं लं हं सं षं मरकतवर्णाय केतवे भरा
त्रे नमः। शं वं लं रं यं गोमेदकवर्णाय राहवे नमः। मं भं बं फं पं नीलवर्णाय शनैश्चराय नमः। नं धं दं थं तं विद्रुमवर्णाय बृहस्प
तये नमः। णं ढं डं ठं टं कुलिशवर्णाय बुधाय नमः। ञं झं जं छं चं पुष्परागवर्णाय शुक्राय नमः। ङं घं गं खं कं वैडूर्यवर्णाय अंगा

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

रकाय नमः। अः अं औं औं ऐं ऐं लॄं लॄं मुक्तावर्णाय सोमाय नमः ॠं ॠं ऊं उं ईं ईं आं अं माणिक्यवर्णायादित्याय नमः। मूलाधार लिंग नाभि हृद्दल मुखाक्षि भ्रूमध्य मूर्द्धसु विन्यस्य क्षं लं हं रं यं मं वह्निमंडलाय नमः। मं भं कं अं सूर्यमंडलाय नमः। अः अं आं अं उं सोमममंडलाय नम इति पादादि कयं तं कयादि कंठां तं कं ठादि मूर्धान्तव्यापकतया विन्यस्य क्षं लं हं सं ढं डं सः प्रकृत्यै नमः। ठं टं आं अं हं पुरुषाय नमः। पादादिहृदन्तं हृदयादि मूर्द्धान्तं विन्यस्य क्षं लं हं आं अं सोहं परमात्मने नम इति पादादि प्रतिलोमतया व्याप्य सर्वं प्राणाग्निहोत्रद्रव्यं संपाद्य प्रपञ्चयागद्रव्यं संपादयेत्। कानन रत्नादि स्थानेषु लिपिं विन्यस्य पुनः स्वरान् स्वरस्थाने मुखे विन्यस्य अं आं अः स्वराधिपतये आं आदित्याय नमः। इति मुखे व्याप्य कवर्गं दक्षिणकरे न्यस्य कं ङं कवर्गाधिपतये अं अंगारकाय नम इति दक्षिणकरे व्याप्य चवर्गं वामकरे न्यस्य चं ञं चवर्गाधिपतये शुं शुक्राय नम इति वामकरे व्याप्य टवर्गं दक्षिणपादे न्यस्य टं णं टवर्गाधिपतये बुं बुधाय नमः। इति तत्र व्याप्य तवर्गं वामपादे न्यस्य तं नं तवर्गाधिपतये बृं बृहस्पतये नम इति तत्रैव व्याप्य पवर्गं तत्स्थाने न्यस्य पं मं पवर्गाधिपतये शं शनैश्चराय नम इति तत्रैव व्याप्य यवर्गं याद्दिस्थाने न्यस्य यं क्षं यवर्गाधिपतये सों सोमाय नम इति सर्वांगे व्याप्य अं आं अं अः उं सोममंडलाय नम इति कं मं अं सूर्यमंडलाय नमः। यं क्षं मं वह्निमंडलाय नम इति मूर्द्धादि कंठांतं कंठादि कट्यंतं कट्यादि पादान्तं व्यापकतया न्यस्य अं आं टं ठं हं पुरुषाय नमः। उं ढं दं

नेत्रम

प्र·सं· लंसंसः प्रकृत्यैनमः। इतिमूर्द्धादिहृदयान्तंहृदयादिपादान्तंव्यापकतयाविन्यस्य अंआंलंसंसोहंपरमात्मेतिदेहे शिर आदि
५३ पादान्तंव्याप्यः एवंप्रपंचयागद्रव्यमपिसंपाद्यहृल्लेखागगनारक्ताकरालिकामहोत्सुष्माः। मूर्द्धास्यहृदयगुह्यपादेषुन्यस्तव्याः।
गायत्रीसावित्रीसरस्वतीकंठङ्क्षस्तनवामस्तनेषुन्यस्य ब्रह्मविष्णुरुद्रान्वामांसहृदयदक्षांसेषुविन्यस्यब्रह्माण्यादिकम
लिकादिषुन्यसेत्। तत्स्थानानि। अलिकांसपार्श्वकुक्षिपुपार्श्वांसापरगलहृत्सुचक्रमश। ब्रह्माण्याद्याविधिवत्। न्यसतव्याः। मा
नरोष्टमल्लितमैः। पुनःह्रामाद्यंगंविधाय। शक्तिऋषिः। गायत्रीछंदः। भुवनेश्वरीदेवताइतिस्वस्थानेषुन्यस्याग्निः। स्यनारीदुः अग्न
येजातवेदसेनमः। धुंसिंववेनाअग्नयेसप्तजिह्वायनमः। स्वाविणिगोदअग्नयेहव्यवाहानायनमः। तिदर्षरिपनस्सअग्नयेअ
श्वोदरजायमानः। दवैतिहादनिअग्नयेवैश्वानरायनमः। तोयतीराममअग्नयेकौमारतेजसेनमः। सोमवानसुअग्नयेविश्व
मुखायनमः। सेदवेतजाअग्नयेदेवमुखायनमः। इतिमूर्द्धवामांसपार्श्वकटिनाभिदक्षकटिपार्श्वांसेषुविन्यस्यस्वाहाहृदयंहंसः
शिरःसोहंशिखाह्रींकंवचं। ॐनेत्रंहरिहरअस्त्रंस्वयंभूःऋषिःस्वयंगायत्रीछंदःस्वयंज्योतिर्देवताइतिप्राणाग्निहोत्रांगऋष्या
दीन्यस्यस्वाहाहृत्। सोहंशिरःहंसःशिखाह्रींकवचं ॐनेत्रंहरिहरअस्त्रंपरब्रह्मऋषिःपरमगायत्रीछंदःपरंज्योतिर्देवताइति राम:
प्रपंचयागऋष्यादीन्यस्यभुवनेश्वरींध्यात्वाभुवनेश्वरीमन्त्रमष्टोत्तरशतंजप्त्वाप्राणाग्निहोत्रंकुर्यात्। पद्मासनेउप[illegible]ध्या ५३

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

पेत्। शक्तेः सत्वनिविष्टमध्यमथतन्मायारजोवेष्टितं त्राम्न क्षोनिलदिगातान्नि जठरमध्ये च नाभेरर्थमध्ये प्राग्वरुणे द्राम्यलक्षि
तैः कुंडैर्ज्वलद्वन्हिभिर्मूलाधारमनारतंसमनन्तंयोगीस्मरन्सिद्धयैमध्यें द्रवरुणशाशियमदिग्जातानि क्रमेण कुंडानि पंचध्या
त्वा हृयसेषे यरां रयरां वयरां वलयरामिपं च कुंडाग्नीन् प्रज्वाल्य प्रणवेनाग्निमुखं लिपिप्रतिलोमेन पादादिमूर्द्धान्तं व्यापक
नयाशरीरंसंहृत्य चिद्रूपात्सकलप्रभावकान्मूलप्रकृत्यात्मनः कल्पार्कोस्प्रतिलोमतोमृतमयीं रौद्रीरुचा क्षांधियांमंस्पृश
स्वरमातृकान्तु जुहुयात्। कुंडं पुनेषु क्रमात्। कल्पान्नाग्निशिखास्फुरत्कुहरके प्वालावितावर्णशदृति भावेनांक न्वा पंच
कुंडेषु आवसथ्यमध्यादिक्रमेण। ॐ ह्रीं सं परं ज्योतिषि जुहोमि सोहं हंसः स्वाहा इत्यादि ॐ ह्रीं आं परंज्योतिषि जुहोमि सो
हं हंसः स्वाहा इत्यन्तं दशवर्णशो दशावृत्ति होमं कृत्वा पुनः प्रणवभुवनेश्वरीं भ्यां देहमुत्पाद्य पूर्वलिपिं न्यस्य लिपिप्रतिलोम
वसंहारव्यापकेन शरीरं संहृत्य ध्यानं रहोमं कुर्यात्। सं रं मं नं णं ञं ङं अः एं ऊं हं आकाशशब्दतन्मात्रश्रोत्रवागात्मशांत्यतीत
नादतुर्यातीतानुग्रहसदाशिवेशानवासुदेवान् परंज्योतिषि जुहोमि सोहं हंसः स्वाहा लं त्रं भं चं दं फं घं अं लृं उं यं वा युस्पर्श न
न्मात्रत्वक्याणि प्रकृतिशान्तिविंदुतुरीयतिरोधानेश्वरतत्पुरुषसंकर्षणान् परंज्योतिषि जुहोमि सोहं हंसः स्वाहा ...
जं गं औं लृं ई रं ते जोरूपतन्मात्र चक्षुः पादाहंकारविद्यामकारसुषुप्तिसंहाररुद्राघोरप्रद्युम्नान् परंज्योतिषि जुहोमि सोहं हं

For Private And Personal

प्र.सं. सः स्वाहा सं रं फं यं ठं क्षं खं ॐ क्रं द्रं वं अ ब स त न्मात्र व स ना पायु मनः। प्रति श्रोकारस्व प्रस्थिति वि ष्णु वाम देवा निरुद्धान् परं ज्यो
५४ तिषि जुहोमि सोहं हं सः स्वाहा षं यं पं नं टं चं कं सें कं आं नं पृथिवी गं ध तन्मात्र घ्राणो पस्थ बुद्धि निवृत्य कार जाग्र त्सृष्टि ब्रह्मस
द्योजात नारायणान् परं ज्योतिषि जुहोमि सोहं हं सः स्वाहा इत्या वसथ्यादि पंच कुंडे षु हुत्वा प्रणव भुवनेश्वरीभ्यां शरीर मु
त्पाद्य विंदु लिपिन्य स्य लयरोंव यैरों र यरों यय रोंहृ यरौं मि ति पंच कुंडाग्नी नेकीकृत्य पूर्व व त्। लिपि प्रति लोमेन शरीरं मं हृ
त्य ॐ ह्रीं अं परं ज्योतिषि जुहोमि सोहं हंसः स्वाहा इत्यादि सान्तं पूर्णा हुत्वा पूर्व वत्। शरीर मुत्पाद्य विसर्ग लिपिन्यस्य पूर्व वत्
देहं संहृत्य ॐ ह्रीं सं परं ज्योतिषि जुहोमि सोहं हं सः स्वाहा ॐ ह्रीं लं परं ज्योतिषि जुहोमि सोहं हं सः स्वाहा इत्य न्तं हुत्वा पूर्व वत्
शरीर मुत्पाद्य विंदु विसर्ग लिपिं न्यस्य पूर्व वत्। देहं संहृत्य ॐ ह्रीं लं हं क्षं सं षं मरकत वर्ण केतुं परं ज्योतिषि जुहोमि सो हं हं सः स्वाहा
इत्यादि पूर्वोक्त वत्। नवग्रहान् हुत्वा पूर्व व दुत्पाद्य कला मातृकां न्यस्य पूर्व वत् संहृत्य सं यं मं वन्हि मंड लं परं ज्योतिषि जुहो
मि सोहं हं सः स्वाहा इत्यादि मंड लत्रय होमं कृत्वा पूर्व व दुत्पाद्य केशवादि मातृकां विन्यस्य पूर्व वत्सं हृत्य सं डं सः प्रकृतिं परं
ज्योतिषि जुहोमि सोहं हं सः स्वाहा हं अं हं पुरुषं परं ज्योतिषि जुहोमि सोहं हं सः स्वाहा इति प्रकृति पुरुष होमं हुत्वा पूर्व व दुत्पा राम:
द्य श्रीकं ठादि लिपिं न्यस्य संहृत्य सं अं सोहं परमात्मानं परं ज्योतिषि जुहोमि सोहं हं सः स्वाहा इति परमात्म होमं हुत्वा पू ५५

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

र्वेव दुत्थाप्य शक्तिकमलामारलिपिंन्यस्य प्रपंचयाग होमंकुर्यात्। पूर्ववत् शरीरंसंहृत्य ॐ ह्रीं अं नारायणज्योतिरहं परंज्योतिषि
जुहोमि हंसः सोहं स्वाहाइत्यादि क्षकारपर्यंत्तं लिपिंन्यासस्थानेषुन्यासरूपेण हुत्वा पूर्ववदुत्थाप्य। शक्तिलिपिंन्यस्य संहृत्य स्व
रोन्मुखेन्यस्य ॐ ह्रीं आं आं अः स्वराधिपतिं आं आदित्यं नारायणज्योतिरहं परंज्योतिषि जुहोमि हंसः सोहं स्वाहा इत्यादि सोम
पर्यैन्तं सप्तपंच होमान् पूर्वोक्तान् सप्तपंच स्थानेषु हुत्वा पूर्ववत्। न्यासरूपेण च उत्पाद्य कमलालिपिंन्यस्य संहृत्य ॐ ह्रीं अं अः
उं सोममंडलं नारायण स्वाहा कं मं अं सूर्यमंडल नारायण स्वाहा यं क्षं मं वन्हिमंडलं नारायण स्वाहा इति मंडलत्रयहोमं हुत्वा
उत्पाद्य मारमातृकान्यास्य संहृत्य अं आं ठं हं पुरुष नारायण॰ स्वाहा डं संसः प्रकृतिं नारायण स्वाहा इति पुरुषप्रकृतिहोमं हुत्वा पूर्वव
च्छरीरमुत्पाद्य ॐ ह्रीं हंसः सोहं स्वहा अं नमः इत्यादि क्षकारपर्यैन्तं ब्रह्मयागलिपिंन्यस्य ॐ ह्रीं अं आं लं संसो हं परमात्मानं नारा
यणं ज्योतिरहं परंज्योतिषि जुहोमि हंसः सोहं स्वाहा इति व्यापकतया परमात्म होमं हुत्वा मूलाधारं द्वादशान्तं च सं छूर्ण्यमृहाद
शावारं प्रणवं संजप्य सहस्राचिर्षे हृदयं स्वस्तिपूर्णाय शिरः उत्तिष्ठपुरुषाय शिखा धूमव्यापिने कवचं सप्तजिव्हाय नेत्रम्। धनु
र्धराये अस्त्रं। अथानेन प्रपंचयागमन्त्रेण होमविधिः। न दर्थे प्रागुक्तमातृकावत्पूजाविधिः। अश्वत्थोदुंबरजाः प्लक्षन्यग्रो
धसंभवः। समिधः। तिलसर्षपदौग्धघृतान्यष्ट द्रव्याणि। संप्रदिष्टानि एनैः क्रमेण जुहुयादथ लक्षमे [illegible] लक्षार्धसंख्यमथवापि न [illegible]

प्र.स. धंकं यः सत्वैह्रिकीं सकलसिद्धिमवाप्य वांछां भूपः पदं परतरं च परत्र याति॥ प्रसङ्गाल्लिख्यते। न्यग्रोधं वटदैत्यं पायसं एतैः द्रव्यैः र
५५ क्षाविषये प्रयोगान्तरं। एकद्विकत्रिकचतुष्कशताभिरभ्यातान्तां समीक्ष्य विकृतिं प्रजुहोतु मन्त्री। क्षुद्रग्रहादिविषमज्वर
भूतयक्षरक्षःपिशाचजनितेमहति प्रकोपे। अयमर्थः। पूर्वोक्तैरष्टद्रव्यैरेकैकैः। एकशतं वा द्विशतं वा त्रिशतं वा चतुःशतं वा
तत्तदुपद्रवानुसारेण जुहुयात्। क्षुद्रादिशान्तिर्भवति। प्रयोगान्तरं। द्वादशसहस्रमथवा तद्द्विगुणं चतुर्गुणं वाथ जुहुया
त्। क्षुद्रग्रहरिपुविषमज्वरभूतसंभवे कोपे। अयमर्थः। पूर्वोक्तैरष्टद्रव्यैरेव द्वादशसहस्रादिसंख्यं हुनेत्। क्षुद्रादिशान्तिर्भ
वति। प्रयोगान्तरं। अथवा प्रतिपत्तिमन्त्रकाणां विहितास्यादिह विस्मृतिर्नरा[illegible]णां शमयेदचिरात्सहस्रवृत्त्यामतिमान्नव
स्तुभिरेभिरेव जुहुयात्। अयमर्थः। मंत्रजपादौ विहितप्रतिपत्त्यभावात्। विस्मृतिर्भवेत्। कर्तुः तस्मात्तत्परिहारार्थं पूर्वो
क्तैरष्टद्रव्यैरेकैकैः। सहस्रावृत्त्या हुनेत्। प्रयोगान्तरं। एतैः सहस्रद्विलयाभिरभ्याजुहोति यस्तु क्रमशो यथावत्॥ जपेक्षणे
नैव स विस्मृतिश्च शापस्मृतिः। शापभवांश्च दोषान्। अयमर्थः। पूर्वोक्तैरष्टद्रव्यैरेकैकैः सहस्रं जुहुयात्। तेन विस्मृतिश्चा
पस्मारश्च शापदोषांश्च शमयेत्। प्रयोगान्तरम्। मधुरत्रयावसिक्तैरेतैर्लक्षं जुहोति यो मन्त्री। तस्य सुराधिपविभवो मह रामः
ध्यात्क्षणलवायतेन चिरात्। एतैरिति पूर्वोक्तैरष्टद्रव्यैरित्यर्थः। प्रयोगान्तरम्। नक्षत्रदर्धकं वा मधुरत्रयसंप्लुतैस्तथा जुहु ५५

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

यात्। अब्दत्रयादथ्यावाक्त्रिभुवनमखिलं वशीकुरुते। प्रयोगान्तरम्। लक्षन्तिलानां जुहुयाद्घ्यानां शांत्यै भियेथोन लिनै
श्चनावत्। दौग्धेन पुष्पैपशशिघृतेन वश्यापजातीकुसुमैश्च श्च लोणैः। शालीतंडुलचूर्णकैस्त्रिमधुरासिक्तैः। ससाध्याकृतिं
कृत्वाष्टोर्ध्वशताख्यमस्याभितधीः। प्राणान्प्रतिष्ठापयेत्। न्यासोक्तक्रमतोनिशासु जुहुयात्तांसप्तरात्रंनरोनारीवाव्रशमेतिमं
सुविधिनातेनैवलोणेनवा। पंचाशदौषधिविपाचितपंचगव्यजातेघृतेनशतदृतिहुनेत्घटाग्नौ। तावत्प्रजप्यविधिना
पिसमग्रसिद्धिंभस्मादतीतसकलाभ्युदयावहन्तत्। अनुदिनमनुलिंपेत्तेनकिंचित्समघात्तिलकमपिविदध्यादुत्तमांगेऽपि
पेच्च। अनुतदुरिततापस्मारभूतापमृत्युग्रहविषरहितः स्यात्पीयतेचप्रजाभिः। अस्यार्थः। दौग्धंक्षीरपायसं। जातीकुसुमंशि
वशंपकंम्। पुनः प्रागुक्तपंचाशद्वर्णौषधियुतंपञ्चगव्यंकथित्वा। तत्रजातेघटाग्नौशतवारमनेनमन्त्रेणाज्येनहुत्वातद्भ
स्मतावत्। प्रजप्याप्रतिदिनंलिहेच्च अनेनविलिंपेच्चतिलकमपिकुर्यात्। शिरसिक्षिपेच्च अनेनदुरितक्षयरक्षापुत्रावाप्त्या
दिफलंभवतिगुरूणांदक्षिणानियमोमूलग्रंथेउक्तः॥ ॥दशविधलिपिन्यासउच्यते। वाग्भवाद्यानमोन्ताश्चव्यस्तव्यामातृ
कासराः। श्रीविद्याविषयेमन्त्रीवाग्भवाद्यष्टसिद्धये। बालाद्यामातृकान्यस्यमातंगीविषयेतथा। बीजद्वयाद्यावासाद्यावाराही
तन्त्रमभ्यसेत्। मातृकार्णवे। वाग्भवाद्यान्त्रितारायांश्रीबीजाद्यांचविन्यसेत्। श्रीविद्याक्रमपूजादौविशेषाद्वीरवंदिते। वाग्भ

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

वाग्याद्वाक्प्रदास्यात्। त्रिताराद्या च कामदा॥ श्रीबीजाद्या महैश्वर्य्यदायिनी मातृकास्मृता॥ रुद्रयामले॥ शुद्धं बिंदुयुतं वीसर्गसहितं हृल्लेखयाश्रीयुतं वालासंपुटितन्तथा च परयाश्रीविद्यया लंकृतं। आरोहाद्वरोहतश्च ततनं न्यासं पुनर्हंसयोः योजानानि परं समस्तं जगतां सृष्टिस्थितिध्वंसकृत्॥ शुद्धश्चापि सबिंदुकस्तथ कलायुक्केशवाद्यास्तथा श्रीकंठादियुतश्च शक्तिकमलामारैस्तथैकैकशः। न्यासास्ते दशधा पृथग्भिगदितास्ते ब्रह्मयागान्तिकाः। सर्वे साधकसिद्धिसाधनविधौ सकलाकल्पमाः। अयमर्थः। प्रथमं मातृकाविधानोक्तां गऋष्यादिकं विन्यस्य पंचाशद्वर्णैरित्यादि ध्यात्वा शुद्धलिपिन्यासं कुर्यात्। तत्कथं कानन वृत्त द्यसीत्यादिस्थानेषु अंनमः। आंनमः। इंनमः। ईंनमः। इत्यादि बिंदुरहितयान्यसेत्। एवं प्रथमो न्यासः। पुनर्द्वितीय उच्यते। ब्रह्मा ऋषिः। देवीगायत्री छंदः। मातृकासरस्वती देवता हलो बीजानि स्वराः शक्तयः। अभीष्टसिध्यर्थे विनियोगः। कादिवर्गैः षड्भिः षडंगानि कुर्यात्। सिंदूरकान्तिममिताभरणां त्रिनेत्रां विद्याक्षसूत्रमृगपोतवरां दधानां॥ पार्श्वस्थितां भगवतीमपि कांचनाभां ध्यायेत्कराब्जधृतपुस्तकसासमालां॥ एवं ध्यात्वा। अंनमः। आंनमः इंनमः ईंनमः इत्येवं रूपेण सबिंदुकतयान्यसेत्। पुनस्तृतीयं कलायुक्तविधानमुच्यते। प्रणवकलामातृकायाः। प्रजापति ऋषिः गायत्रीछंदः कलात्मवर्णजननी शारदामातृकासरस्वती देवता। अंबीजं सौंशक्तिः सरस्वतीप्रीत्यर्थे विनियोगः। ॐ अं ॐ आं हृत्। ॐ इं ॐ ईं शिरः। इत्याद्यंगानि हस्तैः। पद्मं

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

रथांगं गुणमथ हरिणं पुस्तकं वर्णमालां टंकंसु भंकपालं दरमम्रनलसद्धेमकुंभं वहन्ती। मुक्ताविद्युत्पयोदस्फटिकनवज
पाबं धुरैः। पंचवक्त्रैस्त्र्यक्षैर्वक्षोजनम्रांसकलशशिनि भांभारतीन्त्वांनमामि। ॐ अं ॐ निवृत्तिकलायै नमः। ॐ आं ॐ प्र
तिष्ठाकलायैः। ॐ इं ॐ विद्याकलायैः। ॐ ईं ॐ शान्तिकलायैः। ॐ उ ॐ इंधिकाकलायैः। ॐ ऊं ॐ दीपिकाकलायैः।
ॐ ऋं ॐ रेचिकाकलायैः। ॐ ॠं ॐ मोचिकाकलायैः। ॐ ऌं ॐ पराकलायैः। ॐ ॡं ॐ सूक्ष्माकलायैः। ॐ एं ॐ सूक्ष्मामृताक
लायैः। ॐ ऐं ॐ ज्ञानामृताकलायैः। ॐ ॐ ॐ आप्यायिनीकलायैः। ॐ औं ॐ व्यापिनीकलायैः। ॐ अं ॐ व्योमरूपाकलायैः
ॐ अः ॐ अनन्ताकलायैः। ॐ कं ॐ सृष्टिकलायैः। ॐ खं ॐ ऋद्धिकलायैः। ॐ गं ॐ स्मृतिकलायै नमः। ॐ घं ॐ मेधाकला
यैः। ॐ ङं ॐ कान्तिकलायैः। ॐ चं ॐ ल क्ष्मीकलायैः। ॐ छं ॐ द्युतिकलायैः। ॐ जं ॐ स्थिराकलायैः। ॐ झं ॐ स्थितिकला
यैः। ॐ ञं ॐ सिद्धिकलायैः। ॐ टं ॐ जराकलायैः। ॐ ठं ॐ पालिनीकलायैः। ॐ डं ॐ शान्तिकलायैः। ॐ ढं ॐ ऐश्वर्यकलायैः
ॐ णं ॐ रतिकलायैः। ॐ तं ॐ कामिकाकलायैः। ॐ थं ॐ वरदाकलायैः। ॐ दं ॐ आल्हादिनीकलायैः। ॐ धं ॐ प्रीतिकलायैः
ॐ नं ॐ दीर्घाकलायैः। ॐ पं ॐ तीक्ष्णाकलायैः। ॐ फं ॐ रौद्रीकलायैः। ॐ बं ॐ भयाकलायैः। ॐ भं ॐ निद्राकलायैः। ॐ मं
ॐ तंद्रीकलायैः। ॐ यं ॐ सुधाकलायैः। ॐ रं ॐ क्रोधिनीकलायैः। ॐ लं ॐ क्रियाकलायैः। ॐ वं ॐ उत्कारिणीकलायैः।

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ॐ शं ॐ मत्स्यकलायै॰। ॐ षं ॐ पीताकलायै॰। ॐ सं ॐ श्वेताकलायै॰। ॐ हं ॐ अरुणाकलायै॰। ॐ लं ॐ असिताकलायै॰
ॐ क्षं ॐ अनंताकलायै नमः। एवं कलायुक्तमातृकां विन्यस्य पुनश्चतुर्थकेशवादियुतमातृकां विन्यसेत्। केशवादिंयु
तमातृकायाः रुद्रऋषिः। गायत्रीछंदः। श्रीलक्ष्मीनारायणो हरिर्देवता। क्लं बीजं स्वराः। शक्तयः। मोक्षार्थे विनियोगः। क्लां हृ
त्। क्लीं शिरः। इत्याद्यंगानि हस्तैर्बिभ्रत्सरसिजगदाशंखचक्राणि विद्यां पद्मादर्शौ कनककलशं मेघविद्युद्विलासं। वामो
त्तुंगस्तनमविरलाकल्पमाश्लेषलोभादेकीभूतं वपुरवतु वः पुंडरीकाक्षलक्ष्म्योः। एवं ध्यात्वा प्रागुक्तकीर्त्यादिशक्तियुक्तैः।
केशवादिभिर्मातृकावर्णपूर्वकैर्न्यसेत्। पुनः पंचमः श्रीकंठादियुतमातृकान्यासः। तदुच्यते। श्रीकंठादिन्यासस्य दक्षिणा
मूर्त्तिऋषिः। गायत्रीछंदः अर्धनारीश्वरो देवता हलो बीजानि स्वराः। शक्तयः सम्रध्यर्थे विनियोगः। ह्रां हृत्। ह्रीं शिरः इत्याद्यं
गानि। बंधूककांचननिभं रुचिराक्षमालां पाशांकुशौ च वरदं निजबाहुदंडैः। बिभ्राणमिंदुशकलाभरणं त्रिनेत्रमर्द्धाविके
शमनिशं वपुराश्रियामि एवं ध्यात्वा पूर्णोदर्यादियुतैः। श्रीकंठादिभिर्मातृकावर्णपूर्वकैः प्रागुक्तक्रमेण न्यसेत्। पुनः षष्ठीं
शक्तियुक्तां मातृकां न्यसेत्। शक्त्यन्वितामातृकायाः। शक्तिऋषिः गायत्रीछंदः सकलसौभाग्यदायिनी सरस्वती देवता हलो
बीजानि स्वराः शक्तयः अभीष्टसिध्यर्थे विनियोगः ह्रां हृत्। ह्रीं शिरः इत्याद्यंगानि उद्यत्कोटिदिवाकरप्रतिभवत्तुंगोरुकुंभ

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

स्तनीवद्धार्द्धेंदुकिरीटहाररशनामंजीरसंशोभितांविभ्राणारुणपंकजेजपवटींपाशांकुशौपुस्तकंदिश्याद्योजगदीश्वरी
त्रिनयनापद्मेनिषण्णासुखं१ॐश्रींअंनमः ॐश्रींआंनमः इत्यादिक्षान्तोन्यासःकर्त्तव्यःपुनःसप्तमंकेवलकमलायुक्तमा
तृकान्यासंकुर्य्यात्। केवलकमलायुक्तमातृकायाः।भृगुऋषिःगायत्रीछंदःसंपत्प्रदामातृकादेवताहलोबीजानिस्व
राःशक्तयः।अभीष्टसिध्यर्थेविनियोगः।श्रांहृत्।श्रींशिरःइत्याद्यंगानिविद्युद्दामसमप्रभांहिमगिरिप्रख्यैश्चतुर्भिर्गु
जैः शुंडादंडसमुद्धृतामृतघटैरासिच्यमानांरमांबिभ्राणांकरपंकजैर्जपवटींपद्मद्वयंपुस्तकं भास्वद्दलसमुज्वलांकुचनत
ध्यायेज्जगत्।स्वामिनीं।१ॐश्रींअंनमः।ॐश्रींआंनमः।इत्यादिक्षान्तन्यासःपुनरष्टमीमारबीजयुक्तमातृकांविन्यसेत्।
मारबीजयुक्तायामातृकायाः।संमोहनऋषिः।गायत्रीछंदःसकलजननीमातृकासरस्वतीदेवताहलोबीजानिस्वराः।
शक्तयःअभीष्टसिध्यर्थेविनियोगः।क्लांहृत्।क्लींशिरःइत्याद्यंगानि।बालार्ककोटिरुचिरांस्फटिकाक्षमालांकोदंडमिक्षु
रचितंस्मरपंचबाणान्विद्यांश्च हस्तकमलेदधतीत्रिनेत्रांध्यायेत्समस्तजननींनवचंद्रचूडां।ॐक्लींअंनमः।ॐक्लींआं
आंनमः इत्यादिक्षान्तोन्यासः।पुनर्नवमींशक्तिकमलामारयुक्तांमातृकांविन्यसेत्।शक्तिकमलामारयुतायाः।संमोहन
ऋषिगायत्रीछंदः।संमोहिनीसर्वंवशकरीमातृकासरस्वतीदेवता व्यंजनानिस्वराःशक्तयः।अभीष्टसिध्यर्थेविनियोगः
बीजानि

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्रं.सं.
५८

ह्रां श्रां क्लां हृत्। ह्रीं श्रीं क्लीं शिरः। इत्याद्यंगानि ध्यायेद्यमस्ववलये सुशरासपाशपद्मद्वयांकुशशरासनपुस्तकज्ञा आबिभ्र
तीं निजकरैररुणांकुचार्त्तां संमोहिनीं त्रिनयनां तरुणेंदुचूडां। इति ॐ ह्रीं श्रीं क्लीं अं नमः। ॐ ह्रीं श्रीं क्लीं आं नमः इत्यादि क्षां
तं न्यसेत्। पुनर्द्दशमीं प्रपंचयागयुक्तां मातृकां न्यसेत्। प्रपंचयागयुक्तायाः मातृकायाः। ब्रह्मा ऋषिः। गायत्री छंदः। समस्त
वस्तुव्याप्तं परतरं तेजो देवता व्यंजनानि बीजानि स्वराः शक्तयः मोक्षार्थे विनियोगः। स्वाहा हृत्। सोहं शिरः। हंसः शिखा ह्रीं
कवचं। ॐ नेत्रं हरिहरः अस्त्रं ध्यानं तारादिपंचमुनिभिः। परिचीयमानं मानेरगम्यमनिशं जगदेकमूलं संवित्समस्तजगदी
श्वरमद्वितीयं तेजः परं भजत सांद्रसुधांबुराशिं एवं ध्यात्वा न्यसेत्। ॐ ह्रीं अं नारायणज्योतिरहं परंज्योतिषि जुहोमि हंसः
सोहं स्वाहा नमः। ॐ ह्रीं आं नारायणज्यो[तिरहं परंज्यो]तिषि जुहोमि हंसः सोहं स्वाहा नमः। इत्यादि क्षान्तं न्यसेत्। एवं दशमो न्यासः। एवं
दशविधलिपिन्यासः समाप्तः। तत्रास्यैव प्रपंचसारस्य टीकाकारेण दशविधमातृकान्यासे पक्षविशेष उक्तस्तदुच्यते। तत्र
शक्तिकमलामारैस्त्र्यैकैक शाद्दतिशान्त्या भुवनेश्यादि षष्ठः। शक्तिश्रीभ्यां सप्तमः। शक्तिश्रीक्लीभिरष्टमः। श्री शक्त्व युग शरा
द्यैर्नवमः। शक्तिश्रीक्लीमिर्वा नवमः। श्री शक्तिमनसि बीजानामन्यतमाद्यैस्त्रिभिर्बीजैर्वा नवमः। अन्यत्सर्वं समानं अथ द रामः
शविधमातृकान्यासप्रसंगात्। सनत्कुमारीयोक्तप्रकारेणाप्यत्रयोग्यतावशाद्दशविधमातृकान्यासः। कथ्यते। विन्यसे ५८

तिरहं परंज्यो ५

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

न्मातृकां देहे मुद्रामपि सबिंदुकां सविसर्गां सोभयाञ्चतारश्री शक्तिमन्मथैः। प्रत्येकैश्च समस्तैश्च पुटितां केशवादिभिः। सश
क्तिकैरन्विताञ्चन्यस्य तत्त्वानि विन्यसेदिति अस्यार्थः। अ नमः आ नमः इति प्रथमो न्यासः। पुनः अं नमः आं नमः इति द्वितीयो न्या
सः। सबिंदुकः अः नमः आः नमः इत्यादि तृतीयः। सविसर्गकः पुनः अंः नमः आंः नमः इत्यादि चतुर्थो बिंदुविसर्गो भयात्मकः पु
नः ॐ अं ॐ नमः। इत्यादि प्रणवपुटितः। पंचमः पुनः श्रीं बीजपुटितः षष्ठः पुनः भुवनेशीपुटितः सप्तमः पुनः कामबीजपुटि
तो ष्टमः पुनः प्रणवश्री भुवनेशी कामबीजैश्चतुर्भिरपि पुटितो नवमः। पुनः पूर्वोक्तवत्केशवादिभिर्दशमः। तत्त्वन्यासोनीत्यत्रा
चयोनास्ति। अथ दशविधमातृकान्यासप्रसंगात्। क्रमदीपिकोक्तक्रमेण पंचविधमातृकान्यासश्चात्रापि योग्यतावशाल्लि
ख्यते। इत्यारचय्य वपुरर्द्धशतार्णकेन साईसबेशा सविसर्गक सोभयैस्तैः। विन्यस्य केशवपुरःसरमूर्तियुक्तैः। कीर्त्यादिश
क्तिसहितैर्न्यसतु क्रमेण। अस्यार्थः। प्रथमं शुद्धमातृकावर्णैर्न्यस्य पुनः सानुस्वारमातृवर्णान्न्यसेत्। पुनः सविसर्गकमातृ
कावर्णैस्तृतीयो न्यासः। पुनः चतुर्थस्तु पूर्वं प्रथमवर्णां सबिंदुकमुच्चार्य पुनस्तदन्ते सविसर्गकमुच्चारेत् एवमेव द्विती
यवर्णं च एवमुभयात्मकवर्णैश्चतुर्थो न्यासः। पुनः केशवादिभिः प्रागुक्तवन्न्यसेत्। एवं पंचविधमातृकान्यास उक्तः।
अथागस्त्यसंहितोक्तप्रकारेणान्तर्मातृकापि अत्र लिख्यते। अथान्तर्मातृकान्यासः। कंठहृन्नाभिगुह्यकेपायो भूमध्यगे

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

पद्मेषोडशद्वादशकदेदशपत्रेचषट्पत्रेचतुष्पत्रेद्विपत्रकेपंचाशद्वर्णविन्यासःपत्रसंख्याक्रमाद्भवेत्। एकैकवर्णमे
कैकपत्रान्तर्विन्यसेत्सुनेएवमन्तःप्रविन्यस्यमनसातोबहिर्न्यसेत्।अथप्राणाग्निहोत्रविधिस्तन्मन्त्रउच्यते।ॐ ह्रींपरं
ज्योतिषिजुहोमिसोहंहंसः।स्वाहाइतिमन्त्रः।प्राक्न्यासविधानोक्तवदंगानि।अथमातृकासरयोगेनसर्वमन्त्रजपवि
धिंवक्ष्ये।इतिरितासकलजगत्प्रभाविनीक्रमोत्क्रमाद्गुणितमाहार्णमालिका।अभीष्टसाधनविषयेचमन्त्रिणांभवेन्म
नुप्रतिपुटिकासमालिकाइति।अस्यार्थः।इत्येवंप्रोक्तसकलजगत्प्रभावकर्त्रीमातृकासरस्वतीएषातावन्मन्त्रिणामभी
ष्टसिद्धयेभवतिएवंक्रियमाणाचेदनुलोमविलोमक्रमेणगुणिताशतसंख्यावतीअक्षरमालिकाअक्षमालयेवानयाश
तसंख्यायाजपः।कार्यइत्यर्थः। कथमितिमनुप्रतिपुटितामनुभिः।प्रत्यक्षरंपुटिताआद्यावन्तश्चप्रयुज्यमानेत्यर्थः।
तत्रानुलोमयाप्रतिलोमयाचमातृकयापुटितत्वंसिध्यति।अत्रास्त्युपदेशः।अकारंपूर्वंसविंदुकमुच्चार्यअभीष्टम
न्त्रंजपेदित्येकोजपः।पुनःआमितिसबिंदुकः।पुनःरभीष्टमन्त्रः।एवंद्वितीयोजपः।एवंक्रमेणलमित्यंतंजपेत्।एवं
कृतेपंचाशद्वारंजायते।पुनःक्षकारंमेरुस्थानीयंमन्त्ररहितंकेवलंजपेत्।पुनःप्रतिलोमार्थंपूर्वमन्त्रंजपेत्। तन्म
न्त्रान्तेलःइतिलकारंविसर्गान्तमुच्चरेत्।पुनरपिमन्त्रः।तदन्तेचहकारंविसर्गान्तमुच्चरेत्।पुनरपिमन्त्रः।एवम

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

कारान्तं जपः कर्त्तव्यः। एवमनुलोमेन प्रतिलोमेन च कृते मातृकामन्त्रेण पुटिता भवति। एवञ्च कृते शतसंख्या च पूर्यते
तत्राष्टोत्तरशतसंख्यापेक्षायां स्वरादिवर्गाष्टकेन वा पंचमवर्गादियादित्रतीयांत्तैर्वर्णैरष्टभिर्वा संयोजयेत्। एवमनुलोमवि
लोमक्रमेण मातृकाक्षरमालया जपः। एवं जपतः सर्वे मन्त्रा झटिति सिध्यन्ति। अथ [illegible] लिनीकल्पे तु मातृकाक्षरैर्गणना
विधौ कालभेदेन बिंदुसाहित्यराहित्यमेवं सविशेषं प्रोक्तः॥ मुद्रामुषसि बिंदुं तां मध्याह्ने सर्गसंयुतां। सायाह्ने मध्यरात्रौ
तु बिंदुसर्गान्तमातृकामुद्रा यां हि समध्यं स्यात्क्षकारमित्यर्थः। सर्गायां सर्गवर्णकं बैदं व्यां बिंदुसर्गौ यौ बिंदुवर्णौ परित्याजेत्
मेरुस्थानीयत्वेनेति शेषः। ऊर्ध्वाम्नाये मातृकाजपमात्रेण मन्त्राणां कोटिकोटयः। प्रजप्तास्युर्न संदेहो यस्मात्सर्वे न्तदुद्भवं
मंडलं प्रजपेन्मन्त्रं मातृकाक्षरसंपुटं। अनुलोमविलोमेन मन्त्रसिद्धिः प्रजायते। सहस्रमिति शेषः। अथ भुक्तिसमये प्राणाग्नि
होत्रविधिर्विरुच्यते। प्रथमं स्वेष्टदेवस्य सकलीकरणं विधाय तं ध्यात्वा। ॐ श्रद्धायां प्राणे निविष्टोमृतं जुहोमीत्यारभ्य श्रद्धा
यां ब्रह्मणि म आत्मेत्यन्तैः। मन्त्रैर्दक्षिणोत्तरपश्चिमपूर्वमध्यमकुण्डेषु अग्नीनुज्वाल्य सप्रणवेलिपि पद्मे हविरादाय। अ
न्नं प्राणमन्नमपानमाहुः। अन्नं मृत्युं तमुजीवातुमाहुः। अन्नं ब्रह्मणो जरसं वदन्ति अन्नमाहुः। प्रजननं प्रजानामित्यप
स्थय सदशप्रणवया गायत्र्या त्रिवारमभिमंत्र्य विद्युदसि विद्य मे पाप्मानमिति हस्तप्रक्षालनं विधाय परिषिच्योपस्तरस्य

For Private And Personal

प्र·सो· ॐ तद्ब्रह्म ॐ तद्वायुः ॐ तदात्मा ॐ तत्सत्यं ॐ तत्सर्वं ॐ तत्पुरोर्न्नमः। अन्तश्चरति भूतेषु गुहायां विश्वमूर्तिषु॥ त्वं य
६० ज्ञस्त्वं वषट्कारस्त्वं विष्णुः। पुरुषः परः त्वमापोज्योतिरसोमृतं ब्रह्म भूर्भुवः स्वरो अमृतोपस्तरणमसीत्याचम्यचिति
स्त्रकृचितमाज्यम्। वाग्वेदिः राधीतंबर्हिः इत्यादिग्रन्थं ध्यात्वाहा इत्यन्तं जपित्वा। ॐ गार्हपत्ये प्राणो हिरण्यवर्णाः शु
चयः पावकाः। अग्निं विहृत्यात्मानमुपचर्य ऊर्ध्वं गच्छन्तु श्रद्धायां प्राणे निविश्योमृतं जुहोमि शिवो माविशाप्रदाहाय
प्राणात्मने नारायणाय महांम ह्यं स्वाहा इति दक्षिणाग्नौ हुत्वा ओम् अन्वाहार्ये अपाने गगनवर्णाः शुचयः। पावकाः। अ
ग्निं विहृत्यात्मानमुपचर्य अधो गच्छन्तु। श्रद्धायामपाने निविश्योमृतं जुहोमि शिवो माविशाप्रदाहाय अपानात्मने। ना
रायणाय महांम ह्यं स्वाहा इत्युत्तरे हुत्वा। ॐ आहवनीये व्याने रक्तवर्णाः शुचयः पावकाः। अग्निं विहृत्यात्मानमुपच
र्य तिर्य्यग्गच्छन्तु। श्रद्धायां व्याने निविश्योमृतं जुहोमि शिवो माविशाप्रदाहाय। व्यानात्मने नारायणाय महांम ह्यं स्वाहेति पश्चि
मे हुत्वा। ॐ सभ्ये उदाने कल्लवर्णाः शुचयः पावकाः। अग्निं विहृत्यात्मानमुपचर्य ऊर्ध्वाधस्तिर्य्यग्गच्छन्तु श्रद्धायामुदाने
निविश्योमृतं जुहोमि शिवो माविशाप्रदाहाय उदानात्मने नारायणाय महांम ह्यं स्वाहा इति प्राच्ये आवसथीये समाने सुप्रभाव रामः
र्णाः शुचयः पावकाः। अग्निं विहृत्यात्मानमुपचर्य समे गच्छन्तु श्रद्धायां समाने निविश्योमृतं जुहोमि शिवो माविशाप्रदाहा ६०

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

यस्मा नात्मनेनारायणाय महृंमह्यंस्वाहेति मध्येहुत्वा अग्नीनेकीकृत्य। ॐ गार्हपत्य अन्वाहार्य्य आहवनीयसभ्याव
सथ्येषु प्राणापानव्यानोदानसमानेषु हिरण्यगगनरक्तकृत्स्नसुप्रभावर्णाः शुचयः पावकाः अग्निं विहृत्यात्मानमुपचर्य्य
उर्ध्वोधस्तिर्यक्समंगच्छत। अहं वैश्वानरो भूत्वा जुहोम्यन्नं चतुर्विधं पचामि श्रद्धायां ब्रह्मणि म आत्मानि विष्टोमृतं जु
होमि शिवोमाविशाप्रदाहाय स्वेत्र ज आत्मने नारायणाय महृंमह्यंस्वाहेति हुत्वा पूर्णाहुतिं तूष्णीं हुत्वा गंडूषादिकं कृ
त्वा चभ्य। वष्टिरसि वृश्च मे पाप्मानमिति हस्तप्रक्षालनं विधाय प्राणानां ग्रंथिरसि रुद्रोमाविशान्तकस्तेनान्नेनाप्या
यस्वा अंगुष्ठमात्रः पुरुषोंगुष्ठं च समाश्रितः। ईशः सर्वस्य जगतः प्रभुः प्रीणातु विश्वभुगिति। दक्षिणपादांगुष्ठे जलधारा
मासिच्य उद्वयन्त्रित्यादिना उपतिष्ठेतेति भोजनप्रकारः। एवं संभाव्य भोजने कृते फलमाहसायंप्रातरन्ने नहो
मविधिना भोज्यानि नित्यं भजन् प्राणीनां प्रमदोदरं प्रविशति प्राणाग्निहोत्री पुनः। इति प्रपंचसारसंग्रहे गीर्वाणेंद्र विरचि
ते सप्तमः पटलः। अथ त्रिपुराविधिः। आराधनऋषिः देवी गायत्री छंदः त्रिपुराभैरवी देवता ऐं बीजं क्लीं शक्तिः। सौः कीलकम्।
हसरैं आं हृत। हंसरैं ईं शिरः। हसरैं ऊं शिखा हसरैं ऐं कवचं हसरैं औं नेत्रं हसरैं अः अस्त्रं। ध्यानं। आताम्रा कोर्युता
भांकलितशशिकलारंजितप्राप्तिनेत्रां देवीं पूर्णेंदुवक्त्रां विधृत जपवटीपुस्तकाभीत्यभीष्टं। पीनोत्तुंगस्तनार्ता मव

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्रसं· लिलसितविलग्नांसस्रक्पंकराजन्मुंडस्रक्मंडितांगीमरुणतरदुकूलानुलेपां नमामि। तत्रश्वेतिजटा।सर्वत्र।
६१ सर्वासां देवातानां दक्षिणहस्ते अभयमुद्रा वामहस्ते वरदमुद्रा। तत्रान्योन्यसंश्लिष्टप्रसारितांगुलिदक्षिणकरतलम
णिबंधादूर्ध्वीकृतामसाधकंमाभैषीरिति प्रदर्शयतीत्यभिनयरूपा अभयमुद्रा मणिबंधादन्योन्यसंश्लिष्टप्रसारितांगुलिरध
स्थिता ग्रा उक्ता।साधकस्याभीष्टप्रदर्शनाभिनयरूपा वरदमुद्रेति च संप्रदायः।मणिबंधो नाम हस्ततलतस्य मूलदेशः।
विलग्नमिति मध्यसंज्ञा। ह्स्लैं ह्स्क्लीं ह्स्लौः इति त्रिपुरामंत्रः।विधेश्वर्यवश्यफलप्रधानोयंमन्त्रः।तत्रमन्त्रोद्धारस्यार्थः सं
ग्रहत उच्यते।हकारसकारे फ ऐकारबिंदुभिः।प्रथमबीजम्। हकारककारलकाररेफईकारबिंदुभिः द्वितीयं
हकारसकाररेफऔकारविसर्जनीयैस्तृतीयम्।तत्रवागेश्वर्यातिशयदतया वाग्भवं बीजमुक्तम्॥ त्रैलोक्यसं
भणवशताकृष्टिदं कामराजं शाक्तं स्वेलापहरणकविताकारकं मन्त्रमेतत्।प्रोक्तं धर्मद्रविणसुखमोक्षप्रदं साध
कानां स्वं त्रयाणां बीजानां फलं तत्र वाग्भवबीजयोगात्प्रथमबीजस्य वाग्भवसंज्ञा कामबीजयोगाद्द्वितीय
स्य तत्संज्ञा॥औकारयोगात्तृतीयस्य शाक्तसंज्ञा।अथास्य त्रिपुराभैरवीमन्त्रस्य न्यासविधिः विवरणोक्तप्रकारे एम:
णअनुष्ठानपद्धत्युक्तप्रकारेण च मिलित्वा लिख्यते। प्रथमं गुर्वादिवंदनपूर्वकमस्त्रेण तालत्रयादिकृत्वा प्रा ६१

For Private And Personal

णायामं कुर्यात्।तत्प्रकारः।मूलेनत्रिवाररेचकंपूरकंचकृत्वा॥कुंभककालेमात्रकांप्रतिलोमेनजपन्।अकारलक्षेपरेस
र्वैसंहरेदितिवर्णवेधः।प्राणायामः।पुनस्तन्मात्रापंचीकृतबीजानिवक्ष्यमाणानिपंचभूतस्थानेषुमूर्धास्यहृदयगुह्यपादे
षुन्यसेत्।सर्वस्थूलपंचीकृतापंचीकृतबीजानिवक्ष्यमाणानिपृथिव्यादिस्थानभूतपादादिषुन्यसन्तानितन्मात्रासुसं
हृत्यगंधतन्मात्राबीजंवक्ष्यमाणंपादादिजानुपर्यन्तंविन्यस्यमूलेनएकवारंप्राणायामंकुर्वन्गंधतन्मात्रंरसतन्मात्रे
संहृत्यपुनस्तत्क्रमेणजान्वादिकटिपर्यन्तंकट्यादिहृदयपर्यन्तंतदादिभ्रूमध्यपर्यन्तंतदादिब्रह्मरंध्रपर्यन्तंरसादि
तन्मात्रबीजानिक्रमेणन्यस्त्वापूर्ववन्मूलेनप्राणायामंकुर्वन्इतरेतरस्मिन्पूर्ववत्संहरेदितिकलावेधप्राणायामः।
तत्रलंवंरंयंहंइतिपंचभूतन्मात्राबीजानि।पुनःह्लांह्लींह्लूंह्लैंह्लौमितिअपंचीकृतबीजानिपुनःह्रांह्रींह्रूंह्रैंह्रौंमि
तिपंचीकृतबीजानिएवंपूर्वोक्तषडाधारयोगप्राणायामैःसर्वसंहरेदितियोगिनीवेधप्राणायामः।एवंदेहंसंशोध्य
पुनःप्राणायाममन्त्रैस्तत्क्रमेणसर्वस्थूलिपिन्यासंकृत्वामूलमन्त्रेणप्राणायामंकृत्वापीठन्यासंकुर्यात्।तत्प्रका
रः।आधारशक्त्यैनमः।मूलप्रकृत्यैनमः। पृथिव्यैनमः।अमृतार्णवायनमःरत्नद्वीपायनमःरत्नमंड
पायनमः कल्पवृक्षायनमःश्वेतछत्रायनमःइतिमूलाधारादारभ्यहृदयपर्यन्तंन्यस्त्वाधर्माय० ज्ञानाय०वैराग्याय०

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

कामायै॰
प्र॰सं॰ ऐश्वर्याय॰वरदाय॰इत्येतान् दक्षिणकंठांसपार्श्वकटिपादेषु अधर्माय॰अज्ञानाय॰अवैराग्याय॰अनैश्वर्याय॰अ
६२ वरदायनमः। इति वामकंठांसपार्श्वकटिपादेषुन्यसेत्। इच्छायै॰ज्ञानायै॰क्रियायै॰कामिन्यै॰कामदायिन्यै॰रतिप्रियायै॰
नंदायै॰मनोन्मन्यै॰इति नवशक्तयः एताः हृदये अष्टदलेषु नवमीं कर्णिकायां न्यस्त्वा पुनः नवयोन्यनाय नमः। इति
व्याप्य नवयोनिन्यासमाचरेत्। मन्त्रस्य बीजत्रयेः श्रोत्रद्वयचिबुकेषु प्रथम पर्यायः। शंखद्वयास्येषु द्वितीयः। शंखद्वयं ना
म अपांगयोरधः प्रदेशः नेत्रद्वयघ्राणेषु तृतीयः अंसद्वयहृत्सु चतुर्थः। कूर्परद्वयकुक्षिषु पंचमः। जानुद्वयांडेषु षष्ठः पादद्व
यगुह्येषु सप्तमः। पार्श्वद्वयहृत्सु अष्टमः स्तनद्वयकंठेषु नवमः एवं नवयोनिन्यासं कृत्वा पुनः द्वादशशक्तिन्यासः ऐं वामा
यै॰ऐं ज्येष्ठायै॰ऐं रौद्र्यै॰ऐं अंबिकायै॰इति हृत्कोणरेखात्रये मध्ये च न्यसेत्। इच्छायै॰ज्ञानायै॰कुब्जिकायै॰हृत्कोणबाह्ये
षु मध्ये च न्यस्येहि ह्रीं विषह्यै दूतर्यै॰ सर्वानंदायै॰इति कोणत्रितये मध्ये च न्यसेत्। द्वादशशक्तिन्यासं कृत्वा पुनश्चतुःपी
ठन्यासः ऐं क्लीं सौः इति बालाबीजत्रयान्ते कामरूपपीठाय नमः। बालाप्रथमबीजान्ते जालंधरपीठाय नमः। बालाद्वितीय
बीजान्ते पूर्णगिरिपीठाय नमः। बालातृतीयबीजान्ते उड्याणपीठाय नमः। इति शिरोललाटहृद्गुह्यकेषु पीठचतुष्ट एमः
यंन्यस्त्वा पुनः बालाप्रथमबीजान्ते परायै नम बालाप्रथमबीजान्ते अपरायै बालाप्र॰न्ते परापरायै सौः इति प्रासादपरा ६२
५ क्रियायै॰

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

बीजान्तेसदाशिवमहाप्रेतपद्मासनाय नम इतिपीठसमष्टिमंत्रेण व्यापयेत्। पुनःपादुकासप्तकंविन्यसेत्। तत्प्रका
रः। बालाबीजत्रयमुक्त्वा ॐ ऐंडजे अंगजानंददेवि अहिकरिं आज्ञांपूजयामि नमः। बालाप्रथम बीजान्ते परायै श्रीगुरुपा
दुकापं ऋं नमः। बालाद्वितीयबीजान्ते अपरायै श्रीगुरुपादुकापं ऋं० बा० जान्ते परापरायै श्रीगुरुपादुकापं० प्रथम बीजा
न्ते श्रीआनंदनाथ श्रीपादुकाभ्ये नमः। द्वितीयबीजान्ते श्रीअवतारनाथदेवि श्रीगुरुपादुकाभ्यो न० तृतीय बीजान्ते
श्रीसिद्धनाथ देवि श्रीगुरुपादुकाभ्यो न० इति शिरसि पादुकासप्तकं विन्यस्य बालाबीजत्रयान्ते त्रिपुरादेविमूर्त्तये नमः
इति मूर्तिं मंहृदि विन्यसेत्। स्व वमाधार शक्तिन्यासमारभ्य एतावत्पर्यन्तं पीठन्यासः। पुनरस्मिन्पीठे त्रिपुरा मैर बीं समावा
ह्य सकलीकृत्य दक्षिण नासिकाश्वासमार्गेण तेजस्वीकार पूर्वकं अंगैः करन्यासं कृत्वा मूलेन व्याप्य मातृकान्यासं कृत्वा
पुनः प्राक् सप्तमपटलोक्तप्रकारेण श्रीकंठादिन्यासं कुर्यात्। पुनः प्रपंचसारे त्रिपुरान्यासविधाने नाभेरथा चरणामित्यत्र
अथ शब्दप्रयोगात्। उक्तन्यासानन्तर प्रपंचसारोक्तप्रकारेण वक्ष्यमाणन्यासं कुर्यात्। नाभेरथाचरणमाहृदयाच्च नाभिः।
मूर्ध्नि स्तथा हृदयमित्यमुना क्रमेण। बीजैस्त्रिभिर्न्यसेत् तु हस्ततले च सव्येदसाह्वयेद्वितयमप्युभयोस्तृतीयं। वाग्भवे न पुन
रंगुलीषु यो विन्यसेच्च पुनरुक्तमार्गतः। नत्र वाग्भवं प्रथम कूटं पुनः विवरणोक्त प्रकारेण न्यासविधिः हृदयत्रिको

For Private And Personal

प्र॰सं॰ णेषु दक्षिणवामोर्ध्वनेत्रेषु कर्णद्वयास्येषु अंसद्वयपृष्ठेषु कूर्परद्वयनाभीषु मूलबीजत्रयैः पंचावृत्तिन्यासः। पुनरे
६२ तैरेव मन्त्रैर्नवयोनिन्यासस्थानेषु नवावृत्तिं न्यासं कुर्यात्। पुनः सौः इति प्रासादपराबीजान्ते अमरतेश्वर्यै नमः। मू
लमन्त्रमध्यबीजान्ते योगेश्वर्यै नमः। आद्यबीजान्ते विश्वयोन्यै नम इति भ्रूमध्यहृदयमूलाधारेषु न्यसेत्। सर्वम
रतेश्वरिन्यासं कृत्वा पुनर्मूलप्रथमबीजान्ते रत्यै नमः। द्वितियबीजान्ते प्रीत्यै न॰ तृतीयबीजान्ते मनोभवायै न
म इति मूलाधारहृदयभ्रूमध्येषु रत्यादिन्यासः। पुनः हकारसकाररेफत्रयोदशस्वरसंयुक्तबीजान्ते ह्लौम्। ईशा
नमनोभवमूर्ध्ने नमः। इति पुनरपि ह्लौं तत्पुरुषमनोभववक्त्राय॰ ह्लौम्। अघोरमनोभवहृदयाय॰ ह्लौं वामदेवमनो
भवगुह्याय॰ ह्लौं सद्योजातमनोभवपादाय नम इति तत्र तत्र न्यसेत्। पुनरपि प्रोक्तबीजपूर्वकं ईशानमनोभव ऊर्ध्व
वक्त्राय न बीजपूर्वकं तत्पुरुषमनोभवपूर्ववक्त्राय नम इत्यादिक्रमेण पंचवक्त्रेषु न्यसेत्। पुनः षडंगानि विन्यस्य
पुनः ईशानादि मूर्तिन्यासस्थानेषु तत्रोक्तमनोभवपदं त्यक्त्वा द्राविणबाणादि पंचबाणपदानि क्रमेण संयोज्य मूर्धा
दि पूर्वोक्तदशसु स्थानेषु न्यसेत्। पुनः सुभगादिन्यासः। ऐं क्लीं ल्वं स्त्रीं सः। इति पंचताराः पुरः सरं सुभगायै॰ भगायै॰ भ रा॰म॰
गसर्पिण्यै॰ भगमालिन्यै॰ अनंगायै॰ अनंगकुसुमायै॰ अनंगमेखलायै॰ अनंगमदनायै॰ एताः शक्तीः पंचबीजपूर्वं ६२

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

काः। मूलाधारलिंगंनाभिहृदयगुललंबिकाभ्रूमध्यमूर्धसु न्यसेत्। पुनः मातृभैरवाष्टमिलितन्यासः। आं सां ब्रह्माण्यै
अंसं असितांगभैरवाय॰ ईं शीं माहेश्वर्यै॰ इं षिं रुरुभैरवाय॰ ऊं षूं कौमार्यै॰ उंषुं चंडभैरवाय॰ ऋं पूं वैष्णव्यै ऋंपुं
क्रोधभैरवायनः॰ लृं नूं वाराह्यै॰ लृंतुं उन्मत्तभैरवाय॰ ऐं टां इन्द्राण्यै॰ एंटं कपालभैरवाय॰ औं पौ च्चामुंडायैनः॰ ओंयों भीष
णभैरवाय॰ आंमा च्चंडिकायैनः॰ अंमं संहारभैरवाय॰ इति दीर्घस्वरबीजपूर्वकंमातृकाष्टकं उक्तबीजपूर्वकभैरवाष्टकेनस
ह पूर्वोक्तमूलाधाराद्य ष्टसुस्थानेषु विन्यसेत्। पुनः शिरसि मूलमंत्रं न्यस्त्वा व्याप्यांगाकृष्यादिकं विन्यस्य भूषणंन्यासं
कुर्यात्। तत्प्रकारः शिरोललाटभ्रूकर्णद्वयअक्षिकद्वयनासिकाद्वयगंडद्वयतालुद्वयदन्तद्वयास्येषु स्वरान् गलकंठपार्श्व
द्वयस्तनद्वयबाहुद्वयकूर्परद्वयपाणितललत्पृष्ठनाभिगुह्योरुद्वयजानुद्वयजंघाद्वयसंधिद्वयपादतलद्वयपादांगुष्ठद्वये
षुकादिफान्तं विन्यस्य अवशिष्टानष्टौ वर्णान् कांचीग्रैवेयकटकद्वयकुंडलद्वयमौलिषु स्थानेषु वक्ष्यमाणवर्णव्य
त्यासक्रमेण अंत्यसरान्। सप्तमद्वितीयाष्टमषष्ठां त्यचतुर्थपंचमतृतीयाक्षराणि वललशसषहक्ष्येतानि क्रमेणन्यसेत्।
एवं भूषणंन्यासः पुनर्ध्यात्वा पुनः ईशानादिभिः पंचमूर्तिभिरंगुष्ठादिषु न्यसेत्। तत्प्रकारः मूलमंत्रेण करतलपृष्ठपा
र्श्वेषु न्यस्त्वा ह्रौं ईशानमनोभवांगुष्ठाभ्यांनमः ह्रें तत्पुरुषमकरध्वजतर्जनीभ्यां॰ ह्रूं अघोरकुमारकंदर्पमध्यमाभ्यां॰

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ह्रींवामदेवमन्मथानामिकाभ्यां॰ ह्रंसद्योजातकामदेवकनिष्ठिकाभ्यां॰। इतित्रयोदशएकादशपंचमतृतीयप्रथमस्वात्म
कभुवनेशीपूर्वककरन्यासंकुर्यात्। पुनः षडंगेनचकरन्यासंमूलमन्त्रप्रथमकूटेनकृत्वापुनर्बाणपंचकंन्यसेत्। द्रांशो
षणबाणांगुष्ठाभ्यांनमः। द्रींमोहनबाणतर्जनीभ्यांनमः क्लींसंदीपनबाणमध्यमा॰। ब्लूंतापनबाणाऽनामि॰। सः संमोहनबा
णकनिष्ठिका॰। इत्यंगुलिषुन्यस्त्वामुख्येनदेहेत्रिशोव्यापमूलपुटितमातृकांविन्यस्यपुनरपि श्रीकंठादिन्यासंकृत्वामू
र्धाधारहृत्सुमूलमन्त्रवर्णान्यस्त्वापुनःमूलमन्त्रप्रथमकूटमुक्त्वाआत्मतत्वेश्वर्यैत्रिपुराभैरव्यैनमः। द्वितीयकूटान्ते
विद्यातत्वेश्वर्यैत्रिपुराभैरव्यैन॰ तृतीयकूटान्तेशिवतत्वेश्वर्यैत्रिपुराभैरव्यै॰ समस्तकूटान्तेसर्वतत्वेश्वर्यैत्रिपुराभै
रव्यैन॰॥ नाभ्यादिआस्यान्तंगुह्यादिभ्रूमध्यान्तंमूलाधारादिमस्तकान्तंपादादिमूर्धान्तञ्चव्यापकरूपेणतत्वन्या
संकुर्यात्। एवंन्यस्त्वातत्वार्थलक्षंजपेत्। तत्वानिचतुर्विंशतितत्वानि। तदर्धन्तुद्वादशसंभूयषड्विंशल्लक्षंजपेदितिस
त्संप्रदायसर्वस्वव्याख्याकारमतम्। अम्बारिकुसुमैः। पलाशकुसुमैश्चत्रिमधुरसिक्तैः। संभूयद्वादशसहस्रंपुरश्चर
ण होमविधिः। षड्विंशल्लक्षजपः। षड्विंशत्सहस्रंहोमश्चेतिविवरणकारमतम्। मन्त्रदेवताप्रकाशिकायान्तुद्वाद
शलक्षंजपः। द्वादशसहस्रंहोमश्चेत्युक्तः। मूलग्रंथेप्रपंचसारेपिस्पष्टार्थस्तावत्तथैव। अत्रत्रिमधुरन्नाम॥ सौद्र

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

सीराज्यानि मिलितानि। अष्टारिअरत्नि। पुनर्मूलमन्त्रेण प्राणायामं कृत्वा निजाधारराजद्योनिस्थां दिव्यरूपां मनसा उपचारैः समभ्यर्च्य ध्यानविशेषरूपा योनिमुद्रां निबध्यात्। तत्प्रकार उच्यते। मूलाधारादारभ्य तान्तेजोरूपिणीं सुषुम्नां रंध्रेण मूर्धस्थसहस्रदलपद्मकर्णिकामध्यस्थषोडशदलमध्यस्थ ध्रुवचन्द्रबिंबावध्यूर्ध्वं नीत्वा तत्रस्थ ध्रुवेंदुबिंबगलितवरामृतधाराप्लावनसमुद्भूतरूपां पुनर्मूलाधारस्थैवानयेत्। एवं त्रिधागमागमस्य योनिमुद्रेति नित्यातन्त्रेषु संज्ञा॥ पुनर्बाह्ययोनिमुद्राश्च त्रिपुरसुंदरीविधाने वक्ष्यमाणां प्रदर्श्य पुनर्बाह्यपूजार्थं नवयोनिचक्रप्रकार उच्यते। यन्त्रेः पुरद्वितयवासवयोनिमध्यसंबंधवन्हिवरुणेशसमाश्रिताश्री॥ देव्यर्चनाय मुनिभिर्विहितं पुरैव लोके सुदुर्लभमिदं नवयोनिचक्रम्॥ अस्यार्थः। प्रथमं प्रागग्ररूपेण त्रिकोणं बिलिख्य पुनस्तन्मध्यत आरभ्य प्रागग्रेणैव एकं त्रिकोणं विलिख्य तस्य त्रिकोणस्य मध्यतः। प्रथमत्रिकोणास्मादुपरि द्व्यंगुलमानं विसृज्य तत आरभ्य पश्चिमाग्रं ईशानाग्निवरुणगतासं प्रथमत्रिकोणप्रथमरेखापाः। बहिर्निर्गतं च संधिवर्मसंयुक्तं च एकं त्रिकोणं विलिखेत्। एवं विलिखिते अष्टदिक्षु अष्टकोणानि मध्ये एकञ्च संभूय नवयोनयो जायन्ते। अथवा प्राचीदिगग्रेण लिखितमिदञ्च क्रमेण प्रतीचिदिगग्रेण विलिखेदिति येकेषां मतम्। पुनर्मध्ययोनेस्त्रिषु कोणेषु त्रिपुराभैरवीमन्त्रस्य त्रिखंडेनैकैकं विलिख्य अवशिष्ट

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ ष्टकोणेषु त्रिपुरागायत्री वर्णान् त्रिशस्त्रिशो विलिखेत्। तद्बहिरष्टदलं पद्मं विलिख्य तेषु अष्टभैरवबीजानि च अष्टमातृ
६५ बीजानि च विलिखेत्। ह्रस्वस्वराः सबिंदुकाः। भैरवबीजानि दीर्घस्वरा मातृबीजानि पुनस्तद्बहिर्वृत्तं विलिख्य तस्मिन्मा
तृकावर्णैः संवेष्ट्य तद्बहिश्चतुरस्रं विलिख्य तत्कोणेषु मूलमन्त्रस्य मध्यमखंडं विलिखेत्॥ त्रिपुरा देवी त्रिद्महे कामेश्व
री च धीमहि तन्नः क्लिन्ना प्रचोदयात्। इति गायत्रीमन्त्रः। एतत्सर्वं विवरणकारैरुक्तं एवं नवयोनिचक्रप्रकारः। अथ पू
जाविधिः। वामायै॰ ज्येष्ठायै॰ रौद्रिकायै॰ अंबिकायै॰ इति चतस्रः। पीठस्य प्रागादिदलकेसरेषु इच्छायै॰ ज्ञानायै॰ इति पा
र्श्वद्वये क्रियायै॰ इति मध्ये कुब्जिकायै॰ बह्वै॰ विषघ्न्यै॰ दूतर्यै॰ इति वाय्वादिकोणदलकेसरेषु सर्वानंदायै इति मध्ये च
एवं पीठं संपूज्य तदुपरि नवयोनिचक्रं प्रतिष्ठाप्य तन्मध्ये शुद्धोदकैः कलशं निधाय तस्मिन् समावाह्य देवीमावरणैः
सह संपूजयेत्। सर्वत्र कलशयन्त्रोक्तस्थले कलशैर्विना केवलयन्त्रेऽपि पूजयितुं शक्यते इति संप्रदायः। प्रथमं प्राङ्मध्य
योन्योरन्तराले ह्सैं परगुरुभ्यो नमः। ह्स्लैं अपरगुरुभ्यो नमः। ह्सौं परापरगुरुभ्यो नमः। इति प्रथमकूटपुरःसरं समर्च
येत्। प्राक्पश्चिमत स्तेषामासनक्रमः। पुनरंगैर्वाग्भवखंडकृतैराग्नेयादिषु पुरतो नेत्रं दिस्वरूलं। पुनः द्रां शोषण रा॰म॰
बाणाय ह्रीं मोहन बाणाय क्लीं दीपन बाणाय ब्लूं तापन बाणाय सः मादन बाणाय एतांश्चतुरो बाणान्मध्ययोनेरभितः ६५

For Private And Personal

१ क्रोधभैरवाय

पंचममग्रकोणे च समर्चयेत्। पुनः सुभगायै। भगायै। भगसर्पिण्यै। भगमालिन्यै। अनंगायै। अनंगकुसुमायै। अनंगमेखलायै। अनंगमदनायै। एताः शक्तयः इतराः स्वस्वयोनिषु। तद्बहिर्दलकेसरेषु मातृभिः चंडिकान्ताभिः समर्चयेत्। तद्दलेषु तद्बहिरष्टभैरवैः। असितांगभैरवाय रुरुभैरवाय चण्डभैरवाय उन्मत्तभैरवाय। कपालीभैरवाय भीषणभैरवाय संहारभैरवाय इति। तद्बहिरिन्द्रादिभिः समर्चयेत्। एवन्नित्यपूजाविधिः। अथ प्रयोगविधिः। अस्य भःस्वच्छभूषो धरणिमयगृहे वाग्भवं लक्षमेकं योजप्यात् तद्दशांशं विहितहुतविधिर्मल्लजप्तांजनाद्रिः। काव्यैर्नानार्थवृत्तैर्भुवनमखिलमापूरयित्वा स्वकीयैर्मोरात्याविह्वलाभिः। पुनरयमनिशं सेव्यते सुंदरीभि तिरिं धरणिमयगृहं चतुरस्रं। वाग्भवं प्रथमकूटं चतुरस्रे स्थित्वा वाग्भवं लक्षं जप्त्वा दशांशं पूर्वोक्तपलाशकुसुमैरश्वारिकुसुमैश्च हुनेत्। तस्मादुक्तफलं स्यादित्यर्थः। प्रयोगान्तरं। रक्ताकल्यारुणतरदुकूलार्तवालेपनाढ्यो मौनी भूसद्मनि सुखनिविष्टो जपेल्लक्षमेकं बीजं मन्त्री रतिपतिमयं प्रोक्तहोमावसानं योसौ लोके ससुरमनुजैः। सेव्यते पूज्यते च। अस्यार्थः। भूगृहे स्थित्वा उक्तवस्त्रादियुक्तः। कामबीजाख्यं द्वितीयकूटं पूर्वप्रोक्तं तद्देवहोमादियुतं लक्षं जप्यात्। होमद्रव्यन्तु पूर्ववदेव तत्र आर्तवं प्रसूनम्। धरापवरके तथा जपतु लक्षमंत्यं मनुं सुपक्वकुसुमांभुकाभरणलेपनाढ्यो वशी। अमुष्य वदनाद ना

१·सं· रततयोश्चरे द्वारती विचित्रपदपद्धतिर्भवति चास्य लोको वशे। इति धरापवरकश्चतुरस्तत्रस्मिंस्थित्वा तृतीयकूटं लसंज
६६ पेत्। उक्तवेस्त्वादियुतः पुनः प्रागुक्तवदेव होमं च कुर्यात्। द्रव्यञ्च प्रागुक्तवदेव। प्रयोगान्तरं। पलाशपुष्पैर्मधुरत्रयाक्तै
र्होमं विदध्याद्दशुतावधिं यः। सरस्वतीमंदिरमाशु भूयात्सौभाग्यलक्ष्म्योश्च स मन्त्रजापी। इति अत्र त्रिमधुरं नाम सौ
द्रक्षीराज्यानि। अयमर्थः। त्रिकूटरूपेण त्रिपुरामन्त्रेण त्रिमधुरयुक्तैः। पलाशकुसुमैरयुतं हुनेत्। तत्र मन्त्रजापीति
सर्वत्र होमान्ते होमसंख्यन्तन्मन्त्रं जपेदित्यर्थः। प्रयोगान्तरं। राजीकरंजाश्वशमीवटोत्थैः समिद्भिर्बिल्वभवप्रसू
नैः। त्रिःस्वादुयुक्तैर्हवनक्रियासु नरेंद्रनारीनररंजनी स्यात्। इति राजी कटुककरंजं पुंकु शमी वह्नि। त्रिःस्वादु पूर्वो
क्तमधुत्रयम्। अयमर्थः। त्रिपुरामन्त्रेण एतैः पंचभिर्द्रव्येण संभूय अयुतं हुनेदिति। प्रयोगान्तरम्। मालती बकुलजै
र्दलद्दलैश्चंदनांभसि घने निमज्जितैः। श्रीकरी कुसुमकैर्हुतक्रियासेव चाशु कविताकरी मता मालती शि चशेण
पंक। बकुलं मे किंदश्रीकरिकुसुमं विल्वकुसुमं कदंबमिति केचित्। दलद्दलैरिति विकसितैरित्यर्थः। एतैर्मालत्या
दिजैस्त्रिभिः कुसुमैश्चंदनपंकसिक्तैः संख्यानुक्ते सहस्रं स्यादिति न्यायेन प्रत्येकं सहस्रसंख्यं हुनेदित्यर्थः। प्रयोगा रामः
न्तरम्। अनुलोमविलोममन्त्रमध्यस्थितसाध्याह्वयुतं प्रजप्यमन्त्री पट्संयुतया जुहोतु राज्यान्यनाम्नि नरपान्वशे वि ६६

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

धातुम्। इति।पटुलवणं राजिकटुकं।अयमर्थः। अनुलोमेनत्रतीयबीजान्ते साध्यनाम वशं कुर्विति।पद्युक्तं संयो
ज्य पुनः। प्रतिलोमेनापि मन्त्रं जप्त्वा उक्तद्रव्यद्रूपेन प्रत्येकं सहस्रसंख्यं हुनेदिति प्रयोगान्तरम्।मधुरत्रयेण सहवि
ल्वजैः फलैर्हवनक्रियासु जनतानुरंजनी।अपिसैवसाधकसिद्धिदायिनी दिनशो विंशाष्टकमलाकरीमता।अत्रा
पिसंख्यानुक्तेः सहस्रमिति न्यायात्।सहस्रसंख्यःप्रयोगान्तरं खण्डैः।सुधालतोत्थैस्त्रिमधुरसिक्तैर्जुहोतु मन्त्रितमः
सकलोपद्रवशान्त्यै ज्वरापमृत्युप्रागोदनायवशीसुधालताशिन्त्रितं सुधालताखण्डैर्हुनेदित्यर्थः। प्रयोगान्तरं।फु
ल्लैर्बिल्वप्रसूनैस्तदभिनवदलैरक्तवाराहिपुष्पैः।प्रत्येकं बंधुजीवैररुणसरसिजैरुत्पलैः। कैरवाद्यैः।नंद्यावर्त्तैः।सकुंदै
र्रैपतरुकुसुमैः।पाटलीनागपुष्पैस्त्वामुक्तैरिं दिरायैजुहुतु दिनशः।सर्पिषापायसेने रक्तवाराहिशोन्निलपद्मैर्बंधु
जीवं। उच्छ्रिच्छ्रिलन्त्रंन् उत्पलं नतैल पूकैरवंआंपत्न्।कुंदं कुरुतकति।रपतरुकोर्णै पाटलिपातिरि नागंनागपुष्पमेव
।एतैश्चतुर्दशभिर्हुनेत्। प्रत्येकं सहस्रसंख्यायादिनशः।सर्पिषापायसेनचहुनेत्। प्रयोगान्तरम्। मूलाधारात्स्फुरन्तीं शि
खिपुरपुटवीतां प्रभां विद्युदाभामार्कीतन्मध्यगेंद्रोःस्रवदमृतमुचाधारयामन्त्रमैय्यासम्यक् संपूर्यमाणंन्त्रिभुवनम
खिलंन्तन्मयत्वेनमन्त्रीध्यायन्नुच्येतवैरूप्यतदुरितजरारोगदारिद्र्यदोषैः।अस्यार्थः।मूलाधारात्।षट्कोणरूपान्निर्ग

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. च्छन्तीं प्रभां मूर्ध्वगतार्कमंडलमध्यगतें दोर्मंडलात्तव दमृतमुचा धारया त्रिपुरामन्त्रमथ्या त्रिभुवनं संपूर्यमाणं ध्या
६७ येत्। तस्मादुक्तफलं स्यादिति। प्रयोगान्तरम्। वह्नेर्बिंबद्वयपरिवृताधारसंस्थं समुद्यद्बालार्काभं स्वरगणसमावेष्टितं
वाग्भवाख्यं वाण्यास्त्रीया हृदनकुहरात्सन्ततं निःसरंतीं ध्यायेन्मंत्री प्रततकिरणप्रावृतं दुःखशांत्यै। अस्यार्थः। मूला
धारस्थ षट्कोणपरिवृतं सूर्यप्रभं वन्हिः। षोडशस्वरपरिवृतं च वाग्भवाख्यं प्रथमकूटं ध्यात्वा तत्सुषुम्णारंध्रमार्गेण ग
मनागमानुसंधानं कृत्वा पुनस्त्रीया हृदनांतः। स्तनेन वाग्भवेन सह प्रततकिरणप्रावृतं त्रिभुवनं ध्यायेत्। प्रयोगान्तरं
हृत्पद्मस्थितभानुबिंबविलसद्योन्यन्तरालोदितं मध्यह्यार्कसमप्रभं परिवृतं वर्णैः। कभाद्यन्तगैः। ध्यायन्मन्मथरा
जबीजमखिलब्रह्मांडविसोभणं राज्यैश्वर्यविनिंदिनीमपि रमां दत्वा जगद्वंजयेत्। अस्यार्थः। हृद्यद्मद्वादशदलाका
रं ध्यात्वा तन्मध्ये स्थूलवृत्ताकारं भानुबिंबं तन्मध्ये त्रिकोणं च ध्यात्वा तन्मध्ये कामबीजाख्यं मध्यमकूटं ककारादिभका
रान्तैर्वर्णैर्युग्मशः। कंभं खं बं गं फं घं पं ङत्येवं प्रकारेण वेष्टितं ध्यायेदिति। प्रयोगान्तरम्। मूर्ध्नीयद्वादशान्तोदितशशध
रबिंबस्थयोनौ स्फुरन्तं संवीतं व्यापकार्णैर्धवलरुचिमकारस्थितं बीजमंत्यम्। ध्यात्वा सारस्वताद्याम्रतजललुलितं दि रामः
व्यकाव्यादिकर्ता नित्यं स्त्रेन [illegible] ग्रहदुरितविकारान्निहंत्याशुमन्त्री। अस्यार्थः। प्रथमं मूर्ध्नि आरभ्य उपरिद्वादशांगु ६७

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

लान्तेकल्पार्कमध्यस्थितंप्रणवेंदुबिंबंसूक्ष्मवृत्ताकारं ध्यात्वातन्मध्येत्रिकोणं ध्यात्वातन्मध्येप्रथमस्वराक्षरस्थंयकारा
दिसक। एन्तैर्वर्णैर्वृत्तं धवलरुचिमंत्यं शाक्तेयं कूटंसारस्वतामृतलुलितंच ध्यायेत्। इतिप्रयोगान्तरं। योनौपरिभ्रमिल
कुंडलीरूपिणींतांरक्तामृतद्रवमुचानिजतेजसैव। व्योमस्थलंसकलमप्यभिपूर्यतस्मिन्नावेश्यमंक्षुवशयेद्वनिताम्
नरांश्च॥अस्यार्थः॥मूलाधारेत्रिकोणमध्येत्रिकूटसमुदायरूपिणींत्रिपुरांस्वीयतेजसापरिभ्रमणात्। कुंडलाकारांध्यात्वा
अरुणामृतयुतानिजतेजसासकलंव्योमस्थलञ्च अभिपूर्य अखंडरूपेतस्मिन्तेजसिस्वंनारींनरांश्चस्थितांध्यायेदिति
प्रयोगान्तरम्। गुह्यस्थितंवाम दनस्यबीजंजपारुणंरक्तसुधास्रवन्तं। विचिंत्यतस्मिन्बिनिवेश्यसाध्यंवशीकरोत्येष
विदग्धलोकः॥अस्यार्थः॥मूलाधारेत्रिकोणंविचिंत्यतस्मिन्मदनबीजाख्यंमध्यमबीजमरुणाकाररक्तामृतवर्षिणञ्च
ध्यात्वातस्मिंस्थितंसाध्यञ्चस्मृत्वा अनयाभावनयाविदग्धलोकः॥साध्यंवशीकरोति॥वाशब्दसमुच्चयेइतिप्रयोगा
न्तरम्। अंत्यंबीजमयेंदुकुंदधवलंसंचिंत्यचित्तांबुजेतद्रूतांधृतपुस्तकाक्षवलयांदेवींमुहुस्तन्मुखात्। उद्यन्तंनिखि
लाक्षरंनिजमुखेनानारसस्रोतसाहृद्यंन्तंचनिरस्तसंसृतिभयोभूयात्सवाग्वल्लभः॥अस्यार्थः॥हृदयांबुजेतृतीयकूट
शाक्तेयंबीजंइंदुधवलरूपंसंचिंत्यतन्मयीभूतांदेवींपुस्तकाक्षवलयधारिणींध्यात्वापुनस्तन्मुखादुद्यन्तंनिखिलाक्ष

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. रम्व ध्यात्वा पुनस्तन्निरिवलाक्षरं निजमुखे नानारसोल्लोनसानिर्यान्त ज्व ध्यात्वा सवाग्वल्लभो भवेत्॥ अथ प्रसंगात् धारणा
६८ सरस्वतीमन्त्रोपि लिख्यते। अनिराकरण ऋषिः। अनुष्टुप् छंदः। धारणासरस्वती देवता। ध्यानं सुरासुरासेवितपादपंकजा
करेविराजत्कमनीयपुस्तका। विरिंचपत्नीकमलासनस्थिता सरस्वती नृत्यतु वाचि मे सदा। नमो ब्रह्मणे धारणं मेअस्त्वनि
राकरणं धारयिता भूयासं कर्णयोः श्रुतं ममा च्योध्वं ममामुष्य ॐ॥ इति मन्त्रः॥ अनेन ज्वलादि प्राशनं सारस्वतप्रदं इदमपि प्र
संगाल्लिख्यते। नकुलीसरस्वतीमन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषिः। गायत्री छंदः। नकुलीसरस्वती देवता। विकासि माजि हृत्य द्मेस्थिता
भक्ता सदायिनी परवाकूस्तंभिनी नित्यांस्मरामि नकुलीं सदा। ऐं वोष्ठापि धामानकुली दन्तैः। परिवृतापवि: क्लीं सर्वस्यैवाचई
शानाचारुमामिह वादयेत्। सौःसौः क्लींऐं इति मन्त्रः। मंवैर्व्यस्तैः। समस्तैश्च पंचांगानि। अनेन मन्त्रेण दन्ते षेकें क्रमश्वरं अं
गुष्ठेन क्रमेण न्यसेत्। वादसामर्थ्यं भवेत्। अथ प्रसंगादेव कल्यान्तरोक्तोपि परासरस्वतीमन्त्रोपि लिख्यते। ब्रह्माऋषिः। गा
यत्री छंदः। परासरस्वती देवता सौः हृत्। सौः शिरः इत्याद्यंगानि। अकलंकेशशांकाभा त्र्यक्षा चंद्रकलावती। मुद्रापुस्तलस
द्दाला पातु मां परमाकला॥ सौः इति मन्त्रः। सारस्वतफलप्रदः॥ अथ सरस्वतीमन्त्रप्रसंगात्। कल्यान्तरोक्तबालासरस्वतीम रामः
न्त्रोपि योग्यता वशाल्लिख्यते। ब्रह्मा ऋषिः गायत्री छंदः। श्रीबालासरस्वती देवता। ऐं बीजं क्लीं शक्तिः सौः कीलकम्। ऐं हृत् ६८

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

क्लीं शिरः सौः शिखा ऐं कवचं द्रत्याद्यंगं अरुण किरण जालै रंजिताशावकाशा विधृतजपवटीकापुस्तकाभीतिहस्ता इतरकरव
राढ्या फुल्लकल्हारसंस्था निवसतु हृदि बाला नित्यकल्याणरूपा। ध्यानान्तरम्। मालाक्षणी पुस्तकणशहस्तां बालां विकाशील
लिताकुमारीं। कुमारकामेश्वरकेलिलोलां नमामि गौरीं नववर्षवेषां ऐं क्लीं सौः सौः क्लीं ऐं इति मन्त्रः। विद्याप्रधानोयं मन्त्रः। अ
थ मन्त्रसारोक्तबालात्र्यक्षरी मन्त्रश्चात्र योग्यतावशाल्लिख्यते। ब्रह्माऋषिः। न्टविक् छंदः। मूलावाग्देवी देवता। ऐं हृत्। ऐं शिरः।
इत्याद्यंगानि। सास्रस्रजं च वरदाभयपुस्तकोद्यत्। वाहाम्बुयुग्मनयनाममलां बुसंस्थां अच्छांगरागवसनापद्यनां नमामि
बालेंदुमौलिमनिशां वचसामधीशां ऐं क्लीं सौः इति मन्त्रः। सारस्वतफलप्रधानोयं मन्त्रः। अक्षरन्यासः। आधारहृत्सुषम्नारंध्रे
ष्वपि विन्यसेत्त्रिवर्णान्। दशलक्षजपः। त्रिमधुरसिक्तैः पालाशपुष्पैर्वा घृतसिक्तैस्तिलैर्वाऽयुतं पुरश्चरणहोमः। अथपू
जाविधिः। प्राङ्मातृकापटलेमातृकाविधानोक्तवत्। पीठं संपूज्य तस्मिन्मात्राह्यसमर्चयेत्। अंगैः प्रथमावृतिः। बुध्यै
मेधायै प्रज्ञायै प्रभायै प्रतिभायै धृत्यै विद्यायै वाण्यै आभिर्द्वितीयावृतिः। मातृभिस्तृतीया। इन्द्रादिभिश्चतुर्थी वज्रादि
भिः। पंचमी। अथप्रयोगः। तोयोरुजानुद्वयसे स्थितः सन्विचिंत्य देवीमविबिंबसंस्थां विद्यां प्रजप्यांजलिपनेनभक्त्या सहस्रसंख्य
दिनशो नरोयः। गंगाप्रवाहप्रतिमास्य वक्त्रान्निर्यातिविद्यानिखिलार्थदात्री प्रयोगान्तरम्। ब्राह्मीवचाकणनिशामयपंच

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· गव्यंसंपाचितंप्रतिजपेदयुतं घ तंततग भिण्यथोलिह तुवाग धिपांधियासासर्वा ज्ञमूर्नित्यगुणन्तनयंप्रसूते।अस्यार्थे
६८ ब्राह्मीब्राह्मीसंज्ञमेववचावशपुकणातिप्पलिनिशामंजल।आमयंशो कंडनिरकोदूं।प्रयोगान्तरं। इदमेवदिने दिनेनो
दोउपरागेप्यथवानिशेशभान्वोः।लिहलांमुखतोगिरामधीशाप्रतिनियोनिमहाप्रवाहरूपा।प्रयोगान्तरम्।क्षीरसपुष्पे
रथवासबिद्धिः।सहस्रमोमौहवनक्रियेषा।कवित्वसौभाग्यमहासमृद्धिर्लक्ष्मीप्रदायारविमासतोर्वाक्।क्षीरसंबील्वंप्र
योगान्तरम्।दिनशः शितधीमनुवर्ष्यममुंप्रतिगृह्यकरप्रतिजप्यजलंवचसामधिपेतिधियाकलयंन्नपिवेत्कवितास्य
भंवेविरान्तसंख्यानुक्ते सहस्रमितिन्यायात्सहस्रसंख्यंजपेदित्यर्थः।प्रयोगान्तरम्।सलिलेथगतोहृदयद्वयसेरविविं
बगताप्रविचिंत्यमनुं।त्रिसहस्रमनुदिनशः प्रजपेत्कविरेवभवेत्सतुवत्सरतः।प्रयोगान्तरम्।मन्त्रेणानेनर प्तंब्र
ह्मीपत्रंप्रभक्षयन्।नविस्मरतिमेधावीश्रुतान्वेदागमानसौ।ब्राह्मीपत्रं।ब्राह्मीसंज्ञमेव।प्रयोगान्तरम्।कणांवचां
वाधात्रींबांजघ्यात्वा देहि नागमे।अनेडमूकोपिनरः। सर्वज्ञस्यान्तसंशयः। कणातिप्पलिवचावशंपुधात्रीनेत्रिका
मि।अथबालामन्त्रप्रसंगात्।कल्पान्तरोक्तंबालाचक्रंलिख्यते।बिंदुत्रिकोणवृत्तञ्चबहिःषट्कोणवृत्तकंपश्चाद रा·म·
ष्टदलंपद्मं बालाचक्रंविधीयते।अथबालामन्त्रप्रसंगात्।वाग्भवबीजमपिमन्त्रसारोक्तमत्रलिख्यते।ब्राह्माक्ष ६८

For Private And Personal

पुरश्चरणार्थं

षिः न्रचि च्छंदः। वाग्देवी देवता ऐं हृत्। ऐं शिरः। इत्याद्यंगानि। धवलनलिनराजच्चंद्रसंस्थां प्रसन्नां धवलवसनभूषामा
ल्यदेहां त्रिनेत्रां। कमलयुगवराभीत्युल्लसद्बाहुपद्मां कुमुदरमणचूडां भारतीं भावयामि ऐ मिति मन्त्रः। द्वादशलक्षज
पः। त्रिमधुरसिक्तैः। श्वेतपद्मैः। दशांशं जुहुयात्। सारस्वतफलप्रधानोयं मन्त्रः। मातृकावत्पूजाविधिः। अथ बालादिमं
त्रप्रसंगात्। महाबालात्रिपुरसुंदरीमन्त्रः। कल्पान्तरे दृष्टश्च लिख्यते। आनंदभैरव ऋषिः। देवीगायत्री छंदः। श्रीमहा
त्रिपुरसुंदरी देवता। ऐं बीजं। क्लीं शक्तिः। सौः कीलकं। ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः श्रीमहात्रिपुरसुंदरी ह्रीं सर्वज्ञायै ज्ञानहृदयाय
नमः। ऐमित्यादि ह्रीं मित्यन्त नित्यतृप्तायै ह्रीं शिरः। ऐमित्यादि ह्रीं अनादिबोधायै हूं शिखा। ऐमित्यादि ह्रीं स्वतन्त्रायै ह्रैं क
वचाय हूं। ऐमित्यादि ह्रीं अलुप्तशक्तये ह्रौं नेत्रं त्रैय ऐमित्यादि ह्रीं अनन्तशक्तये ह्रः। अस्त्राय फट्। ध्यानं। सकुंकुमविलेपनामलि
कचुंबिकस्तूरिकां समंदहसितेक्षणां सशरचापपाशांकुशां। अशेषजनमोहिनीमरुणमाल्यभूषांबरां जपाकुसुमभा
सुरां जपविधौ स्मरेदंबिकाम्। ध्यानान्तरम्। चतुर्भुजे चंद्रकलावतंसे कुचानने कुंकुमरागशोणे। पुंड्रेक्षुपाशांकुशपु
ष्पबाणहस्ते नमस्ते जगदेकमातः। हेमाद्रौ हेमपीठस्थितिममखिलसुरैरीड्यमानां विराजन्पुष्पेष्वासपाशांकुशकर
कमलां रक्तवेषातिरक्तां दिक्षु द्विस्थैस्तु भिर्मणिमयकलशैः पंचशक्त्या। चितैः स्वर्दैः कृताभिषेकां भजत भगवतीभू

प्र.सं.
७०
लिदामंत्वयामे। कएईलह्रीं हसकहलह्रीं सकलह्रीं। इतिमन्त्रः। ऐश्वर्यफलप्रधानोयंमन्त्रः। खंडत्रयादौबालाबीजत्रयं
क्रमेणयोजयेद्। सर्वांतेश्रीबीजंयोजयेद्। उभयमपियोजयेद्। अथत्रिपुरसुन्दरीमालामन्त्रप्रदर्शनंक्रियते। मालामन्त्र
स्य। वरुणादित्यऋषिः। गायत्रीछंदः। ललितादेवता। ऐंह्रींश्रींऐंक्लींसौः नमस्त्रिपु० नमस्तेस्वाहा सौः क्लीं ऐं श्रीं ह्रीं ऐं एषाविद्या
महासिद्धिदायिनीस्मृतिमात्रतः। अग्निवातमहाक्षोभेराजराजस्यविप्लवे लुंठकेतस्करभये संग्रामेसलिलप्लवे। समुद्रयान
विक्षोभेभूतप्रेतादिकेभये डाकिनीपूतनायक्षरक्षः। कूष्मांडजे भये। अपस्मारज्वरव्याधिमृत्युन्मादादिजभये। मित्रभेदे
ग्रहभये व्यसनेवाभिचारके अन्येष्वपिचदोषेषुमालामन्त्रंस्मरेन्नरः सर्वोपद्रवविनिर्मुक्तः। साक्षाच्छिवसमोभवेत्। आप
त्कालेनित्यपूजांविस्तरात्कर्तुमक्षमः। एकवारंजपेदेवं सर्वपूजाफलंलभेत्। इतिश्रीविद्यामालामन्त्रः। नंद दशसु। शक्तिमा
लापंचधास्याच्छिवमालाचतादृशी द्वंद्वमालाचतादृक्स्यादेवंपंचदशाक्रमात्। एकैकललितामन्त्रवर्णादभ्युदितात्वमा
शुद्धानमोन्ताःस्वाहान्तास्तर्पणान्ताजपेतिकाः। प्रपतयः। पंचधास्युर्मालासुनिखिलास्वपि। मालामन्त्रोमहाभागःसर्वसि
द्धिप्रदायकः। एकत्रिंशत्सहस्राणित्रिलोकीमोहनक्षमः। सुद्रासंबुद्धिमात्रास्याज्जपस्तेनविधीयते। नमसापूजनंदेवी रास:
पादुकांपूजयामिवा। स्वाहेतिहोमश्चनातर्पयामीतितर्पणम्। जयदंद्वसमायोगस्तुतिरुक्तातुपंचमीनमस्वाहाद्वयेप्राप्तेमंत्रुध्निः ७०

संप्रदानकंतर्पणे तु द्वितीयास्याज्जपेत्सं बुद्धिरेवसा॥शिवमालापंचकेपुल्लिंगान्तनिर्देशः। नमस्त्रिपुरसुंदर इति॥मिशुनमा
लापंचकेस्त्रीपुल्लिंगान्तनिर्देशः॥ अथश्रीविद्यापुरश्चरणाविधिः। षट्त्रिंशल्लक्षंजपेत्। पंचदशलक्षं वा जपेत्। द्वादश
लक्षं वा जपेत्। नवलक्षं वा जपेत्। त्रिमधुरसिक्तैर्जपाकुसुमैररुणकरवीरैश्च दशांशं पुरश्चरणाद्धोमः। नित्यशो वै श्चदेवां
ते त्रिमधुरसिक्तैरन्नैर्मन्त्रान्ते पंचप्राणाहुतिमन्त्रान् संयोज्य पंचाहुतिः। कुर्यात्॥ अथ कल्पसूत्रोक्तप्रकारेण श्रीविद्याच
क्रपूजाविधिर्लिख्यते। आदौ महागणपतिपूजां कृत्वा। गं गणपतये नमः। इति गणेशमर्चयेत्। पश्चात्त्रिपुराऋष्यादिकं
विन्यस्य ध्यात्वा। अथ पीठपूजा॥ ऐं ह्रीं श्रीं अमृताम्भोनिधये नमः। रत्नद्वीपाय नमः। नानावृक्षमहोद्यानाय०। सन्तानवाटिका
यै०। कल्पकवाटिकायै०। हरिचंदनवाटिकायै०। मंदारवाटिकायै०। पारिजातवाटिकायै०। कदंबवनवाटिकायै०। बिल्ववनवा
टिकायै०। पुष्परागरत्नप्राकाराय०। पद्मरागरत्नप्राकाराय०। गोमेदकरत्नप्राकाराय नमः। वज्ररत्नप्राकाराय०। वैडूर्यरत्नप्राका
राय०। इन्द्रनीलरत्नप्राकाराय०। मुक्ताफलरत्नप्राकाराय०। मरकतरत्नप्राकाराय०। विद्रुमरत्नप्राकाराय। माणिक्यमंडपाय
नमः। सहस्ररत्नस्तंभमंडपाय०। अमृतवापिकायै नमः। आनंदवापिकायै नमः। विमर्शवापिकायै०। बालातपोद्गाराय नमः।
चन्द्रिकोद्गाराय नमः। महाशृंगारपरिखायै नमः। महापद्माटव्यै नमः। चिन्तामणिगृहराजाय नमः। पूर्वाम्नायमय पूर्वद्वाराय

नमः। दक्षिणाम्नायमयदक्षिणद्वारायनमः। पश्चिमाम्नायमयः पश्चिमद्वारायनमः उत्तराम्नायमयउत्तरद्वारायनमः। महाम
णिमयवेदिकायैनमः। रत्नप्रदीपवलयायनमः। महासिंहासनायः। ब्रह्ममयैकमंचपादायनमः। विष्णुमयैकमंचपादायन
मः। रुद्रमयैकमंचपादायनमः। ईश्वरमयैकमंचपादायनमः। सदाशिवमयफलकायनमः। हंसतूलिकायैनमः। हंसतूल
महोपधानायनमः। कौसुंभास्तरणायनमः। पुनः विभूत्यैनमः उन्नत्यैनमः कांत्यैनमः हृष्ट्यैनमः कीर्त्यैनमः। संनत्यैनमः।
व्युष्ट्यैनमः। उत्कृष्ट्यैनमः ऋद्ध्यैनमः एता नवशक्तयऐंह्रींश्रींमिति उक्तसर्वमन्त्रादौयोज्यम्। पुनर्मध्येमहात्रिपुरसुंदर्य्यै
सनायनमः हृदयारविंदस्थनानारत्नखचितस्वर्णमयमंडपेश्रीचक्रांकितमरुणनामरसपद्मरूपंयोगपीठंकल्पयामि।
इतिगंधपुष्पाक्षतैः पीठमभ्यर्च्य। तदुपरिचक्रंवक्ष्यमाणश्लोकोक्तप्रकारेणप्रतिष्ठाप्यपुनश्चक्रमध्येदेवीमावाहयेत्।
तत्प्रकारः। ऐंत्रिपुरादेविविद्महेक्लींकामेश्वरीचधीमहिसौः तन्नःक्लिन्नेप्रचोदयात्। महापद्मवनान्तस्थेकारणानंदविग्र
हेसर्वभूतहितेमातरेह्येहिपरमेश्वरि इत्यन्तेमूलमन्त्रमुक्त्वादेवीमावाह्य आवाहनादिषण्मुद्राः। प्रदर्श्यपुनरावरणपूजा
मारभेत अग्नीशासुरवायुकोणेषुमध्येदिक्षुचप्रागुक्तसर्वज्ञादिषडंगशक्तिरभ्यर्च्यत्रिकोणमध्येकामेश्वर्यान्तश्रीपादुकां पाम:
पूजयामिभगमालिन्यंवाश्रीपा०। नित्यक्लिन्नांवा० भेरुंडांवा० वह्निवासिन्यंवा० महाविद्येश्वर्यंवा० शिवदूत्यंवा० त्वरितांवा० ११

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

कुलसुंदर्यैवा॰नित्यांवा॰नीलपताकिन्यंवा॰विजयांवा॰सर्वमंगलांवा॰ज्वालामालिन्यंवा॰चित्रांवा॰माहानित्यापरमेश्व
र्यांवा॰ऐं ह्रीं श्रींमितिमन्त्रादौसर्वत्रयोज्यम्।एवंसमभ्यर्च्यपुनःप्रथमचतुरस्रे।अणिमासिध्यंवाश्रीपादुकांपूजयामिल
घिमासिध्यंवा॰महिमासिध्यंवा॰ईशित्वसिध्यंवा॰वशित्वासिध्यंवा॰प्राकाम्यसिध्यंवा॰भुक्तिसिध्यंवा॰इच्छासिध्यंवा॰
प्राप्तिसिध्यंवा॰सर्वकामसिध्यंवा॰पूर्ववत्।बीजत्रयमादौसर्वत्रयोज्यम्।पुनर्द्वितीयचतुरस्रेब्राह्म्यादिमहालक्ष्म्यंतैर्वी
जत्रयेणसहसमभ्यर्च्य॰पुनस्तृतीयचतुरस्रेसर्वसंक्षोभिणीमुद्राशक्त्यंवाश्रीपादुकांपूजयामिसर्वविद्रावणमुद्रा॰स
र्वाकर्षणी॰सर्ववशंकरणी॰सर्वोन्मादिनी॰सर्वमहांकुशमुद्रा॰सर्वखेचरी॰सर्वबीज॰सर्वयोनि॰सर्वत्रिखंडिनीमुद्रा
शक्त्यंवाश्रीपादुकांपूजयामि।इतिसम्पूज्यबीजत्रयंसर्वत्रयोज्यम्।त्रैलोक्यमोहनचक्रस्वामिनित्रिपुरांवाश्रीपा॰
प्रगटयोगिन्यंवाश्रीपादुकांपूजयामि।इतिचक्रनायिकान्तदावरणेपुरतःसमर्चयेत्।।इतिप्रथमावरणम्।षोडशद
ले।कामाकर्षिण्यंवाश्रीपादुकांपूजयामि।बुध्याकर्षिण्यंवा॰अहंकाराकर्षिण्यंवा॰शब्दाकर्षिण्यंवा॰स्पर्शाकर्षिण्यं
वा॰रूपाकर्षिण्यं॰रसाकर्षिण्यं॰चित्ताकर्षिण्यं॰धैर्याकर्षि॰स्मृत्याकर्षिण्यं॰नामाकर्षि॰बीजाकर्षिण्यंवा॰आत्माकर्षि
ण्यं॰अमृताकर्षिण्यं॰शरीराकर्षिण्यंवाश्रीपादुकांपूजयामि।बीजत्रयंमन्त्रादौसर्वत्रयोज्यम्।सर्वाशापरिपूरकच

For Private And Personal

प्र०स० क्रस्वामिनि त्रिपुरेश्वर्यं वा श्री पादुकां पूजयामि। गुप्तयोगिन्यं वा० इति चक्रनायिकासमर्चयेत। इति द्वितीयावृतिः
७१ अष्टदले। अनंगकुसुमां वा श्रीपादुकां पूजयामि। अनंगमेखलां वा० अनंगमदनां वा० अनंगमदनातुरां वा० अनं
गरेखां वा० अनंगवेगिन्यं वा० अनंगांकुशां वा। अनंगमालिन्यं वा श्रीपादुकां० बीजत्रयंमन्त्रादौ योज्यं सर्वसंक्षोभ
ण चक्रस्वामिनि त्रिपुरासुंदर्ये वा श्री पा० गुप्ततरयोगिन्यं वा श्री पां० इति तृतीयावृतिः मन्वस्रे सर्वसंक्षोभिण्यं वा० स
र्वविद्राविण्यं वा० सर्वाकर्षिण्य वा० सर्वाल्हादिन्यं० सर्वमोहिन्यं वा० सर्वस्तंभिनि० सर्वजंभिनि० सर्ववशंकारिणि० सर्वरं
जिनि० सर्वोन्मादिनि० सर्वार्थसाधकां वा० सर्वसंपत्तिपूरकां वा० सर्वमंत्रमय्यं वा० सर्वद्वंद्वक्षयंकर्यं वा० बीज
त्रयं मन्त्रादौ सर्वत्र योज्यम्। सर्वसौभाग्यदायक चक्रस्वामिनि त्रिपुरवासिन्यं वा श्री० संप्रदायपोमि० इति चतु
र्थ्यावृतिः बहिर्दशारे सर्वसिद्धिप्रदां वा० सर्वसंपत्प्रदां वा० सर्वप्रियंकर्यं वा० सर्वमंगलकारिण्यं वा० सर्वकामप्रदां
वा० सर्वदुःखविमोचिनि० सर्वमृत्युप्रशमन्यं वा० सर्वविघ्ननिवारिण्यं वा० सर्वांगसुंदर्यै वा० सर्वसौभाग्यदायिन्यं वा
बीजत्रयं सर्वमंत्रादौ योज्यम्। सर्वार्थदायक चक्रस्वामिनि त्रिपुराश्रियं वा श्रीपा० कुलोत्तीर्णयोगिन्यं वा श्री० इति पंच रामः
म्यावृतिः। अन्तर्दशारे। सर्वज्ञां वा० सर्वशक्ति० सर्वैश्वर्य० सर्वज्ञान० सर्वव्याधिविनाशि० सर्वाधारस्वरूपा० सर्वपाप ७२

हरां वा॰ सर्वानंदमय्यं वा॰ सर्वरक्षास्वरूपिण्यं वा॰ सर्वेप्सितफलप्रदां वा॰ बीजत्रयं सर्वेमन्त्रादौ योज्यम्। सर्वर
क्षाकरचक्रस्वामिनि त्रिपुरमालिन्यं वा श्री॰ निगर्भयोगिन्यं वा श्री॰ इति षष्ठ्यावृत्तिः। अष्टकोणे वशिन्यं कामेश्व
र्यं॰ मोदिन्यं वा॰ विमलां वा॰ अरुणां वा॰ जयिन्यं वा॰ सर्वेश्वर्यं वा॰ कौलिन्यं वा॰ बीजत्रयं सर्वेमन्त्रादौ योज्यं। सर्वरोग
हरचक्रस्वामिनि त्रिपुरासिद्धां वा श्री॰ रहस्ययोगिन्यं वा श्रीपादुकां पुजयामी ति चक्रनायकीं पुरतः पूजयेत्। इति
सप्तम्यावृतिः। अष्टकोणमध्ये चतुर्दिक्षु। बाणिन्यं वा। चापिन्यं वा। पाशिन्यं वा। अंकुशिन्यं वा। बीजत्रयं मन्त्रादौ योज्यं।
सप्तमावृतावन्तर्भूतमिदं। त्रिकोणाग्रदक्षिणवामकोणेषु। कामेश्वर्यं वा वज्रेश्वर्यं वा॰ भगमालिन्यं वा। बीजत्रयं मन्त्रा
दौ योज्यं। सर्वसिद्धिप्रदचक्रस्वामिनि त्रिपुरां वा श्री पादुकां पूजयामि रहस्यतरयोगिन्यं वा श्री॰ इत्यष्टमावृत्तिः। बिंदुम
ध्ये मूलमन्त्रेण देवीं समर्चयेत्। सर्वानंदमयचक्रस्वामिनि श्रीचक्रेनगरसाम्राज्यलक्ष्मी त्रिपुरां वा श्री पा॰ परापर
रहस्ययोगिन्यं वा श्रीपादुकां पूजयामि। इति जलगंधपुष्पैः संपूज्य। धूपदीपनैवद्यनीराजनान्तं कृत्वा। पूजाशि
ष्टद्रव्येणानेन मूलमन्त्रेण द्वादशवारं जुहुयात्। मन्त्रेण च तदवशिष्टान्नं प्राणभक्षणं कुर्यात्। अनन्तरं मूलमन्त्रं य
थाशक्ति जप्त्वा कल्याणवृष्टिभिरित्यादि षोडशश्लोकैस्तोत्रं कुर्यात्। इति पूजाविधिः समाप्तः। अथ श्री विद्याच

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्रं·सं· क्रप्रकारउच्यते। विन्दुत्रिकोणवसुकोणदशारयुग्मंमन्वस्रनागदलसंयुतषोडशारं। वृत्तत्रयञ्चधरणीसदनत्रयंच
७३ श्रीचक्रमेतदुदितंपरदेवतायाः तत्र दशारयुग्मं दशकोणयुग्मं।मन्वस्रञ्चतुर्दशकोणंनागदलंअष्टदलंषोडशारंषोड
शदलं।धरणीसदनं चतुरस्रं अथश्रीविद्याचक्रलेखनप्रकारएवविभदीक्रियते।षण्णवत्यंगुला यामंसूत्रंप्राक्प्रत्य
गायतं।चतुर्भिरंगुलैः श्लिष्टैःसंवृत्तानिच भूपुरं। अन्तंनवांगुलंज्ञेयंमध्येपत्रंतुषोडश।एकादशांगुलंज्ञेयंमष्टपत्रं
समालिखेत्। देवीस्तनोमेगंगावल्लीस्तुतेति प्रचक्षते। तत्रदेइत्यष्टएवमाद्यंगुलिमानान्तरेनवरेखाविलेखनीयाः
वृत्तमध्ये इत्यर्थः।आद्योद्वितीयेष्टमकेनवमेचयथाक्रमंमार्जयेद्गुणभागांश हृतादेकत्रचान्यतः। चतुर्थः षष्ठयोःपार्श्वे
तोयांशंपरिमार्जयेत्पंचमस्यजयांशन्तुमार्जयेच्चान्यपार्श्वतः। नवग्रहाभिधानास्युर्नवरेखायथाक्रमम्। गुरुश्चांगारकं
चैवशुक्रंश्चंद्रंसगच्छति। मंदश्चमंडलंचैवसूर्यंराहुश्चगच्छति बुधंकेतुश्चसंगम्यशक्तिचक्रंयथाविधि। मंदंगच्छति
भानुश्चकेतुंगच्छतिचंद्रमाः।कुजश्चमंडलंचैवबुधोराहुश्चगच्छति। महासुंदरिचक्रस्यवन्हिचक्रंयथाविधिललिता
चक्रनिर्माणंपारंपर्यक्रमेणतु।सर्वसिद्धियुतंभद्रमिदंकाश्मीरनिर्मितं। सूर्यःसोमःअंगारकःबुधःगुरुःशुक्रःमंदःरा रामः
हुःकेतुःएवंनवग्रहाः।अथकल्पान्तरोक्तप्रकारेणापिश्रीविद्याचक्रलेखनप्रकारोलिख्यते।अथपुरतोविहायनिज ७२

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

विष्टरादरमिमवनिमथसमन्ति कमथाधनयजा।अगुलीयमवदेवभागवसुतोयपद्मभूरचयामि चक्रमरुणं सुकेसरं देवी
स्कृतो मे गंगावल्लीस्कृते प्रदर्श्यते मानश्री चक्रनिर्माणे सूत्रेषु नवसु क्रमात्।आद्ये द्वितीयेष्टमके नवमे च यथाक्रमं मार्जये
द्गुणभागांशाद्वृत्तादेकत्र चान्यतः। चतुर्थः षष्ठयोः पार्श्वे तो यांशं परिमार्जयेत्। पंचमस्य जयशाज्वमार्जयेदन्यपार्श्वतः।त
तीयांताद्द्वितीयान्ताच्चतुर्थान्ताच्च पंचमात्। प्रथमान्तात्सूत्रयुग्मं वृत्तनोनवमादिकं।सप्तमाष्टमयोरन्तात्तथा षष्ठनवान्तयो
वृत्तादि सूत्रयुगलं क्रमात्सूत्रद्वयं द्विधं।हर्म्यवर्मसमोपेतं भद्रसंधिसमन्वितम्।यच्च क्रं ललि तायास्तन्मंगलं नेतर
द्भवेत्।ललिताचक्रनिर्माणे संकेतश्लोषद्भवित्।काश्मीरसंप्रदायीस्यासारं पर्यक्रमान्वितः। पंचशक्ति चतुर्वन्हि तद्वि
लासात्मकं समं।कत्वं पंचविधं शास्त्र ज्ञास तेतन्नुमःशिवं।। श्री चक्रमध्येमध्यत्रिकोणे लेख्य नीयासरश्लोकः। कमलंप
रिलुप्यमध्यमान्यत्सुरमी शादियुन्तसबिंदुना दं। निगमादि नमोन्तरेविराजद्भविदेबिहृदयप्रतिष्ठमेतत्।अस्यार्थः।
अथानन्तरं पुरतः। पूर्वभागेवि हायनिज विष्टरात्।स्वासनात्।अरत्निएकारत्निमात्रं अवनिं भूमिं संधिसिद्धिकार्ये
अथ परं समसमचतुरस्रं त्रि कं अरत्नित्रयमानं स्वेच्छयायावद्दीर्घमुपात्तं तद्धधिकस्यप्रत्यंशे कृते।अरत्नित्रयं जाय
ते देहरव्यांगुलिमानमिति शास्त्रप्रसिद्धेः यं कंचित्पुरुषायामं विभज्य दशधा पुनः।एकं द्वादशधा भागं कृत्वा ते

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ ७४ षेकमंगुलंदेहलब्ध्यांगुलंनामजानीयात्तस्यतत्पुनः। माघाधनयजेतिकटपयादिप्रकारेण गृहीते।अरत्निवपस्य
द्विसप्तत्यंगुलिमानंभवति।एतद्विसप्तत्यंगुलिमानमपिइत्थंविभजनीयंमघइत्युक्त्वा श्रीचक्रमध्ये अंगुलिमाने नअ
यामविस्तारो पृथक्पृथक्पंचचत्वारिंशत्। एवंचक्रमध्यंकृत्वातद्बहिरष्टदलपद्मस्य परितः। परिमाणंधइत्युक्त
त्वानवांगुलिपरिमाणंभवति। तत्र पूर्वभागेचापरभागेच पृथक्सार्धांगुलि चतुष्टयं भवति संभूय नवांगुलिमा
नंभवति।एतद्बहिः।षोडशदलपद्मस्य नयेत्युक्त्वा दशांगुलिमानं भवति तत्रापि पूर्वभागेचापरभागेच पृथक्पृ
थक् अंगुली पंचकमानं भवति। संभूयअंगुलिदशकंमानंभवति। एतद्बहिश्चतुरस्रत्रयस्य जइत्युक्त्वा अष्टांगु
लिमानंभवति। तत्रापि पूर्वभागे अपरभागेच पृथक्पृथक् अंगुलिचतुष्टयमानंभवतिसंभूय अंगुल्यष्टकंमानंभ
वति।एवंब्राह्मचक्रस्य संभूयसप्तविंशत्यंगुलिमानंभवति। अंगुलीयेति। इत्थं संपन्नचक्रेऽअंतर्मानं नंम वइत्युक्त्वा पं
चचत्वारिंशदंगुलिमानं भवति देवभाग इत्युक्त्वा एतत्पंचचत्वारिंशदंगुलिमानमपि अष्टचत्वारिंशद्भागरूपेण
विभजनीयं। वसु इत्युक्त्वा एतद्बहिरष्टदलपद्मंरचनीयं। तोय इत्युक्त्वा एतद्बहिःषोडशदलंपद्मं लेखनीयं। भइत्यु रामः
क्त्वा एतद्बहिः। श्चतुरस्रत्रयंलेखनीयं। रचयामि इत्थंरचयामिचक्रंश्रीचक्रंअरुणंसिंदुरवर्णंसुकेसरं शोभनकेसरं ७४

पद्ममपि अरुणवर्णं इयं वा ह्य चक्रलेखनप्रकारः। तदन्तश्च क्रलेखनप्रकार उच्यते। पूर्वविभक्ताष्टचत्वारिंशद्भागे
षु कटपयादिसंकेतेन वरेखाविलेखनव्यवस्था प्रदर्श्यते। देवीस्तक्तो मे गंगा वल्लीत्यादिश्लोकः। तत्र देवीस्कक्ता पूर्वगृ
हीताष्टचत्वारिंशदंगुलिरपि पृथक् पृथक् प्रथमवृत्तमारभ्य तत्तद्वक्ष्यमाणरेखांशेन विभागः। कर्तव्यः इत्यर्थः ।स्तइ
त्यक्त्या षड्भाग उक्तः। तो इत्यक्त्या षड्भाग उक्तः। मे इत्यक्त्या पंचभाग उक्तः। गं इत्यक्त्या त्रिभाग उक्तः। गा इत्यक्त्या त्रिभा
ग उक्तः। व इत्यक्त्या चतुर्भाग उक्तः। ल्ली इत्यक्त्या त्रिभाग उक्तः। स्तइत्यक्त्या षड्भाग उक्तः। एतदुपरि उपरितनवृत्तप
र्यन्तं ति। इत्यक्त्या षड्भाग उक्तः प्रदृश्यते. इति इत्थं पृथक् पृथग् युक्तप्रमाणमवलोकनीयम्। मानमिति प्रमाणं श्रीच
क्रनिर्माण इति श्रीचक्रनिर्माणे इत्थं निर्माणप्रकारः। सूत्रेष्विति रेखासु नवसु इति नवसूत्रेषु। क्रमादिति रेखासूत्रक्र
मेणेत्यर्थः। अथान्तर्नवरेखासु मार्जनप्रकार उच्यते। आद्ये द्वितीये ष्टमके नवमे च यथाक्रमं। मार्जयेद्गुणभागांशादित्यादि
श्लोकः। तत्र आद्ये त्यक्त्या आद्ये सूत्रे द्वितीयेसूत्रे अष्टमके त्यक्त्या अष्टमेसूत्रे नवमे त्यक्त्या नवमेसूत्रे यथाक्रमं। इति व
क्ष्यमाणक्रमेण मार्जयेदिति गुणभागांशादित्यक्त्या रेखाया उभयपार्श्वे पि कटपयादिसंकेतेन पृथक् पृथक् मार्जयेदि
त्यर्थः। तत्र गु इत्यक्त्या प्रथमपत्रे उभयपार्श्वेपि एव्यगांशत्रयेण संभूय अंशषट्कं मार्जयेत्। न इत्यक्त्या द्वितीयसूत्रेपि उ

प्र.सं. भयपार्श्वेपिपृथगंशपंचकेनसंभूय अंशदशकंमार्जयेत्। भा इत्युक्त्वा अष्टमेसूत्रेउभयपार्श्वेपिपृथगंशचतुष्टये
७५ नसंभूयांशाष्टकंमार्जयेत्। गा इत्युक्त्वा नवमेसूत्रेउभयपार्श्वेपिपृथगंशत्रयेण संभूयांशषट्कं मार्जयेत्। अंशादिति
पूर्वोक्तांशेनमार्जयेदित्यर्थः। वृत्तादेकत्रचान्यत इति। वृत्तमारभ्य पृथक्पृथक् पूर्वोक्तप्रकारेणउभयपार्श्वेपि
मार्जयेदित्यर्थः। चतुर्थषष्ठयोः। पार्श्वेद्वइत्यादितत्र चतुर्थषष्ठयोरित्युक्त्वा चतुर्थसूत्रेपिषष्ठसूत्रेपिपार्श्वेइत्युक्त्वा
चतुर्थषष्ठरेखाद्वयस्यउभयपार्श्वेपितोयांशंपरिमार्जयेदितिपृथक्पृथक् षोडशांशेनसंभूयद्वात्रिंशदंशंमार्जयेत्
तथाकृतेसूत्रद्वयस्यापिसंभूयचतुषष्ट्यंशंमार्जितंभवति। पंचमस्यजयांशंचइत्यादि अत्र पंचमस्येत्युक्त्वा पंच
मसूत्रेजयांशंचमार्जयेदन्यपार्श्वेत इत्युक्त्वा उभयपार्श्वेपिपृथक्पृथगष्टादशांशेनसंभूय षट्त्रिंशदंशंमार्ज
येत्। तृतीयसप्तमयोः। सूत्रयोरंशमार्जनंनास्ति। मूलश्लोकेअनुक्त लात्। अथनवरेखासंसर्गप्रकारउच्यते। तृती
यान्ताद्द्वितीयान्ताच्चतुर्थान्ताच्च पंचमात्। इतितत्रतृतीयान्तादित्युक्त्वा तृतीयरेखापार्श्वद्वयमपिउपरितनवत्तम
ध्येत्रिकोणाकारेणयोजनीयं। द्वितीयान्तादित्युक्त्वा द्वितीयरेखापार्श्वद्वयमपिनवमसूत्रमध्येत्रिकोणाकारेणयोज राम:
नीयं। चतुर्थान्तादित्युक्त्वा चतुर्थसूत्रपार्श्वद्वयमपिअष्टमसूत्रमध्येत्रिकोणाकारेणयोजनीयम्। पंचमादित्युक्त्वा ७५

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

पंचमसूत्रपार्श्वद्वयमपि सप्तमसूत्रमध्ये त्रिकोणाकारेण योजनीयं। प्रथमन्तावत्सूत्रयुगं रन्ध्रेतो नवमादिकमित्युक्त्या
प्रथमसूत्रपार्श्वद्वयमपि षष्ठसूत्रमध्ये त्रिकोणाकारेण योजनीयं। इत्थं पंचप्राक्ति चक्रं सप्तमाष्टमयोरन्तात्तथा षष्ठन
वान्तयोः द्वितित्रसप्तमेत्युक्त्या सप्तमसूत्रे पार्श्वद्वयमपि अधोभागवृत्तमध्ये त्रिकोणाकारेण योजनीयं। अष्टमयो
रंतादित्युक्त्या अष्टमसूत्रपार्श्वद्वयमपि प्रथमसूत्रमध्ये त्रिकोणाकारेण योजनीयं। तथा षष्ठेत्युक्त्या षष्ठसूत्रपार्श्वद्वय
मपि द्वितीयसूत्रमध्ये त्रिकोणाकारेण योजनीयं। नवान्तादित्युक्त्या नवमसूत्रपार्श्वद्वयमपि तृतीयसूत्रमध्ये त्रिकोणाका
रेण योजनीयं। एतच्चतुष्टयं शिवचक्रं। वह्निचक्रमित्यपि वृत्तादिसूत्रयुगलं क्रमात्। सूत्रद्वयं द्विविधम्। इति वृत्तादि अ
धोवृत्तं च उपरिवृत्तं च आरभ्य सर्वाश्च रेखा उभाभ्यां पार्श्वाभ्यां त्रिकोणाकारेण। तत्तदुक्तरेखामध्ये योजनीयाः। हर्म्यवर्मस
मोपेतं भद्रसंधिसमन्वितमिति। वर्मद्वयादिरेखासंयोगः। संधिर्द्विरेखासंयोगः। अष्टादशवर्माणि च चतुर्विंशन्ति संधय
श्च यथा भवन्ति तथा लेखनीयं। यंत्रं कंलर्लिंतायास्तन्मंगलं नेतरद्भवेत्। ललितादेव्याश्चक्रं उक्तप्रकारेण लिखितं तन्मंगलं भवे
दित्यर्थः। इतरत्। अन्यथा लिखितं न भवेत्। मंगलं न भवेदित्यर्थः। तत्रैतत्कल्पकारमते वृत्तत्रयं चेत्यत्रोक्तवृत्तत्रयं तु मन्व
श्रनागदलषोडशारमर्यादाकरणवृत्तत्रयमेव। नष्टवृत्तत्रयं विद्यारण्यकृतावपि तथोक्तम्। बिंदुत्रिकोणकाष्ठ अवनार

For Private And Personal

युगलोकपत्रवन्नयुतंवसुदलवत्तकला दलवत्तत्रिमहीगृहं भवेच्चक्रंइतितत्रैतच्चक्रं। शिवशक्त्यात्मकन्तदुक्तमर्णवे।
चतुर्भिः शिवचक्रैश्चशक्तिचक्रैश्चपंचभिः।नवचक्रैश्चसंसिद्धं श्रीचक्रंशिवयोर्वपुः इतितत्रशक्तिचक्रमुखं यस्यांदि
शिवर्ततेतद्दिङ्मुखस्थः पूजांकुर्यात्।शक्तिचक्रप्राधान्यात्।श्रीचक्रलेखनविधिः समाप्तः॥अथश्रीचक्रमध्ये लेखनी
यास्सराणिलिख्यंते।तत्रप्रथमन्त्रिकोणमध्यस्थबिंदुमध्ये लेखनीयास्सरोद्धारश्लोकः।कमलंपरिलुप्यमध्यमान्यत्स्वरमी
शादियुतंसंबिंदुनादंनिगमादिनमोन्तरेविराजद्भुवि देवी हृदयप्रतिष्ठमेतत्। अस्यार्थः।कमलंपरिलुप्येति श्रीविद्यायाः
द्वितीयखंडस्य कामकलाखंडत्वात्।कामबीजात्मकंक्लींकारंसिद्धवत्कृत्यतस्यककारः।कारलकाराक्षराणिलोपयित्वामध्य
मान्यत्स्वरमितितन्मध्ये।पुनरवशिष्टोयश्चतुर्थस्वरईकारः।सपुनरीशादियुतमितितद्बीजंपुनरीशानः सर्वविद्याना
मित्यस्यमन्त्रस्यय आदिभूतोवर्णःईकारः।तेनबीजेनएतत्पूर्वोक्तंबीजन्तुयुतमितिपूर्वोक्तस्यबीजस्य आदौसंयोजये
दित्यर्थः।बीजमितिवक्ष्यमाणबिंदुनादसंयोगादुक्तं सबिंदुनादमितिपुनरेतद्बीजंबिंदुनादद्वययुतंचभवेत्।पुनःनिगमा
दिनमोंतरेविराजदितिनिगमोवेदः।तस्याआदिः।प्रणवः।नमइतिस्वरूपादानं।अनयोरंतरेमध्येविराजत्। अस्यबीज
स्यआदौप्रणवः।अन्तेनमः पदंचइत्यर्थः।भुविदेवी हृदयप्रतिष्ठमेतदितिएतद्बीजंतत्रस्थितंकुर्यात्।बिंदुमध्येएतन्म
भुविभूसत्तायासद्भावकारणेयोनौश्रीचक्रमध्यत्रिकोणेइत्यर्थः।देवीहृदयमितिदेवीतित्रिकोणमध्यस्थबिंदुस्तस्यहृदयेन्तर्मध्यइत्य

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

क्रं विलिखेदित्यर्थः ।अस्य मन्त्रस्यस्वरूपंलिख्यते। ॐ ईं ईं नमः इति पंच वर्णात्मकः पुनस्त्रिकोण कोणेषु मूलमंत्रस्य
खंडत्रयं प्रागादिकोणेषु पुनरष्टकोणेषु ब्लूं कलह्रीं नूवू लं यूलं जीं हसल्व्यूं स्म्रूं स्त्रीं इति विलिखेत् ।अन्तर्दशारेया दयः
क्षांताः। सबिंदुकाः। क्रमेण विलेख्याः। बहिर्दशारेकवर्गचवर्गयोर्वर्णा सबिंदुकालेखनीयाः।मन्त्रमेत्तती यवर्गोदयः॥
पंचमवर्गेचतुर्थाक्षरान्ता वर्णाः।क्रमेणसबिंदुकालेखनीयाः।नागदलेषुकवर्गाद्यष्टवर्गाः।क्रमेण यादि चतुष्टयं शादि
चतुष्टयं लादिद्वयंक्रमेणसबिंदुकाः। तत्रापिप्रथमचतुष्टयं पूर्वादि दिक्षु इतरचतुष्टयमाग्नेयादिविदिक्षु विलिखेत् ।
षोडशारेषोडशस्वरान् सबिंदुकान् प्रागादिवामावर्त्त क्रमेण विलिखेत् । प्रथमचतुरस्रे पश्चिमादि चतुर्दिक्षु द्रां द्रीं क्लीं
ब्लूं इतिवाय्वादिकोणेषु सः। क्रों हस्रूखू प्रें कलह्रीं इति विलिखेत् । चतुरस्रस्य ऊर्ध्वाधः। ऐं ऐं इति विलिखेत् । द्वितिय
चतुरस्रे अष्टदिक्षु दीर्घस्वराष्टाक्षराण्यष्टतत्रस्वराक्षरयुगले द्वितीयाक्षरादिस्वराः। तृतीयचतुरस्रे अणिमादिसिद्धि चतु
ष्टयस्याद्यक्षराणि पश्चिमादि चतुर्दिक्षु वशित्वादि चतुष्टय स्याद्यक्षराणि वाय्वादिषु चतत्र ऊर्ध्वाधः प्राप्तिप्राकाम्यसि
द्ध्योराद्यक्षरं विलिखेत् ।अथचक्रनायकीबीजानि हसकलरडैं हसकलक्रडीं हसकलक्रडौः इति बिंदुमध्ये। ह्रैं हस
क्लीं ह्सौः त्रिकोणे। ह्रीं श्रीं सौः इति अष्टकोणे। ह्रीं क्लीं ब्लें इति। अंतर्दशारे। हसैं हस क्लीं हसौः इति बहिर्दशारे। हैं हक्लीं ह

प्र॰सं॰ ७७

ह्सौः। इति मन्त्रसे ऐं ह्रीं क्लीं सौः इति अष्टदले ऐं क्लीं सौः इति षोडशदले अं आं सौः इति चतुरश्रे इति नवचक्रानायकी बीजानि तत्तदावरणे पुरतो विलिखेत्॥ अथ श्रीविद्यापंचदशाक्षरी न्यासविधिर्लिख्यते। तत्र श्रीविद्यान्यासा बहु विधेषु कल्पेषु वर्तन्ते। तत्सर्वं वर्षशतेनापि लिखितुं न शक्यते। तस्मात्तेषु सर्वेष्वपि आलोच्य ये ये न्यासाः सारतमाः। ते सर्वेपि तत्तत्तदुद्धृत्य श्रीमदमरेंद्रसरस्वती रूपालेशविवशान्तःकरणेन मयात्र लिख्यन्ते। तत्र प्रथमन्तावद्गुरुपं क्तिः॰ पीठन्यासमातृकान्यासकुंकुमन्यासलघुषोढान्यासश्रीचक्रन्यासमहाषोढान्यासादयः श्रीविद्यारण्ययतिवर शिंगिभूपालआनंदनाथादिविरचितपद्धत्युक्तप्रकारेण च ज्ञानार्णवे पंचमखंडे मोक्षपादे ऊर्ध्वाम्नाये प्रोक्तप्रकारेण च लिख्यन्ते। ऐं ह्रीं श्रीं स्वस्ति श्रीपरमशिवानंदनाथपादाद्यशेषगुरुपारंपर्यक्रमेण स्वगुरुनाथपादांबुजं यावत्। तावत्प्रणौमि। इति त्रिखण्डमुद्रया वक्ष्यमाणया शिरसि नमस्कृत्य। ऐं ह्रीं श्रीं गंगणपतये नमः। इति मूलाधारे त्रिखंड मुद्रया संबंध्य गुं गुरुभ्यो नमः। गं गणपतये नमः। ॐ ह्रीं दुं दुर्गायै नमः। क्षं क्षेत्रपालाय नमः। यां योगिन्यै स्वाहा बं बटु कभैरवाय नमः। सं सरस्वत्यै॰ पं परमात्मानेन नमः। इति मन्त्रेण दक्षवामांस दक्षवामस्तन दक्षवामोरुमूलाधार हृदयेषु संबंध्य हृः अस्त्राय फट्। इति करशुद्धि तालत्रय दिग्बंधनादि कृत्वा। ॐ श्लीं पशु हुं फट् इति पाशुपतास्त्र एम॰ ७७

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मन्त्रेण। ऽग्नि प्राकारान् कृत्वा। श्री विद्या मन्त्रखंड त्रयेण पृथग्व्याप्य। ऐं नमः क्लीं नमः सौः नमः इति नाभिहृदयभ्रू
मध्येषु विन्यस्य। ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः श्री महात्रिपुरसुंदरी मात्मानं रक्ष रक्ष इति मंत्रेण हृदयं स्पृष्ट्वा। पुनर्मूलमन्त्रख
ण्डत्रिवारमावर्त्य दक्षिण नासिकयाविरेच्य द्वितीयखण्डं षड्वारं जप्त्वा। दक्षिण नासिकया पूर्य तृतीयखण्डं द्वादश
वारं जपन् कुंभकं कृत्वा समस्तखण्डं जपन् वाम नासिकया शनैर्विरचयेत्। एवं त्रयमुक्त्वा त्रिवारं व्यापकं विन्यस्य
मातृकास्थानेषु प्रणव भुवनेश्वरी संपुटित मातृकार्णान् विन्यस्य। ऐं क्लीं सौः इति नाभिहृदयभ्रूमध्येषु विन्यस्य
ऐं क्लीं सौः। इति मध्यमादि कनिष्ठि कान्तमंगुष्ठादि तलांत विन्यस्य पुनः पीठन्यासं कुर्यात्। ऐं ह्रीं श्रीं अं आं सौः श्री त्रि
पुरेऽमृतार्णवासनाय नमः। ऐं ह्रीं श्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः। श्री परेश्वरि पोतांबुजासनाय नमः। ऐं ह्रीं श्रीं ह्रीं क्लीं सौः। श्री त्रिपुसुं
दरी देव्यासनाय न० ऐं ह्रीं श्रीं हैं ह क्लीं ह सौः श्री त्रिपुरवासिनी श्री चक्रासनाय नमः। ऐं ह्रीं श्रीं हसैं हसक्लीं हसौः श्री त्रि
पुरादेवी सर्वमन्त्रासनाय नमः। ऐं ह्रीं श्रीं ह्रीं क्लीं हें श्री त्रिपुरामालिनी साध्यसिद्धासनाय नमः ऐं ह्रीं श्रीं ह्रीं श्रीं सौः पर्यंकाय शक्ति
पीठासनाय नमः। इति पादयोः। जान्वोः ऊर्वोः कट्योः मूलाधारस्वाधिष्ठानेनाभौ च क्रमेण विन्यस्य ततः। मध्य
त्रिकोणाय नमः। इति हृदये त्रिकोण विन्यस्य मध्यरत्नाय नमः। इति हृदये त्रिकोण मध्यं विन्यस्य ऐं ह्रीं श्रीं कामगिरि पी
णाकारे

For Private And Personal

प्र·सं· ठपादुकांपूजयामि। ऐंह्रींश्रीजालधरपीठपादुकांपूजयामि ऐंह्रींश्रीं पूर्णगिरिपीठपादुकांपूजयामि ———
७८ ——— ऐंह्रींश्रीं ओड्याणपीठपादुकांपुजयामि इ
तित्रिकोणेषु मध्येयथाक्रमं विन्यस्य ऐंह्रींश्रीं लंब्रह्मणेपृथिव्याधिपतये नमः। ऐंह्रींश्रीं वं विष्णवे अबाधिपतये
नमः। ऐंह्रींश्रीं रंरुद्राय तेजोधिपतयेनमः ऐंह्रींश्रीं यंईश्वराय वाय्वाधिपतयेनमः ऐंह्रींश्रीं हसौः वियदधिपतये
पंचवक्त्राय सदाशिवाय श्रीमहाप्रेतपद्मासनाय नमः ऐते दक्षोरुतदंसवामांसतदूरुहृदयेषु यथाक्रमं विन्यस्य ऐं
ह्रींश्रीं हसकलह्रीं हसकलह्रीं हसकलह्रौंः। पुष्पतूलिकायेनमः। ऐंह्रींश्रीं अइउआईऊएइओएेइऔऐंईओः
ऐंक्लींसौः क्लैंक्लींक्लौं हैं हक्लीं हसौः हक्लैं हसक्लीं हक्लौः हसकलह्रीं हसकलह्रीं हसकलह्रौंः हसक्षमलवरयऐंह
सक्षमलवरयईंहसक्षमलवरयओः इतिहृदयंसंस्पृष्ट्वा मरगीमुद्रयाजपेत्। कनिष्ठातर्जन्योर्ऋजूकृत्य अंगुष्ठमध्यमानामि
काग्राणांसंहतिः। मरगीमुद्रा ऐंह्रींश्रीं ऐंक्लींसौः आंईऊंयारांलांवांसांकामेश्वरीच्छाकामफलप्रदे सर्वसत्ववशंकरि सर्व
जगत्क्षोभकरे ह्रांऐंद्रांद्रींक्लींब्लूंसः हसौः क्लींऐंअंकामेश्वरी नित्यादेवीश्रीपादुकांपूजयामि। ऐंह्रींश्रीं ऐंभगभुगेभ रामः
गिनिभगोदरिभगमाले भगावहेभगगुह्ये भगयोनिभगनिपातनिसर्वभगवशंकरि भगरूपेनित्य क्लिंन्ये भगस्वरू १८

पिणि सर्वाणि भगानि मे ह्यानय वरदे रेते सुरेते भग क्लिं न्ने क्लिंन द्र वे क्ले दय द्रावय अमोघे भगविच्चे क्षुभ क्षोभय सर्व
सत्वान् भगेश्वरि ऐं ब्लूं जें ब्लूं हें ब्लूं भें ब्लूं मों ब्लूं हें क्लिं नेसर्वाणि भगानि मे वशमानय स्त्रीं हर ब्लें ह्रीं आं भगमालिनि नित्या
देवि श्री पादुकां पूजयामि ऐं ह्रीं श्रीं ओं ह्रीं नित्य क्लिं नेमदद्र वे स्वाहा ई नित्य क्लिंना नित्या देवी श्री पादुकां पूजयामि ऐं
ह्रीं श्रीं ओं क्रौं ह्रौं स्रैं क्रौं ज्रौं स्वाहा ई भेरुण्डा नित्या देवी श्री पादुकां पूजयामि ऐं ह्रीं श्रीं ओं ह्रीं वन्हिवासिन्यै नमः। ई व
न्हिवासिनि नित्या देवि श्री पादुकां पूजयामि ॥ ऐं ह्रीं श्रीं ह्रीं क्लीं नेसें क्रों नित्यमदद्र वे ह्रीं ऊं महाविद्येश्वरी नित्या दे
वी श्री पादुकां पूजयामि। ऐं ह्रीं श्रीं ह्रीं शिवादुत्यै नमः। क्रं शिवदुती नित्या देवि श्री• ऐं ह्रीं श्रीं ॐ ह्रीं हुं खेचछ्रे क्षः स्त्रीं हुं क्षे
ह्रीं फट् क्रं त्वरिता नित्या देवि श्री पादुकां पूजयामि। ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः। लं कुलसुंदरि नित्या देवी श्री पादुकां पूजयामि। ऐं
ह्रीं श्रीं हसकलरहें हसकलकडीं हसकलरहौः लं नित्या नित्या देवि श्री पादुकां पूजयामि। ऐं ह्रीं श्रीं ह्रीं प्रेंस्रूं क्रों आं क्लीं
ऐं ब्लूं नित्यमदद्रवे हुं फ्रें ह्रीं ए निलपताका नित्या देवि श्री पादुकां पूजयामि। ऐं ह्रीं श्रीं भ्रौं ऊं ऐं विजया नित्या देवि श्री पादुकां
पूजयामि। ऐं ह्रीं श्रीं स्वौं ओं सर्वमंगला नित्या देवि श्री पादुकां पूजयामि। ऐं ह्रीं श्रीं ॐ नमो भगवति ज्वालामालिनि देवि
देवि सर्वभूतसंहारकारिके जातवेदसि ज्वलंति ज्वल ज्वल प्रज्वल प्रज्वल ह्रां ह्रीं ह्रूं र र र र र र इति ॥ फसप्तकमुक्ता ज्वाला मा

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ लिनिर्ह्रुंफट्स्वाहा ओंज्वालामालिनिनित्यादेविश्रीपादुकांपूजयामि।ऐंह्रीं श्रींचक्रौंअंचित्रानित्यादेविश्रीपादुकां
७९ पूजयामि।ऐंह्रींश्रीं मूलमन्त्रमुक्त्वा अंःमहात्रिपुरसुंदरिनित्यादेविश्रीपादुकांपूजयामि।ऐतैर्मन्त्रैस्त्रिकोणवृत्तयो
र्मध्येपूर्वादिप्रादक्षिण्यक्रमेणन्यस्त्वात्रिपुरादेवींवृत्तमध्येन्यसेत्।पुनः अखंडैकरसानंदकलेवरसुधात्मनि।स्वच्छं
दस्फुरणामत्रनिधेहिकुलसुंदरि।अकुलस्यामृताकारेस्वंउज्ञानसुखप्रदे।अमृतत्वंनिधेह्यत्रवस्तुनिक्लिन्नरूपिणि
तद्रूपस्यैकरस्यं दत्तत्वाख्येतत्वरूपिणि।भूत्वापरामृताकारेमयिचित्स्फुरणंकुरु।विजयेविवेकदायिनिविश्वाधिक
चरणदर्शनादर्शैविम्बग्रासपटीयसीविश्वेंद्रियविजयदायिनितमस्ते।अज्ञानेंधनदीप्तत्वंज्ञानाग्निज्वालरूपिणि।आ
नंदाज्याहुतिप्रीतेसम्यक्ज्ञानंप्रसीदमे।ऐंह्रींश्रीं द्रींभंगिभंगिमहाभंगिममवैरिभंगंकुरुममप्रसंनंकुरुकुरुस्वाहा।
ऐंह्रींश्रीं हस्क्ष्मलवरयूं ऐं हसक्ष्मलवरयूंईं हसक्ष्मलवरयूं आः ज्ञानप्रकाशनायविद्यासंनायस्वाहा एतान्मन्त्रान्
हृदयंस्थ स्वाजपेत्।पुनःऐंह्रींश्रीं पद्ममुद्रादेविश्रीपादुकांपूजयामि।ऐंह्रींश्रीं त्रिखंडमुद्रादेविश्रीपादुकांपू
जयामि।ऐंह्रींश्रीं योनिमुद्रादेविश्रीपादुकांपूजयामि।इतिमुद्रांप्रदर्श्य।काकचंचुपुटक्रमेणमारुतंपीत्वाहाहा रामः
हाइत्युच्चार्यसुषुम्नापर्वभेदंकृत्वा त्सं इतिप्रबुद्धांकुंडलिनींद्वादशांतंनीत्वा तत्रस्थपरमशिवेनैकरस्यंवि ७९

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

चिंत्यं ततः समुद्भूतं शिवशक्ति स्वरूपं श्री चरणारविंदयुगलं संस्मृत्य चरणानि पारंपर्येण क्रमेण न्यसेत्। तद्यथा। ऐं
ह्रीं श्रीं कएईल क्लीं रक्त चरणाभ्यां नमः। ऐं ह्रीं श्रीं हसकल ह्रीं शुक्ल चरणाभ्यां नमः। ऐं ह्रीं श्रीं सकल ह्रीं रक्त शुक्ल मिश्र
चरणाभ्यां नमः। ऐं ह्रीं श्रीं मूलमन्त्र खंड त्रय मुक्ता निर्वाण चरणाभ्यां नमः। मूलमन्त्रमुच्चार्य निर्वाणरूपे परे संबिन्
मये श्री महात्रिपुरसुंदरि देवि दिव्य श्री पादुकां पूजामि। इति मरीमुद्रया एतैर्मन्त्रैः। शिरसि त्रिकोण मध्ये चन्यसेत्।
पुनर्द्वादशांतमारभ्य शिरोवधि वक्ष्यमाण क्रमेण गुरुपरंपराम र्चयेत्। ऐं ह्रीं श्रीं परमशिवानंदनाथ श्री पादुकां
पूजयामि ऐं ह्रीं श्रीं पराशक्त्यंबा श्री पादुकां पूजयामि। ३ पराधिकानंदनाथ। ३ कुलेश्वर्यानंदनाथ। ३ शुक्लादेव्यं
बा श्री। ३ कामेश्वरानंदनाथ। ३ कामेश्वर्यंबा श्री पादुकां पूजयामि। ३ इति दिव्यौघेभ्यो नमः। ऐं ह्रीं श्रीं भोगानंदना
थ श्री पादुकां पूजयामि ३ क्लीगानंद नाथ श्री पादुकां पूजयामि। ३ समयानंदनाथ। ३। सहजानंदनाथ श्री ३ इति सि
द्धौघेभ्यो नमः। ऐं ह्रीं श्रीं गगनानंदनाथ श्री पादुकां पूजयामि। ३ विश्वानंदनाथ श्री पादुकां पूजयामि। ३ विमलानं
दनाथ श्री पादुकां० ३ मदनानंदनाथ० ३ भुवनानंदनाथ० ३ लीलानंदनाथ० ३ स्वात्मानंदनाथ० ३ प्रियानंदनाथ० ३
इति मानवौघेभ्यो नमः। ऐं ह्रीं श्रीं यज्ञानंदनाथ० ३ रूसानंदनाथ० ३ नित्यानंदनाथ० ३ आत्मानंदनाथ० ३ ईंगानं

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

दनाथ०३ कुलानंदनाथ। श्रीपादुकां पूजयामि। ऐतैर्मन्त्रैर्मंगीमुद्रायापारंपर्यक्रमेणान्यसेत्।३ परमेष्ठिगुरुनाथश्री
०३ परमगुरुनाथ०३ स्वगुरुनाथश्रीपादुकां पूजयामि। इतिस्वगुरुपादाब्जं शिरसि विन्यस्य स्वात्मानं हृदये विन्यस्य
स्वगुरुपादुकां सप्तवारं संजप्य गुरुं पंचोपचारैः संपूज्य योनिमुद्रां प्रदर्श्य गुरुदेवतयोरैक्यं परिभाव्य देवीमावाहयेत्।
ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः। महापद्मवनान्तस्थे कारणानंदविग्रहे सर्वभूतहितेमातरेह्येहि परमेश्वरि ऐं कएईलह्रीं क्लीं हस
सकलह्रीं सौः सकलह्रीं श्रीं हसकलरहैं हसकलक्हीं हसकलरहौः सः ह्रीं भगवति आगच्छ आगच्छ मम हृदये स
न्निध्यं कुरुकुरु मम प्रसन्नं कुरुकुरु स्वाहा। इतिमंत्रेण त्रिखंडयामुद्रया ब्रह्मरंध्रस्थां देवीं तटित् कोटिविलंबिनीं स
र्वाभरणसंच्छन्नां सपरितारां श्रीचक्रमध्यगतां वामानासापुटमार्गविनिर्गतां देवीं स्वहृदयमध्यस्थत्रिकोणमध्य
गतबिंदुमध्ये आवाह्य आवाहनादि पंचमुद्राः प्रदर्श्य प्राणप्रतिष्ठां कृत्वा पंचोपचारैः संपूज्य मूलमन्त्रमुक्त्वा योनिमु
द्रां प्रदर्श्य स्वनामसहितमूलमन्त्रेण कुंभकप्राणायामं कृत्वा ऐक्यं परिभाव्य मूलमन्त्रेण त्रिपुरसुंदरी देव्यै नमः। इतिव्याप
कं विन्यस्य पुष्पपुरुषोऽहमिति स्वात्मानं विचिंत्य स्वदेहं तेजोमयं देवतारूपं संचिंत्य पुरः संक्षोभद्रावणाकर्षणवश्यो राम:
न्मादमहांकुशाः। खेचरीबीजयोन्याख्यानवमुद्राः प्रकीर्तिताः। इत्येता वक्ष्यमाणमुद्राः प्रदर्श्य पुनरक्षरन्यासं कुर्यात् ८०

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मूर्ध्नि मूलाधार हृदय नेत्रत्रय भ्रूमध्य श्रोत्रद्वयांस द्वय पृष्ठ जानु द्वय नाभ्य न्तं न्य सेत्। पुनर्मूलमन्त्रेण व्याप्य। पुनः खंडत्रयं मूलाधार हृदय भ्रूमध्येषु विन्यस्य मूलमन्त्रं मूर्ध्नि विन्यस्य हस्त द्वयेपि बाहुमूल मध्यमणिबंधेषु खंडत्रयं पृथग्विन्यस्य मूलमन्त्रं करतल द्वये विन्यस्य कवचाद्यांगुलिषु खंड त्रयेण मध्यमादि कनिष्ठान्तमंगुष्ठादि तलान्तं च पृथग्विन्यस्य मूलमन्त्रस्यांगऋषिच्छंदो देवतादिकं विन्यस्य सकुंकुम विलेपनामिति ध्यात्वा। पुनः। आयुधमुद्राः प्रदर्शयेत्। क्रों द्वेषात्मने अंकुशायनमः। आं रागात्मने पाशायनमः। द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः शब्दस्पर्शरूपरसगंधात्मभ्यः पंचबाणेभ्यो नमः। थं ... आत्मने इक्षुचापायनमः। इत्यायुधमुद्राः प्रदर्श्य किरीटमकरकुंडलमुद्राः सप्तदशापरलोक्त प्रकारेण प्रदर्श्य पुनः कुंकुमन्यासं कुर्यात्। तत्प्रकारः। सकलह्रीं अं नमः सकलह्रीमित्यादि ... सीसखंडेन पुटितामातृकास्थानेषु विन्यस्य हसकहल ह्रीं ... अंनमः हसकहलह्रींमित्यादिमध्यमखंडेन पुटितामातृकास्थानेषु विन्यस्य ... ह्रीं ... मित्यादि प्रथमखंडेन पुटितामातृकास्थानेषु विन्यस्य ... ह्रीं हसकहल ह्रीं ... ह्रीं अंनमः ... सकहल ह्रीं स ... ह्रींमित्यादि समस्तखंडेन पुटितामातृकास्थानेषु विन्यसेत्। एवं कुंकुमन्यासं ... शक्तिषमातृकान्यासः। तत्प्रकारः। ... दुषुनांवि

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

सर्गसहितं हस्लें खयाश्रीपुटंबालासंपुटितन्तथैव परयाम्नि विद्ययालंकृतं आरोहाद्वरोहतः स्वजपयान्यासंपुम
र्मालिनीं योजानातिसएवसर्वजरातांस्ट ष्टिस्थिति ध्वंसकः। अस्यार्थः। हस्लें खयापुटितामातृकान्यासः। श्रीबीजमा
लाबीजत्रयपरामन्त्र श्रीविद्यामन्त्रैश्च प्रत्येकंपुटित्वामातृकान्यासः। तत्रबालापुटं अनुलोमप्रतिलोमेन। अजपा
नुलोमप्रतिलोमाभ्यांपुटित्वामातृकान्यासः। ऐंह्रींश्रींऐंक्लींसौः ईंमालिनिअंनमः। ऐंह्रींश्रींऐंक्लींसौः ईंमालिनि
आंनमः। इतिमातृकास्थानेषुन्यसेत्। अन्यत्सर्वंस्पष्टार्थं अनन्तरंश्रीकंठादिन्यासंचकेशवादिमातृकान्यासंचप्र
णकलामातृकान्यासंच प्राक्सप्तमपटलोक्तप्रकारेणकुर्यात्॥ अथलघुषोढान्यासः। तत्क्रमः गणेशग्रहनक्ष
त्रयोगिनीराशिपीठकैरयंन्यासः षड्विधः प्रथमंगणेशन्यासः महागणपतेः ऋष्यादिकंविन्यस्य। ऐंह्रींश्रींगंअं
विघ्नेशनाथश्रियं बाभ्यांनमः। बीजचतुष्टयमुक्त्वा आंविघ्नराजनाथह्रियंबा०४ इंविनायकनाथपुष्टिंबाभ्यांनमः४
ईंशिवोत्तमनाथशांत्यंबा०४ उंविघ्नकृन्नाथस्वस्त्यंबा०४ ऊंविघ्नकर्तृनाथसरस्वत्यंबा ४ ऋंकपिलनाथकांत्यंबा
।४ ॠंगणनायकनाथमेधांबा।४ ऌंस्कदंतनाथकांत्यंबा०४ ॡंद्विदंतनाथकामिन्यंबा४एंवजवक्त्रनाथमोहिन्यंबा४ रामः
ऐंनिरंजननाथजयांबा।५ ओंकपर्दिनाथपार्वत्यंबा।४ औंदीर्घमुखनाथज्वालांबा।४ अंशंखकंठनाथनंदि ८१

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

न्यंबा ४ अःवृषध्वजनाथ।सुधांबा०४ कंगणनायकनाथकामरूपिण्यंबा ४ खंगजेंद्रनाथगुह्यांबा ४ गंशूर्पकर्णनाथने
जोवत्यंबा ४ घंत्रिलोचननाथसत्यांबा ४ङं०लंबोदरनाथविघ्नेशिन्यंबा ४ चंमहानंदनाथस्वरूपिण्यंबा ४ छंचतु
र्मदनाथजिह्वांबा ४ जंसदाशिवनाथसंध्यांबा ४झंआमोदनाथमौक्तिकांबा ४ ञंदुर्मुखनाथचूर्णितांबा ४टंसुमु
खनाथभीतांबा ४ ठंप्रमोदनाथमोदांबा ४ डंएकपादनाथरमांबा ४ ढंद्विजिह्वनाथमहिष्यंबा ४ णंशूरनाथध्व
जिन्यंबा ४ तंवीरनाथविकर्णांबा ४ थंषण्मुखनाथलज्जांबा ४ दंदीर्घघोणनाथवरदांबा ४ धंवामदेवनाथधनुर्धरां
बा ४ नंवक्रतुंडनाथयामिन्यंबा ४ पंद्विरंडनाथलालास्यंबा ४ फंसेनानिनाथकौमार्यंबा ४ बंग्रामणीनाथशशि
न्यंबा ४ भंमत्तनाथलोलास्यंबा ४ मंविमत्तनाथचंचलास्यंबा ४यंमत्तगामिनीनाथदीप्तांब ४ रंजटीनाथसुमुखेश्वर्यं
बा ४ लंमुंडिनाथरेवत्यंबा ४ वंखड्गिनाथशिवांबा ४ शंवरेण्यनाथभर्गांबा ४ षंवृषकेतननाथभगिन्यंबा ४ स
भक्षप्रियनाथभोगिन्यंबा ४ हंगणेशनाथशुभ्रप्रियांबा ४ लंकंकालनाथजिह्वाशक्त्यंबा।ऐंह्रींश्रींगंसंगणेश्वरना
थगुह्यप्रियांबाभ्यांनमः। इतिमातृकान्यासस्थानेषुन्यस्तव्याः। मन्त्रादौसर्वत्रबीजचतुष्टयंयोज्यं। अथफलमाह।
गणेशन्यासयुक्तेनविग्रहोयेनयस्यवै।सोन्येषांपावकोदेविविभात्येवनसंशयः।गणेशन्यासयोगेनविघ्नकर्त्तास्वयंभ

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

वेत्। अन्ते शिवत्वमास्थाय शिवेन सह मोदते। एवमेतस्य माहात्म्यं वक्तुं देवो पीन स्वयं शंक्नोमि नो शिवो देवी सा सा[illegible]त्त्व
कारणात्॥ अथ ग्रहंन्यासः॥ तेषां ध्यानम्। रक्तं स्वेतन्तथा रक्तं श्यामं पीतं च पांडु । धूम्रं कृसं कृस धूम्रं धूम्र धूम्रं वि
चिन्तयेत्। रविमुख्यान् कामरूपान् सर्वाभरणभूषितान्। एवं ध्यात्वा न्यसेत्। ऐं ह्रीं श्रीं स्वरानुच्चार्य आदित्याय रेणु
का शक्तियुक्ताय नमः ३ कवर्गान्ते सोमाय भगवते सुधाशक्तियुक्ताय नमः ३ चवर्गान्ते अंगार[illegible] भगवते धात्रीशक्ति
युक्ताय नमः ३ टवर्गान्ते बुधाय भगवते यशस्विन्यं वायु क्ताय नमः ३ तवर्गान्ते वृहस्पतये [illegible] कर्पं वायुक्ता
य नमः ३ पवर्गान्ते शुक्राय भगवते ज्ञानां बाशक्तियुक्ताय नमः ३ यवर्गान्ते शनैश्चराय भग[illegible] बायुक्ताय नमः
३ शावर्गान्ते राहवे भगवते धूम्रां वायुक्ताय नमः ३ लवर्गान्ते केतवे भगवते कृसां वायुक्ताय नमः। हृदपायध्र्भ्रू
मध्ये च नेत्रद्वये च हृदयोपरि च कंठे च नाभौ च वक्के च गुदे च एतानि न्यसेत्। बीजत्रयं सर्वत्र योज्यं। अथ नक्षत्रन्यासः। न
क्षत्रदेवताभ्यो नम इति देहे व्याप्य पुनः। ऐं ह्रीं श्रीं अआं अश्विनी नक्षत्र देवायै नमः। शतभिषङ्नक्षत्र पर्यन्तं वर्णद्वं
द्वपूर्वकं न्यस्यानन्तरं नक्षत्रत्रयमपि अवशिष्टैकैक वर्णपूर्वकं न्यसेत्। आदौ बीजत्रयं सर्वत्र योज्यं। भालाक्षिकर्ण

नासानां युगले गंडयुग्मके। भुजे च मणिबंधो रोज द्वये नाभिमंडले। कट्युरुजानुजंघानां युगले चरणद्वये ज्वलत्कालाग्नि

For Private And Personal

संकाशावरदाभयपाणयः। नति पांण्यो म्बिनीमुख्याध्येयामुकाविभूषणाः। इतिनक्षत्रन्यासः। अथयोगिनीन्यासः।
तत्रादौसार्वासां योगिनांध्यानम्। सितासितारुणा बभ्रुचित्रापीताश्च चिन्तयेत्। चतुर्भुजाः समै वक्त्रैः सर्वाभरणभू
षिताः। विशुद्धिचक्रेकंठेषोडश दलकमलकर्णिकायांन्यसेत्। तत्प्रकारः। ऐंह्रींश्रीं डां डीं डूं डमलवरयूं डाकिनिमां रक्ष
रक्षममत्वग्धातुंरक्षरक्षसर्वसत्ववशंकरि आगच्छ इमांपूजांगृण्हगृण्ह ऐं अघोरेह्रींसः। परमघोरे हूं घोररूपेए
ह्येहिनमश्चामुंडे डरलकसहैं श्री महात्रिपुरसुंदरी विच्चे देवि अं आं इं ईं इत्यादिषोडशस्वरमुच्चार्य विशुद्धिषोड
शदलपीठस्थे विशुद्धिडाकिनि विशुद्धिनाथदेवियुग्मश्रीपादुकेभ्योनमः। इतिकर्णिकायांविन्यसेत्। तद्दलेषुअमृता
द्याःप्रविन्यसेत्। अमृतायैनमः। आकर्षिण्यै० इंद्राण्यै० ईशान्यैनमः उमायै० धूंकेशिन्यै० ऋद्धिदायै० ॠपायै० लृतायै०
ॡषायैनमः। एकपादायै० ऐश्वर्यात्मिकायै० ओंकार्यैनमः। औषधात्मिकायै० अंबिकायै० अःक्षरायैनमः इतिप्रादक्षिण्येन
विन्यसेत्। सर्वाश्चेतानतियुताः साक्षस्रक्पुस्तकैर्युताः षोडशदलस्थाएताध्या। तस्याः कर्णिकायांडाकिनींध्यायेत्॥
ग्रीवाकूपेविशुद्धौस्वरदलकमलेरक्तवर्णात्रिनेत्रां श्रीखड्गांगकपाल त्रिशिखमपिमहाचर्मसंधारवन्तीं। वक्त्रैणैकेनयु
क्तांपशुजनभयदांपायसान्नेप्रसंन्नांत्वक्स्थांवंदेऽमृताद्यैः परिवृतवपुषंडाकिनीभावयेत्तां। अथामृतादिशक्तीनांज

प्र॰ ३॰ किनीसदशंवपुः तत्समाभ्यायुधादीनिन्यासपूजनचिन्तने ततः आनाहतचक्रे द्वादशदलकमलकर्णिकायां ऐंह्रींश्रींरां
८२ रींरूंरमलवरयूंराकिनिमांरक्षरक्ष ममरक्तधातुंरक्षरक्षसर्वसत्ववशंकरि आगच्छ आगच्छ इमांपूजांगृह्णगृण्हऐंअघे
रेह्रींसःपरमघोरेहूंघोररूपेएह्येहि नमश्चामुंडेडॅलकसहैं श्रीमहात्रिपुरसुंदरी देवीविच्चे देवीककारादि द्वादशवर्णा
नुच्चार्यअनाहतपीठस्थितेअनाहतराकिनिअनाहतनाथदेवीयुग्मश्रीपादुकेभ्योननमः। इतिहृत्पद्मेद्वादशदलक
मलकर्णिकामध्येविन्यस्यद्वादशदलेषुकालरात्र्यादिकाः।प्रादक्षिण्येनविन्यसेत्।कालरात्र्यैनमः।सावित्र्यै नमःगा
यत्र्यैनमः घंटाधारिण्यैनमःऊर्णात्मिकायैनमः। चंडायैनमः च्छायायैनमः जयायैनमः झंकारिण्यैनमः ज्ञानरू
पायैनमः टंकहस्तायैनमः ठंकारिण्यैनमः इतिअरुणाःकालरात्र्याद्याःसर्वानतिसमन्विताः कठवर्णयुतान्यस्यध्या
लाश्रीराकिनींपारां हृत्पद्मेभानुपत्रे द्विवदनविलसद्दंष्ट्रिणींश्यामवर्णामक्षंशूलंकपालंडमरुमपिभुजैर्धारयन्तींत्रिने
त्रां। रक्तस्थांकालरात्रिप्रभृतिपरिवृतांस्निग्धभक्त्यामिहस्तांश्रीमद्वीरेंद्रवंद्यामभिमतफलदांराकिनींभावयेत्ताम्।का
लरात्र्यादिकारक्ताश्चतुर्हस्तानमस्क्रियां द्वाभ्यांकराभ्यांदधतिद्वाभ्यांहेतिद्वयंक्रमात्। कपालंश्रीवराभीतिपुस्तका राम:
क्षरमालिकाः। घंटाखड्गौस्रणिश्चैवखड्गखेटौवराभयेकुठारहरिणौपश्चात्। त्रिशूलडमरूअपि कदलीकलशौशूलेवे ८२

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

तालेो वर दाभये ततः मणिपूरपीठेनाभौ दशदलकमलकर्णिकायां लाकिनींन्यसेत्। ऐं ह्रीं श्रीं लां लीं लूं लमलवर
यूं लाकिनी मांसरक्षरक्ष मम मांसधातुं रक्ष रक्ष सर्व सत्ववशंकरि आगच्छ आगच्छ इमां पूजां गृण्ह गृण्ह ऐं अघोरे ह्री
सः परमघोरे हूं घोररूपे एह्येहि नमश्चामुंडे डरलकसहैं श्रीमन्त्रिपुरसुंदरी देवी विच्चे देवि ड कारादि दशवर्णानुच्चार्य मणिपू
रकपीठस्थे मणिपूरककलाकिनीं मणिपूरके नाथ देवीयुग्म श्री पादुकेभ्यो नमः। इति मन्त्रेण मध्येन्यसेत्। डामर्यैनमः ढंका
र्यै० णामर्यैनमः। तामस्यै० स्थाण्वैनमः। दाक्षायिण्यैनमः धात्र्यैनमः नारायण्यै० पार्वत्यैनमः फट्कार्यैनमः एतास्तु दश
दलेषु प्रागादिप्रादक्षिण्यक्रमेणन्यसेत्। एताः कपालशूलनतिमुद्राकराध्येयाः। लाकिनीध्यानं। नाभौ दिक्पत्रपद्मे त्रि
वदनविलसत्र्यीक्षणां रक्तवर्णांशक्तिं दंभोलि दंडाव भयमपि भुजैर्धारयन्तीं महोग्रां डामर्याद्यैः परीतां पशुजनभयदां मां
सयालेकनिष्ठां गौडान्नेसक्तचित्तां सकलशुभकरीं संस्मरेल्लाकिनीन्तां। लाकिन्याग्रस्थितायास्तु दशसंख्यामरीचयः। कपाल
शूलधारिण्यः कृस्नाश्च नतिसंयुताः। किरीटहारकेयूरकांचीनूपुरभूषणाः। स्वाधिष्ठाने लिंगे षड्दलकमल कर्णिकायां काकि
नींन्यसेत्। ऐं ह्रीं श्रीं कां कीं कूं कमलवरयूं काकिनी मांरक्षरक्ष मम मेदोधातुं रक्षरक्ष सर्व सत्ववशंकरि आगच्छ आगच्छ इमां पू
जां गृण्ह गृण्ह ऐं अघोरे ह्रीं सः परमघोरे हूं घोररूपे एह्येहि नमश्चामुंडे डरलकसहैं श्रीमन्त्रिपुरसुंदरीदेवी विच्चे देवि बा

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

पु.सं. दिषड्वर्णानुच्चार्यस्वाधीष्ठानाख्यपीठस्थेस्वाधिष्ठानकाकिनीस्वाधिष्ठाननाथदेवीयुग्मश्रीपादुकेभ्योनमः। अनेनकर्णि
८४ कायांन्यसेत्।वंधिन्यैनमः भद्रकाल्यैनमः।महामायायैनमः।यशस्विन्यैनमः रमायैनमः लंबोष्ठिकायैनमः इति
षट्पत्रेषुक्रमेणन्यस्तव्याः अथध्यानंस्वाधिष्ठानाख्यपद्मेरसदललसितेवेदवक्त्रांत्रिनेत्रांपीताभांधारयन्तीत्रि
शिखगुणकपालाभयान्यात्तगर्वामेदोधातुंप्रविशंमधुमदमुदितांबंधिनीपूर्वशक्त्यापीतांदध्यन्नसक्तामभिमतफल
दांकाकिनींभावयेत्तां मूलाधारपद्मेचतुर्दलंगुलोपरिचतुर्दलकमलकर्णिकायांडाकिनीं न्यसेत्।सें ह्रींश्रींसांसींसूंस
मलवरयूंसाकिनीमां रक्षरक्षममअस्थिधातुंरक्षरक्षसर्वसत्ववशंकरीआगच्छागच्छइमांपूजांगृण्हगृण्हऐंअघोरे
ह्रूंघोररूपेएह्येहिनमश्चामुंडेडरलकसहैं श्रीमत्त्रिपुरसुंदरीदेवीविच्चेदेविवकारादि चतुष्कमुच्चार्यमूलाधारपीठ
स्थेमूलाधारसाकिनीमूलाधारनाथदेवीयुग्मश्रीपादुकेभ्योनमः। इतिन्यस्त्वानदलेषुवरदाद्याविन्यसेत्।वरदायैन
मः।श्रियैनमः।षंडायैनमः।सरस्वत्यैनमः। इतिक्रमेणविन्यसेत्।मूलाधारस्यपद्मेश्रुतिदललसितेपंच वक्त्रां
त्रिनेत्रां स्वर्णाभामस्थिसंस्थांसृणिमपिकमलंपुस्तकंज्ञानमुद्रां। बिभ्राणांबाहुदंडैः सुललितवरदाद्याभियुक्तांम रामः
नोज्ञांमुद्गान्नेसक्तचित्तांमधुमदमुदितांभावयेत्।साकिनींतां रक्तापीतासिताभ्वेताभ्वनसोवरदाभयाः।नत्यक्षमा ८४
ह्रीं सः परमघोर

For Private And Personal

५ न्यसेत् ध्यानं भ्रूमध्ये बिन्दुपद्मे द्वि दलविलसिते शुक्लवर्णा करा ब्रैर्विभ्राणां ज्ञानमुद्रां ५
लाकलशविराजित चतुर्भुजाः। ततः आज्ञायां भ्रूमध्ये द्विदलकमलकर्णिकायां हाकिनीं विन्यसेत्। ऐं ह्रीं श्रीं हां हीं हूं
हमलवरयूं हाकिनी मां रक्ष रक्ष मम मज्जाधातुं रक्ष रक्ष सर्वसत्ववशंकरी आगच्छ आगच्छ इमां पूजां गृण्ह गृण्ह ऐं अघोरे ह्रीं
सः परमघोरे हूं घोररूपे एह्येहि नमश्चामुंडे डरलकसहैं श्रीमत्त्रिपुरसुंदरी देवि विच्चे देवि हं सं आज्ञापीठस्थे आज्ञापी
ठ हाकिनी आज्ञानाथ देवि युग्म श्रीपादुकेभ्यो नमः। इति कर्णिकायां मध्ये विन्यस्य तद्दलयोः हं हंसवाहिन्यै नमः। सं
समावत्यै नमः। इतिं डमरुक मालान्य समालां कपालं। षड्वक्त्रां मज्जसंस्थां त्रिनयनलसितां हंसकलादियुक्तां हारि
द्रां न्नेप्रसक्तां सकलसुरनुतां हाकिनीं भावयेत्तां। श्वेता हंसवती काद्यैर्त्रिशूलवरधारिणी रक्ताक्षमालावरदानति
मुद्रालसत्करा। ततः सहस्रदलकमलकर्णिकायां योनिमंडले याकिनीं न्यसेत्। ऐं ह्रीं श्रीं यां यीं यूं यमल घरयूं याकि
नी मां रक्ष रक्ष मम शुक्रधातुं रक्ष रक्ष सर्वसत्ववशंकरी देवी आगच्छ आगच्छ पूजां गृण्ह गृण्ह ऐं अघोरे ह्रीं सः परमघोरे हूं
घोररूपे एह्येहि नमश्चामुंडे डरलकसहैं श्री मत्त्रिपुरसुंदरी देवि विच्चे देवि अकारादि क्षकारांत वर्णानुक्राद्यक्षरं धपी
ठस्थे ब्रह्मरंध्र याकिनी ब्रह्मरंध्रनाथ देवी युग्म श्रीपादुकेभ्यो नमः। इति कर्णिकायां न्यसेत्। तद्दलेषु पूर्वोक्त षडाधा
र पद्मस्थाः पंचाशद्वर्णदेवताः स्तत न्मातृकावर्णसहितान्यसित्वा ध्यायेत्। तत्पूर्वोक्त षडाधार पद्म पत्रेषु पि

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. ता म्मातृका वर्णपूर्विकास्तत्त देवतान्यसेत्व्याः।मन्त्रादौबीजत्रयं सर्वत्रयोज्यंमुंड व्योमस्थपद्मेसकलदलयुते याकि
८५ नी भैरवीं तांयक्षिणाख्यां समस्तायुधलसितकरांसर्ववर्णासमष्टींडादीनांसर्ववक्त्रांसकलसुखकारिंसर्वधातुस्वरूपां
सर्वान्नसक्तचित्तांसकलसुरनुतांभावयेत्सर्वरूपां॥ इतियोगिनीन्यासः॥ अथराशिन्यासः॥ऐंह्रींश्रींअंआंइंईंमेषरा
श्यात्मदेवतायैनमः।उंऊंऋंॠं वृषभराश्यात्मदेवतायैनमः। ऌंॡं मिथुनराश्यात्मदेवतायैनमः।एंऐंकर्कटकरा
श्यात्मदेवतायैनमः।ओंऔंसिंहराश्यात्मदेवतायैनमः।अंअःशंषंसंहंलंक्षंकन्याराश्यात्मदेवतायैनमः।कंखंगं
घंङं तुलाराश्यात्म० चंछंजंझंञं वृश्चिकराश्यात्म० टंठंडंढंणं धनुराश्यात्म० तंथंदंधंनं मकरराश्यात्म० पंफंबंभंमं कुं
भराश्यात्म० यंरंलंवं मीनराश्यात्मदेवतायैनमः।तारत्रयं मंत्रादौसर्वत्रयोज्यं।गुल्फजानुवृषणस्तनअंसशिरःसुन्य
सेत्।इति दक्षिणपार्श्वेन्यसेत्।वामपार्श्वेपिशिरआदिगुल्फांतंन्यसेत्।शिरोंसस्तनवृषणजानुगुल्फेषुन्यसेत्।एवं
चतुस्त्रित्रिद्विद्वियुगांत्यद्विस्वरयुताशादिषट्कचटतपवर्गायादिवान्तवर्णपूर्वकास्तेराशयः॥ अथपीठन्यासः।ऐंह्रीं
श्रींएकपंचाशत्पीठशक्तिभ्योनमः। इतिदेहेव्याप्य।ऐंह्रींश्रींअंकामरूपपीठायैनमः।१ आंवाराणसीपीठाय०२इंने रामः
पालपीठायनमः ३ ईंपौंड्रवर्धनपीठा०४ उंचरस्थिरपीठा०५ ऊंकन्याकुब्जपीठा०६ ऋंपूर्णशैलपीठा० ॠंअर्बुदपी ८५

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ठा०३ ॡं अमृतकेश्वरीपीठा०३ ॡं एकाम्रपीठा०३ एं कामकोट्टपीठा०३ ऐं त्रिस्रोतपीठा०३ ओं कैलासपीठा०३ औं भृगु
नगरपीठा०३ अं केदारपीठा०३ अः चंद्रपूर्वकपीठा०३ कं श्रीपीठपीठा०३ खं एकवीरपीठा०३ गं जालंध्रपीठा०३ घं मालव
पीठा०३ ङं कुलुकपीठा०३ चं देवकोट्ट३ छं गोकर्णपीठा०३ जं मारुतेश्वरपीठा०३ झं अट्टहासपीठा०३ ञं विरजपीठा०३
टं राजगृहपीठा०३ ठं महापथपीठा०३ डं कोल्लापुरपीठाय०३ ढं अलकापुरीपीठा०३ णं ॐकारपीठा० तं जयन्तीपी
ठा०३ थं उज्जयनीपीठा०३ दं चित्रात्रपीठा०३ धं क्षीरकपीठा०३ नं हस्तिनापुरपीठाय०३ पं ओड्डीशपीठाय०३ फं प्रयागपी
ठा०३ बं षष्ठीशपीठाय०३ भं मायापुरीपीठा०३ मं गौरेशपीठा०३ यं मलयगिरिपीठा०३ रं श्रीशैलपीठा०३ लं मेरुपीठा०३ वं
गिरिवरपीठा०३ शं महेंद्रपीठा०३ षं वामनगिरिपीठा०३ सं हिरण्यपुरपीठा०३ हं लक्ष्मीपुरपीठा०३ ळं वरोड्या
णपीठा०३ क्षं छायाछत्रपीठाय नमः। तारत्रयं मंत्रादौ सर्वत्र योज्यं। इति पीठन्यासं मातृकास्थानेषु न्यसेत्॥ इति लघुषो
ढान्यासः समाप्तः॥ अथ श्रीविद्यापंचदशाक्षरी चक्रन्यासविधिः। सिंगिभूपालीयपद्धत्युक्तप्रकारेण लिख्यते। अथ च
क्रन्यासस्थानश्लोकः। वैदवं ब्रह्मरंध्रे च तत्संवृत्य त्र्यश्रकं ललाटे ष्टारसंज्ञं च भ्रुवोर्मध्ये दशारकं। बहिर्दशारं कंठे तु हृ
दये मन्वपत्रकं। नाभौ त्वष्टदलं चक्रं स्वाधिष्ठाने कलाश्रकं। आधारे चतुरस्रं स्याद्द्वितीयं दक्षजंघके। तृतीयं वामजंघा

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

यांसृष्टिन्यासेत्वयंक्रमः। इतिचक्रन्यासस्थानानि अथोक्तस्थानेषुन्यासप्रकारः। ऐंह्रींश्रीं बैंदवचक्रायनमः। इतिब्रह्मरं
ध्रेव्यापकंकृत्वा ऐंह्रींश्रींकएईलह्रींहसकहलह्रींसक लह्रीं एवंखंडत्रयंमुक्त्वानदंते तुरीयखंडाख्यंश्रीबीजमु
क्त्वानदंतेपरब्रह्मचक्रे ओड्याणपीठचर्यानाथसमस्तचक्रसपरिवारपरमतत्वसृष्टिस्थितिसंहारकृत्येच्छाज्ञानक्रि
याशक्तिवाग्भवकामराजशक्तिबीजात्मकपरमशक्तिस्वरूपश्रीमहात्रिपुरसुंदरीदेवीपरब्रह्मात्मशक्तिश्रीपादुकांपू
जयामीतिसकुंकुमविलेपनामितिपूर्वोक्तध्यानक्रमेणब्रह्मरंध्रे ध्यात्वाब्रह्मरंध्रेन्यसेत्। पुनःऐंह्रींश्रींहसकलरडैंह
सकलरडींहसकलरडौः। श्रीमहात्रिपुरभैरवीनित्याश्रीपादुकांपूजयामि। इतिचक्रेश्रीमात्मरूपांतत्रविन्यस्यपुनः
ऐंह्रींश्रीं योनिमुद्रायैनमः। इतियोनिमुद्रांप्रदर्श्य ऐंह्रींश्रींएषापरारहस्ययोगिनीसर्वानंदमयेमहाचक्रेबैंदवेपरब्र
ह्मस्वरूपिणीपरामृतशक्तिस्वरूपिणीसर्वचक्रेश्वरीसर्वमन्त्रेश्वरीसर्ववीरेश्वरीसर्ववागीश्वरीसर्वयोगेश्वरीसर्वपीठे
श्वरीसर्वसिद्धेश्वरीसर्वतत्वेश्वरीसर्वकामेश्वरीसर्वरसेश्वरीसर्वजगदुत्पत्तिमातृकासर्वचैतन्यशक्तिस्थचक्राः सासनाः
समुद्राःससिद्धयः सशक्तयःसायुधाः सवाहनाः सपरिवाराः सचक्रेश्वरिकाः श्रीमहात्रिपुरसुंदरीन्यस्ताः सन्तुनमः। इ राम:
तिब्रह्मरंध्रे वंदेत। पुनस्त्रिकोणे। ऐंह्रींश्रींत्रिकोणचक्राय नमः। इतिव्यापकंकृत्वा। ऐंह्रींश्रींकएईलह्रींश्रींकएईलह्री ८६

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

अग्निचक्रे कामगिर्यालये मित्रीशनाथ नवयोनिचक्रात्मतत्त्वसृष्टिकृत्येच्छाशक्ति वाग्भवात्मकवागीश्वरीस्वरूपकामे
श्वरी देवी ब्रह्मात्मशक्ति श्री पादुकां पूजयामीति कामेश्वरीमरुणां पाशांकुशाभयकपालवरांकितचतुर्हस्तां चंद्रक
लावतंसां त्रिनेत्रां ब्रह्मांकस्थान्तां ध्यात्वा शिरसि त्रिकोणप्रागग्रकोणे न्यसेत्। पुनः ऐं ह्रीं श्रीं हसकहलह्रीं सूर्यचक्रे जा
लंधरपीठे ओड्डीशनाथ दशारद्वय चतुर्दशारचक्र विद्यातत्त्वस्थितिकृत्य ज्ञानशक्ति कामराजात्मक कामकलास्वरू
पवज्रेश्वरी देवि विष्ण्वात्मिका शक्ति श्री पादुकां पूजयामीति वज्रेश्वरीं प्रवालरुचिं करषट्कावलंबित पाशांकुशचा
वाणकपालमातुलिंगां विश्वकवासिनीं ध्यात्वा शिरसि त्रिकोण दक्षिणकोणे न्यसेत्। पुनः ऐं ह्रीं श्रीं सकलह्रीं सोमचक्रे पू
र्णगिरि गह्वरषष्ठीशनाथाष्टारषोडशारचतुरस्रचक्रशिवतत्त्वसंहारकृत्य क्रियाशक्ति निजात्मकपरापरशक्तिस्वरू
पभगमालिनी देवी रुद्रात्मकशक्ति श्री पादुकां पुजयामीति भग मालिनीं शरच्चंद्रचंद्रिकावदातां पाशांकुशपुस्तकास्तव
लयविलसितबाहुचतुष्टयां त्रिलोचनां रुद्रोत्संगगतां ध्यात्वा शिरसि त्रिकोणवामकोणे न्यसेत्। पुनः ऐं ह्रीं श्रीं हसैं हसक्लीं
हस्सौः त्रिपुरांबा नित्या श्री पादुकां पूजयामि। चक्रे श्रीं त्रिकोणमध्ये विन्यस्य। ऐं ह्रीं हसौः बीजमुद्रायै नमः। इति बीजमु
द्रां प्रदर्श्य। ऐं ह्रीं श्रीं एतार हस्यतरयोगिन्यः। सर्वसिद्धिप्रदायके चक्रे समुद्राः ससिद्धयः सायुधाः सवाहनाः सपरिवा

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

राः सचक्रेश्वरिकान्यस्ताः सन्तुनमः इतित सर्वंद्यः पुनः आयुध न्यासमाचरेत्। ऐं ह्रीं श्रीं द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः यां रां लां वां सां जं
जंभनेभ्यः कामेश्वरबाणेभ्योनमः इतिदक्षिण नेत्रेन्यसेत्। दक्षिण भागस्य पुरुषप्रधानत्वात्। पुनः ऐं ह्रीं श्रीं द्रां द्रीं क्लीं
ब्लूं सः यां रां लां वां सां जं जंभनेभ्यः कामेश्वरीबाणेभ्यो नमः। इतिवामनेत्रेन्यसेत्। वामभागस्य शक्तिप्रधानत्वात्। पुनः ऐं ह्रीं
श्रीं धंसंमोहनायकामेश्वरधनुषेनमः। इति दक्षिण भ्रूरेखायांन्यसेत्। दक्षिण भागस्य ईश्वरप्रधानत्वात्। पुनः ऐं ह्रीं श्रीं
धंसंमोहनायकामेश्वरीधनुषेनमः। इतिवाम भ्रूरेखायांन्यसेत्। पुनः ऐं ह्रीं श्रीं आं वशीकरणायकामेश्वरपाशायन
मः इतिदक्षिणश्रवसिन्यसेत् ३ आं वशीकरणायाकामेश्वरी पाशायनमः। इति वामश्रवणेन्यसेत्। ३ क्रों स्तंभनायका
मेश्वरांकुशायनमः। इतिदक्षिणनासापुटेन्यसेत् ३ क्रों स्तंभनायकामेश्वर्यंकुशायनमः। इतिवामनासापुटेन्यसेत्।
एवमायुधन्यासंकृत्वा। पुनः ऐं ह्रीं श्रीं अष्टारचक्रायनम इतिललाटमारभ्य वेष्टनप्रकारेणव्यापकंन्यसेत्। पुनः ऐं
ह्रीं श्रीं अं आमित्यादिषोडशस्वरानुक्त्वा ब्लूं वशिनी वाग्देवतादेविश्री पादुकां पूजयामि ३ कं खं गं घं ङं क ल ह्रीं कामेश्व
री॰३ चं छं जं झं ञं नव्यूं मोदिनी वाग्देवतादेवि॰३ टं ठं डं ढं णं ब्लूं विमलावाम् देवतादेवि॰३ इतिललाटमारभ्यप्राद रा॰
क्षिण्येनदिक्षुन्यसेत्। पुनः ऐं ह्रीं श्रीं तं थं दं धं नं जिम्रीं अरुणावाग्देवतादेवि॰३ पं फं बं भं मं ह्रूं स ल व्र्यूं जयनीवागदेव ८७

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ता देवि २ पंरंलंवंशंभ्म्यूसर्वेश्वरि वाग्देवता देवी ३ षंसं हंलंसं क्ष्मीं दिव्यकौलिनीवाग्देवता देवी श्री पादुकां पूजयामि। एता
श ललाटवलये आग्नेयादिकोणेषु न्यसेत्। एता अष्टवाग्देवताश्चापेषुपुस्तकासमालासमुल्लसितहस्त चतुष्टया दाडिमकु
सुमारुणा ध्येयाः। ऐं ह्रीं श्रीं ह्रीं श्रीं सौः त्रिपुरासिद्धा नित्यांबा श्री पादुकां पूजयामि। इति चक्रेशी मध्ये अष्टारचक्रमध्ये न्यसेत्। ३ ह्
स्रखफ्रें खेचरी मुद्रायै नमः ३ इति खेचरीमुद्रां नत्रप्रदर्श्य ३ एता रहस्ययोगिन्यस्सर्वरोगहरे चक्रे समुद्रा इत्यादिन्यस्ताः
संतु नमः। इत्यन्तमुक्ता अष्टारचक्रस्था देवीः संवंदेत। पुनः ऐं ह्रीं श्रीं अन्तर्दशारचक्राय नमः इति भ्रूमध्यमारभ्यवेष्टनाकारेण
व्यापकं कुर्यात्। ऐं ह्रीं श्रीं यंसर्वज्ञा देवी श्री पादुकां पूजयामि। ३ रं सर्वशक्तिदेवी ०३ लंसर्वैश्वर्यप्रदा देवी ०३ वंसर्वज्ञानमयी
देवी ०३ शं सर्वव्याधिविनाशनी देवी ०३ षं सर्वाधारस्वरूपिणी देवी ०३ सं सर्वपापहरा देवी ०३ हं सर्वानंदमयी देवी ०३ लं सर्व
रक्षास्वरूपिणी देवी ०३ सं सर्वेप्सितफलप्रदा देवी श्री पादुकां पूजयामीति दक्षिणाक्षिमूले तदपांगे दक्षिणश्रवणमूले तत्पृष्ठे चु
लिकान्तताले चुलिकायां वामकर्णपृष्ठे तन्मूले वामापांगे वामाक्षिमूले चैताः क्रमेण न्यसेत्। चुलिका नाम शिखास्थानं ए
ताः अक्षस्रक्पुस्तकधराः कर्पूरगौरांगी ध्यात्वा विन्यसेत्। ऐं ह्रीं श्रीं ह्रीं क्लीं ब्लें त्रिपुरामालिनी नित्यादेवि श्री पादुकां पूज
यामि। इति चक्रेशीं मध्ये न्यसेत्। ऐं ह्रीं श्रीं क्रों मदांकुशमुद्रायै नमः। इत्यंकुशमुद्रां प्रदर्श्य ३ एता निगर्भयोगिन्यः सर्व

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

रसाकरचक्रेसमुद्रा इत्यादिन्यस्ताःसंतुनमः। इतितत्रसंबंध। बीजत्रयंसर्वत्रयोज्यम्। पुनः ऐंह्रींश्रींबहिर्दशारचक्राय
नमः। इति कंठेप्रादक्षिण्यक्रमेणव्यापकं कुर्यात्। ऐंह्रींश्रींकंसर्वसिद्धिप्रदादेवीश्रीपादुकांपूजयामि। ३ खंसर्वसंप
त्प्रदादेवि०३ गंसर्वप्रियंकरीदेवी०३ घंसर्वमंगलकारिणीदेवि०३ ङंसर्वकामप्रदादेवी ३ चंसर्वदुःखविमोचिनीदेवी ३ छं
सर्वमृत्युप्रशमनीदेवी०३ जंसर्वविघ्नविनाशनीदेवी०३ झंसर्वांगसुंदरीदेवी०३ ञंसर्वसौभाग्यदायिनीदेवीश्रीपादुकांपू
जयामि। एताःमुक्ताहारधारिण्यः। हिमरुचिभासुरदेहावराभयकराः। संचिंत्यकंठेप्रादक्षिण्येनविन्यसेत्। ऐंह्रींश्रींहसैं
हस्क्लींहसौः त्रिपुराश्रीपादुकांपूजयामि। इतिमध्येविन्यस्य। ऐंह्रींश्रींसःसर्वोन्मादिनीमुद्रायैनमः। इतिमुद्रांप्रदर्श्य
ऐंह्रींश्रींएताःकुलोत्तीर्णयोगिन्यः सर्वार्थसाधकेचक्रेसमुद्राइत्यादिन्यस्ताःसंतुनमः। इत्यन्तमुक्त्वासंबंधबीजत्रयंसर्व
त्रयोज्यं। ऐंह्रींश्रींचतुर्दशारचक्रायनमः। इतिहृदयेमनुपत्रकेव्याप्यरूपेणप्रादक्षिण्येनन्यस्त्वा। ऐंह्रींश्रींटंसर्वसंक्षोभि
णीशक्तिश्रीपादुकांपूजयामि ३ ठंसर्वविद्राविणीशक्ति०३ डंसर्वाकर्षिणीशक्ति०३ ढंसर्वाल्हादनस्वरूपिणीशक्ति०३ णं
सर्वसम्मोहिनीशक्ति०३ तंसर्वस्तंभनस्वरूपिणीशक्ति०३ थंसर्वजंभिनीशक्ति०३ दंसर्वतोवशीकरणीशक्ति०३ धंसर्वरं
जनीशक्ति०३ नंसर्वोन्मादस्वरूपिणीशक्ति०३ पंसर्वार्थसाधिनीशक्ति०३ फंसर्वसंपत्तिपूरणीशक्ति०३ बंसर्वमंत्रमयी

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

शक्ति०३ भंसर्वद्वंद्वक्षयंकरीशक्ति श्रीपादुकांपूजयामि। एताः रक्ताः प्रवालरुचिराः चापबाणधराः संचिंत्यहृदयेक्र
मेणप्रादक्षिण्येनविन्यसेत्। ऐंह्रींश्रीह्स्क्लैंह्क्लींह्सौः। त्रिपुरवासिनीनित्याश्रीपादुकांपूजयामि। इति चक्रेशींमध्येविन्य
स्य: ऐंह्रींश्रींब्लूंवश्यमुद्रायैनमः। इति वश्यमुद्रांप्रदर्श्य। ऐंह्रींश्रीं एताः संप्रदाययोगिन्यः सर्वसौभाग्यदायके चक्रेसमुद्रा
इत्यादिन्यस्ताःसंतुनमः। इति नमस्कुर्यात्। तारत्रयं सर्वत्र योज्यं। पुनःऐंअष्टदलपद्मायनमः। इतिनाभौप्रादक्षिण्येनव्या
पकंकृत्वा। ऐंह्रींश्रींकंखंगंघंङंअनंगकुसुमादेवीश्रीपादुकांपूजामि ३। चंछंजंझंञंअनंगमेखलादेवी०३। टंठंडंढंणं
अनंगमदनादेवी०३। तंथंदंधंनंअनंगमदनातुरादेवी ३ एताः ए ष वंशवामपार्श्वजठरदक्षिणपार्श्वेषुविन्यस्य। ऐंह्रींश्रींपंफं
बंभंमंअनंगरेखादेवी३ यंरंलंवंअनंगवेगिनीदेवी शंषंसंहंअनंगांकुशादेवी३ लंक्षंअनंगमालिनीदेवीश्रीपादुकांपूजया
मि। इतिवंशवामपार्श्वयोरन्तरालेचवामपार्श्वजठरयोरंतरालेचजठरदक्षिणपार्श्वयोरंतरालेच दक्षिणपार्श्ववंशयो
रंतरालेचअनंगरेखादिशक्तीः क्रमेणन्यसेत्। एताः रक्ताःपुंड्रेक्षुचापपुष्पबाणधाखेणीरुनकृकेशमंडलारक्तकंचुकधा
रिणीर्ध्यात्वान्यसेत्। ऐंह्रींश्रींह्रींक्लींसौः त्रिपुरसुंदरीनित्याश्रीपादुकांपूजयामीति चक्रेशींमध्येन्यसेत्। ऐंह्रींश्रींक्लींआ
कर्षणमुद्रायैनमः। इत्याकर्षणमुद्रांप्रदर्श्यऐंह्रींश्रींएतागुप्ततरयोगिन्यःसर्वसंक्षोभणकारकेचक्रेसमुद्रा इत्यादिन्य

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

स्ताःसन्तुनमः। इतिनत्र नमस्कुर्यात्।तारत्रयंसर्वत्रयोज्यं।ऐंह्रींश्रीं षोडशदलपद्मायनमः। इतिलिंगेस्वाधिष्ठाननामकेवा
मावर्त्तक्रमेणन्यास्य।ऐंह्रींश्री अंकामाकर्षणीनित्याकलादेवीश्रीपादुकांपूजयामि३ आं बुध्याकर्षणीनित्याकलादेवी०
इंअहंकाराकर्षणीनित्याकलादेवी०३ ईंशब्दाकर्षणिनित्याकलादेवी ३ उंस्पर्शाकर्षणीनित्याकलादेवी३ ऊंरूपाकर्षणी
नित्याकलादेवी३ ऋंरसाकर्षणीनित्याकलादेवी३ ॠंगंधाकर्षणीनित्याकलादेवी३ ऌंचित्ताकर्षणीनित्याकलादेवी३ ॡंधै
र्याकर्षणीनित्याकलादेवी३ एंस्मृत्याकर्षणीनित्याकलादेवी३ ऐंनामाकर्षणीनित्याकलादेवी३ ओंबीजाकर्षणीनित्याक
लादेवी३ औंआत्माकर्षणीनित्याकलादेवी ३ अंअमृताकर्षणीनित्याकलादेवी० अःशरीराकर्षणीनित्याकलादेवीश्रीपा
दुकांपूजयामि एताः१ रक्तवर्णाः पाशांकुशधारिणीर्ध्यात्वास्वाधिष्ठानेवामावर्त्तक्रमेणन्यसेत्।ऐंह्रींश्री ऐंक्लींसौः त्रिपुरेश्व
रीनित्याश्रीपादुकांपूजयामि। इतिचक्रेशींमध्येविन्यस्य।ऐंह्रींश्रीं द्रींद्राविणीमुद्रायैनमः। इतिद्राविणीमुद्रांप्रदर्श्य ३ए
ताःगुप्ततरयोगिन्यः।सर्वाशापूरकेचक्रेसमुद्राइत्यादिन्यस्ताः संतुनमः। इतिनमस्कुर्यात्।तारत्रयंसर्वत्रयोज्यं।पुनः
प्रथमचतुरस्रे ऐंह्रींश्रींप्रथमचतुरस्ररेखायैनमः। इतिमूलाधारेव्यापकतयाविन्यस्य।ऐंह्रींश्रींद्रांसर्वसंक्षोभिणीमुद्रा एमः
शक्तिः।श्रीपादुकांपूजयामि।ऐंह्रींश्रींद्रींसर्वविद्राविणींमुद्राशक्ति३क्लींसर्वाकर्षणीमुद्राशक्ति३ ब्लूंसर्ववशंकरीमुद्रा ८९

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

शक्ति श्रीपादुकां पूजयामि। इति मूलाधारस्य पूर्व दक्षिण पश्चिम उत्तर भागेषु क्रमेण न्यसेत्। ऐं ह्रीं श्रीं सः सर्वोन्मादिनी
मुद्राशक्ति ३ क्रों सर्वमहांकुशमुद्राशक्ति ३ हस्ख्फ्रें सर्वखेचरीमुद्राशक्ति ३ ह्सौः सर्वबीजमुद्राशक्ति ३ ऐं सर्वयोनिमुद्रा
शक्ति ३ ऐं सर्वत्रिखंडमुद्राशक्ति श्रीपादुकां पूजयामि। इति एताः सर्वोन्मादिन्यादयः। मूलाधारस्य पूर्व दक्षिण भागयोर्म
ध्ये दक्षिण पश्चिम भागयोर्मध्ये पश्चिमोत्तर भागयोर्मध्ये उत्तर पूर्व भागयोर्मध्ये न्यसेत्। सर्वयोन्यादिमुद्राद्वयं चालना
दे मूलाधार मध्ये च न्यसेत्। एता रक्तवर्णाः पाशांकुशवरदाभयकराश्चंद्रकलावतंसमौलयश्चलिलोचना ध्यात्वा न्यस्ताव्याः
पुनः ऐं ह्रीं श्रीं मध्यचतुरस्ररेखायै नमः। इति दक्षिणजंघायां व्यापकं विन्यस्य ऐं ह्रीं श्रीं आं ब्रह्माणी देवी श्रीपादुकां पूजया
मि ३ ईं माहेश्वरी देवी ३ ऊं कौमारी देवी ३ ऋं वैष्णवी देवी ३ ल्टृं वाराही देवी ३ ऐं इंद्राणी देवी ३ औं चामुंडा देवी श्री ३ अः
महालक्ष्मी देवी श्रीपादुकां पूजयामि। इति एताः। ब्रह्माण्यादयः। दक्षिणजंघायां दिक्षु न्यस्तव्याः वाराह्यादयो विदिक्षु न्यस्त
व्याः। एता रक्ताः वंशदलश्यामलांगयः कपालोत्पलधारिणी ध्यात्वा न्यस्तव्याः। तारत्रयं सर्वत्र योज्यं। ऐं ह्रीं श्रीं न्तःचतु
रस्ररेखायै नमः। इति वामजंघायां व्यापकं विन्यस्य। ऐं ह्रीं श्रीं अणिमा सिद्धि देवी ३ लघिमा सिद्धि देवी ३ महिमा सिद्धि दे
वी ३ ईशित्व सिद्धि देवी ३ वशित्व सिद्धि देवी ३ प्राकाम्य सिद्धि देवी ३ भुक्ति सिद्धि देवी ३ इच्छा सिद्धि देवी ३ प्राप्ति सिद्धि

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. देवी ३ सर्वकामसिद्धिदेवीश्रीपादुकां पूजयामि। इति एता अणिमासिद्ध्यादयः। वामजंघायां दिक्षु विदिक्षु चक्रमेणान्य
९० स्तव्याः। प्रासादिसिद्धिद्वयं च दक्षिणवामपादयोश्च न्यसेत्। एता रक्तवर्णाः। चिंतामणिरवीभयांचितपाणिद्वयाश्चि
लोचनाश्च द्वकलावतंसमौलयो ध्यातान्यस्तव्याः। ऐं ह्रीं श्रीं अं आं सौः त्रिपुरा नित्या देवी श्रीपादुकां पूजयामि। इति चक्रे
शीं पादयोर्विन्यस्य। ऐं ह्रीं श्रीं द्रां सर्वसंक्षोभणमुद्रायै नमः। इति संक्षोभिणीमुद्रां प्रदर्श्य ३ एताः समस्तप्रगटयोगिन्यः त्रैलो
क्यमोहनचक्रे समुद्रा इत्यादि न्यस्ताः संतु नमः। इत्यन्तमुक्त्वा संवंद्यात्। ततः। मूलमंत्रमुक्त्वा सर्वांगेषु व्यापकं कुर्यात्। त
तः पंचोपचारैः संपूजयेत्। इति चक्रन्यासः समाप्तः॥ अथ महाषोडान्यासप्रकारः। प्रपंचो भुवनं मूर्तिर्मन्त्रो दैवतमात
रः। महाषोढाह्वयो न्यासः सर्वन्यासोत्तमोत्तमः। तत्रादौ भुवनेशानि प्रपंचन्यास उच्यते॥ त्रितारमूलमन्त्रान्ते मातृका
सरतः परम्॥ वदेत्प्रपंचरूपायै श्रियै नम इति क्रमात्। जद्यथा। आदौ सच्चिदानंदभैरवी देवी देवऋषिः। चिन्मय छंदः।
परांबा देवता। हसां हृत्। हसीं शिरः इत्यादि षडंगानि कृत्वा ध्यायेत्॥ तत्प्रकारः। अमृतार्णवमध्योद्यत्सुवर्णद्युतिशो
भिते। कल्पवृक्षवनान्तस्थे नवमाणिक्यमण्डपे। नवरत्नमयश्रीमत्सिंहासनगतांबुजे। त्रिकोणान्तःसमासीनं चंद्रसू रासः
र्यायुतःप्रभम्। अर्द्धांबिकासमायुक्तं प्रविभक्तविभूषणम्। कोटिकंदर्पलावण्यं सदाषोडशवार्षिकम्। मंदस्मितमु ९०

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

खांभोजे त्रिनेत्रं चंद्रशेखरम्॥ दिव्यांबरस्रगालेपं दिव्याभरणभूषितम्। पानपात्रंच चिन्मुद्रां त्रिशूलं पुस्तकं करैः। वि
द्यासंविदि बिभ्राणसदानंद मुखेक्षणम्। महाषोढोदिताशेषदेवतागणसेवितम्। एवंचितांबुजे ध्यायेदर्द्धं नारीश्वरं शिव
म्। पुंरूपंवास्मरेद्देवि स्त्रीरूपं वाविचिंतयेत्। अथवा निष्कलं ध्यायेत्सच्चिदानंदलक्षणम्। सर्वतेजोमयं देवी सचराचरवि
ग्रहम्। ततः संदर्शयेन्मुद्रा दशकं परमेश्वरि। मुद्रास्तु॥ योनिं लिंगं च सुरभि हेति मुद्रा चतुष्टयम्। वनमालां महामुद्रां नभो
मुद्रामपि क्रमात्। इति दशमुद्राः प्रदर्शयेत्। हेतिमुद्रेति आयुधमुद्रा चतुष्टयम्॥ पुस्तकं ज्ञानशूलं च कपालं चेति च
क्रमात्। तत्र महामुद्रा। हस्ततलद्वयमधोमुखेन प्रासार्य अंगुष्ठावन्योन्याग्रेण संस्पृते॥ एतामहामुद्रा। प्रसारित दक्षिण
तर्जन्या शिरउपरि वृत्ताकारेण परिभ्रमणं नभोमुद्रा। इतरामुद्राः द्वात्रिंशत्पटलानन्तरं वक्ष्यामः॥ पुनः यथाशक्ति जपे
न्मूलमंत्रं श्रीपादुकामपि। मूलमन्त्रस्तु॥ हसौ इति प्रासादपरामन्त्रः। सहौम्। इति पराप्रासादमन्त्रः॥ मूर्द्धि संचिन्त
येद्देवि श्रीगुरुं शिवरूपिणम्। सहस्रदलपंकजे सकलशीतरश्मिप्रभं वराभयकरांबुजं विमलगंधपुष्पांबरम्। प्रस
न्नवदनेक्षणं सकलदेवतारूपिणं स्मरेच्छिरसि हंस   गान्तदभिधानपूर्वं गुरुम्। अथन्यासप्रकारः। आदौ त्रिपु
रसुंदरी षडंगं विधाय प्रपंचादिन्यसेत्। ऐं ह्रीं श्रीं इति त्रितारांते हकारसकार चतुर्दशस्वरबिंदुविसर्गोणां कूटम्।

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ह्सौंः। इतिप्रासादपरामन्त्रः। तदंते सकारहकारचतुर्दशस्वरविसर्जनीयबिंदूनां कूटम्॥सहौंः इतिपसप्रसादान्ते अं
आदिप्रपंचरूपायैश्रियैनमः। इतिसर्वत्रबीजपंचकं मातृकाक्षरादौ योजयेत्।५। आंह्रीपरूपायै महामायायैनमः।५
इंजलिधिरूपायै कमलायैनमः।५ ईं गिरिरूपायै विष्णुवल्लभायैनमः।५ उंपट्टणरूपायै पद्मधारिण्यैनमः
।५ ऊंपीठरूपायैसमुद्रतनयायैनमः।५ ऋंक्षेत्ररूपायै लोकमात्रेनमः।५ ॠंवनरूपायैकमलवासिन्यैनमः।५ लृंआश्रम
रूपायै इंदिरायैनमः॥५ ल्रृंगुहारूपायैमायायैनमः।५ एंनदीरूपायैरमायैनमः।५ ऐंचत्वररूपायैपद्मायैनमः
।५ ओंउद्भिदरूपायैनारायणप्रियायैनमः।५ औंस्वेदजरूपायैसिद्धलक्ष्म्यै नमः।५ अंअंडजरूपायै राज्यलक्ष्म्यैनमः।५
अः जरायुजरूपायैमहालक्ष्म्यैनमः।५ कंलवरूपायै आर्यायैनमः।५ खंत्रुटिरूपायै उमायैनमः।५ गंकलारूपायैचंडि
कायैनमः।५ घंकाष्ठारूपायैदुर्गायैनमः।५ ङं निमेषारूपायैशिवायैनमः।५ चंश्वासरूपायैअपर्णायैनमः।५ छंघटि
कारूपायैअंबिकायैनमः।५ जंमुहूर्तरूपायैसत्यै नमः। ५ झंप्रहररूपायैईश्वर्यैनमः।५ ञंदिवसरूपायैशांभव्यैन
मः।५ टंसंध्यात्रयरूपायैईशान्यैनमः।५ ठंरात्रिरूपायैपार्वत्यै नमः।५ डंतिथिरूपायैसर्वमंगलायैनमः।५ ढंवाररूपा
यैदाक्षायिण्यै नमः।५ णंनक्षत्ररूपायैहैमवत्यैनमः।५ तंयोगरूपायैमहामायायैनमः।५ थंकरणरूपायैमहेश्वर्यैनमः।५

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

दंपक्षरूपायैमृडान्यैनमः।५धंमासरूपायैरुद्राण्यैनमः।५नंराशिरूपायैशर्वाण्यैनमः।५पंऋतुरूपायैपरमेश्वर्यैन
मः।५फंअयनरूपायैकाल्यैनमः।५बंसंवत्सररूपायैकात्यायिन्यैनमः।५भंयुगारूपायैगौर्यैनमः।५मंप्रलयरूपायैभवान्यै
नमः।५यंपृथिव्यप्तेजोवाय्वाकाशाख्यपंचभूतरूपायैब्रह्माण्यैनमः।५रंशब्दस्पर्शरूपरसगंधाख्यपंचतन्मात्ररूपा
यैवागीश्वर्यैनमः।५लंवाक्पाणिपादपायूपस्थाख्यपंचकर्मेंद्रियरूपायैवाण्यैनमः।५वंश्रोत्रत्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणाख्यपं
चज्ञानेंद्रियरूपायैसावित्र्यैनमः।५शंप्राणापानव्यानोदानसमानाख्यपंचप्राणरूपायैसरस्वत्यैनमः।५षंसत्वरजस्त
माख्यगुणत्रयरूपायैगायत्र्यैनमः।५सं मनोबुध्यहंकारचित्ताख्यांतः करणरूपायैवाक्प्रदायैनमः।५हंजाग्रत्स्वप्नसुषुप्ति
तुर्यावस्थाचतुष्टरूपायैशारदायैनमः।५लंत्वगसृङ्मांसमेदोस्थिमज्जाशुक्राख्यसप्तधातुरूपायैभारत्यैनमः।५क्षंवातपि
त्तश्लेष्माख्यदोषत्रयात्मिकायैप्रपंचभूतव्यापकाधीश्वर्यैनमः।५ अकारादिक्षकारान्तमुच्चार्य्यसकलप्रपंचरूपायैपरां
बादेव्यैनमः इतिव्यापकंकुर्यात्। इतिप्रपंचन्यासंमातृकास्थानेषुन्यसेत्। अथभुवनन्यासः। ऐंह्रींश्रींह्सौःसहौः अंआं
इंअतललोकनिलयशतकोटिगुह्यकाद्ययोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यैनमः।५ ईंउंऊंवितललोकनिलयश
तकोटिगुह्यतराननन्तयोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यैनमः।५ ऋंॠंलंसुतललोकनिलयशतकोटिगुह्या

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· चिंत्स्ययोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यैनमः।५ ऌं ऎं ऐं महातललोकनिलयशतकोटिमहागुह्यस्वतंत्रयोगिनी

९२ मूलदेवतयु ताधारशक्त्यंबादेव्यैनमः।५ ओं औं तलातललोकनिलयशतकोटिपरमगुह्येच्छायोगिनीमूलदेवतायुता

धारशक्त्यंबादेव्यैनमः।५ अं अः रसातललोकनिलयशतकोटिरहस्यज्ञानयोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यै

नमः।५ कं खं गं घं ङं पाताललोकनिलयशतकोटिसरहस्यक्रियायोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यैनमः।५ चं

छं जं झं ञं भूर्लोकनिलयशतकोटितिरहस्यडाकिनीयोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यैनमः।५ टं ठं डं ढं णं भुव

र्लोकनिलयशतकोटिमहारहस्यराकिनीयोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यैनमः।५ तं थं दं धं नं स्वर्लोकनिय शत

कोटिपरमरहस्यलाकिनीयोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यैनमः।५ शं षं सं हं तपोलोकनिलयशतकोटिअति

गुह्यहाकिनीयोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यैनमः।५ लं क्षं सत्यलोकनिलयशतकोटिमहागुप्तयक्षिणीयोगिनी

मूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यैनमः॥ ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौः स ह्रैः सर्वमातृकामुक्ता चतुर्दशभुवनाधिपायै परांबादेव्यै

नमः इति व्यापकं कुर्यात्। बीजपंचकं सर्वत्र योज्यम्। पादयोर्गुल्फयोर्जंघयोर्जान्वोरूर्वोः कटि हृद्ये गुदे मूलाधारे स्वाधिष्ठाने म रामः

णिपूरके हृदये विशुद्धौ भ्रूमध्ये ब्रह्मरंध्रे इति क्रमेण न्यसेत्। एवं व्यस्ति नेत्र द्वियुग स्वरकचटतपय शलवर्गपूर्वकं ९२

पं फं बं भं मं महर्लोकनिलयशतकोटिगुप्तकाकिनीयोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यंबादेव्यैनमः यं रं लं वं जनलोकनिलयशतकोटिगुप्ततरसाकिनीयोगिनीमू

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

भुवनन्यासं कृत्वा।अथमूर्तिन्यासः।तस्प्रकारः ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौः सहौः।अं केशवमूर्त्यै स्वरा शक्तिभ्यांनमः।५ आं नारायणमूर्त्यौ
दाशक्तिभ्यांनमः।५ ईं माधवमूर्ति इदा शक्तिभ्यांनमः।५ ईं गोविंदमूर्तीशानाशक्तिभ्यांनमः।५ उं विष्णुमूर्तिउग्राशक्तिभ्यां
नमः।५ ऊं मधुसूदनमूर्त्यूर्ध्वनयना शक्तिभ्यांनमः।५ ऋं त्रिविक्रममूर्तिऋद्धि दाशक्तिभ्यांनमः।५ ॠं वामनमूर्तिॠपि
णीशक्तिभ्यांनमः।५ ऌं श्रीधरमूर्तिलुप्ता शक्तिभ्यांनमः।५ ॡं हृषीकेशमूर्तिलूनाशक्तिभ्यांनमः।५ एं पद्मनाभमूर्त्यैकनाथ
शक्तिभ्यांनमः।५ ऐं दामोदरमूर्त्यै कारिणीशक्तिभ्यांनमः।५ ओंसंकर्षणमूर्ति ओघवतीशक्तिभ्यांनमः।५ औं वासुदेवमू
र्त्तिऔघकामशक्तिभ्यांनमः।५ अंप्रद्युम्नमूर्तिअंजनाशक्तिभ्यांन०।५ अः अनिरुद्धमूर्तिअक्षमालाधराशक्तिभ्यांन०।५
कं भं भवमूर्तिकरभद्राशक्तिभ्यांन०।५ खंबंशर्वमूर्ति खगवलाशक्तिभ्यांन०।५ गंफंरुद्रमूर्तिगरिमादिफलप्रदाशक्तिभ्यान०
।५ घं पं पशुपतिमूर्तिघंटापराशक्तिभ्यांन०।५ ङंनंउग्रमूर्तिज्ञानवतीशक्ति भ्यांन०।५ चंधंमहादेवमूर्त्तिचंद्रधराशक्ति
भ्यांन०।५ छं दं भीममूर्तिछंदोमयीशक्तिभ्यांनं०।५ जंथंईशानमूर्तिजगत्स्थापनाशक्तिभ्यांनमः।५ झंतंतत्पुरुषमूर्तिझ
णताराशक्तिभ्यांनमः।५ अंणंअघोरमूर्त्तिज्ञानदाशक्तिभ्यांन०।५ टंढंसद्योजातमूर्तिटंकधराशक्तिभ्यांनमः।५ ठंडंवाम
देवमूर्ति टंकतिडामरीशक्तिभ्यांनमः।५ यंब्रह्ममूर्तियक्षिणीशक्तिभ्यांनमः।५ रंप्रजापतिमूर्तिरंजनीशक्तिभ्यांनमः।५

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

लंन्वे घोमूर्तिलक्ष्मीशक्तिभ्यांनमः।५। वंपरमेष्टिमूर्तिवज्रिणीशक्तिभ्यांनमः५ शंपितामहमूर्तिशशिधारिणीशक्तिभ्यांनमः। षंवि
धातृमूर्तिषडाधारनिलया०५ संविरविमूर्तिसर्वकामाशक्तिभ्यांनमः हंस्रष्टमूर्तिहसिताननाशक्तिभ्यांममः।५। ळंचतुराननमूर्तिल
लिताशक्तिभ्यांनमः।।५।क्षंहिरण्यगर्भमूर्तिक्षमाशक्तिभ्यांनमः५।अकारादिक्षकारांतंसानुस्वारमुक्त्वात्रिमूर्त्यात्मिकायैश्रीपरवादेव्यैन
मइतिव्यापकंन्यसेत्।एतान्शिसेवक्रदक्षांसवामांस ——— दक्षपार्श्वबामपार्श्वदक्षकटिवामकटिदक्षोरुवामोरुदक्षजानुवा
मजानुदक्षजंघावामजंघादक्षिणपादवामपादपुनर्दक्षपार्श्ववाम पार्श्वदक्षकक्षवामकक्षकंठऊर्द्धमुखपूर्वमुखदक्षिणप
श्चिमोत्तरमुखेषुमूलाधारस्वाधिष्टानमणिपूरकानाहतविशुद्धाज्ञाललाटशिरउन्मनीब्रह्मरंध्रेषु थाक्रमंविन्यसेत्।उन्मनीना
मब्रह्मरंध्रस्याधोदेशः। वीजपंचकंसर्वत्रयोज्यम्।अथमन्त्रन्यासः।ऐंह्रींश्रींक्लौःस्हौंइतिवीजपंचकमुक्त्वा अंआंइंएकलक्षकोटि
भेदप्रणवाद्येकाक्षरात्माखिलमंत्राधिदेवतायैसकलफलप्रदायैएककूटेश्वर्यैवादेव्यैनमः।५।ईउंऊंद्विलक्षकोटिभेदहंसादि
द्व्यक्षरात्माखिलमन्त्राधिदेवतायैसकलफलप्रदायैद्विकूटेश्वर्यैवादेव्यैनमः।५।ऋंॠंऌंत्रिलक्षकोटिभेदवन्ह्यादित्र्यक्षरात्मा
खिलमन्त्राधिदेवतायैसकलफलप्रदायैत्रिकूटेश्वर्यैवादेव्यैनमः।५। ॡंएंऐंचतुर्लक्षकोटिभेदचंद्रादिचतुरक्षरात्माखिलम रामः
न्त्राधिदेवतायैसकलफलप्रदायैचतुष्कूटेश्वर्यैवादेव्यैनमः।५।ओंऔंअंअः पंचलक्षकोटिभेदसूर्यादिपंचाक्षरात्माखिलमन्त्रा ९१

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

धि देवतायै सकलफलप्रदायै पंचकूटेश्वे र्यम्बादेव्यै नमः।५ कंखंगं षट्लक्षकोटिभेदस्कंदादि षडक्षरात्माखिलमन्त्राधिदे
वतायै सकलफलप्रदायै षट्कूटेश्वर्य्यंबा देव्यै नमः।५ घं ङं चं सप्तलक्षकोटिभेदगणेश्वरादि सप्ताक्षरात्माखिलमन्त्राधिदेवता
यै सकलफलप्रदायै सप्तकूटेश्वर्य्यंबा देव्यै नमः।५। छंजझं अष्टलक्षकोटिभेदवटुकाद्यष्टाक्षरात्माखिलमन्त्राधिदेवतायै सकल
फलप्रदायै अष्टकूटेश्वर्य्यंबा देव्यै नमः।५।ञंटंठं नवलक्षकोटिभेदब्रह्मादिनवाक्षरात्माखिलमन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्र
दायै नवकूटेश्वर्य्यंबा देव्यै नमः।५।डंढंणं दशलक्षकोटिभेदविष्ण्वादिदशाक्षरात्माखिलमन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्रदा
यै दशकूटेश्वर्य्यंबा देव्यै नमः।५।तंथंदं एकादशलक्षकोटिभेदरुद्राद्येकादशाक्षरात्माखिलमन्त्राधिदेवतायै सकलफल
प्रदायै एकादशकूटेश्वर्य्यंबा देव्यै नमः।५। धंनंपं द्वादशलक्षकोटिभेदवाण्यादिद्वादशाक्षरात्माखिलमन्त्राधिदेवतायै स
कलफलप्रदायै द्वादशकूटेश्वर्य्यंबा देव्यै नमः।५।फंबंभं त्रयोदशलक्षकोटिलक्ष्म्यादित्रयोदशाक्षरात्माखिलमन्त्राधिदे
देवतायै सकलफलप्रदायै त्रयोदशकूटेश्वर्य्यंबा देव्यै नमः।५।मंयंरं चतुर्दशलक्षकोटिभेदगौर्य्यादिचतुर्दशाक्षरात्माखि
लमन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै चतुर्दशकूटेश्वर्य्यंबा देव्यै नमः।५।लंवंशं पंचदशलक्षकोटिभेददुर्गादिपंचदशाक्षरात्माखि
लमन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै पंचदशकूटेश्वर्य्यंबा देव्यै नमः।५।षंसंहंलंक्षं षोडशलक्षकोटिभेदत्रिपुरादिषोडशाक्षरात्मा

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

खिलमन्त्राधिदेवतायैसकलफलप्रदायैषोडशकूटमयींवादेव्यैनमः।५।ऐंह्रींश्रींह्लौःस्हौःअंआमित्यादिलंक्षमित्यंतंमातृकांमा
तमुक्त्वा सकलमंत्राधिदेवतायैसकलफलप्रदायैश्रीपरांबादेव्यैनमइ निव्यापकंन्यसेत्।मूलाधारस्वाधिष्ठानमणिपूरकअ
नाहतविशुद्ध्याज्ञाशिरोधिकापांअर्द्देंदौ बिन्दौकुलपरेनादेनादांतेव्यापिन्यांसमनायांउन्मन्यां ध्रुवमंडलेन्यसेत्।अयानन्व
षणयोर्मध्यंमूलाधारम्।।स्वाधिष्ठानम्।लिंगस्थानम्।मणिपूरकंनाभिः।अनाहतंहृदयम्।विशुद्धिःकंठमूलम्।आज्ञाभूम
ध्यम्।शिरोधिका।ललाटोपरिकेशारंभदेशः।अर्द्धेन्दुःतस्योपरिप्रदेशः।तदुपरिबिंदुस्थानम्।तदनन्तरन्तदुपरि ... कु
लपदस्थानम्।तदुपरिनादस्थानम्।तदुपरिनादान्तस्थानम्।तदुपरिव्यापिन्यास्थानम्।तदुपरिसमानास्थानम्।तदुपरि
उन्मन्यास्थानं।तदुपरिध्रुवमंडलम्।एवंमातृकावर्णत्रयपूर्वकंन्यसेत्।मातृकावशिष्टद्यासंषोडशलक्षकोटि भेदमन्त्रेण
सहन्यसेत्।बीजपंचकंमन्त्रादौसर्वत्रयोज्यम्।।अथदेवतान्यासः।।ऐंह्रींश्रींह्लौंस्हौःअंआंसहस्रकोटियो ।नीकुलसेवि
तायैऋषिनिष्ठत्यंबादेव्यैनमः।५।इंईंसहस्रकोटियोगिनीकुलसेवितायैयोगिप्रतिष्ठांबादेव्यैनमः।५।उंऊंसहस्रकोटि
योगिनीकुलसेवितायैतपस्विविषांबादेव्यैनमः।५।ऋंॠंसहस्रकोटियोगिनीकुलसेवितायैमुनिशांत्यंबादेव्यैनमः।५। राम
ऌंॡंसहस्रकोटियोगिनीकुलसेवितायैमुनिशांत्यतीतांबादेव्यैनमः।५।एंऐंसहस्रकोटियोगिनीकुलसेवितायैदेवहल्लेखां ९४

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

वा देव्यै नमः।५। ओं औं सहस्रकोटियोगिनीकुलसेवितायै राक्षसगगनांबा देव्यै नमः।५। अं अः सहस्रकोटियोगिनीकुलसेवि
तायै विद्याधररक्तांबा देव्यै नमः।५। कं खं गं सहस्रकोटियोगिनीकुलसेवितायै सिद्धमहोच्छुष्मांबा देव्यै नमः।५। गं घं सहस्रको
टियोगीनीकुलसेवितायै साध्यकगालिकांबा देव्यै नमः।५। ङं चं सहस्रकोटियोगिनीकुलसेवितायै अप्सरोजयांबा देव्यै नमः
।५। छं जं सहस्रकोटि गिनीकुलसेवितायै गंधर्वविजयांबा देव्यै नमः।५। झं ञं सहस्रकोटियोगिनीकुलसेवितायै गुह्यका
जितांबा देव्यै नमः।५। टं ठं सहस्रकोटियोगिनीकुल सेवितायै यक्षापराजितांबा देव्यै नमः।५। डं ढं सहस्रकोटियोगिनीकु
लसेवितायै किन्नरवामांबा देव्यै नमः।५। णं तं सहस्रकोटियोगिनीकुलसेवितायै पन्नगज्येष्ठांबा देव्यै नमः।५। थं दं सह
स्रकोटियोगिनीकुलसेवितायै पितृरुद्रांबा देव्यै नमः।५। धं नं सहस्रकोटियोगिनीकुसेवितायै गणेशमायांबा देव्यै नमः।५।
पं फं सहस्रकोटियोगिनीकुलसेवितायै भैरवकुंडल्यंबा देव्यै नमः।५। बं भं सहस्रकोटियोगिनीकुलसेवितायै वटुककाल्यं
बा देव्यै नमः।५। मं यं सहस्रकोटियोगिनीकुलसेवितायै क्षेत्रेशकालरात्र्यंबा देव्यै नमः।५। रं लं सहस्रकोटियोगिनीकुलसे
वितायै प्रथमभगवत्यंबा देव्यै नमः।५। वं शं सहस्रकोटियोगिनीकुलसेवितायै ब्रह्मसर्वैश्वर्यंबा देव्यै नमः।५। षं सं सहस्रकोटि
योगिनीकुलसेवितायै विष्णुसर्वैश्वर्यंबा देव्यै नमः।५। हं क्षं सहस्रकोटियोगिनीकुलसेवितायै रुद्रसर्वैश्वर्यंबा देव्यै नमः।५। सौं

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

सहस्रकोटियोगिनीकुलसेविताये चराचरशक्त्यंवा देव्यै नमः। ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौं स्हौः अं आं मित्यादि सकलमातृकामुक्त्वा सकलदे
वतात्मिकायै श्री परांबा देव्यै नमः। इति व्यापकं न्यसेत्। सर्वमन्त्रादौ बीजपंचकमुक्त्वा मातृकावर्णद्वंद्वपूर्वकं न्यसेत्। अथ न्या
सस्थानानि। पादद्वयगुल्फद्वयजंघाद्वयजानुद्वयऊरुद्वयकटिद्वयपार्श्वद्वयस्तनद्वयकक्षद्वयांसद्वयकर्णद्वयनेत्रद्वय
शिरोब्रह्मरंध्रेषु क्रमेण न्यसेत्॥ अथ मातृभैरवन्यासः॥ ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौं स्हौं कं खं गं घं ङं। अनंतकोटिभूचरीकुलसहितायै
आं क्षां मंगलांबा देव्यै आं क्षां ब्रह्माण्यंबा देव्यै नमो नंतकोटि भूतकुलसहिताय अं क्षं मंगलनाथाय अं क्षं असितांगभैरवाय न
नः। ५। चं छं जं झं ञं अनंतकोटिखेचरीकुलसहितायै ई लूं अर्चिकांबा देव्यै ई लूं माहेश्वर्यंबा देव्यै नमो नन्तकोटि वेतालकुल
सहिताय ईं लं अर्चिकानाथाय ईं लं रुरुभैरवाय नमः। ५। टं ठं डं ढं णं अनंतकोटिपातालचरकुलसहितायै उं हां योगेश्वर्यंबा
देव्यै उं हां कौमार्यंबा देव्यै नमो नन्तकोटि पिशाचकुलसहिताय उं हं योगेश्वरीनाथाय उं हं चंडभैरवाय नमः। ५ तं थं दं धं नं अ
नंतकोटिडाकिनीकुलसहितायै ऋं सां हरसिद्धांबा देव्यै ऋं सां वैष्णव्यंबा देव्यै नमो नंतकोटि अपस्मारकुलसहिताय ऋं सं हर
सिद्धनाथाय ऋं सं क्रोधभैरवाय नमः। ५। पं फं बं भं मं अनंतकोटि सहचरीकुलसहितायै लृं षां भट्टारिकांबा देव्यै लृं षां वाराह्यं राम०
बा देव्यै नमो नंतकोटि ब्रह्मराक्षसकुलसहिताय लृं षं भट्टारिकानाथाय लृं षं उन्मत्तभैरवाय नमः। ५। यं रं लं वं अनंत कोटि ८५

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

गिरिचरकुलसहितायैऐंशांगिरिकिल्यंबादेव्यैऐंशां इंद्राण्यंबादेव्यैनमोनन्तकोटि चेटीकुलसहितायऐंशांगिरिकिलिनाथा
यऐंशांकपालिभैरवायनमः।५। शंषंसंहंअनंतकोटिचरा चरकुलसहितायैऔंवांकालरात्र्यंबादेव्यैऔं वां चामुंडादेव्यैन
मोनन्तकोटिप्रेतकुलसहिताय औंवंकालरात्रिनाथाय औंवंविभीषणभैरवायनमः।ऐंह्रींश्रींह्सौः स्हौं ह्लंसेंअनंतकोटिज
लचरकुलसहितायैअः लांभीषण्यंबादेव्यैअः लांमहालक्ष्म्यंबादेव्यैनमोनंतकोटिशाकिनीकुलसहितायअलंभीषणीनाथाय
अलंसंहारभैरवायनमः।मूलाधारस्वाधिष्ठानमणिपूरकानाहतविशुद्धाज्ञाललाटशिरःसुक्रमेणन्यसेत्।बीजपंचकंमन्त्रा
दौसर्वत्रयोज्यम्।एवमष्टमातृकासहिताष्टभैरवन्यासः॥अस्यमहाषोढान्यासस्यफलमाह।एवंन्यासेकृतेदेविसाक्षात्परशि
वोभवेत्।मन्त्रीनचात्रसंदेहोनिग्रहानुग्रहक्षमः।महाषोढाव्हयंन्यासंयःकरोतिदिनेदिने।देवाःसर्वेनमस्यंतितंमामिव
नसंशयः।महाषोढाव्हयंन्यासंयःकरोतीहपार्वति। दिव्यक्षेत्रंसमुद्दिष्टंसमंताद्दशयोजनम्।कृत्वान्यासमिमंदेवियत्रगच्छति
मानवः।तत्रस्याद्विजयोलाभःसन्मानंपौरुषंप्रिये।महाषोढाकृतन्यासस्तदर्शयदिवंदने।मासान्मृत्युमवाप्नोतियदिब्राता
शिवःस्वयंम्।वज्रपंजरनामानमेतंन्यासंकरोतियः।दिव्यन्तरिक्षभूशैलजलारण्यनिवासिनः।उद्दंडभूतवेतालदेवर
क्षोग्रहादयः।भयप्रस्तेनमनसानेक्षतेतंकुलेश्वरि।महाषोढाहयंन्यासंब्रह्मविष्णुशिवादयः।देवाःसर्वेपिकुर्वंतिऋषयोगि

For Private And Personal

प्र·स·
९६

मुनीश्वरः। बहुनोक्तेन किं देवि न्यासमेतन्मम प्रिये। नापुत्राय वदेद्देवि नाशिष्याय प्रकाशयेत्। आज्ञासिद्धिमवाप्नोति रहसि
न्यासमाचरेत्। अस्मात्परतरा रक्षा देवताभावसिद्धिदा। लोके नास्ति न संदेहः सत्यं सत्यं वरानने। ऊर्ध्वाम्नायप्रवेशः श्रीपरप्रा
सादचिंतनम्। महाषोढापरिज्ञानं नाल्पस्य तपसः फलम्। महाषोढाह्वयं न्यासं कृत्वा योयत्र तिष्ठति। तन्न्सेत्रं हि महाशैवं शत
योजनमायतम्। इति ते कथितं देवि ध्यानन्यासादिकं प्रिये। समासेन किलेशानि किं भूयः श्रोतुमिच्छसि॥ इति महाषोढान्या
सः समाप्तः॥ ३। अथ कामकलान्यासः। इकारोर्ध्वगतं विरूपस्य आत्मनो वक्त्रं प्रकल्प्य ह्रीं श्रीं महात्रिपुरसुंदरि परारूपवक्त्रा
य नमः इति मुखे व्यापकं कृत्वा ततः सपरार्द्धकविंदुद्वयं स्तनयुग्मं ध्यात्वा। ह्रीं श्रीं श्रीं महात्रिपुरसुंदरि परार्द्धात्मकविंदुद्वया
य नमः। इति स्तनयोर्व्यापकं कृत्वा तदधो विंदुमध्ये सपरार्द्धां मिव्यंजकरेखां योनिं प्रकल्प्य। ह्रीं श्रीं श्रीं महात्रिपुरसुंदरि सपरा
र्द्धाभिव्यंजकरेखात्मयोन्यै नमः इति करतलेनाभेरधः अधोमुखेन विन्यस्य। ऊर्ध्वविंदुरूपं वक्त्रं तदंतर्गतं नासाललाट
कर्णनेत्रपांगजातं स्तनरूपविंदुद्वयगतं भुजचतुष्टयं योनिरूपसपरार्द्धगतं पादद्वयं ध्यात्वा सर्वं समष्टिरूपं महाकामक
लात्मकं कामेश्वरकामेश्वरीनामरहस्यात्मकं देवीरूपमात्मविग्रहं ध्यात्वा ऐं ह्रीं श्रीं ऐं रईलह्रीं सर्वज्ञायै श्रीमहात्रिपु
रसुंदर्यै हृत्। ऐं ह्रीं श्रीं क्लीं हसकहलह्रीं नित्यतृप्तायै श्रीमहात्रिपुरसुंदर्यै शिरः। ऐं ह्रीं श्रीं सौः सकलह्रीं अनादिबोध

प्र·स·
९६

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

यैश्रीमहात्रिपुरसुंदर्य्यै शिखा। ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क ए ई ल ह्रीं स्वतंत्रायै श्रीमहात्रिपुरसुंदर्य्यै कवचाय हुम्। ऐं ह्रीं श्रीं क्लीं ह स क ह ल ह्रीं अ
नुप्रायै श्रीमहात्रिपुरसुंदर्य्यै नेत्रम्। ऐं ह्रीं श्रीं सौः स क ल ह्रीं अनंतायै श्रीमहात्रिपुरसुंदर्य्यै अस्त्रम्। ध्यानम्। अरुणां करुणातरं
गिताक्षीं धृतपाशांकुशपंचबाणचापाम्। अणिमादिभिरावृतां मयूखैरहमित्येव विभावये भवानीं। ध्यात्वा परशिवांकस्थां पाशां
कुश धनुःशरैः। भासमानां चतुर्बाहुमरुणामरुणांशुकां प्रकाशमानां प्रथमे प्रयाणे प्रतिप्रयाणेप्यमृतायमानाम्। अन्तःप
दृष्या भनुसंचारं लीमानंदमुद्रामवलोकयामू इति ध्यात्वा। अथांगुलीन्यासः। अं मध्यमाभ्यां नमः। आं अनामिकाभ्यां नमः। सौः क
निष्टिकाभ्यां नमः अं अंगुष्ठाभ्यां नमः। आं तर्जनीभ्यां नमः। सौः करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः। इति प्रथमस्वरद्वयपरावीजानि क्रमेण
संयोज्य मध्यमादिकनिष्ठांतं अंगुष्ठादितलान्तं च न्यसेत्। अथ खंडत्रयमासः। करपादद्वयमूलमध्यमाग्रेषु मूलमंत्र खंडत्र
येण व्यापकं विन्यसेत्। अथ परान्यासः। शिरस्यधोमुखस्थितसहस्रदलकमलकर्णिकामध्यगतपूर्णशिशिरकरबिंबे अक
थांकगर्भे शिखाग्रं शृंगाटमनुसृत्य आधारचतुर्दलकमले पूर्ववत् शृंगाटं विभाव्य हार्द्दकलारूपवह्निकुंडलिनीं लिंगा
कारतया समुल्लास्य षट् सरसिजग्रंथिभेदक्रमेण योनिरूपामृतकुंडलिनीमध्यं प्रवेश्य अमृतानलकुंडलिन्योः मिथो मथन
संभूतारुणामृतसारैः तुरीयं समारं स्मारमात्मानं सिंचेत्। तत्र शृंगाटमिति त्रिकोणं हार्द्दकला इति च त्रिकोणमिति परान्यासः।

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

अथपश्यंतीन्यासः। शिरःशिखागंत्रिकोणंप्रकाशात्मकंविभाव्यतस्यवामरेखायांऐंह्रींश्रींवामायै। ऐंह्रींश्रींज्येष्ठायै। ऐंह्रींश्रींरौद्र्यै
नमः इतिन्यस्त्वा। तस्यपूर्वरेखायांऐंह्रींश्रींअंबिकायैः। ऐंह्रींश्रीं अकारात्मिकायैः। ऐंह्रींश्रींइच्छायैः। ३ ज्ञानायै। ३ क्रियायैनमइ
तिन्यस्त्वा॰ तस्यदक्षिणरेखायां ३ शांत्यै॰३ हकारात्मिकायै॰३। हरसात्मिकायैनमइतिन्यसेत्। इतिपश्यंतीन्यासः॥ अथ
मध्यमान्यासः। ऐंह्रींश्रींअकचात्मनेसंनिरूत्तनादाय नमः। ३। अकारात्मनेमूर्न्यनादायनमः। ३। विंदुद्वयात्मनेस्पर्शनादाय
नमः। ३। षट्कोणरेखात्मनेनाथनादायनमः। ३। अर्द्धचंद्रात्मनेध्वनिनादायनमः। ३। वृत्तात्मनेविंदुनादायनमः। ऐंह्रीं
श्रीं एकारात्मनेशक्तिनादायनमः। ऐंह्रींश्रींबिंदुद्वयात्मनेबीजनादायनमः। ३। ऐंह्रींश्रीं हंसरूपात्मनेअक्षरनादायनमः।
ब्रह्मरंध्रेललाटेभ्रूमध्ये आस्येकंठेहृदयेनाभौस्वाधिष्ठानेआधारेचयथाक्रमंन्यसेत्। तारत्रयंमन्त्रादौसर्वत्रयोज्यम्।
इतिमध्यमान्यासः॥ अथवैखरीन्यासः। आधारकमलचतुर्दलेषुऐंह्रींश्रींवहसैम्। ३। शहसैं ३ षहसैं। ३। सहसैं इतिन्यस्त्वा।
स्वाधिष्ठानकमलषट्दलेषुकहसैं। ३। भहसैंमहसैंयहसैं ३ लहसैं इतिन्यस्त्वा। तारत्रयंसर्वत्रयोज्यम्। आधारस्वाधिष्ठा
नाक्षरदेवताः। नयनभासुरतनुलतावराभयकराध्येयाः। अथमणिपूरकमलदशदलेषुऐंह्रींश्रींडहसंक्लीं ३ ढहसं क्लीं। ३
णहसंक्लीं॰३। तहसंक्लीं॰३। थहसंक्लीं ३ दहसंक्लीं॰३। धहसंक्लीं॰३। नहसंक्लीं॰३। पहसंक्लीं॰३। फहसंक्लीं इतिन्यसेत्।

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

अनाहत
कमलद्वादशदलेषु। ऐं ह्रीं श्रीं कहसंक्लीं०३। खहसंक्लीं०३। गहसंक्लीं ३ घहसंक्लीं०३ ङहसंक्लीं०३ चहसंक्लीं ३ छहसंक्लीं०३ जह
संक्लीं०३ झहसंक्लीं०३ ञहसंक्लीं ३ टहसंक्लीं ३ ठहसंक्लीमिति न्यसेत्। तारत्रयं सर्वत्र योज्यम्। मणिपूरकानाहत देवताः विलीन
विद्रुमरसारुणाः पुष्पशरेक्षुशरासनांका ध्यायेत्। विशुद्धिकमलषोडश दलेषु ऐं ह्रीं श्रीं ३ अहसौः ३ आहसौः ३ इहसौः ३ ईहसौः
उहसौः ३ ऊहसौः ३ ऋहसौः ३ ॠहसौः ३ ऌहसौः ३ ॡहसौः ३ एहसौः ३ ऐहसौः ३ ओहसौः ३ औहसौः ३ अंहसौः ऐं ह्रीं श्रीं अः हसौः
३ ति विन्यस्य आज्ञाकमलदलद्वये ३ हुहसौः ३ क्षहसौः इति विन्यसेत्। तारत्रयं सर्वत्र योज्यम्। विशुद्ध्याज्ञास्थदेवताः स्फटिकम
यां बालिकासात्त्रीभाः पुष्पमयबाणारोपितरसालचापस्फुरणियाशाकलितपाणिपल्लवा ध्येयाः॥ इति वैखरीन्यासः॥ अथ क
मकलास्वरूपमात्मानं विचिंतयेत्। तद्यथा। शिवशिवारूपकुलाकुलकुंडलिनीमेलनोदितप्रथमबिंदुदेवीरूपस्यात्मनो मु
खं परिकल्प्य। ऐं ह्रीं श्रीं कएईलह्रीं श्रीमहात्रिपुरसुंदरिपरारूपवाक् श्रीपादुकां पूजयामीति वक्त्रे व्यापकं विन्यस्य प्रथमं
बिंदुस्यंदरूपबिंदुद्वयं कुचयुग्ममनुस्मृत्य ऐं ह्रीं श्रीं हसकहलह्रीं श्रीमहात्रिपुरसुंदरिसपरार्द्धकलात्मकस्तनयुगल श्रीपा
दुकां पूजयामीति स्तनयोर्व्यापकं विन्यस्य हार्द्धकलां योनिं विचिंत्य ऐं ह्रीं श्रीं सकलह्रीं महात्रिपुरसुंदरि सपरार्द्धकलाव्यं

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं जकरेखात्मकयोनिश्रीपादुकांपूजयामीतिनामेरधोभागेव्यापकतयाविन्यस्यस्वगुरुदेवतामन्त्रात्मनामैक्यं परिभाव्यपूर्वोल्ले
९८ खितचक्रन्यासोक्तबाणाद्यायुधानिकरयोस्तत्तमुद्रापात्तसन्मंत्रपूर्वकंप्रदर्शयेत्। तद्यथा। दक्षिणकरांगुलीषुबाणान्कर्पूरकन
कसंध्यारागइंद्रनीलमंजिष्ठवर्णदेवताधिष्ठितान्विन्यस्यधनुर्वामाधःकेरेस्तपिंदक्षिणोर्ध्वकरेपाशंवामोर्ध्वकरेचप्रदर्शये
त्॥अथनवयोनिन्यासः। श्रोत्रयोश्चिबुकेगण्डयोरास्येदृशोनासिकायांअंसयोर्हृदयेकूर्परयोःकुक्षौजान्वोरंडेपादयोस्त्व
धिष्ठानेपार्श्वयोर्हृदयेस्तनयोःकण्ठेचमूलमन्त्रखंडत्रयेणविन्यसेत्॥अथम्वंखलान्यासः॥केशान्तेचिबुकेवक्त्रेवक्त्रेकंठे
चंचैबुके। चिबुकेहृदयेकंठेकण्ठेनाभौतथाहृदिहृदयेगुह्यनाभौचनाभौमूलेचगुह्यके। एतेषुस्थानेषुमूलमन्त्रखंडत्रयेण
विन्यसेत्। अथतुरीयन्यासः॥आधारहृदयभ्रूमध्येषुमूलमन्त्रखंडत्रयंविन्यस्यब्रह्मरंध्रेतुरीयखंडंविन्यसेत्॥तुरीयखंडं
चंद्रकलाखंडेश्रीबीजमित्यर्थः॥ अथदेहन्यासः॥ऐंह्रींश्रींकएईलह्रींअग्निचक्रेकामगिर्यालयेमित्रेशनाथनवयोगिनी
चक्रात्मतत्वसृष्टिकृसेच्छाशक्तिवाग्भवात्मकवागीश्वरीस्वरूपकामेश्वरीदेवीब्रह्मात्मशक्तिश्रीपादुकांपूजयामीतिकामे
श्वरीमरुणांपाशांकुशाभयकपालवरांकितचतुर्हस्तांचंद्रकलावतंसांत्रिनेत्रांब्रह्मांकस्थांध्यात्वामूलाधारत्रिकोणाग्रकोणे रामः
विन्यसेत्। ऐंह्रींश्रींहसकहलह्रींसूर्यचक्रजालंधरपीठेषष्ठीशनाथदशारद्वयचतुर्दशारचक्रविद्यातत्वस्थितित्वव्यज्ञानश ९८

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

क्तिकामराजात्मककामकलास्वरूप वज्रेश्वरी देवि त्रिस्वात्मकशक्तिश्रीपादुकां पूजयामीति वज्रेश्वरीं प्रवाल रुचिं करषड्ग्रा
वलंवित पाशांकुश चापबाण कपाल मानलुंगां विस्वाकवासिनी ध्यात्वा मूलाधारत्रिकोण दक्षिण कोणे विन्यसेत् । ऐं ह्रीं श्रीं सक
लह्रीं सोमचक्रे पूर्णगिरिगह्वरे ड्डीशनाथाष्टारषोडशारचतुरस्रचक्रशिवतत्त्वसंहारक[illegible]क्रियाशक्तिबीजात्मकपरापरश
क्तिस्वरूप भगमालिनी देवि रुद्रात्मशक्ति श्रीपादुकां पूजयामीति भगमालिनीं शरच्चंद्र चंद्रिकावदातां पाशांकुशपुस्तका
सवलयविलसितबाहां चतुष्टयां त्रिलोचनां रुद्रोत्संगगतां ध्यात्वा मूलाधार त्रिकोण वामकोणे न्यसेत् । ऐं ह्रीं श्रीं कएईल ह्रीं
हसकहल ह्रीं सकल ह्रीं इत्यनेन श्रीमित्युच्चार्य परब्रह्मचक्रे ओड्याणपीठे चर्यानाथसमस्तचक्रसपरिवारपरमतत्त्वसृ
ष्टिस्थितिसंहारकृत्ये इच्छाज्ञानक्रियाशक्तिवाग्भवकामराजशक्तिबीजात्मकपरमशक्तिस्वरूपश्रीमहात्रिपुरसुंदरि देवि प
रब्रह्मात्मशक्तिश्रीपादुकां पूजयामीति मूलाधारत्रिकोणमध्ये विन्यस्य एवमेव कामेश्वर्यादिमान्त्रचतुष्टयेरकैकेन पुनरपि मू
लाहृदय भ्रूमध्य ब्रह्मरंध्रेषु चक्रमेण न्यसेत् । एवं श्रीविद्यान्यासं कृत्वा मूलांगन्यासादीन् विन्यस्य ध्यात्वा मानसराजोपच
रान् दद्यात् । तत्प्रकारः । बुद्धि स्तवासनं हृत्कुसुं दर्पणं मंगलानि च । मनोवृत्तिर्विचित्रा तेनृत्यरूपेण कल्पिता । ध्वनयो गीतिरूपे
ण महावाद्यप्रभेदतः । छत्राणि तव पद्मानि कल्पितानि मया प्रभो । सुषुम्ना ध्वजरूपेण प्राणायामश्चामरात्मना । अहंकारो गजत्वेन

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

१·मं· क्लृप्तो देहोरथात्मना। इंद्रियाण्यश्वरूपैः शब्दादिरथ वर्त्मना।मनःप्रग्रह रूपेण बुद्धिः सारथिरूपतः।सर्वमन्यन्मया क्लृप्तं तं वोकरणात्म
९६ ना। इतिराजोपचारान् दत्वा मूलमन्त्रं जपेत्॥ श्रीविद्यान्यासविधिः समाप्तः॥ अथ श्रीविद्यासंध्यावंदनविधिः॥ अथ ब्राह्मे मुहूर्ते उ
त्थाय शुद्धः सन् त्रिखंडामुद्रया शिरसि स्वगुरुपादुकां त्रिवारं विन्यस्य तत्र अंगुष्ठमध्यमानामिकात्रयाणां संहतिर्मृगीमुद्रा।पुनः स्वनाम
च सकृद्वदि विन्यस्य।पुनरपि स्वगुरुपादुकां त्रिवारं। विन्यस्य।पंचोपचारैः संपूज्य योनिमुद्रां वक्ष्यमाणां मनसि संप्रदर्श्य।सहस्रां
बुजमारूढं कोटिसोमार्कसंप्रभाम्।त्वामस्तानंदमयं भुक्तिमुक्तिप्रदं भजे इति सम्यग् ध्यात्वा।स्वगुरुपादुकां सप्तवारं संजप्य।काक
चंचुपुटक्रमेणमारुतं पीत्वा॥ हह हइत्युच्चार्य।सुषुम्णामार्गभेदं कृत्वा। तमेव गुरुदेवतारूपेण हृदये प्रविष्टं ध्यात्वा।सकुंकुमवि
लेपनामिति ध्यात्वा।मूलविद्यां सप्तवारं संजप्य।पुनः पंचवारं जपेन आदित्यमार्गांतर्रजतसो पाने वर्त्मसंचिंत्य सप्तशतीनां संदीपि
कानां रजतसोपान द्वारा निर्गमं समीपप्राप्तिं वामभागे स्थितिं च संचिंत्य पुनरेकैवारं जपेन तत्र सां त्वगादि धातुषु विलयं ध्यात्वा।
पुनरेकवारं जपेन भगवत्याः पुरो चस्थानं ध्यात्वा॥ मंगलदर्शनं कुर्यात्॥ सोहं शिवापरस्त्रौंकएईलह्रींहसकहलह्रीं।सक
लह्रीं॥ ह्रें यवरलक्ष्मसहपरह्रौंयोंचोंशोंषोंसों ह्रौं इत्यनेन मन्त्रेणैक्यं परिभाव्य आसीनापशयानायगच्छन् तिष्ठते न्क्रियाः।स
र्वतो गुरुसपायगुरवे करवेनम इति गुरुं नमस्कृत्य।बहिर्निर्गत्या॥ब

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

आवश्यादिकं निर्वर्त्य जरूदघ्नजलेस्थित्वा। क्रां हृदयाय नमः। इति द्वात्रिंशत्सद्दलानन्तरं वक्ष्यमाणांकुशमुद्रयासवितृ
मंडलात्तीर्थमावाह्य। गंगे च यमुने चैव गोदावरि सरस्वति नर्मदे सिंधु कावेरि जलेस्मिन् संनिधिं कुरु। इति मन्त्रेणस
न्निधापनं कृत्वा। तस्मिन् त्रिकोणं परिभाव्य मूलमन्त्रेण सप्तवारं जप्त्वेन अघमर्षणस्नानं कृत्वा। स्नात्वोत्थाय त्रयस्त्रिंश
त्पटले वक्ष्यमाणकलशमुद्रया मूलमुच्चरन् सप्तवारं शिरस्यभिषिच्य तीरमागत्य वाससी परिधाय तत्त्व चतुष्टयेन वक्ष्य
माणेनाचम्य दक्षिणकरेण जलमादाय मूलेन सप्तवारं संजप्य मूलं इडया आकृष्य अन्तः। कुंभितनिखिलकल्मष प्रक्षा
लनेन कृष्णरूपजलं पिंगलया विरेच्य वामे ज्वलितायां वज्रशिलायामस्त्रेण प्रक्षिपेत्। पुनरपि दक्षिणकरे जलमादाय मू
लं सप्तवारमभिमन्त्र्य मूलव्यस्तसमस्तबीजैः पादहृदयभ्रूमध्यसर्वगात्रेषु संप्रोक्ष्य। पुनरपि जलं गृहीत्वा मूलेन सप्तवा
रमभिमंत्र्य। तज्जलं पीत्वा तत्त्व चतुष्टयेनाचम्य। मूलेन त्रिवारं संप्रोक्ष्य। ॐ ऐं ह्रीं श्रीं ह्रीं सः मार्त्तण्ड भैरवाय प्रकाशश
क्तिसहिताय नमः। ऐं ह्रीं श्रीं ऐं त्रिपुरा देवि विद्महे क्लीं कामिनीश्वरि धीमहि। सौः तन्नः क्लिन्नः प्रचोदयात्। इत्याभ्यां मू
लेन च त्रिवारमर्घ्यं दत्वा तस्मौ जलेश्वी चक्रं संचिंत्य मूलेन सप्तवारं सन्तर्प्य। देवेभ्यः स्वाहा। ऋषिभ्यो नमः। पितृभ्यः स्व
धा। सर्वेभ्यो भूतेभ्यो वौषट्। सर्वभैरवास्तृप्यंतु। सर्वक्षेत्रपालास्तृप्यंतु। इत्येतैस्त्रिवारं परिवारान् सन्तर्प्य। तत्त्व चतु

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

रयेनान्वाम्य तीर्थसंहारमुद्रयान्वयस्लिंशत्पटलेवक्ष्यमाणयासवितर्पुपसंहृत्य। नियतवचनोन्निजपदमानावलोकनोवाह्यजनानस्पृशन्नवलोकयन् असंभाषमाणोदेव्यर्चनायसमागच्छेत्।गृहमिति।संध्यावंदनविधिः॥तत्वचतुष्टयमन्त्रप्रकारः।ॐप्रकृत्यहंकारबुद्धिमनस्त्वक्चक्षुश्रोत्रजिव्हाघ्राणवाक्पाणिपादपायूपस्थशब्दस्पर्शरूपरसगंधाकाशवायुवन्हिसलिलभूम्यात्मनाअंआंइंईंउंऊंऋंॠंऌंॡंएंऐंओंऔंअंअः ऐंकएईल ह्रींआत्मतत्वेनस्थूलदेहं परिशोधयामिस्वाहा।ॐमायाविद्याकलारागकालनियतिपुरुषात्मनाकंखंगंघंङंचंछंजंझंञंटंठंडंढंणंतंथंदंधंनंपंफंबंभंमंक्लींहसकहलह्रींविद्यातत्वेनसूक्ष्मदेहंपरिशोधयामिस्वाहा।ॐशिवशक्तिसदाशिवईश्वरशुद्धविद्यात्मना यंरंलंवंशंषंसंहंलंक्षंसौंसकलह्रींशिवतत्वेनकारणदेहंपरिशोधयामिस्वाहा।ॐप्रकृत्यहंकारबुद्धिमनस्त्वक्चक्षुश्रोत्रजिव्हाघ्राणवाक्पाणिपादपायूपस्थशब्दस्पर्शरूपरसगंधाकाशवायुवन्हिसलिलभूमायाविद्याकलारागकालनियतिपुरुषशिवशक्तिसदाशिवईश्वरशुद्धविद्यात्मनाअंआंइंईंउंऊंऋंॠंऌंॡंओंऔंअंअः॥कंखंगंघंङंचंछंजंझंञंटंठंडंढंणंतंथंदंधंनंपंफंबंभंमंयंरंलंवंशंषंसंहंलंक्षंऐंकएईलह्रीं क्लीं हसकहलह्रींसौः॥सकलह्रींश्रींषट्त्रिंशत्तत्वात्मकसर्वतत्वेनस्थूलसूक्ष्मकारणात्मकसर्वदेहंपरिशोधयामिस्वाहा। अथकल्पसूत्रोक्तप्रकारेणश्रीविद्या

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

याः प्रयोगविधिर्लिख्यते। यदि काम्यमीप्सेताभीष्टं श्रीविद्यादेवतायै विज्ञाप्य। संकल्पं कृत्वैतत्। कर्मसिध्यर्थमेतावतीरा
हुतीः करिष्यामीति तिलाज्यैः शांत्यै अन्नैरन्नाय अमृतासमिद्भूतपल्लवैर्ज्वरशमनाय दूर्वाभिरायुषे कृतमालैर्दूनाय कृतमालं
कोशैः। उत्पलैर्भोगाय। बिल्वदलै राज्याय। पद्मैः साम्राज्याय। मुद्गलाजैः कन्यायै नंद्यावर्तैः कविलाय। वंजुलैर्वृष्ट्यै। म
ल्लिकाजातिपुंनागैः भाग्याय बंधुकजपाकिंशुकबकुलमपूषैः वश्याय। लवणैराकर्षणाय। कदंबकैः सर्ववश्याय। शालीनं
डुलैर्धान्याय कुंकुमरोचनादिसुगंधैः सौभाग्याय पलाशपुष्पैः कपिलाघृतैर्वा तेजसे घृतपूरकुसुमैरुन्मादनाय विषवृ
क्षनिंबश्लेष्मातकबिभीतकसमिद्भिः शत्रुनाशनाय। निंबतैलाक्तलवणैर्मारणाय। काकोलूकपक्षैर्द्वेषणाय तिलतैलाक्तम
रीचैः कासश्वासशमनाय जुहुयात्। बलिं प्रदाय तत्कर्म होमांते। ओं भूरग्नये च पृथिव्यै च महते च स्वाहा। ओं भुवो वा
यवे चान्तरिक्षाय च महते च स्वाहा। ओं सुवरादित्याय च दिवे च महते च स्वाहा। ओं भूर्भुवः स्वश्चंद्रमसे च नक्षत्रेभ्यश्च दि
ग्भ्यश्च महते च स्वाहा। इति चतुर्भिर्मंत्रैर्महाव्याहृतिहोमं कुर्यात्। इति त्रिपुराहोमविधिः। अथ त्रिपुराविषयनवमुद्राक्र
मो लिख्यते। संक्षोभद्रावणाकर्षवश्योन्मादमहांकुशाः। खेचरीबीजयोन्याख्या नवमुद्राः प्रकीर्तिताः। कनिष्ठनामिके मध्ये
योजिते पृष्ठपृष्ठके। अंगुष्ठौ संमुखौ योज्य तर्जन्यौ दंडवत्सृजेत्। एषा संक्षोभिणी अन्या द्राविणी मध्यतर्जनी द्राविण्याम

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

माध्या२

प्र·सं· ध्यतर्जाग्रे अन्तरा कंचयेच्छनैः। मुद्रैषाकर्षणी प्रोक्ता वश्याख्या च ततः परा। कनिष्ठेनामिकेमध्येस्वपृष्ठविवरे क्षिपेत्। त
१०१ लाभ्यां रहद्य तज्जाग्रे अंगुष्ठाग्रे नियोजयेत्। अंगुल्यतः। कनिष्ठेद्वे व्ययस्याकर्षयेच्छनैः। तेमध्यमावेष्ट्यमध्याग्रांगुष्ठयोग
ता। विरले सज्जयेत्तर्जैमुद्रैषोन्मादिनीमता। अस्यास्त्वनामतर्जाग्रे संमुखाकुंचनान्ततः। एवं महांकुशामुद्रा खेचरीचत
तः परा। स्ज्वाकारौ करौ कत्वा योनिमुद्राप्रदेशतः। कनिष्ठतर्जपृष्ठे बद्धाभ्यां योजयेच्छनैः। कनिष्ठपृष्ठेमध्ये द्वे तयोः पृष्ठे
त्वनामिके। अष्टमी बीजमुद्रैषा नवमी योनिरीरिता। मिथः कनिष्ठिके बध्वा तर्जनीभ्यामनामिके। अनामिकोर्ध्वगाश्लि
ष्टदीर्घमध्यमयोरधः। अंगुष्ठाग्रद्वयं न्यस्येद्योनिमुद्रेयमीरिता। एवं नव मुद्राः जपकाले प्रदर्शयेत्। अथ त्रिखंडमुद्रालक्ष
णम्। हस्तद्वयांगुलियोनिमुद्रापरा बध्वा करतलद्वयस्य पृष्ठभागे कनिष्ठिकाद्वयमूर्ध्वीकृत्य अन्यमामूलाग्रं संश्लेषयेत्।
पुनरंगुष्ठद्वयमपि हस्ततलोपरि ऊर्ध्वीकृत्य अन्योन्यमामूलाग्रं संश्लेषयेत्। एषा त्रिखंडमुद्रा। अनया त्रिपुरावाहने त्रिखं
डरूपांगुलिपुत्तिरघपि पुष्पत्रयं निधाय विद्यात्रिखंडस्य मध्ये एकैकखंडजपपूर्वकं एकैकखंडस्थं पुष्पं जपमध्ये विनि
क्षिपेत्। एवमावाहनविधिः। अथ त्रिपुरसुंदरी षोडशाक्षरी विधानं लिख्यते। श्रीबीजमायास्मरयोनिशक्तितारं चबीजद्वय एमः
मात्मविद्या। शक्त्यादिबीजानि विलोमितानि श्रीषोडशार्णा त्रिपुरांबिकायाम्। अस्यार्थः। श्रीबीजं लक्ष्मीबीजं। मायेति भुव ७१

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नेशी।स्मरः.कामबीजं। योनिरितिवाग्भवं शक्तिरितिपराबीजं तारंप्रणवं बीजद्वयंभुवनेशी कमलाबीजद्वयंआन्मा
विद्येतित्रिपुरसुंदर्यावन्हिसूर्यसोमात्मकत्रिखंडं तत्रकादिर्वन्हि खंडं हादिःसोमखंडः।सादिः सोमखंडा एवंत्रिपुराया
मन्त्रखंडक्रमः।शत्त्यादिबीजानिविलोमितानीतिपरावाग्भवकामभुवनेशीकमलाबीजानिक्रमेणएवंत्रिपुराषोडशाक्षर
क्रमः॥अस्यउद्धारमन्त्रःस्वरूपं श्रीं ह्रीं क्लीं ऐंसौः।ॐ ह्रीं श्रीं कएईलह्रींहसकहलह्रींसौः ऐंक्लींह्रिंश्रीं इतित्रिपुराषोडशाक्ष
रमन्त्रःस्वरूपं।अस्याऋष्यादिकंचन्यासपूजादिकंचत्रिपुरसुंदरीविधानवत्।ऐश्वर्यफलप्रधानोयंमन्त्रः।अक्षरन्यासः।
स्थितिन्यासन्ततःकुर्यात्।श्रीविद्याषोडशाक्षरैः।पंचांगुलिषुकरयोब्रह्मरंध्रेमुखेहृदि।त्रयंविन्यस्यनाभ्यादिपदान्तंचैकमद्वि
जेगलादिनाभिपर्यंतमपरंहिततःपरं।ब्रह्मरंध्रादिकंठांतंमेकंविन्यस्यपादयोः।अंगुलीषुचविन्यस्येन्न्यासोयंसिद्धिकार
कः।सृष्टिन्यासंततःकुर्यात्सद्यः।सिद्धिप्रदायकं।ब्रह्मरंध्रे केनेत्रेश्रुतिघ्राणोष्ठकेषुचादन्ताधरद्वयेदे विजिव्हायां चोरुमूल
कोरध्रेसर्वांगहृदयेस्तनकुक्षिषुलिंगके।श्रीविद्यार्णैर्न्यसेद्देविमन्त्रीसर्वसमृद्धये॥अथश्रीविद्यात्रिपुराषोडशाक्षरीम
न्त्रप्रसंगात्।श्रीविद्यापराषोडशाक्षरीमन्त्रविधानंमहालक्ष्मीरत्नकोशेपंचलक्षग्रंथेप्रोक्तंलिख्यते।लक्ष्मीपराम दनवाग्भ
वशक्तियुक्तातारंचमूतिकमलेकथिताचविद्याशक्त्यादिकंसुविपरीततयाप्रयुक्तंश्रीषोडशार्णमिदमा[illegible]नमंप्रसिद्धं

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

द्येतिश्रीवि

अस्यार्थः। लक्ष्मीतिश्रीबीजं परेतिबालातृतीयबीजं मदन इतिकामबीजं वाग्भव इतिबालाप्रथमबीजं। शक्तिरिति भुवनेशी। तार इतिप्रणवः। भूरिति भुवनेशी। कमलेतिश्रीबीजं कथिता च विद्यायाः। सोमसूर्यानलात्मकक्रमेण खंडत्रितयं तत्र सादिखंडः सोमात्मकः। हादिखंडः सूर्यात्मकः। कादिखंडः वन्ह्यात्मकः एवं त्रिखंडस्य क्रमः। शक्त्यादिकं तु विपरीततयेति भुवनेशीवाग्भवकामबीजपराबीजश्रीबीजानि एवं पराविद्याषोडशाक्षरीमंत्रः। श्रीं सौः क्लीं ऐं ह्रीं ओं ह्रीं श्रीं सकल ह्रीं हस कहल ह्रीं कएईल ह्रीं ह्रीं ऐं क्लीं सौः श्रीः इति पराषोडशाक्षरीमंत्रः। ऐश्वर्यफलप्रधानोयं मंत्रः। अस्य मंत्रस्य ऋष्यादिरुच्यते नारायणऋषिः गायत्री छंदः पराश्रीर्देवता श्रींबीजं ह्रींशक्तिः क्लींकीलकं श्रां सर्वज्ञायै हृत्। श्रीं नित्यतृप्तायै शिरः। श्रूं अनादिबोधायै शिखा श्रैं स्वतंत्रायै कवचं। श्रौं अलुप्तशक्तये नेत्रं श्रः अनंतशक्तये अस्त्रं। ध्यानं। ताक्ष्यारूढहरिहृत्सरोजकेगा तिया परमचित्स्वरूपिणी पद्मयुग्ममणिपात्रधारिणी भासतां हृदि सदा रमांबिका। अक्षरलक्षं जपेत्। कमलैर्बिल्वसमिद्भिराज्यैश्च दशांशं पुरश्चरणं होमः। अथ पूजाविधिः। यंत्र श्लोकः। बिंदुत्रिकोणकाष्ठा अवतारयुगलोकपत्रवृत्तयुतं वसुदलवृत्तकलादलवृत्तत्रिमहीगृहं भजेच्चक्रं पूर्वप्रोक्तचक्रलेखनवत्। अस्य चक्रस्य लेखनप्रकारः। अस्मिन् श्रीचक्रे पूर्वोक्तत्रिपुरापीठवत्। पीठं संपूजयेत्। तत्र विशेषः। सदाशिवमंचफलकायनम इत्यादि ब्रूलिंगपदेषु

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नविस्फुलिंगपदानियोजनीयाविा अस्मिन्पीठे परां शक्तिं समावाह्य आवरणैः समर्चयेत्। प्रथमं बिंदुमध्ये तार्क्ष्याधि
रूढनारायणोरसि पराश्रियं समर्चयेत्। तत्प्रकारः। प्रथमं क्षिप ओं स्वाहा। इत्यनेन तार्क्ष्यं समर्च्य। तस्य स्कंधोपरि ओं न
मो नारायणाय इत्यनेन मन्त्रेण नारायणं समर्च्य। तस्य वक्षस्थले परा लक्ष्मीं मूलेन समर्चयेत्। प्रथमं बिंदोपरितः श्रां सर्वांबा
श्रीपादुकां पूजयामि। श्रीं नित्यत्प्तांबा। श्रूं अनादिबोधांबा श्रैं स्वतंत्रशक्त्यंबा। श्रौं अलुप्तशक्त्यंबा। श्रः अनंतशक्त्यंबा। इत्य
यंगशक्तीरभ्यर्च्य। पुनरपि बिंदुर्बाह्यैः त्रिकोणान्तराले वक्ष्यमाणबिंदुद्वारक्रमेण षोडशत्रिकोणानि संभाव्य तेषु षो
डशकोणेषु पराषोडशासरी शक्तीः समर्चयेत्। तत्प्रकारः। श्रीं श्रियै नमः सौः परायै नमः क्लीं कामदायै नमः ऐं ऐंद्र्यै न
मः। ह्रीं भुवनाधिपायै नमः ओं आनंदायै नमः। ह्रीं विभूतिदायै नमः। श्रीं कमलायै नमः सकलह्रीं कलायै नमः हसकहल
ह्रीं परमेश्वर्यै नमः कएईलह्रीं सरस्वत्यै नमः ह्रीं मायायै नमः ऐं वागीश्वर्यै नमः क्लीं महामोहिन्यै नमः। महापरायै नमः
इति पंचदशत्रिकोणेषु प्रागादिक्रमेण सम्भ्यर्च्य। बिंदुाख्यमध्यं खंडस्थ बिंदुमध्ये मूलमन्त्रं समस्तमुच्चार्य तदन्ते परां
श्रियै नमः। इति पराश्रियं समर्च्य। श्रीचक्रमध्यत्रिकोणत्रिरेखासु श्रीमित्रेशानंदनाथश्रीपादुकां पूजयामि। षष्ठीशानंदना
थ। ओड्डीशानंदनाथ। चर्यानंदनाथ। लोपामुद्रांबा अगस्त्यानंदनाथ। कालतापनानंदनाथ। धर्माचार्यानंदनाथ। मु

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र०सं० क्रकेशीश्वरानंदनाथ। दीपकलानंदनाथ विष्णुदेवानंदनाथ। ब्रह्माकरदेवानंदनाथ तेजोदेवानंदनाथ मनोजवदेवा
१०३ नंदनाथ कल्याणदेवानंदनाथ। शक्तिदेवानंदनाथ वासुदेवानंदनाथ। श्रीरामनंदनाथ। श्रीपादुकां पूजयामीति त्रिरेखा
सु समभ्यर्च्य विसुतास्ये ब्रह्ममयी श्रीपादुकां पूजयामीति मध्ये समर्चयेत्। मन्त्रादौ श्रीबीजं सर्वत्र योज्यं बिंदोः पुरतः। स
र्वानंदमय चक्रस्वामिनी महापरमश्रीयै नमः। परापररहस्ययोगिन्यै नमः महायोनिमुद्रायै नमः। इति समर्च्य महायो
निमुद्रां प्रदर्शयेत्। एताः परापररहस्ययोगिन्यः। सर्वानंदमये महाचक्रे बैंदवे परब्रह्मस्वरूपिणी परामृतशक्तिस्वरूपि
णी सर्वमन्त्रेश्वरी सर्वपक्षेश्वरी सर्वतंत्रेश्वरी सर्वचक्रेश्वरी सर्वपीठेश्वरी सर्वयोगेश्वरी सर्वतत्त्वेश्वरी सर्ववागीश्वरी स
र्वजगदुत्पत्तिमातृकासमुद्राः ससिद्धाः सशक्तयः सायुधाः सवाहनाः सपरिवाराः सचक्रेश्वरिकाः सर्वोपचारैः संपूजि
ताः संतु नमः इति पुष्पांजलिं समर्प्य त्रिकोणकोणेषु सरस्वतीचतुराननाभ्यां नमः। मांभवीशंभुभ्यां नमः। धरणीवरा
हाभ्यां नमः। इति प्रागादिकोणेष्वभ्यर्च्य। त्रिकोणस्य पुरतः। सर्वसिद्धिप्रदायकचक्रस्वामिनी परांबायै नमः। रहस्यत
रयोगिन्यै नमः। सर्वबीजमुद्रायै नमः। इति समभ्यर्च्य बीजमुद्रां प्रदर्श्य एताः रहस्यतरयोगिन्यः सर्वसिद्धिप्रदायके च रा०म०
क्रे समुद्रा इत्यादि पुष्पांजलिं समर्चयेत्। मूलमन्त्रमुक्त्वा बिंदुस्थां परादेवीं समर्चयेत्। श्रीबीजं मन्त्रादौ सर्वत्र योज्यं। १०३

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

अष्टकोणेषु त्रिपुरसुंदर्यंबा श्रीपादुकां पूजयामि। सिद्धलक्ष्म्यंबा। मातंगेश्वर्यंबा। भुवनेश्वर्यंबा वाराह्यंबा अंनपूर्णांबा राज्यलक्ष्म्यंबा। परांबत्संबा। इति तत्र त्रिपुरादि सर्वादिकोणेषु। वाराह्यादि आग्नेयादिकोणेषु इत्यभ्यर्च्य। अष्टकोणस्य पुरतः सर्वरोगहर चक्रस्वामिनी परा सिद्धांबा रहस्ययोगिन्यंबा खेचरीमुद्रांबा इति समभ्यर्च्य खेचरीमुद्रां प्रदर्शयेत। एताः रहस्ययोगिन्यः सर्वरोगहरे चक्रे समुद्रा इत्यादिना पुष्पांजलिं समर्चयेत। मूलमन्त्रमुक्त्वा बिंदुमध्ये परां देवीं समर्चयेत॥ श्रीबीजमंत्रा दौ सर्वेन योज्यं। अन्तर्दशारे। रतिमन्मथाभ्यां नमः वसुधाराशंखनिधिभ्यां नमः लक्ष्मीवासुदेवाभ्यां नमः कमलवासिनी संकर्षणाभ्यां नमः। मोहनाप्रद्युम्नाभ्यां नमः। वसुदानिरुद्धाभ्यां नमः। स्वर्णाकर्षणभैरवाभ्यां नमः। विभूतिमहागणपतिभ्यां नमः। वसुमतीपद्मनिधिभ्यां नमः। प्रीतिवसुंधराभ्यां नमः। इति पूर्वादिक्रमेण समभ्यर्च्य। अन्तर्दशारस्य पुरतः। सर्वरक्षाकर चक्रस्वामिनी परा मालिन्यंबा निगर्भयोगिन्यंबा सर्वमहांकुशमुद्रांबा इत्यभ्यर्च्य॥ महांकुशमुद्रां प्रदर्श्य। एता निगर्भयोगिन्यः। सर्वरक्षाकरे चक्रे समुद्रा इत्यादि पूर्ववत् समभ्यर्च्य। मूलमन्त्रमुक्त्वा बिंदुमध्ये परां देवीं समर्चयेत्। श्रीबीजमन्त्रादौ सर्वेन योज्यं बहिर्दशारे क्रद्धितार्क्ष्याभ्यां नमः समृद्धिहरिभ्यां नमः। कान्तिसुदर्शनाभ्यां नमः। मदनावत्याप्रद्युम्नाभ्यां नमः। मदद्रवामहाशास्त्रभ्यां नमः। द्रा

स्वर्णद

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

 विणीकामराज्याभ्यां नमः। क्षोभिणीकंदर्पाभ्यां नमः बंधिनीमन्मथाभ्यां नमः। मोहिनीमकरध्वजाभ्यां नमः। आकर्षणी
 मनोभवाभ्यां नमः। इति पूर्वादिक्रमेण समभ्यर्च्य। बाह्यदशारस्य पुरतः सर्वार्थसाधकचक्रस्वामी पराश्रियं वा। कुलो
त्तीर्णयोगिन्यं वा सर्वोन्मादिनीमुद्रां वा इति समभ्यर्च्य। उन्मादिनीमुद्रां प्रदर्शयेत् एताः कुलोत्तीर्णयोगिन्यः। सर्वार्थसा
धके चक्रे समुद्रा इत्यादि पूर्ववत्समभ्यर्च्य। मूलमन्त्रमुक्त्वा बिंदुमध्ये परां देवीं समर्चयेत्। श्रीबीजं मन्त्रादौ सर्वत्र
योज्यं। चतुर्दशारेषु कामं वा दुर्गां वा। भद्रकल्पां वा गीश्वर्यं वा नकुल्यं वा हंस लं वा बालिकां वा विमलां वा घनमा
लिन्यं वा विभीषिकां वा मालिकां वा शांकर्यं वा नवमालिकां वा। इति पूर्वादिक्रमेण समभ्यर्च्य चतुर्दशारस्य पुरतः। स
र्वसौभाग्यदायकचक्रस्वामिनी परावासिन्यं वा संप्रदाययोगिन्यं वा सर्ववशीकरणीमुद्रां वा इति समभ्यर्च्य वशीकर
णीमुद्रां प्रदर्शयेत्। एताः संप्रदाययोगिन्यः सर्वसौभाग्यदायके चक्रे समुद्रा इत्यादि पूर्ववत्समभ्यर्च्य मूलमन्त्रमुक्त्वा
बिंदुमध्ये परां देवीं समर्चयेत्। श्रीबीजं मन्त्रादौ सर्वत्र योज्यं। वसुदले। अणिमासिध्यं वा लघिमासिध्यं वा गरिमासिध्यं
वा ईशित्वसिध्यं वा। वशित्वसिध्यं वा। प्राप्तिसिध्यं वा प्राकाम्यसिध्यं वा इति प्रागादिक्रमेण संपूज्य वसुदलस्य पुरतः सर्व
संक्षोभणचक्रस्वामिनी परासुंदर्यं वा गुप्ततरयोगिन्यं वा आकर्षणीमुद्रां वा इति समभ्यर्च्य आकर्षणीमुद्रां प्रदर्शयेत्।

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

एतागुप्ततरयोगिन्यः सर्वसंक्षोभणकारके चक्रे समुद्रा इत्यादि पूर्वत्समभ्यर्च्य मूलमन्त्रमुक्त्वा बिंदुमध्ये परां देवींसमभ्य
र्च्य श्रीबीजंमन्त्रादौसर्वत्र योज्यं षोडशदले कामेश्वर्यंबा भगमालिन्यंबा नित्यक्लिन्नांबा भेरुंडांबा वन्हिवासिन्यंबा महा
वज्रेश्वर्यंबा शिवदूतीबालरितांबा कुलसुंदर्यंबा नित्यांबा नीलपताकांबा। विजयांबा। सर्वमंगलांबा। ज्वालामालिन्यंबा
चित्रांबा महानित्यांबा। इति पूर्वादिक्रमेण समभ्यर्च्य षोडशदलस्य पुरतः। सर्वाशापरिपूरकचक्रस्वामिनी परेश्वर्यं बागु
प्तयोगिन्यंबा द्राविणीमुद्रां वा इत्यभ्यर्च्य द्राविणीमुद्रां प्रदर्श्य। एतागुप्तयोगिन्यः सर्वाशापरिपूरिके चक्रे समुद्रा इत्या
दि पूर्ववत्समभ्यर्च्य। मूलमुक्त्वा बिंदुमध्ये परां देवीं समर्चयेत्। श्रीबीजं मन्त्रादौसर्वत्र योज्यं। प्रथम चतुरश्रे। श्रियै नमः ल
क्ष्म्यै नमः। वरदायै नमः। विष्णुपत्न्यै नमः। वसुप्रदायै नमः। हिरण्यवर्णायै नमः। स्वर्णस्रङ्मालिन्यै नमः। रजतस्रजायै नमः
स्वर्णगर्भायै नमः॥ स्वर्णप्राकारायै नमः। पद्मनिवासिन्यै नमः। पद्मप्रियायै नमः। पद्महस्तायै नमः। मुक्तालंकारशोभिता
यै नमः। चंद्रप्रियायै नमः। बिल्वप्रियायै नमः। भूत्यै नमः। प्रभूत्यै नमः। विभूत्यै नमः। ऋध्यै नमः। समृध्यै नमः। पुष्ट्यै नमः।
तुष्ट्यै नमः धनदायै धनेश्वर्यै नमः। श्रद्धायै नमः भागिन्यै नमः। भोगदायिन्यै नमः। धात्र्यै नमः। विधात्र्यै नमः। सर्वैश्वर्यै
नमः। सर्वसौभाग्यदायिन्यै नमः द्वितीयचतुरश्रे शांकर्यै नमः। ईशान्यै नमः। इंदुशेखरशक्त्यै जगत्कुटुंबिन्यै नमः। अर्हन्ना

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ीश्वरायैनमः। अघोररूपिण्यैनमः। हुतवहायैनमः। अघान्यै० हलाहलधरायै० भूरिभारायैनमः। शैव्यै० नारायण्यै०
केशवायै० माधवायै० गोविंदायै० वैस्न्वै० त्रिक्रमायै० वामुनायै० श्रीधरायै० हृषीकेशायै० विस्नुरंजिनिकायै० पद्मोदरायै०
कमलनयनायैचतुर्मुख्यै० चतुराननशक्त्यै० चतुस्त्रसुगोहि नै० चतुरश्रसुगाश्र्यै० चतुर्वर्गफलप्रदायै। त्रयीशक्त्यै० त्रिमुखा
यै० त्र्यम्बायै० त्रिरेखकायैनमः। तृतीयचतुरश्रे इंद्रादिलोकपालानर्चयेत्। चतुर्द्वारे। दमकाय शलभाय गुग्गुलवे कुरंड
काय। इतिसंपूज्य चतुरश्रस्य पुरतः। त्रैलोक्यमोहनचक्रस्वामिनीपरांबा। प्रगटयोगिन्यंबा सर्वसंक्षोभणमुद्रांबा। इतिस
मभ्यर्च्य संक्षोभिणीमुद्रांप्रदर्शयेत्। एताः प्रगटयोगिन्यः। त्रैलोक्यमोहनचक्रेसमुद्राइत्यादिपूर्ववत्समभ्यर्च्य मूलमन्त्रमु
क्त्वा बिंदुमध्यस्थांपरां देवींसमर्चयेत्। श्रीबीजंमन्त्रादौसर्वत्रयोज्यं एवंसृष्टिक्रमेण परासमर्चनंकृत्वा पुनश्चतुरश्रमार
भ्यसंहारक्रमेण तत्तच्चक्रान्तरालेपरांसमर्चयेत्। तत्प्रकारः। प्रथमचतुरश्रान्तरालेअसितांग भैरवाय रुरुभैरवायचंड
भैरवायक्रोधभैरवायउन्मत्तभैरवाय कपालीभैरवाय भीषणभैरवाय संहारभैरवाय। इतिअसितांगादिअष्टभैरवान्।
समभ्यर्च्य। श्रीबीजंमन्त्रादौसर्वत्रयोज्यं द्वितीयचतुरश्रान्तराले ब्राह्म्याद्य ष्टशक्तीः समर्चयेत्। श्रीबीजं मन्त्रादौसर्वत्र
योज्यं तृतीयचतुरश्रान्तरालेसर्वसंक्षोभिणीमुद्रांबाइत्यादेशमुद्राः। पूर्वादिक्रमेणसमभ्यर्च्य चतुरश्रस्यपुरतः। त्रैलोक्य

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मो इनेंच क्रान्तरालचक्रस्वामिनी त्रिपुरांबाप्रगटयोगिन्यंबा सर्वसंक्षोभिणीमुद्रांबा इत्यभ्यर्च्य। सर्वसंक्षोभिणीमुद्रां प्र
दर्शयेत्। बौद्धसमयविद्याधिष्ठानदेवतायै तारांबायै इत्यभ्यर्चयेत्। समुद्रादित्यादि पूर्ववत्समभ्यर्च्य मूलमन्त्रमुक्त्वा
परां देवीं समर्चयेत्। श्रीबीजं मन्त्रादौ सर्वत्र योज्यं। षोडशदलान्तराले कामाकर्षिण्यंबा इत्यादि त्रिपुरापद्धतीवत् षोड
शशक्तीः समर्चयेत्। सर्वाशापरिपूरकचक्रान्तराले चक्रस्वामिनी त्रिपुरेश्वर्यंबा गुप्तयोगि न्यंबा। सर्वविद्राविणीमुद्रां
बा इत्यभ्यर्च्य विद्राविणीमुद्रां प्रदर्शयेत्। वैदिकसमयविद्याधिष्ठानदेवतायै गायत्र्यंबायै। इति समर्चयेत्। समुद्रां
इत्यादि पूर्ववत्समभ्यर्च्य मूलमन्त्रमुक्त्वा परां देवतां समर्चयेत्। श्रीबीजं मन्त्रादौ सर्वत्र योज्यं। अष्टदलान्तराले। पू
र्वादि चतुर्दिक्षु अनंगकुसुमादि। आग्नेयादि कोणेषु। अनंगरेखादि समर्चयेत्। पुरतः सर्वसंक्षोभणचक्रान्तरा
लचक्रस्वामिनी त्रिपुरसुंदर्यंबा गुप्ततरयोगिन्यंबा आकर्षणीमुद्रांबा इत्यभ्यर्चयेत्। आकर्षणी मुद्रां प्रदर्शयेत्।
शैवसमयविद्याधिष्ठानदेवतारूपाय शिवाय नमः। इत्यभ्यर्च्य समुद्रादित्यादि पूर्ववत्समभ्यर्च्य मूलमन्त्रमुक्त्वा प
रां देवीं समर्चयेत्। श्रीबीजं मन्त्रादौ सर्वत्र योज्यं मन्वश्रांतराले। सर्वसंक्षोभिण्यंबादि चतुर्दशशक्तीः। पूर्वादिक्रमे
ण समभ्यर्च्य पुरतः सर्वसौभाग्यदायकचक्रान्तरालचक्रस्वामिनी त्रिपुरवासिन्यंबा संप्रदाययोगिन्यंबा सर्वव

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

शीकरणीमुद्रांवाद्त्यभ्यर्च्येत।वशीकरणीमुद्रांप्रदर्शयेत।सौरसमयविद्याधिष्ठानदेवतास्वरूपायसूर्यायनमः।समु
द्राइत्यादिपूर्ववत्समभ्यर्च्य।मूलमन्त्रमुक्त्वापरांदेवींसमर्चयेत्।श्रीवीजंमंत्रादौसर्वत्रयोज्यं।बहिर्दशारचक्रान्तरा
लेसर्वसिद्धिप्रदांबादिदशशक्तीः।समभ्यर्च्यपुरतःसर्वार्थसाधकचक्रान्तरालचक्रस्वामिनीत्रिपुराश्रियंबाकुलोत्तीर्ण
योगिन्यंबासर्वोन्मादिनीमुद्रांबाइतिसमभ्यर्चउन्मादिनीमुद्रांप्रदर्शयेत।समुद्राइत्यादिपूर्ववत्समभ्यर्च्यमूलमंत्र
मुक्त्वापरांदेवींसमर्चयेत्।अन्तर्दशारचक्रान्तरालेसर्वज्ञांबादिदशशक्तीः।समभ्यर्च्यसर्वरक्षाकरचक्रान्तरालच
क्रस्वामिनीत्रिपुरामालिन्यंबानिगर्भयोगिन्यंबासर्वमहांकुशमुद्रांबाइतिसमर्चयेत।महांकुशमुद्रांप्रदर्श्यवै
ष्णवसमयविद्याधिष्ठानदेवतास्वरूपायनारायणायनमः।समुद्राइत्यादिपूर्ववत्समभ्यर्च्यमूलमन्त्रमुक्त्वापरांदेवीं
जंमन्त्रादौसर्वत्रयोज्यंवसुकोणान्तरालेवशिनीवाग्देवतांबादिअष्टवाग्देवताःसमभ्यर्च्य।सर्वरोगहरचक्रान्तरालच
क्रस्वामिनीत्रिपुरासिद्धांबारहस्ययोगिन्यंबा।खेचरीमुद्रांबाइतिसमभ्यर्च्यखेचरीमुद्रांप्रदर्श्यशाक्तसमयविद्याधि
ष्ठानदेवतायैबालात्र्यक्षरस्वरूपिणीबालांबासमुद्राइत्यादिपूर्ववत्समभ्यर्च्यमूलमन्त्रमुक्त्वापरांदेवींसमर्चयेत्।श्रीवी रामः
जंमन्त्रादौसर्वत्रयोज्यंत्रिकोणान्तरालेमहाकामेश्वर्यंबादिशक्तित्रयंसमभ्यर्च्यसर्वसिद्धिप्रदायकचक्रान्तरालचक्र १०६
५ समर्चयेत।श्रीवी

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

स्वामिनीत्रिपुरांवारहस्यतरयोगिन्यंवाबीजमुद्रांवाद्दनिसमभ्यार्च्य बीजमुद्रां प्रदर्श्यसमुद्राद्दत्यादि पूर्ववत्समभ्यर्च्य मू
लमन्त्रमुत्कापरां देवींसमर्चयेत्। श्रीबीजंमन्त्रादौसर्वत्रयोज्यं। बिंदुमध्येमहातार्क्ष्यस्कंधाधिरूढमहाविष्णुवक्षस्थलाल
यसर्वानंदमयमहापराश्रियैनमः। सर्वानंदमयचक्रस्वामिनीमहापरात्रिपुरसुंदर्यंबामहापरमहापरमश्रियंबापुरतः। प
रापररहस्ययोगिन्यंबामहायोनिमुद्रांवाद्दत्यभ्यर्च्ययोनिमुद्रांप्रदर्शयेत्। बिंदुमध्येमहारत्नंबामहाशक्त्यंबामहागु
प्त्यंबामहामहानंदांबामहामहास्कंदांबामहामायांबामहाश्रीचक्रनगरसाम्राज्ञीमहापराश्रीश्रीपादुकांपूजयामि। इति
मूलदेवींसमभ्यर्च्य। धूपदीपनैवेद्यादीन् कृत्वाप्रसंनपूजांचकृत्वापूजांसमापयेत्। एवंपराश्रीपूजाक्रमः॥ अथश्री
चक्रत्रिकोणमध्येबिंदुद्वारप्रकारप्रतियादकश्लोकानित्याषोडशार्णवेप्रोक्तालिख्यंते। श्रीचक्रमध्यत्र्यश्रत स्तिर्य
र्यग्रेखात्रयंलिखेत्। आरभ्यकोणेरेखायास्तलीयस्यास्तथापुनःत्रिकोणस्याद्यरेखान्तं तस्याएवतुपार्श्वयोः। तुरीयां
शावशिष्टन्तव्यत्यास्यादिलिखेत्सुधीः। रेखाद्वयन्तदन्तौतुप्रथमाद्योस्तुयोजयेत्। मध्यमायास्तुरेखायाः कोणयोर्यु
गलंपुनः। त्रिकोणस्याद्यरेखायामध्यभागेनयोजयेत्। पूर्वविलिखितंचक्रंभवेत् षोडशकोष्टकम्॥ ऐंत्रिपुरादेवीवि
द्महेक्लींकामेश्वरीचधीमहिसौः तन्नःक्लिंन्नःप्रचोदयात्। इतित्रिपुरागायत्री। महादेव्यैचविद्महेविष्णुपत्नीचधीम

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ १०७ हितन्नोलक्ष्मीः प्रचोदयात्। इति परागायत्रीमन्त्रः॥ अथप्रसिद्धश्रीविद्यापंचदशाक्षरीमन्त्रप्रसंगात् उपासकभेदेन
द्वादशविधश्रीविद्यामन्त्राश्चशास्त्रान्तरोक्तप्रकारेणलिख्यंते। प्रथमन्तदुपासकानांनामानिलिख्यन्ते। मनुंचंद्रंकुबेरं
चलोपामुद्रांचमन्मथंअगस्त्यनंदिकेशंचसूर्यंविस्नुंचषण्मुखं। शिवंदुर्वाससंचादौक्रमेणान्तेसमर्चयेत्। इतिएतेउ
पासकाः। अथक्रमेणतत्तन्मन्त्रोध्धारश्लोकालिख्यन्ते। मदनंशिवशक्तिंचबिंदुमालिनिसंस्थितं। ऐंद्रस्थंभुवनेशीं
चवागभवंप्रथमंभवेत्। महाघोषंसुखीशक्तिंबिंदुमालिनिशक्रदं। भुवनेशीयुतंविद्याद्वितीयंकामदंभवेत्। शान्ता
न्तंकामशक्तीचचतुर्थस्वरमैंद्रकं। भुवनेशीयुतंप्रोक्तंमनुविद्याचसुंदरी। अस्यार्थः मदनःककारः। शिवःसकारः श
क्तिःएकारः। बिंदुमालिनिईकारः ऐंद्रोलकारः भुवनेशीह्रींकारः अयंवाग्भवप्रथमखंडः महाघोषोहकारः सुखीककारः
शक्तिःएकारः बिंदुमालिनीईकारः शक्रोलकारः। भुवनेशीह्रींकारः द्वीतीयःकामदःखंडः शान्तान्तःसकारः महाघोषोह
कारः मदनःककारः शक्तिःएकारः बिंदुमालिनीईकारः शक्रोलकारः भुवनेशीह्रींकारः कारंइतिप्रथमखंडः शक्तिःहका
रः शिवःसकारः कामःककारः घोषोहकारः शक्तिःएकारः बिंदुमालिनीईकारः शक्रोलकारः भुवनेशीह्रींकारः। इतिद्वि रामः
तीयःखंडः शिवोहकारः शक्तिःसकारः मदनः ककारः शक्तिरेकारः चतुर्थस्वरईकारः ऐंद्राकंलकारः भुवनेशीह्रींकारः १०७

४ शान्तान्तःसकारःकामःककारः शक्तिरेकारःचतुर्थस्वरईकारः ऐंद्रकं लकारः भुवनेशीह्रींकारः इतितृतीयःखंडः इतिमनूपासितविद्या। कसएईलह्रींहकएईलह्रींसकएई
लह्रीं इत्यष्टादशाक्षरोमन्त्रः॥ शान्तान्तंचमहाघोषोमदनःशक्तिरेवचबिंदुमालिनिशक्रश्चभुवनेशीयुतंभवेत्। शक्तिःशिवःकामघोषौशक्तिर्वैबिंदुमालिनी। शक्रश्चभुवने
शीचद्वितीयंखंडकंभवेत्। शिवश्चशक्तिसंयुक्तोमदनःशक्तिरेवच। चतुर्थस्वरऐंद्रंचभुवनेशीयुतंभवेत्। चन्द्रेणोपासिताविद्याएषाविंशदक्षरी॥

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

इति चंद्रोपासितविद्या सहकरईलह्रीं हसकहरईलह्रीं हसकरईलह्रीं इति द्वाविंशत्यक्षरो मन्त्रः॥२॥ महाघोषं शक्तियुक्तं मदनं शक्तिसंयुतं। चतुर्थस्वरशक्रस्थं भुवनेशीं च वाग्भवं। शिवशक्तिमीदनं च शिवशक्तिं तथैव च महामायं शक्तियुक्तं भुवनेशीं मनोभवः। शक्तिं शिवं कामशक्तिः महामायासुसंयुतं शक्रस्थं भुवनेशीं च कौवेरो मूलविद्यया। अस्यार्थः। महाघोषो हकारः शक्तिः सकारः मदनः ककारः शक्तिरेकारः चतुर्थस्वर ईकारः शक्रो लकारः भुवनेशी ह्रींकारः इति वाग्भवः प्रथमखंडः। शिवो हकारः शक्तिः सकारः मदनः ककारः शिवो हकारः शक्तिरेकारः महामाया ईकारः शक्रो लकारः भुवनेशी ह्रींकारः इति द्वितीयो मनोभवखंडः शक्तिः सकारः शिवो हकारः कामः ककारः शक्तिरेकारः महामाया ईकारः। शक्रो लकारः भुवनेशी ह्रींकारः इयं कुवेरोपासिता विद्या। हसकरईलह्रीं हसकहरईलह्रीं सहकरईलह्रीं इति द्वाविंशत्यक्षरो मन्त्रः॥३॥ मदनं शक्तियुक्तं च बिंदुमालिनि शक्रदं भुवनेशीयुतं विद्याद्वाग्भवं प्रथमं भवेत्। महाघोषं तथा शक्तिं मादनं शिवसंयुतं शक्रस्थं भुवनेशीं च द्वितीयं कामसंभवं शक्तिपूर्वं महाघोषं शक्तिवैमादनं तथा। ऐंद्रस्थं भुवनशीं च लोपामुद्रां च सुंदरि एवं त्रैपुरविद्यायाः सह्वजं तु मान्मथं मदनः ककारः शक्तिरेकारः बिंदुमालिनी ईकारः शक्रो लकारः भुवनेशी ह्रींकारः इति वाग्भवः प्रथमखंडः महाघोषो हकारः शक्तिः सकारः मदनः

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ककारःशिवो हकारः शक्तोलकारःभुवनेशीह्रींकारः इतिमन्त्रप्रथमखंडः शक्तिःसकारःमहाघोषो हकारःशक्तिःसकारःम
दनःककारःऐं द्रोलकारःभुवनेशीह्रींकारःइतिलोपामुद्रोपासितविद्या कएईलह्रीं हसकहलह्रींहससकलह्रीं इति
सप्तदशवर्णोऽयंमन्त्रः॥४॥ तत्रसहवर्जमान्मथमिस्कन्द्यअंत्यखंडेसकारहकारवर्जितप्रथमेवपंचदशाक्षरोमन्त्रः इ
यंमन्त्रथोपासितविद्या॥५॥महाघोषंशक्तियुक्तंमदनंशक्रसंयुतं।भुवनेशीयुतंविद्यास्त्वाद्यमंवाग्भवंभवेत्।म
हाघोषंशक्तियुक्तंमादनंघोषशक्रदंभुवनेशीयुतंविद्याद्वितीयंकामदैवत्।शक्तिंमादनशक्रस्थंभुवनेशीयुतंपरंमु
निनासाधितविद्यामहात्रिपुरसुंदरी।अस्यार्थःमहाघोषोहकारःशक्तिःसकारःमदनंककारःशक्रोलकारःभुवनेशी
ह्रींकारः इत्य गस्त्योपासिताविद्याहसकलह्रीं हसकहलह्रीं सकलह्रीं ——— अयंपंचदशाक्षरोमन्त्रः॥६॥चं
द्रंशक्तिंमहामायांशक्रस्थंभुवनेश्वरींशिवकामंघोषकामंशक्रस्थंभुवनात्मकं।शक्तिंकामंशक्रयुतंभुवनेशीमहा
मनुंसाधितानंदिना ——— विद्यात्रैपुरंपरिकीर्त्तितम्।अस्यार्थः चंद्रंसकारःशक्तिरेकारःमहामायाईकारःशक्रोल
कारःभुवनेशीह्रींकारःशिवोहकारःकामःककारः घोषोहकारःकामःककारःशक्रोलकारःभुवनात्मकह्रींकारःश
क्तिसकारःकामःककारःशक्रोलकारःभुवनेशीह्रींकारःइयंनंदिकेश्वरोपासिताविद्यासएईलह्रींहकहकलह्रींसक

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ल ह्रीं पंचदशाक्षरोयं मंत्रः ॥ ७ ॥ शिव शक्तिं तथा कामं शक्रस्थं भुवनेश्वरी ॥ शक्तिं च शिव कामस्थं शक्रं
भुवनेशिकं ॥ शक्ति कामे महा घोषं शक्तियुक्तमतः परं ॥ भुवनेशी युतं विद्या त्सौर साधितमुच्यते ॥ अस्या
र्थः शिवो हकारः शक्तिः सकारः कामः ककारः शक्रो लकारः भुवनेशी ह्रीं कारः शक्तिः सकारः शिवो हकारः
कामः ककारः शक्रो लकारः भुवनेशी ह्रींकारः शक्ति हकारः कामः ककारः महाघोषो हकारः शक्तिः सकारः
भुवनेशी ह्रींकारः इयं सूर्योपासिता विद्या हसकल ह्रीं सहकल ह्रीं हकहसह्रीं पंचदशाक्षरो यं मंत्रः ॥
॥ ८ ॥ महा घोषं शक्ति कामं शक्रस्थं भुवनाधिपं ॥ शिव शक्तिं काम घोषं शक्रं भुवननायकं ॥ चेदं काम यु
तं शक्रं भुवनेशीं ततः परं ॥ शक्तिं शिवं काम युतं शक्रं भुवननायकं ॥ शक्तिं शिवं काम शिवं शक्रं भुवननायकं ॥
शक्ति शिवं शक्ति कामं शक्रस्थं भुवनेश्वरी ॥ एवं षट् पद विद्याया श्चक्रपाणिस्तु साधकः ॥ अस्यार्थः ॥ महाघोषो
हकारः शक्तिः सकारः कामः ककारः शक्रो लकारः भुवनेशी ह्रीं कारः ॥ शक्तिः सकारः शिवो हकारः कामः कका
रः शक्रो लकारः भुवनायक ह्रीं कारः शक्तिः सकारः शिवो हकारः कामः ककारः शिवो हकारः शक्रो लकारः
भुवनायक ह्रीं कारः शक्तिः सकारः शिवो हकारः शक्तिरे कारः कामः ककारः शक्रो लकारः भुवनेशी ह्रीं कारः

For Private And Personal

म·सं· इयरीष्य पासिता विद्या हसकलह्रीं सहकहलह्रीं सकलह्रीं सहकलह्रीं सहकहलह्रीं सहएकह ह्रीं
१०६ शदक्षरोयं मंत्रः ॥ ९ ॥ महाघोषं शक्तिं कामं शक्रं भुवननायकं ॥ आकाशं शक्ति कामस्थं सकलं भुवनेश्वरी ॥
शिं घोषमाद घोषं शक्रस्थं भुवनाधिपं ॥ एवं त्रैपुरविद्यायास्त्वेदानुष्ठानमेवच ॥ अस्यार्थः महाघोषो हका
शक्तिः सकारः कामः ककारः शक्रो लकारः भुवननायक ह्रींकारः आकाशो हकारः शक्तिः सकारः कामः ककार
कलं सकारश्च ककारश्च लकारश्च भुवनेशी ह्रींकारः शक्तिः सकारः घोषो हकारः मादः ककारः घोषो हका
शक्रो लकारः भुवनेशी ह्रींकारः इय षण्मुखो पासिता विद्या हसकलह्रीं हसकसकलह्रीं सहकहलह्रीं अ
दशाक्षरोयं मंत्रः ॥ १० ॥ उद्धारं दशविद्याया उक्तं त्रिपुरसुंदरी ॥ अथान्ये संप्रवक्ष्यामि तवाद्ये ह्रिलदासि
रहस्यानां रहस्येते शृणु विद्ये मम प्रिये ॥ एकाम यार्चिता देवि अन्या दुर्वाससार्चिता ॥ व्योमार्णं शक्तिक
स्थं शक्रं भुवननायकं ॥ शिवशक्तिं कामशिवं शक्रस्थं भुवनेश्वरी ॥ शक्तिं च काम शक्रस्थं भुवनेशी ततः
॥ घोषं शक्तिमदा शक्रं घोष शक्तिमदं शिवः ॥ शक्रं सकलसंयुक्तं भुवनेशी ततः परं ॥ एवं तुरीय विद्याय
पुरेति शिवार्चिता ॥ अस्यार्थः ॥ व्योमार्णो हकारः शक्तिः सकारः कामः ककारः शक्रो लकारः भुवनेशी ह्रींका

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

शिवोहकारः शक्तिःसकारः कामःककारः शिवोहकारः शक्रोलकार भुवनेशीह्रींकारः शक्तिःसकारःकामःक
कारः शक्रोलकारः भुवनेशीह्रींकारः घोषोहकारः शक्तिःसकारः मदःककारः शक्रोलकारः घोषोहकारः श
क्तिःसकारः मदःककारः शिवोहकारः शक्रोलकारः सकलसंयुक्तं सकारश्च ककारश्च लकारश्च भुवनेशीई
कारः इयं शिवोपासिता विद्या .हसकलह्रींहमकहलह्रीं सकलह्रीं हसकलहसकहलसकलह्रीं अयं चतु
खंडः अष्टाविंशत्यक्षरोयं मंत्रः ॥११॥ मदनं शक्तियुक्तं च तुरीयं लहरीयुतं ॥ शिवं मदनघोषं च लहरीसंयुता
त्मकं॥ चांद्रं मादनसंघोषं लहरीसंयुतं भवेत् ॥ एवं महामनुविद्या दुर्वासोनुष्ठितं भवेत् ॥ अस्यार्थः मदनः
ककारः शक्तिरेकारः तुरीयईकारः लहरीयुतं लकारश्च ह्रींकारश्च शिवोहकारः मदनः ककारः घोषोहकारः ल
हरीसंयुतात्मकं लकारश्च ह्रींकारश्च चंद्रःसकारः मदनः ककारः घोषोहकारः लहरीसंयुतात्मकं लकारश्च ह्रीं
कारश्च इयं दुर्वासोपासिता विद्या कएईलह्रीं हकहलह्रीं सकहलह्रीं पंचदशाक्षरोयं मंत्रः ॥१२॥ इति त्रिपुरा
द्वादशभेदः ॥ अथ श्रीविद्याया अक्षरस्तोत्रमपि प्रसंगाल्लिख्यते ॥ कल्याणवृष्टिभिरिवामृतपूरिताभिर्लक्ष्मी
स्वयंवरणमंगलदीपिकाभिः ॥ सेवाभिरंब तव पादसरोजमूले माकारि किं मनसि भाग्यवतां जनानां ॥१॥ एतावदेकज

ननिस्पृहणीयमास्ते त्वद्वंदनेषु सलिलस्थगिते च नेत्रे ॥ सोनिष्प्रमुद्यदरुणांबुजसोदरस्य त्वद्विग्रहस्य परया
सुधया प्लुतस्य ॥२॥ ईशत्वभावकलुषाः कति नाम संति ब्रह्मादयः प्रतिभवं प्रलयाभिभूताः ॥ एकः स एव ज
ननि स्थिरसिद्धिरास्ते यः पादयोस्तव सकृत्प्रणतिं करोति ॥३॥ लब्ध्वा सकृत्त्रिपुरसुंदरि तावकीनं कारुण्यकंदलित
कांतिभरं कटाक्षं ॥ कंदर्पभावसुभगाः खलु भक्तिभाजः संमोहयंति तरुणीर्भुवनत्रये पि ॥४॥ ह्रींकारमेव तव
नाम गृणंति वेदा मातस्त्रिकोणनिलये त्रिपुरे त्रिनेत्रे ॥ त्वत्संस्मृतौ यमभटाभिभवं विहाय दीव्यंति नंदनवने
सह लोकपालैः ॥५॥ हंतुः पुरामपि गलं परिपूर्णमानः क्रूरः कथं न भविता गरलस्य वेगः ॥ नाश्वासनाय यदि
मातरिदं तवार्द्धं देहस्य शश्वदमृताप्लुतशीतलस्य ॥६॥ सर्वज्ञतां सदसि वाक्पटुतां प्रसूते देवि त्वदंघ्रिसरसि
रुहयोः प्रणामः ॥ किंच स्फुरन्मुकुटमुज्ज्वलमातपत्रं द्वे चामरे च महतीं वसुधां ददाति ॥७॥ कल्पद्रुमैरभि
मतप्रतिपादनेषु कारुण्यवारिधिभिरंब भवत्कटाक्षैः ॥ आलोकय त्रिपुरसुंदरि मामनाथं त्वय्येव भक्तिभरितं
त्वयि बद्धतृष्णं ॥८॥ हंतेतरेष्वपि मनांसि निधाय चान्ये भक्तिं वहंति किल पामरदैवतेषु ॥ त्वामेव देवि मनसा
हमनुस्मरामि त्वामेव नौमि शरणं जननि त्वमेव ॥९॥ लक्ष्म्येषु सत्स्वपि कटाक्षनिरीक्षितानामालोकय त्रि

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

पुरसुंदरि मां कथंचित् ॥ नूनं मयानुसदृशा करुणैकपात्रं जातोजनिष्यतिजनो नचजायतेवा ॥१०॥ ह्रींह्रीमिति प्र
तिदिनं जपतां तवाख्यां किंनामदुर्लभमिह त्रिपुराधिवासे ॥ मालाकिरीटमदवारणमाननीयां स्तान्सेवते वसुमती
स्वयमेव लक्ष्म्या ॥११॥ संपत्कराणि सकलेंद्रियनंदनानि साम्राज्यदाननिरतानि सरोरुहाक्षि ॥ त्वद्वंदितानि दु
रिताहरणोद्यतानि मामेव मातरनिशं कलयंतु नान्यं ॥१२॥ कल्पोपसंहृतिषु कल्पिततांडवस्य देवस्य खंडप
रशोः परभैरवस्य ॥ पाशांकुशैक्षवशरासनपुष्पबाणा सा साक्षिणी विजयते तव मूर्तिरेका ॥१३॥ लग्नं सदा भ
वतु मातरिदं तवार्द्धं तेजः परं बहलकुंकुमपंकशोणं ॥ भास्वत्किरीटममृतांशुकलावतंसं मध्ये त्रिकोणनिल
यं परमामृतार्द्रं ॥१४॥ ह्रींकारमेव तव नाम तदेव रूपं त्वन्नाम दुर्लभमिह त्रिपुरे गृणंति ॥ त्वत्तेजसा परिणतं
वियदादिभूतं सौख्यं तनोतु सरसीरुहसंभवाद्यैः ॥१५॥ ह्रींकारत्रयसंपुटेन महता मंत्रेण संदीपितं स्तोत्रं
यः प्रतिवासरं तव पुरो मातर्जपेन्मंत्रवित् ॥ तस्य क्षोणिभुजो भवंति वशगा लक्ष्मीश्चिरस्थायिनी वाणी नि
र्मलसूक्तिभारभरिता जागर्ति दीर्घं वयः ॥१६॥ इति विरचितमेतत्त्रैपुरस्तोत्रमात्रं प्रकटितपरमार्द्रं योगिभि
र्योगमृग्यं ॥ सकलदुरितरोगध्वंसनानन्यकार्यं प्रथितजनविधानं सेव्यतां भक्तियुक्तैः ॥१७॥ बंधूकाभां त्रि

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.रां. नेत्रां शशिरुचिरकलाशेखरांरक्तवस्त्रामत्संतोतुंगपीतस्तनभरमामितां यौवनारंभरूढां।।सर्वालंकारदी
२११ सांसरसिजनिलयां मंत्रसंक्रांतमूर्तिं देवीं पाशांकुशाक्ष्याममयवरकरां विश्वयोनिं नमामि।।१८।। अथ
श्रीविद्यामंत्रप्रसंगात् विद्यासहितगोपालकमंत्रोपि लिख्यते ।।नारदऋषिः गायत्रीछंदः श्रीकृष्णोदेवता
श्रींह्रींक्लीं हृत् कृष्णायशिरः गोविंदायशिखा गोपीजननायककवचं वल्लभायनेत्रं स्वाहा अस्त्रं पुनर्विद्या
या अंगऋष्यादीन् पूर्ववत्कृत्वा ।।ध्यानं ।।अर्धंशोणमयाद्र्धं मंबुदरिभंबद्धं ललाटेस्रजावह्नीकल्पितया
विलाससदनं श्रीपुंभयं वैष्णवं।। हस्तेरामृतवेणुनादसृणिसत्पाशेक्षुचापाम्बुभांवस्त्वत्द्रुत मस्तुमेहृदिसदा
गोपालचूडामणिः।।१।।ध्यानानंतरं।क्षीरांभोनिधिमध्यसंस्थितलसद्वीपस्यकल्पद्रुमोद्यानोद्यन्मणिमंड
पोतरुदितश्रीपीठपाद्योगजं।।दोर्दंडैररिशंखवेणुसृणिसत्पाशेक्षुचापाम्बुभान् विभ्राणंकमलामहीविल
सितं वंदेरुणांगंहरिं।।श्रींह्रींक्लींकएईलह्रींकृष्णायहसकहलह्रींगोविंदायसकलह्रीं गोपीजनवल्लभाय
कएईलह्रींहसकहलह्रींसकलह्रींस्वाहा इतिमंत्रः ऐश्वर्यफलप्रधानोयं मंत्रः लक्षजपः आज्येनपाय राम
सेनचदशांशहोमः सप्तदशपटले वक्ष्यमाणगोपालकविंशत्यक्षरीविधानोक्तवत्पूजादिकं अथास्य यं २११

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

त्रं। बिंदु त्रिकोणं षट्कोणं वृत्तमष्टदलांबुजं ॥ स्वरकेसरसंयुक्तं त्रिवृत्तं भूपुरद्वयं ॥ चतुर्द्वारसमायुक्तंच
क्राष्टकविभूषितं ॥ बिंदौ मायां लिखेद्वह्नित्रिकोणेषु रमां स्मरं ॥ प्रणवं तत् कपोलेषु साध्याख्यं कर्मगर्भितं ॥ षट्
कोणेषु रमामाये लेख्ये अष्टदलांबुजे ॥ गोपालाष्टादशार्णान्वै त्रित्रिशो विलिखेद्दले ॥ देव्याः पंचदशार्णेतु सप्त
न वर्णांततो लिखेत् ॥ त्रित्रिशोंसदलें संतु विलिखेच्च यथाक्रमं ॥ मिलित्वा वा लिखेद्देव मंत्यमंत्य दले लिखेत् ॥ केसरे
षु स्वरा लेख्याः प्रादक्षिण्यक्रमेण तु ॥ वृत्तत्रयस्य पिर्योस्तु मार मालामनुं लिखेत् ॥ भूगृहद्वयसंधौतु मातृका
र्णान्क्रमाल्लिखेत् ॥ लक्ष्मीमीं यां लिखेद्द्वार पार्श्वयोस्तु क्रमाद्बुधः ॥ पाशांकुशौ दिग्विदिक्षु विलिखेच्चक्रबाह्य
तः ॥ वाराहं नारसिंहं च कपोलेषु समालिखेत् ॥ एतत्त्रिपुरसुंदर्या यंत्रं त्रैलोक्यमोहनं ॥ सर्वसंपत्करं नृणां स
द्यः सिद्धिकरं परं ॥ गोपाल मिलितं ह्येतद्गोपनीयं प्रयत्नतः ॥ राज्यदं राज्यकामानां वश्यदं वश्यमिच्छतां ॥ सु
तार्थीनां च सुतदं रोगिणां रोगशांतिदं ॥ दारिद्र्यो पिधनाध्यक्षो भवेद्यंत्रप्रपूजनात् ॥ हाटके राजते पट्टे लिखि
त्वा संप्रपूज्य च ॥ प्राणस्थापन पूर्वं तु धारयेद्यंत्रमुत्तमं ॥ सर्वान्कामानवाप्नोति राजवल्लभ्यतेजनैः ॥ राजानो
वशतां यांति नरानार्यस्तथोरगाः ॥ गंधर्वा यक्षरक्षांसि पिशाचा डाकिनी ग्रहाः ॥ शाकिन्यो लाकिनश्चैव दृष्टा

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं तं भैरवग्रहाः॥ यं प्रधारणमन्येयेन मस्कृत्वा तु दूरतः॥ देशं विसृज्य धावंति तं तु नत्वा पुनः पुनः॥ अस्यार्थः॥ प्रथमं
११२ त्रिकोणं विलिख्य तन्मध्ये बिंदु विलिख्य तन्मध्ये भुवनेशीं विलिख्य त्रिषु कोणेषु श्रीबीजं विलिख्य कोणक
पोलेषु कामबीजं च प्रणवं च साध्य नाम गर्भितं पार्श्वद्वय विभागेन विलिखेत् पुनस्तद्बहिः षट्कोणं विलिख्य
तस्य प्रागग्रकोणत्रितये रमाबीजं इतरत्रितये भुवनेशीं च विलिखेत् पुनस्तद्बहिरष्टदलपद्मं विलिख्य तत्के
सरेषु स्वरद्वंद्वं विलिख्य॥ पुनः षट्कदलेषु कामबीजादि गोपालाष्टादशवर्णान् त्रिशस्त्रिशो विलिखेत् अव
शिष्टदलद्वये तु श्रीविद्या पंचदशार्णे तु आदित आरभ्य सप्त वर्णान् त्रिशस्त्रिशो विलिख्य अवशिष्टमेकमन्य
स्मिन्दले विलिखेत् इतरवर्णानां तेषां वा तत्त्वात्तत्र लेखनविधिः पृथगुक्तः अथवा मंत्रौ यंत्रे मिलित्वा लिखेत् तत्प्रकारः श्री
बीजं भुवनेशी बीजद्वयं च श्रीविद्यायाः द्वितीयातृतीयं च विहाय मूलमंत्रे कामबीजादित्रयस्त्रिंशद्वर्णान् दलेषु चतुरश्चतुरो वि
लिखेत् अवशिष्टमेकमन्यतेदले विलिखेत् तद्बहिर्वृत्तत्रयं विलिख्य तद्बाह्योल्लसन्मारमालामंत्रेण चतुःशतं मारगा
यत्र्याच स्वयंवराविधाने वक्ष्यमाणया संवेष्ट्य तद्बहिश्चतुरस्रद्वयं विलिख्य तद्बाह्यं मातृकावर्णैः संवेष्ट्य चतुरस्रस्य चतुरद्वा एमः
रेषु पार्श्वद्वये श्रीबीजं च भुवनेशीं च विलिख्य चतुरस्रस्य दिक्षु आमिति पाशाक्षरं विदिक्षु क्रोमित्यंकुशाक्षरं च विलिख्य चक्रस्य सर्वतो बहि ११२

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

श्चतुरश्रकोणपार्श्वयोः भूमिति वराहबीजं च क्ष्रौमिति नारसिंहबीजंच विलिखेत् चतुरश्रेरेखासु वज्रायुधाष्टकं
च विलिखेदिति अथासनन्यासविधिः ।। सव्यं पादमुपादाय दक्षिणे परि विन्यसेत् ।। तथैव दक्षिणं पादं सव्य
स्योपरि विन्यसेत् ।। विष्टभ्य कटुरोग्रीवानासाग्रन्यस्तलोचनः ।। पद्मासनं भवेदेतत्सर्वेषामपि पूजितं इति श्लो
कोक्तेन पद्मासनेन उपविश्य पुनर्गुरुगणपति वंदनादीन् पूर्वसप्तम पटलादाउक्तेन प्रकारेण कृत्वा भूतशु
द्धिं तत्रैवोक्त प्रकारेण कृत्वा हंस इत्युच्चार्य मूलाधारस्थ जीवं सुषुम्नया द्वादशांतं नयेत् मूलेनव्याप्य अ
मिति षोडशवारं दक्षिणनासिकया विरच्य उमिति द्वादशवारं वामनासिकया पूरयित्वा मकार पूर्वक विद्यासहि
तमंत्रराजं द्वादशवार मावर्त्तयेत् कुंभकं कुर्यात् एवं प्राणायामत्रयं कृत्वा वैष्णवपीठन्यासं सप्तदशपटलेव
क्ष्यमाण प्रकारेण कृत्वा मानसपूजांच प्राक् मातृकाविधाने उक्तेन प्रकारेण कृत्वा मूलमंत्रं प्रतिलोममु
च्चार्य तेजोरूपतामापाद्य तत्तेजतः करतले दक्षिण नासिका श्वास मार्गेण निपात्य करन्यासं कुर्यात् तत्प्र
कारश्चोपरिष्टात् सप्तदश पटले गोपालकाष्टादशाक्षरी विधाने वक्ष्यते अत्र तु दशाक्षरी वर्णैकैकेन स
हविंशत्यक्षर्याः पूर्वाद्वर्णैकैकमपि क्रमेण पुरतो योजयेदिति विशेषः पुनरपि विंशत्यक्षरी मंत्रषडंगै

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

रपितत्रैवोक्तप्रकारेण करन्यासं कृत्वा पुनः श्रीविद्याषडंगैरपि प्रागुक्तैः करन्यासं कृत्वा वैष्णवषडध्वन्या
संकुर्यात् तत्प्रकारो लिख्यते स पुनः षड्विधः कलातत्त्वभुवनवर्णपदमंत्रभेदेन तत्र प्रथमं कला
न्यासो लिख्यते ह्रौंनमः पराय शांत्यतीतकलात्मनेनमः ह्रैं नमः पराय शांतिकलात्मनेनमः ह्रूंनमः परायवि
द्याकलात्मने॰ ह्रींनमः परायप्रतिष्ठाकलायन॰ ह्रांनमः पराय निवृत्तिकलात्मनेनमः मूर्द्धास्यहृदयगुह्यपादेषु
न्यसेत् पुनस्तत्वंन्यासः तत्प्रकारस्तु उपरिष्टात्सप्तदश॰१पटले वक्ष्यते पुनर्भुवनन्यासः ॐ भूर्लोकायनमः
ओं भुवर्लोकाय॰ ओंसुवर्लोकाय॰ ओं महर्लोकाय॰ ओंजनलोकाय॰ ओं तपोलोकाय॰ ओंसत्यलोकाय॰
एतैर्नाभ्युदरहृत्कंठननभ्रूमध्यमूर्द्धसु न्यसेत् अं अतलायनमः अं वितलाय॰ अं सुतलाय॰ अंनि
तलाय॰ अंमहातलाय॰ अंरसातलाय॰ अं पातालतलायनम॰ एतैः कट्यूरुजानुजंघागुल्फपदतद
ग्रेषु न्यस्य पुनर्वर्णन्यासं कुर्यात् स तु लिपिन्यासः काननवृत्त्येत्याद्युक्तप्रकारः पुनः पदंन्यासं कुर्यात् ॐ
ह्रींजाग्रत्पदात्मनेनमः हंसः स्वप्नपदात्मनेनमः सोहं सुषुप्तिपदात्मनेनमः स्वाहा तुरीयपदात्मनेनमः रामः
कट्यादिपादांतं कंठादिकट्यंतं शिरआदिकंठांतं शीर्षादिपादांतंच व्याप्य पुनर्मंत्रंन्यासः स तु पुरुषस ११३

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

कन्यासः तत्प्रकारउच्यते वामांगाद्यंकरचरणजानूरुयुग्मेषु नाभौ हृत्कंठारस्सद्दिनयवदनाक्ष त्तमांगेषु मेत्री
तत्राक्षीत्येकमेवस्थानं अयंतु संहारन्यासः एतद्विपरीतक्रमेण सृष्टिन्यासः पुनर्नाभेरारभ्यवामकरां
तंन्यस्त्वा वशिष्टाभिः ऋग्भिः शिरदिहृदंतं न्यसेत् एवं स्थितिन्यासः एवं षडध्वन्यासं कृत्वा पुनः पंचत
त्वन्यासंकुर्यात् षोंनमः पराय परमेष्ट्यात्मने वासुदेवायनमः यंनमः पराय पुरुषात्मने संकर्षणायन
मः रांनमः पराय विश्वात्मने प्रद्युम्नायनमः दंनमः पराय निवृत्यात्मने अनिरुद्धायनमः लोनमः पराय
सर्वात्मने नारायणायनमः क्ष्रौंनमः पराय कोपतत्वात्मने नृसिंहायनमः एतैर्मूर्धास्यहृदयगुह्यपादेषु न्य
स्त्वा षष्ठेन शिर आदि पादांतं न्यस्त्वा पुनर्मूर्तिपंजरन्यासंकुर्यात् तत्प्रकारस्तुउपरिष्टात्सप्तदशपटलेवक्ष्य
ते पुनर्दशतत्वन्यासंकुर्यात् तत्प्रकारश्च तत्रैववक्ष्यते पुनर्विंशत्यक्षरंन्यासंकुर्यात् तत्प्रकारश्चतत्रैवविंशत्स
हस्रीविधानेवक्ष्यते पुनर्विद्यायाअक्षरन्यासंकुर्यात् कापारेहृदयेनेत्रत्रितयेश्रवणास्यके बाह्वोश्च पृष्ठके
जान्वोजठरे चाक्षरन्यसेत् एवमक्षरन्यासंकुर्यात् पुनर्वाग्देवताःएकन्यासंकुर्यात् तदुच्यते ऐंह्रींश्रींअं
आं॰अंअः ब्लूंवशिनी वाग्देवतादेविश्री पादुकांपूजयामि २ कंखंगंघंडं कलह्रींकामेश्वरी वाग्देवताश्री॰मि २

श्र.सं. चंछंजंझंञं श्रूं मोदिनीवाग्देवतादेविश्री०मि ३ टंठंडंढंणंम्लूं विमलावाग्देवतादेविश्री०मि ३ तंथंदंधंनंज्म्रूं
११४ अरुणावाग्देवतादेविश्री०मि ३ पंफंबंभंमं हसकलव्रूं जयनीवाग्देवतादेविश्री०मि ३ यंरंलंवंशं झ्म्रूं स
र्वेश्वरीवाग्देवतादेविश्री०मि ३ षंसंहंळंक्षं क्ष्म्रं कौलिनीवाग्देवतादेविश्री०मि मूर्ध्नि फाले भ्रुवोर्मध्ये कण्ठहृ
न्नाभिगुह्यकमात् लिंगेत्वपदयोर्न्यस्येद्वाग्देवताष्टकं सुधीः पुनः चतुःपीठन्यासं कुर्यात् तदुच्यते ऐंह्रीं श्रीं
कएईलह्रीं अग्निचक्रे कामगिर्यालये मित्रीशनाथात्मिके श्रीकामेश्वरीदेविश्रीरुद्रात्मशक्तिश्रीपादुकां
पूजयामि ३ हसकहलह्रीं सूर्यचक्रे जालंधरपीठे ओड्डीशनाथात्मिके श्रीवज्रेश्वरीदेविश्रीविष्ण्वात्मशक्ति
श्रीपादुकां पूजयामि ३ सकलह्रीं सोमचक्रे पूर्णगिर्यालये षष्ठीशनाथात्मिके श्रीभगमालिनिदेविश्रीब्र
ह्मात्मशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि ३ कएईलह्रीं हसकहलह्रीं सकलह्रीं परब्रह्मचक्रे ओड्याणपीठे श्रीचर्या
नाथात्मिके श्रीमहात्रिपुरसुंदरीदेविश्रीपरब्रह्मात्मशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि ३ मूलेन हृदयभ्रूमध्य
मूर्धसु न्यसेत् पुनश्चतुस्तत्वानि विन्यसेत् ऐंह्रींश्रीं कएईलह्रीं आत्मतत्वेश्वर्यै श्रीमहात्रिपुरसुंदर्यै नमः ३ रामः
हसकहलह्रीं विद्यातत्वेश्वर्यै श्रीमहात्रिपुरसुंदर्यै नमः ३ सकलह्रीं शिवतत्वेश्वर्यै श्रीमहात्रिपुरसुंद ११४

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ऐंनमः ३ खंडत्रयस्तर्वतत्वेभ्यः यैं श्री महात्रिपुरसुंदर्यै नमः कड्याादि पादांतं कंठादिकंध्यं तं शिरआदिकंठांतं
शिरआदि पादांतं च व्याप्य पुनर्मूलमंत्रेण शिरआदि पादांतं त्रिर्व्याप्य गोपालमंत्रैश्च श्री विद्या षडंगैश्च षडं
गानि कृत्वा जपेत् अथ श्रीविद्या मंत्रप्रसंगात् शाक्तेयत्वसामान्येन राजमातंगी मंत्रविधानमपि कल्पांतरो
क्तं लिख्यते मतंग ऋषिः महाविराट् छंदः राजमातंगेश्वरी देवता ऐं बीजं स्वाहा शक्तिः सर्ववशकरी कीलकं म
म इष्टकाम्यार्थे विनियोगः ॥ ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः ॐ नमो भगवति हृदु ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः श्री मातंगीश्वरि सर्व
जन मनोहरी शिरः बीजान्युक्त्वा सर्वमुखरंजनी क्लीं ह्रीं श्रीं शिखा बीजान्युक्त्वा सर्वराजवशंकरी सर्वस्त्रीपुरुषव
शंकरी कवचं बीजान्युक्त्वा सर्वदुष्टमृगवशंकरी सर्वसत्ववशंकरी सर्वलोकवशंकरी अमुकं मे वशमानय स्वाहा
नेत्रं सौः क्लीं ऐं श्रीं ह्रीं ऐं अस्त्रं ध्यानं ध्यायेयं रत्नपीठे शुककलरगितं शृण्वतीं श्यामगात्रीं न्यस्तैकांघ्रिं सरोजे
शशिशकलधरां वल्लकीं वादयंतीं ॥ कल्हारा बद्ध माला नियमित विलस च्चूलिकां रक्तवस्त्रां कर्णोद्यच्छं
खपत्रां कठिन कुचभराक्रांत कोलावलग्नां तन्वी लग्नां वनोद्यन्निबिड मदभरो द्वेललीला विलासां रत्नग्रैवेयभारां
गदकनकरनिःमूलमंजीरभूषां ॥ आनीयार्थानभीष्टान् स्मितमधुरदृशा साधकांस्तर्पयंतीं देवीं ध्याये स्तुकाभां

१९५ मुक्तामणिरचिताकल्परूपमस्थापार्श्वे ।। वामे विसृति शालिनी स्तनतटे विन्यस्य वीणामुखं तंत्रीं तारविराविणी
न.म. स्वकरजेनास्फालयंती नखेः ।। अर्द्धोन्मीलदपांगमंसवलितग्रीवं मुखं बिभ्रती मायाकांचनमोहिनी विज
यते मातंगकन्यामयी ।। ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः ॐ नमो भगवति श्रीमातंगेश्वरि सर्वजनमनोहरि सर्वमुखरंजि
नि क्लीं ह्रीं श्रीं सर्वराजवशंकरि सर्वस्त्रीपुरुषवशंकरि सर्वदुष्टमृगवशंकरि सर्वसत्त्ववशंकरि सर्वलोकवशंक
रि अमुकं मे वशमानय स्वाहा सौः क्लीं ऐं ह्रीं श्रीं ऐं इति मंत्रः विद्यागानविद्ये श्वर्यप्रधानोयं मंत्रः ।। अथ राजमा
तंगेश्वरि मंत्रप्रसंगात् शारदातिलकोक्तप्रकारेणापि राजमातंगेश्वरी मंत्रविधानं लिख्यते ऐं ह्रीं श्रीं ओं नमो
भगवती श्रीमातंगेश्वरी सर्वजनमनोहरी सर्वमुखराजी सर्वमुखरंजिनी सर्वराजवशंकरी सर्वस्त्रीपुरुषवशं
करी सर्वदुष्टमृगवशंकरी सर्वसत्व वशंकरी सर्वलोकममुकं मे वशमानय स्वाहा इत्यष्टाशीत्यक्षरो मंत्रः ।। ऐ
श्वर्यविद्यावश्यगानफलप्रधानोयं मंत्रः अंगानि मंत्रवर्णान् विभज्य वक्ष्यमाणक्रमेण ऋषिध्यानादिकम् ।म:
पंचदेवं अथास्य मंत्रस्य न्यासः शिरो ललाट भ्रूमध्य तालु कंठ गलोरसि भुजद्वंद्वे च जठरे विन्यसेन्नाभिमं १९५
डले स्वाधिष्ठाने गुह्यदेशे पादयोर्दक्षिणान्ययोः मूलाधारे गुदे न्यस्येत्सदा न्यष्टादशक्रमात् गुणेक ह्वि

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

दुः षड्विंशकः षट् सप्तकाष्टभिः ॥ दशपंक्त्यष्टवेदाग्नि चंद्रयुग्मगुणास्त्रिभिः ॥ पदकृप्तिरियं प्रोक्ता मंत्रवर्णैयथाक्रमें ॥ पंक्तिशब्दो दशाक्षरः ॥ चंद्र इत्येकं पुनः ऐं ह्रीं श्रीं रत्यै नमः ऐं ह्रीं श्रीं प्रीत्यै नमः ऐं ह्रीं श्रीं मनोभवायै नमः ऐं ह्रीं श्रीं मातंग्यै नमः इति मूलाधार हृदयभ्रूमध्येषु न्यसेत् मातंग्या व्यापयेत् ऐं ह्रीं श्रीं हृल्लेखायै नमः गंगगनायै नमः रक्तायै नमः करालिकायै नमः महोच्छुष्मायै नमः मातंग्यै नमः एतान् बीजत्रयादि सबिंदुकस्वस्वनामाद्यवर्णपूर्वकाः शिरोहृदय वदन गुह्यपादेषु विन्यस्य मातंग्या व्यापयेत् पुनः षडंगानि कुर्यात् मूलमंत्रस्य चतुर्विंशतिभिर्वर्णैर्हृदयं त्रयोदशभिः शिरः अष्टादशभिः शिखा वर्मं च तावद्भिः त्रयोदशभिर्नेत्रं द्वाभ्यामस्त्रं पुक द्रां द्राविण्यै शों शोषिण्यै बं बधिन्यै मों मोहिन्यै आं आकर्षिण्यै नमः मूर्धपादास्य गुह्येषु हृदंभोजे प्रविन्यसेत् मातंग्यै नमः इति गात्रे पुनः ऐं ह्रीं श्रीं मन्मथाय नमः बीजत्रयादि मकरध्वजाय नमः बीजादि मदनाय नमः बीजादि पुष्पधन्विने बीजादि कुसुमायुधाय बीजादि कंदर्पाय बीजादि मनोभवाय ऐं ह्रीं श्रीं रतिप्रियाय नमः वदनांसपार्श्वे कटिनाभि कटि पार्श्वांसकेषु विन्यस्य मातंग्यै नमः इति देहे विन्यस्य पुनः अनंगकुसुमायै अनंगमेखलायै अनंगमदनायै अनंगमदनातुरायै अनंगम

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

दनवेगायै अनंगसंभवायै अनंगपवनपालिन्यै अनंगशशिरेखायै मातंग्यै नमः एताः पूर्वोक्तमदनादीनामुक्तस्थानेषु वि
न्यसेत् लक्ष्म्यै नमः सरस्वत्यै नमः प्रीत्यै कृत्तिकायै शांत्यै पुष्ट्यै मातंग्यै नमः मूलाधारात्स्वाधिष्ठानमणिपूरकहृत्कंठास्ये
भ्रूमध्यमस्तकेषु सर्वांगे च न्यसेत् पुनः मूलमंत्रं सर्वमेव वक्ष्यमाणस्थानेषु विन्यसेत् मूलमंत्रं प्रविन्यस्येत्तिजमह्र्दनिमंत्रवि
त् पुनः आधारदेशे धिष्ठाने नाभौ पश्चाद नाहते कंठदेशे भ्रुवोर्मध्ये बिंदौ भूयः कलापदे तिरोधिकायामर्द्धे दौ नादनादांतयोः
पुनः उन्मन्यां विषुवे वज्रे ध्रुवमंडलदेशके मातंग्यंतां प्रविन्यसेत् इतिस्थानानि पुनः एषु स्थानेषु शक्तयः वामायै नमः ज्ये
ष्ठायै रौद्र्यै प्रशांत्यै श्रद्धायै माहेश्वर्यै क्रियाशक्त्यै लक्ष्म्यै सृष्ट्यै मोहिन्यै प्रथमाश्वासिन्यै विद्युल्लतायै चिच्छक्त्यै असुरा
नंदायै सुरानंदायै आनंदाढ्यै नमः इति मातंग्या व्यापयेत् अथवात्र मातंग्ये पदन्यासस्तत्र तत्तन्मंत्रांते संयोज्य तत्तन्मंत्रो
क्तस्थानेष्वपि रत्यै मातंग्यै नमः प्रीत्यै मातंग्यै नमः इति रतिन्यासमारभ्य सर्वत्र एवं प्रकारेण संयोजयेत् पुनर्मा
तंग्यै मातंग्यै नमः महापदन्यासस्तत्र तत्र तत्तन्मंत्रांते संयोज्य तत्तन्मंत्रोक्तस्थानेष्वपि रत्यै मातंग्यै
नमः प्रीत्यै मातंग्यै महालक्ष्म्यै मातंग्यै नमः महालक्ष्म्यै मातंग्यै नमः सिद्धलक्ष्म्यै मातंग्यै नमः इति शि राम
रफालहृदाधारे षेतान् बीजत्रयादिकान्मातंग्यंताः प्रविन्यस्येद्यथावत्साधकोत्तमः ॥ त ११६

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

न बीजत्रयं सर्वशक्त्या दौ वाग्भव भुवनेशीश्रीबीजानि पुनर्मूलमंत्रं मूलाधारे त्यस्य तेनैव व्यापकं कृत्वाध्या
त्वा अयुतंजपेत् मधुकपुष्पैर्दशांशं हुनत् पुरश्चरणार्थं अथपूजा त्रिकोणकर्णिकं पद्ममष्टपत्रं प्रकल्पये
त् अष्टपत्रावृतं बाह्येवृत्तं षोडशभिर्दलैः चतुरश्रसमायुक्तं कृत्वा दृष्टिमनोहरं अस्मिन्मंडले नवशक्तिभिः पी
ठं समर्चयेत् विभूत्यै उन्नत्यै कांत्यै सृष्ट्यै कीर्त्यै सन्नत्यै पुष्ट्यै उत्कृष्ट्यै वृध्यै इति मातंगीपद्योताः समर्चनी
याः ऐं ह्रीं श्रीं सर्वशक्तिकमलासनायै नमः इत्यभ्यर्च्यास्मिन्समावाह्य समर्चयेत् रत्यै प्रीत्यै मनोभवायै इति त्रि
कोणेषु ह्लेखायै गगनायै रक्तायै करालिकायै महोच्छुष्मायै इति त्रिकोणे दिक्षु मध्ये च तद्बहिरंगानि स
मर्चयेत् तद्बहिः द्रां द्राविण्यै षों शोषिण्यै वं बंधिन्यै मों मोहिन्यै आं आकर्षिण्यै इति बाणपंचकदेवता दिक्षु
पुरतश्च यजेत् तद्बहिरष्टदलमध्येषु मातृभिः समर्चयेत् तद्बहिर्दलाग्रे असितांगाद्यष्टभैरवान् पंचविंशतिप
टले आपदुद्धारविषये ये वक्ष्यमाणान् समर्च्य तद्बहिः षोडशपटलेषु वामाद्यान्यासविधानोक्ताः संपूज्याः त
द्बहिश्चतुरश्रदिक्षु मातंग्याद्या न्यासविधानोक्ताश्चतस्रः पूजनीयाः आग्नेयकोणे विघ्नराजं दुर्गां नैरृत्ये क्षेत्रपालं यजे
त् वायव्ये वटुकं पश्चादैशान्ये क्षेत्रपं जपेत् तद्बहिरिंद्रादिभिः तद्बहिर्वज्रादिभिर्यजेत् अथ प्रयोगः मल्लि

प्र॰सं॰ काजातिपुष्पा गेहीं माद्भाग्यालयो भवेत् जातीशिवशीर्णपकं फलैर्बिल्वसमुद्भूतैस्तत्रैवाहुताद्भवेत् राजपुत्र
११७ स्य राज्याप्तिः पंकजैः श्रियमाप्नुयात् उत्पलैर्वशयेद्विश्वं लक्ष्मीपुष्पैस्तथा पुनः लक्ष्मीश्रीतालि बंधुकपुष्पैर्वकुलै
–पोषैः किंशुकोद्भवैः वश्याय जुहुयान्मंत्रीमधुना सर्वसिद्धये बंधूकंडत्रि——ले——वकुलले किंट्ट किंशुकं मुरु
करु लवणैर्मधुनाप्तैर्हुत्वाकर्षति सुंदरि वंजुलस्य समिधो मेवृष्टिं वितनुते चिरान् वंजुलं नीरवंचि क्षाराक्ते
रमृताखंडै ह्रीं मानाशयति ज्वरं अमृताशिंतिं छुदुर्वाभिरायुराप्नोति कदंबैर्वशमाप्नुयात् कदंबअष्टंबु त्रिकोणम
द्रावथ पंचकोणं म श्राब्जयुग्मेंदुकलांबुजानि वस्वब्जचेदांबुजभूगृहाणि मातंगकन्यावरयंत्रमाहुः ॥अथ राजमा
तंगीमंत्रप्रसंगात् सुरेंद्रसंहितोक्त प्रकारेण लघुमातंगीमंत्रोपि अत्र लिख्यते अंगिराऋषिः अनुष्टुप् छंदः लघु
श्यामला देवता ऐं बीजं स्वाहा शक्तिः ऐं नमः हृत् उच्छिष्टशिरः चंडालिनिशिखा मातंगीकवचं सर्ववशंकरी नेत्रं
स्वाहा अस्त्रं ध्यानं दिव्यामृतरसांभोधौ रत्नद्वीपे मनोहरे कदंबकानने रत्नमंडपांते महेश्वरीं ध्यायेत्सिंहासना रानः
सीनां प्रसन्नवदनांबुजां इंद्रनीलमणिश्यामां नवनीलोत्पलश्रियां रक्तांशुकपरीधानां यावकार्द्रपदांबुजां उल्ल ११७
सद्घनतारुण्यलसुन्नतपयोधरां पीयूषोदधिसंभूतकंबुकुंडलमंडितां विनम्रकामकोदंडसौंदर्यविजयीभ्रुवं

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

बिंबाधरां स्मितज्योत्स्नां कपोलफलकोज्वलां ॥ लसत्कुरंगशावाक्षीं नासाकलितमौक्तिकां ॥ पृष्ठदेशोल्लसल्लो
लवेणी चामरवेणिकां ॥ कस्तूरितिलकां चारु चंद्ररेखावतंसकां ॥ दिव्यचंदनदिग्धांगीं मदाघूर्णितलोचनां ॥
मुक्ताप्रवालावलिभिर्विभूषितपृथुस्तनीं ॥ मेखलाहारकेयूरमंजीरसमलंकृतां ॥ वीणाक्वणितविस्रंभविश्रांता
श्रांतमानसां ॥ सम्यक्कपोलफलिका मालोलालकवल्लरीं ॥ स्फुरत्कदंबकल्हारप्रसूनैस्तु विराजितां ॥ लीला
शुकं शिक्षयंतीं चतुराम्नायपद्धतीं ॥ आम्नीकसुमुखीभूतां रश्मिभिः परिवारितां ॥ ध्यात्वा हृदि महादेवीं निश्चलेनां
तरात्मना ॥ साधकः परया भक्त्या भुक्तिमुक्ती च विंदति ॥ ऐं नमः उच्छिष्टचांडालिमातंगि सर्ववशंकरि स्वाहा ।
इति विंशत्यर्णो मंत्रः ऐश्वर्यगानविद्यावश्यप्रधानो यं मंत्रः कलौ कलजिते काले साधकस्य प्रसीदति ॥ लघु
शीघ्रेनतेनेयं लघुश्यामेति गीयते ॥ निशादौ लक्षं जपेत् ॥ किंशुकपुष्पैर्वीजपाकुसुमैर्वा रक्तकरवीरैर्वा मधू
कपुष्पैर्वा त्रिमधुरसिक्तैरयुतं जुहुयात् पुरश्चरणार्थं यस्तु विंशति लक्षाणि पूर्ववत्प्रजपेन्मनुं ॥ जुहोति च यथा
पूर्वं तस्य प्रत्यक्षतां व्रजेत् ॥ किंशुकं मरुकं पु मधूकं इलुष्येपु अथ पूजा प्रतिमायां पटे पात्रे स्त्रिनयानौ वा
पि पुस्तके ॥ कन्यामूर्त्तौ तथा खड्गे यंत्रे वा मलदर्पणे ॥ धनलाभो ग्रामलाभः कन्यालाभस्तथा परः ॥ सुलभा मे

For Private And Personal

प्र.सं. त्रिणो नित्यं प्रतिमायां प्रपूजिने ।। डाकिनी शाकिनी दोष शांतये पटपूजने ।। पात्रे तु यो यो येद्देवीं धनाढ्यः सोभि
११८ राद्भवेत् ।। सर्वसौभाग्यसंपत्ति वश्याकर्षण सिद्धये ।। जाति चक्रे तु संस्थायाः पूजनं कुलशासने ।। महाभयस्य शां
त्यर्थं सर्वविघ्नविशुद्धये ।। पूजनं कन्यका मूर्त्तौ खड्गे शत्रुवधोद्यमे ।। अणिमाद्यष्टकं यंत्रे दर्पणे वश्यकर्मणि ।।
सिद्धयश्चैव विज्ञानं भवेयुः पुस्तकेर्चनात् ।। त्रिपंचाष्टदलाष्टारकलाश्रवसुपत्रकं ।। चतुरस्रं भवेद्देव्याः पूजा
यंत्रं वरानने ।। अस्मिन्यंत्रमंडले मूलाधारा द्वाम नाडी द्वारेण हृदयमंत्रेण महादेवीं समावाह्य योनिमुद्रां
हात्रिंशपटलानंतरं वक्ष्यमाणां प्रदर्श्य कवच मंत्रेणा हृत्तनं कुर्यात् शिरो मंत्रेणाभ्यंजनं नेत्रमंत्रेण ती
र्थाभिषेचनं वर्ममंत्रेणाचमनं शिरोमंत्रेण कुसुमानि वासः पुनराचमनं च वर्ममंत्रेण तेनैव दीपालं
कारांश्च दद्यात् पुनरंगैः प्रथमावृत्तिः पुनः त्रिकोण कोणेषु ऐं रत्यै नमः ऐं प्रीत्यै नमः ऐं मनोभवायै नमः
इति समर्च्य पुनरपि त्रिकोणे सर्वस्वरेभ्यो नमः रागेभ्यो नमः रागिणीभ्यो नमः इति समर्च्य पुनरपि तत्रैव राम
त्रिकोणेषु इच्छाशक्त्यै नमः ज्ञानशक्त्यै नमः क्रियाशक्त्यै नमः इति समर्चयेत् वाग्भवं पूर्ववत् मंत्रादौ स
र्वत्र योज्यं पुनस्तद्बहिः पंचकोणे द्रां द्रावि‍णबाणाय नमः द्रीं क्षोभणबाणाय नमः क्लीं वशीकरणबाणाय

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नमः ब्लूं आकर्षणबाणाय नमः सः संमोहनबाणाय नमः इति समर्चयेत् तद्बहिरष्टपत्रेषु सुभगायै भगायै भग
सर्पिण्यै भगमालिन्यै अनंगायै अनंगकुसुमायै अनंगमेखलायै अनंगमदनायै इति समर्चयेत् तद्बहिः
रष्टदले मातृभिर्यजेत् तद्बहिः षोडशदले उर्वश्यै मेनकायै रंभायै घृताच्यै पुंजिकायै सुकेश्यै मंजुघो
षायै महा... यक्षकन्यायै गंधर्वकन्यायै सिद्धकन्यायै किन्नरकन्यायै उरगकन्यायै विद्याधरकन्या
यै किंपुरुषकन्यायै इति समर्च्य तद्बहिरष्टपत्रेषु अणिमादिसिध्यष्टकेन समर्चयेत् तत्र पूर्वादिदि
क्चतुष्टयं ईशान्यादिविदिक्चतुष्टयं च पुनर्वामन्या उच्छिष्टपादुकायै नमः इति समर्चयेत् ॥ इति सुरेंद्रसं
हितोक्तलघुमातंगीपूजाविधिः समाप्ता ॥ अथ मातंगेश्वरीमंत्रप्रसंगात् शाक्तेयत्तसामान्येन स्वयंवरा
मंत्रविधानं मंत्रसारोक्तमपियोग्यतावशाल्लिख्यते ब्रह्मा ऋषिः देवी गायत्री छंदः जगन्माता श्रीपार्वती
देवता ऐं त्रैलोक्यवशमोहिनी हृत् जगत्त्रयवश्यमोहिनी शिरः उरगवश्यमोहिनी शिखा राजवश्यमोहि
नी कवचं स्त्रीपुरुषतशकरी नेत्रं सर्वस्त्रीपुरुषमुखहृदयं मम वशं कुरु कुरु स्वाहा अस्त्रं अथवा ह्रां हृत् एम
ह्रीं शिरः ह्रूं शिखा ह्रैं कवचं ह्रौं नेत्रं ह्रः अस्त्रं इत्यादि षडंगं कुर्यात् ध्यानं बालार्कायुतसप्रभां करत ११६

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· ले लोलंबमालाकुलां मालांसंदधतीं मनोहरतनुं मंदस्मितोद्यन्मुखीं॥ मंदं मंद मुपेयुषीं वरयितुं शंभुं जगन्मो
११६ हिनीं वंदे देव मुनींद्र वंदितपदामिष्टार्थदां पार्वतीं॥१॥ ह्रीं योगिनि योगिनि योगेश्वरि योगभयंकरि सकलस्था
वरजंगमस्य मुखहृदयं मम वशमाकर्षयाकर्षय स्वाहा इति मंत्रः वश्यप्रधानोयं मंत्रः पंचचत्वारिंशद्वर्णः
शीर्षालिक श्रुति विलोचन घ्राण गंड दंतोष्ठ दोश्चरण साबधि संधिकेषु आधार पार्श्व हृदय स्तनक क्षसांस
शीर्षेषु विन्यसेन्मंत्रवरस्य वर्णान् तत्र दोश्चरणेति दोश्चरणयोः साग्रसंधिष्वित्यर्थः शीर्षं दक्षकपोलांसे पा
र्श्वनाभ्यन्यपार्श्वके अंसतालुशिरोवक्त्र पृष्ठहृत्सुपदान्वित एवं पदंन्यासं कुर्यात् पुनः त्रीं चापामनमः इतिभ्रुवो
र्न्यसेत् ज्यांज्यायै नमः इति नेत्रयोरधः द्रां द्रावि ण्यै नमः द्रीं क्षोभिण्यै नमः क्लीं वशीकरिण्यै नमः ब्लूं आकर्षिण्यै
नमः सः संमोहिन्यै नमः एतास्तु बाणपंचकदेवताः नेत्र घ्राणेत्यादि वक्ष्यमाणस्थानेषु न्यसेत पुनरेतासां दे
वतानामायुधवर्णानुच्यते पुष्पबाणेक्षुकोदंड पाशांकुशलसत्कराः रक्ताः रक्तावरालेपाः सुप्रसन्नाननांबुजाः सास्यानरूपशालाश्च प्रमदा
मदविह्वलाः सबाणशिरसो ध्येयाः कामदा बाणदेवताः एवं न्यस्त्वा लक्षत्रयं जपेत् त्रिमधुरसिक्तैः पंकजैर्वा आज्यसिक्तैः क्षीरपायसैर्वा तस्मि रामः
न्नैरुत्पलैर्वा दशांशं पुरश्चरणहोमः उत्पलं नैतत्य अथ पूजाविधिः जयायै विजयायै अजितायै अपराजितायै नित्यायै विलासिन्यै ११६

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

दोर्घ्यै अघोरायै मंगलायै इत्यष्टदलेषु अष्टशक्तीः नवमीं कर्णिकायां च संपूज्य अस्मिन् शाक्ते पीठे स्व
यंवरा मूर्त्तीं समावाह्य समर्चयेत् अंगैः प्रथमावृत्तिः सुभगायै भगायै भगसर्पिण्यै भगमालिन्यै अ
नंगायै अनंगकुसुमायै अनंगमेखलायै अनंगमदनायै इति द्वितीयावृत्तिः पंचबाणमंत्रैर्व
क्ष्यमाणैस्तृतीया मातृभिश्चतुर्थी अस्मिन्नेव पटले त्रिपुराविद्यानोक्ताष्टभैरवैः पंचमी इंद्रा
दिभिः षष्ठी वज्रादिभिः सप्तमी एवं संपूज्य पुरश्चर्यं प्रयोगान् कुर्यात् अथ प्रयोगः एवं प्रपूज्या
थ जुहोतु वह्नौ बंधूकपुष्पैस्त्रयुतं नरो यः त्रिःस्वादुयुक्तैर्नियमेन भक्त्या कुर्यात् त्रिलोकीं नचिराद्वशे सो बंधूकं रुचि
त्रिलोचन् अयमर्थः बंधूकपुष्पैस्त्रिमधुरसिक्तैस्त्रयुतं जुहुयात् त्रैलोक्यवश्यार्थं प्रयोगांतरं पाटीरपंकलु
लितैर्बकुलप्रसूनैरष्टोत्तरं दश शतं प्रजुहोति यो सौ षण्मासतः सुविपुलां समवाप्य लक्ष्मीं नारीतरक्षितिप
तीन् स्ववशे विदध्यात् पाटीरपंकं चंदनं बकुलं अयमर्थः पाटीरपंकसिक्तैर्बकुलपुष्पैरष्टोत्तरसहस्रं जुहु
यान्नित्यशः एवं षण्मासे कृते लक्ष्मीश्च सर्वं तस्यैव भवति प्रयोगांतरं पारतीसुमनोभिः स्वादुयुताभिर्हुतं क्रियान्न चिरात् लक्ष्मीकरीं नराणां
रीवस्या त्रिलोकरजनी वशकारा पारतीवेटुम्बि अयमर्थः अनेन कुसुमेन त्रिमधुरसिक्तेन संख्यानुके सहस्रमिति स्यायात् सहस्रं जुहुयात् उक्तफ
लं भवति प्रयोगांतरं २१

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· ससितेन घृतेन च यो हवनं वितनोत्यनले सुसमिध्यतरे अयुतं परमां समवाप्य रमां जगतां त्रितयं कुरुते स वशे
१२० सितशर्करैः अयमर्थः सिताऽऽलोलितेनाज्येन अयुतं जुहुयात् उक्तफलं भवति प्रयोगांतरं सुधालतोत्थै
रयुतं सुशुद्धैः खंडैर्दिनादौ मधुरत्रयाक्तैः जुहोतु वन्हावभिवाह्य देवीं ज्वरापमृत्युप्रहरोगशांतये सुधाल
ताः शीतल्लू अयमर्थः सुधाखंडैस्त्रिमधुरसिक्तैरयुतं जुहुयात् उक्तफलं भवति प्रयोगांतरं जातीप्रसू
नैर्विकसत्यमाशैः पाटीरपंकस्नपितैः सह स्तंसंध्यां तृतीयां समुपास्य पश्चाज्जुहोतु वन्हावनुरंजनाय जाती
स्विचशेणपक्वं पाटीरं चंदनं अयमर्थः जातीपुष्पैः पाटीरपंकसिक्तैः सायंसंध्यायां जुहुयात् उक्तफलं भ
वति अथ प्रातःकालीनध्यानं हेमाभामतिवागतीतगुणशीलां तामशिल्पाकृतिं प्रमारोहमनोहरां क
रलसत्कल्याणदानांचितां भूयामामीश्वरमुद्यतां वरयितुं श्रीलोक्यसंमोहिनीं कामापादनकल्पवल्लि
मनिशं वंदे परां देवतां प्रातःकाले जगद्वश्यां ध्यायेत्सर्वसमृद्धिदां मध्यान्हकालीनध्यानं बालार्कोत्याद्युक्त
श्लोकः सायंकालीनध्यानं विधृतवरणमाल्या सर्वरत्नांगभूषा निखिलनयनचेतोहारिरूपा प्रवेषा भव
तु भवदभीष्टप्राप्तये शैलकन्या पुरुषयुवतिवश्याकृष्टिनित्यप्रहर्षा ॥ दीक्षापूर्वं गुरुवरमुखात्प्राप्यते तेन प्र

रामः
१२०

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

दायाविद्यामेनं विमचरितस्तन्त्रियोगक्रमेण ॥ जस्त्वा हुत्वा विधिवदभिबाह्यार्चयित्वा तथैवं योगान्मुंजाद्गुवनद
शान्ताकृष्टिसंक्षोभदक्षान् ॥ नद्यास्तीरे सुविमलमरुल्लोलरम्ये तदंके यद्वा दुर्गे भवनमहिते नीलकंठालये
वा ॥ शुद्धे यद्वा भवनकुहरे विष्टरं न्यस्य तस्मिन्बध्वा पद्मासनमथ तत्स्वस्तिकं वासनाग्र्यं ॥ स्थित्वैवं शोषणाद्यै
रमलतनुरथाचारतो विद्युदाभा मुद्गच्छंती सुषुम्नामुखचरणपरां सार्कसोमप्रभान्तां ॥ पीयूषांबुप्रवाहां मनुसम
यमनिशं स्रावयंतीं निजांगे ध्यायेन्मुच्येत वैरूप्यकदुरितविषक्षोभदारिद्र्यरोगैः ॥ आधारोद्यच्छिखिपुरगतो
वेष्टितो मातृकार्णैः सौषुम्नाध्वाचरणनिपुणो वाग्भवाद्यश्च मंत्रः ॥ सोयं ध्यातो वदनकुहरान्निःसरन्नाशु दद्याद्वा
गैश्वर्यं विबुधतटिनीलोलकल्लोलरम्यं ॥ हृत्सरोजस्य करांशुमंडलं लसद्योन्यंतरालस्थितं मंत्रं मारपुरःसरं
नवजपाशोणं धिया भावयेत् ॥ योमुं ध्यान्परासुवर्णविभवैः संप्रीणयेद्दिंदिरा किंचासौ भुवनत्रयं निजवशे कु
र्यादवश्यं नरः ॥ षट्द्वंद्वांतगपद्ममध्यविलसद्बालार्कबिंबस्फुरद्योनिस्थं कमलादिको मनुरयं कौसुंभपुष्पारुणं ॥ ध्या
तो मंत्रनिधामनर्घविभवस्तोमादिभूतादिकानाथैश्वर्यविनिंदिनी मनुपमां लक्ष्मीं चिरायार्पयेत् ॥ मार्तंडमंडलस्था
मौलींदुगलत्सुधार्द्रतनुलतिकां ॥ मिहिरमृगांकमरुन्मुखनेत्रां मुकुरोपमानगंडतलां मंजिष्ठाधरविलसद्दश्रि

For Private And Personal

प्र.सं. तचंद्रिकां मनोज्ञमुखीं॥ मत्तेंद्र कुंभिकुंभप्रोन्नतकुचकुंभखिन्नमध्यलतां॥ मन्मथपृथुजघनां मुनिमुख्याराध्यमान
१२१ पदकमलां॥ मणिमयमंजीराहद कांचीग्रैवेयकटकमुकुटाद्यां॥ काश्मीरकर्दमनिभां करधृतरत्नाभिपूर्ण॥ क
नकघटां॥ संचिंत्येवं देवीं वसुसंख्यं मंत्रमेनमथ जप्त्वा॥ अमृतांबुस्रावि विविक्त्यां विलोकयंतीं निजानने दृष्ट्वा॥ स्मृ
त्वा हिमगिरितनयां षोडशसंख्यं प्रजप्य भूयश्च॥ आरभ्य पादपीठात्तस्याः संकल्प्य रजतसोपानं॥ स्वांगावधिमनु
मेनां द्वात्रिंशत्संख्यकं प्रजप्य ततः॥ स्मृत्वा परिवारयुतां मार्गेणानेन मंदमवतीर्य तिष्ठंतीं निजपुरतो ध्यात्वाचा
ष्टोत्तरं शतं जप्त्वा रत्नघटाननिर्यत्सुबहलरत्नांबुधारया गौरीं॥ अभिषिंच्य पूरयंतीं निजतनुमनुचिंत्य यो मनुं
जप्यात् अष्टोत्तरसहस्रं मनुवरमेनं महत्तरानुचिरात्॥ संप्राप्नुयान्मनोज्ञा धनधान्यसमृद्धिसुकुलालक्ष्मीः
पुरः साध्यं मंत्री शिवतनुममुं मारविवशं निजां मूर्तिं तद्वद्गिरिवरसुतामुज्ज्वलतनुं शिवौ मारार्त्तौ गावभिमिलि
तदेहौ स्मरयति यमुद्दिश्यासौ नाभवति न चिरादेव वशगः साध्यं शिवातनुममुं नवनीतरूपं नीलं निजे शिव
तनावनलस्वरूपे संचिंत्य साध्यममुना शयनासनाद्यं नित्यं करोति स तिमाननुरंजनाय स्वस्मैकक्षंनरममल राम:
धीः शंभुरूपं भवानी विश्लेषांतं निजतनुमुमां तद्वदत्यंतहृद्यां क्रोधध्वांतं प्रणयमधुरैः कोपयंतीमपांगैर्ध्यायेत् १२१

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

द्योसौ सखलु निखिलं तिष्ठतेकर्तुमिष्टं ततावासगेहे प्रदीपांकुशार्त्तप्रहारद्रुतध्वांतदंतावलेंद्र विविक्तेवितो
नप्रसूनां वराढ्येमनोज्ञैःसुवेषैः प्रविश्यात्रमंत्री सतुगोपधानां समास्तीर्य्य शय्यां स्थितोस्यो निशीथे सितच्छ
दायां सपाशांकुशाविक्षचापार्त्तवेषून् करांभोजैर्दधानांकुसंभाभवर्णां मुरक्तांवरालेपभूषांत्रिनेत्रां भवानीं
स्वसाध्यां विचिंत्यस्वयंच भवान्माथपाशांकुशाद्यंचमंत्रंजपेद्वर्णसंख्यं निजांकेमिरूपे सुधारूपदेहा विलीनांशि
तात्मा विचिंत्याप्टयुक्तं सहस्रं जपेद्यः असावुर्वशीमप्यमर्त्यालयाद्राकुसमाकर्षयेत्किंपुनर्मर्त्यनारीं मदेनमंदि
रंघ्रिमुखस्फुरमदनगां मनुमिंदुनिभंस्मरन् ज्वलनरूपनिजांगुलिघट्टनेर्निजहितांवितनोतुवशेवशां ॥
अथयंत्रश्लोकः ससाध्यंहृल्लेखां प्रथममथषट्कोणविवरे षडर्णं किंजल्केस्वरयुगलमंतःशरमितान्
७मौ मनोःपत्रेष्वर्णान्विलिखतुतथात्वेत्वथपरान् वृत्तंकाद्येर्वैर्निखिलसुखदंभूपुरगतं अस्यार्थः प्रथमषट्
कोणंविलिख्य तत्कर्णिकायां भुवनेशीं विलिख्य तन्मध्येसाध्यनामादीन्विलिख्य षट्सुकोणेषुवाग्भ
वस्मरशक्तिस्त्रीं ब्लूंसः इत्यक्षरतोमनुःषडर्णोमुनिभिःसोयमभीष्टार्थंस्करद्रुमः अस्यार्थः वाग्भवऐंकारः
स्मरःकामबीजं शक्तिः पराबीजं इतरत्रयंस्त्रीं ब्लूंसः इति एतदुक्तं भवति ऐं क्लीं सौः स्त्रीं ब्लूंसः इतिविलि

For Private And Personal

प्र·सं· खेत् तद्बहिरष्टदलं पद्मं विलिख्य तत्केसरेषु स्वरद्वंद्वं विलिख्य दलमध्येषु मूलमंत्रस्य वर्णान् प्रतिदले
२२२ पंचशः पंचशो विलिख्य अवशिष्टानंत्यदले च विलिख्य तद्बहिः कादिवर्णैः संवेष्ट्य तद्बहिश्चतुरस्रं विलिखेत्
यंत्रांतरं स्वयंवराख्यविद्यायायंत्रं वक्ष्ये यथाश्रुतं सुदुश्वर भवस्तत्वादृष्टं दुर्वाससा किल पाशांकुशलसत्पार्श्वो
शक्तिमध्ये विलिख्य च कोणमध्ये लिखेत्स्त्रीं ब्लूं ऐं क्लीं सौः सः इति क्रमात् अष्टपत्रस्य पद्मस्य मंत्रार्णान् मुनिसंख्य
कान् पत्रेषु आलिख्य तद्बाह्ये वृत्तानां त्रितये क्रमात् मारमालामनुं बाणान् मातृकां च धरापुटे दिक्षु शक्तिं मारबी
जं विदिक्षु च समालिखेत् यंत्रं स्वसंवरस्येदं आलिख्य कनकादिषु सुजप्तसिक्तसंपादे द्धानः शोभने दिने
धनधान्यधराधेनुसस्यभूषादिसंयुतां लब्ध्वा ह्युत्तमां लक्ष्मीं त्रैलोक्यमपि रंजयेत् अस्यार्थः प्रथमं षट्
कोणं विलिख्य तन्मध्ये भुवनेशीं विलिख्य तस्याः पार्श्वद्वंद्वे आं क्रों इति पाशांकुशबीजद्वयं विलिख्य पुनः सा
ध्यनामादीन् विलिख्य पुनः षट्सु कोणेषु स्त्रीं ब्लूं ऐं क्लीं सौः सः इति क्रमात् पूर्वोक्तबीजषट्कं विलिख्य तद्बहि
रष्टदलपद्मं विलिख्य तेषु मंत्रवर्णान् सप्तशो विलिख्य अस्मिन्पक्षे योगेभ्यो यदि पदद्वयस्यापि वीप्सा जायते ऋमः
तद्बहिर्वृत्तत्रयं विलिख्य प्रथमे वृत्ते काममालामंत्रैर्वक्ष्यमाणैर्वेष्टयेत् द्वितीये वृत्ते तत्पंचबाणमंत्रैर्वक्ष्यमा १२९

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

णैर्वेष्टयेत् तृतीयेवृत्ते मातृकावर्णैर्वेष्टयेत् तद्बहिश्चतुरस्रं विलिख्य तद्दिक्षु भुवनेशीं विदिक्षु कामबीजं
च विलिखेदिति प्रयोगांतरं बिल्वैः पुष्पैस्तत्फलैर्नागपुष्पैर्नंद्यावर्तैरुत्पलैः केरवैर्वा होमं कुर्यात्स्वादुयुक्तं सह
स्रं लक्ष्म्यै कोट्यै लोकसंरंजनाय उत्पलं नैतसुनागपुष्पं रादुष्पुके खं आपल्त्रिमधुरसिक्तैरेतैः प्रातःकाले सहस्रं
जुहुयात् उक्तफलं भवति प्रयोगांतरं मार्तंडमंडलगतामथचेक्षुचापपाशांकुशाद्दशनोज्वलपाणिपद्मां स्थितो
रुदघ्नसलिले प्रविचिंत्य गौरीं जप्यात्श्रियै सुयशसे जनरंजनाय प्रयोगांतरं समाप्य सायंतनकर्म मंत्री मनोज्ञ
वेषा प्रविचिंत्य गौरीं।।प्रत्यङ्मुखोष्टोर्ध्वशतं प्रजप्या नित्यशो जपेत् गौरीं ध्यात्वा तस्मादुक्तफलं भवति प्रयोगांत
रं उद्यद्याकाशशंकांतरपरिविलसंत्त्यप्रसस्यात्त्रिनेत्रां दोर्भिः पाशेक्षुचापांकुशकुसुमशरान्बिभ्रतीमिंदुचू
डां गौरीं गौरांगरागां वररुचिरतनुं चिंतयन्मंत्रमेनं जप्यात्कोट्यै समृध्यै सुविपुलयशसे लोकसंरंजनाय प्र
योगांतरं ऐं क्लीं सौः स्त्रीं ब्लूं सः इति षडक्षरी मंत्रः अस्य मंत्रस्यादौ साध्यनाम संयोजयेत् अनेन मंत्रेण प्रयोग उ
च्यते पुष्यर्क्षेष्ट सहस्रं घृतेन हुत्वा शरावके न्यस्य संपातदशपुष्पैर्वर्तिं कृत्वा च तेन संसिच्य प्रज्वाल्य दीपिकायां
देवीं संपूज्य यंत्रमेय्यमथोन्नतनघटे लिखितो हरिद्रया स्मिन् मर्षां संपाद्य अस्मिन्यात्रे तावन्निक्षिप्य जपे
न्मंत्रं समृध्यै जनरंजनाय।।अस्यार्थः सायंतनानुष्ठानं कृत्वा प्रत्यङ्मुखो भूत्वा अष्टोर्ध्वशतं ६

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ तु सहस्रमष्टोर्ध्वं त्रैलोक्यमोहिनी ह्रीं ड्रां पीरेया श्रीकरी संप्रोक्ता अथ मर्थः पुष्पनक्षत्रे अष्टोत्तरसहस्रं संख्येय
२२३ तेन हुत्वा संपातं च एकस्मिन् शरावके समपाद्य पुनर्दश पुष्पं पिष्टा तेन वर्त्तिं संपाद्य तां वर्त्तिमनेन संपाताज्येन संसिच्य
अनेन षडक्षरी मंत्रेण तां वर्त्तिं संजप्य पुनर्दीपे स्वयं वरा मूर्त्तिं संपूज्य तस्मिन्दीपे त्वनया वर्त्या मषीं संपाद्य पुनरेक
स्मिन् नूतनघटे हरिद्राजलेन पूर्वोक्तयंत्रं विलिख्य तस्मिन् घटे मषीं विनिक्षिप्य अनेन षडक्षरी मंत्रेण अष्टोत्तरसह
स्रं तत्स्पृष्ट्वा जप्त्वा नेत्रयोर्विलेपयेत् तस्मात्त्रैलोक्य वश्यं च श्रीकरं च भवेत् अथ यंत्रमुच्यते अथ कथया लिखमा
साद परं त्रैलोक्यमोहिनी यंत्रं अष्टदलाशं पत्रं विलिख्य तत्कर्णिकांतरे शक्तिं तस्या मध्ये जीवं साध्याख्यं कर्मपील
मपि कुर्यात् दृष्टी पार्श्वे द्वे द्वे शक्तिं परितश्च बाणमंत्रेण प्राणस्थापनमनुना ख्यावेष्ट्या शाद्दलस्थितां शक्तिं॥ संवेष्ट्य वा
प्रपत्रैश्चतुर्भिरपरैः क्रमेण विशदमतिः आग्नेय्या द्यष्टदलस्फुरन्मनोजन्मबीजमभिवेष्ट्य यंत्रांतरां च संस्थाप्य
रमालामंत्र मूलमंत्रैश्च ऐं क्लीं ब्लूं इत्येतैर्बीजैः संवेष्ट्य चाष्टपत्रस्य अजपा परमात्ममनुं गायत्री मंत्र यंत्रयोः सुलि
पिं विलिखेद्यथावकाशं हेमपट्टे सुवर्णलेखिन्या शोभनतरे मुहूर्ते यंत्रमिदं वांछितार्थदं नृणां अस्यार्थः प्रथमम नाम:
ष्टपत्रं पद्मं विलिख्य तत्कर्णिकामध्ये भुवनेशीं विलिख्य तन्मध्ये साध्यनामादीन् विलिख्य तत्र शक्तिं परितश्चेति २२३

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

पश्चो थैहितीया तत्र कर्णिकायां विलिखित तस्य सर्वस्य परितः पंचबाणमंत्रैर्वक्ष्यमाणैः संवेष्ट्य तत्रैव तद्बहिः प्राण प्रतिष्ठां मंत्रेणापि संवेष्ट्य पुनः प्रागादि दिग्दलेषु भुवनेशीं विलिख्य तां बाण मंत्र चतुष्टयेन संवेष्ट्य पुनराग्नेयाद्रिदलेषु काम बीजं विलिख्य पंच बाण मंत्रेण तद्वेष्ट्य पुनस्तद्बाण पंचकं यंत्र मध्ये विलिख्य पुनस्तस्याष्टदलस्य बहिः क्लीं नमः काम देवायेत्यादि काम माला मंत्रैर्वक्ष्यमाणैश्च तद्बहिः कामबीजेन च एतद्बहिः ऐं क्लीं ब्लूं इत्येतैस्त्रिभिश्च पंचवृत्तेषु संवेष्ट्य पुनः हंस इत्यजपां सोहमिति परमात्ममनुं मंत्रराजाय विद्महे त्यादि मंत्र गायत्रीं यंत्रराजायेत्यादि यंत्र गायत्रीं च यथावकाशं विलिखेदिति अथ यंत्रांतरमुच्यते तिसृभिस्त्रिसृभिर्विंदुभिरूर्ध्वाधः संयुक्त षकारं सुसंवेष्ट्य रेखयोर्ध्वं बिंदु कृत्वा तदंतरानीत्वा एतद्यंत्रांतरमिति कथितं ज्ञेयं गुरूपदेशेन अयमर्थः षकारं विलिख्य तस्य बिंदुरेखया पकाराकार रेखया उपरिचाधस्तात्ताद्दशं बिंदुत्रयं यथा भवति तथा विलिख्य तद्रेखाग्रेण परितः संवेष्ट्य तदग्रे बिंद्वाख्यं विलिख्य तदग्रमंतः प्रवेशयेदिति अथ दश पुष्प संज्ञा लिख्यते सहदेवी दूर्वा मधुपा मुसली विष्णुदयिता सदाभद्रा लक्ष्मीः शतमखलताथांजलिकरी अस्यार्थः अस्य दशविध पुष्पस्य योजनार्थं परिमाणमुच्यते एकं धूर्जटिनयनं त्रयोदश हृच्च सप्त मनुरुद्रा फणि रवि दिङ्म भागा विहिताः अयमर्थः सहओनुकटंचु देविसुकटं

प्र.सं. चु इत्यादिप्रभागोक्तक्रमेण गंधद्वारामित्यादि मंत्रैरेकैकेरेकैकं संयोजयेत् अथवा गंधद्वारामित्यादि ऋचा सर्वं संयो
१२४ जयेदिति स्वयंवराकल्पः समाप्तः अथ स्वयंवरामंत्रप्रसंगात् कल्पांतरोक्तस्तन्यासो प्रयोग्यतावशात्लिख्यते
प्रथमं गुरुगणपतिवंदनादीन् कृत्वा ह्सैं सह्रैं एताभ्यां च मूलमंत्रेण च हृदयादारभ्य मूर्धपर्यंतं न्यसेत् एवं मं
त्रोदयं कृत्वा पुनः नववारभुवनेश्वर्या वृत्या रेचकं कृत्वा तद्द्विगुणावृत्या पूरकं कृत्वा द्वात्रिंशद्वारं भुवनेश्वरी पूर्वके
ण मूलमंत्रं त्रिवारेण कुंभक प्राणायामं च कृत्वा पुनः हस्ततले दक्षिण नासिका श्वासमार्गेण तेजस्वीकारपूर्वकं
मूलमंत्रेण देहे व्याप्य पुनः पीठन्यासं उपरि सप्तदश पटले वक्ष्यमाणप्रकारेण कुर्यात् तत्र नवशक्तिः प्रागत्रै
व स्वयंवराविधानोक्तप्रकारेण कुर्यात् पुनः हृदये समावाह्य प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा पुनर्मूलमंत्रेण त्रिवारं कुंभ
कं कृत्वा तेजस्वीकारपूर्वकं अंगैः करन्यासं कृत्वा पुनः पंचबाणैश्च करंन्यासं कुर्यात् द्रां द्रावणबाणाय नमः द्रीं
क्षोभणबाणाय नमः क्लीं वशीकरणबाणाय नमः ब्लूं आकर्षणबाणाय नमः सः संमोहनबाणाय नमः इति पं
चबाणायनमः मूलेन व्याप्य ह्रां हल्लेखायै नमः ह्रीं गगनायै नमः ह्रूं रक्तायै नमः ह्रैं करालिकायै नमः ह्रौं महो रा...
च्छुष्मायै नमः एतानि पंचतत्वानि शिरोवदनहृदयगुह्यपादेषु न्यसेत् पुनः शुद्धमातृकान्यासः पुनर्भुवनेश्व १२...

री पुटित मातृकान्यासः पुनः कामबीज पुटित मातृकान्यासः पुनर्भुवनेशी पुटित मूलमंत्रवर्णन्यासः तस्य स्था
नं शीर्षालिक श्रुतिविलोचन घोण गंड दंतोष्ठ पाणिपाद संधिषु साग्रकेषु आधारपार्श्वहृदय स्तन कक्षांसशी
र्षेषु विन्यसेत् मंत्र वरस्य वर्णान् इति अथ पदन्यासः शीर्षदक्षकपोलांसपार्श्वनाभ्यन्यपार्श्वके अंसतालुशि
रोवं अक्षि पृष्ठहृत्सु पदानि च एवं द्वादशधा विभज्य पदन्यासः पुनः क्षों चापाय नमः ज्यां ज्यायै नमः इति नेत्रद्वये चाप
रूपेण उपरिभागे चापमंत्रेण अधस्ताद्गुण मंत्रेण गुणरूपेण न्यसेत् पुनः पंचबाणामंत्रान् प्रागुक्तान् नेत्रश्रवणा
सिषु न्यसेत् पुनर्मध्यशिरसि चतस्रदिक्षु च पंचबाणान्यसेत् पुनः शिरोविदिक्षु चतत्र मध्ये च पुनः हस्तद्वय पंचसंधि
षु पुनः पादद्वये च तथैव पुनः मूर्धास्य हृद य गुह्य पादेषु च पंचबाणान्यसेत् पुनर्मुखे षट्कोणं संचिंत्य तन्मध्ये
कर्णिकायां ह्रीं क्लीं इति न्यस्य कोणेषु षट्सु वाग्भवं विन्यस्य ब्लूं सिति संधिषु स्त्रीं मिति कोणाग्रेषु विन्यस्य पुनः ह्रीं
कामदेवाय नमः क्लीं मन्मथाय नमः ऐं कंदर्पाय नमः ब्लूं मकरध्वजाय नमः स्त्रीं मनोभवाय नमः इति पंचमनोभ
वमंत्रैः नेत्रघ्राणेत्यादि वक्ष्यमाणस्थानेषु दशधा न्यस्य पुनः नेत्रघ्राणमुखेषित्यादि स्थानेष्वेव पंचबाणान्य
सेत् नेत्रघ्राणमुखेषु पाणिपादयोः साग्रेषु संधिषु अथो मूलाधार सलिंग नाभ्युदर हृत्पार्श्वांसगस्तने कंठांसन्नि

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ग्र·स· कवक्त्रगंडरसनाघ्राणाक्षिकर्णालिकेष्वेतान्विन्यसतुक्रमेणदशधाबाणान् जगन्मोहनात् द्रांद्राविणेत्याद्युक्तः
१२५ पंचबाणमंत्रः एवंदशकृत्वापंचबाणान्यसेत् तत्रएकैकावृत्तेर्बाणन्यासस्य एकैकेनमंत्रेणच मध्येमध्येव्यापकंकुर्या
त् तेदशव्यापकमंत्राः कथ्यंते प्रथमंकामबीजं पुनःकामगायत्री पुनःकाममालामंत्रं पुनरश्वारूढा पुनः नित्य
क्लिन्ना पुनः श्रीबीजं पुनर्भुवनेशी पुनर्वाग्भवं पुनःह्रींकामदेवायनमः इत्याद्युक्ताः पंचमनोभवाः पुनर्मूलमंत्रः
एतैर्दशभिर्मध्येमध्येव्यापयेत् कामदेवायविद्महे पुष्पबाणायधीमहि तन्नोनंगःप्रचोदयात् इतिकामगायत्री
क्लींनमः कामदेवाय सर्वजनप्रियाय सर्वजनसंमोहनाय ज्वलज्वल प्रज्वल सर्वजनस्यहृदं ममवशंकुरुकुरुस्वा
हा इतिकाममालामंत्रः ओंह्रींक्रौंएहिपरमेश्वरिस्वाहा इत्यश्वारूढा ह्रींनित्यक्लिन्नेमदद्रवेस्वाहा इतिनित्यक्लिं
न्ना पुनः कामचापायेक्षुधनुषेनमः ज्यांज्यायेनमः इतिवामनेत्रे उपरिभागेचापमंत्रेणचापरूपेणान्यस्त्वा अध
स्ताद्गुणमंत्रेणगुणरूपेणचन्यसेत् पुनःद्रांद्राविण्येमकरध्वजाय द्राविणिबाणाय पद्मोत्पलहं क्लींहुंफट्स्वाहा
द्रीं द्रीं क्षोभिण्येमकरध्वजाय क्षोभिणीबाणायबिल्वोत्पलहं क्लींहुंफट्स्वाहा क्लींवशीकरिण्येमकरध्वजायवशीक रामः
रणिबाणायजंबूमलहं क्लींहुंफट्स्वाहा ब्लूंआकर्षिण्येमकरध्वजाय आकर्षणिबाणायरक्तोत्पलहं क्लींहुंफट्स्वा १२५

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

हा सहसंमोहिन्ये मकरध्वजाय संमोहनबाणाय नीलोत्पलं हं क्लीं हुं फट् स्वाहा इति वा मनेत्रे पूर्वन्यस्त गुणे ऊर्ध्वमु
विन स्थिताः क्रमेण पंचबाणान्यस्तव्याः पुनः शुद्धमातृकान्यासं कृत्वा मूलमंत्रस्यांगऋष्यादीन् कृत्वा जप्यात् एवं
स्वयंवरान्यासविधिः अथ स्वयंवरान्यासप्रसंगात् वश्यकरमपि पंचबाणन्यासविधानमुच्यते द्रांद्राविणबाणा
यनमः द्रींक्षोभणबाणायनमः क्लींवशीकरणबाणायनमः ब्लूं आकर्षणबाणायनमः सः संमोहनबाणायनमः इ
ति पंचबाणमंत्राः एतैः स्वशरीरे न्यसेत् अथ स्थानमुच्यते नेत्रघ्राणमुखेषु पाणिपादयोः साग्रेषु संधिषु धोमूलाधा
रसलिंगनाभ्युदरहृत्पार्श्वी परांगस्तने कंठोसत्रिकवक्त्रगंड रसनाघ्राणाक्षिकर्णालिके घेतान्वि न्यसेत् क्रमेणदश
भावाणान् जगन्मोहनान् एतेषु स्थानेषु पंचभिर्बाणमंत्रैर्दशावृत्यान्यसेदित्यभिप्रायः पश्चात् काममंत्रं जपेच्च ॥
अथ वशीकरणादि मंत्रप्रसंगात् शत्रुमनोनयनतिरस्करणीमंत्रविधानमपि कल्पांतरोक्तं योग्यतावशाल्लिख्य
ते प्रजापतिर्ऋषिः महाबृहस्पतिश्छंदः तिरस्करणी देवता ध्यानं नीलं तुरगमधिरुह्य विराजमाना नीलांशुकाभ
रणमाल्यविलेपनाढ्या निद्रापदेन भुवनानि तिरोदधाना खड्गायुधा भगवती परिपातु सा नः ॐ ह्रीं नमो भगवति
महामाये मम सर्वपशुजनमनश्चक्षुस्तिरस्करणं कुरु कुरु हुं फट् स्वाहा अनेन मंत्रजपेन चोरादीनां नेत्रतिरस्करणं

प्र॰सं॰ भवति अथवागीश्वरीविधानमुच्यते कण्वऋषिः विराट्छंदः वागीश्वरीदेवता ऐंबीजं स्वाहाशक्तिः मातृकाव
१२६ दंगानि मंत्रस्यपदैः पंचभिः समस्तैश्चवा कुर्यादंगानि ध्यानं अमलकमलसंस्थालेखिनीपुस्तकोद्यत्करयुगल
सरोजा कुंदमंदारगौरा धृतशशधरखंडोल्लासिकोटीरचूडा भवतु भवभयानां भंगिनी भारती वः वदवदवाग्वा
दिनी स्वाहा इतिमंत्रः कः श्रोत्रवदननासावदनांधुगुदेषु विन्यसेद्वर्णान् अं कुमिति सीवनी प्रदेशः विद्याप्रधानो
यंमंत्रः अक्षरलक्षं जपेत् पुरश्चरणार्थे सितैः कमलैः पयः सिक्तैर्वा तिलैर्वा अयुतं पुरश्चरण होमः अथपू
जा एकपंचाशदक्षरयुतेक पंचाशद्दलमयं पद्मं विचिंत्य तस्मिन्नवशक्तिभिर्यजेत् मेधायै प्रज्ञायै विद्या
यै धियै धृत्यै स्मृत्यै बुध्यै विद्येश्वर्यै इतिपीठं संपूज्य तस्मिन्वागीश्वरीं समावाह्य समर्चयेत् अंगैः प्र
थमावृत्तिः योगायै सत्यायै विमलायै ज्ञानायै बुध्यै स्मृत्यै मेधायै प्रज्ञायै इतिद्वितीयावृत्तिः मातृभिस्तृतीया
वृत्तिः लोकपालैश्चतुर्थी अथप्रयोगः न्यासान्वितं निशातधीः प्रजपेत्सहस्रमन्हो अनुदिवसं प्रपिबेत्तथापः त
न्मंत्रिताः पुनरयत्नत एव वाचः सिद्धिर्भवेदभिमता परिवत्सरेण अयमर्थः अक्षरन्यासोत्क्रमेणान्यस्य प्राप्तः
प्रातः सहस्रसंख्यं मंत्रं नित्यशो जपेत् तथैव जलं चानेन मंत्रेण सहस्रवारं नित्यशोभिमंत्र्यपिबेत् एवंकृते व १२६

त्सराद्यादिसद्धिर्भवेत् प्रयोगांतरं हृदयद्वयसे स्थितोथतोयेरविबिंबे प्रतिपद्यवागधीशां जपतस्त्रिसहस्रसंख्य मर्वोक्कवि
तामंडलनोभवेत्स्रभूवा अस्यार्थः हृदयप्रमाणे जले स्थित्वा रविमंडले सरस्वतीं ध्यात्वा त्रिसहस्रं नित्यशो जपेत्।
एवंकृते मंडलात् कवित्वं भवति प्रयोगांतरं पलाशविल्वप्रसवैस्तयोश्चसमिद्वरैः स्वादुयुतैश्च होमः कवित्वसौ
भाग्यकरः समृद्धिलक्ष्मीप्रदोरंजनकृच्चिराय अयमर्थः पलाशबिल्वयोः पुष्पैश्च तयोरेव समिद्भिश्च त्रिमधुरसे
चितैः संख्यानुक्ते सहस्रमितिन्यायात् सहस्रं जुहुयात् कवित्वादिफलं भवति प्रयोगांतरं चतुरंगुलजैः समि
त्सहस्रैर्जुहुयाद्यो मधुरत्रयावसिक्तैः मनुजः समवाप्य धीविलासानुचिरात्काव्यकृतो भवेत्पुरोगः चतुरंगुलंको
न्ने अयमर्थः चतुरंगुलपुष्पैश्च तत्समिद्भिश्च मधुरत्रयसिक्तैः सहस्रं जुहुयात् कवित्वसामर्थ्यं भवति वा
गीश्वरीयंत्रांतरमुच्यते कण्वऋषिः विराट्छंदः वागीश्वरी देवता ऐं बीजं ह्रीं शक्तिः ऐं हृत् ऐं शिरः इत्याद्यंमानि
ऐं ओं हृत् ऐं ईं शिरः इत्याद्यंगानि ध्यानं हंसारूढां हसितहरहारेंदुकुंदावदाता वाणी मंदस्मितयुतमुखी मौलि
बद्धेंदुरेखा विद्यावीणामृतमयघटाक्षस्रगादीप्तहस्ता शुभ्राब्जस्था भवदभिमतप्राप्तये भारती स्यात् ॐ ह्रीं
ऐं सरस्वत्यै नमः ह्रीं ओं इति मंत्रः विद्याप्रधानोयं मंत्रः ससुषुम्णाये भ्रूयुग्ममध्येन वक्रे तथैव रंध्राणां

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

विन्यस्य मंत्रवर्णान् द्वादशलक्षं जपेत्पुरश्चरणार्थं अथपूजा ऐं इत्यस्य वाग्भवस्य पार्श्वयोः संस्कृतायै प्रकृतायै
इतिसमर्चयेत् एतदेवपीठम् अस्मिन्पीठे समावाह्य अंगैः प्रथमावृत्तिः प्रज्ञायै मेधायै श्रुत्यै लक्ष्म्यै स्मृत्यै वागी
श्वर्यै सुमत्यै स्वस्त्यै इति द्वितीयावृत्तिः मातृभिस्तृतीया इंद्रादिभिश्चतुर्थी एवंसंपूज्य सितसरसिजैश्च नामपुष्पैश्चं
पकपुष्पैश्च प्रत्येकंचतुःसहस्रसंख्यंजुहुयात् अथपुरश्चरणहोमः नागपुष्पंनागपुष्पु इतिमातृकाविभेदेन प्र
भजन्मंत्र इयंच मंत्रितमः प्रजपेदेनां स्तुतिमपि दिनशो वाग्देव्यनुग्रहाय बुधः अमलकमलाधिवासिनीमनसोवै
मल्यदायिनी मनोज्ञे सुंदरगात्रि सुशीले तवचरणांभोरुहन्नमामि सदा १ अचलात्मजा च दुर्गा कमला त्रिपुरेति भेदि
ताजगती यासात्वमेववाचामीश्वरि सर्वात्मना प्रसीद मम २ त्वच्चरणांबुरुहयोः प्रणामहीनः पुनर्द्विजातिरपि
भूयादनेलमूकस्त्वद्भक्तो भवति देवि सर्वज्ञः ३ मूलाधारमुखोद्गतबिसतंतुनिभप्रभाप्रभावतया विसृतलिपिजातावृ
तमुखकरचरणादिके प्रसीद मम ४ वर्णतनो मृतवर्णे नियतमनिर्वर्णिते पि योगीन्द्रैः निर्णीतिकरणदूरे वर्णयितुं
देहि देवि सामर्थ्यं ५ समुरासुरमौलिवरात्नमणिप्रभादीपितांघ्रिनलिनयुगे सकलागमस्वरूपे सर्वेश्वरि
संनिधिंविधेहि मम ६ पुस्तकजपवटिहस्ते वरदाभयचिन्हचारुबाहुलते कर्पूरामलदेहे वागीश्वरि शोधयाशुभ

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मचेतः ७ क्षौमांबरपरिधाने मुक्तामणिभूषणे मुदावसे स्मितचंद्रिकाविकासितमुखेंदुदिंबें बिके प्रसीद मम ८
विद्यारूपे विद्यानाशिनि विद्योदितेंतरात्मविदा गद्यैस्त पद्यजातैराद्यैर्मुनिभिस्तुते प्रसीद मम ९ त्रिभुवनीत्रयीन्दरू
पत्रिपुर त्रिदशाभिवंदितांघ्रियुगे त्रिक्षणविलासितवक्के त्रिमूर्तिमूलात्मिके प्रसीद मम १० वेदात्मिके निरुक्तज्योति
र्व्याकरणकल्पशिक्षाभिः सछंदोभिः संततकृतषडंगेंद्रिय प्रसीद मम ११ त्वच्चरणसरसिजे स्थितमहित विवि यानल्कि
प्यते दोषः भगवति भक्तिमतस्त्वयि परमो परमेश्वरि प्रसीद मम १२ बोधात्मिके बुधानां हृदयांबुज चारुरंग
नटनपरे भगवति भवभंगकरी भक्तिं भद्रार्थदे प्रसीद मम १३ वागीशी स्तवमिति यो जयार्चनाहवनहूति
षु सजपेत् सकुविमल चित्तवृत्तिर्देहावदि नित्य शुद्धमेति पदं॥ इति गीर्वाणेंद्रविरचिते प्रपंचसारसंग्रहे अष्टमः पट ते
लः॥ अथ सरस्वतीमंत्रप्रसंगात् सारस्वतप्रदं यद्वाग्वदंत्यृचो यंत्रं मंत्रसारोक्तमपि लिख्यते आलिख्य कर्णिकामध्ये
तारं कोणेषु षट्स्वपि अनुलोमविलोमांश्च बालां पत्रेषु चाष्टसु यद्वागिति ऋचा पादाक्रमेणाष्टौ विलिख्य च च
त्वार्यश्वा समर्पर्प्या हृचा मातृकयापि च आवेष्ट्य वाग्भवं बीजं आलिखेद्भूपुराहिषु ऋक्पंचकस्य वा देव्या यंत्रं स्वर्णा
दिनिर्मिते पट्टे संलिख्य चावाह्य वा चंसंपूज्य भक्तितः ऋचकादिषु संयोज्य धारयेद्यः शुभे दिने कवीनां तार्किका

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

णांचचक्रवर्त्ती भवेदसौ वचांपि श्रुलिखित्वैत द्रक्षयेद्यो स्यवे मुखात् घुसरि ल्लोल कल्लोल निभानि यो तिभारति इ
ति अस्यार्थः प्रथमं षट्कोणं विलिख्य तन्मध्ये प्रणवं विलिख्य तन्मध्ये साध्यनामादि यंत्रन्यायात् विलिखेत् पु
नः षट्सु कोणेषु ऐं क्लीं सौः सौः क्लीं ऐं इति एतान् बालामंत्राक्षरान् क्रमेण विलिखेत् पुनः अष्टदलं पद्मं विलिख्य
तेषु दलेषु यद्वाग्वदंत्यविचेतनानीति पूर्वदले विलिखेत् राष्ट्रीदेवानां निषसाद मंद्रा इत्याग्नेय्ये चतस्र ऊर्जं दु
दुहे पयांसि इति दक्षिणे क्वस्विदस्याः परमं जगाम इति नैऋत्ये देवीं वाचमजनयंत देवाः इति पश्चिमे तां विश्वरूपाः
पशवो वदंति इति वायौ सा नो मंद्रेषमूर्जं दुहाना इति सौम्ये धेनुर्वागस्मानुपसुष्टुतैतु इति ईशानदले विलि
खेत् पुनस्तद्बहिर्वृत्तत्रयं विलिख्य प्रथमे वृत्ते चत्वारि वाक्परिमितापदानि तानि विदुर्ब्राह्मणा ये मनीषिणः
गुहा त्रीणि निहिता नेंगयंति तुरीयं वाचो मनुष्या वदंति इत्यनया ऋचा वेष्टयेत् पुनः द्वितीये वृत्ते ससर्परी
रमतिं बाधमाना बृहन्मिमाय जमदग्निदत्ता असूर्यस्य दुहिता ततान श्रवो देवेष्वमृतमजुर्य्यं ससर्परीरभर
त्तूयमेभ्यो धि श्रवः पांचजन्यासु कृष्टिषु सा पक्ष्या ३ नव्यमायुर्दधाना यां मे पलस्तिजमदग्नयो ददुः इत्या
भ्यां ऋग्भ्यां वेष्टयेत् पुनस्तृतीये वृत्ते मातृकया वेष्टयेत् पुनः तद्बहिश्चतुरस्रं विलिख्य तत्कोणेषु ऐं सि

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

निवाग्भवं विलिखेत् एवं स्वर्णादिपट्टे वा वचामिश्रित नवनीते वा विलिख्य भक्षयेद्यः तस्य वाक्पटुत्वादि फ
लं भवति ॥ अथ सारस्वत यंत्र प्रसंगात् मंत्रसारोक्तं यश्छंदसामृचो यंत्रमपि सारस्वत प्रदत्वेन लि
ख्यते षट्कोणकर्णिकामध्ये तारं कोणेषु वाग्भवं यश्छंदसामृचो वर्णान् पत्रेष्वष्टसु पंचशः अष्टमे षट् क्ष
रीं मे यो देवानामृचापि च आवेष्टि लिप्या कुग्रहकोणेषु च यथाक्रमं बालाबीजत्रयं मायाबीजं चापि समालिखे
त् यश्छंदसामृचो यंत्रं पट्टे स्वर्णादिनिर्मिते शुभे दिने समालिख्य धारयेद्यो यथाविधि मेधावी दीर्घजीवी चनी
रोगश्च प्रियंवदः बहुश्रुतः शास्त्रकर्त्ता श्रुता वेदागमात्क्वचित् न विस्मरति मर्त्यो सौ सर्वज्ञो भवति ध्रुवं अस्या
र्थः प्रथमं षट्कोणं विलिख्य तन्मध्ये साध्यनामादीन् विलिखेत् पुनः षट्सु कोणेषु ऐमिति वाग्भवं विलिखे
त् पुनरष्टपत्रेषु यश्छंदसामृषभो विश्वरूपः छंदोभ्योध्यमृतात्संबभूव स मेंद्रो मेधया स्पृणोतु अमृत
स्य देवधारणो भूयासं इत्यस्या ऋचो वर्णान् पंचशः पंचशो विलिखेत् अष्टमे पत्रे अवशिष्टाक्षरं विलिखे
त् पुनस्तद्बहिर्वृत्तत्रयं विलिख्य पूर्ववृत्ते शरीरं मे विचर्षणं जिह्वा मे मधुमत्तमा कर्णाभ्यां भूरि विश्रुवं ब्रह्म
णः कोशोसि मेधयापिहितः श्रुतं मे गोपाय इत्यनया ऋचा वेष्टयेत् पुनर्द्वितीयवृत्ते यो देवानां प्रथमं पुरस्ता

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

च
वेष्टयेत् पुनस्तृतीये वृत्ते मातृकयां वेष्टयेत् पुनस्तद्बहिश्चतुरस्रं विलिख्य तत्कोणेषु ऐं क्लीं सौः ह्रीमित्ये
तान्वर्णान् क्रमेण विलिखेत् एवं विलिख्य धृते उक्तफलं भवति ॥ अथ वागीश्वरीमंत्रप्रसंगात् मंत्रदेवताप्र
काशिकोक्तप्रकारेण वागीश्वरीमंत्रांतरं लिख्यते त्रिविक्रमऋषिः गायत्रीछंदः रुद्रवागीश्वरीदेवता वाबीजं
स्वाहाशक्तिः सांसर्वज्ञहृत् सींममृततेजोमालिनित्यतृप्तिशिरः सूंवेदवेदिनि अनादिबोधशिखा सैंव
ज्रिणे वज्रधराय स्वतंत्रकवचं सौंनित्यमलुसशक्तिसहजे त्रिरूपिणे नेत्रं सः अनंतशक्ति श्लीं पशु हुं
फट् पाशुपतास्त्राय सहस्राक्षराय अस्त्रं ध्यानं शुभ्राभां त्रीक्षणां दोर्भिर्बिभ्रती फलपुस्तके वराभ
ये सर्वभूषां रुद्रवागीश्वरीं भजेत् ओं वां श्रीं ह्रीं स्कें ह्रौं स्वाहा इति मंत्रः पूजादिकं दशाक्षरीवागीश्वरीवत्
अथ वागीश्वरीमंत्रांतरे काश्यपऋषिः गायत्रीछंदः विष्णुवागीश्वरीदेवता स्कैं बीजं श्रीं शक्तिः
बीजेनैव षडंगानि ध्यानं हेमाभां बिभ्रती दोर्भिः फलपुस्तककुंभकान् अभयं सर्वभूषाढ्यां विष्णुवा
गीश्वरीं भजेत् ॐ श्रीं स्कैं ह्रीं नमः इति मंत्रः वागीश्वरीमंत्रांतरं कण्वऋषिः विराट्छंदः मु
ख्यासरस्वती देवता वागीति बीजं प्लुः इति शक्तिः ऐं वाचस्पते हृत् अमृतशिरः प्लुवा शिखा प्लुः कवचं

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ऐंवाचस्पते अमृतनेत्रे भुवः भुः अस्ले ध्यानं आसीना कमलाकरे जपवटीं पद्मद्वयं पुस्तकं बिभ्राणा
कमलेंदु कान्त्र मकुटा मुक्तेंदु कुंदप्रभा फालोन्मीलितलोचनाकुचभरक्लांता भवद्भूतये भूया द्वागधि
देवता मुनिगणे रासेव्यमाना निशं ऐंवाचस्पते अमृतपु वः भुः इति मंत्रः अथाक्षरन्यासः ब्रह्मरंध्रे
भुवोमध्ये नवरंध्रे च विन्यसेत् पूजादिके दशाक्षरवागीश्वरीवत् गोमूत्रपाचिताम्भ मुक्तापंचदश लक्षं ज
पेत्॥ अंकोलसर्पिषा अष्टसहस्रं पुरश्चरण होमः॥ अथचिंतामणि सरस्वती मंत्रः कण्व ऋषिः त्रिष्टुप् छं
दः ॐ ह्रीं ह्रां ह्रीं ॐ हृत् ॐ ह्रीं ह्रीं ह्रीं ॐ शिरः इत्याद्यंगानि ध्यानं हंसारूढा हरहसित हारेंदु कुंदावदाता
वाणी मंदस्मित युतमुखी मौलिबद्धेंदु रेखा विद्यावीणामृतमयघटाक्षस्रगादीप्तहस्ता शुभ्राब्जस्था भव
दभिमतप्राप्तये भारतीस्यात् ॐ श्रीं हसौं ह्रीं ॐ सरस्वत्यै नमः इति मंत्रः अथाक्षरन्यासः मूर्ध भ्रूमध्य श्रोत्र
नयननासापुटद्वयवदन गुह्य पादेषु एकादश वर्णान्न्यसेत् प्रागुक्त दशाक्षरी पीठे समावाह्य समर्चयेत् तत्र
देव्याः पार्श्वयोः ऐं संस्कृतायै नमः ऐं प्राकृतायै नमः इति अंगैः प्रथमावृत्तिः ॐ ऐं प्रज्ञायै ॐ ऐं मेधायै
ॐ ऐं श्रुत्यै ॐ ऐं स्मृत्यै ॐ ऐं शक्त्यै ॐ ऐं वागीश्वर्यै ॐ ऐं सुमत्यै ॐ ऐं स्वस्त्यै इति द्वितीयावृत्तिः मातृभिस्तृती

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

या इंद्रादिभिश्चतुर्थी वज्रादिभिःपंचमी एवं संपूज्य द्वादशलक्षंजपेत् सितसरसिजनागचंपकैः द्वाद
शसहस्रं पुरश्चरण होमः ॥ अथ सरस्वतीमंत्रांतरं कण्वऋषिः अनुष्टुप् छंदः वीणासरस्वतीदेवता ऐंबी
जं ह्रींशक्तिः विद्यार्थे विनियोगः ऐं ह्रां हृत् ऐं ह्रीं शिरः इत्याद्यंगानि ध्यानं प्रागुक्तसरस्वतीचिंतामणिव
त् पूजाध्याने ॐ ह्रीं ग्लीं सरस्वत्यै नमः ह्रीं ॐ इति मंत्रः अथ अक्षरन्यासः ब्रह्मरंध्रे भ्रुवोर्मध्ये नेत्रयोर्ना
सिकयोरास्ये लिंगे गुह्ये च न्यस्य समस्तेन व्यापकं कुर्यात् एवं न्यस्त्वा द्वादशलक्षं जपेत् त्रिमधुरसिक्तैः सित
सरसिजैर्द्विशतोत्तरसहस्रं पुरश्चरण होमः ॥ अथ सरस्वतीमंत्रप्रसंगात् सरस्वतीमंत्रांतरं ब्रह्माऋषिः ज
गतीछंदः वाग्देवीदेवता ऐंबीजं स्वाहाशक्तिः विद्यार्थे ऐं हृत् नमः शिर भगवति शिखा वद वद कवचं वा
ग्देवी नेत्रं स्वाहा अस्त्रं ध्यानं शुद्धां स्वच्छविलेपमाल्यवसनां शीतांशुखंडोज्ज्वलां व्याख्यामक्षगुणं सु
धाढ्यकलशं विद्यां च हस्तांबुजैः बिभ्राणां कमलासनां कुचनतां वाग्देवतां सुस्मितां वंदे वाग्विभवप्रदां त्रिन
यनां सौभाग्यसंपत्करीं ॥ ॐ नमो भगवति वद वद वाग्देवि स्वाहा इति मंत्रः लक्षजपः आज्यसिक्तैस्तिलैर्दशां रामः
शं पुरश्चरण होमः दशांशतर्पणं अथ प्रयोगः पिबेत्तन्मंत्रितं तोयं प्रातःकाले दिने दिने विद्यावत्सरतो १३०

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मंत्री भवेन्नात्र विचारणा प्रयोगांतरं अभिषिंचेज्जुलैर्जतैरात्मानं स्नानकर्मणि तर्पयेत्तांजलैः शुद्धैर
तिमेधामवाप्नुयात् प्रयोगांतरं पुष्पगंधादिकं सर्वं तज्जप्तं धारयेत्सुधीः सभायांपूज्यते सद्भिर्वादे च
विजयी भवेत् ॥ अथ मंत्रदेवता प्रकाशिकोक्त सरस्वती मंत्र प्रसंगात् मंत्रदेवताप्रकाशिकोक्त नकु
लीसरस्वतीमंत्रोपिलिख्यते विश्वामित्र ऋषिः त्रिष्टुप्छंदः नकुलीसरस्वतीदेवता सारस्वतेमम
याद्जयेवाजपे विनियोगः बालाक्षरत्रितयेनानुलोमप्रतिलोमितेन षडंगानि ध्यानं वोष्ठाभ्यां पि
हितैश्च पंक्तिनिशितैर्दंतैर्घनैः संवृता दीक्षावह्निवदत्र सर्वजगतां यास्वामिनीसंततं सामांचारु करोतुवा
दनिभिपुणं सर्वत्र सावाग्रसा येनस्यामहमेवसर्वजगतामत्यर्थमग्रेसरः ताक्ष्यीरूढामहितललितानालु
जन्माविशांकीचंन्वदीणा कलरवशुकीचक्रशंखासिपाणिः राजोत्तं सामनसिनकुली राजतुश्या मलायाः प्र
त्सं गत्वं परिगतवती प्रत्यहं मामकीने ऐं वोष्ठापिधाना नकुली क्लीं दंतैः परिवृता पषिः सौः सर्वस्यै वाच
ईशाना चारुमामिह वादयेत् वदवद्वाग्वादिनीस्वाहा इतिमंत्रः अथन्यासः ससर्परीरमतिंबाधमा
ना इत्यनेनमूलाधारमारभ्यनाभिपर्यंतंन्यसेत् बृहन्निमायजमदग्निदत्ताइत्यनेन हृदयपर्यंतं न्यसेत्

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

आसूर्यस्य दुहिता ततान इति कंठपर्यंतं न्यसेत् अवो देवेष मृत मजुर्य मिति ततआरभ्य मूर्धपर्यंतं न्यसे
त् पुनः अस्याः ऋचः प्रथमपादेन अधरोष्ठस्य दक्षिण भागे द्वितीयेन उत्तरोष्ठस्य दक्षिणभागे तृतीयेन उ
त्तरोष्ठस्य वामभागे चतुर्थेनाधरोष्ठस्य वामभागे न्यसेत् अथाक्षरन्यासः नकुली मंत्राक्षरैः प्रादक्षिण्ये
न वदने न्यसेत् समस्तेन जिह्वाग्रे ॥ अथ सरस्वती मंत्र प्रसंगात् मेधाधारणा सरस्वती मंत्रोपि लिख्य
ते व्यास भगवान् ऋषिः त्रिष्टुप् छंदः मेधाधारणा सरस्वती देवता मेधाधारणार्थे विनियोगः यश्छं
दसामृषभो विश्वरूपः इत्यादि श्रुतं मे गोपाय त्वं तं ऐं नमो ब्रह्मणे धारणं मे अस्त्वनिराकरणं धारयिता भूया
सं क्लीं कर्णयोः श्रुतं मा च्यौ क्लीं ममामुष्य ॐ सौः इति मंत्रः अथ भुवनेश्वरी विधान मुच्यते शक्ति ऋषिः गा
यत्री छंदः बोधस्वरूपा संविद्देवता हं बीजं ई शक्तिः ह्रां हृत् ह्रीं शिरः इत्याद्यंगानि ध्यानं उद्यद्वास्वत्स
माभां विजितनवजपां सिंदुरखंडावनद्ध द्योतन्मौलीं त्रिनेत्रां विविधमणिलसत्कुंडलां पद्मगां चाद्दार ग्रैवेयकां
ची गुणमणिवलया द्यैर्विचित्रां वराढ्यां मंबां पाशांकुशेष्टाभयकरकमलां मंबिकां तां नमामि ह्रीं इति मंत्रः राम
ऐश्वर्यवश्यप्रधानोयं मंत्रः अथान्यासा मंत्र देवता प्रकाशिकोक्त प्रकारेण लिख्यंते पूर्वं करन्यासं कुर्यात् त १३१

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

यथा ॐ ह्रौं हल्लेखां अंगुष्ठाभ्यां नमः ॐ ह्रैं गगना तर्जनीभ्यां नमः ॐ ह्रूं रक्ता मध्यमाभ्यां नमः ॐ ह्रीं करा
लिकाऽनामिकाभ्यां नमः ॐ ह्रां महोच्छुष्मा कनिष्ठिकाभ्यां नमः इत्यंगुष्ठाद्यंगुलिषु विन्यस्य ह्रः इत्यस्त्रं तल
योर्विन्यसेत् शक्तिऋषिः गायत्री छंदः बोधस्वरूपा सुखसंविद्देवता इति मूर्ध्नास्यहृदयेषु विन्यस्य हं बीजं
ईं शक्तिः चतुर्विधपुरुषार्थे विनियोगः ॐ ह्रौं हल्लेखायै ऊर्ध्ववक्त्रायै नमः ॐ ह्रैं गगनायै पूर्ववक्त्रायै न
मः ॐ ह्रूं रक्तायै दक्षिणवक्त्रायै नमः ॐ ह्रीं करालिकायै उत्तरवक्त्रायै नमः ॐ ह्रां महोच्छुष्मायै पश्चि
मवक्त्रायै नमः इत्यूर्ध्वादिवक्त्रेष्वंगुष्ठाद्यंगुलिभिर्विन्यस्य मूलेन व्यापकं कृत्वा ह्रां गायत्र्यै नमः ह्रीं सा
वित्र्यै नमः ह्रूं सरस्वत्यै नमः इति गलसव्यदक्षिणस्तनेषु विन्यस्य ह्रां ब्रह्मणे नमः ह्रीं विष्णवे नमः ह्रूं
रुद्राय नमः इति वामांसहृदयदक्षिणांसेषु विन्यस्य ॐ आं ब्रह्माण्यै नमः ॐ ईं माहेश्वर्यै नमः ॐ ऊं कौ
मार्यै नमः ॐ ऋं वैष्णव्यै नमः ॐ ॡं वाराह्यै नमः ॐ ऐं इंद्राण्यै नमः ॐ औं चामुंडायै नमः ॐ अः
चामुंडायै नमः ॐ अः महालक्ष्म्यै नमः इति शिरोललाटवामांसपार्श्वदक्षपार्श्वांसपृष्ठहृदयेषु वि
न्यस्य अं ब्रह्मगायत्रीभ्यां नमः उं विष्णुसावित्रीभ्यां नमः मं ईश्वरसरस्वतीभ्यां नमः श्रीं धनपतिश्री

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰ सं॰ भ्यां नमः क्लीं स्मरकान्तिभ्यां नमः गं गणपतिपुष्टिभ्यां नमः एतानि मिथुनानि दक्षकपोल वामकपोल वाम
१३२ कर्णमुखास्य दक्षिणकर्णेषु विन्यस्य ॐ शंखनिधये नमः ॐ पद्मनिधये नमः सव्यदक्षिणकर्णगंडांतरा
लयोर्विन्यस्य ॐ ह्रीमिति व्यापकत्रयं कृत्वा एवं न्यस्तशरीरो देवीमात्मत्वेन प्रविभावयेत् तत्र पाशां
कुशाभयवरदशब्दार्थमाह पातुर्दोस्तोरक्षण व्यापकार्थौ पाद्यो श्वाद्यस्तत्र भावात्तयोश्च सर्वे संरक्ष्या
थ सर्वात्म वायो व्यासोत्यं शस्यादसौ पाशवाची अंस्वादात्मा कुडराकुस्तनुर्वा भागार्थ स्यार्थोथवा वतिवाचि
भूश्चेद्भूतान्यन्यथा चेच्छरीराण्याहु व्यात्मन्याहरेदंकुशाख्यं स्मतेयथा संस्मृतिचक्रचक्र मोऽस्वाऽनापापस
मुत्थितादपि वियोजयत्यात्मतनुं नरं भयात्तथा भयस्यार्थं भयसंज्ञिता विभो मुख्यार्थवाची वरशब्द उक्त
स्याद्वाञ्छितार्थ श्व वराभिधारा मुख्यं तभीष्टं स्मृतिमात्रकेण ददाति यो सो वरदो वगम्यः इति द्वात्रिंशल्ल
क्षं जपेत् इति पुरश्चरणार्थं ह विद्या शीघ्रानन्दा शीघ्रा जपाद्दशांशमष्टद्रव्यैर्हुनेत् पुरश्चरणार्थं गुल सौदुग्ध
अ॰ श्व॰ तान्यष्टद्रव्याणि त्यौदुंबरजाः प्लक्षन्यग्रोधसंभवाः समिधः तिलसर्षपदौग्धघृतान्यष्टद्रव्याणि संप्रदिष्टानि राम
प्लक्षं इत्थित्र न्यग्रोधं वटं दौग्धं पायसं अथास्यालिपुणित यंत्रविधिर्लिख्यते शत्रयावि साध्यमिश्रानिल नि १३२

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

२

ॐ ति ग बीजा हि बद्धं पुरे गेनस्त त्कोणो क्लाति मायं हरिस्वर विलस दंड मेहिः समायैः वर्णैश्चा वेष्टितं तत्त्रि
गुणितमिति विख्यातमेतत्स्म यंत्रं स्यादायुष्यं च वश्यं धनकरममित श्रीप्रदं कीर्तिदं च अस्यार्थः प्रथ
मं त्रिकोणं विलिख्य तन्मध्ये भुवनेशीं विलिख्य तन्मध्ये साध्य नामादीन् विलिखेत् पुनस्त्रिषु कोणाग्रस्था
नेषु बहिर्भुवनेशीं विलिख्य तद्भुवनेशीत्रयमपि स्वस्यास्वस्या रेफांशाग्रेण स्वस्वमात्मानं प्रदक्षिणीकृत्य अ
नंतरामनंतरां भुवनेशीं बहिः कृत्य तृतीयाया भुवनेश्या ईकारांशेन योजयेत् पुनस्त्रिकोणकोणोदरेषु
त्रिष्वपि चतुर्थस्वर ईकारं सबिंदुकं विलिख्य पुनः कोणत्रयाणामपि पार्श्वयोर्हरिहर इत्यक्षरचतुष्टयं
एकैकस्मिन् पार्श्वे द्वौ द्वौ विलिखेत् पुनः बहिर्वृत्तत्रयं विलिख्य प्रथमे वृत्ते हरिहर इत्यक्षरचतुष्टयपू
र्वकं चतुर्थस्वराख्यमीकारं सबिंदुकं पूर्वलिखित भुवनेशीत्रितयांतराल प्रदेशांस्य ऋजुदेशे हरिईहर
ई इत्येवं प्रकारेण विलिखेत् पुनर्द्वितीये वृत्ते अनुलोममातृकावर्णैश्च वेष्टयेत् तृतीये तु चकारात्
प्रतिलोममातृकावर्णैश्च वेष्टयेत् तत्र आयुष्यं च वश्यं धनंकरममित श्रीप्रदं कीर्तिदं चेति आयुष्ये
वमपस्यं बीजं मृत्कं जयेनावेष्टयेत् वश्ये शाक्तेन बीजेन धनश्रियोः श्रीबीजेन कीर्तौ अजपया वेष्टये

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.से. न् एवं त्रिगुणित यंत्रे अथास्मिन् यंत्रे पूजाविधिः कथ्यते जयायै विजयायै अजितायै अपराजितायै नि
१३२ त्यायै विलासिन्यै दोग्ध्र्यै अघोरायै मंगलायै एतास्तु नव शक्तयः ह्रीं श्रीं भुवने श्वर्यासनाय नमः ह्रीं भुवनेश्व
री मूर्तये नमः इति कर्णिकायां इति पीठमंत्रः अस्मिन् पीठे समावाह्य देवीं संपूजयेत् तत्र पाशांकुशधरा र
क्तवस्त्राभरणभूषिता नवशक्तयः पुनः प्रथमं ह्स्ल्रे स्वायै नम इति पुरतः संपूजयेत् गगनायै रक्तायै करालि
कायै महोच्छुष्मायै इति प्रागादिदिक्षु एतास्तु प्रधानदेवता सदृश्यः एवं प्रथमावृत्तिः अंगैर्द्वितीयावृत्तिः पुनः गा
यत्र्यै नमः इत्यैं ध्रां सावित्र्यै इति नैर्ऋत्यां सरस्वत्यै इति वायौ ब्रह्मणे इति आग्नेये विष्णवे इति वारुणे रु
द्राय इत्यैशान्ये पुनरेतासां मूर्तीनां वर्णान्युच्यंते रक्तारक्ताकल्या चतुर्मुखी कुंडलिकाक्षमाले दधती गायत्री
तादृश एव ब्रह्मा अरिदर गदाब्ज हस्त किरीट केयूर हार संभिन्ना सावित्री तादृगूप एव विष्णु श्टंकाक्षाभयवरदां
दधती चन्द्री क्षलेंदुकलित जटाविकृताकल्या सरस्वती ईश्वरस्तादृग्रूपा एवं तृतीयावृत्तिः मातृभिस्तु तुर्यावृत्ति
इंद्रादिभिः पंचमी एवं त्रिगुणिते भुवनेश्वरीं पूजयेत् ॥ अथ षड्गुणित यंत्रक्रमः कथ्यते शक्तिप्रग्रस्तसाध्यं हरशरक राम
लमायावृतं वह्निगेह द्वंद्वाश्री प्रासमायं प्रतिविवरलसच्छक्तिबद्धं बहिश्च कोणाद्य द्वंद्व द्वंडी त्रिलिपिह रिहराव १३२

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

द्वंगडं विलोमार्णोवीतंकोयुगाष्टोदरनृहरिश्चिंतारमकं षड्गुणाख्यं षडंगुलप्रमाणेन वर्त्तुलं कर्त्तुरालिखेत् ष
डंगुलावकाशेन तद्बहिश्च प्रवर्त्तयेत् वर्त्तुलं तावताभूयस्तद्बहिश्च तृतीयकं मध्यवर्त्तुलमध्येतु हल्लेखाबी
जमालिखेत् द्वितीयवर्त्तुकाश्लिष्टमीषच्छ्लिष्टषडस्रकं पुटितं मंडलंवन्हेरस्रश मध्यवर्त्तुलं इंद्राग्निरक्षो वरुण
वाय्वीशाक्ताश्रकं लिखेत् षट्सु कोणांतरालेषु हल्लेखाषट्कमालिखेत् एकैकांतरितास्तासु संबध्युरितरेतरं
शिखाभिरांतराभिस्तु बाह्यावाह्याभिरांतराः मध्यवर्त्तुलसंस्थाया हल्लेखायाः कपोलयोः अधरे साध्यनामार्णसा
धकस्योत्तरे लिखेत् अंतराग्निः श्रियोः कर्मसाधकांशे समालिखेत् हरमायां पंचकृत्वा स्वरवहिर्गगीवर्त्तुलं तद्ब
हिः शरमायांच कलमायांच तद्बहि लिखेन्मायांबिंदुमतींवन्हे कोणेषु षट्स्वपि वन्हेः कोणत्रये श्रीमत्यहिये त्रि
तयं लिखेत् शक्तिः श्रीकामबीजानां सदंडं साधकार्णवत् वन्हेस्तु वन्हिपत्नीयेतान्येवादंडवंतिच ससाध्यनामव
र्णानि सप्तनिष्टानभाजिच वाह्यरेखामंतरास्तु वर्णाः क्रमगताः शुभाः तद्बहिः प्रतिलोमाश्चतास्तु लेखक पश्चा
त् ततो विदर्भितं भूमेर्मंडलद्वयमालिखेत् महद्दिकु रुद्धनृसिंहार्णं चिंतारत्नाश्रितास्रकं बहिः षोडशसु लांछो
भनव्यक्तवर्णवत् एतद्यंत्रं समालिख्य पद्ममारचयेत्ततः रुचिरद्वादशादलं षट् त्रिंशत्केसरोज्वलं पूर्वोक्तलक्षणोपेतं

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. शुभदृष्टि मनोहरं इति अस्यार्थः तत्र शक्ति प्रथम साध्यं हृल्लेखां तन्निलिखतु साध्य साधक कर्माक्षरं हरशरकल
१३४ मायावृतं हरशरकल इत्यक्षर इयत्रिकं मायाख्येन तुरीयस्वरेण संयोज्यते स्त्रिभिर्बीजैः हृल्लेखया तद्बहिः श्रीबीजेन
तद्बहिः कामबीजेनावृतं वह्निगेह इंद्राग्नि प्रास्तमायं षट्कोणेषु विलिखितं चतुर्थः स्वरं प्रतिविवरलसच्छक्तिकद्वंद्व
हिअव षट्कोणा द्बहिः षट्सु कोणांतराळेषु लिखितैः हृल्लेखा बीजैरभिबद्धं कोणाग्रे हं ह दंडी त्रिलिपि दंडो नुस्वारः
त्रिपुकोणे षु सानुस्वारः त्रिषु कोणेषु अनुस्वाररहितश्च प्रोक्तान्यक्षराणि त्रीणि लिखेदित्यर्थः हरिहरावद्गं गंडं ह
रिहरेत्यक्षरचतुष्टयेन संयुक्त कोण पार्श्वं इयं विलोमार्णवीतं प्रतिलोमैर्मातृकाक्षरैरावीतं कोयुगाष्टादर नृह
रि चिंताश्मकं कोः भूमेः युगद्वयं चतुरश्र द्वयमित्यर्थः अष्टोत्तरे अष्टसु कोणेष्वित्यर्थः नृहरि चिंताश्मकं नृसिंहैका
क्षर चिंतामण्येकाक्षरं च भवेत् इति एतदुक्तं भवति प्रथमं षडंगुल प्रमाणेन कर्णिकावृत्तं विलिख्य तद्बहिरपि
परितः षडंगुल मानेन वृत्तं विलिख्य कर्णिकाख्य प्रथम वृत्त मन वृत्तं विलिख्य तद्बहिरपि तथैव षडंगुलमाने
न तृतीयं वृत्तं विलिख्य कर्णिकाख्य प्रथम वृत्त मध्ये भुवनेशीं विलिख्य तस्या अधस्तात् रेफांश प्रदेशे साध्यनामा रामः
सं विलिख्य तस्या भुवनेश्या उपरिभागे ईकारांशे साधकस्य नामांशं च विलिख्याग्न्याख्य रेफांश रेखाश्च स्त्रियः १३५

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

स्य ईकारांशरेखाश्च मध्ये तत्रापि साधकनाम प्रदेशो कर्मपदं च विलिख्य पुनस्तस्य कर्णिकावृत्तस्य बहिः
कर्णिकावृत्तं यथा उदरे भवेत् तथा भुवनेशीं बहिर्बहिः पंचकृत्वो विलिख्य तद्बहिः श्रीबीजं च तथैव बहि
र्बहिः पंचकृत्वो विलिख्य तद्बहिरपि तथैव कामबीजं च पंचकृत्वो विलिखेत् एवं विलिखेत् कामबीजोदरे श्री
बीजं तदुदरे भुवनेशीं तदुदरे कर्णिकावृत्तं च भवति तद्बहिर्द्वितीयवृत्तस्यांतषट्कोण द्वितीयवृत्तेन इष
त्स्लिष्टं प्रथमवृत्तेन सर्वथा अस्लिष्टं च इंद्राग्निरक्षो वरुणेशवायुदिग्गतकोणं च यथा भवेत्तथा विलि
ख्य तद्बहिस्तत्कोणांतरालेषु भुवनेशीं विलिख्य तस्या भुवनेश्या रेफांशरेखाया स्वस्वमात्मानं प्रदक्षिणी
कृत्य द्वितीया द्वितीयां भुवनेशीं वहिष्कृत्य तृतीयाया भुवनेश्या ईकारांशेन संबंधीनयात् पुनस्तथैव त
स्या भुवनेश्या ईकारांशेनापि द्वितीयां द्वितीयां भुवनेशीमंतः कृत्वा तृतीयाया भुवनेश्या रेफांशेन योजये
त् पुनः षट्स्वकोणेषु मायाबीजं चतुर्थस्वरं सबिंदुकं विलिख्य पुनः षट्कोणस्य श्रीमत्पश्चीयं मायापश्चीयं
पूर्वार्धगतकोणत्रयमित्यर्थः तेषु कोणत्रितयाग्रप्रदेशेषु सबिंदुकानि साधकनामयुक्तानि भुवनेशी श्रीबी
ज कामबीजरतिक्रमेण विलिख्य पुनर्बहिः पश्चीयं रेफ पश्चीयं षट्कोणस्य पश्चिमार्धगतकोणत्रितयमित्य

For Private And Personal

प्र.सं. र्थः नेत्रुकोणत्रिलोयाग्रप्रदेशेषु भुवनेशी श्रीबीजकामबीजानि बिंदुरहितानि विसर्गयुक्तानि साध्यनाम
१२५ युक्तानि चक्रमेण विलिखेत् पुनः कोणकपोलेषु हरिहर इति वर्णचतुष्टयं एकैकस्मिन् कपोले द्वंद्वशो वि
लिखेत् पुनस्तद्बहिस्तृतीयवृत्तस्यांतरनुलोमगतमातृकावर्णैर्वेष्टयेत् तत्रैवानुलोमगतवर्णवेष्टनाद्ब
हिः प्रतिलोमगतवर्णैश्च वेष्टयेत् पुनस्तस्माद्वृत्ताद्बहिरष्टकोणं विलिख्य प्रागादिमहादिक्स्थकोणचतु
ष्टयेपि नृसिंहैकाक्षरं विलिखेत् आग्नेयादिविदिग्गतकोणचतुष्टयेपि चिंतामणिबीजं सप्तविंशत्य कले
वक्ष्यमाणं विलिखेत् कोणाग्रेषु शूलानि विलिखेत् एतावत्पर्यंतं षट्कोणित यंत्रस्वरूपं पुनः पद्ममारच
येत्तत इत्यादि पूजामंडलविशेषः अथास्मिन्यंत्रे पूजाविधिर्लिख्यते प्रागुक्तत्रिगुणितोक्तवद्देवपीठ
नवशक्त्यादयः तस्मिन् भुवनेशीं समावाह्य अंगैः प्रथमावृत्तिः तद्बहिः षट्सु कोणेषु गायत्र्यै ब्रह्मणेन
मः इति ईशानकोणे पुनः सावित्र्यै विष्णवेनमः इति आग्नेयकोणे सरस्वत्यै महेश्वराय इति मध्यकोणे
श्रियै धनदाय इति निर्ऋतिकोणे रत्यै मदनाय इति पश्चिमकोणे पुष्ट्यै गणनाथाय इति वायौ एवं द्विती गा.
यावरणं पुनस्तद्बहिर्द्वादशदलेषु रमायै अनंगकुसुमायै कुसुमातुरायै नित्यायै अनंगमदनायै म १२५

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

दनोतुरायै गौर्यै गगनायै गगनरेखायै पद्मायै भयप्रमथिन्यै शशिरेखायै एवं तृतीयावृत्तिः मातृभिश्चतु
र्थ्यावृत्तिः इंद्रादिभिः पंचमी वज्रादिभिः षष्ठी इत्थं षड्गुणिते पूजाप्रकारः ॥ इति प्रपंचसारसंग्रहे गीर्वाणेंद्रवि
रचिते नवमः पटलः ॥ अथ द्वादशगुणितयंत्रविधानं वक्ष्ये व्याहृत्यापीतशक्तिज्वलनपुरयुगद्वंद्वसंयुक्तश
क्त्यावीतं कोणेष्वथ दुर्बीजकमनुचकपोलात्तगायत्रिमंत्रं आग्नेय्यावीतमर्णैर्वृतमनुविगते भूपुराभ्यंचरं भेस्मौं
चिंतारत्नक द्वादशगुणितमिदं यंत्रमिष्टार्थदायी पूर्वोक्तं मानकृत्या मंत्रोन्वितयं विलिख्य वृत्तानां विलिखेदंत
र्वर्तुलमनुशक्तिं स्पष्टबिंदुनिष्टानां द्वादशमध्यवर्तुलरेखया नहि शालिखेत्तु शक्तीनां हरियमवरुणधनाधिपदिक्षु
द्वे द्वे च ताः क्रमेण चास्तुः ईशानाग्निनिर्ऋतिमरुतादिक्ष्वेकैकं विलिख्य भूयश्च बीजांतराळनिर्गतशूलांकितको
णषट्कयुगमग्नेर्मंडलयुगयुगलं स्यात् अस्पृशदांतरिवर्तुलं निशदं शक्तिं मवेष्टये त्प्रतिलोमव्याहृतिभिरंत
स्थांरविकोणेषु दूरं तां मायां विलिखेदथास्त्र बिंदुमतीं एकैकांतरितास्तां परस्परं शक्तयश्च संवध्युः गायत्रीप्रति
लोमतः प्रविलिखेदग्नेः कपोलं बहिः द्वे द्वे चैव लिपिबहिश्च रचयेत् भूयस्तथान्तिशुभं वर्णान् प्रातुमनाश्च भूपुर
युगे सिंहाख्यं चिंतामणिं लिख्याद्यंत्रमशेषदुःखशमनायोक्तं पुरा देशिकोक्तेः बहिरथ षोडशपत्रं वृत्तविचित्रंवरा

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· शिवीथियुतं रचयन्मंडलमेवं पुनरत्र निधापयेत्कलशं इति अस्यार्थः तत्रव्याहृत्यापीनशक्तिः व्याहृतित्रयाक्षरैः
१३६ प्रतिलोमैर्वेष्टितं हल्लेखाबीजं ज्वलनपुरयुगद्वंद्वसंध्युत्थशात्तयावीतं वन्हिपुरद्वंद्वद्वयकोणसंधिषु लिखे
त् हल्लेखादिरावीतं प्राग्वद्द्वादशभिर्हल्लेखाभिः एकांतरितमावीतं आबद्धमित्यर्थः कोणाग्रदुबीजकं कोणेषु
द्वादशसुलिखितदु ह्रीं इत्यक्षरद्वयजनितकं बिंदु एतदुक्तं भवति दुकारह्रीकाराक्षरे विलिख्य तयोरुर्ध्वम
नुस्वारं विलिखेदिति अनु अनंतरं चकारः समुच्चये कपोलाक्त गायत्री मंत्रं कपोलेषु प्राग्वद्विलिखितगा
यत्रीमंत्राक्षरं आग्नेयावीतं जातवेदसाऋचा अनुलोमेनच प्रतिलोमेनचवीतं वर्णैवृतमनुविगतेः अका
रादिक्षकारांतैर्मातृकावर्णैरनुलोमेनच प्रतिलोमेनचवृतं भूपुराभ्यांचतुरश्राभ्यां चकारः समुच्चये अश्रे
षु क्ष्रौं चिंतामणि भूपुरद्वयकोणचतुष्टये क्ष्रौं मितिस्वलुप्तदानं नृसिंहबीजस्य कोणकोणेषु चिंतारत्नाख्य उप
रि अनलकषमेत्यादिना वक्ष्यमाणबीजमालिखेदित्यर्थः द्वादशगुणितमिति संज्ञा एतदुक्तं भवति प्रथमं कर्णि
काख्यं वृत्तं षडंगुलमानेन विलिख्य तद्बहिरपि तथैव षडंगुलविशालेनवृत्तद्वयं विलिख्य कर्णिकावृत्त रा·म·
मध्ये भुवनेशीमंत्रः साध्यनामयुक्तो बहिः प्रतिलोमव्याहृतिभिस्त्रितयवेष्टितान् विलिख्य पुनः कर्णिकावृत्तमध्ये १३६

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

द्वादश भुवनेश्वीर्विलिखेत् तत्र प्रागादि महादिक्षु भुवनेशी द्वंद्वं विलिख्य आग्नेयादि विदिक्षु एकैकां च
भुवनेशीं विलिखेत् पुनस्तद्बहिस्तृतीयवृत्तस्यांतः पूर्वपश्चिमतः षट्कोणं विलिख्य तदुपरि दक्षिणोत्तर
तश्च षट्कोणस्याष्टकर्णिकावृत्तं विलिख्य द्वादशसु कोणेषु दुमिति दुर्गा बीजं च भुवनेशीं च सर्वत्र अंतर्बहिः
क्रमेण विलिखेत् एवं विलिखितेऽस्य दुर्गाबीजो निर्गतानि बहिर्मुखानि द्वादश शूलानि विलिखेत् एवं विलि
खिते शूलांतराले द्वंद्वकोणस्य कपोलदेशो भवति तस्मात्कपोलभूतेषु त्रिशूलांतरालेषु चतुर्विंशतिषु
प्रसिद्धगायत्रीवर्णान् प्रतिलोमात्क्रमेण एकैकं विलिख्य पुनर्द्वादशकोणकपोलेषु द्वादश भुवनेशीं
विलिखेत् तासां रेफांशेन च ईकारांशेन च एकैकांतरितक्रमेण पूर्वप्रोक्तषड्गुणितयंत्रप्रोक्तवत्ताः शक
यः संबध्यः पुनस्तद्बहिस्तृतीयवृत्तस्यांतः प्रथमं जातवेदसे इति मंत्रवर्णैरनुलोमितैर्वेष्टयेत् पुनस्तत्रैव
तद्बहिस्तन्मंत्र प्रतिलोमवर्णैश्च संवेष्य पुनस्तत्रैव तद्बहिर्मातृकावर्णैश्च तथैवानुलोमितैश्च प्रतिलोमितैश्च
वेष्टयेत् पुनस्तृतीयवृत्ताद्बहिरष्टकोणं विलिख्य तस्य कोणेषु प्रागादिक्रमेण नृसिंहबीजं आग्नेयादिकोणेषु
सप्तविंशत्पटले वक्ष्यमाणचिंतामणिबीजं च विलिखेत् एतावत्पर्यंतमुक्तं द्वादशगुणितयंत्रस्वरूपं बहिरथवाड

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. शापत्रमित्यादियंथैः पूजामंडलविशेष उक्तः ॥ इति द्वादशगुणितयंत्रं ॥ अथास्मिन्यंत्रे भुवनेश्वरीपूजाविधिः पीठा
१२७ र्चनावाहनादीन् पूर्वोक्तवदेवकृत्वा पुनरंगैः प्रथमावृत्तिः पुनः हल्लेखायै गगनायै रक्तायै करालिकायै इतश्च
गादिदिक्षु चतसृभिर्द्वितीयावृत्तिः मातृभिस्तृतीयावरणं पुनः कराल्यै उमायै सरस्वतीदेव्यै दुर्गायै शच्यै
उषायै लक्ष्म्यै श्रुत्यै स्मृत्यै धृत्यै श्रद्धायै मेधायै मत्यै कांत्यै आर्यायै इति षोडशभिश्चतुर्थावरणं पुनः विद्या
यै ह्रियै पुष्ट्यै प्रज्ञायै सिनिवाल्यै कुह्वै रुद्रवीर्यायै प्रभानंदायै पोषिण्यै ऋद्धिदायै शुभायै कालरात्र्यै
महारात्र्यै भद्रकाल्यै कपालिन्यै विकृत्यै दक्षिण्यै मुंडिन्यै इंदुखंडायै शिखंडिन्यै निशुंभमथिन्यै महिषा
सुरमर्दिन्यै इति द्वात्रिंशद्भिः पंचमावरणं पुनः पिंगलाक्ष्यै विशालाक्ष्यै समृध्यै वृध्यै श्रद्धायै स्वाहायै स्वधा
यै मायायै वसुंधरायै त्रिलोकधात्र्यै गायत्र्यै सावित्र्यै त्रिदशेश्वर्यै स्वरूपायै बहुरूपायै स्कंदमात्रे अच्यु
तप्रियायै विमलायै अमलायै मूर्द्धायै श्यामायै अरुणायै तरुण्यै प्रकृत्यै विकृत्यै सृष्ट्यै स्थित्यै संहृत्यै संध्या
यै मात्रे सत्यै हंसायै मदिरायै वक्रिकायै देवमात्रे भगवत्यै देवक्यै कमलासनायै त्रिमुख्यै सप्तमुख्यै सु राम
रविमर्दिन्यै असुरविमर्दिन्यै लंबोष्ठ्यै ऊर्ध्वकेश्यै बहुसिंहायै वृकोदर्यै रथरेखायै शितिरेखायै गग १२७

इंद्राण्यै रुद्राण्यै शंकरार्द्धशरीरिण्यै नार्यै नारायण्यै त्रिशूलिन्यै पालिन्यै अंबिकायै आल्हादिन्यै ७

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नवेगायै पवनवेगायै भुवनपालायै मदनातुरायै अनंगायै अनंगमदनायै अनंगमेखलायै अनंगकुसुमा-
यै विश्वरूपायै असुरभयंकर्यै अक्षोभ्यायै सत्यवादिन्यै वज्ररूपायै शुचिव्रतायै वरदायै वागीश्वर्यै एता
भिः श्चतुःषष्टिसंख्याभिः षष्ठावरणं इंद्रादिभिः सप्तमी वज्रादिभिरष्टमी एवं द्वादशगुणित यंत्रे भुवनेशीं पूजयेत्
अथ पाशांकुशवर्णमध्यगतरूपाया भुवनेश्वर्या घटार्गलायंत्रमुच्यते आं ह्रीं क्रो मिति पाशांकुशाभ्यक्षरमंत्रः त्र्य
दिके पूर्वोक्त शुद्धभुवनेश्वर्युक्तवदेव अष्टाशास्तार्गला विर्हलयवरयुतं पूर्वपार्श्वात्यषट्कं कोणोद्यत्स्वांगसाष्टाक्षरयु
ग युगलाष्टाक्षराख्यं बहिश्च मायोपेतात्मयुग्मस्वरमिलितलसत्केसरं साष्टपत्रं पद्मे तन्मध्यवर्त्ती त्रितयपरिलसत्पाश
शक्त्यंकुशार्णं पाशांकुशावृत्तमनुप्रतिलोमगैश्च वर्णैः सरोजपुटिते न घटे न चापि आवीतभीष्टफलभद्रघटं त
देतद्यंत्रोक्तमन्विह घटार्गल नामधेयं प्राक्प्रत्यगर्गलेहलमथ पुनराग्नेयमारुते च हयमंदक्षोत्तरे ह वर्णैः क्रतशो
वेहरद्विपंक्ति लिखेद्विलिखेच्च कर्णिकायां पाशांकुशसाध्यसंयुक्तां शक्तिं आभ्यंतराष्टकोष्ठं गान्यवशेषितेषु चाष्टार्णी
कोष्ठेषु षोडशस्वथ षोडशवर्णा तथा मनुमंत्री पद्मस्य केसरेषथ युगस्वरात्मान्वितां तथा मायां एकैकेषु दलेषु त्रिशस्त्रिशः
कर्णिकागतान्वर्णान् पाशांकुशबीजाभ्यां प्रवेष्टयेद्बाह्यतश्च नवि नस्य अनुलोमविलोमगतैः प्रवेष्टयेदक्षरैश्च तद्बाह्ये त

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. दनुघटेन सरोजस्थितेन च तद्व्यक्तं भुजं च लिखेत् ह्रिंह्रंतिका प्रतिष्ठा संदिष्टा पाशबीजमिति मुनिभिः भूर्देहनाव्यापि
१२९ निशाधरखंडान्वितो कुशो भवति पाशः श्री शक्तिस्मर मन्मथ शक्तीं द्रिंकुशाश्वेति एकं कामिनि रंजिनि ठद्वयम परमि
हाष्टवर्णी स्यात् अथ गौरीरुद्रदयिते योगेश्वरि कवचास्त्र वह्नितयैः बीजादिकमिद मुक्ते शाक्तेयं षोडशाक्षरं मंत्रं अस्यार्थः ॥
पाशांकुशाभ्यां शक्तिबीजं संपुटीकृत्य जपादिके कुर्यात् अस्य मंत्रस्य घटार्गलं नाम यंत्रं तदपि वक्ष्ये प्रथमं सूर्यकिरण
वत् अष्टदिक्षु प्रसृतादीर्घायमाना अर्गलासंज्ञिका अष्टौ द्वद्वरेखा विलेखनीयाः पुनस्तासां सर्वासामादिसंधौ वृत्तं विलि
ख्य पुनश्चतुरंगुलं विहाय तदुपरि परितो वृत्तं विलिख्य पुनः सर्वार्गलामध्यदेशेपि वृत्तं विलिख्य पुनस्तद्वहिरपि रेखाग्रा
त्साक्चतुरंगुलमानांते पि वृत्तं कृत्वा पुनस्तदुपरि पूर्वलिखितार्गलाष्टकोणांतरालेष्वपि वृत्तादारभ्य अर्गलाष्टकं पूर्वलि
खितार्गलाष्टकाग्रसमानं विलिख्य तासां षोडशार्गलानाममेष्वपि वृत्तरेखां विलिखेत् पुनः प्रथमवृत्तमध्ये आं ह्रीं क्रो
मिति पाशांकुशात्र्यक्षरीं विलिखेत् तत्र तु भुवनेशीपार्श्वे द्वंद्वे पाशांकुशबीजद्वयं भुवनेशीमध्ये साध्यनामादीन् वि
लिखेत् पुनः प्रथमवृत्ताद्वहिरष्टसु कोष्ठेषु भुवनेश्वर्याः षडंगानि आग्नेयादि विदिक्षु अर्चनाक्रमेण विलिखेत् पुनस्त ग.म
द्वृत्ताद्वहिः स्तृतीयवृत्ते अष्टसु कोष्ठेषु शाक्तेयमष्टाक्षरं विलिखेत् तन्मंत्रप्रकारः पाशः श्रीशक्तिस्मर मन्मथ शक्तीं द्रि २३

For Private And Personal

गोकुशात्मकं आं श्रीं ह्रीं क्लीं क्लीं ह्रीं श्रीं क्रों इति मंत्रवर्णान् विलिखेत् पुनस्तद्बहिरपि चतुर्थे वृत्ते अष्टसु कोष्ठेषु अपरं शाके द्वात्रिंशाक्षरं विलिखेत् तत्प्रकारः कामिनि रंजिनि स्वाहेति पुनस्तद्बाह्ये षोडशकोष्ठेषु ॐ गौरी रुद्रदयिते योगेश्वरि हुं फट् स्वाहा इति शाकेयं षोडशाक्षरं क्रमेण विलिखेत् पुनरष्टास्वर्गलासु वक्ष्यमाणान्मंत्रान् वक्ष्यमाणक्रमेण विलिखेत् तत्र प्रथमं पूर्वार्गलायां यमेंद्रबीजरूपं हकारलकारस्वरूपं ह्लां ह्लीं ह्लूं ह्लैं इति चतुष्टयं कर्णिकापर्यंतादुत्तरत आरभ्य अर्गलाग्रांतमालिख्य पुनस्तत्रैव अर्गलाग्रमारभ्य दक्षिणांतं कर्णिकापर्यंतं तदेव बीजं ह्लूं ह्लूमिति अवशिष्टाक्षरद्वयं विलिखेत् पुनः पश्चिमार्गलायां दक्षिणतः कर्णिकापर्यंतादारभ्य तस्यैव बीजस्य ह्लें ह्लैं ह्लों ह्लौं ह्लः इत्यवशिष्टबीजषट्कस्य चतुष्कं अर्गलाग्रपर्यंतं विलिख्य पुनरग्रादारभ्य उत्तरतः कर्णिकापर्यंतं अवशिष्टं बीजद्वयं विलिखेत् पुनरेवमेव आग्नेयमारुतार्गलयोः वियद्वायुरूपं हकारयकारस्वरूपं ह्यं ह्यां इत्यादि द्विषट्कं आग्नेयमारुतार्गलविभागेन वर्णचतुष्टयद्वितयक्रमेण विलिखेत् पुनरेवमेव दक्षिणोत्तरयोः वियद्वरुणरूपं हकारवकारसंयुक्तं ह्वं ह्वामित्यादि द्वादशकं विलिखेत् पुनरेवमेव निर्ऋतीशानार्गलयोर्वियदनलबीजरूपं हकाररेफस्वरूपं ह्रं ह्रामित्यादि द्वादशकं विलिखेत् एवमर्गलासु लेखनप्रकारः पुनः

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. सर्वतो बहिः शीकासंधिदेशादूर्जतः अष्टदलं पद्मं विलिख्य तस्य केसरेषु सबिंदुकं चतुर्दशस्वरं अजपास्र द्वं
१३९ चस्वरवर्णद्वयं च ई हं सः ॐ आमित्यादि प्रकारेण एकैकस्मिन् विलिख्य पुनस्तद्दलमध्ये पुष्पंन्याकारेण पाशां
कुंशबीजानि आं ह्रीं क्रोंमिति त्रीण्यपि सर्वत्र विलिखेत् तद्बहिर्वृत्तद्वयं विलिख्य प्रथमे वृत्ते पाशेन द्वितीये अंकु
शेन च संवेष्ट्य तद्बहिर्वृत्तद्वयं विलिख्य प्रथमे अनुलोममातृकया विलिख्य द्वितीये प्रतिलोममातृकया च संवेष्ट्ये
त् प्रतिलोमगे श्रेति चकारात् प्रथममनुलोमवर्णैर्वेष्टनमूहाने कुंभाख्येन वकारेण वेष्टयेत् तद्बहिर्घटाकारेस
या सरोजपुटितया वेष्टयेत् घटेन व्यापीति चकारात् घटवेष्टनात्पूर्वं वकारैर्वेष्टयेदिति निगम्यते एवं घटार्गलायं
त्रलेखनविधिः ॥ अस्मिन् यंत्रे पूर्ववत् पीठं संपूज्य भुवनेशीं तस्मिन्नावाह्य समर्चयेत् हृल्लेखाद्ये गगनाद्ये रक्ता
ये करालिकाये एताभिश्च नस्रभिः पूर्वादिदिक्षु प्रथमावृत्तिः अंगैर्द्वितीयावृत्तिः मातृभिस्तृतीयावृत्तिः इंद्रादिभि
श्चतुर्थी वज्रादिभिः पंचमी एवं घटार्गलयंत्रे पाशांकुशमध्यगतया भुवनेश्वर्या पूजाप्रकारः एवं पूजां कृत्वाऽङ्
मेत्र्यक्षरी मंत्रं चतुर्विंशतिलक्षं जपेत् क्षीरद्रुमचतुष्टयस्य समिद्भिर्दध्याज्यक्षौद्रसिक्ताभिः संभूय सहस्रपद्मक राम
तिलैश्च पयः सिक्तैस्तावत्संख्यं जुहुयात् पुरश्चरणार्थं अश्वत्थवटोदुंबरप्लक्षाः क्षीरद्रुमाः पुनः गजमृगमद १३९

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

काश्मीरैर्मंत्रितमः सुरभिरोचनोपेतैः विलिखेदलक्तकरसालुलिते यंत्राणि सकलकार्यार्थी मृगमदं कस्तूरिका वा काश्मीरं कुंकुमं सरभिचंदनं रोचनं गोरोचनं अलक्तकं एतैर्मिलितै रक्तयंत्र चतुष्टयं विलिखेत् धारणार्थं चेत् पुनः प्रसीद प्रपंचस्वरूपे प्रधाने प्रकृत्यात्मिके त्यादिकया स्तुत्या स्तुतिं कुर्यात् तत्प्रकारस्तु ग्रंथबाहुल्य भयान्नात्र लिख्यते ॥ इति प्रपंचसारसंग्रहे गीर्वाणेंद्र विरचिते दशमः पटलः ॥ अथ मंत्रदेवता प्रकाशिकोक्त प्रकारेण भुवनेश्वर्या पुरश्चर्याः प्रयोगादि विधिर्लिख्यते एकलिंगे शिवाकारे दक्षिणामूर्तिमाश्रितः। बद्धपद्मासनो भस्मस्नायी च कुशाविष्टरं कृष्णाष्टमीं समारभ्य यावत्कृष्णचतुर्दशी नित्यमिष्टा शिवं शक्तिं जपेन्मंत्र सहस्रकं दधिक्षीर घृताभ्यक्ता न्याघात समिधो हुनेत् ततश्चाष्ट सहस्राहि ध्यायन् सर्वेश्वरां जपेत् अथ विनियोगः नित्यं सोभाग्यदं पद्म विशज्जलस्नाभिषेचनं मेधावी च भेद्राम्मी नावज्जलस्वांबु पानतः जिह्वाग्रे न्यस्य तज्जलं वाक्सिद्धि कविताकर तज्जल मंजनं वश्यं कर्पूरागरु संयुतं सासृग्भस्मारुणा लेपे वैश्य कृत्तिलकक्रिया जानुमात्रे जले स्थित्वा निश्चलोन्मीलिते क्षणः जपेत्सहस्रकं रात्रौ दृष्टामाकर्षयेत् प्रियां लाजैः कन्यामवाप्नोति तिलैरारोग्यमश्नुते पुष्टिमान् दधिहोमेन तांबूलैश्च तथा भवेत् ॥ अथ श्रीमंत्र विधानमुच्यते भृगुऋषिः नृचिच्छंदः श्रीर्देवता शंबी

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. ॐ ईं शक्तिः श्रां हृत् श्रीं शिरः इत्याद्यंगानि ध्यानं भूयाद्भूयो द्विपद्माभयवरदकरा तप्तकार्तस्वराभा शुभ्राभेभयुग्म
१८० द्वयकरधृतकुंभाद्भिरासिच्यमाना रत्नौघाबद्धमौलिर्विमलतरदुकूलार्त्तवालेपनाढ्या पद्माक्षी पद्मनाभोरसिकृत
वसतिः पद्मगा श्रीश्रियेनमः ॥१॥ श्रीं इतिमंत्रः ऐश्वर्यप्रधानोयं मंत्रः द्वादशलक्षजपः द्वादशसहस्रं त्रिमधुरसिक्तैः स
रोजैर्वा तिलैर्वा बिल्वसमिद्भिर्वा त्रिभिरपिवाजुहुयात् पुरश्चरणार्थं अथपुरश्चरणे कलशं शुद्धजलैर्वान्यैः कषायज
लैर्वासंपूर्यसंपूज्यसंजप्यसमभिषिंचेत् शिष्यंगुरुः अथपूजार्थं पीठविधानमुच्यते रुचिराष्टपत्रमथवारिरुहं गुणवृ
त्तराशिचतुरस्रयुतं प्रविधायपीठमपितत्रयजेन्नवशक्तिभिः सहरमांचततः अयमर्थः अष्टपत्रं विलिख्य तद्बहिर्वृत्तत्र
यं विलिख्य तद्बहिर्द्वादशराशिखंडं विलिख्य तद्बहिश्चतुरस्रं विलिख्य कर्णिकायां श्रीबीजं विलिख्य तस्मिन्पीठेनव
शक्तिभिरिष्ट्वा रमामावाहयेत् विभूत्यै उन्नत्यै कांत्यै हृष्ट्यै कीर्त्यै सन्नत्यै व्युष्ट्यै उत्कृष्ट्यै ऋद्ध्यै इतिनवशक्तयः श्रीं
श्रीदेव्यासनायनमः श्रीं श्रीदेवीमूर्त्तयेनमः इतिकर्णिकायां नवशक्त्यादौ श्रीबीजं योजयेच्च पुनरावाह्यांगैः प्रथमा
वृत्तिः वासुदेवाय संकर्षणाय प्रद्युम्नाय अनिरुद्धाय इतिपूर्वादिदिक्षु दमकाय शलभाय गुल्गुलवे करंडका राम
य इतिगजाननाग्नेयादिविदिक्षु शंखनिधये पद्मनिधये इतिवामदक्षिणपार्श्वयोः इतिद्वितीयावृत्तिः बलाक्यै विम १८०

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

लायै कमलायै नवमालिकायै धिभीषिकायै द्राविकायै शांकर्यै वसुमालिकायै इतितृतीयावृत्तिः इंद्रादिभिश्च तु
र्धी अयप्रयोगः अंभस्युरोजद्वयसेभितिष्ठन् भिलक्ष मेनं प्रजपेन्मतुंच श्रियंचिन्त्यात्केगतां यथाय द्दरिद्रता या
भवति प्रमुक्तः अयमर्थः स्तनप्रमाणेजलेस्थितः एतंमंत्रं श्रीबीजं लक्षत्रयंजपेत् सूर्यमंडले लक्ष्मींध्यायन् द
रिद्रतायाः प्रमुक्तोभवति प्रयोगांतरं वसताउपविश्य केटभारेः कमलावृक्षतलेयथात्रिलक्षं जपतोविभवेच्छ
कोक्षितार्थादधिकं वत्सरतोवसुप्रदंच अयमर्थः विष्णुालये बिल्ववृक्ष निकटेनास्थित्वालक्षत्रयंजपेत् संवत्स
रात् प्रागेव सुप्रपंचोभवति प्रयोगांतरं जुहुयादशोकदहनेसघृतेरपितंडुलैः सकलवांछतमं अयमर्थः
अशोकेंधनकृतदहने त्रिमधुरसिक्तैस्तंडुलैः संख्यानुक्ते सहस्रमितिन्यायात् साहस्रं जुहुयात् वश्यकरंभव
ति प्रयोगांतरं खदिरावले त्रिमधुरैरपिधनदं चराजकुलवश्यमपि अयमर्थः खदिरेंधनकृतदहने त्रिमधुर
सिक्तैस्तंडुलैर्होमोधनप्रदं राजवश्यदश्चास्यात् प्रयोगांतरं समधुरनलिनानां लक्षहोमाद्लक्ष्मीपरिगत
नपिजंतुं प्राप्नुयाच्छ्रीः समग्रा धनविभवसमृध्या नित्यमाल्हादयंती त्यजति नाकरुणार्द्रीतस्य सासंततिंच त्रिम
धुरसिक्तैः कमलैर्लक्षंयोजुहोति तमलक्ष्मीनिकटस्थमपिलक्ष्मीः प्राप्नुयात् तस्य संततिंचनत्यजति प्रयोगांतरं

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.स. षित्वा श्रीसूक्तजापी निज भुवि सुखजो वर्द्धयित्वास्य पूर्वैः पत्रैस्त्रिस्वादुयुक्तैः कुसुमफलसमित् स्कंधभेदैस्तत्त्वक् त
१४१ न्मूलैर्मेहुत्वा त्वमाक्षु नियतचरितो सौ हुताग्निर्मलात्मा रूपं पश्येद्रमायाः कथमपि च पुनस्तत्कुले स्यादलक्ष्मीः
अयमर्थः पूर्वं ब्राह्मणो निजभूमौ बिल्वं संस्थाप्य तत्पृष्ठे श्रीसूक्तं जपेत् श्रीसूक्तजापी जलसेचनं च कुर्यात्
पुनरस्य बिल्ववृक्षस्य यानि पत्राणि तानि सर्वाणि संगृह्य क्रमेण एकैकं त्रिमधुरसिक्तं श्रीबीजमंत्रेण जुहुयात्
पुनस्तदवसाने यानि कुसुमानि तान्यपि त्रिमधुरसिक्तानि क्रमेण पूर्ववदेव जुहुयात् पुनस्तत्फलैरप्येवमेव जु
हुयात् पुनस्तस्य समिद्भिः पुनस्तस्य स्कंधभेदैः पुनस्तस्य मूलैस्त्रिमधुरसिक्तैः सर्वैरेवं जुहुयात् तस्मान्नि
र्मलात्मा भूत्वा मंडलात्प्रागेव रमाया रूपं पश्यति अलक्ष्मीपरिहारो भवतीति किमु वक्तव्यं ॥ अथ रमामंत्र
प्रसंगात् कल्पांतरोक्तोपि रमामंत्रो लिख्यते ब्रह्मा ऋषिः गायत्री छंदः रमाविद्या देवता श्रीं बीजं स्वाहा श
क्तिः श्रीं हृत् स्वाहा शिरः श्रीं शिखा स्वाहा कवचं एवं प्रकारेण षडंगानि ध्यानं तडिच्छोभापूर्णातपनशशि
ताटंकयुगलोल्लसद्गौ वांक्षौमांशुकविशदनाभीसरसिजां दरस्मेरां धीरां करकलितपद्मां द्विनयनां रमाविद्यां
वंदे वरपुरुषवामोरुनिलयां श्रीं ॐ नमो भगवति सर्वसौभाग्यदायिनि श्रीं श्रीविद्ये महाविभूतये स्वाहा इ ९६

For Private And Personal

ति मंत्रः वर्णलक्षजपः पायसलाजाज्य पूर्वाभिर्वर्णसहस्रं हुनेत् पुरश्चरणार्थं अथमंत्रः मध्ये स्वाहा ष्टपत्रे
प्रतिदलयुगलं वर्णमालिख्य बाह्ये शिष्टा वर्णादशारे शिखिपुट भवने शिष्टबीजं तु लक्ष्म्याः बाह्ये पंचादष्टार्णे
प्रणव परिवृत्तं स्वेष्टसाध्यं च मारं लक्ष्मी यंत्रं तदेतत्त्रिभुवनविभवश्रीप्रदं दिव्यदिव्यं अस्यार्थः प्रथम मष्टपत्रं
विलिख्य तन्मध्ये स्वाहा इति वर्णद्वयं तन्मध्ये मारबीजं ससाध्यं दलेषु मंत्रवर्णद्वंद्वं तद्बहिर्दशदले प्रत्येकं मं
त्रवर्णैकैकं तद्बहिः षट्कोणं तेषु लक्ष्मी बीजं तद्बहिर्वृत्ते मातृकां तद्बहिः प्रणवेन वेष्टयेत् ।। अथ लक्ष्मीमंत्रां
तरमुच्यते दक्ष ऋषि विराट्छंदः श्रीर्देवता ॐ बीजं स्वाहा शक्तिः ॐ देव्यै नमः हृत् ॐ पद्मिन्यै नमः शि
रः ॐ विष्णुपत्न्यै नमः शिखा ॐ वरदायै नमः कवचं ॐ कमरूपायै नमः अस्त्रं ध्यानं पद्मस्था पद्मनेत्रा क
मलयुगवराभीतियुग्दोःसरोजा देहोत्थाभिः प्रभाभिस्त्रिभुवनमखिलं भासयंती मुक्ताहाराभिरामों
नतकुचकलशा रत्नमंजीरकांचीग्रैवेयोर्म्यंगदाढ्या धृतमणिमकुटा श्रेयसे श्रीर्भवेद्वः नमः कमलवासिन्यै
स्वाहा इति मंत्रः ऐश्वर्य फलप्रधानोयं मंत्रः दशलक्षं जपेत् त्रिमधुरसिक्तैः कमलैरयुतं जुहुयात् पुरश्च
रणार्थं अथपूजाविधिः पूर्ववत्पीठं संपूज्य तस्मिन्देवीं समावाह्य समर्चयेत् प्रथममष्टपत्रे मूलं षडंगैः प्रथ

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. मावृत्तिः बालाकै विमलायै कलायै वनमालिकायै विभीषिकायै द्राविकायै शांकर्यै वसुमालिकायै इ
१४२ तिदलेषु द्वितीयावृत्तिः लोकेश्यदलांते तृतीयावृत्तिः अथ प्रयोगः समुद्रगायामवनीर्यनद्यांस्वकंठमात्रे पयसि
स्थितः सन् त्रिलक्षजप्याध्यनमोद्व मात्रान्मंत्री भवेन्नात्र विचारणीयं प्रयोगांतर नंद्यावर्त्तै र्जुहुतभगभम
र्च्ये लक्ष्मी सहस्र तावद्दै ल्वै ल्मि मधुरयुक्तैर्वा फले पौर्णमास्यां पंचम्यां वासिन सरसिजैः शुक्रवारेच्छ पुष्पैरन्यै
र्मासं प्रतिहुतविधिर्वत्सरास्याद्धनाढ्यं अयमर्थः भगभउत्तरा फल्गुनी नंद्यावर्तपुष्पैर्वैल्वफलैल्मि मधुरमि
क्तैर्वा सहस्रं जुहुयात् अथवा पौर्णमास्यां वा पंचम्यां वा श्वेतैः सरसिजैः प्रतिमासं जुहुयात् अथ प्रतिशुक्र
वारमन्यैः फलपुष्पैर्जुहुयात् एवं कृते वत्सरात् धनाढ्यो भवति ॥ लक्ष्मीमंत्रांतरमुच्यते दक्ष ऋषिः विरा
ट् छंदः श्रीर्देवता श्रां बीजं ह्रीं शक्तिः ॐ श्रीं ह्रीं श्रीं कमले श्रीं ह्रीं श्रीं ॐ हृत् ॐ श्रीं ह्रीं श्रीं कमलालये श्रीं ह्रीं
श्रीं ह्रीं शिरः ॐ श्रीं ह्रीं श्रीं प्रसीद श्रीं ह्रीं श्रीं ॐ शिखा ॐ श्रीं ह्रीं श्रीं प्रसीद श्रीं ह्रीं श्रीं ॐ कवचं ॐ श्रीं ह्रीं श्रीं म
हालक्ष्मीनमः श्रीं ह्रीं श्रीं ॐ अस्त्रं ध्यानं हस्ताद्यह सुपात्र पंकजयुगादर्शस्फुरन्नूपुराग्रैवेयांगदहारकंकणमहा रा॥
मौलज्वलत्कुंडला पद्मस्थापरिचारिकापरिवृताभृंगारगावृता देवी दिव्यगणानताभवदघप्रध्वंसिनिस्यादमः १४०

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ॐ श्रीं ह्रीं श्रीं कमले कमलालये प्रसीद प्रसीद श्रीं ह्रीं श्रीं महालक्ष्म्यै नमः इति महालक्ष्मी मंत्रः सप्तविंशत्यर्णः
ऐश्वर्यफलप्रधानो मंत्रः लक्षंजपेत् पूर्वोक्तलक्ष्मीपीठे समावाह्य समर्चयेत् अंगैः प्रथमावृत्तिः श्रीधरायन
मः हृषीकेशायनमः वैकुंठायनमः विश्वरूपायनमः वासुदेवायनमः संकर्षणायनमः प्रद्युम्नायनमः अनि
रुद्धायनमः इतिद्वितीयावृत्तिः भारत्यैनमः पार्वत्यैनमः चंड्यैनमः शच्यैनमः इतिपूर्वादिषु दमकाय श रि
लभाय गुग्गुलवे कुरंडकाय इत्याग्नेयादिकोणेषु इतितृतीयावृत्तिः अनुरागाय विसंवादाय विजयाय वल्लभा
य मदाय हर्षाय बलाय तेजसे इतिचतुर्थ्यावृत्तिः इंद्रादिभिःपंचमी वज्रादिभिःषष्ठी एवंसंपूज्य त्रिमधु
रासिक्तैर्बिल्वैःफलैरयुतंजुहुयात् पुरश्चरणार्थं ॥ अथश्रीसूक्तविधानमुच्यते ॥ श्री आनंदकर्दमचिक्लीतेंदि
रासुताऋषयः तत्राग्निः इति प्रथमायाऋचः इतरेचत्वारऋषयश्चतुर्दशानामृचामपिप्रत्येकंचत्वारोपियोज
नीयाः एवंप्रत्येकपक्षे समुदायपक्षेतु सर्वऋषयः संभूयैव आद्यऋक्त्रये छंदोनुष्टुप् कांसोस्मीत्यस्याः
बृहती छंदः तदंत्ययोर्द्वयोस्त्रिष्टुप् पुनरष्टकस्याप्यनुष्टुप् अंत्यस्य प्रस्तारपंक्तिश्छंदसामपिऋष्याद्युक्तान्या
यः प्रत्येकपक्षे समुदायपक्षेतु संभूयैव स्यागितदेवता तत्राग्निरितिनारायणोभगवानुच्यते हिरण्यवर्णामित्य

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

कृ बीजं कांसो स्मीत्यक् शक्तिः हिरण्मवर्णानमः हृत् चंद्रायैनमः शिरः रजतस्रजायैनमः शिखा हिरण्यस्रजायै
 नमः कवचं हिरण्यायैनमः नेत्रं हिरण्यवर्णायैनमः अस्त्रं सूक्तन्यास उच्यते मूर्द्धाक्षिकर्णनासामुखगल
दोर्हृदयंनाभिगुह्येषु पायूरुजानुजंघाचरणेषुन्यसेत् सूक्तकैः क्रमशः ध्यानं अमलकमलसंस्थातद्रजःपुंज
वर्णा करकमलधृतेष्टाभीतियुग्मांबुजाच मणिमुकुटविचित्रालंकृताकल्पजालैर्भवतु भुवनमाता संततं श्रीः श्री
यैनमः हिरण्यवर्णामिति सूक्तमंत्रं शुक्लप्रतिपदामारभ्य स्त्रीभोगादिरहितः एकादश्यां परिसमापयेत् द्वादश
सहस्रसंख्यंजपः तेषुदिनेषु नित्यशः अन्नेनघृतेन चाष्टोत्तरशतंजुहुयात् पुनर्द्वादश्यांपद्मैश्च बिल्वसमिद्भि
श्च क्षीरान्नेन च सर्पिषा च क्रमेण एकैकं त्रिशतसंख्यया जुहुयात् पुरश्चरणहोमः अथपूजाविधिः रमेकाश्यपी
पीठे समावाह्य रमां समर्चयेत् अंगैः प्रथमावृत्तिः पद्मायै पद्मवर्णायै पद्मस्थायै आर्द्रायै तर्पयंत्यै तृप्तायै
ज्वलंत्यै स्वर्णप्राकारायै इतिद्वितीयावृत्तिः लोकेश्यैस्तृतीयावृत्तिः तदायुधैश्चतुर्थ्यावृत्तिः अथपूजाविधानां
तरमुच्यते पंचदशभिः ऋग्भिः एकैकाभिः एकैकोपचारान् समर्चयेत् एवं पंचदशोपचारान् समर्चयेत् उ रामः
पचाराउच्यंते आवाहनासनार्घ्यकपाद्याचमन मधुपर्कसेकाभिः वासोभूषणगंधान् सुमनोयुतधूपदीप १५२

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

भोज्यानि सोद्वासनानि कुर्याद्दूक्ति पुनः पंचदशाभिरथ मनुभिः व्यस्तैरपि च समस्तैः पूजायां संयतात्मकः सिध्यै पूजार्थं
पुष्पविशेष उच्यते मंदारकुंदकुमुदनंद्यावर्त्ता हृ मालतीजात्याः कल्हारपद्मरक्तोत्पलकेतकचंपकादयोप्या ह्याः
अथ प्रयोगः अभिषिंचेत्त्रिशो नित्यं सूक्ते स्नानकर्मणि आदित्यादिमुखो जप्यात्तावत्तावश्च तर्पयेत् अर्चयेद्वि
धिनानेन दिनशो जुहुयात्त्रिशः एवं करोति षण्मासं योसौ स्यादिंदिरापतिः अयमर्थः अनेन श्रीसूक्तमंत्रेण स्नान
काले जलमुद्धृत्य जप्त्वा त्रिवारमात्मानमभिषेचयेत् पुनरादित्याभिमुखस्त्रिवारं जप्यात् पुनस्त्रिवारं जलेन
तर्पयेत् पुनस्त्रिवारं देवतायां समर्च्य पुनस्त्रिवारं हविषा हुनेच्च एवं दिनशः षण्मासं यः कुर्यात् इंदिरायाः
पतिरेव स भवति प्रयोगांतरं उद्धृत्य मात्रेन लिनेन नवनीतं विनिक्षिपेत् सकर्णिकेसकिंजल्के दले पत्रांतरा
ळके पुनः पद्मं तउधृत्य समिद्धे तु विभावसौ जुहुयादंत्ययार्चा शतमष्टोत्तरं जपेत् चत्वारिंशच्छुक्रवारे म
हाश्रीस्तस्य जायते अयमर्थः उदयकाले ईषद्विकसितेन लिनेकर्णिकायां च दलमूलेषु च दलेष्वपि च दळा
नामंतराळे पुनर्नवनीतेन विलिप्यात् पश्चात्तत्पद्ममेकसरसं उद्धृत्य अष्टोत्तरशतसंख्यं नाम आवहजातवेद
इत्यृचं जप्त्वा अग्नौ जुहुयात् एवं प्रतिशुक्रवारं चत्वारिंशच्छुक्रवारं जुहुयात् तस्मात् महाश्रीर्भवति प्रयोगांतर

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

 कांसोस्मित्यनयासम्यगेकादश घृताहुतिः षण्मासं जुहुतो नित्यं भयात्मा यो महेंदिरा अयमर्थः कांसोस्मितांहि
 रण्यप्राकारामित्यृचा नित्यशो घृतेन एकादशं घृताहुतिर्जुहुयात् एवं षण्मासे कृते नस्य महालक्ष्मीर्भवति प्र
योगांतरं सूक्तं रतेजोपतु जुहुयाद र्चयीतावगाहेत्सिंचे इक्षेदिनमनु तथा संयतस्तर्पयीत संशुद्धात्मा विविध
धनधान्याशुकाभ्यंतरो सो मंत्री सर्वैर्भवति बहुमतो देहिरा स्यात्पुरोगः अयं तु स्पष्टार्थः प्रयोगांतरं श्रियै लक्ष्म्यै
वरदायै विष्णुपत्न्यै वसुप्रदायै हिरण्यरूपायै स्वर्णमालिन्यै रजतस्रजायै स्वर्णप्रभायै स्वर्णप्राकारायै पद्मवा
सिन्यै पद्महस्तायै पद्मप्रियायै मुक्तालंकारायै सूर्यायै चंद्रायै बिल्वप्रियायै ईश्वर्यै भुक्त्यै मुक्त्यै विभूत्यै
ऋध्यै समृध्यै कृष्यै पुष्ट्यै धनदायै धनेश्वर्यै श्रद्धायै भोगिन्यै भोगदायै धात्र्यै विधात्र्यै द्वात्रिंशदंते श्रीदे
व्या येमंत्राः समुदीरिताः तारादिकानमोंताश्च तैरर्चां सुबलिं हरेत् तर्पयेच्च महादेवीं दिनादौ मंत्रवित्तमः
अयमर्थः महालक्ष्मीं पूजाविधानोक्तेन विधिना समभ्यर्च्य तत्र देव्याः पुरतो अक्षतादिना एतैर्मंत्रैर्द्वात्रिं
शत्संख्यकैः ॐ श्रियै नमः इति बलिं हरेत् पुनरेतैरेव मंत्रैः ॐ श्रियं तर्पयामि इत्यादिभिरुदयकाले महा राम
लक्ष्मीं तर्पयेज्जलैः पुनर्नाभ्यक्तो यांतनग्नः सलिलमवतरेदित्यादिना लक्ष्मीकरनियम उक्तः ॥ अथ श्रीसूक्तमं

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

अष्टपत्रं महापद्मं कर्णिकाकेसरैर्युतं॥१

त्र प्रसंगात् श्रीसूक्तयंत्रमपि मंत्रसारोक्तं निरवधिकैश्वर्यप्रदं यंत्रं लिख्यते ॥ श्रीबीजं साध्ययुक्तं क-
र्णिकायां विलिख्य च वस्वादित्यत्यष्टसंख्यपत्रेष्वपि यथाक्रमं श्रीसूक्तस्याप्यर्धमर्धमृचामालिख्य
तद्बहिः यः शुचिः प्रयतो भूत्वेत्यृचा मातृकयापि च संवेष्ट्य च धराबिंबकोणेषु श्रियमालिखेत् श्रीसूक्त-
यंत्रमेतत्तु धारयेद्यो यथाविधि पुत्रारोग्यधराधान्यधनगोशस्यशालिनीं लब्ध्वाति बहुलां लक्ष्मीं जीवे-
च्च शरदां शतं इदमेव ताम्रपट्टे विलिख्य जप्त्वा चैव सिक्तसंपातं संस्थाप्यांगणभूमौ लक्ष्मीमावाह्य साधु सं-
पूज्य भूयः परिवारयुतं बलिं हरेत् भूतलं समीकृत्य यस्मिन्नेवं क्रियते वर्द्धते तत्र संपदो नित्यं पुत्रैर्दारै रिष्टै-
र्विभवैर्भूत्यै धनदैश्च धान्यैश्च नागै रथैस्तुरगैर्वृषभैर्गोभिश्च संख्यया हीनैः रमयंति गेहेस्मिन्निह रंत्वाभूतसं-
प्लवांल्लक्ष्मीः अस्यार्थः प्रथममष्टपत्रं पद्मं विलिख्य तत्कर्णिकायां श्रीबीजं तत्साध्यं विलिख्य अष्टसुपत्रे-
षु ऋक्चतुष्टयस्यार्धमर्धं विलिख्य बहिर्द्वादशदलं विलिख्य तेषु अवशिष्टानामृचां मध्ये ऋक्षट्कस्या-
र्धमर्धं विलिख्य तद्बहिः षोडशदलं विलिख्य तेषु अवशिष्टानामृचामष्टकस्यार्धमर्धं विलिख्य तद्बहिर्वृत्त-
द्वयं विलिख्य प्रथमे वृत्ते यः शुचिः प्रयत इत्यादिना संवेष्ट्य द्वितीये मातृकयापि संवेष्ट्य चतुरस्रकोणेषु श्रीबी-

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

जं विलिखेदिति ॥ अथ महालक्ष्मी रत्नकोशे प्रोक्ते लक्ष्मी मंत्र विधानमपि योग्यतावशाल्लिख्यते भृगुऋषिः
अनुष्टुप् छंदः महालक्ष्मीर्देवता ऐं बीजं ह्रीं शक्तिः श्रीं कीलकं मूलमंत्र वर्णद्वंद्वैः षडंगानि ध्यानं कांत्याकां
चन संनिभां हिमगिरि प्रख्यैश्चतुर्भिर्गजैर्हस्तोत्क्षिप्त हिरण्मयामृत घटैरासिच्यमानां श्रियं नानारत्न समुज्व
लां करलसत्पद्मां किरीटोज्वलां क्षौमाबद्ध नितंब बिंब लसितां वंदे रविंदस्थितां मंत्रः ऐं ह्रीं श्रीं क्लीं सौः पंक
जहस्ते नमः द्वादशार्णोयं मंत्रः पूजादिकं एकाक्षरी विधानवत् अथ लक्ष्मी यंत्र विधानांतरं महालक्ष्मी
मंत्रस्य कण्वऋषिः गायत्री छंदः वसुधारा महालक्ष्मीर्देवता श्रीं बीजं स्वाहा शक्तिः श्रीमित्यादिना करन्यासमंग
न्यासं च कुर्यात् ध्यानं हस्तोद्यद्वसुपात्र पंकजधरा चंचत्स्फुरंनूपुरग्रैवेयांगद हार कंकण महामालाज्वलत्कुं
डला पद्मस्था परिचारिका परिवृता शुक्लांगरागांशुका देवी दिव्य वसुप्रदा भवभय प्रध्वंसिनी स्याद्रमा मंत्रः
ॐ श्री वसुदे वसुधारे वसुकरि धनकरि धान्यकरि रत्नकरि स्वाहा सप्तविंशत्यर्णोयं मंत्रः पुरश्चर
णार्थं लक्षं जपेत् तच्छेषमेकाक्षरी विधानवत् ॥ महालक्ष्मी मंत्रांतरं देवेशऋषिः गायत्री छंदः म राम
हालक्ष्मीर्देवता श्रीं बीजं ह्रीं शक्तिः सर्वसौभाग्य सिध्यर्थे जपे विनियोगः श्रीमित्यादिना करन्यास १८५

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मैगन्यासंचकुर्यात् ध्यानं यासापद्मासनस्था विपुलकटितटीपद्मपत्रायताक्षी गंभीरावर्त्तनाभिस्तनभर
नमिता शुक्लवस्त्रोत्तरीया लक्ष्मीर्दिव्यैर्गजेंद्रैर्मणिगणखचितैःस्नापिताहेमकुंभैर्नित्यंसापद्महस्ता वसतु
ममगृहेसर्वमांगल्ययुक्ता मंत्रं ॐ श्रीं क्लीं महालक्ष्मि महालक्ष्मि एह्येहि सर्वसौभाग्यंमेदेहि स्वाहा ॥
चतुर्विंशत्यर्णोयंमंत्रः लक्षंजपेत् दशांशंतर्पणं दशांशंहोमः शेषमेकाक्षरीविधानवत् अथउक्ता
नां महालक्ष्मीमंत्राणां प्रयोगविधिः अशोकवन्हौ जुहुयात्तन्मूलैराज्यलोलितैः वशयेदचिराद्देवत्रैलोक्यमपिमं
त्रवित् जुहुयात्तंडुलैः शुद्धैरर्कोग्नौ नियुतं वशीराज्यश्रियमवाप्नोति राजपुत्रो महीयसीं जुहुयात्खादिरेवन्हौतं
डुलैर्मधुनोक्षितैः राजवश्योभवेत्तस्य महालक्ष्मीश्च वर्धते बिल्वछायामपि वसन् बिल्वमिश्रहविष्यभुक्
संवत्सरद्वयंहुत्वा तत्फलैरथवा बुजैः साधकेंद्रो महालक्ष्मींचक्षुषा पश्यति ध्रुवं हविषा घृतसिक्तेन पयसा
सर्पिषापिवा हुत्वाश्रियमवाप्नोति नियतो मंत्रवित्तमः मधुनाक्तारुणांभोजैर्जुहुयाल्लक्षमादरात् नमुंच
तिरमातस्य पुरमाभृतसंह्रुतं वक्षप्रमाणे सलिले स्थित्वा मंत्रममुंजपेत् एकाक्षरत्रिलक्षंतु देवींध्यात्वार्क
मंडले सप्तवेदल्पकालेन रमायावसतिस्थिरा विष्णुगेहस्य बिल्वस्य मूलमध्यास्य मंत्रवित् त्रिलक्षंजप

For Private And Personal

म.सं. सो मंत्रं वांछितं लभते धनं यंत्रं त्रिकोणं पूर्वमालिख्य अष्टकोणं लिखेत्ततः त्रयोदशदलं पद्मं शोभनं के
१४६ सरान्वितं तद्बहिर्भूपुरं द्वंद्वं वज्रकोणसमन्वितं चतुर्विंशतिवर्णाना — मेकैकं विलिखेद्बुधः त्रिको
णेष्वष्टकोणेषु त्रयोदशदलेष्वपि नं पुरे विलिखेन्मंत्री श्रियो बीजं समग्रकं भूकोणेष्वपि तद्बीजं लिखे
द्दिक्षु विदिक्षु च एवं विलिख्य विधिवत् प्राणान् संस्थाप्य मंत्रवित् पूजयित्वा जपेन्मंत्रं साधयेत्सर्वसिद्धिदं
अथ लक्ष्मीस्तोत्रमपि कल्पांतरोक्तं मंत्रं लिख्यते अंगं हरेः पुलकभूषणमाश्रयंती भृंगांगनेव मुकुला
भरणं तमालं अंगीकृताखिलविभूतिरपांगलीला मांगल्यदास्तु मम मंगलदेवतायाः १ मुग्धा मुहुर्वि
दधती वदने मुरारेः प्रेमत्रपाप्रणिहितानि गतागतानि माला दृशोर्मधुकरीव महोत्पले या सा मे श्रि
यं दिशतु सागरसंभवायाः २ आमीलितार्धमधिगम्य मुदा मुकुंदमानंदकंदमनिमेषमनंगतंत्रं
आकेकरस्थितकनीनिकपक्ष्मनेत्रं भूत्यै भवेन्मम भुजंगशयांगनायाः ३ बाह्वंतरे मधुजितः श्रितकौ
स्तुभे या हारावलीव हरिनीलमयी विभाति कामप्रदा भगवतोपि कटाक्षमाला कल्याणमावहतु मे कम रा.म
लालयायाः ४ कालांबुदालिलसितोरसि कैटभारेर्धाराधरे स्फुरति या तडिदंगनेव मातुः समस्तजगतां १४६

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

हनीयमक्षि भद्राणि मे दिशतु भार्गवनंदनायाः ५ प्राप्तं पदं प्रथमतः खलु यत्प्रभावां मांगल्यभा
जि मधुमाथिनि मन्मथेन मय्यापतेत्तदिह मंथरमीक्षणार्धं मंदालसाक्षि मकरालयकन्यकायाः ६
विश्वामरेंद्रपदविभ्रमदानदक्षमानंदहेतुरधिकं मधुविद्विषोपि ईषन्निषादतु नयी क्षणमीक्षणार्ध
मिंदीवरोदरसहोदरमिंदिरायाः ७ इष्टा विशिष्टमतयोपि नरा यया द्राग्दृष्टास्त्रिविष्टपसदस्थपदं
भजंते दृष्टिः प्रहृष्टकमलोदरदीप्तिरिष्टां पुष्टिं कृषीष्ट मम पुष्करविष्टरायाः ८ दद्याद्दयानुपवनो द्रवि
णांबुधारामस्मिन्नकिंचनविहंगशिशौ विषण्णे दुष्कर्मधर्ममपनीय चिराय दूरान्नारायणप्रणयिनीनय
नांबुवाहः ९ गीर्देवतेति गरुडध्वजसोदरेति शाकंभरीति शशिशेखरवल्लभेति सृष्टिस्थितिप्रल
यसिद्धिषु संस्थितायै तस्यै नमस्त्रिभुवनैकगुरोस्तरुण्यै १० श्रुत्यै नमोस्तु शुभकर्मफलप्रसूत्यै रत्यै नमोस्तु
रमणीयगुणाश्रयायै शक्त्यै नमोस्तु शतपत्रनिकेतनायै पुष्ट्यै नमोस्तु पुरुषोत्तमवल्लभायै ११ नमो
स्तु नालीकनिभाननायै नमोस्तु दुग्धोदधिजन्मभूम्यै नमोस्तु सोमामृतसोदरायै नमोस्तु दामोदरवल्लभा
यै १२ नमोस्तु देव्यै भृगुनंदनायै नमोस्तु विष्णोरुरसि स्थितायै नमोस्तु लक्ष्म्यै कमलालयायै नमोस्तु नारा

For Private And Personal

प्र.सं. वल्लभायै १३ नमोस्तु हेमांबुजपीठिकायै नमोस्तु भूमंडलनायिकायै नमोस्तु देवादिदयापरायै
१८७ नमोस्तु शार्ङ्गायुधवल्लभायै १४ स्तुवंति ये स्तुतिभिरमूभिरन्वहं त्रयीमयीं त्रिभुवनमातरं रमां गु
णाधिकां गुरुधनधान्यभागिनो भवंति ते भवमनुभाविताशयाः १५ पद्मप्रिये पद्मिनि पद्महस्ते पद्मालये
पद्मदलायताक्षी विश्वप्रिये विष्णुमनोनुकूले त्वत्पादपद्मं मयि संनिधत्स्व १६ अनेन स्तोत्रमंत्रेण ल
क्ष्मीं स्तुत्वा समापयेत् ॥ इति प्रपंचसारसंग्रहे गीर्वाणेंद्रविरचिते एकादशः पटलः ॥ अथ त्रिपुराविधानमु
च्यते संमोहनऋषिः गायत्रीछंदः त्रिपुरादेवीदेवता ऐं बीजं क्लींवा ह्रीं शक्तिः श्रांहृत् श्रीं शिरः इत्याद्यंगा
नि ह्रां हृत् ह्रीं शिरः इत्यादिवा श्रीं हृत् ह्रीं शिरः क्लीं शिखा श्रीं कवचं ह्रीं नेत्रं क्लीं अस्त्रं इति वांगानि कुर्यात्
ध्यानं नवकनकभासुरोर्वीविरचितमणिकुट्टिमे सकल्पतरौ रत्नवरबद्धसिंहासननिहितसरोरुहे समा
सीनां आबद्धरत्नमुकुटां मणिकुंडलोद्यत्केयूरकोर्मिरशनाढ्यनूपुराढ्यां ध्यायेद्धृताब्जयुगपाशकसांकु
शेषुचापां सपुष्पविशिखां नवहेमवर्णां चामरमुकुंदसमुद्गततांबूलकरंडवाहिनीभिश्च दूतिभिः समहीवृतां पश्यंतीं राम
साधकं प्रसन्नदृशा श्रींह्रींक्लीं इति मंत्रः द्वादशलक्षं जपेत् श्रीवृक्षसमिद्भिश्च राजवृक्षसमिद्भिश्च जपान्ते वैश्व १८७

त्रिमधुरसिक्तैश्च द्वादशसहस्रं पुरश्चरणहोमः। श्रीवृक्षं बिल्वं राजवृक्षं कृतमालं जपार्त्तवं जपापुष्पं॥ अ
थ पूजाविधिः। केवलाष्टपत्रे भुवनेश्वरीपीठे वा समावाह्य समर्चयेत् अंगैः प्रथमावृत्तिः। लक्ष्म्यै। हरयोगिगिरि
जायै। शार्वायै। रत्यै। अंगजायै इति षट्कोणेषु समर्चयेत्। पुनस्तद्वमितो बहिः। वसुधारायै। शंखनिधये। वसुम
त्यै। पद्मनिधये। इति समर्चयेत्। एवं द्वितीयावृत्तिः। मातृभिस्तृतीया। पुनस्त्रीरूपैः। लोकपालैश्चतुर्थावृत्तिः।
अस्य मंत्रस्य फलमुच्यते। सकलवर्गफलाप्तिपशास्करंजगतिरंजनदं कविताकरं॥ अथ धरणीमंत्रविधा
नमुच्यते। वराहऋषिः नृविछेदः। श्रीधरणी देवता। ग्लौं बीजं। स्वाहा शक्तिः। ॐ नमो हृत्। भगवत्यै शिर
धरण्यै शिखा। धरणिधरे कवचं। धरे नेत्रं। स्वाहा अस्त्रं। ध्यानं। मुखांभोजे निविष्टां कृणचरणतलाश्या म
लांगी मनोज्ञा चंद्रकाल्यग्रचुंबच्चुकलसितकरा माक्षनालोत्पलाब्जं॥ रक्ताकल्पाभिरामा मणिमयमुकु
टा नित्रकस्त्रा प्रसन्ना दिश्या द्विश्वंभरानः सततमभिमतं वल्लभा कैटभारेः॥ ॐ नमो भगवत्यै धरण्यै धर
णिधर धरे स्वाहा। इति मंत्रः। धराहृदयमित्यस्याख्या। लक्षं जपः। दशांशं सर्पिः। सिक्तेन पयोन्नेन पुरश्चरणहोम
अथ पूजा। वैष्णवपीठे समावाह्य। अंगैः प्रथमावृत्तिः। भूम्यात्मने नमः। ब्रह्मात्मने अब्रात्मने। प्राणात्मने। इति

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

दिग्दलेषु। निवृत्यै। प्रतिष्ठायै। विद्यायै। शांत्यै। इतिकोणदलेषु। इति द्वितीयावृत्तिः। इंद्रादिभिस्तृतीयावृत्तिः। अथ
प्रयोगः। पुष्पैः प्रियंगोर्मधुरत्रयाक्तैः नीलोत्पलैर्वाथ तथारुणैर्वा॥ सहस्रमानं प्रतियुद्धतःस्यान् गौर्गोमती सस्यकुला
कुलाच॥ प्रियंगुपुष्पं मालत्या नीलोत्पलं रक्तोत्पलं अयमर्थः। प्रियंगुपुष्पैः। मधुरसिक्तैर्वा नीलोत्पलैस्त्रिमधुरसिक्तै
र्वा रक्तोत्पलैर्वा सहस्र संख्ययो जुहोति तस्य भूमिः पशुवती च सस्यादि समृद्धिमती च जायते। प्रयोगांतरं। पिंजरां पृथुल
शालिमंजरीं यो जुहोति मधुरत्रयोक्षितां। नित्यशः शतमथास्य मंडलात् हस्तमा भवति विस्तृता मही। शालिमंजरी नीवार
मंजरी रक्तकलमप्राकाणत्॥ अयमर्थः॥ स्वर्णवर्णां स्थूलां च शालिमंजरीं त्रिमधुरसिक्तां नित्यशः शतसंख्यं यो जुहोति
एवं मंडले कृते तेन भूमिर्लभ्यते॥ प्रयोगांतरं॥ भृगोस्तु वारे निजसाध्यभूमौ विलोलितांभः परिपक्वमंधः॥ पयो घृताक्तं
जुहुयात् सहस्रं दुग्धेन वा तेन दिनावतारे षण्मासादनु भृगुवारमेष होमः संपन्नात्स मुपनयने द्वरा प्रदेशान् पुत्रा
न्वा पशु महिषेष्ट पुष्ट जुष्टामिष्टामप्यनुदिनमिंदिरा समग्रां॥ अयमर्थः॥ शुक्रवारे स्वस्य साध्यक्षेत्रस्य मृदं गृहीत्वा
तां जले विलोड्य तेन जलेन हविः परिपच्य पुनः क्षीर घृताभ्यां सिक्तेन तेन हविषा सहस्रसंख्यं मुदयकाले जुहुयात्
अथवा तामेव साध्यभूमिस्थां मृदं क्षीरविलोड्य तेन शुक्रवारे उदयकालि सहस्रसंख्यं जुहुयात्। एवं षण्मासं प्रतिशुक्र

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

वासरे यो जुहुयात् तस्य साध्यभूमिः सकलर्द्धिसंपन्ना जायते। पुत्रमहिषीदिरादयश्च जायंते। अथ धरणीमंत्रप्रसं
गात्। धरणीयंत्रमपि मंत्रसारोक्तमंत्रयोग्यतावशाल्लिख्यते मध्ये तारं वसुपुरयुगाश्रीद्वयो कोलबीजं पत्रेषट्
स्वपि गुणमितान् मंत्रवर्णान्क्रमेण। आवेष्ट्यार्णैः किटिमनुभवैर्मातृकार्णैश्च यंत्रं भूगेहस्थं वितरति धरास्वर्णधान्यादि
वृद्धिं। अस्यार्थः। प्रथममष्टकोणद्वयं विलिख्य तन्मध्ये प्रणवं ससाध्यं विलिख्य अष्टकोणद्वये पिवाराहबीजं हूमिति वि
लिख्य तद्बहिरष्टपत्रं पद्मं च विलिख्य तेषु धरणीमंत्रवर्णांस्त्रिपृशस्त्रिशो विलिखेत्। ॐ ह्रीं ग्लौं नमो भगवत्यै। धरणि धरण्यै :
धरे धरे स्वाहा ग्लौं ह्रीं इति धरणीमंत्रश्चतुर्विंशत्यक्षरः। पुनस्तद्बहिर्वृत्तद्वयं विलिख्य प्रथमे वृत्ते उपरि द्वात्रिंशत्
दले वक्ष्यमाणवाराहमंत्रेण वेष्टयेत् द्वितीये वृत्ते मातृकावर्णैः संवेष्ट्य तद्बहिश्चतुरस्रं विलिखेदिति॥ अथ त्वरि
ताविधानमुच्यते॥ अर्जुनऋषिः। विराट्छंदः। त्वरिता पार्वती देवता। हुं बीजं ह्रीं शक्तिः खेचहृत् व क्षे शिरः
छेक्षः शिखा क्ष स्त्रीं कवचं स्त्रीं हुं नेत्रं ------ हुं खे अस्त्रं॥ ध्यानं॥ श्यामांतनुमरुणपंकजचरणतलां वृष
लनागमंजीरां॥ पर्णांशुकपरिधानां वैश्याहिद्वंद्वमेवखलाकलितां॥ तनुमध्यलतां पृथुकस्तनयुगलां क
रविराजदभयवरां॥ शिखिपिच्छनालवलयां गुंजाफलगुणितभूषणारूपितां॥ नृपकणकेयूरां तां गलविलसत्वि

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. विधमणियुताभरणां। द्विजनागयुगलकुंडलमंडितगुंडद्वयीमुकुटशोभां। शोणतराधरपल्लवविद्रुममणिभा
१७९ सुरां प्रसन्नांच। पूर्णशशिबिंबवदनमरुणायतलोचनत्रयीतलिनां। कुंचितकुंतलविकसत्सुकुटाघटिताहिवे
रिपिंछयुतां। कैरातींवनकुसुमोज्वलां मयूरात्तपत्रकेतनिकां। सुरुचिरसिंहासनगां विभ्रमसमुदायमंदिरां
तरुणीं। ॐ ह्रीं हूं खेचछेक्षः स्त्रीं हुंक्षें ह्रीं फट् इतिमंत्रः। क्ष्वेलग्रहादिहरणप्रधानोयंमंत्रं। कालीकाशलहृन्नाभि
गुह्येषुच जानुजंघयोःपादयोश्चदेह ⁓ न्यासकुर्यात्। मंत्रेणव्यापकंसमस्तेनएकलिंगादिषुस्थानादिषु शक्तिमार्गेण
लक्षजपः। त्रिमधुरसिक्ताभिःबिल्वसमिद्भिर्दशांशंजुहुयात्॥ पुरश्चरणहोमः॥ अथपूजा। अष्टहरिविधृतसिंहासनेस
मावाह्य सरसिजेदेवीं पूजयेत्। जयायैविजयायै अजितायै अपराजितायै नित्यायै विलासिन्यै दोग्ध्र्यैअघोरायै मंग
लायै एताःपीठनवशक्तयः ॐ वज्रनखदंष्ट्रायुधायमहासिंहायहुंफट्नमः। श्रीखेचर्यैनमः तंत्ररत्ने। क्षंहूंहंवज्रदे
हधुरहिंगुलरगर्ज हूं हूं क्षंपंचाननापनम इतिवा इत्यादि अत्रावाह्यांगैः पूर्वादिदलेषुषट्सुसमर्चयेत्। अ
वशिष्टद्वये त्रणीतायै गायत्र्यै इतिपूजयेत्। श्रींहुंकारायै। श्रींखेचर्यैनमः श्रींचंडायै श्रींछेदिन्यैनमः ॐ क्षे रामः
पिण्यैनमः श्रींस्त्रियैनमः श्रींहुंकार्यैनमः श्रींक्षेमकारिकायैनमः इतिदलमध्योदलाग्रे भैरवांकस्थामातृःसं १७९

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

पूज्य तद्बहिः स्त्रीरूपैः श्रीबीजाद्यैः इंद्रादिभिर्वज्रादिभिः दलाग्रेषु फट्कार्यैनमः। इत्यग्रेतद्वाह्ये। शरायै शर
धारिण्यै। इति। जयायै। स्वर्णवेत्रधरायै। विजयायै। सुवर्णयष्टिधरायै। इति द्वारस्योभयपार्श्वे तत्पुरतः प्रेतासने
कृष्णायवर्वरकेशाय। लकुटधराय। किंकराय। रक्षरक्ष त्रिनाद्या स्थिरोभव हुं फट् इति। विशेषणनयमपि किंक
रस्यैव विशेषणं इति। तद्बहिः ॐ धात्रेनमः ॐ विधात्रेनमः अरुणैश्चंदनकुसुमैः समर्चयेद्देवीं। मंत्रदेवप्रकाशिका
यां। क्रों ह्रों श्रीं हूं भ्रूं ॐ ऐं क्ष्लूं ह्रों ॐ ह्रों हुं खेचछेक्षः स्त्रीं हुं क्षें ह्रीं फट् विंशाक्षरो प्युक्तः। अस्यापि सर्वं द्वादशाक्षरावत्। अथ
प्रयोगः। योनिकुंडस्यांतः प्रकल्प्य तत्रानलं समाधाय संपूज्य पूर्वविधिनाजुहुयात्। सर्वार्थसिद्धये मंत्रः। योनिरिति भु
वनेशी। इक्षुशकलैः समृद्ध्यै। दूर्वाभिस्त्वायुषे श्रियै धान्यैः। धान्यावयवैः। पुष्ट्यै। गोधूमैरऋद्धये तिलैर्जुहुयात्। जं
बूभिः स्वर्णसिराजीभिः शत्रुशांत्यै पेक्षतकैः। अक्षप्रसिध्यै। बकुलैः कीर्त्यै कुंदैर्महोदयायतथा। अरुणोत्पलैश्च पु
ष्ट्यै मधूकजैरिष्टसिद्धये ऽशोकैः। पुष्ट्यै। पुत्राद्यैपाटलजैः स्त्रीसिध्यै निर्गुंडैश्च विहितस्यै। पुष्टैरानीलोत्पलकैश्चंपक
जैः कनकरिद्धये पद्मैः। सहकिंशुकैश्च सर्वोपद्रवशांत्यै च मल्लिकापुष्पैर्जगद्वश्याय प्रबुद्धकमलै भूवश्याय। जंबू
फलैरिष्टधनाय आम्रोद्भवायुषे। बकुलपत्रैः शत्रूच्चाटनं शाल्मलीपत्रैः सपत्ननाशाय। नागैः प्रजोमर्कतोयाक्षैः ह

प्र॰सं॰ मकृत्वा यः साधको जुहुयात् । हुतसंख्या साहस्त्री त्रिस्त्रियुतान्वापुनी भवति। यावत्संख्यो होमस्तावज्जप्यश्च मं
१५० त्रिणां मंत्रः । इक्षुशालं सखंडशर्करै गोधूमं। कोतुंवै। जंबू। नावल्। राजिकडुरा। असतैबकुलं। बिबिल्।
कुंद कुरुकत्ति। अरुणोत्पलांशी ददामरैप्यू। मधूकंपिलुप्यै अशोकं अशोकपु पाटलं। पादरिपू। तत्समिद्ध।
इत्यर्थः। निवं। वेतु। नीलोत्पलं। कनेतल। पू। चपकं। चंपकपू। तत्समिद्ध। इत्यर्थः। किंशुकपुष्पैः। पत्रैश्च श्रद्धाम्य
मपिसर्वोपद्रव शांत्यैजुहुयात् किंशुके रेतै द्रंग्यै तत्तत्कला वास्ये त्रिसहस्रं वा अयुतमेव वा जुहुयात्। तदनंतरं ता
वत्प्रजयेच्च। प्रयोगांतरं। मनुमंत्रितै श्च वारिभिरासेकस्त्वे शांतिकृद्भवति। तज्जस्तयष्टिघाते मंत्रित चुलुकोदका
हृतिश्च तथा। तत्कर्णरंध्रज पात्स धोनस्क विषग्रहादिरुजः। चुलुकोदकं हस्तपरिमाणंजलं। अनेनत्वरिता
मंत्रेणजप्तैर्जलैः सेचनं वा एतन्मंत्रजप्तया यष्ट्या ताडनं वा। एतन्मंत्रजप्तचुलुकोदकसेचनं वा। एतन्मंत्रे
ण कर्णरंध्रेजपं वा कुर्यात्। विषग्रहादयो विनश्यंति। ग्रहादयो दुर्देवता विशेषाः। एतन्मंत्रस्थापनमपि विषग्रहादि
शांतिकृद्भवति। अथास्ययंत्रविधानमुच्यते।। आख्यां मध्ये सतारे मनुमर्थशतसंयुक्त विंशत्सटेषु प्रादक्षिण्येन सर्वा रामः
दिक्षु मनु विलिखेत्।। द्वादशावृत्ति मंत्री। विंशद्द्वाष्टि मूलाकलित विरचितं यंत्रमेतत् मजसंबद्धं क्षेत्र ग्रहार्ति १५०

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

हरति विजयलक्ष्मीप्रदं कीर्तिदं च। अस्यार्थः। प्रथमं पूर्वपश्चिमतः षड्रेखा विलेख्या पुनर्दक्षिणोत्तरवर्तिनोः प्रागग्रेषु दक्षिणोत्तरतः षट्रेखा विलेख्याः पुनरपि तयोरेव पश्चिमाग्रेष्वपि दक्षिणोत्तरतः षड्रेखा विलेख्याः एवं विलिखिते एकैकस्मिन् कोणे पंचविंशति कोष्ठानि जायंते एकैकस्यां दिशि पंच पंच कोष्ठानि च जायंते तैः सर्वैः संभूय मध्यकोष्ठ मृते विंशत्युत्तरशत कोष्ठानि जायंते तेषु कोष्ठेषु ईशानांत्यकोष्ठमारभ्य दक्षिणमागत्य आग्नेयांत्यकोष्ठ पर्यंतं हुं खेत्यादि त्वरिता मंत्रस्यैकैकाक्षराणि लिखेत् पुनः तत एव तन्मेषकोष्ठमारभ्य पश्चिममागत्य नैरृत्यांत कोष्ठ पर्यंतं विलिखेन्मंत्रवर्णान् एवं प्रादक्षिण्येन मंत्रमत्यावृत्या सर्वकोष्ठेषु विलिखेत्। एवमावर्ते सति मंत्रस्य द्वादशवारमावृत्तिर्भवति मध्यकोष्ठे प्रणवं विलिख्य तन्मध्ये साध्यनामादि विलिखेत्। पुनरेखाग्रेषु संभूयाष्टाचत्वारिंशच्छूलानि विलिखेत्। एवं विलिख्य जस्त्वा धृते उक्तफलं भवति। अथास्यैव मंत्रस्य निग्रहचक्रविधानमुच्यते।। आद्यंता मध्यगता नले लिखतु दिक्पंक्तिषु स्तुः सः हूं क्षूं ध्रूं क्ष्रूं करणादि षष्टिपदके शेषादिकाली मनुं। नैरृत्यादि तथाक्रमाधवृत्तं बाह्ये नले रावृत्तमोक्षं निग्रहचक्रमंतकपुरप्राप्तिप्रदं वैरिणां। अस्यार्थः। प्रथमं दक्षिणोत्तरतः पंचलेखा विलिख्य पुनस्तत्पश्चिमे दक्षिणोत्तरतः पंचरेखा आलिखेत्। पुनस्तयोर्दक्षिणाग्रेषु पूर्वपश्चिमतः पंचरेखा विलिख्य पुनस्तयोरुत्तराग्रेषु पश्चिमतः पंचरेखा विलि

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· खेत्। एवं विलिखिते मध्यखंड मृते अशीति कोष्ठानि जायंते। तत्र मध्य खंडे अग्निबीजं विलिख्य तन्मध्ये साध्याद्यन्विलिखेत्॥
१५१ पुनश्चतुष्षष्टिषु दिक्खंड चतुष्टयेषु हूं क्षं चं क्रं इत्येतान् एकैकस्यां दिशि चतुर्षु खंडेषु सर्वेभ्यो बाह्यतआरभ्यांतरं ताः
क्रमेण विलिखेत्। एवमेव चतुर्दिक्षु खंडचतुष्टयेष्वपि विलिख्य पुनरन्येषु कोणोद्भूतेषु चतुःषष्टिखंडेषु ईशान्यकोष्ठमार नां
भ्य आग्नेयांत्यकोष्ठपर्यंतं कालीमंत्रस्याक्षरान्विलिखेत्। अवशिष्टाक्षरान् पुनरपि तदाधस्थकोष्ठेषु तथैव विलिख्यात्।
पुनर्नैर्ऋत्यांत्यकोष्ठ [illegible] मारभ्य वायव्यांत्यकोष्ठपर्यंतं तानेव कालीमंत्रस्याक्षरान् विलिखेत्। तत्राप्यवशिष्टाक्षरान्
तदधस्तात्कोष्ठेषु तथैव विलिख्यात्। पुनश्चतुष्षष्टिखंडेषु कालीमंत्रस्य ये वर्णा लिखितास्ते सर्वे पिक्रमेण यममंत्रस्यै
कैकवर्णवीता भवेयुः पुनरपि तद्बाह्ये अग्निबीजवीताश्च भवेयुः। पुनरपि तद्बाह्ये वायुबीजवीताश्च भवेयुः पुरुष
मुद्दिश्य चेत्। एवं स्त्रियमुद्दिश्य चेत् कालिमंत्रस्यस्थाने यममंत्रं विलिख्य कालीमंत्रेण वेष्टयेत्। अयं तु व्याख्यानोक्त
मार्गः पुनश्चतुष्षष्टिखंडात् बहिर्वृत्तत्रयं विलिख्य पूर्ववृत्ते यममंत्रवर्णैर्वेष्टयेत्। द्वितीयवृत्ते अग्निबीजावृत्या वेष्टयेत्।
तृतीयवृत्ते वायुबीजावृत्या वेष्टयेत्। रं इत्यग्निबीजं यं इति वायुबीजं। कालीमंत्र उच्यते। काली मार रमाली कार ली नमो राम
क्षह्म मो नली मामो दे तत दे मो मा रक्षतत्व हतक्षराइति। यममंत्रः पुनरस्य निग्रहचक्रस्य लेखनद्रव्यं च लेख्यपट्टविशेष १५१
कालीमंत्र। ~ पमाशा टटक्ति माप माटमोट टमोट मा। बा मो भूरिरिभू मो बा ठ टरी लत री।
टट इति।१

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

श्वलेखन साधनं प्रोच्यते। वह्निर्विण्निंवनिर्यासकल्कविषमती मिः सीसपट्टे शुके वा शावे पाषाणके वा विलिख्य तु मतिमान् काकपक्षेण यंत्रं। इति वह्नेर्विडिति वह्निश्चित्रकः तस्य विट् भस्म तेन लिप्या यंत्र निलनिशायः। निचं पानिर्यासं। विषमिति भ्रहधूमवह्निसूरणलवणोषणहेमवारि भिर्मिलितं विषमिति भीषणमुक्तमित्यहितानि ग्रहेषु नृणमिति हेमवारि आरक्तधत्तूररसः हधूमं। सूरणं। वनसूरणं। ऊषणं। त्रिकटुकं पक्षः। काकस्य पक्ष एव। एवं विलिख्य तरिता काली मंत्रीजप्त्वा स्थापयेत्। स्थापनप्रदेश उच्यते। वल्मीके चत्वरे वा क्षततरे चिवरे वा निदध्याद् दशति मृत्युं प्राप्नोति भृत्यादव पवविकलो व्याधितः पातितो वा। क्षनरु रितिभल्लातको वा स्तन पिलुहतवृक्षो वल्मीकं ... चत्वरं चतुष्पथः। असैव मंत्रस्य निग्रहचक्रांतरमुच्यते। चक्रे वाष्टाष्टपदे काली शिवयानुध्यानखेटाध्येम मदहनानिलबीतं विलिख्य विपदं डिमर्कटी लिखितं। जस्तनयो मुखमेतद्यंत्रं तु देशे विनिक्षिपेन्मंत्री। तत्रो नरुच्च मखिलं दिनशः सर्वात्मनानवदि। अस्यार्थः प्रथमं पूर्वपश्चिमनोनवरेखा विलिख्य पुनस्तदुपरि दक्षिणोत्तरतश्च नवरेखा विलिखेत्। एवं विलिखिते चतुःषष्टिकोष्ठानि जायंते। तेषु कोष्ठेषु ईशानादिकोष्ठमारभ्य दक्षिणतः क्रमेण पूर्वोक्तयंत्रवदेव काली मंत्रस्य अक्षराणि विलिख्यात्। पुनर्नैर्ऋत्यादिकोष्ठमारभ्य वायव्यांतकोष्ठपर्यंतं क्रमेण पूर्वोक्तयंत्रवदेव कालीमंत्रस्याक्षरान् विलिख्याव

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

पुनर्बहिर्वृत्तत्रयं विलिख्य पूर्ववृत्ते यममंत्राक्षरैर्वेष्टयेत्। द्वितीये अग्निबीजैरावृत्त्या वेष्टयेत्।

प्र.सं. पुनः पूर्वोक्त यंत्रवदेव चतुःषष्टि कोष्ठगतान् अक्षरान् यममंत्राक्षरै श्चाग्नि बीजेन वायुबीजेन च क्रमेण वेष्टयेत्।
१५२ तृतीये वायुबीजेरावृत्त्या वेष्टयेत्। पुनर्विशेषेण दंडिना मर्कटिना च मषीलेपनं कुर्यात्। विषमिति पूर्वोक्तं। दंडीति
अस्य दंडी। चिरहते सुमर्कटी सुपिक्व रसं। पुनस्त्वरितामंत्र च यमकाली मंत्रो च जप्त्वा अधोमुखेन यंत्रं यंत्रस्थाप
येत्। तत्र उक्त फलं भवति ॥ अथास्यैव त्वरितामंत्रस्यानुग्रह चक्रमुच्यते ॥ खंडेषे काशीतिषु मध्ये दुकसाध्यं जस्वा
पूर्वं दिकस्थ चतुष्पंक्तिषु शैखं विलिख्यात्। लक्ष्मी शिष्ट चतुःषष्ठिषु विद्यानीशाद्य शून्यादि च बाह्येश्वरितास्थं। दिक्
संस्था मल्लपदापि वषंडां तां मेदोमाला वेष्टित बिंब घटवीतं पःस्थं तत् पंकजराजहृद नोतमोक्तं चक्र सम्यगथानुग्रह
वे संज्ञं। अस्यार्थः। प्रथमं पूर्व पश्चिमतः पंचरेखा विलिख्य पुनस्तदुत्तरतश्च पूर्व पश्चिमतः पंचरेखा विलिखेत्। पुनस्तयोर्द तामि
क्षिणोत्तर वर्त्तिनीः पूर्वाग्रेषु दक्षिणोत्तरतः पंचरेखा विलिख्य पुनरपि तयोरेव पश्चिमाग्रेषु पंचरेखा विलिखेत्। एवंवि
लिखेत् एकाशीति कोष्ठानि जायंते। तेषु मध्यम कोष्ठे चंद्रबिंबं ठकारं विलिख्य तस्मिन् साध्यनाम यंत्रं न्यासादीन्
विलिखेत् ॥ चतुर्दिकसंस्थेषु च चतुष्कोष्ठेषु बाह्यकोणादारभ्य तत्तः। क्रमेण जुसः वं पटद्दतेव तत् वर्णचतुष्टयमपि ताम.
एकैकस्मिन् कोष्ठे विलिखेत् एवं चतुर्दिकस्थेष्वतुः कोष्ठे व पिलिखेत्। पुनरीशानांत्यकोष्ठमारभ्य दक्षिणत आगत्यमध्य १५८

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

कोष्ठं वर्जयित्वा आग्नेयांत्यकोष्ठपर्यंतं लक्ष्मीमंत्रस्य वर्णान् विलिखेत्। अवशिष्टान् वर्णान् अधस्तात् कोष्ठेषु
पूर्ववदेव क्रमेण विलिखेत्। पुनर्नैरृत्यांत्यकोष्ठमारभ्योत्तरत आगत्य तत्रापि मध्यकोष्ठं वर्जयित्वा वायव्यांतकोष्ठपर्यं
तं क्रमेण तस्यैव लक्ष्मीमंत्रस्यैकैकवर्णान् लिखेत् तत्रापि तदधस्तात् कोष्ठेषु पूर्ववदेव क्रमेणावशिष्टान् वर्णान् विलिखे
त्। पुनरेकाशीतिखंडयुक्तमंडलस्य बहिः एकैकस्यामपि दिशि त्वरितामंत्रस्य वर्णं विलिख्यात्। तत्र त्वरितामंत्रम्योंत्याक्षर फ
ट् पदस्थाने वषट् इत्येवं। संयोज्य विलिखेत् पुनस्तद्बहिर्वृत्तं विलिख्य तस्मिन्मेदोमालां वं वं इत्येवं मालाकारेणान्योन्यसं
बद्धं विलिखेत्। पुनरेतन्मंडलं घटस्थं यथा भवेत् तथा घटाकृत्या वेष्टयेत्तस्य घटः पद्मस्थो यथा भवेत्। तथा तदधः पं
कजं विलिखेत्। लक्ष्मीमंत्र उच्यते। श्री सा मा या या मा दि सा श्री सा नो पा शे शे या नो सा। माया लीला लाली या माया ह्रे
लाली लीला ह्रे या। इति लक्ष्मीमनुः। पुनर्लेखनद्रव्यं च लेख्यपट्टविशेषश्च लेखनीविशेषश्च फलं चोच्यते। लाक्षा
भिः कुंकुमैर्वा विलिखतु धवलावांशुके स्वर्णपट्टे लेखिन्या स्वर्णमय्या दृढमपि गुलिकां कमसं धारयेद्यः। कृत्याभ्यो
मृत्युतो वा ग्रहविषदुरितेभ्यो विमुक्तः स धन्यो जीवेत् स्वैः पुत्रपौत्रैरपि रिभिन महासंपदा दीर्घकालं धवलांशुकं
धवलपटं लाक्षे अलक्तकं घं कंजुरसं। अंशुके चेत् लाक्षारसेन कुंकुमैर्वा स्वर्णपट्टे चेत् स्वर्णलेखन्यापि लिखेदि
पुनर्घटन्द्रने पद्मादेकमहज्जद्रवेत्। तथा च उवदने पि ऊर्ध्वमुखपंकजं विलिखेत्। ५

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

भ.सं. त्यभिप्रायः। एवं विलिख्य त्वरिता लक्ष्मी मंत्रो जप्त्वा धृतं चेत् उक्तफलं भवंति॥ अथास्यैव त्वरिता मंत्रस्यानुग्रह
१५३ कांतरमुच्यते। चतुःषष्ट्यंशेर्वा क्रमवदेवं लक्ष्मी मनुमसुशिवाद्यं नैर्ऋत्यादिकमपि चतुर्णामृतकृतां बहिः स्वच्छ
पट्टे कर्ने विहिते पूर्वं विधिना लिखित्वा जप्त्वा निक्षिपेत् हित वीर्येन विदिदं चक्रमनुग्रहसंज्ञं मंत्रीदेशेन संपदो
का२ विरतं। शुभतर फलदायिन्यो भवंति सत्यर्द्धिकाल वृष्याद्याः। अस्यार्थः। प्रथमं पूर्वपश्चिमतः नवरेखा विलिखेत्
पुनस्तदुपरि दक्षिणोत्तरतश्च नवरेखा विलिखेत्। एवं विलिखिते चतुःषष्टिकोष्ठानि जायंते। ईशानेत्य कोष्ठमार
भ्य दक्षिणत आगत्य आग्नेयांतकोष्ठपर्यंतं क्रमेण रमापत्नोः एकैकाक्षरान् विलिखेत्। अवशिष्टाक्षरान् तदधस्तात्
कोष्ठेषु पूर्ववदेव क्रमेण विलिखेत्। पुनरपि नैर्ऋत्यांत्य कोष्ठमारभ्य उत्तरत आगत्य वायव्यांत्य कोष्ठपर्यंतं लक्ष्मी
मंत्रस्य एकैकाक्षराणि विलिखेत्। तत्राप्यवशिष्टाक्षराणि तदधस्तात् कोष्ठेषु पूर्ववदेव क्रमेण विलिखेत्। पुनरपि
वृत्तद्वयं विलिख्य पूर्ववृत्ते त्वरितामंत्रेण वेष्टयेत्। द्वितीयवृत्ते अमृतबीजेन वं वं इत्यनेन वेष्टयेत्। लक्ष्मीमंत्र
स्य पूर्वोक्त मंत्रविधाने उक्तः। एवं कनकपट्टे स्वर्णादिलेखिन्या लिखित्वा त्वरिता लक्ष्मी मंत्रो जपित्वा स्थापिते उक्तफ राम
लं भवति। अथ त्वरिता यंत्रांतरमुच्यते। हुंकारे साध्यसंज्ञां विलिख्य तु तदधो कार्णिकायां वशिष्ठान स्तोवर्णान्। द १५३

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

लेपारचयतु रमायांन्निशोवेष्टयीत ।कुंभस्थं यंत्रमेतत् सरसिजयुटितं सर्वरक्षाप्रसिध्यै क्लृप्तं सर्वोपसर्गोपशा
मनफलदं श्रीकरं वश्यकारि।अस्यार्थः।अष्टपत्रपद्मं विलिख्य तत्कर्णिकायां हुं इत्येतत् विलिख्य तन्मध्ये साध्यना
मादि यंत्रन्यायान्विलिखेत् पुनरष्टदलेषु खेचछेत्यादिमंत्राक्षरान् भुवनेशीं विनाअष्टौवर्णानेकैकं विलिखेत्।पुन
स्तद्बहिः हरमायां भुवनेशीं यन्त्रावेष्टनेन विलिख्य तस्याएवभुवनेश्याः ईकारेण तामेव भुवनेशीं त्रिंशावेष्टयेत् पुनरेतद्यं
त्रं कुंभस्यांतस्संपन्नः भवेत् तथा कुंभाकृतिं विलिखेत्।पुनःसकुंभः यथा सरसिजपुटितो भवेत्।तथा सरसिजरूपां वि
लिखेत्।एवं विलिख्य त्वरिता मंत्रं जप्त्वा धृते उक्तफलं भवति।इतित्वरिताविधानं समाप्तं।अथवज्रप्रस्तारिणावि
धानमुच्यते॥अंगिरोऋषिः त्रिष्टुप्छंदः वज्रप्रस्तारिणी देवता लिखेद्भूत्।ऐं शिरः क्रों शिखा नित्यकवचं मदने
त्रं द्रवे अस्त्रं॥ध्यानं॥इंदुकलाकलितोज्वलमैौलिर्मोरमदाकुलिमागयुगनेत्रा शोणितसिंधुतरंगितयोतध्ये
तिनभानुदत्वांबुजसंस्था दोर्धृतदाडिमसायकयाशांकुशपाशकपालसमेता शोणादुकूलविलेपनमाल्या शोण
तद्राभवतोवतुदेवी ———ऐं क्रों नित्यमद—— इति मंत्रः ऐश्वर्यप्रधानोयं मन्त्रः।स्मृत्वामित्यां देवीमेवप्रजपे
न्मतुं शतसहस्रं।अयुतजुहुयादनेन पतह्रसमिधा धृतेनवासिध्यो नृपतिरूजाजवृक्षः।वर्णौ लक्षंजप्त्वा नृपतह्रस

For Private And Personal

प्र.सं. निद्रिर्वा आज्येन दशांशं पुरश्चरण होमः इत्यर्थः ॥अथ पूजा विधिः॥ अष्टदल पद्मे पीठे। जयायै। विजयायै। अ
१५४ जितायै। अपराजितायै। नित्यायै। विलासिन्यै। दोग्ध्र्यै। अघोरायै। मंगलायै। इति शाक्तं पीठं संपूज्य तस्मिन्वज्रप्र
स्तारिणीं मंत्रदेवतां नित्यां देवीं समावाह्य समर्चयेत्। अंगैः प्रथमावृत्तिः। हृल्लेखायै। क्लेदिन्यै। नंदायै। क्षोभिण्यै
मदनातुरायै। निरंजनायै। रागवत्यै। क्लिन्नायै। मदनावत्यै। मेखलायै। द्राविण्यै। स्मरवेगवत्यै इति द्वादशपत्रेषु द्वि
तीयावृत्तिः। मातृभिस्तृतीयावृत्तिः। लोकेशैश्च तुर्या। इत्थमीरिता लोकहिताय वज्रप्रस्तारिणी मंदिरामिंदिरा यामया
सर्वनारीनरराजवर्गसंमोहिनी मोहनबाणभूता ॥इति वज्रप्रस्तारिणी विधानं समाप्तं॥ अथ नित्यक्लिन्नाविधा
नमुच्यते। संमोहन ऋषिः त्रिष्टुप् छंदः। नित्यक्लिन्ना देवता। ह्रीं हृत्। नित्यशिरः। क्लिन्ने शिखा मदकवचं द्रवे नेत्रं
स्वाहा अस्त्रं। ध्यानं। रक्ताकारकोंशुक कुसुमाविलिप्तादिकासेंदुमौलिः स्विद्यद्वक्त्रा मदवशसमाघूर्णितत्रीक्षणा च
दीर्घैत् पाशांकुशयुतकपालाभया पद्मसंस्था देवी पायाद्भिमतफलदा नित्यशः पार्वती वः। ह्रीं नित्य क्लिन्ने मदद्रवे
स्वाहा इति मंत्रं। लक्षं जपेत्। मधूकपुष्पैस्त्रिमधुरसिक्तैर्वा हविषैर्वा अयुतं जुहुयात्। पुरश्चरणार्थं मधूकं मधूक राम:
पुष्पं। अथ पूजाः। अष्टदलं पद्मं पीठे वज्रप्रस्तारिणी विधानोक्ताभिर्नवशक्तिभिः पीठं संपूज्य तस्मिन्नावाह्य नित्यक्लिन्नां १५४

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

देवीं पूजयेत्। अंगैः प्रथमावृत्तिः। नित्यायै। निरंजनायै। क्लिन्नायै। क्लेदिन्यै। मदनतुरायै। मदद्रवायै। द्राविण्यै। द्रविणायै।
इति द्वितीयावृत्तिः। लोकेशैस्तृतीयावृत्तिः। अथ प्रयोगः। प्रजपेत्स्मरदीं विचिंत्य यां वाशयनस्थो मनुवित्सहस्रमानं। निशि मार
षिलीं सुखाहतासा न चिरात्सा मदविह्वला समेति। नित्यभिः तद्दशतरान संति लोके लक्ष्मीदा जगद्दनुरंजनाश्च मंत्राः। इति म
श्रमहार्णवे संलिखिता॥ इति प्रपंचसारसंग्रहे गीर्वाणेंद्रविरचिते द्वादशः पटलः॥ अथ मूलदुर्गाविधानमुच्यते॥ श्रीनार
दऋषिः। गायत्री छंदः। मूलदुर्गा देवता। हुं बीजं। ह्रीं शक्तिः। ॐ ह्रीं दुर्गायै ह्रां हृत्। ॐ ह्रीं दुर्गायै ह्रीं शिरः। इत्याद्यं
गानि। ध्यानं। शंखारिचापशरभिन्नकरां त्रिनेत्रां तिग्मेतरांशुकलया विलसत्किरीटां। सिंहस्थितां ससुरसिद्धनतां च
दुर्गां दूर्वाभिभां दुरितवर्गहरां नमामि। ॐ ह्रीं दुं दुर्गायै नमः। इति मंत्रः। अष्टलक्षं जपेत्। सर्पिःतिलैर्न क्षीरपायसे
न वा मधुराप्लुतैस्तिलैर्वा अष्टसहस्रं जुहुयात्। पुरश्चरणहोमः। रक्षाप्रधानोऽयं मंत्रः। अथ पूजा अष्टपत्रकर्णि
कायां भुवनेशीं दलेषु दुर्गाष्टाक्षरं विलिख्य बहिर्मातृकायासंवेष्ट्य चतुरस्रकोणेषु नृसिंहबीजं विलिखेत्। अस्मिं
श्चतुरस्रेन वशक्तिभिर्यजेत्। इति विवरणे प्रोक्तं। ओं प्रभायै। ह्रूं मायायै। उं जयायै। ऐं सूक्ष्मायै। ऐं विशुद्धायै। ॐ नंदिन्यै।
ॐ सुप्रभायै। अं विजयायै। अः सर्वसिद्धिदायै। इति नवशक्तिभिः। अष्टदलेषु कर्णिकायां वसुमभ्यर्च्य पुनस्तत्कर्णिकामध्ये

For Private And Personal

प्र.स. ॐ वज्रनखायै युधाय महासिंहाय हुंफट् नमः। इति एकोनविंशेति वर्णमंत्रां इति समर्चयेत्। एवं पीठ कल्पनां
१५५ तस्मिन्नावाह्य समर्चयेत्। अंगैः प्रथमावृत्तिः। जं जयायै। विं विजयायै। कीं कीर्त्यै। प्रीं प्रीत्यै। प्रं प्रभायै। श्रं श्रद्धा
यै। मं मेधायै। श्रुं श्रुत्यै। इति द्वितीयावृत्तिः। चक्राय शंखाय। गदायै। खड्गायै। पाशाय। शशाय। धनुषे। इति तृती-
यावृत्तिः। लोकपालैश्चतुर्थी। तदायुधैः पंचमी। अथ प्रयोगः। विधाय विधिनानेन कलशं वाभिषेचयेत्। यमसो मृतवेता
लपिशाचाद्यैर्विमुच्यते। अयमर्थः। अनेन पूजाविधि क्वाथोदकादिभिः कलशं संपूज्य समभिषिंचयेत्। भूतवेतालादि
शांतिः। प्रयोगांतरं। पमुनाविधिना कृताभिषेका ललना पुत्रं नवाप्नुयादिनीतं प्रयोगांतरं। हवनातिलसर्षपैः सहस्रं हि
तयैरामु भवेच्च गर्भरक्षा। तिलसर्षपौ पृथगेकैकं सहस्रं जुहुयात्। इत्यभिप्रायः। अथ दुर्गामंत्रप्रसंगात्। शारदातिलो
कोक्तमहिषमर्दिनी मंत्रोपि लिख्यते। नारद ऋषिः। गायत्री छंदः। महामहिषमर्दिनी दुर्गा देवता। महिषहिंसे हुं फट् स्वाहा
हृत्। महिषशत्रुं सिनि हुं फट् शिरः। महिषं भीषभीषय हुं फट् स्वाहा। महिषं हने हनदेवि हुं फट् कवचं। महिषं निषू
दति हुं फट् अस्त्रं। ध्यानं। गारुडोपलसन्निभां मणिमौक्तिकुंडलमंडितां नौमि भाल विलोचनां दनकुंतलां महिषोत्तमांग राम
निषेदुषीं चक्रशंखकृपाणखेटक बाण कार्मुक शूलकां तर्जनीमपि बिभ्रतीं निजबाहुभिः शशिशेख – महिषमर्दिनी स्वाहा। १५५

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

इत्यष्टाक्षरो मन्त्रः। अष्टलक्षं जपः। तिलैरष्टसहस्रं जुहुयात्। अथ पूजा। पूर्वोक्ते मूलदुर्गापीठे समावाह्य समर्च्च
येत्। अं ऐः प्रथमावृतिः। अं दुर्गायै। इं वरमूर्तिन्यै। उं आर्यायै। एं कनकप्रभायै। ऐं कृत्तिकायै। ॐ अभयप्रदायै। औं कन्या
यै। अः स्वरूपिण्यै। एवं द्वितीयावृतिः। यं चक्राय। रं शंखाय। लं खड्गाय। वं खेटाय। शं बाणाय। षं धनुषे। सं शूलाय। हं कपाला
य। इति तृतीयावृतिः। इंद्रादिभिश्चतुर्थी। वज्रादिभिः पंचमी। अथ प्रयोगः। वश्ये तिलहोमेन नरान्नरपतीनपि। सिद्धार्थैर्जु
हुयान्मंत्री रोगान्मुच्येत तत्क्षणात्। पद्मैर्हुत्वा जयेच्छत्रून्दूर्वाभिः शांतिमाप्नुयात्। पालाशकुसुमैः पुष्टिं धान्यैर्धान्यश्रियं
लभेत्। काकपक्षैः कृते होमे विद्वेषं तनुते नृणां। मरीचहोमान्मरणं रिपुराप्नोति सर्वथा। क्षुद्रारिचोरभूताद्यान् ध्यात्वा
देवीं विनाशयेत्। अथ वनदुर्गाविधानमुच्यते। आरण्यक ऋषिः। अनुष्टुप् छंदः। वनदुर्गा देवता। हुं बीजं। स्वाहा श
क्तिः। उत्तिष्ठपुरुषि हृत्। किं स्वपिषि शिरः। भयं मे समुपस्थितं शिखा। यदि शक्यमशक्यं वा। कवचं। तन्मे भगवति
नेत्रं। शमय स्वाहा। अस्त्रं। ध्यानं। हेमप्रख्यामिंदुखंडात्तमौलिं शंखाविष्टाभीतिहस्तां त्रिनेत्रां। हेमाब्जस्थां पीतव
स्त्रां प्रसन्नां देवीं दुर्गां दिव्यरूपां नमामि। इति सात्विकध्यानं। अरिशंखकृपाणखेटबाणान् सधनुः शूलककतर्जनीं दधा
ना। महतीं महिषोत्तमांगसंस्था नवदूर्वासदृशी श्रियेऽस्तु दुर्गा। इति राजसध्यानं। चक्रदरखड्गखेटकशरकार्मुकशूलसं

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

त्रकक पालैः त्रुटि मुसल कुंद नंद कवल प्रगदा मिंदिपाल शक्त्याद्यैः। उद्यद्दिकृति भुजा श्यामा हिषकेसजलजलद
संकाश सिंहस्था वाग्निनिभा पद्मस्था चाप्य मरकतश्यामा। त्मा घ्रत्वकृ परिधाना सर्वाभरणान्विता त्रिनेत्रा च। अ
हिकलित नीलकुंचित कुंजल विलसत्किरीट कशशि कलास पालि वलयनूपुर कांचिनिकेयूर हार संभिन्ना
सुरदितिजाभयभयदा ध्येया कात्यायनी प्रयोग विधौ। प्रयोगविधौ रक्षानिग्रहादाविल्पार्थः। इतिताम संध्याने। उत्तिष्ठ

रुकिं स्वपिषि भयं मे समुपस्थितं। यदिशक्यमशक्यं वा तन्मे भगवति शमय स्वाहा। इति मंत्रः। उपद्रव शांति रक्षा प्रधानोयं
मंत्रः। पदद्वय संधि गुदांघु आधारोदर पार्श्व हृत्। स्तनेषु राक्षेदो। संधिबदनं नासा कपोल दृक् कर्ण पृर्क भ्रुवोर्न्यसेत्। इत्य
क्षरन्यासः। चतुर्लक्षं जपः। श्री हि ति लाज्य हविर्भिः दशांशं पुरश्चरण होमः। अथ वनदुर्गा यंत्र कल्पांतरोक्त मंत्रं लिख्य
ते। षट्कोणा कर्णिकं पद्ममष्ट पत्रं सकेसरं। तद्बहिर्द्वादश दले चतुर्विंश दले प्रपन्नः। तद्बहिर्वृत्त युगलं मध्ये
दु साध्य संपुतं दावदुर्गा षडंगानि कर्णिकास्य शडश्रिषु अष्ट पत्रेषु विलिखेन्मातिमान् महिषार्दिनी। दल द्वादश
केशाव दौर्ग वह्निशः। नक्षिशः। शिष्टं प्रथमं पत्रेषु चतुर्विंश दले पुनः। माका न नो युग्मं प्रति मंत्रं समालिखेत्। राम
त्रैष्टुभं प्रतिलोमेन तद्बहिः पत्र संधिषु वर्तुले प्रथमे वृत्ते अष्ट मूर्तीं भविन्यसेत्। द्वितीयो क्षासुधान्ये तद्बौर्णयं

णीन्द्र वर्णी२

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

लि

गमनुत्तमं। अस्यार्थः। प्रथमं षट्कोणं तदंतः दुंदुं इति लिखेत्। तत्कोणेषु वनदुर्गा षडंगानि। तद्बहिरष्टदले विलिख्य ते
षु महिषमर्दिनी स्वाहेति अष्टाक्षराणि लिखेत्। तद्बहिर्द्वादशदलं विलिख्य तेषु ॐ तिष्ठस्यादि वनदुर्गा मंत्राक्षराणि त्रिश
स्त्रिशो विलिखेत्। अवशिष्टं पूर्वदले विलिखेत्। तद्बहिश्चतुर्विंशति दलं विलिख्य तेषु ॐ भूर्भुवः स्वः ज्वलज्ज्वालामालि
नि सर्वभूतसंहारकारिके वरदे जातवेदसे। ज्वल ज्वल प्रज्वल प्रज्वल हुं फट् स्वाहा इत्यस्याक्षरद्वंद्वं विलिखेत्। त
द्बहिः पत्रसंधिषु जातवेदो मंत्रं प्रतिलोमेन वेष्टयेत्। तद्बहिर्वृत्तद्वयं विलिख्य प्रथमे वृत्ते दुर्गायै नमः। वरव
र्णिन्यै। आर्यायै। कनकप्रभायै। कृत्तिकायै। अभयदायै। स्वरूपायै। इत्यष्टभिर्वेष्टयेत्। द्वितीये चक्रायै। कन्यायै
शंखाय। गदायै। खड्गायै। पाशाय। शराय। धनुषे। इत्येतैर्वेष्टयेत्। इति। अथ पूजा। कर्णिकायां बीजं। द्वादश
पत्रेषु षडंगानि पदावृत्तिद्वयं विलिख्य। प्रथमे वृत्ते त्रिष्टुभा वेष्ट्य द्वितीये वृत्ते मातृकया संवेष्ट्य चतुरस्रकोणे
षु ठमिति विलिखेत्। अस्मिन्मंडले नवशक्तिभिर्यजेदिति। विवरणे प्रोक्तं। मूलदुर्गायाः पीठसमावाहनस
मर्चयेत्। अंगैः प्रथमावृत्तिः। आर्यायै। दुर्गायै। भद्रायै। भद्रकाल्यै। अंबिकायै। क्षेम्यायै। वेदगर्भा
यै। क्षेमकायै। इति द्वितीयावृत्तिः। अस्योदराय कृपणाय। खेटाय। बाणाय। धनुषे। शूलाय कपालाय। इ

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. तितृतीयावृतिः। मातृभिश्चतुर्थी। लोकपालैः पंचमी। अथ प्रयोगविधिः। उद्दिश्य यद्यदेनं मनुंजपेत्सहस्रम
१५७ युतं वात तन्मंत्री लभते त्वरितं तदनुग्रहादसाध्यमपि। प्रयोगांतरं। स्नात्वार्कोभिमुखः सन्नाभिद्वयसे भसित्ति
प्र तोमंत्री। अष्टोर्ध्वंशतं जपेत्। निजवांछितसिद्धयेच लक्ष्म्यै। नाभिद्वयसं। नाभिप्रमाणं। प्रयोगांतरं। ध्यात्वा त्रिशू पं
ह लहलांज्वरसर्वग्रविपत्स्त्र जंतूनां संस्पृश्य शिरसि जप्यात तर्जन्यं गुल्मा संस्पृश्य त्रिशूलहस्तां वनदुर्गां ध्यात्वाज
पेत्। तदुपद्रवनिवृत्तिर्भवति। प्रयोगांतरं। अयुतं तिलैर्वनोत्थैः राजीभिर्वा हुनेत्त समिद्भिर्वा रुमायूरिकोभि
रचिरात् सोपस्मारादिकांश्च नाशयति। वनोत्थतिलं। कृष्णतिलं। मा पूरं अपामार्ग। राजा। वदुघु। मायूरिको
नामुरिधिसमित्। अयमर्थः। एतेषु केकेनायुतं जुहुयात्। अपस्मारादिशात्वान्निवृत्तिर्भवति। प्रयोगांतरं। पि
जुहुयाद्रोहिणीसमिधामयुतं मंत्री पुनः। सशुंडां सर्वापदां विमुक्त्यै सर्वसमृद्ध्यै ग्रहादिशांत्यैच ऽरोहिणो
वटांसशुंगंसाग्रमित्यर्थः। अयमर्थः। शत्रुशांत्यर्थं चपिशाचादिशांत्यर्थंच अयुतं साग्राभिः वटसमिद्भिः जु
हुयादिति। प्रयोगांतरं। अर्कैः समित्सहस्रैः प्रतिजुहुयादर्कवार नारभ्य दशदिनाद र्वांवांछितसिद्धिर्देव्याः प्र राम
सीदतो भवति। अर्कः परुकु। अर्कवारमारभ्य दशदिने नित्यशः सहस्रं जुहुयादित्यर्थः। प्रयोगांतरं। शुद्धैः १५७

सिजप्यात्तर्जन्योपद्रवं शमयेत्। अयमर्थः। ज्वरेणवासर्पेण
वापिशाचादिनाताडिते साध्यस्य शिरसि

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

सारैरिध्मैस्त्रिदिनं वासमरात्रकं वाथोमतिशाकलं। प्रत्येकैकेन कुर्यात् दित्यर्थः। संख्यानुक्ते सहस्रमिति न्यायात्
सारसमिद्भिः सहस्रं जुहुयात्। निजवांछितसिद्धये। प्रयोगांतरं। विशिखानां त्रिंशत्कं पुरो निधायाथ तीक्ष्ण
तैलेन। जुहुयात्सहस्रकं वायुतमपि संख्यासु पूरितासु पुनः। संपातिततैलेन च शरान्समभ्यज्य पूर्ववज्ज्वा
त्। तानथ प्ररोधन्वी मुद्धाचारः प्रवेशये द्बाणान्। प्रतिसेनायां न च्येसा धावति। सघ एव संभ्रांता। भूयो गुरुं
धनैरपि धान्यैः परिपूरये त्स्वकाम्यिना। विशिखा बाणा। अंबु। तीक्ष्णतैलं। कटु चैण्ये। प्रयोगांतरं। अंष्टोत्तरं
शतं जप्तं यच्छिरसि प्रक्षिपेद्भिताभस्म सतु विद्विशतो कैंदै घा दे शांतरं परिभ्रमति। प्रयोगांतरं। कारस्करस्य
पत्रैरष्टसहस्रनिपातितैर्मरुता। जुहुयात्स पादपांसून् चटिकरं भवेद्रिपोस्तद्धः कारस्करं विषवृक्षः। अयम मि
र्थः। स्वयमेव पतितैः कारस्कारस्य पत्रैः अष्टोत्तरसहस्रं साध्यस्य पादपांसुभिर्युक्तैर्जुहुयात् रिपोरुच्चाटनं भवति
स । प्रयोगांतरं। सेनास्तंभयितुं विषतरुसुमनस्सहस्रकं जुहुयात्। तावद्विस्तत्रैर्मन्त्रो सेनां निवर्तयति। विषतरुसु
मनः। विषतरुपुष्पं। अयमर्थः। विषतरुपुष्पैः। परसेनास्तंभनार्थं। तत्रैः परसेन्योच्चाटनार्थं च सहस्रं जुहुयात्। प्र
योगांतरं। स्ववसारकोपत्रे जुहुयात्। पत्रे रु लूक वायसयोः। क्षिपते रातिर्मंत्रसु भन समित्सहस्रहोमेन। संस्था

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. पितानिलांताप्रतिकृतिमुष्णोदके विनिक्षिप्य प्रजपेत्तदुक्तस्याद्यन्तोदुग्धाभिषेकतः शांतिः ।उन्मत्तैर्धत्तूरं
१५८ साध्यनामयुक्तेन मंत्रेण उन्मत्तसमित्सहस्रहोमात् साध्यनाम उन्मत्तो भवति ।पुनरपि तेनैवोन्मत्तशाके
लेन साध्यप्रतिकृतिं निर्माय तस्यां प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा तामुष्णोदके विनिक्षिप्य तां स्पृष्ट्वा मंत्रं साध्यनामयुतं ज कीर्ति
पेत् ।शत्रोरुन्मादो भवति। अथ कादिमताख्ये नित्यातंत्रे प्रोक्तेन प्रकारेण सर्वत्र प्रतिनिर्माणलक्षणमुच्यते
साध्यजन्मांशकं ज्ञात्वा चंद्रांशकेषु चेत् । षोडशांगुलां सूर्यांशकेषु चेत् । द्वादशांगुलां अन्यांशकेषु अश्वि
न्यादिषु च नवसु नक्षत्रेषु चेत् । चतुर्दशांगुलां मघादिषु नवसु चेत् ।अर्ध्यर्द्धत्रयोदशांगुलां मूलादिषु
नवसु चेत् ।त्रयोदशांगुलां च प्रतिकृतिं कुर्यात् । तत्र सर्वत्र स्वाष्टमांशेन शिरोदेदो तावता वक्षः तावता जठरं
तावता नाभेराकटिबंधं ।द्विगुण्या दुरूलावता जंघे प्रपदे च यथा च यवशोभं विदध्यात् ।प्रयोगांतरं ।रविबिंब
गतामरुणां करयुगपरिकुसुम्भलिर्जनिकां ।ध्यात्वा युतं प्रजप्यात् मारयितुं सघर वनि हंति तर्जनी। तर्जन्यंगु
ली।अयमर्थः। उक्तलक्षणां देवीं सूर्यमंडले ध्यात्वा तस्यास्तर्जनी अधस्तात् साध्यं च ध्यात्वा युतं जपेत् । राम
उक्तफलं भवतिः प्रयोगांतरे ।असिख्येटधरकेस्थाकुद्दामास्वनिसैवजपं विधिनाअआपिअयुतसंख्याजपः ।प्रयो १५८

एवं सर्वत्र प्रतिकृतिनिर्माणविधानमुक्तं। पुनस्तच्छांतिः कर्त्तव्या चेत् क्षीरेण तां प्रति
कृतिमभिषिंचेत्

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

गांतरं। सिंहस्याबाणधनुःकरासमुच्चाटयेदरीनचिरान्।अयमर्थः। दुर्गायाः पुरतः धावमानं शत्रुं धावतीं च तां ध्यात्वा अयुतं जपेदुच्चाटनार्थमिति। प्रयोगांतरं। विषतरुसमिदयुतुहुतादथ करिणो रोगिणोभवंत्यचिरात्।गजानां मरणं भवति। विषतरुपुष्पैरयुतं जुहुयात्।प्रजानामुच्चाटनं भवति।प्रयोगांतरं। आदित्यसमिद्धोमाद्रोगान श्यंति दंतिनामचिरात्।आनिसं। दंती गजः।प्रयोगांतरं। तत्पुष्पैर्मधुराक्तैर्होमाद्वशीभवंति मातंगाः।अयमर्थः।अनित्यपुष्पैस्त्रिमधुरसिक्तैः संख्यानुक्तेः सहस्रमितिन्यायात् सहस्रं जुहुयात्।गजावशीभवंति।प्रयोगांतरं।त्रिमधुरसिक्तैरनित्यपत्रैर्मत्ताभवंति ते सद्यः।अयमर्थः। त्रिमधुरसिक्तैरनित्यपत्रैस्सहस्रं जुहुयात्।मत्ताभवंति ते सद्यः।आज्यतिलराज्यनित्यकेरदाक्षाकरसुकरिणां तज्जापितपंचगव्यलेपः स्यात्। दुग्धोदने पंचगव्यतंडुलैः केशसघृतैश्च प्रत्येकं सहहवतं गजाश्ववर्द्धनकृत्।अनित्सोनिंबमितिकेचित्। आज्याद्यैराज्यांतैरष्टद्रव्यैरेतैः प्रत्येकं सहस्रं हुनेदित्यर्थः।प्रयोगांतरं। द्विजभूसिंह माद्यातंत्यो त्वानिर्भिघपंचधाभूयः।आशाक्रमेण पंचायुधा विधेयाश्च साधुशिल्पविदा। शंखः तनंदकारिः शार्ङ्ग कौमोदकी दिशाक्रमतः।पंचेति पंचगव्ये निधाय जप्याच्च पंचसाहस्रेनावधृतेन जुहुयात्। तेषथः संपात्यसाधु संपात्तं पुनरपि तावज्जास्त्वा मस्याघवटेषु।पंचगव्ययुतं।संस्थाप्य समी कृ

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

त्र सं· स्य बलिं हरेत्। तत्रतत्रतन्मंत्रैः। पुरशब्दग्रामाणां कार्या रक्षैवमेवमंत्रविदस्य त्विन् देशे निहिता रक्षेयं तत्र वर्द्धते लक्ष्मीः। ध
१५९ नधान्यसमृद्धिः स्याद्रिपुचोरादयाश्च नैव बाधंते। अयमर्थः पलाशवृक्षमेकं छित्वा तस्य वृक्षरूपेणावस्यानसमयेश्च
र्वादिक्स्य पार्श्वे पृथक् छित्वा तेन शंखं संपाद्य पुनस्तस्य दक्षिणदिक्स्थमपि पार्श्वं पृथक् छित्वा तेन नंदकायुधं संपा
द्य एवं पश्चिमदिक्स्थखंडेन चक्रायुधं संपाद्य उत्तरखंडेन शार्ङ्गायुधं सर्वं मध्यस्थखंडेन कौमोदक्यायुधं संपाद्य पुनर
तान् पंचगव्ये निधा[illegible] द्वा वनदुर्गामंत्रं चतुर्विंशतिपटले उपरि विष्णुपंजरे वक्ष्यमाणं तत्तदायुधमंत्रा
श्च पंचसहस्रं जपेत्। [illegible] सहस्रसंख्यं घृतेन हुत्वा तत्संपातं गृहीत्वा आयुधानां संपातस्पर्शं कुर्यात्। पुनरपि पूर्व
वदेव पंचायुधानि स्पृष्ट्वा वनदुर्गामंत्रं तन्मंत्रं च पंचसहस्रसंख्यं जपेत्। पुनः साध्यस्थले चतुर्दिक्षु मध्ये च पंचकुं
डानि खनित्वा तेषु पूर्वादिक्रमेण शंखाद्यायुधानि पंचगव्यपुतानि स्थापनीयानि पुनस्तानि कुंडस्थानि विधाय पु
नस्तत्र तत्र तत्तदायुधमंत्रैः शंखाय नम इत्यादिभिर्बलिं हरेत्। अक्षतादिद्रव्यैः पुनर्मूलमंत्रोक्तवदेव सर्व
त्र पूजा। पुनः। आयुधानां समीपस्थित्वा स्तोत्रं कुर्यात्। कुंदेंदुनीकाशमशेषयोपरक्षौ विषघ्नं वरधीरनादं। आ रा·म
स्मानिला पूरितमच्युतस्य शंखं सदा शरणमहं प्रपद्ये। प्रभासमंतं भुवनं महांतं सुपुष्करं पुष्करासो घृतं। वेविद्यामयं १६०

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नंदकनामधेयं खड्गं सदा शरणमहं प्रपद्ये॥ प्रभासूर्यप्रतिमांशुजालस्फुरद्दहनद्विशिखावृतं च। ब म
त्कराग्रे पद्रिष्टमेनेव भुञ्जं सदा शरणमहं प्रपद्ये॥ येनाखिलं विश्वमिदं सुगुप्त हत्वादिसंधान् परमेश्वरेण।
समस्तदेवासुरदुर्निरिक्षं शरं सदा शरणमहं प्रपद्ये। सविस्फुलिंगान्वमतीं समंताद्दग्नीनशेषासुरदैत्यहं
त्रीं। कौमोदकीं वामकरे निषण्णामस्त्रं सदा शरणमहं प्रपद्ये। एवं कृते दुक्तफलं भवति। प्रयोगांतरं॥
पद्मोत्पलकुमुदहुतैः नृपबलीब्राह्मणान्वशीकुरुते अयमर्थः पद्मशतहोमात् नृपवशगाभवं
ति। उत्पलशतहोमात् नृपस्त्रियो वश्याभवंति। कुमुदशतहोमात् ब्राह्मणावशगा भवंति। प्रयोगां
तरं। कल्हारलोणहोमैर्विट्शूद्रौ जातिभिस्तथा कल्हारं चंपकसदृशं कमलं वा ग्रामहोरं। लोणं
जातिवर्केण अयमर्थः। कल्हारशतं होमे वैश्यावशगाभवंति। लोणशतहोमात् शूद्रावशगाभवं
ति। जातीकुसुमशतहोमात् ग्रामोवशगोभवति। प्रयोगांतरं। अथवारिदरगदांबुजकरमुकुंदंवि
चिंत्य रविबिंबे। व्यत्यस्तं पुरुषिभगवति पदमनुं जपन् सर्वसिद्धिकरं। अयमर्थः। चतुर्भुजं विष्णुं सूर्य
मंडले ध्यात्वा पुनर्वनदुर्गामंत्रं जपेत्। तत्र उत्तिष्ठ पुरुषीत्यत्र इकारांतं मंत्रुषौ उत्तिष्ठ पुरुषेति

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्रसं· अकारांतसंबुध्यायोजयित्वाजपेत् पुनस्तन्मे भगवतीत्यत्रापि पुल्लिंगसंबुध्यायोजयित्वाजपेत्। एवं जप्ते अ
१६० भीष्टसिद्धिर्भवति। प्रयोगांतरं। साध्याख्याक्षरगर्भितं मनुमिमं पत्रे लिखित्वा चतुश्चक्री— हस्तमुद्राकृतप्रति
कृते विन्यस्य मंत्री हृदि। स ताहं त्वथ सुतली मभिमुखे वस्थाप्य संध्यात्रयो जपादष्टशतं चिराय वशतां गच्छत्यसौ
निश्चयः। अयमर्थः। कर्णिकायां साध्यनाम लिखित्वा तद्बहिरष्टदलं विलिख्य तेषु वनदुर्गामंत्रवर्णात् विभाग
शो विलिख्य तद्यंत्रं तालपत्रे लिखित्वा कुलालहस्तात् श्लिष्टमृदा निर्मितायाः साध्यप्रकृतिकृते। हृदि विन्यस्य ता
प्रति— चिमां पुरतः संस्थाप्य त्रिदिनं त्रिसंध्यासु अष्टोत्तरशतं जपेत्। एवं जप्ते साध्यो वशी भवति। प्रयोगांतरं
व्रीहीणां जुहुयान्नरोष्टशतकं। संवत्सरात् श्रीहिमान्गोदुग्धैः पशुमान्। घृतैः कनकवान्। दध्ना च संवृद्धिमान्। अ
न्नैरन्नसमृद्धिमांश्च मधुभिः स्यात् द्रव्यवान् दूर्वयाप्यायुष्मान् प्रतिपद्धुतेन महतीं सद्यः श्रियं माप्नुयात्। अयमर्थः
एतैरुक्तैर्द्रव्यैरष्टशतसंख्यं दिनशो हुते तत्तत्फलं भवति। दूर्वायातु सामान्यो तु आयुष्मान्भवति। प्रतिप्रतिपदं
हुते दूर्वया लक्ष्मीर्भवति॥ अथ शूलिनीविधानमुच्यते॥ दीर्घतमा ऋषिः ककुप्छंदः श्रीशूलिनी दुर्गादेवता हुं
बीजं स्वाहा शक्तिः। शूलिनि दुर्गे देवसिद्धसपूजिते नंदिनि मां रक्ष रक्ष महायोगेश्वरि हुं फट् स्वाहा। शूलिनि व

For Private And Personal

रदे देवसिद्धसुपूजिते नंदिनि मां रक्ष रक्ष महायोगेश्वरि हुं फट् शिरः। शूलिनि विंध्यवासिनि देवसिद्धसुपूजिते नं
दिनि मां रक्ष रक्ष महायोगेश्वरि हुं फट् शिखा। शूलिनि असुरमर्दिनि देवसिद्धसुपूजिते नंदिनि मां रक्ष रक्ष महा
योगेश्वरि हुं फट् कवचाय हुं। शूलिनि वरदे देवसिद्धसुपूजिते नंदिनि मां रक्ष रक्ष महायोगेश्वरि हुं फट् अर्स्त्रत्रयाय
वौषट्। शूलिनि युद्धप्रिये त्रासय देवसिद्धसुपूजिते नंदिनि मां रक्ष रक्ष महायोगेश्वरि हुं फट् अस्त्रं। ध्यानं। बिभ्रा
णा शूलबाणासि सदर गदाचापपाशान् कराब्जैर्मेघश्यामा किरीटोल्लिखितजलधराभीषणा भूषणाढ्या ॥
सिंहस्कंधाधिरूढा वतसृभिरसिखेटान्विताभिः परीता कन्याभिर्भिन्नदैत्या भवतु भयभयध्वंसिनि शूलिनी वः ॥
ज्वलज्वल शूलिनि दुष्टग्रह हुं फट् स्वाहा। इति मंत्रः। पंचदशार्णः। शारदातिलके तु शूलिनी पदमपि वी(?)स्यात्
दशार्णोयं मंत्रः। रक्षाप्रधानोयं मंत्रः। पंचदशलक्षं जपेत्। आज्येन वा आज्यसिक्त हविषा वा दशांशं पुरश्चरणहो
मः॥ अथ पूजाविधिः। आं प्रभायै। ईं मायायै। ऊं जयायै। एं सूक्ष्मायै। ऐं विशुद्धायै। ओं नंदिन्यै। औं सुप्रभायै। अं
विजयायै। अः सर्वसिद्धिदायै। इति नवशक्तीभिरष्टदले पुनर्नवमीं कर्णिकायां च समर्च्य। पुनः ओं वज्रनखदंष्ट्रायुधा
य महासिंहाय हुं फट् नमः इति कर्णिकायां समर्च्य। अस्मिन्पीठे शूलिनीं समावाह्य समर्चयेत्। अंगैः प्रथमावृत्तिः॥

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ दुर्गायैवरदायै । विंध्यवासिन्यै असुरमर्दिन्यै । युद्धप्रियायै । देवसिद्धसुपूजितायै । नंदिन्यै । महायोगेश्वर्यै । इति
१६१ द्वितीयावृत्तिः । रथांगाय । शंखाय । अरये । गदायै । बाणाय । कार्मुकाय । शूलाय । पाशाय । इति तृतीयावृत्तिः ।
लोकपालैश्चतुर्थी । अथ प्रयोगः । अंगकर्मैव रक्षाकृत् प्रोक्तं ग्रहनिवारणं । अयमर्थः । मंत्रस्यांगानि कुर्यात् सा
ध्यशरीरे तस्मादेतीव रक्षाकरं भवति । प्रयोगांतरं । उत्घुर्णैः प्रहरणैवै उदीर्णवेगैः शूलाद्यैर्निजमथ शूलिनीं
विचिंत्य । आविश्य क्षणमपि जप्यमानमंत्रस्यावृत्या द्रुतमपयांति भूतसंघाः अयमर्थः । आत्मानं शूलबाणादिभिः
श्लोकोक्तैरायुधैर्युक्तां शूलिनीं ध्यात्वा मंत्रजप्यात् भूतपिशाचादय आविश्य क्षणेन गच्छंति । प्रयोगांतरं । अंत
राथ पुनरात्मवैरिणो रंदिकामपि निजायुधाकुलां । संविचिंत्य जपतोरिमुद्रया विद्रवंत्यवशविग्रहाः ग्रहाः । अ
रिमुद्रा च चक्रमुद्रा । पाण्योस्तलद्वयमन्योन्यं संमुखं प्रसृतांगुलिकं । कनिष्ठिकाद्वयस्पृष्टांगुष्ठद्वयाग्रमन्यो
न्यदृढसंश्लिष्टं चक्रमुद्रा । रोगिणः साध्यस्य साधकस्य जमुश्च मध्ये शूलिनीं निजायुधयुक्तां ध्यात्वा साध्ये अरि
मुद्राप्रदर्शनपूर्वकं जप्यात् । तस्माद्ग्रहादयः पलायंते । प्रयोगांतरं । अहिमूषिकवृश्चिकादिकं चाव हुयात् कुकु राम
रलूतिको द्रवं वा । विषमाशु विनाशयेन्नराणां प्रतिपत्त्यैव च विंध्यवासिनी सा । अयमर्थः । अनेन मंत्रजपेन भस्मना १६१

For Private And Personal

वाशनानुक्रान्विषान्नाशयेत्। प्रयोगांतरं। आधायबाणे निशितेष देवीं क्षेमंकरीं मंत्रमिमं जपित्वा। तद्वेधनाद्देववि
पक्षप्रनादि शोदिधो शीवतिन एसंतृा। अयमर्थः। तास्मिन्वाणे शूलिनीं समावाह्य जप्त्वा तेन बाणेन वेधयेत्। प्रतिसे
नामध्ये तस्मात्सा सेना भ्रांता धावति। प्रयोगांतरं। आत्मानमार्याप्रतिपद्य शूलपाशान्वितां वैरिबलं प्रविश्य। मंत्रंजप
ण न्नाशु परायुधानि गृह्णाति मुक्तानि च बोधमेपां। अयमर्थः। शूलपाशहस्तां दुर्गामात्मानं ध्यात्वा शत्रुसेनामध्ये प्र
विश्य जपेत् उक्तफलं भवति। प्रयोगांतरं। तिलसिद्धार्थैर्जुहुयाल्लक्षं मंत्री सपत्ननामयुतं। स तु रोमादिकृतात्मा मृति
मेति न तत्र संदेहः। सिद्धार्थकटुकु। अयमर्थः। तिलसिद्धार्थाभ्यां पृथक् स्वाहाकारांते तत्पूर्वं वा साध्यनाम मारय मार
येति युक्तं लक्षं जुहुयात् मृतिर्भवति। प्रयोगांतरं। त्रिमधुरसिक्तैस्तिलैरष्टसहस्रं जुहोति योनुदिनं। अप्रतिहता
स्य शक्तिर्भूयात्प्रागेव वत्सरतः। अयमर्थः। त्रिमधुरसिक्तैस्तिलैरष्टोतरसहस्रं जुहुयान्नित्यशः। संवत्सराद्बलाधि
कं भवति। प्रयोगांतरं। सर्पिषाष्टसहस्र होमतो मुनावांछितं सकलमब्दतो भवेत्। अष्टोतरशतं नित्यशः आज्येन
जुहुयात्। वत्सराद्वांछितं लभते। प्रयोगांतरं। दूर्वयात्रिकमुजेप्सितं लभेत् सम्यष्टेगं शतसंख्ययाहुतात्। अयमर्
थः। अष्टोत्तरशतं दूर्वात्रिके जुहुयात् वांछितं लभते। प्रयोगांतरं। क्षुरिकाकृपा— नखरा मंत्रेणानेन साधुसंजप्ता। ध

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.स. संपाताज्यसुसिक्ता अप्रतिहतशक्तयो भवंति युधि। अयमर्थः। नखरा इति असिधेनुः उक्तान्येतान्यायुधानि शू
१६१ लिनीमंत्रेणाज्यं हुत्वा। संपातसिक्तानि चानेन मंत्रेण जप्तानि च युधि समीचीनानि भवंति। प्रयोगांतरं। गोम
यविहितौ गुलिकौ जुहुयाद्धृतमष्टपूर्वके मंत्री दिवसैः सप्तभिर्द्विष्टौ तु छिन्नमिथो वियोगिनौ भवतः। अयम
र्थः। गोमयगुलिकां कृत्वाऽष्टोत्तरशतं नित्यशः सप्तदिनं जुहुयात्। तस्माद्द्विष्टयोः साध्ययोरन्योन्यविद्वेषणं भ
वति। प्रयोगांतरं। अस्पृष्टकं गोमयं मंत्ररिक्षेसंगृह्य जप्त्वा त्रिसहस्रमानं। पिपासतां चैव विनेनराणां स्तंभ
नं ह्यापि मुखे च। अयमर्थः। गोमयं तु पशोर्गुदान्निर्गत्य भूस्पर्शनात्पूर्वमेव हस्तेनतत्स्पृष्ट्वा पात्रांतरे संगृह्य रिस
त्रिसहस्रसंख्यं शूलिनीं जप्त्वा कलहरूपेण समागतानां नराणां मार्गे वा तद्द्वारि वा स्वद्वारि वा निखनेत्। तस्मात्त
त्स्तंभनं भवति। प्रयोगांतरं। पानीयाधिमायां प्रसन्नां ध्यात्वा ग्रामं वा पुरं वाभिगच्छेत्। जप्त्वा मंत्रेण तर्पयित्वा प्रविष्टो
शिष्टभोज्यं प्राप्नुयात् भृत्यवर्गैः। अयमर्थः। अन्नजलहस्तां दुर्गां ध्यात्वा जप्त्वा तर्पणं च कृत्वा यत्र क्वापि गतश्चेत्तं
पूर्णमन्नं लभते। प्रयोगांतरं। अर्कैर्मंत्री त्रिमधुरयुतैरर्कसाहस्रमिध्मैः आप्यतैर्वा त्वतिविशत्रैतानि लैर्वा जुहोति। या राम
नुद्दिश्यावहितमनसा तन्मयेसम्यगग्नौ तेवश्याः स्युर्विधुरितधियो नात्र कार्यो विचारः। अयमर्थः। त्रिमधुरसिक्ताभि १६१
अथवासेनापाआतलिमार्गे स्थापयेत्।
तस्मात्सेनास्तंभनं भवति। ४

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

रर्कसमिद्भिर्वातत्तिस्त्राभिरश्वत्थसमिद्भिर्वातत्तिन्नैरेवतिलैर्वायान्साध्यानुद्देश्य शूलिनीविधानेन पूजितेग्नौ
जुहुयात्। ते शीघ्रं चंचलधियो भूत्वा अस्यवशगा भवंति। प्रयोगान्तरं। कुर्यात्प्रयोगान पिदावदुर्गाकल्पोदिता
न्वैमनुनामुनाच॥ मंत्रीजपाद्याहुतितर्पणाद्यान्कल्पोपि मन्त्रोरनयोर्विशेषः। वनदुर्गाकल्पेजपोयहोमादि य
दुक्तं। तत्सर्वमनेन शूलिनी मंत्रेणापि कुर्यात्॥ तस्मात्तत्फलंभवति तत्रहेतुमाह॥ अनयोः शूलिनी मंत्रवन
दुर्गामंत्रयोः कश्चिदपि विशेषो नास्तीति हेतोः॥ इति श्रीगीर्वाणेंद्रविरचिते प्रपंचसारसंग्रहे त्रयोदशः पटल
॥१३॥ अथ शूलिनी मंत्र प्रसंगादाकाशभैरवकल्पोक्तं शूलिनी मंत्र मप्यत्र योग्यतावशाल्लिख्यते॥ त्रिपंच
कोष्ठेषु विलिख्य शूलिनीं मध्येच साध्यांकितमध्यबीजं॥ रेखाशिरः कल्पितशूलयुक्तं यंत्रं महद्घोरपिशा
चहारि॥ अयमर्थः॥ प्रथमं दक्षिणोत्तरतः रेखाद्वयं विलिख्य॥ पुनस्तस्य पश्चिमे च दक्षिणोत्तरतः रेखाद्वयं
विलिखेत्॥ पुनः दक्षिणाग्रयोः रेखात्रयं पूर्वपश्चिमतो विलिख्य पुनस्तयोरेवोत्तराग्रयोरपि पूर्वपश्चिमतो
रेखात्रयं विलिखेत्॥ एवं विलिखिते पंचदशकोष्ठानि भवंति॥ तेषुकोष्ठेषु पैशान्यमारभ्य शूलिनी मंत्रस्यै
कैकमक्षरं विलिख्य मध्यकोष्ठे दुकारं सबिंदुकं च भुवनेशी मध्यास्थितसाध्यनाम च विलिखेत्॥ रेखाग्रे

प्र.सं. षुशूलं विलिखेत्॥एतद्यंत्र मतीवरक्षाकरं॥अथाकाशभैरकल्पे शरभशालुवपक्षिराजकल्पे शूलिनीविधाने
१६३ प्रोक्तः प्रयोगविशेषोप्यत्र योग्यतावशाल्लिख्यते॥ ब्रह्माऋषिः गायत्री छंदः शूलिनी दुर्गा देवता दुं बीजं स्वाहाश
क्तिः प्रणवादिशूलिनी मंत्रः॥जपेत् षोडशसाहस्रं विधिपूर्वं जितेंद्रियः दशांशं तर्पयेत्॥पश्चाद्धुतांशं होमयेत्
ततः॥त्रिकोणं कमले कुंडं मथात्माभिमुखाग्रकं॥स्वस्वसूत्र विधानेन कुर्याद्धोमं वरानने॥शुक्रवारे तथा सौम्ये
सौम्यहोमं समाचरेत्॥ कुजवारे तथाष्टम्यां क्रूरहोमं विशेषतः॥पायसं च तिलापूपे घृतं मधु तथा दधि॥क्षीरं गु
डं च कदली तिलतैलं फलत्रये॥मुद्गसर्षपमाषैश्च कुर्यादेकैकशः क्रमात्॥दक्षिणाभ्यंगपूर्वं तु कारयेद्द्विजभो
जने॥इतिएतै रुक्तै र्द्रव्यैस्सर्वैः संभूय शतांशविभागेन पुरश्चरणहोमं कुर्यात्॥अथ पूजायंत्रं। त्रिकोणं विलिखे
त्पूर्वं तद्बहिर्वृत्तमालिखेत्॥तद्बहिर्वसुपत्राब्जं पुटीकृतमहीपुरं॥भूपुरद्वंद्वबाह्ये तु षट्कोणं विलिखेत्ततः॥को
णाग्रे शूलमालिख्य तद्बाह्ये पृथिवीं लिखेत्॥अनुलोमविलोमाभ्यां बहिः प्रणवमालिखेत्॥पूर्वे त्वेंकारमालि
ख्य दक्षिणे मन्मथाक्षरं॥श्रीकारं पश्चिमे भागे मायाबीजं तथोत्तरे॥त्रिकोणमध्ये देवीं तां ज्वालामालां विभावयेत्॥ राम
॥अस्यार्थः॥ प्रथमं त्रिकोणं विलिख्य तद्बहिरष्टपत्रपद्मं विलिख्य तद्बहिः भूपुरद्वंद्वं संपुटीकृत्य तं विलिख्य त १६३

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

द्बहिः षट्कोणं विलिख्य तत्कोणाग्रे शूलमालिख्य तद्बहिश्चतुरस्रं विलिख्य तद्बहिरनुलोमविलोमेन प्रणवेनसं
वेष्ट्य तद्बहिः पूर्वभागे वाग्भवं दक्षिणे कामबीजं पश्चिमे श्रींकारं उत्तरे भुवनेशीं विलिखेदिति वश्याकर्षणयो रक्ता
श्यामास्तंभविरोधयोः॥ निग्रहोच्चाटयोः कृष्णा श्वेता मोक्षापरोक्षयोः॥ सारस्वतप्रयोगेतु मुक्ताधवलरूपिणी॥
एवं ध्यात्वा जपे दुर्गां शूलिनीं सर्वसिद्धये॥ तरसा शेषसिद्धिः स्यात्संहृतिस्तु विशेषतः॥ मंत्रांतरं॥ मध्ये शक्तिं वसुद
ललसच्छूलिनीं वर्णयुग्मं किंजल्कोद्यन्महिषमथिनीं मंत्रवर्णं बहिश्च॥ त्रिष्टुप्दुर्गालिपि परिवृत्तं भूपुराश्रांतरस्थं दु
र्गाबीजं त्वभिधमहितः शूलिनीयंत्रमेतत्। अस्यार्थः॥ प्रथमम् अष्टपत्रं विलिख्य तन्मध्ये भुवनेशीं दलमध्ये शू
लिनी वर्णद्वंद्वं विलिख्य केसरेषु महिषमर्दिनी स्वाहा इति मंत्रं विलिख्य तद्बहि स्त्रिष्टुभा संवेष्ट्य तद्बहिश्चतुरस्रं
विलिख्य तस्य कोणेषु दुर्गाबीजं दुमिति पार्श्वयोः साध्यनाम च विलिखेदिति॥ सवातवृत्तमृतुकोणं लक्ष्मीं च
मायामथ तारसंध्यें। आराध्य यंत्रं प्रजपेत्सहस्रं आकर्षणं स्यात्तु चराचराणां। यक्षगंधर्वसिद्धादि देवास्त्रि य
स्तथा॥ आकर्षति महाभूतान्कि मु भूलोकवासिनः॥ अस्यार्थः॥ प्रथमं च षट्कोणं प्रागग्रत्रये॥ श्रीबीजं इतरत्र
त्रये भुवनेशीं कर्णिकायां तारं च विलिख्य तस्मिन्साध्यनाम विलिख्य वायुबीजेन बहिर्वेष्टयेत्॥ इति अस्यर्थं

For Private And Personal

प्र·सं· न्त्रस्य मालामंन्त्रस्तु। ॐ नमो भगवति दिग्बंधनाथकंकालि कालरात्रि दुं दुर्गे थुं शूलिनि बंबटुकभैरवि अ
२६४ ट्टहास विलासिनि महानिशि प्रतापकेलिनि महात्राधरि सर्वभूत प्रेत पिशाच सर्वज्वर शांति निमद भीष्टमा
कर्षयाकर्षय महाबटुकभैरवि हुं फट् स्वाहा। ॐ नमो भगवति रुद्रकालि कालकूट मोहिनि ऐं क्लीं ह्रीं इ
ष्टकाम्यार्थ सिद्धि प्रदायिनि सकल त्रापिनि संक्रामिणि ब्राह्मी माहेश्वरी कौमारी वैष्णवी महेंद्राणि चामुंडि
बटुकभैरवे श्वरि आकर्षयाकर्षय आवेशयावेशय देवदत्तदेहं प्रवेशय प्रवेशय केलय केलय भाषय
भाषय ह्रीं क्लीं ऐं हन हन सप्त मातृके हुं फट् स्वाहा॥ इति द्वाभ्यां जपेद्यंत्रे। क्लींकारं वृत्तमध्ये तदनु वसुदले श
क्ति लक्ष्मीं लिखित्वा बाह्ये भूकोणयुग्मे दिशि दिशि मदनं तद्बहिस्तार साध्यं। लोहे ताम्रे तु पूज्य प्रयतनरवर
लत्सहस्रं जपित्वा खन्याद्यं त्रं नलिन्याम्मधुकमलयुतं होमकं कर्म कुर्यात्॥ ततस्त्वादाय तद्भस्म न्यंत्रं त स्मि
विलिख्य तु। संपूज्य विधिवद्देवीं सहस्रं प्रजपेत्ततः। तद्भस्मरोचनागंधकुंकुमेन ललाटके॥ तिलकं मंत्र
वित्कुर्यात्सर्वलोकवशंकरं॥ अस्यार्थः॥ प्रथमं वृत्तमध्ये काम बीजं ससाध्यं विलिख्य॥ तद्बहिरष्टद राम
लं पद्मं तत् प्रागादि दलेषु भुवनेशीं आग्नेयादि दलेषु श्रीबीजं च विलिख्य तद्बहिरष्टकोणं विलिख्य कोणेषु २६४

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

कामबीजं विलिख्य तद्बहिस्तारेगसंवेष्टतास्मिन्साध्यनाम विलिखेदिति ।। अस्य मालामंत्रः ।। ॐ नमो भगवति
क्षां क्षां र – – लं वं बटुकेशि एह्येहि संहर संहर महाकालिपतिमानसनिवासिनि परे शत्रून्नाशय नाशय शोषय
शोषय नरभूतप्रेतपिशाचादि सर्वग्रहान्नाशय नाशय दह दह पच पच सर्वस्त्रीपुरुषवशंकरि सर्वलोकभुव
नेश्वरि तद्दृष्टौ भ्रंशय मद्दृष्टिमानय स्वाहा ।। अनेन यंत्रं जपेत् ।। त्रिकोणकोणेष्वथ वन्हिबीजं वाह्येतु वृत्तं परि
तो धरिण्याः ।। कोणेषु धात्रीमभितोथ तारं साध्यावृतं स्तंभनमंत्रमेतत् ।। लोहेथ ताम्रे फलके विषमोः संलि
ख्य यंत्रं परिपूज्य जप्त्वा ।। सहस्रवारं प्रयतो मनीषी खनेत्स मायां रिपुदिङ्मुखः सन् । स भाकुटे रिपोच्छ्नेद्वा
रे तोरणमंदिरे । मातृस्थानेऽथवा प्राच्यांदिङ्ग्येष्टागृहेथवा जिव्हास्तंभं हनुस्तंभं भुजपल्लिं गगुह्ययोः ।। वक्त्रहृत्
श्रवणस्तंभं सर्वलोकेषु पिप्रिये ।। अस्यार्थः ।। तत्र धरण्याः कोणेषु भूबीजं भूपुरपार्श्वयोस्तारं विलिखेदिति ।
सबिंदुकं पावकदीर्घबीजं बाह्ये सलग्नाक्षरराशिकोष्ठं ।। प्रत्येकरेखास्त्रिशिखं ससाध्यं विद्वेषणं क्षोभक
र तदेतत् ।। एतत्समाराध्य जपेत्सहस्रं कृत्वा निशायां रिपुकेश्मशाने पुनर्जपेदेवमथो द्विषंतश्चान्योन्ययुद्धान्मरणं
प्रयांति ।। दशाहमेवं प्रजपेद्रिपूणां कुलक्षयाय प्रलयाय मंत्री ।। अस्यार्थः ।। मध्ये सदीर्घं आग्निबीजं विलिख्य

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

तद्बाह्ये मन्त्रवर्णैः संवेष्ट्य तद्बहि राशिकोष्ठं विलिख्य तद्रेखाग्रेषु शूलमालिख्य तेषु शूलेषु साध्यनामविलिखेदि
ति॥ अथवा सल्लुप्ताक्षरमिति प्राक्सप्तमपटले राशिकोष्ठपरिक्षोक्तक्रमेण राशिकोष्ठेषु मातृकाक्षरान्विलिखेदि
ति॥ अथवा षोडशकोष्ठं कृत्वा मध्यस्य कोष्ठ(चतुष्टय)मेकीकृत्य परितो द्वादशकोष्ठानत्र मध्ये रां॰ उपरिस्थ द्वितीयको
ष्ठमारभ्य द्वादशसु चुचेचो लेत्याद्यक्षरनवकमिउ ऐइत्यादिनवकमेवंक्रमेण द्वादशसु नवनवाक्षराणि पंचा
क्षराणि रव्य तदग्रशूलं मध्ये तु वृत्तपवनं च कोणे॥ मायाफड् र्णं त्रिशिखाम साध्ये तारं ततो ग्याटनयंत्रमेतत्॥
सं पूज्य जप्त्वा विधिवत्सहस्रं खनेत् श्मशाने रिपुकेतु कोष्ठे। शत्रुः सबंधुः सगणः सवर्गः प्रयाति देशांतरमाशु
गेहात्॥ भवेद्विनाशो ग्रह मध्यगानां भूतादिचेष्टा बहुशो भवंति॥ स्वप्नोद्भवाः क्रूरगणो ल्वणाश्च पाषाणभीष
पतनं च पश्चात्॥ अस्यार्थः॥ वायुबीजं मध्ये ह्रीं फडिति कोणेषु शूलाग्रेषु साध्यनाम बहिः प्रणवेन वेष्टयेदिति॥
त्रिकोणं च लिखेत्सर्वं पंचकोणं ततः परं॥ वसुकोणं ततः पश्चात् ऋतुकोणं बहिस्तथा॥ भूकोणं तितयं बाह्ये लि
खेद्यंत्रं महोज्वलं॥ तारं साध्यं त्रिकोणांतर्वन्हिबीजेन योजयेत्॥ पंचारेषु ठकारांतं विलिखेत्साध्यमारुतं॥ बहि रा·म
रष्टसु कोणेषु साध्यचिंतामणिं लिखेत्॥ ततः षट्कोणेषु कोणे उंडीशं साध्यसंयुतं॥ चतुःकोणे देवदत्तम्मारयेति २६५

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

पृथक् पृथक्। लोहे संलिख्य तत्तत्पुष्पेणाभ्यर्च्य पूजयेत्। अष्टोत्तरसहस्रं तु स्पृष्ट्वा जप्त्वा जितेंद्रियः। पर्वआरभ्य पर्वांते
निशायां दक्षिणा दिशि। दक्षिणाभिमुखो मन्त्री खनित्वा बलिपूर्वकम्॥ पुनः स्नात्वा जपेन्मन्त्रं मष्टोत्तरसहस्रकम्॥ तत्स्मा
द्रिपवः सर्वे प्रयांत्यव्याजमारणम्॥ अथवा साध्यवृक्षस्य समिन्मधुघृतान्वितम्॥ तिलसर्षपसंयुक्तं कुर्याद्धोमं यथाविधि
मन्त्रानेसाध्यमारोप्य मारयेति हुनेच्छिवे॥ सप्ताहान्मरणं यान्ति शत्रवो नैव संशयः। अस्यार्थः। त्रिकोणमध्ये प्रणवस्यान्तः
साध्यनाम विलिख्य वन्हिबीजेन वेष्टयेत्। पञ्चकोणेषु ठकारस्यांतर्वायुबीजं तदन्तः साध्यनाम। अष्टकोणेषु प्रसिद्धचिंताम
णिभुपरिवक्ष्यमाणमन्तस्साध्यम्। पुनः षट्कोणेषुएकादशस्वराक्षरं विलिखेदिति॥ ह्रीं श्रीं दुं देवदत्तराजरूपेण ज्व
लदेवदत्तशत्रु विशेषसंहारशूलिनि देवदत्त हुं फट् स्वाहा। सर्वसंहारमन्त्रोयं शत्रूणां सर्वशांतिदः॥ सर्वलोकैकवि
जयः साध्यकाभीष्टसिद्धिदः। अनेनैव विधानेन यः करोति प्रयोगकम्॥ सस्र्वविद्वेन्मन्त्री संशयो नास्ति तत्वतः।
एवं पुनर्जपेत्पक्षं शत्रुग्रामस्वनाशने। देशस्वनाशने चैव लोकक्षोभायपीडने। दुं ज्वालामालिनि विद्महे महाशूलि
निधीमहि तन्नो दुर्गः प्रचोदयात्। महादुर्गास्तमन्त्रोयं महादुरितनाशनः। निग्रहानुग्रहकरो निखिलाभीष्टदायकः।
नानाप्रयोगभेदेषु मूलं जप्त्वा विधानतः। सिध्यर्थमस्त्रमन्त्रेण मिश्रितं प्रजपेत्पुनः॥ संतानयंत्रमाह। बिंदौ लक्ष्मीं हुत

For Private And Personal

प्र·सं· बहपुटेमारगायत्रिवर्णान्मायांसंधौस्वरदललसच्छूलिनीमन्त्रवर्णान्। भूमौलक्ष्मींतदनुलिपिभिर्वेष्टितंसाध्यभेदैःस
१६६ त्सन्तानप्रदमपहरंविश्वसौभाग्ययन्त्रं।अवंध्यानांकुलस्त्रीणामाशुसंतानसिद्धये। यन्त्रमाराध्यपंचाहंवंधयेन्मन्त्रवित्त
मः।अयमर्थः।प्रथमंषट्कोणंपुनःषोडशदलम्। पश्चाद्भूपुरम्।पुनःषट्कोणमध्येबिंदुंतदंतः श्रीबीजंषट्कोणको
णेषुकामदेवायेस्वाहेतिमारगायत्रीवर्णान्षट्कोणकपोलेषुमायाबीजंह्रीमितिपुनःषोडशदलमध्येशूलिनीमन्त्रवर्णा
न्चतुरस्रकोणेषुश्रीबीजंतद्बहिर्मातृकावर्णैःसाध्यपुटितैर्वेष्टयेत्।मध्येमायांहुतवहपुटेशक्तिषट्कंसचंद्रंनागाश्रे।
मांस्वरदलगंहेशूलिनीमन्त्रवर्णान्नामाबीतंमणिलिपिवंतकाककाकाख्यवंध्यासत्सन्तानप्रदमथमुखाशेषदुष्टा
ं तार्त्यम्।अयमर्थः।प्रथमंषट्कोणम्।तदंतःभुवनेशीम्।षट्सुकोणेष्वपिभुवनेशीठकां रती।तद्बहिरष्टदलंतद
न्तःश्रीबीजन्तद्बहिःषोडशदलन्तेषुमन्त्रवर्णान्विलिख्यतद्बहिर्दलद्वयंविलिख्यप्रथमेवनेसाध्यनामास्रैर्वेष्टये
त्।द्वितीयेउपरिसप्तविंशतिपटलेवक्ष्यमाणअर्द्धनारीश्वरचिंतामणिबीजेनावृत्यावेष्टयेत्॥ ॥हुंकारंत्र्यस्रमध्येप
वनसखपुटेपावकोच्चाटबीजंफट्कारंचार्कपत्रेसकलितभुवनोच्चाटवर्णस्वराश्रे।मूलंमायापिवीतंसहमरुदखिलं राम:
पावकंसर्वसंधौभूतप्रेताहिदुष्टग्रहगणदुरितोच्चाटसंहारयन्त्रम्।समस्तानांचसध्यानांसत्त्वंतानस्यसिद्धये।ततयंत्रेण १६६

चैतच्चसमाराध्यपटांनरो तत यन्त्रार्थसिध्यैच तत्तदुरितशांतये। जप्त्वा मंत्री त्रिसाहस्रं वंधये त्वाव धानतः। निग्रहानुग्रहा
भ्यांयः कर्मभ्यां सर्वयोषितां। सस्कृत्स्य वंधये द्रुस्रास यः स वीर्यसिद्धये॥ अयमर्थः। प्रथमं षट्कोणं तदंतर्वृत्तं तत दंतः हुंमि
ति। षट्कोणेषुवं इति वरुणबीजं अथवाग्नि बीजं वायुबीजं चविलिखेत्। अथवारः इति पावकस्योच्चाटबीजं विलिखेत्। पु
नः द्वादशवदलेषु फडिति तद्बहिः षोडशारं विलिख्य तन्मध्ये साध्यं भुवनेश्याउच्चाटवर्णहः इति। पुनर्वृत्तत्रयम्। आ
द्ये मूले नद्वितीये माययात्तृतीये वायुनावेष्टयेत्। सर्वसंधिरेखायां वन्हि बीजं म्। विलिखेदिति॥ ॥शुक्रेचंद्रं षिखिपुटग्र
हेमारषद्कं सविंदु वारीशाश्रेमणि भिनयुतंशूलिनीं षोडशारो नामवीतं लिपिपरिवृतं जन्मजन्मास्व्यवंध्या दोषाध्वांत
प्रलयावमणिं पुत्र दं शत्रुवक्त्रम्। अयमर्थः। प्रथमन्त्रि कोणंतदंतश्चं प्रबीजं ठं इति। तद्बहिः षट्कोणं षट्कोणेषु सविं
दु कं कामबीजम्। द्बहिरर्द्धचंद्राकार वारुणरकोणे। अर्द्धनारीश्वरं चिंतामणि बीजं सप्तविंशतिपटलंव स्यणणं विलिख्य।
तद्बहिर्वृत्तं विलिख्य तद्बहिः षोडश दलेषु शूलिनीमच्च वर्णान् बिलिखेत् इति तत्र शु क इति त्रिकोणम्। तदुक्तं चश
रभभुजंगे। महानीरशुक्रानिलव्योमसोमा हरी शात्ममूर्त्तष्ट भेदस्वरूपम्। इति शो विष्केशयहा उबिकोदरमरु ट्कोणमा
रो दरे सर्पाश्रेगगनोदरेवसुदलेसर्वसहार्णोदरे। भूकोणे वरुणोदरोदिशि बहिर्नाम्नाष्टधामारुतम्। शुलिन्यंकितयन्त्रमेत

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

दचिराद्गर्भादिकोच्चाटनम्। त्रिलोहे यन्त्रमाराध्य षोडशाहं सहस्रकम्। त्रिसाध्यैः प्रत्यहं जप्त्वा वायव्यां दिशि मन्त्रवित्।
कालरात्रौ खनेत्पश्चाद् दृष्ट्वा गर्भमुद्धसेत्। गर्भस्योद्वासनं द्रष्टुं ब्रह्मणापि न शक्यते। तस्मादिदं सुगोप्यं स्यात् कुर्याद्द
दृढ हृदा फलम्। दैवयोगाद्धृतं गर्भं पुनरायाति न क्वचित्। अंतर्हितस्य गर्भस्य पुनरागमनं नहि। तस्मात्कृतापराधायां कुर्या
नान्यत्र मन्त्रवित्। अस्यार्थः। प्रथमं त्रिकोणं तद्बहिः षट्कोणम्। तद्बहिरष्टकोणम्। तद्बहिरष्टदलम्। पुनः त्रिको
णोदरे भुवनेशींतदंतः वायुबीजं तद्बहिः षट्कोणकोणेषु कामबीजं तद्बहिरष्टकोणेषु ठमिति तद्बहिरष्टदलेषु
सर्वसहार्णोदरे इति सर्वसहार्णं भूमिबीजम्। ग्लौमिति विलिख्य। तद्बहिश्चतुरस्रं विलिख्य। तत्कोणेषु वमिति
विलिखेत्। त्रिकोणोदरोक्तवद्देवसर्वत्रोदरे वायुबीजं च विलिखेत्। तद्बहिरष्टदिक्षु साध्यार्णं वायुबीजं विलि
ख्य। तद्बहिश्चतुरस्रं विलिख्य तद्बहिः शूलिन्या वेष्टयेदिति॥ चन्द्रे चन्द्रसुबीजपंचकमथो सप्ताश्रके मामजां सूर्याश्रे
मणिबीजमष्टदलके श्रीशूलिनीं संस्मराम्। बाह्ये साध्यरमारतं लिपिवृतं श्रीजन्मकाकाख्यसंदृब्ध्य गर्भकरं त्रिलो
कदुरितस्वेलज्वरौघापहम्। अस्यार्थः। प्रथमं वृत्तं विलिख्य तन्मध्ये सोमिति सोमबीजं चतुर्दिक्षु मध्ये च विलि
ख्य। तद्बहिः सप्तकोणं विलिख्य तेषु श्रीं ह्रीं इत्या विलिखेत्। तद्बहिः द्वादशकोणं विलिख्य। तेषु वक्ष्यमाणार्द्ध

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नारीश्वर चिन्तामणिबीजं विलिख्य। तद्बहिरष्टदलम्। तेषु सकामबीजं शूलिनीमन्त्रवर्णद्वंद्वं विलिख्य। तद्बहिर्वृ
त्तद्वयं विलिख्य। प्रथमे वृत्ते श्रीबीजयुक्तसाध्याक्षरैर्वेष्टयेत्। द्वितीये मातृकया वेष्टयेदिति॥ मध्ये मन्मथमग्निकोणावि
वरे चिंतामणिं तस्य दैं जिसुं चन्द्रसमन्वितं वसुग्रहे श्री शूलिनीयंमनुम्। श्रांक्रांसूर्यसमन्वितं द्यादलेसाध्याखिलार्णावृ
तां पत्रं जन्मसृताख्य वंध्यवनितासंतान सौभाग्यदम् अस्यार्थः। प्रथमन्त्रिकोणम्। त्रिकोणकपोलेषु वक्ष्यमाणार्द्धनारीश्व
रचिन्तामणिम्। तत्कोणेषु ठकारयुक्तंलमिति विलिख्य। तद्बहिरष्टदलं विलिख्य। तेषु शूलिनीवर्णद्वंद्वं विलिख्य। तद्बहिर्द्वं
शैदलं विलिख्य। तेषु वृत्तं विलिख्य तदंतः श्रांक्रांमित्यावृत्त्या विलिखेत्। तद्बहिर्मातृकावर्णैः साध्यपुटितैर्वेष्टयेत्॥
मायां चन्द्रे हुतवहग्रहे कामराजं ससूर्यैः षट्कोणांतर्बलरिपुयुतं मूलबीजप्रभेदम्। आशाश्वासे मणिमिनयुते शूलि
नीसाध्यबाह्यं पत्रं पुत्रप्रदमखिल द काकजन्मापवज्जम्। अस्यार्थः। प्रथमं वृत्तं तन्मध्ये भुवनेशीं तद्बहिस्त्रिकोणं
तदन्तः कामबीजं तद्बहिः षट्कोणं तत्कोणेषु श्रीं ह्रीं ट्रुमित्यावृत्त्या लमिति युक्तया विलिखेत्। तद्बहिरष्टकोणं विलिख्य तत्को
णेषु चिंतामणि बीजं कोणस्य वृत्ते विलिखेत्। तद्बहिः साध्यवर्णपुटितैः शूलिनीवर्णैर्वेष्टयेदिति॥ ॥ अथवा सर्वत्र चन्द्र इ
त्युक्ते सकारः ऐंकारबिंदुनां कूटं वा ठकारेफबिंदुनाकूटं ब्रमिति वा। सूर्य इत्युक्ते गां तं द ह ननेत्रें दुसहितं तदुदीरितं

प्र·सं· इत्युक्तं भी इति सूर्यबीजं विलिखेत्॥ मध्ये भास्कर मग्निकोण राशिनं षट्कोणवैश्वानरं स्वस्वश्रेम णि मंष्ट पत्रद्विवे
१६८ श्री शूलिनीं सांबिकामथ स्तेगर्भ यये भवेद् विवरेस्ता ध्याखिलार्णाव्हतं यन्त्रं काकमृतास्य वंध्य वनिता संतानमिद्धि
प्रदम्। अस्यार्थः। प्रथमन्त्रिकोणन्तन्मध्ये रतम्। तत्कोणेषु विंदुम्। तद्बहिः षट्कोणम्। तत्कोणेषु अग्नि बीजम्। तद्बहि
रष्टकोणम्। तत्कोणेषु वक्ष्यमाण चिंतामणिम्। तद्बहिरष्टदलम्। तेषु शूलिनीमन्त्रा सरद्वं द्वं भुवनेश्या सह विलिख्य। त
द्बहिः द्वात्रिंशद् दलं विलिख्य। तेषु यस्तेगर्भमित्यग क्षराणि विलिखेत्। तद्बहिः साध्यपुटित मातृकावर्णैर्वेष्टयेदिति॥
शिखिमध्य चंद्र शिखिलस्मि सूर्य शिखियुग्म मारं क्षितियुग्मरलम्। वसुपत्रमन्त्रं स्मरनाम बाह्यं मृतजन्मवंध्यासुत
दं प्रशस्तम्। अस्यार्थः। प्रथमन्त्रिकोणे तन्मध्ये विंदुं तत्कोणेषु रतं तद्बहिः षट्कोणम्। तत्कोणेषु कामबीजम्। तद्बहिरष्ट
कोणम्। तत्कोणेषु उपरि वक्ष्यमाण चिंतामणि बीजम्। तद्बहिरष्टदलम्। तेषु मूलवर्णद्वंद्वम्। तद्बहिः साध्यपुटितेन का
मबीजेनावृत्या वेष्टयेत्। इति मृतजन्मवंध्या इति मृतवंध्या पाजन्मवंध्यायाश्चेत्यर्थः॥ ॥ राशिरत्नलक्ष्मीं शिखिकाममाया
मृतु भानु वन्हि वसु शूलिनीयं। परितो खिलार्णमणि नामबाह्यं मृतकाकवंध्या सुतदं त्वमोघम्। अस्यार्थः प्रथमं विंदुं त राम:
न्मध्ये चिंतामणिम्। तन्मध्ये श्री बीजम्। तद्बहिस्त्रिकोणम्। तत्कोणेषु कामबीजं भुवनेशीं च। तद्बहिः षट्कोणं विलिख्य। १६८

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

तत्कोणेषुवृत्तम्। मध्येअग्नि बीजंविलिखेत्। तद्बहिरष्टदलम्। तेषुमूलवर्णद्वद्वम्। तद्बहिर्द्वन्द्वयम्। प्रथमेमातृकया
द्वितीयेसाध्यपुटितेनचिन्तामणिबीजेनावृत्तावेष्टयेत्। मृतकाकवंध्येतिमृतवंध्यायाश्वकाकवंध्यापाश्चेत्सर्थः॥ ॥
तवहरसकीलेरत्नचन्द्रार्कवह्नीन्सरयुतमखिलार्णैशूलिनीं षोडशारे॥स्मरमणिलिपिवीतंसाध्यपूर्णंवधूनाम्।जनि
तमृतकवंध्यापुत्रसंजीवनंतत्।अस्यार्थः। प्रथमन्त्रिकोणम्। तत्कोणेषुचिन्तामणिंचन्द्रार्कवन्हिबीजौनिरस्मौउ
र्ध्रिंरमित्येतानि। तद्बहिःषट्कोणम्। तत्कोणेषुचतथा। तद्बहिरष्टकोणम्। तेषुचतथा। तद्बहिःकामपुटितंमातृकावर्णै
र्वेष्टयेत्। तद्बहिःषोडशदलम्। तेषुशूलिन्येकैकाक्षरंविलिख्य। तद्बहिर्वृत्तत्रयंविलिख्य।प्रथमेवृत्तेकामबीजेनावृत्य
द्वितीयेचिंतामणिबीजेन।तृतीयेसाध्याक्षरैर्वेष्टयेत्॥ ॥मामायास्मररत्नबीजसुषिरंलूंकारवैश्वानरं लूंकारांकितकोण
षट्कमनुमांश्रीशूलिनीक्षाश्वकम्।यस्तेहंतिकचंखगाश्वविवरेरत्नांकविश्वांतरेयन्त्रंजन्ममृताख्यवंध्यवनितासंतानसि
द्धिप्रदम्।अस्यार्थः।प्रथमंवृत्तंम्।तस्मिन्श्रींह्रींक्लींरस्यौंहुं इतिविलिख्यतद्बहिस्त्रिकोणम्। तत्कोणेषुल्यूंकारंविलिख्य।
तद्बहिःषट्कोणम्। कोणेषुल्यूंकारंश्रीबीजंचविलिख्य।तद्बहिरष्टकोणन्तेषुमूलिन्यक्षरद्वयंविलिख्यतद्बहिर्द्वीत्रिंशद्दलंवि
लिख्य। तेषुयस्तेहंति इत्यक्षराणिविलिखेत्। तद्बहिः चतुरस्रम्। तत्कोणेषुचिंतामणिबीजंविलिखेत्। जन्ममृताख्य

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ध्य
वंध्याजन्माख्यवंध्यामृतारव्यवंध्याचेत्यर्थः॥ ॥एतानिदिव्ययन्त्राणिसद्यःसिद्धिप्रदानिवै। जन्मकाकमृतारव्यानांदिग्
नेंदुदिनक्रमात्। अष्टद्वादशषोडश दिनक्रमादित्यर्थः। सांगंहिसंध्यमाराध्यजलायन्त्राणिसंस्टशन्। भस्मनापिचसर्वां
गंहिसंध्यामभिषिंच। प्राशयित्वाभिमन्त्र्याज्यमुपविष्यफलत्वनम्। वंध्यये योपितांरसांसद्यःसंतानसिद्धये। सावधानकृतं
कर्मसद्यःफलनियोषिताम्। तस्मादेतानिकर्माणिसाधयेत्सावधानतः। । चन्द्रेकामंसपद्मांऋतुयहविवरेबीजयुग्मस्यष
ट्कंवस्वश्रेष्वन्त्मवर्णस्वरदलकमन्तेशूलिनीमन्त्रवर्णम्। द्रुमैमायांसकामांसकललिपिवृतांसाध्यनामार्णबाह्यंयन्त्रंस्त्री
जन्मवंध्यातनयकरमिदंपुष्टितुष्टिप्रदंच॥ अस्यार्थः। प्रथमंषट्कोणम्। तन्मध्येवृत्तम्। तन्मध्येकामबीजंश्रीबीजंच। षट्
कोणेष्वपिकामबीजं श्रीबीजंचविलिख्य। तद्बहिरष्टकोणम्। तत्कोणेषु चिन्तामणिबीजम्। तद्बहिः षोडशदलेषुशूलि
नीमन्त्रस्यैकैकमक्षरम्। तद्बहिश्चतुरश्रम्। तदन्तःभुवनेशींकामबीजंच। तद्बहिर्मातृकयासंवेष्ट्य। तद्बहिःसाध्याक्षरैर्वेष्ट
येत्॥ यन्त्रमेतदिदंगुह्यं अमोघंपुष्टिवर्द्धनम्। तुष्टिदंजन्मवंध्यानांसहसापुत्रसिद्धिदम्। दशाहंनित्यमाराध्यद्विसंध्यं
साध्यसंपुतम्। सहस्रमन्त्रं हुत्वाचवंध्येन्पुत्रसिद्धयेति॥ मायांकामंहुताशंठरविशशिनद्विनंवृतमध्येषडस्रेपद्मांवा
युसरन्ध्रंदशदलविवरेकामसूर्यौबिकार्णाश्च। वाह्येतारेशपत्रेमनुमिनमहितंभूपुरेमाध्यकामंयन्त्रंदिव्यंसमस्तग्रह

For Private And Personal

दुरितहरं काकवंध्याहितार्थम्। अस्यार्थः। प्रथमं षट्कोणम्। तदंते। रं तत्रयं तदंतर्भुवनेशी कामबीजाग्निबीजानि विलि
खेत्। षट्सु कोणेषु श्रीबीज वायुबीज चिन्तामणिबीजत्रयं विलिख्य। तद्बहिर्दशदलम्। तेषु तन्मध्ये कामबीजं भुवनेशीं
च विलिख्य। तद्बहिः षोडशदलपत्रन्तेषु वृत्तम्। तन्मध्ये शूलिनिमन्त्रवर्णान्। तद्बहिश्चतुरस्रम्। तत्कोणेषु कामबीजं
साध्ययुतं विलिखेत्। अत्र पटादिविशेषमाह। सीसेपत्रे हिरण्ये वा पत्रे मालिख्य मन्त्रवित्। वादगाहं समाराध्य मवो
गमभिमन्त्र्य च। अभिषिच्योचितैर्द्रव्यैः संपातनाज्याभिमर्शनम्। कृत्वा शेतरशानकं प्राशयित्वानुवासरम्। वंध्ययेन्मन्त्रवि
दुस्तां काकवंध्यासुताप्तये॥ युगबिंदौरविवारुणौ पुरुषद्वैरविपावकौ। वसुपत्रे स्मरमारुतौ रविपत्रे वसुधांबरे। कमलान्ते
वरशूलिनीं स्मरमायाकमलावृतम्। कलितैस्तत्तु तदायकं स्रवंध्यादुरितापहम्। अस्यार्थः। प्रथमं वृत्तं विलिख्य। तदं
तश्चरकं वृत्तं विलिख्य। तदंतवरुणबीजं विलिखेत्॥ तद्बहिर्द्वादशदलं तेषु ग्लौमिति विलिखेत्। तद्बहिः षोडशदलं ते
षु श्रीबीजमिलितान् शूलिनीमन्त्रवर्णान्। तद्बहिः कामबीजभुवनेशी श्रीबीजैरावृत्य साध्यवर्णमिति तैर्वेष्टयेदिति॥
अत्रापि कर्तव्यविशेषानाह। पंचलोहे त्रिलोहे वा ताम्रे सीसे यवायसि। आलिख्य मन्त्रमाराध्य शूलिनीमिष्टदापिनीम्। षो
डशाहं दिनं मन्त्र्य सहस्रं मायया सह। तैलाभिषेकहोमाज्यभस्मारव्यैः पंचकर्मभिः। शुद्धा पाबंद्धयेद् स्तां सहसा पुत्रसिद्धये॥

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰स॰ षट्त्रिंशत्कोष्ठकोष्ठे निगमशिखिगृहे रत्नधामूलमन्त्रं मायापूर्वं परात्मत्रिशिखकलनकं मर्मसुव्याप्तवह्निं। मायासार्णादि
१७० बाह्यं विखिलरिपुमनोगर्वनिर्वाणपैकं श्रौं ह्रं श्रीशूलियन्त्रं प्रणतभयहरं सर्वसंहारयन्त्रम्। भस्मन्येनत्समालिख्य साव
धानं सुलक्षणम्। आराध्यपरया भक्त्या निग्रहोक्तविधानतः। मायां तेत्विष्टरूपेण नाम्ना संहारशूलिनी। वैरिणो नाम तस्य
श्चात् वर्माधतं क्रमेण तु। उद्धृत्य विधिवन्मन्त्रं सावधानेन चेतसा। अर्द्धरात्रौ जपेन्मन्त्रं सहस्रं रिपुदिङ्मुखः। सहसासैव
तद्रूपा संहरत्यरिमाशिवम्। अनया वर्द्धिता कृत्या ब्रह्मणाप्यतिवारिणी। तस्मान्मन्त्रं तु शुद्धात्मा सर्वत्रा शुनयोजयेत्। या
पातु बाध्यया बाधुमिच्छत्यरिनन्यधीः। तथा संपीड्यमानात्मा शत्रुः क्षयमवाप्नुयात्। अस्यार्थः। प्रथमं पूर्वपश्चिमतः संत्र
रेखा विलिख्य तदुपरि दक्षिणोत्तरतश्च सप्तरेखाः विलिख्य एवं विलिखिते षट्त्रिंशत्कोष्ठानि जायन्ते। तेषु कोष्ठेषु प्रति
कोष्ठं त्रिकोणचतुष्टयं विलिखेत्। अस्यत्रोपदेशः। तत्तच्चतुरश्राकारकोष्ठेषु अग्निकोणमारभ्य वायुकोणावधिकां विद्रे
खां तथैव ईशानकोणमारभ्य निर्ऋतिकोणपर्यंतं कांचिद्रेखां विलिखेत्। एवं विलिखितेन तत्र तत्र त्रिकोणचतुष्ट
यं जायते॥ तेषु त्रिकोणेषु मायापूर्वकशूलिनीषोडशार्णं प्रतित्रिकोणं एकैकमक्षरं विलिखेत्। एवं विलिखिते शू राम:
लिनीमन्त्रस्य नवावृत्तिर्जायते। त्रिकोणाग्रसंधिषु प्रत्येकं वह्निबीजं विलिखेत्॥ संभूय षट्त्रिंशदनलबीजानि जा १७०

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

यंते। तद्बहिः प्रत्यक्षरं मायासहितमातृकावर्णैः प्रतिलोमेन वेष्टयेत् रेखाग्रेषु अष्टविंशतिशूलानि विलिखेत्। ह्रीं
व्याघ्ररूपेण संहारशूलिनी देवदत्तं हुं फट् स्वाहा। तत्र व्याघ्रदंतिसर्पादीनामुपलक्षणम्॥ ॐ ईं तिर्यक्कोष्ठे प्रतिभव
नलसहेद्वैश्वानरांतं माप्राप्तारो द्रोपद्धि धिमुखलिपिभिर्मूलवर्णैः क्रमेण। पङ्क्तौनुविंशत्रिभिस्त्वपरिलसत्तनाम
मर्मस्वजीर्णा नाचोरस्मं शारिरोगग्रहदुरितहरं शूलिनी घोरयन्त्रम्। यन्त्रं मन्त्रमानिश्यमीसे वाग सिभस्मनि। दृष्ट्वा जपेत्त्रि
मा हस्रं मन्त्री माहै त्रयान्वितम्। दिवानिशमविच्छिन्नदीपद्धूतयमंनिधौ। सप्ताहं मन्त्रं वै नित्यं सहस्रं सर्वशांतये। क्षीर
मध्ये विनिक्षिप्य सहस्रं प्रजपेत्स्टशान्॥ नरसापंचबाधेभ्यो मुच्यते नात्र संशयः॥ अस्यार्थः॥ प्रथमं पूर्वपश्चिमतः षड्रे
खा विलिख्य तथैव दक्षिणोत्तरतः षड्रेखा विलिखेत्। एवं विलिखिते पंचविंशतिकोष्ठानि भवंति। तेषु कोष्ठेषु प्रतिको
ष्ठं त्रिकोणचतुष्टयं विलिखेत॥ तेषु त्रिकोणेषु मायाबीजोदरे प्रणवं विलिख्य। अस्योदरेषु नः पंचब्रह्मबीजपूर्वकशू
लिनीमन्त्रपंचदशवर्णान्। प्रथमपङ्क्तौ प्रतित्रिकोणं मध्ये एकैकवर्णशो विलिखेत॥ एवं द्वितीयतृतीयचतुर्थपंचमपङ्क्तिषु
विलिखेत्॥ रेखाग्रेषु शूलं शूलाग्रेषु साध्यनाम च विलिखेत्। कोष्ठमध्यत्रिकोणग्रेषु मायाबीजं ह्रींकारं विलिखेत्। सं
भूय पंचविंशतिमायाबीजानि भवंति। ऐं ह्रीं श्रीं क्लीं सौः एतानि पंचब्रह्मबीजानि श्रींह्रीं दुं देवदत्तदुरितशांतिरूपेण ज्वल

For Private And Personal

प्र.सं. ज्वलदेवदत्तदुरितविशेषसंहाररूपिणि शूलिनि देवदत्तदुरितं हुं फट् स्वाहा। इति साध्यत्रययुक्तो मन्त्रः। तत्र विधिमु
१७१ —लिपिभिरिति पंचब्रह्मबीजैरित्यर्थः। विधिमुखाः अंबुजन्मोद्भवसुररिपुरुद्रेश्वरशिवाः। तेषां पंचब्रह्मात्मकत्वं पंचविंश
पटले प्रासादविधाने वक्ष्यति। ऐतेषां बीजानां पंचब्रह्मबीजत्वं च तत्रैवाष्टत्रिंशत्कर— न्यासविधाने द्योतयति। पंच बा
णोति चोरयुक्त पंच बाणाः॥ चातुर्लिंशान्त्रिकोणे स्वरविहृदये शूलिनीं पंच वारं लक्ष्मी माया क पूर्व क्षिति निगमस्थ हेतारमा
रोदरार्णम्। भूयो मर्मास्त्रनंगं व्रणमणिकमले पंच संधौ हुतां शाम्। पंत्रं साध्येंदुबाह्ये। ग्रहदुरितहरं गर्भवृद्धिप्रदं च। पट्भे
दे समालिख्य पंचाहं पूज्य मन्त्रं वितन्। त्रिसंध्यं प्रजपेन्मन्त्रं षट्त्रिंशत्त्रिशताधिकम्। त्रिसंध्यमभिषिच्याथ भस्मना मन्त्र
सुस्थिरम्। बंधयेद्दूनयांत्यै च गर्भवृद्ध्यै सुखाप्तये। अस्यार्थः। प्रथमं दक्षिणोत्तरतः पंचांगुलिमानेन रेखाषट्कं अंगुलिमान
वीथीकं विलिखेत्। तत्र मध्यमवीथीं द्व्यंगुलिमानेन विलिख्य प्रथमषष्ठरेखयोः पार्श्वद्वयेपि प्रत्येकमेकांगुलिं मार्जयेत्।
द्वितीयपंचमरेखयोः पार्श्वद्वयेपि प्रत्येकं अर्द्धांगुलिमानं मार्जयेत्। एवं मार्जनं कृत्वा प्रथमवीथ्यां प्रथमरेखामारभ्य द्विती
यरेखासंबंधार्थं त्रिकोणत्रयं विलिख्य पंचमरेखापार्श्वद्वयं प्रथमवीथीगतमध्यत्रिकोणे त्रिकोणाकारेण योजयेत्। चतुर्थ राम:
रेखापार्श्वद्वयमपि प्रथमवीथीगतपार्श्वत्रिकोणाग्रयोः रुतरमुनरे दक्षिणं दक्षिणे योजयेत्। पंचमवीथीगतमध्यत्रिकोणे १७१

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

त्रिकोणाकारेण योजयेत्। तृतीयरेखापार्श्वद्वयमपि पंचमवीथीगतपार्श्वद्वयवर्तिनोस्त्रिकोणयोरग्रे उत्तरमुत्तरे दक्षिणं
दक्षिणेन नियोजयेत्॥ पुनः प्रथमवीथीगतउत्तरत्रिकोणाग्रमारभ्य पंचमवीथिगतदक्षिणत्रिकोणाग्रपर्यंतं रेखां वि
लिख्य पुनश्च प्रथमवीथीगतदक्षिणकोणाग्रमारभ्य पंचवीथीगतउत्तरत्रिकोणपर्यंतं रेखां विलिखेत्। एवं विलिखिते
चतुस्त्रिंशत्त्रिकोणानि चमध्यमवीथ्यां चतुरस्रचतुष्टयं च जायते। स्वररवीति। विस्वरे द्वादशस्वरे इत्यर्थः। तत्र चतुस्त्रिं
शत्कोणेषु उ विस्वरमेकाक्षरं विलिख्य तेषु लक्ष्मीबीजमायापूर्वकशूलिनीमंत्रवर्णान् प्रत्येकमेकैकमक्षरं विलिखेत्। ए
वं विलिखिते मंत्रस्य द्विरावृत्तिर्भवति। मध्यमरेखाद्वयमध्यस्थचतुरस्रचतुष्टये प्रत्येकं प्रणवकामबीजलक्ष्मीबीज
दुर्गाबीजानि अंतरतः क्रमेण विलिख्य त्रिकोणचतुर्दशममर्मसु कामबीजं विलिख्य षट्रेखाउभयपार्श्वाग्रेषु चिंतामणि
बीजं च विलिख्य मध्यचतुरस्रस्य पंचसंधिष्वग्निबीजं विलिख्य तद्बहिर्वृत्तं विलिख्य साध्यनाम्ना वेष्टयेत्पुनर्वृत्तं विलि
खेत्॥ दीपाकाराः रणाग्नौ शशिहृदि दहनस्मारमायार्णपूर्वं मूलं वेदप्रमाणं त्रिशिखपरिलसत् निग्रहाजांसुसाध्यम्। म
र्मस्वाग्नेयमायेस्मरखलिपिवृत्तं नारमाया भिवीतं चोरक्ष्मेरोद्वपविहिंष। ——— सुन्वयभरणं पुष्टिदं सत्यमेतत्॥ अ
हे समालिख्य मंमगराजेन पूजयेत्। कुसुमपाद्यादिदर्शांतं प्रतिवारं सहस्रकम्। बीजत्रयां ततो नाचोररूपेण तत्स्वरंद्वि

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

 ज्वैलैश्वर्यसंहारशूलिन्यरिवसुं ततः। हुंफट्स्वाहेत्ययंमन्त्रः शत्रुसंहरणाप्ततः। यस्यांदिशिखनेघंत्रतेनमार्गेणतस्क
 राः। आगत्यारिस्वमखिलंगृह्णंत्येवविशंकिताः। कर्मभिर्बलवद्भिर्वापालितंबलवत्तरैः। शूलिनीशासनादेवनश्यत्य
रिधनंस्वयं तस्मात्सर्वप्रयत्नेनसावधानेनचेतसा। साधयेत्साधकैःसर्वशत्रुदर्पनिवृत्तये। एवंग्रहग्रामपुरदेशसंप
त्क्षयायवै। साध्यमेतैंनसाधकःस्थिरमानसः। दीपेत्यष्टादशसंख्या आरुणइतिवेदाः। तेनचतुःसंख्याएतद्रूंभव
ति। दक्षिणोत्तरतश्चतस्रोरेखाविलिख्यतदुपरिपूर्वपश्चिमतस्तत्ररेखाविलेखनीयाः। एवंविलिखितेअष्टादशकोष्ठा
निजायंते। तेषुकोष्ठेषुपूर्ववत् त्रिकोणचतुष्टयंविलिखेत्॥ तेषुत्रिकोणेषुप्रतित्रिकोणंवृत्तंविलिखेत्। ततःअग्निबी
जकामबीजमायाबीजपूर्वकशूलिनीनीमन्त्रस्यवर्णान्प्रतित्रिकोणमेकैकमक्षरंविलिखेत्। एवंविलिखितेमन्त्रस्यचतु
रावृत्तिर्भवति। रेखाग्रेषुशूलंविलिखेत्। प्रतिशूलमग्निबीजमायाबीजसहितसाध्यनामा न्क्रमेणांतरंतर्विलिखे
त्। तत्रनिग्रहेतिअग्निबीजंम्। पुनस्त्रिरेखादिसंधिरूपेवर्म्मणिअग्निबीजंचमायाबीजंचअंतरंतर्विलिखेत्। तद्बहिः
सकाराद्यकारांतेमातृकयावेष्टयेत्। तद्बहिस्तारेणावृत्त्यावेष्टयेत्। तद्बहिर्मायया वृत्त्यावेष्टयेत्। श्रींह्रींदुंनानाचोर
रूपेणज्वलज्वलदेवनैश्वर्यसंहारशूलिनिदेवदत्तवसुंहुंफट्स्वाहा। इतिसाध्यद्विनययुक्तोमन्त्रः अनेनजपेद्यन्त्रं

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

कोष्ठे षोडशसंमितैः प्रतिगृहं लिख्य। रणाग्नेः पुरंतारं स्मारविधूदरे मनुमजापूर्वम्मणिमम्मेसु। शूलाग्रेषु च साध्यानामनि
खिलैर्वर्णैः समावेष्टितं यन्त्रं भर्तृविरोधदोषशमनं संतानदं योषिताम्॥ यन्त्रमेतत्समालिख्य चंदनादिषु वस्तुषु हारिद्रे
वा समालिख्य जप्तानि लक्षं सहस्रकम्। शुक्लप्रतिपदारभ्य पूर्णिमांतं दृढव्रतः। बंधयेद्योषितां कंठे भर्तृकोपप्रशांतये
संतानसिद्धये सर्वसौख्याय शुभवृद्धये। अस्यार्थः। पूर्वपश्चिमतः पंचरेखा दक्षिणोत्तरतः पंचरेखा विलेखनीयाः एवं
विलिखिते षोडशकोष्ठानि जायंते। तेषु कोष्ठेषु प्रतिकोष्ठं त्रिकोणचतुष्टयं विलिखेत्। तेषु त्रिकोणेषु प्रतित्रिकोणं प्र
णवं च कामबीजं च वर्तं च अंतरं तद्विलिख्य वृत्तमध्ये मायापूर्वकशूलिनीमन्त्रवर्णानेकैकशो विलिखेत्। एवं या लिखिते
मन्त्रस्य चतुराष्टतिर्भवति। तस्य मध्ये सुचिंतामणिबीजम्। विलिखेत्। रेखाग्रेषु त्रिशूलं विलिखेत्॥ प्रतिशूलं साध्य
नामार्णान् विलिखेत्। तद्बहिर्मातृकावर्णैर्वेष्टयेत्। तस्मादुक्तफलं भवति। । एकारं तनमध्ये निगमसम दले दंपति
शेतिचाथात्। वस्ताद्वाह्ये दशारेस्य रमणि सहितं यस्त ऊ वादिरांतं योनिं यो अंतरारे त्यम्तक टदले शूलिनीयुक्तबाह्ये
सांध्यं नानावधूनां तनय हृमतुलं स्वप्रभोगादि वन्त्रम्। अस्यार्थः। प्रथमं चतुर्दलं पद्मं विलिख्य तत्कर्णिकायां यस्त ऊरू
इत्यचः प्रथमपादांत्याक्षरं येकारं विलिख्य चतुर्दले वदं पतीय इति वर्त्तुर्णं विलिख्य तद्बहिर्दशदलं विलिख्य तेषु का

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मबीजं चिंतामणि बीजं वांतरं विलिख्य पस्त ऊरू विहरत्यंतरेति दशार्णान्विलिख्य तद्बहिः षोडशदलं पद्मं विलिख्य तेषु
प्रणव पूर्वक शूलिनी मन्त्र वर्णाश्च योनियो अंतारालितमितोनु यायामसीति षोडश त्र वर्णांश्च विलिख्य। तद्बाह्ये साध्यव
र्णैर्वेष्टयेत्। ।मध्ये नाम समेद भाश्च विवरेकं दर्पवीजाष्टकं शूलिन्यष्टदलेर्मांसितिपुटे मापांचरे चिंतामणिम्। पं चाशल्लि
पिभिः श्रिया परिवृतं यन्त्रं जगन्मोहनं कन्यार्द्धिकरंकुचोद्भवकरं सौभाग्यभोगप्रदम्। अस्यार्थः। प्रथमं चतुरश्र द्वयपुटि
तरूपेणाष्टकोणं विलिख्य। तन्मध्ये साध्यनाम विलिख्य। अष्टाश्रेषु काम बीजं विलिख्य। तद्बहिरष्टदलपद्मं विलिख्य। ते
षु शूलिनी मंत्रार्णान्द्वंद्वशो विलिखेत्। तद्बहिश्चतुरश्र द्वयं पुटित्वा विलिख्य तस्याष्टकोणेषु लक्ष्मीमायाचिंतामणि बीजानि
विलिख्य। तद्बहिर्व्यंजनेमातृका वर्णैर्वेष्टयेत्। तद्बहिः श्री बीजेन वेष्टयेत्॥ मायागर्भस्य साध्याक्षरहृदि परितो मारुतं द्वं
व्यवाहं नागास्ले रुद्र वर्णं शशि दलकमले शूलिनीमष्टकोणे। कालार्णं साध्यमायाखिल लिपिसुवृतं विश्ववीयोग नानांग
र्भक्षीणप्रदं तद्दुरितकरमिदं गर्भसंक्षोभणं च। सौकुमार्यपरे यन्त्रं समालिख्य सलक्षणम्॥ आवाह्य कुलपंचम्यां पूर्वरा
त्रौ मरुन्मुखः। आराध्य साध्यसंयुक्तं जप्त्वा दशशतं सुधीः। नित्यमेवं क्रमेणैवापररात्रौ सुवर्शके। तस्मिंस्तौ। कांस्ययुग्मे
वासीमांतेवायथौचितम्। खनित्वा बलिपूर्वं तु जपेद्वूपस्य तु दिनम्। नाना विधारिपो षाणागर्भमत्यद्भूतं शनैः। क्षयं यान्ति

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

स्वपरूसपसचंद्रकलाद्व। अस्यार्थः। प्रथममष्टपत्रंपद्मंविलिख्य। तन्मध्येभुवनेशींविलिख्य। तन्मध्येसाध्यनामविलि
ख्य॥ तन्मध्येवायुबीजमग्निबीजंचविलिख्य। मायाबीजस्यपरितश्चवायुबीजंवन्हिबीजंचविलिख्य॥ पुनरष्टदलेषुश्रीं
ह्रींरुद्राय नमः। इतिरुद्रमन्त्रंविलिख्य। तेषुपुनःषोडशदलंपद्मंविलिख्यतेषुप्रणवपूर्वकंशूलिनीमंत्र वर्णान्विलि
ख्य। तद्बहिरष्टकोणंविलिख्य। तेषुकलावर्णाख्यंमकारं विलिखेत्। तद्बहिःसाध्येनमायामायंचायाद्वर्णैश्चक्रमेण वेष्टये
त्॥ उक्तफलंभवति। सौकुमारपद्मंपितलं। ।अथ —— शूलिन्याःक्रियोत्कर्षयंत्रंलिख्यते। आलिख्याष्टाष्टकोष्ठेप्रतिग्रह
सुषिरंकीलपत्रंचमध्यात्प्राग्दक्षिण्येनपादु कंविहितरसरसतत्वास्तत्सामवर्णैः। मध्येरत्नंतुबीजंप्रणवपरि वृत्तंपंचधामू
लमन्त्रम्। संधौशूलाग्रसौध्यंविहितपरिवृतंसत्क्रियोत्कर्षमेतत्। ———————— अस्यार्थः। प्रथमंपूर्वपश्चिमतोनव
रेखाविलिख्य। तदुपरिदक्षिणोत्तरतश्चनवरेखाविलिख्य। एवंविलिखितेचतुःषष्ठिकोष्ठानिजायंते। तेषुचतुःषष्ठिकोष्ठे
षुप्रतिकोष्ठंकर्णिकावृत्तंविलिख्य। तद्बहिःकीलपत्रसंज्ञकानिदीर्घायामानाष्टपत्राणिकर्णिकारत्नाभिमुखानिविलिखे
त्। पूर्वपद्मावुत्तरकोष्ठगतकर्णिकावृत्तमारभ्यतदष्टदलेषुरसरसस्वाहेतिअकारादिषोडशस्वरसहितानिषट्त्रिंशद
क्षराणीत्यर्थयतत्रककारादिसकारांतात्र र्णाःपंचत्रिंशद्वर्णाप्रथमस्वरविकाराः षोडशस्वराःसर्वेपिसंभूयएकम

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र० सं० स्वरं प्राथमिकस्वरविकारत्वात् एतानि सर्वाणि संभूय षट्त्रिंशदक्षराणि एतानि षट्त्रिंशदक्षराणि सर्वाण्यपि प्रत्येकं अका-
१७५ रादिषोडशस्वरसहितानि भवेयुः। तत्कथम्। अ आ इ ई इत्यादिप्रकारेण अकारस्य षोडशस्वरयोगः। क का कि की ख खा
खि खी इत्यादिप्रकारेण इतरपंचत्रिंशद्वर्णानां षोडशस्वरयोगः। एवं योजिते तत्साम वर्णमिति कटपयादिसंख्यया षट्स-
प्तत्युत्तरपंचशताक्षराणि जायंते। एतान्यक्षराणि क्रमेण एकैकस्मिन् कीलपद्मकर्णिकादिक्रमेण दलेषु स्वाग्रादि अ आ
इ ई उ ऊ ऋं ॠं लृं इति नव लॄं एं ऐं ओं औं अं अः कं कां इति द्वितीयकीलपद्मकर्णिकायां स्वाग्रदलादिदलेषु एवं तत्नायादि-
षु नव नवाक्षराणि विभज्य विलिखेत्। पुनः। मध्ये रत्नं तु बीजं प्रणवपरिवृतं पंचधा मूलमन्त्रम्। संधाविति पूर्वलिखितरे-
खास्वेकाशीतिसंधयो विद्यंते। द्विरेखासंयोगः संधिरित्युच्यते। तासां संधीनां मध्ये मध्यसंधौ चिंतामणिबीजं प्रणवेनावृतं
विलिख्य तन्मध्ये साध्यनामादीन्विलिखेत्। इतरास्वशीतिसंधिषु प्रणवादिशूलिनीषोडशाक्षरीवर्णानामेकैकं विलिखे-
त्। एवं विलिखिते मूलमन्त्रस्य पंचावृत्तिर्जायते। पुनः रेखाग्रेषु शूलानि विलिख्य तेषु साध्यनाम विलिखेत् विहितपरिवृत-
मिति शूलाग्रेषु मूलमन्त्रवर्णैकैकयुक्तं साध्यनाम विलिखेदित्यर्थः। अथवा तत्तत्कार्यविशेषार्थमन्यं मन्त्रं वा यंत्रं वेष्टनार्थं राम:
विधास्यतीति तेनेत्यर्थः। तत्र मध्ये रत्नं तु बीजमित्यत्र तु शब्दाच्चिंतामणिबीजस्थाने तद्द्विहाय चतुरशीतिफलविशेषावाप्तये च १७४

तुरशीतिबीजविशेषान्विलिख्य चतुरशीतिप्रयोगविशेषः सूचितः। तत्सर्वमतिविस्तरभयादत्र न लिख्यते। तस्मा
दुरुमुखादेवावगंतव्यम्। ।मध्ये दुर्जंतु नाम प्रतिभरसुलिपिम्। निग्रहाजाभिवीतं षट्कोणे वीजभेदं स्मरहरस्यहि
तभूपुरे मूलमन्त्रम्। कोणाग्रे शूलसाध्यं सृमुखलिपिरतं स्लेष्टदुर्जंतुदंष्ट्रात्राशूणां क्षिप्रवंशास्यकरमतुलं शूलिनी
धारयन्त्रम्। अस्यार्थः। प्रथमं षट्कोणं विलिख्य तत्कर्णिकामध्ये साध्यदुर्जनोर्नामसाध्यपुरुषस्य नाम च विलिख्य।
तदुपरि अग्निवीजं भुवनेशीं च विलिखेत्। षट्कोणेषु दुं क्रीं ह्रीं इत्याद्यत्वा विलिखेत्। तद्बहिश्चतुरस्रं तत्कोणे
षु मूलमन्त्रवर्णान्विलिखेत्। रेखाग्रेषु शूलानि विलिख्य तेषपि साध्यनाम विलिखेत्। तद्बहिर्मातृकावर्णैः प्रतिलो
मेन वेष्टयेदिति॥ ॥पट्टफलकविशेषानाह। यंत्रमेतत्समालिख्य विषरसे सरूसणम्। आवाह्य दर्शदिवसे
मन्त्री साध्यत्रयान्वितम्। निशिसंपूज्य साहस्रं जप्त्वा पूर्णां तमन्वहम्। रिपुसेनेष्ववाकोष्ठे खनित्वा तद्दिगाननः पु
नर्जपेत्सहं वैरिनाशाय स्वेष्टं दशाहात्। पजंतु नाम लिखितं तद्दंष्ट्रा देयवैरिणः। नश्यत्यव्याजमचिराकुलिन्यात
त्स्वरूपया। निवृत्त्यै पूर्ववन्मंत्री क्षीरे निक्षिप्य वै जपेत्। नो चेद्दशातिसं बंधान्नाशयत्येव शूलिनी। तस्मात्सर्वप्र
यत्नेन नाशयित्वारिमात्रकम्। निवारयतु तद्दंष्ट्रास्त्रार्थं पुष्पवृद्धये। ।बिंदौ रलंसबीजं क्रतुगहविवरे सं दुशाक्षं

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. गषट्कम्।वलयेषष्टवन्हिंस्वरदलकमलेषु.लिनीमन्त्रवर्णाम्।यस्यास्वप्नेनमन्त्रंफलदलकमलेसाध्यमायामिवीत
१७५ म्। यन्त्रंदुःस्वप्नवंध्यातनमयदमतुलंसर्वदुष्टाहितार्थम्॥अस्यार्थः॥ प्रथमंषट्कोणन्तदंतःर्वृत्तंतदंनःदुर्गाबीजस
हितंचिंतामणिबीजम्।षट्सुकोणेषुवृत्तस्यांतः—मायंगंतद्बहिरष्टकोणम्। तेषुवन्हिबीजम्।तद्बहिःषोडशदलम्।
तेषुशू.लिनीमन्त्रवर्णान् तद्बहिर्द्वात्रिंशद्दलंविलिख्यतेषुयस्यास्वप्नेनइत्यगसरान्विलिख्यतद्बहिःसाध्यपुरितांभुव
नेश्यावेष्टयेदिति॥ ॥पुत्रैर्जुहुयाद्ध्मैर्मंडलंवद्धिपल्लवैः।मंडलंभोजयेद्विप्रान्उक्तसंख्यंस्वशक्तितः।निजवंशद्
यस्निग्धपोष्यतत्स्निग्धवर्गिणाम्।पुत्रपौत्रमुखाशेषशुभवद्धिर्भविष्यति।तत्रपुत्रदमितिपुत्रवीजकम्। वद्धिपल्लवमि
तिगुडूची।अथवावारुणंसूक्तंजापयेद्धदवित्तमान्। अष्टषोडशषट्त्रिंशच्चत्वारिंशत्—पंचकान्।आगुलस्थिरतोयस्या
न्अतिगंभीरमानसान्।गुलूचीसोमवल्लीभ्यांजुहुयात्तस्मंदिनम्।मंडलादेवतद्द्रव्यंवृष्ट्यापूर्णोदकंभवेत्।योन्वर्द्धंव
र्षणमासिन्दृष्टिसिध्यैजितेंद्रियः।जपहोमक्रियाःकुर्यात्कारयेद्वायथाविधि।अवग्रहैरनावृष्टिर्नभवेत्तस्यराजके।
अथवारिविपज्जन्मवधप्रत्यरिभद्रमान्।तमित्सहस्लमादायव्योषसैंधवसर्षणैः।गोघृतैर्जुहुयान्मंत्रीविजयायसुखाप्त राम:
ये।व्योषंत्रिकटु॥ ॥अथान्यंसंप्रवक्ष्यामिविचित्रकरणंपरम्।सर्वदोषहरंश्रेष्ठंसर्वाश्चर्यकलावहम्।गौमयेनसमा १७५

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

लिप्य भूतलं चतुरस्रकम्। कृत्वाम्बितासने नैव नवकोष्ठसलक्षणम्। हरिद्रालेपितं न्यस्य संगंधाक्षतसुमार्चितम्। संस्था
प्य धूपितं मध्ये घृतदीपोज्वलच्छिखम्। कार्योमबीजं माहेंद्रे सर्षपं हव्यवाहने। मरीचि लवणे याम्ये तिलनिंबदलेसु
रे। वारुणे कलशं सोदं शाखानिंबस्य मारुते। रक्तप्रसूनं कौबेरे भस्मैशान्ये क्रमात्सुधीः। प्रागास्य उदगास्यो वा समासीनः
स्थिनोपि वाऽऋषिन्यासादिकं कृत्वा शू. लिनी देवताभयः। क्षुद्ररोगग्रहग्रस्तं वामे संस्थाप्य भागको दक्षिणे काष्ठजांगारे
धूम ज्वालाविवर्जितम्। ॐ नमः कृष्णवाससी स्यनयाक्षरसंख्यया। दीपादिद्रव्यभेदानिमन्त्रीनत्साध्ययुक्तया। तत्र नमः
कृष्णवाससीत्यादि द्वात्रिंशत्सटलानंतरं प्रत्यंगिराविधानेवक्ष्यमाणः प्रत्यंगिरामालामन्त्रः। क्षुद्रादिक्षेष्ट शमनी हवाला
यां शूलिनी स्वाहा। आवाहनादि पूजांतं पञ्चपोपचारकैः। दीपन्त्र्यंसं समादाय नामाघर्णः स्वरादिकम्। नामाघर्णाः स्वरा
दिकमितिनामवर्णास्वरवर्णैकैकपूर्वकं मूलमन्त्रं जपेत्स्यर्थः। केशादिपादपर्यंतं अवनार्यावतार्यसः तन्त्रन्यस्मिति
नारकेलम्। परिणीपत्रि यातेनग्रस्तं नहेहमंजसा। अंतस्थं देवमुक्तं ध्यात्वा हुंकारपूर्वकम्। नारिकेलमतिक्षिप्रं व
लिं दद्याच्छिलातले। इंद्राद्यसुरपर्यंतकोष्ठद्रव्यैः पृथक्क्रमात्। मन्त्रेणपरिणीयाथा जुहुयाज्जातवेदसि। आदाय सोदक
लशं परिणीयाभिमंत्रयन्। छायान्वयनयोस्तारपश्यंतं मन्त्रपंच धाँपि धाय चंद्रदीपेनकलशं धारयेद्बहिः। विजये मंन्त्र

प्र·सं· विमुक्तं पंचवा निंबशाखया। रक्तपुष्पैस्तयामन्त्र्य निक्षिपेद्मलोदके। भस्मना मन्त्रके शादिपादांतं मातृकान्वितम्।
१०६ ततो दिव्यौषधं पुंसा दानहोमजपार्चनैः। दिव्येन कर्मणा तेन शूलिनी देवताज्ञया। नानाक्षुद्रमहारोगग्रहैर्मुक्तो भ
वेत्सदा। तदाद्यारोग्यपर्यंतं वीक्षणस्पर्शभाषणैः। द्विसाध्यं मन्त्रयेन्मंत्री निंबपत्रेण भस्मना। यदाकदाचिदथवा प्राप्ते यदि
विजृंभणे। तदाज्यक्षारादिभिर्द्रव्यैर्मंत्री त्तमन्त्रयेद्द्विधा। तथापि ज्वलिते तस्मिन् चिकित्सा नास्त्यसंशयः ॥ अथ दुर्गाम
न्त्रप्रसंगान्मन्त्रसारोक्तः पक्षिदुर्गामंत्रोपि लिख्यते। कश्यप ऋषिः गायत्री छंदः पक्षिदुर्गा देवता। ॐ ह्रीं दुं दुर्गे हृदयाय
नमः। पक्षिरूपिणि शिरः। धूं धूं धूं शिखा। धूं दहासाग्निरौ कवचां ह्रीं धूं धूं नेत्रम्। स्वाहा अस्त्रम्॥ ध्यानम्॥ उद्यत्तोद्दा
नरकप्रभनयनयुगद्वंद्वनिर्यत्कृशानुज्वालामालातिभीमां विकटतरकरालोग्रतीक्ष्णायतुंडाम्। पक्षोत्क्षेपप्रचंड
लवदलजकद्दाविताराति संघां दुर्गाभिन्नांजनाभां खरतरनखरां पक्षिरूपां नमामि। ॐ ह्रीं दुं दुर्गे पक्षिरूपिणि धूं धूं धूं धूं
दहासाग्निरौं ह्रीं धूं धूं स्वाहा। इति मन्त्रः। धूंकारषट्कयुक्तः चतुर्विंशतिवर्णः॥ उच्चाटनप्रधानोयं मन्त्रः। लक्षजपः।
आज्याक्ताभिरर्कसमिद्भिर्दशांशपुरश्चरणहोमः। अथ पूजा। आं प्रभायै। ईं मायायै॰ ऊं जयायै॰ ऐं सूक्ष्मायै॰ ऐं विशुद्धा राम:
यै॰ ओं नंदिन्यै॰ औं सुप्रभायै॰ अं विजयायै॰ अः सर्वसिद्धिप्रदायै॰ इत्यष्टशक्तीः दलेषु नवमीं कर्णिकायां च संपूज्य तद् ११६

परि ॐ वज्रनखदंष्ट्रायमहासिंहाय हुं फट् नमः। इतिसप्तदशार्णो मन्त्रः। अस्मिन्पीठे समावाह्यसमर्चयेत्। अंगैः प्रथमावृ
तिः। जंजयायै। विंविजयायै। किंकीर्त्यै। प्रिंप्रीत्यै० प्रंप्रभायै० रुंरु द्रायै० श्रंश्रद्धायै० श्रुंश्रुत्यै। इति द्वितीयावृतिः। मातृभि
स्तृतीया। लोकेशैश्चतुर्थी। अथप्रयोगः। संपूज्यैवं देवीं माकैंकि—— र्घृताप्लुतैः जुहुयात्। अष्टोत्तरंसहस्रं निजरक्षायै
सपत्ननाशाय। प्रयोगांतरम्। कारस्करस्य पत्रैर्निपातितैर्वायुना प्रातं जुहुयात्। पादरजःसं। मिश्रैः शत्रोरुच्चाटनाय मरी
चैर्वा। कारस्करं पढि। मरीचिमेलकु। प्रयोगांतरम्। आदाय तुं डेन रिपुं दारपतीन स्वैर्वरैः ध्यात्वा जपेन्मंत्रंमम शत्रोरुच्चा
टनाय वै। अस्य यन्त्रमाह। आलिख्य चापं सगुणं स चाणं तत्र कार्मुके। कलामयगुणे चापि रंबीजं बाण पार्श्वके। कोष्ठद्वंद्वेम
न्त्रवर्णान्साध्यवर्णविदर्भितान्। अनुलोमविलोमांश्च क्रमेणालिख्य तद्बहिः। मालाकारेण परितः यंबीजेन प्रवेष्टयेत्।
मक्षि दुर्गामनोरेवं चापंयन्त्रमुदीरितम्। उच्चाटनकरं शत्रोर्देशाद्देशांतरं क्षणात्। अस्यार्थः। प्रथमतः। सगुणां शबाणां
चापाकृतिं विलिख्य तत्रगुणे षोडशस्वरान् विलिख्य पुनर्बाणस्य पार्श्वयोः रं अग्निबीजं विलिख्यम्। गुणे आरोपित
बाणचापार्श्ववर्तिनि कोष्ठद्वंद्वे तु दक्षिणकोष्ठे पक्षि दुर्गामन्त्रवर्णद्वंद्वप ठितान् साध्यवर्णान्युच्चाटय पदयुक्तान्वि
लिख्य। उत्तरं कोष्ठे तमन्त्रप्रतिलोमवर्णविदर्भितान् साध्य नामवर्णांश्च विलिख्य तद्बहिः वृत्तं विलिख्य। तायु

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

बीजेन वेष्टयेत्। एतच्चायपन्त्रमुक्तफलदं स्यात्। प्रयोगांतरम्। कटुत्रयकृतं चूर्णं जप्त्वा चाष्टोत्तरं शतम्। उच्चाटनाय
विकिरेन्मर्कटीचूर्णमेव वा। कटुत्रयं चुकुमेलकुतिप्पलि। मर्कटीपू नैताली। प्रयोगांतरम्। उच्चाटयंतीं तुंडेन वि
द्विषः प्रसभं दृसौ। स्मृत्वा जपेन्मन्त्रममुं अर्धीकर्तुं क्षणाद्रिपून्। । अथ दुर्गामन्त्रप्रसंगात् तत्रैवोक्तः भ्रम दुर्गामन्त्रो
पिलिख्यते। वामदेव ऋषिः गायत्री छंदः भ्रमदुर्गा देवता॥ ह्रीं दुं दुर्गे हृत्। भ्रम शिरः। भ्रम शिखा। भ्रामय कव
चम्। भ्रामय नेत्रम्। स्वाहा अस्त्रम्। ध्यानम्। शंखं चक्रं कपालं त्रिशिखमुसलौ तर्जनीं चापबाणौ बिभ्राणां बाहुदंडैः
शशिशकलल सत्सिंगकोटीरभाराम्। देवीभीन्नोज्जनाभां विकटमुखलसन् घोरदंष्ट्रां त्रिनेत्रां म्। दुर्गां भोगीद्रभूषाम्
निविबुधनतां घोररूपां नमामि। ह्रीं दुं दुर्गे भ्रम भ्रम भ्रामय भ्रामय स्वाहा। इति मन्त्रः। भ्रांतिकरोयं मन्त्रः। द्वादशस
हस्रजपः। आज्यसिक्ताभिः अर्कसमिद्भिर्वा आज्येन वा दशांशोपुरश्चरणहोमः। पक्षि दुर्गाकवतपूजा। अथ प्रयोगः
जुहुयान्मतसमिद्भिः महिषीघृतलोलितैः निशाथम्नै रिपुनिचयः सोन्मादो भ्रमति महीमंडले। विनष्टमतिः। उन्म
त्तेऽरुमतै समित्॥ अस्य यन्त्रमाह॥ षोडशकोष्ठानि तन्नो विंशतिशूलांकितानि संलिख्य। कोष्ठेषु मन्त्रवर्णानेकैकं सा
ध्यवर्णसंयुक्तान्। शूलांतरेषु वर्णान् खग दुर्गाया स्वसाध्यसंयुक्तान्विलिखेदेतयन्त्रं शत्रुविनाशाय सूरिभिः प्रोक्तं।

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

अयुतंजपेत्। दशांशंपीतद्रव्यैःर्हुनेत्। पीतद्रव्यंमुं हरिद्राजल्। अथपूजा। मध्येयोनिंसमालिख्यतद्बाह्येतुषट्
कम्। तद्बाह्येष्टदलंपद्मंतद्बाह्येषोडशछदं। चतुरस्रत्रयंबाह्येचतुर्द्वारोपशोभितम्। एवंपूजाचक्रंविलिख्यअस्मि
न्नाकृतदमेपटलेप्रोक्तभुवनेशीपीठंसंपूज्यतस्मिन्बगलामुखींसमावाह्यसमर्चयेत्। अंगैःप्रथमावृतिः। गणेशायवटुका
य। योगिन्यै। क्षेत्रपालाय। इतिपूर्वदक्षिणपश्चिमोत्तरेषु। गुरुपरमगुरुपरमेष्ठिगुरुपरगुरून्आग्नेयादिषुकोणेषुसमर्च
येत्। पुनः ब[illegible]लामुख्यैस्तंभिन्यै। जंभिन्यै। मोहिन्यै। वश्यायैअचलायै। वहलायै। दुर्द्धरायै। कल्मषायै। धीरायै।
कल्पनायै। कालकर्षिण्यै। भ्रामिकायै। मंदगमनायै। भोगायै। योगायै। एताः षोडशस्वरवर्णैकैकपूर्वकाः षोड
शपत्रेषुसमर्चनीयाः। तदनुः अष्टपत्रेषुभुवनेशीबीजपूर्विकाःब्राह्म्याद्याःसमर्चनीयाः। पुनः डांडाकिन्यैनमः।
रांराकिन्यै। लांलाकिन्यै। कांकाकिन्यै। शांशाकिन्यै। हांहाकिन्यै। इतिषट्कोणेषुसमर्चयेत्। एवंविलिखितेपिष
ट्कोणाष्टदलषोडशदलक्रमेणपूजाक्रमः। पुनस्तद्बहिरिंद्रादयः। तद्बहिर्वज्रादिभिश्चसमर्चयेत्। योन्याख्य
त्रिकोणमध्येमूलेदेवींचसमर्चयेत्। अथप्रयोगः। हरितालंहरिद्रांचलवणनैवसंयुतम्। स्तंभनेहोमयेद्देवि एमः
प्रज्ञांचैवगतिंमतिम्। स्तंभयेदितिशेषः। हरितालंतनत्संचमेव। हरिद्रांमंजलचूर्णम्। एतत्त्रयंमिलित्वाहु १२८

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

अस्यार्थः। प्रथमं दक्षिणोत्तरतः पंचरेखा विलिख्य एवं पश्चिमतोपि पंच रेखा विलिख्य। एवं विलिखिते षोडश कोष्ठा
नि भवंति। तत्र ईशानकोष्ठमारभ्य भ्रमदुर्गामन्त्रस्यैकैकमक्षरं इन्द्रा द्ये ति साध्य वर्णैकैका क्षरपुटितं विलिखेत्।
पुनः रेखाग्रेषु विंशति शूलानि विलिख्य शूलमध्ये पाक्षि दुर्गामन्त्रस्यैकैकाक्षरं साध्यार्णपुटितं विलिखेत्। एवं वि
लिखिते उक्तभल्लं भवति। प्रयोगांतरम्। अरुणांबुजविष्टरं प्रसन्नाषभिसंचिंत्य जपेदभीष्टसिध्यै॥ अथा दुर्गामन्त्र
प्रसंगात्। शत्रुस्तंभनकरो ब— लामुखी दुर्गामन्त्रोपि कल्पांतरोक्तोत्र लिख्यते। नारायण ऋषिः। त्रिष्टुप्छंदः ब— लामुखी
दुर्गा देवता। ॐ ह्लीं हृत्। ब— लामुखी शिरः। सर्वदुष्टानां शिखा। वाचं मुखं पदं स्तंभय कवचम्। जिह्वां कीलय नेत्रम्।
बुद्धिं विनाशय अस्त्रं ध्यानम्। गंभीरां च मदोन्मत्तां तप्त काचनसंनिभाम्। चतुर्भुजां त्रिणीयनां कमलासनसंस्थिताम्। मु
द्गरं दक्षिणे पाशं वामे जिह्वां च वज्रकम्। पीतांबर धरां सांद्र दृत पीनपयोधराम्। हेमकुंडल भूषां च पीतांबरार्धशेख
राम्। पीतभूषण भूषां च स्वर्ण सिंहासनस्थिताम्। एवं ध्यात्वा च देषे— शीं शत्रुस्तंभन कारिणीम्। महाविद्यां महामायां
साधकेंद्र फलप्रदाम्। जपेदितिवाक्यशेषः। ॐ ह्लीं ब— लामुखि सर्वदुष्टानां वाचं मुखं पदं स्तंभय जिह्वां कीलय बु
द्धिं विनाशय ह्लीं ॐ स्वाहा। इति षट् त्रिंशदक्षरो मन्त्रः। वियत् पृथिव्यक्षरयुक्तं द्वितीयं बीजम्। स्तंभन प्रधानोयं मन्त्रः॥

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नेदित्यर्थः। प्रयोगांतरम्। हरिद्राहरितालाभ्यांजुहुयाल्लवणंनिशि। स्तंभयेत्सं चदिव्यानिनात्रकार्याविचारणास्तंभ
नेषुचसर्वेषुप्रयोगःप्रत्ययावहः। अथवापीतपुष्पैर्वात्रिमध्वक्तैश्चहोमयेत्। अस्यार्थः। हरिद्राचूर्णैश्चहरिता
लचूर्णैश्चघृतसंयुक्तैर्लवणैर्हुनेत्। पंचदिव्यानि। तुलाग्न्यायोविषंकोशोदिव्या—हविशुद्धयेइतिपंचदिव्यानि
इतिपीतपुष्पाणियानिकानिचित् पीतकुसुमानि। प्रयोगांतरम्। हरिद्राचूर्णैर्माहिषाज्यसिक्तैः पश्चिमामुखोरा
त्रौअष्टोत्तरसहस्रंहुत्वाआज्याहुतीश्चमाहिषाज्यैरेवहुत्वातत्संपातंचबिलोद्यनालिकेरमुखंछित्वातस्मिन्हर
िद्रालेलाग्नितिभार्गेवाप्रतिमेनापाः समागतिमार्गेवानिखन्यस्थापयेत्शत्रुस्तंभनंभवति। इतिकल्पांतरोक्तम
त्रार्थतोलितम्॥ ॥अथदुर्गामन्त्रप्रसंगान्मत्स्योक्तुमन्त्रश्चकल्पांतरोक्तोत्रयोग्यतावशाल्लिख्यते॥ निर्घृणऋषिःजग
ती छंदः महिषमर्दिनी दुर्गा देवता। दुंबीजंनमःशक्तिः महिषमर्दिनीप्रसादेविनियोगः। मन्त्रस्यचतुर्दशभिरक्षरैः
षडंगानि। वक्ष्यमाणद्वादशाक्षरीवद्वाषडंगानि। ध्यानम्। त्रिशिखदलितरक्षोधीशवक्षोविनिर्यैद्दहलरुधिरधा
रादिव्यमध्वीरसौघम्। वदनमुपनयंतीसिंहपृष्ठाधिरूढाहरतुभगवतीमेदुःखचिंतांदुरंताम्। १। मत्स्योस्तुत्वंत्रिलो
कींग्रसितुमतिरसान्निःसृताःकिंनुजिह्वाकिंवारूसां—पद्मद्युतिभिररुणिताविस्फुपाःपद्व्यः। प्राप्ताःसंध्याःस्मरा

प्र.सं. रेः स्वयमुतनुतिभिस्तिस्लइत्यूह्यमानाद्वेदैंव्याप्तिशूलसन्तमहिपञ्जुषोरक्तधाराजयंति। इतिमन्त्रः। रसाकरोपद

१७६ चशांतिप्रधानोयंमन्त्रः। अस्यैवयन्त्रमुच्यते। संपुटितशिखिपुरांतःकोणेषु चषट्सु शक्तिमालिख्यसितितिकोणक

णेले। तद्बंधेष्टंगषट्कमपिशक्तेः। दिगातपत्रचतुष्केप्रत्येकंम। द्वद्वशोलिखेन्मा तम्। शिखिपुरकोणचतुष्केषु

णशोमादीं अर्दिसुचैकैकम्। निकृतिपुपादीन्गणशः। संवेष्टितमातृकार्णमपिबाह्ये। क्ष्मादिबिंबद्वंद्वानेष्यादीना

लिख्यचाष्टमशिष्टम्। इत्थंयंत्रंकथितंषोडशशूलांकितंचमद्भिः। अस्यार्थः। प्रथमंषट्कोणंविलिख्यतन्मध्येभुव

नेशींचविलिख्यतन्मध्येसाध्यनामादीन्विलिख्यान्। पुनःषट्कोणेषुभुवनेशींविलिख्यपुनःकोणपार्श्वयोः

सितुइत्येतन्नवदशमास्वरद्वयंविलिख्यत्। तद्बहिरष्टदलपद्मंविलिख्य। प्रागादिदलेषुमन्त्रस्यादितआ

रभ्यअष्टौवर्णान्द्वंद्वशोविलिखेत्। पुनराग्नेयादिकोणचतुष्केत्रिशस्त्रिभोमादिवर्णान्किमंतान्विलिख्यतद्ब

हिश्चतुर्दिक्षुवादिष्वंतांश्चतुरोवर्णान्विलिख्य। तद्बहिःषोडशदलंपद्मंविलिख्य। तेषुपादिवर्णान्हीसंतान्त्रिभ

स्त्रिभोविलिखेत्। बाह्येमातृकावर्णैःसंवेष्ट्यातद्बहिर्भूपुरद्वयंपुटितंविलिख्य। तद्द्वतकोणाष्टके — दीन्जान्तानम राम:

न्त्रवर्णान्विलिख्य। अवशिष्टद्वयंचाष्टमेकोणेविलिखेत्। रेखाग्रेषुषोडशशूलानिविलिखेत्। इतिप्रागुक्तवन १७६

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

दुर्गाकवचपूजा ॥ अथास्मिन्नेव मन्त्रस्तोत्रस्य मन्त्रमन्यमन्त्रेण संयोज्य प्रयोग उच्यते। मन्त्रस्तोत्रस्य त्रिलोकीं ग्रसितुमतिर
सान्निःसृताः किंनु जिह्वाः किं वा कृष्णांघ्रिपद्मद्युतिभिररुणिता विष्णुपद्याः पदव्यः। पदंतिय च दूरके भयं विंदतिमा
मिह। पवमान वितज्जहि। यदुत्थितं भगवति तत्सर्वं शमय स्वाहा। दुर्गां देवीं शरणमहं प्रपद्ये। प्रतिकूलं मे नश्यत्व
नुकूलं मे प्रयच्छ प्रपच्छ प्राप्ताः संध्याः स्मरारेरवपमनुनतिभिस्तिस्र इत्यूह्यमाना देव्यै देव्यालिमूले शतमदिषज्जुषो
रक्तधारा जयन्ति। इति मन्त्रः। उपद्रवशांतिप्रधानोऽयं मन्त्रः। दीपमात्रे चतुर्दिक्षु मध्ये च पंच वर्तिं निधाय। तत्सर्वं प्रज्व
ल्य। तद्दीपस्वस्तिकपद्मे निधाय तस्मिन् दीपे देवीं समावाह्य प्रागुक्तवद् दुर्गाविधानवत्संपूज्य। तत्र नमस्कारं अ
नेन मन्त्रेण कुर्यात्। तस्मात्सर्वोपद्रवशांतिर्भवेत्। अयं तु प्रयोगः। अतीव समीचीनम्। आपत्शांत्यर्थम्। अत्र स्व
स्तिकपद्मप्रकार उच्यते। प्रथमं तंडुलरजसा चतुरस्रं विलिख्य। तन्मध्ये पूर्वपश्चिमतः। एकां रेखां विलिख्य। तदुप
रि दक्षिणोत्तरतश्च एकां रेखां विलिख्य। तत्र पूर्वपश्चिमतो या रेखा तस्याः पूर्वाग्रं किंचिद्दक्षिणतो गमयित्वा चतुरस्ररे
खया संयोजयेत्। अस्या एव पश्चिमाग्रं तु किंचिदुत्तरतो गमयित्वा पश्चिमचतुरस्ररेखया संबंधीनयात्। दक्षिणोत्तर
तो या रेखा तस्यास्तु दक्षिणाग्रं किंचित्। पश्चिमतो गमयित्वा दक्षिणचतुरस्ररेखया संबंधीनयात्। अस्या उत्तराग्रं तु कि

For Private And Personal

प्र॰सं॰ विन्पूर्वतोगमयित्वाउत्तरचतुरश्रेरेखयासंबंधीनयात्। एवंविलिख्य ईशाननिर्ऋतिखंडयोस्तंडुलचूर्णानि प्रविकीर्य अ-
१८० ग्निवायुखंडयोस्कुसुंभचूर्णानिप्रविकिरेत्। एवंस्वस्तिकपद्मलेखनप्रकारः॥ अथकल्पांतरोक्तप्रकारेणापिमत्स्योक-
त्यमंत्रविधानलिख्यते। निघ्रणऋषिः। जगतीछंदः। महिषमर्दिनीदुर्गादेवता दुंबीजं हुंशक्तिः दुंहृत् गांशिरः देवी
शिखाशरणंकवचं। अर्हंनेत्रंप्रपद्ये अस्त्रं ध्यानं प्रालेयाचलपार्श्वस्थचंद्रकांतःशिलातलेजांकनदमयस्तंभेरत्नतो-
रणमंडितेमुक्तावितानसंदीप्तेताराभित्तिसुशोभिते। सर्वर्तुकुसुमोपेतेसर्वतःसमलंकृतवैडूर्यवज्रमणिभिःखचिते
ऋतुसेवितेमंदारपारिजातादिदिव्यवृक्षविराजितेपंचाशत्कोटिविस्तारसभायांतुसुशोभिते। मंडपेकल्पवृक्षस्यमूले
स्थितासनेशुभेसिंहमुखपादपीठेकुवलयमध्यस्थलसुदलेपद्मे आसीनांश्यामतनुंमुक्ताटंकराजितांहृद्यां करलालि-
तशंखचक्रांशरकार्मुककमलसंज्ञकपालांखड्गंखेटं धारयंतींत्रिनेत्रांचारुहासिनीं कांचीनूपुरकेयूरकटकैर्मकुटै-
स्तथा। भूषितांरक्तवस्त्राढ्यांमुक्तादामविभूषितां। ध्यायेद्देवींसुनियतोमंत्रस्यास्यप्रसिद्धये। मत्स्योक्तस्यमंत्रः। ल-
क्षंजपेत्पुरश्चरणार्थं दशांशंतर्पयेत्। घृतसिक्तैस्तिलैर्वात्रिमधुरसिक्तैः सर्षपैर्वापायसैर्वाजपाश्चत्तनांशपुरश्चर- रामः
णाहोमः। अथपूजार्थंयन्त्रंवक्ष्येपूजायंत्रंप्रवक्ष्यामिसर्वकामफलप्रदं वश्यदंचैवसर्वशत्रुनिकृंतनंआलिख्याष्टदलं १८०

पद्मंवाह्येभूपुरमेव च। तद्बहिर्द्वादशदलं ततः षट्कोणकं लिखेत्। पुटितं भूपुरं पश्चात्। लिखेच्छूलं तदग्र
तः। कर्णिकायां मूलदुर्गां तारं च हरिबीजकम्। एकैकशः शांतिदुर्गां लिखेदष्टदलेषु च। भिष्टाक्षरं चतुष्कं तु चतु
ष्कोणेषु संलिखेत्। लिखेद्भूपुरमध्ये तु मत्स्योस्कल्पंमहामंत्रं महिषमर्दिनीमंत्रपर्यंतं युगलं युगलं क्रमात्। रविकेसरपद्मे
तु गुणशो दलमध्ये केसप्तत्रिंशाक्षरं कृत्वा भिष्टमंत्रे लिखेत्पुनः दलाग्रेष्वपि चक्रं कुर्याच्छूलिनि मन्त्रकम्। भिष्टाक्ष
रद्वयं तन्य दव्यग्रे विलिखेत्पुनः। षट्कोणेष्वपि चाग्रेषत्रिष्टुभं सप्तशो लिखेत्। भिष्टाक्षरद्वयं तं स्वबहिः पुटित
भूपुरे। नरसिंहानुष्टुभं वेदसंख्यया चाष्टकोणके बहिर्मातृकया चैव वेष्टितं यंत्रनायकेसिंहपीठं तु मंत्रेण
कृत्वा शक्तिं प्रपूजयेत्। अस्यार्थः प्रथममष्टदलं पद्मं विलिख्य। तत्कर्णिकायां मूलदुर्गा ॐ ह्रीं दुर्गायै नमः। इ
ति पुनः प्रणवं चक्षकाररेफऔकारबिंदुनां संयोगोत्थ हरिबीजं च। एतत्सर्वं कर्णिकायां विलिख्य। पुनरष्टदलेषु दुर्गां
देवीं शरणमहं प्रपद्ये इत्यस्य शांतिदुर्गामन्त्रस्य। अष्टौ वर्णान्विलिख्य तद्बहिश्चतुरस्रं विलिख्य। तस्य कोणेषु शांति
दुर्गामन्त्रस्य अवशिष्टांश्चतुरो वर्णान् विलिख्य। चतुरस्रस्य दिक्षु मत्स्योस्कल्पमन्त्रस्य वर्णानेकविंशतिवर्णशो विभज्य
विलिखेत्। तत्पर्यंतएवमहिं नीमंत्रं महिषमर्दिनी स्वाहा। इत्यस्य वर्णद्वंद्वं विलिख्य। तद्बहिर्द्वादशदलं पद्मं

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· विलिख्य। तेषु दलमध्येषु उत्तिष्ठपुरुषीइत्यादि वनदुर्गामन्त्रवर्णांस्त्रिमस्त्रिशोविलिख्य। अंस्यमेकाक्षरमन्त्र दलेवि
१८१ लिख्य दलाग्रेषु मूलिनीमन्त्रवर्णानेकैकंविलिख्य। अवशिष्टत्रयमंत्येविलिख्य। तद्बहिः षट्कोणंविलिख्य। तेषु
जातवेदोमन्त्रस्यवर्णानुसप्तशः सप्तशोविलिख्य। अवशिष्टद्वयमघ्यंत्येविलिखेत्। तद्बहिरष्टकोणेविलिख्य। तेषुउ
ग्रं वीरमित्यादिन्टसिंहानुष्टुभोवर्णांश्चतुरेश्चतुरोविलिख्य। तद्बहिर्मातृकया वेष्टयेत्। इति अस्मिन् मंडलेनवश
क्तिभिः पीठंयजेत्। प्रभायैमायायै जयायै सूक्ष्मायै विशुद्धायै नंदिन्यै सुप्रभायै विजयायै सर्वसिद्धिदायै इमाः पी
ठनवशक्तयः एताभिर्दीर्घस्वरपूर्वकाभिः। आंप्रभायै इत्यादिक्रमेणसमर्चयेत्। वज्रनखदंष्ट्रायुधायमहासिं
हायहुंफट्नमः। इतिचकर्णिकायां रत्नं पीठंसंपूज्यतस्मिन्नावाह्यसमर्चयेत्। अंगैः प्रथमावृत्तिःआर्यायै
दुर्गायैभद्रायै भद्रकाल्यै। अंबिकायै क्षेम्यायैवेदगर्भायै। क्षेमकार्यै। इतिद्वितीयावृत्तिः। चक्रायशंखायखड्गा
यखेटायपाशाय कार्मुकायशूलायरक्तकपालाय। इतितृतीयावृत्तिः। ब्राह्म्यादिभिश्चतुर्थी इंद्रादिभिः पंचमी
शंभायनिशुंभायमहिषाय सिंहायनमः। इतिपूर्वपश्चिदक्षिणोत्तरासुदिक्षुगणपतयेवटुकायवीरभद्रायक्षेत्र णम:
पालाय। इतिनिर्ऋतिवाय्वग्निईशानेषुसमर्चयेत्। इतिषष्ठ्यावृत्तिः। अथप्रयोगः ऐंद्रत्रिष्टुभयोगान्मन्त्रमध्ये १८१

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

महद्धनं। प्राप्नुयान्मंडलजपान्नमस्कारान्नसाधकः नपङ्क्तिस्थसंप्रोक्ता अभीतिश्चतुरुत्तरा संस्पृष्टकृत्योगात्तं स
ष्टद्रव्यसाधनं ऐं इगायत्रियोगात्तुलोकवश्यकरं भवेत्। अस्माकमिति कृत्योगात्क्लस्ये। कर्षस्य —— यन्तुतः। गैवानुष्टु
म्मं त्रयोगान्महान्मृत्युंनरस्यसौ अभयंकरकृत्योगात्। अभीतिः सर्वतो भवेत् योमाग्ने दृत्यस्ययोगात्स्वीयंपरवशोस्थि
तंप्राप्नोति साधकः सत्यं नात्र कार्या विचारणा राजांप्रच्युतराष्ट्राणां राज्यावाप्तिः स्थिरा पुनः निर्मायादन्ति कृत्योगाद्ध
विष्यति न संशयः। पद्मं वा स्वस्तिकं —— कृत्वा संस्थाप्य दीपकं तत्राबाह्य महादेवीं पूजयित्वा तु पायसैः रक्तपुष्पैः स
मभ्यर्च्य पूर्वोक्तक्रमशः पुनः चतुरुत्तराशीति संख्यान्नमस्कारेण मंडलात्। तदर्थोच्चनदर्थो दानन्कार्यानुसारतः
सायंप्रत्यं मुखो भूत्वा नमस्कारेपासाधकः यान्यानिच्छति तांस्तांस्तु प्राप्नोत्येव न संशयः दिनशो दिनराः सप्तनमस्कारे
नरोत्तरास्तप्राधिक नमस्कारः सर्वार्थस्य प्रसाधकः। यो नमस्कुरुते तस्य नमस्कं नरारि दृत्तानाकीर्निर्नारिचोरादिन
रादि बाधते कचित्। नापुत्र नातस्य भवेन्न रोगो न मसूरिका न मारिजं भयं न स्य नादि व्याघ्रादिजं भयं मधुसिक्तजपापु
ष्पहवनाल्लोकवश्यदः। पद्मं मधुरपूर्णं तु हुनेल्लक्ष्मी समृद्धये। कारस्करसमिद्धोमाच्छत्रोरुच्चाटनं भवेत्। कारस्करंमू
जुहुयाद्रोहिणासमिधां त्रिशतं मन्त्री पुनः सप्तंगानां सर्वपदां विमुक्त्यै सर्वपदा ध्येयं हादि पांसै चरी दिणं वटं पूर्वोक्तं

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ग्र·सं· यंत्रमालिख्य ग्रस्तस्योपरिन्यसेत्। जपेनसुरनस्थितां ध्यात्वा देवीं परात्परां समाविश्य ग्रहाः सर्वे पलायंते वतत्क्षणा
१८२ त्। नित्यं पूजयतो यन्त्रं लोकास्तुः पादसेवनः यन्त्रे संस्थाप्य कलशं कषायोदैः प्रपूरयेत् जप्त्वा संस्थापये ध्यायन् ऋतु
स्नातां तद्वे वह्नि गर्भिणी तु भवत्येव स्नानाद्यंत्रस्य धारणात्। सर्वक्षुद्रा विमुंचंति मणिमन्त्रौषधा अपि अपस्मारापिशा
न्याश्च प्रेतरुद्रादयोपि च धारणाद्यंत्रराजस्य पलायंते वतत्क्षणात्। अथास्य यंत्रमाह। प्राक्प्रत्यग्घरेखस्तु दक्षिणो
दक् त्रयोदश पंक्तिषु मन्त्रवर्णाश्च कोष्ठेष्वालिख्य। तद्बहिः एकैकशश्चरेखाग्रे त्रिष्टुभश्चाक्षराल्लिखेत्। अवशिष्टाक्ष
रद्वंद्वमंत्यमूलाय नोलिखेत्। बाह्ये मातृकया वेष्ट्य तन्मध्ये साध्यनामकं भूर्जपत्रे समालिख्य यत्रमेतत्तु निक्षिपेत्। के
दारेथ गृहे वापि प्राणस्थापनपूर्वकं वन्या गजा वराहाश्च आखुव्याघ्रादयोपि च शालभाः पक्षिणो ये — तस्करादिहिं
सकाश्च व्यास्य पादने त्रास्तुर्न विंशति कदाचन मद्रलेपटहे वापि ध्वजवाबंधयेपुनः दर्शनात् ध्वजस्यैव श्रवणात्त
र्न विंशति कदाचनमेन भवेन्नूनं नात्र कार्या विचारणा। अस्यार्थः। प्रथमं पूर्वपश्चिमतः अष्टौ रेखान् विलिख्य तदुपरि द
क्षिणोत्तरतस्त्रयोदश रेखान्विलिख्य। तन्मध्ये साध्यनामादीन्विलिख्य कोष्ठेषु चतुरशीतिषु मरुयो त्कल्पमन्त्र वर्णानेके राम:
कशः ईशानादिक्रमेण विलिख्य। तद्बहिरेखाग्रमूलेषु जातवेदो मन्त्रस्यैकैकमक्षरं विलिख्य। अवशिष्टद्वयमंत्यमूला १८२

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

घेविलिख्य। तद्बहिर्मातृकयाकेष्टयेदिति ॥ अथदुर्गाद्वादशाक्षरीमन्त्रः। कल्पांतरोक्तम्मात्र प्रसंगाल्लिख्यते। शेषपर्यंक
शायिनिनारायणीऋषिः। जगतीछंदः शेषपर्यंकशायिनी नारायणीदेवता शांतिदुर्गावादेवता सर्वज्ञायै ह्रांदुर्गायैहृत
नित्यतृप्तायै ह्रींदुर्गायैशिरः अनादिबोधायै ह्रूंदुर्गायै शिखास्वतंत्रायै ह्रैंदुर्गायैकवचं अलुप्तशक्त्यै ह्रौंदुर्गायैनेत्रं अ
नंतशक्त्यैह्रः दुर्गायैअस्त्रं ध्यानं क्षीरांभोनिधिमध्यस्थे स्वर्णद्वीपेमनोरमे सर्वर्तुकुसुमोपेते नानावृक्षसमन्विते रत्न
सिंहासनस्थानां स्वर्णवर्णांमनोहरां देवींध्यायेदतिस्वच्छवेषांभूषासमन्वितां शंखंचक्रमसिंचचर्मसशरंचापंगदांमूल
कंबिभ्राणांवरदाभयामृतघटांस्तौ धपात्रंतथा। भूषाभिर्मकुटादिभिस्त्रिनयनांपीतांबरामंबिकांध्यायेच्चंद्रकलान्वितांसु
रगणैरीड्याजगन्मंगलां। दुर्गादेवींशरणमहंप्रपद्ये। इतिमन्त्रः अनेनापिमन्त्रेण पूर्ववज्जपनमस्कारादीन्कुर्यात्। सक
लोपद्रवशांतिर्भवति ॥ अथवैरोचनीकल्पेउक्तप्रकारेणापिध्यानादिकमस्यमंत्रोच्यते। अंगादिकंतुपूर्ववदेवमन्त्रप
दैः षड्भिश्चवांगानि मध्येदुग्धांबुधेस्वतोनामास्ति द्वीपनायकं लक्षयोजनविस्तारं तस्मिन्प्राकारसप्तकं सर्वरत्नमयंतस्य
मध्येमंडपमुज्वलां सहस्ररत्नस्तंभौघप्रस्फुरन्मणिभास्वरं तस्मिन्स्वर्णमयंपीठं पादैरष्टभिरुद्धृतं तस्योपर्यब्जमरुणः
पत्रैर्दशशतैर्युतं तस्मिन्नंतरेश्यामा शायानांजगदीश्वरीं किरीटमुकुटोद्भासिनीलकुंचितमूर्धजां उपंक्तिहार

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ किरणविंबरम्यतराननां कस्तूरीतिलकीभूतां स्वाहादीधितिमंडलांच द्वभास्करविंबाभ्यां नयनाभ्यां विराजतीं मौक्तिकस्त
१८३ गिवोद्भासिदंतपंक्तिविराजितां। हारग्रैवेयसंछन्नपीनोन्नतकुचद्वयांकंकनांगदरत्नाद्यैर्वामे पाणिसरोरुहे विभ्राज
मानंकमलंकंपयंतीं शनैः शनैः तस्मिन्नाहितनेत्रांतांजपारुणकलेवरां दक्षिणांबाहुलसितामुपधानाहितामर्जुला
लयस्याकमलयासौम्याच चरणांबुजंमत्स्यकूर्मवराहादिमूर्तिभिर्दशभीरपिपरितः सेव्यमानांतांशोणवस्त्रानुलेपनां
ध्यात्वैवमरिसंघातमहादावानलांजपेत्। ॐ ह्रीं दुं दुर्गा देवीं शरणमहं प्रपद्ये। इतिमन्त्रः बजैः सहपंचदशाक्षरः।
विपन्मुक्तिप्रधानोयंमन्त्रः। अथ पूजापश्चिमसंध्यासमयेपश्चिमवदनोविलिख्ययन्त्रमिदम्॥ संपूज्यास्मिन्देवींदीप
मुखेसन्नमेद्विपन्मुक्तै षट्कोणांतस्थतारांतः साध्यनामसमालिखेत्। द्वादशाक्षरमन्त्रार्णान्द्विशः कोणेषुचालिखे
त्। तत्संधिष्वंगमन्त्राणिपरितो विलिखेद्बुधः। दशस्वदेषुपुद्यस्यचतुर्वर्णाम्मनोरयः। भिशनंसदलेहल्भिः परितश्च
प्रवेष्टयेत्। स्वराश्चयत्रसामान्याल्विलिखेत्कर्णिकांतरे। भूपुराश्रीचतुसारशक्तिं दुमालिखेत्। यंत्रमेतद्विष्णुशक्तेः
सर्वाभीष्टफलप्रदंम्। अस्यार्थः। प्रथमंषट्कोणंविलिख्य। तन्मध्येप्रणवं तन्मध्येसाध्यनाम। तत्परितः स्वरान्विलि राम:
ख्य। पुनः षट्कोणेषुदुर्गा देवींमित्यादिद्वादशाक्षरीमन्त्रस्य वर्णान् द्वौद्वौविलिखेत् कोणसंधिष्वंगमन्त्राणि विलिख्य १८३

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

तद्बहिर्दशदलंपद्मंविलिख्य तेषुतम: गिनवर्णामिसस्यचतुरस्रतरो वर्णान् विलिख्य। अवशिष्टमंत्रे दलेविलिख्य ब
हिः कादिवर्णैःसंवेष्ट्य। तद्बहिश्चतुरस्रं विलिख्य। तस्यकोणेषुप्रणवभुवने शींदुर्गाबीजानित्रीण्यपि विलिखेत्। अस्मि
न्मंत्रे एकोनविंशसटले वक्ष्यमाणजातवेदोमन्त्रस्य वक्ष्यमाणं पीठं संपूज्य अत्रावाह्य समर्चयेत्। अंगैःप्रथमावृतिः
चक्राय शंखाय नंदकाय खेटाय शराय चापाय गदायै भूलाय वराय अभयाय अम्रतघटाय रत्नकुंभाय इति द्वितीयावृ
तिः। जंजयायै विंविजयायै किंकीर्त्यै प्रिंप्रीत्यै प्रंप्रभायै श्रंश्रद्धायै मेंमेधायै श्रुंश्रुत्यै इति तृतीयावृत्तिः ब्रह्मणे विसवेरु
द्राय इंद्राय इतिदिक्षु वाण्यै लक्ष्म्यै उमायै शचीदेव्यै इति विदिक्षु स्वाहायैस्वधायै इति दक्षिणोत्तरयोः। इति चतुर्थ्यावृ
त्तिः मातृभिः पंचमी इंद्रादिभिः षष्ठी वज्रादिभिः सप्तमी एवं पूजाविधिः जपापारंतीतुलसीरक्ताब्जानीतिमन्त्रवित्। आ
दायसुरभीण्येवपुष्पाण्येतानिकामदा ॥ अथसकलोपद्रवशांतिप्रद दुर्गामन्त्रप्रसंगात् दृष्टिदोषजिव्हादोषशांतिकरो
दुर्गामन्त्रः। कल्पांतरोक्तोप्यत्रयोग्यतावशाल्लिख्यते। ह्रीं दुं दुर्गे भगवति मनोग्रहं मथमथ जिव्हापिशाचीरुत्सादयोत्सा
दय हिवहदृष्टिहितदृष्टिपरदृष्टिसर्पदृष्टिसर्वदृष्टिविषंनाशय हुंफट्स्वाहा। इतिमन्त्रः अथ जिव्हादोषशांतिप्रदम
न्त्रप्रसंगात् हस्ताभ्यामित्यक् जिव्हाशांतिकरी लिख्यते वशिष्ठऋषिः न्टचिगनुष्टप् छंदः। विष्णोदेवादेवता हस्ताभ्यांद

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· शाशाखाभ्यांजिह्वावाचः पुरोगवी अनामयित्नुभ्यां त्रालाभ्यां लोपस्य शामसि इतिमन्त्रः अनेन जिंव्हादोषशांतिर्भ
१८४ वति अथदुर्गामन्त्रप्रसंगात् गाणिदुर्गायन्त्रमुच्चाटनकरं कल्पांतरोक्तमन्त्रयोग्यतावशाल्लिख्यते वायुमंडलमालिख्य
रूद्रबिंदुयुतं ततः। तन्मध्ये वायुमालिख्य साध्यकर्मसमावृतं सबिंदून् क्रमशो वर्णान् मन्त्रस्यानलसंयुतान्। त
द्वाह्ये वायुवीजेन परितो वेष्टयेद्बुधः। तथैव वन्हिवीजेन वेष्टयेद्द्वसंख्यया दिशासु तद्बहिर्विवं शूलयुक्तं तु पा
र्थिवम्। शूलाग्रे वायुमालिख्य तन्मध्ये वायुमालिखेत्। सीसपट्टे समालिख्य निखनेत्साध्यमंदिरे। उच्चाटनं भवेत्सद्यः
त्रिदिनात् प्राक् न संशयः वायुमंडलषट्कोणं दुंधुंसिववेनाश्वाविणिगोंदुः। इतिगाणिदुर्गामन्त्रः। अयमर्थः। प्रथ
मंषट्कोणं विलिख्य। तद्बहिरेकादशबिंदुभिः परितो वेष्टयेत्। पुनः षट्कोणकर्णिकामध्ये यं इति विलिखेत्। त
न्मध्ये साध्यनामादियन्त्रन्यायात् विलिखेत्। पुनरेकादशबिंदुगाणिदुर्गामन्त्रस्य वर्णान् बिंदुयुक्तान् रंरं इत्यनलयु
क्तांश्च विलिखेत्। पुनस्तद्बहिर्वृत्तद्वयं विलिख्य प्रथमे वृत्ते ऐकादशसंख्याकैर्वायुबीजैर्वेष्टयेत्। यं इति वायुबी
जं। द्वितीयेवृत्त एकादशसंख्याकैरग्निबीजैर्वेष्टयेत्। रं इत्यग्निबीजं पुनस्तद्बहिश्चतुरस्रं विलिख्य। तस्याग्रेषु शू रामः
लानि विलिख्य। तस्याग्रे यं यं इति विलिख्य तन्मध्येपि यं यं इति विलिखेत्। एवं विलिख्य निखनेत्। उच्चाटनं भ १८४

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

वति॥ अथान्यमपि वक्ष्यामि प्रकारं भुवि दुर्लभं वायुमण्डलमालिख्य पूर्ववद्रुचिरं सुधीः तन्मध्ये वायुमालिख्य सा
ध्यकार्यसमन्वितं वायव्यास्त्रेण संवेष्ट्य मन्त्रार्णान्वायुसंयुतान्। बिंदुयुक्रमशो लिख्य तद्बाह्ये स्त्रेण वेष्टयेत् तद्बाह्ये
वायुना वेष्ट्य वीजमस्त्रेश्च तद्बहिः ततः पार्थिवमालिख्य तद्रेखास्वस्त्रमालिखेत्। कनके सीसपट्टे वा ताम्रपत्रे थवा
लिखेत् उच्चाटनं भवेत्सद्यो नात्र कार्या विचारणा अथमर्थः प्रथमं षट्कोणं विलिख्य तन्मध्ये यं इति विलिखेत्। तन्म
ध्ये साध्य नामादीन् विलिखेत्। पुनस्तद्बहिर्वायव्यास्त्रेण वेष्टयेत्। पुनस्तद्बहिरेकादश बिंदुनापरितो विलिख्य
तन्मध्ये यंयं इति सर्वत्र विलिख्यते षांमध्ये दंधुंसिववेनाम्वा विणिर्गोदुः इत्येतान्यक्षराणि क्रमेण विलिखेत्। पुनस्त
द्बाह्ये वायव्यास्त्रेण वेष्टयेत्। तद्बाह्ये यंयं इत्यनेन वेष्टयेत्। तद्बाह्ये रंरं इत्यनेन वेष्टयेत्। वद्बहिश्चतुरस्रं विलिख्य
तस्य रेखायां वायव्यास्त्रं विलिखेत्। एवं सीसादिपट्टे विलिख्य साध्यमंदिरे निखन्यात् शत्रूच्चाटनं भवति। अथ वाय
व्यास्त्र मन्त्रो लिख्यते। यंययये यंये यंये यंययंयंयंयेयेयः इति वायव्यास्त्रमन्त्रः। सप्तदशार्णः॥ अथ वायव्यास्त्र
मन्त्रप्रसंगात्। वायुवीजमप्यत्रयोग्यतावशाल्लिख्यते। किष्किंध ऋषिः अनुष्टुप् छंदः महाभूतवायुर्देवता यं इ
ति मन्त्रः। अथ वायुवीज प्रसंगात् अग्निवीजमप्यत्र लिख्यते। अग्निवीजस्य। काश्यप ऋषिः। गायत्री छंदः। वैश्वा

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ नरोग्निर्देवतारं इति मन्त्रः ॥ अथ अग्निबीजप्रसंगात् अमृतबीजमप्यत्र लिख्यते अमृतबीजस्य। हिरण्यगर्भ ऋ
१९५ षिः। अनुष्टुप् छंदः। वरुणो देवता वं इति मन्त्रः॥ अथ गाणि दुर्गाणि मन्त्रप्रसंगात् भद्रकालीमन्त्रोपि कल्पांतरोक्तोत्र
योग्यतावशाल्लिख्यते। भद्रकालीमन्त्रोस्य। ईश्वर ऋषिः। त्रिष्टुप् छंदः। श्रीभद्रकाली देवता। लांबीजं लींशक्तिः। लूंकी
लकं ममशत्रुसंहारार्थे विनियोगः। लामित्यादिना षडंगं पाभस्मो धूलितांगी भुजगपरिवृताव्याघ्रचर्मोत्तरीया निर्मांसी
मांसभक्षी विगतनरभिरो बद्धमाला कराली। चामुंडा रक्तकंठी शवशयनिरता बद्धमुंडप्रचंडा निः शंकाकोटराक्षीभ
यदुरितहरी भद्रकाली प्रसन्ना। लींलींलूं काली कपाली स्वाहा इति मन्त्रः। अथ भद्रकालीमन्त्रान्तरं कल्पांतरोक्तं
लिख्यते ईश्वर ऋषिः। त्रिष्टुप् छंदः भद्रकाली देवता भां बीजं भीं शक्तिः भूं कीलकं मम भद्रकालीप्रसादसिध्यर्थे
विनियोगः भामित्यादिना करन्यासः। तेनैव षडंगं च ध्यानं मातर्मे मधुकैटभघ्नि महिषप्राणापहारोद्यमे हेलानि
र्मितधूम्रलोचनवधे चंडमुंडार्दिनी निःशेषीकृतरक्तबीजदनुजे नित्ये निशुंभापहे शुंभध्वंसिनि संहराशु दुरितं
दुर्गे नमस्तेंबिके भं भद्रकाल्यै नमः। इति मन्त्रः। रत्नाकरादौ प्रसिद्धाविमौ मन्त्रः॥ अथ भद्रकालीमन्त्रप्रसंगात्। ज्वा रामः
लाभैरवीमन्त्रोपि कल्पांतरे प्रोक्तोत्र योग्यतावशाल्लिख्यते। शक्तिः संमोहन ऋषिः। गायत्री छंदः ज्वालामित्र भैरवी दे १९५

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

वता। रां बीजं रीं शक्तिः रूं कीलकं मम सर्वाभीष्टसिध्यर्थे विनियोगः। रां हृत्। रीं शिरः। इत्याद्यंगानि। ध्यानं अंगारनद्यो द्य
कूलसंस्थां शुक्लांच सर्वाभरणां चरुस्तां अंगारपूर्णेनकरद्वयेन साध्यस्य कुक्षौ क्षिपतीं स्मरेत्तां। रीं रीं रूं ज्वालाभिन्नभैर
वी अमुकाऽमुकयोः परस्परं विद्वेषणं कुरु स्वाहा। इति मन्त्रः अनेन मन्त्रेण रक्तमयजलेन संध्यायां तर्पयेत् विद्वेषणं
भवति। विद्वेषणप्रधानोयं मंत्रः ॥ अथ विद्वेषणमन्त्रप्रसंगात् वश्याकर्षणकरहगाल्लमन्त्रोपि पियोग्यतावशाल्लिख्य
ते। मदगजारूढ महाशास्त्र ललाट तिलक चषक हस्त नीलकंचुकलोकवश्याकर्षण ज्वालय वायता पय वेगय शीघ्रम
कर्षयाकर्षय स्वाहा इति मन्त्रः। अस्य यन्त्रमाह मांतं नामयुतं द्विरेफसहितं बाह्ये कलावेष्टितं तद्बाह्येग्निमरुत्पुरं च
विलिखेत्तांबूलपत्रोदरे लेखिन्या परपुष्टकंटककृतया ककेनार्कदुग्धं लिखेत्तत्र दीपशिखाग्निरात्रिदिवसादंभांसमाकर्ष
ति। अस्यार्थः। प्रथमं रेफद्वयमन्तरं स विलिखेत्। तदंतः यं इति विलिखेत्। तन्मध्ये साध्यनामादियंत्रन्यायानि लिखेत्।
पुनस्तद्बाह्ये स्वरैर्वेष्टयेत्। तद्बाह्ये त्रिकोणं च तद्बाह्ये षट्कोणं च विलिखेत्। एवं तांबूलपत्रोदरे पुष्टकंटकेन विलिख्य
खेतार्कक्षीरेण विलिदीपेतापयेन्। एवं त्रिदिवसे रुतेस्त्रियमाकर्षयति पुष्टकंटकं कृष्णस्तुभु॥ अथ पूर्वं लपो
रोक्त भिन्नभैरवीमन्त्रप्रसंगात् सुखप्रसवकरयक्षिणीमन्त्रोपि लिख्यते। ब्रह्मा ऋषिः अनुष्टुप् छंदः। यक्षिणी देवता। हिम

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

वत्युत्तरे पार्श्वेसुरधावामपत्सिणीं तस्मान् पुरुशद्देन विशल्याभवतु गर्भिणी स्वाहा। अनेन मन्त्रेण तैलं दुर्वाग्रेण स्पृष्ट्वा
जप्त्वा गर्भिणीं प्राशयेत्। प्रसववेदनासमये॥ अथ शीघ्रप्रसवार्थं मन्त्रांतरं पुनः कल्पांतरोक्तं योग्यत्वाच्छास्त्रे लिख्यते।
ॐ स्रींस्रीं स्यइतिमन्त्रः। तैलेमायावीजं विलिख्य। अनेन मंत्रेण दुर्वाग्रेण स्पृष्ट्वा एकविंशतिवारं वा अष्टोत्तरशतं वा अष्टो
त्तरसहस्रं वा अभिमन्त्र्य तत्तैलं प्रसववेदनासमये स्त्रियं प्राशयेत्। शीघ्रं प्रसूयते॥ अथ भुवनेशी चतुरक्षविधानमुच्य
ते। अजऋषिः। गायत्रीछंदः भुवनेश्वरी देवता। ॐ बीजं ह्रीं शक्तिः ओं ह्रां हृत्। ॐ ह्रीं शिरः ॐ ह्रूं शिखा ॐ ह्रैं कवचं
ॐ ह्रौं नेत्रं ॐ ह्रः अस्त्रं। ध्यानं भास्वद्रत्नौघमौलिस्फुरदमृतरुचा रंजयच्चारुरवं सद्यः संतप्तकान्ते स्वरकमलजपा
भासुराभिः प्रभाभिः विश्वाकाशावकाशं ज्वलयदभिरं धर्तपाशांकुशेष्टाभीतीनां भंगितुंगस्तनमवतु जगन्मातृ
रार्केव पूर्वः। ओं ह्रीं हंसः इतिमन्त्रः ऐश्वर्यसेव्यप्रधानोयं मन्त्रः चतुर्लक्षजपः। त्रिमधुरसिक्ताभिः पलाशसमिद्भिर्वा
राजैर्वा दशांशं जुहुयात्। अथ स्यार्घ्यविधिस्वपूजाविधिश्चोच्यते। समेसुमृष्टे रचयेद्विविक्ते भुदेतलेस्थंडिलमंकण
स्य। तस्मिन् यजेत्पीठं प्रभूतायै विमलायै सारायै समराध्यायै परमसुखायै इति पीठकृत्यैः पूर्वमेवाग्नेयादिष्वष्टिषु म
ध्ये च संयजेत्। वां दीप्तायै रीं सूक्ष्मायै रूं जयायै। रें भद्रायै रैं विभूत्यै। रों विमलायै। रौं अमोघायै रं विद्युतायै रः। सर्वतो

For Private And Personal

मुख्यै। ब्रह्मविष्णुशिवात्मकसमीरसौराय योगपीठायनमः। हृल्लेखाकमलासनायनमः। इति सौरपीठं अस्मि
न्सौरपीठे समावाह्य ह्रां ह्रीं खीं छुं कं कं समर्चयेत्। हृल्लेखायै गगनायै रक्तायै करालिकायै महोच्छुष्मायै। इति भुवने
शीविधानोक्ताभिः शक्तिभिः प्रथमावृतिः अंगैर्द्वितीयावृतिः। मातृभिस्तृतीयावृतिः। सों सोमाय। बुं बुधाय वं बृहस्प ग:
तये। शुं शुक्राय अं अंगारकाय शं शनैश्चराय रां राहवे कें केतवे। इति चतुर्थ्यावृतिः इंद्रादिभिः पंचमी एवमा
र्कवपुः शक्तिं परिपूजयेत् अर्घ्यं विधानतः परं उपरिष्टात्सौराष्टासविधाने लिख्यते तत्रैवानुसंधेयम्॥ अथाजपा
पाविधानमुच्यते। ब्रह्मऋषिः देवीगायत्रीछंदः परमात्मा देवता। हं बीजं सः शक्तिः हंसां हृत्। हंसीं शिरः हंसूं शिखा
इत्यादि षडंगानि ध्यानं अरुणकनकवर्णं पद्मसंस्थं च गौरीं ननियमितचिन्हं सौम्यतानूनपातं भवतु भवदभीष्टप्राप्त
ये पाशटंकाभयवरद्विचित्रं रूपमर्धांविकेशं। तत्र सौम्यतानूनपातं सोमाग्निस्वरूपं हंसः इति मन्त्रः। प्रयोगविशे
षे सोहमिति च योजयेत्। द्वादशलक्षजपः। आज्यसिक्तैः पायसेन द्वादश सहस्रं जुहुयात्। मोक्षारोग्यप्रधानोयंम
न्त्रः। अथ पूजार्थं। पूर्वं भुवनेशी चतुरस्रोक्तसौरपीठं संपूज्य प्राक्मातृकावर्णोक्तवर्णौषधीषेकेन पाचितकषा
येन कलशमन्त्रा पूर्य अस्मिन्नावाह्य समर्चयेत्। अंगैः प्रथमावृतिः। ॐ कृतात्मने ॐ वस्वात्मने ॐ परमात्मने ॐ अं

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· तत्रासने इति महादिक्षु। ऋतजायै। अन्नायै गोजायै अद्रिजायै कोणेषु एवं द्वितीयावृत्तिः इंद्रादिभिः तृतीया वज्रादि
१८७ भिश्चतुर्थी एवं संपूज्य कलशमभिषिच्य चर्मापि दद्यात्। अथास्यैव मंत्रस्य प्रयोगविशेष उच्यते विधाय लिपिपंकजं
मनुपुनोक्तमसंकजं निधाय घटमनुपूर्य जलवारिणा तन्मुखं विधाय राशिनात्ममन्त्रयुतवामदोष्णा पुनः सुधाधितस्मै
रसाध्यमभिषेचयेत्जलैः। नारी नरो वा विधिनाभिषिक्तो मन्त्रेण तेनेति विषद्वयोत्थैः रोगैस्तथाधिग्रहितैर्विमुक्तश्चिरा
यजीवेत्करणैः सुहृद्भिः अयमर्थः एकपंचाशद्दलयुतं ... विलिख्य तेषु दलेषु मातृकावर्णान् ... विलिख्य पुन
स्तत्कर्णिकायां हंसरसेनेमन्त्रं विलिख्य तत्कर्णिकामध्ये घटं निधाय तज्जलेन पूरयेत् पुनः वामहस्ततलं ... चंद्रमं
डलमिति ध्यात्वा तेन हस्ततलेन हंसरसाख्यमन्त्रजपपुरःसरं घटमुखं पिधाय। तज्जलं सुधायितं ... सुधायिते
नजलेन हंसरसेन मन्त्रजपपुरःसरं साध्यमभिषेचयेत्। तस्माद्विषद्वयोद्भवरोगशमनं ... अंतःकरण
शुद्धिश्च भवति। प्रतिप्रयोगांतरं करेण तेनैव जलाभिपूर्णं प्रजप्य मन्त्री चटकं विधाय सुधाधितेन तेन विषंनिषण्णं निषिंचे
द्विषं निहन्ति दर्पिकालकूटं अयमर्थः पूर्वोक्तेन वामहस्ततलेनैव जलपूर्णं चटकं विधाय हंसरसेन तन्मन्त्रं मन्त्री पदस्थि राम·
तः गरुडबीजपुरःसरं जप्त्वामृताधितैस्तैर्जलैर्विषग्रस्तमभिषिंचेत्। कालकूटविषमपि नाशयतीत्यर्थः मिति गरुडबीजं १८८

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्रयोगांतरं गदितनिजपाणितलं विषिणः शिरसि प्रविधाय जतैः मितधीः अचिरात्स्वति मोचयते विषतोमतिमानथ वस्क दृष्टमपि अयमर्थः पूर्वोक्तवामहस्ततलमेव विषग्रस्तस्य शिरसि राशीति मत्वा निधाय मन्त्रजपध्यानपुरःसरं जलैः सेचयेत् तस्माच्छीघ्रं विषान्मुक्तो भवति ॥ अथ प्रयोजनतिलकाख्यस्यो मन्त्रविधानमुच्यते देवभागऋषिः गायत्रीछंदः आदित्यो देवता ह्रीं बीजं सः शक्तिः। ह्रां हृत् ह्रीं शिरः ह्रूं शिखा इत्याद्यंगानि ध्यानं अरुणसरोरुहसंस्थस्थः दृगरुणोरुणसरोजयुगलधरः। करकलिताभयवरदोद्युतिविंबोमितभूषणस्तनोवतुनः। ह्रां ह्रीं सः इति मन्त्रः शिरआदाचरणतलं कंठादागुह्यमागलंकांतात्। विन्यसमन्त्रवर्णान् क्रमेण मन्त्री करोतु चांगविधिः द्वादशलक्षं जपेत्। आज्यसिक्तैरंभोजैर्वा त्रिमधुराप्लुतैस्तिलैर्वा द्वादशसहस्रं जुहुयात् पुरश्चरणाहोमार्थं अथ पूजाविधिः। प्राक् भुवेमीचतुरस्रपीठविधानोक्तसौरपीठे पुरश्चरणा कलशं संपूर्य समावाह्य समर्चयेत्। अंगैः प्रथमावृतिः सोमाद्यष्टग्रहैर्द्वितीयावृतिः तत्र विशेष उच्यते प्रागादिदिशासंस्थाः। शशिबुधगुरुभार्गवाः क्रमेण स्युः। आग्नेयादिषु शिखिधरणिजमंदाहिकेतवः पूज्याः एतेषां ग्रहादीनां वर्णादीनि तदायुधानि चोच्यते शुभसितशुक्लासितधूम्ररुक्षकाः क्रमशः। चंद्राद्याः केलंतावामोरुन्यस्तवामकरलसिताः। अपरकराभयमुद्राविकृतमुखोदितांजलियुक् दंष्ट्रोग्रास्योमंदः सुवर्णसदृशा मुक्तादिभूष

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नी नां
प्र.सं. ष्व एवमष्टगहैः संपूज्य पुनर्लोके श्यैस्त्र्याप्टतिः अथप्रयोगः संपूज्यै विधिनाविधिवद्गोरोचनादिभिर्द्रव्यैः दद्याद
१८८ र्घ्यैरवयेमन्त्रीनिजवांछितार्थप्रयेमुक्त्यै। गोरोचनादिद्रव्यमुच्यते। गोरोचनास्त्र तिलवैणवराजिरक्तशीताख्यशालिक
रवीरजपाकुशाग्रान्। श्यामाक्तंदुलयुतांश्चयथाप्रलाभात्संयोज्य भक्तिभरितो र्घ्यविधिर्विधेयः अस्यार्थः। अस्त्रकुंकु
मंवैनवंतं ऊडमिति विशेषः। रक्तं रक्तचंदनं। सितकर्पूरादि। प्रयोगांतरं। कृत्वामंडलमष्टपत्रलसितंतत्कर्णि
कीयांतथापत्राग्रेषु विधायकुंभनवकंतस्यापिबाजलैः॥ आवाह्य क्रमशोग्रहान्नवसमाराध्याभिषेकक्रियांकुर्वी
द्योग्रहवैकृतानि विलयंत्यस्य तस्मीर्भवेत्। अयमर्थः अष्टपत्रंपद्मंपिष्टभूततंदुले दर्भाग्रेण विलिख्य। तद्दला
ग्रेषु चकर्णिकायां चर्पाठपूजापुरःसरं। नवकुंभांजलपूर्णंनिधापयेत्। पुनस्तेषुमध्यस्थकुंभमारभ्य पूर्वादिक्रमे
ण आदित्यादिनवग्रहान्समावाह्यानेन सौरविधानेन समर्च्य साध्यंसमभिषिंचेत्॥ अनेन पिशाचादिग्रहपीडा
ग्रहपीषपीडा चनस्यति लक्ष्मीर्भवेच्च। प्रयोगांतरं॥ अथग्रहयत्नप्रकारमाह। ग्रहपरिवृतमिष्टापूर्वक्रूपसादिनेशं
प्रतिजुहुतंनिजसैवेकृते वा ग्रहाणां॥ शुभमितिरुपरागेचंद्रभान्वोस्वभेवारिपुनरपजभयेवाघोररूपेगदेवा॥ अ प्रभः
र्कद्विजांघ्रिपमयूरकपिप्पलाश्वसोदुंबराः खदिरशाम्यभिधाः सदूर्वाः दर्भान्वयाश्चसमिधोष्टशतंक्रमेणसर्पिर्हे १८८

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

विर्घता: पृथगेव चरुः आज्याहुत्याद्या दावांते चव्याहृतिभिरपि जुहुयात् सोमादीनां दिग्भिदिग्भिसमाधायवन्हिं यावत्। होमे सम्यक्कृतवतीमुदीयां तिसर्वे ग्रहाश्च युष्मसम्यग्जयमपि रुजः शांतिमायुश्च दीर्घं कुर्त्वा शांति व्रजति पुनरेकत्र वा सर्वहोमः। ग्रह ... परिव्रतमित्यादि ग्रंथानामयमर्थः॥ निजजन्मनक्षत्रदिने वा ग्रहाणामवस्थितिवैषम्यकाले वा जन्मनक्षत्रे चंद्रसूर्यग्रहकाले वा अन्यस्मिन्नशुभदिने वा शत्रुभये वा घोरव्याधिभये वा अग्निसंस्थाप्य पद्मयत्नोक्तेन आसत्येनेत्यादिमन्त्रेण वा नामभिर्वा सूर्यं समावाहयेत्। पुनः स्तस्याग्नेः प्रागादिदिक्षु पृथक् अग्निं संस्थाप्य तेषु क्रमेण शशिबुधगुरुशुक्रान् क्रमेणाप्यायस्वेत्यादिना तस्य तस्योक्तेन मन्त्रेण वा तत्तं नामभिर्वा सं पूज्य पुनराग्नेयादिकोणेष्वग्निं संस्थाप्य तेषु क्रमेण अंगारकशनैश्चरराहुकेतून् क्रमेण तत्तन्मन्त्रैः पूज्य पूर्वमाज्येन प्रणवपूर्वकव्याहृतिभिस्तत्र तत्र हुत्वा पुनरर्कादिभिर्नवभिः समिद्भिरुक्तैरेकैकेकैरष्टोत्तरशतशः संख्यतत्तन्मन्त्रेण तत्र तत्र हुत्वा पुनः। तत्तदुक्तद्रव्ययुक्तेन हविषा च तत्तन्मन्त्रैः। स्तत्र तत्र तावद्धुत्वा पुनरप्याज्येन तत्तन्मन्त्रैः। स्तत्र तत्र तावदेव हुनेत् पुनर्व्याहृतिपूर्वकप्रणवेनाज्यं तत्र हुनेत्। तत्रतु अनेकत्राग्निं संस्थाप्य जुहोति चेदनेककर्तृभिर्होतव्यम्। अथवा एककर्ताजुहोति चेत्। एकस्मिन्नेवाग्नौ सर्वानपि ग्रहान् समावाह्य स एव कर्ता सर्वैर्द्रव्यैर्हुनेच्च एवं हुते उक्तफलं भ

त्र

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. वति। अर्कं द्विजां घ्रिपं पलाशं मायूरकं अपामार्गं पिप्पलं। अश्वत्थं खादिरं करुं कासिशामि वन्हि अस्यसौरमन्त्रस्य फ
१८८ लश्रुतिः। अमुनाविधिनाकृतार्चनाद्यैः प्रभजे द्यो दिन शोनरो दिने यं मणिभिः सधनैश्च धान्य वर्यैः परिपूर्णो वस
थो भवे च्चिराय॥ सौराष्टाक्षरविधानमुच्यते। देवभाग ऋषिः। गायत्री छंदः आदित्यो देवता ॐ बीजं ह्रीं शक्तिः॥ ॐ सत्य
तेजोज्वलज्वालामणि हुं फट् स्वाहा हृत्॥ ॐ ब्रह्मतेजोज्वालामणि हुं फट् स्वाहा शिरः॥ ॐ विष्णुतेजोज्वलज्वालाम
णि हुं फट् स्वाहा शिखा॥ ॐ रुद्र तेजोज्वलज्वालामणि हुं फट् स्वाहा कवचम्॥ ॐ वन्हितेजोज्वलज्वालामणि हुं फ
ट् स्वाहा नेत्रम्॥ ॐ सर्वतजोज्वलज्वालामणि हुं फट् स्वाहा अस्त्रं अथ ध्यान। अरुणोरुणपंकजे निषण्णः। कमलेभी
तिवरौ करौ दधानः स्वरुचाहितमंडलस्त्रिनेत्रो रविराकल्पशताकुलोवतात्तुः। ॐ घृणिः सूर्य आदित्य। इति मन्त्रः।
आरोग्यप्रधानोयंमन्त्रः। अथन्यासः। अं आदित्याय नमः। इं रवये नमः। उं भानवे नमः। ऋं भास्कराय नमः। लृं सूर्या
य नमः। एताः। पंचमूर्त्तयः सशिरोमुखहृदयगुह्यचरणेषु क्रमशाएवमन्त्रितमः। एतेषुन्यसेत्। पुनः सशिरोमुखगल
हृदयोदरनाभिपिवांघ्रिषुप्रविन्यसेत्। प्रणवाद्यैरष्टवर्णैः। क्रमेणस्लोपनदक्षरन्यासः। ॐ घृंनमः। इत्यादि अष्टलक्षं
जपेत्। त्रिमधुरसिक्ताभिः क्षीरद्रुमसमिद्भिर्वाघृतसिक्तैर्नैवा अष्टसहस्रं जुहुयात्। पुरश्चरण होमः। अथ पूजावि

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

धिः। प्राक्भुवनेशी चतुरस्र विधानोक्तसौरपीठं संपूज्य तस्मिन् सौरपीठे पञ्चरत्नाकलशं मुद्रादिः। संपूर्य रक्तवा
सोयुगेन संवेष्ट्य दिनेशं संपूजयेत् अंगैः प्रथमावृतिः आदित्याद्वेरिमध्येसंपूजयेत्। ˜ व्यादयश्चतस्रो दिक्षु रव
ये भानवे भास्कराय सूर्याय इति उषायै प्रज्ञायै प्रभायै संध्यायै इति विदिक्षु इति द्वितीयावृतिः ब्राह्म्यै माहेश्वर्यै कौ
मार्यै वैष्णव्यै वाराह्यै इंद्राण्यै चामुंडायै अरुणाय नमः। तत्रारुणमये ति तृतीयावृत्तिः। शशिने बुधाय बृहस्पतये
शुक्राय एते प्रागादिदिक्षु अंगारकाय मंदाय राहवे केतवे इत्याग्नेयादिकोणेषु एतान् सूर्यपरिषदे इत्यंतत्वेनस
मर्चयेत्। एतेषां ग्रहादीनां वर्णान्युच्यंते सुभसितपीतशुक्लरक्तासितधूम्रकृष्णकाः क्रमशश्चंद्राद्याः केवलताः वामां
कन्यस्तवामकरलसिताः। अपरकराभयमुद्राविकृतमुखोंहिंकाराहितांजलियुक् दंष्ट्रीयाः सोमंदः सुवर्णसदृशांशु
कादिभूषश्च एतैर्ग्रहैश्चतुर्थावृत्तिः। इंद्राय सुराधिपतये सूर्यपार्षदाय अग्नये तेजोधिपतये सूर्यपार्षदाय नमः। इ
त्यादिभिर्लोकेशैः पंचमी एवं कलशं संपूज्य तत्रस्थहूयमानशक्तिजप्ता हुत्वा तेनाभिषिच्य द्वादशसंख्यं वसुवस्त्रं च
रवे दत्वा द्वादशसंख्याकान् ब्राह्मणान् भोजयेच्च। पुनः प्राक्भुवनेशीचतुरस्रविधानोक्तप्रकारेण सूर्यार्घ्यं च द
द्यात्। निसशः वद्धारेवाभ थ सूर्यार्घ्यं प्रदाजमाह। उक्तप्रकारेण सूर्यं संपूज्य पुनः प्रतिपूज्य। शक्तिमितितत्र पुनः

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. प्रणिध्यायतांमरचितं कपर्दकं प्रजिस्थेनानुं। प्रतिगन्तकमतः। परिपूरयेत्तुविमलैरक्षतैश्च वकुशदूर्वातिलसर्षप
१९० कुसुमचंदनोपेतैः। प्रस्तुयाहि्श्चिद्रंसैस्वसंभावयेत्तमाह्नितश्रीः। इत्यादिमेरामपूजानंतथैवक्योमस्थलं
परिहृतावरणंविलोक्य। अष्टोत्तरंशतमक्षमपजपेन्मंत्रं तंपूर्वोक्तंनिजकरेणपिपंपात्रं। भक्तोभ्यर्चयेत्सुधामयं
जलमथोतेद्रंधपुष्पादिभिर्जलेस्तुभ्यामवनिर्गतंचषकंध्यामस्तमंत्रोच्चरन्दद्यान्मंडलवंधौषिहृदयेभक्त्यार्घ्य
मोजोबलज्योतिर्दीप्तियंशोधृतिस्मृतिकांतलक्ष्मीप्रदंभास्वते। अथपुष्पांजलिपिपुनैरष्टशतंजपेन्मंत्री
यावद्रश्मिषुभानोर्व्याप्नोत्यंभःसुधामयंतदपि। अंबुतमंत्रजलमावसिक्तगात्रोदिनपतिरप्यमतत्वमातनो
तिसधनविभवदारपुत्रमित्रपशुपण्यमुष्टमनंतभोगपानीवलपिलपवृद्धिमपोह्यरवांदिनादौदैत्यापनोदित
नवेदिनवत्तुभाप। अर्च्यसमर्पविभवस्य यथार्कवारे मासंसमर्घ्यतिभवाद्रूपवारिराशेः एवंभजंनित्तेन्द्रियेनि
हृजश्चभवति॥ इतिप्रपंचसारसंग्रहेगीर्वाणेन्द्रविरचितेघस्रदशमःपटलः। अथप्रसंगान्मङ्क्षप्रोक्तं
सौभाग्याष्टाक्षरयन्त्रमपिलिख्यते॥ त्रैकोणोदरसारशक्तिपरिवृतः कोणेषुयुग्मपृथक्तंकोणाग्रस्थितनमष्टपत्रसहितं प्रोल्ला राम:
सिताष्टाक्षरं वाह्येषावृतमातृकंकुवेश्मथेवेदादिमापावृतंपंक्तंसुद्रविषपग्रहज्वारहृंसौरसनस्तप्रदं। अस्यार्थस्य १९०

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

थम श्रीकोणं विलिख्य। तदंतः प्रणवं विलिख्य। तदंतः श्रीमिति विलिखेत्। पुनस्त्रिषुकोणेष्वपि ह्रीमिति विलिखेत्।
पुनः प्रणवोदरगतशक्तिमध्ये साध्यनामादीन् विलिखेत्। तद्बहिरष्टदलं पद्मं विलिख्य। तेषु ग्रामादिक्रमेणाष्टाणिः सू
र्यआदित्य इत्यस्यैकैकमक्षरं विलिखेत्। तद्बहिर्मातृकावर्णैर्वेष्टयेत्। तद्बहिश्चतुरस्रं विलिख्य। प्रणवदिक्षु भुवनेशीं
विदिक्षु विलिखेत्। एवं विलिख्य धृतउक्तफलं भवति॥ अथसौरयंत्रप्रसंगात् ग्रहशांतियंत्रमपि मन्त्रसारोक्तं योग्यता
वशाल्लिख्यते आसत्येनेत्यचालारंकर्णिकामध्यसंस्थितं॥ साध्यगर्भं समावेष्ट्य प्राग्दलेविलिखेत्ततः। आप्यायस्वेत्यचं
याम्ये उद्बुध्यस्वेति पश्चिमे बृहस्पतेत्यचं सौम्ये प्रवः शुक्राय इत्यपि अग्नेयकोणगे पत्रे अग्निमूर्धेति नैर्ऋते शंनो देवि
त्यचं पत्रे वायव्ये कोणगे ततः। कयानश्चित्र इत्यैशे केतुं कृण्वन्नचिं दले तद्बाह्ये मातृकावर्णैः संवेष्ट्य कुग्रहाप्तिषु। ॐ
ह्रीं हंसास्सरादिषु सोहं हंसास्सरान्विलिखेत्। स्वर्णादिपट्टेष्वालिख्य यंत्रमेतद्यथाविधि। अभिषिक्तं सुभैस्तोयैः कृ
तपुण्याहमंगलं कर्णिकायां क्रमाद्व्याः प्राग्गाद्यष्टदलेषु च सूर्येंदुंगारसौम्यर्किजीवाहिभृगुकेतकः। सुजप्रसि
क्तसंपातं स्वस्वमंत्रैर्यथाविधि ग्रहपीडाप्रशमनं कृत्याज्वरविनाशनं सर्वोमयहरं श्रीदं विजयप्रदं आयुष्करं पुत्रदं
चपरचक्रनिवारणं किमत्र बहुनोक्तेन वांछितार्थप्रदं नृणां। अस्यार्थः प्रथममष्टदलं विलिख्य तत्कर्णिकायां प्रण

समर

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· वंविलिख्य। तन्म ध्येसाध्य नामादिपंचन्यायान्विलिखेत्।पुनस्तनारं आसस्येनॐसावर्तमानोद्त्यनया ऋचावेष्ट्ये
१९१ न।पुनःप्राग्दलेआप्यायस्व इत्य चंविलिखेत।पुनर्याम्येदलेउद्बुध्यस्वाग्नेप्रति इत्यचंविलिखेत।पुनः पश्चिमे दले
बृहस्पतेअति अे दर्य इत्य चंविलिखेत। पुनः सौम्ये दलप्रवः शुक्राय भाव व इत्य चंविलिखेत।पुनराग्नेये दलेअ
ग्निमूर्धादिवः इत्यचं विलिखेत।पुनः नैर्ऋत्य दलेशंनोदेवीरभिष्टय इत्यचंविलिखेत्।पुनर्वायव्य दलेकयानश्चि
त्रआभुवत इत्य चंविलिखेत्। पुनरैशे दले केतुंकृण्वन्नकेतवे इत्यचंविलिखेत॥ तद्बहिर्वृत्तं विलिख्य मातृकावर्णै
र्वेष्टयेत्।पुनरस्त द्बहिश्चतुरस्रं विलिख्य तत्कोणेषु ॐ ह्रीं हंस इति सौः चतुरस्रं विलिखेत्।पुनश्चतुर्दिक्षु सो हंसः
इतिविलिखेत्। एवं स्वर्णादिपट्टे ष्वालिख्य अभिषिच्य प्रण्याह्प्रोक्षणं च कृत्वा तत्तन्मंत्रैर्हुत्वा तस्मिन् तस्मिद्दले
संपातस्पर्शं च कृत्वा तत्तन्मंत्रैर्जप्त्वा धारयेत्। उक्तफलं भवति॥ अथचन्द्रमनुविधानमुच्यते। भत्रि ऋषिः पंक्तिः छंदः
सोमो देवता सों बीजं आय शक्तिः सां हृत् सीं शिरः सूं शिखा सैं कवचं सौं नेत्रं सः अस्त्रं ध्यानं विमलकमलसंस्थः सुप्र
संनाननेंदुर्वरदकुंद हस्तः श्चारु हारादि भूषः स्फटिकरजतवर्णो वांछितप्राप्तये वो भवतु भवदभीष्टद्योतितांकः। राम:
शशांकः सौं सोमाय नमः। इति मन्त्रः सकारत्रयोदस्वरविंदुभिः।प्रथमंबीजं एभ्य स्वर्यं प्रधानोपं मन्त्रः पटल लसंजपेत् १९१
मु

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

पंचमी दशमी पंचदशीषु तु विशेषः। अयुतं प्रजपेन्मन्त्रं सायाह्ने ऽभ्यर्च्य गाधिपं पयोऽन्नेन हुनेद् भूयः सप्तेन सहस्रकं
अयमर्थः। उक्तदिनेष्वयुतं सायाह्ने जप्त्वा सोमं संपूज्य घृतसिक्तेन क्षीरान्नेन सहस्रकं जुहुयात्। पुरश्चरणकाले एवं कृ
त्वा षट्लक्षं पुरश्चर्यं पुनराज्यसिक्तेन सितपायसेन षट्सहस्रं हुनेत्। पुरश्चरणा होमः। अथ पूजाविधिः। गुंगुरु
भ्यो नमः। इत्याद्यारभ्य। अं सूर्यमण्डलाय नमः। मं वह्निमण्डलाय नमः। उं सोममण्डलाय नमः। इत्याद्युत्क्रमेण सोमान्तं पीठं
संपूज्यावाह्य समर्चयेत्। विधुं राकापकमुद्दस्यैनं दाय सुधायै संजीविन्यै समायै आप्यायिन्यै चंद्रिकायै ह्लादिन्यै इति
पीठनवशक्तयः। अस्मिन्नावाह्य अंगैः केसरेषु समर्चयेत्। इति प्रथमावृत्तिः। रोहिण्यै कृत्तिकायै रेवत्यै भरण्यै रात्र्यै
आर्द्रायै ज्योत्स्नायै कालायै इति दलमध्ये शक्तयः। फुल्लकुंदाभासितारविभूषिताः। सितमाल्यांबरोपेताः। रचितांज
लयो मताः। इति द्वितीयावृत्तिः। आदित्याद्युबुधाय बृहस्पतये शुक्राय शनैश्चराय केतवे राहवे केतवे। इति दलाग्रेषु
इति तृतीयावृत्तिः। पुनर्लोकेशास्त्रै इत्थं चतुर्थी एवं सुसितैर्गन्धकुसुमैः पात्रैः रूप्यमयैश्च समर्च्यो विधिः। अथ प्रयोग
विधिः। इति सिद्धमनुं मन्त्री शशिनं मूर्ध्नि चिंतयन्। त्रिसहस्रं जपेद्रात्रौ मासान्मृत्युंजयो भवेत्। अयमर्थः। शशिनं स्व
मूर्ध्नि संचिंत्य रात्रौ स्त्रौं पुटितं मन्त्रं नित्यशस्त्रिसहस्रं जपेत्। एवं मासे कृते मृत्युंजयो भवति। अनेन चन्द्रमनुना प्रयोग

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नरमुच्यते। हृदयांभोजसंस्थं तंभावयं प्रजपन्मनुं राज्यैश्वर्यं वत्सरेण प्राप्नुयादप्यकिंचनः। दिने दिने त्रिसहस्रसंख्या जपः। श्रीबीजपुटितः कर्त्तव्यः। प्रयोगांतरं। आहाराचारनियतो जपेल्लक्षचतुष्टयं। असंशयं नरं तेन निधानमपि लभ्यते। प्रयोगांतरं घोरा ज्वररोगराः शीर्षरोगाः कृत्या श्च कामिलाः। तन्मन्त्राप्युतजापेन नश्यंति सकलापदाः अथ सोमाख्यं विधानमुच्यते। त्रितयंमंडलानांतु कृत्वा पाश्चात्यपूर्वकं। आसीनः पश्चिमे मध्ये संस्थे द्रव्याणि विन्यसेत्। पूर्वस्मिन् पंकजोपेते पूर्ववत्सोममर्चयेत्। एकायामुदयेशांतो निजकार्यं विचिंतयन् तत्र एकायां पौर्णमास्यां संस्थाप्य राजतं तन्त्रचषकं परिपूरयेत्। गव्येन शुद्धपयसा स्पृष्ट्वा पात्रोमनुं जपेत् अष्टोत्तरशतावृत्त्या दद्यादर्घ्यमथेंदवे विद्यामन्त्रेणोपधवसहृदात्मना विद्ये विद्यापदे प्रोक्ता मालिनीति च चंद्रिणी चन्द्रमुख्यम्बिजायांतं निगदेल्लक्षणवादिकं अस्यार्थः। ॐ विद्ये विद्यामालिनि चंद्रिणि चन्द्रमुखी स्वाहा। इत्यर्घ्यमन्त्रः। प्रतिमासं च षण्मासात्सिद्धिमेष्यति कांक्षितां इष्टाय दीयते कन्यो कन्यां विंदे निजेप्सितां। अमितां श्रियमाप्नोति कांतिं पुत्रान्यशः पशून्। सोमाख्ये दाता लभते दीर्घमायुश्च विंदति॥ अथाग्निमन्त्रविधानमुच्यते। भृगुऋषिः। गायत्रीछंदः। अग्निर्देवता॥ ॐ बीजं स्वाहा शक्तिः। सहस्रार्चिषे नमः। हृत् स्वस्तिपूर्णाय नमः शिरः। उत्तिष्ठपुरुषाय नमः। शिखा धूमव्यापिने नमः कवचं सप्तजिह्वाय नमः। नेत्रं

मन्त्रं भो

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

धनुर्धरायनमः। अस्त्रंस्वाहांतेनव्याहृतिभिस्तयेन हृदिशाद्यस्यावाषंडगानि। ध्यानं शक्तिःस्वस्तिकपाशान्सां
कुशावरदाभयांदधत्त्रिनेत्रः। मुकुटादिविविधभूषोवतात्चिरं पावकः प्रसंनोवः। ॐ भूर्भुवः स्वःस्वाहा इतिसप्ता
र्णोयं मन्त्रः। ऐश्वर्यप्रधानोयंमन्त्रः षडुलक्षजपः। अथपूजाथपसंषट्कोणंविलिख्य। तद्बहिर्वृत्तंविलिख्य तद्ब
हिस्त्रिकोणंविलिखेत्। एतदग्निपीठं अग्निपीठे पीतायै श्वेतायै अरुणायै कृष्णायै धूम्रायै तीव्रायै स्फुलिंगिन्यै रु
चिरायै ज्वालिन्यै इतिनवशक्तिभिः। समर्च्य तस्मिन्नग्निमूर्तिं समावाह्य समर्चयेत् अंगैः प्रथमावृत्तिः जातवेदसे सप्त
जिह्वाय हव्यवाहनाय अश्वोदरजाय वैश्वानराय कौमारतेजसे विश्वमुखाय देवमुखाय। इत्यष्टमूर्तिभिर्द्वितीयावृत्तिः
लोकेशैस्तृतीया। एवंसंपूज्य कृशानुं सर्पिःषिक्तेन पयोन्नेन षष्ठिदिनाहुसचैः। सिततरैर्धान्यविशेषैः कृतेन दशांशंजुहु
यात् पुरश्चरण होमः। अथप्रयोगः आज्यैरष्टोर्ध्वशतंप्रतिपदमारभ्यमन्त्रविद्दिनशः चतुरोमासांजुहुयाल्लक्ष्मीरत्या
पयाभवेत्तस्य प्रयोगांतरं शुद्धाभिः शालिभिर्दिनमनुजुहुयात् तथांगशब्दमात्रेण शालीपूर्णगृहस्मात्। गोमहिषाद्यै
ध्नतंकुलंतस्य शालीकुलं चेत्तलं अयमर्थः। शाली धान्यैर्नित्यशः अष्टोर्ध्वशतंजुहुयात्। अनेनवत्सरमात्रेण धान्य
गोमहिषादयोस्यजायंते। प्रयोगांतरं मुद्गान्वै घृतसिक्तैः प्रतिदिनमग्नौ समन्तौसमेधिते जुहुयात्। अन्नसमृद्धिर्म ह

For Private And Personal

प्र॰सं॰ तीस्य दस्य निकेतनेब्द मात्रेण अयमर्थः। नित्यशः अष्टोर्ध्वशतं संवत्सरपर्यंतं जुहुयात्। उक्तफलं भवति प्रयोगांतरं जु
१९३ हुयात्तिलैः सुशुद्धैः षण्मासाज्जायते महालक्ष्मीः। तिलमपि पूर्ववदेवाष्टोत्तरशतसंख्यं नित्यं षण्मासमित्यर्थः। प्रयो
गांतरं। कुमुदैः कल्हारैरपि जातीकुसुमैश्च जायते सिद्धिः पालाशैः पुनरिध्मकैः सरसिजैर्बिल्वैश्चरक्तोत्पलैः दुग्धाविरु
ह्रसंभवैः खदिरजैर्व्याघातवृक्षोद्भवैर्दूर्वाख्यैश्च शमीविकंकतभवैरष्टोर्ध्वयुक्तः शतं नित्यं वा जुहुयात्प्रतिप्रतिपदं
मन्त्रीमहासिद्धये। कुमुदः कल्हारं जातीपालाशपुष्पं पलाशसमित् रक्तोत्पलं दुग्धोविरुह्रसंभवाः। अश्वत्थवटोदुंबरप्ल
क्षाणां समिधः। खदिरं समित्। व्याघातवृक्षोद्भवः कोन्नेसमित् शमीवन्हि समित्। विकंकभवाः। वैकंकतसमिधः एतै
रेकैकैरष्टोर्ध्वशतं नित्यं वा प्रतिप्रतिपदं वा षण्मासं जुहुयात्। एवं कृते कुमुदाद्यैस्त्रिभिर्लक्ष्मीसिद्धिः। पलाशाद्यैः सर्वैं
स्तु महालक्ष्मीसिद्धिः॥ अथाग्निमन्त्रांतरमुच्यते। भृगुऋषिः गायत्री छंदः अग्निर्देवता। ॐ बीजं स्वाहा शक्तिः। ॐ
भूर्भुवः स्वः हृत्। अग्निर्जातवेदः शिरः इहावह भिखा सर्वकर्माणि कवचं साधय नेत्रं स्वाहा अस्त्रं अघवाशक्तिः
स्वस्तिकदर्भासस्रक्स्रुवस्रगभयवरांदधदमिताकल्पावोवसुरवतान्कनकमालीकालसितः ॐ भूर्भुवः स्वः अ राम॰
ग्निर्जातवेद इहावह सर्वकर्माणि साधय स्वाहा। इति मन्त्रः। ऐश्वर्य्यप्रधानोयं मन्त्रः। वत्सरादेश्वत्तुर्दश्यां दिना १९२

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

दावेव दीक्षिताः मन्त्रं द्वादशसहस्रं जपेत्सम्यगुपोषितः। एवं पुरश्चरणजपः। तत्र वत्सरादेश्चतुर्दश्यां चित्राभि
मानुषपैत्र्यकदैविकमासत्रयस्यापि कृष्णचतुर्दश्यामित्यर्थः। अथ पूजाविधिः पूर्वोक्ताग्निमन्त्रपीठे समावाह्य
समर्चयेत्क्रशानुः अंगैः प्रथमावृतिः। जातवेदसे सप्तजिह्वाय हव्यवाहनाय अश्वोदरजाय वैश्वानराय कौमार
तेजसे विश्वमुखाय देवमुखाय। इति द्वितीयावृत्तिः। लोकेशैस्तृतीया तदायुधैश्चतुर्थी एवं संपूज्य पुरणं होमं कुर्या
त्। अथ पुरश्चरणहोमविधिः। समिदाद्यममावास्यां परिशोध्य यथाविधि ब्राह्मणान्भोजयित्वाथ स्वयं भुक्त्वा समाहितः
परे ह्नि प्रतिपद्येते जुहुयाद्र्चितेनले मधीवटसमिद्भीहितिलराजीहविर्घृतैः अष्टोत्तरशतावृत्त्या हुनेदेकेकशः
क्रमात् राजीकटुक्रदशाह्रमेवं कृत्वाथपुनरेकादशीदिथौ शक्याप्रतर्पयेद्विप्रांश्च प्रदद्याद्गुरुदक्षिणां सुवर्णवासोवा
धान्यादि शोणांगांच सनर्णकं पुनरष्टोत्तरं मंत्री सहस्रं दिनशो जपेत्। अयमर्थः चैत्रचतुर्दश्यां ऐनं मन्त्रमुपोष्य संदीप्यप्र
तर्ह्यो दशसहस्रसंख्यं पुरश्चर्यं देवं समर्च्य पुनरमावास्यायां वटसमिद्भी ह्रितिलराजीहविर्घृतानि एतानि षट् द्रव्या
णि संपाद्य ब्राह्मणान् भोजयित्वा स्वयं भुक्त्वा च पुनः परदिने प्रथमायामुक्तप्रकारेणाग्नौ समर्च्य एतैः षड्भिर्द्रव्यैरेके
कैरष्टोत्तरशतं जुहुयात् पुनः परेद्युक्तद्रव्यैर्दत्वा विप्रांश्च प्रतर्प्य पुनर्नित्यशः। अष्टोत्तरसहस्रं जपेत्। एवं पुरणा

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

रणाविधिः। अथ प्रयोगः। प्रजपेद्यवासहस्रसंख्यं दिनशो वत्सरं तो भवेन्महान्द्री अयमर्थः। पूर्वोक्तपुरश्चरणावि
ध्युक्तप्रकारेण जप्तश्चेन्महालक्ष्मीसिद्धिरित्युक्तं अथवा दिनशः सहस्रसंख्यं जप्तश्चेदपि महालक्ष्मीसिद्धिर्भवती
त्यभिप्रायः। प्रयोगांतरं जुहुयात्प्रतिवासरं शतनाख्यं हविषा बृंदेन भक्तेन, हासमृद्धिः। संवत्सरं नित्यशः शतसंख्यं ह
विषा जुहुयादित्यर्थः। प्रयोगांतरं पालाशैः कुसुमैर्हुनेद्दधिघृतसौद्रप्लुतैर्मंडलं नित्यं वा १ शतं तथैव करवीरो
त्थैः। समृध्यै हुनेत् सौद्रं तेन। अयमर्थः। एतेष्वपि द्रव्येषु सिक्तैः पलाशकुसुमैर्निमिष्टोत्तरशतसंख्यायामंडलं
नेत्। अथवा करवीरकुसुमैः एवमेव हुनेत्। तेन समृद्धिर्भवति करवीरं अरलिपु। प्रयोगांतरं षण्मासं कपिला
घृतेन दिनशोऽष्टसहस्रं तथा होतव्यं लभनेस्त्राज्यमदर्शीं लक्ष्मीं यथा वामहन्॥ अथोत्तिष्ठेत्याद्यग्निमन्त्र उ
च्यते। भृगुऋषिः गायत्री छंदः। अग्निर्देवता ॐ वीजं स्वाहा शक्तिः। उत्तिष्ठ पुरुषा हृत्। हरिपिंगल शिरः। लो
हिताक्ष शिखा देहि मे कवचं ददापय नेत्रं स्वाहा अस्त्रं ध्यानं हेमाभ्वत्थसुरद्रुमोद्भवोनिर्योनम स्माकलितं वर्षतं
घनधान्यरत्ननिचयान्त्दैः संततं ज्वालापल्लवितस्वरोम विवं भक्तार्तिसंभेदनं वंदे धर्मसुखार्थमोक्षफलदं दिव्या
कृतिपावकं उत्तिष्ठपुरुष हरिपिंगललोहिताक्ष देहि मे ददापय स्वाहा। इति मन्त्रः ऐश्वर्यप्रधानोऽयं मन्त्रः। त

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

संजपेत्। घृतसिक्तैः पायसैर्दशांशं पुरश्चरणहोमः। अथ पूजा पूर्वतरोक्ताग्निमन्त्रपीठे कृशानुं समावाह्य समर्चये
त्। अंगैः प्रथमावृतिः जातवेदसे सप्तजिह्वाय हव्यवाहनाय अश्वोदरजाय वैश्वानराय कौमारतेजसे विश्वमुखा
य देवमुखाय इति द्वितीयावृतिः लोकेशैस्तृतीया तदायुधैश्चतुर्थी अथ प्रयोगः दिनावतारे मनुमेनमन्वहं जपेत्तद्व
त्सं नियमेन मन्त्रवित्। अघच्युतायै यशसे श्रियै रुजोविमुक्तये युक्तमतिस्तथायुषे दिनावतारे प्रातःकाले अस्यार्थः
अघच्युतायै नृसिंहबीजयोगः। यशसे अजपायोगः। श्रियै तद्योगः रुजोविमुक्तये दुर्गाबीजयोगः आयुषे मृत्युंजयो
गश्च तत्तद्बीजयोगेन तत्तदुचितध्यानं प्रयोगांतरं शालीतंदुलकैः सितैश्च पयसा कृत्वा हविः पावकं गंधाद्यैः परिपू
ज्य तेन हविषा संवर्त्य पिंडं महत्। आज्यालोलितमेव जुहुयाज्जवामनुं मन्त्रवित्साष्टोर्ध्वं प्रतिपद्य योशतमघस्यादिदि
रावत्सरात्। अथ मर्थ शालीकुलजैर्नल धवलितेन शालीतंदुलेन क्षीरसंयुक्तेन हविः कृत्वा तेन हविषा महत्पिंडं नि
वर्त्यो ज[illegible]कं नत्पिंडं मन्त्रेणाष्टोत्तरशतं जप्त्वा प्रतिप्रतिपदं जुहुयात् संवत्सरात् लक्ष्मीर्भवति। प्रयोगांतरं अष्टोत्तरश
तमर्घ्योस्मद्रयेव मैत्रीं प्रती प्रतिपदं जुहुयात्पयोन्नैः। साज्यैर्भवेत्र खलु तत्र विचारणीयं संवत्सरात्स्वनिकेतन
मिंदिरायाः अथ मर्षः। अंगुष्ठमध्यमानामिकांगुल्याणां संहतिः। मृगमुद्रा आज्यसिक्तैः पयोन्नैः प्रतिप्रतिपदं मधु

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

तरश

प्र॰सं॰ गीमुद्र्या अष्टोतरशतं जुहुयात् एवं संवत्सरे कृते लक्ष्मानिकेमावासस्थानं भवति प्रयोगांतरं अष्टोर्ध्वशतं हवि
१९५ ष्यमन्त्रेणानेन नित्यशो जुहुयात्।षण्मासाद्राज्यतमो भवति नरो नात्र संदेहः प्रयोगांतरं शालीभिः शुद्धाभिः प्रति
दिनमष्टौ जुहुयात्। धनधान्यसमृद्धिः।स्यान्मंत्री संवत्सरार्धमात्रेण शाली प्रयोगांतरं।आज्येरमुतं जुहुयात्प्र
तिमासं प्रतिपदं समारभ्य अतिमहती लक्ष्मीस्याद् अस्य तु षण्मासं देहः भयमर्थः प्रतिमासं प्रतिप्रतिपदं आज्ये
रयुतं जुहुयात् एव षण्मासे कृते लक्ष्मीर्भवंति।प्रयोगांतरं अरुणैः पुनरुत्पलैः शतं मोमधुराक्तैः।प्रजुहोतु वत्सरा
र्धमनुनाप्यमुनादशाधिकं लभते मंत्री मरुत्तरां बलक्ष्मीं अरुणोत्पलं अयमर्थः।दशान्तरं शतसंख्यं अरुणोत्पलै
स्त्रिमधुरसिक्तैः।षण्मासं जुहुयात्।लक्ष्मीर्भवति।प्रयो[illegible]रं।जातीपलाशकरवीरजपाख्यबिल्वव्याघातकेस
रकुरंडभवैः प्रसूनैः एकैकशः शतमथो मधुरत्रयाक्तैर्जुहोति प्रतिपदं श्रियमेति वर्षात् जातीकरवीरं जपा
कुरंडं व्याघातं कोश्रे अयमर्थः एतैरुक्तैः कुसुमैः सर्वैस्त्रिमधुरसिक्तैः प्रत्येकं शतसंख्यं प्रतिप्रतिपदं जुहु
यात् एवं संवत्सरे कृते लक्ष्मीर्भवति।प्रयोगांतरं खंडैश्च सप्तदिनमप्यम्लतालनोत्थैः मन्त्री हुने द्रुणसहस्र नामः
मथो पयोक्तैः।सम्यक् समर्च्य दहनं च चिरेण जंतुश्चातुर्थिकादिविषमज्वरतो वियुंज्यात्।अम्लतालनैर्पिं १९५

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नेनमः चंनमः परायउपस्थात्मनेनमः इति वाक्पाणिपादपायुपस्थेषु न्यस्य ङंनमः पराय आकाशात्मनेनमः घंन
मः परायवाय्वात्मनेनमः गंनमः परायतेजआत्मनेनमः खंनमः परायअबात्मनेनमः कंनमः परायपृथिव्यात्मनेनमः
इतिशिरोमुखहृद्गुह्यपत्सु विन्यस्य यंनमः परायहृत्पुंडरीकात्मनेनमः षंनमः परायसूर्यमण्डलाय द्वादशकलात्मने
नमः संनमः परायसोममण्डलायषोडशकलात्मनेनमः रंनमः परायवह्निमंडलायदशकलात्मनेनमः इतिचतुष्पंहृ
दि विन्यस्य गोंनमः परायशांत्यतीतात्मनेनमः गैंनमः परायशांत्यात्मनेनमः गुंनमः परायविद्यात्मनेनमः गिंनमः पराय
प्रतिष्ठात्मनेनमः गंनमः परायनिवृत्त्यात्मनेनमः इतिशिरोमुखहृद्गुह्यांघ्रिषु विन्यस्य मूलेनव्यापयेत्। पुनः भुवन
न्यासः गांभूर्लोकायनमः गींभुवर्लोकायनमः गूंस्वर्लोकायनमः इतिपादादिनाभ्यंतंनाभ्यादिगलांतंगलादिशी
र्षांतंव्याप्य मूलेनव्यापयेत् पुनः वर्णन्यासः तत्प्रकारः महागणपतीमन्त्रेणमातृकावर्णान्प्रत्येकंपुटित्वामातृकान्या
सस्थानेषुन्यसेत् तत्प्रकारः महागणपतीमन्त्रमुच्चार्यनदंतेमातृकाप्रथमवर्णंसविंदुकमुच्चार्य तदंतेपिमहागणप
तीमन्त्रमुच्चार्यनम इतिन्यसेत्। एवमेवक्षांतंविन्यस्य मूलेनव्यापयेत्। पुनः पदन्यासः तत्पुरुषायनमः विद्महेनमः व
क्रतुंडायनमः धीमहीनमः तंनमः नोनमः दंतिनमः प्रचोदयात्नमः इतिगणपतीगायत्र्यष्टपदानिकेफालदेशे

ग

प्र.सं. मुखकंठनाभ्यूरुजानुपदेषु विन्यस्य मूलेन व्यापयेत्। अथ मन्त्रन्यासः गणानां नमः त्वां नमः गणपतिं नमः हवामहे नमः
१९८ कविं नमः कवीनां नमः उपमश्रवस्तमं नमः ज्येष्ठराजं नमः ब्रह्मणां नमः ब्रह्मणः नमः पते नमः आ नमः नः नमः शृण्व
न्नमः ऊतिभिः नमः सीदं नमः सादनं नमः इति सप्तदश पदानि कालिकवदनकर्णद्वयास्यगलांसहृन्नाभिगुह्येषु जानु
द्वयांघ्रिद्वयष्ठककुत्सु विन्यस्य मूलेन व्यापयेत् एवं सूक्ष्मशरीरकल्पनार्थं षडध्वं न्यासं कृत्वा पुनः स्थूलशरीरकल्पना
र्थं पंचाशद्विघ्नन्यासं कुर्यात्। तत्प्रकारस्तु अष्टमपटले श्रीविद्याविधाने लघुषोढान्यासप्रकरणे उक्तः। अथ विनाय
कादिन्यासः मूर्ध्नि नेत्रे च जिह्वायां हृन्नाभि शिश्नजानुषु विनायकादिविघ्नेशांश्चरणाग्रेषु विन्यसेत् विनायको विरूपा
क्षः क्रूरकर्मापराजितः चंडवेगो गजग्रीवः करालश्चंडविक्रमः सकर्णास्येषु तेष्वेव विदीं दशविघ्नपान्। दशविघ्नपाः
अत्रैव चतुरावृति तर्पण विधाने वक्ष्यते। अथ विवरणोक्तप्रकारेण विघ्नेशन्यासविधानं लिख्यते प्रणवपुटितैः पं
चबीजैः अंगुलेषु च विन्यस्य अवशिष्टेन करयोर्व्याप्य। अंगान्यंगुलीषु विन्यस्य मूलेन देहे त्रिशो व्याप्य प्रणवपुटितं बी
जपंचकं मूर्धादिषु विन्यस्य अवशिष्टेन तत्रैव व्याप्य तथैव पंचवक्त्रेषु शिरोभ्रूमध्यचक्षुर्द्वयास्येषु दोःपक्षं ध्यये षुक राम:
टिद्वयांसद्वयहृत्सु च पादसिण्ये न जानुद्वय नाभि स्तनद्वय मलपृष्ठापर गलेषु न्यसित्वा मूर्द्धभ्रूमध्यासिकर्णद्व १९८

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

सप्तमे दले अघामिदंत्सयनं द्वन्द्वं विलिखेत्। अष्टमे दले भापनेते द्वन्द्वं चाविलिखेत् पत्रैर्वहिर्वृत्तद्वयं विलिख्य
पूर्ववत्। अष्टाष्टके द्वन्द्वं चावेष्टयेत् द्वितीये वृत्ते मातृकया वेष्टयेत्। तद्बहिश्चतुरश्रं विलिख्य तस्य प्रागादि दिक्षु
वंवं इति विलिखेत्। कोणेषु ठंठं इति विलिखेत्। एवं ताम्रादिपट्टे विलिख्य। स्थापिते गृहदाहादिभयं न भवति
इति प्रपंचसारसंग्रहे गीर्वाणेंद्रविरचिते पंचदशः पटलः॥ शुभमस्तु अथ श्रीमहागणपतिविधानमुच्यते। गण
क ऋषिः। निचृद्गायत्री छंदः। श्रीमहागणपतिर्देवता गं बीजं ह्रीं शक्तिः ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं गां हृत्। ॐ श्रीं ह्रीं
क्लीं ग्लौं गं गीं शिरः। इत्याद्यंगानि ध्यानं मंदाराद्यैः कल्पवृक्षविशेषैर्विशिष्टतरफलदैः। शिशिरितचतुराशांतवा
लानपचंद्रिककुले च तले ऐक्षवजलनिधिसहरीकणजालकवाहिना च गंधवहेन संसेविते सुरतरुसुमनश्रित
मधुपपक्षचरणपरेणरत्नमयमणिवज्रप्रवालफलपुष्पपल्लवस्समन्तमहतो धस्ताहतुभिर्युगपत्संसेवितस्य
कल्पतरोः। सिंहमुखपादपीठगलिपिमयपद्मे त्रिषट्कोणोल्लसिते। भासीनमेन्वकरदो प्रबृहदुदरो दशभुजोरु
णो गजवदनः। इत्यासनसध्यानं तत्र लिपिमयपद्मेत्यादिनामयमर्थः॥ त्रिकोणमध्ये प्रणवं गं इति मध्यादिषु नं लि
खित्वा श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं इत्येभिस्तं संवेष्ट्य षट्कोणेषु बीजषट्कं न दं तरानेषगं षट्कं अष्टदलेषु मन्त्रपदाष्टकं तद्बहि

For Private And Personal

प्र०सं० र्णं तत्रये मात्रका यापारोनांकुशेन च संवेष्ट्य। तद्बहिर्भूपुरद्वये आं ह्रीं इति कोणेषु दिग्विदिक्भेदेन विलिखेत्।
१६७ दिति अथास्य न्यासविधिः। प्रथमं षउध्वन्यासं कुर्यात्। तत्प्रकारस्तु द्विविधो भवति वाच्यवाचकभेदेन तत्रापि वा
च्यं त्रिविधं कलातत्वभुवनभेदेन वाचकमपि त्रिविधं वर्णपदमन्त्रभेदेन तत्र कलान्यासो यथा हौंनमः पराय शांत्यती
तकलात्मनेनमः। हैंनमः पराय शांतिकलात्मनेनमः हूंनमः पराय विद्याकलात्मनेनमः। हींनमः पराय प्रतिष्ठाक
लात्मनेनमः। ह्रांनमः पराय निष्टतिकलात्मनेनमः। इति पंचकलामन्त्रान् शिरो भ्रूमध्य हृद् गुह्य पादेषु विन्यस्य मूले
न व्यापयेत्। पुनस्तत्वन्यासः मंनमः पराय जीवात्मनेनमः भंनमः पराय प्राणात्मनेनमः बंनमः पराय बुध्यात्मनेन
मः फंनमः पराय अहंकारात्मनेनमः पंनमः पराय मन आत्मनेनमः इति पंचमन्त्रैस्तु द्वाभ्यां शिरआदिव्याप्य। नयं
हृदि न्यसेत्। नंनमः पराय रूपतन्मात्रात्मनेनमः थंनमः पराय रसतन्मात्रात्मनेनमः पराय गंधतन्मात्रात्मनेनमः
इति शिरो भ्रूमध्य हृद् गुह्य पादेषु न्यस्य णंनमः पराय श्रोत्रात्मनेनमः ढंनमः पराय त्वगात्मनेनमः डंनमः पराय
चक्षुरात्मनेनमः ठंनमः पराय जिह्वात्मनेनमः टंनमः पराय घ्राणात्मनेनमः इति श्रोत्रत्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणेषु न्य राम०
स्य ञंनमः पराय वागात्मनेनमः झंनमः पराय पाण्यात्मनेनमः जंनमः पराय पादात्मनेनमः छंनमः पराय पाय्वात्म १६७

४ शब्दतन्मात्रात्मनेनमः धंनमः पराय स्पर्शतन्मात्रात्मनेनमः दंनमः पराय ४

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

म

ति ह्व अयमर्थः अम्रतारवंडैः क्षीरसिक्तैर्नित्यशः स्त्रिसहस्रसंख्यं हुनेत्। एवं हुते चातुर्थिकादि विषमज्वरतो विमु
क्तो भवति प्रयोगांतरं क्षीरद्रुमत्वगभिपक्वजलैर्यथावत्संपूर्णकुंभमभिपूज्य रूपानुमन्त्रं जप्त्वामनुं पुनरस्तुं त्रिसह
स्रमात्रं से कुंक्रियाज्वरहरीग्रहवैरूतघ्नी अयमर्थः। क्षीरद्रुमाः। अश्वत्थवटौदुंवरप्लक्षाः। एतेषां त्वचा क्वथित
जलेन कलशं संपूर्य सम्यक् संपूज्य एनं मन्त्रं त्रिसहस्रसंख्यं जप्त्वासाध्यमभिषिंचेत्। तस्मात् ज्वरग्रहदोषादि
पीडा नश्यंति प्रयोगांतरं पद्मसि हृदयदघ्नेभानुमालोक्य तिष्ठन् प्रतिजपतु सहस्रं नित्यशो मन्त्रमेनं सदुरितम
पमृत्यु रोगजातांश्च हित्वा व्रजति नियत सौख्यं वत्सरा दीर्घमायुः अयमर्थः हृदयदघ्नं हृदयप्रमाणं एवं सहस्रं
संख्यं जले स्थित्वा नित्यशो जपेत् उक्तफलं भवति प्रयोगांतरं मनुमामुनाष्टशतजप्तमथ प्रपिबेज्जलज्वलन
दीपनकृत्। गुरुभक्तमप्युदरगंड मुनापरिजापितं पचतिकृस्यनलं अयमर्थः। अनेन मन्त्रेणाष्टोत्तरशतं जलं
जप्त्वा प्रपिबेत्। तस्मादजीर्णादिरोगं शमयेत्। प्रयोगांतरं हुनेदरुणपंकजैस्त्रिमधुराप्लुतैर्नित्यशः सहस्रम
नुमासतः। पृथुतरा रमा जायते प्रतिपत्ति पदं हनेदिति विबुधो धवा वत्सरं विनष्टवसुरप्यसौ भवति वैदिगमंदि
रं। अयमर्थः अरुणपंकजैस्त्रिमधुरसिक्तैर्नित्यशः। सहस्रसंख्यं षण्मासं जुहुहुयात्। अथवा प्रतिप्रतिपद्

For Private And Personal

प्र.मं. संवत्सरं जुहुयात् तस्माद् उक्त फलं भवति॥ अथाग्नि मन्त्र प्रसंगात्। स्वशरीरादिषु दग्धेषु सत्सु तच्छांत्यर्थं मन्त्र उ
१९६ च्यते यद्यस्त्रियां भवीविद्यापदिधर्मः सनातनः। यदिमे भक्तिभरिताशीतो भव हुताशनः॥ यत्रकुद्राह्यं चेत्। शीतो भ
वेद्यत्रीशी घ्नदहेति प्रयोजयेत् शनो देवीरभीष्टये इत्यचापि अग्नि दग्धे प्रयुंज्यात्। जपादिना तस्याच्छांतिर्भव
ति॥ अथाग्निमन्त्र प्रसंगात् अग्निविषपापियन्त्रमग्निनाप्रदहदाहाभयप्रदं यं तस्मात् कं मयमग्नेजरितेति सूक्त
स्य यंत्रमप्यत्र योग्यतावशाल्लिख्यते। अथानलातंकभरं वक्ष्ये यंत्रं समृद्धिदं कर्णिकायां साध्ययुक्तं तारं पत्राष्टको
दरे। अयमग्नेजरितेति सूक्तस्य प्रतिपत्रं क्रमाद् ऋचां एकमेकमहाव्यग्रेत्ऋचामात्रकयापि वा आवेष्य दिक्षु वंबीजं कोणेषु टप
रं लिखेत्। तामादिपद्मे पालिख्य यंत्रमेतद्यथाविधिः। संस्थापितं मंदिरादैशमयेदग्निजं भयं समावहेत्समृद्धिं च
स्फीतामाभूतसंप्लवं अयमर्थः। प्रथमम् अष्टपत्रं विलिख्य तन्मध्ये प्रणवं विलिख्य। तन्मध्ये साध्यनामादि यंत्रस्या
यान् विलिखेत्। पुनरष्टदलेषु अयमग्नेजरितेति सूक्तं विलिखेत्। तत्र तु प्रथमे दले अयमग्ने जरित्वा वे इत्यचं वि
लिखेत्। द्वितीये दले। प्रत्नेअग्ने इत्यृचं विलिखेत्। तृतीये दले उत वा अपरि इत्यृचं विलिखेत्। चतुर्थे दले राम:
यदुद्वतोनिवनो इत्यृचं विलिखेत्। पंचमे दले प्रत्यस्यश्रेणये इत्यृचं विलिखेत्। षष्ठे दले उत शुष्मा इत्यचं विलिखेत् १९६

पिप्पलफलिनीत्वगुद्भवैः क्वाथैः संपूजयेद्यथावत् क्रमाद्गणपतिमिथुनानि अभ्यर्च्य चोपचारैर्हुत्वा विधिवत्। पु
नः समभिषिंचेत्। अयमर्थः सीरद्रुमं अश्वत्थवटोदुंबरप्लक्षारोहिणं आलपिप्पलं अरसुफलनिर्याणक्षं चतुर्दलं
विलिख्य तत्कर्णिकायां च तेषु चतुर्दलाग्रेषु च उक्तैरेतैः क्वाथैः द्रकैः क्रमेणैकैकेनैकैकत्र कलशं संपूरयेत् तत्र दि
क्स्थकलशचतुष्टये रमारमेशादि चतुष्टयं सशक्तिकं मध्यकलशे गणपतिं च समावाह्य षोडशोपचारैः। संपू
ज्य पुनस्तत्समीपे अग्निं समाध्याय गणपतिं समावाह्य पूर्वोक्तैरष्टद्रव्यैर्दीक्षाहोमं कृत्वा नानु कलशान् प्राग्दल
स्थकलशादिक्रमेण गुरुः शिष्यमभिषिंचेत्। पुनरुक्तसंख्यं पुरश्चर्यं पश्चादग्नौ विघ्नेशपरिवारं संपूज्य। अष्टद्रव्यै
र्मिलितैर्जपादशांशं पुरश्चरण होमं कुर्यात्। अथामेन विघ्नमन्त्रेण प्रयोग उच्यते अष्टद्रव्यैरन्यैर्वा जुहुयात् तत्र
योनाबाष्पे अन्यैर्द्रव्यैश्चेत्। स्वर्णाप्त्यै मधुनाथ गव्यपयसा गोसिद्धये सर्पिषा लक्ष्म्यै शर्करया जुहोतु यथासेद्ध आपस्त
र्पयेत् अन्नैरन्नसमृद्धये च सलिलैर्द्रव्याप्तये तंडुलैर्लाजाभिः पत्नये कुसुंभकुसुमैः साम्राज्ये वाससे पद्मैर्भूपति
मुत्पलैर्नृपवश्यं तन्मंत्रिणः कैरवैरश्वत्थादिसमिद्भिर्ग्रजमुख्याहूर्णान्वधूः पिष्टजैः पुत्तल्यादिभिरन्यद्वंद्वं च वशयेज्जु
हुयान्नारष्टगेजोणैर्वृष्टिसमृद्धये च जुहुयान्मंत्री पुनर्वैतसैः अयमर्थः। संख्यानुक्तेस्तु सहस्रमिति न्यायात्। एते

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· रुक्तैर्द्रव्यैः सर्वैः सहस्रसंख्यं तत्तत्प्रयोजनावाप्त्यै जुहुयात्। कुसुंभं कुसुंभपुष्पं अश्वारि अरलि उत्पलं नैवद्यैरेवं
२०१ आंपलपु अश्वत्थादिसमित्। अश्वत्थवटोदुंबरप्लक्षाणां समिधः अग्रजमुखवर्णाः। ब्राह्मणःप्रभृतयोव
र्णाः। पिष्टजैः पुत्तल्यादिभिरिति पिष्टनिर्मिताभिः साध्यप्रतिकृतिभिरित्यर्थः। एतैरुक्तैः पद्मप्रभृतिभिर्हुता भूपाति
प्रभृतयः सकलाः साध्या वशीभवंतीत्यभिप्रायः। लोणं लवणं तैरनारष्टये जुहुयात् वेतससमित्। नावं चितैर्लक्ष्यार्थं जु
हुयादित्यर्थः॥ पुनरथ चतुरावृत्ति तर्पणप्रकारः संक्षेपेणोच्यते मन्त्रेणाथ पुरा मुनेवचतुरावृत्त्यासमातनम्प्यश्री
शक्तिः सुरभृद्विनायकरतिं नाम्नैव बीजादिकं आमोदादिनिधिद्वयं च सचतुः पूर्वं चतुर्वारकं मन्त्रीतर्पयेद्यो त
भिलषितं संप्राप्नुयान्मंडलात्। अस्य तर्पणविधिग्रंथस्यायमर्थः। प्रथमं सप्तमपटलोक्तप्रकारेण गंगुरुगप
त्निवंदनादिकं कृत्वा अथैरप्राक्षडंगविधानोक्तवत्करन्यासं कृत्वा मूलेन व्याप्य परेपि प्रागुक्तवत् अंगरुष्यादि ब
विधाय ध्यात्वा चतुर्वारं जपेत्। पुनः पुरतः ऐक्षवजलनिधिं संचिन्त्य तस्मिन्मंदारसंतानपारिजातकल्पद्रुमान्
महादिक्षु संचिन्त्य। हरिचन्दनमाग्नेयादिकोणेषु चिंतयेत्। तन्मध्ये सर्वर्तुकुसुमोपेतस्य सुरद्रुमाधः पद्माकारं रामः
सिंहासनं संचिंत्य तस्मिन्नष्टदलानलपुरपुटावृत्तकर्णिकां च स्मरेत्। पुनर्जलं स्पृष्ट्वा यंयं वंदति पंचविंशतिवारं प्राण २०१

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

णीवसुधाराख्येवसुमत्यपिविघ्ननिधियुगप्रमदाः अग्रेयविल्वमभितश्चेत्यादिग्रंथानामयमर्थः। पूर्वोक्तबीजपूरे
त्यादिमार्गेणस्वनात्मानंमहागणपतिरूपंध्यात्वापुनरग्रेबिल्ववृक्षंध्यात्वातदभितःरमारमेशौध्यायेत्।सपद्मयु
गारमासच्चक्रदरोरमेशः। दक्षिणभागेवटवृक्षंध्यात्वा। तदभितःगिरिजारुषांकौध्यायेत सपाशांकुशागिरिजारु
षरशूलोरुषांकः पुनःपश्चिमभागेबिल्ववृक्षंध्यात्वा तदभितःरतिपुष्पबाणौध्यायेत्।सोत्पलयुगारतीसेक्षुचाप
पुष्पबाणाः।पुष्पबाणाख्याः पुनःसव्येभागेप्रियंगुवृक्षंध्यायेत्प्रियंगुन्याणलूतदभितःमहीवराहध्यायेत्।सगु
ककलमाग्रामहीकलमाग्रंकुलचेनन्ह।सगदाचक्रोवराहांचतस्रोमूर्तयःएवध्येयाः।तद्बहिःषट्कोणेषुषड्विघ्नां
ध्यायेत्।प्रथमअग्रकोणेसिद्धिशक्तिंचमोदविघ्नंचध्यायेत्।तद्दक्षिणकोणेसमृद्धिशक्तिंचप्रमोदविघ्नंचध्याये
त्। उत्तरकोणेकांतिशक्तिंचसुमुखविघ्नंचध्यायेत्।एषकोणेमदनावनीशक्तिंचदुर्मुखविघ्नंचध्यायेत्। तद्द
क्षिणतःमदद्रवाशक्तिंचाविघ्नंचध्यायेत्।उत्तरःप्रभिन्नमदविवशाश्चध्येयाः।एतेषांषड्विघ्नानांउत्तरपार्श्वेवसु
धाराशक्तिंचशंखनिधिमूर्तिंचध्यायेत्। दक्षिणपार्श्वेवसुमतीशक्तिंचपुष्पनिधिमूर्तिंचध्यायेत्। वसुधाशंख
निधिमौक्तिकाभौवसुमतीपुष्पनिधीमाणिक्याभौएतौउभौचवर्षंतौधारयाधनानिसदा इति। ॐश्रींह्रींक्लींग्लौंगं

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. गपतये वरवरद सर्वजनं मे वशमानय स्वाहा। इति मन्त्रः। तत्र गणपतये इति चतुर्थ्यैव योजयेत्। ऐश्वर्यप्रधानो
२०० यं मन्त्रः। अथ विंशतिवर्णोऽयं मन्त्रः एवं ध्यात्वा विघ्नेश्वरमन्त्रं स चतुश्चत्वारिंशत्सहस्रं च चतुर्लक्षं जपेत्। प्रतिदिनं च
तुश्चत्वारिंशत्संख्यं प्रतर्पयेद्द्विजं जपाद्दशांशं होमो द्रव्यैर्मिलितैः। मोदकपृथुलाजाः सक्तवश्चेक्षुनारिकेलतिलाः
कदलीफलसहितान्यष्टद्रव्याणि संप्रदिष्टानि अथ पूजा सिंहमुखपादपीठगलिपिमयपद्मे त्रिषट्कोणे। ज्ञानि
ने इति पूर्वं ध्यानविषये प्रोक्ते पीठे नवशक्तिभिर्यजेत्। तीव्रायै ज्वालिन्यै नंदायै भोगदायै कामरूपिण्यै उग्रायै ते
जोवत्यै सत्यायै विघ्ननाशिन्यै इति नवशक्तयः सर्वशक्तिकमलासनाय नमः। इति पीठमन्त्रः। अस्मिन्नावाह्य
संयजेत्। विघ्नं रमायै रमेशाय उमायै महेशाय रत्यै पुष्पबाणाय महीवराहाय इति प्रथमावृत्तिः सिध्यै आमोदाय स
मृध्यै प्रमोदाय कान्त्यै सुमुखाय मदनावत्यै दुर्मुखाय मदद्रवायै अविघ्नाय द्राविण्यै विघ्नकर्त्रे वसुधारायै शंखनि
धये वसुमत्यै पुष्पनिधये। इति द्वितीयावृत्तिः। अथ मिथुनानां स्थानविशेषः। पूर्वं ध्यानविषये प्रोक्तं भंगे स्तृतीया
वृत्तिः मातृभिश्चतुर्थ्यावृत्तिः इन्द्रादिभिः पंचमी एवं संपूज्य पुनरुक्तक्रमेण सपरिवारं महागणपतिं ध्यात्वा पुरश्च रामः
रणं कुर्यात्। तत्र दीक्षाकलशविधिरुच्यते मध्ये च दिग्दलानां चतुष्टये प्रविन्यसेत्। कलशान्। क्षीरद्रविल्वरोहिण २००

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

पार्श्वकरपत्संध्यग्रहस्तेषु वर्णान्न्यसित्वा पुनः पदाष्टक अष्टाधारेषु न्यसेत्। पदचतुर्दशकं चे चतुर्दशाधारेषु नव
कं चेन्नवाधारेषु दशकं चेद् दशाधारेषु मूलाधारवृषणलिंगमूलजठरनाभ्युदरहृदयोरोगललंबिकाभ्रूमध्यन
ललाटकेशांतमूर्धानश्चतुर्दशाधाराः। वृषणजठरोदरोरोवर्ज्या दशाधाराः केशांतवर्ज्या नवाधाराः ललाटव
र्ज्या अष्टाधाराः बीजषट्कं पदषट्कं वरदेत्यंतं सप्तमं अवशिष्टमष्टमं गणपतय इत्यंतं सप्तमं वरस्तंतमष्टमं अ
वशिष्टं नवमं सर्वजनंमे इत्यंतं नवमं सर्वजनंमे इत्यंतं नवमं अवशिष्टं दशपद पक्षे वरवरदेति च पदद्वयम वगं
तव्यं पुनः मूर्ध्न भ्रूमध्यास्यहृदयास्येषु बीजपंचकं सर्वजनंमे वशमानय स्वाहेत्यंनेन मद्धितं न्यसेत्। तथैव पंचक
क्रेषु शिरोभ्रूमध्यचक्षुर्हृदयास्येषु करपत्संध्यग्रेषु पिकटयंस द्वयकटि हस्तपिजानुद्वयगुल्फद्वयनाभिष्वपि
स्तनद्वयकंठपृष्ठककुत्स्वपि एवं विभूतिन्यासो बीजपंचकं नैव पुनः बीजपंचकमेव मूर्ध्न भ्रूमध्यास्यवदनेषु
सर्वजनमित्यादिव्यापकत्वेन न्यसेत्। रमारमेशादिकं मूर्धादि पंचभूतस्थानेषु। तत्र पंचमः। पुष्टिविनायकोन
भितत्याश्वकर्णतन्यार्श्वेषु विघ्नषट्कं सशक्तिं सशक्तिकं निधिद्वयं च वामदक्षिणस्तनद्वयाधाः। पुन्दाब्रह्माण्या
दिकमतिकादिषु केषु स्थानेषु सामान्यपटलोक्ता श्चन्यासाः कार्या इति। अस्य ब्रह्माण्यादिन्यासस्य स्थानानि श्रा

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· कुसुम्भमे पटलेपपंचपागन्यासविधाने उक्ता निसामान्यपटलोक्तगुरुगणपतिवंदनादिलिपिन्यासांतं तदा दावे
१६६ वकर्तव्यं ध्यानं बीजापूरगदेक्षुकार्मुकरुजाचक्राब्जपाशोत्पलव्रीह्यग्रस्वविषाणरत्नकलशस्फोद्यत्करांभोरुहध्ये
यो वल्लभया च पद्मकरया श्लिष्टोज्वलद्भूषया विश्वोत्पत्तिविनाशसंस्थितिकरो विघ्नो विशिष्टार्थदः। रत्नाद्यलंकारपु
ष्करस्थनककलशस्थनमणिमुक्ताप्रवालवर्षेण अविरतधारं विकिरन् परितः साधकसमग्रसंपत्त्यै मदजललोलुपम
धुकरमालां निजकर्णतालताडनयानिर्वासयन्मुहुर्मुहुः स्मरैरसुरैश्च मे विनायुगपत् एवं स्वरूपध्यानं एवं महाग
णपतिरूपमात्मानं ध्यात्वा पुनः परिवारान्ध्यायेत्। अग्रे यविन्दमभितन्नरमारमेशौ तद्दक्षिणे वटजुषौ गिरिजाह
रौ पृष्ठे पिप्पलजुषौ रतिपुष्पबाणौ सव्ये प्रियंगुमहितश्च महीवराहौ ध्येयौ च पद्मयुगचक्रदरैः पुरोक्तौ पाशां
कुशाख्यपरशुत्रिशिखैरथान्यौ युग्मोत्पलेक्षुमयचापशरैस्तृतीयावन्त्यौ शुकाब्जकलमाग्रगदारथांगैः ध्येयाः ष
ट्कोणाश्रिषु परितः पाशांकुशाभयेष्टकराः सप्रमदा गणपतयो रक्ताकाराः प्रभिन्नमदविवशाः। अग्रास्राचामोदः
प्रमोदसुमुखौ च तमभितोऽग्रयुगे पृष्ठे च दुर्मुखाख्यः स च तमभितो विघ्नविघ्नकर्तारौ सव्यापसभागे तस्य ध्येयौ च शं प्र·मः
खपुष्पनिधिमौक्तिकमाणिक्याभौ वर्षन्तौ धारया धनानि सदा सिद्धिसमृद्धी नान्याकांतिर्मदनावतिमदद्रवयाद्रावि १६६

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नायम्य शोषण दाहनप्लावनादीन् विधाय पीठं तर्पयेत् गंगुरुं तर्पयामि गंगणपतिं तर्पयामि इति कर्णिकायां पुनः आधा
रशक्तिं तर्पयामीत्यारभ्य रत्नसिंहासनं तर्पयामीत्यंतं कर्णिकायाम् उपर्युपरि संतर्पयेत्। धर्मं ज्ञानं वैराग्यं ऐश्वर्यं इति तत्रैव
अग्नेयादिकोणेषु तर्पयेत्। अधर्मं अज्ञानं अवैराग्यं अनैश्वर्यमिति तत्रैव पूर्वादिदिक्षु सं सत्वं रं रजः तं तमः। मं मायां विं
विद्यां पं पद्मं अं सूर्यमंडलं उं सोममंडलं मं वह्निमंडलं अं आत्मानं उं अंतरात्मानं मं परमात्मानं ॐ ह्रीं ज्ञानात्मानं एता
न् कर्णिकामध्ये तर्पयेत्। पुनः प्रथमं महागणपतिपीठविधानोक्ततीव्रादिनवशक्तिः कर्णिकायामष्टदिक्षु मध्ये तर्प
येत्। ॐ ह्रीं गं सर्वशक्तिकमलासनं तर्पयामीति कर्णिकामध्ये च संतर्पयेत्। एवं पीठं संतर्प्य कर्णिकायां मूलमन्त्रेण
पुष्पमुद्रया पुष्पमाराध्य मूर्तिं परिकल्प्य पुनरावाहयेत्। ॐ ॐ ॐ गणानां त्वा गणपतिमित्यृचा प्रणवमेकवारमुक्त्वा मू
लमुक्त्वा महागणपतिमावाहयामीत्युक्त्वा दकांजलिना आवाहितो भव इत्यादिमुद्राः प्रदर्श्य मूलेन त्रिवारं व्याप्य गों नमः
पराय शांत्यतीततत्वात्मने नमः। गें नमः पराय शांतितत्वात्मने नमः। गुं नमः पराय विद्यातत्वात्मने नमः। गिं नमः परायप्र
तिष्ठातत्वात्मने नमः। गं नमः पराय निवृत्तितत्वात्मने नमः एवं तत्वानि विन्यस्य। लिपिन्यासं कृत्वा व्याप्यादीन् कृत्वा बी
जपूरेत्यादि ध्यात्वा आसनादिकं दद्यात्। पुनः पुरतः स्वर्णमयार्घं संचिंत्य तस्मिन्मोदकपृथुकतिललाजसक्तुइक्षुना
परा

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ रिकेलकदलीफलान्यष्टद्रव्याणि सुरभिमुद्राप्रदर्शनपूर्वकं संचिंत्य तज्जलममृतबीजेन जप्तातेनजलेन गणपतेरास्ये
२०२ तर्पयेत्। प्रथमं मूलतर्पणाय मूलं च तुर्वारं संतर्प्य पुनः मूलमेव चतुर्वारं पुनर्विभूतये च मूलेन चतुर्वारं पुनर्विभूत
तर्पयेत्। ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं महाविभूतये वरवरद सर्वजनं मे वशमानाय स्वाहा तर्पयामीति चतुर्वारं महागणपतेः पुनः
संतर्प्य पुनर्मूलमन्त्रं चतुर्वारं पुनः ॐ तर्पयामि सर्वजनं मे तर्पयामि वशमानय स्वाहा तर्पयामि गदां त। इक्षुकार्मुकं। रु
जां चक्रं। अब्जं। पाशं। उत्पलं। व्रीहयग्रं। स्वविषाणं। रत्नकलशं तर्पयामि एतांश्च पूर्ववदष्टदिक्षु अवशिष्टत्रयमीशको
णे च मूल चतुर्वारं पुरःसरं चतुश्चतुर्वारं संतर्पयेत्। पुनर्द्वाहिः। कर्णिकायामेव दशविघ्नान् तर्पयेत्। तत्प्रकारः। ॐ
श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं विघ्नगणपते वरवरद सर्वजनं मे वशमानय स्वाहा तर्पयामि बीजान्युक्त्वा विनायकगणपते इत्यादि
बीजान्युक्त्वा वीरगणपते इत्यादि बीजान्युक्त्वा शूरगणपते इत्यादि बीजान्युक्त्वा वरदगणपते इत्यादि बीजान्युक्त्वा ह
स्तिमुखगणपते इत्यादि बीजान्युक्त्वा एकदंतगणपते इत्यादि बीजान्युक्त्वा लंबोदरगणपते इत्यादि बीजान्युक्त्वा
क्षिप्रगणपते इत्यादि बीजान्युक्त्वा महागणपते वरवरद सर्वजनं मे वशमानय स्वाहा तर्पयामि एतानष्टदिक्षु अव रा॰भ॰
शिष्टद्वयमीशकोणे मूल चतुर्वार पुरःसरं चतुश्चतुर्वारं तर्पयेत्। पुनः ॐ श्रीं रमां तर्पयामि ॐ श्रीं रमेशं तर्पयामि ॐ ह्रीं उ २०२
पुर सर्व

For Private And Personal

मांतर्पयामि ॐ ह्रीं महेश्वरं ॐ क्लीं रतिं ॐ क्लीं पुष्पबाणं ॐ ग्लौं मही ॐ ग्लौं वराहं इति कर्णिकायां पुरत आरभ्य चतु
र्दिक्षु मूलचतुरावृत्त्या चतुश्चतुर्वारं तर्पयेत्। ततश्च शक्तिपुरुषावेकत्रैव ॐ गं पुष्टिं तर्पयामि ॐ गं विनायकं तर्पयामि
मि इति द्वावपीश कोणे चतुरावृत्त्या तर्पयेत् पुनः षड्विघ्नान् संतर्पयेत्। तत्कर्णिकाया बहिः पूर्वसंवित्ति तत्षट्को
णेषु ॐ श्रीं गं सिद्धिं तर्पयामि ॐ श्रीं गं आमोदं तर्पयामि ॐ श्रीं गं समृद्धिं तर्पयामि ॐ श्रीं गं प्रमोदं तर्पयामि ॐ श्रीं
गं कांतिं ॐ श्रीं गं सुमुखं ॐ श्रीं गं मदनावती ॐ श्रीं गं दुर्मुखं ॐ श्रीं गं मदद्रवां ॐ श्रीं गं अविघ्नं ॐ श्रीं गं द्राविणीं ॐ श्रीं
गं विघ्नकर्त्तारं एतैः पूर्वं गणपतेरग्रकोणेषु पुनस्ततो दक्षिणे तदुत्तरश्च एवमेव शेष कोणत्रयेपि एवं षट्कोणेषु चतु
रावृत्त्या मूलचतुः पूर्वकं संतर्पयेत्। तत्रापि शक्तिपुरुषावेकत्रैव सर्वाश्च मूर्त्तयो महागणपतिमभिमुखीकृत्य ध्या
तव्याः पुनः ॐ क्लीं गं वसुधारां तर्पयामि ॐ क्लीं गं शंखनिधिं ॐ ग्लौं गं वसुमतीं ॐ ग्लौं गं पुष्पनिधिं तर्पयामि। इति ष
ट्कोणाद्बहिः दक्षिणोत्तरयोः देवापेक्षया चतुरावृत्त्या तर्पयेत्। तत्रापि शक्तिपुरुषावेकत्रैव पुनः षडंगमंत्रैस्तर्प
येत्। ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं गां हृदयं तर्पयामि बीजान्युक्त्वा गीं शिरस्तर्पयामि इत्यादि षट्कोणाद्बहिः आग्नेयादिको
णेषु पुरतो नैऋंदिक्षु स्त्रं एवं मूलतर्पणेन विनाएकैकवारं तर्पयेत्। पुनस्तद्बहिर्ब्राह्म्यादिस्तर्पयेत् ब्राह्मीं तर्पया

प्र.सं. मीत्यादि इति मूलेन विनाएकवारं परितः केसरेषु तर्पयेत्। पुनः स्तद्बहिः पूर्वं विंतिने षट्दलेषु इं इं सुराधिपतिं
२०१ विघ्नपार्षदं तर्पयामि। इत्यादि ब्रह्मांतं संतर्प्य पुनस्तदायुधान् वज्रं तर्पयामीत्यादि एकैकवारं दलाग्रेषु संतर्प
येत्। पुनः कुंभोदरं तर्पयामि। इत्येकवारं पुरतः संतर्प्य मूलं चतुर्वारं संतर्प्य अम्रतमुद्रां प्रदर्श्य मानसपूजां कृत्वा
अष्टवारं जप्त्वा गंडूषादिकं समर्पयेत्। पुनरपि मानसपूजां कृत्वा तांबूलादिराजोपचारान् समर्प्य गणानां त्वेत्यृचा
स्तुत्वा इतः पूर्वं प्राणबुद्धीत्यादिमन्त्रेण चुलुकोदकं कृत्वा लयांगत्वा उद्वासयेत्। आवाहनसमयोक्तवदेवम
नुमत्वा भगवन् समस्व समस्व ॐ उद्वासयामीत्यंजलिजलं प्रक्षिप्योद्वास्य प्राणायामं कृत्वा स्वस्यापि लयांगंकु
र्यात्। एवं चतुरावृत्ति तर्पणविधिः समाप्तः॥ ग्लौमिति बीजं एनत्। स्तंभनकरं परं॥ अथ विघ्नेशकल्पोक्तप्रयोगः।
प्रत्येकमथवा मिश्रैः हुनेत्सर्वार्थसिद्धये पूर्वोक्ताष्टद्रव्यैरित्यर्थः। भृगुवारे विशेषेण नारिकेलेन दूर्वया आवत्स
रं हुनेन्मन्त्री श्रियमायुश्च विंदति। अयुतं नियुतं वापि तिलदुर्वाज्यपायसैः अपस्मारक्ष्वेतालाः सद्यो नश्यंति किं
ननः। अपामार्गसमिद्धोमाद्ग्रहान् श्यंतिषण्मुखप द्महोमेन साम्राज्यं लभतेनात्र संशयः उत्पलैर्वश्यमथवा रक्त गमः
पद्मेन वा हुनेत्। दध्ना सर्वसमृद्धिः स्यादन्नैरन्नपतिर्भवेत्। वृष्टिकामः प्रजुहुयाद्वेतसानां समिद्वरैः पायसंगुल २०२

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

संमिश्रं कदलीफलसंयुतं आज्याक्तां नारिकेलैश्च सर्वकाम्यार्थसिद्धये। इति कल्पोक्तं किंचिल्लिखितं॥ अथ गणप
तिमन्त्रप्रसंगात् भूतग्रहमूषिकविषादिशमनकरं विघ्नमन्त्रांतरं कल्पांतरोक्तमप्यत्र लिख्यते। ॐ नमो महागण
पतये महावीर दशभुजाय मदनकालविनाशन मृत्युं हन हन यम यम मथ मथ कालं संहर संहर सर्वग्रहान् चूर्णय चूर्णय ना
गान् मोटय मोटय रुद्ररूप त्रिभुवनेश्वर सर्वतोमुख हुं फट् स्वाहा। इति मंत्रः। अनेनापि शतं जप्त्वा ज्वरादीन् भ
स्मनास्पर्शेन। प्रजलप्रयोगोऽपि मूषाया। मभिमंत्र्य प्रदापयेत्। मूषिकविषादौ जलमभिमन्त्र्य प्रसिंचेदित्यभिप्रायः।
अथ मूषिकोपिनाशनमन्त्रप्रसंगात् मन्त्रसारोक्तमार्जालरुद्रमंत्रोऽपि मूषिकाद्युच्चाटनकरोऽत्र लिख्यते वशिष्ठ ऋषिः
अनुष्टुप्छंदः मार्जालरूपी रुद्रो देवता ॐ नमो भगवते हूं त। मार्जालरुद्राय शिरः दुष्टसत्वशिखाविनाशनाय क
वचं नखदंष्ट्रायुधाय नेत्रं हुं फट् स्वाहा अस्त्रं ध्यानं उद्वृत्तो द्वांतपिंगैस्त्रिभिरनलकणाभासिभिः प्रोद्यमंतं कोपोद्घोषा
दीर्घप्रविरलरलन्मस्तकप्रनादं खादंतं मूषिकाद्यांश्च टचटितिहठादुन्नतादुन्नतांसं वंदे मार्जालरुद्रं खरतरन
खरं स्तब्धवालाग्रभागं ॐ नमो भगवते मार्जालरुद्राय दुष्टसत्वविनाशनाय नखदंष्ट्रायुधाय हुं फट् स्वाहा इति
मन्त्रः व्याघ्रादि मूषिकमुख्य दुष्टसत्वविनाशनप्रधानोऽयं मन्त्रः। अथ मूषिकोच्चाटनमंत्रांतरं कल्पांतरोक्तप्रकारेण

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

लिख्यते। ॐ नमः सर्वमूषिकेभ्यो विश्वामित्र आज्ञापयति शीघ्रं गच्छंतु मूषिकाः स्वाहा॥ ॐ नमो भगवते मार्जाल रुद्रा
यती स्मानस्य दंष्ट्रायुधायत्रि शिरसे रक्त शुक्लरुरू सवदनाय चलत्तु डायमन्त्र डकायाय सर्व दुष्ट निवारणाय आत्रे त्रु
च्चाटयो च्चाटय ह्रीं हुं फट् स्वाहा अयमपि मूषिको च्चाटन मन्त्रः॥ अथ मूषिको च्चाटन मन्त्र प्रसंगात् मन्त्रसारोक्तः
कि मिकीटपतंग नाशन हनुमन्मन्त्रोप्यत्र लिख्यते वसिष्ठ ऋषिः अनुष्टुप् छंदः। हनुमान्देवता ॐ नमो भगव
ते हनु हनुमते शिरः किमिकीटपतंगादि शिखा दुष्टसत्वानि कवचं माशय नाशयने त्रं हुं फट् अस्त्रं ध्यानं क्रोधो
द्धत विघूर्णितारुण नर प्रोद्धांत नेत्र द्वय प्रोद्यद्वन्हि शिखस्फुलिंग निकरस्पृष्टाग्नि चोरादिकं घोरं मेरु समान देह
मरुणश्रोत्रास्य पादो स्फुलं वंदे वानरमांजनेयमनिशं दंष्ट्रा कराला ननं। ॐ नमो भगवते हनुमते किमिकीटपतंगा
दि दुष्टसत्वानि नाशय नाशय हुं फट् इति मन्त्रः। अस्य यंत्रं मध्ये तारं स्वरयुगलसत्केसरे चाष्टपत्रे मन्त्रस्यार्णा
जलनिधि मिता नालिखेद्व्यंजनार्णैः वीतं मालामनुवरभवैरक्षरैश्चापि वा ह्यं भूगेह स्वं प्रवर पूलदं वानरेंद्रस्य
यंत्रं आलिख्य तालपत्रे शोभन दिवसे प्रजप्य मन्त्रं मन्त्रं शाल्यादि सस्यमध्ये संस्थाप्यास्त्रैण दिक्षुर सांच वितनो त्तु की
टवैरिस्तेन विहंगाद्युपद्रवे घोरे। ॐ नमो भगवते हनुमते राम प्राण समाय लक्ष्मण प्राण दाय सीता दुःख हराय रा

राम
२०४

ह

वणदर्पं भ्रामयमम शत्रून्नाशविनाशय सर्वसमृद्धिं कुरु हूं कुरु हुं फट्स्वाहा इतिमालामन्त्रोद्दिष्टलक्षणः। अथप्रयो
गः। स्वस्थानांवाप्रवालानांवा वानरोपद्रवे मन्त्रं प्रतिपद्य प्रतिसिप्तं पाषाणमथवा न प्रतिजह्याटयेन्मन्त्रशक्यानष्टसं
त्वादिशोदशसस्यानामपिसर्वेषांफलानामपुपद्रवान् कृमिकीटपतंगादिदुष्टसत्वसमुद्भवान् भस्मसंजप्यनि
सिप्तं तत्तदाकारभूमिषु शमयेत्किं च महतीं संपदं च समावहेत्॥ अथाकाशभैरवकल्पोक्तप्रकारेण महागणप
तीमन्त्रस्यप्रयोगविशेषोच्यनेसाध्यद्रुफलकेलोहेनालपत्रेयता — केलिखेत्सप्तचतुष्कोष्ठेरेखरेखायशूलके
कमान्मन्त्रं वहिः साध्यमावाह्यचगणेश्वरं संपूज्यविधिवच्चक्रंस्पृशन्मन्त्रंसहस्रकंजपावसानात्पूर्वं स्त्रीणामाकर्ष
णं लभेत्। सप्तचतुष्कोष्ठं अष्टाविंशतिकोष्ठं प्रयोगांतरं स्वे नार्कमप्यपामार्गपवेलष्टपिवीरुहं सिद्धयोगादिनात्पूर्वं
शुक्रसौम्येदुवारकेगंधपुष्पं च धूपं च वलिं दत्वा प्रणम्य ततस्यदंर्घ केनस्पृष्टोसिभूतलेसांप्रतं वयं आगतास्तत्र
तस्मिन्ध्येतिष्ठतिष्ठमहौषधे। इतिसूत्रं निधावेष्ट्य दशवारं जपेन्मन्त्रं सिद्धयोगेसमुत्पाद्यमूलमच्छिद्य इमादिनः सकां
शलीयकं कृत्वा वेष्ट्यानस्मिन्गणेश्वरं अष्टोत्तरसहस्रं संजुजप्याष्टसांगुलीयकं तेन हस्तेनेजंतूनां कण्ठं संस्पृशेद्
धः तस्यस्पर्शनमात्रेण महावश्यंभवेद्ध्रुवं जंतवस्तद्वशं प्राप्य दास्यंतिप्राणमप्यहो प्रयोगांतरं काकमाचीशिफां

प्र॰सं॰ पिष्टकृतात्कुलिशं ततः। संपूज्य पूर्ववज्ज ह्नासर्पो वा सविलेन्यसेत्। सर्प आगस्कुलिशं आघ्राणनिश्वरा नने
२०५ आदायकुलिशं पश्चाद्द्के दारोप्य मूर्ध्नि सहैव सर्प आगच्छेद् इदं शांतरेषपि सर्पेनिवर्तितुं देविकुल मूले
न्यसेत् सर्पो वसति तत्रैव गच्छेत्तोयाभिषेचनात्। काकमालिमणतक्कालिशिफेतिमुच्यते प्रयोगांतरं व्याधालयोग
सहिते लज्जामूलं यया पुरा सकांगुलीकं रुतवाध्वानामिकयां विके मेलने पुरुषं योषास्टशेद्दसिस्ने न तु तत्क्षणाद्
वषंढत्वं जायते मोचनात्सुखं लज्जावभौचंडिल्लू॥ अथ महागणपतीप्रसंगात् महागणपतिविषयं यंत्रमपि क
थ्यांतरोक्तमत्र लिख्यते बीजं षट्कोणमध्ये स्फुरदनलपुरे तारगे दिक्षु लक्ष्मीमायाकं दर्प्प भूमिस्त दनुरसपुटे षा
लिखे द्वीजषट्कं तत्संधिषु गमन्तान् वसुदलकमले मूलमन्त्रस्य वर्णान् शिष्टान्यत्रेषु विद्वान्विलिखतु गुणपाशः
श्वांत्यमं स्ये पलाशे आवीतं लिपिभिः क्रमात् क्रमवशात्पाशांकुशाभ्यामपि क्ष्मा कोणं द्वितयेन वेष्टितमिदं यंत्रं गणा
धीशानुमध्येष ट्ड्वनेष्टपत्र पृथिवीबाह्यानलेष्वंतरे वश्याकर्षणमारणाचलगतिग्रामांकितं चेष्टितं अस्यार्थः
प्रथमं षट्कोणं विलिख्य तन्मध्ये षणवस्रो दरगत त्रिकोणमध्येगं इति बीजं विलिख्य तन्मध्ये साध्यनामादीन् राम:
विलिखेत्। अथवा तारक इति रूपप्रत्ययपाठे षट्कोणमध्यस्फुरदनलपुरे इत्येकं पदं अस्मिन्न्यसे प्रथमं षट्कोणांत २०५

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

दंतस्त्रिकोणांतर्दंतं प्रणवं तदंतर्गणपतिबीजं विलिखेत्। पुनश्चतुर्दिक्षु श्रीबीजभुवनेशीकामभूबीजानि क्रमेण विलि
ख्य पुनः षट्कोणेषु ताराश्रीभुवनेशीकामभूगणपतिबीजानि ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं इत्येतानि क्रमेण विलिखेत्। अथ
वा गणपतिबीजमेव सर्वत्र विलिखेत्। पुनः षट्कोणसंधिष्वंगषट्कं विलिख्य तद्बहिरष्टदलं पद्मं विलिख्य सप्तसु म
न्त्रवर्णान् त्रिशस्त्रिशो विलिखेत् अवशिष्टमेकमक्षरमंत्ये विलिखेत् गणपतये वरवरद सर्वजनं मे वशमानय स्वाहा
इति मन्त्रो द्वाविंशत्यक्षरः तद्बहिर्वृत्तत्रयं विलिख्य प्रथमवृत्ते पूर्वादिशमारभ्य मातृकाक्षरांतं विलिख्य पुनरपि तत
आरभ्य अन्योन्याभिमुखाक्षरेण सकारचकारांतं विलिलिख्य द्वितीयवृत्ते आमिति पाशाक्षरेण वेष्टयेत्। तृती
यवृत्ते क्रोमित्यंकुशाक्षरावेष्टयेत्। तद्बहिश्चतुरस्रद्वयं विलिखेत्। मध्ये षड्भुवनेषट्कोणेषु मध्ये अंतरे त्रि
कोणषट्कोणांतरे ग्राह्य इति विद्वेषणमिति॥ अथ गणपतीमन्त्रप्रसंगात् विद्यापद्धत्युक्तचासंयुक्तस्य महागण
पतीमन्त्रस्य यन्त्रं मन्त्रसारोक्तमन्त्रलिख्यते आलिख्य कर्णिकामध्ये शक्तिं कोणेषु षट्स्वपि ताराश्रीशक्तिकामेलाविघ्न
बीजानि तद्बहिः आलिख्य चाष्टपत्रस्य पद्मस्य प्रथमे दले कए इत्यादि वारं बीजं द्वितीये च दले पुनः यद् द्येला इचो
वर्णानष्टौ पवेत् तृतीयके कामबीजं हसेत्यादि पत्रे भूय चतुर्थके उ इग इत्यष्टवर्णानालिख्यापि च पंचमे सकले स्व।

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ दिशाक्रौंबीजं षष्ठे दलेपुनः सर्वंतदिं इत्यादिवर्णानष्टौ चसप्तमे पत्रेगणपतेत्यादिनववर्णान्दलेष्टमेसर्वेसा
२०६ दिद्वादशावर्णान्द्वाह्येमातृकास्वरंसमावेष्ट्यकुर्गेहाग्निषेश्रींह्रींक्लींमितिक्रमात्। आलिखेद्धेमपट्टादौ हेमसूच्या
शुभेदिने महागणपतेर्यंत्रंमेतत्त्रैलोक्यरंजनंधनधान्यधराधेनुवासोलंकरभाजनैः। रत्नैर्भोडेश्वनिचिवामावहे
न्महतीं श्रियं अस्यार्थः। प्रथमंषट्कोणंविलिख्य तन्मध्येभुवनेश्वीविलिख्यषट्कोणेषुप्रणवश्रीबीजभुवनेशी
कामबीजभूबीघ्नबीजानिविलिख्यतद्बहिरष्टपत्रंपद्मंविलिख्यतेषुप्रथमेदलेवाग्भवपूर्वकंविद्याप्रथमपादं
विलिख्यद्वितीयेऐंद्रगायत्र्याष्टौवर्णान् विलिख्य तृतीयेकामबीजपुरःसरंविद्याद्वितीयपादंविलिख्य चतु
र्थेसेंद्रगायत्र्यानवम्याद्यष्टवर्णान्विलिख्य पंचमेसौः इत्येतद्बालातृतीयबीजपुरंविद्यातृतीयपादंविलिख्यष
ष्ठेऐंद्रगायत्र्यास्तृतीयपादंविलिख्यसप्तमेगणपतेवरवरदेति नववर्णानिविलिख्यअष्टमेअवशिष्टान्द्वादश
वर्णानालिख्यबहिर्मातृकावर्णैः संवेष्ट्य चतुःकोणेषुवाग्भवश्रीभुवनेशीकामबीजानिविलिखेत् इतिअस्मिन्य
न्त्रेगणपतेइतिसंबुध्यंतं॥ अथविघ्नबीजविधानमुच्यतेगणकऋषिः निचृद्गायत्रीछंदः बीजगपतिर्देवता रामः
अंबीजंगंशक्तिः गांहृत् गींशिरः। इत्याद्यंगानिध्यानंरक्तोरक्तांगरागांशुककुसुमयुगस्तुंदिलश्चंद्रमौलीनेत्रै २०६

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

र्युक्तास्त्रिभिर्वामनकस्वरणो बीजपूरान्तनासः हस्ताग्राक्लृप्तपाशांकुशरदवरदो नागवक्त्रोहिभूषो देवः पद्मा
सनो वो भवतु नतसुरो भूतये विघ्नराजः। ॐ गं इति मन्त्रः। अर्चाविधौ ॐ गं नमः इति नमोन्तः होमविधौ ॐ गं स्वा
हान्तः लक्षचतुष्टयजपः ऐश्वर्यप्रधानोयं मन्त्रः पूर्वोक्तैरष्टद्रव्यैः पुरश्चरणहोमो दशांशः अथ पूजा केवलाष्टदल
पद्मे पीठे तीव्राद्याभिर्नवशक्तिभिः पूर्वोक्ताभिः समर्च्य तत्र समावाह्य समर्चयेत्। गणाधिपाय गणेशाय गणना
यकाय गणक्रीडाय इति कर्णिकायां चतुर्दिक्षु यजेत् अंगैः किंजल्के समर्चयेत्। किंजल्के दलमूले इत्यर्थः पुनः व
क्रतुंडाय एकदंष्ट्राय महोदराय गजाननाय लंबोदराय विकटाय विघ्नराजाय धूम्रवर्णाय इति दलमध्ये पूज
येत्। तदग्रे मातृभिः तदग्रे लोकेशैः अथ प्रयोगः। नालिकेरान्वितैर्मन्त्री सक्तुलाजतिलैर्हुनेत् आरभ्याष्ट
प्रतिदिनं चतुर्थ्यान्तं चतुःशतानां दिनशः सर्ववश्यं स्यात्सर्वकामफलं नृणां प्रयोगांतरं तिलतंडुलकैर्लक्ष्मीवश्यक
श्चपशस्करं मधुरत्रयसिक्ताभिर्लाजाभिः सप्तवासरं जुहुयात्कन्यकार्थी वा कन्यका वा वरार्थिनी आज्यं गुलमधु
संमिश्रं त्रिमधुरसंज्ञकं भवति तिलतंडुलकैः पृथक् पृथक् हुनेदित्यर्थः प्रयोगांतरं चतुर्थ्यां नालिकेरैस्क हो
मः सद्यः श्रियावहः प्रयोगांतरं हविषा घृतसिक्तेन सर्वकाम्यार्थदो हुतः प्रयोगांतरं दध्यक्तलोणमुद्राभिर्हुने

For Private And Personal

प्रसं. त्रिशिचतुर्दिनं दृष्टार्थसिध्यैमतिमान्सदाः संवादसिद्ध्यै अयमर्थः लोणमुद्रालघालिकाअन्येमुद्रेतिमुतिरेलिव
२०७ दंतिमुतिरेनिकोलतु पिंबिपान्यविशेषदृत्तिकेचित् तस्मिन्यसेलवणेनचमुद्रयाचदधिसिक्तयाराज्ञोचतुर्दि
नंसंख्यानुक्तेसहस्रमिति न्यायात् सहस्रसंज्ञुदुयात् तस्मादिष्टलाभश्चवादिप्रतिवादिनोः कार्यसंवादश्चभवेत्।
प्रयोगांतरं ईशाद्दशांगणपत्ति ध्यालाममंत्री तोयैः।सुधाममैः।दिनादौदिनशस्तस्य तर्पयेन्मस्तकेसुधीः चत्वारिंशच्च
त्रुः पूर्वंतत्वं वा चतुः शतं चत्वारिंशद्दिनान्तस्य कांसितासिद्धिरेष्यति अस्यमन्त्रस्यपंत्वं नवनीतेनवेलिख्या
दनुलोमविलोमतः उदरस्थितसाध्याख्यांतदीजंतुप्रवेष्येत्।समीरणंप्रतिभाप्यजम्राष्टशतसंख्यकं तु सीघ्रभस
येदेतत्सप्तरात्राद्दूरीकरं भस्यार्थः कर्णिकायांषट्कोणमध्येपरस्पराभिमुखंगकारद्वयमालिख्यं मध्येबीजभाग
साध्यादिकंविलिख्य बीजैः संवेष्ट्यषट्कोणेषुगषट्कंलिखित्वाअष्टदलेकेस्तेषुस्वरान् विलिख्य दलेषुएकदं
ष्ट्रायविद्महेवक्रतुंडायधीमहितन्नोविघ्नःप्रचोदयात्। इत्येनांगायत्रींविभज्यन्निपस्त्रिशोविलिख्यपार्श्वव्यंज
नावेष्टितंबहिश्चतुरस्रयेबीजंत्वातिख्यलासाध्यस्यप्राणप्रतिष्ठांकृत्वाजम्बासाध्यदिग्वदनोभूत्वाअर्धरात्रोस्व राम:
यंभस्मयेत्।।अथसिप्रप्रसादगणपतिमन्त्रोलिख्यते। गणकऋषिः। विराट्छंदः सिप्रगणपतिर्देवतागंबीजं २०७

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

वशाल्लिख्यते गणक ऋषिः गायत्री छंदः श्रीगणपतिर्देवता गकारोबीजं विंदुः शक्तिः ब्रह्माबीजमित्यादि ॐ गंग
णपतयेनमः इतिमन्त्रः गामित्यादिषडंगं॥ अथगणपतीमन्त्रप्रसंगात् वक्रतुंडगणपतीमन्त्रोपिलिख्यते शुक्र
ऋषिः। अनुष्टुप्छंदः वक्रतुंडगणपतिर्देवता ह्रंबीजं वं शक्तिः ब्रह्मबीजमित्यादि वक्रतुंडायहुं षड्‌सरीरेवम
न्त्रंषडंगं ध्यानं स्वर्णवर्णचतुर्बाहुंपाशांकुशधरंविभुंवरदाभयहस्तंचविलसत्कर्णचामरं द्वादशसहस्रंजपः॥
अथवक्रतुंडगणपतिमन्त्रप्रसंगात् गणपतीत्र्यक्षरी मन्त्रोपिकल्पांतरोक्तोत्रयोग्यतावशाल्लिख्यते शुक्र
ऋषिः गायत्रीछंदः गणपतिर्देवता ॐ बीजं ह्रींशक्तिः ब्रह्मबीजमित्यादि ॐ ह्रींग्रींह्रीं इतिमन्त्रः गामित्यादि
षडंगं ध्यानं स्वर्णवर्णचतुर्बाहुं पाशांकुशधरंविभुं आम्रपात्रंस्वदंडं च शक्तियुक्तंविचिंतयेत्॥ अथगणपती
मन्त्रप्रसंगात् कुक्षिगणपतीमन्त्रोपिलिख्यते ॐ हुंग्लौं ठ ठ राजसर्वजनहृदयगतिमतिमुखक्रोधजिव्हांस्तंभय
स्वाहा इतिमन्त्रः ॐ हुंग्लौं हृदयायनमः ॐ ठ ठ शिरसेस्वाहा ॐ राजशिखायै ॐ सर्वजनहृदयगतिमतिमुखक्रो
धजिंव्हांस्तंभां कवचं ॐ स्तंभयस्तंभयस्तंभयनेत्रं ॐ स्वाहा अस्त्रं लक्षजपः राजनीचूर्णमिश्रितैर्नारिकेलै दशां
शंपुरश्चरण होमः॥ अथवीरगणपतीमन्त्रः ॐ ह्रीं हरिहरिगणपतयेवरदवरद सर्वजनंमेवशमानयस्वाहा

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

इति मन्त्रः ॐ ह्रीं हृत् ॐ हरिहरि शिरः ॐ गणपतये शिखा ॐ वरद वरद कवचं ॐ सर्वजनं मे वशमानय नेत्रं
स्वाहा अस्त्रं ॥ अथ विघ्नयन्त्रप्रसंगात् हरिद्रागणपतीमन्त्रोपि लिख्यते मदन ऋषिः अनुष्टुप् छंदः हरिद्रागणप
ति र्देवता ग्लौं बीजं स्वाहा शक्तिः गों ग्लां हृत् गीं ग्लीं शिरः इत्याद्यंगानि ध्यानं पाशांकुशौ स वधनुः शरपद्म दंतशाल्य
ग्ररत्नकलशाधरणाभिरामं पार्श्वस्थ दारयुगलेकनकाभमीडे हारिद्रभंगणपतिं करुणानिवासं ॐ हुंगं ग्लौं हरिद्रागण
पतये वर वरद सर्वजनहृदयें स्तंभय स्तंभय स्वाहा इति मन्त्रः वश्यस्तंभनप्रधानोयं मन्त्रः अथ गणेश मन्त्र प्रसंगात्
गणेशांकनिवासिनी महालक्ष्मी मन्त्रोपि गणेशकल्पोक्तोत्र लिख्यते गं ऋषिः न्वृचि द्गायत्री छंदः गणेशांक निवा
सिनी महालक्ष्मी र्देवता श्रीं बीजं ह्रीं शक्तिः स्वाहा कीलकं ॐ श्रां हृत श्रीं श्रीं शिरः ह्रीं श्रूं शिखा क्लीं श्रैं कवचं ग्लौं श्रौं ने
त्रं गंश्रः अस्त्रं ध्यानं मुक्ताभां दिव्यवस्त्रां मृगमद तिलकां फुल्लकल्हारमालां केयुरैर्मेखलाद्यैर्नवमणिखचितै र्भूष
णै र्भासमानां कर्पूरामोदवक्त्रां परिमितरूपा पूर्णनेत्रारविंदां श्रीलक्ष्मीं पद्महस्तां जितपतिहृदयां विश्वभूत्यै न
मामि ॐ श्रीं ह्रीं ग्लौं आं नमो भगवती महालक्ष्मी वरवरदे श्री महाविभूतये स्वाहा अष्टाविंशतिवर्णः ऐश्वर्यप्रधानो राम:
यं मन्त्रः अष्टाविंशति सहस्र जपः अस्य यन्त्रं मध्ये तारं च लक्ष्मीं हृत वह भवनेशक्तिमार समार्णान् सप्तारे सप्त वर्णा २०९

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नमः शक्तिः गमित्यादिना षडंगं ध्यानं घृतपाशांकुशकल्पकलतिकास्वरदश्च वीजपूरयुतः शशिशकलितमौलि
स्त्रिलोचनोरुणतरश्च गजवदनः। भासुरभूषणदीप्तोरहदुदरपद्मविष्टरोललित ध्येयोनायत दोःपदसरसीरुहः
संपदे सदामनुजैः गंक्षिप्रप्रसादनायनमः। इतिमन्त्रः लक्षचतुष्कं जपेत्। वश्यैश्वर्यप्रधानोयं मन्त्रः त्रिमधुरासि
क्तैश्चतिलैरयुतं पुरश्चरण होमः। मोदकादिभिः पूर्वोक्तैः रष्टद्रव्यैर्वा पुरश्चरण होमः। अथपूजार्थं यन्त्रं विवरणोक्त
प्रकारेण लिख्यते। कर्णिकायां षट्कोणे वीजसाध्यादिकं लिखेत्। तेनैव वीजेन वेष्टयेत्। तद्बहिरष्टदलकेसरेषु
स्वरान् दलेषु सिप्रेतिपूर्वदले प्रेति आग्नेये पुनरेकैकदले एकैकवर्णं तद्बहिः मायया व्यंजनैश्च वेष्टयेत् गायत्री पू
र्वोक्ता इति अस्मिन्यन्त्रे पूर्वोक्त विघ्नपीठे समावाह्य विघ्नं संपूजयेत्। अंगैः प्रथमावृत्तिः विघ्नाय विनायकाय वीरा
य शूराय वरदाय हस्तिमुखाय लंबोदराय एकदंष्ट्राय इति द्वितीयावृत्तिः मातृभिस्तृतीया लोकेशैश्चतुर्थी अथ प्रयो
गः पूज्याः सितघृतपायसहवनात्संजायते महालक्ष्मीः। एतैः पृथक् पृथक् हुनेदित्यर्थः सितेति शर्करा पूज्या र
तिपूर्वेण संबंधः प्रयोगांतरं केवलघृतहुतसुदिनो विघ्नः सद्यो वशीकरोतु जगत् प्रयोगांतरं एकमपि नारिकेलं स
चर्मलोष्टं धनं हुनेन्मन्त्री दिनशश्चत्वारिंशद्दिनतः मनुवांछितार्थमभ्येति सचर्मलोष्टं धनमिति तस्य नारिकेलस्य

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· चर्मेच लोष्ठंच दृ घनीकृत्य तस्मिन्नग्नौ तदं तस्थं नारिकेले मरवंडे मेव द्धनेत् प्रयोगांतरं सदृष्टपुकसक्तुलाजैस्तिले
२०८ रभीष्टार्थसिद्धये जुहुयात् सापूपनारिकेलं क्षुकक दली भिस्त्र्यास्त्रमधुराभिः। अष्टभिरेतैर्विहितो होमः सर्वार्थसा
धको भवति अष्टभिरितिपूर्वोक्तदृष्टपुकादियुक्तमपूपादि द्रव्यं अष्ट द्रव्यं समधुराभिस्त्रिमधुरसिक्ताभिरित्यर्थः
एतैरष्ट द्रव्यैर्मिलितैनैव द्धनेत् अत्र लाजेतिकलमलाजाप्रयोगांतरं दिनशः सप्त तान्वं तोयं हयान्नायापको
हस्ता नांगं हयान्नायापकद्रति गं हयान्नाश्रयतीत्यर्थः अन्व हमन्नामा दौगणपं संतर्पयेन्नतु पूर्वं चत्वारिंशद्वा
रं शुद्धजलैरिंदिराप्तये मन्त्री प्रयोगांतरं विंवादं बुदवत्तमेत्यसवितुः सोपानकैराजतैस्तौयं तोयजविष्टरं स्थ त
लतादंतं सपाशांकुशं दंतांसाध्यन्तकेनिधायसुधयातदं घनिर्यातमासिंचंतं वपुरन्वहं गणपतिस्त्वां स्तैते
स्तर्पयेत्॥ अथ गणपतीमन्त्रप्रसंगादर्कगणपतिमन्त्रोपिकल्पांतरोक्तोत्रयोग्यतावशा। ल्लिख्यते ॐ गं गणप
तीअर्कगणपतिवरवरदसर्वजनमेवशमानयस्वाहा इतिमन्त्रः ऋष्यादिकं तु पूर्वोक्तव देव ध्यानं मूढारूढं लं
वसूत्रंसर्पयज्ञोपवीतिनं त्रिषाणं पाशकमलंगोदर्कचक्रैर्ह दंशुक्तामणिलताजालैर्भूषितं भुवनेश्वरं भद्रासनो पाम:
परिष्टंतं पूजयेन्नित्यशः सुधीः लक्षंजपेत्॥ अथ गणपतिमन्त्रप्रसंगान् गणपतिमन्त्रोपिकल्पांतरोक्तोत्रयोग्यता २०८

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

न्स्वरदलकमले शिष्टवर्णान् क्रमेण तद्बाह्ये चंद्रवर्णेन तद्नुपुटमदो कोणलक्ष्मी समस्तं त्रैलोक्यैश्वर्यजातमु
मिदमतुलं सर्वसौभाग्ययंत्रं शातकुंभमये पत्रे सर्वसौभाग्ययन्त्रकं समालिख्य मरून्तच्छाय्य शातं जप्त्वा विधानतः
उत्तमांगे तु कंठे वा बाहुमूले नवा सुधीः निवहेद्यंत्रराजं तु निखिलैश्वर्यसिद्धये सौभाग्ययन्त्रकं यन्त्रवर्तने साध
का हृतं परितस्तस्य षट्कोशं पुण्यसेत्रं तपस्विनां अस्यार्थः तत्र चन्द्रवर्णमिति दत्तं लक्ष्मी समस्तमिति समस्त
कोणेषु श्रीबीजमित्यर्थः अवशिष्टं स्पष्टार्थं अथ प्रयोगः उपरागे समारभ्य आदाने सोमसूर्ययोः तथा जपेदाग्रह
हणं दद्यात्तमतं द्रितः सहस्रकोशविस्तीर्णं सर्वसस्यविशालिनीं अकंटकाम हीं प्राप्य भोगभोगी भवेद्ध्रुवं बले
न वा तस्करेण कपटान् नयेन वा न गृण्हीयान्न गृण्हीयान गृण्हीयात् कदाचन दुष्टवीर्यस्तु गृण्हीयाद्गुरुहस्ताच्च
पुस्तकात् तं दहत्याशु सा लक्ष्मीरनुगान्वसंभवं इति वल्लभांबाकल्पः समाप्तः॥ अथ गणपतिमन्त्रप्रसंगात् मंत्र
देवताप्रकाशिकोक्तप्रकारेण विघ्नस्य सपरिविधानमुच्यते भार्गवऋषिः विराट् छंदः श्रीमहागणपतिर्देवता श्रीं
बीजं ह्रीं शक्तिः ग्लां हृत् श्रीं शिरः इत्यादंगानि ध्यानं गजेंद्रवदनं दासाच्च लत्कर्णसचामरं हेमवर्णं चितुर्बाहुं पाशां
कुशधरं परं स्वदंतं दक्षिणे हस्ते सव्ये त्वाम्रफलं तथा॥ पुष्करेकलशं चैव धारयंतं मनुं स्मरेत्। ह्रीं ग्रीं ह्रीं इति मन्त्रः

For Private And Personal

त्र.सं. ऐश्वर्यफलप्रधानोयं मंत्रः गकाररेफचतुर्थस्वरबिंदुयुक्तो ह्लेखापरितो मन्त्रः अस्य तज्जपनाधिकारसिद्धिः च
२१० नुर्लक्षजपः अपूपैर्दशांशपुरश्चरण होमः ब्रह्मचारीणां भोजयेच्च अथ पूजाप्रयोगः गणपतिपीठे समावाह्य सम
र्चयेत् अंगैः प्रथमावृतिः विघ्नगणपतये विनायकगणपतये वीरगणपतये शूरगणपतये वरदगणपतये हस्
तिमुखगणपतये एकदंतगणपतये लंबोदरगणपतये क्षिप्रगणपतये महागणपतये इति द्वितीयावरणं
मातृभिस्तृतीया लोकेशैश्चतुर्थीं न दायुधैः पंचमी अथ विनियोगः शालीतंडुलसिद्धान्नं क्षीरप्रदापयेत् चतुष्प
लंगुलं चैव अर्धमुष्टिं च सर्पिषा तदर्धं मरिचं दद्यात्तदर्धं जीरकं भवेत् एवं संस्कृतसिद्धान्नं समभ्यर्च्य विनायकं त
दग्रे जुहुयाद्धावेकमासमतंद्रितः अवश्यं लभते सिद्धं धनमं सपसलमं प्रयोगांतरं पृथुकान् गुलसंमिश्रान्ना
लिकेरसमन्वितान् मरीचैर्जीरकैश्चैव मिश्रितान् कृत्वा तैर्जुहुयाद्दशसहस्रं मन्त्रवित् नमः इत्थं च
न भते द्रलं वं नवा धान्यमेव वा पशून्वा सां सिशु भाणिनान् कौर्या विचारणा प्रयोगांतरं कूलपक्षे चतुर्थ्यां तु प
जयित्वा विनायकं अपूपैर्गुलसंमिश्रैस्सुपक्वैः घृतालुतैः नदेवसंत्रि [illegible] जुहुयात्त्रिसहस्रकं तस्य सिध्य राम:
ति मासात्तु धनं बहु न संशयः वश्यार्थी [illegible] गजानं वशमानयेत्। फलैः सगुलैर्द्वा[illegible] २१०

मानयेत्। प लतंति लंम ध्वकैरिपु टंकै स्वप्रम दांव शमानसेन कन्यार्थी जुहुयाल्लाजैस्तं चाम पुटमंत्र तःएकां
कन्यान्व टून सप्त भोजयेस्त लभे हू थ्वूं चंन्द्र सूर्यग्र हे प्राप्ते पलंतुकपिलाप्टतंकर्णमानं वचाचूर्णमिश्रीकृत्या
भिमंत्रयेत। पद्मपत्रेस हस्रं तुनसि वेनियन व्रतीया वजीर्णे भवेतावन्ना निध्यानतत्यरंगथपथमपींवाणीं
सप्ता हाद्भावतोचिरात् वंध्याकतुस्रा वदिने पूजयित्वाविनायकंनिष्कार्धमात्रमानेन हरिद्रांसैंधवंव चां गोमू
त्रंकुसुवेषष्ठंस हस्रमभिमंत्रितं बद्धं कन्यांभस्मभोज्यै भोजयित्वाथतत्करात्। प्रार्थयित्वास्य तद्दत्तंपिवेन्नारी त
दौषधं ततःसालभतेपुत्रं सर्वलक्षणसंयुतं आयुष्मंतंस्वरूपंच बुद्धिमंतंश्रिया वहंविवादविषयेसे त्रंसमासाद्य
समाहितः आत्मानंगणपंध्यात्वापुष्करार्द्धेण बुद्धिमान संपुटमोसरान्देनमं त्रंकृत्वाविचक्षणः भेदयेत्कं खलादी
निनतोमो सोभविष्यति हरिचंदनकर्पूरैरालिप्यगणनायकं क्षीरेणसुडमिश्रेणजुहुयात्तस्यसन्निधौ अयेस ह
स्रंत्रिदिनेज्वरशांतिर्भविष्यति सुपक्वान्मधुरात्कृत्वा अपूपान्सर्पिषा सह जुहुयान् ज्वलितेवन्हौ यमंयातिमसूरि
का अपूपैसौद्रसंयुक्तैर्जुहुयाद्वसंन्निधौमासमेकंप्रमेहस्यस्यांतिस्यानात्रसंशयः गुडाक्तैः सुपलाशैःस्यात्सत्र
लाभश्च जुव्हतः अन्नेन चान्नंलभते चक्रत्वाविंदेत्कुमारींमधुलाजहोमैः मधुमिक्तैर्लोरियत्स्यः॥ अथगंगणपती

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. मन्त्रप्रसंगात् उच्छिष्टगणपतीमन्त्रः हस्तिमुखायलंबोदरायउच्छिष्टायमहात्मने क्रौंह्रींह्रींउच्छिष्टायस्वाहा इ
२११ तिमः ब्रह्माऋषिः गायत्रीछंदः उच्छिष्टगणपतिर्देवता क्रौंबीजंस्वाहाशक्तिः ॐ हस्तिमुखायलंबोदरायहृत् ॐ
उच्छिष्टायमहात्मनेशिरः ॐ क्रोंशिखा ॐ ह्रींकवचे ॐ ह्रींनेत्रं ॐ उच्छिष्टायस्वाहा अस्त्रं उच्छिष्टेरूत्वाअष्ट
म्यांसमभ्यर्च्यकृत्त्वचतुर्दशीपर्यंतंनित्यमष्टोत्तरसहस्रंजपेत्। अथध्यानं गेयेशास्यपाशांकुशधनुःशरान् सां
द्रसिंदूररक्तांमंनग्ननारीमुखातुरंनारीयोनिमुखास्वादलोलुपंकामलोहितंस्ववामांकस्थदाराणांगाढालिंग
नतत्परंस्वपादपद्मभक्तानामभीष्टफलदायकं विद्यावश्यप्रधानोयंमन्त्रः॥ अथहेरंबगणपतीमन्त्रः ॐ
गंनमः दीर्घस्वरयुक्तेनमूलमन्त्रबीजेनषडंगः लक्षत्रयंजपः॥ अथविघ्नमन्त्रप्रसंगात् विघ्नमालामन्त्रश्चक
लांतरोक्तोत्रलिख्यते ओंनमोगणपतेमहावीरदशभुजमदनकालविनाशनमृत्युहनहनकालसंहरध
मधममथमथत्रैलोक्यंमोहयमोहयब्रह्मविष्णुरुद्रान्मोहयमोहयअचिंत्यबलपराक्रमसर्वव्याधीन्विनाश
यविनाशयसर्वग्रहान्चूर्णयचूर्णनागान्मोटयमोटयरुद्ररूपत्रिभुवनेश्वरसर्वतोमुखहुंफट्स्वाहा इतिम राम:
न्त्रः अथशक्तिगणपतिमन्त्रोलिख्यते ॐ ह्रींसंहृत् ॐ ह्रींविरिविरिगणपतिशिरः ॐ ह्रींवरवरदशिखा ॐ ह्रीं २११

सर्वजनमेकवचं ॐ ह्रीं वशमानयनेत्रं ॐ ह्रीं स्वाहा अस्यंऋष्यादिकं पूर्ववत् ध्यानं आलिंग्य देविमभिनोविष
णाग्ररस्वरस्पष्टकटीनिवेशं संध्यारुणं पाशसृणीवहस्तंभयापहं शक्तिगणेशमीडे ॐ ह्रीं संविरिगणपतिवर
वरदसर्वजनंमेवशमानयस्वाहा इत्येकोमन्त्रः ॐ ह्रीं संविरि विरिगणपत्यैवरवरदेसर्वजनंमेवशमानयस्वा
हा इत्यपरोमन्त्रः संशूतीय गणपतीमन्त्रः॥ अयमन्त्र देवता प्रकाशिकोक्तप्रकारेण कुक्षिगण पतीमन्त्रोपि
लिख्यते ॐ हं ग्लौं हृत् ठठशिरः राजाशिखासर्वजनहृदयगति मति क्रोध जिह्वांकवचंस्तंभयस्तंभयस्तंभयने
त्रंस्वाहा अस्यंगणकऋषिः न्रचिद्गायत्रीछंदः कुक्षिगणपतिर्देवता ऐक्षवजलनिधिमध्ये द्वीपेसर्वर्त्तुसुंदरेम
णी मणिमयमंडपमध्येमाणिक्यमणिप्रभाकरार्मितलेसिंहमुखपादपीठे सरसिजमध्येसमासीनंगजवदनं
तं ध्यायेत पाशांकुशीनंमहाकुक्षिंउदरगतच्छिद्राढ्यं शंकरसुसुसमाहितात्मकुक्षिंचसर्वालंकृतिदीप्तंवांछि
तत्रमहीननह्रींगं ॐ हं ग्लौं ठठराजसर्वजनहृदयगतिमतिक्रोधजिह्वांस्तंभयस्वाहा इतिमन्त्रः लक्षजपः
हरिद्राचूर्णमिलितैर्नालिकेलैर्दशांशंपुरश्चरण होमः तत्र प्रयोगः त्र्यधिकत्रिंशत्रिशतंतिस्रषुचसंध्यासुसंज
पेन्मन्त्रीतावत् कंजहुयाद्रजनीमिश्रंचनारिकेलफलं इतिसप्तदिनात्लभतेसेनास्तंभं तथामन्त्रीसध्यास्वथवा

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं॰ मंत्री विघ्नेशंसंतर्पयेत्तोयैः त्र्यकल्पिमधुरमिश्र इत्यर्थः॥ अथविघ्नमन्त्रप्रसंगात् मन्त्रदेवताप्रकाशिकोक्तप्रकारेण
२१२ शक्तिगणपतिमन्त्रोपिलिख्यते गणकऋषिः न्टचिद्गायत्री छंदः शक्तिगणपतिर्देवता गंबीजं ह्रींशक्तिः ॐ ह्रींह
तृ गंशिरः ह्रींशिखा बसंकवचं आनयनेत्रं स्वाहा अस्त्रं ध्यानं हस्तेविभ्रतमिक्षुखंडवदरोपाशांकुशौपुष्करस्थ
ष्ट्खप्रमदावरांगमनयास्पृष्टं स्वजायस्त्रशास्यामांस्याविभ्रताल्पयाविनयनं चंद्रार्धचूडं जपारक्तं हस्तिमुखंस्म
रामि सततं भोगानिलोलं विभुं ॐ ह्रींगं ह्रीं वशमानयस्वाहा इतिमन्त्रः लक्षजपः इक्षुखंडैर्दशांशपुरश्चरण होमः
इक्षुखंडं खंडशर्करै पूजादिकं पूर्वतरोक्तवत् अथप्रयोगः अपूपैराज्यसिक्तैर्वाजुहुयान्मन्त्रसिद्धये स्वगुरुं धन
धान्याद्यैः प्रीणयेत्प्रीतमानसः हुत्वापूपैस्त्रिमध्वाक्तैर्वशयेद्भुविपार्थिवान् चतुर्थ्यां नारिकेलेण महतीं श्रियमाप्नुया
त् लवणैर्मधुसंयुक्तैर्वशयेद्वनिताजनं॥ अथगणपतिमन्त्रप्रसंगात् लक्ष्मीगणेशमन्त्रोपिलिख्यते गणकऋषिः
अनुष्टुप्छंदः लक्ष्मीगणेशोदेवता ॐ नमोलक्ष्मीगणेशाय मह्यंपुत्रंप्रयच्छ स्वाहा इतिमन्त्रः लक्ष्मीगणेशमन्त्रेण
नवनीतंप्रदापयेत् शतंसहस्रमयुतमभिमंत्र्य कृतौपुनः ऋतुस्नानदिनेस्त्रीभ्यः एवंदद्यात् सुताप्तये॥ इति शमः
प्रपंचसारसंग्रहे गीर्वाणेंद्रविरचिते षोडशः पटलः॥ अथमन्मथविधानमुच्यते संमोहनऋषिः गायत्री छंदः। २१२

For Private And Personal

ण

मनोभवो देवता उंबीजं ईं शक्तिः क्लां हृत् क्लीं शिरः इत्यादंगानि ध्यानं अरुणमरु वासो माल्य दामांगरागंस्व
कर कलित पाशांकुशास्त्रेक्षु चापं मणिमयमकुटाद्यैर्दीप्त कल्पजातैररुण नलिनसंस्थं चिंतये दंगयोनिं क्लीं इति
मन्त्रः वश्यैश्वर्यं प्रधानोयमः। तरुणी लक्षजपः तरुणीरादित्यः द्वादशलक्षजपे दित्यर्थः किंशुकपुष्पैस्त्रिमधुर
सिक्तै र्दशांशं होमः किंशुकं मुरुकं पु अथ पूजा पद्मपीठे मोहिन्यै सौभिण्यै त्रासिन्यै स्तंभिन्यै आकर्षिण्यै द्राविण्यै
आह्लादिन्यै क्लिंनायै क्लेदिन्यै इति संपूज्य कामं सवाह्य सवाह्य समर्चयेत् अंगैः प्रथमावृत्तिः द्रां शोषण बाणा
द्रीं मोहन बाणाय क्लीं संदीपन बाणाय ब्लूं तापन बाणाय सः मादन बाणाय इति द्वितीयावृत्तिः अनंगरूपायै अं
नंगमदनायै अनंगमन्मथायै अनंगकुसुमायै अनंगकुसुमातुरायै अनंगशिशिरायै अनंगमेखलायै अनंगदीपि
कायै इति तृतीयावृत्तिः लोकेशैश्चतुर्थी अस्य यन्त्रमुच्यते आलिख्यात्कर्णिकायामनलपुरयुगार बीजं ससा
ध्यं तद्द्ध्रषंगषट्कं बहिरपि गुणशो मारगायत्रिवर्णान् मालामन्त्रं दलाग्रेष्वपि गृह मुखशः पार्थिवाभिषनंगं
कुर्याद्यंत्रं तदेतद्भुवनमपि वशीकारयामानवेषु अस्यार्थः प्रथमं षट्कोणं विलिख्य तत्कर्णिकामध्ये क्लींमितिका
म बीजं विलिख्य तन्मध्ये साध्य नामादियन्त्रंन्यायान्विलिखेत् पुनः षट्सु कोणेषु षडंगानि विलिखेत्। तद्ब

प्र॰सं॰ द्विरष्टदलं पद्मं विलिख्य तद्दलमूलेषु कामगायत्रिवर्णान् त्रिंशल्लिपिशो विलिख्य तद्दलाग्रेषु काममालमन्त्रं षट्
२१२ षट्संख्यया विलिखेत् तद्बहिश्चतुरस्रं विलिख्य तत्कोणेषु कामबीजं लिखेत्। कामदेवाय विद्महे पुष्पबाणाय
धीमहि तन्नोऽनंगः प्रचोदयात् एषा कामगायत्री काममालामन्त्रस्तु नमः। कामदेवाय सर्वजनप्रियाय सर्वजनसं
मोहनाय ज्वल ज्वल प्रज्वल सर्वजनस्य हृदयं मम वशं कुरु कुरु स्वाहा इति मन्त्रः इति यन्त्रं कृत्रिकनलगोबहुशः
कृतकः पुमान् नपरिमोहयति प्रमदाव मिथ्वरसमानगरादिकमाश्वरीनपि वशीकुरुते अथास्यैव काममन्त्रस्यान्यः
पूजाविधिरुच्यते येनार्चितः स देवो वांछितमखिलं करोति मन्त्रविदां ध्यानं अरुणतरवसनमाल्यानुलेपना
भरणामिषु शरासधरं न्यस्तशरवीजदेहो ध्यायेदात्मनमंरुचिरं अष्टमपदलोक्तपंचवाणान्यस्त्वा एवं ध्यात्वा पू
जयेदंगजं पूर्वविधानोक्ते पीठे समावाह्य समर्चयेत् अम्भसोद्भवाय स्वाहा हृदयं मकेतनाय स्वाहा शिरः संकल्प
जाय स्वाहा शिखा असमनरूपाय स्वाहा कवचं इक्षुधनुर्धराय स्वाहा नेत्रं पुष्पशराय स्वाहा अस्त्रं एतैरंगैः प्रथ
मावृतिः द्रां शोषणबाणाय द्रीं मोहनबाणाय क्लीं संदीपनबाणाय क्लूं तापनबाणाय सः मादनबाणाय इति द्वि पम:
तीयावृतिः युवत्यै विप्रलंभायै ज्योत्स्नायै सुभुवै मदद्रवायै सुरतायै वारुण्यै लोलायै कांत्यै सौदामिन्यै काम २१३

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ष्कनायै चंद्रलेखायै शुकैमदनायै योद्दैमायावत्यै इति तृतीयावृतिः शोकाय मोहाय विलासाय विभ्रमाय मदना
तुराय अपत्रपाय यूने कामिने चूतपुष्पाय रतिप्रियाय ग्रीष्माय तपांताय ऊर्जाय हेमंतया शिशिराय मदाय एते
मारपरिवारकाः एते चतुर्थीवृतिः परभृते सारसाय शुकाय मेषाय अपांगाय भ्रूविलासाय हावाय इति पंचम्या
वृतिः ह्रींमाधव्यै ह्रींमालत्यै ह्रीं हरिणाक्ष्यै श्रीं मदोत्कटायै एताः समरप्रियाश्चामरहस्ताः कोणेषु च पूज्यः
इतिषष्ठावृत्तिः इंद्रादिभिः सप्तमीमदनविधानमितीत्थं प्रोक्तं योनेन पूजयेदि[illegible]नासद्गुसकललोकपूज्यो भ
वेन्मनोज्ञांचमंदिरं लक्ष्म्याः विलसदहंकारतनुमनः शिवोविभ्रमास्पदीभूतः बुद्धिः शरीरान्नारीनरः सदाचि
तयोनिमधिगच्छेदिति विलसदहंकारतनुरित्यादेनयमर्थः एवमादिगुणयुक्तो भूत्वा एवमादिगुणवतीं नारीं
मोहयेत् इति अथास्य यन्त्रांतरमाह साध्याख्यातारवर्णैः प्रतिपुटितलसत्कर्णिकं पत्रराजतारं त्विकपसयाणद
रासमिहतुगंजांतगांताक्षराढ्यम् आशाशूलांकितं तद्दिपतिरिपुदलेसम्यगालिख्य सेरंमारंजं ह्नासयाभाराप्या
वशागतासा भवेत्सप एव अयमर्थः अष्टदलंपद्मंविलिख्य तत्कर्णिकायां ईंइत्येतच्छक्तिप्रणवविलिखेत् पुनस्त
न्मध्ये साध्याख्यां योनामाक्षराण्येकैकं ईंइत्यनेन शक्तिप्रणवबीजेनपुटिताजीवस्पपरितो विलिखेत् तारस्य

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ईकारोर्थोविवरणेप्रोक्तः पुनर्दलेषु प्रथमे दले तारख्यं शक्तिप्रणवं ईमिति क्लिंगिति अस्य स्वरः अः इति पस्
जेति पंचदशस्वरः अं इति अष्टादशेति अष्टादशो वर्णः ख इति समीदिति सप्तमोवर्णः ऋ इति ऋतु इति षष्ठस्व
रः ऊ इति गंजंत इति एकादशस्वरः ए इतिगांत इति विंशति वर्णः घकारः एतानष्टौ वर्णानष्टपत्रेष्वेकैकं विलिख्य
पुनरष्टदिकस्थ दलाग्राणि शूलाकाराणि कुर्यात् एवं तांबूलपत्रे लिखित्वा साध्यनामयुतं प्राणप्रतिष्ठामन्त्रं मारं
बीजं च जप्त्वा स साधको यां भक्षयति सा स्त्री अस्य साधकस्य सद्य एव वशगा भवति अथ प्रयोगः हंसारूढो मदन
स्त्रैलोक्यक्षोभको भवेदाशु युयुतोरंजतकृत्स्याज्जीवोपेतस्तथायुषेशस्तः अयमर्थः हंसारूढ इति हंसपदोत्त
रो मदनः हंसः क्लीं इत्येवं जपतः प्रोक्तफलसिद्धिरित्यर्थः युयुत इति यु हकारः तदुपरि कामः हं क्लीं इति
जपः प्रोक्तफलं जीवोपेत इति जीवः सकारः तदुपरि कामः सः क्लीं इत्येवं जपतः प्रोक्तफलसिद्धिः अथास्यैव
मारमन्त्रस्य प्रयोगांतरमुच्यते तारयुंजात्वमानाम्नौ हुत्वा संपातितेन चाज्येन संभोजयेत् पतिस्वं वनितास
स नितांतरंजितो भवति अस्यार्थ प्रणवपूर्वकं ॐ क्लीं स्वाहा इत्यनेन प्रकारेण स्वाहाकारात्पूर्वं साध्यनामसंयो र
ज्य अथवा कामबीजस्य ईकारांशं पास्य तत्र ॐकारं संयोज्यक्लेनं स्वाहा इत्येनं प्रकारेणाज्येन यथाशक्ति हुत्वा

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

संपादिताज्यं वनिता स्वं पतिं भोजयेत् अनेन सः सुतरां रंजितो भवति प्रयोगांतरं दध्यक्ताभिर्जुहुयाल्लाजाभिः।
कन्यकां समाकांक्षन् कन्यापि वरं लभते विधिनानित्यानुरक्तममुनैव प्रयोगांतरं अभिनवैः सुमनोभिरर्ककैर्जैर्दधि
युतैर्विहिताद्हवनक्रिया परमवश्यकरी परिकांक्षितामभिवहेदचिरादिव कन्यकां पूर्वोक्तलाजहोमस्य पाकांक्षि
कन्यकालभ्यते अस्य लशोकपुष्पहोमस्याभिकांक्षिता कन्या लभ्यते वश्यकरी च इति विशेषः किंच अभीष्टदा
स्मरणादपि स्मरस्तथा जपार्दर्चनया विशेषतः प्रशादतोस्याखिललोकवर्तिनाश्चिराय वश्या भवंति मंत्रिणः
अथ काममंत्रप्रसंगात् पंचमनोभवात्मकं यंत्रमपि मंत्रसारोक्तमंत्रयोग्यतावशाल्लिख्यते वन्हेर्गेहयुगांतर
स्कुमदनेमायां लिखेद्वाग्भवं षट्कोणेष्वथ संधिषु प्रविलिखेद्धंकारमावेष्टयेत्। स्त्रीबीजेन समीरितार्धयुगलप्र
क्षोभणत्रैपुरं यंत्रं पंचमनोभवात्मकमिदं सौंदर्यसंपत्करं इदं त्रिपुरभैरवीयंत्रमपि पंचमनोभवात्मकत्वादत्र
लिखितं अस्यार्थः प्रथमं षट्कोणं विलिख्य तत्कर्णिकायां कामबीजं तन्मध्ये भुवनेशीं तन्मध्ये साध्यनामादीन् वि
लिख्य षट्सु कोणेषु ऐमिति वाग्भवं विलिख्य। कोणसंधिषु ब्लूं इति विलिख्य कोणाग्रेषु स्त्रींकारषट्कं विलिख्य त
स्य एकैकस्य रेफांशेन स्वं स्वं परिवर्त्य इतरेतरस्याधोभागे ननीत्वा तदितरेतरस्य ईकारांशेन संबंधी नयात्। इति।

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

अथपंचमनोभवयन्त्रांतरमपिकस्यांतरोक्तप्रकारेणलिख्यतेमदनभासितमध्यमयेंद्रियस्फुदविराजितपंचमनो
भवंस्मरशरैर्लिपिभिश्चसमावृतंत्रुगुहकोणविराजितमात्मयंलिखतुपंचमनोभवयंत्रमित्युदीरितदशेषसम्र
द्धिदंकनकनिर्मितपट्टतलेततःशुभतरेदिवसेविघ्रतंपुनःसकलमानवसिद्धसुरांगनाहृदयरंजनमीप्सितासि
द्धिदंरुचकपूर्वविभूषणमध्यगंविदधतीवनिताप्यखिलान्नरांन्निजवशेप्रविधायरमांपरांसमधिगम्यसुतैःसह
मोदते इतिविलिख्यचकुंकुमकर्दमेतदनुलिप्ततनोःसकलंजगत्वशमुपेतिनिरीक्षणमात्रतःकिमुतसांत्वसहा
सनसंगमैः॥ अस्यार्थःप्रथमंपंचदलंपद्मंविलिख्य तन्मध्यकामबीजंतन्मध्येसाध्यनामादीन्विलिख्यतेषुपंच
दलेषुऐंह्रींक्लींब्लूंस्त्रींइतिपंचमनोभवमन्त्रान्विलिख्य तद्बहिर्वृत्तद्वयंविलिख्यप्रथमेवृत्तेद्रांद्रींविणेत्सादि
प्रागुक्तपंचबाणमंत्रैर्वेष्टयेत् द्वितीयेवृत्तेमातृकयाचसंवेष्टय बहिश्चतुरश्रकोणेषुकामबीजंविलिखेदिति॥अ
थकाममन्त्रप्रसंगात्रतिमंत्रोपिगणपतिविषयोक्तोत्रयोग्यतावशाल्लिख्यतेवामदेवऋषिःदैवीगायत्रीछंदःरति
विद्यादेवताक्लींबीजंईशक्तिःआक्लांहृत् ईंक्लींशिरः इत्याद्यंगानिध्यानं हेमाभांदिव्यवस्त्रांस्तनभरमितांदिव्यमा
ल्यांगरागींहस्ताग्रद्वंद्वनीलोत्पलकुसुमधरांफुल्लकल्हारनेत्रांरूपांगीसुप्रसन्नांमणिकनकमहाभूषणेर्भूषितांगींप

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

चेषुप्राणनाथां प्रशांताभयहरां मारविद्यां नमस्ये ईं क्लीं नमो भगवति रतिविद्ये महामोहिनि कामेशि सर्वलोकवशं
कुरु कुरु स्वाहा इति मन्त्रः द्वात्रिंशद्वर्णः सहस्रं जपेत् अथास्य यन्त्रं तिर्यक्तयोर्ध्वशतानरेखाः क्रमेण मन्त्रं परित
स्त्रिशूलं कामाख्यं मायाम्रन पूर्णं वाह्यं जगद्वशाख्यो भवि मोहयन्त्रं यन्त्रमेतन्महावीर्यममोघं सर्वसिद्धिदं तालपत्रेस
मालिख्य पूज्यं जप्त्वा सपल्लवं अष्टोत्तरशतं मन्त्री स्वेष्टद्वारे परिन्यसेत्। योषिद्वा पुरुषो वापि तस्य सा त्ववशं व्रजेत्
वधूनां वामपादांगपांसूनादाय मन्त्रवित् तस्मिन्यन्त्रमिदं लिख्य पूज्य जप्त्वाय यापुरात द्रुहा स्वगृहान्तन्मंत्र
विद्विकिरेच्छनैः तन्मार्गेणैव सायोषा समायाति ध्रुवं सणात्। तथैव पुरुषोद्रसपादांगपांसुना अथवा कर्षभेदेन
वक्ष्यमाणेन साध्ययेत्। जंतूनामं गजेस्वेकमादाय रतिविद्यया तत स्नाणमावाद्य विधिवत्साधकोत्तमः तद्यन्त्र
मध्ये संस्थाप्य जपेदष्टोत्तरं शतं त्रिदिनात्साधकैरस्य वशमायान्ति जंतवः एवं तु कामिनी कुर्यात्कामिनं सर्वसिद्ध
ये कामी च कमिनीं चापि स्त्री स्त्रियं पुरुषं पुमान् इति अस्यार्थः शतानरेखा इति शरः पंच शरारलं नवरला निमाये
ईंकारपल्लवमिति मन्त्राते हुं फडिति तलक्रियोचितपदयोजनं ईंकारादि मन्त्रवर्णान् कोष्ठेषु वीजद्वयेन वाह्ये
वेष्टयेच्च ।। अथ गोपालाष्टादशाक्षरीविधानमुच्यते श्रीनारद ऋषिः गायत्री छंदः श्रीकृष्णो देवता क्लीं कृष्णाय हृत्

For Private And Personal

प्रो.सं. गोविंदायशिरः गोपीजनशिखा वल्लभायकवचं स्वाहा अस्त्रं ध्यानं अव्यान्नीलकलायद्युतिरहिरिपुपिंछोल्लसत्
२१६ केशजालागोपीनेत्रोत्पलाराधितललितवपुर्गोपगोवृंदवीतः श्रीमद्वक्त्रारविंदप्रतिहसितशशांकाकृतिः पीत
वासादेवोसौवेणुवाद्यक्षपितजनधृतिर्देवकीनंदनोवः नीलकलायद्युतिः अथः कनक य द्युतिः क्लींकृष्णाय
गोविंदायगोपीजनवल्लभायस्वाहा इतिमन्त्रः मोक्षप्रधानोयंमन्त्रः विंशतिसहस्रजपः अरुणकमलैर्दशांशहोमः
अथपूजा एकोनविंशतिपटलेवक्ष्यमाणाशक्तिविधानेवक्ष्यमाणवैष्णपीठेसमावाह्यसमर्चयेत् कृष्णं अंगैः
प्रथमावृत्तिः। आशापालैर्द्वितीयावृत्तिः। तदस्त्रैस्तृतीयावृत्तिः अथप्रयोगः जुहुयादुग्धहविभिर्विमलैः सर्पिःसि
तोपलोपेतैः इष्टं तुष्टोलक्ष्मीसमावहेत्तदचरेवगोविंदः सीतोत्पलखंडशर्करैः प्रयोगांतरंयामंगकृगेरमपिवाल
न्त्रजापीमनुष्योदेवेशंतंमुखमनुमुकुस्तर्पयेदुग्धबुद्ध्यासैदुस्तोयैः सतुबहुरसोपेतमहारजातं दधान्नित्यं
वरधनधान्यांशुकाद्यंमुकुंदः तोयदुग्धमितिसंकल्प्य देवस्यमुखेआस्येसंतर्पयेत् अपूर्वनगरादिप्रवेशाकाम
तेनसमुकुंदोअस्मैअन्नादिकंददाति प्रयोगांतरंभिक्षावृत्तिर्दिनमनुतमेवंविचिंत्यात्मरूपंगोपस्त्रीभ्यामुकुरप राम:
हरंतंमनोभिः सहैवंलीलारत्यालालितललितैश्चेष्टितैर्दुग्धसर्पिर्दध्याद्यंवासपूनरमितामेतिभिक्षांसहेभ्यः २१६

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

अस्यार्थः भिक्षुकस्त्वं गोपस्त्रीभ्यः। अपहृतां गोविंदः आत्तेति ध्यात्वा तस्य तादिन्यपि च ध्यात्वा भिक्षार्थं गच्छेत्। सद्
ग्धादिकमानमेति अस्य मन्त्रस्य त्रिकाल ध्यानं बालंनीलांबुदाभं नवमणिविरणत्किंकिणीजाल नद्धः श्रोणीजंघात
युग्मं विमलरुरुनखप्रोल्लसत्कर्णभूषं फुल्लांभोजाभवक्त्रं हतशकटपतत्पूतनाद्यं प्रसन्नं गोविंदं वंदितेंद्राद्यमरवरम
जं पूजयेद्वासरादौ एवं वांदे वैर्मुकुंदं विकसितकरवंदाभमिंदीवराक्षं गोपीवृंदवीतं जितरिपुनिवहं कुंदमंदारभा
सं नीलग्रीवाग्रपिच्छाकलनसुविलसत्कुंतलं भानुमंतं देवं पीतांबरं तं जयत्तु च दिनशोमध्यमेन्होरमायैकरवंदं मुकुंदतिद्
इति केरलभाषानून्नैवणक्षीति द्राविड भाषाविकांत्यास्वस्तवैरिव्रजमजितमपास्तावनीभारमाद्यैराधीतं नारदाद्यै
र्मुनिभिरनुदिनं तत्त्वनिर्हीहेतोः। सायान्हे निर्मलं तं निरुपममजरं पूजयेन्नीरभासं मन्त्री विश्वोदयस्थित्यपहरणपरं
मुक्तिदं वासुदेवं त्रिकामेवं प्रविचिंत्य पूजयेत् वासुदेवं ध्यानिं मन्त्री मन्त्रजापि च नित्यं यद्यदा छस्तत्र यन्त्रप्रयाति तत्त
स्याप्नात त्र तत्रप्रकामं प्रीतः क्रीडेद्देतवन् मानुषेषु इति॥ अथ गोपालकमन्त्रप्रसगात् क्रमदीपिकोक्तप्रकारेणापि गो
पालकाष्टादशाक्षरी दशाक्ष्योरुभयोरपि न्यासमेकप्रकारेणैव वक्ष्ये प्रथमं तावत् सप्तमे पटले मातृकाविधाने उक्तेन
प्रकारेण स्नानादीन्नियमपुरःसरं पद्मस्वस्तिकाद्यासने स्थित्वा गुरुगणपतिवंदनतालत्रयदिग्बंधनादीन् विधाय

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.स. पुनरपि तत्रैव सप्तमे पटले ईं अवक्षे० धूम्रमित्यादि उक्तेन प्रकारेण भूतशुद्धिं कृत्वा पुनर्मातृकान्यासमपि तत्रै
२१७ वोक्तप्रकारेण कुर्यात् अत्र तु मातृकान्यासश्चतुर्विधः। तत्प्रकारः कथ्यते प्रथमं शुद्धमातृकान्यासः द्वितीयस्तु स
बिंदुकमातृकान्यासः तृतीयस्तु सविसर्गकमातृकान्यासः। चतुर्थस्तु विसर्गोभयात्मको मातृकान्यासः तत्प्रका
रविशेषस्तु प्राक् सप्तमे पटले दशविधमातृकान्यासः प्रकरणे उक्तः एवं मातृकाचतुर्विधन्यासं कृत्वा पुनरपि सप्तमे
पटले मातृकान्यासप्रकरणे उक्तेन प्रकारेण कीर्त्यादिशक्तियुक्तैः केशवादिभिर्न्यसेत् तंन्यासार्थं ध्यानमुच्यते उद्य
त्प्रद्योतनशततरुचिं तप्तहेमावदातं पार्श्वद्वंद्वे जलधिसुतया विश्वधात्र्या च जुष्टं नानारत्नोल्लसितविविधाकल्प
मापीतवस्त्रं वंदे विष्णुं दरकमलकौमोदकीचक्रपाणिम्॥ एवं ध्यात्वा केशवादीन् न्यसेत् एतस्य न्यासस्य फलमाह
मेधायुस्स्मृतिधृतिकीर्त्तिकांतिलक्ष्मीसौभाग्यैश्चिरमुपबृंहितो भवेत्सः। इति अथवा एतानेव केशवादीन् रमाबि
जपुरस्सरं ॐ श्रीं केशवाय कीर्त्यै नमः एवं प्रकारेण क्रमेण न्यसेत् एतस्य न्यासस्य फलमाह। अमुमेव रमापुरस्सरं प्रभ
जेद्यो मनुजो विधिं बुधः समुपैत्सरमां पृथीयसीं पुनरभे हरितां ब्रजत्यसौ पुनस्तत्वन्यासं कुर्यात् तत्प्रकारः कथ्य राम:
ते मं नमः पराय जीवात्मने नमः भं नमः पराय प्राणात्मने नमः एताभ्यां द्वाभ्यां शिर आदि पादांतं व्यापयेत्॥ बं नमः पराय २१७

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

बुध्यात्मने नमः फं नमः पराय अहंकारात्मने नमः पं नमः पराय मनआत्मने नमः इति त्रयं हृदि विन्यस्य नं नमः परा
य शब्दतन्मात्रात्मने नमः धं नमः पराय स्पर्शतन्मात्रात्मने नमः दं नमः पराय रूपतन्मा ̄त्मने नमः थं नमः पराय रसत
न्मात्रात्मने नमः तं नमः पराय गंधतन्मात्रात्मने नमः इति शिरोमुखहृद्गुह्यांघ्रिषुन्यस्य णं नमः पराय श्रोत्रात्मने नमः
इति श्रोत्रयोः ढं नमः पराय त्वगात्मने नमः इति त्वग्व्यापकं डं नमः पराय चक्षुरात्मने नमः इति दृशोः ठं नमः पराय जि
ह्वात्मने नमः इति जिह्वायां टं नमः पराय घ्राणात्मने नमः इति घ्राणयोः ञं नमः पराय वागात्मने नमः झं नमः पराय पा
ण्यात्मने नमः जं नमः पराय पादात्मने नमः छं नमः पराय पाय्वात्मने नमः चं नमः पराय उपस्थात्मने नमः इति वागादि
नां स्वादिस्वस्थानेषु न्यस्य ङं नमः पराय आकाशात्मने नमः घं नमः पराय वाय्वात्मने नमः गं नमः पराय वन्ह्यात्मने नमः
खं नमः पराय अबात्मने नमः कं नमः पराय पृथिव्यात्मने नमः इति शिरोमुखहृद्गुह्यांघ्रिषुन्यस्य शं नमः पराय हृत्पुंड
रीकात्मने नमः हं नमः पराय सूर्यमंडलाय द्वादशकलात्मने नमः सं नमः पराय सोममंडलाय षोडशकलात्मने नमः रं
नमः पराय वन्हिमंडलाय दशकलात्मने नमः इति चतुष्टयं हृदि विन्यस्य षां नमः पराय परमेष्ठ्यात्मने नम वासुदेवा
य नमः यं नमः पराय पुरुषात्मने संकर्षणाय नमः रां नमः पराय विश्वात्मने प्रद्युम्नाय नमः वं नमः पराय निवृत्त्यात्मने

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ अनिरुद्धायनमः ह्रांनमः परायसर्वात्मने नारायणायनमः इतिपंचतत्वानिगोमुखहृद्गुह्यांघ्रिषुन्यस्य क्षौंनमः परा
२१८ यकोपतत्वात्मनेनृसिंहायनमः इतिमूर्धादिपादांतं व्यापयेत्। एवंतत्वन्यासः एतस्यन्यासस्यफलमाह क्रमेणेति
तत्वात्मकोन्यासउक्तः सान्निध्यकृद्बिंबमूर्त्यादिषुस्यत् इतिकृताधिकृतोभवतिध्रुवंसकलवैष्णवमन्त्रजपादि
षु इतिपुनः प्राक्सप्तमेपटलेमातृकाप्रकरणेउक्तेनप्रकारेणप्राणायामंकृत्वा पुनर्वैष्णवपीठन्यासंकुर्यात् तत्प्र
कारैवस्येगुंगुरुभ्योनमः इतिशिरसिगंगणपतयेनमः इतिमूलाधारेआधारशक्त्यैनमः मूलप्रकृत्यै॰ आदिकूर्माये
अनंताय॰ पृथिव्यै॰ क्षीरसमुद्राय॰ श्वेतद्वीपाय॰ रत्नमंटपाय॰ कल्पकवृक्षाय॰ श्वेतछत्राय॰ सितचामराभ्यांनमः र
त्नसिंहासनाय॰ एतांमन्त्रांमूलाधारादारभ्यउपर्युपरिक्रमेणहृदयपर्यंतंन्यस्त्वा धर्माय॰ ज्ञानाय॰ वैराग्याय॰ ऐश्वर्या
य॰ एतान्मन्त्रान्दक्षिणपादहस्तवामहस्तपादमूलेन्यसेत् अधर्माय॰ अज्ञानाय॰ अवैराग्याय॰ अनैश्वर्याय॰ एता
न्मन्त्रान्नाभिदक्षपार्श्वाननवामपार्श्वेषुन्यसेत् संसत्वाय॰ रंरजसे॰ तंतमसे॰ मंमायायै॰ विंविद्यायै॰ अंअनंताय॰ पंप
द्माय॰ अंसूर्यमंडलाय॰ उंसोममंडलाय॰ मंवह्निमंडलाय॰ अंआत्मनेनमः उंअंतरात्मने॰ मंपरमात्मने॰ ॐ ह्रीं ज्ञाना राम:
त्मने॰ एतान्मंत्रान्हृदिन्यसेत् पुनःहृदयेअष्टदलंसंचिंत्यतेषुप्रागादिक्रमेणविमलायैउत्कर्षिण्यै॰ ज्ञानायै॰ क्रिया २१८

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ये॰ योगायै॰ प्रह्वे॰ सत्यायै॰ ईशान्यै॰ अनुग्रहायै॰ एवमेताः शक्तयः अष्टदलेषु न्यस्तव्याः नवमीं कर्णिकायां च न्यास्त्वा
पुनः ओं नमो भगवते विश्ववे सर्वभूतात्मने वासुदेवाय सर्वात्मसंयोगयोगपद्मपीठात्मने नमः इममासनमन्त्रं च क
र्णिकायां न्यसेत् एवं पीठन्यासं कृत्वा प्राक्सप्तमपटलोक्तप्रकारेण समावाह्य तत्र कर्णिकायां मूर्तिं तेजोरूपेण सं
भाव्य तत्परमकं ज्योतिर्मूलेन व्यापकांगऋष्यादिन्यासकलीकृतस्य उपरि त्र्यंबकविधाने वक्ष्यमाणक्रमेण प्राणप्रतिष्ठां
कृत्वा मानसपूजां प्राक्सप्तमे पटले उक्तेन प्रकारेण कुर्यात् पुनर्दशाक्षरीमन्त्रेण प्रणवपुटितेन हस्ततलद्वये अं
तःबाह्ययोः पार्श्वयोश्च व्यापयेत् पुनर्दशाक्षरीमन्त्रवर्णैर्दशभिराद्यंतप्रणवैर्नमोंतैरंगुलीषु दशसु दक्षिणांगुष्ठादि
वामांगुष्ठांतः सृष्टिन्यासः तत्र दक्षिणांगुष्ठस्य मूलपर्वणि प्रथमप्रणवाः द्वितीयपर्वणि मन्त्रप्रथमवर्णः सानुस्वारः तृ
तीयपर्वणि द्वितीयः प्रणवः अग्रे नम इति नम इति तृतीयपर्वण्येव वा एवमेव सर्वास्वप्यंगुलिषु क्रमेण सृष्टिन्यासं
कृत्वा पुनर्दक्षिणांगुष्ठादितत्कनिष्ठिकांतं कृत्वा वामांगुष्ठादितत्कनिष्ठिकांतं च तथैव कुर्यात् एवं स्थितिन्यासः पुनः
वामांगुष्ठादितत्कनिष्ठिकांतं कृत्वा दक्षिणकनिष्ठिकादितदंगुष्ठांतं च कुर्यात् एवं संहारन्यासः पुनरपि सृष्टिं स्थि
तीकुर्यात्। पुनर्दशाक्षरीवर्णैः सबिंदुकैर्दक्षिणांगुष्ठादिवामांगुष्ठांतं आद्यंकरन्यासरूपेण गोंनम इत्यादिक्रमेण

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰ सं॰ न्यस्त्वापुर्दशाक्षरीमन्त्रस्य दशाँगैरावकायस्य हृदयाद्यैः पंचांगैर्वक्ष्यमाणैरुभयोरपि करयोः करन्यासरूपेणअ
२१९ गुष्ठाभ्यांनमः इत्यादि क्रमेणकुर्यात् पुनर्दशाक्षरीमन्त्रेण मातृकावर्णानेवसविंदुकान् एकैकं क्रमेणपुटित्वापू
र्ववन्न्यसेत्। पुनर्दशतत्वन्यासंवक्ष्ये गौंनमः परायपृथिव्यात्मनेनमः पींनमः परायअवात्मनेनमः जंनमः प
रायतेजात्मनेनमः नंनमः परायवाय्वात्मनेनमः वंनमः परायआकाशात्मनेनमः लंनमः परायअहंकारात्मनेनमः
भांनमः परायबुध्यात्मनेनमः म हदात्मनेनमः इतियंनमः परायप्रकृत्यात्मनेनमः स्वांनमः परायपुरुषात्मनेनमः हांन
मः परायपरमात्मनेनमः इति एतेषांस्थानानि पादांध्रुहृदयास्यकेन्यस्त पंचमध्ये द्वयं त्रयं सकलगं ततोन्यसेत्तुत
द्विपर्यासनः इति तत्रांघ्रिरिति गुह्यके इति शिरसि मध्ये द्वयमिति हृदि द्वयमिति सर्वः त्रयं व्यापकं एवं संहारन्यासः
मन्त्रांश्चस्थानानि चैतद्विपरीतक्रमेणसंयोज्य सृष्टिन्यासंकुर्यात् तदुक्तंच संहृतावनुगवोमन्त्र वर्यः सृष्टिवर्सनिभवे
त्सतिपात इति एवं दशतत्वन्यासंकुर्यात्। अस्यन्यासस्य फलमाह गुप्ततमोब्यन्यासः संप्रोक्तस्तत्वदशकपरिःक्ल
प्तः कार्योन्येष्वपिसद्भिः गौपालकमन्त्रनिष्ठाइतिफलसिध्यै इतिपुनः प्रथमंप्रणवपुटितेन दशाक्षरीमन्त्रेणमूर्धा राम॰
दिपादांतंत्रिर्व्याप्यपुनर्दशाक्षरीमन्त्रस्याक्षरन्यासंकुर्यात् तस्यस्थानानिमूर्धन्यक्ष्णोः श्रुत्योर्घ्राणेमुखहृदयज २१९

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ठरशिवजानुपत्सु तथा क्षरान्न्यसेत् उक्तास्सृष्टिः शिष्टैः स्थितिरपि मुनिभिरभिहिता हृदादिमुखांतिकासंहारोंघ्र्यादि
मूर्धांतस्थितयमिदमितिविभ्यये ब्रह्मसृष्टिमनुस्थितिं अस्यार्थः प्रथमं मूर्धादिपादांतो न्यासः सृष्टिः पुनर्हृदादिक्रमे
णपादांतं सृष्टिक्रमेण न्यस्त्वा अवशिष्टैः पंचभिर्वर्णैः शिर आदिमुखांतं न्यसेत् एषा स्थितिः पुनरंघ्र्यादिमूर्धांतः संहा
रन्यासक्रमः एवं न्यस्त्वा पुनरपि सृष्टिस्थिती कुर्यात् तदुक्तं च न्यासः संहारांतो मस्करी वैखानसेषु विहितोयं स्थित्यंतो
गृहमेधिषु सृष्ट्यंतो वर्णिनामिति प्राहुः वैराग्ययुजि गृहस्थे संहारं केचिदाहुराचार्याः सहजानां वनवासि स्थितिं च
विद्यार्थीनां तथा सृष्टिं इति पुनः विभूतिपंजरन्यासः तत्वस्यैव दनशाखरीमन्त्रस्य दशकलो न्यासः तस्य स्थानानुच्यं
ते आधारः स्वजनाभि हृद्गलमुखांसोरुद्वयेकंधरानाभ्योः कुक्षिहृदोरुरोजयुगले पार्श्वापरः श्रोणिषु कास्यासिः श्रुति
नः कपोलकरपत्सु प्यग्रशाखासु केतस्राच्यादिदिशासु मूर्ध्नि सकले दोष्टोश्च सक्थोस्तथा शिरो स्यास्य कर्णाख्य हृत्तुं
दकं दां भुजानुप्रपत्सविल्यमव्यान्मनूंस्तान्न्यसेत् श्रोत्रगंडांसवक्षोजपार्श्वस्फिगुरुस्थ विजानुजंघांघ्रियुग्मु इति तत्र
ध्वज इति लिंगं कंधरमिति कर्णः अपरमिति पृष्ठः न इति नासिका असुः इति गुह्यम् ॥ स्फिगिति जघनं सक्थि ऊरु
मूलं कंदं नाभि तत्र आधारादि ऊरुद्वयपर्यंतं प्रथमो न्यासः कंधरादि श्रोणीपर्यंतं द्वितीयो न्यासः कासादि कपोल

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· पर्यंतं तृतीयोन्यासः दक्षिणकरसंध्यग्रेषु नत शाखासु चतुर्थः वामे पि तथैव पंचमः पाद द्वयसंध्यग्रेषु च नखशाखा
२२० सु च तथैव षष्ठसप्तमः शिर आदि दुर्वां नमष्टमः तत्र क्रमविशेषस्तु पूर्वं शिरसि पुनः शिरसः प्राच्यादि चतुर्दिक्षु पुनः
शिरस्येव वेष्टनाकारेण दोर्द्वये दुर्वादि पाद द्वये च सकले व्यापकरूपेण इति पुनः शिर आदि पादांतं नवमः श्रोत्रा
दिअंघ्रियुग्मपर्यंतं दशमः एवं दशविधन्यासं कुर्यात्। अस्य न्यासस्य फलमाह इति कथितं विभूतिपंजरं सकलसु
खार्थ धर्म मोक्षदं नरतरुणि मवोनुरंजनं हरिचरणाब्जभक्तिवर्धनं इति पुनर्मूर्तिपंजरंन्यासं वक्ष्ये ॐ ॐ ॐ कृष्ण
वर्णाय धात्रे केशवाय नमः ॐ आं नं कनकवर्णाय अर्यम्णो नारायणाय नमः ॐ इं श्यामवर्णाय मित्राय माधवाय नमः ॐ ईं
शंकर्पूरवर्णाय वरुणाय गोविंदाय नमः ॐ उं गं रक्तवर्णायांशाय विष्णवे नमः॥ ॐ ऊं वं धूम्रवर्णाय भगाय मधुसूद
नाय नमः। ॐ एं नें हरितवर्णाय विवस्वते त्रिविक्रमाय नमः ॐ ऐं वां पिंगलवर्णाय इंद्राय वामनाय नमः। ॐ ॐ सुं अभ्र
वर्णाय पूष्णे श्रीधराय नमः ॐ औं दें चित्रवर्णाय पर्जन्याय हृषीकेशाय नमः। ॐ अं वां पांडुरवर्णाय त्वष्ट्रे पद्मनाभाय न
मः ॐ अः यं अंजनवर्णाय विष्णवे दामोदराय नमः ॐ ॐ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय अंनमः एवं क्लीवाक्षर चतुष्टय रामः
रहितस्वर द्वादशवर्णान् वासुदेवाद्द्वादशासरीमन्त्र वर्णाश्च काश्यपकानकादि द्वादशवर्णविशेषांश्च धात्रादि सूर्य २२०

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

द्वादशनामानि च केशवादिष्वेवं द्वादशनामानि च मिलित्वा अयं मूर्तिपंजरन्यासः अस्य न्यासस्य स्थानानि फाले उदरे हृदि गलकूपतले वामे तत्पार्श्वे भुजादि गले वामतत्र पश्चात् ककुत्सु तथा मूर्धन्यपि षड्युग्गवर्णमनुः इति॥ तत्र वामत्रये तु गलादि पार्श्वपर्यंतं क्रमः एतस्य न्यासस्य फलमाह स्फूर्तये यास्य मंत्रस्य कीर्तितं मूर्तिपंजरं आर्तिग्रहविषरिपुघ्नं कीर्तिश्रीकांतिवर्द्धवं इति एतावत्पर्यंतं उभयोरपि मन्त्रयोर्न्यासः समान एव अतः परं दशाक्षरी प्रधाने न चेदि शेषः कथ्यते पुनरपि पूर्ववद्देवदशाक्षरीमन्त्रेण सृष्टिस्थिती कृत्वा दशाक्षर्यां दशभिर्वर्णैर्दशांगं च पंचांगं वा न्यस्य मन्त्रस्य कृत्वा तस्य ऋषिच्छंदो देवतादीन् कुर्यात् तत्र दशांगप्रकारः कथ्यते गां हृत् पीं शिरः जं शिखा नं कवचं वं नेत्रं लं अस्त्रं भां पार्श्वाभ्यां यं कटिभ्यां स्वां पृष्ठाभ्यां हां मूर्ध्नि एवं दशांगानि कृत्वा पुनः पंचांगानि कुर्यात्। आचक्राय स्वाहा हृत् विचक्राय स्वाहा शिरः सुचक्राय स्वाहा शिखा त्रैलोक्यरक्षणचक्राय स्वाहा हृत् कवचं असुरांतकचक्राय स्वाहा अस्त्रं एवं पंचांगानि कृत्वा पुनर्दशाक्षरीमन्त्रस्य ऋष्यादि कुर्यात् श्रीवरद ऋषिः विराट् छंदः श्रीकृष्णो देवता एवमृष्यादीन् विधाय पुनः किरीटादिमुद्राः प्रदर्शयेत्। किरीटादिमुद्राप्रकारं तु उपरि विवंशात्य सरीविधाने वक्ष्यामः पुनः सुदर्शनेन दिग्बंधनं कुर्यात् ॐ नमः सुदर्शनाय अस्त्राय फट् इति सुदर्शनमन्त्रः पुनर्बीजशक्त्यादीन्यसेत् कामबीजं स्वा

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ह्वा शक्तिः क्लूसः प्रकृतिः दुर्गाधिष्ठात्री देवता पुरुषार्थचतुष्टये विनियोगः एतान् बीजशक्त्यादीन् प्रागुक्तसप्तमे पट
ले उक्तेषु स्थानेषु न्यसेत् पुनः अधिप्रकटसौरभ्योद्गलितमाध्वीकोत्फुल्लसत्स्रसूनेत्यादि क्रमदीपिकायां तृतीयपटले
उक्तेन प्रकारेण ध्यायेत् न इति विस्तरं तस्मादत्र नोच्यते तस्मात्स्वपंचसारोक्त क्रमेण अव्यामीलत्कलायेत्यादिना प्रागु
क्तेन वा ध्यायेत्। ध्यानं तु उभयोरपि मन्त्रयोरेकप्रकारमेव गोपीजनवल्लभाय स्वाहा इति मन्त्रो दशाक्षरीमन्त्रः श्रीकृस
दारविंदे भक्तिवर्द्धनप्रधानोऽयं मन्त्रः एतावत्पर्यन्तं दशाक्षरीमन्त्रविषय एवोक्त अतः परमष्टादशाक्षरीमन्त्रन्यासं वक्ष्ये प्र
थमं वक्ष्यमाणैः पंचांगमन्त्रैः करद्वंद्वे अंगुलिषु विन्यस्य पुनरष्टादशाक्षरीमन्त्रेण त्रिवारं मूर्द्धादिपादांतं व्याप्य प्रणवेनाप्ये
कवारं व्याप्य पुनरष्टादशाक्षरीमन्त्रवर्णान् पदानि च वक्ष्यमाणस्थानेषु सबिंदुकान् नमोंतान् न्यसेत्। कचशुविलला
टभ्रूयुग्मांतरश्रवणासिणोयुगलवदनग्रीवाहृन्नाभिकटपुभयांघ्रिषु न्यस्तशिनधीर्जान्वंघ्र्योरस्तरांश्छिरसि ध्रुवत्रप
नमुखहृद्गुह्यांघ्रिष्वर्पयेत्। पदपंचकं इति कचभ्रुविशिरसीत्यर्थः श्रवणादिद्वंद्वस्थानेषु प्रत्येकं अं धुरिति गुह्यं जा
न्वंघ्र्योरेकैकं एवं वर्णन्यासः अवशिष्टेन पदन्यास उक्तः तत्र ध्रुवमिति सर्वत्र प्रणवः अत्र कामबीजं वा तच्छिरसि राम:
विन्यस्य पुनरवशिष्टैर्वर्णैर्वक्ष्यमाणपंचांगक्लृप्तिवद्विभज्य नयनादिपंचस्थानेषु पंच पदानि विन्यसेत् पुनरस्याष्ट २२१

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

दशाक्षरीमन्त्रस्य पंचांगानि कुर्यात् क्लीं कृष्णाय हृत् गोविंदाय शिरः गोपीजन शिखा वल्लभाय कवचं स्वाहा अस्त्रं श्री नारद
ऋषिः गायत्री छंदः श्रीकृष्णो देवता एवमंगन्यासादीन् विधाय बीजशक्त्यादीन् पूर्वोक्त दशाक्षरीविधानोक्त प्रकारेण कृ
त्वा किरीटादिमुद्रांश्च उपरि गोपालक विंशत्यक्षरीविधाने वक्ष्यमाणप्रकारेण वध्वा पूर्वोक्त प्रकारेण सुदर्शनेन दि
ग्वंधनं कृत्वा दथप्रकटसौरभ्यो इतिनेत्यादि तृतीय पटलोक्त प्रकारेण वा अव्यामीलकलायेत्यादि प्रपंचसारोक्त प्रकारे
ण वा ध्यात्वा जप्यात् क्लीं कृष्णाय गोविंदाय गोपीजनवल्लभाय स्वाहा इति मन्त्रः मोक्षकलप्रधानोयं मन्त्रः एतावत्पर्यंत
मष्टादशाक्षरीन्यास एव एवं मन्त्रद्वयस्य न्यासं कृत्वा दशाक्षरीमन्त्रश्चेत् चतुश्चत्वारिंशत्सहस्र संख्यं पूर्वसेवा पुरःस
रं दशलक्षं पुनश्चरणं कृत्वा त्रिमधुरसिक्तैररुणांभोरुहैर्दशांशं हुनेत् अष्टादशाक्षरीमन्त्रश्चेत् अयुतद्वितय संख्यं पूर्व
सेवा पुरःसरं पंचलक्षं पुरश्चरणां कृत्वा त्रिमधुरसंयुक्त गुडाज्यमध्वमेन नसंसिक्तैररुणां वुजैरव पंचाशत्सहस्र संख्यं जु
हुनेत् अंबुजानामलाभेपायसैर्घृतमिश्रितैः सिताम दितैरुक्त संख्यमभयोरपि मन्त्रयोर्होमः होमे अशक्तश्चेत् जपसंख्यायाश्च
तुर्गुणं जपेत् एवं गोपालकाष्टादशाक्षरी दशाक्षर्योर्न्यासविधिरुक्तम्॥ अथ गोपालकाष्टादशाक्षरी दशाक्षर्योरुभयो
रपि पूजाक्रम एकेनैव प्रकारेण लिख्यते तत्र सामान्यकालपूजा च त्रिकालपूजा चेति द्विविधा पूजा तत्र प्रथमं सामान्य

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

कालपूजा क्रमो दीसीपटले कलशपूजाविधानोक्तप्रकारेण लिख्यते तत्र सामान्यकालपूजायां तु ध्यानं अथ प्रकार
सारमोद्गलितेत्यादि क्रमदीपिकोक्तप्रकारः तेन वा प्रपंचसारोक्तेन अव्यामिलत्कलायेत्यादिना वा ध्यात्वा पूजामारभेत्
तत्र प्रथमं पूजार्थं यन्त्रमुच्यते मध्ये कोणेषु षट्स्वप्यनलपुरपुरस्तात्लिखेत् कर्णिकायां कंदर्पसाध्ययुक्तं विवरगतष
उर्णं द्विद्विशः केसरेषु शक्तिः श्रीपूर्वकाणि द्विनवलिपिमनोरक्षराणि च्छदानां मध्ये वर्णांद शानां दशलिपिमनुवर्य
स्यचैकैकशोऽब्जं भूसद्मनाभिवृतं श्रीगमन्मथेन गोरोचनाविलिखितं तनपनीयसूच्यापट्टे हिरण्यरचितेगुलिकीकृतं त
द्गोपालयन्त्रमखिलार्थदमेतदुक्तं संपातसिक्तमभिजप्तमिदं महद्भिर्धार्यं जगत्त्रयवशीकरणैकदक्षं रक्षायशः सु
तमहीधनधान्यलक्ष्मीसौभाग्यलब्धुभिरनल्पमनर्घ्यवीर्यं शत्रोन्मादापस्मृतिविषमूर्छाविभ्रमज्वरार्त्तानां ध्यायं छिर
स्सि प्रजपेद्यन्त्रमिदं हरिति निशामयितुं विकृतिं अस्यार्थः प्रथमं षट्कोणं विलिख्य तत्कर्णिकायां कामबीजं विलिख्य तन्म
ध्ये साध्यनामादि यन्त्र न्यायान्विलिख्य षट्सु कोणेषु कामबीजं विलिख्य कोणमध्येषु गोपालकृष्णस्य रीमन्त्रस्य क्लीं कृष्णा
यनमः इत्यस्यैकैकमक्षरं विलिख्य तद्बहिर्दशदलं पद्मं विलि तस्य केसरेषु भुवनेशीलक्ष्मीबीजपूर्वकाष्टादशाक्षरीव राम॰
र्णानां ह्रीं श्रीं क्लीं कृष्णायेत्यादीन् द्वौ द्वौ विलिख्य दशदलमध्येषु गोपीजनवल्लभयस्वाहेति दशाक्षरीवर्णानामेकैकं वि २२२

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

लिखेत् तत्र दशाक्षरीयन्त्रप्रधानेनचेदेवं अष्टादशाक्षरीयन्त्रप्रधानेनचेत् अन्यथा कथं केसरेषु दशाक्षरीम
न्त्रवर्णान् दलेषु तु अष्टादशाक्षरीमन्त्रवर्णान् शक्तिः कामबीजादिक्रमेणविलिखेत् एवमुभयोरपियंत्रयोर्विशे
षः पुनस्तद्बहिश्चतुरश्रं विलिख्य तत्कोणेषु कामबीजंविलिखेत्। एवमुक्तेनप्रकारेण संपूज्य यतेउक्तफलंभवती
तिवैष्णवपीठं संपूज्य तस्मिन्येन यन्त्रं त्यभाव्य तस्मिन् दशाक्षरीमूर्तिं अष्टादशाक्षरीमूर्तिं व तन्मूलमन्त्रेणसमावाह्य
आवरणैः सहसमर्चयेत्। प्रथमं मूलदेवताया अंगपूजां कुर्यात् तत्प्रकारः कथ्यते प्रथममष्टादशाक्षरीप्रधानेनचेत
स्यवर्णन्यासपदन्यासोक्तस्थानेषु क्लींनमः कंनम इत्यादिभिर्वर्णैः क्लींकृष्णायनमः गोविंदायनम इत्यादिभिपंचां
गकृष्णवत्यदेवश्चसमर्चयेत् दशाक्षरीपूजाविधानंचेत द्वर्णैर्दशभिस्त द्वर्णन्यासोक्तस्थानेषु सृष्टिस्थितिसंहारक्रमेणपू
जेत् अनयोरुभयोरपिमन्त्रयोस्थानानिप्राक् न्यासविधाने उक्तानि तत्र सृष्टिस्थिति द्वे एव यजे द्वा सृष्टिस्थितिसंहारांत
भि द्वा पुनरपि सृष्टिस्थितियजे द्वा एवं दशाक्षरीविधानेनचदुक्तप्रकारेणसमभ्यर्च्य पुनरुभयोरपिमन्त्रयोः साधारणेनो
च्यते पुनः मूलमन्त्रस्य दशाक्षरीमन्त्रस्यवाष्टादशाक्षरीमन्त्रस्यवा पंचांगैश्च दशाक्षरीमन्त्रस्यवा पंचांगैश्च दशाक्षरीवर्ण
कृतदशांगैश्चसमर्चयेत्। तत्र पंचांगस्थानानि हृदादिनेत्ररहितपंचस्थानानि क्लींकृष्णाय हृदयायनमः गोविंदाय शिर

For Private And Personal

सेनमः गोपीजनशिखायैनमः इत्येवंप्रकारेण दशांगानितुर्गो हृदयाय नमः पीं शिरसे नमः इत्यादि षडंगस्थाने पुष्क
लाअवशिष्टैः भांपार्श्वाभ्यांनमः यंकटिभ्यांनमः स्वांष्टवाभ्यांनमः हांमूर्ध्ने नमः इत्येवंक्रमेणसमभ्यर्च्यपुनर्वंदनेन
णुंचतुर्थ्यंतेनसमर्चयेत् वक्षोदेशे वनमालांचतुर्थ्यंतेन दक्षिणस्तनयोर्ध्वदेशे श्रीवत्साय नमः इतिकौस्तुभरत्नाय
नमः इतिकंठेएवंअवयवस्थादेवताःसमर्चयेत् क्रमदीपिकायामेतावत्यएवावयवस्थादेवताउक्ताः कल्पांत
रतुइतोप्यधिकाःसंतितस्माताअपिसमर्चयेद्धाशक्त्यनुसारेण तत्प्रकारश्चात्रकथ्यते ॐ क्लींगुणत्रयात्मनेवर्हापी
डाय नमः ॐ क्लींदिवसात्मनेउत्तंसाय नमः ॐ क्लींसावित्र्यात्मनेतिलकाय तारकामबीजपुरःसरं शब्दादिविषयात्म
काभ्यांमकरकुंडलाभ्यांनमः ललितादिरागात्मभ्यां कर्णावतंसाभ्यांनमः वर्णात्मनेग्रीवावतंसाय नमः व्याहृत्यात्मने
स्कंधाभरणाय नमः पंचतन्मात्रात्मनेपताकाय नमः विज्ञानादिविषयात्मभ्यांकेयूराभ्यांनमः अणिमाद्यात्मभ्यांहस्तेक
टकाभ्यांनमः कर्मेंद्रियात्मभ्यो अंगुलीयेभ्योनमः शब्दब्रह्मात्मने वेणवेनमः उदात्तस्वरात्मनेनादाय नमः पंचतन्मा
त्रात्मनेवनमालायै नमः प्रकृत्यात्मने श्रीवत्साय नमः पुरुषात्मने कौस्तुभाय नमः वागादिविषयात्मभ्यः संधिबंधेभ्यो रामः
नमः मंत्रात्मनेकुक्षिबंधाय नमः प्राणादिवाय्वात्मने त्रिकमलाय नमः दिगात्मने पीतांबराय नमः भंगिरात्मनेकटि २२३

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

सूत्रायनमः गं धर्वात्मभ्यां जानुजंघायुगलाभ्यांनमः ऋग्यजुःसामात्मभ्यः कटकांदुकनूपुरेभ्योनमः अव्याकृतात्मने वि
त्वफलायनमः एवं बर्हापीडादिमन्त्रैः देवस्य श्रीकृष्णस्य देहे तत्तत्स्थानेषु समर्चयेत् द्वयमप्यर्चना उभयोरपिमन्त्रयोः
समानैव पुनर्मूलमन्त्रेण दशासर्पोवा अष्टादशासर्पोवा त्रिवारंजलगंधपुष्पैर्देवंसमर्च्यपुनरावरणदेवताः समर्चयेत्
तत्प्रकार उच्यते दामाय नमः सुदामाय नमः वसुदामाय नमः किंकिणीदामाय नमः एतास्तु मूर्तिस्तेजोरूपतया ध्यात्वा
पूर्वादिदिक्षु समर्चयेत् एवंप्रथमावृतिः पुनः स्तद्बहिः केसरेषु मूलमन्त्रस्य प्रागुक्तपंचांगैर्द्वितीयावृतिः ततआग्नेयादि
षु हृदयादिचतुष्टयंदिक्ष्वस्त्रंपुनस्तद्बहिर्दलमध्येषु रुक्मिण्याद्यष्टमहिषीः समर्चयेत् रुक्मिण्यै सत्यभामायै नाग्निजित्यै
सुनंदायै मित्रविंदायै सुलक्षणायै जाववत्यै सुशीलायै इति पूर्वादिदिक्षु तृतीयावृत्तिः एतासामायुधरूपाणि उच्यंते दक्षिण
करधृतेकमलावसुभरितसुपात्रमुदितान्यकराः तप्तनीपमरतकाभाः सुसितविचित्रांबरादिशाः स्वेतां एषु कुचभराल
सांग्योविविधमणिप्रकरविलसिताभरणाः इतिपुनर्दलाग्रेषु प्रागादिदिक्षु वसुदेवायनंदगोपाय बलभद्राय गोपेभ्यः इति
समर्चयेत्। पुनराग्नेयादिषु देवक्यै यशोदायै सुभद्रायै गोपीभ्यः इति समर्चयेत् एतेषांवर्णायुधादय उच्यंते ज्ञानमुद्रा
भयकरौपितरौपीतपांडरौदिव्यामाल्यांबरालेहारमणिकुंडलमंडिते बलः शंखेंदुधवलोमुसलंलांगलं दधत् हाला

प्र·सं· लोलोनीलवासाः हेलावानेककुंडलाः कलापःश्यामलाभद्रासुभद्राभद्रभूषणः वराभययुतापीतवसनारूढयौवनावे
२२४ णुवीणावेत्रयष्टीशंखशृंगादिपाणयः गोपगोप्यश्च विविधप्रभूतानकरांबुजा इति एवं चतुर्थ्यावृत्तिः पुनर्मंदरादिक
ल्पकरसांश्च तद्वाह्ये समर्चयेत् मंदराय संतानकाय पारिजाताय कल्पद्रुमाय इति पूर्वादि चतुर्दिक्षु हरिचंदनाय नमः इ
ति मध्ये एवं पंचम्यावृत्तिः पुनरिंद्रादिभिः षष्ठ्यावृत्तिः वज्रादिभिः सप्तम्यावृत्तिः एवं सप्तावरणैः समर्चयेत् अथवा
आवृत्तित्रितयेन समर्चयेत् तत्प्रकार उच्यते अंगैः प्रथमावृत्तिः इंद्रादिभिर्द्वितीया वज्रादिभिस्तृतीया एवमावृत्तित्र
यं एवं सप्तमावरणप्रप्रकारेण वात्र्यावरणप्रकारेवा मन्त्रद्वयदेवतायाः पूजां कुर्यात् अथवा कृष्णाष्टकेन पूजां कुर्यात् त
त्प्रकार उच्यते श्रीकृष्णाय नमः वासुदेवाय नमः नारायणाय नमः देवकीनंदनाय नमः यदुश्रेष्ठाय नमः वार्ष्णेयाय नमः
असुराक्रांतभूभारहारिणे नमः धर्मसंस्थापनाय नमः एतैरष्टभिः प्रणवादिभिर्नमोंतैर्जलगंधादिभिः समर्चयेत्। एवं
वा मंत्रद्वयदेवतापूजां कुर्यात् उक्तेपूजात्रैविध्य आवाहनांतं सर्वं तुल्यमेव पश्चादुक्तविशेषः एवं मन्त्रद्वयस्य सामा
न्यकालपूजाप्रकारः॥ अथ मन्त्रद्वयस्य त्रिकालपूजाप्रकारं वक्ष्ये तत्र प्रथमं प्रातःकालपूजाध्यानं अथ श्रीमदुद्यान राम:
संच्छिन्न हैमस्थलोद्भासि रत्नस्फुरदित्यादि पंचम पटलोक्तप्रकारेण वा बालं नीलांबुदाभमित्यादि प्रागुक्तप्रपंचसारोक्त २२४

क्रमेण वा ध्यात्वा प्रातःकालीनपूजामारभेत पीठपूजावाहनोपचारप्रदानादयः सर्वेऽपि पूर्वोक्तसामान्यकालपूजा विधानोक्तवदेव आवरणा नामेव विशेषः तत्र प्रथमं पंचांगैः प्रथमावरणैः समर्चयेत् तत्स्थानानि प्रागुक्तवदेव पुन रिंद्रादिभिर्द्वि— तीयावृतिः वज्रादिभिस्तृतीयाएवमावरणत्रितयेन समर्चयेत् तत्र प्रातर्निवेद्य द्रव्यमाह सितामो च हयंगवीनेन्द्र दध्नाविमिश्रेण दौग्धेन संप्रीणयेत्तं इति एवं संपूज्य पुनः केवलदधि बुध्यावागुलमिश्रितदधिबु ध्यावाजुलेन अष्टाविंशतिवारं श्रीकृष्णस्य मुखे संतर्पयेत् तर्पणप्रकारस्तु उपरिष्टाद्वक्ष्यते एवं प्रातः संपूज्य संतर्प्य चाष्टोत्तरसहस्रं नित्यशः प्रजप्यात् एवं प्रातःकालीनपूजाविधिः ॥ अथ माध्यंदिनपूजाविधिर्लिख्यते। अ यम ध्यान्हकालपूजार्थे ध्यानमुच्यते मध्यंदिने जपविधानविशिष्टरूपं वदंसुरर्षिवनिखेचरिमुख्य वंदैः। इति क्रमदीपि कायां पंचमपटलोक्तप्रकारेण वा वेद्यं देवेर्मुकुंदं विकसितेत्यादि प्रपंचसारोक्त ध्यानेन वा ध्यात्वा मध्यान्हकालपूजां कुर्यात् तत्र क्रमदीपिकोक्त ध्यानानि अतिविस्ताराणि तस्मात्तान्यत्र न लिख्यन्ते तस्मात्। प्रपंचरोक्त ध्यानेनैव ध्येयाः॥ अत्रापि पीठावाहनोपचारादयः पूर्ववदेव आवृतौ विशेषः दामायसुदामाय वसुदामाय किंकिणि दामाय इति पूर्वादि दिक्षु प्रथमावृतिः। अंगैर्द्वितीयावृतिः रुक्मिण्याद्यष्टमहिषीभिः प्राक् सामान्यकालपूजाविधानोक्ताभिस्तृतीयावृतिः प्र

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्रसं॰ नवंसुदेवनदगोपादिभिः सुहृद्भिस्तद्दयिताभिश्च प्राक्सामान्यकालपूजाविधानोक्तक्रमेण चतुर्थ्यावृत्तिः पुनर्मंदारसंता
२२५ नपारिजातकल्पद्रुमहरिचंदनैः प्राक्सामान्यकालपूजाविधानोक्तैः पंचम्यावृत्तिः पुनरिंद्रादिभिः षष्ठ्यावृत्तिः पुन
वज्रादिभिः सप्तमी एवं ध्यान्हे संपूजयेत्। अथ माध्यंदिननिवेद्यद्रव्यमाहृदत्त्वा पुष्पांजलिमपिविध्यार्पयित्वा च
पाद्यं साचामं कल्पयतु विपुलस्वर्णपात्रे निवेद्यम्॥ सुरभितरेण दुग्धं हविषा सुसितेन सिक्तं सतां समनुपदंशकैः रुचि
रहृद्यविचित्ररसैः दधिनवनीतनूतनसीतोपलपूवलिकाघृतगुलनालिकेरकदलीफलपुष्परसैः इति एवं निवेद्यं
कृत्वा पुनर्मूलमंत्रेण रष्टोत्तरशतमथो जुहुयात्। पयोन्नैः सर्पिःप्लुतैः सुसितशर्करयाविमिश्रैर्दद्यात् बलिं च निज
दिक्षु सुरर्षियोगीवर्गोपदैवतगणेभ्य उदारचेताः एवं वैश्वदेवबलिं च कृत्वा पुनः पूजां च समाप्य पुनर्नवनीतमिलितपा
यसवृध्याजलैः पूर्ववद्देवं अष्टाविंशतिसंख्यं वक्ष्यमाणप्रकारेण संतर्प्य पुनरष्टोत्तरसहस्रं शतं वा जपेच्च एवं माध्यं
दिनपूजाविधिः॥ अथ तृतीयकालपूजाविधानं वक्ष्ये सायान्हे द्वारवत्यां तु विचित्रोद्यानशोभिते। इत्यादि पंचमपट
लोक्तक्रमेण याविर्नीत्याध्वैरीव्रजमित्यादि प्रागुक्तप्रपंचसारोक्तप्रकारेण वा ध्यात्वा तृतीयकालपूजामारभेत तृतीय समः
कालपूजायामस्ति कालविकल्पनासायान्हे निशि वेत्यत्र वदंजे केविपश्चितः दशाक्षरेण चेद्रात्रौ सायान्हेष्टादशार्णतः २२५

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

उभयीमुभयेनैव कुर्यादित्यपरे जगुः निशिवादिनां तसमये प्रपूजयेन्नित्यसोच्युतं भक्त्यासमयमुभयंह्रि ततःसंसाराब्धिं
समुत्तीतीर्षतियः तत्रसायंध्यायस्य पूजायाश्चरात्रीध्यानस्यपूजायाश्चविशेषोस्ति तत्रप्रथमंसायंकालीनपूजामुक्तेनप्र
रेणध्यात्वाआरभेत अत्रापिपीठावाहनादयः पूर्वोक्तेनैवप्रकारेण आवृतौविशेषः प्रथमअंगैः प्रथमावरणे अर्चयेत्।
पुनःरुक्मिण्याद्याभिर्महिषीभिःप्रागुक्ताभिर्द्वितीयावृतिः पुनः नारदाय पर्वतायजिष्णवेनिशठाय उद्धवाय दारुकाय
विष्वक्सेनाय शैनेयाय इति पूर्वाद्यष्टदिक्षुगरुडायेत्यग्रे एवंतृतीयावृतिः ईंद्रादिभिश्चतुर्थी एवंसंपूज्यपायसेननि
वेद्यंकुर्यात् पूजासुहोमंसर्वासुकुर्यान्मध्यादिनेथवापुनःखंडमिश्रदुग्धबुध्याजलेस्तर्पयेत् अष्टाविंशतिवारंवक्ष्यमा
णक्रमेणपुनरष्टोत्तरशतंजपेत्स्वएंसायंकालीनपूजाप्रकारउक्तः॥ अथरात्रिकालीनपूजाप्रकारउच्यतेप्रथमंतदर्थं
ध्यानमुच्यतेरात्रौचेन्मन्मथाक्रांतंमानसंदेवकीसुतंयजेद्रासपरिश्रांतगोपीमंडलमध्यगंरथुंसुवृतंमस्तणंवितस्त
मात्रोन्नतंकौविनिस्वन्यशांकुंआक्रम्यपद्मानितरेतराक्तहस्तैभ्रमोयंवलुसत्सगोष्ठीस्कलनीरजसूनपरागभृतालहरी
कणजालहरेणसतामरुतापरितापहृताध्युषितेसुसितेयमुनापुलिनेविपुलेअशरीरिनिशातशरोन्मथितंप्रमदा
शतकोटिभिराकुलितेउडुनाथकरैर्विशदीकृतदिक्प्रसरेविचरद्भ्रमरीनिकरेविद्याधरकिंनरसिद्धसुरैर्गंधर्वभुजंग

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मचारणकैः रासेपहितैस्वविमानमनैस्चैरभिरघसुपुष्पचयेरितरेतरबंधकरभ्रमरागणकल्पितरासविहारविधौ
मणिशंकुगमप्यमुनावपुषाबहुधाविहितस्वकदिव्यतनुंसुहशामुभयोःप्रथगंतरगंत्वपितद्दलवकभुजहितयमीनि
जसंगविज्रंभदनंगशिखिज्वलितांगलसत्पुलकालिपुंजांविविधं स्थनिभिंभ्रमनोहतरस्वरसप्तकमूर्छनतानगणैःभ्रम
माणमभूभिरुदारमणिस्फुरमंडनशोभितचारुतरं द्रतिभिन्नतनुर्मणिभिर्मिलितंतपनीयमयैरिवमारतकंमणिनिर्मित
मध्यगशंकुलसद्विपुलारुणपंगजमध्यगतंअतसीकुसुमाभतनुंतरुणारुणपद्मपलाशदृशंनवपल्लवचित्रितगुच्छ
ललच्छिखिपिंछपिनद्धकचप्रचयंचरलंतवमिंदुसमाननमुखंमणिकुंडलमंडितगंडयुगं शशरक्तसदृग्दशनच्छद
नंमणिराजदनेकविधाभरणंअसनप्रसवच्छदनोज्वलसद्वसनंसुविलासनिवासभुवंनवविद्रुमभद्रतरांघ्रितलंभमरा
कुलदामविराजिभुजंतरुणीकुचयुक्परिरंभमिलन्मसृणारुणवक्षसमुक्तगतिंशिववेणुसमीरितगानपरंस्मरविह्वलि
तंभवनैकगुरुंएवंध्यात्वारात्रिकालीनपूजामारभेततत्रापिपीठपूजावाहनादयःपूर्ववदेवआवर्त्तोतुविशेषःप्रथम
मंगैःप्रथमावृतिः तद्वहिःषोडशदलेषुकेशवादिषोडशस्वरमूर्त्तयःसशक्तिकाःसमर्चनीयाः ॐक्लींश्रींकेशवकीर्ति
भ्यांनमः आंक्लींश्रींनारायणकांतिभ्यांनमःइंमाधवतुष्टिभ्यांनमः ईंगोविंदपुष्टिभ्यांनमःउंविष्णुधृतिभ्यांनमःऊंमधु

मूदनकांतिभ्यांनमः ऋंत्रिविक्रमक्रियाभ्यांनमः ॠंवामनदयाभ्यां० लृंश्रीधरमेधाभ्यां० लॄंहृषीकेशहर्षाभ्यांनमः एं
पद्मनाभश्रद्धाभ्यांनमः ऐंदामोदरलज्जाभ्यां० ओंवासुदेवलक्ष्मीभ्यां० औंसंकर्षणसरस्वतीभ्यां० अंप्रद्युम्नप्रीतिभ्यांन० अः
अनिरुद्धरतिभ्यांन० एतैः केशवादिभिः कामश्रीबीजद्वयसंसयुतैर्द्वितीयावृतिः इंद्रादिभिस्तृतीयावज्रादिभिश्चतुर्थी
वंरात्रौचतुर्भिरावरणैःसंपूज्यरजितारचितेचषकससितंसुभृतंसुपयोस्यनिवेदयतत् विभवेसतिकांस्यमयेषुएथक्
चषकेषुतुषोडशसुक्रमशः एषरात्रिपूजाप्रकारः एवंमन्त्रद्वयस्यसामान्यकालपूजायासाकंपंचविधमूजा उक्ता॥ अथ
मन्त्रद्वयस्यत्रिकालतर्पणप्रकारः कथ्यते॥ संतर्पयेपीठमन्त्रैः सकृत्कृष्णमथमत्ततंतत्र आवाह्यपूजयेत्ततोयैरेवाखि
लैःसमुपाहरैः वध्वाचधेनुमुद्रांतोयैःसंपाद्यतर्पणद्रव्यैः तद्वुध्यांजलिनातंसुवर्णचषकीकृतेनतर्पयत्रुविंशतिर
ष्टोपेताकालत्रयतर्पणेषुसंख्यताभूयः सकालविहितात्सकृत्सकृत्तर्पयेच्चपरिवारान्प्रातर्दधिगुलंमिश्रमन्नेध्योप
यसंसनवनीतंक्षीरंतृतीयकालंससितोपलमित्युदीरितंद्रव्यंतर्पयामिपंदंयोज्यमन्त्रान्तेन्येषुनामसुद्वितीयांतेषुतुपु
नःपूजाशेषंसमापयेत् अभ्युक्ष्यतत्प्रसादाद्भिरात्मानंप्रपिवेदपः। तज्जप्तातमथोस्यतत्तन्मयः प्रजपेन्मनुंयावत्संतर्प
येमन्त्रीतावत्संख्यंजपेन्मनुं इति तत्रधेनुमुद्राः प्रकरः प्राक्सप्तमेपटलेउक्तः एवमेवसर्वमन्त्रविषयेपितर्पणवि

For Private And Personal

प्र·सं· धिः तर्पणद्रव्यस्य तु नत्र तत्र विशेषः मन्त्राश्च तत्तद्विषयोक्ताः पीठमपि तत्तद्विषयं तर्पणप्रकारस्तु सर्वत्रैवमेव एवं गो
२२१ पालस्याष्टादशाक्षरीमन्त्रस्य गोपालदशाक्षरीमन्त्रस्य च समानत्वेन कश्चित्कश्चिद्विशेषेण च न्यासपूजातर्पणविधय उ
क्ताः ॥ अथ गोपालकदशाक्षरीमन्त्रप्रसंगात् मन्त्रदेवताप्रकाशिकोक्तप्रकारेणापि गोपालकदशाक्षरीमन्त्रस्य पुरश्चरणा
दिविधिर्लिख्यते ऋष्यादिकं तु पूर्ववत् चत्वारिंसत्सहस्रं जपः पुरश्चरणं अयुतद्वितयं वा अयुतं वा पुरश्चरणं अथ प्रयो
गः यदिच्छेद्ब्राह्मणिमन्त्री वशीकर्तुं समर्चयेत्। वैश्यानां वश्यकामस्तु सुरक्तकवीरजैः शूद्राणां वश्यकामस्तु पुष्पैर्नीलोत्प
लैर्नवैः स्त्रीवश्यकामी चेच्छुक्लैः पुष्पैस्तंडुलमिश्रितैः घृताक्तैर्जुहुयान्मंत्री स्त्रियो वश्या भवंति हि अन्नाधकामी जुहुया
देवमेव समाहितः तद्भस्म धारयेन्नित्यं भवेदन्नाद्यवांस्तथा सहस्रं जुहुयादाज्यं हिरण्यार्थी समाहितः पद्मैः समर्च्य गो
विंदं मन्त्री सधनवान्भवेत्। यं यं कामयते तं तं त्वपद्म होमेन सिध्यति वस्त्रार्थी शुक्लकुसुमैः सहस्रं साष्टकं हुनेत् भूतप्रेत
पिशाचाद्या ह्यपस्मारादयो ग्रहाः पूतनाद्यास्तथा कष्टं सहस्रं नियतो जपेत्। जपात्सर्वे पलायंते सिंहत्रस्ता मृगा इव विष
संहरणे कृष्णं जपेत्कालीयमर्दनं अष्टोत्तरशतं जप्त्वा मन्त्रं कुर्यात्प्रयत्नतः हस्तेन मूर्ध्नि विन्यस्य नाशयेच्चैव तद्विषं मेधा राम:
कामस्सरेद्देवं मन्त्रं प्रणवसंपुटं अयुतं तु शुचिर्भूत्वा निरन्तं तु ततो जपेत् मन्त्रेण वेदशास्त्रार्थं वक्तुं योग्यो भवेच्च वाक्पति २२१

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

साहस्रोजपेन्मन्त्रं संवत्सरमतंद्रितः श्रीमानाउयतमोरूत्वासर्वज्ञोनात्रसंशयः कान्यार्थीरवादिरेवन्हौरुक्मिणीवल्ल
भंस्मरन् दधिमध्वाज्यदुग्धान्नैर्जुहुयाद्युतंबुधः नवनीताशनंकृत्वंध्यात्वोलूकलबंधनं अयुतंनवनीतेनहुत्वा
पुत्रमवाप्नुयात् जपेदष्टोत्तरशतंपिबंतंपूतनास्तनं कृत्वंध्यात्वाग्रहपस्तापस्ये धावंतितेग्रहाः समस्तविषनाशार्थं
कृत्वंकालीयमर्दनं ध्यायंजपेत्साष्टशतंहुत्कृत्यानाशयेद्विषं कृत्वंतुगरुडारूढं हरंतुपारिजातकं समस्तामरजेतारं
संचिंत्याष्टोत्तरंशतंर कैस्तककरवीरैश्चहुत्वा शांतुजपंलभेत् शनैश्चरतिनेश्वत्थंजपेदाडिंम्यपाणिना अष्टोत्तरशतंशु
द्धोम्रियतेनापमृत्युभिः अम्नीयादन्वहंविद्वान्दत्तंसप्ताभिमंत्रितं आरोग्यंमहदाप्नोति बलंतेजश्चविंदति मेधाकामोहु
नेदग्नौपालाशैराज्यमिश्रितैः समिद्भिः पूर्ववंध्यात्वालभेन्मेधान्नसंशयः। प्रतिष्ठांकामयेयस्तु भगवंतंविचिंतयेत् शंख
पद्मादिनिधिभिः सेवितंद्वारकास्थितं अष्टोत्तरसहस्रंतु प्रतिष्ठांलभतेधनं सर्वलोकान्वशीकर्तुंकामयन्पंकजासनेकदंब
मूलेगायंतंचिंतयेत्सर्वनायकं अपामार्गसमिद्भिस्तु अष्टोत्तरसहस्रकं जप्त्वातुजुहुयाद्यस्ससर्वलोकोवशोभवेत् अन्नेनचा
न्नमाप्नोति पयसापशुमान्भवेत् वश्यार्थीजुहुयात्पुष्पैर्लाजैः कन्यामवाप्नुयात्। वैतसैर्वृष्टिमाप्नोति बिल्वैर्धनमवाप्नुया
त् दुर्वाभिरायुराप्नोतिगतिमत्तुचीभिश्चमृत्युजित —————— वनीभवेत् शमिद्भिर्जुहुयात्सर्वंशांतिर्भ

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

विष्णतिलवणेन हुनेद्दृश्यंति तैः शत्रुवशं नयेत्। अनेन जपहोमेन यथा योग्येन साधयेत्॥ शुक्लादिकुसुमं मदारादिकु
सुमं अथ गोपालकमन्त्रप्रसंगात् गुप्तगोपालकमन्त्रोपि तिरस्यतरः कल्पांतरोक्तप्रकारेण लिख्यते आनंद नारद ऋषिः अमृ
तविराट् छंदः समस्तजगन्मोहनमहाविष्णुर्देवता शहकलरीं हृत् शहकलरीं शिरः इत्यादंगानि उपद्रास्वत्तहस्त
ध्रुतिमम्रतकरद्यू हकांतिप्रभावंद्वाभ्यांदोर्भ्यां चवैणुंविदधतमुपरिष्टात्स्थितांभामनोज्ञांवामांकस्थांधि कन्यास्तनकलश
मथोवामदोस्मांस्पृशंतं वैदेव्याख्यानमुद्रालसदितरकरं बोध्ययंतं स्वमीशं शहकलरीं इतिमन्त्रः ज्ञानप्रधानोयंमन्त्रः
अंगेंद्रवज्रादिभिः पूजा पंचलक्षजपः। अयमेवमन्त्रोहकाराद्यश्च शकाराद्यश्च इतिन्त्रिविधोस्ति॥ अथसनत्कुमारीयोक्त
प्रकारेण गोपालकः विंशत्यक्षरी मन्त्रविधानमुच्यते श्रीनारद ऋषिः गायत्रीछंदः श्रीकृष्णो देवता श्रींह्रींक्लींहृत् कृष्णाय शि
रः। गोविंदाय शिखा गोपीजनकवचं वल्लभाय नेत्रं स्वाहा अस्त्रं ध्यानं श्रीमत्याद्वारवत्यां नवकनकमयेश्रृंतलेरत्नवद्योध्ये
कल्पद्रुमायोधिविधमणिलसन्मंटपे संनिविष्टं चक्रं शंखं चवेणुं नलिनमथगदां योगमुद्रां दधानां वंदे संसिच्यमानं मणि
मयकलशैर्वल्लभाभिर्मुकुंदं श्रींह्रींक्लीं कृष्णाय गोविंदाय गोपीजनवल्लभाय स्वाहा इतिमन्त्रः ऐश्वर्यफलप्रधानोयंमन्त्रः अ
थपूजाविधि वैष्णपीठेसमावाह्यसमर्चयेत् रुक्मिण्यैसत्यभामायै इति देवस्य दक्षिणवामपार्श्वयोः सुवर्णकुंभायनमः इ

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

तिदेवस्य ऊर्वोरिधः समर्चयेन् कल्पद्रुमं जयैं नमः इति ऊर्वोरुपरि एवं प्रथमावृतिः अंगे द्वितीयावृतिः रुक्मिण्यैस
त्यभामायै नाग्नजित्यै सुनंदायै मित्रविंदायै सुलक्षणायै जांबवत्यै सुशीलायै इति तृतीयावृतिः एनासां करध्वतायुध
वर्णायुधयः प्रागुक्ताष्टादशाक्षरीविधानोक्तवदेवपुनः। वासुदेवायशांत्यात्मने संकर्षणायश्रियात्मने प्रद्युम्नाय वागात्म
ने अनिरुद्धायरत्यात्मने इति चतुर्थ्यावृतिः पुनः वासुदेवाय प्रद्युम्नाय संकर्षणाय अनिरुद्धाय इति पूर्वादिदिक्षु लक्ष्म्यै
सरस्वत्यै प्रीत्यै इति आग्नेयादिक्षु एवं पंचम्यावृतिः मंदाराय पारिजाताय संतानाय हरिचंदनाय इति पूर्वादिदिक्षु केत
कै करवीराय उशीराय हरिचंदनाय इ विदिक्षु कल्पद्रुमाय इति मध्ये इति षष्ठ्यावृतिः पद्माय महापद्माय मकराय क
च्छपाय शंखाय कुंदाय नीलाय मुकुंदाय ऐं क्लीं सौः षोडशसहस्रपत्निभ्यो नमः इति सप्तम्यावृतिः केशवाय नारायणाय मा
धवाय गोविंदाय विष्णवे मधुसूदनाय त्रीविक्रमाय वामनाय श्रीधराय हृषीकेशाय पद्मनाभाय दामोदराय इत्यष्टम्यावृतिः
मत्स्यायकूर्माय वराहाय नृसिंहाय वामनाय परशुरामाय बलभद्ररामाया कृष्णाय कल्किने एवं नवम्यावृतिः इंद्रादिभि
र्दशमी वज्रादिभिरेकादशी ऐरावताय पुंडरीकाय वामनाय कुमुदाय अंजनाय पुष्पदंताय सार्वभौमाय सुप्रतीकाय एतै
र्दिग्गजै द्वादश्यावृतिः एवमावरदेवताः समर्च्य पुनः जितंते पुंडरीकाक्ष नमस्ते विश्वभावन सुब्रह्मण्या नमस्तेस्तु नमः

प्र.सं. पुरुषपूर्वजइत्यनेनमन्त्रेणपंचवारंपुष्पांजलिंकुर्यात्प्रधानदेवतायाःपुनरावरणदेवतानांचरुक्मिण्यादिकुजरान्त
२२९ मनेनैवमन्त्रेणैकैकवारंचपुष्पांजलिंकृत्वापुनर्मूलमन्त्रेणपंचवारंमूलदेवतायाःपुष्पांजलिंकृत्वापुनर्मूलमन्त्रेणावरण
णेष्वपिएकैकवारंकृत्वापुःस्वंपरब्रह्मणेनमः इतिपंचवारंहरौएकैकवारंरुक्मिण्यादिषडंगावरणदेवतापर्यंतंपुष्पा
जलिंकृत्वापुनःकिरीटकेयूरहारमकरकुंडलालंकृतचक्रशंखगदाब्जहस्तपीतांबरधरश्रीवत्सांकितवक्षस्थलश्रीभू
मिसहितस्वात्मज्योतिर्द्वयदीप्तिकरायसहस्रादित्यतेजसेनमःअनेनकिरीटमन्त्रेणापित्रिवारंपुष्पांजलिंकृत्वापुनः
ॐश्रीकृष्णायनमः ॐवासुदेवाय ॐनारायणाय ॐदेवकीनंदनाय ॐयदुश्रेष्ठाय ॐवार्ष्णेयाय ॐअसुराक्रांत
भूभारहारिणे ॐधर्मसंस्थापनायअनेनकृष्णाष्टकेनतारादिनमोंतेनपुष्पांजलिंकृत्वानिवेद्यंकृत्वापूजांसमापयेत्
एवंसनत्कुमारीयोक्तपूजाविधिः अथास्यैवविंशत्यक्षरीमन्त्रस्यन्यासपूजादिविधानंक्रमदीपिकोक्तप्रकारेणलिख्य
ते। ब्रह्माऋषिःगायत्रीछंदःश्रीकृष्णोदेवताक्लींबीजंस्वाहाशक्तिःकंकीलकंएतत्त्रयंस्तनद्वयेहृदिचक्रमेणन्य
स्यपुनःस्वदेहेवैष्णवपीठन्यासंप्रागष्टादशाक्षरीन्यासविधानेउक्तेनप्रकारेणकृत्वामूलमन्त्रस्यागनेषट्केनपाक् एम:
सनत्कुमारीयविधानोक्तेनकरन्यासंकृत्वामूलमन्त्रेणव्यापकंकृत्वामूलवर्णमातृकावर्णान्पुटितामातृकान्यासंकृ २२९

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

स्थानेषु संहारन्यासरूपेण प्रतिलोमस्थानवर्णरूपेण सृष्टिन्यासरूपेण अनुलोमस्थानवर्णैर्न्यस्य पुनर्दशतत्त्व
न्यासं कुर्यात्। तत्प्रकारस्तु प्रागष्टादशाक्षरीन्यासविधाने उक्तः पुनर्मूलेन व्यापकं कृत्वा मूलमन्त्रवर्णान्न्यसेत् तत्प्रका
र उच्यते मूर्ध्नि भाले भ्रुवोर्मध्ये नेत्रयोः कर्णयोर्नसोः आनने चुबुके कंठे दोर्मूले हृदि तुंडके नाभौ लिंगे तथाधारके ऊर्वोर्जान्वो
र्जंघयोर्गुल्फयोः पादयोर्न्यसेत् सृष्टिरेषा समीरिता स्थितिर्हृदादिकांसांतं संहृतिश्चरणादिका इति तत्र स्थितिन्यासे
वर्णान् हृदयादारभ्य पादांतं न्यस्त्वा शिष्टैः शिर आदि अंसपर्यंतं न्यसेत् संहारे तु स्थानमात्रं प्रतिलोमेन एवं सृष्ट्यादि सं
हारांतं पंच वारं न्यस्त्वा पुनरपि सृष्टिस्थिती कुर्यात् गृहस्थश्चेत् संन्यासी चेत् संहारांतं च न्यसेत् ननु कथं न्यासः संहारां
तो मस्करी वैखानसेषु विहितोयं स्थित्यंतो गृहमेधिषु सृष्ट्यंतो वर्णिनामिति प्राहुः वैराग्ययुजि गृहस्थे संहारं केचिदा
हुराचार्याः सह जानौ वनवासिनी स्थितिं च विद्यार्थीनां तथा सृष्टिरेवं तत्तदाश्रमानुसारेण सृष्ट्यंतन्यासं कुर्यात् सृष्टि
स्थितिसंहाररूपेण न्यासविधौ सर्वत्रैव मातृकान्यासः पुनरस्य न्यासस्य मुद्राप्रकार उक्तः। शिरसि विहिता मध्या सेवासि त
र्जनिकान्विता श्रवसि रहितांगुष्ठास्ते नान्वितोपकनिष्ठिका नसि च वदने सर्वाः सज्यायसी हृदि तर्जनी प्रथमजयुता मध्या
नाभौ श्रवे विहिता ध्वजे तर एवांगुष्ठयो जान्वोः सांगुष्ठास्तु पदद्वये इति अत्र दशाक्षरीप्रधानोक्तानि स्थानानि तस्मादयमेव

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र सं. न्यत्रापिन्यासोनरे युक्तेषुस्थानेषुन्यायः अत्रानुक्तस्थानेषु सर्वाभिर्न्यासः कर्तव्यः एवमस्रन्यासंकृत्वामूर्तिपंजरन्य
२२० संप्रागष्टादशाक्षरीविधाने उक्तेनप्रकारेण कृत्वापुनः षडंगंन्यासंकुर्यात् ह्रींश्रींक्लींहृत् कृष्णायशिरः गोविंदायशिखा
गोपीजनकवचं वल्लभायनेत्रंस्वाहाअस्त्रं एवं षडंगंन्यासंकृत्वापुनः किरीटादिमुद्राप्रदर्शयेत् तत्प्रकार उच्यते
तत्रप्रथमंमुद्राणांक्रम उच्यते किरिटवर्हापीडकुंडलद्वय चक्रशंखगदापद्मयोगवेणुमालाश्रीवत्सकौस्तुभविलाफ
लमुद्राः क्रमेणप्रदर्शयेत् प्रथमंदक्षिणवामकरयोर्मध्यमांगुलिद्वयंप्रसार्य अन्योन्याग्रसंस्पर्शेन उभयोरपिकरयोस्त
र्जनीमनामिकांचकिंचित्संकुच्यपृष्ठभागेनतर्जन्यान्तर्जनीं अनामिकयाअनामिकांचसंस्पर्शेन अंगुष्ठयंतुप्रसार्याग्रेण
अन्योन्यंसंस्पर्शेत् कनिष्ठिकाद्वयंचप्रसार्याग्रेणान्योन्यंसंस्पर्शेन् एषाकिरीटमुद्रा एनांशिरसिनमन्त्रेणकिरीटायनमः इ
त्यनेनप्रदर्शयेत् हस्तद्वयस्यमणिबंधमध्योन्यंव्यत्यासेनबध्वाअंगुलीश्चप्रसार्यकिंचिदाकुंच्यमस्तकोपरिभागेपरा
ङ्मुखेनप्रदर्शयेत् एषावर्हापीडमुद्रा पुनर्दक्षिणकरतलमधोमुखेनवामकरतलमूर्ध्वमुखेनचप्रसार्यव्यत्यासेन
संयोज्यदक्षिणकनिष्ठिकांवामतर्जन्याउपरिप्रसार्यसंमुखेनसंश्लेषयेत्। दक्षिणतर्जनीं वामकनिष्ठिकायाउपरिप्रसा रा म
र्यसंमुखेनसंश्लेषयेत् दक्षिणानामिकामध्यमेतुवामतर्जन्योअधोभागेननीत्वावामांगुष्ठोपरिसंमुखेनसंश्लेषयेत् वा २२०

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मानामिकामध्ये तु दक्षिणतर्जन्यामध्यमे तु दक्षिणतर्जन्या उपरिमार्गेण नीत्वा दक्षिणांगुष्ठस्याधस्तात् तेन संमुखं
कृत्वान्योन्यं संश्लेषयेत् एषा श्रीवत्समुद्रा एनां वक्षस्थले दक्षिणहस्तेनोपरिभागेन तन्मन्त्रेण प्रदर्शयेत्। दक्षिणक
रांगुष्ठतर्जनीद्वयं संश्लिष्य इतरांगुलित्रयं प्रसार्य पुनर्वामकरतलमपि तथैव कृत्वा अपरगलादारभ्य नाभिपर्य
तं प्रदर्शयेत् एषा वनमालामुद्रा॥ एनां तन्मन्त्रेण प्रदर्शयेत् प्रथमं वामकनिष्ठिकानामिकामध्यमाः प्रसार्य न त्रभ
नामिकामध्यमे ऊर्ध्वमुखे प्रसार्य पुनस्तिसृणामप्यंगुलीनां मूलदेशे उपरिभागे तिर्यग्दक्षिणमध्यमा नयेत्॥ पुनस्त
सामेव तिसृणामंगुलीनां मध्ये भागे मूलप्रदेशे तिर्यग्दक्षिणानामिकां नीत्वा वामतर्जन्याउपरि मध्यदेशं संस्पृशेत् पुन
र्दक्षिणकनिष्ठिकाग्रं वामकनिष्ठिकाग्रस्य उपरिभागे संश्लेषयेत् पुनर्दक्षिणतर्जन्याग्रं च वामानामिकामध्यमांगुष्ठाग्राणि
च ऊर्ध्वीकृत्य अन्योन्याग्राणि संश्लेषयेत् दक्षिणांगुष्ठं तु वामहस्ततलस्य पार्श्वे संबध्यात् एषा कौस्तुभमुद्रा एनां कंठदेशे
तन्मन्त्रेण प्रदर्शयेत् प्रथमं दक्षिणांगुष्ठतर्जनीद्वयं किंचित्संकुच्य अन्योन्याग्रेण संस्पृश्य तदंध्रमार्गेण वामांगुष्ठं नीत्वा तत्तर्ज
न्याग्रमपि तथैव स्पृशेत् पुनरुभयोः करयोः इतरेतरांगुलीः ऋजूकृता अन्योन्ययासीकृता किंचित्संकुचिताग्राः कर्णयोः
प्रदर्शयेत् एनां मकरकुंडलमुद्रां तन्मन्त्रेण। ॐ श्रीवामकरांगुष्ठेलग्नस्तस्य कनिष्ठिका दक्षिणांगुष्ठसंसक्तात्कानिष्ठा

प्र॰सं॰ प्रसारितातर्जनीमध्यमानामाः किंचित्संकुच्य चालिताः वेणुमुद्रेह कथिता सुगुप्ता प्रेयसी हरेः एनां तन्मन्त्रौ ॐ व दे गो
२३१ प्रदर्शयेत् उच्यते च्युतमुद्राणां मुद्रा बिल्वफलाकृतिः अंगुष्ठं वाममुद्दंडीतमितरकरांगुष्ठकेनाथ बध्वा तस्याग्रपीड
यित्वांगुलिभिरपि च तावामहस्तांगुलीभिः वध्वा बाढं हृदि स्थापयेत्तु विमलधी र्व्याहरन्मारबीजं बिल्वाख्या मुद्रिकेषा
स्फुटमिह कथिता गोपनीया विधिज्ञैः मनोवाणि देहै र्यदिह च पुरा चापि विहितं मत्याम त्यावा तदपि निखिलं दुष्कृ
तचयं इमां मुद्रां जानन् सपयति नरस्तं सुरगणानमंत्यस्याधीनाभवंति सततं सर्वे जनता एनां बिल्वमुद्रां तन्मन्त्रेण हृ
दि प्रदर्शयेत् करेण परस्परं हस्तौ प्रसारितांगुलिकौ विपर्यस्तमुखौ संयोज्य दक्षिणांगुष्ठाग्रेण सव्यकनिष्ठिकाग्रं संयोज्य
व सव्यांगुष्ठाग्रेण दक्षिण कनिष्ठिकाग्रं संयोज्य दक्षिण भागे स्कंधादुपरि भ्रामयेत् एषा सुदर्शनमुद्रा एनां तन्मन्त्रेण प्र
दर्शयेत दक्षिणांगुष्ठं सव्यांगुलिचतुष्कमुष्टिना गृहीत्वा सव्यांगुष्ठमूर्ध्वं प्रसार्य दक्षिणांगुलिभिश्च तसृभिः सहिताभिः
संयोज्य वामपार्श्वे गिरिगेपरि प्रदर्शयेत एषा संखमुद्रा एनां तन्मन्त्रेण प्रदर्शयेत् ततो हस्तौ परस्परं संमुखं संयोज्य परस्प
रमंगुलिविवरेषंगुलिर्विन्यस्य मुष्टिं दृढां कृत्वा मध्यमांगुलिके संमुखं संश्लिष्टे और्ध्वे प्रसार्य वामोरुमूलभागे तिर्यक्प्रदर्श राम॰
येत् एषा कौमोदकी मुद्रा एनां तन्मंत्रेण प्रदर्शयेत् मणिबद्धौ परस्परं संमुखौ संयोज्य विकसितपद्मवदन्या अंगुलीरा २३१

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir
For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

कुंचितायाः समंतो विरचय्य अंगुष्ठौ पार्श्वयोः संयोज्य मध्यतः कर्णिकावदीषत् आकुंचयित्वा दक्षिणोरुमूलदेशे ऊ
र्ध्वं प्रदर्शयेत् एषा पद्ममुद्रा एतां तन्मंत्रेण ॐ पद्माय नमः इत्यनेन प्रदर्शयेत्। वामकरांगुष्ठतर्जन्योन्यंसंस्पर्शनाभे
दधस्तात् ऊर्ध्वमुखेन निधाय तस्य करस्योपरि दक्षिणहस्तं च तथैव कृत्वा निधापयेत् एषा योगमुद्रा एतां तन्मंत्रेण प्रदर्श
येत् सर्वं किरीटाद्यामुद्राः प्रदर्श्य ध्यायेत् हारवलयासहस्रार्कभासुरैर्भवनोत्तमैः अनल्पैः कल्पवृक्षैश्च परितो मणिमंडपे
ज्वलद्रत्नमयस्तंभद्वारतोरणकुड्यके फुल्लस्रग्गुल्मसच्छन्नवितानालंबिमौक्तिके पद्मरागस्थलीराजद्रत्नवेद्यां च मध्यतः
भनारतगलद्रत्नसुधास्यंदस्तरोरधः रत्नप्रदीपावलिभिः प्रदीपितदिगंतरे उद्यदादित्यसंकाशमाणेसिंहासनांबुजेस
मासीनो च्युतो ध्येयो द्रुतहाटकसंनिभः समानोदितचंद्रार्कतडित्कोटिसमद्युतिः सर्वांगसुंदरः सौम्यः सर्वाभरणभूषितः
पीतवासाश्च शंखचक्रगदापद्मोज्वलद्भुजः अनारतोच्चलद्रत्नधाराध्यकलशं स्पृशन् वामपादांबुजाग्रेण मुसलतावल्लभक
विरुक्मिणीसत्यभामेस्वमूर्ध्निरलोपधारयासंचिंतौ दक्षिणांस्के स्वदोस्थकलशौ स्वयानाम्निचिंतिसुनंदाचादिपंसौकल
शौ तयोः ताभ्यां च दक्षवामस्थे मित्रविंदासुलक्षणे रत्ननद्याः समुद्धृत्य रत्नपूर्णघटौ तयोः जांबवतीसुशीलाचादिशंसौद
क्षवामकेवलिः षोडशसहस्रसंख्याताः परितः प्रियाः ध्येयाः कनककलौघधारासमुत्कलशोज्वलाः तद्बहिरष्टनिधयः पूर

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. पंतौ धनै र्धरां तद्दृह्दि र्दृष्टतयः सर्वैपुरो वच्चसुद्यः ध्यात्वैनं परमात्मानं विंशत्स्वर्णमनुं जपेत् इतिएवं ध्यात्वा काममा
२३२ लामन्त्रं कामगायत्रीं च जप्त्वा विंशत्स्वर्णमनुं प्राग्उक्तं भुवनेश्वर्यादि चतुर्लक्षं जपेत् आज्यै र्दशांशं हुनेच्च काममालामन्त्रं का
मगायत्रीमन्त्रं च उपरिष्टाद्वक्ष्यामः अथास्य मन्त्रस्य पूजाविधिः तदर्थं यंत्रं वस्त्रे गोमयेनोपलिप्योर्द्ध्वं तत्र पीठं निधापये
त् विलिप्य गंधपंकेन तत्र लिखेद् ष्टदलांबुजं कर्णिकायां तु षट्कोणं ससाध्यं तत्र मानन्मथं शिष्टैस्तत्र दशभिरक्षरैर्वेष्टये
त्स्मरं प्राग्रक्षोनिलकोणेषु श्रियं शिष्टेषु संविदं षड् स्वरसंधिषु च केसरेषु स्त्रियः विलिखेत्सुरगायत्रीमालामन्त्रं दलाष्ट
के षट् कः संलिख्य तद्वाह्ये वेष्टयेन्मातृकाक्षरैः। भूबिंबं च लिखेद्बाह्ये श्रीमायेदिग्विदिक्ष्वपि एतद्यंत्रं हाटकादिपट्टे
ष्वालिख्य पूर्ववत् साधितं धारयेद्यो वैसोच्यते त्रिदशैरपि अस्यार्थः प्रथममष्टदलपद्मं विलिख्य तत्कर्णिकायां षट्को
णं विलिख्य तन्मध्ये क्लीमिति मारबीजं विलिख्य तन्मध्ये साध्यनामादि पन्त्रन्यास्वान्विलिखेत् पुनः कुसुमायेत्यादिभिः
शिष्टैः सप्तदशभिरक्षरैस्तत्कामबीजं वेष्टयेत् पुनः षट्कोणेषु प्राग्रक्षोनिकोणेषु श्रीमिति बीजं विलिखेत् तदीतरको
णेषु त्रिष्वपि भुवनेशीं विलिखेत् पुनः कोणसंधिषु द्स्वरानि क्लीं कुसायनमः इति षडक्षराणि विलिखेत् पुनरष्टदलके राम:
सरेषु कामदेवाय विद्महे पुष्पवाणाय धीमहि तन्नो नंगः प्रचोदयात्॥ अस्याः स्मरगायत्र्याः त्रीणि त्रीण्यक्षराणि विलि २३२

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

खेत् पुनर्दलमध्येषु नमः कामदेवाय सर्वजनप्रियाय सर्वजनसंमोहनाय ज्वल ज्वल प्रज्वल सर्वजनस्य हृदयं मम
वशं कुरु कुरु स्वाहा इत्यस्य मारमालामन्त्रस्य षट्षड्वर्णान् विलिखेत् अयं मारमालामन्त्रः सर्वगोपालकमन्त्रजपादौ
मारबीजाद्यो जप्तव्यो जगत्त्रयवशीकरणार्थं इयं गायत्री च सर्वगोपालकमन्त्रजपादौ जप्तव्या जनरंजनार्थं ॥ पुन
र्मातृकावर्णैर्वेष्टयेत् पुनस्तद्बहिश्चतुरश्रमष्टशूलयुक्तं विलिख्य तस्य दिक्षु श्रीमिति विलिख्य कोणेषु भुव
नेशीमिति लिखेत् एवं स्वर्णादिपट्टे विलिख्य धारिते उक्तफलं स्यात् इति अस्मिन् यन्त्रे वैष्णवपीठं संपूज्य तस्मिन् पौ
रुषीं मूर्तिं संभाव्य तत्राच्युतं समावाह्य सम्यगर्चयेत् ॥ प्रथमं मूलदेवताविग्रहे पूर्वोक्तवर्णन्यासक्रमेण तैर्मूलमन्त्र
वर्णैः सृष्टिस्थितिक्रमेण समभ्यर्च्य षडंगमंत्रैर्हृदयादिस्थानेषु च समभ्यर्च्य किरीटकुंडलद्वयचक्रशंखगदापद्म
माला श्रीवत्सकौस्तुभवेण्वादींस्तत्तन्नाम्ना समभ्यर्च्य पुनर्मूलमन्त्रेण त्रिवारं समभ्यर्च्य पुनरावरणदेवतापूजां कुर्यात् ॥
प्रथमं षट्कोणस्याग्नेयादिकोणेषु अंगैः प्रथमावृतिः पुनः ॥ वासुदेवाय संकर्षणाय प्रद्युम्नाय अनिरुद्धाय इत्यष्टदलप
द्मस्याग्नेयादिदलमूलेषु पुनः ॥ शांत्यै श्रियै सरस्वत्यै रत्यै इति पूर्वादिदिग्दलमूलेषु एवं द्वितीयावृतिः पुनः रुक्मिण्यै स
त्यभामायै इति दक्षसव्यपार्श्ववर्तिनोः पत्राग्रयोर्यजेत् नाग्नजित्यै सुनंदायै मित्रविंदायै सुलक्षणायै जांबवत्यै सुशी

For Private And Personal

 लायै इति पूर्वाद्यवशिष्टदलाग्रेषु समर्पयेत् एवं तृतीयावृतिः पुनः षोडशसद्दलमहिषिभ्यो नमः इति सकृदेवसम
 र्चयेत् एवं चतुर्थ्यावृतिः पुनः इंद्रनिधये नीलनिधये मुकुंदनिधये मकरनिधये आनंदनिधये कच्छपनिधये शं
खनिधये पुष्पनिधये इत्यष्टनिधयः एतैः पंचम्यावृतिः पुनरिंद्रादिभिः षष्ठी वज्रादिभिः सप्तमी एवं संपूज्य दधिखं
डाज्यमिश्रेन पयोन्नेन निवेद्यं कृत्वा आत्मन्युद्वास्यात्मानं समभ्यर्च्य न्यास्त्वा जपेत्। अत्र फलमाह॥ जपहोमार्चे
नध्यानैर्योमुं प्रभजते मुत्रं तद्देश्मपूर्यते रत्नस्वर्णधान्यैरनारतं पृथ्वी पाथ्विकरे तस्य सर्वसर्वकुलाकुलापुत्रैर्मित्रैः
ससंपन्नः प्रयात्यंते परांगतिं इति अथ प्रयोगविधिः॥ वन्ध्यया वभ्यर्च्य गोविंदं शुक्लपुष्पैः सनंडुलैः आज्याक्तैरयुतं
हुत्वा भस्मतं मूर्ध्नि धारयेत् तस्यान्नामसमृद्धिस्यात तद्दशे सर्वसोपि तः शुक्लपुष्पं मंदारादि धवलपुष्पं प्रयोगांनरं आज्यै
र्लसं हुनेद् कप द्मैर्वामधुराप्लुतैः श्रियानसैंद्यै ष्वयं न्नुणुवे गायते ध्वंमधुर त्रिमधुरं प्रयोगांनरं शुक्रादि वस्तलाभा
य शुक्लादिकुसुमैर्हुनेत्। त्रिमध्वाक्तैर्दशशतमाज्याक्तैर्वा एसंयुक्तं अस्यार्थः मंदारादि शुक्लकुसुमैः शुक्लवस्त्रलाभा
य जपादि रक्तकुसुमैः रक्तवस्त्रलाभाय त्रिमधुरसिक्तैर्वा आज्यसिक्तैर्वा अष्टोनरसहस्रहुनेत् प्रयोगांतरं सौद्रसिक्तैः पुष्पै राम:
रष्टोत्तरसहस्रकं हुनेन्नित्यं यः समासात्पुरो धान्द्रपतेर्भवेत् सौद्रं मधुसितपुष्पं मंदारादि पुनः गोपालकद्दशाक्षरीवि २३३

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

धानेप्यष्टादशासंरीविधानेपियत्रयत्रयोयःप्रयोगउक्तःसोप्यनेनमंत्रेणकर्तव्यः अनेनापियोयःप्रयोगउक्तःसतास्याम
पिकर्तुमशक्यःएवंक्रमदीपिकोक्तोविंशत्यक्षरीविधिः॥अथगोपालमंत्रप्रसंगात्मन्मथस्यैकविंशत्यक्षरीयंत्रमुच्य
तेषट्कोणकर्णिकामध्येससाध्यंमदनंलिखेत् षट्सुकोणेषुषड्तुर्वर्णचतुर्दले दशपत्रेकेसरोद्यदशार्णैकैकवर्ण
केविंशत्यर्णत्यर्णमनोर्वर्णान्क्रमाद्द्वौद्वौविलेखयेत् मालामन्त्रेणमारस्यवार्णैमीत्रकयापिचवेष्टितंभूपुराश्रस्थशक्ति
श्रीवसुधास्मरंविंशत्यर्णमनोर्यंत्रंप्रोक्तमेतद्यथाद्यंतगोपनायंप्रयत्नेननदेयंयस्यकस्यचित् धर्मार्थसुखमोक्षायुःपु
त्रधान्यप्रदंस्साकरंवश्यकरंकांतिसौभाग्यकीर्तिदं किमत्रबहुनोक्तेनकांक्षितार्थसुरद्रुमः अस्यार्थःप्रथमंषट्
कोणंविलिख्यतन्मध्येक्लीमितिकामवीजंविलिखेत् तन्मध्येसाध्यनामादियन्त्रन्यायान्विलिखेत् तद्बहिश्चतुर्दलंतद्ब
हिर्दशदलंतद्बहिर्वृत्तत्रयंतद्बहिश्चतुरश्रंविलिख्यपुनःषट्सुकोणेषुक्लींकृष्णायनमः इत्यस्यमन्त्रस्यएकैकमक्षरंवि
लिखेत्पुनःचतुर्दलेषुक्लींकृष्णक्लीं इत्यस्यएकैकमक्षरंविलिखेत् पुनर्दशदलमूलेषुगोपीजनवल्लभायस्वाहा इत्य
स्यैकैकमक्षरंविलिखेत्पुनर्दशदलमध्येश्रींह्रींक्लींकृष्णायगोविंदायगोपीजनवल्लभायस्वाहा इत्यस्यवर्णान्द्वौद्वौवि
लिखेत्पुनःप्रथमेरत्नेनमःकामदेवायसर्वजनप्रियायसर्वजनसंमोहनायज्वलज्वलप्रज्वलसर्वजनस्यहृदयंममवं

For Private And Personal

प्र·सं· शंकुरुकुरुस्वाहा इत्यनेनमारमालामन्त्रेणवेष्टयेत् पुनर्द्वितीयेवृत्तेद्रांद्रावणबाणायनमः द्रींक्षोभणबाणायनमः क्लीं
२३४ वशीकरणबाणायनमः ब्लूंआकर्षणबाणायनमः संमोहनबाणायनमः इति पंचबाणमन्त्रैर्वेष्टयेत् पुनस्तृतीयेवृ
त्तेमातृकावर्णैर्वेष्टयेत् पुनः चतुरस्रकोणेषु ह्रींश्रींग्लौंक्लीं इत्यस्यैकैकमक्षरं विलिखेदिति॥ अथकल्पांतरोक्तंविंश
त्यक्षरीयन्त्रंलिख्यते साध्यगर्भंलिखेत्कामंवह्निगेहयुगोदरेषट्सुकोणेषुषड्वर्णं चतुष्पत्रांबुजेततः केसरोद्यच्चतुर्व
र्णंद्वादशार्णमनोल्लिखेत् त्रीणित्रीणिचवर्णानिप्रतिपत्रंततोबहिः ॐ नमोभगवतेवासुदेवाय इति द्वादशाक्षरीपद्मे
दिक्पत्रकेसराजद्दशार्णमनुंकेसरेदिक्पत्रंदशपत्रंविंशत्यर्णमनोवर्णान्प्रतिपत्रंद्विशोलिखेत् बहिः षोडशप
त्रेषुस्वरोद्यत्केसरेषु र्थआभावाद्यस्यसूक्तस्याप्यर्धमर्धमचां क्रमात् बहिःसंवेष्ट्यकाद्यैश्च ततोभूर्विंबमालिखेत् वाराह
बीजंतद्दिक्षुभूबीजंकोणगंलिखेत् हकारषष्ठस्वरविंदुभिः वाराहबीजंस्तौमिति भूबीजं गोपालयन्त्रमेतद्विविधिनास्क्षा
पितंगृहेतत्रगावःपयस्विन्यःसवत्साश्चशिरोमयः ?ीनोध्रुवंबहुरूपाश्चसुशीलाश्चभवंतिहि धनधान्यधरारत्नशालि
नीतस्यमंदिरेलक्ष्मीरनिश्चलाभूत्वावसेदाभूतसंप्लवं इति पूर्वलिखितविंशत्यर्णयन्त्रानुसारादस्यार्थस्स्पष्टः। अथगोस राम:
मृद्धिकरयंत्रप्रसंगात् आगावसूक्तस्यापियन्त्रंगोसमृद्धिप्रदंमन्त्रलिख्यतेमध्येतारंससाध्यंवसुदलविवरेगव्यसूक्तस्य २३४

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

वर्गमेकामेकांक्रमेणप्रविलिख्य तु बहिर्वेष्टितं मातृकार्णैः आगावसूक्तयन्त्रं कुग्रहगतमिदं स्थापितं मंदिरादौ दद्याद्दो
रष्टिकान्तर्णकवृषमहिषैः संकुलामाशु लक्ष्मीः अयं स्पष्टार्थः ॥ अथ गोपालकमन्त्रप्रसंगात् गोपालकसंध्यावंदनप्र
कारो लिख्यते प्रथमं वैदिकसंध्यावंदनं कृत्वा ॥ दक्षिणहस्ततलेन जलमादाय वामकरतले हृदयमन्त्रेण तत्सलिल
निधाय तदंगुष्ठविवरनिर्गतजलबिंदुभिः दक्षिणकरेण नेत्रमन्त्रेण शिरसि संप्रोक्ष्यावशिष्टमस्त्रमन्त्रेण दक्षिणकरेणो
दयाधोनिक्षाप्य पुनरप्येवं चतुः कृत्वोभ्यस्य दक्षिणकरेण हृदयमन्त्रेण जलमादाय वामनासापुटेनाघ्राय अंतर्गतं त
दोषं प्रक्षाल्य दक्षिणेन निःसार्य विसृज्यांजलिना जलमादायादित्यमंडलगताय मारवाय च्यान्निरर्घ्यं निवेद्य स
दंगादीन्यसेत् रासक्रीडारतं कृष्णं गोपीमंडलमध्यगं गायंतं मधुरं वेणुं ध्यात्वा तु रविमंडले तदभिमुखो स्थित्वा ग्रु
जः तद्गायत्रीं यथाशक्ति जप्त्वा पुनः स्वमन्त्रस्यांगन्यासादीन् कृत्वा प्रागुक्तवत् पीठतर्पणपूर्वकं तर्पणं कुर्यात् एवं
गोपालकसंध्यावंदनविधिः ॥ गोपीजनाय विद्महे गोपीवल्लभाय धीमहि तन्नः कृष्णः प्रचोदयात् इति गोपालगायत्री
अस्या मूलमन्त्रवदृष्यादि अथ वामारगायत्री कामदेवाय हृत् विद्महे शिरः पुष्पवाणाय क शिखा धीमहि कवचं तन्नो
नंगः नेत्रं प्रचोदयात् अस्त्रं नारदगायत्रीकस्मा कृष्यद्याः शिरोललाटनेत्रहृदयदोः पत्सु च्यस्येषु वर्णशो न्यसेत् अंगम

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. न्सरवगायत्रीमन्त्रः इति प्रपंचसारसंग्रहे गीर्वाणेंद्रविरचिते सप्तदशः पटलः ॥ अथ श्रीकल्पमंत्रप्रसंगात् श्रीराम
२३५ मन्त्रोपिलिख्यते ब्रह्मह्मा ऋषिः गायत्री छंदः श्रीरामो देवता रां बीजं नमः शक्तिः ममसर्वैश्वर्यसर्वसौभाग्यसर्वलोकवश्य
विद्याज्ञानसिध्यर्थे विनियोगः रां हृत् रीं शिरः रूं शिखा रैं कवचं रौं नेत्रं रः अस्त्रं अथवा मूलमन्त्रषडक्षरैरेव षडंगानि
कुर्यात् एतैर्मन्त्रैरेव करन्यासं च कुर्यात् अथाक्षरंन्यासः ब्रह्मरंध्रे भ्रुवोर्मध्ये हृदि नाभौ च गुह्यके पादयोः प्रविन्यस्य भा
वयेद्भावनां सुधीः ध्यानं आधारे भावयेच्छक्तिं चित्स्तानंदरूपिणीं उद्यदादित्यसंकाशामापारं तविद्युत्कोटिप्रतीकाशं
चन्द्रकोटिसुशीतलं सुषुम्नामुखमुन्मील्य प्रापयेदुपदेशतः ब्राह्मा ध्वनानये देतत्तलद्दादशांतं दुमंडलम् ॥ प्रापैय्यविधि
नां बध्यापाययेत्तत्सुधामृतं ततः परिगलछुद्धसुधाधाराभिराप्लुतं निजदेहं जगत्सर्वमेकीभूतं विचिंतयेत् निष्प्रपं
चं निराकारं निरवद्यं निरंजनं अशून्यशून्योपरमं सदसद्भाववर्जितं अखंडानंदमात्मानं भावयेन्मुनिसत्तम इति ध्यानां
तरं उपसंहृत्य तत्तेजोयद्वा हृदयपंकजरामज्योतिर्मयं ध्यायेत्सर्वलोकैकसाक्षिणं जगदुत्पत्तिसंभूतिविपरीतिकरं परं
देवासुरमुनींद्रैश्च योगिवंद्रैश्च सेवितं चतुर्भुजं शंखचक्रगदापंकजधारिणं किरीटहारकेयूररत्नकुंडलशोभितं एवं ध्या राम
त्वा जपेन्मन्त्रं षट्सहस्रं दिने दिने सर्वेषां श्रुतिमूलानां नित्यनैमित्तिकात्मकानां कर्मणामविरोधेषु कालेषु जपं ध्यानेवा च श्रियः २३

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

पतिर्भूलोकविर्भवति वत्सरात् इति ध्यानांतरंसहाकल्पतरोर्मूले सौवर्ण्ये मंटपे मुने तन्मध्ये ष्टदलपद्ममुद्यदादित्यसं
निभं वीरासनेन तन्मध्ये समासीनं महामुने सम्यक् ज्ञानमयीं मुद्रां दधानं दक्षिणे करे तेजःप्रकाशिनी वामजानुमूर्धनि
चापरं जानकीवल्लभं देवमिंद्रनीलसमप्रभं व्याख्याननिरतं देवं द्विभुजं रघुनंदनं वामभागे समासीनां सीतां कांचनसंनि
भां भजतां कामदां नित्यं नीलोत्पलकरांबुजां लक्ष्मणं पश्चिमे भागे धृतच्छत्रं सचामरं पार्श्वे भरतशत्रुघ्नौ तालवृंतकराबुभौ
एवं ध्यात्वा जपेन्मंत्रं ज्ञानलक्ष्म्योः प्रभाजनं चातुर्विध्यं कवित्वं च षण्मासाज्जायते पुनः जपतां मंत्रिणामेवमंतर्याभेनधी
मतां पुरश्चरणकृत्येन विना च फलदो मुने ध्यानांतरं कालांभोधरकांतिकांतमनिशं वीरासनाध्यासितं मुद्रां ज्ञानमयीं द
धानमपरं हस्तांबुजं जानुनी सीतां पार्श्वगतां सरोरुहकरां विद्युन्निभां राघवं पश्यंतं मुकुटांगदादिविविधाकल्पोज्वलांगं
भजे रां रामाय नमः इति मंत्रः अतःपरं प्रवक्ष्यामि पौरश्चरणिकं विधिं जितेंद्रियो हविष्याशी शाकपावकभोजनं पश्चिमा
भिमुखे देवे वृषशून्ये शिवालये नद्याः समुद्रगामिन्यास्तीरे गोष्ठे यवा मुने अश्वत्थबिल्वयोर्मूले सिंधुतीरे जलाशये पर्वता
ग्रे तथा मंत्री स्थानेष्वन्यतमे जपेत् द्वादशलक्षं जपेत् दशांशं तर्पयेत् । तद्दशांशं बिल्वसमिद्भिर्घृतस्फुलैश्वतस्त्रैश्च
तत्कुसुमैस्त्रिमधुरसिक्तैर्हुनेत् पुरश्चरणार्थं अपकल्पांतरोक्तन्यासविधिः शुद्धमातृकाकेशवादिमातृकातत्त्वमूर्ति

For Private And Personal

प्र·सं· पंजरान्प्राक्गोपालकविधानोक्तान्न्यसेत् अथपूजाविधिः तदर्थंयन्त्रंवक्ष्ये अथोच्यते महायन्त्रंधुनं दनविघ्नहं सौ
२३६ भाग्यदं वश्यकरं रिपुनाशकरं परं आयुरारोग्यदं पुंसांग्रहज्वरनिवारणं यंमन्त्राप्यमप्रोक्तं मन्त्रास्तादेवतेरितापुराभ
गवताप्युक्तं यंत्रेसंमोहनालये देहात्मनोर्यथाभेदो मन्त्रदेवतयोस्तथा तस्मात्पीठेमन्त्रापंन्त्रं लिखित्वा तत्र पूजयेत्
विनायंत्रेण चेत्पूजा देवतानप्रसीदति ततोवक्ष्यामियंत्रस्य स्वरूपं गुरुदर्शितं षट्कोणं पूर्वमालिख्य तदग्रेवृतमालि
खेत् । बहिरष्टदलं पद्मं ततः पार्थिवमंडलं एवं मंडलमालिख्य शोभनं व्यक्तमुज्वलं षट्कोणान्तर्लिखे द्बीजं साध्यास्य
कर्मगर्भितम् ॥ मान्मथेनैव बीजेन तद्बीजं वेष्टयेद्बहिः अवशिष्टैर्मनोर्वर्णैर्मान्मथं तच्च वेष्टयेत् दशाक्षरेण मन्त्रेण त
त्सर्वं वेष्टयेत्पुनः अग्न्यादिकोणषट्केतु षडंगानि च विन्यसेत् श्रीं ह्रीं इति लिखेत्पश्चात् षट्कोणस्य कपोलयोः को
णाग्रेषु च हुं बीजं केसरेषु स्वरान्क्रमात् ततो मालाम नोर्वर्णैः पूर्वाद्यष्टदलेषु च तेषु सप्तसु मन्त्रज्ञो विन्यसेद्दससंख्यया
अवशिष्टं पंचवर्णं विन्यसेदष्टमे दले वृत्ताकारेण तत्सर्वं वेष्टयेत्कादिवर्णकैः बीजद्वयं लिखेत्पश्चाद्भूगृहे दिग्विदिक्षु च ना
रसिंहं महाबीजं वाराहं च मुनेक्रमात् इति अस्यार्थः प्रथमं षट्कोणं विलिख्य तन्मध्ये मन्त्रस्य प्रथमबीजं रां इति विलिख्य रा·ग·
तन्मध्ये साध्यनामादीन् विलिख्य पुनः कामबीजेन पूर्वलिखितमन्त्रप्रथमबीजं वेष्टयेत् पुनरवशिष्टेन मूलमन्त्रवर्णा २३६

पंचकेनतत्कामबीजमपिवेष्टयेत् पुनर्वक्ष्यमाणेन रामदशाक्षरणपूर्वं लिखितं तं सर्वं वेष्टयेत् हुं जानकीवल्लभाय स्वाहा
इति रामदशाक्षरीमन्त्रः पुनः षडंगानि षट्सु कोणेषु एकैकं विलिख्य षट्कोणकपोलद्वंद्वे श्रीं ह्रीं इत्येकैकं एकैकस्मि
न् कपोले एवं सर्वेकपोलेष्वपि विलिख्य पुनः षट्कोणाग्रेषु हकारउकारबिंदुकूटं हुं इत्येतद्बीजं विलिख्य पुनर्बहिर
ष्टदलं पद्मं विलिख्य तत्केसरस्थाने षट्सु स्वरान् द्वौ द्वौ विलिखेत् पुनस्तेषु दलेषु मालमन्त्रवर्णान् षट् षट्संख्ययासे
ष्वपि दलेषु विलिख्य अष्टमे अवशिष्टवर्णान् विलिखेत् तदुच्यते ॐ नमो भगवते रघुनंदनाय रक्षोघ्नविशारदाय म
धुरप्रसन्नवदनायामिततेजसे बलाय रामाय विष्णवे नमः एतेन सप्तचत्वारिंशद्वर्णवतामालामन्त्रेण षट्संख्यया सप्त
दलेषु अवशिष्टवर्णपंचकं अष्टमे च विलिख्य तद्बहिर्वृत्तं विलिख्य तस्मिन् कादिक्षांतैर्वर्णैर्वेष्टयेत् तद्बहिश्चतुरस्रं सा
ष्टशूलाग्रं विलिख्य तस्य दिक्षु नारसिंहबीजं विलिख्य कोणेषु हुमिति वाराहबीजं विलिखेत्। क्षराब्देरेफऔकारबिंदु
ना भूषितो मुने नारसिंहो मन्त्रो भजतां कल्पभूरुहः पंचमस्वरसंयुक्तो हकारो बिंदुभूषितः वाराहबीजमित्युक्तं
लक्ष्मीधनधान्यप्रदं एतद्यंत्रं समालिख्य सौवर्णे राजते पटे भूर्जे वा सम्यग्गुटिकीकृत्य धारयेत् अपुत्रो लभते पु
त्रम् धनो धनवान् भवेत् किमत्र बहुनोक्तेन सर्वसिद्धिप्रदं दृष्टं यन्त्रमेतत्समालिख्य धारयेत्स्वात्मकापदं इत्येवं यन्त्र

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. मंडलं विलिख्य तस्मिन् वैष्णवपीठं संपूज्य तदुपरि श्रीराममावाह्य उपचारैः समर्चयेत् सर्वमंगैः षट्कोणेषु समर्चये
२२७ त् पुनर्वामभागे सीतां मंत्रेण यजेत् तन्मन्त्रस्य जनक ऋषिः गायत्री छंदः सीताख्या देवता श्रीं सीतायै नमः इति सीता
मन्त्रः इमं मन्त्रं भार्यान्वितो जपेत् तस्मादैश्वर्यसिद्धिर्भवति पुनः शार्ङ्गाय नमः इति देवस्य पुरतो यजेत् पुनः शरेभ्यो न
मः इति देवस्य वामदक्षिणतो यजेत् इत्थं प्रथमावृत्तिः तद्बहिरष्टदलेषु आग्नेये हनुमते नमः इति पुनः अग्नेयकोणे सुग्रीवा
य नमः इति भरता० विभीषणाय० लक्ष्मणाय० अंगदाय० शत्रुघ्नाय० जांबवते नमः इत्यष्टौ शिष्टेषु दलेषु क्रमेण स
र्वे च प्रणवाद्याः समर्चनीयाः एवं द्वितीयावृत्तिः पुनः धृष्टये जयंताय विजयाय सुराष्ट्राय राष्ट्रवर्धनाय अकोपाय ध
र्मपालाय सुमन्त्राय एतैरष्टमन्त्रिभिस्तृतीयावृत्तिः इंद्रादिभिश्च तुर्यी वज्रादिभिः पंचमी अथ प्रयोगविधिः मृत्युं
मेन जुहुयात् सायस्तंने वशाप्नुनः कुबेरसद्दशोन स्यावि चयाधिषणायते ॥ अथ रामं मन्त्र प्रसंगात् मन्त्र देवताप्रकारि
कोक्तं श्रीरामदशाक्षरीमन्त्रोपि लिख्यते दशाक्षरीमन्त्रस्य वसिष्ठ ऋषिः विराट् छंदः सीतापाणिग्रहणसमर्थ श्रीरामो दे
वता क्लीं बीजं स्वाहा शक्तिः ओं हृत् क्लीं शिरः इत्यादि षडंगानि राजायोध्यानगरविलसन्मंडपेरत्नभित्तौ रत्नादि सुस्थितै राम.
ससुमनस्तोरणे दिव्यगंधैर्नानादिग्भ्यो धनपति धनोदिव्यसिंहासनस्थो दिव्याकारै रनज्ञनिवहैः सेवितस्वद्रुमूलैः दि २२७

व्यैर्मास्त्यैर्दिविचसततनं स्तूयमानः सुरौघैराज्ञः प्राने द्द्दमुनिवरैर्वामदेवादिभिश्च राकाचंद्रोपमितसुमुखश्यामल
श्चारुलक्ष्म्या ध्येयः स धोविरचितमहाराजराज्याभिषेकः हुं जानकीवल्लभायस्वाहा इति मन्त्रः अथाक्षरन्यासः मूर्ध्नि
फाले भ्रुवोर्मध्ये आस्ये कंठे हृदि नाभौ गुह्ये जान्वोः पादयोरक्षरन्यासः समस्तेन व्यापकन्यासः षडक्षरोक्तविधानेन पूजां
कुर्यात् लक्षंजपेत् पुरश्चरणार्थे अथ प्रयोगः जातीप्रसूनैर्जुहुयाच्चंदनांभःसमुक्षितैः जनवश्याय कमलैर्धनधा
न्यायसंपदे नीलोत्पलानां होमेन वशयेदखिलं जगत् बिल्वप्रसूनैर्जुहुयादिरावाप्नुयेन्नरः दूर्वाहोमेन दीर्घायुर्भ
वेन्मंत्री निरामयः रक्तोत्पलहुतैर्मंत्री धनमाप्नोति वांछितं मेधाकामेन होतव्यं पालाशकुसुमैर्नवैः तज्जप्तमंभः प्रपि
बेत्कविर्भवति वत्सरात् तन्मंत्रितान्नभुंजीत महदारोग्यमाप्नुयात् ॥ अथ सीतारायमन्त्रोपि लिख्यते सुयज्ञ ऋषिः
जगती छंदः सीतारामो देवता श्रीं बीजं स्वाहा शक्तिः ॐ क्लीं हृत् श्रीं श्रीं शिरः रां रामाय नमः शिखा श्रीं सीतायै स्वाहा क
वचं रां श्रीं श्रीं नेत्राभ्यां क्लीं ॐ अस्त्रं सप्ताष्टापदभां विदेहतनयां रामांकपीठस्थितां तद्दक्षेसणतत्परामनिमिषां हस्तस्थि
ताब्जोत्पलां रामं दाशरथीं रमाकुचतलसद्दस्तं नतास्ये सपंकरूलीरचितस्वदक्षिणकरं ध्यायेदभीष्टप्रयं प्रणवं मान्म
थं बीजं लक्ष्मीबीजद्वयं तथा राममं -- षडर्णंचसीतामन्त्र षडक्षरान् म अग्निबीजं ततं पश्चाद्रमाबीजं द्वयं तथा कामबीजं

प्रसं. ततः पश्चात् प्रणवंचपुटंकमात् सीतारामममहामन्त्रं जपेद्दांक्तिमाप्नुयात् ॐ क्लीं श्रीं श्रींरांरामाय नमः श्रींसीतायैस्वाहा
२३८ रां श्रीं श्रीं क्लीं ॐ इति मन्त्रः एकविंशति वर्णोयं भुक्तिमुक्ति प्रदो न्यासं षडक्षरोक्तवत् जपपूजादिकं अथयन्त्रं षट्कोणं
पूर्वमालिख्य तद्बहिस्तमालिखेत् बहिरष्टदलं पद्मंराममालां लिखेत्क्रमात् पूर्वादि दलपर्यंतमवसाने वशिष्टकं षोड
शार्णानवहिर्लिख्य तद्बहिःप्रणवंलिखेत् षट्कोणमध्ये श्रीरामं लक्ष्मीबीजेनवेष्टयेत् एवमुद्धृत्यविधिवन्मुद्रा षट्कं प्रद
र्शयेत् गंधपुष्पादि धूपैश्च दीपंनैवेद्यमेव च एवं कुर्वीतमतिमान् राम सायुज्यमाप्नुयात् अस्यार्थः प्रथमं षट्कोणं विलि
ख्य तन्मध्ये रां बीजं विलिख्य तन्मध्ये साध्यनामादीन् विलिख्य तन्मध्ये ध्यानश्लोकोक्तराममूर्त्याकारं विलिख्य षट्सु
कोणेष्वपि रामिति रां बीजं विलिख्य तानि बीजानि प्रत्येकं श्रीबीजेन वेष्टयेत् बहिरष्टदलं पद्मं विलिख्य तेषु राममालामन्त्र
वर्णान् पूर्वोक्तान् सप्तसु दलेषु षट् षट्संख्यया विलिख्य अवशिष्टानष्टमे विलिख्य तद्बहिर्वृत्तं विलिख्य तस्मिन् ॐ नमः
सीतापतये रामाय हन हन हुं फट् इति सप्तषोडशाक्षरीमन्त्रेण वेष्टयेत्। तद्बहिः प्रणवेन वेष्टयेदिति ॥ अथश्रीरामद्वादशा
क्षरीमन्त्रस्य अगस्त्य ऋषिः गायत्री छंदः श्रीरामो देवता रां बीजं श्रीं शक्तिः ॐ हृत् श्रींशिरः भरताग्रजशिखा क्लींकवचस्वा रामः
हा अस्त्रं ध्यानं पूर्ववत् ॐ ह्रीं भरताग्रजराम क्लीं स्वाहा इति मन्त्रः। अथश्रीरामषोडशाक्षरीमन्त्रस्य अगस्त्य ऋषिः हृद २३८

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ती छंदः श्रीरामो देवता हं बीजं रं शक्तिः मूलमन्त्रपदैः पंचांगानि ध्यानं पूर्ववत् ॐ नमः सीतापतये रामाय हन हन
हुं फट् इति मन्त्रः ॥ अथ श्रीरामद्वात्रिंशदक्षरीमन्त्रस्य अगस्त्य ऋषिः अनुष्टुप् छंदः श्रीरामो देवता ॐ बीजं श्रीं शक्तिः मं
न्त्रपदैर्व्यस्तैः समस्तैश्च पंचांगानि ध्यानार्चनादि पूर्ववत् ॐ रामभद्र महेष्वास रघुवीर नृपोत्तम दशास्यांतक मां रक्ष श्रियं मे
देहि दापय इति मूलमन्त्रः ॥ अथ श्रीरामद्वात्रिंशदक्षरीमन्त्रांतरं शुक ऋषिः अनुष्टुप् छंदः श्रीरामो देवता रां बीजं आग्नेनि
शक्तिः धारचतुष्टयेन समस्तेन च पंचांगानि ध्यानादिकं पूर्ववत् नमो ब्रह्मण्यदेवाय रामायाकुंठतेजसे उत्तमश्लोकधूर्या
य हस्तदंडार्पितांघ्रिये इति मूलमन्त्रः लक्षजपः साज्यपायसेन दशांशं होमः अथ श्रीराममन्त्रांतरं अगस्त्य ऋषिः वृहती छं
दः श्रीरामो देवता ह्रीं बीजं नमः शक्तिः ॐ ह्रीं श्रीं द्रां दाशरथाय सीतावल्लभाय त्रैलोक्यनाथाय नमः इति मूलमन्त्रः त्रयोविं
शत्यर्णः ध्यानादिकं पूर्ववत् ॥ अथ राममन्त्रप्रसंगात् लक्ष्मणादिमन्त्रा लिख्यते लक्ष्मणमन्त्रस्य अगस्त्य ऋषिः गायत्रं छंदः
लक्ष्मणो देवता लं बीजं नमः शक्तिः पुरुषार्थचतुष्टये विनियोगः द्विभुजं स्वर्णरुचिरतनुं पद्मनिभेक्षणं धनुर्बाणकरं रामसेवा
संसक्तमानसं लं लक्ष्मणाय नमः इति मन्त्रः भरतशत्रुघ्नमन्त्रयोरपि ऋष्यादिकं सीपूर्ववत् भरतशत्रुघ्नौ देवते भं भरता
य नमः शं शत्रुघ्नाय नमः ॥ हनुमन्मन्त्रस्य ईश्वर ऋषिः अनुष्टुप् छंदः हनुमान् देवता ह्रां बीजं नमः शक्तिः मं कीलकं म

For Private And Personal

प्र॰सं॰ महनुमत्प्रीत्यर्थे विनियोग ॐ नमो हनुमते आंजनेयाय हृत् रुद्रमूर्तये शिरः वसुसुताय शिखा अग्निगर्भाय कवचं
२३९ राम दूताय नेत्रं ब्रह्मास्त्र निवारणाय अस्त्रं एतैरेव करन्यासं च स्फटिकाभं स्वर्णकांतिं द्विभुजं च कृतांजलिं कुंडल द्वय
संशोभिमुखं भोजं मुद्भर्जे ह्रीं नमो भगवन् प्रकटपराक्रम आक्रांतदिङ्मंडलयशोवितानयधवलीकृतजयवज्र
देह रुद्रावतार लंकापुरीदहन उदधिबंधन दशग्रीवकृतांतक सीताश्वासन अंजनागर्भसंभव रामलक्ष्मणानंदकर
कपिसैन्यप्रकारक सुग्रीव धारण पर्वतोत्पाटन बालब्रह्मचारिन् गंभीरशब्द सर्वग्रह विनाशन सर्वज्वरोत्सादन डाकि
नीविध्वंसन ॐ ह्रीं हा हा हं हं सदंस एहि सर्वविषं हर हर पर बलं क्षोभय क्षोभय मम सर्वकार्याणि साधय साधय हुं फट्
स्वाहा इति हनुमन्मालामन्त्रः एनान् लक्ष्मणादिमंत्रान् राममंत्रांगत्वेन यथा शक्ति जपेत् अथ श्रीराममन्त्रप्रसंगात् श्री
रामसंध्यावंदनमपि यन्त्रांतरोक्तमत्र योग्यतावशाल्लिख्यते अस्य श्रीरामसंध्यावंदनस्य अगस्त्य भगवान् ऋषिः गायत्री
छंदः श्रीरघुनाथो देवता अस्त्रमन्त्रेण जलं संशोध्य च कीकृत्य कवचमन्त्रेणावगुंठ्य पश्चात् ब्रह्मांडोदरतीर्थानि करैः स्पृ
ष्टानि ते रवे तेन सत्येन मे देव तीर्थं देहि दिवाकर इति मन्त्रेण आदित्याज्जलं प्रार्थ्य अंकुशमुद्रया मंडलं विभिद्य करेन ज्जल राम:
मादाय गंगे च यमुने चैव निमन्त्रेण तज्जलं जले प्रतिष्ठाप्य आवाहनादि षण्मुद्रां प्रदर्शयेत् आवाहितो भव संस्थापितो २३९

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

अत्र संनिहितो भव सन्निहितो भव संमुखो भव अस्थापितो भव इति पश्चात् गंध पुष्प धूप दीप नैवेद्यैः संपूज्य ॐ नमो भ
गवते रघुनंदनाय रक्षोघ्नविशार दाय मधुरप्रसंन्न वदनायामित तेजसे बलाय रामाय विष्णवे नमः। इति मालामंत्रेणांजं
जलिना जलमादाय दक्षिणकरस्थं जलं वामकरे निक्षिप्य मालामंत्रेण नवधा विभज्य नवप्रोक्षणं कुर्यात् अवशिष्टं जलं दक्षि
णकरे गृहीत्वा हुं जानकीवल्लभाय स्वाहेति पिबेत् पश्चादर्घ्यं अस्य श्रीरामार्घ्यमंत्रस्य अगस्त्य ऋषिः गायत्री छंदः श्रीरा
मचंद्रो देवता दाशरथाय अंगुष्ठाभ्यां नमः विद्महे तर्जनीभ्यां० सीतावल्लभाय मध्य० धीमहि अनामि० तन्नो रामः कनि० प्र
चोदयात् करतलकर० इति मंत्रेण करन्यस्त्वा अनेन मंत्रेणांगन्यासं कुर्यात् दाशरथाय हृत् विद्महे शिरः सीतावल्लभ
शिखा धीमहि कवचं तन्नो रामः नेत्रं प्रचोदयात् अस्त्रं इति पश्चात् सूर्यमंडलमध्यस्थं रामं सीतासमन्वितं नमामि पुंडरी
काक्षमांजनेयगुरुं परं इति श्लोकेन सूर्यमंडले रामं ध्यात्वा दाशरथाय विद्महे सीतावल्लभ धीमहि तन्नो रामः प्रचोदयात् र
विमंडलस्थाय रामाय नमो र्घ्यं समर्पयामि इत्यर्घ्यत्रयं समर्प्य जलमानाय नीरेगत्वा श्रीं सीतायै स्वाहेत्यात्मानं परिषिच्य
आदित्याभिमुखो भूत्वा श्रीरामचंद्रो मस्मीत्यात्मानं भावयेत् ततो जलमाविश्य रां रामाय नमः॥ रामं तर्पयामी ति एकविंश
तिवारं संतर्प्य पश्चात् सीतादीन् तत्तन्मंत्रेना तर्पयेत् अवशिष्ट श्रीरामदेवताः संगृह्य समस्त श्रीराम देवताभ्यः स्तर्पयामी

For Private And Personal

तितर्पयेत् ततः ऐंरामायनमः इतिकरेजलमादाय अभिमन्त्रं त्रिः पिबेत् ततः आचम्य रामायनम इति अनुष्ठितं सर्वंरा
मायनमः इतिकरेजलमादाय अभिमन्त्रं त्रिः पिबेत् ततः आचम्य रामायनम इति अनुष्ठितं सर्वं रामार्पयेत् इतिरा
मसंध्योपासनविधिः॥ अथगायत्री अस्य श्रीरामगायत्र्याः पूर्ववदृष्यादि पूर्ववदेवांगन्यासः करन्यासश्च सूर्यमंडलमध्य
स्थमित्यनेन ध्यात्वा सूर्यमंडलस्थिताय रामाय गंधादि पंचोपचारं कृत्वा आदित्याभिमुखो भूत्वा अनामिकमूले अंगु
ष्ठं निधाय दाशरथाय विद्महे इति गायत्रीं जपेत् गुह्यादिगुह्यगोप्ता त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपं सिद्धिर्भवतु मे देव त्वामहं श
रणं गतः इति गायत्रीं रामाय समर्प्य अंगन्यासं कृत्वा उपस्थानं कुर्यात् उपस्थानमन्त्रः नमस्ते राम देवाय ज्योतिषां पतये
नमः साक्षिणे सर्वभूतानामत्यंतानंदमूर्तये रघुनाथाय दिव्याय महाकारुण्यकाय च नमोस्तु कौशिकानंददायिने ब्रह्म
रूपिणे त्रिकालं मे वपः कुर्याद्रामएव भवेत्स्वयं इति रामसंध्यावंदनविधिः समाप्तः॥ अथ श्रीराममन्त्रप्रसंगात् हनुमन्
मन्त्रोपि लिख्यते ब्रह्मा ऋषिः गायत्रं छंदः हनूमान्देवता ह्रां बीजं ह्रीं शक्तिः श्री हनुमत्प्रीत्यर्थे विनियोगः ह्रां हृत् ह्रीं शि
रः इत्यादि अंगानि ध्यानं आंजनेयमतिपाटलाननं कांचनाद्रिकमनीयविग्रहं पारिजाततरुमूलवासिनं भावयामि पव
यामि नात्मनंदनम्॥ ॐनमो भगवते हनुमते मम मदनक्षोभं संहर आत्मतत्त्वप्रकाशय प्रकाशय हुं फट् स्वाहा॥ इति

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मन्त्रः विद्याप्रदः॥ हनुमन्मन्त्रांतरमाह कपीकुस्वरवर अंजनावरपुत्र आवेशि आवेशि ॐ ह्रीं हनूमत् फट् पूर्वोक्तव
दंगऋष्यादिध्यानं अनेन पिशाचाद्यादिनिवृत्तिः॥ अथ प्रसंगान् मन्त्रसारोक्त हनूमन्मन्त्रोप्यत्र योग्यतावशाल्लिख्यते
वसिष्ठ ऋषिः अस्यानुष्टुप्छन्दः हनूमान् देवता ॐ नमो हनूमते हन मम मदनक्षोभं गिरः संहर संहर शिखा आत्मत
त्वं कवचं प्रकाशय प्रकाशय नेत्रं हुं फट् स्वाहा अस्त्रं वामे जानुनि वामबाहुमपरं तानास्यमुद्रायुतं हृदे शेकलयन् वृतो मुनि
गणैरध्यात्मदेते स्वणः आसीनः कदलीवने मणिमये वालार्ककोटिप्रभोध्यायन् ब्रह्मपरं करोतु मनसः शुद्धं हनूमान्मम
ॐ नमो हनूमते मम मदनक्षोभं संहर संहर आत्मतत्त्वं प्रकाशय प्रकाशय हुं फट् स्वाहा मदनक्षोभशांतिविद्याप्रधानोयंम
न्त्रः शीर्षालिकश्रवणनेत्रकपोलनासा दोःपादसंधिकटिनाभिसपार्श्वहृत्सु कंठांसयुग्ममुखमूर्धसु च क्रमेण मन्त्राक्षराण्य
सत् शुद्धमतिस्वदेहे लक्षं जपेत् कदलीपक्वैर्वा पनसपक्वैर्वा स्वादुभिः तैर्दशांशं पुरश्चरणा होमः अथ पूजा नवशक्तिर
हिते सामान्यपीठे आवाह्य अंगैः प्रथमावृतिः जांबवते विनताय नीलाय पनसाय गंधमादनाय सुषेणाय मैंदवाय द्विवि
दाय इति द्वितीयावृतिः लोकेशैस्तृतीया तदायुधैश्चतुर्थी अथ यंत्रं कर्णिकायां लिखेत्तारं साध्यगर्भं च तद्बहिः अष्टपत्रे
केसरेष्वथ स्वरद्वंद्वे मनोः क्रमात् आद्ये सप्त द्वितीये चतुर्वर्णास्तृतीयके सप्त तुर्ये पंचमे च त्रीणि त्रीण्यक्षराण्यपि षट्स

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· प्राष्टमपत्रेषु चतुरश्चतुरो स्वरान् वृत्तोल्लसत्कादिवर्णभूपुरा अस्यतारकं हनूमनोयं चमेत द्वात्रिंशार्थप्रदं परं इदमेव विलि
२४१ ख्यसाधुयंत्रं नवनीते प्रजप्यमन्त्रमेनं परिभक्षयनामनंगपीडाप्रशमनं गच्छति शुद्धिमेति चेतः प्रयोगांतरं आदाय तोष्णा
सलिलं प्रसन्नं प्रजप्यमन्त्रं प्रपिबेत्त्रिवारं रागादिदोषप्रशमाय वृद्धेज्ञानोदयाय प्रशमाय वृत्तेः ॥ अथ विद्याप्रदमन्त्रप्रसंगा
त् विद्याप्रद विद्यागोपालमन्त्रोपि लिख्यते श्रीनारद ऋषिः अनुष्टुप् छंदः श्रीकृष्णो देवता मन्त्रेण व्यस्तेन समस्तेन च पंचा
गानि ध्यानं दिव्योद्याने विवस्वत्प्रतिममणिमये मंडपे योगपीठे मध्ये यः सर्ववेदांतमयसुरतरोः संनिषण्णो मुकुंदः वेदैः कल्प
द्रुरूपैः शिखरिशतसमालंबिकोशैश्चतुर्भिर्न्यायैस्तर्कैः पुराणैः स्मृतिभिरभिवृतस्तादृशौश्चामराद्यैः दद्याद्विभ्रत्करा्ग्रे
रीरदरसरलीपुष्पवाणेक्षुचापान् सत्कपूर्णकुंभौ स्मरललितवपुर्दिव्यभूषांगरागः व्याख्यां वाचे वितन्वन् स्फुटरुचिरपदां
वेणुनाविश्वमात्रे शब्दब्रह्मोद्भवेनश्रियमरुणरुचिर्वल्लभो नः कृष्णस्समस्महाकृस्सर्वज्ञत्वं प्रसीद मे ॥ रमारमण विश्वेश त्रि
द्यामाशु प्रयच्छ मे ॥ इति मन्त्रः लक्षं जपेत् ॥ अथ विद्यागोपालमन्त्रप्रसंगात् क्रमदीपिकोक्तविद्यागोपालमन्त्रोपि लिख्यते ॥
श्रीनारद ऋषिः गायत्री छंदः श्रीकृष्णो देवता ॥ ऐं क्लीं कृष्णाय हृत् ॥ ह्रीं गोविंदाय शिरः ॥ श्रीं गोपीजन शिखा ॥ वल्लभाय क राम:
वचं ॥ स्वाहा सौः ॥ अस्त्रं । ध्यानं वामार्द्ध हस्ते दधतं विद्यासर्वस्वपुस्तकम् । अक्षमालां च दक्षोर्ध्वे स्फाटिकां मातृकामयीं ॥ २४१

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

शब्दब्रह्ममयंवे णुमथोपाणिद्वयेरितम्॥गायंतंपीतवस्त्रनंश्यामलंकोमलछविम्॥वर्हिवर्हकृतोतंसंसर्वतंसर्ववेदिभिः
॥उपासितंमुनिगणैरुपतिष्ठेद्धरिंसदा॥ध्यात्वैवंप्रमदावेषविलासंभुवनेश्वरम्॥चतुर्लक्षंजपेन्मंत्रंअमुंमन्त्रीसुसंयतः॥
ऐंक्लींकृष्णायह्रींगोविंदायह्रींगोपीजनवल्लभायस्वाहासौः।इतिमन्त्रःद्वाविंशत्यक्षरः।विद्याप्रधानोयंमन्त्रःचतुर्लक्षजपः
त्रिमधुरसिक्तैःपलाशकुसुमैर्दशांशंजुहुयात्॥पुरश्चरणार्थंविंशत्यक्षरीविधानोक्तवत्पूजा॥अस्यमन्त्रस्यफलमाह।यो
स्मिन्निष्णातधीर्मन्त्रीवर्ततेवक्त्रगह्वरात्॥गद्यपद्यमयीवाणीतस्यगंगाप्रवाहवत्॥सर्ववेदेषुशास्त्रेषुसंगीतेषुचपंडितः
॥संचितंपरमांलब्ध्वाचांतेभूयात्सरंपदम्॥अथगोपालसाम्यात्संतानगोपालमन्त्रोपिलिख्यते॥श्रीनारदऋषिःअनुष्टु
प्छंदःश्रीकृष्णोदेवताग्लौंवीजंनमःशक्तिःपुत्रार्थेविनियोगःदेवकीसुतगोविंदहृत्।वासुदेवजगत्पतेशिरः।देहिमे
तनयंकृष्णशिखा।त्वामहंशरणंगतःकवचम्।ॐनमःअस्त्रं।ध्यानम्।वैकुंठादागतंकृष्णंरथस्थंकरुणानिधिम्।कि
रीटिसारथिंपुत्रान्ममयंतंपरात्परम्॥आदायतान्नरथस्थांश्चगुरवेवैदिकायच॥अर्पयंतंमहाभागंध्यायेत्पुत्रार्थमच्युतम्।
ॐश्रींह्रींक्लींग्लौंदेवकीसुतगोविंदवासुदेवजगत्पतेदेहिमेतनयंकृष्णत्वामहंशरणंगतः॥इतिमन्त्रः।अथसंतानगोपा
लमन्त्रांतरमप्यत्रलिख्यते॥ब्रह्माऋषिःगायत्रीछंदः।श्रीकृष्णोदेवता।क्लींवीजम्।नमःशक्तिः।पुत्रार्थेविनियोग॥क्रांहृ

For Private And Personal

देव

प्र॰सं॰ त्।क्लीं शिरः क्लुं शिखा इत्याद्यंगानि। ध्यानम्। शंखं च चक्रगदापद्मं दधानं सूतिकागृहे॥ अंके शयानं देवक्याः कृष्णं वंदे वि

२४२ मुक्तये। ॐ नमो भगवते जगत्प्रसूतये नमः। इति मन्त्रः। अथ संतानगोपालमंत्रप्रसंगात् सनत्कुमारीयोक्तसंतानसंतानगो

पालमन्त्रोपि लिख्यते। श्रीनारद ऋषिः अनुष्टुप् छंदः श्रीकृष्णो देवता क्लां हृत्। क्लीं शिरः। इत्याद्यंगानि। अथवा सुदेवकी

सुत गोविंद हृत्। वासुदेव जगत्पते शिरः देहि मे तनयं कृष्ण शिखा। त्वामहं शरणं गतः कवचम्। समस्तेनास्त्रम्॥ शं

खचक्रगदापद्मान्धारयंतं जनार्दनम्॥ अंके शयानं देवक्याः सूतिकामंदिरे शुभे एवं रूपं सदा कृष्णं सुतार्थं भावयेत्सुधीः

॥ देवकीसुत गोविंद वासुदेव जगत्पते। देहि मे तनयं कृष्ण त्वामहं शरणं गतः। इति मन्त्रः। मन्त्रत्रयस्यापि त्रिलक्षज

पः॥ पुरश्चर्या। अथास्यैव संतानगोपालमन्त्रस्य पूजादि सनत्कुमारोक्तप्रकारेण लिख्यते वै सवपीठे समावाह्य समर्च

येत्। अंगैः प्रथमावृतिः इन्द्रादिभिः द्वितीयावृतिः। वज्रादिभिस्तृतीया। दशाम्यपटशान्तौ तु शुक्लपक्षे र्चयेद्धरिम्॥ पुत्रार्थं

स्वस्तिके न्यस्य शरावं घृतसंयुतं कर्पूरवर्तिर्न्यास्यास्मिन् ज्वालयेद्दीपमुत्तमं पद्ममष्टदलं कृत्वा तत्र स्कंदकुसुम चंयेन स

र्वोपचारसंयुक्तं परिवारगणैः सह त्रिसंध्यमर्चयेद्देवमेकादश्यां जनार्दनं क्षीरद्रुमकषायेण संपूर्य कलशद्वयं तत्रावा ग्रन्थ॰

ह्यास्तुनं शक्त्याप्रोक्तवत्पूजयेत्सुनः संस्पृश्य कलशाद्वंद्वमष्टोत्तरसहस्रकं अष्टोत्तरशतं वापि जपेन्मन्त्रमनन्यधीः द्वादश्यां २४२

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मथगोविंदं संपूज्य विधिपूर्वकं शालयन्नं पायसं स्वादु गोसर्पिर्गुडमिश्रितं पक्वान्नमोचाफलवत्संयापूपतंडुलं स्वादूप
दंशं सुस्निग्धं कपिलादधिखंडवत् निवेदयेत्स्वर्णपात्रे पात्रभूताय विष्णवे सुशीतलैश्च कर्पूरैः पाटलैः सुरभीकृतं तत्र स्वपूत
स्वकृतं पानीयं च निवेदयेत् स्वविनशक्त्या गोविंदं बुध्वा श्रद्धापवित्रया द्विजेभ्यो भोजनं दद्यात्सर्वकामसमृद्धिमान्
संस्कृते वानले विष्णुमावाह्यार्घ्यादिभिर्यजेत् हविषा ष्टोत्तरशतमष्टाविंशतिरेव वा हुत्वा शिष्टं कचिद्दद्यांच्च तेनाष्टश
तं हुतेत् संपातं कलशद्वंद्वे निषिच्येमौ च दंपती अभिषिच्य पुनस्ताभ्यां ध्यायं स्तोयमगंस्तोयं नयं हरिं अष्टोत्तरशतं जप्त्वा
हविष्येषं प्रदापयेत् कुसंध्याला तु ते पत्नी तमादाय सुखासने आसीना प्राङ्मुखी भूत्वा एवं विसुंप्रशास येतु सुमुक्तान्
ब्राह्मणवरान् तांबूलैर्मोदकादिभिः प्रतर्प्याथ नमस्कुर्याद्विसुंबुध्या च तान्द्विजान् नतस्ताभ्यामिष्टसिद्धिर्दंपयोरस्त्विति
द्विजाः ब्रूयुस्तौ च सुमंहृष्टौ फलितं नोभिवांछितं इति स्मरंतावनघौ भुंजीयातामनंतरं एवं यः कुरुते विप्रो वित्तशाठ्यवि
वर्जितः विष्णुभक्तो विशिष्टाय द्वादश्यां सितपक्षके सोचिराल्लभते पुत्रमायुष्मंतं सुवर्चसम॥ संतते श्वाधिकर्तारं विष्णु
भक्तं महामतिं दरिद्रः कर्तुमेवं यः न शक्नोति द्विजोत्तम जपे द्वात्पर्यद्वापि सोपि पुत्रमवाप्नुयात् अथ संतानगोपाल
मन्त्रप्रसंगात् अस्यैवमन्त्रस्य मन्त्रसारोक्तं संतानकरं यन्त्रं लिख्यते कामं मध्ये स्वरयुगलमलके मरेषु रप न्ने शालिख्ये वं जल

For Private And Personal

त्र.स. निधिमितान्मन्त्रवर्णान् क्रमेण भूयो वलिभवैर्हिरभिरं तभूपुरस्थं तदेतद्यंत्रं सद्योवितनतिनृणां पुत्रपौत्रादिदं
२४३ अस्यार्थः प्रथममष्टपत्रं पद्मं विलिख्य तत्कर्णिकायां क्लीमिति कामबीजं विलिख्य तन्मध्ये साध्यनामादियन्त्रन्याया
न्विलिखेत् पुनरष्टपत्रकेसरेषु अकारादिषोडशस्वरान् द्वौ द्वौ विलिखेत् पुनर्दलमध्येतु संतानगोपालकमंत्रवर्णान्
चतुरश्चतुरो विलिखेत् पुनस्तद्बहिर्वृत्तं विलिख्य तस्मिन् कादिवर्णैर्वेष्टयेत् पुनस्तद्बहिश्चतुरस्रं विलिखेत् एनं न
वनीतेन स्वर्णादिपट्टे विलिख्य नारी उपयुंज्यात् तस्मात्पुत्रं प्रसूते॥ अथ संतानकरयन्त्रप्रसंगात् पञ्चमारोकंसंतान
करपुरुषसूक्तयन्त्रमप्यत्र लिख्यते षट्कोणकर्णिकामध्ये तारं साध्यसमन्वितं सुदर्शनषडर्णं च षट्सु कोणेषु संधि
षु तदंगानि चतुष्पत्रकेसरेषु क्रमेण च गोपालकश्चतुर्वर्णमन्त्रस्यैकैकमक्षरं दलेषु द्वादशार्णस्य त्रीणि त्रीण्यक्षर
गाणि च अष्टपत्रे केसरे द्वादशार्णैकैकवर्णकेन्द्र सिंहानुष्टुभो वर्णान् चतुरश्चतुरस्ततः सुदर्शनद्वादशवर्ण केसरे षोड
शच्छदे कृचां पुरुषसूक्तस्य क्रमात् षोडशकं बहिः मातृकार्णैर्लसद्वृत्तं भूपुराश्रस्कतारकोयन्त्रं पुरुषसूक्तस्य पुत्रा
युः कीर्तिकांतिदं सर्वपापहरं श्रीदं धर्मार्थसुखमोक्षदं हय्यंगवीनेन प्रविलिख्य यन्त्रं त्रिवारमेतत्प्रति जप्य सूक्तं प्रातः राम:
समद्यानिताविदग्धं पुत्रं प्रसूते कमलासतुल्यं घोरे विषे घोरतने विचारे ज्वरे घोरतरे च शूले हय्यंगवीनेन प्रविलि २४३
रति

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ख्य यन्त्रं प्रभक्षयेत्तस्य शमाय जप्त्वा अस्यार्थः प्रथमं षट्कोणं विलिख्य तन्मध्ये प्रणवं विलिख्य तन्मध्ये साध्य नामा
दि यन्त्रंन्यायान्विलिखेत् पुनः सहस्रार हुं फट् इति सुदर्शन षडर्णान् षट्सु कोणेषु विलिखेत् पुनः कोण द्वंद्वां तरा
लेषु आचक्राय स्वाहा हृदयाय नमः विचक्राय स्वाहा शिरसे स्वाहा सुचक्राय स्वाहा शिखायै वौषट् धीचक्राय स्वाहाक
कचाय हुं संचक्राय स्वाहा नेत्रत्रयाय वौषट् ज्वालाचक्राय स्वाहा अस्त्राय फट् इत्येतानि सुदर्शन षडंगानि विलिखे
त् पुनस्तद्बहिश्चतुर्दलं पद्मं विलिख्य तत्केसरेषु क्लीं कृष्ण क्लीं इति गोपालक चतुर्वर्णान्विलिखेत् पुनस्तद्दलमध्ये
षु ॐ नमो भगवते वासुदेवाय इति द्वादशाक्षर मन्त्रस्य त्रीणि त्रीण्यक्षराणि विलिखेत् पुनस्तद्बहिरष्टपत्रं पद्मं विलि
ख्य तत्केसरेषु ॐ नमो नारायणाय ॥ इत्यष्टाक्षरस्यैकैकमक्षरं विलिखेत् पुनस्तद्दलमध्ये उग्रं वीरं महाविष्णुं ज्वलं
तं सर्वतोमुखं नृसिंहं भीषणं भद्रं मृत्युमृत्युं नमाम्यहं इति नृसिंह द्वात्रिंशद्वर्णस्य चतुरश्चतुरोक्षरान् विलिखेत् पुन
स्तद्बहिः षोडश षोडश पत्रं विलिख्य तत्केसरेषु ॐ नमो भगवते महासुदर्शनाय हुं फट् इति सुदर्शन षोडशार्णस्यैकैक
मक्षरं विलिख्य पुनस्तद्दलमध्ये ऋग्वेदोक्त पुरुषसूक्तस्य षोडश ऋचः क्रमेण षोडश दलेषु विलिखेत् तद्बहिर्वृत्तं
विलिख्य तस्मिन् मातृकावर्णैर्वेष्टयेत् पुनस्तद्बहिश्चतुरस्रं विलिख्य तत्कोणेषु प्रणवं विलिखेत् एवं नवनीते विलि

For Private And Personal

प्र॰सं ख्य षोडशसहस्रसंख्यं पुरुषसूक्तं जपित्वा वनितां प्राशयेत् तस्मात्सुत्वं प्रसूते अथवा ज्वरग्रस्तं वा अभिचारग्रस्तं वा
२४४ विषग्रस्तं वा शूलव्याधिग्रस्तं वा एवं विलिख्य जप्त्वा प्राशयेत् तत्क्षांतिर्भविष्यति॥ अथ प्रसंगात् ऋग्विधानोक्तप्रका
रेण पुरुषसूक्तेन संतानयागविधिर्लिख्यते सहस्रशीर्षेति षोडश: नारायण ऋषि: अनुष्टुप् छंद: भगवान् पुरुषो दे
वता सहस्रशीर्षेति सूक्तं त्रिवारं दिने दिने विस्त्वादि सर्वदेवानां सर्वार्चफलं लभेत् त्रिवारं जपेदित्यर्थ: शुक्लपक्षे शु
भवारे शुभनक्षत्रगोचरे द्वादश्यां पुत्रकामस्तु चरुं कुर्वीत वैष्णवं विष्णवे त्वा जुष्टं निर्वपामि॥ इत्यनेन प्रकारेणेत्यर्थ:
दंपत्योरुपवासस्यादेकादश्यां शिवालये ऋग्भि: षोडशभि: सम्यक् चराचरं चरुं पुरुषसूक्तेन श्रपयेत्सुत्रकाम्यया
प्राश्नुयाद्धैसवं सूनुमचिरात्संततिसमं द्वादश्यां सम्यक् पयसा निर्वपेद्वैष्णवं चरुं य: करोति सहस्रं तानि यानि विष्णो:
परं पदं होममिति शेष: अयं होम: संतानार्थं न भवति पुन: हुत्वाग्निं विधिवद्भक्त्या ऋग्भि: षोडशभिर्बुध: कृतांजलि
पुटो भूत्वा स्तुवंनारी: प्रयोजयेत् अस्यत्रोपदेश: प्रथमं षोडशभि: ऋग्भि: आज्याहुतिं कृत्वा पुनस्ताभि: पक्वाहुतिं
कृत्वा पुनरप्याज्याहुतिं कुर्यादित्यर्थ: समिधोऽश्वत्थवृक्षस्य हुत्वाज्यं जुहुयात्सुन: उपस्थाय हुताशस्य ध्यात्वा चर्म राम:
धुसूदनं हविर्होमं तत: कुर्यात् प्रत्यंचं वाम्यत: शुचि: सूक्तेन जुहुयादाज्यं हवि: शेषं तु पूर्ववद्दद्यात् स्विष्टकृद्धोमं २४४

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

कुर्यादित्यर्थः अस्यत्रापे देशः अश्वत्थसमिधः षोडशभिर्ऋग्भिर्हुत्वा एकैकहोमानंतरं तत्तदृग्जपपूर्वकं अश्वत्थ
पत्रषोडशकं क्रमेणपुरतो निधाय पुनराज्याहुतिसमयेप्येकैकाहुत्यनंतरं तत्तदृग्जपपूर्वकं तेषु पत्रेषु संपातं चगृही
त्वापुनश्चरुहोमसमयेपि तथैव संपातं गृहीत्वा आज्यहोमसमयेपि तथैव गृह्णीयात् तदुपरि षोडशपत्रैराछादये
त् इत्यर्थः हविःशेषं नमस्कृत्वा नारीनारायणंपतिं भक्षयित्वा हविःशेषं तव्याशीः संविशेत्सपाम्॥ अस्यत्रोपदेशः
आचार्यस्तु नारीपुरुषसूक्तन्यासादिकं कारयित्वा अश्वत्थपत्रस्थं संपातं एकैकऋग्जपपूर्वकं अश्वत्थपत्रेणैव तस्य
आस्ये निक्षिपेत् पुनः संपातं विधायकाश्वत्थपत्रे जलानुपानं च एकैकऋग्जपपूर्वकं दद्यादित्यर्थः ततः कृत्वाविदं
कर्म कर्तव्यं द्विजतर्पणं द्वितीयास्त्रिनिवर्त्तेनयाचगर्भं न विंदति अपुत्राम्लपुत्रावाया च कन्यां प्रसूयते सिप्रं साजनये
त्पुत्रं कश्यपश्शृंगोऽयथाब्रवीत् इत्यंऋग्विधाने प्रोक्तं॥ अथ पुरुषसूक्तपूजाविधिः आद्यमावाहयेद्देवमृचानुपुरुषोत्तमं
द्वितीयया सनं दद्यात्पाद्यं चैव तृतीयया चतुर्थ्यार्घ्यं प्रदातव्यं पंचम्याचमनीयकं षष्ठ्यास्नानं प्रकुर्वीत सप्तम्यावस्त्र
मेव च यज्ञोपवीतमष्टम्या नवम्यागंधमेव च दशम्या पुष्पदानं स्यादेकादश्या च धूपकं द्वादश्या च तथा दीपं त्रयोद
श्याचरुं तथा चतुर्दश्यां जलिं कृत्वा पंचदश्या प्रदक्षिणं षोडश्योद्वासनं कुर्याच्छेषकर्माणि पूर्ववत् एवं पुरुषसुक्त

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ पूजाविधिःसमाप्तः॥ अथन्यासविधिः नारायणऋषिः अनुष्टुप् छंदः पुरुषो देवता अतो देवा अवंतु नः ॐ भूः पुरुषा
२४५ यनमः हृत् इदं विष्णुर्विचक्रमे ॐ भुवः पुरुषायनमः शिरः त्रीणि पदा विचक्रमे ॐ सुवः पुरुषाय नमः शिखा विष्णोः क
र्माणि पश्यत ॐ महः पुरुषायनमः कवचं तद्विष्णोः परमं पदं ॐ जनः पुरुषायनमः नेत्रत्रयाय तद्विप्रासो विपन्यवः ऋक्
सर्वत्र ॐ भूर्भुवः स्वः सत्यपुरुषायनमः अस्त्रं इति ध्यानं गोक्षीराभं पुंडरीकासनस्थं चक्राब्जाढ्यं शंखकौमोदकीभ्यां
श्रीभूमिभ्यामर्चितं योगपीठं ध्यायेद्देवं पूजयेत्पौरुषेण अथन्यासः वामांगाद्यंकं स्वचरणजानूरुयुग्मेषु नाभौ हृत्कंठांसद्वि
तयवदनास्युत्तमांगेषु मन्त्री तत्रासीसेकमेव स्थानं एवं षोडशाभिर्ऋग्भिर्न्यसेत् स एषः संहृतिन्यासः एतद्विपरीत
स्थानेन सृष्टिन्यासः नाभावारभ्याकारां तन्यस्त्वा शिष्टाभिः शिरआदि हृदंतं न्यसेत् एवं स्थितिन्यासः॥ अथ घोरेज्वरेघो
रतरे न श्रुते इति पुरुषसूक्तयंत्रस्य पूर्वं ज्वरशांतिप्रदत्वमुक्तं किलतत्प्रसंगात् ज्वरशांतिकरं कुवेरयंत्रमपि मन्त्रसारोक्त
मत्र योग्यतावशाल्लिख्यते कर्णिकायां लिखेत्तारं कमासत्रेषु चाष्टसु वर्णान् कुवेरमन्त्रस्य चतुरश्चतुरो वहिः रसो दणंवाजि
नमिस्वचा मातृकया वृतं भूपुराश्रिषु ठं षीजं वं बीजं दिक्षु चालिखेत् एतद्यंत्रं कुवेरस्य रसाकरमनुत्तमं चातुर्थिकादि रामः
विषमज्वराद्यानाशु हंति च अस्यार्थः प्रथममष्टपत्रं विलिख्य तत्कर्णिकायां प्रणवं विलिख्य तन्मध्ये नामादि यंत्रन्याया २४५
साध्य

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

न्विलिखेत् पुनरष्टपत्रेषु कुबेरं तेमुखं रौद्रं नंदिमानंदिमावह ज्वरं मत्कृभयं घोरं ज्वरं नाशमे ज्वर इत्यस्य मन्त्रस्य
वर्णाश्चतुरश्चतुरो विलिखेत् पुनस्तद्बहिर्दलद्वयं विलिख्य पूर्ववृत्ते रक्षोघ्नं वाजिनमाजिघर्मिमित्यचावेष्टयेत् द्वि
तीयेवृत्ते मातृकयावेष्टयेत् पुनस्तद्बहिर्भूपुरं विलिख्य तत्कोणेषु ठं ठं इति विलिख्य तद्दिक्षु वं वं इति विलिखेत् एवं
विलिख्य घटे ते उक्तफलं भवति॥ अथ ज्वरशांति यंत्र प्रसंगात् ज्वरशांतिप्रदो मन्त्रः कल्पांतरोक्तः शैवज्वरविषयोत्र
योग्यतावशाल्लिख्यते ज्वरमन्त्रस्य कालाग्नि ऋषिः अनुष्टुप् छंदः कालज्वरो देवता आं बीजं ज्वरः शक्तिः ज्वरशमनार्थे
रक्तं त्रिनेत्रं त्रिपदं त्रिहस्तं त्रिशूलिनं रुद्रसुतं कृशांगं भस्मायुधं वक्रशशांकमौलिं ध्यायेत्समस्तं त्रिपद्ज्वरं तं त्रिपाद
हस्तन्नेत्रयशीर्षाय नमो नमः ज्वराय व्याधिराजाय दक्षारेश्वासमूर्तये ॐ त्रिपाद्भस्मप्रहरणस्त्रिशिरारक्तलोचनः स
मे प्रीतः सुखं दद्यात्सर्वामयपतिर्ज्वरः कुबेरं तेमुखं रौद्रं नंदिमानंदिमावह ज्वरं मत्कृभयं घोरं ज्वरं नाशय मे ज्वर भस्मा
युधाय विद्महे एकदंष्ट्राय धीमहि तन्नो ज्वरः प्रचोदयात्॥ अथ शैवज्वरमंत्रांतरं वैष्णवज्वरशांतिकरमन्त्रोप्यत्र
योग्यतावशाल्लिख्यते आद्यंतः कवयः पुराणाः सूक्ष्मा त्वं हतो ह्यनुशासितारः सर्वज्वरान्घ्नं तु मानिरुद्ध प्रद्युम्नसंक
र्षणवासुदेवाः ज्वरं च ज्वरसारं च ज्वरातिसारमेव च शीतज्वरं तथा धूम्रसंनिपातज्वरं तथा एकाहिकं द्व्याहिकं च त

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· यान्निदिवसज्वरं चातुर्थिकं तथा त्र्यहं तथैवं संततज्वरं दोषोत्थं संनिपातोत्थं तथैवागंतुकज्वरं शमं नंयाशु गोविंदश्चिं
२४६ धिभिंध्यस्य वेद्नां ॥ अथ कुबेरपञ्चप्रसंगात् कुबेरस्य लोकपालत्वात् लोकपालमुख्यस्यैंद्रस्यापि मन्त्रो मन्त्रसारोक्त
ऐंद्रगायत्र्याख्यो त्रयोस्य तावशाल्लिख्यते सुकेस ऋषिः गायत्री छंदः विबुधेश्वरो देवताय द्य ह्युत् कच्चर त्र हनशि
रः उद्गा अभिसूर्यशिखास वैंतदिंद्रकवचं तेवशे अस्त्रं ध्यानं पारिजाततरु——बद्धमणिकुट्टिमोपरिसमास्थितां
पाणिपंकजयुगात्तरक्तकलशाभिषिक्तनिजविग्रहं पाटलांगमरुणाभभूषममलेंदुसुंदरमुखश्रियं पाकशासनमहं
नि ॥ ऱांचनम धर्मकामधनमोक्षदं यद्द्यकच्चरत्र हन्तुद्गा अभिसूर्यसर्वं तदिंद्र तेव शे इति मन्त्रः ऐश्वर्यवश्यप्र
धानोयं मन्त्रः द्वादशलक्षजपः जपसमयेनित्यशः शुद्ध हविष्यं हुनेत् जपांते रक्तकमलैस्त्रिमधुरसिक्तैर्दशांशंपुर
श्चरणार्थं हुनेत् कर्णश्रोत्रनयनघ्राणमुखदोः पादसंधिषु आधारहृन्मस्तकेषु मन्त्रार्णान् क्रमशोन्यसेत् पूजाविधान
नंतु अस्मिन्नेव पटलेवक्ष्यमाणे ऐंद्रत्रिष्टुप्मंत्रविधानेवक्ष्यामः अथ प्रयोगः रविबिंबसंस्थममराधिपतिं प्रविचिं
त्यनित्यमसुमेवमनुं जपतामथाष्टशतमाशुवशो भुवनं भवेत् किमुतमर्त्यजनः अरुणैः कमलैर्मधुराप्लु[ ]तैर्जुहु रामः
याद नले विधिनाष्टशतं उदितेसवितर्यथ वत्सरतो धनधान्यसम्रद्धिरमुष्य भवेत् जातीभिर्यशसे श्रियेकुवलये २४६

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ष्यैतैस्तथाकैरवैर्वल्लापैत्पयसायुषेकुरवकैर्बंध्याधनायांधसास्वर्णाख्येमधुनापलाशकुसुमैःप्रत्रायमुक्तैश्च कुशैरध्ये
र्घ्यैघृतसंयुतैर्दशशतंमल्लीदिना दोहनेत् जातीकुरवकंकेंकुं अंधः अत्रं अथयन्त्रंमध्येतारंतदनुगुणशोमन्त्रव
र्णाद्दलाग्रेकिंजल्केषुस्वरयुगमथव्यंजमारूढदत्तंस्माविंबाश्रद्वयगुलम न्मारबीजंतदेतद्यंत्रंप्रोक्तंनिखिलसुखदं
श्रीकरंवश्यकारि आलिख्य यन्त्रममुमेवसुवर्णपट्टेगोरोचनाघुसृणचंदनगोमयाद्भिःसूर्याहिरण्यकृतयाप्रवरेसुहू
र्तेसंधारयेत्सकलसंपदवाप्तिहेतोःस्यर्थार्थः यन्त्रांतरमाहकर्णिकायांसमाध्यंतुतारंपत्रेषुचाष्टसुअग्निरव्यर्ण्याग्नि
जलधित्रीणित्रिद्वासराणि च आलिख्यमातृकावर्णैर्भूपुरेणचवेष्टयेत् पदद्यकेत्यू चायंत्रंवश्यसौभाग्यकांतिदंसुव
र्णरत्नधान्यादिसर्वसंपत्करंपरं इतियन्त्रं. अग्निरितित्रीणि अग्निइतिद्वयं॥ अथेंद्रगायत्रीमन्त्रप्रसंगात ऐंद्रंत्रिष्टु
पचिंतामण्याख्यामन्त्रसारोक्तोत्रयोग्यतावशाल्लिख्यते एतस्मगद्रऋषिः त्रिष्टुपछंदः इन्द्रोदेवता इन्द्रश्रेष्ठानिद्रवि
णानिधेहिहृत् चित्तिंदक्षस्यसुभगत्वमस्मेशिरःपोषंरयीणामरिष्टिंतनूनांशिखास्वाद्मानंवाचःसुदिनत्वमन्हांकवचं
इंद्रश्रेष्ठानीत्यादिसर्वमुक्त्वाअस्त्रंध्यानंमातंगारातिपीठस्थितमतिरुचिरंनंदनेकल्पवृक्षेसमैंद्रराद्यैर्मनोज्ञैर्विबुध
मुनिनुतंतप्तकार्तस्वराभंहस्तोद्यत्स्वर्णकुंभप्रकरपरिगलद्रक्तधाराप्रवाहान्वर्षंतंवांछितार्थंप्रदशभरणतिंसुप्रसन्नेन

प्र.सं. मामिंद्र श्रेष्ठानीत्यादिमन्त्रः ऐश्वर्यप्रधानोयंमन्त्रः लक्षंजपेत् पुरश्चरणार्थं अस्यैवासरन्यास उच्यते शीर्षालिकश्रव
२४७ णनेत्रसघोसगंडदंतोष्ठपाणिपदसंधिषुसाग्रकेषुआरनाभिजठरस्तनपार्श्वपृष्ठहृन्मस्तकेषुमन्त्रंविन्यसेत्क्रमेणवि
न्यस्यैवंमन्त्रवर्णान्पदानिविन्यसेत् भयोदेवतालप्रसिध्यैस्थानेष्वेषुव्यष्टसंख्येषु देहेतारायानि व्यष्टसंख्यानिमन्त्रीशी
र्षश्रुतिकपोलांसहृत्सपार्श्वकटीषुचगुह्यवामकटीपार्श्वसांसगंडश्रवःसुचआधारनाभिहृदयवदनेषुयथाक्रमंए
वंपदंन्यासंचकुर्यात् अस्यैवमन्त्रस्यध्यानांतरमुच्यते उपवनेमरुतामथनंदनेप्रततगेहलसल्ललनागणेकनक
भासितभूमितलेंचितेविबुधशाखिशतैरविलार्थदैःक्षपितहेमलतानिकरोज्वलैःकलनिनादविहंगमनोहरैः
कनकपंकजसौरभवाहितासुरसरिन्मरुताचमनोरमेसुरमणिमंठपमुज्वलंविबुधपादपपंकजमध्यगंमणिमयंचत
दंतरभूतलेद्विरदवैरिमहासनमद्भुतंउपरिसंस्थितमुज्वलभूषणारुणभासुरकोटिसमप्रभंमहितरलकिरीटमनो
हरमणिमयूखविराजितकुंडलंमसृणकुंकुमपंकपरिस्फुरंतिलकशोभिललाटतटांतरंकमललोचनमुन्नतनासि
कंमुकुरगंडतलंमधुरस्थितंअधरकांतिपराजितपल्लवंविगलितांकशशांकनिभाननंविमलकंबुविराजितकं राम:
धरंविविधहारलतांचितवक्षसंकनकतालगतंवसुसंचयंनिजकरैर्दधतंनिजसेवितंमहितरत्नमरीचिचयोल्ल २४७

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

सज्जठरबंधमनोहरमध्यगं विविधरत्नलसन्मणिमेखलाकलितसूक्ष्मदुकूलविराजितां अमरबंधुरसिंधुरनायिका
मदशपीनवरोरुमनोहरंप्रपदमर्जुनकच्छपमंगुलीनखमयूखजितेंदुकरांकुरंमुनिसुरासुरसिद्धिमहोरगाद्यखिललो
कनतांघ्रिसरोरुहं त्रिभुवनैकपरायणमिष्टदं त्रिदशनाथमनारतमाश्रये एवं ध्यात्वा लक्षं जपित्वा दशांशं त्रिमधु
रसिक्तैः कमलैर्जुहुयात् ॥ पुरश्चरणांगहोमः अथ पूजाविधिः कथ्यै सम्यक् ध्यै ॥ सुखदायै मनोज्ञायै कांत्यै ॥ कामदायै सुरू
पायै कामरूपायै सर्वज्ञायै इत्यष्टदलेष्वष्टशक्तिः समर्च्य नवमीं कर्णिकायां च समर्च्य ॐ नमो भगवते सर्वरत्नमयाय
सिंहासनाय नमः इति कर्णिकायां समर्चयेत् एतस्मिन्पीठे इंद्रं समावाह्य तत्र प्रथमं पुलोमनंदनायै नम इतीन्द्रस्य वा
मपार्श्वे समर्चयेत् मातलये नमः इति पुरतः पुनरंगैः समर्चयेत् परित इति प्रथमावृत्तिः पुनः मंदाराय संतानाय कल्प
पादपाय हरिचंदनाय इति चतुर्दिक्षु पारिजाताय नमः इति पृष्ठे समर्चयेत् इति द्वितीयावृत्तिः आदित्येभ्यो नमः वि
श्वेभ्यो देवेभ्यो नमः मरुद्भ्यो नमः प्रजापतिभ्यो नमः वसुभ्यो नमः अश्विभ्यां नमः रुद्रेभ्यो नमः साध्येभ्यो नमः इति तृती
यावरणे अष्टदलेषु समर्चयेत् पुनः उर्वश्यै मेनकायै रंभायै घृताच्यै पूंजिकस्थलायै तिलोत्तमायै चित्रलेखायै उन्म
दायै इति चतुर्थ्यावृत्तिः गुरुभ्यो नमः नारायणाय तुंबुरवे चित्ररथाय अभ्रमुवल्लभाय वाजिपतये अदित्यै जयंताय

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

इतिपंचम्यावृतिः इंद्रादिभिः षष्ठीएवंसंपूज्यपुरस्तात्कंबंपूर्वकंउपरिष्टात्तत्रोत्तरं जुहुयात कमलैर्मधुरयुक्तैर
सुः पुरश्चरणार्थेअथप्रयोगविधिः दूर्वात्रिकैश्चाथसहस्रसंख्यंदग्ध्याप्नुतैः सप्तदिनंहुतेद्युः रोगैर्विमुक्तः सहबंधु
वर्गैः शतंप्रजीवेछरदांनरोसौप्रयोगांतरंपाशांकुशौकामभीतिमुद्रांकरैर्दधानंकमलासनस्थंरक्तांशुकालेपन
माल्यमेनंशचीपतिंतत्यगतिंनिशीथेविचिंत्यपाशांकुशशक्तिबीजैर्युक्तंमनुमन्त्रितमःसहस्रंजपंननंगातुरश्चित
वतिमप्युर्वशीमानयतेनिजांकेआंह्रींक्रोंमितिपाशांकुशशक्तिबीजानिप्रयोगांतरं वराभीतिशक्तिः पविंचापिहस्तै
र्वहंतंसुरक्तंप्रसन्नाननाब्जंवलारातिमेनंविचिंत्यार्कबिंबेप्रजप्यात्सहस्रंसमृध्यैदिनादौअथास्ययंत्रंकर्णिकायां
लिखेत्तारंमनोःपत्रेपुचाष्टसुपंचषट्‌पंचषट्‌पंचरसभूतषड्वर्णकान्‌ वयंतरभिमातृकयाभूपुरेणचवेष्टयेत्‌ इंद्र
श्रेष्ठानिमन्त्रस्ययन्त्रंसर्वसमृद्धिदंआयुरारोग्यसौभाग्यधनधान्यसुतप्रदंसर्वरसाकरंवश्यंसुदिनंतयशःप्रदंकि
मत्रबहुनोक्तेनवांछितार्थप्रदंपरंप्रयोगांतरंपृथुलांयोमधुरयुतांशालीनांमंजरीजुहोत्यग्नौशालीपूर्णगृहास्याननमं
त्रितमोमंडलत्रयाद्‌र्वाक्‌शालीकुलचेन्नल्‌ मंजिरीकनिरिकतिरिमधुरंत्रिमधुरंअयमर्थः त्रिमधुरसिताभिःशा रामः
लीभिर्नित्यशः सहस्रसंख्यंमंडलत्रयंहुनेदितिप्रयोगांतरंवैम्घदेवनिरतौग्रहाश्रीमीयोवसुसंख्यमंघसातस्यभक्त २५८

For Private And Personal

मतिम्रष्टमन्वहं संप्रय कृतिस हस्तलोचनः अघमर्षः वैश्वदेवांते अन्नेनाष्टसंख्यं जुहुयान्नित्यशः इति प्रयोगांतरं सरु
दुच्चरतोप्यमराधिपतिर्मनुवर्यमुवसस्यमुखेसुखंजस्यकुटुंबयुतस्य परंपददा सशनंदिनराःसुरसं अघमर्षः प्रातः
प्रातरेकवारं जपतोद्विजस्य कुटुंबयुतस्य अवश्यमानंप्रय कृति इति अथास्ययंत्रमुच्यते॥ साध्याख्याकर्मयुक्तंशि
खिपुरयुगलस्यालिखकर्णिकायां तारंकोणेषु बीजं वसुदलकमलेकेसरोद्यत्स्वराढ्ये दिकुपत्रेद्रियार्णान् गुह्वद
नमितान् कोणपत्रेषु पचानावीतंव्यंजनार्णैरवनिपुरगतंयंत्रमेंद्रं तदेतत् अस्यार्थः प्रथमंषट्कोणंविलिख्य त
त्कर्णिकायां प्रणवं विलिख्य तन्मध्येसाध्यनामादीन् विलिखेत् पुनः षट्सुकोणेषुलं इंतीं इबीजं विलिखेत् पुन
स्तद्बहिरष्टदलंपद्मं विलिख्य तत्केसरेषुस्वरान् द्वौद्वौविलिखेत् पुनः पूर्वादिचतुर्दलेषु ईंद्रग्रेशानिमन्त्रस्य वर्णा
न् पंचवर्णाशोलिखेत् पुनराग्नेयादिकोणपत्रेषु अवशिष्टान् वर्णान् षट् षट् विलिखेत् पुनस्तद्बहिर्वृत्तं विलिख्य॥
कादिवर्णैर्वेष्टयेत् पुनस्तद्बहिश्चतुरस्रं विलिखेत् अथतान्नादिपट्टविशेषस्य धारणायुधिष्ठफलंचोच्यते आलि
ख्येदं ताम्रपट्टेसुजत्वंकृतावन्हौसाधुसंपातसिक्तं रक्षांकुर्यात्क्वापितं मंदिराद्यैरसोभूतप्रेतचोरादिकेभ्यः पदमेव
विलिख्य हेमपट्टेकृतसंपातविधिं जपादिसिद्धं रुचिकादिषुभूषणेषु युंजाद्धिरधानोलभतेनिजेष्टसिद्धिंप्रयो

प्र·सं· गांतरंमंदाकिनीतटरुहतिदशद्रुमायोवं दारकैः परिवृतं गजराजसंस्थं दोर्भ्यां सुवर्णचषकस्त्रुमभीष्टजातमादायस
२५९ धकवराय समर्पयंतं ध्यात्वा जपन्ननुदिनं नियमेन योमुं मन्त्रोत्तमं श्रितमतिः शतमष्टयुक्तं देवेसमप्रमुदिते वसहस्रभा
नौ संपूर्णरत्ननिचयो भविता शब्दमात्रात् प्रयोगांतरं ज्ञानाख्यमुद्राकुलिशाभयेष्टान् दोर्भिर्वहंतं सुसितं प्रसन्नं विचिं
त्यमंत्रं प्रजपेत्सहस्रं व्रजेत्स वाग्वल्लभतां नरोसौ प्रयोगांतरं धवलनलिनमध्येसन्निषण्णं सितांगं सुरमुनिपितृसिद्धै
सेवितं सुप्रसन्नं दशशतभुजदंडोल्लासिपीयूषकुंभैरमृतजलमजस्रं स्रावयंतं निजांगे स्वरूपरिहृदमेवं चिंतयित्वा
सहस्रं जपति नियमयुक्तो मंत्रवर्यं नरोयः स तु दुरितवियुक्तो विश्वसंवादयुक्तो जगति गणनहीनं विंदते दीर्घमा
युः प्रयोगांतरं दिनशोदिनावतारे चत्वारिंशच्चतुःशतं प्रजपेत् मासारंभदिने मंस चतुःशतमायुषे च लक्ष्म्यै च॥ अथेंद्र
मन्त्रप्रसंगात् इन्द्राणीमन्त्रोपि मन्त्रसारोक्तोत्र लिख्यते॥ वृहस्पतिऋषिः गायत्री छंदः इंद्राणी देवता ह्रीं क्लीं हृत् इं
द्राणीशिरः सौभाग्य देवते शिखा मघवत्प्रियेकवचं सौभाग्यं नेत्रत्रयं देहि मे स्वाहा अस्त्रं ध्यानं कल्पद्रूद्यानम
ध्ये विविधमणिलसन्मंटपांतर्विराजन्मातंगाराति पीठप्रविलसितसरोजन्मसंस्थां प्रसन्नां पीनोत्तुंगस्तनांतां धृतभुज राम:
घनजरांपद्मपत्रायताक्षीमिंद्राणीमिंद्रनीलोत्पलदलसकलनिभां हृद्यभूषां नमामि ह्रीं क्लीं इंद्राणी सौभाग्यदेवते म २५

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

पवत् प्रियेसौभाग्यं देहि मेस्वाहा इति मन्त्रः सौभाग्यलक्ष्मीप्रधानोयंमन्त्रः लक्षंजपेत् रक्तपद्मैस्त्रिमधुरसिक्तैर्वा
रक्तोत्पलैस्तत्सिक्तैर्वा लोणैर्वा वकुलकुसुमैर्वा केरवैर्वा त्रिमधुरसिक्तै घृतेपुष्पैकैकेन दशांशंजुहुयात् पुरश्चरणा
होमः रक्तोत्पलंशेन्द्रेन लपुलोणं उष्णु वकुलं केरवं आंपलपु अथपूजाविधिः कांत्यैप्रभायैरमायैविद्यायैमदनायैम
दनातुरायैरत्यायैमनोज्ञायै हृद्यायै इत्यष्टदलेषु च नवमीं कर्णिकायां च समर्च्य ह्रीं सर्वशक्तिकमलासनायनमः इ
ति कर्णिकायांसमर्च्य अस्मिन्पीठे इन्द्राणीसमावाह्य समर्चयेत् अंगैः प्रथमावृतिः उर्वास्यैमेनकायैरंभायैप्रम्लोच
नायैपुंजिकस्थलायैतिलोत्तमायैघृताच्यैसुरूपायै इति द्वितीयावृतिः इन्द्रादिभिस्तृतीया वज्रादिभिश्चतुर्थी अथप्र
योगः जुहुयाच्चंपककुसुमैःप्रातर्वैश्याजनं वशीकर्तुं चंदनपंकपितैःसायंनवमालिकाप्रसुनैर्वा पालाशपुष्पैर्मधुरत्र
त्रयाक्तैःस्त्रापदातुंजुहुयात्सहस्रं कन्यांवरायायवरोपितहविर्जेप्सितामाशुवरोविधांतु लाजाभिरंजलिमताभि
रष्टाष्टसंख्यं वन्हौजुहोतुविधिवद्घृतसंप्लुताभिः कन्यांहृदाभिलषितामचिरेणलब्धुसौभाग्यधेनुधनधान्यसुतांश्च
येवाअयमर्थः चंदनसिक्तैर्नवमालिकापुष्पैर्वा त्रिमधुरसिक्तैः पलाशपुष्पैर्वासहस्रसंख्यंजुहुयात्सायंकालेस्त्रा
यपुरुषायकन्यांदातुं अंजलिमिताभिर्लाजाभिरष्टसंख्यंजुहुहुयात् वांछितांकन्यांलभते सौभाग्यदीं श्चलभते नवम

For Private And Personal

प्र.सं. लिकामल्लिकायुष्यंप्रयोगांतरं आदाय दोष्णप्रतिपादयंतीं वरायकन्यामभिवांछितायसुरेंद्रकांतां प्रविचिंत्य जप्यात्
२५० कन्याप्रदानायसहस्रसंख्यं अथ मर्थः एवं ध्यात्वा जप्त्वा कन्याप्रदानं लभते प्रयोगांतरं कन्यापिनित्यं रुक्तकर्णवेधाविद्यो
प्रजप्याद्यत लक्षसंख्यं सौभाग्यहर्षं महतीयवेषं वरं लभेत त्रिदशेंद्रतुल्यं तत्वसंख्यम्॥ चतुर्विंशतिसंख्यं यस्यैव
यन्त्रमाह षट्कोणकर्णिकामध्ये ससाध्यं भुवनेश्वरीं आलिखेत् षट्सु कोणेषु षड्वर्णकोणसंधिषु अंगान्यष्टसु पत्रेषु
गुणराश्यात्मनोः क्रमात् द्वौ द्वौ स्वरौ केसरेषु मारसुकिंवदि स्वापि इन्द्राणीयन्त्रमेतत्तु परं त्रैलोक्यरंजनं सौभाग्यशोभा
सौदर्य्यधनधान्यसुतप्रदं अथ मर्थः प्रथमं षट्कोणं विलिख्य तत्कर्णिकायां भुवनेशीं विलिख्य तन्मध्ये साध्यना
मादीन् विलिखेत् पुनः षट्कोणेषु ह्रीं इन्द्राण्यै नमः इति विलिखेत् पुनः कोणसंधिषु अंगषट्कं विलिखेत्।
पुनस्तद्बहिरष्टपत्रं पद्मं विलिख्य तत्केसरेषु द्वौ द्वौ स्वरौ विलिख्य तद्दलमध्ये मन्त्रवर्णान् त्रीण्यक्षराणि विलिखे
त् पुनः श्चतुरस्रं विलिख्यं तस्य दिक्षु श्रीमिति विलिख्य तत्कोणेषु ह्रीमिति विलिखेत् एवं विलिख्य ध्यातेउक्तफलंभ
वति प्रयोगांतरं वदनसालनंजन मभिषेककालेपपादिकं चापि [illegible] सौभाग्यमायुषे [illegible] ॥ अ [illegible] मः
थ प्रपञ्च विधानमुच्यते प्रजापति ऋषिः देवीगायत्री छंदः [illegible] अं ओं भां [illegible] २५०

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

शिरः उं वों ऊं शिखायै वौं ऐं कवचं ओं ओं औं नेत्रं अं ओं अः अस्त्रं अथवा ओं भूः हृत् ओं भुवः शिरः ओं सुवः शिखा ओं
महः कवचं ओं जनः नेत्रं ॐ तपः अस्त्रं इत्येतैर्वा षडंगान् कुर्यात् अथास्य चतुर्दशयोगविधिः तत्र चतुर्मूर्तियोगः
प्रथमः स चैवं [illegible]ः नाभ्यादिगतमूर्तिचतुष्टयममृतमयैरुपहारैः संपूज्य तत्तेजोरूपं कृत्वा प्रणवेनैकीकृत्यात्मत
मात्मावयेत् इति चतुर्मूर्तियोगः क्रमः एवमेव ब्रह्मविष्णुरुद्रभेदाभेदलिंगयोगा द्रष्टव्याः तत्र ब्रह्मादियोगत्रये चतु
र्थदिस्थानेषु तत्तन्मूर्तं यव द्रष्टव्याः भेदयोगे हृत्सर्वत्र भिन्नशरीरमूर्तित्रयं अभिन्नयोगे अभिन्नशरीरमूर्तित्रयं लिंग
योगे लिंगरूपं अथ चिद्वदेहयोगः शरीरचतुष्टयस्य चितेजसा व्याप्तिचिंतनं पुनरात्मादिगुणैर्वाच्यवाचकैकत्व
तिपत्त्याप्रणवजपलक्षणो गुणयोगः तत्र स्थूलसूक्ष्मयोः कारणे संहारः संहारयोगः पुनस्तयोः सृष्टिरूपव्याप्तिचिंतन
नामोतयोगः पुनर्द्वैतस्य कल्पितत्वेन सत्ताप्रतीतित्वचिंतनमनुत्तात्रयोगः पुनर्द्वैतस्य चिद्व्यतिरेकेणासत्वाच्चितो विका
रत्वचिंतनमवज्ञायोगः पुनरपि कचिन्तत्वादि धर्मराहित्यचिंतनं निर्विकल्पयोगः एतदुक्तं भवति नाभिहृदयभ्रूमध्य
मूर्द्धसु अं नमः उं नमः मं नमः ॐ नम इति प्रणवावयवैः प्रणवेन च न्यासपूर्वकं ब्रह्मविष्णुरुद्रेशं भाव्य सर्वत्र मानस
पूजां अमृतमयैरुपहारैः संपूज्य पुनस्तान् तेजोरूपान् कृत्वा प्रणवोच्चारणैकीकृत्य षोडशांतस्थममृतं संयोजयेत्।

For Private And Personal

प्र॰सं॰ इतिप्रथमोयोगः पुनः अंनम इति प्रणवप्रथमावयवेन ब्रह्मं चतुर्षु स्थानेषु पूर्ववत्संपूज्य प्रणवेन तेजोरूपं कृत्वा
२५१ अमृतेन संयोजयेत् पुनः उंनमः मंनमः इति द्वाभ्यां विष्णुरुद्रौ तथैव संयोजयेत् पुनः प्रणवावयवै स्त्रिभिरपि
चतुर्षु स्थानेषु तथैव कार्यः तत्र त्रयाणामपि न्यासस्थानविशेषस्तु नाभेर्दक्षिणतो वामत — नाभौ च तथैव इतरहृ
दादिस्थानेष्वपि द्रष्टव्यं इत्थं भेदयोगः पुनः प्रणवेन चतुर्षु स्थानेषु न्यासपूर्वकं मानसोपहार तेजोरूपीकरणसम
र्पणांतं भेदयोगानिंगयोगचिद् वष्ट भयोगास्त्रयोपि कार्याः तत्र भावनाविशेषाः पूर्वोक्ताः अतः परं प्रणवोपेत हृदिस्था
सपूर्वकं पूर्ववद्वसवेंप्यवशिष्टाः गुण योगाद्यानिर्दिकित्सकयोगा द्रष्टव्याः तत्रापि भावनाविशेषाः पूर्वोक्ताः इत्येवं
चतुर्दशयोगान् कृत्वा स्वनाभस हावाक्य प्रणवोच्चारणेन स्वात्मन्यवस्थाय प्रणवं मकार उकार अकारै र्व्यापकचतुष्टयं कु
र्वन् तन्मूर्ति शरीरचतुष्टयमुत्साद्य संहारन्यासेन नाभ्यादिषु मूर्तिचतुष्टयं संभाव्य अमृतमयैरुपहारैः संपूज्य प्राणा
नायम्य मूर्तिचतुष्टयमेकीकुर्वन् अमृतमा व्यांगऋष्यादिकं विन्यस्य सकृत्प्रणवमुच्चार्य सबाह्याभ्यंतरममृतमात्मानं
मृतमयो भवेत् ॥ अथ प्रणवानुष्ठानपद्धत्युक्तप्रकारेणापि प्रणवन्यासविशेषो लिख्यते अंअं नमो ब्रह्मणे नमः आंउं प्राम:
नमो विष्णवे नमः इंमं नमः शिवाय नमः ईंमं नमो ब्रह्मणे नमः उंउं नमो विष्णवे नमः ऊंमं नमः शिवाय नमः ऋंअं नमो २५१

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ब्रह्मणेनमः इत्यादिप्रणवाद्यैरनुलोमविलोमितैर्ब्रह्मविष्णुशिवपदैश्चसंयोज्य उक्तरित्याअवशिष्टमातृका व
नमातृकान्यासस्थानेषुन्यसेत् पुनः अं अं नमः ॐ आं नमः मं इं नमः अं ईं नमः उं उं नमः मं ऊं नमः इत्यादिप्रणवाद्य
वत्रितयपूर्वकान्मातृकावर्णान्मातृकास्थानेषुन्यसेत् पुनः ओं अं ओं नमः ओं आं ओं नमः ओं इं ओं नमः ओं ईं ओं
नमः इत्यादिप्रणवपुटितवर्णान्मातृकास्थानेषुन्यसेत् पुनः ओं अं ब्रह्मणे नमः ओं आं विष्णवे नमः ओं इं रुद्राय
नमः ॐ ईं ॐकाराय नमः ओं उं प्रणवाय नमः ॐ ऊं सर्वव्यापिने नमः ओं ऋं अनंताय नमः ॐ ॠं ताराय नमः ॐ ऌं सू
क्ष्माय नमः शुक्लाय नमः वैद्युताय नमः पराय ब्रह्मणे एकाय एकरुद्राय ईशानाय भगवते महेश्वराय महादेवाय सदा
शिवाय सर्वरश्मिने सर्वगाताय सर्वप्रियतमाय नित्यत्नप्रये सर्वापगमाय सर्वकांताय सर्वप्रतिष्ठाय सर्वश्रोत्रे सर्वस्वा
मिने सर्वसमृद्धाय सर्वचक्राय सर्वक्रियाय सर्वेच्छाय सर्वदीप्ताय सर्वालिंगिताय सर्वहिंसिकाय सर्वदाहकाय सर्वभा
वाय सर्ववृद्धाय गुणबीजाय ध्रुवाय वेदादये आदये गध्यमाय पराय त्रिमात्राय योनये सर्वदेहाश्रयाय संवादकाय स
र्वात्मने नमः इत्यं प्रणवमातृकावर्णपूर्वकं मातृकान्यासस्थानेषुन्यसेत् पुनः समान्यासस्यांगुरुगणपतिवंदना
दिकं मातृकान्यासांतं प्रसिद्धरीत्या कुर्यात् ॥ अथ योगविधिः रवंजपादिसिद्धप्रवो योगाय थोचितमासनमास्थाय न

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

न्मन्त्रन्यासादिकं कृत्वा मूलाधारत्रिकोणमध्ये मूलाधारगतस्यादिवर्णत्रयतेजसोमध्यत्रिकोणबिंदुस्थं रक्तनादस्व
पीं परां शब्दब्रह्मात्मिकां देवीं भावयेत् आत्मकुंडलिनीं तस्यामध्यगतं सूक्ष्मं सर्वविश्वस्य कारणं जीवात्मकं परं तेजः संवि
द्रूपं वरं स्मरेत् इत्युक्तक्रमेण मूलाधारे अकारादिप्रणवांशत्रयत्रिरेखं त्रिकोणं संचिन्त्य प्रणवस्य बीजं तन्मध्ये दीपाका
रं संचिंत्य ॐकारो गुणबीजइत्याद्युक्तविभूतियुक्तं ध्यात्वा वधावयेत् प्रणवमुच्चार्य मुन्मन्यंतमात्रोपेतमुच्चार्यांत
र्नादात्मकमलिविशिति कोमलशब्दब्रह्मापरनामकं सूक्ष्मं तेजःस्तंतुनिभं नादं सुषुम्नोर्ध्वनालद्वग्रगतपरमात्मगतं
निनयेत् इति सूक्ष्मतंतुनयनयोगः अथैवमेव मूलाधारे आवर्तत्रितययुक्तं बिंदुं संचिंत्य तारं तथोच्चार्योच्चार्य द्वादशां
तस्थचित्तं तु प्रोक्तं परिकल्प्य ततोऽमृतवर्षं ध्यायन् तारमभ्यसेत् इति बिंदुस्वरूपनयनात्मकः सपापघ्नः स्फुहरो योगः
एवं मूलाधारादित्रिदिकोणमध्यं बिंदुगतनादरूपप्रभां बिसतंतुनिभां विचिंत्य प्रणवमुन्मंतमात्रायुक्तं उच्चार्य द्वादशां
तस्थचित्तेनीत्वा तस्माद् अमृतवर्षं भावयेत् प्रणवमावर्तयेत् इति मन्त्रानयनात्मको योगः विहरणादिनिपुणः
मूलाधारगतत्रिकोणमध्यबिंदुगतनादं तेजः पीततंतुनिभं ध्यात्वोक्तक्रमेण परमात्मनि निनयेत् पुनरावृत्ति विहीनं
तारमभ्यसेत् पीततंतुनयनात्मको योगः मोक्षकरः॥ अथ मूलाधारे एवं विचिंत्य स्थूलसूक्ष्मकारणसामान्यबीजसंविद

For Private And Personal

भावक्रमेण अकारमुकारे उकारं मकारे मकारं बिंदौ बिंदुं नादे नादं शक्तौ शक्तिमुन्मन्यां तेनिर्द्दिष्टादिलक्षणे शांते संहरे
त् प्रणवमभ्यसेत् अयं क्रमः संहारात्मको मोक्षप्रदो योगः एवमहरहर्योगं कृत्वा दिनत्रयावधौ च मनसा जाग्रदात्मकं
बीजं स्वप्नरूपे बिंदौ तं सुषुप्तिरूपे नादे तं तुर्यरूपायां शक्तौ तां तुरीयातीतरूपे शांते च क्रमशो मनसा संहरेत्। अ
यं मंत्रोच्चारको मोक्षप्रदो योगः समंत्रोच्चारके योगे सूक्ष्मायां स्वमहिमायां वाचि व्याख्यायां ख्यातिरूपायां मूलाधारस्थायां वा
पि मध्यमाख्यवैखर्यो श्च हृदयमुखस्थयोश्च प्रणवोच्चारणेन क्रमेण उत्साद्यतां पंचमीं वैखरीमेवोच्चारणानंतरं तदंतध्व
निरूपेण।। स्य भ्रूमध्यमूर्ध्वद्वादशांतषोडशांतं स्थित्वा आसु क्रमेण वैखरीमध्यमापराः सूक्ष्माख्यासु संहरेत् प्रणवमभ्य
सेत् योगं कुर्यात् इत्यादि सर्वमवगंतव्यं अथास्य प्रणवस्य यंत्रमपि भावनार्थं मंत्रदेवताप्रकाशिकोक्तप्रकारेण लि
ख्यते षट्कुक्षिपीठसंस्थं तदुपरि विलसत्सोमसूत्रं सबिंदुं तन्मध्ये नादसंस्थं प्रणवमभिव्यक्तं बिंदुनादौ पुनश्च इत्संसं
चिंतयेद्योगी विविधमनुदिनं तारकं व्योमसंस्थं सर्वाधारं महेशं सकृदपि मनसा संस्मरेद्यः स मुक्तः अस्यार्थः षट्कुक्षिरित्य
कारोऽन्वर्थसंज्ञः पीठ इत्युकारः सोममसूत्रमिति तिर्यग्भूतरेखा द्वयं बिंदुरिति तदुपरि रेखावलयं नादमिति तत्र दीर्घरे
तारं प्रणवं समष्टुपरि च बिंदुनादौ व्योमहकारः शेषं प्रसिद्धं ध्यानं विस्तुं भास्वत्किरीटांगदवलयगलाकल्पहारोदरांघ्रि

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· णीयुषंसवसोमणिमकरमहाकुंडलामंडितांगं हस्तोद्यच्चक्रशंखांबुजगदममलंपीतकौशेयमाशाविद्योतद्भासमुद्य
२५२ द्दिनकरसदृशंपद्मसंस्थंनमामि ॐ इतिमन्त्रः शतलक्षजपः पायसैर्घृताक्तैश्चदशांशं होमः विप्रभूरुहसमि
द्भिर्वाविप्रभूरुहंपलाशं एवंपुरश्चरणाद्धोमः ॥ अथप्रयोगांतरहोमः सर्पिःपायसशालीतिलसमिदाज्यैरनेनयोजु
हुयात् ऐहिकपारत्रिकमपिसतुलभतेवांछितंफलंनचिरात् अथपूजावैष्णवपीठेमुकुंदंसमावाह्यसमर्चये
त् अंगैः प्रथमावृतिः वासुदेवाय संकर्षणाय प्रद्युम्नाय अनिरुद्धाय स्फटिकस्वर्णदूर्वेंद्रनीलाकाराश्चदयनः चतु
र्भुजाश्चक्रशंखगदापंकजधारिणः किरीटकेयूरिणश्चपीतांबरधरा अपि एतैर्महादिग्दलेषुसमर्चयेत् पुनः शांत्यै
श्रियैसरस्वत्यैरत्यै अवपद्मरजोदुग्धदूर्वावर्णास्वलंकृताः एताभिरवांतरदले एताभिर्मूर्तिशक्तिभिर्द्वितीयावृ
तिः आत्मने अंतरात्मने परमात्मने ज्ञानात्मने निरवस्यै प्रतिष्ठायै विद्यायै शांत्यै ज्वलज्ज्वालासमाभासुरामाद्यामू
र्तिशक्तयः एताभिर्मूर्तिशक्तिभिर्दिग्दलेष्वंतरालदलेषुचसमर्चयेत् एवंतृतीयावृतिः इंद्रादिभिश्चतुर्थीवज्रादि
भिःपंचमी ॥ अथप्रणवप्रसंगात् शक्तिप्रणवमन्त्रविधिश्चकल्पांतरोक्तोऽत्रलिख्यते ईश ऋषिः पंक्तिछंदःश राम:
क्तिभैरवीदेवता आंह्रत् ईंश्वरः इत्यादिदीर्घस्वरषट्केनांगानि प्रकाशमध्यस्थितचित्स्वरूपावराभयेसंदधा २५२

For Private And Personal

तींत्रिनेत्रांसिंदूरवर्णांमतिकोमलांगींमायामयींतत्त्वमयींनमामिध्यानानंतरंकल्पद्रुमूलमणिकुट्टिमसंनिवि
ष्टांमुक्तालपत्रकृतमौक्तिकवृष्टिहृष्टां इष्टाभयेविदधतीमरुणांत्रिनेत्रामिष्टप्रदेभगवतीमनुलयामः ईं इति
मन्त्रः॥ सबिंदुकश्चतुर्थस्वरः एकविंशतिलक्षंजपेत् दशांशमाज्यैर्हुनेन्पुरश्चरणार्थं अस्यैश्वर्यंफलप्रधानो
यंमन्त्रः अथपूजाप्राक्सप्तमेपदेभुवनेशीविधानोक्तेपीठेसमावाह्यसमर्चयेत् एकरक्तिलादावरणादयोन
संति अथवाभुवनेश्वरीत्रिगुणितविधानोक्तवत् संपूजयेत् अथास्यमन्त्रस्यन्यासविधिः ऐं ह्रीं श्रीं सुप्रबोधैक
नाथाश्रीपादुकांपूजयामि ऐं ह्रीं श्रीं रक्ताबाधाद्श्रीपादुकांपूजयामि बीजत्रयादिशुक्लाबापादुकांपूजया
मिबीजत्रयादिनिष्कलानंदनाथाश्रीपादुकेत्यादित्यादिसकलानंदनाथाश्रीपादुकेत्यादिनवात्मानंदनाथा
श्रीपादुकेत्यादि आकूशनंदनाथाश्रीपादुकेत्यादि इतिमूर्ध्नितत्रैववामेदक्षिणेपूर्वदक्षिणपश्चिमोत्तरेषुवि
न्यसेत् सर्वत्रबीजत्रयादिचपुनः सच्चिदानंदपरमशिवसंविदेनमः चिदानंदपरमशिवसंविदेनमः आनंदा
नंदपरमशिवसंविदेनमः इतिनाभौतद्वामेतद्दक्षिणेचबीजत्रयाद्येवविन्यसेत् पुनः ईं नम इतिमूलमन्त्रेण
नाभिहृदयभ्रूमध्येषुन्यस्यापुनः सपरार्धात्मकबिंदुं वितयक्ष्मश्रीपादुकांपूजयामिबिंदुद्वयांकितस्तनयुगल

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं श्रीपादुकां पूजयामि सपरार्द्धकविंदुव्याहितोरवयोनि श्रीपादुकां पूजयामि इति बीजत्रयादिमुखस्तनयुगलयो
२५८ निषु विन्यस्य पुनर्मूलमन्त्रेण षट्त्रिंशद्वारं प्राणायामं कृत्वा लिपिन्यासकरन्यासव्यापकांगऋष्यादीन्कृत्वा ध्याज
पेत् ॥ इतिप्रपंचसारसंग्रहे गीर्वाणेन्द्रविरचिते अष्टादशः पटलः ॥ अथवैस्रवाष्टाक्षरीविधानमुच्यते साध्यना
रायणऋषिः दैवीगायत्री छंदः परमात्मा देवता अं बीजं आय शक्तिः क्रुद्धोल्काय स्वाहा हृत् महोल्काय स्वाहा शिरः
वीरोल्काय स्वाहा शिखा द्युल्काय स्वाहा कवच सहस्रोल्काय स्वाहा अस्त्रं पुनरपि मंत्रवर्णैरष्टांगानि कुर्यात् ॐ हृत्
नंशिरः मोंशिखा नांकवचं रांनेत्रंयं अस्त्रं नांउदराय नमः यं पृष्ठाय नमः इति न्यासएवाष्टांगविधिः न तु पूजायां अ
क्वौंघाभं किरीटान्वितं करलसत्कुंडलं दीप्तिराजत्केयूरं कौस्तुभाभाशवलरुचिरहारं सपीतांबरं च नानारत्नांशु
भिन्नाभरणशतयुजं श्रीधराश्लिष्टपार्श्वं वंदे दोःसक्तचक्रांबुरुहदरगदं विश्ववंद्यं मुकुंदं ॐ नमो नारायणाय इ
मन्त्रः मोक्षफलप्रधानोयं मन्त्रः द्वात्रिंशल्लक्षं जपेत् न दर्धं वा अष्टलक्षं वा तर्जनीरहिताभिरंगुलीभिर्वा जपेत् त
र्जनि हतं नातिफलं विततं च गोतमी प्याह कनिष्ठानामिकांगुष्ठमध्यमाभिर्जपेत् सदा अस्यार्थः अनामिकामध्य राम:
मूलकनिष्ठामूलमध्याग्रानामाग्रमध्यमाग्रमध्यमूलपर्यंतमिति नवसुपर्वसु गणनायां कृतायां नववारं जपो भ २५८

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

वति एवं द्वादशवारमावर्त्तनेन अष्टोत्तरशतं वारं जपो भवति कुलमूलावतारे अंगुलीभिर्जपं कुर्वन् सांगुष्ठांगुलिभि
र्जपेत् अंगुष्ठेन विना जप्तं विफलं भवती प्रिये पर्वभिर्वांगुलीनां तु जपेदनुदिनं प्रिये मध्यमानामिकामध्यपर्वद्व
यमिह प्रिये मेरुं प्रकल्प्य तं कुर्वन् प्रदक्षिणमनुक्रमात् अनामामूलपर्वादि कनिष्ठानुक्रमेण तु तर्जन्यग्रादितो
दे विमध्यामूलावसानकं गणयेत्क्रमेणैवं किंचित्संकोचयेत्तलं अंगुलीर्न वियुंजीत जपकाले महेश्वरि॥ अंगु
लीनां वियोगे तु छिद्रे तेषु श्रवते जपः अथवा मध्यमूलपर्वद्वयं प्रिये मेरुं कृत्वा जपे देवि तर्जनीमूलकान्तं अ
नामामध्यपर्वादि प्रादक्षिण्यक्रमेण वै अंगुली जपो रेखाजपः पर्वजपश्च कनिष्ठिका अंगुलीगनरेखाभिर्जपो रे
खाजपः भैरवीतंत्रे अनामामध्यमारभ्य कनिष्ठानुक्रमेण तु मध्यमामूलपर्यंतां करमाला प्रकीर्तिता स्मृतिसारे स्
रुद्राचारिते शब्दे प्रणवं समुदीरयेत् प्रोक्ते पामर वाण्यापि प्राणायामं समाचरेत् बहुप्रलापे चाचम्यन्यस्यांगानि ततो
जपेत् क्षुधे पेवं तथा स्रस्थ्य स्थानानां स्पर्शने भवेत् वायवीयसंहितायां उष्णीषी कंचुकी नग्नो मुक्तकेशो गलावृ
तः अपवित्रकरोऽशुद्धः प्रलपन्न जपेत् क्वचित् असंवृतौ करौ कृत्वा शिरसि प्रावृतोऽपि वा चिंताव्याकुलचित्तो वा क्रुद्धो
भ्रांतः क्षुधान्वितः अनायासः शयानो वा गच्छन्नुच्छित एव वा रथ्यायामसिवस्थाने न जपेत्तिमिरान्तरे उपान

For Private And Personal

प्र॰सं॰ गृहपातोवाथानशेष्यागतस्तथाप्रसार्य्यनजपेसादृबुकरासनएववकानादिसितोविशेज्ज्ञातुकुसमात्रा जिनेग्र
२५५ हीविशेघतिर्बनस्कुश्चब्रह्मचारीवस्लातकः कपिलपंचरात्रेविसेषादथवालस्याज्जपहोमार्चनांतरं उत्तिष्ठनि
तदान्यासंषडंगंविन्यसेत्पुनः अश्वत्थोदुंबरजाः प्लक्षन्यग्रोधसंभवाः समिधः तिलसर्षपदौग्धघृतान्यष्टद्रव्या
णिसंप्रदिष्टानिएतैर्द्रव्यैर्वासरसिजैर्मधुराप्लुतैर्वादशांशंजुहुयात् पुरश्चरणहोमः अथानुष्ठानपद्धतिःकप्र
कारेणाष्टाक्षरन्यासविधिर्लिख्यते तत्रचगुरुवंदनादिसामान्यन्यासंलिपिन्यासांतंप्रसिद्धरीत्यानिर्वर्त्यकेशा
गदिन्यासंसप्तमपटलोक्तप्रकारेणवैष्णवपीठन्यासंसप्तदशपलोकप्रकारेणचकृत्वातस्मिन्विष्णुमूर्तयेन
मः इतिमूर्तिसंकल्प्यतस्यामावाह्यमानसपूजांकृत्वातेजोमयंभावयित्वाकरतलपृष्ठपार्श्वेषुमूलेनचव्याप्य
ॐॐॐनमः ॐनंॐनंओंमोंओंनमः इत्यादिक्रमेणमूलमन्त्रवर्णैर्दक्षिणतर्जनीमारभ्यप्रथमपर्वणिप्र
थमतारंद्वितीयपर्वणिमंत्रवर्णंतृतीयपर्वणिद्वितीयतारं अथैनमश्चेतिक्रमेणवामतर्जन्यंतंसृष्टिन्यासंकु
र्यात् तर्जनीद्वयादिकनिष्ठांतंस्थितिः वामतर्जन्यादिदक्षिणतर्जन्यंतंसंहारन्यासंकृत्वा एवंसृष्टिक्रमेणा राम:
ष्टांगन्यासंकृत्वांगुष्ठाद्वयादिकनिष्ठद्वयांतंयुगपत्संचांगन्यस्यताभ्यांकराभ्यांतारपुटितेनमूलेनदेहेत्रिशो २५५

व्याप्य मूलपुटितमातृकान्यासं च षों नमः पराय परमेष्ठ्यात्मने वासुदेवाय नमः इत्यादि सप्तदशपटले गोपाल
कन्यासविधानोक्तप्रकारेण पंचतत्वन्यासं च कृत्वा मूलमन्त्राक्षराणि मूर्धेक्षणास्य हृदय नाभिगुह्यजानुपा
देषु न्यस्याष्ट तत्वानि न्यसेत् ॐ यं नमः पराय पृथिव्यात्मनेनमः ॐ णां नमः पपरायअबात्मनेनमः ॐ यं नमः
पराय तेजआत्मनेनमः ॐ रां नमः पराय वायव्यात्मनेनमः ॐ नां नमः पराय आकाशात्मनेनमः ॐ मों नमः परा
य अहंकारात्मनेनमः ॐ नं नमः पराय प्रकृत्यात्मनेनमः इति मन्त्रवर्णप्रतिलोमिताष्टतत्वानि पादगुह्यहृ
दनशिरस्सु पंच हृदि इयं सर्वांगे च न्यसेत् पुनः ॐ बिंद्वात्मने ॐ नादात्मनेनमः ॐ अंतरात्मनेनमः ॐ शक्त्या
त्मनेनमः ॐ परमात्मनेनमः ॐ शांतात्मनेनमः ॐ ज्ञानात्मने॰ षों नमः परायेति पंच तत्वानि च संभूय द्वादशत
त्वानि एतेषु आदितश्चतुर्भिर्व्यापयेत् पुनः पूर्वोक्ताष्टस्थानेषु अवशिष्टानि न्यसेत् पुनर्मूलमन्त्रवर्णन्यासं
कुर्यात् आधारहृद्वदनदोः पदमूलनाभौ कंठे स नाभि हृदयस्तनपार्श्वपृष्ठकास्ये क्षण श्रवणमंधवहे च दोःप
त्संध्यंगुलीषु हृदि धातुषु मानिलेषु मूर्द्धे घ्राणास्य हृदयोदरसोरुजंघापाद देषु लिपिशोन्यसतु क्रमेण गंडा
सकोरु चरणेषु रथांगशंखश्रीमद्गदांबुजपदेषु समाहितात्मा इत्युक्तप्रकारेण दशार्त्यान्यासं कृत्वा हृदि ध

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ तुषु सानिलेष्वपित्यत्र ॐ त्वगात्मने नमः नं रक्तात्मने॰ मों मांसात्मने नमः नों मेद आत्मने॰ रां अस्थ्यात्मने॰ यं मज्जात्म
२५६ ने॰ णां शुक्रात्मने॰ यं प्राणात्मने नमः इति धातुमन्त्रः रां चक्रात्मने नमः णां गदात्मने॰ यं पद्मात्मने नमः इति चच
कादिषु योज्यं एवं मूलमन्त्रवर्णान्यस्त्वा मूर्तिपंजरन्यासं प्राक्सप्तदशपटले गोपालाष्टादशाक्षरीविधाने उ
क्तेन प्रकारेण कृत्वा पुनः ॐ किरीटकेयूरहारमकरकुंडलालंकृतशंखचक्रगदाब्जहस्तपीतांबरधरश्रीवत्सांकि
तवक्षस्स्थलश्रीभूमिसहितस्वात्मज्योतिर्द्वयदीप्तिकरायसहस्रादित्यतेजसे परमात्मने नमः इति मूर्ध्नि विन्य
स्य पुनर्मूलमन्त्रस्याष्टांगन्यासं पंचांगन्यासं च कृत्वा शंखाय नमः चक्राय नमः गदायै नमः पद्माय नमः इत्यायु
धानि तत्स्थानेषु विन्यस्य कृष्णादीन् कृत्वा ध्यात्वा जपेत् ॥ अथास्मिन्नेव प्रपंचसारे प्रोक्तप्रकारेणाप्यस्य न्या
सविधिर्लिख्यते प्रथमं प्राक्सप्तदशे पटले उक्तेन प्रकारेण देहे गुं गुरुभ्यो नमः इत्यादि वैष्णवपीठं न्यस्त्वा पुनः
सुदर्शनास्त्रेण तालत्रयदिग्बंधनादीन् कृत्वा पुनः प्राक्सप्तमे पटले मातृकान्यासप्रकरणे आधारहृद्वदन
इत्यादिकप्रकारेणाष्टाक्षरवर्णन्यासं दशकृत्वो न्यस्त्वा पुनरपि सप्तदशे पटले गोपालन्यासविधानेन उक्तेन रामः
प्रकारेण मूर्तिपंजरन्यासं कुर्यात् तस्य स्थानं ललाटोदरहृत्कंठदक्षपार्श्वांसतद्गलेतत्पार्श्ववामत्रये पृष्ठककु २५६

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

दृश्वत याक्रमं द्वादशाक्षरमन्त्रं च मन्त्रविन्मूर्ध्नि विन्यसेत् मूर्द्धस्थो वासुदेवस्तु प्रोक्तो निसकलांतरं पुनस्तस्वतिप
सर्थं किरीटादिमनुं जपेत् किरीटमन्त्रस्तु प्राक् सप्तमे पटले पूजाप्रकरणे पुष्पांजल्यर्थमुक्तः॥ अथास्य मन्त्रस्य
दीक्षाविधिः प्रथममासने उपविश्य स्वांगे पीठन्यासं प्राक् सप्तदशे पटले गोपालकविधाने उक्तेन प्रकारेण कृत्वा
गंधादिभिरात्मानं मानसोपचारैः संपूज्य॥ किरीटमन्त्रेण पंचवारं त्रिवारं वा पुष्पांजलिं कृत्वा पुनर्वा ह्यो प्राक् नव
मे पटले भुवनेशीविधाने प्रोक्त त्रिगुणितयन्त्रमंडले वैस्नवपीठं संपूज्य तस्मिन् पीठे पंचगव्यैर्वा गोसीरैर्वा षड्वि
शतिपटले वक्ष्यमाण धन्वंतरीविधाने वक्ष्यमाण वैस्नवाष्टगंधलोलितैः अश्वत्थवटौदुंबरप्लक्षत्वक्क्वथित
जलैर्वा कलशं तत्रैव वक्ष्यमाणप्रकारेणा पूर्यं समावाह्य वैस्नवाष्टाक्षरमूर्तिमन्त्र वक्ष्यमाणक्रमेण संपूज्य प्राक्
सप्तमपटलोक्तविधानेन कुंडं संपाद्याग्निं समाधाय अत्रैव पुरश्चरण होमोक्तैरष्टद्रव्यैरष्टाक्षरमन्त्रेण दयगष्टोत्तर
शतं हुत्वा बलिं दत्वा फकलशमभिषिच्य शिष्याय मनुं प्रवदेद्गुरुः एवं दीक्षाविधिः अथ पूजार्थं वैस्नवपीठवि
धानमुच्यते॥ गुं गुरुभ्यो नमः गं गणपतये नमः इत्यादि प्राक् सप्तमे पटले मातृकाविधाने उक्तेन प्रकारेण सामा
न्यपीठं सर्वं संपूज्य पुनर्वैष्णवपीठनवशक्तयः संपूज्याः ताउच्यंते विमलैः। उत्कर्षिण्यै ज्ञानायै क्रियायै योगा

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· यैप्रह्वैसत्यायै ईशायै अनुग्रहायै इत्यष्टदलेषु अष्टशक्तिभिर्नवमीं कर्णिकायां च समभ्यर्च्य ॐ नमो भगवते वि
२५४ ष्णवे सर्वभूतात्मने वासुदेवाय सर्वात्मसंयोगयोगपद्मपीठात्मने नमः इति कर्णिकायां समभ्यर्च्य तस्मिन् विसुंस
मावाह्य समर्चयेत् अंगैर्हृल्लमूर्दिग् दलेषु शांत्यै श्रियै सरस्वत्यै रत्यै इत्याग्नेयादि दलेषु इति द्वितीयावृतिः चक्रा
य शंखाय गदायै पद्माय कौस्तुभाय मुसलाय खड्गाय वनमालायै रक्ताभ्र पीतकनकश्यामकृष्णलघुशुक्लभासस्सु
एवमादिवर्णयुक्तां आयुधमूर्तयः एतैरायुधैस्तृतीयावृतिः पुनः ध्वजाय वैनतेयाय शंखनिधये पुष्पनि
धये इति दिक्षु समर्चयेत् तत्र ध्वजवैनतेयौ देवस्य पश्चाद्देशाग्रदेशस्थ दिग्दलयोः वामदक्षिणस्थ दलयोः शं
खपुष्पनिधी॥ पुनः। विघ्नाय आर्वाय दुर्गायै विष्वक्सेनाय इति कोणेषु समर्चयेत् तत्र देवस्य पाश्चात्य दे
शस्थ दक्षिणवामकोणदलयोश्च देवस्य अग्रदेशस्थ दक्षिणवामकोणदलयोश्च समर्चयेत् इति चतुर्थ्यावृ
तिः ध्वजादीनां रोचींषि उच्यंते ध्वजस्यामो विपो रक्तो निधी शुक्लारुणप्रभो अरुणश्यामलस्यामपीता विघ्नाद
यो मता इंद्रादिभिः पंचमी अथास्यैव पूजाविधानांतरमुच्यते अंगैः प्रथमावृतिः वासुदेवादिमूर्तिचतुष्टयेन राम:
पूर्वोक्तशक्तिभिः सह द्वितीया केशवादिभिर्मूर्तिभिस्तृतीया इन्द्रादिभिश्चतुर्थी अथास्यैव पूजाविधानांतरमुच्य २५७

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

तेवासुदेवादिभिः सशक्तिकैः प्रथावृतिः चक्राद्यैर्द्वितीया ध्वजाद्यैस्तृतीया केशवाद्यैश्चतुर्थी इंद्रादिभिः पंचमी
अस्यैव पूजाविधानांतरमुच्यते वासुदेवादिभिः सशक्तिकैः प्रथमावृतिः ध्वजादिभिर्द्वितीया इंद्रादिभिस्तृतीया
इत्येकविधिचतुष्के पूजयितुरर्थैकमपि यथाशक्तिः अचिरेण भवति लक्ष्मि हस्तगता सकलवर्गसिद्धिकरी के
शवादि द्वादशमूर्तीनां नामानि लिख्यंते केशवाय नारायणाय माधवाय गोविंदाय विष्णवे मधुसूदनाय त्रिविक्रमाय
वामनाय श्रीधराय हृषीकेशाय पद्मनाभाय दामोदराय नमः इति॥ इति प्रपंचसारे गीर्वाणेंद्रविरचिते प्रपंचसारसं
ग्रहे एकोनविंशतिः पटलः॥ अनेन विधानेन वैष्णवाष्टाक्षरमूर्तिं संपूज्य अनया स्तुत्या हरिस्तोतव्यः प्रसीद भ
गवन् मह्यमत्रानाकुंठितात्मने तंवांछितपंकजरजोरागिणां भक्तिमुत्तमां अज प्रसीद भगवन् अमितद्युतिपंजरं
अप्रमेय प्रसीदास्मद्दुःखहन् पुरुषोत्तम स्वसंवेद्यः स्वरूपात्मन्नानामय अचिंत्याधार विश्वात्मन् प्रसीदेश निरंजन प्र
सीद तुंगतुंगानां प्रसीद शिवशोभन प्रसीद स्पष्टगंभीरगंभीराणां महाद्युते प्रसीद व्यस्तविस्तीर्णविस्तीर्णानामणोर
णे प्रसीदाद्रीद्रजातीनां प्रसीदानां तनयायिनां गरोगरीयः सर्वेश प्रसीदानन्यदेहिनां जय माय व मायात्मन् जय केशव
केशिहन् जय सुंदर सौम्यात्मन् जय शाश्वत शंखभृत् जय शार्ङ्गधरः श्रीमन् जय नंदकनंदन जय चक्रग

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

दौपाणेजयाब्ययज्ञजनार्दनजयरत्नाकरावंधंकिरीटाक्रांतमस्तकजयपक्षिपतिच्छायानिरुद्धाकराकरनमस्तेम
धुसूदननमस्तेनलिनापांगनमस्तेनयनांजननमः पापहरेशाननमः सर्वभयापहानमः संभृतसर्वात्मन्नमः
संभृतकौस्तुभनमस्तेनयनातीतनमोतिकांतवाक्पथनमोविभिन्नज्ञेयांशानमः स्मृतिपथातिगनमस्तिमूर्तिभेद
नसर्गस्थित्यंतहेतवेविश्वपत्रिदिवाशातिजिष्णवेपरमात्मनेचक्रभिन्नारिचक्रायचक्रिणेचक्रबंधवेविश्वायविश्व
वंद्यायविश्वभूतायतेनमः नमोस्तुयोगिध्येयायनमोस्तुध्यानरूपिणेभुक्तिप्रदायभक्तानांवमस्तेमुक्तिदायि
नेमनोवाक्कायवेष्टास्वंध्यानस्तुतिनमस्क्रियादेवेशकर्मसर्वंमेभवेदाराधनंतवइतिजपहवनार्चाभेदनोवि
ष्णुपूजानिरतहृदयकर्म्मायस्तुमन्त्रीचिरायसखलुसकलकामान्प्राप्यहृष्टांतरात्माजननम्टतिवियुक्तामुत्तमां
मुक्तिमेतिएवंवैष्णवाष्टाक्षरमूर्तिंस्तुत्वापंचीकरणमन्त्रैश्चपंचपुष्पांजलिमन्त्रैश्चकिरीटमन्त्रेणचप्राक्सप्तमप
टलोक्तैः पुष्पांजलिंकृत्वापुनः पूजांसमापयेत् ॥ इतिप्रपंचसारसंग्रहेगीर्वाणेंद्रविरचितेविंशातिःपटलः ॥अ
थमन्त्रदेवताप्रकाशिकोक्तप्रकारेणअष्टाक्षरस्ययन्त्रादिप्रयोगविशेषाःलिख्यंतेआदावष्टदलंपद्मंविलिख्यकर्णि रामः
कायांषट्कोणंविलिख्यनदंतःप्रणवमध्यस्थसाध्यनामयुक्तंअमितिबीजंविलिख्यदलमध्येषुअष्टाक्षराणिवि २५८

For Private And Personal

लिख्य दलाग्रेषु उत्तिष्ठश्रीकरस्वाहा इति श्रीकराष्टस्वरवर्णान्विलिख्य तद्बहिः षट्कोणं विलिख्य कोणेषु सुदर्शन
षडक्षराण्यालिख्य तद्बहिर्द्वादशदलानि विलिख्य दलेषु वासुदेवद्वादशाक्षराणि लिखित्वा तद्बहिर्द्वात्रिंशद्दला
नि रचयित्वा दलेषु नृसिंहानुष्टुप्वर्णान्संलिख्य तद्बहिर्नृसिंहैकाक्षरेण वेष्टयेत् एतद्यन्त्रं जपहोमादिसाधितं
समस्तसंपदक्षामोक्षकरं भवति ॥ अथ प्रयोगः दधिमध्वाज्यसंयुक्ताश्चतुरंगुलसंयुताः गलूचीरयुतं हुत्वा मृत्यु
मेवाति वर्तते प्रयोगान्तरं शनैश्चरदिने अश्वत्थं नित्यमालिंग्य पाणिना जपेदष्टशतं शुद्धो म्रियते नापमृत्युभिः प्रयो
गान्तरं पंचविंशति कृत्वस्तु जपेच्छुद्धः पिबेदपः पुष्पाज्यसमिधो वापि जुहुयाद्रागदो भवेत् उदकुंभं नवं पूर्णं उ
पस्थस्यायुतं जपेत् तेनाभिषिक्तगात्रस्तु व्याधिभिः परिमुच्यते अश्नीयादन्नं हविष्यान्नं सप्ताभिमंत्रितं आरोग्यं
महदाप्नोति बलं तेजश्च विंदति भक्षयेत्सर्वभक्ष्यांश्च सक्ताभिमन्त्रितं तत्सर्वं जीर्यते सम्यगपि हालाहलं विषं श
तमष्टोत्तरं जप्त्वा मन्त्रपूतं जलं पिबेत् अहन्यहनि षण्मासात् तामेधाविवर्धनं चन्द्रसूर्योपरागेषु विषुवे चायनेषु
च त्रिवारमेकवारं वा समुपोष्य यथाविधि स्वरात्रष्टसहस्रं तु जप्त्वा ब्राह्मीरसं शुचिः त्रिः पिबेल्लभते मेधां श्रुतवां
श्चोपजायते बिल्वैरयुतहोमेन महाधनपतिर्भवेत् पञ्चतन्तुमयं सूत्रमयुतेनाभिमंत्रितं धारयेद्दक्षिणे हस्ते सर्वं

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ २५९ रसाभवेत्सदा॥ अथ वैष्णवाष्टाक्षरादिमन्त्रप्रसंगात मुक्तिप्रदत्वसामान्येन नामत्रयमपि कस्यांतरोक्तोत्र योग्यतावशाल्लिख्यते पराशरव्यासनारदाऋषयः विराट्छंदः परब्रह्मदेवता अच्युताय नमः अनंताय नमः गोविंदाय नमः इतिमन्त्रः अथवा अच्युतायानंतायगोविंदायनमः इतिमन्त्रः मोसारोग्यप्रधामोयंमः अस्मिन्यसे शौनकऋषिः छंदोदेवते तुल्ये अच्युतायनमः हृत् अनंतायनमः शिरः गोविंदायनमः शिखा अच्युतायनमः कवचं अनंतायनमः नेत्रं गोविंदायनमः अस्त्रं ध्यानं शंखचक्रधरं देवं चतुर्बाहुं किरीटिनं सर्वायुधैरुपेतं च गरुडोपरिसंस्थितं सनकादिमुनिंद्रैस्तु सर्वदेवैरुपासितं श्रीभूमिसहितं देवमुदयादित्यसंनिभं प्रातरुद्यत्सहस्रांशुमंडलोपमकुंडलं सर्वलोकस्यरक्षार्थमनंतं नित्यमेव तु अनंतवरदानं च प्रयच्छंतं मुदान्वितं एवं ध्यात्वा हरिर्नित्यं परब्रह्मस्वरूपीणं प्रातर्मध्यंदिने चैव सायान्हे च विशेषतः अर्चयेद्देवदेवेशं गंधपुष्पजलादिभिः अथ प्रयोगविधिः विनियोगं प्रवक्ष्यामि यथा वह्निजसत्तमाः नास्मात्परतरा रक्षा सा सर्गार्त्ता नां विधीयते अष्टोत्तरसहस्रं वा शतं वा जपसंख्यया रोगार्त्तान्मार्जयेन्मूर्ध्नि कुशैर्दूर्वाभिरेव वा अयमर्थः अनेन मंत्रेण अष्टोत्तरशतं जप्त्वा कुशैर्वा दूर्वया वा साध्यस्य मूर्ध्नि प्रमः मार्जयेत् सर्वरोगान स्यंति प्रयोगां नरं अभिषिंचेत यामूर्ध्नि त्रिवारं तयांभसा नित्यं चैव पिवेनोयमथाविंशतिसं २५९

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ख्यः स सर्वरोगविनिर्मुक्तः शतं वर्षाणि जीवति अयमर्थः प्रत्यक्षं विधाय कलशं संपूज्य त्वा अभिषिंचेत् अष्टाविंश
तिसंख्यं नित्यं पिबेच्च तस्मादुक्तफलं भवति प्रयोगांतरं हुनेद्धुत तिलैर्दूर्वागडूचीभिः पृथक् पृथक् लक्षं चैव जपे
न्मंत्रं महारोगस्य शांतये गडूचीरिति ल अयमर्थः एतैर्द्रव्यैः पृथक् पृथक् सहस्रं हुनेन् लक्षं जपेच्च॥ तस्मादुक्त
फलं भवति प्रयोगांतरं विल्वमूले तथाश्वत्थमूले वा रोगिणं स्मरन् स्पृशंजप्त्वा निरिसेत् प्रं आदित्यं मनसा स्मरन् एवंकु
र्वतः पुंसो रोगशांतिर्भविष्यति अयमर्थः बिल्वं वाश्वत्थं वा स्पृष्ट्वा रोगिणं स्पृष्ट्वा जप्त्वा पुनरादित्यं मनसा ध्यात्वा तं रो
गिणं निरीक्षेत तस्मादुक्तफलं भवति प्रयोगांतरं कन्यार्थी लाजहोमेन श्रीकामो विल्वपत्रैकैः पुत्रार्थी घृतहोमेन चा
रोग्यार्थी तिलैर्हुनेन् प्रयोगांतरं ज्वरग्रहनिरस्तं च स्पृष्ट्वा लक्षं जपेज्जले असाध्योपि भवेत्स्वस्थो भस्मना ताडयेद्बु
धः मूर्ध्नि चैव ललाटे च जपेन्मंत्रं यं इति आविश्य सर्वं वदति यथेष्टं गच्छति एवं अयमर्थः ज्वरग्रस्तं वा पिशाचग्र
स्तं वा स्पृष्ट्वा पुनर्जले स्थित्वा लक्षं जपेत् तस्मात् शांतिः अथवा भस्मसाध्यस्य उक्तस्थलेषु मंत्रं जप्त्वा निक्षिपेत्
तस्माद्भूतपिशाचाद्यं आविश्य गच्छंति प्रयोगांतरं मोक्षकामी जपेन्नित्यमष्टोत्तरसहस्रकं यावज्जीवं करे तस्य स्थि
ता मुक्तिर्न संशयः ब्राह्मणाः क्षत्रिया वैश्याः शूद्राश्च विधवास्तथा गडूचि घृत दूर्वाभिस्तिलविल्वकुशैः शरैः यथा

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· कामीहुनेन्नित्यंतत्तत्कामस्यसिद्धयेशरंनाणज्ञ अयमर्थः एतैर्दूर्वैः एथक्सहस्रसंख्यंहुनेद्यंकंचित् काम
२६० मुद्दिश्यतस्मात्तंकामंलभेतेप्रयोगांतरं रविवारेजलेस्थित्वानाभिदघ्नेजपेन्नरः अष्टोत्तरसहस्रंतुज्वरनाशोभ
विष्यतिप्रयोगांतरंग्रहापस्मारकुष्ठादिपिशाचाः प्रेतएवबालसंहुनेत्तुदूर्वाभिस्तच्छांतिस्तुभविष्यति अयमर्थः दू
र्वसालसंहुनेत् ग्रहापस्मारादिशांतिः प्रयोगांतरं स्टष्टाम्यस्यंजपेद्वर्षंरविमंडलमध्यगंध्यायन् रूस्तंलभेत्कामा
नन्नुरूपाकुंडविनीं अयमर्थः रविमंडलमध्येश्रीरूस्तंध्यात्वाअष्टस्यंस्टष्टाजपेत् नश्यंतिसकलारोगाः सत्यंसत्यं
वदाम्यहंसर्वेभवंतिमुक्ताश्चनामत्रयजपान्विताः अगतीनांगतिस्त्वेतन्मन्त्रत्रयमनुत्तमं गृहीत्वावाग्यतोमन्त्र
मेकादश्यांसदक्षिणांयथात्लाभंजपेन्मन्त्रमर्चयेत्तुविशेषतः किमत्रबहुनोक्तेनसर्वसिद्धिकराह्यमी आचार्या
त्तमभिप्राप्तोह्यदत्वागुरुदक्षिणां अभ्यस्तोपिमहामन्त्रः श्रेयसेनात्रकल्पते अथास्ययन्त्रमुच्यते षट्कोणमध्येप्र
णवंतदंतरेसाध्यंपुनश्चप्रणवंविलिखेत् वहिः प्रागादिकोणेषुमनोः पदानिनामत्रयमन्त्रमनुत्तमेतत् अस्यार्थः
प्रथमंषट्कोणंविलिख्यतन्मध्येप्रणवविलिख्यसाध्यनामादीन्विलिखेत् षट्सुकोणेषु अच्युताय इतिपूर्व राम:
कोणेनमइत्याग्नेयकोणे अनंतायनमः गोविंदायनमः एवंषट्पदानिषट्कोणेषुविलिख्यतद्वहिः प्रणवेनवे २६०

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ष्टयन् एवं नामत्रयं त्रयुक्तं एतद्धिलिख्यघ्नते अभिष्टफलं विशेषतो रत्नाकरं च भवति इति नामत्रयकल्पः स
माप्तः अथ वैष्णव द्वादशाक्षरीमन्त्र विधानमुच्यते प्रजापति ऋषिः गायत्री छंदः विष्णुर्देवता अं बीजं नमः शक्तिः
ॐ हृत् नमः शिरः भगवते शिरः भगवते प्रशिखा वासुदेवाय कवचं ॐ नमो भगवते वासुदेवाय अस्त्रं ध्यानं हरिमुज्ज्व
लचक्रदराब्जगदाकुलदोः परिघंसितपद्मगतं वलयांगदहारकिरीटधरं नवकुंदरुचं प्रणमामि सदा ओं नमो
भगवते वासुदेवाय इति मन्त्रः मोक्षप्रधानोयं मन्त्रः द्वादशलक्षं जपः अथाक्षरन्यासं वक्ष्ये सपादजानुयुगलिंग
नाभ्युदरेषु च हृद्दोर्गलास्य दृन्मूर्ध्नि शिखास्वक्षरशो न्यसेत् इति संहारन्यासः शिखाललाटनेत्रास्यगलदोर्हृद
येषु पिसकुक्षिनाभिलिंगाख्य जानुपादेषु विन्यसेत् इति सृष्टिन्यासः हृत्कुक्षिनाभिषु तथा गुह्यं जानुपदे ष्वथः कु
रकर्णास्य दृङ्मस्तशिखासूर्ध्वं च विन्यसेत् इति स्थितिन्यासः एतस्य त्रिविधन्यासस्य फलमुच्यते संहृने दोषसं
हारः सृष्टेश्च शुभपुष्टयः स्थितेश्च शांति विन्यासात्तस्मात्कार्यास्त्रयोगताः शुद्धे स्थिते द्वादशलक्षं पुरश्चरणा
होमः अथ पूजा पूर्वोक्त वैष्णव पीठे वासुदेवं समावाह्य समर्चयेत् अंगैः प्रथमावृतिः वासुदेवाय संकर्षणाय प्रद्युम्ना
य अनिरुद्धाय एताश्चतस्रो मूर्तयो दिक्षु पुनः लक्ष्म्यै सरस्वत्यै प्रीत्यै रत्यै एता विदिक्षु एतैर्द्वितीयावृतिः केशवा

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

यनारायणायमाधवायगोविंदायविष्णवेमधुसूदनायत्रिविक्रमायवामनायश्रीधरायहृषीकेशायपद्मनाभाय
दामोदरायएतैस्तर्पयेत्‌ इन्द्रादिभिश्चतुर्थी अथप्रयोगः समिधामयदुग्धवृक्षजातीनांकुर्याद्‌ केसहस्र
कंसदुग्धकं ननसः परिशुद्धयेमनस्वीसघृतेनापिपयोंधसासितेन अस्यार्थः दुग्धवृक्षास्तु अश्वत्थवटौदुंबरप्लक्षा
क्षीरसिक्तैरेतैरर्कसहस्रंजुहुयात्‌। द्वादशसहस्रंजुहुयात्‌ सघृतेनेति धवलीकृतेन क्षीरोदनेन घृतसिक्तेन
नसहस्रंजुहुयात्‌ तत्फलायेवन्यर्थः॥ हरिः ॐ अथसुदर्शनविधानमुच्यते अहिर्बुध्न्य ऋषिः अनुष्टुप्‌ छंदः।
श्रीसुदर्शनो महाविष्णुर्देवता रंबीजं हुं शक्तिः आचक्रायस्वाहा हृदं विचक्रायस्वाहा शिरः सुचक्रायस्वाहा शि
शिखा धीचक्रायस्वाहा कवचं संचक्रायस्वाहा नेत्रं ज्वालाचक्रायस्वाहा अस्त्रं पुनः ऐं ह्रीं दिशं चक्रेनबध्नामि
नमश्चक्रायस्वाहेति पूर्वदिग्बंधः आग्नेयीं दिशं चक्रेण बध्नामीत्यादि अधोदिशं चक्रेण बध्नामि नमश्चक्रायस्वाहे
इति दिग्बंधनं कुर्यात्‌ अथवा ऐं ह्रीं दिशं समारभ्य दिशां बधस्तादंतमित्यारभ्य शीर्षे च दिशां प्रबंधः इत्यत्र दि
ग्बंधनं मन्त्रोच्चारे च शब्द निर्देशात्‌ दिग्बंधनमंत्रस्य स्वाहांते अस्त्राय फडिति सर्वास्वपि दिक्षु योज्य दिग्बंधनं कुर्या रामः
त्‌। अस्मिन्पक्षे अस्त्रोपदेशः कथं पूर्वोक्तप्रकारेण आचक्रायस्वाहेत्याद्यंगं नेत्रांतं कृत्वा तत्रैवास्त्रस्थाने तु ऐं ह्रीं दि २६१

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

सर्वतोभद्रे दक्षिणतो वामतश्च रथगे व चक्राब्ज इंद्रं विलिख्य उत्तरचक्रमध्ये कुंभं निधाय दक्षिणचक्रमध्ये होमं
कर्म कुर्यात् क्रूरकर्मण्येवं शांतिकर्मणि तु दक्षिणतः कुंभः उत्तरतो होमकर्म शांतिसर्वत्रन्यायः तत्र पूर्वं कलशार
को दकेन संपूर्य संपूज्य पुनर्होमद्रव्यैर्जुहुयात् घृतामार्गकेध्मासतैः सद्राजितिलपायसैश्च सकलैर्द्रव्यैर्घृता
क्तैः क्रमादिति होमद्रव्याण्युक्तानि अयमर्थः घृतैश्चापामार्गेध्मैश्च असरैश्च राजिभिश्च तिलैश्च क्षीरपायसैश्च पं
चगव्यैः सर्वैर्मिलितैस्तैर्न च पुनरपि घृतेन चक्रमेण हुतेदिति अपामार्गेध्मनापरुषिराजिकटुकुएतैरष्टद्रव्यैरेकैकैः
षड्विंशत्युत्तरशतं जुहुयात् एतेषां द्रव्याणां हुतशेषं दशांशं कलशे क्षिपेत् पुनः प्रक्षाल्य चरुं तं पिंडं कलश
जले निक्षिपेत् पुनः कुंभहोमस्थापित चक्रयोर्मध्य च[illegible]स्थाप्य तेन कुंभेन चतुर्विंशतिपटले ॐ स्था
ने हृषीकेश इत्यादि वक्ष्यमाणमन्त्रेण नीराज्य पुनस्तं घटं सद्रव्यकं बहिराहृत्य साध्यस्य अष्टमराशिस्थाने निक्षिप
तु घटस्य दक्षिणभागे अग्न्यादिकं सर्वं च निक्षिपेत् तत्राष्टमराशिस्थानमुच्यते प्राच्यां मेषवृषौ आग्नेये मिथुनं द
क्षिणतः कर्कसिंहौ नैर्ऋते कन्या पश्चिमे तुलावृश्चिकौ वायव्ये चापं उत्तरे मकरकुंभौ ऐशान्यां मीनं च सदा सुस्थि
तं एतेषु राशिषु अष्टमराशौ कुंभं विनिक्षिपेत् हुतावशिष्टान्नेन बलिं तत्र दद्यात् अनेन मन्त्रेण नमो विष्णुगणेभ्यः

For Private And Personal

प्र.सं. सर्वशांतिकरेभ्यो बलिंगृण्हंतु शांतये नमः इति बलिं तत्र दद्यात् अस्य चक्रहोमकर्मणः फलश्रुतिः ज्वरादिकं
२६४ रोगपरंपरां वा विस्मृत्यापस्मारभवां रुजां वा रक्षःपिशाचग्रहवैरं वा विधिस्वयंमसुहृतद्विकारं प्रयोगांतरं पालाशे
वा स्तनजद्रुमजैर्वा पंजरेकृतैः फलकैः संपूर्णपंचगव्यैः स्तत्र तु संस्थाप्य शुद्धमपि गदिनं पूर्वादिष्टे दिक्षु च सज्ज
पंजुहुयुः पृथग्विजावरिनः द्रव्यैः सदक्षिणं तामभ्यर्च्य च मुच्यते रुजो जंतुः स्तनद्रुमः। अश्वत्थवटोदुंबरप्लक्षाः।
अस्यार्थः उक्तैषेकेन दारुणा पंजरं संपाद्य तत्र भूमौ पूर्ववत् सुदर्शनचक्राब्जस्वरूपं विलिख्य तदुपरि फलकं पं
जरपूरितकं च पंचगव्यमध्ये साध्यं संस्थाप्य तत्परितः अष्टसु दिक्षु तथैव चक्राणि विलिख्य तेषु वा केवलं स्थंडिले
षु वा अष्टभिर्ब्राह्मणैः पृथक्पालाशसमिद्भिः क्षीरद्रुमचतुष्टयस्य समिद्भिश्च पंचगव्यैश्चरवंषड्भिरपि द्रव्यैः साध्यं
स्पृष्ट्वा जपपूर्वकं सर्वैर्ब्राह्मणा जुहुयुः इति सहाचक्रहोमः प्रयोगांतरं विप्रक्षीरद्रुमत्वङ्मलयजमृ[illegible]काश्मीरकुप
त्रिधामा बिल्वापामार्गराजीतिलतुलसियुगक्रांतिदूर्वायवाक्षैः नः लक्ष्मी देवाकुशागोमयकमलवचारोचनापंच
गव्यैः सिद्धेन्नौ कुंभसिद्धमनुजपनपमहितं भस्मसर्वार्थदायी लस्यायुष्करमतुलं पिशाचभूतापस्मारादिकं चिरे शमः
णनाशयेच्च सुद्रादीनपि विविधान्योपसर्गानेतस्मात् नपरतरासमस्तरक्षा अस्यार्थः विप्रद्रुमं पलाशक्षीरद्रुमं २६४

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

स्वनाम्नासः विरचितगुणपाशांकुशंगुणाप्रणवः प्रथमंप्रणवः शंततोनाद्वितीयाक्षरं ततोंकुशंविलिखेदित्यर्थः अ
थवाप्रथमवृत्तवीथ्यांसबिंदुकं हकारंविलिख्य ततः साध्यनामाक्षरस्यैकमक्षरंविलिख्य ततः सकारं पुनरपि ह
कारंपुनः साध्यनामद्वितीयाक्षरं ततः सकारं एवंहकारसकाराभ्यां साध्यनामाक्षराणि पुदितावि लिखेत् पुनस्त
द्वाह्येवृत्ते प्राग्भागे पाशाक्षरमालिख्य तस्य दीर्घशरेखया यन्त्रमभितः समावेष्टयेत् पुनस्तद्बाह्यवृत्ते प्राग्भागे
अंकुशाक्षरमालिख्य तस्य दीर्घशरेखया यन्त्रमभितः समावेष्टयेत् इति यन्त्र आमिति पाशः क्रोमिति अंकुशः एवं
मंडलप्रकारः अस्मिन्मंडले पुरश्चरणाकलशं क्षीरद्रुमत्वक्काथोदकैर्वा दुग्धेन वा पंचगव्यैर्वा पाशामूत्रैर्वा संपू
र्य वैष्णवपीठे समावाह्य समर्चयेत्। चक्रहरिक्रमेण अंगैः प्रथमावृत्तिः तत्र पूर्वोक्तषडंगमन्त्रैः सविशेषैस
र्वादिशाश्चक्रेण बध्नामिनमोज्वालाचक्राय स्वाहा अस्त्राय फडिति योजयेत्। चक्राय शंखाय गदायै पद्माय मुस
लाय धनुषे पाशाय अंकुशाय एतेषां रोचींषि पीतरक्तसितश्यामाद्विशास्त्विमाः इति चक्रपद्मे पीतवर्णे मुसलांकु
शौ रक्तवर्णौ शंखगदे सिते धनुःपाशौ श्यामौ एतैरायुधैर्द्वितीयावृत्तिः लक्ष्म्यै सरस्वत्यै रत्यै प्रीत्यै कीर्त्यै तुष्ट्यै पुष्ट्यै
रैति तृतीयावृत्तिः इंद्रादिभिश्चतुर्थी अथ चक्रहोमप्रयोगप्रकारः पीताभाकरः पीताभाकर्णिकास्याद्रुणतर

For Private And Personal

प्र.सं. मरं श्यामलं तं नरालं नेमिश्वेतां च वाह्ये विरचित शिखरे कुलं पार्थिवां तं च कद्वंद्वं लिखित्वा विशदमतिरथो सौ
२६३ म्ययाम्यं च मन्त्री कुंभं संपूज्य सौम्ये प्रचयतु तथा दक्षिणे होमकर्म अस्यार्थः प्रथं कर्णिकावृत्तं यथेष्ट विशाले नवि
लिख्य तद्बहिः कर्णिकाविशालषष्ठांशमानेन वृत्तं कृत्वा तद्बहिस्तत्तो द्विगुणमानेन वृत्तं कृत्वा तद्बहिः कर्णिका
वृत्तषष्ठांशमानेन वृत्तद्वयं विधाय कर्णिकावृत्तमध्यं पीनवर्णैर्हरिद्राचूर्णादिभिरापूर्य तद्वाह्यवृत्तवीथिं च पी
तवर्णैरेवापूर्य तद्वाह्यवृत्तवीथ्यामष्टदलानि कृत्वा दलान्तरे तद्दलयोरंतरालमेकांगुलप्रमाणं यथा भवेत्तथाष्ट
दलानि विलिख्य तद्दलानां मध्यं रक्तवर्णैरापूर्य दोषारजः सारसंयुक्तं रक्तमुच्यते पुनर्दलयोरंतरालाष्टकं श्यामाका
रैर्बिल्वपत्रचूर्णादिभिरापूर्य तद्वाह्यवृत्तं नेम्याख्यं श्वेतवर्णैस्तंडुलचूर्णादिभिरापूर्य तद्वाह्यवृत्तमध्ये पिक
कुसुमचूर्णैर्दग्धपुलाकचूर्णैरापूरयेत् तदुक्तं चास्मिन्नेव शास्त्रे प्राक् दीक्षापटले रजांसि पंचवर्णानि पंचद्रव्या
त्मकानि च पीतशुक्लारुणशीतिश्यामान्येतानि भूतशः हारिद्रं स्याद्रजः पीतं तंडुलं च सितं भवेत् तथा दोषार
जः सारसंयुक्तं रक्तमुच्यते कुसुंदग्धपुलाकोत्थं श्यामं बिल्वदलादिकं इति पुनस्तस्या एवं वृत्तरेखाया बहिरग्नि राम:
ज्वालाकाराभिस्त्रिभंगिरूपाभिरनेकाभिरेखाभिः परितो वेष्टयेत् पुनस्तद्बहि ऋतुरसं विलिख्य पुनरस्य पद्म २६३

रांचक्रेण वध्नामि नमो ज्वालाचक्राय स्वाहा अस्त्राय फट् एवमाग्नेयादिष्वपि एवं दिग्बंधनमंत्रस्यांते अस्त्रायफ
डिति संयोज्य अंगुष्ठमुद्रशादिग्बंधनरूपेण कुर्यादिति पुनः ॐ त्रैं लैं क्यं रसर सहुं फट् स्वाहा अनेनाग्निप्राका
रमन्त्रेण परितोग्निप्राकारं भावयेत्। अस्य मन्त्रस्याक्षरन्यासउच्यते तारं तु मूर्ध्नि सितारुणकृष्णवर्णमध्ये भ्रुवो
श्च समथो वदने हकारं हृदुह्यजानुपदसंधिषु वामशिष्टान्वर्णान्न्यसेदिति नन्नौ पुनरग्निवर्णान् अस्यार्थः अका
रउकारमकाराणां संधिः कीलप्रणवः तेन सितारुणकृष्णवर्णत्रयस्वरूपं तारं शिरसि न्यसेत् पुनः सकारादिव
र्णान् अग्निवर्णान्ध्यात्वा भ्रूमध्यादिपुस्कानेषु न्यसेदिति अव्याद्भास्करसप्रभाभिरखिलाभाभिर्दिशो भासय
न् भीमाक्षः सरदट्टहासविलसद्दंष्ट्राप्रदीप्ताननं दोर्भिश्चक्रदरौगदाब्जमुसलास्त्रासांश्चपाशांकुशौ विभ्रत्सिंग
शिरोरुहोथ भवनश्चक्राभिधानो हरिः ॐ सहस्रार हुं फट् इति मन्त्रः रक्षाप्रधानोयं मन्त्रः द्वादशलक्षजपः सुद
र्शनाय विद्महे महाज्वालाय धीमहि तन्नश्चक्रः प्रचोदयात्। इयं सौदर्शनी गायत्री मूलमन्त्रं जप्तुमिच्छता यथा
शक्ति जप्तव्या अनया सान्निध्यमुद्रां च प्रदर्शयेत् करतलाभ्यां बद्धांजलिः प्रणतो वाएषा सान्निध्यमुद्रा पुनः ॐ
नमो भगवने महासुदर्शनाय महाचक्राय महाज्वालाय दीप्तिरूपाय सर्वतो रक्ष रक्ष मां महाबलाय स्वाहा रक्ष

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. करः प्रसिद्धोयंक्रियमाणेषुकर्मसुतिलसर्षपान्न बिल्वाज्यदोग्धैर्द्दा दशसहस्रं जुहुयात पुरश्चरणाहोमः दे
२६२ न्धंपायसंअथर्वकेन शपूजार्थयंत्रंलिख्यते भूमौतंडुलचूर्णानिप्रविकीर्यतस्मिन् दर्भाग्रेणयंत्रंलिखेत्अयंम
यः सर्वचक्रलशाबिधौसमानः षट्कोणांतस्कतारंविवरलिखितमन्त्राक्षरंसाधिराजत्स्वाहंवाह्यकलाकेस
नुदरगता सरंचाष्टपत्रंपद्मंवर्णैर्विराजद्विकृतिरललसत्षोडशार्णंकुर्वीतंव्योमांत्यांगंस्वनाम्नाविरचितगुणपा
त्रयन्त्रं अस्यार्थः प्रथमषट्कोणंविलिख्यतदंतःप्रणवंविलिख्यतस्मिन्जीवसाध्यनामादीन्विलिख्यषट्
कोणेषुसुदर्शनषडर्णान्विलिख्यकोणद्वंद्वस्यसंधौषडंगानिविलिखेत् तत्रषडंगेपूर्वोक्तपसविशेषेसर्वादि
श्चक्रेणावध्नामिनमोज्वालाचक्रायस्वाहाअस्त्रायफट् इतिविलिखेत् एवंषडंगानांमध्येपष्ठदिग्बंधनमन्त्रेण
साकंविलिख्यपुनस्तद्वाह्येअष्टपत्रंविलिख्य तद्दलमूलेस्वरान्द्वौद्वौविलिख्यतन्मध्येवैस्वाक्षरस्यएकैकम्
सरंविलिखेत् तद्वहिः षोडशपत्रंपद्मंविलिख्यतद्दलमूलेकादिवर्णान्भागशः संलिखेत् अवशिष्टमालिखे
पुनर्दलमध्येसुदर्शनषोडशार्णं ॐ नमोभगवतेमहासुदर्शनायहुंफट् इत्यस्यैकैकमक्षरंविलिखेत्। पुनर्व
हिर्वृत्तत्रयंविलिख्य पूर्ववृत्ते हंहं इत्यनेनावृत्त्यावेष्टयेत् द्वितीयवृत्तेसंसं इत्येनावृत्त्यावेष्टयेत् तृतीयेवृत्ते

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

न्य देशे रक्षां तु विधेयामन्त्रिणः सदा तत्रैवैनां प्रकुर्वीत ऋद्धिदां शौर्यवर्द्धिनीं अष्टदिक्षु खनेत् कुंडान् हस्तमात्र
प्रमाणकान् मध्ये च लक्षणोपेतां चतुरस्रां त्रिमेखलां न् कर्णिकायोनियुक्तांश्च शुभान्दृष्टिमनोहरान् पूर्वादीशा
नपर्यंतं दिक्षु कुंडेषु च क्रमात् अग्निमाधाय विधिवत्संस्तीर्य कुशांकुरैः वटवृक्षोद्भवो वन्हिरन्यशास्यसूरिभिः
मन्त्रीकुर्यात्क्रमेणैव संस्कारान् षोडश क्रमात् वन्हेः पश्चाद्घृतेनैव जुहुयाद्दृष्टकं शतं प्रत्येकं च क्रमाध्यात्वा
अंते मौ विधिवत्सुनः सौदर्शनं महाचक्रं ताम्रपट्टे लिखेच्छुभं पटितं मंडलं वन्हेति बीजं च तत्र वैहेति बीजमि
ति फट्कारः अथवा चक्राद्यायुधा घनामा सराणि सविंदुकानीत्यर्थः तद्बहिः षट्दिः षड्दलं विलिख्य तद्बीजं तत्र
विन्यसेत् तद्बहिः षोडशदलं पद्मं संलिख्य देशिकः तत्र तेषु दलेषु ॐ नमो भगवते महासुदर्शनाय हुं फट्
इत्यस्य वर्णान् विलिखेत् मध्ये बीजं प्रतिष्ठाप्य दिक्षु मध्ये खनेच्चैतान् समीकृत्य ततः कुंडान्तदूर्ध्वेषु कृतेत्त
दा अग्निमाधाय विधिना घृतेन जुहुयात्पुनः पृथक् सहस्रमात्रं तु हुत्वा मध्ये यंत्रं ब्राह्मणान्भोजयेन्मध्ये
त्रितयं च यथोक्तं सहस्रं दिनं वा विभक्तियुक्तः सदक्षिणं पश्चात्समाविशेत्स्वामी नो चेत्तन्न शुभावहं भूतपू
र्वमथान्यद्वारशाहीनेन संविशेत् यस्मिन्प्रदेशे रक्षेयं कृता भवति वृद्धिदा तत्रैव वर्द्धते लक्ष्मीः शौर्यं शत्रैच

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. नित्यशः अरयश्चन बाधंते तं देशं वीक्षितुं समाः भूतप्रेतपिशाचाश्च परकृत्याश्च नित्यशः चोरव्याघ्रमृगाणां
२६७ च बाधा तत्र न विद्यते तस्माद्यत्ने ममतिमान्नसा मे नां च कारयेत् आचार्योयततोदद्याद्रोभूम्यादींश्च हाट
कान् आचार्यतोषये यस्मात्तस्मिन्तुष्टे शुभं भवेत् प्रयोगांतरं॥ भूय एव प्रवक्ष्यामि क्षुद्रकर्मप्रतिक्रियां भस्मसाध्य
विधानेन साधिते नैव भस्मना ब्राह्मे मुहूर्ते मावास्यां मुत्थायाचम्य वाग्यतः सितपक्षस्य पत्रेण कपिलागोमयं शु
चिभूम्यामपतितं गृह्य शुचौ देशे विनिक्षिपेत् त्रिरात्रमेकरात्रं वा यावच्छुष्कं भवेच्चरुतं तावत्तिधापतद्रेहं क्रि
मिकीट विवर्जितं सौरवारे समादाय गोष्ठे देवालयेपि वा शुचिना गोमयेनैव मंडलं चतुरस्रकं कृत्वा निधाय तन्म
ध्ये संस्पर्शे द्वामपाणिना अष्टोत्तरसहस्रेण मन्त्रयित्वाग्निना दहेत् सम्यग्दग्धं समादाय सितभस्म सुनिर्मितं
आलोड्य वर्जये द्दोषान् पूर्ववद्भस्म साधयेत् तेनापस्मारयक्षादीन पमृत्युं च नाशयेत् इत्येवमाह भगवान्
गार्ग्यो नाम महामुनिः प्रयोगांतरमत्रैव पुनरेव विधीयते पंचगव्यशारुद्दोषाक्रांत्यपामार्गेरेवनासीरवृक्षपला
शत्वग्बिल्वपद्मदलादिकं लक्ष्मीदेवीकुशादूर्वासरसः तिलराजिका चंदनं कुंकुमं कुष्ठं वचार्कतुलसी पुनः पर राम:
स्परीदृशैर्द्रव्यैः साधितं भस्म मन्त्रितं सुदोषश्रमपापघ्नं रक्षाकीर्त्यायुषः पुरः गोबालगर्भिणीग्रस्तव्याध्यादिपु च २६७

For Private And Personal

सां — सिभीहतानिलादिशोरद्रवंद्वंतिफट् मोनाराय ॐ सर्वेसनमहस्यंतिसात्वासिरव्यसंडुंचाफट्नाय एवंस्थाने
हृषीकेशाविद्र्भितमित्यनेनश्लोकोक्तंमन्त्रत्रयं अस्यसुदर्शनोक्तवदेशादीनि अनेनरसादौजपः कार्यःपुनरनेनमंत्र
त्रयेणसप्तकोष्ठयंत्रविधानमस्ति तदुच्यते। अष्टासरांतरितपादचतुष्ककोष्ठंकोणत्रयालिखितसाध्यसुदर्श
नरेखाभिरप्युभवतःश्रुतिशः प्रवृद्धंतत्सप्तकोष्ठमितियन्त्रमिदंप्रशस्तं भूर्जेवासौमपट्टे तदनुमसृणतरेकर्पटेवास्य
यन्त्रंमन्त्रीसम्यक्लिखित्वापुनरथगुलिकीकृत्यलाक्षाभिवीतंकृत्वा भस्मादिहोमप्रविहितघृतसंपातात्तशक्तिंज
प्तंसम्यङ्निबध्यात्प्रतिशममुपयांत्येवसर्वेतिकाराः अस्यार्थः प्रथमंदक्षिणवामतः अष्टौरेखाविलिख्यतासुए
कस्मिन्पार्श्वेआरभ्यपूर्वरेखाग्रंस्वस्यपंचमरेखाग्रेण अर्धचंद्राकृत्यानीत्याबध्नीयात् पुनस्ततोप्यथस्थितरेखाग्र
मपिततःपंचमरेखाग्रेणसंबध्नीयात् एवंसर्वरेखाग्रमपिबध्नीयात् पुनरितपार्श्वमपिएवंबध्नीयात् पुनःपूर्वको
ष्ठेवैसवासरमन्त्रस्यप्रथमासरद्वयमुत्तरपार्श्वेविलिख्यकोष्ठस्यमध्यप्रदेशेस्थानेहृषीकेशइत्यस्यप्रथमपादं
पंक्तिशोविलिख्यतद्दक्षिणपार्श्वेपिअष्टासरस्यतृतीयचतुर्थासरेविलिखेत् पुनःसर्वतःपश्चिमकोष्ठेपितथै
वदक्षिणतआरभ्यपूर्वप्रातिलोम्येनक्रमः तत्रदक्षिणपार्श्वेअष्टासरस्यपंचमषष्ठासरेविलिख्यततःगीतात्रि

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

या
प्र॰सं॰ ष्टुभः द्वितीयपादाक्षराणि विलिख्य तदुत्तरपार्श्वेपि अष्टाक्षरस्य सप्तमा क्षरे विलिखेत् पुनः सर्वस्मात् प्राक्को
२६६ ष्ठस्याधः स्थितकोष्ठेपि पूर्ववदष्टाक्षरप्रथमद्वितीयाक्षरे विलिख्य गीतात्रिष्टुभस्तृतीयपादं विलिख्य अष्टाक्षरस्य
तृतीयचतुर्थाक्षरे विलिख्य पुनः सर्वतः पश्चिमस्थितकोष्ठात् प्राक्कोष्ठेपि पूर्ववत्प्रथममष्टाक्षरस्य पंचमषष्ठाक्षरे
विलिखेत् पुनर्मध्यस्थितकोष्ठेषु त्रिषु पूर्वप्राक्कोष्ठे सुदर्शनषडर्णाश्च साध्यनाम च वर्णशो विदर्भरूपेण विलि
ख्य पुनस्तदधःकोष्ठद्वयेपि तथैव विलिखेत् अथवा एतेषु त्रिषु कोष्ठेषु प्रथमं पूर्वकोष्ठस्य उत्तरपार्श्वे सुदर्शन
प्रथमाक्षरं विलिख्य पश्चात् साध्यनाम यावत् परिसमाप्ति विलिख्य। पुनः सुदर्शनस्य द्वितीयाक्षरं विलिखेत्
अवशिष्टकोष्ठद्वयेपि अवशिष्टसुदर्शनाक्षराण्यप्येवमेव साध्यनामयुक्तानि विलिखेत् अयं क्रमस्तु पूर्वकोष्ठलि
खितन्यायानुसारात् समीचीनपक्षः एवं सप्तकोष्ठयंत्रलेखनप्रकारः एवं भूर्जपट्टे वा सौमपट्टे वा मसृणतरकर्प
टे वा लिखित्वा॥ गुलिकीकृत्य लाक्षया भिवीतं कृत्वा धृते उक्तफलं भवति भूर्जपटं पूर्वमरण्यटं सौमवैणपट्टं मसृ
णतरकर्पटं मन्त्रलपट्टलाक्षा अरक्तु॥ इति प्रपंचसारसंग्रहे गीर्वाणेंद्रविरचिते एकविंशतिः पटलः॥ अथ सु राम:
दर्शनकल्पोक्तप्रयोगविधिः अथ वक्ष्यामि रक्षार्थं दुर्गस्य नगरस्य च ग्रामस्य चाष्टराष्ट्रस्य रक्षां सौदर्शनीं परां यस्मि २६६

For Private And Personal

अश्वत्थवटौदुंबरप्लक्षाः एतेषां त्वक्चर्म मलयजं चंदनसारं मुरं मुरसं ज्ञमेव काश्मीरं कुंकुमं कुष्ठं कोद्रं त्रिधा
मामं चल अपामार्गनामुरुविराजीक टुकु तुलसीयुगं कृष्णतुलसी श्यामतुलसी च कांति विष्णुकांति अर्कयरुकुल
क्ष्मी श्रीतालि देवि श्री देवियाशेंत तृनि वच करंपुरो चनागोरोचना अन्यान्यौषधानि स्वदार्थानि एतान्यौषधानि घ
टस्थे पंचगव्ये प्रक्षिप्य अग्नौ पक्वं कृत्वा सर्वं शोषयित्वा यदा दग्धाभस्मरूपं भवति तदा तस्मिन्नेव घटाग्नौ शत
संख्याकामाज्याहुतिं कृत्वा तद्भस्म उत्थस्य घृतउक्तफलं भवति प्रयोगांतरम् ॥ अथ गुग्गुलु गुटिकायाः सहस्रम
पि साष्टकं हुत्वे मंत्री त्रिदिनं चतुर्दिनं वा सकलोपद्रवनिवारणं भवति गुग्गुलु कुंकुलियक द्वि प्रयोगांतरं खरमंज
र्याः समिधामधुतं वायं त्र वितनमो जुहुयात् ज्वरभूतामयविस्फूर्त्यपस्मृतीः शमयितुं नियतचित्तः खरमंजरीना
युतविआज्यकैर्जुहुयाद्वियैः सरसिजैर्दूर्वाभिरप्यायुषेमे धायैद्विजभूरुहैश्च कुमुदैश्चैतैस्तथा वाससे सुद्राज्यैः
पयवेष्वुदुंबरभवैः पुत्राय वाश्वत्थजैरकाल्दं विधिवत्सहस्रसुमितैरष्टोत्तरं मुक्तये द्विजभूरुह पलाशुसर्वेष्व
यनमं संख्याकाः अश्वत्थं तु सहस्रसंमितमेकाद्वं हुते तत् अथास्य यन्त्रमुच्यते मध्ये तारं दुतुचमनं वर्णशः को
णपट्केवा दोचांगंलिखत् कनके रूप्यके वा यताम्रे पाषाणे वा विधिवदभिजपाय्य संस्थापितं तद्यंत्रं चोग्रं हरि

प्र॰सं॰ पुभयध्वंसिरसाकरंच अस्यार्थः प्रथावंकर्णिकायांसुदर्शनषडर्णानुकोणषट्केकोणयोरंतरालेषु षडंगानिवि
२६५ लिख्येदिति॥ अथमन्त्रत्रयंमिलिताजपविधानमुच्यते स्थानेहृषीकेशविदर्भितमष्टाक्षरस्थाप्यभिजप्यमेत
त्रयसांगहादेःसततंविपत्तेमन्त्रंसुगुप्तंचमनुत्रयेण अस्यार्थः प्रथमंश्रीमदष्टाक्षरमन्त्रेआदितोक्षरःअथसु
दर्शनप्रथमाक्षरंततःगीतात्रिष्टुभःप्रथमद्वितीयाक्षरांतेततःसुदर्शनमन्त्रेद्वितीयाक्षरंततत्रिष्टुभःतृतीयचतुर्था
क्षरेततःसुदर्शनमन्त्रेतृतीयंततस्त्रिष्टुभःपंचमषष्टेइत्येवंक्रमेणत्रिष्टुप्प्रथमपादांत्याक्षरपर्यंतंसंयोज्यांत्याक्षर
स्येकस्यांतेअष्टाक्षरतृतीयचतुर्थाक्षरेपंचमषष्ठाक्षरेचयुक्तातनःसुदर्शनाद्यमक्षरंत्रिष्टुपद्वितीयपादाद्येद्वयमि
त्येवंक्रमेणचतुष्पदेषुसंयोज्यएकवारंत्रिष्टुभोजपेसुदर्शनमंत्रस्यचतुर्वारंश्रीमदष्टाक्षरस्यद्विवारंचावृत्तिर्भव
तितत्रविदर्भशब्देनसुदर्शनमन्त्रस्ययोगःसाष्टाक्षरमित्युक्त्याष्टाक्षरस्ययोगःविदर्भादिशब्दाभावात् अष्टाक्षरस्यात्रि
ष्टुभःपादानामाद्यंतेषुद्विद्विक्रमेणाक्षराणांयोजनंसंप्रदायादागतंअक्षरद्वयद्वयांतरांतरएएकैकंसंयुक्तंविदर्भित
मित्युच्यते स्थानेहृषीकेशविदर्भितमित्यादिश्लोकोक्तमर्थंव्याख्यानेनलिखितामन्त्रतएवेदानींलिख्यते॥ ॐन राम:
ॐस्थानेहृषीहकेशतवप्रकीर्त्याफट्मोनावाय ॐजगत्प्रहृष्यत्यनुरज्यते॥ हुंचफट्नायॐनॐर २६५

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

शस्यतेतत्र दोषेतिमंचलः॥ कांतिविसुकांतिपुरं कुंकुलीयंसरसा दूर्वा अशुष्क इर्वाइनरत् पूर्वोक्तभस्मविधा
नस्क लेस्यस्थार्थेए वमेवापरंकल्पं पुनरत्रविधीयते ब्रह्मसीरतरुत्वंचसरसाद्वोवचारोचना लक्ष्मीचंदनाबिल्वि
कुंकुमकुशापामार्गराजीति लानदेवीगुल्गुलुपद्मकुष्ठतुलसीकांतानि शागोमयानेकीकृत्स घटेनगस्यमथि
तंभस्मात्मरसाप्रदं आत्मनश्चात्मनोयानांरक्षणार्थमयंविधिः एवमादीनि अध्यानिनवभांडे विनिक्षिपेत् प्रणवे
नाग्निमाधायतमभ्यर्च्ययथाविधि अग्नौनिधायनद्रांउसीरकाष्ठैश्चनिर्दहेत् सर्वमौषधजातंतद्यावद्भस्म
भवेद्बुधः श्रुतभस्मनिकर्पूरचूर्णंतत्रविनिक्षिपेत् सहस्रमयुतंवापिस्ट्यंतत्र जपेत्सुनः सर्वशक्तिकरंत्ये
तत्सर्वरक्षाकरं परंश्रीकरंसुखदंवश्यंसर्वरोगनिवारणंसर्वकृत्याप्रसमनंसर्वपापविनाशवंयस्मिन्देशेस्थि
तंभस्मसदेशोनिरुपद्रवः धनधान्यसमृद्धिश्चसर्वदासुखदंभवेत् योनित्यंधारयेदेतत्सर्वत्रविजयीभवेत्
सर्वमायुरवाप्नोतिपापेभ्योपिविमुच्यते तत्रब्रह्मतरुपलाशुइनरत् पूर्वोक्तस्यलेस्यथार्थःप्रयोगांतरम्॥ द
लाष्टम्यांरवौमेषेसिंहचापगतेरवनेवसेत्रमध्येभिजित्कालेशिलांम्बेतामुदं स्नुखः गव्येनिक्षिप्यजत्वातांसेत्र
द्रोहंविनस्यति॥ अथसुदर्शनविधानेस्कांनेहृषीकेशेतिप्रयोगप्रसंगात् स्कानेहृषीकेशेतिगीतात्रिष्टुप्मंत्रो

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

लिख्यते अर्जुनऋषिः त्रिष्टुप्छंदः विश्वरूपधरो विष्णुर्देवता मन्त्रपादैर्व्यस्तैः समस्तैश्च पंचांगानि ध्यानं अ
ग्नीषोमात्मकमरिगदाशार्ङ्गखड्गैः सशंखैरुग्रहलमुसलशूलैः सदंडैः सकुंतैः शक्त्या पाशांकुशकुलिशटं
काग्निभिश्चार्कवह्निद्योतद्वक्रांघिकरसरसिजं तत्प्रकांतस्वभावं विश्वाकाशावकाशप्रविततमयुतादित्यनीकाश
मुग्रहास्यव्यग्रनानायुधनिकरं विश्वरूपं नमामि स्थानेहृषीकेशत्यादि गीतात्रिष्टुप् मन्त्रः रक्षात्रधानोयंमन्त्रः ॥
अथ सुदर्शनयंत्रे चोरग्रहरिपुभयध्वंसिनी चोरनिवृत्तिफलोक्तिप्रसंगात् चोरनिवृत्त्यादिप्रयोजकः कार्तवीर्यमंत्रोपि
मन्त्रसारैक्तोत्रलिख्यते दत्तात्रेयऋषिः अनुष्टुप्छंदः श्रीकार्तवीर्यार्जुनो देवता कृतवीर्यसुतः हतराजारिः सहस्र
भुजमंडनः शिखा अवतीर्णः कवचं हरिः साक्षान्नेत्रं पालयेत्सकलं मम अस्त्रं ध्यानं वा हासाहस्रराजहृहलतरशिरस्त्रा
द्दामकल्पांतवह्निक्रूराकारप्रदीपांकुशाकुलितमहाध्वांतदंतावलेंद्र क्रूरं क्रूरैर्ट्टहासाकुलितदिघलम्बगस्तंभवेतालभू
तव्यालाद्यं स्यंदनस्थं विबुधमुनिनुतं कार्तवीर्यं नमामि कृतवीरसुनोराजा सहस्रभुजमंडनः अवतीर्णो हरिः साक्षी
त्पालयेत्सकलं मम इति द्वात्रिंशद्वर्णो मन्त्रः नष्टद्रव्याकर्षणरक्षाप्रधानोयं मन्त्रः ध्यानमात्रेण रक्षास्यात्सुमहत्कभ एम:
येष्वपि चोरैर्हृतं तथा द्रव्यं सद्यो याति प्रकाशतां लक्षजपः रक्तकमलैस्त्रिमधुरसिक्तैर्दशांशं पुरश्चरणो होमः अथ २६८

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

पूजा वै स्म वर्षी ठे समावाद्यसमर्चयेत् प्रथमं पुरतो दनात्रेयं पङ्कजेन् अस्य वामपार्श्वे गर्भं यजेत पुमरगैः प्रथमावृति
ऋषिभ्यो नमः अप्सरेभ्यो नमः सिद्धेभ्यो नमः गंधर्वेभ्यो नमः चारणेभ्यो नमः विद्याधारेभ्यो नमः किंपुरुषेभ्यो नमः।
किंनरेभ्यो नमः इति द्वितीयावृतिः इंद्रादिभिस्तृतीया वज्रादिभिश्चतुर्थी अथ प्रयोगः सहस्रमस्त्रनाकांशे जुहुयात्क्षी
रलोलितैः आरोग्यार्थायुषे कांत्यै धनधान्यसमृद्धये अमृतपीनितः प्रयोगांतरं वैश्वदेवावसाने च दूर्वाभिर्घृतसंयुतैः
एकादशाग्नौ जुहुयादारोग्यायायुषे श्रियै प्रयोगांतरं अपामार्गसमिद्भिस्तु माहिषाज्यपरिप्लुतैः नष्टद्रव्यस्य लाभाय
सहस्रं जुहुयान्निशि अपामार्गेनायुरुवि प्रयोगांतरं घृतलोलितैर्वटेध्मैः सहस्रसंख्यं जुहोतु सं पूज्य शत्रुक्षयाय ल
क्ष्यैन स्करनाशाय सर्वरक्षायै प्रयोगांतरं विभीतकद्रुमेध्मैश्च माहिषाज्यविलोलितैः तस्करादिविनाशाय हुने दृष्टे
तरं शतं विभीतकं तांशिदोर्भिः पंचशतैरपि युगपद्ध्राणान् क्षिपं मनुं चिंत्य प्रजपेन्मन्त्रं मन्त्री रिपुचोराद्यान् क्षणेन
नाशयितुं अस्य यन्त्रं षट्कोणकर्णिकामध्ये स्त्रौं बीजं साध्यसंयुतं कोणेषु चक्रमन्त्रस्य क्रमेणैकैकमक्षरं आ चक्राद्यं ग
मन्त्रांश्च कोणसंधिषु न हृद्धिः केसरे षट्पत्रस्य स्वरयुग्मं दलोदरे चतुरश्च तु वर्णान् मन्त्रस्यास्य यथाक्रमं आवेष्ट्य
व्यंजनार्णैश्च भूपुराश्रिषु तदृद्धिः स्त्रौं बीजमालिखेदेवं यंत्रमेतदुदीरितं तन्त्र चक्रमन्त्रस्येति सुदर्शनमन्त्रस्येत्यर्थः

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

आचक्राद्यंगमिति सुदर्शनसांगमिसर्पः ॥ अथकार्त्तवीर्यमन्त्रांतरम् ॥ कार्त्तवीर्यार्जुनोनामराजाबाहुसहस्रवान् तस्य
संस्मरणादेव हृतं नष्टं च लभ्यते इति मन्त्रः नष्टद्रव्याकर्षणप्रधानोयं मन्त्रः कार्त्तवीर्यार्जुनो हृत् नामराजाशिरः बाहु
सहस्रवान् शिखा तस्यसंस्मरणादेव कवचं हृतं नष्टं च नेत्रं लभ्यते अस्त्रं कर्ष्यादि ध्यानजपपूजादि पूर्ववत् अथ
प्रयोगः चौरैर्हृतस्य द्रव्यस्यस्थानस्थ स्थाजपेन्मनुं स चः प्रकाशतांयातित्रिदिनाद्दशमेति च नष्टद्रव्यस्य सिद्धिस्याज्ज
पमात्रेण तत्क्षणात् चौरैर्हृतस्य द्रव्यस्य विनष्टस्याथवा शांतं तल्लाभाय जपेद्देवं कार्त्तवीर्यमनुस्मरन् ॥ अथ कल्पां
तरोक्तः कार्त्तवीर्यमन्त्रोपि प्रसंगाल्लिख्यते दत्तात्रेय ऋषिः अनुष्टुप् छंदः श्रीकार्त्तवीर्यार्जुनो देवता कार्त्तवीर्यार्जुनो
नाम हृतराजा बाहुसहस्रभृत शिरः तस्य संस्मरणादेव शिखा हृतं नष्टं च लभ्यते कवचं सर्वैरस्त्रं ध्यानं सहस्रबा
हुं सशरं सचापं रक्तांबरं रक्तकिरीटकुंडलं चोरादिदुष्टभयनाशनमिष्टदं तं ध्यायेन्महाबलविजृंभितकार्त्तवीर्यं ओं
कं कार्त्तवीर्यार्जुनो नामराजा बाहुसहस्रभृत् ह्रीं तस्य संस्मरणादेव हृतं नष्टं च लभ्यते क्रों ठस सहस्रारहुं फट् क्रों
ह्रीं ओं इति मन्त्रः ॥ अनेन मंत्रेण नष्टद्रव्यशेषं वातद्वस्थितस्य लं वा स्थ स्थाजपेत् तस्मात् द्रव्यं च तच्चोरश्च लभ्य राम:
ते द्रव्ये नष्टे सति तदानीमारभ्य न वर्ततिघतिकायाः पूर्वमेवारंभणीयो जपः नो चेन्न फलतीति शिष्टोक्तिः तद्यंत्रमपि २६९

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

लिखित्वा नस्य पुर तस्थित्वा जपे नष्ट द्रव्य सिद्धिः। अथ कार्तवीर्यार्जुनस्य मंत्रांतराणि लिख्यते दत्तात्रेय ऋषिः वि राट् छंदः श्री कार्तवीर्यार्जुनो देवता प्रों बीजं नमः शक्तिः सर्वार्थसिध्यर्थे॰ ध्रूं हृत् क्लीं शिरः क्रूं शिखा इत्याद्यंगानि ॐ प्रों श्रीं कार्तवीर्यार्जुनाय सर्वार्थसिद्धिं नमः चोरस्तंभनकरं॥ दत्तात्रेय ऋषिः त्रिष्टुप् छंदः श्रीकार्तवीर्यार्जुनो दे वता प्रें बीजं श्रीं शक्तिः वसुहारिचोरस्तंभनार्थे विनियोगः क्रों हृत् क्लीं शिरः इत्याद्यंगानि ॐ क्रों क्लीं कार्तवीर्यार्जु नाय वसुहारिचोरान् स्तंभय स्तंभय नमः एतयोर्मंत्रयो र्ध्यानं अव्यात्सर्वव्यात्म भाकरनिभः प्रद्योतितो द्योनितः स्व र्णस्रक परिवीत कंधर धरोरक्ताशुको सीषा वान् नानारत्नविभूषितः करसहस्रार्धात बाणासनो बाणात्तार्थस द्द स्त बाहुरनिशं भूवल्लभोनः प्रभुः लक्ष जपः अस्य मंत्रं आशापत्रे सरोजे इस मनुविलसत स्य गायत्रि वर्णानविस्तो भूत्वार्णरत्नंसकलसुखकरंयत्रमानुष्टुभाख्यं अर्णे॥ मात्रकार्णे कार्तवीर्याय विद्महे सहस्रकर धीमहि तन्नोर्जुनः प्रचोदयात् सर्वरोग प्रयोगेषु जप्त स्वैषाहिता स्थिता गायत्री जपमात्रेण मन्त्री वीर्यं प्रसाधयेत् अनुष्टुभे जपाद्देवी नष्टद्रव्यं च सिध्यति म्रताश्चोराभविष्यंति तत्तथान तद्न्यथा तद्यंत्र स्थापनात्न्टणां सर्वरक्षाप्रजायते ॐ क्रों क्लीं ह्रूं आं ह्रीं क्रों हुं फट् श्रीं ऐं स्मां कार्तवीर्यार्जुनाय सर्वसिद्धिं नमः इत्यानुष्टुभोमन्त्रः। अस्य कार्तवीर्यार्जुनमालामन्त्रस्य

दत्तात्रेय ऋषिः गायत्री छंदः कार्त्तवीर्यार्जुनो देवता दत्तात्रेयप्रियतमाय हृत् माहिष्मतीनाथाय शिरः रेवानदीजल
क्रीडातृप्ताय शिखा थी पतये कवचं सहस्रवाहवे अस्त्रं ध्यानं दोर्दंडेषु सहस्रमितनतरेषजस्रं लसत्कोदंडैश्च बाणै
रैरुद्ग्रनिशितैरुद्यद्दिवस्वत्प्रभः ब्रह्मांडानपरिपूरयन् स्वनिनदैर्गंडद्वयान्दोलितद्योतत्कुंडलमंडितो वि
जयते श्रीकार्त्तवीर्यो विभुः ॐ नमो भगवते कार्त्तवीर्यार्जुनाय हैहयाधिपतये सहस्रकवचाय सहस्रकरसहस्राय
सर्वदुष्टांतकाय सर्वशिष्टेष्टसर्वत्रोद्धेरागंतुकामान् स्मद्दस्युंलुंपकान् चोरसमूहान् स्वकरसहस्रैर्निवारय नि
वारय रुज्व रुज्व पाशसहस्रैर्बंध बंध अंकुशसहस्रैराकुंडाकुंड स्वचापोद्गतैर्बाणसहस्रैर्भिंद भिंद स्वहस्तोद्धृतख
ड्गसहस्रैश्छिंद छिंद स्वहस्तोद्धृतमुसलसहस्रैर्मर्दय मर्दय स्वशंखोद्गतनादसहस्रैर्भीषय भीषय स्वहस्तोद्ध
तचक्रसहस्रैः कृंतय कृंतय त्रासय त्रासय गर्जय गर्जय आकर्षयाकर्षय मोहय मोहय मारय मारय उन्मादयोन्म
दय तापय तापय विदारय विदारय स्तंभय स्तंभय जंभय जंभय मारय मारय वशीकुरु वशीकुरु उच्चाटयोच्चाटय वि
नाशय विनाशय दत्तात्रेयश्रीपादप्रियतम कार्त्तवीर्यार्जुन सर्वत्रोद्धेरागंतुकामान् स्मद्दस्युलुंपकांश्चोरसमूहान् रामः
समयमुन्मूलोन्मूलय हुं फट् स्वाहा अनेन मन्त्रराजेन सर्वकर्माणि साधयेत् त्रिसहस्रं जपः प्रोक्तं मालामन्त्रज २७०

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

स्पर्शैनम इति पूजयेत् श्वसिते अनिलाय नम इति रवये शशिने इति दक्षिणवामयोर्वाक्योः अष्टभ्यो वसुभ्यो न
मः इति कुक्षौ तत्र तु धरध्रुवस्तथा सोम आपोग्निर्वायुरेव च प्रत्यूषश्च प्रभासश्च वसवोष्टौ समीरिताः पुनर्दिग्भ्यो न
मः इति श्रुतिपथे अश्विभ्यां नमः इति दृशोः ॥ ब्रह्मणे नमः इति पादयोः हरये नमः इति हृदये शंकराय नमः
इति मुखे एवं संपूजयेद्दशाहं अथ फलविशेषावाप्त्यर्थं ध्यानविशेष उच्यते ध्यातः सन् भूगृहे सौभुवनतुलत
शं वारुणे शांतिमुच्चैराग्नेये वश्यमुख्यादिकमनिलपुरस्थोयमुच्चाटनादीन् रक्षाव्योम्नोरिभूतग्रहविषदुरितेभ्यो
निलाग्न्योस्तु पीडां युद्धे वह्निरयौ वै जयमपि सुतरां संविधत्ते वराहः अस्यार्थः भूगृहे ध्यातो वराहो भुवनं दद्या
त् वारुणमंडले ध्यातः शांतिं दद्यात् आग्नेयमंडले वश्यकृत्यादिकं अनिलपुरस्थो ध्यातः उच्चाटनादि फलं दद्या
त् व्योममंडले ध्यातः अरिग्रहविषदुरितेभ्यो रक्षां दद्यात् अनिलाग्न्योः पीडां दद्यात् अनिलाग्निमंडलं षट्को
णबहिस्त्रिकोणं वह्निरयोर्मध्ये विजयं दद्यात् वह्निरयोर्मंडलं त्रिकोणबहिः षट्कोणांतं तत्र जूर्तिरोगः अथ
प्रयोगांतरं हरिस्थो केशश्यामयसि तरुचौ कोलवपुषासितांगव्यैः सर्वैर्युजमयुतजप्त्रामपि शिलां उदग्रवक्त्रोमन्त्री
मनुजपतरस्का पयतु तामयतं सेत्रेपुडुलमरिनिरोधं शमयति सितांगव्यैरिति दशपलमितां बिल्वादिपत्रस्थ

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.मं.
२७३

मित्यपि योज्यं अस्यार्थः सिंहमासे शुक्लाष्टम्यां शुक्लांशिलामादाय कोलवपूरूपं स्वात्मानं ध्यात्वा पंचगव्येयुतं व
राहमन्त्रेण तच्छिलां जप्त्वा उदग्रक्रो मन्त्री मनुं जपन्स्थापयेत् सेनेषु शत्रुणा सेनविरोधो न क्षिपते प्रयोगांतरं भौ
मेवारेथ भानूदये मनुं जपवान् संगृहीत्वा मृदं शंकोलाला वैरिरुद्धादपि चकुवलतस्तं चकलागुणांशं एकं जातौ
विलिंपास्तु नरपरतरं पात्रे तथान्यत्तोये तस्मिन्सदुग्धे प्रतिपचतु हविः संस्कृते हव्यवाहे आराध्य चाष्टोर्ध्वशतं
प्रमाणं साज्य नमन्त्री हविषाथ तेन सप्तरवारं जुहुयाद्यावत्सेनोस्थिताघस्तशर्मप्रयाति अस्यार्थः अंगारवारेसू
यें ?? नं तं रशत्रुनिरुद्धसेनाद्वावराहमन्त्रं जपेन्मृदं गृहीत्वा स्वात्मानं कोलरूपं ध्यात्वा तां मृदं त्रिधा विभज्यएं
कांशाजानं पाकस्थले विलिंप्याद परांशं पाकपात्रे विलिंप्य तृतीयांशं तोये विनियोजयेत् तेन तोयेन सदुग्धेन हवि
संस्कृते ग्नौ पचतु तेन हविषाज्ययुक्तेन अष्टोर्ध्वशतप्रमाणेन सप्त भौमवारं जुहुयात् सेनोत्थितावस्तशमं शत्रुनिरु
द्धसेनेतक्रांतिं प्राप्स्यतीत्यर्थः प्रयोगांतरं भृगुवारे चमुखेन्दुः संगृह्य मृदं हविः समापाद्य जुहुयादीरितविधिना ब
लिमपि दद्यान्महीविरोधे पुरुतक्षिये वं दिवसैः स्वसप्तभिः प्राणाशायेद्भूमिविवादसंकटं परेतवेतालपिशाचडाकि रामः
नीसमुत्थितां वा विकृतिं विधिस्त्वयं अस्यार्थः शुक्रवारे उदयकाले साध्यसेनाम्रदं मंगृह्य पूर्ववत्तद्विलोडितं हवि २७३

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

चारुकुचद्वंद्वकुंकुमांकितवक्षसे नमो लक्ष्मीपते तुभ्यं सर्वाभीष्टप्रदायिने ध्यानांतरं हस्तैर्विभ्रत्सरसिजगदाशं
खचक्राणि विद्यांपद्यादर्शौ कनककलशं मेघविद्युद्विलासं वामोत्तुंगस्तनमविरलाकल्पमाश्लेषमोहादेकीभूतं व
पुर्वतु नः पुंडरीकाक्ष लक्ष्म्योः ॐ ऐं श्रीं ह्रीं क्लीं लक्ष्मीनारायणाय नमः इति चतुर्दशाक्षरो मंत्रः ऐश्वर्यप्रधानोयमन्त्रः
अथ वाराहमन्त्रविधानमुच्यते भार्गव ऋषिः अनुष्टुप् छंदः श्रीवराहो देवता हुं बीजं स्वाहा शक्तिः एकदंष्ट्राय हृ
न्व्योमोल्काय शिरः तेजोधिपतये शिखा विश्वरूपाय कवचं महादंष्ट्राय अस्त्रं अथवा मन्त्रवर्णैरेवांगानि कुर्यात् ॐ
नमो भगवते हृत् वराहरूपाय शिरः भूर्भुवः स्वः पतये शिखा भूपतित्वं मे कवचं देहि दापय स्वाहा अस्त्रं ध्यानं
जानोरापादमुद्यत्कनकमिव हिमप्रख्यमाजानुनाभेः कंठदानाभि वप्रभमथ शिरसश्यामलं नीलवर्णा मौलेर्व्यो
माभमाकं करलसदरिशंखासिखेटंगदाख्याशक्तीष्टाभीतियुक्तं प्रणमत वसुलोल्लासिदंष्ट्रं वराहं ध्यानांतरं सज
लांबुवाहः निभमुद्यतदोःपरिघं धराधरसमानतनुं सितदंष्ट्रिकाध्वनभुवं त्वथवा प्रविचिंतये त्तपदिकोलम
सुं ध्यानांतरं हेमप्रख्यं पार्थिवैमंडलेवांभोहाराभं नीरजेग्नेस्तदाभं वायोः कृष्णं धुम्रभं वादिविस्फुंकोदं व्याप्तं सत्त्वसं
स्फंयजेद्वा अस्यार्थः पार्थिवमंडलं चतुरस्रं तस्मिन् वराहमूर्तिं स्वर्णप्रभारूपं वा ध्यायेत् आप्ये अर्धचंद्राकामा

For Private And Personal

त्रसं॰ भंवा वराहं ध्यायेत् अग्नेर्मंडले त्रिकोणे अग्न्याभं वा ध्यायेत् वायोर्मंडले षट्‌कोणाकारे कृष्णवर्णं वा ध्यायेत् आ
२७२ काशमंडले वृत्ताकारे धूम्रभं वा ध्यायेत् इति ॐ नमो भगवते वराहरूपाय भूर्भुवः स्वः पतये भूपतित्वं मे देहि ददा
पय स्वाहा॥ इति मन्त्रः लक्षजपः त्रिमधुरसिक्तैः पद्मैर्दशांशं होमः एतन्मधुगुलमिश्रैर्त्रिमधुरसंयुक्तं भवति ध्यानाद
पि धनसिद्धिर्भवेत् जपार्चाध्यो भेक्तधरः जपहुतपूजाविधिभिर्मनुनरो धनधरेंदिरावान् स्यात्। अथ पूजाविधिः अ
ष्टपत्रमयपद्ममुत्तमकर्णिकंविधिवदारचय्य चमंडले रविसहस्रसंनिभंसूकरं यजेत् नवसिद्धये अस्यार्थः प्र
थमं षट्‌पत्रं पद्मं तत्कर्णिकामध्ये भूमिरिति तदंतः साध्यनामविलिखेत् केसरं स्वरद्वंद्वम्॥ दलमध्ये वराहमन्त्र
स्य चतुरक्षतुरो वर्णान् अंते पंचचतद्वदिः कादिवर्गैर्वेष्टयेत् तद्बहिश्चतुरस्र तत्कोणेषु हूमिति वराहबीजं
हकार षष्ठस्वरविंदुभिर्वाराहबीजं तस्मिन्मंडले वैष्णवपीठं संपूज्य तत्र समावाह्य सूकरमूर्तिं यजेत् प्रथमं च
तुर्भिरंगैश्च नरपृदिक्षु अस्त्रैर्विदिक्षु औ र्ध्वमधश्च संपूजेन् इति प्रथमावृतिः चक्राय शंखाय कृपाणाय खे
टाय गदायै शार्ङ्गायै वनमालायै अभयाय इति द्वितीयावृतिः इंद्रादिभिस्तृतीया पुनः कोलस्यावयवस्थितान्देवा रामः
न्यपि पूजयेन् दंष्ट्रायां तु सशैलवनगारण्यापगायै श्री वसुधायै नमः इति पूजयेत् पुनर्देवस्य हृत्कृतौ वागी २७२

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

पाश्वोरान्मारीं श्वापिविशेष — नः सपयेत्सोभयेन्नै वोच्चाटयेन्मारयेत पावशयेत्तत्क्षणा द्वेवित्रै लोक्यमपि मन्त्रवि
त्।। अथ श्रीकराधासरविधानमुच्यते वामदेव ऋषिः पंक्तिश्छंदः हरिर्देवताभीषय भीषय हुं हृत् त्रासय हुं शि
रः प्रम र्दय प्रमर्दय हुं शिखा प्रध्वंसय प्रध्वंसय हुं कवचं रक्ष रक्ष हुं अस्त्रं अथाक्षरन्यासः मूर्द्धाक्षि कर्ण हृदयो
दरस्रोरुजंघापादद्वयेषु लिपिर्णान्यसत्तुस्वदेहेश्रु विप्रादिकांश्च स्वकरोरुपदेषु वर्णान् चकादिकानपि करेषु
ततस्तदस्त्रान् अस्यार्थः पूर्वम् द्वासीत्या युक्तस्थानेषु अष्टौ वर्णान् क्रमेणन्यस्त्वा पुनर्विप्रादिकानि न्यस्या
यमर्थः ऊं ब्रह्मणेभ्यो नमः तिं सत्त्रियेभ्यो नमः ठं वैश्येभ्यो नमः श्रीं शूद्रेभ्यो नमः इतिमुखकरोरुपदेषु कं चक्रा
यनमः रं शंखाय नमः स्वां गदाय नमः हां पद्मायनमः इति चतुर्भुजमात्मानं ध्यात्वा तत्तत्करेषु न्यसेत् इतिदु
ग्धाब्धि द्वीप वर्या प्रविलसितसुरोद्यानकल्प द्रुमाधो भद्रांभोजन्म पीठो परिगतविनतानंदनस्कंदसंस्थः दोर्भिर्बभ्र
द्रथांगंस दरमथगदा पंकजे स्वर्णवर्णो भास्वन्मौलिर्विचित्राभरणपरिगत श्रियेस्तोमुकुंदः उत्तिष्ठ श्रीकर स्वाहा इति
मन्त्रः ऐश्वर्यप्रधानोयंमन्त्रः अष्टलक्षजपः श्रीदुग्धवृक्षोत्थसमिद्भिर्घृतैः साज्येन दौग्धेन दसर्पिषा च साज्येन दो
ग्धेनेति आज्यसिक्तेन क्षीरान्नेत्यर्थः श्रीवृक्षं बिल्वं एतै रष्टद्रव्यैर्दशांशपुरश्चरणा होमः अथ पूजाविधिः वैस्त

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

वपीठे समावाह्य समावाह्य समर्चयेत् श्रियै मत्स्यै ध्वत्स्यै कांत्स्यै इति दिक्पत्रेषु समर्चयेत् वासुदेवाय संकर्षणाय प्र
द्युम्नाय अनिरुद्धाय इति कोणगेषु पत्रेषु समर्चयेत् देवस्य वामदक्षिणयोः पार्श्वयोः शंखनिधये पुष्पनिधये इ
ति विष्वक्सेनं च देवस्य वामपार्श्वे पुनरिंद्रादीन् समर्चयेत् अथ प्रयोगः दूर्वान्यत्नप्रसिक्तांजुहुयादयुतं नरस्तु
हुतशिष्टैः आज्यैश्चरुमुपयुंज्याद्द्यादुरवेच दक्षिणां त्क्यापरिभोजयेच्च विप्रांस्तेषु दीनेषु स्वशक्तितो भक्त्या अप
मृत्युरोगपापान्विजित्य स तु दीर्घमायुराप्नोति दूर्वाभिराज्यैश्चरुपयुंज्याद्द्यादुरवेच दक्षिणां शक्त्या परिभोज
येच्च विप्रांस्तेषु दीनेषु स्वशक्तितो भक्त्या अपमृत्युरोगपापान्विजित्य स तु दीर्घमायुराप्नोति दूर्वाभिराज्यैश्चरुणा
च हुत्वा तत्संपातेमुपयुंज्यादित्यर्थः प्रयोगांतरं अनुदिनमादित्यमुखः प्रजपेद् ऊर्ध्वकृतस्वबाहुयुमः तस्य पदे
न समृद्धिश्चिरायसंजायने सुपुष्टनरा अथ श्रीकराष्टासरमन्त्रप्रसंगात् श्रीकर लक्ष्मीनारायणो मन्त्रोपि लिख्यते
ब्रह्मा ऋषिः गायत्री छंदः लक्ष्मीनारायणो देवता आमादि षडंगं अथवा ॐ लपुंडरीकाक्षाय परमेश्वराय वेमह
त् ॐ स्त्रीं सकलसुखसौभाग्यनिधये नमः शिरः ॐ नां वांक्ति तसिद्धिप्रदाय नमः शिखा ॐ रां अखिलदुःखश मनः
मनाय नमः कवचं ॐ यं आनंदसुंदरलक्ष्मीपतये नमः नेत्रं ॐ णां लक्ष्मीनारायणाय नमः अस्त्रं ध्यानं लक्ष्मी २६१

संपाद्य वराहमन्त्रेण जुहुयात् अष्टोर्ध्वशतसंख्यं अवशिष्टान्नेन बलिं दद्यान्मन्त्रेण अनेन विधिना सप्तभृ
गुवारं जुहुयात् शत्रुभिर्भविवादपीडानुजायते अनेनैव पिशाचादिनिवृत्तिश्च प्रयोगांतरं विलोड्यता मेथ
मरदं च दुग्धे हुते द्दुते वाष्ट्युतं सहस्रं हि मंडलादेवं महीमहार्घास्यान्मन्त्रिणोस्यैव तु निःसपत्ना अस्यार्थः
साध्यसेत्रामरदं गृहीत्वा दुग्धे वा घृते वा विलोड्य तेनाष्टोत्तरसहस्रं जुहुयात् एवं मंडलं हयं हुते तेन सा
ध्यमहीमर्घा निःसपत्ना च अस्यैव साधकस्य वशी भवति प्रयोगांतरं रक्तपतरुसमिधाम्युतं त्रेणानेन यो हुते
न्मन्त्री गृहयात्रास्य न सीदेस्ते त्रादिकमपि च वर्द्धयेत्क्रमशः रक्तपतरुकोणैः प्रयोगांतरं अष्टोर्ध्वशतं मन्त्री दिम
शोयो वाजुहोति शालिभिः सतु वत्सरेण रुचिरं विराजते व्रीहिपूर्णगृहः शालिकुलद्वेन ह्येमन्त्रेणानेन सर्पिर्द्वि
हुतदशशतं मंडलात् स्वर्णसिद्धिः स्याद्रक्तेनांजलिन्या अपि कुसुमसहस्रेण वा वासांसा च अंजलिनी चूर्णात्रण
तिस्वादु त्रिमधुरं लाजानां कन्यकाया अपि च मधुमतां होमतो वांछितार्थाः सिद्धीरक्तोत्पलानामपि मधुयुजां
स्याद्धुतात् श्रीः समया इति तत्र मधुमतां मधुसिक्तानामित्यर्थः केवलाजानां होमनः कन्यकायाः सिद्धिः रक्तो
त्पलं शतैर्नेनस्तु अयमपि होमः सहस्रसंख्याकाः वराहयंत्रविधानं उच्यते भूमिति वराहबीजं तारेसुमपिलिखि

प्र.सं. त्वात द्वाह्ये नलपुरं समापुटितं तद्बाह्यके चतुर्दलमब्जं स्यात् तद्बहिस्तथाष्टदलं वाह्ये षोडशपत्रं मंडलमा
२७४ खंडलीयमपि बाह्ये सूकरबीजे साध्यसेत्राख्यां च क्रमन्त्रः श्रिपुचरलो षंगमनूनपि दलमूलेष्टार्णकेसराणि
लिखेत् अष्टावष्टौ दलमनु सूकरमन्त्रस्य चाक्षरान् क्रमशः अन्ये वशिष्टमसरमथाष्टपत्रे स्वराद्वय किंजल्के व
र्णांश्चतुश्चतुरपि तथाष्टमे पंच वा विलिखेत् पत्रे व्यंजन किंजल्कांत्ये द्वौ द्वौ त्रयमंत्यके दले विलिखेत् नारम
हिकोलार्णैः प्रवेष्टयेत्साध्यवर्णपरिपुटितैः तद्बाह्ये मनुवर्णैर्विदर्भिताभिश्च साध्यपदलिपिभिः स्याद्वि ब
चतुष्कोणे गर्भग साध्याक्षरं च भूबीजं अष्टसु शूलेषु तथा वाराहं वा सुघेतसंष्टक्तं अस्यार्थः प्रणवं विलिख्य तत्पो
दरे भूमिति विलिखेत् पुनस्तारस्य बहिः षट्कोणं विलिखेत् तद्बहिश्चतुर्दलं विलिखेत् ॥ तद्बहिरष्टं तद्बहिः।
षोडशदलं तद्बहिर्वृत्त चतुष्टयं तद्बहिश्चतुरस्रं विलिखेत् पुनः प्रणवांतस्थितभूमपदस्योदरे साध्यसेत्रस्य
नाम एतत्सेत्रपति त्वं मे कुरु इति विलिखेत् ॥ साध्यसेत्रस्यानुदेशो भूपतित्वं मे कुरु इति विलिखेत् पुनः ष
ट्कोणकोणेषु सुदर्शनषर्णान् विलिखेत् कोणद्वंद्वस्यांतराले सूकरमंत्रस्यांगानि पंच विलिखेत् पुनश्चतुर्दल राम:
मूले वैष्णवाष्टाक्षराणि द्वौ द्वौ विलिखेत् द्वौ मध्ये सूकरमंत्रस्याक्षराणि अष्टशो विलिखेत् अवशिष्टमेकमक्षर २७४

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मपि चतुर्थे दले विलिखेत् पुनरष्टपत्रे स्वराणो द्वौ द्वौ दलमूले विलिखेत् दलमध्ये सूकरमन्त्राणां श्चतुरो विलिखेत् अवशिष्टमेकमक्षरमष्टमे दले विलिखेत् पुनरंत्ये षोडशपत्रे दलमूले कादिवर्णा द्वौ द्वौ विलिखेत्। अवशिष्टंमालिखेत् पुनर्दलमध्ये सूकरवर्णा द्वौ द्वौ विलिखेत् अवशिष्टेकमक्षरमष्यंत्ये दलमध्ये विलिखेत्॥ तद्बहिर्वृत्तचतुष्टयं विलिख्य प्रथमे वृत्ते प्रणवं साध्यनामाक्षरं ह्रं ह्रैः पुटित्वा वेष्टयेत् द्वितीये वृत्ते स्ौं इत्यनेन मही बीजेन नसाध्याक्षरपुटितेन वेष्टयेत् तृतीये वृत्ते भूमित्यनेन कोलबीजेन साध्याक्षरपुटितेन वेष्टयेत् तद्बाह्ये वृत्ते मन्त्रवर्णैः साध्यक्षेत्रनामानि पुटित्वा विलिखेत् पुनस्तद्बहिश्चतुरस्रं कोणे ग्लौं मिति बीजं विलिखेत् एतस्योदरे साध्यनाम विलिखेत् पुनश्चतुरस्र कोणाग्रे अष्टशूलानि विलिखेत्। तेषां चतुर्णामुदरे वाराहं बीजं चतुर्णामुदरे वासुधं भू बीजं विलिखेत् अथ लेखनद्रव्यं लेख्यपट्ट विशेषश्चोच्यते लाक्षाचंदनकुंकुमलघुकर्पूरैः सरोचनै र्विलिखेत् गोशकृदंभो युक्तै र्लेखिन्या हेमयादिने प्रवरे अस्यार्थः लाक्षादि द्रव्यैर्मिलितै र्विलिखेत् लाक्षा जतु क्षौमास्ये शुभदुकूले चेत् एतै र्द्रव्यैर्विलिखेत् स्वर्णादि पट्टे च तत् स्वर्णादि लेखिन्या उक्त द्रव्य सिक्तया लिखेत्॥ अथ स्वर्णादि पट्ट विशेषश्च तस्मिन् लिखिते फल विशेषश्चोच्यते सौवर्णे राज्यसिद्धिं जनक

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· फलके ग्राम सिद्धिं च ताम्रे सा हस्त स्वर्ण सिद्धिं भुजदल लिखितं चाशु संसारयात्राम्॥ सौमे लाभं धनायाः पित्र
२७५ तरु फलके कार्यसिद्धिं निजेष्टां यंत्रं संजप्य क्षिप्तं घृत हुतकृत संपात पातं करोति अस्यार्थः भजदलं काकस्त वस्त
त्रविशेषः पिचतरुवेंप्रसौमं वेण पट्ट॥ उक्तपट्ट विशेषे लिखित्वा जह्या मन्त्रेणाज्यहुतिं यथाशक्ति कृत्वा तत्संपा
तेन पट्टं संसिंचत्॥ तस्मादुक्त फलं भवतीत्यर्थः यंत्रस्थापनप्रकार उच्यते मन्त्री समास्थाय वराहरूपं साध्यप्र
देशे निखने च यंत्रं स्थिरां स्मराशाव भिवाह्य कोलमंगानि दिक्षु सिपतां यथावत् अस्यार्थः साधकः स्वमात्मानं व
राहरूपं ध्यात्वा साध्यसेत्रस्य स्थिरराशिस्थाने निखनेत् तत्रावाहनं च कृत्वा यंत्रस्य दिक्षु विदिक्षु विदिक्षु च मंत्र
स्यांगानि कुर्याच्छरीरे यथा॥ तत्रांग चतुष्टयं दिक्षु पंचमं विदिक्षु कुर्यात् अस्यैव यंत्रस्य प्रयोगांतरं यन्त्रमसुरक्षा
यैरोगग्रहवैकृते पुजं तूनां संजप्य शिरसि वध्यात् स जंतुर्निरोगस्त्वपलतो भवति॥ अथ मन्त्रदेवताप्रकाशिकोक्त
प्रकारेण वराहमन्त्रस्य पुरश्चरणादि विधिर्लिख्यते विल्वरसं स्थ शो नित्यं जपेन्मासस हस्रकं दशांशं जुहुयाद
ज्यैः पुरश्चरणवान् भवेत् अथ प्रयोगः॥ विवादसेत्र मासाद्यतस्य जन्मदिने दिने तत्रासीनो जपेन्मन्त्रमष्टोत्तर राम:
सहस्रकं एवं कृतव्रतस्तस्य भूविवादो विनश्यति प्रयोगांतरं आत्मानं मेरुसदृशं वराहं चिंतयन् जपेत् अंग २७५

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

खारेयः सेत्रंसप्रकृत्वः प्रदक्षिणंकृत्वाम्य दं तु संप्रास्यतस्य सेत्रं भविष्यति प्रयोगांतरम्॥ नित्यंभूमिंस्थ शंन्म त्रंजपे
दष्टसहस्रकं विंदतेमहतीं भूमिमसपत्नामकंटकां अंकुवारेतथाप्रोकं रविवारे विशेषतः जपेत्प्रतिष्ठाकाम
स्तु महतीं भूमिमाप्नुयात् नित्यमष्टसहस्रं तु योजपे हरिमर्चयन् महतीं श्रियमाप्नोति गुरो राजा भविष्यति॥अ
थ वराहमन्त्रप्रसंगात् कल्पांतरोक्तस्तस्य योगविशेषापि लिख्यते लक्षहोमो जपांते स्यात् द्रव्यैश्चैवसपायसैः स
प्तद्वीपानवाप्नोति नात्रकार्या विचारणा अस्यार्थः पंचगव्यैश्च पायसैश्च हुनेदिति प्रयोगांतरं दधिमध्वाज्यसिक्ता
श्च चतुरंगुलसंमितां गलूचीरष्टसाहस्रं हुनेद्व्याधिर्विनश्यति आम्रपर्णैर्हुतेर्विस्रं ज्वरशांतिर्भविष्यति एनेम
हावराहोक्ताः प्रयोगाः॥ अथवराहाष्टाक्षरविधिः कल्पांतरोक्तो त्र लिख्यते ब्रह्माऋषिः गायत्री छंदः वराहो
देवता ॐ हृत् भूशिरः वराहायशिखानमः कवचं ॐ भूवराहायनमः अस्त्रं कृसांगंत्वतिनीलवक्त्रं नप ञ्च
हयं स्कांकगसोणीशक्तिमुदारबाहुभिर्योशंखंगदामंबुजं चक्रं विभ्रतमुग्रकांतिमनिशं देवं वराहं भजे भूल
स्मीरतिकांतिभिः परिवृतं चर्मासिसंदीप्तिभिः ॐ भूवराहायनमः इतिमन्त्रः ऐश्वर्यप्रधानोयंमन्त्रः पूजादि
कंमहावराहप्रोक्तवत्॥ अथवराहेकाक्षरमन्त्रोपि कल्पांतरोक्तोत्र लिख्यते भार्गवऋषिः गायत्री छंदः वराहो

For Private And Personal

प्र.सं. देवता ह्रां हृत् ह्रीं शिरः इत्याद्यंगानि ह्रूं इतिमंत्रः हकारषष्ठस्वरबिंदुभिरयंमन्त्रः ध्यानपूजादिकंपूर्ववत्॥
२७६ अथवराहमन्त्रप्रसंगात् भूलाभफलप्रदत्वसामान्यात् क्षेत्रस्य पतिनेत्यस्य मन्त्रस्य यन्त्रमपि कृत्सांतरोक्तमवलि
ख्यते कर्णिकायां कोणगर्भांतरं साध्यसमन्वितं चक्रमन्त्रं कोणषट्के तदंगानि च संधिषु अष्टपत्रे केसरेषु द
शार्णद्वयवर्णके चतुरश्चतुरो वर्णान्कोलमन्त्रस्य चाष्टमे पंचचालिख्य बाह्ये च पद्मे षोडशपत्रके क्षेत्रस्येत्यादि सूत्र
स्याप्यर्धमर्धमर्वाक्रमात् धरामन्त्रेण संवेष्ट्य बाह्ये मातृकयापि च भूपुराश्रिषु भूबीजदिक्षु भूंबीजमालिखेत्।
क्षेत्रस्येत्यादि सूक्तस्य यन्त्रमेतच्छुभेदिने ताम्रपट्टे समालिख्य स्वर्णसूच्या यथाविधि स्थापितं भवने पद्मासीवेवान
गरेपि वा दिशो वा तत्र वर्धते दिनशः सर्वसंपदः गजाश्वधेनुमहिषीवृषमेषखरादिभिः धनधान्यधराध्यस
सारत्नविभूषणैः आत्नाट्यंतिविभवैरन्यैश्चस्यात्सदारमाः अस्यार्थः प्रथमषट्कोणं विलिख्य तन्मध्ये प्रणवंत
न्मध्ये भूमिति वराहबीजं तन्मध्ये साध्यनामादि षट्सुकोणेषु सुदर्शनषडर्णं कोणसंधिषु सुदर्शनषडंगानि त
द्बहिरष्टपत्रं पद्मं विलिख्य तस्य केसरेषु वैष्णवाष्टाक्षरस्यैकैकमक्षरं च विलिखेत् पुनर्दलमध्येषु प्राग्क्रमहा राग.
वराहमन्त्रस्य वर्णांश्चतुरश्चतुरो विलिख्य अवशिष्टमप्यष्टमे विलिख्य तद्बहिः षोडशदलं पद्मं विलिख्य तेषु क्ष २७६

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

येग्लौमिति भूबीजं च क्ष्रौमिति नृसिंहबीजं च एकैकमेकैकस्मिन् पुटे विलिख्य वज्राग्रे काग्रे प्रणवं च वह्निर्मूलमन्त्रे
ण संवेष्ट्य तद्बहिश्चतुरस्रकोणेषु श्रीबीजं च तद्बहिरेकादशस्वरेण ऐकारेणावेष्ट्य तद्बहिः क्रोमिति संकुशचतुष्टेन च
तच्चतुष्टयेसं वेष्टयेत् एवं विलिख्य हरिद्रापिंडे निशि प्रसं पूज्य निखनेदिति॥ इति प्रपंचसारसारसंग्रहे गीर्वा
णेंद्रविरचिते द्वाविंशतिः पटलः॥ अथ नृसिंहानुष्टुभो विधानमुच्यते ब्रह्मा प्रजापतिर्वा नारदो वा ऋषिः अनुष्टुप्
छंदः श्रीनृसिंहो महाविष्णुर्देवता हं बीजं ईं शक्तिः उग्रं वीरं हृत् महाविष्णुं शिरः ज्वलंतं सर्वतोमुखं शिखा नृसिं
हं भीषणं कवचं भद्रं मृत्युमृत्युं नेत्रं नमाम्यहं अस्त्रं ध्यानं जान्वोरासक्तहस्तनखरुचिलसद्बाहुसंस्पृष्टकेशश्च
क्रं शंखं च दोर्भ्यां दधदनलसमं ज्योतिषा भग्नदैत्यं ज्वालापरीतं रविशशिदहनत्रिक्षणं दीप्तजिह्वां दंष्ट्राग्रं धूतकें
शं वदनमभिवहन् पातु वो नारसिंहः सालीकध्यानं उद्यद्भास्वत्सहस्रप्रभमशनिनिभं त्रीक्षणं वीक्षितं वन्हीनन्हा
यविद्युत्तटिविततघटा भीषणं भूषणैश्च दिव्यैरादीप्तदेहं कि शितनखलसद्बाहुदंडैरसंख्यैः संभिन्नं भिन्नदैत्येभ्य
रतनुमतनुं नारसिंहं नमामि इति क्रूरध्यानं उग्रं वीरं महाविष्णुं ज्वलंतं सर्वतोमुखं नृसिंहं भीषणं भद्रं मृत्युमृत्युं न
माम्यहं इति मन्त्रः रक्षायुः प्रधानोयं मन्त्रः स शिरोललाटहृद्युगमुखकरपदसंधिकेषु सायेषु उदरहृद्दोर्गलपार्श्वे
माले

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

षपरेककृदिक माज्यसेद्वर्णान् द्वात्रिंशल्लक्षहस्रजपे ऽधिकारो भवति अधिकृतिः पूर्वसेवा द्वात्रिंशद्युतैः पुरश्चरणं
भवति द्वात्रिंशल्लक्षं जपे सिद्धिर्भवति द्वात्रिंशल्लक्षहस्रमाज्यसिक्तैर्दुग्धान्नैः पुरश्चरणा होमः प्रतिपत्तिरस्य चोक्ताप्र
सन्नेताक्रूरताविशेषेण द्विविधाप्रसन्नयासात्साधनपूजान्ययाप्रयोगविधिः अस्यार्थः अस्य नृसिंहस्य प्रसन्नतासं
भावः क्रूरताविशेषेण तत्र पूजायां प्रसन्नरूपं ध्यायेत् निग्रहं विधौ क्रूररूपं ध्यायेत् अथ पूजा पूर्वं मनसा पूजयेत्
तत्कूर्चं प्रणामार्घ्यपाद्याचमनगंधपुष्पधूपदीनैवेद्यनृत्तगीतैः प्रपूजयेत्। अथवा ह्यपूजा वैष्णवपीठेस
मावाह्य नृहरिं समर्चयेत् अंगैः प्रथमावृतिः गरुडाय अनंताय शर्वाय कमलोद्भवाय॥ प्राक्प्रत्यग्यमशशिनां
दिक्षु समर्चयेत् श्रियै ह्रियै रत्यै पुष्ट्यै इत्याग्नेयादिषु समर्चयेत् इति द्वितीयावृतिः इंद्रादिभिस्तृतीया अथ
प्रयोगः विधाय तद्बीजविशिष्टकर्णिकं चतुश्चतुर्वर्णसेदद्लाष्टकं सुलक्षणं मंडलमन्यलक्षणैर्विधाय तस्मिन्का
लशं प्रपूर्य चयथोक्तमार्गेण समर्च्य साधकं सहस्रसंख्यं प्रजपेन्मंत्रं ततः निरुच्चरन्मन्त्रमथाभिषेचयेद्यमेषमृत्योः
परिवर्तते मुखात् अस्यार्थः नृसिंहबीजं कर्णिकायां विलिख्य अष्टदलेषु चतुरश्चतुरो मन्त्रार्णान् विलिख्य त
द्बहिर्मातृकावर्णैर्वेष्ट्येत द्बहिश्चतुरश्रद्वयपुटितकोणेषु नृसिंहबीजं विलिखेत् तस्मिन् दुग्धवृक्षचर्मकषि

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

स्वाहा इति दिग्बंधः वंदे वाराहवक्त्रां वरमणिमणिमकुटां विद्रुमश्रोत्रभूषां हारग्रैवेयतुंगस्तनभरनमितां पीन
कौशेयवस्त्रां देवीं दक्षोर्ध्वहस्ते मुसलमथ वरं लांगलं वा कपालं वामाभ्यां धारयंतीं कुवलयकलितां स्यामरैं दुप्रसंन्नाम्॥
ॐ ऐं ग्लौं ओं नमो भगवति वार्तालि वार्तालि वाराहि वाराहि वराहमुखि वराहमुखि अंधे अंधिनि नमः रुंधे रुंधिनि
नमः जंभे जंभिनि नमः मोहे मोहिनि नमः सर्वदुष्टप्रदुष्टानां सर्वेषां वाक्चितचक्षुर्मुखगतिजिह्वास्तंभं कुरु कुरु शीघ्रं
वश्यं कुरु कुरु ठठठठ हुं फट् स्वाहा इति मन्त्रः निग्रहस्तंभनप्रधानोयं मन्त्रः मध्यरात्रौ लक्षं जपेत् पुरश्चरणार्थं
अथ प्रयोगार्थं पूजा क्रौं क्रोधिन्यै नमः स्तं स्तंभिन्यै नमः क्रौं चं चंडोच्चंडायै नमः इति पार्श्वयोः पुरतश्च समर्चयेत् पुन
र्मन्त्रैः समर्चयेत् अथ प्रयोगः नालिकेरफलं छित्वा तन्मध्ये तिलसंचयं क्षिपेत्तदा सेवंधूककुसुमानि च निक्षेप्
मंजलस्थितिलोर्ध्वे तु संस्थाप्य तदनंतरं अस्त्रमन्त्रं समुच्चार्य प्रोक्षयेद्दल वारिणा सर्वेषां तु यदं कृत्वा साध्यनामोपवृं
हितं मूलमन्त्रे सर्वेषामिति पदे साध्यनाम संयोजयेदित्यर्थः मन्त्रं समुच्चरेत्सम्यगखिलाक्षरशोभितं हत्वेनाकृष्य वै
कं जं वैरिणं क्रुद्धचेतनं मुसलेन समातास्य तर्पयेन्नालिकाभस्मात्रिसप्तस्वहूएन्त्रेषु चैवं संतर्पिता प्रियेस्तं भयेद्दवि देव
सपत्नान्नात्र संशयः प्रयोगांतरं नालिकेरपयोभिर्वा निजयुक्तजलेन वा त्रिसप्तरात्रं संतर्प्य तत् क्रोधस्तंभनं भवेत्

For Private And Personal

प्रस्
नमों तांयजने होमे स्वाहांतं सुरसुंदरिजपतर्पणयोः कुर्यात्साधकस्तन्नमः पदं स्तंभनाये शादिग्भागे निग्रहाय च य
२७८ म्यके होमाय विधिवत् कुर्यात् कुंडलक्षनयोजितं प्रयोगं तरं देवदारुतिला न्राजान्जुहुयात्स्तंभहेतवे त्रिसप्तस्व
र्द्दग त्रे पुष्पसेकं साष्टकं यतं द्रुनेच साधकें दोवैम ध्ये स्त्रीनारि नाम कैतरुस्तत्किंकरीभूतः सपत्नाभवति द्ववं प्रयोगां
तरं सपत्नवेषं संकल्प्यमृदावालोहेकनवा संस्कृप्य याम्यकुंडं तु हुनेल्लाजरजः कणैः अयुतं संजपेन्मूलं त्रिसप्तस
णदांबुधः लं ज्ञांसरक्रमेदोस्थि मज्जा शुक्रानि वैरिणः योगिन्यो भक्षयंत्याशु पंचमीपादसेवनः अथ यंत्रं प्रणवं
प्रणवेनैव विपरीतं तु वेष्टयेत् ऐभ्यां स्तौम्यास साध्यां भ्यां ठकारेण च वेष्टयेत् अष्टभिः कुलिशैर्विद्वान् ग्लौं क्रौं वज्रए
दहये वज्राएकाग्रे तारं च लिखेन्मूलं चतद्दहिः भूमंडलं लिखेद्द्वा द्वेपाश्वकोणेषु निक्षिपेत् क्ष्ंजोसेनसमावेष्टच
तुष्कैरंकुशैश्च ततनिरुद्देतं निशापिंडे निक्षिप्यांतर्गतं यथा संपूज्य निखनेद्ग्रामे गुप्तदेशेषु देवतां वाचं क्रोधं रिपुंग
भंगमनं स्तेनमायतं दिव्यग्रहनदीसेनां स्तंभयेत्सकटानपि अस्यार्थः प्रथमं प्रणवं विलिख्य तद्दहिर्विपरीतलिखि
तप्रणवेन संवेष्ट्य तद्दहिर्वाग्भवद्वयेन अंतः साध्यनामयुक्तेन च तद्दहि भूबिंदुद्वयेन साध्यनामयुक्तेन प्रणवं वे राम:
ष्टनोकरीत्य संवेष्ट्य नद्दहिरमृतबीजेन संवेष्टयेत् सद्दहिः परितो वज्रायुधाष्टकं विलिख्य तस्यपुरद्वये अंतरालद २७८

त्रस्य पतिनेत्यादि सूक्तस्याईमईमृचां विलिख्य बहिर्वृत्तद्वयं विलिख्य प्रथमे वृत्ते ॐ ह्रीं ग्लौं नमो भगवत्यै धर
ण्यै धरणि धरे स्वाहा ग्लौं श्रीं ॐ इत्यनेन धरामन्त्रेण वेष्टयेत् ॥ द्वितीये वृत्ते मातृकया संवेष्टयेत् बहिश्चतुरस्रको
णेषु ग्लौं बीजं दिक्षु वाराह बीजं भूमिति विलिखेदिति ॥ अथ वाराहमन्त्रप्रसंगात् स्वप्नवाराही मन्त्रोपि कल्पांतरो
क्तोत्र लिख्यते ईश्वर ऋषिः अनुष्टुप् छंदः श्री स्वप्नवाराही देवता ऐं बीजं ह्रीं शक्तिः ठठठठ स्वाहा कीलकं ऐं ह्रीं
हृत् नमो वाराही शिरः अघोरे शिखा स्वप्ने कवचं ठठठठ नेत्रं स्वाहा अस्त्रं एतैरेव पदैः कटिकंठगंड श्रोत्र नेत्र भ्रू
मूर्धसु न्यसेत् नीलांजनगिरिश्यामां मणिरत्नविभूषितां अश्वारूढां च वाराहीं पाशांकुशधरां शिवां कामरूपां महा
देवीं खड्गखेटकधारिणीं चतुर्भुजां तीक्ष्णदंष्ट्रां दंष्ट्राग्रस्थवसुंधरां दुष्टसंहरणोद्युक्तां साधकानां वरप्रदां चिरं नि
रंतरं भक्त्या समुपासे सनातनीं ॥ ऐं ह्रीं नमो वाराही अघोरे स्वप्ने ठठठठ स्वाहा ॥ इति अष्टादशार्णो मन्त्रः स्मृणुना र
दतत्वेन साधनापादशी भवेत् सोपवासः शुचिर्भूत्वा कृष्णस्य कृतमेति शौ पूजयेद्देवदेवेशीं नैवेद्यं च निवेदयेत्
ततो जपः प्रकुर्वीत अष्टोत्तरसहस्रकम् ॥ समाहितमना भूत्वा ततः सिद्धस्साधयेत् भूतं भव्यं भविष्यच्च सर्वं सा
वक्ति तस्य च सादापयति साध्यस्य स्वप्ने पूर्णकाम मनोगतं प्रार्थनाप्रकारः नमस्ते स्वप्नवाराहि स्वप्ने कथय मरिचा महा

प्र.सं. भयंचजनय भक्तेमयिकृपांकुरु प्रसह्यपीडयसिप्रंयो यथासाध्यतेमया पारावद्वंउदधिप्रंचित्तमाकर्षयांकुथा
२०७ त् दुःखंवारयखेटेनमदीयमतिदुस्तरं छिंधिनःखड्गतोम्रत्स्यंकथयस्वशुभाशुभंस्वयमागत्यनः साध्यःप्रणम्याक्षां
करोत्वयं इतिप्रार्थनाश्लोकः अथप्रयोगः भूर्जेवातांबूलदलेवाविद्यामनन्तरसेनवरापदसंहितंलिखित्वा हृदये
विन्यस्यपुष्पादिनाभ्यर्च्यप्राणप्रतिष्ठांकृत्वामहाज्वालाप्रयोगेनतन्मयंकृत्वावामपादेनाकम्यत्रिसंध्यमष्टोत्तरशतं
जपेतदिनसप्तकाद्वश्यंभवतिस्त्रियोवापुरुषोवापिप्राणैरपिधनैरपियावज्जीवंसाधकानांवशीभवति दासवत्म
हाभस्माकृतिं वामपादेनाक्रम्यसंजपेत् प्रयत्नस्तामुकस्येष्टंस्त्रीरत्नंग्रामपूर्वकंराजानंमोहनंकृत्वावशयेद्वधीर
येत् महाभस्माकृतिंकृत्वाहृदिवामांगुलीजपेत् अष्टोत्तरसहस्रंचस्वप्नेतंभीषयत्यलं दास्यतिह्यमुकस्येदंसर्वैरपि
मनोरथं॥ अथश्रीवाराहीमन्त्रप्रसंगात्महावाराहीमन्त्रोपिमन्त्रसारोक्तो विलिख्यते धरणीवराहऋषिः बृहतीछं
दः वाराहीदेवता ग्लौंबीजं ऐंशक्तिः ह्रींकीलकं ॐ ऐं ग्लौं ॐ नमोभगवतिवार्तालिवार्तालि हुन्॥ वाराहिवाराहिव
राहमुखी शिरः अंधेअंधिनिनमः रुंधेरुंधिनिनमः शिखाजंभेजंभिनिनमः स्तंभेस्तंभिनमः मोहेमोहिनिनमः कव रा.प्र.
चं सर्वदुष्टप्रदुष्टानांसर्वेषांवाक्चित्तचक्षुर्मुखगतिजिह्वास्तंभंकुरुकुरु नेत्रंशीघ्रंवश्यंकुरु अस्त्रं ठठठठ हुंफट् २०

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

तकषायजलैः कलशं संपूर्योष्टोत्तरसहस्रं जप्त्वाभिषिंचेद्यः समृत्युमुखात्प्रमुच्यते॥ इति सौमित्रिनृसिंहबीजं
प्रयोगांतरं दुर्वात्रिकैरष्टसहस्रसंख्यैराराध्यमन्त्री जुहुयाद्यस्य शांतिं प्रयस्येवंतपापसंघ आपोहिशान्ता इति
च श्रुतिस्यात् उत्पातेसति महतीम्युपद्रवाणां होमोयं भवति च शांतिदो नराणां यद्दान्यं निजमनसैप्सितं चका
मं नञ्चाप्नोत्यखिलनृणां प्रयच्छभूयात् अयमर्थतिस्रस्तिस्रो दुर्वाः संयोज्याष्टोत्तरसहस्रं घटस्थां सुजुहुयात् श
त्रुपीजाद्युपद्रवशांत्यर्थं उत्पातशांत्यर्थं चान्यदपि मनसो भीष्टार्थं च अस्मिन्नर्थे आपो हि शांता इति श्रुतिः प्रमा
णं प्रयोगांतरं दुःस्वप्नेपि दृष्टे वशिष्टा जाग्रता निशानेया जपमानमंत्रराज्ञ्यासुस्वप्नो भवति तत्क्षणादेव अयम
र्थः दुस्वप्ने दृष्टे नृसिंहबीजजप्त्वा अवशिष्टा सत्रिंनेया तस्मात् सर्वेव दुःस्वप्नः सुस्वप्नो भवति प्रयोगांतरं चरन्यनेद
ष्टगाहिचोरव्यालाकुलेमन्त्रमिमं जपेद्यः असाधितं साधितमेव तस्य न विद्यमततमिवं दुरूपजाना इमं मूल
मन्त्रमित्यर्थः प्रयोगांतरं जप्त्वाष्टसहस्रं कलशेनाप्यंहि विषार्त्तमभिषिंचेत्। अनिविषमेणाप्यसौ विमुक्तः सु
खी भवति अस्यार्थः अष्टोत्तरसहस्रं कलशं जप्त्वा अभिषिंचेद्विषं न स्पृशति प्रयोगांतरं मूषिकलूतावृश्चिकवद्भुपादा
द्युत्थितं विषं शमयेत् अष्टोत्तरशतजापान्मन्त्र यमभिमन्त्र्य तद्भस्माद्यं सशिरोस्ति कर्णहृद्दलकुक्षिरुजाज्वरलेस

For Private And Personal

प्र.सं. र्पविमिहिका: मन्त्रोपचाभिचारिककृतान्विकारानपंमनुः शमयेत् अयमर्थः अनेनमन्त्रेणाष्टोत्तरशतंजप्तेन मृत्तिका
२८० दिविषशांतिः अनेनमन्त्रेण भस्मजप्त्वा घृतेशिरोवेदनाद्युक्तरोगानस्यंति प्रयोगांतरं नरहरिवपुषात्मनागृहीत
हरिणाशिशुं निजवैरिणंविचिंत्यक्षिपतु गगनतः सितोसदुरयमनुदिनप्रति चान्यतेसमासात्यांचदिशंप्रतिम
नुनाक्षिप्तोसौतादृशंप्रयात्यचिरात् पुत्रकलत्रधनादींस्त्यक्त्वा पुनर्निवृत्तयेसहसा अयमर्थः आत्मानं नृसिंह
रूपंध्यात्वाशत्रुं हरिणशिशुं च ध्यात्वा आत्मनातं गृहीतं च ध्यात्वा तं शत्रुं गगनतः क्षिप्तो दूरतः क्षिप्तं च नित्य रोध्य
जपेत् एवं मासेकृते यस्यां दिशि क्षिप्तः तस्यामेव दिशि स पुत्रकलत्रादींस्त्यक्त्वा शत्रुर्गच्छति प्रयोगांतरं नरहरिवपुषा
त्मना निजारिनेखराग्रसमग्रभिन्न देहं क्षणामि वनिहतं विचिंत्यखादन्निवजपन्मनुमेष नाशमेति अयमर्थः नरह
रिरूपेणात्मना नखाग्रैर्भिन्नः शत्रुं निहतं ध्यात्वा तं भक्षयन्निव जपेत् तस्माच्छत्रुर्नाशमाप्नोति प्रयोगांतरं पूर्वंतरेम
त्कपदे निधाय निजसाध्यनाम मन्त्रि नमः क्रूरेण चक्षुषानंदहन्निवलोक्य जपतु सप्तदिनं दिनशोष्टोर्ध्वसहस्रं म्रियते
रिपुरस्य नात्र संदेहः अयमर्थः मत्कं हृत्कमित्यत्र पूर्वं मत्कपदं त्यक्त्वा तत्र शत्रोर्नामसंयोज्य देवदत्तमत्कं नमाम्य राम:
हमिति जपेत् क्रूरदृष्ट्यातं शत्रुं दहन्निव मिषीस्य अष्टोर्ध्वसहस्रं नित्यशः सप्तदिनं जपेत् तस्माच्छत्रुर्मरिष्यति प्रयो २८०

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मांतरं मारणकर्मनाशास्तं क्रियते यद्यपुनमथ जपे कांत्यै प्रयोगांतरं वश्याकृष्टि देषणमोहोच्चाटादिकानियदिवां छे
त्तदर्णयाप्रतिपत्स्यात्तत्कर्म प्रयायये न्मन्त्री प्रयोगांतरं दिनमनु दिनरात्रं पूजइत्वादिनादोनरहरिपिसम्यक् प्रोक्त
मार्गेण मन्त्री तदनुतदनुमन्त्रीभस्म नामन्त्रितेन प्रतिरचयतु राजेवाप्यभीष्टायरक्षा अथमर्थः प्रातःकाले सूर्यंतदुक्त
विधानेन संपूज्य। पुनर्नरहरिमपि तदुक्तविधानेन संपूज्य मदनंतरं नरहरेरनुमत्या भस्म गृहीत्वा जद्वारा राज्ञेवा द
इष्टायवादद्यात् रक्षाकरं भवति प्रयोगांतरं न्यासो कस्यामेषु प्रविन्यसेद् इस्मनासमन्त्रार्णे अखिलोपद्रवशांत्यै संपत्त्यै
वांछितार्थसिध्यै च अथमर्थः नृसिंहमंत्राक्षरन्यासोक्तस्थानेषु भस्ममन्त्राचूर्णं न्यसेत् तस्मादुक्तफलं भवेत् प्रयो
गांतरं अथपरराष्ट्रजये घोरात्तः कुर्यात्प्रयोगविधिमेवं नरहरमपि विधिनानं हिरण्यकशिपुद्विषं समभ्यर्च्य तस्य पुर
स्ताद्विधिवं निधाय वह्निं विभीतकशरकाष्ठैः उज्वलितेतुज्वलनेसमूलतूलैः शरेध्मदशशलकैः स्वादं निवोद्धरेन्म
नुमरिं घ्नभिंदं निवसिपेत्समिधः हुत्वापरराष्ट्रेभ्यः पूतनां संज्ञा ह्यवपुरस्तास्याः निधनं तं रिपुसेनां स्मरेन्नृसिंहं
पुरेवदितिनयात्यावज्जिनारिरेषपतिन्नपतिस्तावज्जपेत्स्मरं देवं सेंद्रसुरासुरः सोऽयस्यानपिजयति का कथामनु
जान् विभीतकं नाणि अथपरराष्ट्रजये क्षोरिम्यादिपं घानामयमर्थः प्रथमं नरहरिं समभ्यर्च्य तस्य पुरतः विभीतका

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ ष्टेन शरान् संपाद्य॥ नेरारकाष्ठैरग्निं निधाय तस्मिन्नग्नौ विभीतेनैव शरानष्टोत्तरसहस्रं संपाद्य अरीन् स्वादन्निति मंत्रं
२८१ जप्त्वा रीन् भिंदन्निव हुनेत् शरसमिधः अथवा विभीतेन शरेण च काष्ठं संपाद्य तस्मिन्नग्नौ समूलतूलशरान् हु
नेन शरं नाशात् एवं हुत्वा शत्रोः राज्ञः सेनां समाविश्य तानि हत्य तस्य रक्षिमन्त्रसिंहं स्मरेत् एवं स्मृत्वा जपेत्॥ साधक
राजाय द्राजयं कृत्वा आगमिष्यति तावदेवमेव ध्यात्वा जपेत् एवं कृते रैंद्रादीनपि जयति प्रयोगांतरं श्रीकामः श्रीप्रसू
नैर्मंदाराक्रमथ शतानां हुनेतु विल्वकाष्ठैस्तत्पत्रैर्वा प्रसूनैः सुमतिरपसमिद्भिः फलैर्वा तदीयैः अयमर्थः श्रीप्रसूनं श्री
तालीपुष्पमेव विल्वकाष्ठं विल्वशालें श्रीपुष्पैर्वा विल्वकाष्ठैर्वा विल्वपत्रैर्वा तत्पुष्पैर्वा तत्समिद्भिर्वा तत्फलैर्वा तत्सहस्रं
हुनेत् तस्यार्थः पुत्रेप्सुः पुत्रजीवेंधनकृतदहनेन तत्फलैर्वा सहस्रं दूर्वाभिस्त्वायुषेच्छारभिमतमखिलं प्राप्नुयान्मन्त्र
जापी पुत्रजीवम्॥ पुत्रजीवमेवे अयमर्थः पुत्रार्थी पुत्रजीवेधंननाग्निं संपाद्य पुत्रजीवसमिद्भिर्वा तत्फलैर्वा सह
स्रं हुनेत् आयुषेच्छे दूर्वया हुनेत् संवत्सरं दूर्वया हुते अभीष्टमर्थं प्रप्नुयात्॥ प्रयोगांतरं ब्राह्मीवचां वाष्टशताभिजप्तां प्रा
प्रातः समश्यान्नाहरिं विचिंत्य संप्राप्य मेधां स्मृ वेदशास्त्रनिस्नात धीस्वादपि वत्सरेण अयमर्थः ब्राह्मीवचां वा पिष्टाष्टोत्त राम:
रशतसंख्यां जप्त्वा प्रातः समश्यात् संवत्सरं तस्मादुक्तफलं भवति॥ अथ नृसिंहवीजविधानं कुर्यान्नरोक्तप्रकारेणालि २८१

For Private And Personal

स्य ते अत्रिऋषिः जगती छंदः नृसिंहो देवता अथवा ब्रह्मा ऋषिः गायत्री छंदः नृसिंहो देवता ओं बीजं षं शक्तिः ध्या
नादिकं पूर्ववत्॥ अथवा सकारो बीजं ॐकार शक्तिः सांहृत् क्लीं शिरः इत्याद्यंगानि किरीटकौस्तुभो तुंग हार केयू
रनूपुरैः भूषितं पुंडरीका सुप्रसन्नवदनं हरिं भुजद्वयेनातस्थेन वैरिवक्षो विदारिणं भुजद्वयेन चोर्ध्वेन
धृतैरिंद्राकर्षणे रतं दोर्भिश्चतुर्भिर्लसितं मध्ये चक्रादिधारिणं चंदनागरुकर्पूरकुंकुमाद्यैर्विभूषितं वनमालादिशो
भाढ्यं स्फुरन्मकरकुंडलं देवस्य तस्य चांके तु हिरण्यकशिपुं स्मरेत् स्तोमि निमन्त्रः॥ अथ नृसिंहयंत्रप्रसंगात् मन्त्र
देवता प्रकाशिको कोन्नृसिंहानुष्टुप् न्यासविधिश्च प्रयोगाश्च लिख्यंते॥ ॐ उं उग्ररूपाय उग्रायै नमः ॐ ग्रं महादं
ष्ट्रायै नमः ॐ विं जयाय स्थिरायै॰ ॐ रं विजयाय वीरायै नमः ॐ मं महाबलिष्ठायै नमः ॐ हां महोत्साहाय सर्व
मंगलायै॰ ॐ विं जयंताय अनंतायै॰ ॐ सुं अपराजिताय अनंत विजयायै॰ ॐ ज्वं ज्वालामालिने ज्वालिन्यै॰
ॐ लं दीप्तदंष्ट्राय प्रज्वलनात्मिकायै न॰ ॐ तं ॐ ॐ नेत्राय दीप्तजिह्वायै॰ ॐ सं असुरांतकाय विश्वरूपायै॰ ॐ
वें व्योमगर्भाय विश्वयोन्यै न॰ ॐ तों विश्वमुखाय विभावर्यै नमः ॐ मुं व्योमरूपिणे विमलायै नमः ॐ खं विदा
रणाय विशुद्धायै॰ ॐ नृं नृकेसरिणे जयायै॰ ॐ सिं दिव्य सिंहासनाय विजयायै॰ ॐ हं भीमाय त्रैलोक्य मोहिन्यै॰

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. ॐ भीं वज्रनखाय भीमायै॰ ॐ षं विदीर्णास्याय भीषिण्यै॰ ॐ णं भीषणाय श्रियै नमः ॐ भं भित्तिनिधयै सुखावहा
२८२ यै॰ ॐ द्रं श्रीपतये प्रीत्यै॰ ॐ रंं यमान्तकाय आह्लादिन्यै न॰ ॐ त्सुं कालरूपिणे लक्ष्म्यै न॰ ॐ मं विशोकाममृतसं
जीविन्यै॰ ॐ त्कं विश्वभावनाय ध्रुवायै॰ ॐ नं नमस्कं जयाय पूर्णायै॰ ॐ मां जगत्प्रीतये पूर्णामृतायै॰ ॐ म्यं भक्तकरसाक
रायकामदायिन्यै॰ ॐ हं हरये संविदे नमः इत्यक्षरान्न्यासं कुर्यात् पूर्वोक्तवर्णन्यासस्थानेषु ॥ अथ श्रीनृसिंहसा
न्निध्यकरा दशविधन्यासा उच्यन्ते तत्रांगुलिन्यासः कथ्यते करद्वयांगुष्ठादिदशांगुलिषु प्रत्येकमाद्यंतपर्वणोः सर्वांगुलौ
चत्रिंशदक्षराणि सबिंदुकानि विन्यस्य अवशिष्टमक्षरद्वयं करतलयोर्विन्यसेत् ॥ अथ देअक्षरन्यासः मूर्ध्नि शिरसि
ललाटे भ्रूमध्ये नेत्रयोः श्रोत्रयोः कपोलयोः कर्णमूलयोश्चिबुके उत्तरोष्ठे अधरोष्ठे कंठे नासिकायां दक्षिणभुजे वाम
भुजे हृदये सर्वतनौ नाभ्यां दक्षिणकरतले कटिस्थाने मेंढ्रे ऊर्वोर्जान्वोर्जंघायां गुल्फयोः पादमध्ययोः पादांगुलिषु स
र्वसीम्नि रोमकूपेषु रक्तास्थिमज्जासु न्यसेत् अथाक्षरन्यासोन्यः पद्गुल्फजंघाजानूरुकटिनाभिहृदि न्यसेत् वाक्सौः कंठेच
बिंदुके दंते चोष्ठे कपोलयोः कर्णास्ये च तथा नासापुटे नेत्रे च मूर्धनि ॥ अथ पदन्यासः मुखे मूर्ध्नि तथा नासाचक्षुश्रोत्रे च राम:
विन्यसेत् आस्ये च हृदये नाभौ कटिजानुपदेष्वपि ॥ अथ चतुरक्षरन्यासः नासाग्रे नेत्रश्रवणे नाभौ हृदि मूर्ध्नि वक्त्रे: २८२

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

पद्द्योः एतेषुस्थानेषु चतुरश्चतुरो वर्णान्न्यसेद्विचक्षणः॥ अथ पादन्यासः मूर्ध्नि हृदि नाभौ सर्वांगे अथार्धन्यासः मूर्धादि
हृदि पर्यंते पादादि हृदयपर्यंते॥ अथोग्रन्यासः मुखे शिरसि घ्राणयोश्चक्षुः श्रोत्रयोः केसरस्थाने हृदये नाभौ कट्यादि
पादाग्र पर्यंतं इत्येतेषु नवसुस्थानेषु उग्रमुग्रं नमाम्यहं विरं मुग्रं नमाम्यहं इत्यादि क्रमेण न्यसेत् अथैतेष्वेवस्थाने
षु उग्रं वीरं नमाम्यहम्॥ वीरं वीरं नमाम्यहं इत्यनेन वीरन्यासः अथ पुनस्तेषुस्थानेषु उग्रसिंहं नमाम्यहं वीरसिंहं नमा
म्यहं इत्यनेन क्रमेण न्यासः इति विभन्यासः अथ हरिन्यासः तत्राद्यवर्णं मूलाधारे॥ तदादि नाभि पर्यंतं वर्णत्रयं
तदादि हृदयपर्यंतं वर्णचतुष्टयं तदादि भ्रूपर्यंतं वर्णषट्कम्॥ ततो वर्णत्रयं नेत्रत्रये ततो वर्णद्वयं मूर्ध्नि ततो वर्णदश
करबाहुद्वयांगुलिषु ततो वर्णद्वयं पादद्वये ततो वर्णं मूर्धादि पादपर्यंतं विन्यसेत् इत्येवं सर्वस्थानेषु सर्ववर्णानंतरे
विन्येत् अस्य हरिन्यासस्य सासाद्हरिसारूप्यादि प्रापकस्य माहात्म्यं हरिरेव जानाति मनुष्यो वक्तुं न समर्थः अथ प्र
गविशेष लिख्यंते लक्ष्मीकामस्तु मन्त्रज्ञः सैवंतीकुसुमैर्द्दनेत्॥ अयुतं मधुरायुक्तैर्दरिद्रो न भवेत्कुले सैवंतिवेदृ
द्धि औदुंबरसमिद्धोमाद्धान्यसिद्धिर्भविष्यति अपूपलसे होमेन धनदेन समो भवेत् कुद्दस्य संनिधौ राजपदृशोनरं
शतं स्वयं[illegible]स्यमाप्नोति प्रसादं चाधिगच्छति कुंदप्रसून होमेन महो द्यमवाप्स्यति॥ कदलीफल होमेन सर्वं विघ्नं प्र

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· शाम्यतितुलसीपत्रहोमेनकीर्तियातिनसंशयः सक्तुहोमेन शालेस्क वशीकरमिदंभवेत् हरिद्राखंड होमेनस्तंभ
२८१ नंभवति घृतवंम धूकपुष्प होमेनदृष्ट सिद्धिर्भविष्यतिमधूकं दलुष्पैपुदधिमध्वाज्यमिश्रास्तगलूचीश्च तुरंगु
लाः जुहुयादयुतंसोसौशतंजीवति भोगजितश्चनैश्वरदिनेस्वस्थंस्पृष्ट्वाचाष्टोत्तरंशतम्॥जपेज्जित्वासोपमृत्यून्शत
वर्षाणिजीवतिश्रीकामः सततंध्यायेत्पूर्वोक्तन्नृहरिंसितंवामांकस्थितयालक्ष्म्यालिंगितंपद्महस्तयाविषमृत्युश
त्रुरोगादिसर्वोपद्रववारणं अथनृसिंहमन्त्रप्रसंगात्कल्पांतरोक्तप्रकारेणनृसिंहमन्त्रेणप्रतिकारवलिप्रकारोलिख्य
ते प्रथमंनृसिंहानुष्टुभऋष्यादीविन्यस्य उग्रंवीरंम्य हंनरसिंहमहासिंहज्वालामालोज्वलाननग्रहानशेषान्
सर्वेशखादखादाग्निलोचनस्वाहायदियस्तस्यवैव्याधिरिंद्रियाणांचधातुषुसआदायबलिंशम्बस्सिंहसत्येनमुंचतु
इतिप्रजप्यगोमयेनस्थंडिलमुपलिप्यस्वदक्षभागेगणपतिपूजांविधायनंडलरजसाषट्कोणंवहिर्लिखेत्तोपेतं
विधायतद्वहिःप्राक्प्रत्यक्दक्षिणोदग्रग्राणिसूत्राणितपांनिकृत्वातदग्रेषुप्रतिदिङ्मूलदितपंविधायतन्मंडल
स्यनिर्ऋत्यामेतादृशंमंडलंविधायप्राक्तनमंडलस्याग्नेयेस्वस्तिकंविधायपूर्वपाश्चात्यदक्षोत्तरकोष्ठद्वयेयथा राम:
क्रमंतंडलरजः रजनीरजश्चापूर्यपुनरुत्तरदिशिप्राक्प्रत्यग्दक्षिणोदक्रमकादशसूत्राण्यास्फाल्याष्टदिक्स्थ २८१

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

सूत्रत्राणि त्रिहिरण्यकृष्याश्चतुरस्रखंडं। निविधाय सर्वेषामेषां मंडलानामंतरालानि पंचवर्णरजसा एकविंशतिद
लेषु दर्शनविधाने प्रोक्तेन पूरयित्वा स्वस्तिकोरस्कोदपात्राणि स्थापयित्वा कृतस्वगुरुगणपत्यादिवंदनोऽन्त्यसिंहासनमंत्रे
णतालत्रयदिग्बंधनाग्निप्राकारान्विधाय प्रणवकृतप्राणायामः षडंगादीन्निर्वर्त्य शंखं संपूर्याग्निमानाय्य तूष्णीं
क्रव्यादाग्नीं विहाय प्रणवेन मध्ये षट्कोणेऽग्निं निधायाग्नितो हस्तमविश्लेषयन्नेव शुष्ककं निक्षिप्य चितिंगलह
न ह्रम पच पच सर्वज्ञाज्ञापय निस्वाहा इति दीपयित्वा दीप्ते सति घृताक्तपुष्पेणाग्निमध्ये समाराध्य अग्निं प्रज्वलितं
वंदे जातवेदं हुताशनं सुवर्णमनलं समिद्धं विश्वतोमुखं इत्यनेनोपस्थाय परिषेचनादिकं कृत्वा दर्भेण परिस्तरणं
धाय वैष्णवपीठपूजां कृत्वाऽन्त्यसिंहमावाह्य व्यापकत्रयं षडंगमत्स्यादींश्च तस्मिन्विन्यस्यार्घ्यपाद्यादिकं शंखजलेन
कल्पयित्वा आग्नेयादिषु हृदयादिचतुष्टयं दिक्षु अस्त्रं पुरतो नेत्रं संपूज्य वैनतेयाय नमः अनंताय नमः शर्वाय० ब्रह्म
णे० श्रियै ह्रियै रत्यै पुष्ट्यै पुनरिंद्रादीन् वज्रादींश्च पूर्वादिष्वष्टदिक्ष्वम्भोजलगंधपुष्पादिभिः संपूज्याज्यं संस्कृत्य स्रुवं संमा
र्ज्य वैश्वानर जातवेद इहावह लोहिताक्ष सर्वकर्माणि साधय स्वाहा इति पंचदशाहुतिं हुत्वा पुनरुग्रं वीरमिति मं
त्रेण यथाशक्त्या आज्याहुतिं विधाय घृताप्लुतेन हविषा अष्टोत्तरशतं हुत्वा निर्ऋतिस्थषट्कोणे साध्यं संस्थाप्य शंख

For Private And Personal

प्र॰सं॰ जलेनसंप्रोक्ष्यतालत्रदिग्बंधनाग्निप्राकारान्विध्याय नृसिंहमंत्रऋष्यादिषडंगंन्यास्त्वाभस्मनाप्लापयेत् तद्यथाउग्रंवि
२८४ रंमहाविष्णुंऋग्वेदात्मनेपृथिव्यात्मनेनमः ज्वलंतंसर्वतोमुखंयजुर्वेदात्मनेअबात्मनेनमः नृसिंहंभीषणंभद्रंसाम
वेदात्मनेअग्न्यात्मनेनमः मृत्युमृत्युंनमाम्यहंअथर्ववेदात्मनेवाय्वात्मनेनमः मंत्रंसर्वमुत्कासर्ववेदात्मनेआका
शात्मनेनमः प्रपदगुह्यहृदयवदनाशिरस्सुभस्मनासहंन्यसेत् उग्रंनमः वीरंनमः महाविष्णुंनमः ज्वलंतं॰सर्व
तोमुखं॰नृसिंहंभीषणं॰भद्रं॰मृत्यु॰मृत्युं॰नमामिनमः अहंनमः एतानिपदानिनमोतानिशिरोभ्रूमध्यहृदयव
दनांसहृदयहृदयगुह्यजानुप्रपदेषुन्यसेत् ॐ उंनमः ॐ ग्रंनमः इत्याद्यक्षराणान्यासंशिरोललाटभ्रूमध्यदृग्द्व
यवदनांसहृदयऊरुगुह्यदृग्युगवदनदोः पक्षांघ्रिहृदयगुह्यकगलपार्श्वहृदयपृष्ठककुत्सुकुर्यात् ॥ एवंत्रिरक्षरंन्या
संकृत्वामंत्रस्यत्रिपादांतेतथासुपुत्वगतमृत्युंनाशयमृत्युमृत्युंनमाम्यहं इतिदंपत्रक्षरन्यासस्थानेषुद्वात्रिंश
त्सुभस्मक्षिपेत् पुनस्त्रिरक्षरन्यासंविधायास्त्रकृपार्जुन्यासः पुनस्त्रिरक्षरन्यासः एवमन्यानपिविन्यसेत् त्वगसृ
ङ्मांसमेदोस्थिमज्जाशुक्रप्राणशक्त्यात्मनोदशधानवः एवंभस्मनाप्लापयित्वा अग्नेर्दक्षिणतंउत्तराभिमुखंकंचिद्वा रामः
स्यणंस्थापयित्वावकुलपत्राणिकार्पासबीजानिउन्मत्तबीजानिगृहधूमसर्षपाणिव्रीहिखंजानिसूरणभल्लातक २८५

मोदकलाजाःसमूलतूलापामार्गलोणपिंडानि एतानि सर्वाणि संमिश्रतस्योपर्युपरि उपस्तरणं विधायसाध्यहृदि उ
ग्रमन्त्रेण भस्मनासंतस्याग्रेः असिभिः परिस्तरणं कृत्वा पूर्वस्यां दिशि चतुर्ष्वस्तिके पुचत्वारिपीठानिस्थापयित्वा तेष्वे
कैकं कदलीपत्रं तेषु एकैकमन्नं तंडुलं तदुपर्येकैकं रक्तवसनं तदुपरि नालिकेर क्रमुकं नागवल्लीपत्राणि उत्तराग्राणि
खड्गाणि च निधाय पुष्पं समभ्यर्च्य परिस्तरणाद्बहिः दीर्घाणि कदलीपत्राणि स्थापयित्वा तदुपरि एकैकं कदलीस्तंभं निधा
य बहिः शलाकावर्तिः संज्वाल्य साध्यं नीराज्य कदलीस्तंभेषु रोपयित्वा दक्षिणहस्तेन करवालं गृहीत्वा सशलाकदीपं र
क्तोदकक्रमुकपत्रं ताम्बूलस्य पत्रं तदुपरिस्थितपिंडदीपसहितं वामहस्तेन दधानः असितांगभैरवाय नमः इति साध्यं नी
राज्य दक्षिणेन कदलीस्तंभस्य बहिः पूर्वस्यां दिशि कदलीपत्रे स्थापयेत् एवमेव रुरुप्रभृतिभिर्नीराज्याग्न्यादिषु असि
तांगो रुरुश्चंडः क्रोध उन्मत्तभैरवः कपाली भीषणश्चेति संहारश्चाष्ट भैरवाः पुनरुग्रमन्त्रेण साध्यहृदि भस्मनासंता
स्य नरसिंह महासिंह ज्वालामालोज्ज्वलानन नम्र हानसेषान्सर्वे शरवा दरवा राग्निलोचन स्वाहा इति बकुलपत्रादिभिः।
पूर्वोक्ताभिः साध्यं नीराज्य तज्जुहुयात् पुनः क्रमुकपत्रपात्रस्थ रक्तोदेश्वत्थपत्रं तदुपरि लिंगाकृतिं पिंडं तदुपरि चज्व
लितवर्तिं निधाय साध्यं यदि यस्तस्य वैव्याधिरिंद्रियाणां च धातुप्रसआदाय बलिं शश्वत्सिंहसत्येनमं चतु॥ इति नीरा

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ ज्यपूर्वोक्तास्थेनरथातत्खंडेषु ईशानादिस्थापयेत् तदा दक्षिणतस्थितेनविप्रेणापिकिंचिदन्नंसदीपंयद्येतिमन्त्रेणसा
२०५ ध्यंनीराज्यस्वस्तिकस्योपरकोदेसेपूर्वं पुनरुग्रेण पूर्ववत् भस्मताडनंनारसिंहेनपूर्ववन्नीराज्यहोमंचयदीयइत्यनेनब
लिदानंतस्यपूर्ववदन्नजपश्चात् वमष्टोत्तरजपंवामहस्तेनकरवालंदधानएवंहुत्वारक्तोद्भिन्नान्त्रेनैवअसितांग
भैरवायनमः इत्यादिभिर्बहिर्बलिरूपमन्त्रेणकरवालंसाध्यस्यहस्तेदत्वाबलिंदत्वास्त्रमंत्रेणसाध्यरक्षांकृत्वाउग्रमन्त्रे
णकरवालंसाध्यहस्तेदत्वा ततः प्रोक्षाग्निस्थंदेवंहृदयकमलेसमुद्वास्याग्न्यादिकंचतुष्पथेवासाध्यश्मशानेवापू
र्ववदेवस्थापयित्वाअष्टदिक्षुसर्वेभ्योभूतेभ्योनमः इतिकेवलान्नेनबलिंप्रकीर्यस्वस्यरक्षांकृत्वा नत्वसर्वेमवीक्ष्यशी
घ्रमागच्छेत् एवंत्रिरात्रिषुकृत्वातुरीयदिनेपायसेनाष्टोत्तरसहस्रंहुनेत् इतिप्रतिकारबलिविधिःसमाप्तः अ
थनृसिंहषडक्षरीविधानमुच्यतेस्वयंभुऋषिः पंक्तिछंदः नृसिंहोदेवता सौंबीजं ह्रींशक्तिः आंहृत् ह्रींशिरः सौंशि
खाक्रोंकवचं हुंनेत्रत्रयं फट् अस्त्रं ध्यानं अव्यान्निर्व्याजरौद्राकृतिरतिविकृतास्योल्लसत्तीक्ष्णदंष्ट्रश्चक्रंशंखंचपाशां
कुशाकुलिशगदांदारुणाख्यंदधानः रक्ताकारश्चनाभेरधः परिसितोदिव्यभूषाविशेषोदेवोऽस्माभिंदुनेत्रोनिखिल राम:
सुखकरोनारसिंहश्चिरंवः आंह्रींसौंक्रोंहुंफट् इतिमंत्रः रसाप्रधानोयंमंत्रः लक्षजपः अथपूजायामंडलविधा २०५

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नमुच्यते ह्स्ले खौं तस्य साध्यं दहनपुरयुगाश्रस्य मन्त्रार्णमंतः सिंहानुष्टुप् चतुर्वर्णकलसितदलाढ्यं कलाकेसरं च
रत्नोद्य ढ्यं जनावेष्टितं अवनिपुराश्रस्य चिंतोपलदत्तयंत्रं रक्षः पिशाचामयविषरिपुध्वंसनं नारसिंहं अस्यार्थः
षट्कोणं विलिख्य तन्मध्ये भुवनेशीं विलिखेत् तस्या अंतः साध्यनामादीन् विलिखेत् षट्सु कोणेन्द्र सिंहषडुक्षरी
मंत्रवर्णान्विलिखेत्॥ तद्बहिरष्टदलं विलिख्य तत्केसरेषु कलाद्वंद्वं विलिखेत् तन्मध्ये रसिंहानुष्टुभो वर्णाश्चतुरो
विलिखेत् बहिः कादिलिभिर्वेष्टयेत् तद्बहिश्चतुरश्रकोणेषु चिंतामणिं सप्तविंशतिपटले वक्ष्यमाणं वेष्टयेत् अस्मि
न्यंत्रमंडले दीसाकलशं क्षीरद्रुमचर्मकाथोदकैः संपूर्य वैष्णवपीठं संपूज्य तस्मिन्नावाह्य न्रहरिं समर्चयेत् अंगैः
प्रथमावृतिः चक्राय शंखाय पाशाय अंकुशाय कुलिशाय गदायै रूपाणाय खेटाय रूपाणखेटौ तु ययोः करयोः दारु
णमुद्रे तरयोः करयोरित्यभिप्रायः इति द्वितीयावृतिः तत्र दारुणमुद्रा हिरण्यकशिपुवक्षस्थलविद्रावणेन सर्वतो
विस्तारः करयुगयोर्गलयोर्दारुणमुद्रेत्युच्यते इंद्रादिभिस्तृतीया वज्रादिश्च तुर्थी एवं संपूज्य पुनरभिषिंचेदुक्तसंख्यं
जपेच्च केवलघृतेन षट्सहस्रं पुरश्चरणाहोमः अथ प्रयोगः खरमंजरीसमर्थं जुहुयादथ मंजरीस्तनयं प्रस्तापं चग
व्यं सप्तदिनं भूदशांतयेमन्त्री अस्यार्थः खरमंजरी नायुरुवितस्या मंजरीपं चगव्यसिक्ता सप्तदिनं सहस्रशो हुनेत् मं

नजस्र पंचगव्यं प्राशयेच्चतेन पैशाचं निवृत्तिः प्रयोगांतरं छिन्नरुहांसमिधां यश्च जुहोति चतुर्दिनमाप्तं दुग्धयुतं त
चिराच्चानुजानां होमविधिज्वरशांतिकरः स्यात्॥ अयमर्थः छिन्नरुहसमित् शीतिलच्चतुर्दिनं नित्यशः क्लिसहस्रं दु
ग्धसिक्तं हुनेत्॥ ज्वरशांतिर्भवेत् प्रयोगांतरं रक्तोत्पलैः प्रतिदिनं मधुरत्रयाक्तैर्यो वा जुहोति नियमेन सहस्रसंख्यैः
मासेनवां छितमन्त्रजापी स्याद्दक्षरेण धनधान्यसमृद्धगेहः अयमर्थः रक्तोत्पलं येन्नैतत् पुमधुरत्रयसिक्तै क्लिस
हस्रं नित्यशो मासं हुतें अभीष्टं लक्ष्यसित सारमेवं हुले धनधान्यसमृद्धो भवति प्रयोगांतरं आरक्तैस्तरुणीसहस्रकं
प्रफुल्लैरंभोजैस्त्रिमधुरसंयुतैर्जुहोतु लक्ष्मीस्यादतिमहतिमहत्तयायुः संप्राप्नुयात्सकलजगत्प्रियश्च भूयात् अयमर्थः
रक्तकमलैस्त्रिमधुरसिक्तैर्वर्षदशसहस्रं जुहुयात्॥ तस्मादुक्तफलं भवति प्रयोगांतरं लाजाभिस्त्रिमधुरसंहिताभि
रत्नो मासार्द्धं रनिशं जुहुयात्सुखेसहस्रं कन्यार्थी प्रतिलभते परोथ कन्यां कन्या वा भवति वरार्थिनी वरं ध्या अयमर्थः अर्द्ध
मासमह्नो मुखे उदयकाले नित्यशः सहस्रं त्र्यंत्रि मधुरसिक्ताभिर्लाजाभिः कन्यार्थी वरो वा वरार्थिनी कन्या वा हुनेदु
भयोरपि इतरेतरसिद्धिः प्रयोगांतरं तिलैः सराजीस्वरमंजरीसमिद्धविघर्तैश्च द्दिसहस्रसंख्यकैः प्राग्जुहुतो नैवरुजो राम:
ग्रहोद्भवा न वा भिचारसतिरस्य जायते अस्यार्थः राजीकटुकस्वरमंजरिनाम्नुरुविति लैः सर्षपैः स्वरमंजर्याच हवि २८६

पाद्य तेन च प्रत्येकं हि सहस्रं हुनेत् ग्रहदोषरोगाश्चाभिचारव्याधयश्च न भवंति प्रयोगांतरं दशाधिकशतैः पयोघृतयुक्तै
श्च दूर्वात्रये हुने दिनमुखे विधुं नरहरिं विचिंत्यानले अचासनु दीर्घमायुरखिलैर्विमुक्तो गदैः सुखी भवति नानवो नि
ज कलत्र पुत्रादिभिः अयमर्थः सहस्रसंख्यं पयोघृतयुक्तै दूर्वात्रिकैर्हुनेदिति इति गीर्वाणेंद्र विरचिते प्रपंचसारसंग्र
हे त्रयोविंशतिः पटलः॥ अथ नृसिंहमंत्रप्रसंगात् कस्मांरोकं नृसिंहमंत्रांतरमुच्यते नरसिंह महासिंह ज्वालामाल
नलानन रोगानशेषान्मृ तेशखादखादाग्निलोचन इति मन्त्रः अनुष्टुब्वत् अंगकल्प्यादि॥ अथ नृसिंहमंत्रप्रसंगात्
कस्मांतरोक्तं नृसिंहसंध्यावंदनमप्यत्र योग्यतावशाल्लिख्यते शिवं गुरुं गणेशं च प्रणम्य परदेवतां करोमि नृहरेः स
म्यक् मन्त्राराधनपद्धतीं तत्र श्रीमान् साधकेंद्रो ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय प्रक्षालितपाणिपादमुखः प्राङ्मुख उदङ्मुखो वा उ
पविश्य गुर्वादिवंदनपूर्वकं प्राणानायम्य संकल्पीकृत्य देवतां ध्यात्वा मानसं संपूज्य गतदिवसकृत्यं सर्वं भगवतः पाद
मूले समर्प्य॥ तस्मिन्दिने करिष्यमाणस्यानुज्ञां लब्ध्वा नृसिंहस्तोत्रपठनपुरःसरं स्नानार्थं बहिर्निर्वर्त्य आवश्यकशौचाच
मनपूर्वकं अस्त्रेण मृदं खनित्वा हृदयेनादाय शिरसा जलशोधिते तीरे निधाय शिखया शर्करादिकमुद्धृत्य कवचेन त्रे
धा विभज्य नेत्रेण निरीक्ष्य तत्रैकेन भागेन पाणिपादमुखानि प्रक्षाल्य परेण सर्वांगान्यालिप्य निमज्य मूलं गा कि तोत्तुसं

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ धायतीरमागत्यापरंमृद्भागं प्रेधा विभज्यास्त्रांगमूलैरभिमन्त्र्यास्त्रजप्तं दिक्षु रसार्थे निक्षिप्यांगजप्तं हस्ताद्यंगेषु विन्यस्य
१८७ मूलजप्तं हृदयेनादाय तीर्थं नमस्कारपूर्वकं जले भवतीर्य नाम्न दं जले मूलेनालोड्य नरसिंहतीर्थं रूपं तज्जलं ध्यात्वा॥
निमज्ज्य मूलमष्टकृत्व आवर्त्त तीरमागत्यास्त्रप्रोक्षितं वासः परिधाय वैदीकसंध्यावंदनानंतरं नरसिंहसंध्यावंदनमुपासि
त॥ तद्यथा गुर्वादिवंदनपूर्वकां संकलीकृत्य॥ आत्मानं नरसिंहरूपं ध्यात्वा मूलास्त्रमन्त्राभ्यां जलमभिमन्त्र्य शिरसा धेनु
मुद्रां प्रदर्श्य॥ शिखायां गालिनीमुद्रां प्रदर्शयेत् गालिनीमुद्रे पूर्वे सप्तमे पटले पूजासामान्यविधौ प्रोक्ते पुनः कवचेनावगुं
ठ्य नेत्रेण निरीक्ष्यास्त्रेण दिशो बध्वा तज्जलं हृदयेनादाय प्रणवेन वामहस्ते निधाय तदंगुलिविवरनिःसृतेन जलेन समू
लेन शिरसि सप्तवारं मार्जयित्वा शेषं जलं दक्षिणहस्तेन संगृह्य वामा नासापुटमानाय्य॥ देहांतरिज्या पवेश्यास्त्रं मन्त्रं ज
पन् महापातकपंचांगं पातकोपांगसंमितं उपपातकरोमाणं कक्षिस्थं पापपूरुषं शोधयित्वा दक्षिणेन नासापुटेन द
क्षिणहस्ते विरेचयेत् पापपुरुषं तत्र समागतकज्जलाभं ध्यात्वा पुनः कल्पितवज्रशिलायां चूर्णीकुर्यादित्यघमर्षणं त
तो हस्तं प्रक्षाल्य मूलजप्तजलेन त्रिवारं प्राश्य प्रणवेनोंगानि संमृज्यांजलिनार्घ्यं गृहीत्वा नरसिंहगायत्रीमुच्चार्य सूर्य राम॰
मंडलसंस्थिताय नरसिंहाय त्रिवारमर्घ्यं दत्वा वर्णपदपादमूलहस्तनिमन्त्रैः सकृत्सकृत्संतर्प्य दशवारं गायत्रींना १८७

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ह्रसिं ह्रीं सं जप्य जपं समाप्य मालामन्त्रेणोपस्थाय पूर्ववदाचम्य उपसंहरेदिति संध्यावंदनविधिः॥ ॐ नृसिंहाय वि
द्महे वज्रनखाय धीमहि तन्नः सिंहः प्रचोदयात् इति नृसिंहगायत्री अस्य नृसिंहगायत्रीमन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषिः गायत्री
छंदः नृसिंहो देवता इदं तु संध्यात्रयेपि समानं अत एवोक्तं परमेश्वरेण संध्यालोपो न कर्त्तव्यः शंभोराज्ञैवमेव हि दी
क्षितः संध्यया हीनेन दीक्षाफलमभुत इति॥ अथ नृसिंहसंध्यावंदनप्रसंगात् श्रीनृसिंहभस्मस्नानविधिरप्य
त्र योग्यतावशाल्लिख्यते ब्रह्मा घरोपगुरुपारंपर्यक्रमे स्वगुरुनाथपादांबुजं यावतावत्प्रणोमि॥ इति गुरुं नत्वा गणप
ति दुर्गादीनपि वंदेन सुदर्शनेन तालत्रयदिग्बंधनादीनपि कृत्वा॥ ह्रह्र ह्र ह्रस्रैं ह्रसौंः इति मन्त्रोदयं कृत्वा ॐ ह्रीं क्रौं
ह्रसः उग्रं वीरं महाविष्णुं ज्वलंतं सर्वतोमुखं ॐ ह्रीं स्फुर स्फुर प्रस्फुर घोर घोर नर तनुरूप चट चट प्रचट प्रचट कक
ह्वय म वयं ध वं घ घातय घातय घातय हुं फट् नृसिंहं भीषणं भद्रं मृत्युमृत्युं नमाम्यहं ॐ सहस्रार हुं फट् रस्रौं ॐ
नमः शिवाय क्षिप ॐ स्वाहा हासो हं क्रौं ह्रीं ॐ इति मूलमुच्चार्य॥ दक्षिणनासा नव वारे च कं विधाय अथ दशवारमिज्या
मूलमापूर्य पङ्क्तिं शाहारं कुंभकं कृत्वा मूलमन्त्रेण व्यापय ॐ नमः परायै त्यादीनि पंचतत्त्वानि पंचस्थानेषु न्यस्य। को
पतलेन च व्याप्य वैष्णव पीठन्यासं कृत्वा पंचोपचारैर्मानसपूजां कृत्वा मूलेन प्राणायामं कृत्वा तन्मै तन्यमं जलौ संग

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. ह्यमूलेनकरतलपृष्ठानिव्याप्य॥न्टसिंहापोरसुदर्शनानांपृथक् पृथक् करन्यासंकुर्यात् उग्रंवीरमंगुष्ठाभ्याम्॥म
२८५ हाविष्णुंतर्जनी॰।ज्वलंतंसर्वतोमुखंमध्यमा॰।न्टसिंहंभीषणंभद्रंअनामिका॰मृत्युमृत्युंकनिष्ठिका॰नमाम्यहं
करतलं॰स्फुर्अंगुष्ठाभ्यामित्यादिआचक्रायस्वाहाअंगुष्ठाभ्यामित्यादिनाचकरन्यासंकृत्वामूलेनसकृद्व्याप्यरन्येषां
मन्त्राणांपृथक् पृथक् अंगानिविन्यसेत उग्रंवीरमित्यादि ह्रींस्फुरः।२।हृदय।१।प्रस्फुर।२।शिरः घोरघोरतरतनु
रूपशिखावद।२।प्रचट।२।कवचं।काः।२।उपम।२। नेत्रं।वंधरधावम।२।ह्रुंफट्अस्त्रंआचक्रायस्वाहेत्यादितत्त
दंगांतेऋषिश्छंदोदेवतान्यसेत् ब्रह्माऋषिः अनुष्टुप्छंदः श्रीन्टसिंहोदेवता अघोरऋषिः त्रिष्टुप्छंदः अघोररुद्रो
देवता अहिर्बुध्न्यऋषिः अनुष्टुप्छंदः सुदर्शनोमहाविष्णुर्देवताजान्वोरासक्तेत्यादिकालाभाभ इत्यादि अव्याद्रास्क
र इत्यादि ध्यात्वामूलंद्वादशवारंवारएकपंचाशद्वारंवाजप्त्वा। अग्निरस्मिजन्मनाजातवेदाघृतंमेचक्षुरमृतंमआस
न् अर्कस्त्रिधातूरजसोविमानोजस्त्रोधर्मोहविरस्मिनाम॥ इतिभस्मादाय अग्निरितिभस्मवायुरितिभस्मजलमिति
भस्मस्थलमितिभस्मव्योमइतिभस्मसर्वंहवाइदंभस्ममनइत्येतानिचक्षूंषिभस्मानि। इतिभस्माभिमंत्र्य॥शंनोदेवी राम:
रितिभस्मनोदोषानपास्यपंचाक्षरेणपंचवारंभस्माभिमंत्र्य॥पंचाक्षरेणभनासकृद्व्याप्य॥भस्मनापंचाक्षरस्याक्षरं २८५

For Private And Personal

न्यासमंचनत्वस्थानेषुन्यस्य। मूलेनभस्मनासकृद्व्याप्य॥ उग्रंवीरंमहाविष्णुंकृकृएथिव्यात्मनेनमः॥ ज्वलंतंसर्वतोमु
खंयज्वंवात्मनेनमः॥ नृसिंहंभीषणंभद्रंसामात्म्यात्मनेनमः॥ मृत्युमृत्युंनमाम्यहंअथर्वांगिरसवाच्यात्मनेनमः॥
उग्रंवीरं० नमाम्यहम्॥ इतिहासपुराणाभ्यांप्रणवाकाशात्मनेनमः॥ इतिपादनाभिहृन्नेत्रशिरःसुभस्मनाकरद्वयेनन्य
स्य॥ उग्रं० म्यहं इति पादाशिरोतंव्याप्य॥ ॐउग्रनृसिंहायनमः॥ ॐरुद्रनृसिंहायनमः॥ ॐवीरनृसिंहाय० ॐवि
लंवनृसिंहायन०। ॐकोपनृसिंहायनमः॥ इतिशिरोनासिकाहृज्जानुपादेषुकरद्वयेनभस्मनान्यस॥ नृसिंहम
न्त्रेण केशादिव्याप्य॥ ॐउग्रंनः। ॐवीरंनमः। ॐमहाविष्णुंनमः। ॐज्वलंतंन०। ॐसर्वतोमुखंनमः। ॐनृसिंहंन
मः। ॐभीषणंनमः। ॐभद्रंनमः। ॐमृत्युमृत्युंनमः। ॐनमामिनमः। ॐअहंनमः॥ इतिशिरोललाटनेत्रहृद
यमुखकंठहृन्नाभिकटिजानुपादेषुभस्मनापदानिन्यसेत्॥ नृसिंहेनव्याप्य। ॐउंऊंनमः। इत्यादिनृसिंहाक्षरेणस
शिरोललाटदृग्युगमुखकरपदसंधिकेषुसाग्रकेषु॥ उदरहृदोर्गलपार्श्वेषपरेककुदिक्क्रमान्यसेद्वर्णान्। ॐ
ह्रींस्फुर। २। ॐनमइत्याद्यघोरैकादशपदानि॥ शिरोललाटमुखकंठहृन्नाभिकट्यूरुजानुजंघापदेषुन्यस्य॥
सुदर्शनाक्षराणिशिरोवदनहृद्गुह्यजानुपदेषुन्यस्य॥ वामहस्तेभस्मंनिधाय। ॐह्रींस्रौंहंसःस। प्यवन्त्वायेपा

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

लयपालय॥ उग्रंवी॰ मुरवं ॐ ह्रीं स्फुर॰ हुं फट्। नृसिंहं भीषणं भद्रं ममत्वग्गतमस्त्कं नाशयनाशयमस्त्कमस्त्कं नमाम्य
हम्॥ ॐ सह॰ हुं फट् रस्म्यौं जं नमः शिवाय क्षिप ॐ स्वाहा सो हं स्लौं ह्रीं ॐ इति तद्भस्म दक्षिण हस्तेन स्पृष्ट्वाभिमन्त्र्य
अं अच्युताय रोग नाशाय हरये अमृताय नमः। सं अनंताय रोग नाशाय॰ मृताय नमः। ठं अमृताय रोग॰ अमृताय नमः॥
एं गोविंदाय रोग॰ ताय नमः। वं विष्णवे॰ नमः। इति पंचामृतमन्त्रेण भस्मनाव्यापयेत्॥ नृसिंहाक्षरं न्यासं च। अघोरपदं
न्यासं च। सुदर्शनाक्षरन्यासं च भस्मना निधाय॥ मूलेन साध्यनामसहितं अस्य यातमिति भस्माभिमन्त्र्य। पंचामृतेन व्याप
येत्॥ एवमेव मांसगत मेदोगतास्थिगत मज्जागत शुक्रगत सर्वगत इत्यूह्यम्॥ पंचाक्षेण भस्मना व्याप्य॥ पंचाक्षराणि
विन्यस्य। पंचाक्षरेण व्याप्य। मूलेन च व्याप्य। भस्म वामहस्ते निधाय॥ मूलेनाभिमन्त्र्य। जलेनालोड्य। अग्निरित्यादिस
त्यभिर्मन्त्रैः। शिलो ललाट हृदय दक्षांस वामांस पृष्ठ ककुत्सु त्रिपुंड्रं कृत्वा। अघोर नृसिंह भावेन स्थित्वा॥ मूलं सकृज्ज
प्त्वा॥ नृसिंहाघोरसुदर्शनानां करन्यासांगन्यास ऋषिच्छंदो देवता। न्यासानि च विधाय॥ तालत्रय दिग्बंध नाग्नि प्राकारे
णरक्षां कुर्यात्। इति भस्मना विधिः॥ अघोरपदन्यासः॥ कहृगास्य कंठ कहृन्नाभ्यं पूरुजानुं जघयोः पदयोः। नृसिंहपद एमः
न्यासः। केफालनेत्रास्य कंठ हृत्सु न्यसेच्च। नाभौ कटि जानु पत्सु। नृसिंहाघोरसुदर्शनानां ऋषिच्छंदो देवता षडंगानिन्य २८९

स्त्वा ध्यात्वामन्त्रत्रयमपिजपेत्। अनीवरसाकरंभवति॥ ॥अथलक्ष्मीनरसिंहमन्त्रविधानमन्त्रे देवताप्रकाशिकोक्त
मन्त्रलिख्यते। ब्रह्माऋषिः अतिछंदः। लक्ष्मीनरसिंहो देवता। श्रींबीजंह्रींशक्तिः श्रां हृत् श्रीं शिरः इत्याद्यंगानि वामांक
स्थ श्रियायुक्तं चक्रशंखाब्जधृक्करम्। पीतांबरं सर्वभूषं प्रसन्नं न्रहरिं भजे॥ ॐ श्रीं ह्रीं जयजय लक्ष्मीप्रियाय नित्यप्रमुदि
त चेतसे लक्ष्मीश्रितार्धदेहाय क्ष्रौं ह्रीं नमः॥ इतिमंत्रः। अष्टोत्तरसहस्रजपः। मध्वक्तमल्लिकापुष्पैः सहस्रहोमः॥ अथपू
जा वैष्णवपीठे समावाह्य समर्चयेत्॥ अंगैः प्रमावृतिः। भास्वत्यै। भास्कत्यै। चिंतायै। द्युत्यै। उन्मीलिन्यै। रमायै। कान्त्यै। रु
च्यै। इतिशक्तिभिर्द्वितीया। लोकेशैस्तृतीया। वज्रादिभिश्चतुर्थी॥ ॥ अथसुदर्शननारसिंहमन्त्रः तन्त्रैवोक्तोलिख्यते।
जयंतः दुर्वासावाऋषिः। जगतीछंदः सुदर्शननरसिंहोदेवता। क्ष्रौं बीजं। स्वाहाशक्तिः। चक्रराजाय ज्वालाचक्राय जगच्च
क्राय भकुरांतकचक्राय महासुदर्शनचक्राय। एभिः स्वाहांतैः पंचांगानि चक्राब्जासनमध्यस्थं कालाग्निसदृशप्रभं
चतुर्भुजं विकासास्यं चतुश्चक्रधरं हरिम्॥ योगपट्टपिनद्धांगं त्रिनेत्रं चोग्रविग्रहम्॥ ध्यायेत्समस्तदुःखघ्नमशोद्रुममूल
तः॥ ॐ सहस्रारज्वालावर्तिने क्ष्रौं हन हन हुं फट् स्वाहा॥ इतिमंत्रः। द्वादशलक्षजपः॥ आज्येन चतुश्चत्वारिंशत्सह
स्रं होमः॥ रक्षाजयप्रधानोयं मन्त्रः। अथपूजा। पूर्वोक्तपीठे समावाह्य समर्चयेत्। अंगैः प्रथमावृतिः। जयायै विजयायै

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

अजितायै अपराजितायै इति दिक्षु। मोहिन्यैब्राह्म्यै मायायै सिध्यै इति विदिक्षु। पुरतः भद्रां वर्चयेत्। घृतमुद्गरपाशौ नो रुक्मौ भौ सितदंष्ट्रकौ। इति द्वितीयावृत्तिः। इंद्रादिभिस्तृतीया। वज्रादिभिश्चतुर्थी। अथयन्त्रम्। दशदलं पद्मं विरचय्य तत्र कर्णिकायां। प्रणवोदरे हनशब्दं विलिख्य तस्योदरे शत्रुनामविलिख्य। दशदलेषु मंत्राक्षराणि द्वंद्वशो विलिख्य। तद्बाह्ये षट्कोणं विलिख्य। कोणेषु नृसिंहैकाक्षरं विलिख्य॥ तद्बाह्ये ज्वालापरिवृतं त्रिकोणं विलिख्य। एतद्यंत्रं जपहोमादि साधितं समस्तशत्रुनिवारणं सर्वरक्षाकरम्॥ अथ प्रयोगः ब्राह्मणो जयमिच्छेत् कुशानास्तीर्य भूतले। तस्मिन्देशे समाराध्य सुदर्शननृकेसरीम्। मन्त्रं सहस्रमावृत्य हुने देवस्य सन्निधौ। सहस्रं मूलमन्त्रेण अपामार्गेण साधकः। तद्भस्म तिलकं कृत्वा निर्गच्छेच्छत्रु संनिधौ॥ दासवत्कुरुते शत्रून् स सद्यः किंकरो भवेत्॥ अथ शत्रुमनस्तत्य तर्पणं वापि कारयेत्। तज्जपाद्धौदके पट्टे रचयित्वोक्तयन्त्रकम्। तेनांगुलीयकं कृत्वा जपहोमादि साधितं। अयुतं जपमात्रेण नात्र कार्या विचारणा। अथौदुंबरपीठे तु देवदेवं निषपयेत्॥ तस्याग्रे वर्तुले कुंडे हैखादिरं समित्। अयुतं गोघृताक्तैस्तु मध्वक्तैर्वा जितेंद्रियैः। जययाप्नोति संवादे नित्यं परशुरामवत्॥ ॥ अथ कल्पांतरोक्तप्रकारेण लक्ष्मीनृसिंह मन्त्रो लिख्यते ब्रह्मा ऋषिः अनुष्टुप्छंदः। लक्ष्मीनृसिंहो देवता। ओं अंउग्रं वीरं महाविष्णुं शुक्लवर्णाय आनंदा पमः
२९०

For Private And Personal

त्मने हृत्। ॐ उं ज्वलंतं सर्वतोमुखं कृष्णवर्णाय श्रियात्मने शिरः ॐ मं न्रसिंहं भीषणं भद्रं पिंगलवर्णाय ज्योतिरात्मने
शिखा। द्विवारप्रणवांते म्रत्कम्रत्कं नमाम्य हं हेमवर्णाय मायात्मने कवचं। मूलमांतमुक्त्वा सर्वं वेदात्मकाय विद्युद्वर्णाय
महाचक्रात्मने अस्त्रं। ध्यानम्। सत्यज्ञानसुखस्वरूपममलं क्षीराब्धिमध्यस्थितं योगारूढमतिप्रसन्नवदनं भूषा
सहस्रोज्वलम्॥ त्र्यक्षं चक्रपिनाकसाभयवरान्बिभ्राणमर्कछवीं छत्रीभूतफणींद्रमिंदुधवलं लक्ष्मीन्रसिंहं भजे॥ ॐ
ईं हं उग्रं वीरं महाविष्णुं ज्वलंतं सर्वतोमुखं न्रसिंहं भीषणं भद्रं म्रत्कम्रत्कं नमाम्य हं। हं दें अं द्वात्रिंशदर्णो मन्त्रः॥ अ
थास्य पूजा वैष्णवपीठे समावाह्य कर्णिकायां प्रणवसंपुटितं न्रसिंहबीजं संभाव्य लत्रमूर्तिं संभाव्य। तत्पुरतः ईशानादि
क्रमेण अकारउकारमकारान् विभाव्य तत्र ब्रह्मविष्णुमहेश्वरान् समभ्यर्च्य दक्षवामयोः हंस इत्यक्षरद्वयं संभाव्य। तत्र
सूर्यचंद्रमसौ समभ्यर्च्य। एतत्सर्वं प्रणवेन वेष्टितं संभाव्य। तद्बहिः षट्पत्रं विभाव्य। तत्र आचक्राद्यंगमंत्रैः एकविंश
त्यदलेषु दर्शनविधानोक्तैः समभ्यर्च्य। सुमित्यंतं मायया तद्वेष्ट्य। तद्बहिरष्टदलं विभाव्य। तत्र वासुदेवादयो दिक्षु शां
तिश्रीसरस्वतीरत्यादयः विदिक्षु समभ्यर्च्य। ह्रीमिति वह्निर्मायया वेष्ट्य। बहिर्द्वादशदलं विभाव्य! तत्र वासुदेव द्वा
दशाक्षरीवर्णपूर्वकाणि धात्रादिद्वादशादित्यनामानि समभ्यर्च्य। ह्रीमिति तद्वेष्टयेत्। धात्रे नमः। अर्यम्णे नमः। मि

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir
For Private And Personal

त्रायनमः। वरुणायनमः। अंशायनमः। भगायनमः। विवस्वतेनमः। इंद्रायनमः। पूसेनमः। पर्जन्यायनमः। त्वष्ट्रेन
मः। विस्नवेनमः। तद्बहिः षोडशदलंविभाव्य। तत्रकेशवादिषोडशमूर्तिःसंपूज्य॥ ईकारेणतद्वेष्ठयेत्। तद्बहिर्द्वात्रिं
शाद्दलंसंभाव्य। तेषुप्रणवसंपुटितउग्रमित्यादिमूलवर्णपूर्वकंब्रह्मणेश्रीनृसिंहायनमः। विस्नवेश्रीनृसिंहायनमः
महेश्वरायश्रीनृसिंहेत्यादि। पुरुषायईश्वरायसरस्वत्यैश्रियैगौर्यैप्रकृत्यैविद्यायैॐकारायचतस्रभ्योऽर्धमात्राभ्योन
मः वेदेभ्यःसांगेभ्यःसशाखेभ्योनमः। पंचाग्निभ्योनमः। सप्तमः। द्वा हृतिभ्योनमः। अष्टभ्योलोकपालेभ्योनमः। अष्ट
भ्योवसुभ्योनमः। एकादशरुद्रेभ्योनमः। द्वादशादित्येभ्योनमः। अष्टभ्योग्रहेभ्योनमः। पंचमहाभूतेभ्योनमः। तत्रवि
शेषणस्यबहुवचनत्वेपिविशेष्यस्यनृसिंहस्यएकवचनत्वमेव। कालायनमः। मनवेनमः। मृत्यवेनमः। यमायन
मः। अंतकायनमः। प्राणाय॰। सूर्याय॰। सोमाय॰। विराट्पुरुषाय॰। सर्वस्मै॰। इतिद्वात्रिंशन्नामानि। तद्बहिर्भुवनेश्यावे
ष्ट्ये। तद्बहिर्भूपुरंसंभाव्य। तत्रप्राग्भागेप्रणवसंपुटितान् ककाराद्यष्टौवर्णानुक्त्वा। अष्टभ्योवसुभ्योनमः। इतिसंपू
ज्य। दक्षिणभागेप्रकारादिधकारांतान्तारसंपुटितानुक्त्वा द्वादशादित्येभ्योनम इतिसंपूज्य उत्तरतः सकारादि
सकारांतान्प्रणवसंपुटितानुक्त्वा पश्चिमेनकारादिषकारांन्तान्प्रणवसंपुटितानुक्त्वा विश्वेभ्योदेवेभ्योनम

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

इतिसंपूज्य। देवस्य पृष्ठभागेअनंतायनमः। इति पुरोभागेप्रल्हादादिभोक्तेभ्यो नमः। नारदादिभ्यो नमः।सर्वेभ्यो देवे
भ्योनमः। इतिशेषान्येविषक्सेनायनमः। इतिएवंपूजाविधिः॥ ॥अथप्रसंगात् लक्ष्मीनृसिंहमन्त्रा उच्यंते॥ ब्रह्माऋ
षिः।अनुष्टुप्छंदः। लक्ष्मीनृसिंहोदेवता। ॐ ईं हं उग्रंवीरंमहाविष्णुंज्वलंतंसर्वतोमुखम्॥ नृसिंहंभीषणंभद्रंमृत्यु
मृत्युंनमाम्यहं हं ईं ॐ। इतिमन्त्रः।अनुष्टुप्उक्तवदंगानि। ध्यानम्॥ सत्यज्ञानसुखस्वरूपममलंक्षीराब्धिमध्यस्थितं
योगारूढमतिप्रसन्नवदनंभूषासहस्रोज्वलम्॥ त्र्यक्षंचक्रपिनाकसाभयवरान् बिभ्राणमर्कच्छविं छत्रीभूतफणींद्रमिंदु
धवलंलक्ष्मीनृसिंहंभजे॥ लक्ष्मीन्रसिंहमन्त्रांतरम्॥ लक्ष्मीन्रसिंहमन्त्रस्य ब्रह्माऋषिः। अनुष्टुप्छंदः॥ लक्ष्मीनृसिंहो
देवता। ॐ क्ष्रौंबीजम्।स्वाहाशक्तिः।ममभोगमोक्षार्थेविनियोगः॥ ॐ क्ष्रौं नमःहृत्। ॐ भगवते शिरः। ॐ लक्ष्मीनृसिंहा
यशिखा। ॐ महाविष्णवेकवचं। ॐ सकलदुरितनिवारणायनेत्रम्। ॐ हुंफट्स्वाहाअस्त्रम्॥ सत्यंज्ञानमिति ध्यानम्॥
लक्ष्मीनृसिंहमन्त्रांतरस्य। ब्रह्माऋषिः। अतिजगतीछंदः। ॐ लक्ष्मीनृसिंहोदेवता। ॐ क्ष्रौंबीजं। ॐ नमः शक्तिः। मम
भोगमोक्षार्थेविनियोगः। ह्रांहृत्। ह्रींशिरः। इत्याद्यंगानि। नमः सुदर्शनायस्वाहा अस्त्रायफट्। ॐ श्रीं ह्रीं जयजय लक्ष्मी
प्रियायनित्यप्रकटितचेतसेलक्ष्मीश्रितार्थदेहाय ह्रीं ॐ नमः॥ चक्राब्जशंखान्सगदांदधानः। प्रवालरश्मिः कम्

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

लांकरेण॥ आप्लषयनामसमानवर्णाभूयाद्भक्त्या देवतां नृसिंहः॥ लक्ष्मीनृसिंहमंत्रोनरस्य। संकर्षणभगवान् ऋषिः।
गायत्री छंदः। लक्ष्मीनृसिंहोविष्णुर्देवता। ॐ स्रांहृत्। ॐ स्रींशिरः। इत्याद्यंगानि। ॐनमः सुदर्शनायस्वाहा। अस्त्रायफट्
ॐ स्रौंकैंहंष्टं। रुरकं। व्यूंसः फट् ॐनमः। इतिमन्त्रः॥ विभ्राणश्चक्रशंखौ हरिणिमुसलगदापद्मपाशांश्च दोर्भिः लक्ष्मीम
न्येनगूढ्म्न मदवि वरादर्शसव्यभागोरुसंस्थां। फुल्लद्बंधूकपुष्पद्युतियुतविनतानंदनस्कंधसंस्थश्चिंत्योयुष्माभिरीशो
नरहरिवपुषादीर्घरक्तस्त्रिनेत्रः॥ ॥लक्ष्मीनृसिंहषडक्षरीमन्त्रस्य। संकर्षणभगवान् ऋषिः। गायत्री छंदः। लक्ष्मी
नृसिंहो देवता। ॐ स्रौंबीजं। ॐ फट् शक्तिः। ॐ ऐंहृत्। ॐ क्लींशिरः। ॐ श्रींशिखा। ॐ ह्रींकवचं। ॐ सः नेत्रं। ॐ फट्
अस्त्रं। ॐ नमः सुदर्शनायस्वाहा। अस्त्रम्॥ ऐंक्लींह्रींसः फट्। इतिमन्त्रः। चक्रशंखवराभीतिदधानस्त्विष्टवल्लभः
श्वेतपीतांबरधरश्चिंत्यः पुरुषकेसरी॥ ॥लक्ष्मीनृसिंहाष्टादशाक्षरीमन्त्रस्य। अत्रिर्भगवान् ऋषिः। अतिजगती छं
दः। लक्ष्मीनृसिंहो देवता। स्रौंबीजं। नमः शक्तिः। स्रांहृत्। स्रींशिरः। इत्याद्यंगानि। ॐनमः सुदर्शनायस्वाहा। अस्त्रं॥
ॐ अनंतगरुडस्थितायलक्ष्मीनृसिंहायनमः। शंखचक्रगदाखड्गमुसलान् स्रणिदामनी॥ धनंत्रविभ्रत्सलीवान् रामः
ध्येयोरक्तोनृकेसरी॥ ॥अथलक्ष्मीनृसिंहमन्त्रांतरमुच्यते॥ विधिः प्रजापतिर्ऋषिः। अतिजगती छंदः। लक्ष्मीनृसिं २९२

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

हो देवता ॥ ॐ हृत् । क्लीं शिरः । ह्रीं शिखा । श्रीं कवचं । स्त्रौं नेत्रं । लक्ष्मीसिंहाय सर्वात्मने सर्वैश्वर्यप्रदाय नमः । अस्त्रं । ध्यानं ॥
शंखचक्रधरं देवं चतुर्भुजसमन्वितं । प्रसन्नवदनं शांतं भोगासनसमन्वितं । योगपट्टाभिनद्धाहमवज्ञेद् दक्षिणं पदम् ।
दक्षिणोपरि हस्तेन दक्षिणं जानुमाविशन् । सव्यापस्थित हस्तेन लक्ष्मीमालिंग्य मोदयन् । सर्वलक्षणसंपन्नां सर्वाभ
रणभूषितां । चतुर्भुजां प्रसंनां च उर्ध्वाभ्यां पद्मधारिणी । अधराभ्यां मुदं धात्रीमन्योन्यं वीक्ष्यमाणयोः ॥ एवं ध्यात्वा सहृ
स्रं तु जपेन्मन्त्रः समाहितः । सर्वान्कामानवाप्नोति अंते कैवल्यमाप्नुयात् ॥ ॐ क्लीं ह्रीं श्रीं स्त्रौं लक्ष्मीनृसिंहाय सर्वात्म
ने सर्वैश्वर्यप्रदाय नमः ॥ इति मन्त्रः । उक्ताः सर्वे पि मन्त्रा ऐश्वर्यप्रधाना मन्त्राः ॥ ॥ अथ नृसिंहमन्त्रप्रसंगात् अघोरनृ
सिंह मिति नो पि मन्त्रः कल्पांतरोक्तो त्रयोग्यतावशाल्लिख्यते ॥ अघोरब्रह्मणा ऋषा । त्रिष्टुबनुष्टुभौ छंदांसि । अघोरनृ
सिंहो देवते ॥ ॐ ह्रीं स्त्रौं उग्रं वीरं महाविष्णुं ज्वलंतं सर्वतोमुखं । स्फुर स्फुर प्रस्फुर प्रस्फुर घोर तर तनुरूप चट चट प्र
चट प्रचट कह कह वम वम वंध वंध घातय घातय हुं फट् नृसिंहं भीषणं भद्रं मृत्युमृत्युं नमाम्यहम् ॥ इति मन्त्रः ।
रक्षाप्रधौ यं मन्त्रः ॥ ॥ अथ नृसिंहमन्त्रप्रसंगात् ज्वालानृसिंहमन्त्रोपि कल्पांतरोक्तो त्रयोग्यतावशाल्लिख्यते । संकर्षण
ऋषिः । गायत्री छंदः । ज्वालानृसिंहो देवता । स्त्रौं बीजम् । हुं फट् स्वाहा शक्तिः । स्रां हृत् । स्रीं शिरः । इत्याद्यंगानिः । ध्यानम् ॥

मध्ये चक्रं महास्वंज्वलदनलशिखाग्रस्तवेतालवर्गस्फुर्जद्घोरारिजातप्रतिरसनपदे व्यग्रहस्तः सुहंता॥ ध्येयोस्माभिः स मुद्यद्दिनकरसदृशास्त्रिस्णस्तीक्ष्णदंष्ट्रः संरंभोद्धतरोमाध्वनिरचितमहाघोषघोषो नृसिंह॥ ॐ स्रौं ह्रौं सौः ज्वालाज्वालाजटिलमुखाय ज्वालानृसिंहाय ललललाय ह्लाग ह्ला स्फुट स्फुट स्फोटय स्फोटय मरम टमोटय मोटय लोटय लोटय भ्रम भ्रम भ्रामय भ्रामय बल बल चल चल बद्द बद्द गल गल गलु गलु गर्ज गर्ज राज राज हं स हं सज्वल ज्वल प्रज्वल प्रज्वल जल्य जल्य मथ मथ मर्दय मर्दय हुं हुं हः स सर्वदुष्टग्रहान् शिरोललाटचक्षुर्मुखोष्ठदंतताजिह्वाहनुग्रीवबाहुकरवक्षस्थल उदरनाभिगुह्यगुदपृष्ठकटयूरु जानुजंघागुल्फपादेषु सर्वांगेषु छिंधि छिंधि भिंधि भिंधि त्रासय त्रासय मारय मारय स्रौं सहस्रार हुं फट् स्वाहा॥ इति मन्त्रः॥ ॥ अथ नृसिंहदशाक्षरीमन्त्र उच्यते॥ श्रीनारद ऋषिः। रत्नती छंदः॥ श्रीनृसिंहो देवता। स्रौं बीजं। ॐ नमः शक्तिः। स्वांसीमित्यष्टयं। ॐ नमः सुदर्शनाय स्वाहा अस्त्रं ॐ स्रौं हुं फट् इन्द्रसिंहाय नमः। ध्यानम्॥ सुसितं सिंहवदनं उर्ध्वाभ्यां चक्रशंखिनं। अधस्थिताभ्यां बाहुभ्यां धृतहेतिं भजे हरिम्॥ ॥ अथास्य नृसिंहस कल्पांतरोक्तं चक्रं मत्र योग्यतावशाल्लिख्यते॥ षट्कोणस्थसुदर्शनं वसुदलप्रोल्लासदशाक्षरं। बाह्ये द्वादशवर्णपत्रकमलं तत् सोडशार्णछंदं॥ द्वात्रिंशत्मनुवर्णयत्रकमलं रक्तोल्लसन्मात्टकं मध्योत्थ ध्रुवमुवीबीजवलयं चक्रं चक्रं नृसिंहात्मकम्॥ रामः २६३

अयमर्थः। प्रथमं षट्कोणं विलिख्य। तेषु सुदर्शनं विलिख्य। तत्कर्णिकायां प्रणवं विलिख्य। ग्लौमित्यनेन प्रणवं संवे
ष्ट्य। तन्मध्ये साध्यनामादीन् विलिखेत्। पुनरष्टदलं पद्मं विलिख्य। तेषु वैष्णवाष्टाक्षरम्। तद्बाह्ये द्वादशपत्रं विलिख्य
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय। इति विलिखेत्। तद्बहिः षोडशपत्रं विलिख्य। तेषु। ॐ नमो भगवते महासुदर्शनाय हुं
फट्। इति विलिखेत्। तद्बहिर्द्वात्रिंशद्दलं विलिख्य। तेषु नरसिंहानुष्टुभं विलिख्य। तद्बहिर्वृत्तं विलिख्य। मातृकावर्णैर्वे
ष्टयेत् इति॥ ॥अथ नरसिंहमन्त्रप्रसंगान् नरसिंहस्य भूतावेशनकरणादिसामर्थ्यात्तत्प्रसंगात् प्रयोगसारोक्तप्रकारेण द
विधभूतावेशनप्रकारो लिख्यते॥ आवेशबंधनविदारणशूलभेदच्छेदाग्निदाहदमनक्रमणासिवेधाः। हृत्तापनं च द
शदंडविधाः प्रसिद्धाः स्तंत्रेषु मन्त्रविहिता वृषकेतनेन। ॐ नमः पशुपतये ॐ नमो भूताधिपतये ॐ नमो रुद्राय नमः।
ॐ खड्गरावणविहरन्नृत्यनृत्यश्मशानभस्मार्चितशरीराय घंटाकपालमालाधराय। व्याघ्रचर्मपरीधानाय शशांककृत
शेखराय। कृष्णसर्पयज्ञोपवीतिने। ललाटवद्दह्नि वर्तितकपालिने। हन भूतान् त्रासय मंडलमध्ये खड्ग रुद्रांकुशे
न समयं प्रवेशय आवेशय चंडासिधाराधिपति रुद्र आज्ञापयति स्वाहा। भूतनाथस्य मन्त्रोयमाख्यातो मंत्रनायकः। आ
वेशनादिकं कर्म कर्तव्यं तेन मन्त्रिणा॥ ॐ नमश्चंडक्रोधाय रुद्राय तुरु मुरु भूतसमये तिष्ठ स्वाहा॥ तेनामन्त्र्य शिखां बंधा

प्र. सं. तिष्ठंति समये ग्रहाः॥ संस्थाप्यैवं ग्रहग्रस्तं शिखाबंधेन मन्त्रवित्॥ वह्निवायुपुरांतस्थं कृत्वा प्रथमपीडितम्॥ मन्त्रेणा
२९४ मन्त्रितं कृत्वा क्षिपेत्क्षुद्रोदकं मुखे। तेनावेशं प्रयात्याशु ग्रहस्तो यदि ध्रुवम्॥ भीतो मुञ्चति च क्षिप्रं ग्रहो मन्त्रानुभावतः॥
रज्वा तज्जप्रयास्तंभेत रौवावेष्टयेद्ध्रुवम्॥ तेन शूलाभवेद्गीतो निगृहीतश्च जायते॥ पैष्टीं प्रतिकृतिं कृत्वा साध्यमावाह्य
साधकः। क्षणेन दारयेद्रुसः क्षणान्मुञ्चति गुह्यकः। न हस्वति कृतिं कृत्वा वर्ष्मशूलेन भेदयेत्॥ साध्यमावाह्य मन्त्रेण
ततो भीतः पलायते। छेदयेत्प्रतिमां कृत्वा मन्त्रेणानेन मर्मसु। क्षतजं स्रवति क्षिप्रं मुच्यते विग्रहः। सिक्थप्रतिकृतिं वह्नौ
कुंडं तस्थं डिले पित्वा। राजीसहसहोमेन दुष्टो दग्धो भवेद्गृहः। मन्त्रेण ताडयेद्भूस्तं निलैर्वा माषसर्षपैः॥ जप्तया वेत्रय
ष्ट्या वा चक्रिनामुंचति ग्रहः। मन्त्रेणानेन संजप्तैः सिद्धार्थैर्भ्रामयेद्गृहं। कंदमानस्तदान्यस्मिन् वांछिते संयमे द्रुहः। भूम्यां
निर्मायनाद्विंबं ध्यात्वा मन्त्रेण चक्षुषोः। वेधयेत्स्वादिरं कीलं तत्क्षणात्क्षीयते ग्रहः। धूपनस्यांजनालेपस्नानपानानि षड्वि
दुः। कर्माणि कीलशस्त्राणि हन्तापेभूतमुक्तये॥ निर्गुंडी तुलसीपत्रं देवतालीकटुत्रयम्॥ कटुकालाबुकाचेति श्वीकेधू
पो ग्रहापहः। चतुर्जातकमंकोलपंचमूलं निशाभयं। वाकुचीसहितं जस्यं गृहघ्नं स्यात्क्षिवांभसा। काकांडप्रतिसंधौ द्वौ रात्म:
गोमूत्रेणांजयेद्दृशोः। दुष्टग्रहोपशांतिस्यात्सुराणाज्यमथापिवा। अम्लतापटोलानि कटुत्रिफलाग्निमनः। शिलाविलाश २९४

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

भिगृहधूमत्तोधुचदनसुरदारुभिरुधरेत।गृहाम्लेप।निंबयत्रास्थिलशुनीलेपःसर्वग्रहापहः।चतुष्पथेमातृगृहे
वनेवावीथ्यालयेवासरिनस्तटेवा।निशील्य भूतांबुकपायमूत्रगव्यैर्गृहाखातमभिन्यजंनि।रकाम्बमारंमधुकंवचं।पिशा
चीमपिदेवदालीम्॥पिबेच्चकूष्मांडरसाअंमूत्रेण्यसारिच श्रुर्ग्रहनिग्रहाय।अपमर्यः।कटुकलावुकापेचरे।वाक्रची।कार
पोकरिशी।शिवकटुकाप।सोहुवेलासि।निषण्णास्थि।चोप्यिलैआरकु।मधुकंअनिमधुरम्॥चतुर्जातं।एवंलवंकंलवंक
पत्री।नागपु।विशाला।पेरूपशलै।पिशाची।गंधयासे।पंचमूलि।शितमल्लि।पेरमल्लि।शिवव तलै।रूंडं।कनारि।
शुक॥ ॥अथविसुपंजरविमसुच्यते॥ब्रह्मव्रहस्पतीऋषी।अनुष्टुप्त्रिष्टुभौछंदसी।विश्वरूपविसुर्देवता।ॐबी
जंमम:शक्तिः।ॐस्थानेहृषीकेशलवप्रकीर्त्यासहहृत् नमोजगत्त्रहृष्यत्यनुरज्जतेचसहस्रारशिरः।नारारसांसि
भीतानिदिशोद्रवतीहुंफट्शिखा।येणासर्वेनमस्यसिद्धसंघाःयॐकवचम्॥एतैःसपस्तैर॰स्त्रं।मूलमन्त्रः।ॐॐस्था
नेहृषीकेशनवप्रकीर्त्यासहृनमोजगत्प्रहृष्यत्यनुरज्जतेच।स्मारनारारसांसिभीतानिदिशोद्रवंतीहुंफट्यणासर्वेन
मस्यंतिचसिद्धसंघाःयॐरतिमन्त्रः।रसाप्रधानोयंमन्त्रः।अस्यमंत्रस्यजपसमयेध्यानमुच्यते॥अर्केंदुवन्हिनिल
पस्फुरितत्रिमन्त्रशक्तिप्रबंधमहसःपरमस्यविष्णोः।पादारविंदगलितामृतसिन्धुगाप्रंसाध्यंस्मरेज्जपविधामपि

For Private And Personal

प्र॰सं॰ साधकेशः। विष्णोः सान्निध्यलब्धोल्लसितबलचलद्धस्तदंडोद्यतास्त्रैर्भ्यक्ताद्यैर्भीषणास्येक्षणचरणवचोहासहुंका
२९५ र घोरैः। उत्क्षिप्तासिप्रकृत्तस्फुटितविदलितासंचूर्णितध्वस्तशांतान् ध्यायेद्वेतालभूतग्रहदुरितपिशाचारिनागादिदे
मान् एतद्ग्रह वेतालपीडादौ ध्येयः। अथ विष्णुपंजरपूजाविधिः प्रथमं वैष्णवपीठं संपूज्य तस्मिन् समावाह्य तस्मिन् वि
श्वरूपमूर्तिमेवं ध्यायेत्। अग्नीषोमात्ममरिगदाशार्ङ्गखड्गैः सशंखैरुग्रहलहुंहलमुसलशूलैः सदंडैः सकुंतैः। शक्त्या
पाशांकुशाकुलिशटंकाग्निभिश्चार्कवह्निचोलकदक्षाक्षिकरसरसिजं तप्तकार्तस्वराभं विश्वाकाशप्रकाशप्रवितनम
युताऽरिसैनीकाशमुषद्दाहग्रव्यग्रबाणान्धुधानिकरधरं विश्वरूपं नमामि॥ अस्य विश्वरूपस्य मंत्रः। ॐ नमो भगवते
महाविष्णवे वासुदेवाय विश्वरूपाय शार्ङ्गिणं वमेप्रभविष्णवे नमः। अनेन रसादौ प्रयोजयेत्। एवं विश्वरूपं ध्यात्वा प
रिवारैः समर्चयेत् प्रथमं मूलमन्त्रेणासमर्च्य। पुनः वासुदेवाय संकर्षणाय प्रद्युम्नाय अनिरुद्धाय। इति महादिक्षु
शांत्यै श्रियै सरस्वत्यै रत्यै इति कोणेषु समर्चनीयाः। पुनः चक्रचचक्रांककिरीटमौलिं सशंखचक्रं सगदं सशार्ङ्गं। रक्तांब
रं रक्ततनुं करालदंष्ट्राननं प्राग्दलके वर्णीत। एवं चक्रमूर्तिं ध्यात्वा प्राग्दले अनेन वक्ष्यमाणेन चक्रमन्त्रेण समर्चयेत्। राम:
ॐ विलवे चक्रिणे नमः। ॐ ॐ स्थाने हृषीकेश तव प्रकीर्त्या सहृन्नमो जगत्प्रहृष्यत्यनुरज्यते च। रक्षांसि भी २९५

तानि दिशो द्रवंति हुं फट् स्वाहा सर्वे नमस्यंति च सिद्धसंघाः। प ॐ नमो भगवते वासुदेवाय विष्णवे चक्रमूर्तेमांरक्ष रक्ष चक्र
मूर्तिधराय चक्रमूर्तिधरसेनाधिपतये महाचक्राय हुं फट् इ। ति पुनः पूज्या गदा गदांकितमौलिः सगदा सचक्रशंखधनुः
पीतांबरानुलेपा पीता कुन्दाभया भ्यर्चयेत् दले एवं गदामूर्तिं ध्यात्वा अनेन गदामन्त्रेण समर्चयेत् दक्षिणे दले ॐ विष्णुवे
गदिनेनमः ॐ ॐ स्थाने हृषीकेश तव प्रकीर्त्या सह नमो मर्चयेत् दक्षिणे दले ॐ विष्णवे गदिने नमः ॐ ॐ स्थाने हृषीके
श तव प्रकीर्त्या सह नमो जगत्प्रहृष्यत्यनुरज्जते च। रक्षांसि भीतानि दिशो द्रवंति हुं फट् स्वाहा सर्वे नमस्यंति च सि
द्धसंघाः य ॐ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय विष्णवे गदिमूर्तेमांरक्ष रक्ष गदिमूर्तिधराय गदिमूर्तिधरसेनाधिपतये महागदा
यै हुं फट् इति पुनः शार्ङ्गं शार्ङ्गांकितकं शार्ङ्गं शार्ङ्गारि दरगदाहस्तं रक्तांशुकानुलेपनमाल्यादीं वारुणे यजेत् मन्त्रे एवं ध्यात्वा
शार्ङ्गमूर्तिमनेन मन्त्रेण यजेत् पश्चिमदले। ॐ विष्णवे शार्ङ्गिणे नमः ॐ ॐ स्थाने॰ त्यां सह नमो जगत्प्र॰ च। रक्षांसि॰ ति हुं
फट् स्वाहा सर्वे॰ घाः य ॐ ॐ नमो भग॰ वाय विष्णवे शार्ङ्गमूर्तेमांरक्ष रक्ष शार्ङ्गमूर्तिधराय शार्ङ्गमूर्तिधरसेनाधिपतये महा
शार्ङ्गाय हुं फट् इति पुनः खड्गं सखड्गं शिरसं खड्गारिगदा धनुष्कर धूम्रम्। विकृतांबरानुलेपस्रजं समभ्यर्चयेदुदक्यन्त्रे
एवं ध्यात्वा अनेन खड्गमन्त्रेण उत्तरदले समर्चयेत् ॐ विष्णवे खड्गिने नमः। ॐ ॐ स्थाने॰ त्यां सह इत्यादि य ॐ मित्यंतं। ॐ

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. नोभगवतेवासुदेवायखड्गमूर्तेमांरसरसखड्गमूर्तिधरायखड्गमूर्तिधरसेनाधिपतयेमहाखड्गायहुंफट्इतिपुनः शंखं
२९६ सशंखशिरंसशंखारिगदाचनुष्करंसुसितं।सितवसनमाल्यभूषंयजेन्महानादमग्निसंस्थदले॥एवंध्यात्वाशंखमूर्तिमा
ग्नेयदलेअनेनमन्त्रेणसमर्चयेत् ॐविस्तवेहृषीकेशायनमः। ॐॐस्थानेहृषीकेशतवप्रकीर्त्येत्यादिय ॐइत्यंते ॐनमो
भगवतेवासुदेवायविस्तवेशंखमूर्तेमांरसरसशंखमूर्तिधरायशंखमूर्तिधरसेनाधिपतयेमहापांचजन्यायस्वाहा इतिम
न्त्रःपुनः हलमूर्तिमपि हलायुधधरंचशंखमूर्तेरुक्तचिन्होपेतंचतुर्भुजंचध्यात्वानिर्ऋतिदलेअनेनमन्त्रेण हलमूर्तिसं
यजेत् ॐविस्तवेहृषीकेशायनमः। ॐॐस्थानेहृषीकेशइति ॐमित्यंते ॐनमोभगवतेवासुदेवायविस्तवेहलमूर्ते
मांरसरसहलमूर्तिधरायहलमूर्तिधरसेनाधिपतयेमहाहलायस्वाहा इतिपुनःमुसलमूर्तिमपिमुसलायुधधरंचहलमू
र्तेरुक्तचिन्होपेतंचतुर्भुजंचध्यात्वावायव्यदलेअनेनमन्त्रेणसमर्चयेत्॥ ॐवंविस्तवेहृषीकेशायनमः। ॐॐस्थाने
हृषीकेशेत्यादिय ॐइत्यंते ॐनमोभगवतेवासुदेवायविस्तवेमुसलमूर्तेमांरसरसमुसलमूर्तिधरायमुसलमूर्तिधर
सेनाधिपतयेमहामुसलायस्वाहा इतिपुनः शूलमूर्तिमपिशूलधरंचमुसलमूर्तेरुक्तचिन्होपेतंचतुर्भुजंचध्यात्वा एमः
अनेनमन्त्रेणऐशान्येदलेसमर्चयेत्। ॐविस्तवेहृषीकेशायनमः। ॐॐस्थानेहृषीकेशेत्यादिय ॐमित्यंते ॐनमोभ २९६

For Private And Personal

भगवते वासुदेवाय विष्वक्सेनाय त्रिशूलमूर्तेमां रक्ष रक्ष त्रिशूलमूर्ति धरायत्रिशूलमूर्तिधरसेनाधिपतयेमहात्रिशूलाय
स्वाहा इति पुनः दंडपद्मायुधावांतराष्ट दलेषुक्रमेणसमर्चयेत् तदुच्यते ॥ ॐ विष्वक्सेन जनार्दनाय नमः॥ ॐ स्वाने हृ
षीकेशेत्यादिय ॐ मित्यंतं ॐ नमो भगवते वासुदेवायविष्वक्सेन दंडमूर्तेमांरक्षरक्ष दंडमूर्तिधरायदंडमूर्तिधरसेनाधिप
तये महादंडायनमः। इतिप्रथमेवांतर दलेसमर्चयेत् पुनः ॐ विष्वक्सेन जनार्दनाय नमः। ॐ ॐ स्वाने हृषीकेशेत्यादि
य ॐ मित्यंतं ॐ नमो भगवते वासुदेवाय य विष्वक्सेन कुंतमूर्तेमांरक्षरक्ष कुंतमूर्ति धरायकुंतमूर्तिधरसेनाधिपतयेमहा
कुंतायनमः। इति द्वितीयावांतर दलेपुनः ॐ विष्वक्सेन जनार्दनायनमः॥ ॐ ॐ स्वाने हृषीकेशेत्यादिय ॐ इत्यंतं ॐ नमो
भगवते वासुदेवायविष्वक्सेन शक्तिमूर्तेमांरक्षरक्ष शक्तिमूर्तिधरायशक्तिमूर्तिधरसेनाधिपतयेमहाशक्तयेनमः। इति
तृतीयेवांतर दलेपुनः ॐ विष्वक्सेन जनार्दनाय। ॐ ॐ स्वाने हृषीकेशेत्यादिय ॐ मित्यंतं। ॐ नमो भगवते वासुदेवायवि
ष्वक्सेन पाशमूर्तेमांरक्षरक्ष पाशमूर्तिधरायपाशमूर्तिधरसेनाधिपतयेमहापाशायनमः। इति चतुर्थेवांतराले पुनः॥
ॐ विष्वक्सेन जनार्दनाय नमः। ॐ ॐ स्वाने हृषीकेशेत्यादिय ॐ मित्यंतं। ॐ नमो भगवते वासुदेवायविष्वक्सेन अंकुशमू
र्तेमांरक्षरक्ष अंकुशमूर्तिधराय अंकुशमूर्तिधरसेनाधिपतयेमहांकुशायनमः। इति पंचमेवांतर दलेषु। पुनः ॐ वि

 स्वेजनार्दनायनमः। ॐॐस्थानेहृषीकेशेत्यादिय ॐ नमोभगवतेवासुदेवायविस्वेकुलिशमूर्तेमांरसरसकुलिश
 मूर्तिधरायकुलिशमूर्तिधरसेनाधिपतयेमहाकुलिशायनमः। इतिषष्ठेवांतरदले। पुनः। ॐविस्वेजनार्दनायनमः॥
ॐॐस्थानेहृषीकेशेत्यादिय ॐ मित्यंतं। ॐनमोभगवतेवासुदेवायविस्वेपरशुमूर्तेमांरसरसपरशुमूर्तिधरायप
रशुमूर्तिधरसेनाधिपतयेमहापरशवेनमः। इतिसप्तमेवांतरदले॥ पुनः। ॐविसवेजनार्दनायनमः। ॐॐस्थानेहृषी
केशेत्यादिय ओमित्यंतं ॐनमोभगवतेवासुदेवायविसवेशतमुखवह्नि मूर्तेमांरसरसशतमुखवन्हिमूर्तिधरायशत
मुखवन्हिमूर्तिधरसेनाधिपतयेमहाशतमुखवन्हयेनमः। इत्यादिअष्टमेवांतरदलेसमर्चयेत्। एतास्तदंजायष्ट
मूर्तयोरक्ताभाश्चतुर्भुजाः। स्वास्वायुधधराश्चध्येयाः। पुनः। चक्रासिबाणगदादरचर्मशार्ङ्गशक्त्याख्यकांदधतंदंष्ट्रांग्रल
म्नवसुधंसजलांबुवाहं। घोरत्विषंमहावराहमधस्ताध्यात्वाअनेनमन्त्रेणसमर्चयेत्। ॐविस्वेक्रोडरूपिणेनमः।
ॐॐस्थानेहृषीकेशेत्यादिय ॐ इत्यंतं। ॐनमोभगवतेवसुदेवायविस्वेपोत्रोद्धृतधरायवराहमूर्तेमांस्यस्तव
राहमूर्तिधरायवराहमूर्तिधरसेनाधिपतयेमहावराहायनमः। इति। पुनः। अर्कानलोज्वलमुखंनयनैस्त्रिभिश्चव
न्हिन्यमंतमपिधूमसटाकलापं। शुक्राभभूषमरिशांखगदासिबाहुंरसिंहंखस्थलेध्यात्वाअनेनवक्ष्यमाणेनमंत्रे

णसमर्चयेत्। ॐ विष्वक्सेनसिंहाय नमः। ॐॐ स्थाने हृषीकेशेत्यादि ॐ इत्यंतं। ॐ नमो भगवते वासुदेवाय विष्वक्
सेन दलित रिपुविग्रहाय नरसिंहमूर्ते मां रक्ष रक्ष नरसिंहमूर्तिधराय नरसिंहमूर्तिधर सेनाधिपतये महानरसिंहाय नमः
इति। पुनः नार्स्ये। समग्रवलमुग्रतं नु स्वपक्षविक्षेपविक्षत विलक्षविपक्षपक्षं गजाग्रतुंडमंडजदंडनाथं च पक्षिराजमग्रे
ध्यात्वा। अनेन वक्ष्यमाणे नमंत्रेण अग्रे समर्चयेत्। ॐ विष्वक्सेनपक्षिराजाय नमः। ॐॐ स्थाने हृषीकेशेत्यादि ॐ मित्यं
तं। ॐ नमो भगवते वासुदेवाय विष्वक्सेनपक्षिराजाय गरुत्मते हरिवाहनाय प्राणात्मने गरुडमूर्ते मां रक्ष रक्ष गरुडमूर्तिधरा
य गरुडमूर्तिधरसेनाधिपतये महागरुडाय नमः। इत्यग्रे समर्चयेत्। न्यासस्तु क्रियते चेत् एतावत्स्वयं तमुक्तैर्मंत्रैरुक्तेष्वव
तत्स्थानेषु साधकशरीरे न्यसेत्। तस्मादतीव रक्षाकरं भवति। पुनः॥ केशवाय। नारायणाय। माधवाय। गोविंदाय। विष्ण
वे। मधुसूदनाय॥ त्रिविक्रमाय। वामनाय। श्रीधराय॥ हृषीकेशाय। पद्मनाभाय। दामोदराय। वासुदेवाय। संकर्षणाय।
प्रद्युम्नाय। अनिरुद्धाय। एतेन मूर्तिषोडशकेन बहिरर्चयेत्। पुनस्तद्बहिरिंद्रादिभिः। तद्बहिर्वज्रादिभिरर्चयेत्। एवं वि
ष्णुपंजरपूजाविधिरुक्तः। पुनरनेन पूजाविधानेन सिकताप्रतिष्ठां वा। उपलप्रतिष्ठां वा चरुप्रतिष्ठां वा कुर्यात्। वास्तो वा
ग्रामे वा पुरे वा राष्ट्रे वा तत्सर्वं उच्यते। आग्रे येव क्ष्यमाणेन विधानेन समाहितः। सिकतोपलचर्वादीन माधेमेदमत्ते

क्रियाः। वास्तौ पुरे वा ग्रामे वा विद्ध्यादिषयेषिवा। मध्ये च षोडशांशानेखनेद्दशदशावटानित्यादि ग्रंथानामयम ६:॥ पुर
ग्रामादीनाम ष्ट दिक्षु अष्टावांतरदिक्षु च मध्ये तसुरश्चाष्टादशकुंडानिनिखनेत्। हस्तप्रमाणेन कुंडस्यागाधं च परितः अ
मं च। एवं चतुरश्ररूपेण विखनेत्। अन्यस्मादन्यस्मात्कुंडात्। अन्यदन्यत्कुंडं प्रतिगंतुं मध्यमार्गांश्च परिकल्पयेत्। पुनरे
तानि कुंडानि गोमयेनोल्लिप्य। पुनः पाषाणं वा सिकतां वा चरुं वा स्थापनीय। द्रव्यं शुष्ककमलपत्रेषु विंशतिषु। एतत्स्थापनी
य द्रव्यं विभज्य संपाद्य। पुनराचार्यो मध्यगतकुंडस्य पुरतः उपविश्य। तस्मिन्। कुंडे वैष्णवपीठं संपूज्य तस्मिन् वक्ष्य
माणविष्णुपंजरयंत्रं मनसा लिखित्वा संस्थाप्य तस्मिन् विश्वरूपं बुध्या एकं कमलपत्रस्थं सिकतादि स्थापयेत्। पुनश्च
तुर्दिक्स्थेषु कुंडेष्वपि अन्यत्कमलपत्रमपि सिकतादि। चक्रगदाशार्ङ्गखड्गबुध्याक्रमेण च तस्थ्वपि दिक्षु स्थापयेत्
पुनः कोणचतुष्टयस्थितेष्वपि कुंडेषु कमलपत्रस्थं सिकतादि। शंखहलमुसलशूलबुध्या क्रमेण चतुर्ष्वपि कोणेषु
स्थापयेत्। पुनः अवांतराष्टदिक्स्थेष्वपि कुंडेषु कमलपत्रस्थं सिकतादि। दंडकुंतशक्तिपाशांकुशकुलिशपरशुश
तमुखवन्हिबुध्या क्रमेण स्थापयेत् पुनः अधश्च ऊर्ध्वं च सूकरबुध्या नरहरिबुध्या च क्रमेण कमलपत्रस्थं सिकता राम:
दिस्थापयेत्। पुनर्मध्यकुंडस्य पुरतोपकुंडे तस्मिन् गरुडबुध्या कमलपत्रस्थं सिकतादि स्थापयेत् पुनः सर्वत्र सम २९८

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

स्थलीकृत्य मुपलिप्य। तन्मध्यकुंडोपरि तंडुलान् प्रविकीर्य। तस्मिंस्तंडुले स्वर्णपट्टे विष्णुपंजरयंत्रं विलिख्य निधाय। त
त्पुरतः प्रत्यङ्मुखो भूत्वा तस्मिन् यंत्रे पूर्वोक्तपूजाविधानेन संपूज्य। पुनस्तत्र हृदेऽपि तथैव वा मूलमन्त्रैरेव वा समभ्यर्च्य नै
वेद्यं कृत्वा। पुनः सर्पिःसिक्तेनान्नेन मूलमन्त्रेण अष्टोत्तरशतसंख्यं हुत्वा। पुनः अश्वत्थवटोदुंबरप्लक्षाणां समिधः क्रमे
णचकारादिभिर्मन्त्रैरेकैकेन क्रमेण एकैकां समिधमष्टोत्तरशतसंख्यं हुनेत्। पुनः शिखादिभिश्चतुर्भिर्मन्त्रैश्चदंजादिभिरष्ट
भिर्मन्त्रैश्च संभूय द्वादशभिर्मन्त्रैरेकैकेस्तिलं च सर्षपं चाष्ट पृथक् पृथक् षोडशसंख्यं हुनेत्। पुनश्चकादिमूर्तीनां तत्तन्न्यर
कीकृतान्नेन तत्तन्मन्त्रैर्बलिं दद्यात्त्रिशस्त्रिशः। पुनरुद्वास्य पूजां परिसमाप्य तद्यंत्रमपि तत्रैव निखन्यपिधाय च। गुरुं द
क्षिणाद्यैस्तोष्य ब्राह्मणान्भोजयेच्च। एवं कृते फलमाह। तत्रोपसर्गा नश्यंति नरनारीमहीक्षिताः। ग्रहक्षुद्रपिशाचाद्या नेक्षंते
तां दिशं भयात्। अश्मपातादिकायेवं भयान्नश्यंते चिरात्। सस्यवृद्धिर्गोसमृद्धिश्च प्रजावृद्धिश्च जायते। धनधान्यसमृद्धिश्च
वर्धते तत्कुलं क्रमात्। दारिद्र्यरोगनिर्मुक्तः सुखमाप्नुत संप्लवं। रक्षोभिरसुरैर्बलैरसुरैश्च सर्वैर्दैत्यैः समुद्यतमहास्त्रकैरेः
परीतः। विष्णोस्तु पंजरमिदं प्रभजंतमव्यात्तास्तान्महेंद्रमपरत्र न रेकथाका॥ ॥अथ विष्णुपंजरयंत्रं लिख्यते। विष्णुं
लिखेन्मध्यगशक्तिविंदौ कपोलयोः सिंहवराहवीजे। तद्दिग्स्वरूपा हृयमन्त्रवीतं। प्रवेष्टयेत्षोडशवर्णकेन। यंत्रस्य बी

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. जेषु चतुर्षु पूर्वं प्राग्दक्षिणप्रत्यगुदग्गतेषु॥ विद्वान् स चक्रं च गदां च शार्ङ्गं खड्गं च मंत्रैः सहितं विलिख्यात्। शंखहलमुस
२९९ लशूलान्यग्न्याद्यष्टिषु थाष्टवीजेषु। दंडकं तथा शक्तिं पाशांकुशकुलिशपरशुशतमुखवह्नीन्। सप्रणवहृदयभगवन्वि
सुस्वाख्यानमूर्तिधरयुक्ताः। सेनापतिसहितानिजमंत्रास्तान्मंत्रयोत्र लिखितव्याः। सन्निष्ठु भावन्हि ग्रहेण पूर्वं स्वानुष्टुभेदो
निलये न चापि। गायत्रिमंत्रोल्लसितेन भूयः संवेष्टयेदर्कनिकेतनेन। अनुले। मविलोमगैश्च वर्णैरभिवीतं वसुधापुरद्वये
न। नलिनं पुनरष्टयुग्मपत्रं प्रविदध्याद्यमूर्तिमन्त्रयुक्तम्। तद्बहिर्मंडलं सर्वलक्षणैरभिलसितम्। तस्मिन्नावाह्य वि
धिवद्विश्वरूपं हरिं यजेत्। इति। अस्यार्थः प्रथमं स्वेष्टमानेन वृत्तं विलिख्य। तन्मध्ये भुवनेश्वरीबीजं विलिख्य। तन्मध्ये र
तं विलिख्य। तन्मध्ये विसुशब्दलक्षितप्रथमस्वकारमकारं विलिख्य। तन्मध्ये रत्नं विलिख्य। तन्मध्ये षोडशबाहुसहि
तम्। विसुमूर्त्याकारं विलिख्य। तस्योदरे साध्यनाम विलिख्य। तस्य हस्तेषु षोडशसु दक्षिणाधोहस्तमारभ्य वामाधोहस्ता
वसानं क्रमेण। चक्रगदाशार्ङ्गखड्गशंखहलमुसलशूलदंडकुंतशक्तिपाशांकुशकुलिशपरशुशतमुखवह्न्यायुधस्व
रूपलेखनपूर्वकं वक्ष्यमाणषोडशाक्षरमन्त्रस्य। प्रथमनवमपंचमदशमद्वितीयएकादशषष्ठद्वादशतृतीयत्रयोदश राम:
सप्तमचतुर्दशचतुर्थपंचदशाष्टमषोडशाक्षराणि विलिखेत्। ॐ नमो भगवते वासुदेवाय हुं फट् स्वाहा इति षोडशाक्षरीम २९९

For Private And Personal

न्म। तत्र च कायायुधध्यानषोडशहस्तानां क्रमस्क। दक्षिणाधो हस्तमारभ्य वामाधोहस्तावसानं क्रमेण प्रपंचासारानु
ध्यानपद्धतीकारमतनम्॥ विवरणकारमतं तु। दक्षिणाधोहस्तमारभ्य पंचमपंचमे हस्ते। चक्रगदाशार्ङ्गखड्गचतुष्टयं। द
क्षिणाधस्तृतीयहस्तमारभ्य पंचमे पंचमे। शंखहलमुसलभूलचतुष्टयं। दक्षिणाधोद्वितीयहस्तमारभ्य एकैकांतरित
हस्तेषु। दंष्ट्राद्यष्टकम्। इत्येवमायुधधारणक्रमः। पुनर्भुवने शीमध्यस्थितस्य प्रथमस्वरस्य अकारस्य कपोलयोः न्र
सिंहबीजं क्ष्रौं। वराहबीजं हूं मिति च द्वयं विलिखेत्। पुनः कर्णिकामध्यस्थितायाः भुवनेश्याः कापोलयोः गरुडचक्र
बीजद्वयं विलिखेत्। रं इति चक्रबीजं। क्ष्रौंमिति गरुडबीजं। पुनः कर्णिकावृत्ताद्बहिर्वृत्तं विलिख्य। तस्मिन्वृत्ते यथा पूर्वव्य
त्तविलिखितभुवनेश्वरीबीजमावेष्टितं भवेत्तथा। विश्वरूपमन्त्रेण संवेष्टयेत्। ॐ नमो भगवते महाविष्णवे वासुदेवाय
विश्वरूपशरणं भव मे प्रभविष्णवे नमः। इति विश्वरूपमन्त्रः। चतुस्त्रिंशद्वर्णाः। पुनस्तद्बहिस्तृतीयवृत्ते। षोडशार्णेन
वेष्टयेत्। ॐ नमो भगवते वासुदेवाय हुं फट् स्वाहा। इति षोडशाक्षरमन्त्रः। पुनश्चतुर्थे वृत्ते प्रतिलोमसप्तव्याहृति
भिर्वेष्टयेत्। पुनस्तद्बहिः पूर्वपश्चिमतो दक्षिणोत्तरतुश्च षट्कोणद्वितयरूपद्वादशकोणं विलिख्य तेषु कोणेषु। ईं इ
ति शांतिप्रणवं विलिख्य। पूर्वादिक्रमेण द्वादशकोणानां कपोलेषु। प्रतिलोमगायत्र्यक्षराणि द्वंद्वशो विलिख्य तद्बहि

प्र·सं· वृत्तद्वयं विलिख्यानयोर्मध्ये षोडशादिषु विलिखितैर्भुवनेशीबीजैरेकैकान्तरितसंबंधैः संवेष्ट्य। पुनस्तेषु बीजेषु। प्राग
३०० दक्षिणप्रत्यगुदग्दलेषु क्रमेण चक्रगदाशार्ङ्गखड्गाकारेण मूर्तिं लिखित्वा तन्मस्तकेषु स्वस्वमन्त्रांश्च पूर्वोक्तक्रमेण पूर्वो
क्तषोडशाक्षरवर्णैकैकपूर्वकं विलिखेत्। ॐ नमो भगवते वासुदेवाय विसवेचक्रमूर्ते इत्यादि पूर्वं पूजाविधाने प्रोक्त
श्चक्रमन्त्रः। ॐ नमो भगवते वासुदेवाय विसवेगदिमूर्ते इत्यादिर्गदामन्त्रः॥ अवशिष्टायुधद्वयमन्त्रोप्येवमुक्तरीत्या
पूजाविधानोक्तप्रकारेण लेखनीयः। पुनः आग्नेयादिकोणेषु भुवनेशीबीजेषु शंखहलमुसलशूलाकारेण मूर्तिं विलि
ख्य। तन्मस्तकेषु स्वस्वमन्त्रांश्च पूर्वोक्तक्रमेण पूर्वोक्तषोडशाक्षरीमन्त्रस्य पंचमादिवर्णैकैकपूर्वकान्लिखेत्। ॐ नमो
भगवते वासुदेवाय विसवेशंखमूर्ते इत्यादि पूर्वं पूजाविधाने प्रोक्ताः शंखादिमन्त्राः। पुनरवान्तराष्टदिग्गतभुवनेशी
बीजेष्वष्टसु। दंडकुंतशक्तिपाशांकुशकुलिशपरशुशरनमुखबन्धयायुधरूपाणि विलिख्य। तन्मस्तकेषु स्वस्वमन्त्रांश्च पू
र्वोक्तषोडशाक्षरीमन्त्रस्य पूर्वोक्तक्रमेण नवमादिवर्णैकैकपूर्वकान् विलिखेत्। ॐ नमो भगवते इत्यादि पूर्वं पूजावि
धाने प्रोक्ता दंडकुंतादिमन्त्राः। पुनः षोडशभुवनेशीबीजवेष्टनस्य पूर्वापरभागयोः। नृसिंहवराहमूर्ती अपि लिखि रामः
त्वा। तन्मस्तकयोर्द्वयमपि पूर्वं पूजाविधाने प्रोक्तं विलिख्य। शक्तिवेष्टनबाह्ये नृसिंहस्याग्रे गरुडचक्रमूर्तिद्वयं विलि २००

ख्य। तन्मस्तकेषु तन्मन्त्रद्वयं च पूर्ववल्लिखेत्। सर्वासामायुधमूर्तीनां पूजाविधानोक्तध्यानप्रकारेण लेखनप्रकारः। पुनस्तद्बहिस्त्रिकोणं विलिख्य। तन्मध्ये जातवेदोमन्त्रः परितो विलिख्य। तद्बहिः सोममण्डलात्मकं वृत्तं विलिख्य। तस्मिन् त्र्यंबकमन्त्रेण संवेष्ट्य। तद्बहिः सूर्यमण्डलात्मकं वृत्तं विलिख्य। तस्मिन् गायत्र्यक्षराणि लिखित्वा॥ पुनस्तद्बहिर्वृत्तद्वयं विलिख्य। प्रथमे अनुलोममातृकाभिर्द्वितीये प्रतिलोममातृकाभिश्च वेष्टयेत्। पुनश्चतुरश्रद्वयं पुटित्वा विलिख्य। तस्य पूर्वादिचतुर्षु कोणेषु नृसिंहबीजं क्ष्रौमिति। आग्नेयादिकोणेषु रस्म्रौ ऊमिति चिंतामणिबीजं च विलिखेत्। तद्बहिः षोडशदलं पद्मं विलिख्य। तेषु पूर्वं लिखितक्रमेण चक्राद्यायुधमूर्तिषोडशकमालिख्य। तन्मस्तकेषु पूर्वोक्तक्रमेण पूर्वोक्तषोडशवर्णैकैकपूर्वकं चक्रादिमन्त्रांश्च विलिखेत्। पुनः पूर्वोक्तस्थानेषु नृसिंहवराहगरुडचक्रमूर्तिचतुष्टयं विलिख्य तन्मस्तकेषु तन्मन्त्रांश्च विलिखेत्। पूर्वोक्तशक्तिबीजगतान्यायुधानि समन्त्रकाणि तत्तदायुधाकाराणि लिखेद्वा। केवलं तन्मन्त्रानेव लिखेद्वा। षोडशदलस्थान्यायुधानि तु। स्वमूर्तिसहितानि ललाटलिखितमन्त्रकाण्येव लिखेदिति विशेषः। इति यंत्रलेखनप्रकारो विवरणे च अनुष्ठानपद्धत्यां च आलोच्य प्रदर्शितम्॥ ॥ अथ विष्णुपंजरकल्पनाजपप्रकारः। प्रथमं पूर्वोक्तवन्मूलमन्त्रस्य अंगऋष्यादीन् कृत्वा ध्यात्वा वक्ष्यमाणमन्त्रान् जपेत्॥ प्रथमं जातवेदोमन्त्रमेकवारं जप्त्वा

प्र॰सं॰ दनंतरंन्यंबकं ततो ब्रह्मगायत्रीत तस्थाने हृषीकेश इत्यादि गीतात्रिष्टुप्। ततः पूर्वोक्तबिम्बरूपमन्त्रः। ततः पूर्वोक्तषो
२०१ डशाक्षरीमंत्रः। एतान्क्रमेण जपेत्। ततः। एतानि कउवाच भगवन्नित्यादि तन्नि बोधम हीपते। इत्यंतं वक्ष्यमाणं स्तोत्रं स्तो
त्रं जप्त्वा। पुनः पूर्ववज्जातवेदोमन्त्रादि षण्मंत्रान् त्रिवारं जपेत्। पुनः हृमिति वराहबीजांते क्ष्रौमिति नृसिंहबीजमुच्चार्यं।
तदंते सकाररेफऔंकारबि— रूपं क्ष्रौमिति गरुडबीजमुक्त्वा। तदंते रमिति सबिंदुकरेफस्वरूपं चक्रबीजं। तदंते प्रणव
भुवनेशी बीजद्वयं। तदंते पूर्वोक्तषोडशाक्षरीवर्णैकैकं। तदंते वक्ष्यमाणान् मन्त्रान् क्रमेण जपेत्। विष्णुः प्राच्यां स्थितश्च
क्री विष्णवे नमः। पुनरपि वराहबीजादि षोडशाक्षरद्वितीयवर्णपर्यंतं जप्त्वा विष्णुर्दक्षिणतोगदी विष्णवे नमः। इति जप्त्वा पुन
रपि पूर्ववत्। प्रतीच्यां शार्ङ्गधन्वि विष्णवे नमः। विष्णुः खड्गी ममोत्तरे विष्णवे नमः। इति जप्त्वा पुनः हृषीकेशो विकोणेषु। हृषी
केशाय नमः। इति पूर्ववत् बीजजपांते विकोणचतुष्टये हृषीकेशमन्त्रमेवं जप्त्वा। पूर्ववद्बीजांते। तच्छिद्रेषु जनार्दनः। ज
नार्दनाय नम इति तच्छिद्राष्टके अष्टवारं जनार्दनमन्त्रः पूर्वोक्तबीजपुरःसरं जपेत्। एवं कृते षोडशाक्षरीमन्त्रस्य एकैकवर्ण
विनियोगेन एकावृत्तिर्भवति। पुनः षोडशाक्षरमन्त्रवर्णरहितमीतरबीजपुरःसरं षोडशाक्षरीवर्णस्थाने वक्ष्यमाणतत्त रा॰भः
द्बीजपुरःसरं च। क्रोडरूपी हरिर्भूमौ महावराहाय नम इति जपेत्। पुनरप्युक्तबीजांते क्ष्रौं नरसिंहो अंबरे महानरसिं २०१

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

हायनः। उक्तबीजांते स्रौं विष्णुरग्रे स्थितो गरुडः महागरुडाय नमः। उक्तमन्त्रांते रविष्णुरग्रे स्थितं चक्रं महाचक्राय नमः। इत्येतान् चक्रादिविंशतिमन्त्रान् त्रिवारं जप्त्वा। पुनः षोडशाक्षरमन्त्रं विश्वरूपमन्त्रं च स्थाने हृषीकेशेत्यादि गीतात्रिष्टुप्मन्त्रं च गायत्रीं चत्र्यंबकमन्त्रं च जातवेदोमन्त्रं च त्रिवारमावर्त्य पुनः। सुरांतमेवंतं चक्रं भ्रमयेतत्सुदर्शनं। इत्यादि विष्णुचक्रं रथाहताः इत्यंतं वक्ष्यमाणं स्तोत्रं सकृज्जप्त्वा। पुनः पूर्वोक्तषोडशाक्षरीमन्त्रं च विश्वरूपमन्त्रं च गीतात्रिष्टुप्मन्त्रं च गायत्रीत्र्यंबकं जातवेदोमन्त्रं च एकैकमावर्त्य। पुनर्वैपरीत्येन जातवेदोमन्त्रक्रमेण तदेवमन्त्रषट्कं पंचवारमावर्त्य। पुनः। ॐ नमो भगवते विस्नवे विश्वमूर्त्ते मां रक्ष रक्ष। ॐ नमो भगवते विस्नवे विश्वरूपाय। ॐ नमो भगवते विस्नवे विश्वरूपमूर्त्तये। ॐ नमो भगवते विस्नवे विश्वरूपमूर्तिधराय। ॐ नमो भगवते विस्नवे विश्वरूपमूर्तिधरसेनाधिपतये। ॐ नमो भगवते महाविस्नवे वासुदेवाय विश्वरूप शरणं भव मे प्रभविस्नवे नमः। इति विश्वरूपमन्त्रः। पंचवारं जप्त्वा पुनश्चक्रादिविंशतिमन्त्रान् पंचवारमावर्त्तयेत्। तद्यथा। वराहनृसिंहगरुडचक्रप्रणवभुवनेशीबीजांते षोडशाक्षरीवर्णैकैकपूर्वकं विस्नुः प्राच्यां स्थितश्चक्री। ॐ नमो भगवते विस्नवे चक्रमूर्त्ते मां रक्ष रक्ष। ॐ नमो भगवते विस्नवे चक्राय चक्रमूर्त्तये चक्रमूर्तिधराय चक्रमूर्तिधरसेनाधिपतये सहस्रारं हुं फट्। इति चक्रमंत्रः। पुनर्वराहादिबीजांते विस्नु

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ग्र·सं· र्दक्षिणतोगदी। ॐ नमो भगवते विष्णुवे गदि मूर्तेमां रक्ष रक्ष ॐ नमो भगवते विष्णवे गदिने गदिमूर्तये गदिमूर्तिधराय गदि
३०२ मूर्तिधरसेनाधिपतये महागदायै हुं फट्। पुनः शार्ङ्गीधन्ये अवशिष्टमंत्राः। प्रतीच्यां शाङ्र्ङधन्विष्णुरित्यादि महाशार्ङ्गी
य हुं फट्। इत्याद्येवमुक्तरीत्या औह्याः। पुनर्वैष्णवास्रगीतात्रिष्टुप्सुदर्शनमंत्रानादौ संयोज्यबुद्धिः स्वास्वरूपमित्यादि
वक्ष्यमाणगाथात्रयं प्रत्येकं पंचवारमावर्त्य। पुनः। ॐ नमो भगवते सर्वविष्णवे विश्वरूपिणे वासुदेवाय चक्रायास्वर्वा
युधधृते नमः। इत्येकवारं जप्त्वा अंगरक्ष्यादिकं पूर्वोक्तवल्लवाजपमुपसंहरेत्। एवं विष्णुपंजरकल्पानाप्रकारः। पूर्वे
सिकताप्रतिष्ठाविधानांते प्रोक्तः फलवाचकश्लोकः। अत्राप्यनुसंधेयः। अथात्र सूचितगाथाप्रकारो लिख्यते॥ शतानिक
उवाच॥ भगवन् किहरीरक्षांसचकार द्विजोत्तमः। ययानिधूर्तवीर्यासौ नीरसो रजनीचरः। शौनक उवाच। एकाग्रन्नितो गो
विंदे तज्ज्ञपंस्तत्परायणं। सर्वदुष्टोपशमनं प्रविष्टो विष्णुपंजरं। शतानिकोवाच॥ विष्णुपंजरमिच्छामि श्रोतुं धर्मभृतां वर।
सदा सर्वभयेभ्यस्तु रक्षा या परमा भवेत्। शौनक उवाच त्रिपुरं जघुषः पूर्वं ब्रह्मणा विष्णुपंजरं। शंकरस्य कुरुश्रेष्ठ रक्ष
णाय निरूपितं। वागीशेन तु शक्रस्य बलं हंतुं प्रयास्यतः। तस्य स्वरूपं वक्ष्यामि तन्निबोध महीपते। विष्णुः प्राच्यां स्थितश्च एमः
की विष्णुर्दक्षिणतोगदी प्रतीच्यां शाङ्र्ङधन्विष्णुः खड्गी चैवममोतरे। हृषीकेशो विकोणेषु तच्छिद्रेषु जनार्दनः। कोऽस्य ३०२

For Private And Personal

पीहरिर्भूमौ नसिंहो वरेमम। सुरांतमेवं तं चक्रं भ्रमस्येतस्तु दर्शनम्। तस्मांशुमालादुष्प्रेक्ष्या हंतुप्रेतनिशाचरान्। गदा ये यं सहस्रार्चिरुद्धमत्पावकोपमा। रक्षोभूतपिशाचानां डाकिनीनां च नाशिनी। शार्ङ्गविस्फुर्जितं चैनं वासुदेवस्य मद्रिपून्। तिर्यङ्मनुष्यकूष्मांडप्रेतादीन् हंत्वशेषतः। खड्गधाराज्वलज्ज्योत्स्नानिर्धूता ये ममाहिताः। ते यांतु सौम्यतां सद्यो गरुडेनेव पन्नगाः। सर्वे भवंतु ते सौम्याः कृष्णशंखरवाहताः। चित्तवृत्तिहरा ये मे ये जनाः स्मृतिहारकाः। बलौजसां च हर्तारश्छायाविभ्रंशकाश्च ये। ये चोपभोगहर्तारो ये च लक्षणनाशकाः। कूष्मांडास्ते प्रणश्यंतु विष्णुचक्ररयाहताः। वराहो रसातले विषमेषु च वामनः। अटव्यां नारसिंहस्तु सर्वतः पातु केशवः। बुद्धिस्वास्थ्यं मनःस्वास्थ्यं स्वास्थ्यमैंद्रियकं तथा। ममास्तु देवदेवस्य वासुदेवस्य कीर्तनात्। पृष्ठे पुरस्तान्मम दक्षिणोत्तरे विकोणतश्चास्तु जनार्दनो हरिः। तमीड्यमीशानमनंतमच्युतं जनार्दनं प्रणिपतितो न सीदति। यथा परं ब्रह्म हरिस्तथा परं जगत्स्वरूपं च स एव केशवः। ऋतेन तेनाच्युतनामकीर्तनात्प्रणाशमेतु त्रिविधं ममाशुभम्। इति पूर्वोक्तगाथा समाप्ता॥ ॥ इति प्रपंचसारसारसंग्रहे गीर्वाणेंद्रविरचिते। चतुर्विंशतिः पटलः। अथ प्रासादविधानमुच्यते॥ मनःप्रसादप्रदत्वात् प्रासादसंज्ञा। अथ शैवाचमनं जल इष्ट्वा ब्रह्मतीर्थेन ॐ वं ह्रां आत्मतत्त्वाय स्वधा ॐ वं ह्रीं विद्यातत्त्वाय स्वधा ॐ वं ह्रूं शिवतत्त्वाय स्वधा वामदेव ऋषिः पंक्तिश्छंदः ईशो देवता ह्रां

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ हृत् ह्रीं शिरः इत्याद्यंगानि ध्यानं भूत्वाहि टंकघंटासिस्फटिककुलिशपाशाग्न्यभीतिर्दधानं दोर्भिः। शीतांशुखंडप्रतिघटि
३०२ तजटाभारमौलिं त्रिनेत्रं। नानाकल्पाभिरामापघनमहिमतार्थप्रदं सुप्रसन्नं पद्मस्थं पंचवक्त्रं स्फटिकमणिभं पार्वतीशं नमामि
हौं। इति मन्त्रः। हकारश्चतुर्थस्वरबिंदुभिरयं मन्त्रः। एकादशलक्षं जपेत्। मधुरत्रयाप्लुतैः करवीरपुष्पैर्वाजपाकुसुमैर्वा कम
लैर्वा धवलेन पायसेन वान्नपतरुसमिद्भिर्वा दशांशं होमः। करवीरम्। अरली। जपैः। रोपर रपरस। कोल्हे। अथ न्यासः
हों ईशानाय नमः। हें तत्पुरुषाय नमः। हुं अघोराय नमः। हिं वामदेवाय नमः। हं सद्योजाताय नमः। इत्यंगुलिष्वंगुष्ठादिषु
विन्यसेत्। पुनरेतैरुक्तैः पंचभिर्मंत्रैः मूर्द्धाननहृद्गुह्यपादेषु च न्यसेत्। पुनरेतैः पंचभिर्मंत्रैः ऊर्ध्वप्राग्दक्षिणोदक्पश्चि
मसंस्थेषु न्यसेत्। अथ पूजार्थं पीठविधानमुच्यते अष्टपत्रगुणरत्नराशिभिर्वीथिकल्पतरुभिः समावृतं। मंडलं प्र
तिविधाय शूलिनं पीठमन्त्रनवशक्तिभिर्यजेत्। अस्यार्थः। प्रथमं अष्टपत्रपद्मं विलिख्य। तद्बहिर्वृत्तत्रयं विलिख्य। तद्बहि
र्द्वादशराशिमंडलं विलिख्य। तद्बहिश्चतुरस्रद्वयं विलिख्य। तच्चतुरस्रद्वयोरंतरालं वीथिसंज्ञं भवति। तस्यां वीथ्यां लता
रूत्वा विलिखेत्। ततः कल्पतरुसंज्ञं भवति। अष्टदलकर्णिकामध्ये प्रासादबीजं विलिख्य। अष्टदलमूलेषु स्वरद्वंद्वं विलि प्रपः
ख्य। दलमध्ये ॐ ह्रीं हौं नमः शिवाय। इति शैवाष्टाक्षरं विलिख्य। सर्वतो वहिः कादिवर्णैरावेष्ट्य। तद्बहिश्चतुरस्रकोणेषु २०२

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्रासादबीजं विलिखेत्। दलेवंशैवपीठं विलिख्य। तस्मिन्नवशक्तिभिर्यजेत्।वामायै।ज्येष्ठायै।रौद्र्यै।काल्यै।कलविकरिण्यै।बलविकरिण्यै। बलप्रमथिन्यै। सर्वभूतदमन्यै। मनोन्मन्यै। इत्यष्टदलेषु अष्टशक्तीः नवमीं कर्णिकायां समभ्यर्च्य। ॐ नमो भगवते सकलगुणसशक्तियुक्ताय अनंताय योगपीठासनेनमः। इति कर्णिकायां समर्च्य। तस्मिन्पीठे ईशमूर्तिं समावाह्य समर्चयेत्। प्रथमं तत्पुरुषायनमः। अघोरेभ्योनमः। सद्योजातायनमः। वाम। देवायनमः। ईशानायनमः। एता मूर्तयश्चतस्रषु दिक्षु। पूर्वदक्षिणपश्चिमोत्तरेषु। ईशऐशान्ये। निवृत्त्यै। प्रतिष्ठायै। विद्यायै। इति विदिक्षु समर्चनीयाः। शांत्यतीतायै। इत्यैशान्ये। इति प्रथमावृतिः। एतासां मूर्तीनां रोचींषि विलिख्य तासां ध्यानेदाहरिणः समालाभयवरदकरः कुंदमंदारगौरांबामाकाश्मीरवक्त्रोभयवरदपरम्यक्षमाला विलासी। अक्षस्रग्वेदपाशांकुशडमरुकखट्वांगशूलान् कपालंविभ्राणाभीमदंष्ट्रांजनरुचिरतनुर्भीतिदश्चाप्यघोरः विद्युद्वर्णोथवेदाभयवरदकुठारांदधत्पुरुषाख्यः प्रोक्ताः सर्वे त्रिणेत्रा विधृतमुखचतुष्काश्चतुर्वक्त्रवश्च मुक्तागौरोभयेष्टाधिककरकमलो घोरतः पंचवक्त्रः स्वीसोध्येयोंबुजन्मोद्भवमुररिपुरुद्रेश्वरास्तुः शिवांताः। भूतानां शक्तित्वाद्व्याप्तत्वाज्जगति वानिवृत्त्याद्याः। तेजोरूपाः करपदवर्णविहीनामनीषिभिः प्रोक्ताः। पुनरंगे द्वितीयावृतिः। अनंताय। सूक्ष्माय। शिवोत्तमाय। एकनेत्राय। एकरुद्राय। त्रिमूर्तये। श्रीकंठाय। शिखंडिनेनमः। इति तृतीयावृतिः। एते

प्र॰सं॰ धामायुधरोचींषितु। शूलाशनिशरचाप— ह्लसितसुदोर्दंडभीषणाः सर्वपद्मासनाश्च नानाविधभूषणभूषिताश्चिने
२०७ स्तुः। पाटलपीतसितारुणशीतिरक्तरीति प्रभाश्च धूम्रांताः। कोटीविलसच्छसिशकलयुताश्च मूर्तयः क्रमशः इति। पु
नः। उमायै०। चंडेश्वराय०। नंदिने०। महाकालाय०। गणेश्वराय नं०। वृषाय नं०। भिंगिरिटये०। स्कंदाय०। तत्र उत्तरादिदि
क्रमेण उमादयः संपूज्याः। इति चतुर्थ्यावृत्तिः। कनकविंदूरजविद्रुममरकतमुक्तासिताछरक्ताभाः। पद्मासंनसंस्थाश्च
कमादुमाद्याश्शांतिकाः प्रोक्ताः। एनरिंद्रादिभिः पंचमी। वज्रादिभिः षष्ठी॥ ॥अथाष्टत्रिंशत्कलान्यासयुक्तपंचब्रह्मन्या
सोभिधीयते। तत्रादौ मूलमन्त्रस्य पंचाक्षरस्य वक्ष्यमाणस्य ऋष्यादिकं विन्यस्य पंचब्रह्ममन्त्राणां ऋष्यादीन्विन्यस्येत्।
तत्र ईशानः सर्वविद्यानामित्यस्य। भूः ईश्वर ऋषिः भूरिगनुष्टुप् छंदः ईश्वरो देवता तत्पुरुषमन्त्रस्य तत्पुरुष ऋषिः गा
यत्री छंदः। आपो देवता। अघोरमन्त्रस्य। अग्निऋषिः। अनुष्टुप् छंदः। आपो देवता॥ वामदेवमन्त्रस्य। वामदेव ऋषिः। प्र
कृती छंदः। भर्गो देवता। सद्योजातमन्त्रस्य। हर ऋषिः। अनुष्टुप् छंदः। भर्गो देवता। पुनः तेषां षडंगानि कथ्यंते। ऐं श्रीं ह्रीं
स्लैं सौः सर्वज्ञशक्तिधाम्ने हृत्। अमृततेजोमयमानिलप्राय ब्रह्मशिरसे शिरः। ज्वलितशिखिने अनादिबोधाय शिखा॥ रामः
वज्रिणे वज्रधराय स्वाहा स्वतंत्राय कवचम्॥ सैं चैं हैं अलुप्तशक्तये नेत्रं। ॐ क्ष्लीं पशु हुं फट् अनंतशक्तये अस्त्रं। एतान्ये २०४

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

वांगानि सर्वाणि ऊर्ध्वप्रणव पंचपूर्वकाण्येव कुर्यात्। पुनरीशानादि पंच ब्रह्ममन्त्रैः। करन्यासं कुर्यात्। तथा शिरो वक्त्र हृदयगुह्य पादेषु। तथोर्ध्ववक्त्र पूर्व दक्षिण पश्चिमोत्तरेषु क्रमेण न्यसेत्। अनंतरं पूर्वोक्तांगमन्त्रैः षडंगं विन्यस्य। अस्त्रेण तालत्रयेण पाशुपतेन तालत्रय दिग्बंधनादीन् कृत्वा। पंच ब्रह्ममन्त्रान् विभज्य अष्टत्रिंशत्कलान्यासं कुर्यात्। तन्यासं कुर्वाणः सर्वदेवताधिष्ठान सदाशिवाख्य ब्रह्ममय शरीरे सर्वदा इमाः कलादेवताः प्रतिष्ठिताः इति भावयेत्। तत्र ईशान कलाः समुष्ठ्यगुष्ठेनन्य स्वाथ तत्पुरुष कलाः सांगुष्ठ तर्जन्या अघोरकलाः सांगुष्ठ मध्यमाया वामदेव कलाः सांगुष्ठानामिकायाः सद्योजात कलाः सांगुष्ठ कनिष्ठिकया सन्न्यासदृत्यं समुल्लसति। ईशानः सर्वविद्यानां नमः। शशिन्यै नमः। ईश्वरः सर्वभूतानां नमः। अंगदाय नमः। ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोधिपतिर्ब्रह्मा नमः। इष्टदायै नमः। शिवो मे अस्तु नमः। मरीच्यै नमः। सदाशिवों नमः। ज्वालिन्यै०। एताः पंच कलाः प्राग्दक्षिणपश्चिमोदीच्य ऊर्ध्वमुखेषु न्यसेत्। तत्पुरुषाय विद्महे नमः। शांत्यै नमः। महादेवाय धीमहि नमः। विद्यायै नमः। तन्नो रुद्र नमः। प्रतिष्ठायै नमः। प्रचोदयात् नमः। निवृत्यै नमः। एताश्चतस्रः स्तत्पुरुष कलाः प्राक्पश्चिम दक्षिणोदीच्यास्येषु न्यसेत्। अघोरेभ्यो नमः। तामस्यै नमः। अथ घोरेभ्यो नमः। मेधायै नमः। घोर नमः। क्षुधायै नमः। घोरतरेभ्यो नमः। निद्रायै नमः। सर्वतः शर्व नमः। मृत्यवे नमः। सर्वेभ्यो नमः। मायायै०। नमस्ते अस्तु नमः।

For Private And Personal

प्र·सं· भयायैनमः।रुद्ररूपेभ्योनमः। ज्वरायैनमः।अष्टावेताः अघोरकलाः हृत्कंठांसद्वयनाभिजठरपृष्ठोरसिन्यसेत्। वामदेवा
१०५ यनमः।विरजायैनमः।ज्येष्ठायनमः।रक्षायैनमः।रुद्रायनः।रत्यैनमः।कालाय०। पाल्यैनमः।कलनमः।कामायैनमः।विकर
णायन०। क्रियायैनमः।बलनमः। एताः पंचकलाः प्राक्पश्चिमदक्षिणोदीच्योर्ध्वमुखेषुन्यसेत्। बुध्यैनमः। विकरणायन
मः।जनायैनमः। बलनमः।कार्यैनमः। प्रमथनायनमः। धात्र्यैनमः।सर्वभूतदमनायनमः। भ्रामण्यैनमः। मननमः।मोहि
न्यैनमः। उन्मनायनमः।मोहायैनमः।एवंवामदेवकलास्त्रयोदशकलाः।गुह्योरुद्वयजानुद्वयजंघाद्वयस्फिक्द्वयक
टिसंधिपार्श्वद्वयेषुन्यसेत्। तत्र कट्योरेकं स्फिगितिजघनद्वयं।सद्योजातंप्रपद्यामिनमः।सिध्यैनमः।सद्योजातायवैनमः
ऋध्यैनमः।भवेनमः।दूत्यैनमः।अभवेनमः।लक्ष्म्यैन०। अनादिभवेनमः।मेधायैनमः।भजस्वमांनमः। कांत्यैनमः।भवन
मः।सुधायैनमः। उद्भवायनमः॥धृत्यैनमः।अष्टावेताः सद्योजातकलाः पादतलद्वयहस्ततलद्वयघ्राणशिरोबाहुद्वयेषुन्य
सेत्। तत्रघ्राणमित्येकंस्थानं।एवंप्रत्येकमष्टत्रिंशत्कलान्यासंकृत्वामूलमन्त्रपंचाक्षरसंपुटितान् पंच ब्रह्ममन्त्रान् शरीरेव्या
पकत्वेनन्यस्य।स्वात्मानंसदाशिवात्मकं ध्यात्वा॥स्वशरीरंचसर्वदेवताधिष्ठितं ध्यात्वागंधादिभिरभ्यर्च्यसदाशिवोहमे राम:
तिध्यायेत्।तन्यासंकुर्वाणोयत्रदेशेतिष्ठतितंदेशंयोजनमितिशैवसेत्रमित्याचसते। नदुक्तंचत्रैव। विन्यासःप्रतिमारू १०५

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

तोयं च निरंतरां सांनिध्यकृत्या दयं देहे चापि शरीरिणो निगदितः सांनिध्यकारीति च। आस्तेयत्र तथामुनैव दिनशो विन्यस्त
देहः पुमान् स्वे त्वं देवगुंचयोजनमिदं शैवागमज्ञाविदुः॥ ॥अथ पंचब्रह्मपूजाविधिः॥ प्रागुक्ते शैवपीठे समावाह्य सम
र्चयेत्। प्रथमं तत्पुरुषादिभिः पंचभिः ऋग्भिः प्रासादोक्तनिवृत्त्यादियुताभिर्मध्यप्राग्याम्यसौम्यापरदिशिसमर्चयेत्। निवृ
त्त्याद्यो मध्ये विदिक्षु च। एवं प्रथमावृतिः। पुनरंगैः प्राक्न्यासविधानोक्तै र्द्वितीयावृतिः। पुनः। अंताय०। सूक्ष्माय०। शिवोत्तमा
य०। एकनेत्राय न०। एकरुद्राय०। त्रिमूर्त्तये०। श्रीकंठाय० शिखंडिने०। इति तृतीयावृतिः। पुनउमायै०। चंडेश्वराय०। नं
दिने० महाकालाय नमः। गणेश्वराय०। वृषाय०। भिंगिरिटये०। स्कंदाय०। इति उत्तरादिक्रमेण चतुर्थ्यावृतिः। इंद्रादिभि
पंचमी। वज्रादिभिः षष्ठी। इत्थं पंचब्रह्मपूजाविधानम्॥ ॥अथ प्रसिद्ध पंचाक्षरविधानमुच्यते॥ वामदेव ऋषिः पं
क्तिछंदः। सदाशिवरुद्रो देवता। अं बीजं। आय शक्तिः। ॐ हृत्। नं शिरः। मं शिखा। शिं कवचं। वां नेत्रत्रयं। यं अस्त्रं॥ अ
थवा शास्त्रांतरोक्तांगप्रकार उच्यते॥ ॐ ॐ सर्वज्ञशक्तिधाम्ने हृत्। ॐ नं नित्यतृप्ति शक्तिधाम्ने शिरः। ॐ मं अनादिबोधश
क्तिधाम्ने शिखा॥ ॐ शिं स्वतंत्रशक्तिधाम्ने कवचं। ॐ वां अलुप्तशक्तिधाम्ने नेत्रत्रयं ॐ यं अनंतशक्तिधाम्ने अस्त्रं॥ एतद्वा
कुर्यात्। पुनः। तत्पुरुषाय नमः। अघोरेभ्यो नमः। सद्योजाताय०। वामदेवाय०। ईशानाय नमः। एतान् पंचमंत्रान् तनीमध्य

प्र.सं. भानामिकांगुष्ठेष्वंगुलिषु विन्यसेत्। पुनः। एतान् वक्त्रहृद्गुह्यपादमूर्द्धस्वपि च न्यसेत्। पुनरप्येभिरेव मन्त्रैः प्रागपास्यवा
२०६ रुणोदीच्यवक्त्रेष्वपि मूर्द्धसु न्यसेत्। पुनः ध्यानम्॥ बिभ्रद्दोर्भिः कुठारं मृगमभयवरौ सुप्रसन्नो महेशः सर्वालंकारदीप्तः सरो
सिजनिलयो व्याघ्रचर्मात्तवासाः। ध्येयो मुक्तापरागामृतरसघटिताद्रिप्रभः पंचवक्त्रस्त्र्यक्षः कोटीरकोटीघटिततुहिनरोचि
ष्कलातुंगमौलिः। ॐ नमः शिवाय॥ इति मन्त्रः। मोक्षप्रधानोयं मन्त्रः। विंशतिलक्षजपः। शुद्धस्तिलैर्वा घृतैर्वा दोग्ध्यानेनन्त
क्षीरद्रुमसमिद्भिर्वा विंशतिसहस्रं जेत्। पुरश्चरणार्थं। अथ पूजा। अत्रैव प्राक् प्रासादोक्ते पीठे समावाह्य समर्चयेत्॥ तत्पु
रुषाय नमः। अघोरेभ्यो नमः। सद्योजाताय नमः। वामदेवाय०। ईशानाय नमः। तत्पुरुषादिमूर्तीनामाद्यैः पंचवर्णास्ते। तत्पु
रुषाद्याः सर्वे प्रधानसंप्रोक्ता बाहुद्वितयुताः। उल्लासिमुखचतुष्कास्ते जोरूपा विलसणस्त्रीशः। इतिरेताभिर्मूर्तिभिः सशक्ति
सहिताभिः प्रासादोक्तवत्। प्रथमावृतिः। अंगैर्द्वितीयावृतिः। पुनः पूर्वप्रासादोक्तैरनंतादिभिस्तृतीयावृतिः। पुनरपि
तत्रैवोक्तैरुमादिभिश्चतुर्थी। इंद्रादिभिः पंचमी। वज्रादिभिः षष्ठी। अस्यैव पूजाविधानांतरमुच्यते॥ पूर्वप्रासादोक्तपीठं
स्वहृदये विन्यस्य। तस्मिन्पीठे मूलमन्त्रेणावाह्य। पूर्वोक्तांगान्यपि विन्यस्य। मूलमन्त्रवर्णान् विन्यसेत्। कथं। हृन्मुखांसो रामः
रुयुग्मेषु षड्वर्णान् क्रमशो न्यसेत्। कंठमूलेन थानाभौ पार्श्वयुक्पृष्ठहृत्सु च। मूर्द्धास्यनेत्रघ्राणेषु दोःपत्संध्यग्रेषु चास २०६

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

शिरोवक्त्रहृदयजठरोरुपदेष्वपि। हृदाननपरश्वेणाभीत्याख्यवरदेषु च। मुखांसहृदयेषु त्रीन् परान्पादोरुकुक्षिषु। ऊ
र्ध्वाधःक्रमतः कुर्याद्गोलकान्यासमुत्तमं। एवं षड्वर्णैर्दश कृत्वो न्यसेत्। तत्र दोर्मूलसंध्यंगुलिमूलमध्याग्रेषु। पादमूल
जानुसंधिपार्ष्ण्यंगुलीमूलाग्रेण षट्सु स्थानेषु विनियोगः। ऊर्ध्वाधःक्रम इति गोलकावत्। ऊर्ध्वक्रमतश्च अधःक्रमत
श्च। त्रीणिण्यक्षराणि न्यसेत्। पुनस्तत्पुरुषाघोरवामदेवसद्योजातसंज्ञकान् ललाटास्यांसजठरहृदयेषु क्रमान्न्यसेत्। पु
नरिमं मंत्रं जपेत्। नमोस्तु स्थाणुभूताय ज्योतिर्लिंगामृतात्मने॥ चतुर्मूर्तिवपुश्छायभासितांगाय शंभवे। पुनरेवैनेवर्मैत्रे
ण निजदेहेषु पुष्पमुद्रया पुष्पांजलिं वा कुर्यात्। त्रिवारं मंचवारं वा एवमात्मपूजां कृत्वा पुनर्बाह्यपूजामारभेत्। शैवपीठे
समावाह्य पंचाक्षरमूर्तिं समर्चयेत्। अंगैः प्रथमावृतिः तत्पुरुषाय नमः। अघोराय नमः। सद्योजाताय नमः। वामदेवा
य नमः। ईशानाय नमः। निवृत्त्यै०। प्रतिष्ठायै०। विद्यायै०। शांत्यै। शांत्यतीतायै०। इति तत्त्वमूर्तयो दिक्षु। ईशाएशान्येरा
कयोर्विदिक्षु ऐशान्ये च। इति द्वितीयावृतिः। रुद्राय०। क्षेत्रपालाय०। चंडेश्वराय०। दुर्गायै०। गुहाय०। नंदिने न०। गणप
य०। सैन्यपाय०। इति तृतीयावृतिः। इंद्रादिभिश्चतुर्थीं एवं संपूज्य। अनेन स्तोत्रेण स्तोत व्योमहेश्वरः। नमो विरिंचवि
ष्णीशभेदेन परमात्मने। संसंस्थितिसंहारव्याहतिव्यस्तमूर्तये। नमःश्चतुर्थीप्रोद्भूतभूतभीतात्मने भुवः। भूरिभारा

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

 र्तिसंहर्त्रे भूतनाथाय शूलिने॥ विश्वग्रासाय विलसत्कालकूटविषाशिने॥ तत्कलांकांकितग्रीवनीलकंठाय ते नमः।
 नमो ललाटनयनप्रोल्लसत्कृष्णवर्त्मना॥ धास्तस्मरनिरस्ताधियोगिध्यानायसंभवे॥ नमो देहार्धकांताय दग्धदक्षाध्व
राय च॥ चतुर्वर्गेष्वभीष्टार्थदायिने मायिने णवे॥ स्थूलायमूलभूताय शूलदारितविद्विषे॥ कालहंत्रे नमश्चंद्रखंडमंडि
तमौलये॥ दिवाससे कपर्दीनभ्रांतादिसरिदिंदवे। देवदैत्यासुरेंद्राणांमौलिघृष्टांघ्रये नमः। भस्माभ्यक्ताय भक्तानांभुक्ति
मुक्तिप्रदायिने॥ व्यक्ताव्यक्तस्वरूपाय शंकराय च ते नमः। नमोंधकांतकरिपवे पुरद्विषे नमोस्तु ते हिरण्यवराभेदिने॥ वि
षोल्लसत्फणिकुलबद्धमूर्तये नमः सदा वरवृषवाहनाय ते॥ वियन्मरुद्हुतवहपार्वसुंधरामखेशशरव्यमतमयूखमूर्त
ये॥ नमः सदानरकभयावभेदिने भवेह नो भवभयभंगकृद्विभो। एवंस्तुत्वा पुनरुद्वासयेत्। खेहृद्यांबुजे॥ ॥अथ
शैवपूजाविधानप्रसंगात् पार्थिवलिंगपूजाविधिः॥ मृदाहारणसंघट्टप्रतिष्ठाह्वानकर्म च। स्नपनं पूजनं चाथ विसर्ज
मतः परं। हरो महेश्वरश्चैव शूलपाणिः पिनाकधृक्॥ पशोः पतिः शिवश्चैव महादेवेति बातभिः। हरेत्यादिसप्तभिर्ना
मभिर्मृदाहरणादिसप्तकर्म कुर्यात्॥ ॥अथमन्त्रदेवताप्रकाशिकोक्तप्रकारेण अस्य पंचाक्षरस्य प्रयोगा लिख्यंते॥
आरुह्य पर्वतं पुण्यं जपेल्लक्षमतंद्रितः। लक्षद्वयं महानद्यां महदायुष्यमाप्नुयात्। दूर्वांकुरैस्तिलैर्वापि गलूचीशक

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

लेस्तथा॥ होमात् दशसाहस्रं जायते चीरजीवितः। आदित्यादिमुखो भुत्वा जपेत्तु समनन्यधीः। अग्न्यावष्टशतं नित्यं जुहुया
द्व्याधिशांतये। समस्तव्याधिशांत्यर्थं जुहुयादयुतं नरः। पलाशसमिधो वन्हौ नीरोगी मनुजो भवेत्। शनैश्चरतिनेष्वस्थंस्य
शंन्नष्टेन रंशतं। शनैश्चरकृता पीडा अपतो नस्यतो खिला। नित्यमष्टशतं जप्त्वा पिबेत्सा यौर्कसंनिधौ। औदर्यैस्तु महारो
गैर्मासेनैकेन मुच्यते॥ स्पष्टैका दशसाहस्रं जपन्नन्नं जलं तु वा। आरोग्यं न क्षणात्तस्य विषमथ्यमृतं भवेत्। चंद्रसूर्यग्रहे
पूर्वमुपोष्य विधिना शुचिः। यावद्ग्रहणमोक्षं तु तावन्नद्यां समाहितः। जपेत्समुद्रगामिन्यां पीवेन्नमन्त्रितं तु वा। अशेत
रसहस्रेण पिबेद्ब्रह्मीरसं द्विजः। महासारस्वतं तेन सर्वशास्त्रप्रकाशनं। ‾ द्रंसूर्यग्रे लिंगं समभ्यर्चय यथाविधि। यत्किं
चित्स्वार्थयेद्देवं जपेदयुतमादरात्। सर्वान्कामानवाप्नोति पुरुषो नात्र संशयः॥ अथास्य यंत्रमपि मन्त्रदेवताप्रकाशिको
क्तप्रकारेण लिख्यते। तत्रादौ षट्कोणमंडलं लिखित्वा। तदंतः साध्यनामयुक्तं प्रासादबीजं विलिख्य। षट्कोणेषु प्रणव
सहितान् पंचाक्षरवर्णान्। कोणविवरेषु षडंगमन्त्रान् विलिख्य। तद्बहिः पंचदलानि विरच्य। तद्दलेषु ईशानादिपंच
ब्रह्मनामानि प्रागादिक्रमेण चतुर्थीनमोंतानि विलिखेत्। तद्बहिरष्टदलानि रचयित्वा। तद्दलेषु मातृकाष्टवर्गान् कादिपं
चकं यादित्रयं इत्येवं विलिख्य। तद्बहिर्वृतेन त्र्यंबकेन वेष्टयेत्। एतद्यंत्रं जपहोमादिसाधितं धारितः। आयुरारोग्यैश्वर्य

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. सर्वसंपद्दसा भुक्तिमुक्तिफलानि भवंति॥ अथ प्रसंगात् श्रीरुद्रमहान्यासः॥ अथातः पंचांगरुद्राणां न्यासपूर्वकं जप
२०८ होमार्चनविधिं व्याख्यास्यामो या ते रुद्रेति शिखायां। अस्मिन्महत्यर्णव इति शिरसि। सहस्राणीति ललाटे। हंसः शुचिष
दिति भ्रुवोर्मध्ये। त्र्यंबकं यजामहे इति नेत्रयोः। नमः स्रुत्यायेति कर्णयोः। मानस्तोके इति नासिकायां। अवतत्येति मुखे।
नीलग्रीवौ द्वौ कंठे। नमस्ते अस्त्वायुधेति बाह्वोः। या ते हेतिरित्युपबाह्वोः। ये तीर्थानीति हस्तयोः। सद्योजातमिति पंचांगु
ल्यामाप्यं चषंगुलिषु। नमो वः किरिकेभ्य इति हृदये। नमो गणेभ्य इति पृष्ठे। नमो हिरण्यबाहव इति पार्श्वयोः। वि
ज्यं धनुरिति जठरे। हिरण्यगर्भ इति नाभौ। मीढुष्टम इति कट्यां। ये भूतानामधिपतय इति गुह्ये। ये अन्नेषु विविध्यंत इ
ऊर्ध्वश्वासीत्यपाने। मानो महांतमित्यूर्वोः। एष ते रुद्र इति जान्वोः। संसृष्टजिदिति जंघयोः। विश्वं भूतमिति गुल्फयोर्महा
ये पथामिति पादयोः। अध्यवोचदिति कवचं। नमो बिल्मिने स्रुपकवचं। नमो अस्तु नीलग्रीवायेति तृतीयं नेत्रं। प्रमुंच
धन्वन इत्यस्त्रं। एतावंतश्चेति दिग्बंधः। ॐ नमो भगवते रुद्रायेति नमस्कारं न्यसेत्। ॐकारं मूर्ध्नि विन्यस्य नकारं ना
सिकाग्रतः। मोकारं तु ललाटे वै भकारं मुखमध्यतः। गकारं कंठदेशे तु वकारं हृदि विन्यसेत्। तेकारं दक्षिणे हस्ते राम:
रुकारं वामतो न्यसेत्। द्राकारं नाभिदेशे तु यकारं पादयोर्न्यसेत्। सद्यं च पादयोर्न्यस्य वामन्यस्योरुमध्यतः अघोरं हृ २०८

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

दिविन्यस्यमुखेतत्पुरुषंन्यसेत्। ईशानंमूर्ध्निविन्यस्य हंसोनामसदाशिवः। हंसहंसेतियोब्रूयाद्धंसोनामसदाशिवः
एवंन्यासविधिंकृत्वाततःसंपुटमारभेत्। त्रातारमिंद्रंत्वन्नोअग्नेसुगंन्नःपंथासुसुन्वंतंतत्वायाम्यानोनियुद्भिर्वयंसोम
नमीशानमस्मेरुद्रास्योनाएथिवीत्येतत्संपुटमिंद्रादीन्दिक्षुविन्यस्य। एवमेवात्मनिरौद्रीकरणंकृत्वा। त्वगस्थिमनेःप
पैःप्रमुच्यतेसर्वभूतेष्वपराजितोभवति।ततोभूतप्रेतपिशाचब्रह्मराक्षसयक्षयमदूतशाकिनीडाकिनीसर्पश्वापद
तस्कराद्युपद्रवाद्युपघाताःसर्वेज्वलंतंपश्यंतु।मानोज्योतिरवोध्यग्निरमूर्धामूर्धानंमर्माणितेजातवेदा इति।गुह्य
नाभिहृदयकंठशिरस्वभिमन्त्र्य।आत्मरक्षाकर्तव्या।शिवसंकल्पंहृदयं॥पुरुषसूक्तंशिरः।उत्तरनारायणंशिखा।अ
प्रतिरथंकवचं।प्रतिपूरुषंनेत्रं।शतरुद्रियमस्त्रं।एवंपंचांगंसकृज्जपेत्।अष्टांगंप्रणम्य।हिरण्यगर्भःयःप्राणतोब्रह्म
जज्ञानंमहीद्यौरुपश्वासयाग्नेनययातेअग्नेइमंममप्रस्तरमाहिंसीदेत्यष्टांगंप्रणम्याथात्मानंरुद्ररूपंध्यायेत्।शुद्ध
स्फटिकसंकाशंत्रिनेत्रंपंचवक्त्रंदशभुजसहितंसर्वाभरणभूषितं॥दशभुजेष्वभयवरदशक्तिशूलाक्षमालापिनाकड
डमरुखट्वांगनीलोत्पलबीजपूरफलयुक्तंनीलग्रीवंशशांकचिन्हंनागयज्ञोपवीतिनं।नागाभरणभूषितं।व्याघ्रचर्मो
त्तरीयकंज्वलंतंकपिलजटिलमशिवाविद्योतकारणं।रथस्कंधसमारूढमुमादेहार्धधारिणं॥अमृतेनाप्लुतंहृ

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ष्टदिव्यभोगसमन्वितं॥ दिग्देवत। समायुक्तं सुरासुरनमस्कृतं। नित्यं च शाश्वतं शुद्धं शिवमक्षरमव्ययं। सर्वव्यापिनमीशा
नं रुद्रं वै विश्वरूपिणं। एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक्ततो जनमारभेत्। पूर्वोक्तानां न्यासमंत्राणां अत्यंतप्रसिद्धानां आदि
ग्रहणं क्रियते॥ या ते रुद्र शिवा तनूः इत्यकृ। असिन्महत्यर्णवेंतरिक्षे इत्यकृ। सहस्राणि सहस्रशो य इत्यकृ। हंसः शु
चिषद्वसुरंतरिक्षसत् इत्यकृ। त्र्यंबकमन्त्रः। अवतत्य धनुस्त्वं सहस्र इत्यकृ। नीलग्रीवाः शितिकंठाः चराः तेषा
ं सहस्रेत्यकृ। नीलग्रीवाः शितिकंठादिवं॰ तेषामित्यकृ। नमस्ते अस्त्वायुधायेत्यकृ। या ते हेतिर्मीढुष्टमेत्यकृ। ये तीर्था
नि प्रचरंतीत्यकृ। सद्योजातं प्रपद्येत्यकृ। वामदेवात्यादि पंचमन्त्रः। नमो वः किरिकेभ्यो देवानामित्यकृ। नमो गणेभ्यः
वो नमः इत्यकृ। नमो हिरण्यबाहवे सेनान्ये इत्यकृ। ये अन्नेषु विविध्यंतीत्यकृ। विज्यं धनुः कपर्दिन इत्यकृ। मीढुष्टम
शिवतमेत्यकृ। ये भूतानामधिपतयो इत्यकृ। ये अन्नेषु विविध्यंतीत्यकृ। ईज्यश्चासि वंद्यश्चेत्यकृ। मा नो महांतमुत मा
नो इत्यकृ। एष ते रुद्र भागस्तं जुषस्वेत्यकृ। सं सृष्टजित्सोमपा बाहु इत्यकृ। विश्वं भूतं भुवनं चित्रं इत्यकृ। ये पथां प
थिरक्षय इत्यकृ। अध्यवोचदधिवक्ता इत्यकृ। नमो बिल्मिने च कवचिने च इत्यकृ। नमो अस्तु नीलग्रीवाय सहस्रे
इत्यकृ। प्रमुंच धन्वनस्त्वमुभयो इत्यकृ। यर ता वंतश्च भूयांसश्चेत्यकृ। त्रातारमिंद्रमवितारमिंद्रमित्यकृ। त्वं नो अ

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ ष्विन्न्ं सर्वमेतंप्रजानांत॰ सुषारथिरश्वानि॰ यद न्नषष्ठिन्निशतंसहस्रंयत्तगुह्यंनवनायनाड्यं॥ दशापंचचिशतंप
२१० स्यरंचतन्मे॰। येपंचपंचा॰त॰॥वेदाहमेतंपुरुषं॥ येनकर्माणिप्रच॰त॰॥ येमनोहृदयंच देवा॰॥ यस्येदं धीराःपुनंति
कवयोब्रह्माणमेतंद्यहन्मंतइदं॥ पावस्वजंगमंच पौराकायंत॰॥ येन पौरुषाप्टथिवीचांतरिक्षयेपर्वताः प्रदिशोदिश
श्च॥ येनेदंसर्वजगद्याप्तप्रजानांत॰॥ अव्यक्तंचाप्रमेयंच॰ त॥ कैलासशिखरेरम्येत॰॥ आदिवर्णतपसाज्वलंतंपस्य
स्यसिगुह्यासिजायमानः॥ शिवरूपंशिवमुदितंशिवालयंत॰॥ येनेदंसर्वजगतोवभूउयैदेवाअपिम हतोजानवेदाः॥
तदेवाग्नितमसोज्योतिरेकंत॰॥ गोभिर्जुष्टोधनेनाग्न॰॥ योसौसर्वेषु देवेषुपद्यतेह्यदईश्वरात्। अकारोनिर्ब्रीमो
ह्यात्मात॰॥ योवेदादिषुगायत्रीसर्वयापिमहेश्वरात्॥ यदुरुक्तंयदाज्ञेयंत॰। योसौसर्वेषुवेदेषुप्रश्यतप्रण ॐ
कारंप्रणवंचमेहेश्वरं॥ यःसर्वयस्यचिह्नंर्वतन्मे॰॥ योवैवेदंमहादेवंप्रणवंपुरुषोतमं॥ ॐकारंपामात्मानंत॰॥
ॐकारंचतुर्भुजंलोकनाथंनारायणंसर्वस्थितंसर्वजगंतसर्वव्याप्तंत॰॥ तत्परात्परतोब्रह्मातत्परात्परतोहरिः। प
रात्पर। तरंज्ञानंत॰॥ यइदंशिवसत॰ अतिविनाशपिवासर्वमिदंनास्तिपुनस्तथैवहष्टंध्रुवं॥ अस्तिनास्तिहि राम:
तंमध्यमंपदंत॰॥ अस्तिनास्तिविपरीतोद्भूवादोस्तिगुह्यंवाइदंसर्वं॥ अस्तिनास्तिपरात्परोतत्परंत॰॥ ॐ नमोभ २१०

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ग्नेवरुणस्येत्यृक्। सुगन्नः पंथामभयं कृणोतु इत्यृक्। अस्मुन्वं तमयजमानमिच्छ इत्यृक्। तत्वायामि ब्रह्मणा इत्यृक्। आ
नोनियुद्भिः शतिनीभिरध्वरं इत्यृक्॥ वायवेनमः। वयं सोमव्रतेनव इति ऋक् ईशानायनमः। अस्मे रुद्रामेहना इति
ऋक् ऊर्ध्वायनमः। स्योनापृथिवी इति ऋक् पृथिव्यैनमः॥ इतितृतीयोन्यासः॥ अथगुह्यादभिमंत्रणं॥ एतत्संपुटमि
द्रादिदिक्षु विन्यस्यैवमेवात्मनिरौद्रीकरणं कृत्वा॥ त्वगस्थिगतैःपापैः प्रमुच्यते। सर्वभूतेष्वपराजितो भवति॥ ततो भू
तप्रेतपिशाचब्रह्मराक्षसयक्षयम इतशाकिनिडाकिनीसर्पश्वापदतदुपद्रवाद्युपघाताः सर्वे ज्वलंतं पश्यंतु मां रक्षं
तु॥ रौद्रीकरणमन्त्रस्तु विशूरसि प्रवाहणोवुध्न्यः॥ मनोज्योति इति ऋक् गुह्यायनमः। अबोध्यग्निः समिधाजनाना
मिति ऋक् नाभ्यैनमः। मूर्धानंदिवोअरतिं इति ऋक् हृदयायनमः। मर्माणि तेवर्मभिच्छा दयामिति ऋक् मुखायन
मः। जातवेदायदि वापावकोसि इति ऋक् शिरसे नमः॥ इत्याम्नरसाकर्त्तव्याः शिवसंकल्पं हृदयं पुरुषसूक्तं शि
रः उत्तरनारायणं शिखा अप्रतिरथं कवचं प्रतिपुरुषं नेत्रं शतरुद्रीयमस्त्रं एवंपंचांगं सकृज्जपेत्॥ इतिपंचमोन्या
सः॥ शिवसंकल्पसूक्तं॥ यज्जाग्रतो दूरमुदैतु दैवं दूरंगमं ज्योतिषांज्योतिरेकं तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु॥ यत्प्रज्ञानमुत चे
तो धृतिश्च०तन्मेमन०॥ येनेदंभूतंभुवनं०मस्तु॥ यस्मिन्नृचः सामयजूंषियस्मिन्प्रतिष्ठितारथनाभाविवाराः। यस्मिं

ततेरुद्रायशिवसंकल्प ऍं हृदयायनमः॥ हहस्त्रशीर्षापुरुषा० अग्निनोव्याप्तौ इदंसनिषा०॥अनमोभगवतेरुद्रा
यउत्तरनारायण ऍं।शिखायैवषट्॥ ॐआशुःशिशानोवृषभोनभीमी० ॐनमोभगवतेरुद्रायअप्रतीरथंकवच।
यहः ॐत्वमग्नेरुद्रोअसुरीमहादिवः। त्वंशर्द्धामारुतंपृक्ष ईशिषे। त्वंवातैरुणैर्यासिशंगयः। त्वंपूषाविस्सतः
पासिनुत्मना। देवादेवेषुश्रयध्वं॥ प्रथमाद्वितीयेषुश्रंयध्वं० स्त्रयःस्त्रिऍंशेषुश्रयध्वंदेवास्त्रिरेकादशास्त्रियंस्त्रिशाः
उत्तरवर्त्मानःउतर० तन्मेसम्यध्यतां॥ वयऍं०णां॥भूर्भुवःसुवःस्वाहा॥ ॐनमोभ०परातरुद्रीयमस्त्रायफट्॥ ए
वपंचांगंसकृज्जपेत्॥अष्टांगंप्रणम्य॥हिरण्यगर्भःसमवर्तताग्रे०यःप्राणतोनिमिस्यतो०ब्रह्मजज्ञानंप्रथमं०॥म
महीद्यौःपृथिवीचन०॥उपश्च्यासयपृथिवी० अग्नेनयसुपथा० पातेअग्नेयज्ञियातन०॥यथावःस्वाहाअग्नयेदाशे
०निपाहिः॥ ॐप्रजननेब्रह्मातिष्ठतुपादयोर्विष्णुस्तिष्ठतु०परिवृतास्तिष्ठंतु॥ सर्वेषंगे० तिष्ठंतुमांरक्षंतु॥ अग्निर्मेवाचि
यथास्थानानितिष्ठंतु॥अथात्मानंपिवात्मानंपंचाशंचिंतयेद्बुधः शुद्धस्फटिकसंकाशंत्रिनेत्रंपंचवक्त्रकंगदाधरं
दशभुजंस०तं।नीलग्री०तिनं॥ व्याघ्रचर्मोत०प्रदं॥ कमंडल्वक्षसूत्राभ्यामन्वितंशूलपाणिनं। ज्वलंतंपिंगलजटाशि
वाविषोतकारकं॥ अमृतेनाप्लुतेनाहृष्टंउमादे०णं।दिव्यसिंहासनासीनंदिव्यभोगसमन्वितं। दिग्देवतासमायुक्तंस

रा॰स्त्रुतं।नित्यंच॰ धं ए॰यं॥सर्वव्या॰ नंरुद्रं॰णं॥एवं ध्यात्वा न तः सम्यक्तनतोयजनमारभेत्॥आरा॰दिभिः॥आरा॰
स्मरः॥आ त्वाव हं॰ मम हव्याय शर्वौ॥एषलेरुद्र भागस्तंजु॰ कृत्तिवासाः॥ च त्वारि श्रृंगा त्रयो॰ मर्त्यां सु आवि वे श॥सुप्रसं
नों॰ शां तोभ व अभिमुखोभ व॥स्वामीत्त्व सर्वज॰ न कं॥ ता व त्वं प्रीतिभा वे नस्था ने चास्मिन् स्थिरो भव॥सद्योजातमि त्या
वाहनं॥सद्योम: इत्यासनं। भ॰ मां पाघं। भवो॰ न इ त्य र्घ्यं। वाम॰ज्य॰ मः स्नानं॥ आ पो हि ष्ठे ति॰ स्नावं॥ ज्येष्ठाय वस्त्रं॥
श्रेष्ठाय उपवीतं। रुद्राय अ लं कारः बलायगं धं॥ कलवि करणाय अ क्षता न्। बलवि करणाय पुष्पं। बलाय धूपं। ब
लप्रमथनाय दीपं सर्व भू॰ नैवेद्यं। म नो॰ तां बूलं। रुद्राय द क्षिणां। त्र्य यं ब कामि ति मन्त्रपुष्पं॥मं त्र॰ नातत य थास्व
तस्नानं॥ अथ तर्पणं। भ वाय दे वा॰ म ह ते दे वाय नमः भवस्य दे वस्य प त्नै॰ एतै र्नाम भिः पत्नीं स्तर्पयेत्॥ भ वं दे व तर्पया
मि॰॥ ततएकां दशवारं रुद्र गाय त्रीं जपेत्॥ तत्पुरुषा॰ त्॥सुप्रसं नो भ व सुमुखो भ व॰ शां तो भ व अ भिमुखो भव। स्वामी
सर्व जगन्नाथे गुरु नमस्कारः॥ ततो भैर वाष्ट क पूजा॥ असितांग रुरु क्रो ध॰ उन्मत्त॰ कपाल॰ भी षण॰ सं हार इ ति न्यास
समाप्तः॥ अ थ श्री रुद्र न्यास प्रसंगा च्छ्रीरु द्र यं त्र मपि लिख्यते॥ त्रि पंच ए क्लं चतुरस्र कं त या बहिः श तारं द्वन्त भु कस रामः
न्वितं॥ म ध्ये च सा ध्यं परि त श्च शंकरं श्रीरुद्र यंत्रं मुनयो व दं ति॥ अस्या र्थः॥ प्रथमं च तुरस्रं विलिख्य त क्कोणेषु अ ष्ट ए ३११

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

लानियथाभवंतितथाविलिख्यतद्बहिःप्रणवंविलिख्यतद्बहिस्तररमितिविलिखेत्॥ अथवातारस्यवहिस्त्रिकोणंविलिखेत्॥ चतुरस्त्रमध्येसाध्यनामानिविलिखेत्॥ पुनः नमस्तारायनमःशंभ॰शिवतरायचइत्यनेवेष्टयेत्॥ एवंविलिख्यघातेरक्षाकरंभवति॥ अथपंचाक्षरादिमन्त्रप्रसंगात्चिदंबरपंचाक्षरमंत्रोपिलिख्यते॥सदाशिवऋषिःमहाविराट्छंदःचिदंतरनटेशोदेवता।हंबीजंसःशक्तिःसोहंकीलकंह्रींह्रत्शिवायनमःशिरःमःशिवायनमःशिखानमःशिवायकवचं।यनमःनेत्रं।वायनमःशिवायअस्त्रं॥ ध्यानं॥प्रथमंवन्हिहस्तंचद्वितीयंचरणौतथा॥ तृतीयंलंबहस्तंचतुर्थंडमरुंस्मरेत्॥ अभयंपंचमंत्विस्थंतांडवंभावयेत्सुधीः॥एवंक्रमस्थःअक्षरान्वयवेषुविनियुज्यभावयेदित्यर्थः॥ ॐ ह्रींश्रींनमः शिवायश्रींह्रींॐ॥ इतिमन्त्रःमोक्षप्रधानोयंमन्त्रः॥ चतुर्दशसहस्रंवालक्षवाजपेत्॥ अस्यैवध्यानांतरं॥ इदंकमलसुंदरंसदसिकांचनंन्रत्यतःसदंचितमुदंचितंकिमपिकुंचितंचैलंविचिंतयचिदंबरेहृदयपंकजेशाश्वतंविरंचिकरकंदुकंचरणमिंदुचूडामणेः॥ ध्यानांतरं॥ वामेहस्तेथवन्हिनयुतमथकरेदक्षिणेशिखरूपंशब्दब्रह्मैकनिष्ठंडमरुकमभयंयंचकारंचवामे॥ हस्तेश्रीदक्षिणेनस्फुरदसरसिजेनात्ममोहंमयात्माचाकम्यावस्थिनत्वांभजतिद्विनिटिलेनिग्रहानुग्रहाभ्यां॥ ॐ ह्रींश्रींनमःशिवाय॥

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

इति द्वितीयमूलमन्त्रः॥ अथ ध्वनिमन्त्रः॥ शिव शिव चरण शिवानंद शिव शिव शिवा शिवाय नमः॥ इत्येष शिवनि
र्णाम्ना ध्वनिमन्त्र उदाहृतः॥ भ्रूमध्ये दीपवत्तं स्यं तांडवं स्वस्य चिंतयेत्॥ सदा जपेदिमं मंत्रं सर्वरोगहरं परं॥ श्रीं
ह्रीं शिवाय नम इत्याकर्षणाख्यमन्त्रः॥ यं नमः शिवा स्तंभनमन्त्रः। मं शीवाय नमो मोहनमंत्रः॥ शिवाय नमः शि इति सं
हारमन्त्रः॥ नमः शिवाय उच्चाटनमन्त्रः॥ आकर्षणाद्यामनवोलसमंत्रेण सिद्धिदः॥ श्रीमतांडव चरणौ सदा स्व
णम हृद्य पद्मे इति॥ तांडवमन्त्रः॥ आकर्षणयंत्रं ठकारमध्ये शिनमयवा इति इति लिखेत॥ स्तंभनयंत्रं चतुरस्रं
विलिख्य कोनेषु चतुर्षु लकारं विलिख्य मध्ये नेकारं लिखेत्॥ मोहनयंत्रं अर्धचंद्राकारं विलिख्य मध्ये मकारं लिखे
त्॥ संहारयंत्रं त्रिकोणं विलिख्य तन्मध्ये शिकारं लिखेत्॥ उच्चाटनयंत्रं षट्कोणं विलिख्य तन्मध्ये वाय इत्यक्षरद्व
यं लिखेत्॥ एतानि यंत्राणि तेन तेन मंत्रेण जपेत्॥ मः वाय न शि इति गोरक्षमन्त्रः॥ क्लीं एहि एहि जगच्चक्रं सर्वा
सर्वशोभितं॥ सर्वैश्वर्यं जगदाधारं अस्मिन् चक्रे प्राणप्रतिष्ठां कुरु स्वाहा॥ इति चक्रप्राणप्रतिष्ठामन्त्रः॥ अथ चिदं
बरसभानटमन्त्रः॥ सदाशिव ऋषिः त्रिविद्गायत्री छंदः महादेव चिदंबरसभानटो देवता। ॐ बीजं उं शक्तिः मं शम्भुः
कीलकं॥ ॐ ह्रीं परंज्योतिर्हंसः हंसहृत्। व्योमव्योमव्योम्ना शक्ति शिरः शिवज्योतिरानंदवृत्त शिखापरप्रकाशानंद ३१२

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नाथकवचंस्फुरत्पादुकां पूजयामि नेत्रम्॥ ह्रीं शिवायै नमः अस्त्रं अंगमन्त्र एवमूलमन्त्रः॥ सप्तार्णव परिक्षेप॥ इत्या
दिध्यानम्॥ अथ रत्नाकरप्रधानचिदंबरमन्त्रांतरमपि लिख्यते॥ सदाशिवऋषिः विराट्छंदः चिदंबरनटेशो देव
ता श्रीं बीजं ह्रीं शक्तिः चित् कीलकं। पंचमाक्षररहितेनेकादिवर्गपंचकेन यादिचतुष्टयेन च षडंगानि कुर्यात्॥ ध्यानं॥
सुवर्णरत्नद्युतिमिश्ररूपं विनिग्रहे घः पुनरूर्ध्वभोगे॥ अनुग्रहे श्यामलकूलवर्णं श्रीमन्त्ररूपं परमार्थदायि॥
ॐ ह्रीं श्रीं नमः शिवाय शिव शिव चरणं शिव नानंतं शिव शिव शिवाय रहिमवानस्य वानस्य विषं गृह्णामि वैरं दुं शाकस्वा
हा॥ अथ चिदंबरपंचाक्षरमन्त्रप्रसंगात् गरुडपंचाक्षरमन्त्रोपि लिख्यते। काश्यप ऋषिः पंक्तिछंदः श्रीगरुडो दे
वता। अं बीजं स्वाहा शक्तिः क्षां हृत् क्षीं शिरः इत्याद्यंगानि। ध्यानं॥ अमृतकलशहस्तं कांतिसंपूर्णदेहं सक
लविबुधवंद्यं वेदशास्त्रैरचिंत्यं॥ विविधसुलभपक्षैर्धूयमानांडगोलं सकलविषविनाशं चिंतयेत्पक्षिराजं॥ क्षि
प ॐ स्वाहा॥ इति मन्त्रः॥ अनेन मन्त्रेण जलसेचनादिना विषनाशो भवति॥ अथ गरुडपंचाक्षरमन्त्रप्रसंगात्
गारुडपंचाक्षरयंत्रमपि मन्त्रसारोक्तं लिख्यते॥ मध्ये तारं साध्ययुक्तं लिखेत्कोणेषु पंचसु। क्षाद्यवर्णान् पंच तद्बा
ह्ये च सुपत्रो दरे ततः प्रों दनः वं हंसः सोहं इति वर्णान् क्रमात् लिखेत्॥ तद्बाह्ये तत्त्वगरुडं मन्त्रेणावेष्ट्य तद्बहिमा

For Private And Personal

प्र.सं. त्रकावर्णैश्च संवेष्ट्य भूपुराश्रिषु च क्रमात्। आग्नेये ठं निरृत्यां वं वायौ हं सः शिवे ततः। यथा वका यं कुर्यद्देयघनंतं
३१३ महामन्त्रं ॥ इत्येव गारुडं यंत्र॥ प्रोक्तं सर्व विषापहं॥ ताम्रपट्टे समालिख्य स्थापितं निज वेश्मनि॥ सर्पानुच्चाटयेदाशु
देशाद्देशांतरं क्षणात्॥ यद्यनंतक दूतोसि इत्यादि गारुडे पनिषदुक्त अष्टनागविषयोपघनं तमंत्रः॥ तत्त्व गरु
डमन्त्रः॥ ॐ नमो भगवते तत्त्वगरुडाय अमृतकलशोद्धवाय विभुवरवाहनाय वालखिल्यानुजाय हंसस हचरा
यवासवोधानसंहननोयवज्जनखांडवज्रंपक्षालंकृतशरीराय विनतानंदनाय दुष्ट सर्पगर्व विषहननाय नागां
तकाय असुरांतकाय यौं म्यौं दुष्टविषं छिंतं छिंत आवेशयावेशय दुष्टग्रहं छिंत छिंत आवेशय असुरग्रहं वा
पक्षग्रहं वा ग्रसनग्रहं वा गाढाग्रं खलग्रहं वा पातिग्रहं वा पष्यग्रहं ताशैत्यग्रहं वा स्कंदग्रहं वा विनायकग्रहं
वा सोमग्रहं वा सूर्यग्रहं वा ऐकाहिकग्रहं वा द्व्याहिकग्रहं वा चातुर्थिकग्रहं वा ज्वरग्रहं वा यदि रुद्रलोकग्रहं वा
सी भ्रमावेशयावेशय हन रद हर मथ रविध्वंसय र घट घट प्रचटर हुं खरुद्र आज्ञापय स्वाहा॥ इति अवशिष्ट
स्य ष्टार्थः। अस्यैव गरुड पंचाक्षर मंत्रस्य जपपूजादिकं प्रकारांतरेण लिख्यते॥ दक्ष ऋषिः पङ्क्तिश्छंदः लक्ष्मी राम:
शसहितं श्रीगरुडो देवता॥ ॐ सिं ॐ हृत् ॐ पं ॐ शिरः ॐ ॐ ॐ शिखा ॐ स्वां ॐ कवचं ॐ हां ॐ नेत्रं ॐ सि ३१३

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प ॐ स्वाहा ॐ अस्त्रं ।।मुर्धास्य हृदये नाभौ पादयोरक्षरान्न्यसेत् ।। नाभिपादशिरोवक्त्र हृदयेषु स्थितिं न्यसेत् ।। पादा
दि मूर्धपर्यंतं संहारन्यास —— लक्षणं ।। गारुडकल्पे उक्तं ।। संहारपूर्वस्त्ष्यंतो वर्णिनामुपवर्ण्यते ।। संहारपूर्वस्थि
त्यंतो गृहस्थानामुदाहृता ।। वानप्रस्थाश्रमादीनांय तीनांय तचेतसां ।। द्वयोरन्यं तरस्यांते संहारःसमुदाहृतः ।। गरु
डपंचाक्षरस्यांगमन्त्रांतरज्वलरमहात्मने स्वाहा हृत् । गरुड चूडामणे स्वाहा शिरः ।। गरुड शिखायै स्वाहा शिख
गरुडप्रभंजनरप्रभेदनरविन्नासयरविमर्दयरस्वाहा कवचं ।। उग्ररूपधारकसर्वसर्पभयंकरभीषयरसर्पं द्रहरभ
स्मीकुरुरस्वाहा नेत्रं ।। अप्रतिहतशासनहुंफट् स्वाहा अस्त्रं ।। गरुडपंचाक्षरस्य द्वादशलक्षंजपः ।। एतेन त्राघृत
सिक्तशालिपिष्टेन वा दशांशहोमः ।। अथ पूजाविधिः ।। वैष्णवपीठे समावाह्य अंगैः प्रथमावृतिः ॐ सुं सुपर्णा
यनमः ।। ॐ गं गरुडायनमः । ॐ वैं वैनतेयायनमः । ॐ तां तार्क्ष्यपि नमः । इति दिग्दलेषु । ॐ लं लक्ष्मै नमः ।। ॐ कीं
कीर्त्यै नमः । ॐ जं जयायन० । ॐ नां मायायै नमः । इति विदिग्दलेषु ।। इति द्वितीयावृतिः ।। ॐ कुं कुमुदाय ॐ कुं कु
मुदाक्षाय नमः ॐ पुं पुंडरीकाक्षाय । ॐ वां वामदेवाय ।। ॐ सं सनकाय ॐ सं सनत्कुमाराय । ॐ शं शंकुकर्णाय ।
ॐ सं सर्वनेत्राय । ॐ सुं सुमुखाय ॐ सुं सुप्रतिष्ठाय इत्यैनैर्दशाभिःस्तृतीयावृतिः ।। इंद्रादिभिश्चतुर्थी हि स्तो तु

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

विमुखीकृत्वाग्रयपि लाकनिष्ठिके॥ तर्जन्यौ प्रसृते श्लिष्टे श्लिष्टावंगुष्ठकौ तथा॥ मध्यमानामिके द्वौ तु द्वौ पक्षावि
वचिंतयत्॥ एषा गरुडमुद्रास्यादशेषविषनाशिनि॥ अथ गरुडपंचाक्षरस्य फलमाह॥ भूतपिशाचपैयगरल
रोगोन्मादज्वरापस्मृतिग्रंथिछेदादिमेहोदराश्च॥ पवनने त्रादिरोगापहां॥ अथ गरुडमंत्रप्रसंगात् कल्पोनरोक्तप्र
कारेण आशुगरुडमन्त्रोपिलिख्यते॥ शंकरऋषिः जगतीछंदः आशुतार्क्ष्यो देवता॥ गंबीजं स्वाहा शक्तिः सर्वविषह
रणे विनियोगः। गांगीं मित्यादि षंगानि। ध्यानं॥ आजानोस्तप्तहेमप्रभमलहिमप्रख्यमानाभिलस्मिन् आकंठं कुंकुमाभं
भ्रमरकुलमिव श्यामममामूर्ध्वकेशं॥ ब्रह्मांडव्याप्तदेहं हिभुजमहिवरैर्भूषणेर्भूषितांगं॥ पिंगाक्षं तीक्ष्णदंष्ट्रं वरदम
भयदं तार्क्ष्यमुग्रं नमामि॥१॥ ॐ श्रीं श्रीगरुडाय महागरुडाय समस्तांडांडबहिः स्त्रैलोक्यनायकाय नागशोणितदि
ग्धांगाय ॐ पक्षिराजाय विष्णुवाहनाय सर्वसमसर्पान् संहर२ मठ२ मर्दय२ मोठय२ लोटय२ त्रोटय२ भ्रामय२ मुंच२ आ
कर्षय२ आगछ आगछ आवेशय२ सिद्धय२ शीघ्रतरं घ्र२ समस्तभूतवेतालान् नाशय नाशय सर्वग्रहान्नाशय नाशय
सर्वशत्रून्विनाशय२ सर्वसर्पान् संहर स्वाहा॥ इति मन्त्रः॥ षट्सप्तशतासरोयं मंत्रः॥ विषहरण भूतनीग्रहप्रधा
नोयं मन्त्रः॥ द्वादशसहस्रं जपः॥ नागरूपविष्टेन तिललाजपायसघृतगुडैश्च शतां शं होमः॥ पूर्वोक्तवत्सृजा॥ अ

For Private And Personal

थयन्त्रं॥षटकोणंतरितान्गिवायुलिखित्वामामाचसप्राणकम्॥कोणेषश्रिषुसाध्यवह्निसहितंतद्वत्सचिंतामणिं
पाशंशक्तिसबिंदुकंचविलसद्वाह्यंकुशेनावृतम्॥तारेणावृतमिंदुनादसहितंसर्पग्रहादीन्हरेत्॥अथवाषट्
कोणांतरितान्गिवायुमनुयुक्मध्यास्यद्वादशांकोणेष्विति पाठविशेषः॥एतच्चक्रंसुसंपूज्यजपेदष्टोत्तरंशतम्॥प्रयो
गकालेसंप्राप्ते ध्यात्वा भूतंविलोकयन्॥ तत्रालोकनमात्रेणसिप्रसिद्धिर्भविष्यति॥ अस्यार्थः॥प्रथमंषटकोणंलिख्य
तन्मध्येरमित्यग्निबीजंचयमितिवायुबीजंचह्रींमितिमायाबीजंचअंतरेंतर्विलिख्यॐविसुवाहनायइतिसप्राणकेन
वेष्टयेत्॥अथवाकर्णिकायांरमित्यग्निबीजंविलिख्यतदंतर्वायुबीजंविलिखेत्॥तद्बहिॐपसिराजायाविष्णुवाह
नायेतिद्वादशाक्षरेणवेष्टयेत्॥इतिपुनःषट्कोणेषुसाध्यसहितंवन्हिबीजंविलिख्य॥तत्कपोलेषुरक्ष्मौंऊमिति
चिंतामणिबीजंलिखेत्॥पुनःआमितिपाशाक्षरेणवेष्टयेत्॥पुनःह्रींमितिशक्तिबीजेनवेष्टयेत्॥तद्बहिक्रोमित्यं
कुशबीजेनवेष्टयेत्।तद्बहिर्बिंदुनादसहितेनतारेणवेष्टयेत्।तारःप्रणवः बिंदुरनुस्वारः नादमितिप्रणवरेखा
ग्रकुंडलीकृत्वांतःप्रविष्टरूपमिति॥यंत्रांतरम्॥द्विरष्टकोष्टमालिख्यप्रत्येकाद्यावर्णकम्॥त्रिशिखंचतुरेखाग्रे
तद्रेखाग्रेतुनामकम्॥भास्मेपांसुनिसंलिख्यप्राणानावाह्यतत्रतु॥शत्रोस्तुदिंङमुखोभूत्वाजपेदष्टोत्तरंशतम्॥

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

न्नि
प्र॰सं॰ तद्रस्म दर्शना देवरिपुंप्रतिसगच्छति॥अस्यार्थः॥ षोडशकोष्टानि लिख्य प्रतिकोष्टंमूलमन्त्रवर्णान् एकादशावर्णशो
३१५ विभज्य विलिखेत्॥रखाग्रेषुशूलान्विलिख्य शूलाग्रेषु साध्यनाम विलिखेत्॥ यंत्रांतरं: शिखिकृतुकसुकोणंचाष्टप
त्रंभुवंच कृतुशान्त शाशिसाग्निर्भास्करंव्योमकंच॥ सकलमनलवायुस्तद्वहिः साध्य शक्तिं ध तन्मतसुतवं ध्यागर्भं दं
तास्यंमेतत्॥ अस्यार्थः॥प्रथमत्रिकोणं तद्वहिः षट्कोणं तद्वहिरष्टकोणं तद्वहिरष्टदलं तद्वहिचतुरश्रंचविलि
खेत्॥ तत्रत्रिकोणेषु इंद्र बीज लमिति लिखेत्॥ षट्कोणेषु चंद्रबीजं विलिख्य अष्टकोणेषु रमित्यग्निबीजं विलिख्य
अष्टदलेषु सूर्यबीजं घ्रीमिति विलिख्य। भूपुरकोणेषु चतुरस्रेषु आकाशबीजं हमिति विलिख्य॥ पुनस्त्रिकोणषट्
कोणाष्टकोणाष्टदलभूपुरेषु अग्निबीजं वायुबीजं सर्वत्र विलिखेत्। अस्य त्रोपदेशः॥ प्रथममनलं विलिख्य तदंत
र्वायुबीजं विलिख्य तदंतस्त्रोक्तोसराणि लिखेत्। तद्वहि तदनुभुवने शीपुटितसाध्यनाम वर्णैर्वेष्टयेदिति॥ यंत्रां
तरम्॥ षट्कोणं विलिखेत्पूर्वं तदग्रे शूलमादिशेत्॥ वर्तुलं वर्तुलं चैव तन्मध्ये वायुं विलिख्य तु॥ षट्कोणेषु लि
खेद्वह्निं शूलाग्रे षयनामेकम्। अभिमन्त्य चतुर्वारं ततोयेनाभिषेचयेत्॥ तोयदर्शनमात्रेण धावतिष्ठ वमंविके।॥यं राम॰
त्रांतरं॥ अर्धचंद्राकृतिं कृत्वा मध्ये वारुणमालिखेत्॥ कोण द्वये तुजं संचसं कोरेणंतु वेष्टयेत्॥ एत द्यंत्रं महावीर्यं ३१५

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

दर्शनाप्लावनं परम् ॥ यंत्रकीलालमंत्राग्निः प्रशाम्यति नसंशयः ॥ तत्रवमिति वारुणबीजम् ॥ अथविषहरगरुडमं
त्रप्रसंगात् विषहरनीलकंठस्य सरीमन्त्रोपिलिख्यते ॥ हरऋषिः अनुष्टुपु छंदः नीलकंठरुद्रोदेवता ॥ प्रोंबीजं
ठः शक्तिः वींकीलकं ॥ हरहरस्वाहाहृत् । कपर्दिनेस्वाहाशिरः नीलकंठायस्वाहाशिखा । कालकूटविषभक्षणाय
स्वाहाकवचं । नीलकंठिनेस्वाहाअस्त्रं ॥ ध्यानं ॥ बालार्कायुततेजसंधृतजटाजूटेंदुखंडोज्वलंनागेंद्रैः कृतभूषणे
र्जपवटींशूलंकपालंकरैः ॥ खट्वांगंदधतंत्रिनेत्रविलसत्पंचाननंसुंदरं । व्याघ्रत्वक्परिधानमब्जनिलयंश्री
नीलकंठंभजे ॥ १ ॥ प्रोंन्रींठः इतिमंत्रः । अथनीलकंठमन्त्रंप्रसंगाद्रक्षाप्रधानआपदुद्धारणमहाबटुकभैरवमन्त्रो
पिशिवकिंकरत्वेनमन्त्रदेवताप्रकाशिकोकप्रकारेणलिख्यते ॥ बृहदारण्यकऋषिः अनुष्टुप्छंदः । आपदुध्धारणम
हाबटुकभैरवोदेवता । ह्रांवांह्रींवींइत्याद्यंगानि ह्रांवांबीजं ह्रींवींशक्तिः ह्रूंवुंकीलकं । भूतप्रेतपिशाचाद्युच्चाटना
र्थेविनियोगः ॥ ध्यानं ॥ करकलितकपालःकुंडलीदंडपाणिस्तरुणतिमिरनीलाव्यालयज्ञोपवीती ॥ क्रतुसमयसपर्या
विघ्नविध्वंसहेतुर्जयतिवटुकनाथः सिद्धिदःसाधकानां ॥ ॐश्रींह्रींक्लींबुं स्क्ष्मीं ऊंबटुकायआपदुध्धारणायकुरुबटुका
यह्रीं ॥ इतिमन्त्रः ॥ पंचविंशतिवर्णः ॥ तावल्लक्षजपः ॥ त्रिमधुरसिक्तैर्दशांशापुरश्चारणहोमः ॥ अस्यैवयंत्रं ॥ श्री
जपे

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मायास्मरकूटमन्त्रं विलिखेन्मध्ये दले षट्सिद्धिः प्रोक्तं वटुकाय शब्दमपरान्मन्त्रस्य वर्णान् बहिः॥ अष्टद्वंद्वदलेषु तद्ब
हिरचः स्तत्संख्यपत्रे पयोद्वात्रिंशद्दलकादिसांतसहितं यंत्रं लिखेद्भूपुरे॥ अस्यार्थः॥ प्रथममष्टपत्रं विलिख्य तत्क
र्णिकायां प्रणवं विलिख्य तन्मध्ये श्रीं ह्रीं क्लीं स्मौं उं मिति च तत्स्वदिक्षु विलिख्य तन्मध्ये साध्यनामादीन् विलिखेत्
पुनरष्टदलेषु वटुकाय वटुकाय इति द्विरुक्तयस्यैकैकमक्षरं लिखेत्॥ तद्बहिः षोडशदलं पद्मं विलिख्य तेषु आप
दुद्धारणाय कुरु कुरु वटुकाय ह्रीं। एतान् वर्णानेकैकं विलिख्य तद्बहिः षोडशदलेषु षोडशस्वरान् विलिख्य तद्बहि
र्द्वात्रिंशद्दलपद्मं विलिख्य तेषु कादिसांतानेकैकमक्षरं विलिख्य तद्बहिश्चतुरस्रं विलिखेत्॥ एतद्यंत्रं रक्षाकरं भवति॥
अथ पूजा॥ व्योमपद्मांकितत्रिकोणषट्कोणवृत्ताष्टदलचतुरस्रात्मकं चक्रं विलिख्य श्रीं ह्रीं नमः इत्यक्षतार्यपुष्पाञ्ज
लिं विकीर्य॥ तस्मिन् भैरवं मूलेनावाह्य मूलेन ईशानादिपंचमन्त्रैश्च आवाहनादिमुद्राप्रदर्शनं देवतानैरवषडंगानि वि
न्यस्य पाद्यादीमंगमन्त्रैर्दत्वा ईशानादिपंचमन्त्रैर्वाहनादिरूर्ध्वपूर्वादिपंचवक्त्रेषु अभ्यर्च्य षडंगमन्त्रैर्हृदयादि
षु॥ संपूज्य परिवारानर्चयेत्॥ तद्यथा॥ श्रीं ह्रीं ईशानवटुकभैरवपादुकेभ्यो ह्रीं श्रीं नमः॥ श्रीं ह्रीं वामदेववटु
कभैरवपादुकेभ्यो श्रीं ह्रीं नमः॥ इत्यादि पंचमन्त्रान्मध्याग्रदक्षिणोत्तरपश्चिमेषु कर्णिकायामेवं प्रथमावरणं॥

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ध
अग्नीशासुखायुकोणेषुपुरतोदिअसुषङ्गेद्वितीयावरणं॥ श्रीं ह्रीं असितांगभैरवपादुकेभ्यो ह्रीं श्रीं नमः॥ एवं वमवरुरु
भैरवचंडभैरवक्रोधभैरवउन्मत्तभैरवकपालभैरवभीषणभैरवसंहारभैरव इति व्योमपद्माष्टदलेषु पूर्वादीशांत
मसितांगभैरवाद्यष्टकेन तृतीयावरणं॥ व्योमपद्ममितिकर्णिकाद्वतविशिष्टपद्ममित्यर्थः। श्रीं ह्रीं डाकिनीपुत्रपा
दुकेभ्यो ह्रीं श्रीं नमः। एवमेव राकिनीलाकिनीशाकिनीहाकिनीकाकिनीपूर्वादिषट्कोणेषु डाकिनीपुत्रादिषट्के
केन चतुर्थावरणम्॥ ततस्तद्बहिः कर्णिकाद्वते श्रीं ह्रीं याकिनीपुत्रपादुकेभ्यो ह्रीं श्रीं नमः। इत्यादि मालिनीपु
त्रमन्मपुत्र उमापुत्र रुद्रपुत्र उर्ध्वमुखीपुत्र शक्तिपुत्रपादुकेभ्यो ह्रीं श्रीं नम इति शाकिन्यादि सप्तकं षट्कोण
बाह्यकर्णिकाद्वते ऐशान्यादि अग्निपर्यंत श्रीं ह्रीं गणपतिपादुकेभ्यो ह्रीं श्रीं नमः॥ एवमेव क्षेत्रपालमहाशास्त्रं ब
टुकनाथ इति गणपत्यादिकुमारचतुष्कं तत्कर्णीकाद्वते आग्नेयादि नैरृत्यंतं श्रीं ह्रीं देवीपुत्रपादुकेभ्यो ह्रीं श्रीं नमः।
इत्यादि मातृकापुत्र कुपुत्र एतत्स्थानाधिपतिरेतद्ग्रामाधिपतिरेतद्देशाधिपति देवीपुत्रादिषट्कं तत्कर्णिकाद्
ते नैरृत्यादिवायव्यांतं श्रीं ह्रीं मेघनादपादुकेभ्यो ह्रीं श्रीं नमः॥ इत्यादि प्रचंडजंभकालदूतमेघनादादिपुत्रत्रिकं त
त्कर्णिकाद्वते वायव्यादीशांतं इति शाकिन्यादिबालसप्तकसहितं गणपत्यादिकुमारचतुष्कं देवीपुत्राद्यधिपति
त्रै

प्र॰सं॰ षटकंमेघनादादिपुत्रत्रिकं इत्येतैः सर्वैर्मिलित्वा विंशतिदेवताभिः पंचमावरणम्॥ ततस्तद्बाह्ये श्रीं ह्रीं मंगला
३५० पुत्रपादुकेभ्यो ह्रीं श्रीं नमः। एवमेव चर्चिकापुत्रयोगेश्वपुत्रहरसिद्धीपुत्रकिलिकिलापुत्रकालरात्रीपुत्रविभीषिका
पुत्र इति पूर्वाद्यष्टदलकेसरेषु मंगलपुत्रकाद्यष्टकेन षष्ठावरणम्॥ ततस्तद्बाह्ये श्रीं ह्रीं ब्रह्माणीपुत्रपादुकेभ्यो ह्रीं श्रीं
नमः। एवमेव माहेश्वरीपुत्र कौमारीपुत्र वैष्णवीपुत्र वाराहीपुत्र इंद्राणीपुत्र चामुंडापुत्र महालक्ष्मीपुत्र इति पूर्वाद्यष्ट
दलेषु ब्रह्मण्यादिमातृपुत्रैः सप्तमावरणम्॥ पुनस्तद्बाह्ये श्रीं ह्रीं इंद्रबटुकपादुकेभ्यो ह्रीं श्रीं नम इत्यादि ब्रह्मबटुकांतं च
तुरस्राभ्यंतरप्राकारपरितः प्रागादि इंद्र वटुकादिदशकेन अष्टमावरणम्॥ पुनस्तद्बाह्ये श्रीं ह्रीं हेतुकभैरवपादुके
भ्यो ह्रीं श्रीं नम इत्यादि त्रीपुरांतभैरव अग्निभैरव वेतालभैरव अग्निजिह्वभैरव करालभैरव भीमरूपभैरव अचलभै
रव श्रीं ह्रीं हाटकेश्वरभैरवपादुकेभ्यो ह्रीं श्रीं नमः॥ इति चतुरस्रस्य मध्यप्राकारे प्रागादि हेतुकादिदशकेन नवमावरणम्
श्रीं ह्रीं वज्रिणीपुत्रपादुकेभ्यो ह्रीं श्रीं नमः। इत्यादि पद्मिन्यंतं चतुरस्रस्य बाह्यप्राकारलोकेशायुधवज्रीणीपुत्र दश
केन पूर्वादिदिक्षु दशमावरणम्॥ एवं भैरवं संपूज्य बलिं दद्यात्॥ शाल्यन्नं पललं सर्पिर्लाजचूर्णानि शर्कराः॥ गुडमि रामः
श्रुरसापूपो मध्वकैः परिमिश्रितैः॥ कृत्वा कवलमाराध्य देवं प्राग्रुक्तवर्त्मना॥ रक्तं चंदपुष्पाद्यैर्निर्मितं सैव बलिं हरेत्॥ २१२

For Private And Personal

ततः सिध्यंति कार्याणि बलिनानेनमन्त्रिणाम्॥ तत्र पललमितिनिभंद्यथास्य नित्यवलिः॥ भोजनवेलायां घृतगुड
व्यंजनादिसहितंसिकथंनिर्वसमूलविद्यात्रिवारंजप्त्वारूसायशुनेदद्यात्। अथप्रयोगः॥ जुहुयात्सर्पिषामंत्रीमहती
श्रियमाप्नुयात्। वश्यायजुहुयादिक्षुशाकलैर्वशयेज्जनात्॥ इक्षुशाकलंखंडंशर्करैर्जुहुयात्। पुत्रलाभायचतथाप्रफु
लैकरवैःसुधीः। धनधान्यादिसंपत्त्यैजुहुस्तिलतंडुलैः॥ विल्वप्रसूनैर्जुहुयामहतींदिंदंतीश्रियम्॥ लोणैर्मधुरसंमिश्रै
र्वशयेद्वनिताजनान्॥ लोणंलवणम्॥ वृष्टिकामेनहोतव्यंवेतसस्यसमिद्वरैः॥ वेतसंनीरसंतीरवंची॥ अन्नेनजुहुयान्नि
त्यंधनधान्यादिसंपदे। वश्यायजुहुयान्मंत्रीमधुनादिवसत्रयम्॥ रोगोकौषधहोमेनयोगोनस्यतितत्क्षणात्॥ रूत्वा
द्रोहेग्रहेद्रोहोभूतापस्मारसंभवे॥ व्याघ्रासनेसमासीनोजुहुयाद्युतंतिलैः॥ भूतादयःपलायंतेनेसंतेतांदिशंभया
त्॥ जुहुयाल्केवलैर्लोणैरयुतंस्तंभनेछया॥ निगडादिविमोक्षायप्रयोगायमुदाहृतः॥ वचाचूर्णपिलंजप्तंगव्येनाज्येन
लोलितंविभज्यभक्षयेन्मंत्रीमंडलंघुत्रकांक्षया॥ विनीतंपुत्रमाप्नोतिमधारोग्यबलान्वितम्॥ वचावरांग॥ वचाचू
र्णपलप्रमाणेगव्याज्यंविसृज्यप्रतिदिनमष्टोत्तरसहस्रंजप्त्वामंडलंप्राशयेत्॥ अथभस्मप्रयोगः॥ साधयेन्मनुनाने
भस्मसर्वार्थसिद्धिदं॥ उशीरंचंदनंकुष्टघनसारंसकुंकुमं॥ श्वेतार्कमूलंवाराहीलक्ष्मीरमहीरुहाम्॥ त्वचोविल्वतरोर्मू

लं शोषयित्वा सुचूर्णयेत् ॥ चूर्णं ब्योम्निग्रहीतेन गोमयेन विमिश्रितम् ॥ कृत्वा निजापि निसंसोष्य संस्कृते हव्यवाहने ॥ मू
लेन दापयेत् ध्यानद्रव्यं शुद्धपात्रे विनिक्षिपेत् । केतकी मालती पुष्पैर्वासितं द्रव्यं शोधितम् ॥ अयुतं प्रजपेन्मन्त्री स्पष्टं भ
स्म सुपूजितम् ॥ एतन्नागादि नश्यः ज्ञातीः तुंडं करोति यः ॥ तस्य रोगाः प्रणश्यन्ति कृत्या द्रोह महाग्रहाः ॥ अस्य यंषड्विंश
न्तत्ले अघोर भस्म विधानेन वस्याम ॥ अथ स्वर्णाकर्षण भैरव मन्त्रोपि लिख्यते ॥ दुर्वासा भगवान् ऋषिः देवी गायत्री छंदः
स्वर्णाकर्षण भैरवो देवता ॥ ह्रां बीजं स्वाहा शक्तिः संकल्पसिध्यर्थे जपे विनियोगः ॥ ॐ ह्रां महाभैरवाय नमः हृत् । ॐ
ह्रीं आपणस्याय शिरः । ॐ ह्रूं अजामल बंधस्याय शिखा ॥ ॐ ह्रैं लोकेश्वराय कवचम् ॥ ॐ ह्रौं स्वर्णाय नेत्रम् ॥ ॐ ह्रः
ममदारिद्र्यापहरणायास्त्रम् ॥ ध्यानम् ॥ कोटिसूर्यप्रतीकाशं कुबेर निलयं महः । नेत्रत्रयं चतुर्बाहुं पाशांकुश वराभ
यम् ॥ शशिखंडजटाजूटं स्वर्णाभरण भूषितम् ॥ सर्वाभरण संपूर्णशोभितं स्वर्ण भैरवम् ॥ सिद्धविद्याधरैः सेव्यं ध्याये
त्कनकभैरवम् ॥ ॐ वं आं ह्रूं ह्रीं ह्रां महाभैरवाय आपणस्याय अजामिल बंधनाय लोकेश्वराय स्वर्णाकर्षणाय ममदा
रिद्र्यहरणाय ह्रां ह्रीं ह्रूं आं वं ॐ स्वाहा ॥ इमं मम मन्त्रं द्वात्रिंशल्लक्षां जपित्वा अयमशक्ति पंचाशरी विधानम् ॥ वामदेव एमः
ऋषिः पंक्ति छंदः सदाशिवो देवता ॐ बीजं ह्रीं शक्तिः ॥ ॐ ह्रीं हृत् ॐ ह्रीं शिरः इत्यादि पवासरवर्णैः ॥ अथ ध्यानम् ॥ २१८

For Private And Personal

वंदे हरं वरदशूलकपालहस्तं साभीतिमद्रिसुतयोज्वलदेहकांति॥ वामोरुपीठगतया निजवामहस्तन्यस्तारुणोत्पल
युजापरिरब्धदेहम्॥१॥ ह्रीं ॐ नमः शिवाय ह्रीं इति मंत्रः॥ ऐश्वर्यफलप्रधानः चतुर्दशलक्षजपं। तावत्सहस्रं मधुर
सिक्ताभिन्नपतरुसमिद्भिः पुरश्चरणहोमः॥ अथ पूजा॥ प्रसादोक्तेपीठे शिवं समावाह्य समर्चयेत्॥ अंगैः प्रथमावृतिः हृ
ल्लेखायै गगनाय रक्ताकरालिकामहोकुष्मा० इति कोणेषु अग्रे वेतिद्वितीयावृतिः। वृषाय क्षेत्रपालाय चंडेश्वराय० दुर्गायै गु
हाय। नंदिने गणपाय सेन्यपाय इति तृतीयावृतिः॥ मातृभिश्चतुर्थी। इंद्राद्यैः पंचमी॥ अथ शेषाक्षरविधानं उच्य
ते॥ वामदेवऋषिः पंक्तिछंदः। सदाशिवो देवता। पंचाक्षरवदंगानि अत्र ह्रामादियोगो विवरणकृन्मतम्॥ ॐ बीजं ह्रीं
शक्तिः॥ ध्यानं॥ वामांकन्यास्तवामेतरकरकमलायास्तया वामबाहुन्यस्तारक्तोत्पलस्थास्तनविधृतलसद्धामबाहुः
प्रियायाः॥ सर्वाकल्पाभिरामो धृतपरशुमृगेष्टःकरैः कांचनाभो ध्येयः पद्मासनस्थः स्मरललितवपुः संपदे पार्वतीशः
ॐ ह्रीं ह्रौं। नमः शिवाय इति मन्त्रः॥ अष्टलक्षजपः॥ ऐश्वर्यं प्रधानः। अष्टसहस्रं न्यपतरुसमिद्भिर्जुहुयात् प्रासा
दांतेप्रोक्तपंचब्रह्मोक्तवत्पूजा॥ ॥ इति प्रपंचसारसंग्रहे गीर्वाणेंद्रविरचिते पंचविंशः पटलः॥ ॥ अथ दक्षिणामू
र्तिविधानमुच्यते॥ श्रीशुकऋषिः अनुष्टप्छंदः श्रीदक्षिणामूर्तिर्देवता ॐ बीजं ह्रीं शक्तिः ॐ ह्रीं दक्षिणामूर्तये ज्ञानं

त् ॐ ह्रीं तुभ्यं ह्रीं शिरः। ॐ ह्रीं वटमूलनिवासिने ह्रीं शिखा। ॐ ह्रीं ध्यानैकनिरतांगाय ह्रैं कवचं। ॐ ह्रीं नमोरुद्रा
य ह्रौं नेत्रं। ॐ ह्रीं शंभवे ह्रः अस्त्रं॥ ध्यानं॥ मुद्रांभद्रार्थदात्रीं सपरशुहरिणां बाहुभिर्बाहुमेकं जान्वासक्तं दधानो
भुजगवरसमाबद्धकक्षो वटाधः॥ आसीनश्चंद्रखंडं प्रतिघटितजटः क्षीरगौरस्त्रिनेत्रो दद्यादाद्यैः शुकाद्यैर्मुनि
भिरभिवृतो भावशुद्धिं भवो वः॥१॥ ॐ ह्रीं दक्षिणामूर्तये तुभ्यं वटमूलनिवासिने ध्यानैकनिरतांगाय नमो रुद्रा
य शंभवे ह्रीं ॐ॥ इति मन्त्रः॥ ज्ञानप्रधानोयं मन्त्रः॥ अथाक्षरन्यासः॥ कालिकं प्रति हृगांडद्वयनासास्यकेशदोःसं
धिकंठस्तनहृन्नाभिकटिपत्सुक्रमात्॥ यक्षसंधिषु पुनर्द्वाभ्यां मन्त्रविद्व्यापकं न्यसेदिति॥ षट्त्रिंशदक्षरैर्न्यासः॥
त्रिलक्षोत्तरविंशतिसहस्रं जपः॥ दुग्धाप्लुतैस्तिलैः साज्येन पयोंधसा वा हुयेनापि वा दशांशहोमः॥ अथ पूजा॥ पू
र्वोक्तपंचाक्षरविधिना पूजयेत्॥ जपत्वेवं मन्त्रमेनं दिनमनुगिरिशं पूजयित्वा च हुत्वा स्तुत्वा नत्वा मनोवाक्तनु
भिरवहितः प्राप्य कामानशेषान्॥ व्याख्याता चागमानां भुवि कविषु वरः साधुवेदांतवेदी वादी चाद्वैतविद्याफलम
मलतरं याति शैवं पदं तत्॥ अथ संहारदक्षिणामूर्तिमं। मध्ये लिंगं लिखित्वा तदुपरि परितोभूपुरं द्वंद्वमष्टौ शूलान्य रामः
ष्टांसु दिक्षु व्रवलरिपुगणैर्धार्यपस्मारजन्यैः श्रवमस्यय च्चम्॥ तन्मध्ये चिंतयामः करतलविलसत्सुस्तकाक्षस्रगग्निं ३१९

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

व्याख्यं संहार संज्ञं सकलसुरगुरुं दक्षिणामूर्तिमीशम्॥ ॐ कारसंहार दक्षिणामूर्तये नमः ॐ कारसंहार दक्षिणामू
र्तये आदिभैरवभूतप्रेतपिशाचतब्रह्मराक्षस ब्रह्मराक्षसदानवदानवीसुद्रसुद्री अशून्यं शून्यं अवेशयर उरउ
र उरुल उरुल शरर येशयेशयो डिण्योकुस्वाहा॥ इति पिशाचनिवसिप्रधानोयंमंत्र॥ अथ नवाक्षरी दक्षिणामूर्ति
मन्त्रः॥ ॐ अनमः शिवाय अ ॐ॥ इतिमन्त्रः॥ अज्ञाने धनदीप्राय ज्ञानाग्निज्वालरूपिणे॥ आनंदाज्यहविः प्री
नसम्पे ज्ञानप्रय व्हमे॥ इतिलकुटी दक्षिणामूर्तिमन्त्रः॥ उभयोरप्यनुष्टुक्तवदंगानि तत्र मूलमन्त्र वर्णस्थानेन वा
क्षरीमन्त्रस्यद्वितीयवर्णादिक्रमेण योजयेदिति विशेषः॥ तत्रलकुटीध्यानंतु॥ न्यग्रोध कृतरोरधः शुकमुखैसुभू
षभिः संवृतं व्याख्यात त्परमष्टभोगिविलसद्भूषंशिवं दंडिनं॥ स्वर्णांगं स्वजयमलेंदु — शकलं वीरासना ध्यासितं॥
व्याघ्रत्वकपदलंविपन्नगतज्ञन्यस्ताव पुस्तं भजे॥ वामेतुन्यस्त द — — — सिह हे दक्षिणे ज्ञानमुद्राम्॥ कुर्वंतं चास्य
सनेस्वर्कुनकमणिमयेसुस्वमं भोजनेत्रम्॥ मूलेन्यग्रोधदारोरमरमुनीगणैः पूज्यमानं दरूपं ध्यायेद्हंसाभिधानं पर
ममुदयुतं दक्षिणामूर्तिमीशम्॥ अथनवाक्षरीन्यासः॥ ब्रह्माद्यृषीपगुर्वादिवंदनं कृत्वा पाशुपतास्त्रेणांगुलिन्यास
करशुद्धितालत्रयदिग्वंधनाग्निप्रकारान्विधाय हहह इतिमूलाधार हृदय भ्रूमध्यगतसुषुम्नानाडीपर्वत्रयंभं

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ह्रैं ५
प्र॰सं॰ मिति मूलाधारगतं तेजो द्वादशांतं नीत्वास्थैमिति द्वादशांतगतं तेजो मूलाधारं नयेत्॥ द्वादशांतस्थितसूर्यमंडलामृ
१२० तविंदुरूपेण मूलमंत्राक्षराणि ध्यात्वा मंत्रं सकृदुच्चार्य शुद्धोयं मंत्र उत्पन्न इति ध्यात्वा प्रणवेन षट् प्राणानायम्य मू
लेन केशादिपादपर्यंतं त्रिर्व्याप्य पीठन्यासं कुर्यात्॥ तद्यथा गुं गुरुभ्यो नमः पृथिव्यै कैलासाद्यै॰ वटवृक्षाय॰ स्फटिक
मंडपाय॰ रत्नसिंहासनाय नम इति मूलाधारादारभ्य हृदयपर्यंतं न्यस्त्वा पुनर्धर्मादीन्सप्रदशपटपदलेगोपालकवी
धानेनैकप्रकारेण न्यास्य॰ वामायै॰ ज्येष्ठायै॰ रौद्र्यै॰ काल्यै कलविकरण्यै॰ बलविकरण्यै॰ बलप्रमथिन्यै॰ सर्वभूतदमन्यै॰
मनोन्मन्यै॰ ॐ नमो भगवते सर्वगुणात्मशक्तियुक्ताय अनंताय योगपीठात्मने नम इति हृदयेष्टदले विन्यस्य मूल
मंत्रोच्चारणपूर्वकं श्रीदक्षिणामूर्तये नम इति पीठे मूर्तिं न्यस्य तत्र पंचोपचारान्समर्प्य स्नानीयमिदं अर्घ्यमिदं। आचम
नीयकमिदं॰ इत्येवानिसमर्प्य मूलमंत्रस्य द्वादशवारं जपेन कुंभकं कुर्यात्। अंतः पातितं तेजः दक्षिणनासिकायां द
क्षिणकरतले निपात्य तत्करतलपृष्ठपार्श्वं व्याप्य अंगमंत्रैरंगुलिषडंगन्यासौ कृत्वा ऋष्यादिस्मरणपूर्वकमूलमंत्रेण
त्रिर्व्याप्य मूलमंत्राक्षरन्यासं कुर्यात्॥ तद्यथा॥ नेत्रद्वयश्रोत्रद्वयनासिकाद्वयास्यलिंगापगुह्यपृशिरोललाटनेत्रयु राम॰
गआस्यकंठहृज्जानुपादेषु बाहुपादसंध्यंगुलीषु क्षरान्न्यसेदेषां स्पृष्टिः षडावृत्त्या॥ ततो मूलेन त्रिर्व्याप्य॥ पार्श्वे १२०

For Private And Personal

द्वयषुनाभिहृत्कंठदक्षिणांसककुद्वामांसेषु शिरोललाटनेत्रद्वयश्रोत्रद्वयनासिकाद्वयास्येषु बाहुद्वयमूलसंध्यं
गुल्यग्रेषु दक्षिणहस्ततर्जन्यंगुष्ठपर्वद्वंद्वमध्यमानामिकापर्वद्वयवामतर्जन्यंगुष्ठपर्वद्वंद्वेषु वाममध्यमानामिका
पर्वद्वंद्ववामकनिष्ठिकापर्वत्रयदक्षिणकनिष्ठिकापर्वत्रयेषु न्यासं कुर्यात्॥ एवं कृते मूलमन्त्रस्य षड्जागरतयो भवंती
त्येषा स्थितिः॥ ततो मूलमन्त्रेण त्रिर्व्याप्य वामपादतलतदुपरितत्पार्श्वद्वयसमस्तजंघातत्पार्श्वद्वयऊरुतत्पार्श्वद्व
येषु एवं दक्षिणपादवामहस्तदक्षिणहस्तेषु वाम इत्यर्थः पादोक्तरीत्या नाभ्यादिहृदयपर्यंतं कट्यादिहृत्स्तनांतं
हृदादिमस्तकांतं मस्तकादीचतुर्दीक्षु मूर्धनि च मूलमन्त्रं पंचावृत्त्या न्यसेत्॥ एवं पंचावृत्त्या संहारन्यासः॥ मूले
न त्रिर्व्याप्य पुनः सृष्टिस्थिती विन्यस्य पुनस्त्रिर्व्याप्य॰ ईशानाय मूर्ध्ने नमः तत्पुरुषाय वक्त्राय नमः अघोराय हृद
याय॰ वामदेवाय गुह्याय॰ सद्योजाताय पद्भ्यां नम इति अंगुष्ठाद्यंगुलिन्यासक्रमेण शिरोवदनहृद्गुह्यपादेषु
सूत्रन्यासं कृत्वा ईशानाय ऊर्ध्ववक्त्राय नमः तत्पुरुषाय पूर्ववक्त्राय॰ अघोराय दक्षिणवक्त्राय वामदेवाय उ
त्तरवक्त्राय॰ सद्योजाताय पश्चिमवक्त्राय॰ इति वक्त्रन्यासं कृत्वा मूलेन त्रिर्व्याप्य मूलेन प्रणावेन वा संपुटित मातृ
कान्यासं कृत्वा मूलेन त्रिर्व्याप्य षडंग ऋषि छंदो देवता अपि विन्यस्य प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात्॥ अत्र दक्षिणामूर्ति देवस्य

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ प्राणादित्यादिविशेषः॥ एवं कृत्वा पुनर्ध्यात्वा जपेत्॥ अथ मेधादक्षिणामूर्तिमन्त्रः॥ ब्रह्मा ऋषिः गायत्री छंदः मे
१२७ धादक्षिणामूर्तिर्देवता। मेधा बीजं स्वाहा शक्तिः मम दक्षिणामूर्तिप्रीत्यर्थे विनियोगः॥ ओं हृत् ईं शिरः ऊं शिखा ऐं क
वचं औं नेत्रं अः अस्त्रं॥ ध्यानं॥ भस्मव्यापांडुरांगः शशिशकलधरो ज्ञानमुद्राक्षमालावीणापुस्तैर्विराजत्करतलकमलो
योगपीठादिरामः॥ व्याख्यापीठे निषण्णो मुनिवरनिकरैः सेवितः सुप्रसन्नः॥ सव्यालः कृत्तिवासाः सततमवतु नो द
क्षिणामूर्तिरीशः॥ ॐ नमो भगवते दक्षिणामूर्तये मह्यं मेधां प्रज्ञां प्रयच्छ स्वाहा॥ इति मन्त्रः॥ प्रज्ञापदरहितो वा
यं मन्त्रः॥ ज्ञानप्रधानोयं मन्त्रः॥ कृष्णाष्टमीमारभ्य कृष्णचतुर्दशीपर्यंतं चत्वारिंशत्सहस्रं जपित्वाज्येन दशांशेन
पुरश्चरणहोमः॥ लक्षं वा जपेत्॥ विष्णालये वा पश्चिमद्वारशिवालये वा॥ स्मिएं होसीरघुतशुद्धतिलैराज्येन पाय
सान्नेन वा दशांशं पुरश्चरणहोमः॥ अथ पूजाप्रासादोक्ते समावाह्य समर्चयेत्॥ अंगैः प्रथमावृतिः॥ स्वरद्वंद्वाष्टके
न द्वितीया। कचटतपशलादिवर्गैरष्टधा विभक्तैस्तृतीया॥ सरस्वत्यै॰ ब्रह्मणे॰ सनकाय॰ सनंदनाय॰ सनातनाय॰
सनत्कुमाराय॰ शुकाय॰ वेदव्यासाय॰ नारदाय इति चतुर्थी॰ पार्श्वं त्यै शुभगायै॰ भद्रायै॰ क्रीडायै॰ शांत्यै॰ रौद्र्यै॰ रा॰म॰
कान्त्यै॰ विजृंभायै॰ इति पंचमी॥ इंद्राद्यैः षष्ठी॥ हस्तस्थपुस्तकाः स्वस्थाः प्रोक्ताः सुस्वर्णभूषणाः एवं ध्यात्वार्चनी १२१

For Private And Personal

या इति शेषः॥ अस्य मन्त्रस्य न्यासः॥ प्रथमगुर्वादिवंदनं कृत्वा मन्त्रांगषट्कस्ले पाशुपतास्त्रेण वातालत्रयादिदिग्बंधनं
कृत्वा॥ हकारत्रयोच्चारणेन मूलाधारहृदयभ्रूमध्यगतपर्वत्रयभंजनं कृत्वा ह्स्लें मिति मूलाधारगतं तेजो द्वादशांतं
नीत्वा स्क्रें मिति द्वादशांतगतं तेजो मूलाधारं नीत्वा द्वादशांतस्थितसुधामंडलविगलितामृतबिंदुरूपेण शुद्धानि म
न्त्राक्षराणि ध्यात्वा मूलमेकवारं संजप्य शुद्धमन्त्र उत्पन्न इति ध्यात्वा यमिति वायुबीजेन षोडशवारं मनसा पठिते
न रेचकं स्थूलसूक्ष्मकारणशरीरत्रयशोषणं कृत्वा रमित्यग्निबीजेन द्वात्रिंशद्वारं मनसा पठितेन पूर्वोक्तशरीर
त्रयदहनं कृत्वा वमित्यमृतबीजेन चतुःषष्टिवारं मनसा पठितेन कुंभकं॥ पूर्वोक्तशरीरत्रयप्लावनकरं शरीर
मुत्पन्नमिति ध्यात्वा मूलेन केशादिपादांतं त्रिशो व्याप्य पीठन्यासं कुर्यात्॥ तत्प्रकारः सप्तदशपटले उक्तः। तत्र नव शक्तय
स्तु प्रासादविधाने प्रोक्ता न्यस्तव्याः पुनः श्री दक्षिणामूर्तये नम इति कर्णिकायां मूर्तिं विन्यस्य मानसपूजां कृत्वा आस
नस्वागतपाद्याद्युपचारान् दत्वा द्वात्रिंशद्वारं मूलं जप्त्वा कुंभकं कृत्वा मूलमन्त्रं तेजोरूपतया ध्यात्वा दक्षिणनासि
कया दक्षिणकरे निपात्य मूलेन तत्तेजः करतलकरपृष्ठेषु व्याप्य अंगमन्त्रैरंगुलिन्यासं कृत्वा मूलेन त्रिशो व्याप्या
क्षरान् न्यसेत्। मूर्ध्नि पश्चात् ललाटे च चक्षुषोः श्रवणद्वये। नासापुटद्वये पश्चाद् गंडयोर्द्वितयोरपि॥ जिह्वाग्रे नासिका

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir
For Private And Personal

प्र.सं. ग्रे च वोष्ठयोर्युगले गले॥ हृदयोरोजयुग्मे च नाभौ पृष्ठे गुह्यके॥ ऊर्वोर्जान्वोश्च जंघायां पार्श्वयोः पादयुगे तथा॥ सर्वपा
३२२ दांगसंधिषु परंन्यसेद्विद्वान् तंद्रितः॥ अस्मिन्न्यसे मूलमन्त्रे प्रज्ञापदं न्यजेत्॥ एवमक्षरान्यस्य पुनर्योगं न्यासं कुर्या
त्॥ तत्प्रकारस्तु। आधारचतुष्पत्रे प्रणवं कर्णिकोपरि॥ पत्रेषु चतुरः पश्चाद्धृदये ष्टदलांबुजे॥ कर्णिकायां न्यसेद्बीजं
पत्रेष्वष्टसु विन्यसेत्। अष्टौ च हि दले पश्चात्कर्णिकायां न्यसेच्छिवं॥ शिवो हकारः॥ हृदये च ततः पश्चात्तत्सहस्रारे शिरों
बुजे॥ कर्णिकायां न्यसेच्छक्तिं वाला कर्शतरूपिणीम्। बीजशाकी वक्ष्यमाणे॥ सप्ताक्षराणि शिष्टानि सहस्रारे शिरोंबुजे
विन्यस्यैवम्॥ इत्युक्तप्रकारेण मूलमन्त्रवर्णैर्योगन्यासं कृत्वा मूलेन एकवारं व्याप्य मूर्तिपंजरन्यासं कुर्यात्॥ ॐ अं ह्रीं
ह्रौं नमः शिवाय महादेवाय धात्रे नमः॥ ॐ आं ह्रीं ह्रौं नमः शिवाय शिवायार्यम्णे नमः। ॐ इं ह्रीं ह्रौं नमः शिवाय रुद्राय
मित्राय नमः। ॐ ईं ह्रीं ह्रौं शंकराय वरुणाय नमः॥ ॐ उं ह्रीं ह्रौं नमः शिवाय लोलरहिताय ईशाय नमः ॐ ऊं ह्रीं ह्रौं नमः
शिवाय ईशानाय भगाय नमः। ॐ एं ह्रीं ह्रौं नमः शिवाय विजयाय विवस्वते न० ॐ ऐं ह्रीं ह्रौं नमः शिवाय भीमाय इंद्राय
ॐ ओं ह्रीं ह्रौं नमः शिवाय कपर्दिने पूष्णे नमः॥ ॐ औं ह्रीं ह्रौं नमः शिवाय हराय पर्जन्याय नमः। ॐ अं ह्रीं ह्रौं नमः य राम:
स्थाणवे त्वष्ट्रे नमः॥ ॐ अः ह्रीं ह्रौं नमः यनीलकंठाय विष्णवे नमः इति ललाटनाभिहृत्कंठदक्षिणपार्श्व तदंशसल ३२२

द्रलवाममार्श्वेन दंसतद्दलएष्ठककुक्षुन्यसेत्॥पुनः काननरुनेत्यादिस्थानेषुमातृकान्यसंकृत्वा।मुलेनत्रिशोव्या
प्य॥ ॐआं ॐ हृदयाय॰ ॐ ई ॐ शिरः इत्यादि षडंगकृत्वा॥ऋष्यादिविन्यस्य॥ ॐबीजस्वाहाशक्तीगुह्यंपादयोर्न्यस्य
प्राणप्रतिष्ठामन्त्रेण देवतात्मकोभूत्वा ध्यात्वामानसपूजांकृत्वा षडंगादिकं दत्वामूलेनपुष्पांजलींसमान्य॥ ॐ तत्सदितः
पूर्वमितिमन्त्रेण ब्रह्मार्पणं दत्वा॥ शिवोदाताशिवोभोक्ताशिवः सर्वमिदंजगत्॥ शिवोजाग्रतिभूतानिपः शिवः सोह
मेवसः॥त्वमेवाहमहंचत्वं संविन्मात्रवपुर्धरः॥आवयोरंतरं भ्रांतिर्नश्येत्वाज्ञावशानव॥इत्यर्थानुसंधान पूर्वकंमूल
मन्त्रंजपेत्॥ अथप्रयोगः।य‒लाशपुष्पैरयुतहोमाद्दिद्यानिधिर्भवेत्॥प्रयोगांतरं।कंठमात्रेजलेस्थित्वाजपेन्मन्त्रं
सहस्रकम्॥प्रत्यहंमंडलादर्वाकवीनामग्रणीर्भवेत्॥प्रयोगांतरम्॥भुंजानःप्रततोमन्त्रीगोमूत्रेपक्वमोदनम्॥भि
क्षान्नमथवामन्त्रमयुतहितयंजपेत्॥अश्रुतंवेदशास्त्रादिव्याचष्टेनात्रसंशयः॥प्रयोगांतरं॥स्वहस्तेजलमादा
यप्रातः कालेतुसाधकः।पंचविंशतिवारंवात्तदर्भैर्वाभिमन्त्रयेत्॥ तज्जलंप्राशयेन्नित्यंषण्मासात्साधकोत्तमः म
हावाग्मीभवेन्नित्यगंगाश्रोतःप्रवाहवत्॥अथसांबदक्षिणामूर्तिमन्त्रः॥ आनंदवामदेवऋषिः।भोगपंक्तिश्छंदः
सांबुदक्षिणामूर्तिर्देवता। ॐ ऐं हृत् नमः क्लींशिरः॥ शिवायसौःशिखा। ॐ ऐं कवचं। नमः क्लीं नेत्रं। शिवायसौः अस्त्रं

प्र·सं· ॐबीजमितिनाभौऐंशक्तिरिति दक्षिणांसे। क्लींकीलकमिति वामांसे न्यसेत्॥ध्यानं। वामोरोरूपरिस्थितांगिरिसुता
३२३ मन्योन्यमालिंगितंश्यामामुत्पलधारिणींशशिनिभंचालोकयंतींशिवम्॥आश्लेषेण करेणपुस्तकमथोकुंभंसुधापूरि
तम्॥मुद्रांज्ञानमयीदंधानमपरेमुक्ताक्षमालांभजे॥१॥ ॐऐंनमःक्लींशिवायसौः सांबश्रीदक्षिणामूर्तेः पूजनंचपुरस
क्रिया॥मेधादिदक्षिणामूर्तेश्वोकरीत्याभवेदुमे॥इतियमले॥ इतिमन्त्रःविद्याफलप्रधानः॥अथदक्षिणामूर्तिप्रसं
गाद्विधाप्रदत्वसाम्येनहयग्रीवैकाक्षरमन्त्रोपिलिख्यते॥ ब्रह्माऋषिःत्रिष्टुप्छंदः हयग्रीवोदेवता। हकारोबीजंऊकारः
शक्तिः वागैश्वर्यसिध्यर्थेजपेविनियोगः॥ ह्स्रांहृत् ह्स्रींशिरः इत्याद्यंगानिध्यानं॥ धवलनलिननिष्ठंक्षीरगौरंकराग्रे
र्जपवलयसरोजेपुस्तकाभीष्टदाने॥ दधतममलवस्त्राकल्पजालाभिरामंतुरगवदनविष्णुंनौम्यविद्याप्रतिसिष्णुम्॥
हकारसकारचतुर्दशस्वरषष्ठस्वरान्यातरयुक्तविंद्वात्मकः॥ ह्स्रौं इतिमन्त्रः॥ अथवाह्लूंमितिमंत्रः अयमन्त्रांतरेऋष्या
दिपूर्ववत्॥ जीयात्सरोजजपदामसुधाकरीरलेख्यानिपाणिकमलैःसकलैर्दधानम्॥मंदारकुंदतुहिनेदुसमा
नदेहोमाल्यांगरागवसनाभरणोश्ववक्रः॥ ह्लूं हयशिरसे नमः॥ इतिमन्त्रः॥पूजादिकंवक्ष्यमाणवत्॥अथैकाद राम.
शाक्षरः॥ ब्रह्माऋषिःत्रिष्टुप्छंदः हयग्रीवोदेवता। बीजेनांगानि।पूर्ववत् ध्यानादि। ह्रींक्रौंह्रांहयशिरःह्रींक्रौं ३२३

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

हुं फट् इति मन्त्रः॥ विद्याफलप्रधानः॥ अथ दधिभक्तहयग्रीवमन्त्रः॥ ब्रह्माऋषिः अतिछंदः हयग्रीवोविष्णुर्देवता। अंगन्यासादि पूर्ववत्॥ सव्येन हस्तेन सुधाकरीरमन्येन दध्योदनमादधानः॥ शशांकमध्येस्थितपद्मसंस्थायापायात्सिताभस्करगानमोनः॥ ॐ नमो भगवते हयशिरसे अन्नाधिपतये अन्नदाय अक्रूराय अक्रूरकर्म भगवन्मस्य भोज्यं सदानमावहावह स्वाहा॥ अथ हयग्रीवमन्त्रांतरम्॥ ह्लूं हंसः विश्वोत्तीर्णस्वरूपाय चिन्मयानंदरूपिणे॥ तुभ्यं नमो हयग्रीव विद्याराजाय विष्णवे स्वाहा॥ सोहं ह्लूं ॐ॥ पूजादिकमनुपदं वक्ष्यते॥ अथैकाक्षरः॥ ब्रह्मा ऋषिः गायत्रीछंदः हयग्रीवो देवता। हं बीजं सः शक्तिः ह्लां ह्लीमित्याद्यंगानि ध्यानं॥ पद्मासमालालिखितेष्टदानि दधानमंभोरुहसंपुटस्थम्॥ कर्पूरचंद्राधिकगौरकांतिं हयाननं सौम्यमिह स्मरामि॥ ह्लूं मितिमन्त्रः॥ लक्षचातुष्कंजपः॥ श्वेतपद्मैर्दशांशंपुरश्चरणहोमः॥ विद्यावामेनवाव भवेनसौरित्यनेनचसंपुटीकृत्याजप्तव्यः॥ अथपूजा॥ वैष्णपीठेअर्चयेत्। वीं गीश्वराय विद्महे हयग्रीवाय धीमहि तन्नो हंसः प्रचोदयात्॥ अंगैः प्रथमावृतिः ततोष्टदलेषु प्रागादिक्रमेण॰ मेधायै॰ सरस्वत्यै॰ पुष्ट्यै॰ विजयायै॰ अपराजितायै॰ तुष्ट्यै॰ श्रद्धायै॰ इत्यभ्यर्च्य दलाग्रेषु कुमुदाद्यान्॰ कुमुदाय॰ कुमुदाक्षाय। पुंडरीकाय वामनाय॰ शंकुकर्णाय सर्वनेत्राय॰ सुमुखाय॰ सुप्रतिष्ठिताय॰। पिंगलाय॰ हरिसेवाय॰ इति

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ततोलोकपालान् पूजयेत्॥ततः पश्चात्॰अथमालायै॰पुस्तकाय वरदाय इति पूजयेत्॥प्रयोगस्तु॥शशिमंडलमध्य
स्थंकरमन्त्रशशिप्रभम्॥ध्यात्वातुविन्यसेवक्त्रेसम्यक्छेवाग्मिनांभवेत्॥चंद्रमंडलमध्यस्थंलगर्भंमन्त्रनायकम्॥प्र
तिवादिमुखेध्यातंस्तंभयेत्येवतन्मुखम्॥प्रणवद्वयमध्यस्थमकारद्वयमध्यगम्॥वीजंहयग्रीवकस्यैवतद्गर्भंगंशत्रू
लिखेद्भूर्जेहरीद्रव्या॥यंत्रंप्रतिष्ठितप्राणंरक्तात्रिकोणद्वयंरद्वयसंपुटेनिधाय।वेष्टयेत्प्रीतसूत्रैःसर्जेनधूपितंप्रयुक्तं
वैरिणायेनमूकत्वंकुरुतेचिरात्॥श्रृंगाटमेदमध्येस्थरेफाक्रांतंतुकारयेत्॥ज्वालामालाकुलंध्यायेत्स्तंभनंपरमंम
तम्॥श्रृंगाटमेकारः॥हयग्रीवानुष्टुप्॥ब्रह्मासंकर्षणोऋषिःअनुष्टुप्छंदःहयग्रीवोदेवता।ऋंबीजंनमःशक्तिः
ज्ञानार्थेजपेविनियोगः॥मन्त्रपादैःसमस्तैश्चपंचांगानि॥ध्यानम्॥व्याख्यामुद्राकरसरसिजैःपुस्तकशंखचक्रेविभ्रा
द्भिन्नस्फटिकरचितेपुंडरीकेनिषण्णः।अम्लानश्रीरमृतविशदैरंशुभिःप्लावयन्मामाविर्भूयादमितमहिमामा
नसेवाग्।धीशः॥ध्यानांतरम्॥वंदेपूरितचंद्रमंडलगतश्वेतारविंदासनंमंदाकिन्यमृताब्जकुंदकुमुदक्षीरें
दुहासंहारिः॥मुद्रापुस्तकशंखचक्रविलसच्छ्रीमद्भुजामंडितंनित्यंनिर्मलभारतीपरिमलंविश्वेशमश्वाननम्॥ध्या
नांतरम्॥तुषाराद्रिसमच्छायंतुलसीदामभूषणं॥तुरतंवदनंवंदेतुंगंसारस्वतंप्रदम्॥ऋग्यजुःसामरूपायवे

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

दाहरणकर्मणे ॥ प्रणवो ह्रीयवचसेमहाश्वशिरसेनमः ॥ इतिमन्त्रमयुतंजपेत् ॥ विद्याप्रधानोयम ॥ अथपूजा
केवलंपद्मपीठंसंभाव्यतत्कर्णिकायांमध्येसोममंडलंविचिंत्यतन्मध्येवन्हिमंडलंविचिंत्यतन्मध्येदेवंसमावाह्य
तत्रदिक्षुसनंदनायसनकायाम्नियेष्टथिव्यैनमः ॥ इतिसमर्चयेत् ॥ तद्बहिःषट्कोणंविचिंत्यषट्सुकोनेषुनिरु
क्तज्योतिरांगयुक्तान्वेदान्समर्चयेत् ॥ अस्यत्रोपदेशः ॥ दिक्षुवेदान्षट्सुकोणेषंगानिसमर्चयेदिति ॥ तत्र
निरुक्तज्योतिर्व्याकरणकल्पशी सांकंदांस्यंगानि । तद्बहिरष्टदलेब्राह्मीमाहेश्वरीकौमारीवैष्णवीवाराहीइंद्रा
णीचामुंडामहालक्ष्मीएताःप्रागादिक्रमेणार्चयेत् ॥ दलमध्येषु॰ वक्रतुंडाय॰ एकदंताय॰ महोदराय॰ गजानना
य॰ लंबोदराय॰ विकटाय॰ विघ्नराजाय॰ धूम्रवक्त्राय । एतानर्चयेत् ॥ दलाग्रेषु॰ असितांगाय॰ रुरवे ॥ भीषणाय॰
रक्तनेत्राय बटुका॰ कालमर्दनाय॰ दंतुराय॰ विकटाय॰ एतानर्चयेत् ॥ पुनस्तद्बहिःषोडशपत्रेषु दशावतारा
न्दशसुपत्रेषु अवशिष्टपत्रषट्केशंखचक्रगदापद्मनंदकशार्ङ्गाण्यर्चयेत् ॥ तद्बहिश्चतुरश्रे इंद्रादिक्पाला
न्यजेत् ॥ पुनः पूर्वादिचतुर्द्वारेषु महागणपतिदुर्गाक्षेत्रपालबटुकान्क्रमेणैकेकंसमर्चयेत् ॥ तद्बहिःसम
स्तप्रकटादिनवयोगि।नीःसप्तनदीर्नवग्रहांश्च अष्टपर्वतांश्च सप्त न श्च सप्तविंशतिं चार्चयेत् ॥ त्रिपुराविषये
न

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र०सं० ष्टपटलेसमस्तप्रकटादियोगिन्यःप्रोक्ताः॥ अथप्रयोगः॥ अष्टोत्तरसहस्रंतु शुद्धंवाह्यभिमंत्र्यवापिबेद्वापाययेद्वापी
३२५ मात्रंयतेंद्रियः॥जन्ममूकस्यापिकस्यापिवाक्सिद्धिर्भवतिध्रुवम्॥ अथप्रयोगांतरम्॥ प्रारभ्यवेलामारभ्यसूर्याचं
द्रमसोर्ग्रहे॥पात्रेरुक्ममयेदुग्धंवचामिश्रंप्रपूरयेत्॥ यावन्मोचनकालंतुयावत्स्थित्वोदकांतरे॥ कंठमात्रेथवाजा
नुदघ्नेमौनीमनुंजपेत्॥पिबेत्तत्सर्वमचिरात्स्यसारस्वतंभवेत्॥प्रयोगांतरं॥ज्योतिष्मतीलताबीजंदिनेष्वेकैकवर्धि
तम् अष्टोत्तरशतंयावद्भक्षयेदभिमंत्रितम्॥ सारस्वत्यवतारोयंसत्यंस्यात् द्रौणिमानवः॥ प्रयोगांतरम् कलशंपूर्णमुदकैः।
स्थापयित्वानवपुनः तत्रावाह्यहयग्रीवंपरिवारैःसमन्वितम्॥ पूजयेद्धूपपुष्पाद्यैरुपचारैर्यथाविधि॥ सहस्रंप्रजपे
न्मंत्रंकलशंसंस्पृशन्बुधः। तेनांभसाभिषिक्तायेद्वंध्यापुत्रवतीभवेत्॥ षण्मासमेतत्कार्यंस्याद्दिनशोविजितेंद्रियैः॥
पुत्रलाभोभवत्येवसत्यंसत्यंवदाम्यहम्॥प्रयोगांतरं॥सोमसूर्यग्रहेतिष्ठन्जलमध्येतुसाधकः॥ यावन्मोक्षंजपेदेवं
तावन्मंत्रमनन्यधीः॥कपिलागोघृतंप्राश्यंमन्त्रसिद्धमथौषधम्॥ तस्यसंवत्सरेनैवमूकस्यैववचवाग्भवेत्॥ ब्राह्मीरसेन
पक्केनकपिलागोघृतेनच॥अतीवसंस्कृतावाणीप्रातःपीतेनमंत्रिणः॥ज्योतिष्मतीफलान्यस्तमन्त्रितानिचभक्षयेत्॥ समः
नित्यमारोग्यमायुष्यंनस्यबुद्धिश्ववर्धते॥ अथानुष्टुपमंत्रांतरम्॥ ब्रह्माऋषिःअनुष्टुपछंदः॥ हयग्रीवोदेवता। तारपू ३२५

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

वैर्मन्त्रस्य पादैर्व्यस्तैः समस्तैः पंचांगानि शरच्छशांकप्रभमस्य वक्त्रं मुक्तामयैराभरणैरुपेतं म्। रथांगशंखान्वितबाहुयुग्मं जानुद्वयेन्य स्तकरं भजामः॥ ॐ उद्गीइतिमन्त्रः॥ द्वात्रिंशल्लक्ष जपः। मधुरसिक्तैः कुंदपुष्पैर्दशांशं होमः॥ पूर्ववत्पू ज्य॥ वेदान्दिक्षु। अंगानिविदिक्षु इतिहासपुराणादीश्च समर्चयेत्॥ तद्बहिरिंद्रादीस्तं द्बहिर्वज्रादींश्चार्चयेत्॥ अथ प्रयोगः॥ मनुनानेन संजप्तं घृतं ब्राह्मीरसे सतम्॥ कविल माव हे सुसांमंतर्गलविज्रं भिणी॥ प्रयोगांतरं म्॥ वचामनेन संजप्य भक्ष्येत्सातरन्वहं। सर्ववेदागमादीनां व्याख्याताजायेतचिरात्॥ अथाघोरमंत्रविधानम्॥ अघोरऋषिः अनुष्टुप् छंदः अघोररुद्रो देवता॥ हुं बीजं ह्रीं शक्तिः ह्रीं स्फुरस्फुर हृत्। प्रस्फुरर शिरः घोरघोर तनुरूप शिखा चटर प्रर कवचं। कहर वमर नेत्रत्रयं॥ बंधरघातयर हुं फट् अस्त्रम्॥ ध्या०॥ कालाभ्राभः कराग्रैः परशुडमरु कौखड्ग खेटौ च बाणे ष्वासौ शूलं कपालं दधदतिभयदो भीषणास्यस्त्रिनेत्रः॥ रक्ताकारांबरो हि प्रवरघटितगात्रोरिग्रहादीन्खादन्निशा र्थदापी भवदनभिमतस्थितये स्यादघोरः॥ ह्रीं स्फुर२ प्रस्फु२ घोर२ तर तनुरूप चट२ प्रचट२ कह२ वम२ बंध२ घातय हुं फट्॥ रसाप्रधानः॥ अथ पदन्यासः॥ कहृगास्यकंठहृन्नाभ्यं धूरुषुजानुजंघयोः पादयोः एकादश धानितैर्मंत्रार्णैर्न्यसतु विग्रहे मन्त्री॥ एकादशधाविभागप्रकार उच्यते॥ पंचभिरथो सप्तभिर्द्वाभ्यामथ षड्भिश्चतु

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

षं
भिश्च॥ षड्भिश्च तुल्यये णाङ्घ्रि ह्र्भ्यां चमेरितैः॥ क मशः। चतुल्यये णेति कहादि चतुष्कं वमादि चतुष्कं वं षादि चतु
ष्कं चएते स्त्रिभि—रित्यर्थः॥सर्वपदादौ प्रणवशक्तियोजनीये॥ लसंजपः॥स्वस्थो मुमुक्षोस्तु भवेदघोरः काम्यक्रियाया
मथरक्तवर्णः॥ कृष्णोभिचारे ग्रहवैकृते च प्रोक्तो जपः स्यादपि लक्षमानः॥ घृतावसिक्तैः सतिलैः स खंडैर्लैर्वा घृताप्लुतैर्हवि
र्भिर्वा दशांशं पुरश्चरण होमः॥ अथ पूजापीठविधानार्थमन्त्रं। ह्रीं स्वास्थितसाध्याक्षर विलसित कर्णिकं कलावीतं। व
र्गाष्टकांत केसरमंत्येसदल स्य सरोल्लसितम्। मन्त्राक्षरत्रयोद्य द्दलम ध्य दलाग्रकं च तद्बाह्ये वन्हि पुटाश्रि समाश्रितक
वचास्त्रं प्रति विलिख्य यंत्रमिदं। अस्यार्थः॥ अष्टदलस्य कर्णिकायां भुवनेशीं विलिख्य तन्मध्ये साध्यादीन् विलिख्य त
त्स्वरैः सविंदुकैर्वेष्टनं कुर्यात्॥ पुनः दलमूले कादीन्मांतान् पंचवर्गान् पंचसु दलमूलेषु विलिखेत्॥ लिखित्वा षष्ठेया
दित्रयं सप्तमे वादित्रयं अष्टमे सादिचतुष्टयं लिखेत् पुनरघोरमन्त्राक्षराणि त्रिदलमध्ये विलिखेत्। अवशिष्टानि त्रि
णि त्रीणि दलाग्रेषु लिखेत्। तद्बाह्ये षट्कोणस्य विलिख्य तेषु प्राग्रक्षोनिलकोणेषु हुं इति॥ विलिखेत् पुन॰ अस्य धी श
कोणेषु फडिति लिखेत्॥ अत्रमंडले प्रासादोक्त पीठे पंचगव्यैर्वा क्वाथोदके नवा पुरश्चरणकलशांसं पूर्य अघोरमूर्तिं
समावाह्य समर्च—त्॥ अंगैः प्रथमावृतिः परशवे डमरुकाय खड्गाय खेटाय बाणाय। धनुषे मूलाय कपालाय इ

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ति द्वितीयामात्रभिस्तृतीया। इंद्राद्यैश्चतुर्थी। अथवा पूर्वोक्तपंचावरणपूजा॥ अथ प्रयोगः॥ आज्यापामार्गसमित्तिलसर्ष
पपायसाज्यकैः पृथक्॥ रात्रौ सहस्रहोमाद्भूतापस्मारादिशांतिरुद्दिष्टा। अयमर्थः॥ आज्यांतं एकैकेन सहस्रसंख्यं
रात्रौ क्रमेण षड्भिर्दिनैर्जुहुयान्निशाचरादिनिवृत्तिः॥ प्रयोगां०॥ सितकिंशुकनिर्गुंडीकनकापामार्गजन्मनां समिधां। पृथ
गपि सहस्रहोमान्निग्रहमोक्षो विग्रहग्रहणां स्यात्॥ एतैः पृथक् पृथक् सहस्रहोमाद्ग्रहणां निग्रहमोक्षौ भवतः॥ प्रयो०॥ ग
व्याक्तैर्जुहुयात्सप्तदशशतं मंत्री मयूरेभकैः भूपतेश्चतुरंगुलैश्च शिवपंचम्यां निशायां जुहुयात्॥ इति मयूरमपामार्गः॥
चतुरंगुलं राजवृक्षः॥ शिवपंचमी शुक्लपंचमी॥ उत्तरार्धोक्तफलमेवात्रापि द्रष्टव्यम्॥ प्रयोगां०॥ सर्पिर्मार्गसपंचगव्य
चरुभिः सर्पिः ससंपातकं हुत्वा तस्याति भोजयेद्व्रतिशाम्यंत्येव सर्वे ग्रहाः॥ अयमर्थः॥ मार्गेमपामार्गे। सर्पिषा अप
मार्गेण पंचगव्यपाचितेन चरुणा च पुनरपि सर्पिषा एतैः पृथक् पृथक् सहस्रं हुत्वा संपातयुक्ती स्थाध्यं प्रति
भोजयेद्ग्रहपीडा नश्यंति॥ अथ यंत्रांतरम्॥ षट्कोणे कर्णिकायां स्फुरद्युगलवृतां साध्यगर्भां च शक्तिं कोणोक्ये प्र
स्फुरदहं द्वकमथ विलिखेत्स्वरवर्णान् दलेषु। षड्वेदद्वंद्वषड्द्विद्वकचतुर्युगषट्संख्यकान्वाह्यषद्रु वर्मास्त्रांत द्रुह
गद्भयहृद्यंत्रमाघोरमाहुः॥ अस्यार्थः॥ प्रथमं षट्कोणं विलिख्य तत्कर्णिकायां भुवनेशीं विलिखेत् तदंतः सा

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. ध्यनमादीन्विलिख्य।स्फुरस्फुरेतिचतुर्भिरक्षरैर्भुवनेशींवेष्टयेत्॥पुनःषट्कोणेषुकोणसु प्रस्फुरप्रस्फुरेत्येकैकमक्षरं
१२७ लिखेत् पुनः॥अवशिष्टमंत्रान्षड्द्वेद्वेदषड्द्वेद्वेद्वेदतुसंख्यपादलेषुलिखेत्॥पूर्वदलेषडक्षराणिपुनश्चत्वा
रिपुनश्चत्वारिपुनःषट्पुनःश्चत्वारिपुनापिचत्वारिपुनःषडेवंक्रमेणदलेषुविलिख्यपुनर्बाह्येषट्कोणंकृत्वातत्रप्रा
ग्रक्षोनिलकोणेषुहुमितिवर्मास्त्रप्रत्यगग्नीशकोणेषुफडित्यस्त्राणिविलिखेदिति। अघोरमन्त्रजपपूजादेःफलम्ह
तिःनतुरिपवोनचरोगानग्रहपीडानशास्त्रबाधाच॥नस्येलरुजामर्त्यांस्टशंत्यघोरास्त्रमन्त्रजपरतान्॥अथाघो
रभस्मविधिः॥उशिरंचंदनंकुष्टंघनसारंसकुंकुमं॥श्वेतार्कमूलंवाराहीलक्ष्मीक्षीरमहीरुहाम्॥त्वचोदिल्वतरो
र्मूलंसोषयित्वासुचूर्णयेत्॥चूर्णंब्योम्निगृहीतेनगोमयेनविमिश्रितं॥कृत्वापिंडानिसंसोष्यसंस्कृतेहव्यवाहने॥
मूलेनदग्धातद्भस्मशुद्धपात्रेविनिक्षिपेत्॥केतकीमालतीपुष्पैर्वासयेद्भस्मशोधितं॥अयुतंप्रजपेन्मन्त्रंस्टष्ट्वाभस्म
सुपूजितम्॥एतदादायदिनशःप्रातःपुंड्रंकरोतियः। नस्यरोगाःप्रणश्यंतिकृत्याद्रोहमहाग्रहाः॥एतत्सारंकपु
रम्॥वाराहीप्र०लक्ष्मीश्रीनाबि॥अथपाशुपतास्त्रमन्त्रः॥वामदेवऋषिः।पंक्तिछंदःपशुपतिर्देवता। श्लींबीजंहुंशक्तिः नामः
प्रणवादिमन्त्राक्षरैःषडंगन्यासः॥ध्यानं॥पंचवक्त्रंमहाबाहुंत्रिलोचनंभीषणंभासुरंरुद्रंपिंगश्मश्रुमूर्धजम्॥स्व १२७

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ङ्गखेटकनाराचधनुःशरकमंडलून्॥शक्तिंशुलंचपरशुंब्रह्मदंडकराग्रकैः॥भीषणंस्फटिकंदाभंनानाभरणभूषि
नम्॥सर्वोत्त्लेशंपशुपतिंसर्वरसाकारंस्मरेत्॥ॐश्लींपशुहुंफट्॥इतिमन्त्रःरसाप्रधानः॥असरलसंजपः॥पा
यसेनदशांशहोमः।अपूजाप्रासादोक्तपीठेवा॥तत्पुरुषादिपंचब्रह्मनामभिःप्रथमावरणम्॥अंगैर्द्वितीयावृतिःप्रा
साद्विधानोक्तैरनंतादिभिस्तृतीया॥उमादिभिश्चतुर्थी।ध्यानोक्तायुधैःपंचमी।इंद्राद्यैःषष्ठी॥प्रयोगः॥ध्यानपू
र्वकमंत्रजपःसर्वभीतिनिवृत्तिकरः।एतन्मंत्राभिमन्त्रितौषधप्रयोगः॥सर्वविषरोगहरः॥एतन्मन्त्रहोमसंप
तजपसमेतशस्त्रप्रयोगःसर्वशत्रुसेनाविध्वंसकोविजयकंश्चभवति।अनेनशतसंजप्तंजलग्रहमुखेक्षिपेत्॥
सर्पस्तंभुंचतिकंदनग्रहोमश्चप्रभावतः॥अथखड्गरावणमन्त्रः॥भैरवऋषिःअनुष्टुप्छंदःखड्गरावणरुद्रो
देवता।स्वांहृं०स्वींशिरःइत्याद्यंगानिस्वैंबीजंह्रींशक्तिः॥ध्यान॥घंटाकपालस्फणिमुंडकपाणखेटखड्गांगशूल
डमरून्भयंदधानम्॥रक्तांगमिंदुशकलाभरणंत्रिनेत्रंपंचाननंनाब्जमरुणांशुकमीशमीडे॥ॐनमःपशुपतयेॐ
नमोभूताधिपतयेॐनमोरुद्रायललखड्गरावणाविहर२सर२नृत्य२श्मशानभस्मार्चितशरीरायघंटाकपाला
मालाधरायव्याघ्रचर्मपरिधानायशशांककृतशेखरायकृष्णसर्पयज्ञोपवीतिनेचलर२चला२अनिवर्तिकपालि

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰स॰ नेह नर भूतान् त्रासय२ मंडलमध्येकद्व२रुद्रांकुशेनसमयं प्रवेशय॰ आवेशय२ चंडासिधाराधिपतिरुद्रआज्ञाप
१२८ यतिस्वाहा॥ खड्गरावणमन्त्रोयंसप्रस्पूर्ध्वं शनास्र:॥ अयुतहितयंजपेत्॥ घृतसिक्तेन पायसनदशांशंपुरश्चरणहो
मः। अथपूजाविधिप्रासादविधिनोक्तपीठेवमितिबीजेनमूर्तिंसंभाव्यमूलेनवाह्यार्चयेत्॥ अंगैर्दलमूलेप्रथमाव
ति: चुलुकुंडायै॰ प्रसवलंत्यै॰ रूसपिंगलायै॰ फत्गुण्यै॰ चिरिमल्लायै॰ मत्तमालिकायै॰ खिंकिण्यै॰ वज्रांकितजटायै॰ इ
ति द्वितीयामावृतिस्तृतीया। रौद्रायपिंगलाय श्मशानांकाय॰ भीषणाय॰ दृढकर्णाय॰ भृंगिरिटये॰ आमामर्दाय॰ महाका
लाय॰ एतेष्टौ द्वारपाला:॥ द्वौ द्वौ पूर्वादिदिक्षु: पुन: कुंभकर्णाय॰ अशोकाय॰ भल्लानाय॰ जानहारकाय॰ इति कोणेषे
कैकम्॥ इति द्वारपालैश्चतुर्थी॥ इंद्राद्यैः पंचमी॰ इत्यंसंपूजयेत् भूतनिग्रहप्रधानोयंमन्त्र:। अथ शरभसालुवमन्त्र
वामदेवऋषि: रतिजगतीछंद: कालाग्निरुद्रो देवता॥ अथवाकालाग्निरुद्रऋषि: जगतीछंद: शरभो देवताखं बीजं
स्वाहाशक्ति:। ॐ खेंखां फट्हल्। प्राणग्रहासिरहंफट् शिर: सर्वशत्रुसंहारणायशिखा॥ शरभसालुवायकवचं। पक्षिरा
जायहुंफट्स्वाहा इत्यस्त्रम्।। ॐ मितिदिग्बंध:॥ ध्यानम्॥ चंद्रार्काग्नित्रिदृष्टि: कुलिशवरनखश्चंचलात्युग्रजिह्व: रामः
कालीदुर्गाचपक्षौहृदयजठरगोभैरवोवाडवाग्नि:॥ ऊरुस्थौव्याधिमृत्यूशरभवरखमश्चंडवाताविवेग: संहर्तासर्व १२८

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

शत्रून्स्तजयति शरभः सालुवः पक्षिराजः॥ मृगस्त्वर्धशरीरेण पक्षाभ्यां चुनार्हिजः। अधो वक्त्रश्चतुष्पाद ऊर्ध्ववक्त्रश्चतु
र्भुजः॥ कालांतदहनप्रख्यो नीलजीमूतनिस्वनः॥ अरिस्तद्दर्शनादेव विनष्टबलविक्रमः॥ सदा कृदोग्ररूपाय पक्षविक्षि
प्तभूभृते॥ अष्टपादाय रुद्राय नमः शरभमूर्तये॥ ॐ खें खां खं फट् प्राणग्रहायिप्यणग्रहासि हुं फट् सर्वशत्रुसंहारणा
य शरभसालुवाय पक्षिराजाय हुं फट् स्वाहा॥ इति मन्त्रः॥ ॐ नमोऽष्टपादाय सहस्रबाहवे द्विरसे त्रिनेत्राय द्विपक्षाय अ
ग्निवर्णाय मृगविहंगरूपाय वीरशरभेश्वराय ॐ॥ इति च मन्त्रांतरम्॥ त्रयोदशाष्टचतुःपंचाष्टनवर्णौ विरंगानि ऋष्यादि
पूर्ववत्॥ रसाकरा विमौ मंत्रौ हि चत्वारिंशदर्णसहस्रं जपेत्॥ ध्यानांतरम्॥ अष्टांघ्रिश्च सहस्रबाहुरनलः प्रख्यः शिरो
युग्मश्च द्विरसोऽजवैर्द्विपक्ष उदितः सासान्तसिंहासहः॥ अर्धेनापि मृगाकृतिः पुनरप्यर्धेन पक्ष्याकृतिः। श्रीवीरः श
रभः स पातु सुचिरं नीत्वा सदा मां हृदि॥ क्षीरोदनदशांशं पुरश्चरण होमः॥ अथ यन्त्रम्॥ रंकारं पूर्वमालिख्य तद्बाह्ये च
तुर्लंलिलिखेत्। नवा ह्यचतुरस्रं च तद्बाह्येऽष्टदलं भवेत्॥ तद्बह्य षोडशारं च तदग्रे वृत्तमालिखेत्॥ तदग्रे पंचकोणं
च रंकारे साध्यनामकम्॥ वर्तुले मूलमालिख्य चतुरस्रे द्रां द्रीं ह्रीं श्रूं अथ तत्र कवर्गस्य द्वितीयं कोणतो भवेत्॥ दलाष्टके लं रं
शं षं वं यं सं हं तथैव च॥ लोकेश बीजान्येतानि लिखित्वा षोडशेषु नः॥ षोडशाख्यान् स्वरान्स्त्वे साध्याख्यां समंततः

मं.सं. पंचकोणेषु ह्रीं क्लीं क्लूं सः इत्यादि विन्यसेत्॥ यंत्रमेवं समालिख्य तालपत्रे प्रयत्नतः। स्नुही क्षीरेण तल्लिप्य तत्र यंत्रं च
१२९ निक्षिपेत्॥ चूल्यापरि घटे स्थाप्ये तापयेत्सर्व शत्रवः॥ गृहे स्थितां पलायंते प्रमादात्सालुवस्य च॥ साधकः सर्वमाप्नोति
देशांतरगतोपि वा॥ अस्यार्थः॥ प्रथमं सबिंदुकं रेफं ततः साध्यनामादि तद्बहिर्वृत्तं तन्मूलमंत्रेणावेष्ट्य तद्बहिश्चतु
रस्रं तद्दिक्षु द्रां द्रीं ह्रीं सूं इत्यस्यैकैकमक्षरं विलिख्य खंखं इति विदिक्षु लिखेत्। तद्बहिरष्टदलं विलिख्य दलेषु यंरंलंवं
शंषंसंहं इति प्रागग्नि ईश निर्ऋति जलेशवायुसोमप्रेतेशादिष्वेकैकं यथायथं लिखेत्॥ तद्बहिः षोडशदलं विलिख्य
तेषु दलेषु षोडशस्वरान् विलिख्य तद्बहिर्वृत्तं कृत्वा परितः साध्यवर्णैर्वेष्टयेत्। तद्बहिः पंचकोणं तत्कोणेषु द्रां द्री
क्लीं ब्लूं सः। इत्यस्यैकैकमक्षरं लिखेत्॥ एवं तालपत्रे विलिख्य तद्यंत्रं स्नुहि क्षीरेण विलिप्य परे स्नुही क्षीरं विसृजन्चूल्युप
रि सूर्योदयानंतरं संस्थाप्य तापयेत्॥ उच्चाटनं भवति। यन्त्रांतरम्॥ त्रिकोणं विलिखेत्पूर्वं तद्बाह्ये तु दलद्वयम्॥ द्वादशा
रं तु तद्बाह्ये तद्बाह्ये तु नवात्मकम्॥ सप्तास्रं चापि पंचास्रं भूपुरं च क्रमाल्लिखेत्॥ पावकादि पृथिव्यंतं लिखेन्मंत्रं यथाक्र
मम्॥ तद्बहिः कोणषट्केषु प्रागारभ्य मनुं शिवे॥ खड्ग फट्ट जहि तथा छिंधि भिंधि हंति यथाक्रमात्॥ पट्षक इत्यर्थ रामः
अकारादि सकारांतं वेष्टयेद्बिंदुसंयुतम्॥ महायंत्रमिदं पुण्यं सप्तावरणकं परम्॥ सर्वभूतवशीकारं सर्वशत्रुजयं सु १२९

खम्॥ नानाज्वरहरं यंत्रं नानाक्षुद्रनिवारणं अथ प्रयोगः॥ आजं माहिषकं चैव नवनीतं तु यो नरः॥ हुनेन्नत्तमूलेन सा
ध्यनामपुरःसरम्॥ साध्यो वशो भवेत्क्षिप्रं सत्यं सत्यं न संशयः॥ नारी च दासी भवति शिवेन परिभाषितम्॥ प्रयोगांतरम्॥ दू
र्वांकुशाम्रतालखंडैर्गोधूमैश्च विशेषतः॥ तिलतलाजैः सर्षपैश्च मिश्रीकृत्य हुनेत्ततः॥ त्रिदिनांते सुसंघाताः पलायंते न संश
यः॥ प्रयोग०॥ द्विपं तु मधुदिग्धं सहस्रवारं जप्त्वा घृतं तज्जुहुयाद्धुताशे॥ दिनत्रयेणास्य सुरतोरि पूर्णा शरीरनाशाय सुसि
द्धमन्त्री॥ पायान्नो देवः शरभस्स पायात्सहारिरोगाद्विपिनोरगाभ्याम्॥ वैश्वानरस्तुकरीकृ सकेभ्यः परेभ्यो भूतेभ्यो रूपः
कृतांतादिति शरभमन्त्रः। आथर्वणमिदं यन्त्रमघोरं दुरितापहम्॥ सर्वसंरक्षणं श्रेष्ठं सर्वसौभाग्यदायकम्॥ प्रयोग०
मधुं मधुकमष्टुकं दशाहं सहस्रमेकैकदिनं वोण्यं॥ होमं प्रकुर्यात्प्रयतो मनीषी समस्तदुर्वारभयादिमुक्त्यै॥ लवंग
मेलं मधुकं च कोष्ठं तिलं घृतं चंपककुड्मलं च॥ दिनं सहस्रं प्रयतो दशाहं उन्मादतापज्वरभूतशांत्यै॥ श्रीभार्गभीर्न
वरात्र होमः प्रयांति शांतिं कु॥ पिताश्च देवाः। उदुंबराश्वत्थसमित्सहस्रैः कुर्याच्चतुर्थज्वरभूतशांत्यै॥ पलाशशाखा
भिरभीष्टसिध्यै रसाहि कुर्याद्दशरवारोत्थैः कुर्यात्सुनष्टैर्वहुमित्रकामस्त्वनंतरायामशमी समिद्भिः॥ पुत्राय कुर्या
द्यदीपिकाभिः प्रसादसिध्यै करपुष्पैः। वश्याय कुर्यान्मधुसिक्तपद्मैराकर्षणाय स्मरपंचबाणैः॥ अरविंदं मशोकं

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir
For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. च चूतंचनवमल्लिकानीलोत्पलंचपंचैतेपंचबाणस्यसाय विद्वेषणायाश्वविषांघ्रिपोत्थैः स्तंभक्रियायै द्विजाम्रसूनैः। उच्चा
३३० टनायस्नुहिवालपत्रैःसंहारणायाकटुतुहीभीः। स्वभूरशाखाफलपत्रपुष्पैरुन्मादनायास्यशिफांविमुक्त्यै॥ वश्यान्यहं
मंहुतमस्त्वसीष्वंतथान्यसरोरुहनुतेविरभीं॥ दाडिमकुसुमजालकैर्नराःमन्यथत्वमुपयांतिसुभ्रुवाम्॥ एवमेवनियु
तंरवेर्दिनेकायेद्खिलकाम्यसिद्धये॥ अर्चनेनचान्नंपयसापयश्चघृतेनभाग्यंमधुनाचनंद॥ तैलेनसारंदधिभिश्चपु
ष्टिं चूतप्रवालैरभिरूपसिद्धिम्॥ त्रिकटुसर्षपहिंग्वजमोदात्वरगमौलिससैंधवजीरकम्॥ सघृतपारदटंकणयुक्तं
शरभहोमपरिस्रयमेतत्॥ साध्यसर्वरसेणविनिर्मिताकृतौवायुंसमुत्याद्यमनोःशतेन। श्वेतार्कदुग्धेनततोष्टचूर्णं
पिष्टासमालिप्यवितापयवन्हौ। लेपप्रताप्याथपुनःप्रलिप्यप्रताप्यलिस्वानिखनेत्स्मशाने॥ दत्वाबलिंमन्त्रमयन्त्रिवारं
जप्त्वानतःस्नानमथाचरित्वा॥ जपेत्तदहंशरभेश्वराख्यंजपावसानेनिखिलैरवेद्यः॥ शरीरपिंडंनरसाविहायसद्यो
रिपुःकालपुरींप्रयाति॥ तत्रहोमद्रव्याणांनामानि॥ मधुसौद्रंमधूकंमधुकपुष्पम्॥ मधुकंयष्ठी। मधु। श्रीभार्गवीश्वे
तदुर्वा। दीपिकापुत्रजीवंदीप्रकाष्टंपंचबाणाः। अरविंदंमणोंकं। चूतंचंपकं। नीलोत्पलंद्विजकटुत्रिकटु। शिफेति राम:
मूलं। उरगमौलिः तत्कांतमेव। अष्टचूर्णं त्रिकटुजीरकद्वयसैंधवहिंग्वजमोदमिति॥ प्रयोगांतरम्॥ संग्रह्यनत्वा ३३०

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ध्यविहंगमार्गसूत्रेणकोदंडमिवाथवध्वा॥साध्यांगजैर्दसपदांगमद्भिः कृत्वाथकृतिंप्रतिकस्यवायुं॥मांजिष्टमा
लिप्यमुखेचकंदेत्वलानचूर्णंलेथरोषदेहे॥तदस्थिशेषेणकरेणकंठेमध्यंसमुच्चार्यविमुच्यचैवम्॥शतप्रयोगा
त्सरिपुस्वदेहात्प्रयातियाम्यंपुरमाशुघोरम्॥कृत्वासाध्यचतुष्पदोस्थिनिचयेपूत्कृष्टकांकृतिकां।तस्याःप्राण
कवस्त्रभूषणसुमालेपांजनैश्चंदनैः॥आभूष्यास्यकरेणमूर्ध्निनिकटेस्पृष्ट्वाशतंमारुतम्॥जप्त्वामन्त्रसद्दलकं
चविधिवत्खड्गेनतांपीडयेत्॥यस्मिन्पीडितमत्रशत्रुतनुषुक्षिप्रंतुतस्मिन्स्थले॥पीडांकुर्वंतिनूनमग्नितपनाद्
विज्वरांगोभवेत्॥अर्कक्षीरकटुत्रयेणसहितांवन्ध्योपदग्ध्वासदाशत्रुःकालपुरंप्रयातितरसाश्रीसालुवाज्ञावशात्॥कृ
तिंकृत्वातुसाध्यंक्षितितुवितततरोःक्षीरमालिप्यतस्यांवायुंसंस्थाप्यजप्त्वामन्त्रमयशतकंक्षीरतोयेनत्वाक्रम्॥कुर्यान्निषि
क्तमन्त्रप्रपचनकरणैःशत्रुलोकास्तदानींप्रायःसंतापपूर्वज्वरवरसहिताःसान्द्रगात्राभवंति॥साध्यदत्तभनोत्तांद्विवि
धद्गतियुतांतंतुनैकीकृतांताम्॥वायुंसंस्थाप्यतस्याःशिरसिमनयकंजंतुमावेशइत्वा।नासेगोपञ्चीनामलीचकंठेभ्र
मरयुगमथोजाठरेलास्तुसूत्रम्॥जप्त्वामन्त्रंतुमन्त्रीहृदिशतमथखनेदैरिणीशायकोष्टे॥अथवंध्याचिकित्साप्यमभि
षेकंवदाम्यहम्॥वीर्यवतींवधूंशुद्धास्नातुस्नानदिनादितः।दशाहंजन्मवध्याख्यांश्चारिकंकाकवंध्यकाम्॥मन्त्र

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ वं ध्यां षोडशाहं नरं तेतु विशेषतः॥ कृतं चेतिस्य चाकुंभं शतवाराभिमंत्रितम्॥ अभिषिच्य ततः पश्चात् स्त्रां कुर्वीत बु
३३१ द्धिमान्॥ सीसं षण्मासवीर्यं तु ताम्रं वत्सरवीर्यकम्॥ त्रिलोहं वत्सरार्धं तु रजतं तु त्रिवर्षकम्॥ भूर्जपत्रं च तु वर्षं पंचाद्
पंचलोहकम्॥ दशवर्षं च काश्मीरं कनकं यावदायुषम्॥ तस्माद्विरदेवताः पूजाविधाने वक्ष्यंते॥ प्रत्येकं शतवारं तु क्षणमं
त्रं जपेद्बुधः॥ षोडशाद्युपचारं तु कुर्यात्सर्वं यथाक्रमम्॥ मूलेन वसहस्रं तु प्रत्यहं प्रजपेच्छुभे॥ अभिषेकाय स्नाने तु प्र[illegible]
व चूंजले॥ बध्वा तु यंत्रिकां कंठे पश्चाद् स्थापयेद्दिवे। अथ सा शुद्धचित्तास्य शुद्धांगा शुद्धवाससी॥ ततस्तदादि थ[illegible]
निमार्गान्नातिलंघयेत्॥ भृगुवारे तु संस्नानं तदा यत्नस्य धूपकम्॥ ब्राह्मणं भोजयेद्देवं कृत्वा नैदिने दिने॥ तदा [illegible]
कानं कृत्वा स्नानापि[illegible]व॥ भित्वा तद्दृष्टकं पिंडं उपलेपित भूतले॥ निक्षिप्य च [illegible] तोयेन परिपिष्य च॥ आका
शभूतले स्वर्गचारिणो देवताः स्वयम्॥ दृष्ट्वा गत्स्य मुद्राकालं वरं लाग्नुत पिंडकम्॥ दशवारमिदं जप्त्वास्को दयं सु कर पुनः॥
ततः पश्चात्स देशस्थो जपेन्मन्त्रं पुनः पुनः॥ प्रथमं काकआगत्य भक्षयेद्यं तु पिंडकम्॥ तद्दक्षिणादि युग्मं चे स्थूली भवति
निश्चितम्॥ पुत्रस्त्वयुग्मकं नूनं पिंडं चेत्स्या द्विशेषतः॥ प्रथमं प्रथमे मासि द्वितीया द्वितयाक्रमम्॥ उक्तलक्षणकाले तु प्र॰
सा नारी गर्भिणी भवेत्॥ एतद्विधानकं गुप्तं सर्वशास्त्रोत्तमोत्तमम्॥ इत्थं ज्ञात्वा कुली मन्त्री सर्वकार्याणि कारयेत्॥ तत्रायं ३३१

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

षभेसिंहेमीनेकुंभेचवृश्चिके॥ रसाभिषेकौकर्तव्यौजाप्येमासिशुभेशुभे॥ अयमेवसर्वरसाबंधनन्यायः॥ अथसर्वमन्त्र साधारणचतुरंगविधिः॥ जपंचतर्पणंहोमंब्राह्मणाराधनंतथा॥ चतुरंगमितिख्यातंतस्माद्यत्नेनकारयेत्॥ स्वात्मनायस्तु स्वाम्नायमन्त्रंशृणुवेविधियत्पदा॥ तदासिद्धिपर्यंतंगर्भस्थामन्त्रदेवता॥ जपेपूर्णेततःसांतेजायतेमन्त्रदेवता॥ तन्म नोदर्शनंयतनस्वथमांगमुदाहृतम्॥ ततश्चतर्पणात्पूर्वमंत्रदेवोनवर्धते॥ वरेण्येतर्पणंतस्माद्यत्नेनपिसमाचरेत्॥ वर्ध मानोभवेद्देवस्तर्पणारंभणादितः॥ समाप्तौवर्धतेयत्ताद्वितीयांगमुदाहृतम्॥ विधिनोक्तेनहोमेनमन्त्रदेवप्रभुर्भवेत्॥ स र्वाधिकंप्रभुत्वंयत्तृतीयांगमुदाहृतम्॥ ब्राह्मणाराधनाद्देवोदयावान्वरदोभवेत्॥ तेनलब्धंप्रसादायतच्चतुर्थमुदाहृतम्॥ मन्त्रिणांमन्त्रसिध्यर्थंचतुरंगमुदाहृतम्॥ इतिचतुरंगविधि॥ अथफलविशेषाप्रयेक विशेषाउच्यंते॥ यस्मात्नराद्धना पेक्षातत्समीपेजपेदिमाम्॥ कैतुरवंत्यचंमन्त्रीशानोनरस्सहस्रकम्॥ स्वयमेवसंतुष्टस्तस्मैसर्वंददातिच॥ सधनंस सालब्ध्वासुखीभवतिनिश्चितं॥ विजनेकाननेघोरेराजचौरि॥ दिसंकटे॥ अभिव्यपस्वेतिकवचंजपेत्प्रीतिशांतये॥ संग्रा मेतुमलेप्राप्तेबलंधेहिस्वयंजपेत्॥ संक्रंदनबलंप्राप्यसहसाविजयीभवेत्॥ संग्रामेचतथायुद्धेशत्रूणांमाययावृते॥ वयःसुपर्णेतिकवचंजपेत्॥ महाघोराह्ययुतांघोरांनदींतीर्त्वासुखीव्रजेत्॥ विजिहीर्षेतिसूक्तेनशानवाराभिमंत्रितं

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ तत्तैलं पाययेद्देवि सा नारी सूयते द्रुतम्॥ प्रथमे पंचमे मासि द्वितीये सप्तमे तथा॥ यदापीतं तदा नारी तत्क्षणादेव सूयते॥ व्यती
३३२ तकाले संप्राप्ते विपिने निवसेद्यदि॥ अयमस्मातितस्वंज स्राप्यानिवेशने॥ तत्रैव कानना धीशो रसत्वनिशमं विके॥
तस्मात्सर्वप्रयत्नेन जपेद्धौरवं जपेत्सदा॥ विसुरित्यादि सूक्तेन नारीणां पुत्रसिद्धये॥ सहस्रवारं समंत्र्य तदाज्यं प्राशयेत्त्रि
वे॥ एवं दिनत्रयं कुर्यान्मासात्तु त्रुफलं लभेत्॥ नरादिरक्षा कर्तव्या नारीणां गर्भवृद्धये॥ गणानां त्वेति चं मन्त्रो जपेद्धि
प्रतिवत्सरे॥ तस्य विघ्नभयं नास्ति जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिषु॥ रक्षामेतां च मन्त्रं रक्षां संमृज्य पार्वती। तद्रक्षाधारणं कुर्याज्जं
गमांगे वरानने॥ तथाविधं समालोक्य यक्षगंधर्वराक्षसाः॥ बहुशो भीतिमाशंक्य संनिकर्षं नयांति ते॥ भूतप्रेतपिशाच
नीकिसु सर्वग्रहादिनाम्॥ नराणामितराणां च जंगमानां वरानने॥ अथ शरभसालुव पूजाविधिः॥ त्रिकोणं विलिखेत्पू
र्वं तद्बहिर्वृत्तमालिखेत्॥ तद्बहिश्चाष्टपत्रं तु द्वादशारं ततः परम्॥ षोडशारं ततः पश्चात्ततो भूपुरयुग्मकम्॥ त्रिकोणम
ध्ये देवेशं शरभं सालुवेश्वरम्॥ भस्मन्येतद्विलिख्य वा ह्यस्मिन्मंडले परिवारैः समर्चयेत्॥ सूर्याय॰ चंद्राय॰ वन्हये इति
त्रिकोणेषु भैरवाय वाडवाग्नये॰ दुर्गायै॰ काल्यै॰ इति कोणमध्ये चतुर्दिक्षु। अष्टदलेषु पिंद्रादीन्॥ व्याधये॰ मृत्यवे॰ इति राम:
कोणपार्श्वद्वये॥ मदनायै॰ सुचामुंडायै॰ मोहिन्यै॰ द्राविण्यै॰ पद्मकार्षिकायै॰ पाप्यैः रमायै॰ मायायै॰ पुलिंदिन्यै॰ शास्त्यै॰ सो ३३२

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

मिण्यै॰ज्येष्ठायै॰एता द्वादशदलेषु समर्चयेत् ॥ ब्रह्मणे पराय॰ शक्त्यै॰ विस्वे॰माया मायै॰ वराहाय॰ पृथिव्यै॰ विधयं॰
शिवायै॰ अश्विनौ ह्रौ॰ वीरभद्राय॰ भारत्यै॰ शिवाय शंकराय। रुद्राय॰ कालरुद्रायेति षोडशदलेषु क्रमेण षोडश स्वपूर्व
कास्तद्देवाः समर्चयेम् ॥ तद्बहिः प्रथम भूपुरेण हादिषु गणेशाय॰ यमाय॰ स्कंदाय॰ भैरवा सांनात्तनित्य षः य॰ इनित्वरि
तायै॰ वीरभद्राय॰ वडवानलभैरवाय॰ महामायै इति वाम व्यादिविदिक्स्वर्चयेत् ॥ तद्बाह्य भूपुरोष्टदिक्षु अष्टमातरो
च्यीः नत्परितः पुनः ब्रह्मणे॰ जान्हव्यै॰ गणेशाय॰ भैरवाय॰ कालाय नमः भद्रकाल्यै॰ भीमकाल्यै॰ जातवेदसे॰ अर्धे
नीरीश्वराय॰ परमात्मने॰ पृथिव्यै॰ चंद्राय॰ शुक्राय॰ विश्वेन्वलभद्राय॰ धनदाय॰ पराशक्त्यै॰ दुर्गायै॰ धर्माय॰ निर्वि
कल्पाय॰ अग्रये॰ भैरवाय॰ अश्विन्यां॰ भार्गवाय॰ ईश्वराय॰ वासवे॰ कृशानवे॰ शक्राय॰ वरुणाय॰ शंकराय॰ द्वादशा
स्येभ्यो॰ भारत्यै॰ सदाशिवाय॰ पृथिव्यैः नृसिंहाय नम इत्यंककारादिहांता वर्णदेवताः प्रोक्ताभिस्तद्वर्णपूर्वकादि पू
जयेत् ॥ ऐवं भस्मनिय यन्त्रं विलिख्य संपूजयेत् ॥ तस्य फलमाह ॥ तद्भस्मागमनं स्वलाकंपंस्वेविघ्नहाय त्राः। कि
न दर्शनाद्यायैभूतप्रेतादिराक्षसाः॥ अथोवरण देवतामन्त्राश्च के विलिख्यंते ॥ अघोर ऋषिः विराट्छंदः भैरवो देव
ता भंबीजं फट्शक्तिः भामित्यादिनाषडंगानि ॥ कालांबुदश्यामलमानतास्यं करालमव्याहृतमप्रमेयम् ॥ लोलल्लक

प्रसं॰ लांकविनाशहेतुंलुठद्दिपुंनौमिध्रताट्टहासम्॥ ॐनमोभगवतेउग्रभैरवायसर्वविघ्ननाशायठठस्वाहा॥ चतुर्विंश
१३३ सहस्रंजपः॥अनलभवनमध्येशक्तिबीजंफडर्णहरिहरजयहुंफट्चाष्टकोणेसुसाध्यम्॥बहिरपिचसुपत्रेमूल
मन्त्रंत्रिवर्णान्॥भुवमयतिपिवीतंभैरवंवैरिवज्रम्॥अस्यार्थः॥प्रथमंत्रिकोणंतन्मध्येह्रींफडितितद्बहिरष्टको
णंतत्कोणेषुहरिहरजयहुंफडितिलिखेत्॥तद्बहिरष्टदलेषुमूलमन्त्रंत्रिवर्णंतद्बहिश्चतुरस्रंमालकयावेष्ट्यभैरवंव
न्हिकोणेर्चयेत॥अष्टकोणेषुभैरव्यैःअघोराय॰गणेशाय॰स्कंदायविष्णवे॰दक्षिणामूर्तये॰वंजेहुंदुगणेशाय॰आ
पदुद्धारणाय॰यथाक्रममर्चयेत्॥दलांतेअष्टभैरवाःपूज्याः।नरांतकाय॰भीमाय॰विजयाय॰एकभैरवाय॰इतिप्र
तीच्यादिदिक्ष्वर्चयेदितिभैरवपूजाविधिः॥अथसिद्धभैरवमन्त्रः॥शंकरऋषिःस्तुतिछंदः॥सिद्धभैरवादेवता
भंबीजंश्रींशक्तिःमोहनेविनियोगः॥भ्रांह्रांमित्यादिषडंगानिकरन्यासश्च॥ध्यानम्॥जलदपटलनीलंदीप्यमानो
ग्रकेशंत्रिशिखडमरुहस्तंचंद्रलेखावतंसं॥विमलवृषनिरूढंचित्रशार्दूलवासंविजयमनिशमीडेविक्रमोदंडचं
डम्॥ॐनमोभगवतेविजयभैरवायप्रलयांतकायमहाभैरव्यैमहाभैरवायसर्वविघ्ननिवारणायशक्तिधरायच रा॰भ॰
कपालाय ेपदमूलधारिणेषण्णायअखिलभूपत्रमायकायआपदुद्धारणायआकर्षय२आवेशय२मोहय२भ्रामय२ ३३

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

भीषय २ शीघ्रं भाषय ह्रांह्रीं त्रिपुरतांज्वाय अष्टोभैरवाय भाषय स्वाहा ॥ शांतं मुखमालिख्य तेनेसं वेष्ट्य सर्वतः ॥ अ
धो मूलं द्वि पार्श्वे च यन्त्र द्विज लिपि ॥ विजयमद्भुतम् ॥ एतद्यंत्रं लिखित्वा तु मन्त्रेणानेन मन्त्रतत् ॥ भस्म दर्शन
मात्रेण सणादावेशमाप्नुयादिति ॥ त्रिबिंदुयुक्तं पकारं विलिख्य अंतिमबिंदु रेखाग्रेण परितः संवेष्ट्य तस्य पार्श्वयोः
शुलद्वयं विलिख्य तघंत्रं भस्मनि विलिख्य भैरवमंत्रं जप्त्वा भस्म क्षिपेदावेशो भवति ॥ अथ वडवानलमन्त्रः ॥ भा
स्कर ऋषिः रतिछंदः वडवानलो देवता । रं बीजं स्वाहा शक्तिः अभिष्ट सिध्यर्थे शामित्यादि नाषडंगः ॥ त्रिनयनमरुणंत
बद्धमौलिं सुशुक्लांशुकमरुणमनेकाकल्पमंभोजसंस्थम् ॥ अभिमतवरशक्तिं स्वस्तिकाभीतिहस्तं नमत कनक
मालालंकृतांगं कृशानुम् ॥ त्वमग्ने द्युभिस्त्वमाशुशुक्षणि स्त्वमद्भ्यस्त्वामश्मनस्परि ॥ त्वं वनेभ्यस्त्वमोषधीभ्यस्त्वं नृणांप
ते जायसे शुचिः ॥ इति मन्त्रः ॥ पंचाष्टकोणेषु यथाक्रमेण वैश्वानरं मन्त्रमथो लिखित्वा ॥ रेखाग्रे शूलं च तद
ग्रसाध्यं तासरनं वाडववन्हियंत्रं ॥ एतद्यंत्रं समालिख्य लोहे ताम्रे च सीसके ॥ अवाह्य पूजयेद्वन्हिं आग्नेयाभिमुखां वि
के ॥ पंचाष्टकोणं चत्वारिंशत्कोष्टम् ॥ त्वमग्नेद्युभिरित्यादि चत्वारिंशद्वर्णांस्तत्संख्यकोष्टेषु यथाक्रमं लिखेदिति ॥ पत्र व
सूत्रं हराग्ने त्वं तद्दह दह दह हसत्वरं फट् स्वाहा इति मन्त्रः ॥ अनेनैतद्यंत्रं तु सपल्लवं जपेन्नूनमष्टोत्तरसहस्रकम् ॥ द

For Private And Personal

प्र-सं· ध्ययोगे खनेत्रौ वाश्मशाने वलिपूर्वकम्॥ ततः स्नात्वा जपेन्मन्त्र अष्टोत्तरसहस्रकम्॥ प्रत्यासादैरि वेश्मानि निर्दग्धानि भ
३३४ वंति हि॥ मन्त्रांते हुं फडंदि ततः तत्क्रियोचितपदयोजनं पल्लवइत्युच्यते॥ तत्पश्चादुपसंहारः कर्तव्यश्च नराननेः॥ त
दर्थमन्त्रः॥ सविता ऋषिरनुष्टुप्छंदः अग्निर्देवता ह्रीं बीजं स्वाहा शक्तिः उपसंहारे विनियोगः॥ मन्त्रपादैः पूर्वोत्तरार्द्धै
श्च षडंगानि॥ ध्यानम्॥ सशरायस शार्ङ्गीय शक्तिहस्ताय वह्नये॥ कपालिने नमस्कुर्म्यं मस्यापं दहसुं चताम्॥ ॐ भूभु
वःस्व० अग्निरश्मीजन्मना जातवेदा घृतं मे चक्षुरमृतं म आसन्॥ अर्कस्त्रिधातुरजसो विमानो जस्रो धर्मो हविरस्मीना
म भूर्भुवः स्वरोंमस्यापं दहसुं चतं स्वाहा॥ जपेदष्टोत्तरं शतं ब्राह्मणान्भोजयेत्ततः॥ अथाग्नेयास्त्रमन्त्रः॥ परब्रह्म
ऋषिः देवीगायत्रीछंदः वज्रवामुखोग्निर्देवता। ॐ बीजं व्याहृतिशक्तिः प्रणवपूर्विकाभिरनुलोमभिः पादशो गायत्री
भिः करन्यासांगन्यासौ॥ बाणाग्रकोणस्थितमेधमानपरान्दहंतं स्वमरीचिकोणैः॥ शोणांवरे चंद्रकलावतंसं नमामि देवं
वज्रवामुखाग्निम्॥ शोचिष्केशाय विद्महे वज्रवामुखाय धीमहि तन्नः शुक्रः प्रचोदयात् इति मन्त्रः॥ त्रिकोणवह्निबीजं
च वसुकोणेस्त्रमन्त्रकम्॥ पदशो बाह्यकेषाध्यं प्रणमाबाह्य पावकम्॥ मनसा तरसा साध्यं पश्चाद्दस्त्रमनुं जपेत्॥ वसु रामः
कोणं अष्टकोणम्॥ अश्वव्याधिमन्त्रः॥ वीरभद्रऋषिः अनुष्टुप्छंदः शिवो देवता व्यां बीजं हुं शक्तिः व्यामित्यादि षडं ३३५

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

गम्॥ त्रिपादं त्रिभुजं भीमं त्रिमूर्धानं त्रिलोचनम्॥ त्रिशूलादिकपालाढ्यं ज्वालास्यं वक्रदंष्ट्रकम्॥ सप्रश्रंगं वसामालं
ध्वचर्मांबरधारिणम्॥ अशेषाग्रे व्रणोद्भूतक्रिमिजालसमाकुलम्॥ वक्रनासं च ह्रस्वस्कंधं सुदयापीडितोदरम्॥ वैरिणां देह
मालिंग्य भक्षयंतं विकर्णकम्॥ कलायकुसुमानीलं महाव्याधिकरं शिवम्॥ चिरं ध्यात्वा जपेन्मन्त्रं सहस्रं रिपुदिङ्मुखः॥
ॐ नमो भगवते रुद्राय महाव्याधिकराय देवदत्तं पीडय हुं फट् स्वाहा॥ इति मन्त्रः॥ तीर्यगूर्ध्वंग चतुर्दशारे खामध्यतो
विलिखेद्यमन्त्रम्॥ ब्राह्मशूलतदग्रकसाध्यं रोगचक्रमिदं रिपुनाशनम्॥ यन्त्रमालिख्य सीसे वा साध्यवस्त्रे पवांबिके॥
आराध्य चाष्टचूर्णेन लिप्त्वा जप्त्वा खनेन्निशि॥ श्मशाने बलिपूर्वं तु पुनः स्नात्वा जपेत्तथा॥ जपमेवं त्र्यहं कुर्यात्तूर्णां व्या
धिरुद्रये॥ अहेतुकं महारोगं रिपुः संप्राप्य नश्यति। यत्साध्ये लिख्यते व्याधेस्तत्र द्व्याधिर्भविष्यति॥ तरोगं रिपुराश्रित्य
सुभगो नु भवेद्ध्रुवम्॥ अयमर्थः॥ तिर्यगूर्ध्व चतुर्दशारे खा विलिख्य सर्वतो मध्ये कोष्ठे मन्त्रं विलिख्य रेखाग्रेषु शूलानि
विलिखेत्॥ अथ मृत्युमन्त्रः॥ नारायण ऋषिः उष्णिक् छंदः मृत्युर्देवता ङ्ग्ं बीजं ह्रौं शक्तिः जीवसंहारे विनियोगः॥ जा
मित्यादि षडंगम्॥ ध्या०॥ रक्तास्यं भीमदंष्ट्रं प्रकटितवदनं वक्रनासं कराब्जैः शूलं पाशं कपालं फणिमुसलहलं वज्रखे
टं वहंतम्॥ भीमं कालाभ्रनीलं भ्रुकुटिनयनं सौरभस्कंधरूपम्॥ नानाभूतैः करालैः परिवृतमखिलप्राणकाल

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. भजामि॥ ॐ नमोभगवतेमत्स्यवेयमाय सर्वजीवहरणाय उग्राय दंडहस्ताय जं.ह्रें देवदत्तं गृण्ह सर्वलोकभयंकराय ना
२२५ शयनाशय ह्रैं हुं फट् स्वाहा॥ यदंकालमन्त्रस्य निशामध्येयुतं पुनः॥ जप्त्वा ततो जपेन्मन्त्रं सहस्रं नामपूर्वकम्॥ तज्ज
पस्यावसाने तु स रिपुर्मरणं लभेत॥ अथ रक्तचामुंडीमन्त्रः॥ शंकर ऋषिः अनुष्टुप् छंदः रक्तचामुंडीदेवता श्रीं बीजं ह्रीं
शक्तिः श्रीं हृत। ह्रीं शिरः श्रीं शिखा ह्रीं कवचम्॥ श्रीं नेत्रं ह्रीं अस्त्रम्॥ तेनैव करन्यासः॥ रक्ताभां पीतवस्त्रां स्मितमु
खकमलामिंदुरेखावतंसाम्॥ दिव्यैर्माणिक्यमुक्तामणिगणखचितैर्भूषणैर्दीप्यमानाम्॥ पुंड्रं क्षिप्वाप वाणाः रिज
लजसुभुजां फुल्लपद्मायताक्षीं चामुंडीं रक्ततुंडां रिपुकुलमथिनीं शाकिनीं भावयामि॥ श्रीं ह्रीं क्लीं रक्तचामुंडी सर्वरिपून्
जीवविनाशिनि एह्येहि शीघ्रं दुष्टानाकर्षयाकर्षय स्वाहा॥ अक्षरसहस्रं जपः॥ अथमोहिनीमन्त्रः ईशान ऋषिः
जगती छंदः मोहिनीदेवता। ऐं बीजं ह्रीं शक्तिः क्लीं कीलकं मोहने विनियोगः॥ ऐं ह्रीं हृत ऐं ह्रीं शिरः इत्यादि षडंगम्॥
भुवनविजय दक्षाः पुष्पवाणेक्षुचापा जगति विविधरूपा दर्शयंती जनानाम्॥ तरुणतरणि शोभा श्वेतवासो वसाना
जयति निखिललोकान् जीवनी मोहनीयम्॥ ऐं ह्रीं क्लीं ॐ नमो भगवति महामोहिनि महामाये सर्वलोकवशंकरि दे राम:
वदत्तस्य वाक्चक्षुःश्चित्तं मोहय नानारूपाकृतीः शीघ्रं दर्शय ह्रीं ``` स्वाहा॥ ॥ पंचसहस्रजपः पंचकोणंलि २२५

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

खेच्छक्तिं मध्ये बीजेन वेष्टयेत्॥ पंचकोणे लिखेच्छक्तिं वा ह्यसाध्यसमन्वितम्॥ देवदत्तमुखे यन्त्रं दर्शयन्मन्त्रं जपेन्मंत्रं
॥जंगमाजंगमानांच देवभूतादिरक्षसाम्॥ पुरतोविविधरूपं दर्शयन्विस्मयो भवेत्॥ अथ लक्ष्मीमन्त्रः॥ वामेशऋषिः
वृहती छंदः श्रीदेवताश्रां हृत् श्रींशिरः इत्यादिषडंगम्॥ यासापद्मासनस्था विपुलकटितटीपद्मपत्रायताक्षीगंभी
रावर्तनाभीस्तनभरनमिता शुभ्रवस्त्रोत्तरीया॥ लक्ष्मीर्दिव्यैर्गजेंद्रैर्मणिगणखचितैः स्थापिता हेमकुंभैर्नित्यंसा पद्म
हस्ता मम वसतु गृहे सर्वमांगल्ययुक्ता॥ ॐ श्रीं क्लीं महालक्ष्मि महालक्ष्मि एह्येहि सर्वसौभाग्यं देहि मे स्वाहा॥ चतुर्विं
शति सहस्रं जपः॥ त्रिकोणेषु त्रिबीजं स्याद्वसुकोणे परं लिखेत्॥ त्रयोदशदले शेषं वा ह्यपंचाशदर्णकम्॥ लक्ष्मी
बीजावृतं यंत्रं सर्वसौभाग्यदायकम्॥ पंचाशदर्णमातृका॥ अथ मायामन्त्रः॥ मंकण ऋषिः उष्णिक् छंदः माया देवता
ह्रीं बीजं। ह्रीं शक्तिः मायाकरणे विनियोगः॥ ह्रीं हृत् ह्रीं शिरः॥ इत्याद्यंगानि। मोयापदेन जगतां विवशं चमो हं मायाकु
तूलमनोरथमाकरोति॥ नारायणप्रियतमा सुसमालतीला शूलायुधा विजयते तुरगाधिरूढा॥ ह्रीं महामाये जगन्मो
हिनि सर्वजनवाङ्मनः कायचक्षुः श्रोत्रघ्राणप्राणान्मोहय परस्वे छाकुलं हलं [illegible] दर्शय २ पर ह्रीं स्वाहा॥ पंचाश
त्सहस्रं जपः॥ दर्शनादर्शनंचैव तत्रादर्शनम्॥ मंत्रस्मरणमात्रेण भवेदेव न संशयः॥ अथ पुलिंदिनीमन्त्रः॥ शंक
ह दर्शन

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ रऋषिः अनुष्टुप्छंदः पुलिंदिनी देवता ईं बीजं स्वाहा शक्तिः प्रसादे विनियोगः॥ ईं इत्यनेन षडंगः॥ बर्हापीडकचाभिरा
३३६ मविकुरांबिंबोज्वलच्चंद्रिकांगुंजाहारलतांशुजालविलसद्गौवामधीरेसणाम्॥ माकंदद्रुमपल्लवारुणपदांराग्धेंदुबिं
वाननांदेवींदिव्यमयींप्रसंनवदनां ध्याये किरातीमृतां॥ ईं ॐ नमो भगवति श्रीशारदादेव्यत्यंतातुलभोज्यं देहि २ एह्या
गच्छागच्छागंतुकं हृदिस्थंकार्यं सत्यं ब्रूहि ह्यत्यं ब्रूहि पुलिंदिनी ईं स्वाहा॥ पंचाशच्छतमात्रं जपः॥ कार्याकार्यविवेकाभ्यां नि
त्यमष्टोत्तरं शतम्॥ जपात्स्वपितियस्तस्यस्वप्ने वदति सांविके॥ साधकस्तद्वचः श्रुत्वा तथैवोक्तं समाचरेत्॥ तस्य
नास्ति भयं क्वापि सर्वकालं सुखी भवेत्॥ अथ शास्तृमन्त्रः॥ अर्धनारीश्वर ऋषिः अनुष्टुप् छंदः महाशास्ता देवता
। ह्रीं बीजं श्रीं शक्तिः इष्टसिध्यर्थे विनियोगः॥ मन्त्रपदैः षडंगानि॥ आस्यामकोमलविशालतनुंविचित्रवा
सोवसानमरुणोत्पलदानहस्तम्॥ उत्तुंगरत्नमुकुटंकुटिलाद्रकेशं शास्तारमिष्टवरदं शरणं प्रपद्ये॥ ह्रीं हरिहर
पुत्राय पुत्रलाभाय शत्रुनाशाय मदगजवाहनाय महाशास्त्राय नमः॥ त्रयस्त्रिंशत्सहस्रं जपः॥ अथ संक्षोभणमन्त्रः॥ अ
गस्त्य ऋषिः पंक्तिछंदः संक्षोभिणी देवता सं बीजं ह्रीं शक्तिः सर्वसंक्षोभणे विनियोगः॥ सामित्यादिना षडंगम्॥ पूर्वापं प्रामः
चमुखारूढापरिघासिकरांबुजा॥ सर्वारिहृदयक्षोभकारिणी पातु सर्वदा॥ क्षां ॐ नमो भगवति अपवादहरे महाक्रूरे ३३६

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

सर्वाशत्रुविनर्दिनि देवदत्तमनः क्षोभं कुरु२ स्वाहा॥ अक्षरसहस्रं जपः। मन्त्रावसानके वैरिनामभिश्रितपल्लवम्॥म
हस्रं प्रजपेन्मन्त्रं भ्रष्टचित्तो भवेद्रिपुः॥ शत्राभिमन्त्रितं भस्म निखने दृष्टदिसुखः भवनं परितो मन्त्री रक्षणाय स्वकीय
कम्॥ शत्रुलक्ष्मापि पीडा च जंतुभूतादि पीडनं। स्वप्रकालेपि नैवास्य वरेण्ये नात्र संशयः॥ तत्र पल्लवमन्त्राते हुं फट्
इत्यादितत्क्रियोचितपदयोजनं वैरिनामभिश्रितमिति वक्तव्यमनः क्षोभं कुर्वतीत्यर्थः॥ अथ धूमावतीमन्त्रः॥ न्य
सिंहऋषिः पंक्तिश्छंदः ज्येष्ठा देवी देवता। धुं बीजं स्वाहा शक्तिः निग्रहे विनियोगः॥ धामित्यादिना षडंगम्॥ ध्यायेत्कालाभ्र
नीलां विकसितवदनां काकनासासिकर्णाम्॥ संमार्ज्यत्कर्कसूर्पैर्युत मुसलकरां वक्रदंतां विषास्यां। ज्येष्ठां निर्वाणवे
षां भ्रकुटिलनयनां मुक्तकेशामुदारां शुष्कोत्तुंगाति— र्यकुस्तनभरयुगलां निःकृतां शत्रुहंत्रीम्॥ धूं धूमावती स्वाहा॥ सप्त
सहस्रं जपः॥ ऋतुकोणस्वरस्यांतः बीजं कोणे मनुं लिखेत्॥ कोणाग्रशूलकेशाग्रं साध्यं ज्येष्ठायंत्रमिहोच्यते॥ सं
पूज्य विधिवद्यंत्रैर्जपित्वा तु सहस्रकम्॥ श्मशाने तु निशामध्ये निखनेद्बलिपूर्वकम्॥ रिपुगेहेथवा कुर्यात्खननं ब
लिवर्जितम्॥ भूयो जपेत्त्रिरात्रं च तत्कालोचितदिङ्मुखः। स्तंभनोच्चाटने चैव निग्रहे वितविभ्रमे॥ सदा सर्पे चति द्वे
षे प्रकूर्यात्सावधानतः॥ अनात्माभिमुखी ध्यात्वा गच्छंती वैरिणं प्रति॥ यो जपेन्त्रिरात्रिसहस्रं तस्य शत्रुर्विनश्यति॥ ता

For Private And Personal

ज्वंतीमहावेगंसूर्येणरिपुवस्ससि॥ ध्यात्वाजपेत्सहस्रंतुनष्टचित्तः भवेद्रिपु॥ मार्जयंतिसणाक्षेत्रोर्धनधान्यादिकं
चिरं॥ ध्यात्वाशोत्तरसाहस्रंतुजपेद्भाग्यस्ययायत्र॥ दीप्यमानोल्कुकेनैवदहंतीचापिवैरिणम्॥ ध्यात्वाजपेतयाम
त्रंस्तंभनायांविकेवुधः॥ त्रिकोणंलिखेत्पूर्वंतन्मध्येवीजमालिखेत्। कोणाग्रेतुलिखेत्कूलंतकूलांतर्लिखेन्मंत्रं
तदग्रेबिलिखेसा ग्रज्येष्ठायंत्रंवरानने॥ संपूज्यविधिवद्यंत्रंनिशामध्येश्मशानके॥ बलिपूर्वंदनित्वातुपुनःस्तोजं
पेन्मनुं॥ अष्टोत्तराष्टसाहस्रंदृढचित्तेरिदिग्मुखः॥ वैरिणस्तत्क्षणादेवयांतिवैवस्वतंपदम्॥ विद्वेषगेतयादेविजपे
देकाग्रमानसः॥ अन्योन्यकलहंसिप्रंशत्रूणांजायतेध्रुवम्॥ विलोमेनजपेनैवनिवृत्तिःस्यात्सहस्रशः॥ नानामन्त्रे
निवृत्तिःस्यात्स्वयत्नेपिकृतेंबीके॥ अथप्रसंगात्कल्यांनरोक्तोधूमावतीमन्त्रोप्यत्रंवशालिख्यते॥ सपणकऋषिः।
आगछंदः श्मशानवासिनीदेवता। यंबीजंरंशक्तिःमारणोच्चाटविद्वेषनार्थेजपेविनियोगः॥ यामित्यादिषडंगाम्॥ द्वि
भुजांकृसवर्णांचत्रिनेत्रीसर्पभूषणाम्॥ कपालशूलदधतींचिंतयेचितिवासिनीम्॥ ॐ प्रौं धूं धूमावतिउरुखुदले
विरिविरिअषलअषलविनेनेकांडेणकलंनंरपिंजलेअषणअषणरुंरुंतुदलंतुकदुकुकदुकुविणिविरिगयो
कस्वाहा॥ इतिमन्त्रः जपेतुअयुतम्॥ सर्षपमिश्रितचरुणादशांशहोमः॥ अथप्रयोगावस्यंते॥ प्रेतवासासपा

पो म ता

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

त्रोराकनिविलिख्य धूमेअग्नि धूमेस्वाहा पाद धूमेकाल धूमेस्वाहा॥ पाद धूमेस्वाहा लिंग धूमेस्वाहा ज्वाला धूमेस्वाहा
नेत्र धूमेस्वाहा मस्तक धूमेस्वाहा ज्वाला धूमेस्वाहा श्रवण धूमेस्वाहा असि धूमेस्वाहा नासिका धूमेस्वाहा हस्तयो धू
स्वाहा अंत धूमेस्वाहा धूमे धूमावतीस्वाहा॥ एतान्मंत्रा ———— न्हृदूयेविलिख्यतीक्ष्णाग्रैः कंटकैः पुनर्वेधयत्॥ ले
पयत्। अष्टविषै। पश्चात्तापयेत्॥ संस्थाप्याथ च वल्मीकेनिखनेच्छत्रुमारणम्॥ भवेन्मंडलतः पूर्वं उच्चाटते मोक्ष एव
हि॥ तीक्ष्णकंटकनिवरु भुह्नु। गृह धूमवन्हि सूरणलवणोषण हेमवारिभिर्मिलितैः विषमतिभीषणमुक्तं अहि
ताहितनियहेषुहितम्॥ सीसपट्टे लिखेद्यंत्रं चतुःपष्टिपदं ततः चतुःकोणेषु हुं शेषान्मन्त्रेणानेन पूरयेत्॥ मूलं
कितंमहायंत्रविषेणतुविलपयेत्॥ कारस्करमये पत्रेंनिधायनिशिसाधकः॥ श्मशानेनिखनेद्यंत्रं शत्रूणां
कुलनाशनम्॥ प्रयोगांतर॥ कारस्करस्यपत्रेप्यथैविशेषेणैव चोररूपं हि कृत्वातु मन्त्रमेनं विलिखेत्॥ गात्रेषु
काकपक्षेणकारस्करं तुरूपंकृत्वा हृदिनिक्षिपेच्च यंत्रमिदम्॥ पश्चाद्भूमौनिखनेत्तदुपर्यं यावन्हिना आशुसंपू
ज्य। कारस्करस्यसमिधो जुहुयात् समकत्रिसाहस्रं भूयात्॥ शत्रुविनाशस्तेनतथा चोच्चाटनेमोक्षः॥ यंत्रांतरम्॥
चतुःपथाच वल्मीकात्कुंभकाराच्च मृत्तिकाम्॥ निर्गुंडीचतुथा चाष्टविषमादायबुधिमान्॥ कनस्यकरसेसम्य

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· क्पेषयक्त्वकर्पटो।यन्त्रंविरचयेन्मंत्री त्रिकोणंमध्यत सुधीः॥तद्बहिर्द्दौ दशादलं बहिर्वायुपुरत्रयम्॥ तद्बहि
२२९ श्चतुरस्त्रं च अष्टशूलान्समालिखेत्॥त्रिकोणेचलिखेन्नोरंमारणंकुरुकुर्वि ति॥स्वाहांतंषट्सुकोणेषु तथा धूमाव
तीं हृदां। दल द्वादशके मूलमन्त्रार्णान् शरसंख्यया॥ विभज्य विलिखेद्धूमोवायुगे हेहनाशनम्।चतुःकोणेषु हुंकार
शूलाग्रेतु फडीत्यपी॥लिखत्वैवं यंत्रमिदं मन्त्रं जप्वासहस्रकम्॥कुजवारेतुमं दाग्नेश्मशाननिखनेत्सुधीः।चौरा
णां मारणंत्वांशु भवेन्मोसक्तदुष्टतौ॥प्रयोगांतरम्॥कारस्करमयंकीलंसप्तांगुलमनुत्तमम्॥ अयुतंसाधितंकृत्वाश
त्रुनामविदर्भितम्॥ शत्रूणां गृहमध्येतुनिखनेत्कुलिकोदये॥ उच्चाटनंभवेत्तेषांकुलंचैवविनश्यति॥सप्तांगुल
मितंकीलंउन्मत्तस्यतुसाधयेत्॥ अष्टोत्तरसहस्रंतुशत्रूनामविदर्भितम्॥ शत्रूणांदक्षिणपादेखनेन्मत्तोभविष्य
ति। अश्विभेचितिकीलंतुसप्तांगुलमितंस्मशान्॥जपन्सहस्रंशत्रोर्ध्वनिखनेन्मंदिरेसुधीः॥राशीनामष्टमंज्ञात्वा।
भवउच्चाटनंपरम्॥ आश्लेषायांतुपुन्नागकीलंसप्तांगुलंजपेत्॥ वल्मीकेनिखनेत्तेनसर्पबाधाभविष्यति। स्वाति
भेनार्जुलंकीलंस्वसप्तांगुलमानतः॥अष्टोत्तरशतरशतंजप्वाशत्रोयः धूलिमिश्रितम्॥ श्मशानेनिखनेच्छत्रोरष्ट राम:
मेराशिकेयदि॥मासेनम्रत्कंतस्यस्याघदिनोद्धियतेततः।वैकंकतविशाखायांकीलकंतुदशांगुलम्॥ दशाभिमं २२९

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

त्रितं कृत्वा शत्रुमूत्रे खनेद्यदि ॥ मूत्रस्तंभो भवेत्तद्वत्रास्ति नास्ति प्रतिक्रिया ॥ अथ नदीतरणयन्त्रम् ॥ भूपुरद्वंद्वमालि-
ख्य मध्ये पार्थिवमक्षरम् ॥ चतुःकोणे तु लंकारमष्टदिक्षु ठमालिखेत् ॥ परितो वायुबीजं च नैरंतर्येण तु संमुखम् ॥ प्रति-
ष्ठाप्यानिलं यंत्रे तोयसंतरणे बुधः ॥ कृत्वाय मन्त्रं जले देवि तत्परं निम्नगां तरेत् ॥ यंत्रोपरि स्वयं स्थित्वा देवदत्तं प्रकल्प्य
च ॥ त्रिवारं मनसा मन्त्रं जपेदेकाग्रमानसः ॥ निम्नगां तरसा तीर्त्वा सुखगं तिमानवः ॥ अस्यार्थ ॥ प्रथमसम ष्टकोणं मध्ये
लंकारं वहिश्चतुष्कोणे लंकारं अष्टकोणे ठंकारम् ॥ ॐ नमः शरभसालुपक्षिराजाय सर्वभूतमरूपाय सर्वमूर्तये रस-
रसशीघ्रंतारय नारय ॐ श्रीं ह्रीं क्षं लं टं लं यं प्रतरणाय स्वाहा ॥ ॐ नमो भगवते महाशरभसालुपक्षिराजाय वरवरद
अष्टमूर्तये अखिलमयाय पालय पालय भक्तवत्सलाय प्रणतार्तिविनाशनाय उत्तारय उत्तारय शीघ्रमुत्तारय ॐ ह्रां
देवदेवाय उत्तारणाय स्वाहा ॥ पंचवारं जपेन्नैव सालुवेशोऽजगन्मयः ॥ तस्य हस्तं समुद्रं च तत्क्षणाद् क्षरेज्जलात् ॥ ॥
अथ चित्रविद्यामन्त्रः ॥ संवर्तक ऋषिः शक्करी छंदः चित्रविद्या देवता ॥ ठं बीजं ज्रूं शक्तिः इष्टसिध्यर्थे ज० बीजश-
क्तिभ्यां करन्यासः मन्त्रत्रयाद्दौ षडंगानि । ध्यानं ॥ अमलकमलमध्ये चंद्रपीठे निषण्णाम् स्तनकलशवीणाभाति स्व-
द्राग्रहस्ताम् ॥ प्रणत शिरसि पूरं संस्रवंतीसुधायाः शरणमहमुपैमी । श्रीवां चित्रविद्याम् ॥ १॥ वं सं ज्रूं ठं श्रीं ह्रीं ॐ भग अति

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. चित्रविद्येमहामाये अमृतेश्वरि एहि ह्येवरे वरदे प्रसन्नवदने अमृतं प्लावय प्लावय अमृतं शीतलं कुरु कुरु सर्वविषं ना
३२९ शय नाशय सर्वतापज्वरं हन हन सर्वपैत्योन्मादं मोचय मोचय आज्योष्ण्यं शमय शमय सर्वजनं मोहय मोहय मां पा
लय पालय श्रीं ह्रीं ठं जुं जुं जुं सं वं स्वाहा॥ अयुतं सहस्रं वा जपेत्॥ वृत्तमालिख्य तन्मध्ये बीजं षट्कं लिखेत्ततः॥ माय
या चाग्निपावेष्टय मनसा साध्यमूर्धनि॥ तत्कथासे वितं ध्यात्वा देशिके मूर्ध्नि चिंतयेत्॥ विशत्स्वरोद्धरे स्वे चेत् चित्र
विद्यामनुं स्मरेत्॥ कारयेद्वाखिलं चान्यैः पैत्योन्मादेषु सुंदरि॥ वृत्तद्वयं समालिख्य वहिः शूलाष्टकं लिखेत्॥ वृत्तं मध्ये
ष्टबीजं च मन्त्रं तस्यांतरालकम्॥ शूलाग्रे विलिखेत्साध्यमष्टबीजद्वयं तथा॥ स्पृशेन्मन्त्रं द्विभाज स्नावाहनादुप
चारकान्॥ कृत्वा तच्छतवारं च मन्त्रीसं श्चित्रविद्यया॥ तत्पत्रांगुलमध्यस्थं खादपि वाप्रवेशयत्॥ पुष्पवसुध
रिज्जं तु प्रविष्टं हव्यवाहनः॥ अष्टबीजद्वयं प्रतिलोमानुलोमितम्॥ अष्टबीजानि तु मंत्रादा ;कानि॥ अथ सु
ब्रह्मण्यमः॥ काश्यप ऋषिः त्रिष्टुप्छंदः सुब्रह्मण्यो देवता॥ सं बीजं सां शक्तिः सासुब्रह्मण्याय स्वाहा हृत्। सीमि
त्यादि॥ मूलसहितैरंगन्यासः॥ शक्तिहस्तं विरूपासं शिखीवाहं षडाननम्॥ दारुणं रिपुरोगघ्नं भावयेत्कुक्कुट राम:
ध्वजम्॥ सुं सुब्रह्मण्याय स्वाहा॥ त्रिसहस्रं जपः॥ अथ शरभमंत्रप्रसंगाद्वीरभद्रमन्त्रोपि मन्त्रसारोक्तोत्र योग्यता ३२९

For Private And Personal

वक्ष्यालिख्यते॥ ब्रह्माऋषिः अनुष्टुप्छंदः वीरभद्रो देवता ॐ ह्रौं वीरभद्राय हृत् अतिक्रूराय शिरः रुद्रकोपसंभवाय
शिखा सर्वदुष्टकवचं निबर्हणाय नेत्रं हुं फट् स्वाहा अस्त्रम्॥ गोक्षीराभं दधानं परशुउसरुकौ खड्गं खट्वांगकपालं शूलं
चाभीतिदाने त्रिनयनलसितं व्याघ्रचर्माबराढ्यम्॥ वेतालारूढमुग्रं कपिशतरजटाबद्धसीतांशुखंडं ध्यायेद्रोगीद्रभू
षं निजगणसहितं संततं वीरभद्रम्॥ ॐ ह्रां वीरभद्राय अतिक्रूराय रुद्रकोपसंभवाय सर्वदुष्टनिबर्हणाय हुं फ
स्वाहा॥ द्वात्रिंशदक्षरो यं मन्त्रः॥ रक्षाप्रधानोयं मन्त्रः॥ द्वादशलक्षं जपः॥ रक्तहयारिपुष्पैर्वा त्रिमधुरसिक्तैः कमले
र्वा॥ दशांशपुरश्चरण होमः॥ हयारिः करवीरम्॥ अथ पूजा प्रसादोक्ते पीठे। तत्पुरुषाय। सद्योजाताय। वामदेवा
य। ईशानाय। नम इति प्राग्दक्षिणोत्तरपश्चिमदिक्षु ईशमैशान्ये च पूजयेत्॥ निवृत्तै॰ प्रतिष्ठायै॰ विद्यायै॰ शांत्यै॰
शांत्यतीतायै॰ इति तत्कलकृपम्याग्नेयादिकोणेषु शांत्यतीतामैशान्ये॥ एवं प्रथमावृत्तिः अंगैर्द्वितीया। परशवे॰ ड
मरुकाय। खड्गाय॰ खेटाय॰ कपालाय॰ शूलाय॰ अभयाय वरदाय। इति स्तृतीया। इंद्राद्यैश्चतुर्थी वज्राद्यैः पंच
मी॥ अथ प्रयोगः। संपूज्य देवमेवं जुहुयादिध्मैश्च पंचगव्याक्तैः। खरमंजरिसमित्यैः त्रिशतं कृत्यादिशांतये रा
त्रौ॥ खरमंजरी अपामार्गः॥ असुं वीरभद्रं हरिद्राभमुग्रं गदामुष्टिहस्तं करालाट्टहासम्॥ समावाद्य चन्होरिज

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

स्तंभनार्थं हरिद्रारजोभिः सहस्रंजुहोतु॥ प्रयोगांतरे॥ भुजंगगणभूषणं भुजगतत्रिशूलाहतस्वशत्रुरुधिरोक्षितं भव
दभालनेत्रानलम्॥ दिगंबरमनुं स्मरन्जपतु वीरभद्रं मनुं निशीथसमये शतं शितमतिर्निहंतुं रिपुं॥ अथ वीरभद्र
बलिप्रकारः॥ अतः परं प्रवक्ष्यते मनोरमुक्तमष्यसंग्रहात्। बलिक्रमो विधा नतो हितायमन्त्रजापिनम्॥ कृत्वा गोमयस
लिलैः स्थंडिलमस्मिन्विलिख्य यंत्रवरम्॥ वीरेश्वरस्य भूयो रजोभिरापूरयेक्रमान्मन्त्री॥ पीतेन मध्यमरुणेन च को
णषट्कं श्यामेन संधिमरुणेन दलाष्टके च॥ कृष्णेन संधिमसितेन कुरो हरं ध्वंसीता: सीतेन सकला: परिपूर्य प
श्चात्॥ अस्यार्थः॥ अत्र यंत्रलेखनप्रकारोपि॥ पीतेन मध्यमित्यादिनार्योदृक्तः॥ तत्र कर्णिकादिस्थानेषु मन्त्रने
कैकं दलेषु त्रिशस्त्रिशः॥ तत्र पीतादिद्रव्याणि एवविंशति पटलेसुदर्शनविधाने उक्तानि॥ पुनः बलिमंडलम
स्य च दक्षिणतः प्रविधाय चतुर्युतषष्ठिपदम्॥ सितपाटलपीतरजोभिरथोपरि पूर्यं च तहौं दनितत्र लिखेत्॥
तत्र सितादिद्रव्यं खंड क्रमेणेत्यर्थः॥ अस्योत्तरे पंकजमष्टपत्रं विलिख्य तत्कृत्यमितोष्टदिक्षु॥ पद्मानि शालीः प्रणि
धाय तेषु पीटादिकं तत्र निधाय तस्मिन्॥ अरुणांशुकतंदुलाद्वि पत्रक्रमुकासिप्रभृतीर्निधाय भूयः॥ विधिना राम:
चरमामुपास्य संध्यामथ सर्वधगुरून्गणाधिपं च॥ अस्त्रेण तालत्रितयं च कृत्वा वाद्यादि बीजैरपि देहशुद्धिम्॥ स २४०

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

बंधदेवं परिवारयुक्तमावाह्य संपूज्य हृदंबुजे स्थो॥ यंत्रांतरस्यापरोपशै वपीठं प्रपूज्यैकलशमपि। न्यस्य च मृन्मयम
स्मिन्मलयजपुष्पाक्षतानि कुर्वंश्च। निक्षिप्य कुशमुष्टिरक्तनाये पूर्यं चूतादिपल्लवान्न्यस्य तंदुलपुष्पाक्षतान् विनि
क्षिप्य॥ चक्रिकांतदुर्ध्वं च॥ रक्ततोयमिति हरिद्राचूर्णं तंदुलपुष्पाक्षतान् विनिक्षिप्य॥ चक्रिकांतदुर्ध्वं च। रक्तो
यमिति हरिद्राचूर्णप्रसिद्धम्॥ चूर्णलोलितं तोयमित्यर्थः॥ चक्रिकेति पत्रपुटस्यास्तनम्॥ पुन्हः रक्तांशुकेन कुं
भं संच्छाद्यावाह्य वीरभद्रमिहस्थ। जप्ताच मनं न सुसंख्यापकं ततोंग च॥ कृत्वा रक्षां पश्चात्पाशुपतास्त्रेण मन्त्रविप्पल
पत्रैरक्ताः प्रतिपदमन्येतत्कल्पितामुद्राः॥ अस्यार्थः॥ विप्पलोधत्थः॥ मुद्रापिंजानित्यर्थः प्रतिपद्प्रतिकोष्टं पुनर्बे
लिं तंदुलेनिधाय क्रमेणं पूज्य मूलमन्त्रेण पूर्वादिनेषु पीठेषा बाह्यततः सुरक्तपुष्पाद्यैः॥ ईशादिपूजनीयात्राख्य
स्याद्यामातरः क्रमादष्टौ॥ तदनु यंत्रवरे विधिनानलं प्रतिनिधाय परिस्तरणादिकं सकलमग्निमुखं च करोतु नत्व
चरणोदितवन्मनुवितमः॥ आहुयविप्रौ द्वौ शुद्धौ तयोरेकं नियोज्य च॥ साध्यसंरक्षणायान्यामपि नीराजनाय च॥
ततः सुरक्तधायवस्त्रेज लैः समाचम्य विशुद्धदेहः भ्रखड्गैः परिस्तीर्य निशात धारैर्द्रव्यैरमीभिर्जुहुयात्क्रमेणा॥ तिल
सर्षपं पंचगव्य दूर्वावट दुग्धान्न मयूरकाक्षतैश्च॥ अस्यार्थ॥ पंचगव्यं मिति मिलित्वा एकं द्रव्यं पुनः मयूरमपामा

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

गम्॥ वस्तुसंख्यमथोपयन्धनात्कैरपिपूर्णाहविमंतरांतराच॥मुद्राः चतुःषष्ठिमिताःपुरेकाःसुधामया दीपिकयास
मेताः। दीपिकादिदीपवर्तिः। नीराज्यनीराज्यहुतांतरोत्ताःस्थाप्यास्तथे शादिपुरोवदेवम्॥ अयमर्थः। एकैकेनद्र
व्येणएकैकाहुत्यनंतरम्॥ एकैकमुद्रयासाध्यंनीराज्यनीराज्य॥ ईशादिकोणेष्वेवसंस्थापनीयाइति॥ पुनःप्रतिहु
तमनुजपकसोसुमनोगंधान्नसंयुतंदीपम्॥ साध्यंनीराज्यततोमूलेनविनिक्षिपेच्चतकोदे अस्यार्थः॥ एकैकद्रव्य
होमानंतरमनुजपकर्तागंधपुष्पधूपदीपयुक्तेनान्येनपिंडेनसाध्यम्॥ नाराज्य रमूलेमन्त्रेणहरिद्राचूर्णप्र
सिद्धचूर्णमिलितरक्तमयोदकेविनिक्षिपेदिति। मूलेनाष्टौहुत्वापरिवारव्याहृतिभिरेकैकम्। हुत्वाएतैनभूयः
समापयद्धोमकर्मविशदमतिः॥ संपूज्यभूयःपरिवारयुक्तंगंधादिदीपांतमसुप्रसन्नम्॥ आराध्यपुष्पैर्निजवांछि
तानिसंप्रार्थ्यचोद्वास्ययथोपदेशम्॥ मातुःसमुद्वास्यशिवंचभूयःपूर्णानिधायान्नकृतंसुरक्तम्॥ तारेणसंपूज्यसदी
पिकांतंनीराज्यकुंभस्यमुखेविधिज्ञः॥ अपांमुखोरकजलैर्युतस्यदीपोज्वलेनापिचतेनेमन्त्री॥ नीराज्यमूलेन
पुरोवदेवनिक्षिप्यसंसाल्यकरौजलेन॥ गत्वाप्रांगणदेशेगोमयसलिलेसमुक्षिपेत् पश्चात्। कदलीकाननबु एमः
ध्यासदलांकदलींनिखन्यफलसहिताम्॥ तस्यांमूलेपीठंनिधायचावाह्यतत्रवीरेशं॥ संपूज्यपूर्वक्लृप्तात्वादय ३५१

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

चपुत्तलीं तयोसाध्य ॥ तत्र अन्नेन सनाव पुत्तलीः। पुनः। नीराज्यपीठिकायां संस्थाप्य समुज्वलैस्तथा दीपैः॥ समलंकृत्य
चकदलीं रक्तोदकमग्रतो निधाय ततः। सुरभिसमाख्यां मुद्रां संदर्श्य सुधामयं विचिंत्यजलम्॥ संतर्पयेत्पुरस्तादे
कैकं पीठमन्त्रपरिवारैः॥ मूलेनाष्टोर्ध्व शतं पंचशतं वा सहस्रसंख्यं वा। संतर्प्य सुप्रसन्नं संचिंत्य देवं प्रपूज्य गंधाद्यैः॥
ततः शंखतोयैः सनभ्युक्ष्य साध्यं मुद्रास्य देवं गृहाभ्यंतरे च॥ प्रवेश्याथ साध्यस्य रक्षां च कृत्वा घंटाग्न्यादि सर्वं गृही
त्वा स शिष्यः॥ गृहाद्विनिष्क्रम्य च चत्वरे योग त्वा समभ्युक्ष्य च तत्र कुंभम्॥ संस्थाप्य तस्यापि च दक्षिणेऽग्निं निधाय व
ह्नीं परितश्च दर्भैः सम्यक् परिस्तीर्य च भूताकूरयुक्तेनं चान्येन बलिं च कुर्यात्॥ अनेन मन्त्रेण स पुष्पतोयं प्रीत्यै गणानां प
रितोष्टदिक्षु॥ ॐ नमो रुद्रगणेभ्यः सर्वशांतिकरेभ्यः प्रतिगृण्हंत्विमं बलिं स्वाहा॥ बलिमन्त्रोऽयमुद्दिष्टो भूतानां प्रीति
वर्धनः॥ पललं रजनीचूर्णं लाजो दधिसक्तवश्च॥ पंचैतैर्मिलिना सुभूतकुरं भूतानां प्रीतिदं बुधाः॥ प्राहुः। पललं तिलं।
विसृज्य वन्हिं निजरक्षणाय पंचाक्षरं मन्त्रवरं प्रजप्य॥ तत्सर्वमग्राद्यनिरीक्ष्यमाणः शिष्यैः समं मंदिरमाशु यायात्॥
त्रिरात्रमेवं नियमेन कुर्याद्बलिं स होमं विधिनायथावत्॥ कृत्वाज्वरामस्य निरोगनाशपिशाचभूतायदितन्निवृ
त्तौ॥ ततः स्थंडिलं भूतले गोमयाद्भिः समालिप्य शुद्धे प्रगे वन्हिमत्रं॥ प्रगे प्रातःकाले॥ निधायाज्य संस्कारमारभ्य

For Private And Personal

प्र.सं. कृत्वा स्वगृह्योक्तमार्गेण वन्हेर्मुखं च॥ वन्हेर्दक्षिणभागे वसुपत्रं कमलमारचय्यात्र कलशं कषायादिजलैः प्रपूर्य
१४२ चूतादिपल्लवान्यस्य। काषायजलं सीरद्रु चर्मक्षपितनोयं आवाह्यास्मिन्देवं प्रपूज्य॥ वसनद्वयेन संवेष्ट्य। संरक्ष्यास्त्रे
ण ततो घृतेन वाष्टोत्तरशतं हुत्वा दुग्धान्नेन चतावद्वलाधिष्टेन भोजयेद्विप्रान् द्वादशसंख्यानपि वा वसुसंख्यान् लज्ज
धिपरिमितान् अथवा समाप्य होमं कलशस्थतोयैः संसिच्य संपातममुष्य दत्त्वा साध्यस्सोपि प्रतिपूज्य विप्रान् स्ववर्णगोधा
न्यधरांबराद्यैः ततो यथाशक्ति मह्यां सुवर्णधेन्वंबरादानं गुरवे वितीर्य। तेन प्रसन्नेन समीरिताभिराशीभिरिद्धः सुचिरं स
जीवेत्॥ इत्थं वीरभद्रबलिप्रकारः समाप्तः॥ अथ मृत्युंजयविधानमुच्यते। कहोलऋषिः देवीगायत्री छंदः मृत्युंजय
रुद्रो देवता। जुं बीजं। सः शक्तिः सां हृत्। सी शिर इत्यंगानि। नाभि हृत् भ्रूमध्येषु अक्षरान्यसेत्॥ ध्यानं स्फुटितनलि
नसंस्थं मौलिबद्धेंदुरेखागलितमृतजलार्द्रं चंद्रवन्ह्यर्कनेत्रं स्वकरकलितमुद्रापाशवेदाक्षमालस्फुटिकरजतमुक्ता
गौरमीशं नमामी॥ तत्र वेदो हरिणशिशुः॥ ॐ जुं सः इति मन्त्रः। स्वसप्तमः र्णप्रुतोर्द्धं चंद्रवान्कुपंचमो द्वांदुयुतो ध्रुवा
को मनुः मृत्युंजयस्वरूपः॥ इति मन्त्रोद्धारः नंदिकेश्वरमते इति। तारं प्रणवः। तृतीयवर्गस्य तृतीयजकारः। आद्यवर्गा रम:
स्य पष्ठऊकारः तद्युक्तं द्वितीयम्। उपान्त्यस्वरोऽनुस्वारः अष्टमस्य तृतीयकं सकारः। आद्यांतवर्णौ विसर्गस्तु द्युकमि। १४२

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir
For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ति। त्रिलक्षजपः। गलूच्यादुग्धमिश्रताज्यसिक्तपा दशांशं जुहुयात् पुरश्चरणहोमः प्रायुः प्रधानोयंमन्त्रः अथपूजाप्रा
सादोक्तशैवपीठे समावाह्यसमर्चयेत्। अंगैः प्रथमावृतिः। इंद्रादिभिर्द्वितीया वज्रादिभिस्तृतीया अस्य यंत्रमाह। आदौ
तारंविलिखतु ससाध्याह्वयं कर्णिकायांपि कर्णेषष्ठपरमपरंचापितत्कोणकेषु भूयोभूमेः पुरमनुमृगांकं तदश्रेषुदांतं
जसत्वा वह्नंयह्नगदविषध्वंसियंत्रंनदेतत्। अस्यार्थः प्रथममष्टपत्रंपद्मंविलिख्य तत्कर्णिकायांप्रणवंविलिख्या नदं
तःसाध्यनामादीन्विलिखेत्। पुनः पूर्वादिदिक्पत्रचतुष्टयेजुंइतिविलिखेत्॥ पुनः आग्नेयादिकोणपत्रचतुष्टयेस
इतिविलिखेत्॥ पुनस्तद्बहिश्चतुरश्रंविलिख्य तद्बहिरावृत्तिरूपेण ठं इतिविलिख्य चतुरश्रकोणेषु चतुर्षपीठं इति
विलिखेत्॥ एवंविलिख्यजप्त्वा धारयेत्॥ ग्रहगदादिप्रध्वंसनमायुष्करंच। अस्मिन्मंडलेशैवपीठंसंपूज्यकलशंसंपू
र्यमूर्तिंसंपूज्यजप्त्वा अभिषिंचेत् साध्यंश्रीवश्यकरंग्रहाभिचारहरं। प्रयोगांतरं। ततश्छिन्नोद्भवानांतुसमिद्भिश्चतु
रंगुलैः दुग्धसिक्तैः समिद्भिरष्टोत्तरसहस्रद्वयं हुनेत्॥ यस्तु वन्हौ जुहोत्येवं यावत्संख्येन साधकः तावत्संख्यैः सु
धाकुंभैरग्निः प्रीणाति शंकरम्॥ आप्यायितोग्निनाशर्वः साधकस्येप्सितान्वरान्। प्रदद्याद्गुणराशिश्चदुरंतान्मृत्युं तिॆ
कान्। छिन्नोद्भवंगीर्देल। चतुरंगुलंकोष्ठे। प्रारम्भश्चतुरंगुलइतिवचनात्॥ उभाभ्यांसंभूयद्वादशसहस्रमित्यर्थः ३४

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ग्र.सं. जुंसः इत्यनंतरं पालयपद्युगलयुक्तं साध्यनामे चोक्त्वा पुनरायिसः जुं ॐमिति प्रतिलोमेन प्रयोजयेत्। इदमपि मृत्युं
२४२ जयमन्त्रांतरम्। अथ पूर्वोक्तमन्त्रस्य प्रयोगांतरम्। अमृतावटतिलदूर्वाः पयोघृतं पायसं क्रमेणेति सप्तद्रव्याण्येकान्ये
तैर्जुहुयात्। प्रत्येकं सहस्रत्रयं। तीव्रे ज्वरे घोरतरेऽभिचारे सोन्मादके दाहगदे च मोहे। तनोति शांतिं न चिरेण होमः सं
जीवनं चाब्दशतप्रमाणम्। संयोजयेत्सोमदिनेषु विप्रान्सप्ताधिकान्स्वादुभिरन्नजातैः सतर्णगां च हुतावसाने दद्याद्द्विजे
भ्यो हुतकर्मकृद्भ्यः। अयमर्थः। उक्ताद्यमृतादि सप्तद्रव्याणि क्रमेण नित्यशः एकैकं सप्तदिनं सहस्रसंख्यं हुनेत्। दि
नशः सप्तगुणितत्वेन संभोजयेच्च सापत्यांगां चाध्वर्यवे दद्यात्। तस्मादुक्तफलं भवति। प्रयोगांतरं। चतुरंगुलपरिमि
तैरमृतांकांडैरथार्कसहस्रं जुहुयाच्च दुग्धसिक्तैर्मा पुरारोग्यायुःपुष्टिबलस्थैर्ये चाअर्कसहस्रं द्वादशसहस्रं। प्रयोगांत
रम्॥ निजजन्मदिने शतशतपो जुहुयाद्द्रव्यवरैश्च सप्तसंख्यैः मधुरैः प्रतिभोजयेच्च विप्रान् अभिवांछन्निह यो दीर्घमायुः
अयमर्थः प्रतिमासं जन्मानुजन्मत्रिजन्मदिने अमृतापूर्वोक्तसप्तद्रव्याणि सर्वाण्येकैकं शतसंख्यया जुहुयात्। मधुरा
न्नैर्ब्राह्मणान् भोजयेच्च दीर्घमायुरभिकांक्षन्। प्रयोगांतरं अथवा सप्तभिरेतैर्द्रव्यैरेकैकेन वा सहस्रतयां जन्मर्क्षे होममात्रा रामः
न्निरुपद्रवमुत्तमं व्रजेदायुः॥ अयमर्थः। जन्मानुजन्मत्रिजन्मदिने पूर्वोक्तसप्तद्रव्यैः सर्वैः संभूय सहस्रं हुनेत्। अ २४२

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

थवा एतैर्द्रव्यैरेकैकेनेव्यस्तसहस्रसंख्यं क्रमेण प्रतिजन्मर्क्षं जुहुयात् निरुपद्रव्येण दीर्घमायुर्भवति। प्रयोगांतरं। दुर्वाग्नि
तयैः पयस्य जुहुयात् एकादशाहुतीः क्रमशः जित्वापमृत्युरोगान्प्रयात्मसावायुषश्च दैर्घ्यमपि दूर्वात्रितयं पयःसिक्तं
च जुहुयात्। प्रयोगांतरं। जन्मर्क्षाणं त्रितये च्छिन्नाकाश्मर्यवकुलैरिध्मैः क्रमशो हुनेत्सहस्रं नश्यंत्यपमृत्युरोगदुरिता
नि। अयमर्थः। अश्विनीमघामूलमित्यादिजन्मानुजन्मत्रिजन्मनक्षत्रेषु एकैकमेकस्मिन्दिने संख्यं हुनेदिति॥ च्छिन्ना
शादिल। काश्मर्यं पेरुं कुमुदावकुलं मेकिय॥ प्रयोगांतरं। सितसिद्धार्थसहाला हुत्वा नश्यत्युपद्रवो ज्वरजः न हृद पामा
र्ग हुतान्मृत्योर्जयमय्यरोगतां लभते। सितसिद्धार्थं वेण कटुकं। अपामार्गनामुरिवी। प्रयोगांतरं। एतदेव सप्तकृतो हु
नेदिति मृत्युंजयविषये कल्पांतरे उक्तत्वाच्च विकारानुगुणं मंत्री वर्द्धमेद्धोमवासरादिनिर्न्त्रि शारदातिलके सप्तद्रव्यमृ
त्युंजयविषये वैकंकत उक्तत्वाच्च। एतैरमृतादिसप्तद्रव्यैः सप्तकृत्वः एकेन पंचाशद्भिर्दिनैर्हुनेत्। तत्र सप्तद्रव्यैरे
कवारहोमे जाते तस्य नमृत्युर्भवति। इति प्रसिद्धिवलात्प्राणबाधावस्थायामेकवारं सप्तद्रव्याणि क्रमेण हुत्वा पुन
रपिक्रमेणारभ्य पुनरपि समापयेत्। एवं सप्तकृत्वो हुनेत्॥ अन्यथा तु स्वस्थावस्थायां चेत् प्रधानद्रव्यमेव सप्तदिने
हुत्वा पुनः द्वितीयद्रव्यं च सप्तदिनैर्हुनेत्। एवं प्रकारेण सप्तद्रव्याण्यपि समापयेत् एतन्महामृत्युंजयस्तं भवति
दा

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

 इतिप्रपंचसारसंग्रहेगीर्वाणेंद्रविरचितेषड्विंशतिः पटलः॥ अथशारदातिलकोक्तमृत्युंजयत्र्यक्षरीविधानमुच्यते॥
 मन्त्रश्च होमादिद्रव्यंच पूर्ववदेवतेन हेतुना विस्तरेण नोक्तं मन्त्रोद्धार उच्यते तारस्थिरासकर्णेंदुभृगुसर्गविभूषितः।
त्र्यक्षरात्मा निगदितो मन्त्रो मृत्युंजयाह्वयः॥ ऋषिः कहोलो देव्यादिगायत्री छंद ईरितः। मृत्युंजयो महादेवो देवतास्यम
हामनोः प्रणवो बीजमित्युक्तं सः शक्तिः रिति कीर्तिता॥ भृगुणा दीर्घयुक्तेन षडंगानि समाचरेत्। आधारहृच्छिरः स्ववं
न्यसेद्वर्णत्रयं पुनः। ध्यानं। चंद्रार्काग्निविलोचनं स्मितमुखं पद्मद्वयांतस्थितं मुद्रापाशमृगाक्षसूत्रविलसत्पाणिं
हिमांशुप्रभं। कोटीरेंदुगलत्सुधाप्लुततनुं हारादिभूषोज्वलं कांत्या विश्वविमोहनं पशुपतिं मृत्युंजयं भावयेगुणलक्ष
जपेन्मन्त्रं तद्दशांशं प्रसन्नधीः। जुहुयादमृताकारैः मुद्दुग्धाज्यलोलिभैः। शैवे संपूजिते। पीठे मूर्तिं मूलेन कल्पये
त्। अंगावरणमाराध्य पश्चात् लोकेश्वरान्यजेत्॥ तदस्त्राणि ततो बाह्ये पूजयेत्साधकोत्तमः। जपपूजादिभिः सिद्धेम
न्त्रेस्मिन्ननुना मुना। कुर्यात्प्रयोगान्कल्पोक्तान भीष्टफलसिद्धये दुग्धसिक्तैः सुधाखंडैर्मन्त्री मासं सहस्रकं। आराधि
तेन्मौ विधिवत् जुहुयाद्विजितेंद्रियः। सदृष्टः शंकरस्तेन सुधाप्लाविग्रहः आयुरारोग्यसंपत्तियशः पुत्रांश्चवर्द्धयेत्।
सुधावर्येतिला दूर्वाः पन्यः सर्पिः पयो हविः। इत्यकैः सप्तभिर्द्रव्यैर्जुहुयात्सप्तवासरं। क्रमादशशतं नित्यं संमष्टोत्तरमतं

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

हितः॥ सप्ताधिक द्विजान्नित्यं भोजयेन्मधुरान्वितम्॥ विकारानुगुणंमन्त्री वर्द्धयेद्धोमवासरान्। होतृभ्यो दक्षिणां द
द्यातरुणागाः पयस्विनीः॥ गुरुंसंप्रीणयेत्स्वेष्टाद्वनाद्यैर्देवताधिपा। अनेनविधिनासाध्यः कृत्यारोगग्रहादिभिः॥ नि
र्मुक्तः सुचिरंजीवेच्छरदांशतमंजसा॥ आभिचारे ज्वरेतीके रोगोन्मादे शिरोगदे॥ असाध्यरोगेस्वेलात्तैर्मोहे दारुद तथा
मये॥ हौमोदशांतिदप्रोक्तंसर्वसंपत्प्रदायकं। द्रव्यैरेतैः प्रजुहुयात्त्रिजन्मसु यथाविधि॥ भोजयेमधुरैर्भोज्यै ब्राह्मणान्वे
दपारगान्। दीर्घमायुरवाप्नोति वांछितांविंदति श्रियां। एकादशाहुतीर्नित्यंजुहुयात्साधुपूर्वया। अपमृत्युजितेनस्या
यायुरारोग्यवर्द्धनं। त्रिजन्मसुसुधावल्लीकाश्मीरमधुरोद्भवैः। समिद्वरैः कृतोहोमः सर्वमृत्युगदापरः॥ काश्मीरंकुंकु
मांसधुरमतिमधुरां सिद्धार्थैर्विहितोहोमो महाज्वरविनाशनः॥ अपामार्गसमिद्धोमः सर्वामयनिषूदनः॥ प्रणवरनि
तनालंमन्त्रमध्यार्णपत्रम्॥ स्मगुविलसितमध्यंपद्मयुग्मंतदंतः। कृतवसतिसुमेशंवर्णतिर्यस्तु धांद्रेकलसत्तु। द्वि
नित्यंसर्वदुःखप्रशांत्यै॥ यंत्राद्ययेकलशेसौम्ये कलशप्रोक्तवर्मना॥ नवरत्नसमायुक्तंदुकूलाभ्यामलं ‾ तम॥ आ
पू‾ सलिलैः शुद्धैस्तस्मिन्देवंप्रपूजयेत॥ उपाचारैः षोडशभिर्विधानेन विधानवित्। अभिषिंचेद्विदंसाध्यंविनीतं
दत्तदक्षिणम्॥ आधिव्याधिमहारोगकृत्याद्रोहनिकृतनम्॥ अभीषेकोयमाख्यातः कांतिश्रीर्विजयप्रदः॥ मध्येसांध्य

प्र.सं. स्मराढ्यं प्रस्तावमपि लिखेन्मध्यमं दिग्दलस्थं कोणेष्वंत्यं मनोस्त्वस्त्विति भवनमथो दिक्षु चंद्रं विदिक्षु ॥ तांतं पंत्रं तदुक्तं
२४५ सकलविषरिपुस्वेलभुतापमत्स्क ॥ व्याधिव्यामोहदुःखप्रशमनमुदितं श्रीपदं कामदं च ॥ अयमर्थः ॥ मन्त्रस्य मध्य
मास्मरं दिक्षु अंत्याक्षरं कोणदलेषु चतुर्दलस्य दिक्षु यंमिति विदिक्षु ठंकारमिति ॥ अथ कल्पांतरोक्तं यन्त्रं लिख्यते ॥ मध्ये
साध्यविदर्भितं प्रफुटितं मृत्युंजयं न्यसेत् ॥ सांतस्थं निजसाध्यनामविलिखेत्किंजल्कं सस्थानस्वरान् ॥ पत्रेष्वष्टसुना
म वर्णपुटितं वर्गस्तिदग्रेषु योयं त्रंपद्मपुटीकृतं निगदितं मृत्युंजयाख्यं परम् ॥ कर्णिकामध्यस्थजीवस्य परितः मं
त्रपुटितमातृकार्णान्वि लिख्यतस्यस्सकारस्यांतः साध्यनामविलिखेत् ॥ अष्टदलेषु साध्यनामपुटितं स्वस्वरंकादिवर्ग
दलाग्रेष्विस्यर्थः ॥ इदमपि मृत्युंजयकल्पः समाप्तः ॥ अथ मृत्युंजयकल्पप्रसंगान्मन्त्रसारोक्तरोगशांतिकरधन्वंतरि
मन्त्रोपि लिख्यते ॥ अपांतरतमा ऋषिस्त्रिष्टुप्छंदो धन्वंतरिर्देवता ॐ बीजं स्वाहा शक्तिः सर्वरोगविनाशनार्थे विनि
योगः ॥ ॐ नमो भगवते हृत् धन्वंतरये शिरः अमृतकलशहस्ताय शिखा सर्वामयापनाशाय कवचं ॥ त्रिलोकनाथा
यनेत्रं विष्णवे स्वाहा अस्त्राम् ॥ ध्यानम् ॥ शंखं चक्रं जलूकां दधदमृतघटं चापि दोर्भिश्चतुर्भिः सूक्ष्मास्वाद्धातिहृ राम:
द्यांशुकपरिविलसन्मौलिमंभोजनेत्रम् ॥ कालांभोदोज्वलांगं कटितटविलसच्चारुपीतांबराढ्यं वंदे धन्वंतरीतं निखि २४५

लगद्वनपो द्रावाग्निनीतम्॥ ॐ नमो भगवते धन्वंतरये अमृतकलशहस्ताय सर्वामयविनाशाय त्रिलोकनाथाय वि
ष्णवे स्वाहा॥ इत्येकचत्वारिंशद्वर्णो मन्त्रः॥ अक्षरन्यास उच्यते॥ शीर्षालिकदृक्श्रुतिविलोचनघ्राणगंडदंतोष्ठपाणि
शिनर्धान्यसतुक्रमेण॥ एवमष्टाक्षरंन्यासकृत्वा लक्षं जपेत्॥ आज्यसिक्तैः पायसैर्वा पयःशाकाभिर्दूर्वाभिर्वा दशांशं
पुरश्चरणहोमः॥ रोगनिवृत्तिप्रधानोयं मन्त्रः॥ अथ पूजाविधिः॥ पूर्वमष्टाक्षरविधानोक्तवैष्णवपीठे समावाह्य सम
र्चयेत्॥ अंगैः प्रथमावृत्तिः॥ केशवादिभिर्द्वादशनामभिर्द्वितीयावृत्तिः इंद्रादिभिस्तृतीया। वज्रादिभिश्चतुर्थी। अथ
प्रयोगविधेः चतुरंगुलप्रमाणैरमृताकांडैर्जुहोतियो वन्हौ रोगैर्विमुक्तदेहो विहरत्येव [illegible] सुखेनासौ॥ अमृता
कांडं लसतिलतंडुलि॥ प्रयोगांतरम्॥ अरकमात्रैरयुतं घृताक्तैः साभिद्विरब्ना वषका [illegible]॥ [illegible] प्रज्
होनिमन्त्री॥ दीर्घायुषे रोगविषग्रहादिविमुक्तये सर्वसमृद्धये च॥ वटभूरुहे [illegible]
प्रयो०॥ ससितेन च पायसेन दूर्वात्रिकयुक्तेन च बोधिपत्रगेन॥ अयुतं जुहुयात्ससर्पिषा यो दुरितौघप्रशमाय रोग
शांत्यै॥ अयमर्थः॥ शितेति शर्करा॥ बोधिपत्रं अश्वत्थपत्रम्॥ सितामिति॥ सर्वसमृद्धये च॥ [illegible] रंकम्
प्रयोगांत०॥ प्रादेशमात्रैर्वटभूरुहैध्मैः जुहोतु वन्हौ वयुतं समृद्ध्यै॥ दीर्घायुषे तिलेन पयसे [illegible] दूर्वा

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

त्रिकेन बोधिपत्रगतेन साज्यन चापुतं जुहुयात्॥ तस्मादुक्तफलं स्यादिति॥ प्रयोगां॥ हवनकर्म करोतु फलैर्नवैरखु
तमामलकीतरुसंभवैः॥ दुरितरोगविषग्रहविभ्रमप्रशमनाय च सर्वसमृद्धये॥ इति आमलकम्॥ प्रयोगांतरम्॥ देव
रविबिंबस्थमनोहरांगं प्रसंनमुखकमलम्॥ अमृतघटं सजलौकं करयुगलेनादधानममलमतिः॥ ध्यावसुसंख्यगु
मुंजप्त्वात्मानं हरानिरीक्षतम्॥ मत्वा षोडशसंख्यं जप्त्वा तस्मांतिकं समारभ्य॥ स्वांगावधिसोपानं रूप्यमयं प्रतिविचिं
त्यमन्त्रमसुम्॥ द्वात्रिंशत्संख्यमयो जप्त्वा संविंत्यते न मार्गेण॥ अवतीर्याग्रे स्थित्वा निजरोगगणं तदा जलूकीकृत्य॥ सु
केलमपि चोपयित्वा नीरोगस्यात्मरोगममृतजलैरभिषेचयंतमेनं ध्यात्वा धन्वंतरिं जपेन्मन्त्रं। अष्टोत्तरसहस्रं स्थैर्य
यि च यौवनस्य वश्याय॥ आरोग्याय सख्ये कांत्यै दीर्घायुषे विमुक्त्यै च इति वसुसंख्यमष्टसंख्यं। अन्त्यं सर्वस्यष्टार्थं॥
प्रयोगांतरम्॥ मन्त्रेणानेन संजप्त्वा भोज्यजानं दिने दिने॥ भुंक्ते यो सौ नरो रोगैर्विमुक्तः सुखभाग्भवेत्॥ प्रयोगा॰॥ औष
धादिकमनेन जापितं नित्यमेव जुषतां तथान्नणाम्॥ आमयग्रहविषस्मृतिभ्रमाद्यापदो न तु भवंति जातुचित् इति॥
अथ यंत्रं तस्मै॥ सस्य ध्यारव्यं मध्ये व्रणवमपि षष्ठोनविवरे सुधार्णं किंचल्कं स्वरयुगलमष्टकृदमनुम॥ लिखेन्मन्त्र राम:
स्यार्णानपि शरमितान्व्यंजनवृतम्। कुर्गेहोत्पटानं भिषगधिपतेर्यंत्रमुदितम्॥ एतद्धि लिख्य यन्त्रं हैमे पीठे सुवर्णले ३४६

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

खन्या॥ शोभनतरेमुहूर्तेरुनकादिषुभूषणेषुसंयोज्य। संधारयन्तुसंजप्तंकृतार्चनाद्यंचसिक्तसपातम्॥ आरोग्यायुःकां
तिश्रीधनधान्यैःसमं चिरंजीवेत्॥ इदमेवतिलिख्यसाधुयंत्रंनवनीतेप्रतिजप्यमन्त्रमेनम्॥ लिहतांविलयंप्रयातिस
द्योनिखिलारोगपरंपरानराणाम्॥ अस्यार्थः॥ प्रथमेषट्कोणंविलिख्यतत्कर्णिकायांप्रणवंविलिख्यतन्मध्येसाध्यनामा
दियंत्रन्यायान्विलिखेत्॥ पुनःषट्सुकोणेषु ठमित्यमृतबीजंलिखेत्॥ पुनस्तद्बहिरष्टदलंपद्मंविलिख्य। तद्दलेषु
केसरस्थानेषु स्वरान्सरद्वंद्वंक्रमेणविलिख्य तद्दलमध्येषु मूलमन्त्रवर्णान्प्रणवंविहायद्वितीयासराद्यान्॥ पंचशः पं
चशोलिखेत् पुनः तद्बहिर्वृत्तंलिखेत्॥ तस्मिन्कादिवर्णैर्वेष्टयेत्॥ पुनस्तद्बहिश्चतुरस्रंविलिख्य तत्कोणेषु ठमित्य
मृतबीजंलिखेत्। एवंस्वर्णादिपट्टेस्वर्णादिलेखन्याविलिख्यजप्त्वासमर्च्य पुनस्तेनैवमन्त्रेण आज्याहुतिंकृत्वातत्तंथा
तमग्निकरक्षेयंत्रेनिक्षिप्यसाध्यंधारयेत्॥ तस्मादुक्तफलंस्यात्॥ अथवानवनीतेविलिउक्तप्रकारेणकुर्यात्॥ त
थाकृतस्योक्तफलंस्यात्॥ अथैतदेतद्यंत्रंतंडुलेविलिख्यतस्मिन्कुंभंसंस्थाप्य गव्यक्षीरेणकलशंसंपूरयेत्॥ आ
रोग्यार्थंविमुक्त्यर्थंचांतत्रकलशपूरणविधिंसकलकलशपूजासाध्यारण्येनवस्येअथकथयामिसमासात्त्रिकाल
पूजाविधिविधानेन। आरोग्यायमध्येकांत्यैदीर्घायुषेविमुक्त्यैच। आतिथ्यगोमयजलैःस्थंडिलमस्मिन्विलिख्य

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

यन्त्रमिदम्। तत्कर्णिकांतरमथो पीतेन च कोणषट्कमरुणेन। असितेन रक्तवर्णैर्यन्त्रं विलिख्य कर्णिकामध्ये। विन्यस्यांशु
कमहतं तस्मिन् शालिःसतंदुलविधिवदाच्छाद्यम्। शुकशेषेणास्मिन् विन्यस्य साक्षतं कूर्चं। अहतेनाथ च धवलावा
सोयुगलेन नूतनेन ततः॥ आचम्य शुद्धदेहः प्राङ्मुखउपविश्य पिष्टरे मन्त्री॥ यन्त्रोपरिस्थकूर्चध्रुवेण विन्यस्य ताम्र
लोहं वा। राजतमथवा पात्रं पयसा गव्येन पूरयित्वास्मिन्। संस्थाप्य मन्त्रजापी शालग्रामं यथाशिलां नित्यम्। अधिवसति
यत्र विष्णुः सर्वात्मा शाश्वतः सदानंदः॥ अभ्यस्याद्यैस्तबकैरुज्वलामावेष्ट्य वसनयुगलेन। पूर्ववदभिवाह्यास्मिन् प
रिवारैस्तं प्रपूज्य गंधाद्यैः॥ अथ कथयामीत्यादीनां प्रपूज्य गंधाद्यैरित्यंतानां ग्रंथानामयमर्थः॥ प्रथमे गोमयजलैः
मंडलं विलिप्य तस्मिन् तंडुलचूर्णं प्रविकीर्य तस्मिन्। धन्वंतरियन्त्रं दर्भाग्रेण प्रविलिख्य तत्कर्णिकामध्यं पीतव
र्णेन रक्तविंशतिपदलं प्राक्सुदर्शनविधानोक्तद्रव्येण कोणषट्कमरुणेनापि प्रागुक्तचैवोक्तद्रव्येण अष्टदलमध्यं तु कृ
सवर्णेन प्राक्तनचैवोक्तद्रव्येणापि संपूर्य तद्बहिः रक्तवर्णेन पूर्वोक्तद्रव्येणैव तस्य यन्त्रस्य कर्णिकामध्ये अखंडवस्त्राग्रं प्र
सार्य। तस्य वस्त्रस्योपरि द्रोणादिप्रमाणेन शालीः प्रकीर्य तदुपरि प्रस्थादिप्रमाणेन तंडुलान् प्रविकीर्य तदुपरि तस्यैवा
खंडवस्त्रस्येतराग्रेणाच्छाद्य तदुपरि साक्षतं कूर्चं विन्यस्य पुनराचार्य। स्वयमखंडवस्त्रेण परिधायनथैवन्हत

For Private And Personal

यैवनूतनाखंडकस्त्रेणोत्तरीयं वकृत्वाचायासनेप्राङ्मुखउपविश्यलंकुलवस्त्रादेरुपरिस्थितकुर्चोपरिवज्जलोह
मयंपात्रंवारजतमयंपात्रंवातंतुनासंवेष्टितंधूपितंचाधोमुखेनप्रणवोच्चारणपूर्वकंनिधायवैसवपीठंतदुपरि
संपूज्यपश्चादूर्ध्वमुखेननिधायतस्मिन्पात्रेसाक्षतंकुर्चंनिधायगव्यक्षीरेणमातृकाप्रतिलोमजपावसानेमूलमंत्रं
त्रिवारंजप्त्वातत्पात्रंपूरयेत्॥ सर्वत्रैवमेवकलशपूरणविधिः॥ तदुक्तंचक्रमदीपिकायाम्॥ अथकाथतोयैः स
कारादिवर्णैरकारावसानैःसमापूरयेत येत्तंस्तमन्त्रंत्रिजापावसाने इति। तत्रप्रथमंयन्त्रयत्रयेनयेनशुद्धजलादिद्र
व्येणकलशःपूर्यतेतेनतेनजलादिनाप्रथमंशंखमापूर्यतस्मिन्नष्टगंधान्विलोड्यतस्मिन्चतुर्नवतिकलाःसमावा
ह्यतेनशंखस्थजलेनजलेनप्रथमंकुंभमापूर्यपश्चाच्छुद्धोदकादिनापूरयेत्॥ तत्रप्रथमंवैष्णवदेवताविषयकलशपू
जाविधानंचेत्तद्विषयाष्टगंधविलोडितेनकषायोदकादिनाशंखमापूर्यगंधादिभिःसमभ्यर्च्यकलादिचतुर्नवति
देवताःसमावाह्यतज्जलंकलशेविनिक्षिपेत्॥ शैवदेवताविषयंचेत्। तद्विषयाष्टगंधेनैवकुर्यात्। दौर्गंचेत्तद्विषया
ष्टगंधेनैवकुर्यात्॥ चतुर्नवतिकलादयःसर्वविषयेपिसमानाएवतत्रत्रिविधान्यष्टगंधद्रव्याण्युच्यंते॥ चंदन
कर्पूरागरुकुंकुमकपिमांसिरोचनाचारोः॥ गंधाष्टकंचशाक्तेःसान्निध्यकरंचलोकंरजनकुसुमः॥ चंदनह्रीबेरा

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

गरुकुष्टस्पृग्धीरमांसिमुरमपरम्॥एवंवैष्णवगंधाष्टकम्॥पुनः श्चंदनकर्पूरागरुदलरुधिरकुशीतरोगजलम परम्॥इतिशैवगंधाष्टकम्॥ अस्यार्थः॥ उशीवालारोणंकुष्टंजलंसुगंधिवालामांसीप्र॰मुरंमनाकंचोरकचोर॰ कस्तूरी। हरीद्रारोचनागा॰ अस्रकुकुंकुमं। दलंतमालपत्रम्।कुशीतंस्कचंदनं।हीवेरंकालकम्।रा॰रंकपिपिल्ली कुंकुमंकेसर। इतितत्रचतुर्नवतीकलादिमन्त्राः कथ्यंते॥सृष्टै ऋध्यैस्मृत्यैमेधायैकांत्यैलक्ष्म्यैद्युत्यैस्थिरायै स्थित्यैसिध्यैएतीः अकारोत्पादशकलाः॥ हंस॰ शुचिषदित्यृक्पूर्विकाः समावाह्येत्॥पुनःजरायैपालिन्यै॰शांत्यैएश्वर्यै॰रत्यै॰ कामिकायै॰ वरदायै॥ आह्लादिन्यै॰प्रीत्यै॰ दीर्घायै॰इमाउकारजःकलाः प्रतद्विष्णुरित्यृक्पूर्विकाःसमावाहयेत्॥पुनस्तीक्ष्णायै॰रौद्रायै॰ भयायै॰निद्रायै॰ तंद्रै क्षुधायै॰ क्रोधिन्यैक्रियायै॰ उत्कार्यै॰मृत्यवे॰इमाकारजाः कलाः। त्र्यंबकमित्यृक्पूर्विकाःसमावाहयेत्। पुन्हा॰ पीतायै॰श्वेतायै॰अरुणायै॰ असितायै॰ इमाबिंदुकलाश्चतस्रः॥तत्सवितुर्वरेण्यमित्यृक्पूर्विकाःसमावाहयेत्॥पुनः निवृत्त्यै॰प्रतिष्ठायै॰विद्यायै॰शांत्यै॰ इंधिकायै॰दीपिकायै॰रेचिकायै॰ मोचिकायै॰ परायै॰सूक्ष्मायै॰सूक्ष्मामृतायै॰ ज्ञानायै॰ज्ञानामृतायै॰आप्यायिन्यै॰ व्यापिन्यै॰ व्योमरूपायै॰अनंतायै॰ इमानादजाः कलाः विष्णुर्योनिंकल्पयत्वित्यृक्पूर्विकाःसमावाहयेत्। तत्रतावत्प्रथमंलयात्तयाऋ

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

चासनावाह्यपुनस्तत्संबंधिनीः कलाः क्रमेण समावाहयेत्॥ अस्यत्रोपदेशः॥ प्रथमं षोडशस्वरवर्णैः एकैकचोच्चा
रणेन नादकलाः षोडशक्रमेण सन्नावाह्य पश्चात् ककारादि दशवर्णोच्चारणपूर्वकमकारकला दशसमावाह्य। पुनः
-कारादि दश वर्णपूर्वकं उकारकलादशकं समावाह्य पकारादि दश वर्णपूर्वकं मकारकलाः समावाह्य षकारादि चतु
र्वर्णपूर्वकं विंदुकलाश्चतस्रः समावाह्य पुनः सकारपूर्वकं अंत्यस्वरोक्तां अनंतायै० इत्येकां कलां समावाहयेत्
एवं कृतेएकपंचाशद्वर्णात्मना वस्यः प्रणवकलाश्च विनियुक्ता भवंति। मातृकावर्णप्राधान्यादेवं क्रमः॥ नवकलाय
द्यप्यत्र चतुर्थ्यंतत्वेन लिखिताः। तथाप्यावाहनसमये द्वितीयांतत्वेनैव कलाः समावाहयेत्॥ पुनरग्नि त्रिंशत्क
लाः तत्प्रकारं कथ्यते॥ धूम्रार्चिषेनमः उष्मायै० ज्वलिन्यै० ज्वालिन्यै० विस्फुलिंगायै० सुश्रियै सुरूपायै० कपिलायै० ह
व्यवाहायै० कव्यवाहायै० इत्यग्न्यात्मिकाः दशकलाः। मकारादि लकाररहितसांतवर्णदशकपूर्विकाः समावाहये
त्॥ पुनः सूर्यकलाः कं भं तपिन्यै नमः खं बं तापिन्यै० धूम्रायै० मरीच्यै० ज्वालिन्यै० रुच्यै य० सुषुम्नायै: भोगदायै० वि
श्वायै० बोधिन्यै० धारिण्यै: क्षमायै नमः इति द्वादशसूर्यकलाभिः प्रथमवर्ग प्रथमाक्षराद्येकैकेन सह पंचमवर्ग
चतुर्थाक्षराद्येकैकं प्रतिलोमेनादौ संयोज्य मावाहयेत्॥ पुनः विंदुकलाः षोडश॥ अं अमृतायै० आं मानदायै०

प्र·सं· पूषायै तुष्ट्यै॰ पुष्ट्यै॰ रत्यै॰ धृत्यै॰ शशिन्यै॰ चंद्रिकायै॰ कांत्यै॰ ज्योत्स्नायै॰ श्रियै॰ कीर्त्यै॰ अंमृतायै॰ पूर्णायै॰ पूर्णामृता
२४९ यै॰ इति सोमात्मिकाभिः षोडशकलाभिः स्वरवर्णैः एकैकाभिः समावाहयेत् ॥ इत्थं आवाहनविधौ अष्टत्रिंशत्कला इमा
यद्यपि चतुर्थ्यंतत्वेन लिखितास्तथापि आवाहनविधौ द्वितीयांतत्वेनैव समावाहयेत्। इत्थं क्रमः॥ पंचप्रणवकलाः एक
पंचाशत् अष्टत्रिंशत्कलाश्च संभूय चतुर्नवति संख्याकाः कलादयः एताः शंखजले समावाह्य मूलमन्त्रेण समावाह्य त
ज्जलं कुंभे निक्षिप्य अवशिष्टेनापि कषायोदकेन कुंभमापूर्य तत्र तत्र कलशविधौ यथायथा साध्यदेवता द्य स्याः प्राणप्र
तिष्ठां च तस्मिन्कुंभोदके कुर्यात्। एवं सर्वत्र कलशपूरणविधिः अत्र तु पुनः तस्मिन् क्षीरमध्ये द्वादशसंख्यं यथा लब्धं
वा शालग्रामं निधाय पुनस्तस्य मुखे मंगलार्थं अश्वत्थ चूत पनस वृक्षाणां स्तवकान् ऊर्ध्वमुखेन निधाय तदुपरि
पुष्पफलतंडुलांश्च निधाय शतमखवल्ल्या कुंभमाकलयेत् ॥ पुनर्नववस्त्रयुगलेन तदुपरि पिधाय पुनरावाह
येत्। शालग्रामस्थापनानंतरोक्ताः सर्वाः क्रियाः सर्वकलशविधानेपि समानाः। तदुक्तं च क्रदीपिकायाम्॥ सह
कारबोधियनसस्तवकैः शतमखवल्लिकलितैः कलशं। पिदधातु। पुष्पफलतंदुलकैः द्यभिपूर्णमपि शुभच रामः
क्रियया। चक्रिकापत्रपुंजैः अभिवेष्टयेत्। तदनु कुंभमुखं नवनिर्मलांशुकयुगेन तु पदति॥ पुनरत्र धन्वंतरिमू २४९

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

तिं तस्मिन् क्षीरस्तेमावाह्यप्रागुक्तविधानेनावरणैः सहसमर्चयेदिति॥ एवमथकथयामिसमासादित्यादिग्रंथा
नामर्थयुक्तः। धन्वंतरिं प्रसन्नं पुष्पैराध्यसंस्थितं क्षीरे। एवंध्यात्वाप्रजपेन्मन्त्रं कूर्चेनसाधुसंस्पृश्य इति॥ धन्वंतरि
मित्यादिग्रंथस्यायमर्थः॥ इत्थमुक्तप्रकारेणधन्वंतरिसमभ्यर्च्य तस्मिन्क्षीरेकूर्चाग्रंसंस्थाप्यतत्कूर्चपृष्ठं बहुभिर्ब्रा
ह्मणैः स्पृष्टावस्थमानेन ध्यामनध्यात्वाधन्वंरिमन्त्रं यथाशक्तिकार्यगौरवानुसारेणचजपेत्॥ इति ध्यानमुच्यते॥
पयोधेर्मध्यस्थं दशरतभुजादंडविलसत् घटौघास्यानिर्यत्सु विमलसुधासारसलिलैः॥ सदास्नातंसाध्यंसुरुचिरमू
र्तिं चिंत्यजपता भवेदायुर्दीर्घं दुरितविषरोगैर्विरहितम्॥ एवंध्यानं पुनरेवंयजेद्दिनादौदिनमध्येप्येवमेवसायं
चप्रजपेत्त्रीकालमेवंरक्षांकुर्यात्तथात्वमंत्रेण॥ अपरेद्युरथमथित्वाप्रातःसंगृह्यसाधुनवनीतम्॥ आलिख्ययं
त्रमस्मिन्प्रजप्यमन्त्रंसमाहूयसाध्यंतस्मैदद्यात्। अभक्षयेपित्सुधातुध्या॥ साध्यस्यनाभिदेशेस्पृष्टामन्त्रजपेत्॥
गुरुःसम्यगष्टोत्तरशतंसरक्षांकुर्यात्॥ ततोस्त्रमन्त्रेणएवंत्रिपंचसप्तद्वादशादिवसानिवाजपेद्भक्त्या इति॥
एवंयजेद्दिनादौ इत्यादियजेदित्यंतानांग्रंथानामयमर्थः। एमुक्तप्रकारेणतस्मिन्क्षीरेधन्वंतरिंध्यात्वाप्रजप्य
त्रिकालमप्येवतत्रैवसंपूज्य। पूजानंतरं ब्राह्मणैः कूर्चाग्रंस्पृष्ट्वा धन्वंतरिमन्त्रकार्यगौरवेनयथाशक्तिजपेत्।

For Private And Personal

प्र.सं. अथपरेद्युः प्रातः उद्वास्य तत्क्षीरं मथित्वा नवनीतं संगृह्य तत्कदलीपत्रे विलिप्य तस्मिन् प्रागुक्तधन्वंतरियंत्रं वि
१५० लिख्य स्पृष्ट्वा यथाशक्ति जपित्वा साध्याय दद्यात्॥ सोपि तं नवनीतममृतबुध्या स्वीकुर्यात्॥ पुनराचार्यः साध्यस्य
नाभिदेशे स्पृष्ट्वा मूलमंत्रमष्टोत्तरशतं जपेत्॥ पुनः सुदर्शनेन साध्यस्य रक्षां कुर्यात्॥ इत्थं त्रिदिनं पंचदिनं वा सप्त
द्वादशदिनानि वा कार्यगौरवानुसारेण नित्यशः एवमेव संपूज्य परेद्युः प्रातर्मथित्वा उक्तप्रकारेण गुरुः साध्याय नित्य
शो दद्यात्॥ एवं त्रिपंचसप्तदिने जाते तदनंतरे दिने कर्तव्यविशेषमाह॥ अपरेद्युर्यन्त्रमिदं दक्षिणवामक्रमेण सं
लिख्य॥ पूर्ववदभिपूर्य तनोरजोभिरुज्ज्वलं विधाय तयोः विन्यस्य याम्यसंस्थिते शालितंडुलतिलानि राजीश्च॥ नूत
नवसनेन पृथक्क्रमेण संच्छाद्य तत्र कूर्चमिदं विन्यस्य कुंभमस्मिन् विधाय धूपादिवासितं मन्त्री। क्षीरद्रुचर्मसिद्धका
थैरापूर्य शुद्धतोयैर्वा। अश्वत्थचूतपनसस्तवकैर्वसनद्वयेन चावेष्ट्य। आवाह्यास्मिन् देवं विधिवत्संपूज्य गंधपुष्पा
द्यैः स्पृष्ट्वा प्रजप्य मन्त्रं संरक्ष्यास्त्रेण मन्त्रवित् भूपः इति अपरेद्युर्यंत्रमिदमित्यादीनां मंत्रविद्भूप इत्येतनानां ग्रंथा
नामयमर्थः त्रिपंचसप्तादिदिनमानेन पूर्वोक्तक्षीरं जपे जाते ततः परेद्युः इदमेव धन्वंतरियंत्रं उभयत्र दक्षिणवा राम:
मतः प्रागुक्तप्रकारेणैव विलिख्य तथैव वर्णैरापूर्य चं तउर्णा अनाहत नूतनवस्त्राग्रं पूर्ववदेव प्रसार्य तस्मिन् शालि १५०

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

लीतंडुलां श्वेतिलांश्च राजीश्च पूर्वपूर्वोपरि वस्त्रेणाच्छादनपूर्वमुपर्युपर्येतानि द्रव्याणि निधाय तदुपरि कूर्चं निधाय। अ
स्मिन् धूपपूरितं तंतुनावेष्टितं कुंभमधोमुखेन निधाय तदुपरि वैष्णवपीठं संपूज्य पुनरूर्ध्वमुखेन तं कुंभं तारजापी
निधाय नदंतः स्रास्तं कूर्चं निधाय पुनरश्वत्थवटोदुंबरप्लक्षाणां त्वचः क्वाथः पत्वा तज्जलैर्वा शुद्धजलैर्वा कुंभं पूर्ववत्।
अष्टगंधचतुर्नवत्तिकलाद्यावाहनपूर्वकं मातृकाप्रतिलोमपूर्वकं मूलमन्त्रेण संपूरयेत्॥ पुनस्तस्मिन्स्वर्णरत्नादि निधा
य अश्वत्थचूतपनसस्तवकान्। पूर्ववत्कुंभमुखे निधाय शातमखं वल्यासं वेष्ट्य तदुपरि नूतनाहतवस्त्रद्वयेवसंच्छा
द्य तस्मिन्कुंभोदके धन्वं॥ तन्मूर्तिमावाह्य आवरणैः समभ्यर्च्य नैवेद्यं कृत्वा प्रसंनपूजां च कृत्वा तं कुंभं स्पृष्ट्वा मूलम
न्त्रं जप्त्वा पुनरावरणदेवताः सर्वा अपि मूलदेवतायां विलाप्य पुनः स्तां मूलदेवतां तत्रैव परतेजोरूपेण स्मरेत्॥ पुन
स्तत्र पूजामंडलमंडपकुंडवितानादिगतं यक्तं सर्गवशात्॥ देवतासान्निध्यं तदपि तस्मिन्नेव कलशे अभियोज्य
कुसुमैरभ्यर्च्य पुनरष्टोत्तरशतं मन्त्रं जप्त्वा पुनः सुदर्शनेन रक्षां कृत्वा पुनस्तत्रैव संरक्षयेत्॥ अत्र तु सान्निध्ययोजना
दिप्रकारो धन्वंतरिविधानग्रंथे अनुक्तोपि सर्वत्र कलशविधाने एवमेव न्यायः॥ तदुक्तं च क्रमदीपिकायाम्॥ वपु
थ्ययोरितिजजितः समारतीर्विलाप्य तातदपि सुनयेत्तदात्मताम्॥ ध्वजतोरणादिकलशादिगतामपि मंडपमं

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

उत्तकुंडगताम्॥ अभियोज्यर्चितं कलशेकुसुमैः परिपूज्य जपेत्पुनरष्टशतं इति॥ पुनः सौम्यभागस्थेयन्त्रे कर्त
व्यसाह॥ अथयन्त्रे सौम्यस्थे निधायवन्हिं निधानतो मन्त्री। अग्निमुखादिकमखिलंस्वचरणविहितक्रमेण कृत्वा
ग्नौ। आवाह्यवैद्यनाथं परिकरयुतंप्रकृज्यगंधाद्यैः अष्टोत्तरंसहस्रंसर्पिषापायसेन जुहुयाच॥ विधिवत्समाप्य हो
मंसपूज्याग्निं विसृज्य निशि तमतिः। अभिविच्य कलशतोयैः साध्यं दत्वाचतस्यसंपातम्। नवनीतंचसुजप्तं सुधाधि
वासोधिभक्षयित्वातम्॥ तमष्टैर्भूर्ध्यनाघैर्विप्रान्संतर्प्य देशिकस्यापि॥ धनधान्यधेनुवासोलंकृतिभूषासुरत्न
शय्याद्यान्॥ दत्वातेनच हर्षाशिषउक्ताद्विजैस्वसं हृष्टैः। शिरसोप्रग्रह्य कृत्वाप्रसादयेद्देशिकंमुराशिधिया॥ प्रोक्त
क्रमेणविधिवत्परिपूजयेद्योभक्त्यात्रिकालमखिलामयधूमकेतुं॥ धन्वंतरिमतु चिरायविमुक्तरोगोजीवेपरत्रचप
रंपदमेतिविष्णोरिति॥ अथयंत्रसौम्यस्थे इत्यादीनांपदमेतिविदमोरित्यंतानांग्रंथानामयमर्थः॥ एवंकुंभंसंपूज्यपु
नःकुंभस्योत्तरभागेपिपूर्वोक्तकुंभासनयंत्रवदेवयंत्रंविलिख्यतस्मिन्यन्त्रेऽग्निंनिधायचार्यः स्वचरणविधानेना
ग्निमुखादिकृत्वाऽग्नौवैद्यवपीठंसंपूज्यास्मिन् धन्वंतरिमावाह्यपूर्वोक्तक्रमेणावरणैः सहसंपूजयतत्राज्येन रामः
चपृथगष्टोत्तरसहस्रंसंपातग्रहणपूर्वकंहुत्वापुनःप्रसंनपूज्यं च कृत्वा॥ अग्निविसृज्यपुनराचार्यः साध्यमा ३५१

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

हृयतं शुद्धवाससादि धारयित्वा शुद्धासनं प्राणायामं दीश्च कारयित्वा तमंतिके निधाय तस्य देहे गुरुः प्राणापानमभू
तशुद्धिमातृकान्यासादीन्कृत्वा पुनः पीठं न्यासं च कृत्वा तस्यास्य शिरसि मूलमन्त्रेण जलगंधादिभिरभ्यर्च्य गंधयुता
भनकुसुमदूर्वां तस्य सिरसि निधाय पुनराशीर्वादवादित्रादिभिः सह तं कलशं गुरुरुद्धृत्य तेन रत्नमन्त्रौषधादि
युक्तेन च अमृतीकृतेन च परतेजोरूपेण जलेन शिष्यतनौ गुरुः मातृकाप्रतिलोमजपं ते त्रिवारं मूलमन्त्रजप
पुरःसरं अभिषिच्य तन्त्र शिष्यदेहे अंगन्यासादीं श्च कुर्यात् ॥ तत्र तु अभिषेचनसमये शिष्यदेहे प्राणायामपी
ठन्यासादिविधिरनुक्तोपि सर्वत्र कलशाभिषेचनसमये एवमेव कार्यः ॥ तदुक्तं च क्रमदीपिकायां ॥ अथ शिष्य
उपोषितः प्रभाते कृतनित्यः सुसितांबरः सुवेषः । धरणीधनधान्यगोदुकूलैर्धिजपाद्विप्रवरान्हरैः । प्रसन्नधि
भूपः परित्यप्रणीपत्य देशिकं तस्मै परस्मै पुरुषाय देहिने । तं वित्तशाठ्यं परिहृत्य दक्षिणां दत्वा तनुं स्वां च समर्प
येत्सुधीः ॥ अथाभिषेकमंडपे सुखोपविष्टमासने । गुरुर्विशोधयेदमुं पुरेव शोषणादिभिः । पीठन्यासं वपुषि
विमलधीन्यसेन स्याधिकार्य । मन्त्रणाभ्यर्च्य दूर्वासतकुसुमयुतां रोचनां के निधाय ॥ आशिरीर्देद्विजानां विरा
दपटरवैर्गीतवादित्रघोषैर्मांगल्यैरानयत्तं कलशमभिवृत्तं तत्समीपं व्यनीतः ॥ तेनाभिदीनमणिमन्त्ररत्नैः

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

पथेन चाभ्यां परेण परमात्म तद्रूपभाजा॥ संपूरयन् वसुरमुष्य ततो वितन्वन्। तत्कामरस्यमभिषेचयतात्यथा
वत्॥ स्नांतैरां तैरगैरभिपूर्णतनुः त्रिरुक्तमन्त्रां तैः इति तंत्रसमुच्चये तु शिष्यदेहे पीठसमभ्यर्च्य तमावाह्य पा
पाद्यादीन्॥ दद्यात्स्नानस्यानेककलशैरभिषिच्य। पुनरेव शिष्टोपचारान् दद्यात्। तत्र निवेद्य स्थाने सर्वरसमयमर्घ्यं
दद्यात्॥ इति प्रोक्ताः। एवमभिषेकं कृत्वा पुनस्तस्मै साध्याय संपातं च पूर्वदिने पूजितं सारं मथिला तत्र नवनीतं चमूल
मंत्रेण जप्त्वा दद्यात् पुनः सोपि साध्यस्तदाज्य द्रव्यं सुधाधियाभंलिह्य पुनर्मिष्टान्नैर्ब्राह्मणान्भोजयेत्॥ गुरुदक्षिणां
च दद्यात् युक्तप्रकारेण नस्माद्युक्तफलं स्यात्। तत्र यत्र यत्र निर्विघ्नसमाप्तिदिनैः कलशाभिषेको होमविधौ वा कलशं वाऽ
ग्निं वा संरक्षा एवमजस्राग्निरूपेण वा अजस्रकलशरूपेण वा क्रियते तत्र सर्वत्र दिनेत्रिकालेपीठपूजावाहनाव
रणपूजादयः। सर्वे पि कर्तव्याः चैतव्यस्तु तस्यैव उद्वासनं तु अपावसानदिने नित्यशोनिष्फलभावनैव। कलशे
तु कदापि न कर्तव्यम्॥ अयं न्यायः॥ सर्वत्र समान एव। तत्रावाहनमिति च अभिमुखीकरणमिति च द्विविधम्। त
त्र प्रथममावाहनमेवावाहनसंज्ञं। द्वितीयावाहनं तु अभिमुखीकरणमिति विशेषः॥ अयं तु नवनीतप्रयोगो ऽतिरह
स्यएकावस्यमुक्तफलश्च॥ अथ प्रयोगांतरम्। एकाद्युषारमंडलमध्यसंस्थं धन्वंतरिं प्रतिविचिंतयेयोक्तरूपं॥

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

अष्टोत्तरं दशशतं मन्त्रवर्यमेनं जप्यादिशुद्धचरितः सरोगशांत्यै ॥ अस्यार्थः पौर्णमास्यां चंद्रमंडलमध्यस्थं धन्वंतरिं पूर्वो
क्तध्यानेन ध्यात्वा अष्टोत्तरसहस्रं धन्वंतरिमन्त्रं नियमस्थो जपेत् इति ॥ प्रयोगांतरम् ॥ यथाविधि स्वनिजमूर्ध्नि मनोहरां
गम् ॥ दोर्द्वंद्वसत्कघटवक्त्रगलत्सुधां द्वैः ॥ स्वात्मांगयष्टिमनवापरिषिच्यमानं ध्यात्वा जपेदुपरि रोगविषादिशांत्यै ॥ अ
स्यार्थः ॥ साधकः स्वमूर्ध्नि उक्तविशेषणविशिष्टं धन्वंतरिं ध्यात्वा तदमृतघटस्थसुधया साधकस्य स्वस्वात्मानं परि
षिच्यमानं ध्यात्वा ष्टोत्तरसहस्रं जपेदिति ॥ अस्य मन्त्रस्य फलमाह ॥ एवं जपाद्यहवनादिभिर्वा धन्वंतरिं यो भजते न
रोऽसौ रोगैर्विमुक्तश्चिरकालमस्मिन् विहृत्य चांते परमेति धाम ॥ इति मन्त्रसारोक्तं धन्वंतरिविधानं समाप्तम् ॥ अथ
धन्वंतरिमन्त्रप्रसंगात् रोगनिवृत्तिफलप्रदसामान्यात्कल्पांतरोक्तश्रीपंचामृतमन्त्रोऽपि लिख्यते ॥ रोगनाशन ऋषिः
पंक्तिछंदः अमृतात्मा महाविष्णुर्देवता हृदये हृत् अमृताय शिरः अनंताय शिखा हृदये कवचं अमृताय नेत्रं अनं
ताय अस्त्रं ॐ अं अच्युताय नमः ॐ सं अनंताय नमः ॐ ठं अमृताय नमः ॐ रं गोविंदाय नमः ॐ वं विष्णवे नमः इ
ति पंचामृतमन्त्रः ॥ पंचलक्षं जपेत् ॥ रोगनिवृत्तिमोक्षप्रधानोऽयं मन्त्रः ॥ अथास्य न्यास उच्यते ॥ प्राङ्मुख उपविश्य
गुर्वादीन् सवंद्य स्त्रौंमित्यनेन नृसिंहबीजेन दिग्बंधनं कृत्वा वमित्यनेन सलिलबीजेन रेचकं कृत्वा ॥ ठमित्येने

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ नामृतबीजेन पूरकं कृत्वा उभाभ्यां कुंभकं कृत्वा पुनः ग्लौं मिभूबीजं स्वगतेस्मृत्वा काठिण्यं संभाव्य। पुन्हा हृत्स्य ब्रेविंदु
२५३ पंतं विधुंधागेन॥ क्षीरोदन्वत्प्रदेशे शुचिमणिविलसत्सैकतेमौक्तिनां मालाकुप्तासनस्थः स्फटिकमणिनिभो मौक्तिकै
र्मंडितांगः। शुभ्रैरभ्रैरद॒ रुपरिविरचितैर्मुक्तपीयूषवर्षैरानंदीनः पुनीयादरिनलिनगदाशंखपाणिर्मुकुंदः॥ एवं ध्या
त्वा वक्ष्यमाणक्रमेण उत्कैरच्युतादिभिः पंचभिर्मन्त्रैर्दशकृत्वो न्यसेत्॥ न्यासस्थानमुच्यते॥ शिखाशिरोगंडस घोणगंड
घ्राणेषु दृग्वाक्छिबुकोष्ठयुग्मे॥ संध्यादिकर्णाक्षिसचिह्निने त्रविछ्लीषु भालेरसने च मन्त्री। हृत्मिस्तुकर्योसुभुजापरा
र्धशिष्टार्धयुग्मेककुदिस्वष्टष्टे॥ कट्यां च पार्श्वद्वयजत्रुवक्षः क्रोडेषु नाभौ च नितंबदेशे॥ स्तनद्वयोरुद्वयोगुह्यदेशे
स्फिग्जानुजंघ। युगपद्वयेषु॥ गुल्फोसपार्ष्ण्यंघ्रिकपार्श्वपाणिपादद्वये च न्यसतु क्रमेण॥ अत्रोद्दिष्टशिखास्थानेव
प्रणवः॥ सर्ववाचक इति शिखास्थाने प्रणकपूर्वमंत्रं न्यसेदित्यर्थः॥ एवं पंचभिर्मूलमन्त्रैर्दशावृत्या सर्वेषुक्तस्था
नेषु न्यस्त्वा त्रिवारं तथा विन्यसेत्॥ पुनः प्रणवमुच्चार्य पश्चान्मातृकायाः प्रथमवर्णमुच्चार्य ततः पश्चात्॥ प्रथमं मन्त्रं न्य
सेत्। पुनः प्रणवं च मातृकाद्वितीयवर्णं च तदंते द्वितीयमन्त्रं न्यसेत्। एवं त्रिवारं वा न्यसेत्॥ एवं क्रमेण पूर्वोक्त राम॰
स्थानेष्वेव विन्यसेत्। तत्र षोडशस्वरस्थाने प्राप्ते प्रणवं षोडशस्वरांते पूर्णामृतात्मने नम इत्युच्चार्य तदंते तत्त्रोचि २५२

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

तपंचामृतमन्त्रपदंन्यसेत्।एवंत्रिवारंविन्यसेत्॥एवंसहस्रवारंविन्यस्तचेत् पापाद्रोगाच्चमुच्यतेपुनः।प्रणवेन करतलंसंमृज्यप्रणवेनैवांगुलिन्यासंचकृत्वा पूर्वोक्तषडंगंचकृत्वाप्रणवेनमूर्ध्निवक्त्रे हृदिचन्यसेत्।।पुनरपि ऋष्यादीन्पूर्ववत्कृत्वापुनरपिध्यायेत्॥मुकुटकनकमालाहारकेयूरकांचीकनकमणिविचित्रंचंद्रकोटिप्रकाशं ॥ललितललितमालामंदहासेंदुभासामुदितमुनिचकोरंचिंतयेदंबुजाक्षम्॥ इत्यारोग्यार्थंचसमृध्यर्थंचअंत रावक्ष्यमाणक्रमेण ध्यायेत्॥ वयकारस्तुग्रंथवाहुल्यभयमूलग्रंथे विनाकेवलमर्थतोविलिख्यते॥ अथारोग्य समृध्यर्थंमंतरांचिंतयेत्सुधी।॥ इत्यादिग्रंथादीनामयमर्थः॥ मूलाधारेचतुरस्रं ध्यात्वातन्मध्येचतुर्दलपद्मं ध्या त्वातत्कर्णिकायांषट्कोणं ध्यात्वातन्मध्य— दीपाकारेणपंचामृतविष्णुं ध्यायेत्।पुनर्नाभौवर्द्धचंद्राकारमंबुबिं बं ध्यात्वातन्मध्येअष्टदलंपद्मं ध्यात्वातत्कर्णिकायांचिद्रूपंसर्वशीतिकरंशिवंपंचामृतविष्णुं ध्यायेत्॥पनर्हृ दि द्वादशदलंपद्मंभानुकराकारं विचिंत्यतन्मध्येभानुरूपंलोकानुरंजणे पंचामृतविष्णुं ध्यायेत्।पुनर्भ्रूमध्येद्वि दलंपद्मं ध्यात्वातन्मध्येजलबुद्बुदसंनिभंबीजं ध्यात्वातन्मध्येसर्वपापहरंशिवंपंचामृतविष्णुं ध्यायेत्॥पुन र्द्वादशांतेर्धचंद्राकारंसलिलबिंबध्यात्वातन्मध्येधवलमाराग्रप्रमाणंदेहेअमृतधारयावर्षंतमायुःप्रदंशि

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

वंपंचाम्रतविष्णुं ध्यायेत्॥ एवंमांतरिकध्यानेनेध्यात्वा पुनश्चक्रं शंखं जलूकामित्यादिना धन्वंतरिविधानोक्त
क्रमेणध्यात्वासहस्रंमूलमन्त्रजपेत्।।एवंदिनशःकृतेआयुष्मान्भवेत्॥ ध्यानांतरमुच्यते॥द्वादशांतेचंद्रबिंबसूक्ष्मं
वृत्ताकारं ध्यात्वातन्मध्येपंचाम्रतविष्णुं ध्यात्वा।तस्यगल्केपीयूषधारया आर्द्ररूपंचप्रसन्नंभक्तवत्सलंच ध्याये
त्।।तस्माच्छिरोरोगज्वरोन्मादपिडकादिभिःपिनासिं क्षुत्पिपासाभ्य श्चविमुच्यतेनात्रसंशयः॥प्रयोगांतरम्॥सित
कमलनिषण्णं काशकुंदेंदुगौरंरथचरणदरादयंभावयेद्वासुदेवं॥सितगरुडकरोद्यत्कुंभपीयूषसिक्तंसकल
दुरितशत्रुंस्वेडकृत्यार्तिशांत्यै॥ इति अस्यार्थः॥कमलेस्थितं धवलदेहं शंखचक्रधरंच शुभ्रगरुडस्यकरा
भ्यांपियूषमभिषेचयिष्यमाणंपंचाम्रतविष्णुं ध्यायेदिति। अथदीक्षाकलशपूजाविधिः।।स्वविष्टरेसुखासीनो
गुरुवंदनपूर्वकंतालपत्रपचदिग्बंधंकृत्वाचप्राणसंयमम्॥ पूर्वोक्तन्यासमंगंच कृत्वाध्यात्वाच्युतं प्रभुम्॥अस्त्रे
णपात्रंसंशोध्यपुरतःस्थापयेद्बुधः॥गंधपुष्पाक्षतादींस्तुक्षिपेत्तारेणवाग्यतः॥मूलेनपूरयेत्कुंभंकवचनाव
गुंठयेत्।जपेद्द्वादशवारणेमूलमंत्रंतुमंत्रवित्॥ अस्त्रेणरक्षयेद्द्रव्याण्यात्मानमेवच॥पुंड्रस्थानेषुसर्वेषु
पूज्याद्वादशमूर्त्तयः।।गंधपुष्पादिभिर्मूर्ध्नि वासुदेवं पुनर्यजेत् इति।स्वविष्टरेसुखा।सीन इत्यादिग्रंथानाम

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

यमर्थः॥गुरुःसम्यगासनेउपविश्यपुर्वादीन्सर्वंदयसुदर्शनततालत्रयदिग्बंधनाग्निप्राकारान्विधायप्रणावेनप्रा
णायामंकृत्वापूर्वोक्तप्रकारेणमूलमन्त्रंन्यासंकृत्वांगकरष्यादींश्चकृत्वाजप्त्वासुदर्शनास्त्रंमन्त्रेणकुंभसंप्रोक्ष्यसंशो
ध्यपुरतःस्वस्तिकमंडलेधान्यादिपरिकीर्णेनिधायतस्मिन्गंधपुष्पाक्षतादीन्प्रणवेननिक्षिप्यकलादिचतुर्नव
तिदेवतावाहनपूर्वकंशुद्धोदकैर्मूलमन्त्रजपपूर्वकंतंकुंभंपरिपूर्यवस्त्रेणसंवेष्ट्यचूतादिस्तवकान्तन्मुखेनिधा
यद्वादशाक्षरंमूलमन्त्रंतत्रस्पृष्ट्वाजपेत्॥पुनःसुदर्शनेनतंकुंभंसंरक्ष्यतथैवपूजोपकरणान्यानचेसंरक्ष्यपुनः
भालोदरहृद्गलकूपतलेवामेतरपार्श्वभुजादिगलेवामत्रयपृष्ठककुत्सुतथामूर्ध्न्यपिइत्येवमुक्तस्थानेस्वशरी
रकेशवादिद्वादशनामभिर्जलगंधैःसमाभ्यर्च्यपुनःस्वमूर्ध्निवासुदेवंजलगंधैःसमर्चयेत्।इतिपुनःतस्मिकुंभेन्वै
ष्णवपीठंसंपूज्यपंचामृतमूर्तिंसपरिवारांसमावाह्यांगन्यासादीन्विधायपीतवर्णस्वरूपंदेवंध्यात्वाअर्घ्या
दिभूषणांतंमूलदेवतायाःस्नानादिभूषणांतंआवरणदेवतानामुपचारान्दत्वापुनःसर्वत्रजलगंधादिभिःसमर्च
येत्॥प्रथमंकेशवादिद्वादशनामभिर्देवस्योर्ध्वपुंड्रस्थानेषुसमर्चयेत्॥वासुदेवायनमइतिमूर्ध्निसमर्चयेत्
वैजयंत्यैमालायैनमःश्रीवत्सायनमःकौस्तुभायनमःइत्येतान्देवस्यतत्तत्स्थानेषुउरुःकंठादिषुसमर्चयेत्॥पु

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नरगै:प्रथमारतिः।पुनः अनंताय० गोविंदायनमः विश्ववेन० अमृताय० इति पूर्वादि दिक्षु कोष्टेन० तुष्ट्यै० पु
ष्ट्यै० इत्याग्नेयादिकोणेषु एवं द्वितीयारतिः। चक्राय० शंखायनः गदाय० पद्माय चापायनमः अस्त्राय मुसलाय० हला
यनमः इतितृतीयारतिः॥ ध्वजाय० पक्षींद्राय० चंद्राय० आदित्याय० इति पूर्वादिक्षु विघ्नाय० आर्याय० दुर्गायै० वि
ष्वक्सेनायनम इत्याग्नेयादिविदिक्षु। एवं चतुर्थीरतिः इंद्रादिभिः पंचमी। वज्रादिभिः षष्ठी। एवं कलशेसमभ्यर्च्य
।पायसंन निवेद्यग्नौवैश्वदेवं च हुत्वापार्षदिभ्योवलिं दत्वा देवं च नत्वाभ्यदेवसंनिधौ गत्वाने वेद्यं विसर्जये
त।पुनराचमनं दत्वा निर्माल्यं विष्वक्सेनाय समर्पयेत्। पुनर्जलगंधपुष्पधूपदीपैः समभ्यर्च्य।पुष्पांजलिं
दत्वा।पुनर्मूलमंत्रेणजलगंधादिभिः शिष्यदेहं वंविशोध्य तं कलशेनाभिषिंचेत्॥पुनःस शिष्यः शुक्लाम्बर
धरं सं चार्यगुरुमुपसर्प्य नत्वा उपसन्नाय तस्मै शिष्याय गुरुः श्रीपंचामृतमन्त्रमुपदिशेत्। पुनरहः पं चलक्षजप्वा
तिलैर्दशांशं वापंचसहस्रं वा हुनेत्पुरश्चरणार्थम्॥ अथप्रयोगविधि॥ जुहुयात्संचसाहस्रं क्षीरेणाज्वलितेऽनलेज्व
रदत्यादिकं कथीनां शांतिपुष्टिमवाप्नुयात्।प्रयोगा० घृतेन धन धान्यार्थे पायसेनसमृद्धये दीर्घायुषे च दूर्वाभिः शिश्वा राम:
यैश त्रुशांतये। यद्यदिच्छतितत्सर्वं जपमात्रेणासिध्यति इतिसिद्धार्थकदुक॥ कलशविधानेअत्रानुक्तं सर्वं पू २५५

द्वौ रूधन्वंतरिविधानात्प्याहर्तव्यम्। इति पंचास्त्रमन्त्रविधिः समाप्त॥अथ अर्धनारीश्वरचिंतामणिमन्त्रविधान
मुच्यते॥काश्यप ऋषिः अनुष्टुप्छंदः उमेशो देवता। अर्द्धनारीश्वरो वा देवता। रं बीजं ॐ शक्तिः रं हृदयं कं शिरः षं शि
खां मं कवचं रं नेत्रं यं अस्त्रं॥ध्यानं॥अहिशशिधरगंगाबद्धतुंगात्ममौलिस्त्रिदशगणनतांघ्रिस्त्रीश्वरस्त्रीविलासः।भु
जगपरशुशूलान्खड्गंवन्हीकपालं शरमपि धनुरीशीविभ्रद्व्याधिरं वः।उमेशपक्षे इदं ध्यानम्॥अर्धनारीश्वर
पक्षे तु तु ध्यानांतरम्॥हावभावललितार्धनारिकं भीषणार्धमथवा महेश्वरम्॥पाशसोत्पलकपालशूलिनं चिंतये
ज्जपविधौ विभूतये॥ध्यानांतरम्॥अथ वा षोडशशूलाग्रभुजा त्रिनयाहिनद्धांगी॥अरुणां शुकालेपनवर्णाभ
रणा नभगवती ध्येया॥इदं तु क्रूरप्रयोगे ध्यानम्॥रक्ष्म्लैं इति मन्त्रः।अनलकषमरेफप्राणसध्वानवामश्रुतिहिम
रुचिखंडैर्मंडितो मन्त्रराजः॥ इति मन्त्रोद्धारः॥२॥कष।म।र।य।औं।ऊ।ं।एतेषां वर्णानां संयोगेन बीजानष्पत्तिः॥
सर्वकामफलफलप्रदो मन्त्रः॥मूकानां वाक्सिद्धिप्रदश्चैव संजपेत्॥त्रिमधुराद्रैस्तिलतंडुलैश्चायुतं हुतं स्वरश्वर
णहोमः॥अथ पूजा प्रासादोत्कपीठे समावाह्यसमर्चयेत्॥पूजाविधिस्त्रिद्विधा॥तत्र प्रथमो विधिः॥अंगैः प्रथमावृ
तिः।वं वृषाय नमः सं सेनपालाय नमः चं चंडेश्वराय० दुं दुर्गायै नमः मं महाकालाय न० नं नंदिने न० गं गणेश्वराय

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· सैंसैन्यपालाय न० इति द्वितीरतिः॥मातृभिस्तृतीय॥ लोके शैश्च तुर्थी। द्वितीयोविधिरुच्यते॥रंनमः कंनमःपंन
२५६ मःमंनमःरंनमःयंनमःऔंनमःऊंनमःएतेमन्त्रवर्णैरष्टदिक्षुप्रथमावृत्तिमातृभिर्द्वितीया। लोकेशैस्तृतीया।अथ
मन्त्रस्यप्रयोगविशेषः॥कात्पूर्वंहसलिपिसंयुतंजपादौजस्तृणांप्रवरमितिहकेचिदाहुः।अयमर्थः॥ककारात्पू
र्वंप्रथमरेफंत्यक्त्वातस्यस्थानेह्रांस्प्यौं इतिजपोजस्तृणां परमितिकेषांचिन्मतं॥प्रयोगांतरम्॥प्रासादाद्यपुनर्ज
पेनमंक्षुकुर्यादावेशादिकमपिनीरुजीचंमन्त्री॥अयमर्थः॥प्रथमरेफत्यक्त्वातस्यस्थानेह्रौंस्फ्रौं इत्येवंजपादिना
नीरोगिणांस्वस्थावेशंकुर्यात्॥प्रयोगांतरम्॥शिरसोवतरन्निशेशबिंबस्थितमञ्जितेनमागलंसुधार्द्र॥अपमृत्युहरं
विषमज्वरापस्मृतिविभ्रांतिशिरोरुजापहांच।अयमर्थः।शिरसस्तावचंद्रमंडलंमवतरंध्यात्वातस्मिन्मंडलेस्वात्मान
स्थितमितिध्यायेत्॥अजिःघ्रतंचआगलंसुधाया।अर्धिकृतंचध्यायेत्॥अपमृत्युहरणादिफलंभवति॥प्रयो
गां०॥निजवर्णविकीर्णकोणवैश्वानरगेहद्वितयावृत्तत्रिकोणे।विगतस्वरवीतमुत्तमांगेस्मृतमेतत्सपयेत्सणाग्र
हार्ति॥अयमर्थः॥प्रथमंषट्कोणंविलिख्यषट्कोणेषुमन्त्रस्यरेफादिषड्वर्णान्विलिख्यपुनःषट्कोणमध्येत्रिकोणं रामः
विलिख्य॥तन्मध्येषोडशस्वरान्सबिंदुकान्प्रतिलोमगतानवृत्ताकारेणविलिखेत्॥एवंस्वस्योत्तमांगेस्मरेत्॥ २५६

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ग्रहपीडा नश्यति। प्रयोगांतरम्॥ वन्हेर्बिंबे वन्हिवत्प्रज्वलंतंन्यस्वा बीजं मस्तके ग्रस्तजंतोः॥ ध्यात्वा वेगं कारयेद्वं धु
जीवं तज्जप्तं वा सम्यगाघ्राणनेन॥ अयमर्थः॥ भूतग्रस्तस्य पुरुषस्य मस्तके त्रिकोणं लिखित्वा तदंतः अग्निवत्प्र
ज्वलंतं मन्त्र बीजं लिखित्वा तादृशं ध्यायेत्॥ एवं कृते आविस्य सकल मुक्तागच्छंति भूतमंत्राः॥ अथवा भूत क्रीडा
मन्त्रजप्तं बंधुजीवमाघ्रापयेत् तेनाप्यावेशो भवति॥ प्रयोगाः॥ शुक्लादिः शुक्लभाः पौष्टिक शमनादि ... [illegible]
रक्तो रक्तादि। क्षोभ संस्तंभन विधिषु हकारादिको हेमवर्णः॥ धूम्रो गामदे नोच्चाटने धिषु समीरादिको लोलादि कृष्णः
पीताभस्तंभनादो मनुरति विमलो मुक्तिभाजामस्वादिः। कृत्स्नाभं प्राणगेहस्थितमयनय नध्यानमाध्यं विधत्ते व्या
धियं कर्णरंध्रे दितमपि वदने कुक्षिमं शूलमाशु॥ मर्मस्थाने समीरं सपदि शिरसि वा दुःसहं शीर्षरोगम्॥ वाग्रोधं कं
ठनाले वनिरुत्ति वृतमथ तन्मं जले बीजमेतन्॥ ग्राथं यल्लिपि च स्वरावृतमिदं नेत्रे स्मृतं तद्गमं। यो नो वामदृ
शां स्त्रवः स्फुतिमथो कुक्षौ च शूलं जपेत्॥ विस्फोटे सविषे ज्वरे दृपित थार स्तामये विभ्रमे हा ... शीर्षे ... दि
धिमिमं संस्मृये मन्त्रवित्॥ शुक्लादि शुक्लभा इत्यारभ्य नामयमर्थः॥ शुक्लः सकारः मन्त्रवर्ण ... थम रेफं सं स्वा
तस्य स्थाने सकारः सूक्ष्मौं इत्य वं संयोज्य चिंतामणि मन्त्रं शुक्लस्वरूपेण ध्यायेन्मस्तके पौष्टिक फलं शमनफ

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ लेच॥रस्म्रौं इत्येवं रक्तपद्मवाच्यरेफादिसंयोज्य चिंतामणिमन्त्रं रक्तवर्णं ध्यायेन्मस्तके आकर्षणवश्यादिषु॥ हस्म्रौं
२५७ इत्येवं हकारपूर्वकं हेमवर्णं ध्यायेन्मस्तके॥संक्षोभसंस्तंभनादिषु॥यस्म्र्यौं इत्येवं वायुपुरःसरं मन्त्रं धूम्रवर्णं
ध्यायेन्मस्तके अंगमर्दोच्चाटनकर्मणि॥ लस्म्ल्यौं इत्येवं पृथिवीपुरःसरं पीताभं मस्तके ध्यायेत्स्तंभनकर्मणि। वस्म्र्यौं
इत्येवं वरुणपुरःसरं मंत्रं धवलं मस्तके ध्यायेन्मोक्षार्थं॥रस्म्र्यौं इत्येवं मन्त्रं मनलपुरःसरं षट्कोणस्थं रक्ताभं
नयने ध्यायेदनन्यनयोराध्यं भवति॥ सतहीजं कर्णरंध्रे ध्यायेतु वा धैर्यं भवति॥एवमेव वदने ध्यातमर्दितं भव
ति॥ अर्दितं मुखरोगविशेषः॥एवमेव कुक्षौ ध्यातं शूलं शमयेत्॥एवं मर्मणि ध्यातं वायुं नाशयेत्॥एवमेव
शिरसि ध्यातं शीर्षरोगं शमयति॥एवमेव स्त्रीयोनावस्य कुसुतिं रक्तस्रावं शमयति॥एवमेव कर्णनाले चतुरस्त्रे भू
बीजरक्तं ध्यातं वाग्रोधं करोति। नेत्रे ठकारमध्ये स्वराव्रतमिदं बीजं ध्यातं नयनरोगं शमयति॥कुक्षौ ध्यातं चेत
शूलं शमयेत्। एवमेव विस्फोटे सविषे ज्वरे त्रपितथा रक्तमये विभ्रमे॥दाहे शीर्षगदे स्मरे तान् शमयेत्॥प्रयोगां
तरम्॥निजनामगर्भमथ बीजमिदं प्रविचिंत्य योनिविवरसुदृशः। वशयेत्क्षणाच्छितत पामनसःस्तवयच्च शु रामः
कमथवा रुधिरम्॥ निजशिवशिरसि त्रितमेतद्बीजं स्मृत्वा प्रवेशये द्योनौ यस्यास्तत्संपर्कात्तां वस्तवयेत्क्षणेनन २५७

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

शयेद्व॥ अयमर्थः॥ साधकनामगर्भमिदं बीजं योनिसुषिरे ध्यायेद्वशगा भवति॥ निजलिंगशिरसि बीजमन्त्रं स्थ
त्वा योनौ प्रवेशयेत्॥ नाः योनिं द्रावयेत्तां स्त्रीयं वशयेद्व॥ प्रयोगा०॥ मधुरत्रयसंयुतेन शालीरजसा पुत्तलिकां विधा
यतेनमनुनाजुहुयात्त्रिधा विभज्य त्रिदिनं यस्य कृते वशीभवेत्सः॥ अयमर्थः। पुत्तलिकेति साध्यस्य प्रतिकृ
तिः॥ शालिचूर्णेन पुत्तलिकां संपाद्य तां त्रिधा विभज्य तां त्रिदिनैर्यस्य हुन्नेत्॥ अनेन चिंतामणिमन्त्रेण॥ प्रयोगांतरम्॥
विषयावकोद्य दभिधानगदं द्गतं कुकोणरनलांगलिकम्॥ अहिपत्रजप्रपरिकुसमिदं शिरसोरुजं प्रशमय
ददनाम्॥ अयमर्थः॥ पूर्वं मकारं विलिख्य तदंतः अग्निबीजं विलिख्य तदंतः ठं बीजं विलिख्य तदंतः साध्यना
मे विलिखेत्॥ तद्बहिश्चतुरस्रं विलिख्य तत्कोणेषु ठकारं विलिखेत्॥ एवं तांबूलपत्रे लिखित्वा जप्त्वा दद्यात्।
शिरोरोगादीन् शमयेत्॥ प्रयोगांतरं॥ कृत्वा वन्हेः पुरमनुमनुबंधजीवेन तस्मिन्नाधायाग्निं विधिवदपि सं
पूज्य चाज्यैः शतास्याम्॥ त्रैलोक्याख्ये प्रतिपिहित घ्रसंपातमष्टोत्तरं कृत्वा जप्तं दुरितविषवेतालभूतादि
हारी॥ अयमर्थः॥ त्रिकोणस्यांतः मन्त्रबीजं ब जीवरसेन विलिख्य तस्मिन्नग्निं समाधाय संपूज्याज्यैः शतवा
रं हुत्वा प्राक् मातृकाविधानोक्तत्रिलोक्यानिर्मितांगुलीहपके संपातं संगृह्य एतोतं जप्ता धारयेत्॥ दुरितवेता

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

लादिशांतिर्भवति॥ प्रयोगां०॥साध्याख्यागर्भमेनं लिखतु शिखिपुरे कर्णिकायां षडस्रं वाह्यस्मिं पंगमन्त्रान् दलम
नु परितो मन्त्रवर्णान्विभज्य॥ भूयोवः कादियादीस्मि षु वतिषु कुगेहाश्च के नारसिंहं तस्मिका योयथावत्कलशाविधि
रयं सर्वरक्षाकरः स्यात्॥ अयमर्थः॥ त्रिकोणं विलिख्य तदंतश्चिंतामणिबीजं साध्यनामगर्भं लिखेत्॥ पुनर्बहिः॥
षट्कोणं विलिख्य षट्कोणेषु अंगमंत्रान्विलिख्य वहिरष्टदलं विलिख्य तेषु दलेषु चिंतामणिमन्त्रस्याष्टौ वर्णान्पूजावि
धानोक्तान्विलिख्य पुनर्वृत्तत्रयं विलिख्य स्वरैः प्रथमं वेष्टयेत्। कादिभिर्द्वितीयं वेष्टयेत्। यादिभिस्तृतीयं वेष्टये
त्॥ पुनश्चतुरस्रं विलिख्य तत्कोणेषु नरसिंहबीजं लिखेत् [illegible] प्रयोगांतरम्॥ [illegible] लिख्या। त्कलाभिः परिवृत
मनलवासयुग्मेन वन्हिषो तत्कोणेन बाह्यस्त दनुसविलबिंबेन कादार्ण भाजा। तद्वाह्यस्मा पुराभ्यां लिखितन्र
हरियुक्ताश्रकाभ्यां तदेतद्यन्त्रं रक्षकरं स्याद्ग्रह भयविषमस्पेऽज्वर्यादिरोगान्॥ अयमर्थः॥ षट्कोणं विलिख्य त
त्कर्णिकायां ठं द [illegible] विलिख्य तन्मध्ये चिंतामणिमणिमंत्रं स्वरैर्द्वावृत्तं विलिख्य षट्कोणेषु नलबीजं विलिख्य वा
ह्यवृत्तं विलिख्य कादिभिर्वेष्टयेत्। पुनः श्चतुरस्रद्वयं विलिख्य तत्कोणेषु नरसिंहबीजं लिखेदिति॥ प्रयोगांतरम्॥ [illegible] प्र॰सं॰
वह्नेर्हेरुशावोर्विलिखतु मणिमेनं ससाध्यं तदस्मि षण्म्यादीन्व्यंजनार्णान्स्वरयुगलम योरं [illegible] यावत्॥ २५९

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

तारावीचं चबा ह्येकुग्रहचरित्रं तंगोमयागोरोचनाभ्यांलाक्षावद्धं निबध्याज्जपंमहितमिदंसाधुसाध्योनमांगे॥ लक्ष्मा
युःपुष्टिकरं परंचसौभाग्यवश्यकृत्संततम्॥ चोरव्यालमहोरगभूतापस्मारहारियंत्रमिदं॥ अयमर्थः॥ षट्कोणंवि
विलिख्यतत्क।र्णिकायांसाध्यंचिंतामणिवीजंविलिख्यषट्कोणेषुचिंतामणिमंत्रेयाणिव्यंजनाक्षराणिरेफक
कारघकारमकाररेफयकाराणितानिषट्विलिखेत्।पुनःकोणद्वंद्वान्तरेषुओं अभिनःमंत्राक्षरेशिषचतुर्दश
स्वरपंचस्वरयुगलमालिखेत्। तद्बहिर्वृत्तेन वेष्टयेत्॥ तद्बहिश्चतुरस्रंविलिखेत्॥ एतद्यंत्रंपटेगोमयागोरो
चनाभ्यांविलिख्यलाक्षयाविभिन्नंकुर्यात्॥ लाक्षाजतुःपदेनेत्॥ लेखन्यासंलिख्यपश्चाद्देतैर्जलैर्विलिखेत्॥तस्मा
दुक्तफलंभवति॥ प्रयोगांतरम्॥ साध्याख्याकर्मयुक्तंदहनपुरयुगेमंत्रमेनंतदस्त्रिप्वंगज्वालाचनाह्येविषत
रुविटपेसाग्रशाखेलिखित्वा॥ जस्याष्टेध्वंसहर्स्तन्त्रहरिकृतधियास्थापयेत्तत्रशत्रुव्याघ्राहिकोडचोरादिभि
रपिवापिशाचाद्योनव्रजंति॥ अयमर्थः॥ षट्कोणंविलिख्यतत्कर्णिकायांसाध्यंचिंतामणिवीजंविलिख्यषट्
कोणेषुअंगमूलमंत्रस्यावयवंसबिंदुकंरेफंविलिख्यबाह्यवृत्तंविलिख्यषट्कोणदेशाद्दन्तरेखांस्त्रयाअग्नि.
ज्वालाकारास्त्रिभंगीरूपरेखाःकुर्यात्॥ एतद्यंत्रंसाग्रशाखकारस्करवृक्षेफलकीकृत्तलिखित्वान्त्रहरिवध्या

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

स्थापयेदिति॥विषतरुःपदी॥अर्धनारीश्वरमन्त्रप्रसंगादर्धनारीश्वरदैवत्यो व्याख्यामन्त्रो लिख्यते॥अंगऋष्यादि
ध्यानानि अर्धनारीश्वरचिंतामणिमन्त्रोक्तान्येव॥ॐ ह्रीं ह्रों ह्रीं ज्रो वि यारा रिह्ल वन्मे धुस्फूर दू र्मिंगणो ल्वणउ
मासार्द्ध शरीराय नमस्ते परमात्मने ज्रों ह्रीं ह्रों ह्रीं इति मन्त्रः॥अनेन मन्त्रजपेन व्याख्यानसामर्थ्यं भवति॥अथ चंडेश्व
रविधानमुच्यते॥ त्रितऋषिः अनुष्टुप् छंदः चंडेश्वरो देवता चं बीजं फट् शक्तिः। दीप्तफट् हृत् ज्वलफट् शिरः ज्व
लिनीफट् शिखा तट् फट् ककवचं हनफट् नेत्रं सर्वज्वालिनी फट् अस्त्रं। ध्यानं॥आव्यात्कपर्दकलितेंदुकलः करात्त
शूलाक्षसूत्रकमंडलुटंकरेखः।रक्ताभवर्णवसनोऽरुणपंकजस्थो नेत्रत्रयोल्लसितवक्त्रसरोरुहो वः॥ऊर्ध्वफट्
इति मन्त्रः। वश्यैश्वर्यफलप्रदः॥त्रिलक्षं जपेत्॥त्रिमधुसिक्तैस्तिलतंडुलैर्दशांशं पुरश्चरण होमः॥आद्याशै
वी॥अर्थपूजा प्रासादोक्तशैवपीठे समावाह्य समर्चयेत्॥अंअंगैः प्रथमावृत्तिः॥मातृभिर्द्वितीया॥ लोकेशैस्तृती
या॥अथ प्रयोगः॥कृत्वा पिष्टेन शाल्यः प्रतिकृतिं चैव वामपादादारभ्य पुंसश्चेत्।दक्षिणांगुष्ठादारभ्य छित्वा हुनेदित्य
र्धः॥प्रयोगांतरम्॥अनुदिनमष्टशतं यो जुहुयात्पुष्पैरनेन मंत्रेण सप्तदिनैः स तु लभते वासस्तद्वर्णसंसंकाशम्॥
चंडचंडाय विद्महे चंडेश्वराय धीमहि तन्नश्चंडः प्रचोदयात्। इयं चंडेश्वरगायत्री। चमिति बीजं अथ चंडेश्व

For Private And Personal

रमंत्रप्रसंगात्क्षेत्रपालमन्त्रोपिलिख्यते॥ ऋष्यादयोः प्रसिद्धाः॥ ॐ नमोभगवते क्षेत्रपालव्यग्रायसर्पभूषणाय कपालडमरुकखट्वांगत्रिशुलधारिणे क्षीं ह्रीं हुं फट् स्वाहा॥ अनेनमन्त्रेणभूतभविष्यदानंभविष्यति। अथातीतादिज्ञानप्रदक्षेत्रपालमंत्रप्रसंगात् अतीतादिज्ञानप्रदकर्णविद्यामन्त्रोपिलिख्यते॥ ऋष्यादयोप्रसिद्धाः ह्रां मि निषडंगम्॥ ध्यानं॥ कनकैर्वज्रवैडूर्यरत्नैर्वैमौक्तिकैरपि॥ रत्नकेदुकहाराद्यै भूषितांनिस्यशोभजेत्॥ ह्रीं हे कर्णविद्येममाकर्णविवरमनुप्रविश्य अतीतानागतवर्त्तमानंमेकर्णवदवदस्वाहा॥ इतिश्रपंचसारसंग्रहेगीर्वाणेंद्रविरचितेसप्तविंशतिःपटलः॥ अथगायत्रीविधान॥ पूर्वंगायत्रीन्यासप्रकारउच्यते॥ तत्राणिपूर्वंप्रणवस्य ऋष्यादीन्कुर्यात्॥ प्रजापतिऋषिः देवीगायत्री छंदः परमात्मा देवता प्रणवंयथाशक्तिजप्तापुनर्व्याहृतेऋष्यादीन्न्यसेत्॥ जमदग्निभरद्वाजभृगुगोतमकाश्यपविश्वामित्रवसिष्ठऋषयः॥ गायत्र्युष्णिगनुष्टुप्बृहतीपंक्तित्रिष्टुप्जगत्यः छंदांसि॥ सप्ताग्निरवीनसूर्योवाक्यविवरुणोवषाविश्वेदेवदेवताः॥ ॐ भूः ओं भुवः ॐ स्वः ॐ महः ॐ जनः ॐ तपः ॐ सत्यं इतिसप्तव्याहृतयः एताभिर्व्याप्तिहृभिर्हृन्मुखांसोरुयुग्मेषुसोदरेषुक्रमान्न्यसेत्॥ एवंव्याहृतिभिर्न्यस्त्वायथाशक्तिजप्तापुनः विश्वामित्रऋषिः गायत्रीछंदःसवितादेवताएवंगायन्त्र्याऋष्यादीन्

ॐजनः

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

र्द्वीगायत्रीछंदः परमात्मादेवता॥ ॐ आपः ज्योतिरसः अमृतंब्रह्मभूःभुवः स्वः॥१
प्र॰सं॰ न्यस्त्वा। पुनर्गायत्रीसिरसः ब्रह्माऋषि ॐ इतिगायत्रीशिरः अस्यऋष्यादीन्न्यस्त्वापुनरपिहृन्मुखांसोरुयुग्मेपुसोदरे
२६० रेषुसतारव्याहृतीन्यंसेत्॥ ॐ भूः ॐ भुवः इत्यादिपुनः सप्तव्याहृतीरुच्चार्य ततः प्रणवंततोगायत्रींततः शिरएवं
क्रमेणत्रिवारंजप्त्वापुनर्व्याहृतिभिर्व्यापयेत्॥ पुनः शिरोयुतयागायत्र्याव्यापयेत्॥ पुनरर्थसंस्मृतिपुरःसरंगाय
त्रींसप्तव्याहृतिप्रणवपूर्विकांजप्त्वापुनर्व्याहृतयोगायत्रीतच्छिरश्चएतत्त्रयमपि त्रिवारंऋजुकायोनन्यधीःनि
रुद्धासःसन्प्राणानायम्यः पुनःषोडशपटलेमहागणपतिविधाने उक्तेनप्रकारेणमहागणपतिमंगऋष्यादि
पुरःसरंध्यात्वागंइत्येवबीजंचभुश्वत्वारिंशद्वारंजपित्वागणानांत्वेत्यचमेकवारंजप्त्वामालामन्त्रपुरःसरं
मनुंचतुर्वारंजपेत्॥ मालामन्त्रोमहागणपतिमन्त्रः॥ मनुरिति। ॐ श्रींह्रींक्लींग्लींगंमहाविभूतंवरेवरदेसर्वज
नंमेवशमानयस्वाहा॥ इतिमनुः॥ पुनर्मातृकाविधानोक्तांगऋष्यादिपुरःसरंमातृकान्यासंत्रिवारंन्यसेत्॥
पुनःसप्तग्रहान्विन्यसेत्॥ अर्कायनमः लोहितायनमः शुक्राय॰ बुधायनमः बृहस्पतयेनमः शनैश्चरायन
मः शीतांशवेनमः॥ वदनेचबाहुपाददितयेजठरेचवक्षसिचन्यसेत्॥ एवंग्रहन्यासंकृत्वापुनर्गायत्र्याअ राम॰
सरन्यासंकुर्यात्॥ पादसंधिचतुष्कांधुनाभिहृग्दलदोर्द्वयोसंध्यास्यनासागंडासिकर्णभ्रूमध्यमस्तके॥वा २६०

वंवापंचगव्यंयोजयेत्॥अथपंचगव्ययोजनाप्रकारांतरमुच्यते॥गोमयोदकपयोदधिघृतांशाकरः। क्रमा
होकारेकार्धधातुसत्वाद्येकेसर्वाणि वासमानिस्युः॥अथप्रकारांतरमुच्यते॥तारभवाभिःऋग्भिःक्रमेणसंयोजयेद्व
गव्यानि। हंसःशुचिषदित्यृक्।प्रतद्विष्णुस्तवतइत्यृक्॥त्र्यंबकमित्यृक्॥तत्सवितुर्वरेण्यमित्यृक्। विष्णुर्योनिं
कल्पयत्वित्यृक्॥ इमास्तारभवाऋचःएताभिसंयोजयेत्॥अथवाभात्माष्टाक्षरमंत्रैर्योजयेत्॥ॐ ह्रीं हंसः सो
हं स्वाहा॥एते अष्टाक्षरमंत्राः। पदशःपंचएतैःपंचभिर्वागव्यानियोजयेत्॥उक्तेष्वेतेषुविधिषुएकेनविधि
नासर्वत्रपंचगव्यंयोजयेत्॥अथपंचगव्ययोजप्रसंगात्॥पंचगव्यघृतप्रकारोप्यत्रकल्पांतरोक्तोमृतग्रहा
दिशांतिकरःपुत्रादिप्रदश्चयोग्यतावशाल्लिख्यते॥मुस्तैलाग्निविलंगयष्टिरजनीमांजिष्ठापाठावचा। शोंडिरोहि
काफलत्रयवृषामहीकदावीयुतम्॥गव्येषुप्रतिसाधितमिदंकांतिप्रदंपावनम्॥पुत्रायुष्यकरंमहाग्रहहरं स्मेता
मयघ्नंपरम्॥अयमर्थः॥एतत्सर्वंपंचगव्येनसाकंघृतेनसंयोज्यक्वथपीत्वातदाज्यंसार्धप्राशयेत्॥उक्तफलंभ
वति॥ ॥इतिप्रपंचसारसंग्रहेगीर्वाणेंद्रविरचितेऽष्टविंशतिःपटलः॥अथत्रिष्टुभोविधानमुच्यते।मारीचःका
श्यपऋषिःत्रिष्टुप्छंदःजातवेदोग्निर्देवता॥दंबीजंह्रींशक्तिःरंकीलकम्॥जातवेदसेसुनवामसोम॥मोम

प्र.सं. मरातीयत: शिर। निदहातिवेद: शिखासन: पर्षदतिकवचं। दुर्गाणिविश्वानावेवनेत्रंसिंधुंदुरिताग्नि: अस्त्रं
२६३ अथाक्षरन्यास:॥ अंगुष्ठ॰गुल्फजंघामुजानूरुकटिगुह्यके॥ स्तनाभिहृदयोरोजपार्श्वयुक्पृष्ठकेषु च॥ स्कंध
योरुभयोर्मध्ये वा हुमूलोपबाहुषु॥ प्रकूर्परप्रकोष्ठे मणिबंधतलेषु च॥ मुखनासाक्षिकंठेषु मस्तमस्तिष्कमूर्धसु॥ वि
न्यसेदक्षरान्मन्त्रीक्रमान्मन्त्रसमुद्भवान्॥॰ पदन्यास:॥ शिखाललाटदृक्कर्णद्वन्द्वोष्ठरसनासु च॥ सकंठबाहुहृत्स्त
कुक्षिकटिगुह्योरुजानुषु॥ जंघाचरणयोर्न्यस्येत्पदानित्रिष्टुभ: सुधी:॥ ध्यानम्॥ उद्यद्दिद्युत्कराला कुलहरिगलसं
स्थारिशंखासिखेटेस्त्राख्यन्त्रिशूलानरियणभपदातर्जनीचांदधाना॥ चर्मासिहूर्णदोर्भि: प्रहरणनिपुणाभिर्वृ
ताकन्यकाकाभि:॥ दधाकार्शानपीष्टांत्रिनयनलसिताचापिकात्स्यायनीव:॥ जातवेदसेत्यादिमन्त्र:॥ अभीष्ट
फलप्रधानेयंमंत्र:॥ विशेषतोरक्षाप्रधानश्च॥ पंचगव्यैर्वांपाक्सप्तमेपटलेमात्रकाने प्रोक्तवर्णौषधीकृथिज
लैर्वापशौर्मूत्रेणवाक्षीरेणवाजलैनैववादीक्षाकलशांसंपूर्यसमर्चयेत्॥ अथपूजार्थं पीठविधानमुच्यते॥ पूर्वं
भुवनेशीअथवादुर्गाबीजंविलिख्यतदंतदीप्तकस्यनामसंलिख्यतद्वहिर्नवमेपटलेभुवनेशीविधानोक्तषट्कोणि स.न:
तयंत्रंविलिख्यतत्कोणेषुसद्:इतिवर्णंविलिखेत्॥ बहिरष्टदलंपद्मंविलिख्यतस्मिन्कंउलेनवशक्तिभिर्यजेत्॥ २६३

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

पिन्यै॰ विमलायै॰ इति चतुर्थावृत्तिः॥ नमोपहारिण्यै॰ सूक्ष्मायै॰ विश्वयोन्यै॰ जयावहायै॰ पद्मालयायै॰ पद्मायै॰ शोभायै॰
भद्ररूपायै॰ इति पंचमावृत्तिः॥ अरुणाय नम इत्यंताभिर्मात्राभिः पश्चात्। आदित्यादिनवग्रहैः सह सप्तमी। इंद्रादिभि
रष्टमी। वज्रादिभिर्नवमी॥ एवमुक्तपीठे पंचगव्यैर्वासीरहमादिचर्मकथितअलैर्वादीसाकलशांतं पूर्वं सवसरूप्रकारे
णमं पूज्य समभिषिंच्य चतुर्विंशतितिलसंजपिता पायसमिलघृतदूर्वासीरद्रुमसमिद्भिरेकैकं त्रिसहस्रसंख्यं हुनेत्॥ पु
रश्चरणहोमः॥ अथ प्रयोगः॥ अक्षरसहस्रसंख्यमुख्यतरैः कैवलैस्तिलैर्जुहुयात्॥ दुरितच्छेदनविधयेमन्त्रोदीर्घा
युषे चाविशारदमतिः॥ प्रयोगांतरं॥ आयुःकामो जुहुयात्पायसहविराज्यकेवलाज्यैश्च॥ दूर्वाभिः सतिलाभिस्सर्वैस्त्रि
सहस्रसंख्यकं मन्त्री॥ अयमर्थः॥ पायसेन चाज्यसिक्तेन हविषा च केवलाज्यैश्च दूर्वाभिश्च तिलैश्च पृथक् पृथक्
त्रिसहस्रसंख्यं हुनेत्॥ प्रयोगा॰॥ अथ त्रिमधुरसिक्तैररुणैर्जुहुयात्सरोरुहैरयुतम्॥ नष्टश्रीरपि भूयो भवति म
नोहंसमंदिरं लक्ष्म्याः॥ प्रयोगा॰॥ अत्राद्यर्थ्यैरपि पालाशैर्ब्रह्मवर्चसे जुहुयात् सर्वैरयुतं जुहुयात्॥ सर्वफलाप्तै
द्विजेश्वरोमतिमान्॥ अथ गायत्रीमन्त्रप्रसंगात्तुरीयाख्यसरमन्त्रो पि गायत्र्याश्चतुर्थपादरूपं त्वंतरोक्तयोग्यतावशा
ल्लिख्यते॥ ब्रह्मा ऋषिः विमलऋषिर्वा गायत्री छंदः परमहंसो देवता परः बीजं परः शक्तिः चं कीलकम्॥ मोक्षार्थे विनि

For Private And Personal

प्र·सं॰ योगः॥परोरजसे शिरः सावदोम् शिखा ॐ कवचं। परोरजसे नेत्रं। सावदोम् अस्त्रं॥ ध्यानं॥ यद्देवासुरपूजिते मणि
३६२ भंसोमार्कतारागणैः॥ पुन्नागांबुजनागपुष्पनकुलैर्व्याप्तैः सुरैरर्चितम्॥ नित्यं ध्यानसमस्तदीप्तकिरणं कालाग्निरुद्रोपमम्॥ संहारकरं नमामि सततं पातालपट्टं सुखम्॥ परोरजसे सावदोम् इति मन्त्रः अस्यैव तुरीयस्य यं
त्रमाह॥ तारं सुवृत्तज्वलन द्वयाष्टकोणेषु तारं चक्राकारयुक्तम्॥ पद्मं च पत्रे च मनुं निवेश्य त्रीण्यक्षराण्येव तु
रीययंत्रम्॥ ज्वलन द्वयं षट्कोणम्॥ त्रीण्यक्षराणीति वालाबीजत्रयं दलमध्य इत्यर्थः॥ अथ गायत्री दीक्षाकल
शे पंचगव्यैरापूर्योऽयं क्तं किल तस्मसंगात् पंचगव्ययोजनाप्रकारः॥ कल्पांतरोक्तोऽत्र योग्यतावशाल्लिख्यते॥ प्रस्थ
पादं घृतं चैव प्रस्थार्धं दधि चोच्यते॥ त्रिपादं क्षीरमित्युक्तं गोमयं तु चतुष्पदं। गोमूत्रं षट्पदं चैव पंचगव्यमिति
स्मृतम्॥ अत्र तु पंचगव्ययोजनामन्त्राः॥ उच्यंते॥ गायत्र्यादाय गोमूत्रं गंधद्वारेति गोमयम्॥ आप्यायस्वेति च क्षीरं॥
दधिक्राव्णेति वै दधि॥ तेजोसि शुक्रमित्याज्यं देवस्येति कुशोदकं॥ गंधद्वारां दुराधर्षमित्यृक्॥ आप्यायस्व समेतु त
इत्यृक्। दधिक्राव्णो अकारिषमित्यृक्॥ शुक्रमसि ज्योतिरसि तेजोसीति यजुः देवस्य त्वेति तिच यजुः पंचग रामः
व्ययोजनाप्रकारांतरम्॥ गोमयाद्द्विगुणं मूत्रं मूत्रात्सर्पिश्चतुर्गुणम्॥ दधि पंचगुणं प्रोक्तं क्षीरमष्टगुणं तथा॥ स ३६२
दुग्ध

रुणैदेवयाम्यप्रागूर्ध्वगेषुमुखेषुच॥क्रमेणवर्णान्विन्यस्येद्रायत्र्यांमन्त्रवित्तमः॥एवमक्षरन्यासंकृत्वापदंन्यासं
कुर्यात्॥शिरोभ्रूमध्यनयनवक्त्रोष्ठेषुवैक्रमात्॥हन्नाभिगुह्यजान्वाख्यपादेष्वपिपदान्न्यसेत्॥पुनर्मायत्र्या
अंगन्यासंकुर्यात्॥ब्रह्मणेनमहृत्विष्णवेनमःशिरःरुद्रायनमःशिखाईश्वरायनमकवचंसदाशिवायनम
नेत्रसर्वात्मनेनेमःअस्त्रं॥अथगायत्री॥यंत्रमपिहृदिभावनार्थंकल्पांतरोक्तमन्त्रयोग्यतावशाल्लिख्यते॥शक्रे
र्बीयक्राशानुकोणविलसत्भूरादिसत्कर्णिकंवस्वब्जेकरयुग्मकेसरदलेवर्गैस्त्रिवर्णैर्मनोचूगमन्त्रतुरीयवे
ष्टितमिदंस्मात्कोणतारांकितं॥गायत्र्याःकथितंमहःप्रभृतिभिर्यंत्रंतुदिक्स्वंकितम्॥ :॥अस्यार्थः॥प्रथमं
त्रिकोणंविलिख्यतत्कर्णिकायांभुवनेशींविलिख्यत्रिषुकोणेषुभूर्भुवःस्वःइत्येतत्पदत्रयंलिख्यतद्बहिरष्टदलंप
द्मंविलिख्यतस्यकेसरेषुस्वरद्वंद्वंलिख्य॥तद्दलमध्येकादिपंचवर्गान्यशलादित्रिवर्गांश्चविलिख्यदलाग्रेषु
गायत्रीवर्णान्त्रिशस्त्रिशोविलिख्य॥तद्बहिर्दलद्वयंविलिख्यप्रथमे॥ॐमापोज्योतिरित्यादिरांमन्त्रेणवेष्ट
येत्॥द्वितीयेरत्तेपरोरजसेह्या।दितुरीयगायत्र्यावक्ष्यमाणयावेष्टयेत्॥तद्बहिश्चतुरस्रंविलिख्यतत्को
णेषुप्रणवंविलिख्य॥दिक्षुमत्यःजनःतपःसत्यंइत्येतानिपदानिविलिखेदिति॥अथध्यानम्॥मंदारद्रूप

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ लोचनांजनजपाब्जाभैर्मुखैरिंदुमद्लोपन्मुकुटांगसंगतचतुर्विंशार्णचित्रा तनुः॥ अंभोजेरिन्वराद्द्यौ गणकपाल
३६१ स्येच पाशांकुशेशभीर्दधीती भवेद्द्वद्मौ शोत्तारणी तारणी॥ गुण इति त्रिशूलम्॥ एवं ध्यात्वा त्रिवारं सप्त व्याहृती
भ्यः अस्य गायत्री शिरस्का॥ त्रिताः समभ्यस्य पुनर्व्याहृति त्रयपुतां गायत्रीं यथाशक्ति समभ्यसेत्॥ नित्यशः॥ अथ पूजा
र्थं पीठविधानमुच्यते॥ शक्त्यादिःसाध्यमिंद्रोजित्ल निर्के निगबीजाभि कहुं पुरेण्नेत्र त्कोणोन्मासिमा मंहरि हरविल
सद्रूं जमेभिः समायैः। वर्णिभ्रावेष्टितं तत्त्रिगुणितमिति विख्यातमेतद्धि यंत्रस्था दाशु थं देव स्यं धनकर मामिलश्री
पदं कीर्तिदं च॥ इति प्राक् नवमेपटले भुवनेशी विधाने उक्तम्॥ अस्मिन् त्रिगुणितयंत्रे सौरपीठं प्राक् चतुर्दशप
टले पूर्वोक्तक्रमेण समर्चयेत्॥ अस्मिन् सौरपीठे गायत्रीमूर्तिं समावाह्य समर्चयेत्॥ गायत्र्यै॥ सावित्र्यै॥ सरस्व
त्यै॥ इति प्रागग्रसौवायदिक्षु पुनर्ब्रह्मणे विष्णवे रुद्राय इति वह्नि वारुण शमर्चयेत्॥ इति प्रथमा वृत्तिः। पुनः आ
दित्याये तिमध्ये। रवये भानवे भास्कराय सूर्याय इति दिक्षु उषायै॰ प्रज्ञायै॰ प्रभायै॰ संध्यायै॰ इति विदिक्षु द्वितीया
वृत्तिः॥ अग्न्यादिषु अंगैर्द्वितीयांश्च तिरितिमंत्रकोशे॥ प्रल्हादिन्यै॰ प्रभायै॰ नित्यायै॰ विश्वंभरायै॰ विलासिन्यै॰ पानः
प्रभावत्यै॰ जयायै॰ शांतायै॰ इति तृतीया वृत्तिः कांतायै॰ दुर्गायै॰ सरस्वत्यै॰ विद्युद्रूपायै॰ विशालायै॰ ईशायै॰ व्या ३६१

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

जयायै॰विजयायै॰ भद्रायै॰ भद्रकाल्यै॰सुमुख्यै॰ दुर्मुख्यै॰ व्याघ्रमुख्यै॰ सिंहमुख्यै॰दुर्गायै॰अस्मिन्पीठे कलशं संपूर्ज्य जा
तवेदोग्निमूर्तिसमावाह्यसमर्चयेत्॥ अंगैः प्रथमावृतिः॥ग्निः स्वतारिदुनमः धुंसिं त्रवेनानमः स्वदिणिर्गाद्नमः नि
द्र्षपनः सनमः। द्ःवेनिह्यादनिनमः। तोयनिरामममनमः। सोमवानसुनमः। सेद्वेतजानमः। एतैः प्रतिन्नोमग
तै वर्णैद्वितीया।वृति॥ जातवेदसेसप्तजिकाय॰ हव्यवाहनायनमः। अग्यादरजाय॰ वैश्वानराय॰ कौमारतेजसे न
मः विश्वमुखाय॰ देवमुखाय॰ इति तृतीयावृतिः॥ एष्वेनमः अग्नः अनिलाय॰ आकाशायेतिमहादिस्वर्चयेत्॥
निरुस्यै॰प्रतिष्ठायै॰ विद्यायै॰ शांत्यै॰ इतिकोणष्वर्चयेत्॥ जगतायै॰ तपन्यै॰ वेदगार्भायै॰ दहनरूपिण्यै॰ सेंदुखं
डायै॰ भ्रजहंत्र्यै॰ नभश्चारिण्यै॰ वागीश्वर्यै॰ मदवहायै॰ सोमरूपायै॰ मनोजवायै इत्येकादशशक्तीः पूर्वदिशि अ
र्चयेत् लुहेगायै॰ राज्यै॰ तीव्रकोपायै॰ यशोवत्यै॰ तोयात्मकायै॰ नित्यै॰ दयावत्यै॰ हारिण्यै॰ तिरस्क्रियायै॰ वेदमाते
दमनप्रियायै॰ इतिदक्षिणदिस्यर्चयेत्॥ समाराध्यै॰ नंदिन्यै॰ परायै॰ रिपुमर्दिन्यै॰ षष्ठ्यै॰ दंडिन्यै॰ तिग्मायै॰ दुर्गा
यै॰ गायत्र्यै॰ निरवद्यायै॰ विशालाक्ष्यै॰ इतिपश्चिमदिशि॥ श्वासोद्वाहायै॰ नादिन्यै॰ वेदनायै॰ वन्हिगर्भायै॰ सिं
हवाहायै॰ — धुर्यायै॰ दुर्विगह्नायै॰ रिरंसायै॰ तापहारिण्यै॰ त्यक्तदोषायै॰ निःसपत्नायै॰ इत्युत्तरदिस्यर्चयेत्

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ एताभिर्वर्णशक्तिभिः पंचमावृत्तिः॥ लोकेशैः षष्ठी॥ तदायुधैः सप्तमी॥ एवं दीक्षाकलशं संपूज्य॥ समभिषिंच्य॥
३६४ पीठविधानोक्ते यंत्रे उपविश्य जपेद्गुरुसंनिधौ॥ अक्षरसहस्रं पुरश्चरणजपः॥ तत्र त्रिष्टुभो वर्णात्मकत्वात्त
त्संख्यांश्च यद्गुणसंख्यां गायत्रीं जपेत्॥ तिलेन सर्षपेन अन्नेन क्षीरद्रुमसमिद्भिश्च हविषा वाज्येन चरुणा तैः स
र्पिःसिक्तैः द्रव्यैश्चतुश्चत्वारिंशदुत्तरं चतुःशतसमन्वितं चतुःसहस्रसंख्यं हुनेत्॥ पुरश्चरणहोमः पूजाविधि
स्तु पूर्वमेव कलशविधा उक्ताः॥ अग्निः स्वतारि दधुं सिंवचेनाम्नाविर्णिर्गादुनिदषरिपनः सदर्वेति ह्यादभितोमती
शम मसोमवानस्मुसेर्वेतजा॥ एवं जातवेदोमन्त्रं जप्तुकामः। एतानष्टौपदान् एवं प्रतिलोमेन जपेत्॥ अनेन मं
त्रदृष्टदुरितं क्षाल्यते॥ मन्त्रदोषास्तु कादिमते पंचविंशत्प्रकाराः कथिताः॥ दग्धः षट्कर्ण गोमन्त्रः त्रस्तः स्याद
धिकैर्जपात्॥ गर्वितस्त्वविधिप्राप्तः शत्रवो वैरिकोष्टगाः॥ बालाश्चसरप्रायावृद्धागुरुसरान्विताः॥ निर्जिताः
कर्मबाहुल्याद्दहसासवर्वर्जिताः॥ अपूर्णरूपाश्छिन्नाः स्युस्तंभिताः सानुनासिकाः॥ अकालविनियोगेन मूर्छिताः
स्वापगा जपात्॥ मत्ताः पत्रेषु पठनादन्यवर्णैस्तु कीलिताः॥ रुद्धा विसंधिका प्राप्तदुखा वैरिसमन्विताः॥ खंडी एमः
भूतास्त्वंशाजपाद्दंगहीनास्त्वसंवृताः॥ अपूर्णेनोपदिष्टाये क्षीणवीर्यास्तु ते मताः॥ सदाप्रयोगात्कुंठसंक्लिष्टाति ३६४

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

विलंबनात्॥ रुग्णाः प्रलपनैर्जापादन्यमन्त्रैः सहाविताः॥उपेसानास्ययाजापाद्वेषम्यादवमानिताः॥ पंचविंशति
रुद्दिष्टा दोषास्तान् शमयेद्गुरुः॥पुनः अनुलोमेनजपे अनुलोमेन उक्तेन प्रकारेण षडंगानि॥ प्रतिलोमजपे अनुलो
मोक्तवर्णसंख्यया प्रतिलोमेन षडंगानि॥पुनःप्रतिलोमविधानेषु आवरणपूजादिकमपि प्रातिलोम्येन कर्त्तव्यं॥प्र
तिलोमजपादिकं प्रसंमुखेन कर्त्तव्यम्॥उभयविधजपादेः नक्षत्रवारादिनियमश्च मूलेग्रंथे उक्तः॥एतत्सर्वं कस्मि
न्नरेणुक्तं जपसंख्याग्नेयास्त्रपदक्रमादित्यादि तिकथम्॥मन्त्रवर्णसहस्राणि जपेन्मन्त्रं विशालधीः॥आग्नेयास्त्रमिदं
प्रोक्तं विलोमाभिहितनामतः॥ प्रतिलोमक्रमादस्य षडंगानि प्रकल्पयेत्॥ वर्णन्यासपदन्यासौ विदध्यात्प्रति
लोमतः॥ ध्यानभेदान्विजानीयाद्गुर्वादेशान्यथान्यथा। पूर्ववज्जपक्लृप्तिः स्यात्जुहुयात्पूर्वसंख्यया। पंचग
व्ये सुक्तेन चरुणा तस्य सिद्धये॥ अर्चनं पूर्ववत्कुर्यात्कीर्त्तितं प्रतिलोमतः। सर्वं वदेशिकः कुर्यात् द्रायत्र्यादिगु
णंजपम्॥ क्रूरकर्माणि कुर्वीत प्रतिलोमविधानतः॥ शांतिकं पौष्टिकं कर्म कर्त्तव्यमनुलोमतः॥ अष्टानां पा
दानां विलोममिति॥न्यापः पंचाक्षरः पादो ज्ञेयो ज्ञानेंद्रियात्मकः॥ द्वितीयोन्यः पंचवर्णः स्मृतः कर्मेंद्रियात्म
कः॥ स्याद्यस्तृतीयः पंचार्णपंचभूतमयस्ततः॥आद्यः ससाक्षरः पादः स्याच्चतुर्थो धातुरूपकः॥द्पूर्वः पंचमः

For Private And Personal

पादः ऊर्भिरूपः षड्स्वरः॥ तोवर्णादिं षड्वर्णोन्यः षट्कोशिकमयोमतः॥ सोपूर्वः पंचवर्णोन्यः शब्दादिमयदरि
नः॥ सवर्णाद्योष्टमः पादः पंचार्णो वचनादिकः॥ इति॥ अथप्रयोगः॥ पीतायोमुष्टिगदा हस्तामहिषाज्यसंयुक्त
पुलाकैः॥ वैभीतारिष्टसमित्कोद्रवकैस्तंभयेद्धवनविधिना॥ अयमर्थः॥ पीतां अयोमुष्टिगदा हस्तां ध्यात्वामहिषाज्य
सिक्तपुलाकैः श्चवैभीतकसमिद्भिश्चअरिष्टैश्चकोद्रवकैश्चसहस्रहवनेन॥ शत्रुस्तंभनं भवति॥ प्रयोगांतरम्॥ सुसि
तापाशांकुशयुक्तविगलद्धारिप्रवाहसंभिन्नावेतसमिदाकुत्सामधुस्युतामंक्षु वश्ये दुर्गा॥ अयमर्थः॥ सुसित्येत्या
दिविशिष्टां दुर्गां ध्यात्वावेतससमिधं त्रिमधुरसिक्तांसंख्यानुक्तेसहस्रमितिन्यायात्सहस्रंजुहुयादृश्यर्थं वित
संनिरवंजि॥ प्रयोगांतरं॥ रक्तापाशांकुशि — शिफलिनीकेशरोद्भवैः कुसुमैः॥ चंदनरससंसिक्तैर्होमात् दुर्गावशी
करोतिजगत्॥ एवंध्यात्वारात्रावुक्तकुसुमैर्हवनेत्सहस्रंवशीकरणंभवति॥ प्रयोगां॰॥ लवणैस्त्रिमधुरसिक्तैस्तल्क
नयावाजुहोतुपुत्तल्या॥ आसुनरुकाष्टैर्नक्तंसप्ताहात्स्वपतिमपिवशीकुरुते॥ अयमर्थः॥ उऊतरुशाकलंवात्रि
मधुरसिक्तैर्लवणैर्वा लवणकृतसाध्यप्रतिकृत्यावाभासप्ताहंपूर्ववध्यात्वारात्रौसहस्रंजुहुयात्॥ सप्ताहाद्व
करणंभवति॥ घृतमधुगुडसमिश्रंत्रिमधुरसंज्ञंभवति॥ प्रयोगांतरम्॥ सकपालशूलपाशांकुशाहस्तारुणत

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

रा तया दुर्गा आकर्षयते लावणपुत्तल्या त्रिमधुराक्तया होमात्॥ एवं ध्यात्वा लवणकृतसाध्यप्रतिमा होमात् साध्य
माकर्षयेदित्यर्थः॥ प्रयोगांतरम्॥ ध्यात्वा धूम्रांमुसलं त्रिशिखकरामस्थिभिश्च तीक्ष्णाक्तैः कार्पासानां तिवज्ज दूमे
षयतैर्हुताच्च विद्वेषः। धूम्रवर्णा त्रिशिखं शूलं कार्पासवर्ति अस्थि बीजं एतैर्द्रव्यैरेवं ध्यात्वा सहस्रं हुने द्विद्वेषो भ
वति॥ प्रयोगांतरम्॥ धूम्रा तर्जनि शूलाढ्दिनहस्ता विषदलैः समहिषाज्यैः। होमाच्च मरिचसर्षपचरुभिरजारुधि
रसेचितैरटयेत्॥ विषदलं विषपत्रेण महिषाज्यसिक्तेन मरीचसर्षपचरूभिः अजारुधिराक्तैश्च सहस्रं हो
माटुच्चाटयेत्॥ प्रयोगांतरम्॥ शिखिशूलकराग्निनिभा सर्षपतैलयुक्तमत्तबीजैश्च॥ मरिचैर्वा राजयुतैर्होमा दे
हितान् विमोहयेद्दुर्गा॥ शिखी अग्निः मत्तबीजं औन्मत्तबीजं मरिचं राजिकटु अयमर्थः॥ मत्तबीजैः सर्षपतैलसि
क्तैर्वा॥ राजियुतमरीचैर्वा सहस्रहोमाच्छत्रून्वीमोहयति॥ प्रयोगां०॥ कृष्णा भूलासिकरारिपुदिनवृक्षोद्भवैः समि
त्प्रवरैः॥ व्रणकृद्दृत्तसंसिक्तै र्होमान्मासेन मारयेद्दुर्गा॥ व्रणकृद्दृतं कंडिवेद्ये॥ अयमर्थः॥ कृष्णवर्णा शूलासि
हस्तां दुर्गां ध्यात्वा शत्रुनक्षत्रवृक्षसमिद्भिः व्रणकृद्दृतसंसिक्ताभिः सहस्रं जुहुयादेवं मासे हतेशत्रोर्मरणम्॥
प्रयोगांतरम्॥ नक्षत्रं वृक्षं संमिषोन्मरिचानि चतीक्ष्णिणलिंगु शाकुलानि॥ मारणं कर्मणि विहितान्याकृष्णरक्षल

प्र.सं. सिक्तानि ॥ तीक्ष्णं कटु कु ॥ हिंगुशकलं परिंगायशूलिकैः ॥ अरुष्करस्नेहं शंगुटैतैलम् ॥ अयमर्थः ॥ शत्रुनक्षत्र
३६६ वृक्षसमिद्भिश्च मरिचैश्च तीक्ष्णैश्च हिंगुभिश्च आरुष्करतैलसिक्तैरेतैः सहस्रसंख्यं हुने तु शत्रोर्मृतिर्भवति ॥ प्रयोगांतरम् ॥ नक्षत्रवृक्षसमिधां विलिखितसाध्याभिध्यानकर्मवर्तिताम् ॥ चतुश्चत्वारिंशत् तत्र पुजां होमं कर्ममरणकरम् ॥ अयमर्थः ॥ शत्रुनक्षत्र समित्सु साध्यनाम विलिख्य मूलमंत्रस्य चतुश्चत्वारिंशद्वर्णांश्च विलिख्य तावत्संख्यं जुहुयान्मरणं भवति ॥ प्रयोगां० मरिचसौद्रसमेतं प्रत्यक्पुष्पिवराहसनिभम् ॥ उष्णांभः परिलुलितं प्रसिचयेत् वृक्षपुत्तल्याः ॥ हृदये वदने च रिपोः संमुखतः संप्रतिष्ठितेरापाः ॥ जूर्त्यभिभूतो रिः स्यात् तत्क्षणात्स्वस्मात्काम्रियते ॥ सत्संप्रदायसर्वस्वाभिधाने व्याख्याने उक्ते ॥ कौतुंपै इति केचित् । वराहं नीलपन्ने ॥ अयमर्थः शत्रुनक्षत्रवृक्षेण प्रतिकृतिं संपाद्य प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा तस्या हृदये वदने मरीच्यायुक्तद्रव्यं उष्णोदकेन विनिःपीडयते न जलेन रिपुदिग्मुखतः प्रसेचनं कुर्यात् ॥ तस्मादार्तिव्याध्याभिभूतो भवति ॥ शत्रुः अथवा एवमेवे संपाद्य क्वाथयेत् । एकपक्षमात्रे क्वाथितं रिपुर्म्रियते ॥ प्रयोगांतरम् ॥ सैवप्रतिरसकृत्प्रतिष्ठितसमीरणा चवि शादधिया ॥ स्नीरुणस्नेहालिप्ता विलोमजायेन तापनीयाग्नौ विधिना ज्वरविद्धः स्याद्घृतहोमेन हानिरंगस्य

नाम: ३६६

सर्वांहुत्यामरणंप्राप्नोतिरिपुर्नसंदेहः॥ अयमर्थः॥ रिपुनक्षत्रवृक्षप्रतिकृतिंसंपाद्यप्राणप्रतिष्ठांचवहुयोजस्ता
तीस्थतैलेनतांप्रतिकृतिंविलिप्यजातवेदोमन्त्रंप्रतिलोमेनजप्त्वाग्नौतापयेत्॥तेनशत्रुर्ज्वरग्रस्तःस्यात्॥
पुनस्तामेवप्रतिकृतिंछित्वास्वत्यमनेनमन्त्रेणहुतेग्रहानिर्भवति॥सर्वायवैर्हुते शत्रोर्मरणं भवति॥प्रयोगांत
रम्॥ उन्मत्तस्वेलनेत्रद्रुमभवसमिधांसप्तसाहस्रकंतत्सस्नेकंराजतैलाप्लुतमयहुनेनमाहिषाज्यप्लुतम्॥
रुस्त्राष्टम्यद्यमेवासुनियतचरितःसप्तरात्रंनिशायांनिःसंदेहास्यशत्रुःस्त्यजतिकिलनिजदेहमाविष्टहोमः॥
उन्मत्तऔन्मत्तेस्वेलंपद्धि। तयोर्नेत्रद्रुमं। नेत्रमितिमूलंउच्यते॥ तयोर्मूलभवसमिद्भिरित्यर्थः॥राजितैलंकटि
किणे॥ अयमर्थः॥ उक्तैरेतैःसमित्सवरैःसर्षपतैलाप्लुतैर्वामाहिषाज्यप्लुतैर्वारात्राचेकैकंसप्तसहस्रसंख्यंस
रुस्त्राष्टमिमारभ्यहुनेत्॥ शत्रोर्मृतिः॥प्रयोगांतरं॥सामुद्रेचसहिंगुजीरकविषेसमध्यसर्वस्वारुतिं॥रु
त्वाघोवदनांजलेघटकुटाहादिसुनेक्षापयेत्। सप्ताहंज्वलनंजपन्नीषतरोर्यष्ट्यास्तिस्ताडनं॥कुर्वन्तप्रदिनांनरं
यमपुरःकीजापरस्यादरिः॥ हिंगुजीरकप्र० विषवसननाग॥ द्वादशापटलेलरितावियानेप्रोक्तंअयमर्थः
सामुद्रेजलेघटादिस्थितेउकद्व्याणिप्रक्षिप्यासेसंस्थाप्यतस्मिञ्जलेसाध्यस्यनक्षत्रवृक्षेनप्रतिमांसंपाद्य

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· नाम्॥ प्रतिमां पंचाधोवदन तयातस्मिन्नलेप्रक्षिप्यजातवेदोमन्त्रं जप्त्वाविषतरोर्यस्याप्रतिमांशिरसिताडयेत्॥
३६७ सप्तदिनं कार्थयेत्तस्मात्सप्तदिनांतरेशत्रुर्मरिष्यति॥ प्रयोगांतरं॥ आर्द्रां शुकोग्निमनुनालपसप्तरात्रं सिद्धार्थैर्ने
लत्तुलितैर्मरिचैर्जुहोतु॥ आरभ्यविष्टीदिवसेरिनरः प्रलापैर्मूर्च्छाविलेनविषयीक्रियतेज्वरेण॥ सिद्धार्थैकटु
कुअग्निमनुरितिजातवेदोमन्त्रः अयमर्थः॥ विष्याख्यकालेआरभ्यसप्तदिनेषुरात्रावार्द्रवस्त्रः सिद्धार्थैस्तैलसिक्तैर्म
रिचैर्जातवेदोमन्त्रेणसहस्रं जुहोतु। शत्रुर्ज्वरमूर्च्छादियस्तोभवति॥ प्रयोगांतरं॥ तालस्यपत्रेभुर्जपत्रकेवामध्येलि
खेत्साध्यनरारभिधानं॥ अथाभितोमन्त्रमिमंविलोमंविलोमंविलिख्यभूमौविलिख्यन्यसेत्त्र॥ आपायपेभ्यानरमा
दरेणसमर्च्यसमम्यं भरिचैर्जुहोतु। नीव्रोज्वरस्तस्यभवेत्पुनस्ततोयोक्षिपेदप्सुतरः सभूयात्॥ अयमर्थः॥ ता
लपत्रेवाभूर्जपत्रेवामध्येसाध्यनामलिखित्वातस्याग्रेयोजातवेदोमन्त्रंप्रतिलोमेनलिखित्वाभूमौविनिखन्यत
स्योपर्यग्निंसंस्थाप्यसमर्च्यमरीचैर्जुहुयात्॥ साध्यस्तु ज्वरग्रस्तोभवति॥ पुनस्तद्यंत्रमुद्धृत्यजलेक्षिपेत् तेन
सएवसाध्योवशीकृतोभवति॥ प्रयोगांतर॥ सिंहस्थांगारनिकरैः कृशानुवर्णैर्धावंतीरिपुधावमानं॥ संविंस्य गमः
क्षिपत्तुजलंदिनेशविंबेजपाममुंमनुमपिचाटनायपीप्रं॥ अयमर्थः॥ सिंहस्योपरिस्थिताअग्निसदृशाग्रैः शा ३६७

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

रेः रिपुं धावयंतीं ध्यायेत्॥ तया धावमानं रिपुं ध्यायेत्॥ एवंरूपेण ध्यात्वा जातवेदो मन्त्रजप्त्वा जलमादिसमंडलेसि
पेत्। शत्रूच्चाटनं भवति॥ प्रयोगांतरं॥ कृत्वास्थंडिलमंगणे भगवतीं न्यासक्रमाद्र्चयेद्‌ गंधाद्यैः पुनरंधसा च विकिरेत्
मन्त्री निशायां बलिं॥ अस्या मन्त्र मस्मुं च रोगसहितान् कृत्यानि कृतांस्तांस्तान् भूतपिशाचवैरिविहितान् दुःखानसौ
नाशयेत्॥ अयमर्थः॥ अस्य न्यासस्थाने तन्त्रायेनैव रात्रौ गंधाद्यैः समभ्यर्च्यपायमेनवलिं च दत्वापुनस्तन्निकटे
स्थित्वा जपेत्॥ तस्माद्रोगकृत्याभूतपिशाचवैरिविहिता पीडा नश्यंति॥ प्रयोगांतरं॥ कुसुमरसाप्लुतिनलोणैर्वारु
णवदनो जुहोतु। संध्यासु। मन्त्रार्णसंख्यमस्ने सप्तकंपेन द्रावयेद्रीन्विरात् कुसुमरसं मधु लोणं उष्णं वारुणवदनः प
श्चिमुख इत्यर्थः मन्त्रार्णसंख्यं चतुश्चत्वारिंशत्संख्यम्॥ एवं हुते शत्रूनुच्चाटयति॥ प्रयोगांतरं॥ शुद्धैस्तंदु
लैरथरुर्विनिपाचपांचगव्यमापमस्तेन तेन जुहुयाद्थ सहस्रसमेतं संपातम्॥ प्राशितसंपातस्यस्याद्दशा
सर्वथैव साध्यस्य॥ प्रांगणमंदिरयोरपि निखने द्वारे च शिष्टसंपातं॥ कृत्या नश्यति तस्मिन् वीक्षिते न ग्रह
दयो भीत्या॥ कर्तारमेव कुपिता कृत्या सर्वात्म नाशयति॥ अयमर्थः॥ पंचगव्ये चरुं संपाद्याज्ययुक्तेन तेन च
रुणा ष्टोतरसहस्रं जुहुयात्॥ संपातं च गृहीत्वा साध्यं प्राशयेत्॥ द्वारे चांगणे च अंतःपुरे च निखनेत्कृते

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र॰सं॰ नकृत्यादयो नश्यंति। प्रयोगात्॥ ब्रह्मद्रुमफलकांतेमंत्रितमः सप्तसप्तकोष्ठपुते॥ कोणोदराणि हित्वामायाबीजं
२६९ ॥स कर्म मध्यगते विलिखेत्क्रमेण मन्त्राक्षरांश्चाशिष्टेषु कोष्टेषु। तत्रमरुतः प्रतिष्ठां विधाय निधाय वन्हिमपिजु
हुयाद्राज्येनाष्टसाहस्रम्॥ फलकोपरि सम्यगानसंपातम्॥ विप्रतिपत्ति धराया निखनेत्तस्पंस्कपद्रवाः सद्यः
ब्रह्मद्रुमपानाशः अयमर्थः॥ ब्रह्मद्रुमफलकांतः पूर्वपश्चिमतः अष्टौरेखाविलेख्याः तथैव दक्षिणतोत्तरतश्च अष्टौ
रेखाविलिख्याः॥ एवं विलिखिते एकोनपंचाशत्कोष्ठानि जायेषर्णान्वि॥ तत्र सर्वेभ्यो मध्यगतकोष्ठे साध्यसंज्ञ
नामयुतं रभुवनेशीं विलिखेत्॥ पुनश्चतुष्कोष्ठाकोष्ठानि वर्जयित्वा॥ अन्येषु चतुःश्चत्वारिंशत्कोष्टेषु जानवे
दोमन्त्रवर्णान्विलिखेत्। एवं विलिख्य फलके प्राणप्रतिष्ठां च जप्त्वा पुनरन्यत्र भूमौ वन्हिसंस्थाप्य केवलाज्येना
ष्टोत्तरं सहस्रं हुत्वा तत्संपातं फलकस्य यंत्रोपरि विलिप्य विवादभूमौ फलकं निखनेत्तस्माद्विवादो नश्यति॥ प्र
योगांतरं॥ सिकताचरुगव्या — श्मकस्तांप्रतिष्ठाविधीयते सिध्यै॥ प्रस्यादकपामानागरहस्युर्विषयाभिग्र
प्रपेसिकताः॥ मध्याष्टाशांतेषु चकुंडानामाचरप्यनरकमपि॥ विधिनानिवयेक्रमशः सिंहधनुः कागयापि राम:
निदिनेशे॥ तिथिषु तु कालाष्टम्या भेषु विशाखादिमूलभाग्येषु॥ वारेषु मंदावाकुपतिवर्जाः सर्वे प्रशस्यंते॥ ह २६९

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

स्तश्रवणमप्यासु प्राजापत्ये कर्मकुर्वीत॥ द्वादशहस्तसंख्यं प्रजपोगायत्रमपि यथा प्रोक्तम्॥ मध्यं च मूलमन्त्रेना तदायुधै
रष्टदिक्षु चक्राद्यैः सकपालां तैः पृथगपि संस्थापन कर्म निगदितं विधिवत्॥ तास्ताश्च देवता अपि परिपूज्य यथा
क्रमेण मन्त्रिनमः॥ कुर्याद्बलिदिनग्रहकरणेभ्यो लोकपालराशिभ्यः॥ अयमर्थः॥ गृहरक्षणार्थं चेत्प्रस्थं सिकताः पु
रक्षणार्थं चेत् आढकं चतुः प्रस्थं सिकताः विषयसीमारक्षणार्थं चेत् घटप्रमाणं द्रोणप्रमाणं सिकताः एवं संपाद्य पुम
र्टं हस्यवा पुरस्य वासीमायां वा अष्टदिक्षु मध्ये च नवकुंडानि विधाय मेषसिंहधानुरित्याद्युक्तमासतिथिनक्षत्रवा
रयुक्तेषु दिनेषु सिकता उक्तपरिमाणेन नवधा संपाद्य तेषु कुंडेषु संस्थाप्य। द्वादशसहस्रं गायत्र्याभिमंत्रितासिक
ताः क्रमेण जपेत्॥ पुनर्मध्यकुंडस्थसिकतायां मूलदेवताप्राणप्रतिष्ठां विधाय॥ अन्येषु कुंडेषु मन्त्रध्यानो
क्त चक्राद्यायुधस कस्यप्राणप्रतिष्ठां च तत्र अष्टयायुध तर्जनीस्थाने कपालायुधस्य प्राणप्रतिष्ठां च क्रमेण कृ
त्वा पुनर्मध्यकुंडस्थितसिकतास्थितां देवतां मूलमन्त्रेण संपूज्याष्टकुंडस्थिता अप्यायुधदेवताश्चक्राय न
म इत्यादिभिस्तत्तन्मन्त्रैः क्रमेण परिपूज्याः॥ पुनस्तत्र तत्र यस्मिन्दिने करोति तद्दिननक्षत्रदेवतायै च नवग्र
हतद्दिनकरणलोकपालद्वादशराशिभ्यः बलिं दद्यात्॥ असत्तैर्पाचरुभिर्वा एवं कृते अधिकतरं रक्षाकरं

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. भवति॥एवमेव वरुणपंचगव्यैर्वा भस्मना वा मृदा वा गृहपुरग्रामादिरक्षां प्रकुर्वीत॥ प्रयोगांतरं॥ सिकताः षोडश
१६९ कुडवं ब्रह्मद्रुमभाजने तु गव्याक्तं॥ निवपति यदि विधिना तं देशं ग्रामं करोति चतुरद्रम्॥ ब्रह्म संपलाशम्॥ अयमर्थः॥
पूर्ववद्देसाध्यप्रदेशे अष्टदिक्षु मध्ये च नवकुंडानि खनित्वा तेषु कुंडेषु ब्रह्मद्रुमेण नवपात्राणि संपाद्य। एकैकस्मिन्पा
त्रे षोडशकुडवपरिमाणेन सिकताः पंचगव्यसिक्ताः संपाद्य नवकुंडेषु संस्थाप्य पूर्ववद्देवप्राणप्रतिष्ठाकरणज
पपूजाबलिहरणादीन्कुर्यात्॥ एवं यस्मिन्देशे निवपति निखनति तद्देशं वर्षचतुष्टयात्सूर्वं ग्रामं करोति॥ प्रयोगांत
रम्॥ अर्के जस्थे त्रिगायामपरिमितजलायां समादाय शुक्लाः संम्यक्संशोषयित्वा तपमनु सिकताः सूर्यकोणैर्वि
शोध्य॥ संसिद्धे पंचगव्ये सुमतिरथ विनिक्षिप्य ताः कुंभसंस्थाः। मन्त्राग्नौ मन्त्रजापी द्विजनरसमिधामर्जयेत्कार्य
हेतोः॥ एवं मृदु फल चरवः संस्कास्यं तेस पंचगव्यास्ते वसुधाविप्रतिपत्तिसस्यं भ्रपुष्टिं च कुर्वते क्रमशः॥ अय
मर्थः॥ सूर्ये मेषस्थे संपूर्णजलपुष्करायां नद्यां गता सिकताः संगृह्य सूर्यकिरणे संशोषयित्वा सूर्येण विशोध्य पूर्व
स्मिन्पटले गायत्रीविधाने प्रोक्तपंचगव्ययोजनासामान्यविध्युक्तप्रकारेण योजिते पंचगव्ये विनिक्षिप्य पुनः रामः
पंचगव्यमिश्रिताः सिकताः कुंभे विनिक्षिप्य पुनरग्निजनन विधिरूपेण संस्कृताग्नौ संस्थाप्य जातवेदोमन्त्रजप १६९

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

द्विजतरुसमिद्भर्व्याभर्जयेत्॥एवंसिकताचरुंसंपाद्यस पंचगव्यास्तेचरवः भूविवादस्थलेसंस्थापनीयाः। तस्माद्भू
विवादंशमयति॥अपिचकालेनपुष्टिंकुर्वंति॥द्विजतरुपलाशः॥शूर्पमुत्तरम्॥ प्रयोगांतरम्॥रथचरणदरगदां
बुजहस्तानिष्टदाशातकुंभनिभासघृतपयोहोमात्महतींलक्ष्मींसमावहेदुर्गा॥अस्यार्थः॥एवंरूपांदुर्गांध्या
त्वाघृतसिक्तपायसंहुनेत्॥तस्मादुक्तफलंस्यात्॥प्रयोगांतरम्॥व्रीहिभिरन्नैःसमिद्भिरपिदुग्धवीरुधामाज्यैः
मधुरत्रयमधुरतरैर्महतींरद्धिंकरोतिहुतविधिना॥अयमसमिद्भिरितिदुग्धवीरुधामितिपुष्यंवीरुद्भअश्व
त्थादिसीरोच तुष्टयेत्तयांसमिद्भिरित्यर्थः॥मधुरत्रयंआज्यागुडमधुमिश्रितद्रव्यंमधुरतरैरितिमधुरतरंसं
ख्यानुक्तेसहस्रमितिन्यायातएतैर्दशभिर्द्रव्यैः एथग्वासंभूपवासहस्रसंख्यंजातवेदोमन्त्रेणहुनेत्॥रेम्यर्थ
वृद्धिर्भवति।पुंसाकेनकियद्धामन्त्रस्याचक्षतेअथास्यसामर्थ्यमित्यादिनामन्त्रप्रशंसाकृता॥अथशारदातिल
कोक्तप्रकारेणदिनास्त्रकृत्यास्त्रमन्त्रयोःप्रयोगानिख्यंते॥अथोदिनास्त्रंकृत्यास्त्रंवक्ष्येशत्रुनिमर्दनम्॥अति
दुर्गामनुंप्राहुर्दिनास्त्रंमन्त्रवित्तमाम्॥अतिदुर्गेपदभासाधाषडंतस्तुवारिता॥प्रतिलोममिमंमन्त्रंकृत्यास्त्रंप्र
तिचक्षते॥दिनास्त्रस्यषडंगादीन्प्रतिलोमादिकान्विदुः॥मूलमन्त्रप्रतिलोमक्रमेणेत्यर्थः॥ पूर्वोक्तारवस

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

न्यासाश्च मन्त्रस्यास्य प्रकीर्त्तिताः॥ वर्णन्यासपदन्यासौ विदध्यात्प्रतिलोमतः॥ ध्यानभेदान् विजानीयाद्दर्भे देशान्य
चान्यथा॥ पूर्ववज्जपकृप्तिः स्यात्त्जुहुयात्पूर्वसंख्यया॥ पंचगव्यसुपक्केन चरुणा तस्य सिद्धये॥ अर्च्चनं पूर्ववत्कुर्यात् शा
न्तिस्तु प्रतिलोमतः। सर्वत्र देशिकः कुर्याद्द्वाय त्र्यादिगुणं जपम्॥ अथ प्रयोगः॥ भानुबिंबगतं शत्रुमधोवक्त्रं विषाहृ
तम्॥ मूलात्तुत्थितया ग्रस्तं कुंडल्या भावयेत्सुधीः॥ मूलाधारे क्षिपेत्सद्यः प्रस्फुरत्कालपावके॥ दिनत्रयात्ज्वराक्रांतो रि
पुः प्राणान्विमुंचति॥ दिनाष्टकेण प्रसिद्धांगस्वाधिष्ठानगतं रिपुं॥ पंचवायुसमिद्धे भवह्निना दग्धविग्रहम्॥ ध्या
यन्मनुं जपेत्सद्यः स भवेद्यमवल्लभः॥ मणिपूरगतं शत्रुमग्निना दीप्तविग्रहं॥ ध्यायन् दिनाष्टं प्रजपेत्स मृत्युव
शतां व्रजेत्॥ अनाहितनाहितः शत्रुर्निर्दग्धो मंत्रवह्निना॥ पापरोगेन बध्वा शीघ्रेण म्रियेते यमकिंकरैः॥ वि
शुद्धिस्थानगो वैरी दिनवाणेन दीपितः। अधोमुखस्ततस्तूर्णं परासुः स्याद्दिनत्रयात्॥ आज्ञायां निहितं शत्रुं दह्ये
त् ज्ञानाग्निना धिया॥ पुत्रमित्रकलत्रादीन् हित्वामृत्युमुपाश्रयेत्॥ नाभिमात्रोदके स्थित्वा ध्यायन्बिंबरिंगे रि
पुः॥ वैरिणं दग्धसर्वांगं मन्त्रमष्टोत्तरं शतम्॥ जपेत्सप्तदिनाद्वाग्यमलोकं स गच्छति। आरवारं समारभ्य स रामः
प्ताहं प्रजपेन्मनुम्॥ सूर्योदिं समारभ्य यावद्रस्तमयो भयो भवेत्॥ सन्निपातज्वराविष्टो यमग्रस्तो भवेदरिः॥ २७०

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

स्थित्वा दुर्गालयं मन्त्री त्रिसन्ध्यं वर्जिताशनः॥ दिनत्रयेण विद्वांसं वैरिणं परिचिंतयेत्॥ जपेन्मनुमिमं शत्रुर्ज्वरितो
मरणं व्रजेत्॥ स्पृष्ट्वा दुर्गां जपेन्मन्त्रमनघं दिदिनस्मरन्॥ शूलप्रोतां निजरिपुं दिनास्त्रेण प्रदीपिते॥ ज्वरेण
महता विष्टो जायते लयमातिथिः॥ रविमंडलगं शत्रुं दृष्टं तद्भयपत्रगैः॥ विषाग्निदग्धसर्वांगं ध्यायन्नुष्णेन
वारिणा॥ तर्पयेद्दिनवारेण स्यात्स सौम्यमवल्लभः॥ रविंवा दागतया ज्वालयाग्रस्तविग्रहं रिपुं ध्यात्वा जपेन्मं
त्रसंक्रीडति यमांतिके॥ ग्रहयुक्तार्कविंवस्थं विद्धं मन्त्रमयैः शरैः॥ प्रतिपद्य निजं शत्रुं जपेदयुतमस्त्रवित्॥
रिपुं नयति शीघ्रेण यमदूतो यमालयम्॥ प्रलयानलसंकाशां कालरात्रिमिवापराम्॥ शूलपाशधरां घोरां सिं
हस्थां धनिषेदुषीम्॥ सवितुर्मंडलांतस्थां रक्तनेत्रत्रयोस्थितैः॥ विस्फुलिंगैर्निर्दहंती रिपुमाकुलविग्रहम्
॥ स्पष्टदृष्टाधरां न्यस्तत्भ्रकुटीभूषणाननाम्॥ दर्शयंतीं निजं शत्रुं तर्जन्या भीमरूपया॥ दंष्ट्रामयूखजालेन
श्यानयंतीं दिगंतरम्॥ शूलेन वैरिणो वक्षो दारयंतीं भयंकरीम्॥ जयेद्दिनत्रयं मन्त्री भारयेद्रिपुमात्मनः॥ अस्त्र
मन्त्रकृतंन्यासः प्रलयाग्निसमप्रभम्॥ रक्तवस्त्रधरो घोरां [illegible] रक्तनेत्रत्रयान्विताम्॥ सिंहाधिरूढां धावं
धावमानं रिपुं प्रति॥ खड्गेन तच्छिरः छित्वा सणाद्योमस्थलं गताम्॥ ध्यात्वाएतं जपेन्मंत्री दिनं वर्जिताश

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· नः॥ अनेनैव विधानेन रिपुर्मृत्युप्रियो भवेत्॥ कर्माण्येतानि कुर्वीत दिवसे न तु रात्रिषु॥ पश्चिमामुखलिंग
२७१ स्थसजीवमहिषं पुनः॥ निखाय तस्य शिरसि कुंडं कृत्वा त्रिकोणकं॥ तस्मिन् समेधिते वन्हौ कारस्करसमुद्भवा
न्॥ सत्रिकोणास मन्त्रार्णान्साध्य नामसमन्वितान्॥ अजरक्तेन संसिक्तान् कारस्करसमिद्वरान्॥ सहस्रां जुहुयां
द्देवीं ध्यात्वा सवित्हमंडले॥ प्रलयाग्निसमां घोरां द्वात्रिंशद्भुजशोभिताम्॥ उद्यदायुधसंदीप्तान्त्यसंतीं सिंह म
स्तके॥ महादंष्ट्रां महाभीमां ज्वलत्केशीं नदन्मुखीम्॥ रक्तार्द्रमांसवदनां घूर्णिनोग्रस्त्रिलोचनाम्॥ अनेन विधि
ना शत्रुर्महाज्वरनिपीडिताः॥ विमुंचति निजं देहं पुत्रमित्रादिभिः सह॥ ऊर्ध्वमुखां भसोमन्त्रीतं बयित्वा भुजंग
मम्॥ भानुबिंबगतां दुर्गां सहस्रादित्यसंनिभाम्॥ सहस्रपाणिचरणां सहस्राक्षिशिरोमुखीम्॥ सहस्रनागवक्षागां
त्रासयंतीं जगत्त्रयीं॥ ध्यायन्नेनेन सर्पास्य तर्पयेदुष्णवारिणा॥ संयनः कालपाशेन वैरीमुंचेत्स्वजीवितं॥ मध्यान्हा
र्कायुतप्रख्यां नंदतीं नरसिंहवत्॥ घोरसिंहसमासीनां महाभीषणदर्शनाम्॥ शूलप्रोताहितान्ध्यायन्जपेन्मन्त्र
मनन्यधीः॥ तर्पयेदुष्णतोयेन सर्पवक्त्रे दिनत्रयम्॥ यमस्य भवनं गच्छेत्री रात्रिर्नात्र संशयः॥ कृसरस प्रतिकृ रामः
तिं प्रतिष्ठितसमीरणां॥ उष्णोदके विनिक्षिप्य विषाढ्ये विधिना ततः॥ अर्कं तूलसंजातां खड्गखेटकधारिणीं॥ २७१

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

नयनत्रयनिर्गच्छद्विस्फुलिंगशताकुलाम्॥ सिंहस्थां सर्पभूषाढ्यां त्रैलोक्याभयदायिनीम्॥ एवंरूपामिधां ध्या
यन् प्रजपेदयुतं मनुम्॥ विधानेनामुना शत्रुर्ग्रस्तो भवति मस्कना॥ प्रकल्प्य दुर्गायतने त्रिकोणं कुंडमुत्तमम्॥ तत्र
संजनिते वह्नौ महिषीराकृताकृतां॥ पुत्तलीमजरक्ताक्तां प्रतिक्षिप्तसमीरिणाम्॥ छित्वा प्रजुहुयाद्रजरक्तान्वितां
निशि॥ ध्यात्वा दुर्गां प्रनृत्यंतीं महिषोरस्थलांतरे॥ शूलेन महिषस्यांगं भिंदंतीं घोरदर्शनाम्॥ अट्टहासैरजस्रोत्थैर्भी
षितासुरसेविनाम्॥ अनेन विधिना शत्रुः प्रयाति यमसंनिधिम्॥ दिनाष्टमे वंकथितं शत्रुनिग्रहकारणम्॥ कृत्या
स्त्रं चोदिनात्कुर्यान्प्रयोगात्मन्त्रवित्तमः॥ आधारादुद्गतां देवीं कुंडलीं सर्परूपिणीम्॥ सुषुम्नां रध्रमार्गेण यातां ब्यो
मस्थलं ततः॥ मुखेन शत्रुमादाय निरतांस्त्वग्रहं प्रति॥ ज्वलत्कालानलोद्दीप्तां विचिंत्य प्रजपेन्मनुम्॥ सप्तभिर्वास
रैः शत्रुर्मृत्कमाप्नोति मोहितः॥ अंगारवारे चित्याग्नौ सर्षपस्नेहलोलितम्॥ सिद्धार्थकुडपं जप्तं जुहुमसमा ततः
कृत्यास्त्रज्वालया दग्धो रिपुर्यमपुरं व्रजेत्॥ चतुर्दश्यां मध्यरात्रे चिताग्नौ न्यष्टसाधकः॥ व्रणतैलविलिप्तानि चि
ताग्नौ जुहुयात्ततः॥ अनेन विधिना शत्रुर्मृत्कमेष्यति कातरः॥ व्रणतैलम्॥ शंगुटतैलम्॥ उष्ट्रास्थिनिर्मितां श
त्रो व्रणतैलपरिप्लुताम्॥ प्रतिमां स्थापितं प्राणां जुहुयान्निशि साधकः॥ छित्वा छित्वाजरक्तेन सप्ताहान्म्रियते रि

For Private And Personal

प्र·सं पुः॥महिष्या वत्सकं गृह्य रक्तपोषितम्॥ पापसंसर्पिणः प्रस्थं महिष्यास्त तज्जोद्भवम्॥ कृष्णग्रथिताग्निर्वत्र
३७२ निषिक्तसमीरणा॥ तीक्ष्णतैलाप्लुतं हुत्वा विषवृक्षेंधितेनले॥ जुहुयाद् सकं रात्रिमन्त्राधितं मन्त्रसाधकः॥ अरि
गं छिन्नैकेनदिवसेन यमक्षयम्॥ श्मशानवालुकास्थिसासतामिश्रंतं जपेत्॥ विविरेतास्तदाका रौक्त्यास्त्रक्ता
थिलं जलाम्॥ तदीयं पातयच्चिराज्ञिहं तिसकाल च नान्॥ कुसंगारतुर्द स्पर्षप्रज्वले प्रेतभस्मभिः॥ माहिषाज्येन
तुलिनालंक्रास संस्पृशः॥ निर्मथ्य गुलिकाग्नेत्ताः सम्यक् जप्तसमीरणाः॥ चिताकाष्ठैंधिलेवह्नौ जुहुयाद्दृढ
मानसः॥ चतुर्दशी नपाद्रौक्ष शत्रुर्मृत्स्य वंशो भवेत्॥ श्मशानभस्मसिद्धार्थं पंचगव्ये विनिक्षिपेत्॥ माहिषेसं
स्मरेद्दीर्काला ग्निसदृशप्रभाम्॥ भर्जयेत्त्रज्जपेन्मन्त्रविषकाष्टैश्चितानले॥ दुर्गालयप्रजुहुयद्दनेनायुध मन्त्र
वित्॥ पुनरादायतद्द्रव्यसेनायां वैरिणः क्षिपेत्॥ सासेना बहुधा भिन्ना ज्वररोगविमोहिता॥ आयुधानि परित्य
ज्य युद्धकाले पलायते॥ गेहग्रामादिषु क्षिप्ताकुर्याद्द्वा टनं क्षणात्॥ सप्तवारेषु गुलिके दुर्गावेश्म सुशर्कराः॥
सप्तगाहेद्दृदिग्वज्रं गृहीत्वा प्रजपेन्मनुम्॥ महिषीपंचगव्येषु भर्जयेतायथापुरा॥ भूयो जपित्वा विकिरेद्गेह एमः
ग्रामपुरीषिमाः॥ सदेशो नश्यति क्षिप्रदग्धो मन्त्रभवाग्निना॥ षड्विंदुषट्कं पुनत्यां निखिलं दोदनान्वितम्॥ स्थ ३७२

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

ष्टुतां प्रजपेदस्त्रं कृत्वा शम्यां निशार्धतः॥ शत्रुनामसमायुक्तं श्मशाने निखनेदिमाम्॥ प्रणश्येच्च रिपुः शीघ्रं सकुटुंबः
सबांधवः षड्विंदुरितिभ्रंगविशेषः॥ कपालशकलान्मन्त्री कृत्वा स्वासरसंख्यकान्॥ संस्थाप्य प्रजपेदस्त्रं प्राणस्थापनपू
र्वकं॥ कृष्णांगारे चतुर्दश्यां श्मशाने विषवृक्षजो॥ जुहुयादजरकाक्रान् कृत्वा स्वज्वलयाहतः॥ रिपुर्यमपुरं गच्छेन्ना हान्न
रविमोहिताः॥ अजरकेन संपूर्णे कलशे निक्षिपेदहि॥ कपालेन पिधायैनं छादयेद्रक्तवाससा॥ पूजयेद्रक्तपुष्पाद्यैः स्वश्रु
तमयुतं जपेत्॥ भौमवारे निशामध्ये कारस्करसमन्विते॥ श्मशानवन्हौ जुहुयात गच्छेद्यमपुरं रिपुः॥ साध्येन सूत्ररसेण गर्द
लाकुंभं प्रपूरयेत्॥ माहिषैः पंचगव्यैस्तु हिलालं तत्र निक्षिपेत्॥ जपपूजादिकं सर्वं यथापूर्वं समाचरेत्॥ कारस्करभ
वे वन्हौ कृत्वा स्वास्त्रेण समेधिते॥ अयुतं व्रणतैलेन हुत्वा तेन पटं पुनः॥ आमस्तकं समुद्धृत्य जपेन्मन्त्रमनन्यधीः॥ जु
हुयाद्विधिना नैं त्रिदिनैर्म्रियते रिपुः॥ त्रिकोणे कुंडनिहते वन्हौ मन्त्रेण दीपिते॥ अर्चिते गंधपुष्पाद्यैरयुतं जुहुयान्मन्त्री॥
राजिभल्लातकातिलतैलैः सप्तरिनंदनः॥ प्रसूनि सम यंत्राप्र महिषीस्थापितानि ताम्॥ पूजितां गंधपुष्पाद्यैः स्वशोकु चैन
तां जपेत्॥ मस्तकाद्योनिपर्यंतं या व... स्मरन्॥ आकृष्य हस्ते पतितां जुहुयादेधिते नले॥ एवं कृते समन्ना...
दीप्ताहुताशनात्॥ भक्षयेदचिरात् ... रक्षितम्॥ पुनरस्मै विशरोषा कर्त्तनीरमपि कांक्षिणी॥ एवं ...

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र·सं· मणिपः कुर्याच्चन्द्रविलमः ॥ सजपेदात्मरक्षार्थमन्यान्मन्त्रांजपादिकान् ॥ अस्त्रं मानुष्यनस्ते स्वारंभे न विचक्षणः ॥२॥ पुं
२७१ पुष्पं युंजीत देवतासु संहरेत् ॥ पूर्वोत्तराश्चयं पश्चाद्वरुण्या द्रौथरोहिणी ॥ इमानि मानुषान्याहुर्नक्षत्राणि मनीषिणः ॥ ...
शतभिषङ्मूलपर्नियाश्चपंकृत्तिका ॥ चित्रा मघा विशाखास्याः स्वाराः सासदेवता ॥ अश्विनी रेवती पुष्य स्वाती हस्त पुनर्व
सुः ॥ अनुराधा मृगशिरा श्रवणा देवतारकाः ॥ उपक्रमेन नंदासु रिक्तास्वस्त्रं विसर्जयेत् ॥ भद्रास्वाहरणं कुर्याज्जयासार्थं न
मुत्तमं ॥ उपक्रमो भौमवारे शनिवारे विसर्जयेत् ॥ प्रतिसंहरणं वा गुरोः शुक्रस्य वा भवेत् ॥ स्थिरेषु राशिष्वारंभश्चरेषु स्याद्वि
सर्जनं ॥ अस्त्रसंहरणं कुर्याद् भयेषु विचक्षणः ॥ कृष्णपक्षेन लेनास्त्रं विसृज्येत्कदाचनापुनः ॥ शुक्लपक्षे क्रमादस्त्रं पुनरा
त्मनि संहरेत् ॥ भानुनामोक्षसंहारौ कुर्यात्सत्स्वयेषु धीः ॥ पश्चिमाभिमुखो भूत्वा कर्मसर्वं प्रसाधयेत् ॥ अथाभिधास्येमं
त्रेस्मिन्सम्यक्षट्कर्मलक्षणम् ॥ सर्वतंत्रानुसारेण प्रयोगफलसिद्धिदम् ॥ शांतिवश्यस्तंभनादिद्वेषणोच्चाटनेततः ॥
मारणं तानि शंसंति षट्कर्माणि मनीषिणः ॥ रोगकृत्याग्रहादीनां निरासः शांतिरीरितः ॥ वश्यं नराणां सर्वेषां विधेयत्वं
मुदीरितम् ॥ प्रवृत्तिरोधः सर्वेषां स्तंभनं समुदाहृतं ॥ स्निग्धानां द्वेषजननं मिथो विद्वेषणं मतं ॥ उच्चाटनं स्वदेशादेर्भ्रं प्र·सं·
नं परिकीर्तितं ॥ प्राणिनां प्राणहरणं समुदाहृतं ॥ स्वदेवतादिक्कालादीन् ज्ञात्वा कर्माणि साधयेत् ॥ रतिर्वाणी रमाज्येष्ठा २७२

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

दुर्गाकालीयपक्रमात्॥षट्कर्मदेवताःप्रोक्ताःकर्मादौताःप्रपूजयेत्॥ईशचंद्रेंद्रनिऋतिवायुवह्नीनांदिशोमताः॥सूर्योदयं
समारभ्यघटिकादशकंक्रमात्॥ऋतवःस्युर्वसंताद्याअहोरात्रंदिनेदिने॥वसंतग्रीष्मवर्षाणिशरद्धेमंतशैशिराः॥
हेमंतःशांतिकेप्रोक्तोवसंतोवश्यकर्मणि॥शैशिरस्तंभनेज्ञेयोविद्वेषेग्रीष्मईरितः॥प्रावृडुच्चाटनेज्ञेयाशरन्मारणकर्मणि॥
पद्मास्वस्वस्तिकंभूयोविकटंकुक्कुटंपुनः॥वज्रंभद्रकमित्याहुरासनानिमनीषिणः॥षण्मुद्राःक्रमतोज्ञेयाःपद्मपाशग
दाह्वयान्॥मुशलाशनिखड्गाख्याःशांतिकादिषुकर्मसु॥जलंशांतिविधौशस्तंवश्येवह्निरुदीरितः॥स्तंभनेपृथिवी
शस्ताविद्वेषेव्योमकीर्तितं॥उच्चाटनेस्मृतोवायुर्मतोग्निर्मारणेततः॥तत्तद्विभूतयेसम्यक्तत्तद्भूमंडलसंयुतं॥तत्तत्कर्म
विधातव्यंमंत्रिणानिश्चितात्मना॥शीतांशुसलिलक्षोणीव्योमवायुहविर्भुजाम्॥वर्णास्युर्येत्रबीजानिषट्कर्मसुयथाक्र
मम्॥ग्रथनंचविदर्भश्चसंपुटोरोधनंतथा॥योगःपल्लवइत्येतेविन्यासाःषट्सुकर्मसु॥मन्त्राणांतान्कुर्यान्नामवर्णा
न्यथाक्रमं॥ग्रथनंतद्विजानीयात्प्रशस्तंशांतिकर्मणि॥मंत्रार्णद्वंद्वमध्यस्थंसाध्यनामाक्षरंलिखेत्॥विदर्भःपविज्ञे
योमंत्रिभिर्वश्यकर्मणि॥आदावंतेचमन्त्रस्यान्नाम्नोसौसंपुटःस्मृतः॥सएषस्तंभनेशस्तइत्युक्तोमन्त्रवेदिभिः॥ना
म्नामाद्यंतमध्येषुमन्त्रःस्याद्रोधनंमतम्॥विद्वेषणविधानेषुप्रशस्तमिदमीरितं॥मन्त्रस्यांतेभवेन्नामयोगःप्रोच्चाटने

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

प्र.सं. मनः॥ अंते नाम्नो भवेन्मन्त्रः पल्लवोभ्यारणे मनः॥ सितरक्त पीतमिश्रकृष्णधूम्राः प्रकीर्तिताः॥ वर्णतो मंत्रसंप्रोक्ता र-
२७८ वनाः षट्सु कर्मसु॥ यंत्राणां लेखनद्रव्यं चंदनं रोचनानिशा॥ गृहधूमश्चितांगारो मारणेषु विषाणि च॥ स्से ना-
णपिंडानि धत्तूरकरसस्ततः॥ गृहधूमल्लिकटुकं विषाष्टकमुदीरितम्॥ देवता कालमुद्रादीन् सम्यक् ज्ञात्वा
विचक्षणः॥ षट्कर्माणि प्रयुं।जीत यथोक्तफलसिद्धये॥ ॥अथ कल्पांतरोक्तप्रकारेण त्रिष्टुभः प्रयोगविशेषा लिख्य-
ते॥ अपामार्गसमिद्भिस्तु जुहुयाद् युतत्रयम्॥ विनश्यंत्याशु कुष्मांडवेतालाद्याः ग्रहास्तथा॥ ज्वरादिकास्तथा रो-
गा विनश्यंति न संशयः॥ प्रयोगांतरम्॥ जुहुयान्निंबपत्रैस्तु तिलतैलाभिपूरितैः॥ समिद्भिर्वा युतं मन्त्री शत्रोर्विद्वे-
षणं भवेत्॥ प्रयोगांतरं॥ खादिराणां समिद्भिस्तु समुच्चाटनकं भवेत्॥ प्रयोगांतरं॥ देशांतरं गच्छति योर्थकामी तस्यै-
व नाम्ना जुहुया दूतेन॥ अष्टाधिकं सप्तदिनं सहस्रं शीघ्रं समागच्छति सोतिदूरात्॥ तत्र तस्यैव नाम्नोत्तिसाध्यस्य ना-
मयुक्तेन मन्त्रेण सर्थः॥ प्रयोगा०॥ रक्तकार्पासपुष्पाणि मंत्रेणानेन होमयेत्॥ रक्तचंदनमिश्राणि लोकवश्यमिति
स्मृतम्॥ रक्तकार्पाससंवर्ति॥ प्रयोगा०॥ रुद्रस्य चाग्रतो गत्वा मन्त्रमष्टशतं जपेत्॥ सद्यः स्यांतिमवाप्नोति दीप्तवन्हि-
रिवांबुना॥ प्रयोगा०॥ दूर्वां गलूचिकां वापि आम्रपर्णदलानि वा॥ त्रिमध्वक्तानि जुहुयात् सहस्रं ज्वरशांतये॥ पर्णपला-

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

शंसर्वमपित्रिमध्वक्तमित्यभिप्रायः॥प्रयोगांतरं॥कंठदग्घ्नजलेस्थित्वाअयुतंज्वरशांतये॥जपेदितिशेषः॥प्रयो
गां०॥भृंगीपुनर्नवावैवतिलतैलेनमिश्रिताः॥कुंडलीपत्रहोमेनकाराम्बा ज्वरापहा॥भृंगी॥प्रयोगां०॥दूर्वास्वा
हकांहुत्वाग्रोधाच्चविमुच्यते॥स्वादुमधुरम्॥प्रयोगां०॥औदुंबरैरर्थकामीश्रीकामीबिल्वकैरपि॥नारिकेरफलै
र्होमैर्दंतरोगस्तुनश्यति॥चूर्णाश्वगंधमूलेनघृतशर्करयायुतम्॥अयुतंहोमयेन्मन्त्रीसर्वरोगोविनश्यति॥प्रयो
गां०॥कदलीनारिकेरवाघृततैलेनमिश्रितम्॥अयुतंहोमयेन्मन्त्रीनस्यरोगोविनश्यति॥घृतेनतैलेनेतिघृतेनतै
लेनचेत्यर्थः॥प्रयोगां०॥दधिमध्वाज्यसिक्ताश्चअमृतरंगलसमिताः॥गूडूचिरसंसोहस्रंहुनेद्व्याधिर्विनश्यति॥वम
नंब्रह्मपत्रंवाघृतशर्करमिश्रितं॥हुत्वाघृतंचतन्मन्त्रीमसूरिनाशयेद्ध्रुवम्॥वमनमितिमधु॥ब्रह्मपत्रंपलाशपत्रं॥घृ
नशर्कराहुनेदित्यर्थः॥प्रयोगांतरम्॥कदलीनारिकेरंवाघृततैलेनमिश्रितअयु०त्रीनस्यरो०ति॥प्रयोगांत
रम्॥अथास्यैवजातवेदोमन्त्रस्ययंत्रमपिकल्पांतरोक्तमत्रलिख्यते॥मायामध्येचाष्टकोणेषुकृत्वापादानष्टौ
मातृकार्णप्रवीतान्॥भूगेहस्थंसर्वभूतामयघ्नंरक्षायुःश्रीकीर्तिपुत्रप्रदंवा॥तत्र॥मायाभुवनेशीं॥पादानष्टावि
निजातवेदोमन्त्रस्याष्टौपादान्पूर्वपूजाविधानेप्रोक्तानित्यर्थः॥मातृकार्णप्रवीतान्॥मातृकावर्णैर्वेष्टितानिति

प्र.सं. अथत्रिष्टुभीविधानेकृत्सानश्यतितस्मिन्वीसिनेनग्रहादयोभीताइतिकृत्याशांतिकरप्रयोगात्॥कृत्याशांतिकरं
२०५ कृत्सयंतीतियंत्रंमन्त्रसारोक्तमन्त्रयोग्यतावशाल्लिख्यते॥अष्टपत्रस्यपद्मस्यकर्णिकायांविलिख्यच॥नाग्रे
षुमन्त्रार्णांश्चतुरश्चतुरस्तथाततः॥मातृकार्णैश्चसंवेष्ट्यक्षौंबीजंकुग्रहाश्रिषु॥यांकत्सयंतियंत्रंतुधारयेद्योयथा
विधि॥कृत्यादिभयनिर्मुक्तोजीवेच्छरदांशतम्॥अस्यार्थः॥प्रथममष्टपत्रंपद्मंविलिख्यकर्णिकामध्येप्र
णवंविलिख्यतदंतःसाध्यनामादीन्लिखेत्॥अष्टपत्रेषुमन्त्रस्यचतुरोवर्णान्लिखेत्॥तद्बहिर्मातृकार्णैः
संवेष्ट्यतद्बहिश्चतुरस्रंविलिख्यकोणेषुक्षौमितिलिखेत्॥एवंविलिख्यधृतेउक्तफलंभवति॥मूलमन्त्रस्त
पतिवक्ष्यते॥यांकत्सयंतीनोरपइत्यादित्रयस्त्रिंशपटले॥ ॥इतिप्रपंचसारसंग्रहेगीर्वाणेंद्रविरचितेएकोनत्रिं
शत्पटलः॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

विद्योदयो निराकुर्याद् विद्यातिमिरंसदा ॥
सहस्रांशुरिवाशेषंमुद्राकिरणराजिभिः॥१॥
विद्योदय छापाखानोमेंछपामहलारत्न ॥
नफटाक।संवत् १९३५ मार्गसिर्ष२ ॥
धर्माधिकारि ढुण्ढिराजशास्त्री ॥

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

॥ इतिप्रपञ्चसारसंग्रह समाप्ता ॥

For Private And Personal

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailashsagarsuri Gyanmandir

For Private And Personal